

SCHOLA TALMUDICA

AUCTORE

RABBI ABRAHAM BEN JIZCHAK NARBONENSI

SECULO XII FLORENTE,

AUCTORITATE ET SCRIPTIS ET DISCIPULIS R. ABRAHAM
BEN DAVID ET R. SERACHIA HALLEVI

CLARISSIMO.

OPUS ADHUC INEDITUM ET SAEPISSIME DESIDERATUM NUNC PRIMUM E
CODICE VETUSTO RARISSIMOQUE EDIDIT ET INTRODUCTIONE PERPETUAQUE
ADNOTATIONE

ILLUSTAVIT

Dr. B. H. AUERBACH.

TOMUS SECUNDUS.

28.205

HALBERSTADII,

TYPIS HERMANNI MEYER

MDCCCLXVIII.

ספר

האשכול

יסדו

רבנו אברהם ב"ר יצחק אב"ד זצ"ל מנרבונא
חותנו ורבנו של הראב"ד זצ"ל

העתקתיו מכתב ספרדי ישן נושן והגהתינו בשום שכל ועומק הרעיון, וטהרתיו מכל סיגי השגיאות מחשכים ומגרעות אשר מעלה בו יד הסופר, גם בארתי כל הסתום והחתום בספר והעריתי מקור דבריו, וערכתי עליו דברי התכמים העומדים על ימינו ופקדתי שם גם את מריביו, כל אלה חוברו יחדו בבאורי אשר פי ה' יקבנו

נחל אשכול

ובראשית הספר ח"א פתחתי לעין הקורא מבוא, הודעתי בו תולדות ותכונת המחבר ומעשהו בקדש. את הכל יפה עשיתי בעטי כיד ה' הטובה עלי אנכי הצעיר

צני בנימין בלאא"מו הגאון החסיד מו"ה אברהם אויערבך זצ"ל
סומר מסמרח סקדש פה ק"ק סאלנרסטאדט יע"א.

חלק שני

כולל הלכות שני חמישי ושני, תענית, ת"ב, תנוכה, פורים, ה' ס"ח בין עשיתו בין לקרות בו, ה' סדר הסדר' והפרשיות והפטרות, מוזהר, תפילין, ציצת, מילה, יולדת, חולה, גרים, פדיון הבן, מועד קטן, אבלות, טובאות כהן. ונלוו אליהם תקיות זמניות בעניני תענית, קדוש החדש, י"ט שני, סה"ם, נאמנות באסורין, ניוול המת, פקח נפש, מילה גירות ותש' בעל פ"י על דבר הביבין ברחוב היהודים בפס"ד. וברצוח ה' דרכי יצא בזמן קרוב חלק שלישי כולל ה' שחיטה וטרפות וכל מאכלים האסורים ותעובתיהם, ערלה, כלאים, חלה, פתנות כהונה, שלוח הקן, ע"ז, ערובין, הלכות כל המועדים, הקדש, הפרת נ"ש, שעורי התורה, הלכות דרבנן ועדקה. —

האלברשטאדט, תרכ"ח לפ"ק.

Schnellpressendruck von H. Meyer.

Im Selbstverlage.

ספר האשכול, הלכות שני וחמישי ותענית וראש חדש.

א. תניא א וילכו ג' ימים במדבר ולא מצאו מים, דורשי רשומות אמרו אין מים אלא תורה שני' הוי כל צמא לכו למים, כיון שהלכו ג' בלא תורה נלאו, עמדו נביאים שביניהם ותקנו שיהיו קורין בשבת ומפסיקין בא' בשבת וקורין בב' ומפסיקין בג' ובד' וקורין בה' ומפסיקין ע"ש כדי שלא ילכו ג' בלא תורה. ואמרינן ב' משה חקן לג' גברי ג' פסוקי ואהא עורא ותקן ג' גברי וי"ד פסוקי ותקן נמי שיהיו קורין במנחה בשבת מפני יושבי קרנות ג' ותקן נמי שיהיו דנין בב' ובה' דשכיחי דאתא למקרי בספרא. בב' ובה' ובשבת מנחה ד' קורין בכסדרן ואין עולה להם מן החשבון, ומקום שמפסיקין שבת שחרית שם ה' קורין במנחה ובב' וה' ובשבת הבאה. ת"ר פותח ורואה ו' גולל ומברך וחוזר ופותח וקורא דר"ט, ר' יהודה אומר פותח ורואה ומברך וקורא, דכולהו ידעי דלא כתיבי ברכות באורייתא והלכה כר"י. בשני ז' ובה' ובשבת מנחה קורין ג' ואין פותחין ואין מוסיפין, והפותח והחותר בתורה מברך לפניו ולאחרי'. והני ג' כנגד כהנים לויים וישראלים, ואין פותחין מו"ד פסוקי, ופ' עמלק דלית בה אלא ט' שאני דמליק ענינא ה'. והני יו"ד פסוקי כנגד יו"ד בטלנים של ב"הכנס לחד ט', ולחד כנגד יו"ד דברות דסיני, ולחד כנגד יו"ד טאמרות שבהם נ"הע. נשאל הגאון למה לא קרינן בשבת בס"ת טוסף דשבת, והשיב גם אחס מקנטרין טה שחקנו קדמונים בכך יאריך הדבר, זה יאמר למה ערבו י' קריאת יו"ד דברות שאמרו בכ"י במקדש יא זה יאמר למה עובו מ' בראשית שאמרו בכ"י בטעמדות יב זה יאמר למה אין קורין בכ"י בס"ת, ולמה אין קורין בב"ה פ' החמיר. ועלינו להתנהג טה שחקנו גדולי הדורות בחכמה ובמנין ואין לשנות כדאי בעדיות יג עכ"ל. וכבר כתבנו טעם יד וברכות טו . . . אריא"ד לווה אדם תעניתו ופורע טז, אבל תענית חלום לא דיפה תענית לחלום כאש לנעורת ובו ביום ואפי' בשבת. ודאמרינן יז היושב בתענית בשבת קורעין לו ג"ד של ע' שנה מפרשי רבנן בתענית חלום אבל תענית אחר אסור להתענות כדאי בפסחים יח ובירושמי יט. ופרש רב האי דליתא להא שמעתא אלא לענין תענית חלום לבד אבל לא לענין חזרין ונפרעין מטנו עונג שבת כ' שאין דבר שיש לו שכר ופורענות, שאם מצוה הוא אין בו פורענות, ואם יש בו פורענות הוי מצוה בעברה, ושבת יש בו מצות עונג ולא הותר תענית אלא לחלום ובו ביום ולמי שלכו חלוי בכך מפני שהוא בסכנה, ומפרשי רבנן עונג של אדם שרואה חלום קשה בליל שבת ליתב בתענית בו ביום, כיון דקיי"לן וטושם גם בלבו של אדם, יפה תענית לחלום כאש לנעורת, ואם אינו מתענה יושב ודוה כל היום ואינו מתענג מפני הפחד, וכשמתענה ומשים לבו שנקרע ג"ד, אין עונג גדול מזה, וכי אטר רנב"י ליתב תענית לתעניתו, שהענגתו עונג שלא במצות אכילה ושתיה, אבל הא דאטר חזרין ונפרעין מטנו ליתא

נחל אשכול

א ז"ק פ"ב. ב אע"ג דבריטא כ' נביאים שביניהם משה ה' הראש לנביאי דורו כמ"ש אס יכו נביאכס וכ"כ הרמב"ם משה חקן ועורא הוסיף שבת מנחה כצבלי (אבל בירושלמי הביאו ר"ף עורא חקן גם צ"ה) וכעין תקנה זו במשנה ספ"ב דווגלה וידבר משה ח"מ ה' סיהיו כל ה' קורין בזמן, וסוף מגלה משה חקן סיהיו שאלו' וזרשין צעניו של יום הלכות פ' צבכח וכו' והיינו נמי לקרות תענין הסכים ביום עלמו כמ"ס מג"א תכ"ט, ותקנה אחרת חקן סיהיו ש"ד בהלכות סהג ל' יוס קודס כדאי' פסחים ו'. ואזי תמוה על ת"ח צב"ק שכ' נביאים שביניהם אחר משה חקן ק"הת? ואי משום שכ' חוסי ברכות י"ג חון מש' זכור אין קריאה מ"הת, אף אס משה חקן נמי לא הוי אלא חקנתא דרבנן, וע' שבת ל"א משה חקן כמה חקנות, וינמות ע"ט, תענית כ"ו, וירושלמי פ"ק דכתובות משה חקן ז"י משתה וי"י אגלות, וכי ס"ד סהס מ"הת, להכי אין מקום כלל להסגת הב"ח סי' תרפ"ה על תהום'. ואס טעם ת"ח משום שהתורה לא נשלמה בימי משה, רוב הפרשיות היו כתובות וכ"כ רש"י פ' משפטים כבר כתובי סי' בראשית קודס מ"ח וימים רבים קודם פטירת משה כתובות פ' המועדים, ואי נושוס דאסור לקרות צספר חסר וגם אין נוחזין פ"פ, דוקא לאחר ששלמה תורה כמ"ס תוס' גטין סי'. ג לאנשים היושבים צמוות כל ימי השבוע ולא צאו צב"ה חקן קריאה יתרה. וערוך פי' לאנשים דלא עייני צב"המר ויושבים צקרנות העיר ועוסקין בדברי שיחה. ד מגלה ל"א. ה שס וסלכה כר"י. ו סס ל"ב. ו סס כ"א. ח ירושלמי ר"פ הקורא עומד. ט מגלה כ"א וגרסינן תס נמי ר"ל אמר כנגד יו"ד הלויס צס' תליס, ורבנו ור"ף ל"ג. ונ"ל שמר"ה דף ל"ב הכניסו המעתיקי' לכאן, וצאמת אין שייכות לכאן. י ל"ל עזבו. יא צברכות י"ב אי' הטעם מפני הערות המינין שאומרים שאר התורה אינה מפי הצבור. יב רפ"ד דתענית. יג פ"א. יד צחלק ח' דף 7. טו חסר ונ"ל כמ"ס ס"ק י"א הטעם שאין קורין בצבור בכ"י יו"ד דברות. טז תענית י"ב, וע"ס חקס"ח כל מה שהוא כעין יום זה לא יכול ללוות. יז ברכות ל"א. יח ס"ח דכ' וקראת לש' עונג. יט ספ"ג דתענית אפי' עד וי טעות אסור. כ צנוסחנו ברכות ל"א כחוב אחר, טעמים טה"א אעפ"כ חזרין ונפרעין מחמו דין עונג שבת מאי תקנתיה ליתבי תענית לתעניתו, וע"ז כ' הגאון דלא קאי על המחטנה ת"ח צצבת חזרין ונפרעין וכו' וכו"ף פ"ק דשבת מביא נוסחחנו דברכות אבל כר"אש לא הביא חזרין ונפרעין לא צברכות ולא צצבת אבל צתענית י"ב מביא נוסחנו. וקלת תמוה סצברכות מביא צבלי חזרין ונפרעין ולריך למיתב תענית, וגם צתענית י"ב מביא לריך תענית לתעניתו, וצצבת י"א וסס חקוס דין שבת לא הביא קזרין ונפרעין ולא לריך למיתב. ומדברי הגאון משמע אע"ג דלא גרים חזרין ונפרעיס על ת"ח צצבת, מ"מ גורס ולריך למיתב תענית לתעניתו דמסיים וכי אמר רנב"י וכי' מטעם שלא התענג את השבת צמוות ח"ו, ונ"ע למאי נריך תענית כיון דלדידי

ספר האשכול, הלכות שני וחמישי ותענית וראש חדש.

ליתא כל עקר כדפרישנון עכ"ל . . . א והפלת תענית בתחנונא ושפיר דמי, ואע"ג דבשאר תענית ב . . . בתענית הלום דא"א בקבלה מאתמול מתפלל עננו שהרי אמרו יפה תענית לחלום כאש לנעורת ובו ביום ואפי' בשבת ג. — מאימתי מברכין על הגשמים משיצא חתן לקראת כלה ד פרשנו לעיל ה שמברך מודים ו. והשומע . . . הגיע י"ז מרחשון ו ולא ירדו גשמים התחילו יחידים מתענין והיינו רבנן שני וחמישי ושני ומפסיקין בר"ה וחנוכה ופורים וזקא ביהדי, אבל בצבור אין גזרין תענית בימים אלו אבל אם התחילו להתענות על צרה אפי' יום א' ופגע בר"ה ח"ו פ אין מפסיקין ה. ה"ד ט הרי שהי' מתענה על חולה ונתרפא, על צרה ועברה, מתענה ומשלים, ובצבור הקילו שאמרו ו התענו ונענו קודם הצות לא ישלימו יא. ההולך יב ממקום שמתענין למקום שאין מ' הרי זה מתענה ומשלים, ממקום שאין מתענין למקום שמתענין הרי זה מתענה עמהם יג. שכת 'אכל ושחה, לא יחראה בפניהם ולא ינהג עדונים בעצמו. וכל המרעיב עצמו בשני רעבון נצול מטיחה שני' פדך ברעב מכות, מחוך שהרעיב עצמו בשני רעב נצול מטיחה משונה. כבר כ' למעלה יד שאסור לשמש מטתו בשני רעבון. ת"ר טו בוסן שצבור שריו בצער יחיד הפרש ב' מה"ש המלוין לו מניחין יריהם על ראשו ואומרים פ' שפרש מ' הצ אל יראה בנחמות צבור, ובוסן שצבור שרוין בצער אל יאמר אדם אלך ואוכל ואשתה ושלו' עלי, אם עשה כן עליו הכתוב אומר: הנה ששון ושכחה הרוג בקר ושחוט צאן טז מה כ' אחריו ונגלה באוני ה' צ' אם יכופר עון זה לכם עד תמותו, זו טדת בינונים יז אבל במדת רשעים מה כ' אתיו יח מה כ' בתרי' הצדיק אבד ואין איש שם על לב וגו' כי מפני הרעה נאסף צדיק יט וכל המצטער עצמו עם הצבור רואה בנחמת צבור, שכן מצינו במשה שני' ויקחו אבן וישימו תחתיו וכי לא הי' כר לישב עליו, אלא אמר הואיל וישאל שרויין בצער אף אני אהי' עמם בצער, ושם א יאמר אדם טי מעיד בי, אבני ביתו מעידין עליו שני' כי אבן מקיר תועק וכפס סעף יעננה. אמר זעירי כ יחיד שקבל תענית ב' ימים זה אהר זה, איכא מאן דלא גרס ב' ימים וא"ו כא מיהו נוסהא דיקא הכי ומדקחני יחיד כב, אפי' אכל ושחה כל הלילה למחר מתפלל ת' תענית כג, לן בתעניתו אין מתפלל ת' תענית, כלומר קבל תענית יום א' והתענה אותו יום ובליל שלאחריו נמלך ולן בתעניתו כד אין מתפלל ת"ח כיון שלא קבלו מבע"י. וכל תענית שלא שקעה עליו חמה כה לא שמה תענית וכל ת' שלא קבלו מבע"י אינו תענית שני' קדשו צום. רב אמר מקבלו בטמחה, בשעה שיתכן להתפלל מנחה אף שעוסק במלאכתו אומר טחר אהא בתענית יחיד יה"ר שתהא תפילתי ביום התענית מקובלת ושמואל אמר בתפלת מנחה שכולל דברי' אלו בשומע תפלה בו ואמר רב יוסף כותי' דשמואל טסתברא והכין הלכתא להגאון ד"צי ורב אחא כו. בחשובה המקבל תענית לא יאמר בצום התענית הוה כח אלא יאמר קבלתי תענית לפחר, יהר"טל שתענני בקראי ותרחיב לי בצר. אם הוא בחול יכלל חוך שומע תפלה ויחתם ברוך שומע תפלה, ואם בשבת ומקבל על יום א' אין לה חתימה ואומרה אחר התפלה. נשאל רב האי, לבתר דפסק סעודתא בערב ת"ב ומברך ב"המו ושחי, ובעי למשחי מ"א ועדיין יש שהות ביום, אי מותר לשחות וכן בעי"כ? והשיב מה ענין ב"המו אצל הפסקה אשתית המים, המנהג שמברכין ב"המו ואח"כ

שחין

נחל אשכול

בתעניתו צצת חין זו נזון עברה כלל ותוס' צ"ק ל"א מיסבי' קושיתו. ובשאלות פ' בראשית נמי ל"ג חזרין ונפרעין, אלא מאן דיתבי בתענית צט' ותוס' בטול חלמא ולא עבד עוגג ט' תקנתה חרנבי' לית צ' לתע. א חסר, ומלחתי ע"פי דברי ס"ג ס"ס תענית: יחיד שקבל ת' מתפלל תפלה תענית (ענוו כך וקראת תענית י"א ע"ג) צשומע תפלה שאין קובע צרכה לעלמו אלא ט"ז (כך בתענית י"ב ע"ג) ואי אשתלי ולא חמר צשומע תפלה כד חסיס סיס של' וחומר חמנונא חומר עננו ותוס' ציכוו לרזין ח"פ והיכא דיתבי בתענית צצת דליכא שומע תפלה חמר בתחנונא ושפיר דמי. ב חסר וז"ל שלא קבל מצע"י אינו תענית ללאת ידי נדרו ולהתפלל ענוו, תענית י"ב ועי' ר"אש. ג לטו"ז חקס"ב הטעם כיון דמשמיח רמו עלי' הוי קבלה, ולמ"ס רת"א סס בכל תענית אף צלה קבלו מצע"י מת' ענוו מידי דהוי תענית שעות כמ"ס דג"מ וצת' שעות נמי צעי קבלה צו ציום כדמ' מרמז"ס לצום וצ"ה וטו"ז ס"ק י"ג צל"ה יחא דכשייקן מחלמו ומקבלו. ד תענית ו' פרש"י כטעפה נופלת יולאת אחרת וצולעת לנגדה. ה ח"א דף 52. ו חסר ונראה שצ' חומר דברכת מודים ע"כ טפה אינו יכול לחמר אלא כשרואה שורדין ולא כששומע מפי חמר, לפיכך אם אין לו טרה אינו מברך כששומע, יש לו מברך שהחינו, ובשפתות ה"המ וכ"כ כרסנ"א מברכו ל"ט. ו תענית יו"ד ולהלן. ח סס ט"ו וי"ח ופרש"י דלע"ג דר"ח חקרי מועד לא כ' צים יום משחה וס' (ועינ"ס צח"א דף 49 אף לרמז"ס אינו מ"הת) משמע דלא קאי אפורים דכ' יום משחה וכ"כ חיס' י"ה ע' רש"א ערוצין ספ"ג. ול"מ כן משאר פ', ותו"ט כ' כיון שפורים לא חוקרי מועד מ"הת לא חשיב. ט תענית יו"ד. י סס י"ט וכו"ה ע"ב משמע כר"אש עמוג"א חקס"ט. יא לאחר חלות ישלימו, הטעם צירוש' דכבר עבר רוב סיום בתענית או מחסו דביו"ו שעות זמן חכילה לת"ח כסחיס י"ב, וכשעבר זמן זה מקרי כחילוי בתענית וכן נראה מרש"י כ"ה. יב סס יו"ד ומיירי שגזרו תענית בעירו ורמי חיובא עלי' אי דעתו לחזור לעירו, ול"ל דמיירי שקבל תענית דא"כ פשיטא. יג חפמי המחלוקת ועוד שלריך להסתחף עלמו צלרחס. יד ח"א דף 61. טו תענית י"א. טז חסר: אכל צפר ושחית יין מי חמר נוחת, יפ"י כ"ב. יז שיראים ממות ע"כ עושין כל ימייהם כחגים נשמה בעודו חיים, ומ"ס הכ' עד תמותו לא יכופר נראה כפי' יסנתן מוחא תינונא לע"ב. יח חסר: חקסה יין וגסצלה סכר והי' כוס יום חמר גדול יותר מאלד עפרש"י צישעי' ל"ז. יט רשעי' גמורי' אין יראים ממותה וכל יום גדלה שמתחן אף צעת לרה לא סמו על לב. כ תענית י"א כגרסת ר"ה ושאלות ויקסל. כא רש"י ותוס'. כב דלגרסתס יחיד שקבל תענית אפי' אכל צלילה לחמר מ' ענוו, קשי' תמיהת תוס' למח קחני יחיד צצבור נמי משכח צב' תעניות שאוכלין משחשכה, אכל אי איירי צ' ימים זח"ז יחא דלא משכח צצבור ומדיוק זה משמע אי קבל להסתענות צב' כיון שאינם רזופין לא חשי קבלה ח' (והר"אש חסופק ולמנהגנו מהני רח"א) דללח"ס הק"ל למח קחני יחיד צצבור נמי משכח צב' תעניות ראשונית. כג דכבר קבל תענית של יום שני צערב יום ראשון. כד וסתענה גס לחמרתו. כה סס י"ב והיינו לאה סוכוצים. כו דעת ר"ה ושאלות ולרש"י אחר סיום תפלה. כז פ' ויקסל. כח כחונה לאפוקי מדעת שאלותי שקבלת התענית תחלל ענוו ס' ענוו ציום לוס תענית כי לחמר אשצ בתענית עהג"א ותמהו עליו דצצצח כ"ד לא חכר ענוו ציום שלפני התענית

ובזה

ספר האשכול, הלכות שני וחמישי ותענית וראש חדש.

שותין טים כל ומן שיש שהות ביום בין בערב ת"ב בין בעי"כ, ולא עוד אלא שאם נודמן לו דבר אחר ב"המו אוכל אותו כל שיש שהות ביום ומברך אחריו כתורתו. וכ' ר"ח בפרושו הכי: ה"ד א' עד מתי אוכל ושותה עד שיעלה ע"הש, אם ישן שינת חרדמה אינו אוכל, אבל נים ולא נים, חיר ולא חיר אע"ג שמתנמנם אוכל, ידושלמי ב' ישן ועומד אסור, והוא שלא התנה, אבל התנה מותר, וקיי"לן לגבי תענית גמר וסלק לא יאכל, אבל לא סלק ודעתו לאכול, אעפ"י שישן עומד ואוכל, ובתענית שפוסק מבע"י אע"פ שפסק חוור ואוכל עד שיבא השמש, כי הא דריב"ב ג' דאול לנציבין בערב צומא רבה, אחא ריש כנישתא לזמני, אמר לי' כבר אכלי ופסקי לי', אמר לי' אשגח עלואי ד' דלא ניטרי אינשי האי רבי לא אשגח עלואי, אויל עמיה, ובסופה ה אמרין אכל מכל עגול חד פתוח ואכל מכל הבשיל חד פס ו' ושותה מכל כוס וכוס, ש"מ אף דפסק אכיל עכ"ל ר"ח. והגאון רי"צ כ': ה"ד עד מתי אוכל ושותה עד שיעלה ע"הש, אמר רבא ל"ש שלא גמר לאכול אבל גמר אינו אוכל, איתביה גמר ועמד הרי אוכל, החם שלא סלק ו', איכא דאמרי ל"ש אלא שלא ישן אבל ישן אינו אוכל, איתביה ישן ועמד הרי זה אוכל החם במתנמנם, היכי דמי אר"א נים ולא נים, חיר ולא חיר דקרי לי' ועני ולא ידע להדורי סברא וכי מדכרי לי' מדכר. ולא אפסק ב"י הלכתא ומדחוינן לג' דמרת לפרושי מתנמנם, ש"מ הלכה כלישנא בחרא ועוד דאסורא דרבנן הוא ולקולא עבדינן הלכך בין סלק בין ל"ס אם לא ישן אוכל ושותה עד ע"הש, הדין סברא דילן. ואיכא דכתב הכי אם גמר וסלק לא יאכל, ואם לא סלק ודעתו לאכול אע"פ שישן עומד ואוכל, והאי אתי כלישנא קמא. ובתענית שפוסק מבע"י חוינן לגאון דאמר אע"פ שפוסק חוור ואוכל עד שיבא השמש. והני מילי היכא דלא קבל עלי' לתענית, אבל קבלה, איתסר לי' למיכל ולמישתי כדאמרין ח' לענין זמן על הכוס ב"כ היכא ליעבר מברך עלי' ושתי לי' כיון דאמר זמן קבליה עלי' ואסור למשתי. והיכא דאית לי' למיכל אית לי' למשתי, והיכא דלית לי' למיכל לית לי' למשתי אפי' מיא, וה"נ כ' הגאון ו"ל ט' ויחיד שקבל תענית ליטא הכי: מחר אהא לפניך בתענית יחיד י' דאי לא אמר הכי חיישינן שמא תענית צבור קבל עלי', ואסור בנעילת הסנדל. ואסיקנא דרבנן דבי ר"א סיטו כאורחיהו יא' וכן הלכה, ודוקא בבבל שלא היו צדיקין כ"כ למטר יב' ולא עושין ת"צ שיפסיקו מבע"י והיו אסורין ברחיצה וסיכה נעילה ס' ותשמיש המטה, ואין להם ת"צ אלא ת"ב. ומתני' יג' עברו אלה ולא נענו ב"ד גורו ג' תעניות אחרות אוכלין ושותין מבע"י ואסורין במלאכה וברחיצה ובנ"הס וכו' דוקא בא"י שהיו צדיקין מאד לגשמים שני למטר השמים ת"מ. — השרוי בתענית טועם ואין בכך כלום יד' וכמה? עד רביעתא טו' וצריך לאודהורי דלא ליבלע כלום, מדקאמר אכילה ושתי' קבל עלי' והא לא אכל, או דלמא הנאה קבל עלי' וקא מתהניא, אלמא טעימא לאו אכילה היא אלא הנאה בעלמא וכ"כ רב האי, והרב ר"י טו' כ' בת"ב ו"הכ ודאי טעימא אסירא דקיי"לן יז' אסור להושיט ידו במים באלו וכל הנאה אסורה. ואיכא דאמרי דכחיא זיטנא אסור להכניס רביעית לפיו, שאין טאמין שלא יבלע כלום, אבל מעט מעט מכניס ורוקק וכולו מצטרף לרביעית. ואנן רואין אם ישמר שלא יבלע כלום אין הטעימות מצטרפות עד שיכניסם לפיו בפ"א ואפי' רביעית מכניס יח'. אמר רב יט' לווה אדם תעניתו ופורע, וכתב ר"ח דוקא היכא דאיכא צערא או אונסא כד' שמואל אי מצי מצער נפשי' אי לא לא מצער נפשי' כ' לבר מתענית חלום דליחא בהלואה דמתענה בו ביום אפי' בשבת כא' והגר"צ. . . כב' וצריך עיונא אי צלי בשחרית תפלח תענית אי רשאי ללוות, לא חוינן מאן דפריש בי', ולעניות דעתין האי מלתא בקבל תענית איירי ואמר אהא בתענית למחר, דאי לא לא הוי תענית, ואפ"ה לווה ופורע דאמרין שכיון לתענית, ולא איכפת לי' ביום קבוע, ה"נ לא איכפת לן בטה שהתפלל

ענו

נחל אשכול

וזכר תבין מ"ס ה"ח הל' תענית סי' ג'. א מדכרי ר"ח משמע תרתי צעי סלק וישן (והפוסקי' לא הביאיו) וכפסק הטור, ומ"ס האשכול אח"כ דברי הר"ף כאלו רוח אחרת עמו ל"ל דס"ל לרי"ף הכל תלוי בשינה אפי' לא גמר מלאכול, והס כסברת ס"ז בסטת הר"ף ולא כר"ן שכ' לרי"ף נמי תרתי צעי, אבל מלאתי צל"ה שכ' כר"ן לרי"ף תרתי צעי. ולעני' דלמח' אחס, דקשה על הר"ף האיך אמר קיי"לן כלישנא ז' לקולא, ליטנא קמח נמי אית לי' קולא דאפי' ישן מותר אס לא סלק? ומח' שמתך ז"י לישנא קמח ישן אסור כמו סלק, תמוס מאד, הרי צסדי' מציא הר"ף כח"ס האשכול לקמן איכא מרובחחא דאמרין אס לא סלק ודעתו לאכול אע"פ שישן עומד ואוכל והאי מימרמא אחי כל"ק עכ"ל הרי לדעת הר"ף ליטנא קמח מקיל ביטן ומחמיר צסלק, ואס ל"צ מקיל צסלק, ומחמיר ציסן, הק"ל האיך אמר ליטנא ז' לקולא? אלא והאי ס"ל דלשון ז' תרתי צעי (וסוד מלאהי כן צק"נ) מיהו י"ל דלעולם ס"ל לרי"ף ללשנא ז' ישן אסור אף צלח סלק וללשון ח' מותר צזה ואסור צסלק ומ"מ חסיב לקולא יותר אס סלק מלאכול שחוזר לאכול. ויותר כ' שנמשך למ"ס הר"ף צרישא: מחמירין לגמ' דטרמ לפרושי מתנמנם ס"מ הלכה כלישנא ז' דאפי' סלק מותר אס לא ישן, ועוד צאסורא דרבנן לקולא עבדינן, ר"ל אף אי חאי דיוק דטרמ לפרושי וכו' לאו דיוקא כולי האי לתומך עלי' דהלכה כל"צ ואפי' סלק מותר, מ"מ נשאר ספק דרבנן ולקולא. והסתח' חין להסיב נימא הלכה כל"א ולהחיר לא סלק וישן ח' ספק דרבנן לקולא, כנגד זה עומד חא דחוינן לגמ' דטרמ לפרושי מתנמנם, דמה נראה כל"צ ח"כ חין להחיר לא סלק וישן, אבל להחיר סלק ולא ישן תרתי לטיבותא. ואני נכנס צדחוקים לקיים דעת ז"י דרי"ף לא מחיר צלח סלק וישן צאשר גס הרמז"ס לא הביא חוסן להחיר ציסן ולא סלק. ב פ"ק ה"ד. ג רבה איכס צא"צ ג' על ויגרס צח"ן, וסס גרס חחת ריש כנישתא, ריש גלותא, ואף דריב"צ נשיא צומן הבית ולא הי' ריש גלותא צצבל ונליצין צח"ל כח"ס תיס' פסחים ג', תרי ריב"צ הוי כח"ס חוס' מנחות ס"ה והאחרון הי' אחר סחרצן. ד יסגיה על צקשתו. ה צסוף המחמר יסופר. ו פסיא מחיכה פר"שי צבורות מ"ג ע"ב, וססח המדרש משונה. ז לא סלק הטבלא. ח ערוצין מ'. ט קאי היכא דקבל עלי' לתענית מצע", ואפשר שהגאון קאי נמי על ישן דאסור לאכול ה"ס דאסור לשחות מים וכדעת ז"י דאפי' מיה צעי תנאי. י תענית י"ב. יא הרבה נכגו מימרמא לאסור בנעילת ס' צח"ל צצבל וסס לא עשו כן דסברי כשמואל דף י"א דאמר חין ת"ל צצבל חלח ת"ב צלבר. יב תענית יו"ד. יג סס י"ב. יד צרכות י"ד. טו רביעית לוג, צילה ומחלה. טז ר"י אלברגלוני. יז פסחים נ"ד. יח משמע אפי' כמה פעמים מכניס רביעית וצולע וסס ז' קולוח כרסב"א. יט תענית י"ב. כ ומשלים צייס אחר. כא כח"ס לעיל דף 1. כב חולי ל"ל ס"ל דאף צלח

ספר האשכול, הלכות שני וחמישי ותענית וראש חדש.

עננו ביום תעניתו א ועוד בשעה שמתפלל עדיין מתענה ב מ"ט לא ברירא לי מלתא וברושלמי ג נדר להתענות ושבת ואכל אכר תעניתו ומתענה יום אחר לקיים נדרו, והוא שאמר יום סתם, אבל אמר יום זה מתענה ומשלם, הדין פרושא דיום זה שאינכפח לי' ביום קבוע ורגיל להתענות בו ד וכה"ג לא יכול ללוות. ומקצת הגאונים כ' שאין ליחיד לומר תפלה ה' ערבית ושחרית שטא יאחזנו בולמוס ונמצא שקרן בתפלחו ה והרחקה יתרה היא כט"ש ו. — יחיד איטר עננו בשומע תפלה ז ואם שבת אין מחזירין אותו, וש"צ אומרה בין גואל לרופא, ואי טעי ולא אמרה בין גואל לרופא ואדכר מקמי שומע תפלה לא ברירא לן מלתא, דאיכא למיטר כוללה בשומע תפלה ואיכא למיטר כיון דאדכר קודם שומע תפלה יאמרה בין ברכה לברכה ברכה בפ"ע, דט"ש בין גואל לרופא לשאר אמצעיות וכדאמרינן אמצעיות אין להם סדר ח ולהכי מספקא לן, ואע"ג דתני' ט אם לא אמר עננו אין מחזירין, אא"ל דקאי אש"צ, דש"צ אומרה בין גואל לרופא, ובהאי ברייתא תני' אומר מעין המאורע בשומע תפלה, ותני' נמי בה ערבית ש"ט אומר מעין המאורע, וש"צ אין יורד לפני התיבה בערבית, ואיכא למיטר נמי טעמא דאין מחזירין כפני שהם ימים שאין בהם טוסף י ולהאי טעמא ליכא לפלוגי בין יחיד לש"צ, וצריך עיונא. ודקתני בכרייתא ימים שאין בהם טוסף כגון בה"ב ותעניות של טעמדות ערבית ש"ט אומר מעין המאורע בשומע תפלה, וקשה תעניות טעמדות לא הוו טבעי ואיך יאמר בערבית עננו ביום צום תעניתנו ועדיין אוכל ושוחה עד שיעלה ע"הש? י"ל שלא אומר בערבית עננו ביום תענית הזה אלא עננו כי בצרה גדולה אנתנו יא.

ב. אמר רב האי כך מנהגנו ביום התענית: ראשון קורא ד' פסוקי ויחל יב למה, זכור, וינתם; שני פסל, והיה, ואיש; שלישי ויפסל, וירד, ויעבר, נוצר, ויטהר, ויאמר אם, ויאמר הנה, וט"ב שחרית כי חוליד, למנחה ויחל. ואמר רב שר שלום וג הא דתני יד בתענית ברכות וקללות לא ידענו מתי היו קורין אותן, ושמענו טוקנים שקורין אותם בו' תעניות אחרונות דעצירת נשטים טו, בראשונה קורין ויהי בימים הרבים ההם ויטת עד לך ואספת, ואפטרתא דרשו ה' בהמצאו, שניה סה הצעק אלי עד או ישרד ואפטרתא שובה ישראל, שלישי ויסע משה את ישראל עד שמעתי את תלונות ואפטרתא גם עתה נאום ה' כז, ברביעית ראה אתה אומר אלי ואפטרתא לכן יתכה ה' יו חמישית אם בחקותי עד סוף הקללות ואפטרתא ויאמר אלי' החשבי ות, ששית ועתה ישראל מה עד פ' ראה ואפטרתא על דברי הבצורות יט שביעית והי' אפ שמוע תשמע דפ' כי תבא עד פ' נצבים ואפטרתא ויהי רעב בימי דוד כ ובכולן אומר עננו וסליחות. עוברות ומיניקות כא אין מתענות בג' ראשונות דעצירת נשטים שגורו על הצבור ולא בו' אחרונות אלא בג' אמצעיות. ואסור רחיצה באמצעיות ואחרונות דוקא כל גופו אבל פי"ור מותר כב אפי' בחמין והא דאמר ר"ח כל שהוא משום אבל כגון ח"ב בין בחמין בין בצונן אסור וכל שהוא משום תענוג כגון בת"צ בצונן מותר בחמין אסור אבל הגוף קאי דהא כג. . . ובאבל אסור כל גופו אפי' בצונן ופי"ור בחמין אסור בצונן מותר, ובת"ב כד. . . ולסוך

נחל אשכול

נער מני ללוות שלח הציא הכי ליסנא דשמואל חי מני מלער נפשי' עב"י. א דפרושי סיטנאו צייס שיטענה לאחר זמן. ב וכו' הר"אש. ובעקר סדין שקבל תענית ואמר אהא לתמר בתענית, ר"הפ חולקי' דס"ל דמ"ס הירושלמי שאינו יכול ללית ציוס זה היינו שקבל להתענות למחר, ולא חקרי יום סתם אלא צנדר לליס אחזי ומספר ימים והתחיל להתענות ומלער, ככה"ג ליוס. ג פ"א סוף ה"ד. ד כגין יום שמתו חזיו ואמו וכ"כ הר"אש. ה כ"כ רש"י בשמס שבת כ"ד א"כ כ"ש לידוהו שאין לוס ופירע אחר שהתפלל או אחר שקבל תענית. ו כמ"ס בסמוך דבשעה שהתפלל עדיין מתענה. ז שבת כ"ד תענית י"ג. ח לעיל ח"א דף 20 מנר פלוגתא לרש"י אס שכת ח' נוהמלעיות אומרה במקום שמכר ואין לריך לחזור ע"כ הברכות שלאחריה, אבל לר"הפ לריך לחזור ולסדר הברכות לאחר' כסדר שתקנו חכמים, ואס שכת הסיבנו ומכר קודם שסיס שימצ תפלה אומר הסיבנו ומור ואומר סלס לנו וכל הברכות שלאחריה על הסדר. ורצנו נטס לעיל לדעס זו, א"כ מ"ס כאן אשאר למימרח בין צרכס לצרכס, המכוון שאס שכת עננו ומכר קודם שומע תפלה חוזר לענוו ואמ"כ חוזר לרפאנו ולכל הברכות, מיהו מומ"ס רצנו מ"ס בין גואל לרופא לשאר הברכות, משמע דר"ל דאומרה במקום שמכר וח"ל לחזור על שאר הברכות שכבר אמר, שאין חנוק לדידי' אס אומרה בין גואל לרופא, או בין שאר ברכות, וע"י יס להסיב דא"ח ואבדרהס כ' מדסמך טורי וגואלי לעיקר ציוס נרה סמכו לגואל ישראל עננו ועיד שאר טעמים. עכ"פ עקר ספקא דרצנו חיוו עולה אלא חי אחרין ש"ל שכת עננו מחזירין כבסמך, דלא אשאר שאומרה במקום שמכר לרש"י כדא"י ל' ולס"הפ חוזר ומסדר אחריו שאר הברכות. וצוס חבין צ' דעוה שהציא סכלבי, חרוויסו ס"ל דס"ל מחזירין, ודינכ כשאר ברכות שכת, לכן לדעת רש"י ור"ס אומרה במקום שמכר, ואין לריך לחזור אחר' הברכות כסדר, ולטעם אחרת חוזר שאר הברכות אחר' כסדר, וסרה צוס חמיסה צ"ו על כלצו צס"י קי"ט. ט שבת כ"ה. י סס פרש"י שאין צהס מידי דאורייתא כמו ר"ח. יא ערש"י סס. יב רל"ס סוף מגלה: פי"ז דומ' סופרים בתעניות ח"ב ה' אחרונות דעלית גשמים קורין ברכות וקללות דבחקותי ובתעניות אחרות ויחל ומפטרין דרשי, ואיכא למימר ותני' מגלה ל"ח בתעניות ברכות וקללות דוקא בט"ב ה' אחרונות ולא פליגי, ומה שקורין עתה בת"ב כי חוליד ומפטרין אספ"י גמ' מגלה ל"ח. יג כצבוס ייחס צס' חמדה גניזה תשו' זו לר"ל צן יעקב. יד סס. טו תענית י"ב ע"ב. משאר פוסקי' ושמע בכל יג"ח על גשמי' קורין ברכות וקללות ערמז"ס פי"ג דתפלה, ומטור ואבדרהס ל' עכ"פ צו' אחרונות, אבל לשר טני' לא קראו צ"וק אלא בתענית החמיסית חו' אחרונות וכו'. טו יואל צ', ובחמדה גנוס דפס כצבוס נחס ס' צעמים ז' שאין לו ענין לכאן. יז יסעי' ל'. יח מלכיס ח' י"ז. יט ירמי' י"ד. כ שמואל צ' כ"א: כא תענית י"ד, הרשפיות קלית דאוכולין משחכסה, גי חמניציות חמורות שאסור משחכסה ויס צו ד' עזויס ואסיר חו', חו' אחרונות אף שחמוריס מאלו סבהס וחתייעיס ויעלין סמיות, מ"ח אין מתענות לפי סהן מרובות. כב סס י"ג. כג ל"ל: מייחי רח"י מדחי נוטלי' סמחמלאית דצנון סרן, ומ"ס ובחמין פי"ור נוותר בתענית, מוכס מבדייתא כשאמרו אסור ברמיזה דוקא כל גופי ומוקי לה צממין. כד ל"ל חמיר מחבל דאף להיסיט אנצנו צליק אסיר

ספר האשכול, הלכות שני וחמישי ותענית וראש חדש.

ולסוך אף בתענית אסור א, ואסור טלאנה בתענית גשמים שפוסקי' מבע"י דוקא ביום אבל בלילה מותר, ונעילת הס' לא אפרו אלא בעיר אבל בדרך מותר וכן בירושלמי ב אבל ומנודה מהלכים בדרך מותרין בנ"הם באו לעיר חולצין וכן בת"ב ובת"צ. עברו ו' תעניות ג ולא נענו, ב"ד גורו עוד ו' תעניות, ואלו יתרות על תראשונות שבאלו מתדיעין ונועלין את התניות, בשני מטין עם חשכה ד ובחמישי מותרין מפני כבוד השבת. עברו אלו ולא נענו, מטעמין במ"ומ בבנין ונטיעה של שמחה בארוסין ונשואין וכשאלת ש' בין אדם לחברו ככני אדם הנופין לפני המקום, והיחידין חזורין ומתענין עד שיצא ניסן. ר"י נשיאה גור י"ג תעניתא ולא נענה ה, סבר למיגור טפי, אמרי לי' ר' אמי ור"א אין מטריחין על הצבור יותר טדאי, ול"ש אלא לגשמים אבל על שאר פרעניות מתענין והולכין עד שיענו. וכל הני י"ג תעניתא דגשמים נהגו בכל מקום שצריכין לגשמים אלא שאין מפסיקין אף בהני יו"ד טבע"י ואין בהם חומרות ת"צ אלא בא"י דאין ת"צ בבבל אלא ת"ב, וחוינא טהאי טעמא לא נהגו נעילה. וסדר תעניות אלו ד מציאיין התיבה לרחבה של עיר ונותנין אפר טקלה ח ע"ג התיבה ובראש נשיא ואכ"ד ואח"כ ניטל כל א"וא על ראשו קודם תפלת שחרית ט כמנהג יום יום י, וכשמטיימין צבור תפלתם אומר וקן לפניהם דברי כבושים, ואח"כ יורד ש"צ שיש בו המדות שאמרו חכמים יא ומתחיל באבות והוא לבוש שק ושק על התיבה ועל הספרים יב והכהנים עומדים בשופרות יג כשיגיע לסלח נא אומר סליחות ופסוקים כמו שרצה בשאר תעניות ומסיים חנון המרבה ומוסיף פסוקי וכשהגיע לברכת גואל ישראל מתחיל ברכה אריכתא ואומר מעין אברהם אבינו יד וקורא פסוקי עקדה ואומר תקעו בני אהרן תקעו, וחקעו הכהנים טו ואומר

נחל אשכול

חסור כ"כ פסחים נ"ד. א היינו ציו"ד תעניות ס"ל, ולהעביר הזכומא מותר אף באבל, שם י"ג. ב מ"ק פ"ג ה"ה. ג תענית י"ב היינו ג' שאלולין משחשכה, וג' מפסיקין מצע"י. ד פותחין מנות לקנות לדרך הלילה. ה סס י"ד. ו כ"כ רמז"ס פ"ג טהגו בכל מקום אלא שאין מפסיקין ונבע"י אלא בא"י, אבל מ"ס רבנו און מתפללין נעילה נגד דברי רמז"ס פ"ד וגד הטור. ומתענית כ"ו מתפללין בתעניות נעילה אין קום' דלמא בתענית מפסיקין מצע"י ובג' ראשונות ליכא נעילה (ול"ל דמעמדות אף דלא מפסיקין מצע"י ויש בהם נעילה שאני מהני) סבז ראייתו סה"רן פ"ד מוספק אם בתעניות הראשונות דלא מפסיק מצע"י לא הי' נעילה, ומסיים סבך נראה שסומכין ע"ז (שבג' ראשונות לא הי' נעילה כיון שלא הפסיקו מצע"י) שלא נהגו להחפול נעילה בא"ל בתענית גשמים. וז"ל תי"ט רפ"ד דר"ן מוספק אם כל תעניות צבור שוות לענין נעילה, אינו מדוקדק, דר"ן אינו מוספק אלא בג' ראשונות אבל ד' תמות ידע שאין בהם נעילה כדאי' פסחי' נ"ד, וציו"ד תענית גשמים כ' שיש צבולין נעילה. ז שם ט"ו ובז' אחרונות קאי. ח פרש"י אפר מדבר הנשרף וכן צ"צ ס' ט"ב אפר כירה השרופה קרוי מקלה וחוס' כ' דבר נשרף מעלם אדם, וכ' צ"ד סה"א ט"ס דדי צעלמות צהמה לזכור אזינו של יצחק, ול"ל שהחוס' כ"כ צ"פ צשני דצורים, וז' סה"א ע"ד דאי' צירוס' פ"ב הקצ"ה רואה עפרו של יצחק כאלו צבור לפניו. וז"ל קשה מנין להם אפר מעלמות אדם, וכי ס"ד מעכו"ם, ומישראל לא שרי לשרוף דמן הנקברים הוא. ט מסדר המשנה ומדף י"ו דקתני אח"כ עמדו בתפלה למד כן וכ"כ רמז"ס, אך לפי סדר המשנה ורמז"ס גם דברי כבושי' אומר הזקן קודם ת' שמריח דיחידים אבל רבנו כ' בצמוך אחר סמימו הלבור ת' אומר דברי כבושי' ואח"כ יורד ש"ל ל"ה, וז' מסנרא כ"כ תפלת יחידים קודם לדברי כבושי'. י פי' תפלת שמריח דיחידים ככל יום. יא שם י"ו זקן (מרמז"ס ח' זקן ממש) ורגיל בתפלה ולקרות בתנ"ך ומטופל ואין לו ולא ילא עליו שם רע צילדותו וקולו ערב ע"ס תקע"ט. יב שם למה מתכסין צסק לומר חנו משו"ב' כבהמה צסק ומשער צהמה, וצצבלי לא מנינו שזו להחכמות צסק לכך פרש"י צירוש' חנינא היגריין שקין ויולאין לב"הק, וצירוש' שליו לא מולאחי, ומ"ס האשכול ש"ל לבוש שק ושק על התיבה ועל הספרים ומ"ס רמז"ס כל העם מתכסין צסקין קודם התפלה, ונותן אפר על הס"ת, ל"ו מקורס. יג שם. יד קיים הברית והחסד והסצוטה ששצעת לא"ל ותרצה העקדה עט"ר. טו מדבריו ומחשו' הגאונ' נראה דקודם סיוס הברכה תקעו וסבז אמר ש"ל צקסה והריעו ואח"כ אחר מי שגנה וסיים גואל ישראל וכן ציו"ו צרכות שמוסיף מעתה, לכולם צ' סדרים תקעו לבד, והריעו לבד וכל אלה התקיעות קודם סיוס מי שגנה. ודאי צמתני' אפשר לדחוק ולפרש כן, אבל צברייחא י"ו ע"ב ומשמע להדי' כרמז"ס שאחר סיוס הברכה מי שגנה תקעו, וצברכה ראשונה תקעו, וצשי' הריעו וכן חזר חלילה בראשונה תר"ת וצשי' רת"ר וכן כולם, ולראש"ד צראשונה כולן תקיעות וצשי' כולן תרועות. עוד ל' דרבנו כרש"י גם צמדניה תקיעות ע"ס הברכות ומ"ס צמשנה לא נוהגין כן אלא צשער המורה קאי על צשכמל"ו, שנהג ר"ח צתענית צגבולין שלא כדון, אבל לרמז"ס קאי על התקיעות, צגבולין אח"כ על סדר הברכות אלא צסוף התפלה (שהי' נו"ע מה"ת כח"ס רמז"ס פ"א דתענית) ולא קשי' לרמז"ס מצרייתא י"ו דקתני תקיעות ע"ס הברכות גם צמדניה, דהצרייתות מסיימות וכן הנהיג ר"ח צלפורי וכצבא הדבר אלל חכמים אמרו לא נוהגין כן ופסק חכמים, ויש סמך לדבר שהטעות הי' צתקיעות, שמנינו צר"ס כ"ו שגס צדין אחר לענין תקיעות השוה ר"ח צגולין לתקדס שהנהיג צגבולין חנונרת עם הסופר כמו צנוקדס. ור"ן חמה על פרש"י אי הטעות שלא ענו אמן אלא צשכמל"ו א"כ צכל השנה הנהיג כן למה החזר פלוגתא זו צתענית? לכך מפרש צמדניה אומר מי שגנה וסיתם הברכה ואומר אמן ותוקעין וצמוקדס שטונין על הברכה צשכ"מ זהו כעין צרכה צפ"ט, ואנו רולין להסזיך התקיעה לתפלת ווי שגנה לכך חותמין הברכה ואומר צשכ"מ קודם שיאמר מי שגנה ואח"כ אומר מי שגנה ותוקעין (יכך וצבאר צרמז"ס לענין מוקדס וכן צברייחא חנינא צגמ') או שאמרו צ"פ מי שגנה א' קודם סיוס הברכה ומסיים ואומר צשכ"מ וזמר ואמר ווי שגנה ותוקעין, ומנהג זה הנהיג ר"ח צמדניה והסיבו שאין נוהגין כך, אבל על ענין אמן צמדניה ל"פ עכ"ל. והתייב חמה עליו צדהי' חן ולא ענו אמן אחריו? ותימה הר"ן כ' צדהי' הגרסא ולא ענו אמן שבוס ול"ל וענו אמן וכך הגרסא צירוש'. ואין לחמוס על רבנו שלא הזכיר מה דתן צמתני' צברכה ראשונה אומר פסוקי זכרונות צשי' שופרות וצשאר ד' צרכות ד' מומוריס כח"ס רש"י ורמז"ן, דס"ל כרמז"ס קודם שמתחיל צרכת גואל ישראל אומר זכרונות ושופרות וד' מומוריס, ורבנו כולל זה צמת"ס צתחלה: מסיים חנון המרבה ומוסיף פסוקי. וכ"ל שכ' רבנו פה הוא העתק חשו' רב שר שלו' צקצין חמה גיחה אך נדפסת צצבוס וכ"כ ה"מ שסר שלו' ס"ל צענין זה כרמז"ס. מעין

ספר האשכול, הלכות שני וחמישי ותענית וראש חדש.

ואומר א כלה ממנו דבר רעב שדפון יקון ארבה חסיל כל נגע וכל טחלה והורד גשמי רצון ונדבה ועונין הצבור אמר
 ואומר הריעו בני אהרן הריעו, ומריעין, ואומר מי שענה לא"א בה"ט יענה אחכם וישמע קול צעקתנו ביום הזה בא"י
 גואל ישראל, ואומר עננו אבינו עננו כשם שענית לא"א בה"ט ופסוקי רחמי ונפלין צבורא על אפיהון, וכשעומדין חוור
 ש"צ כסדר הראשון פיוטי ופסוקי דקריעת י"ם ויאמר ה' א"ט מה תצעק עד או ישיר ואומר תקעו ב"א תקעו כסדר הראשון
 ומסיים מי שענה לאבותינו על י"ם הוא יענה וכו' בא"י וזכר הנשכחות. ברכה שלישית פיוט ואומר ויהי בהיות יהושע ביריחו עד
 ויאמר שר צבא ה' וגו' הריעו בני אהרן הריעו, מי שענה ליהושע בגלגל הוא יענה וכו' ברוך שומע תרועה. ברכה רביעית פיוט
 ואומר ויאמר שמואל קבצו את כל ישראל המצפתה עד ויקח ש' טלה חלב ומסיים מי שענה לש' במצפה הוא יענה וכו' בא"י
 שומע צעקה. ברכה חמישית פיוט ומסיים מי שענה לאלהיו בה"כ וכו' בא"י שומע תפלה. ברכה השישית בענית יונה ומסיים
 שענה ליונה במ"ה וכו' בא"י עונה בעת צרה. ברכה שביעית ב, שהיא שביעית לארוכות ענית דוד ושלמה, ומסיים ברוך
 המרחם על הארץ ובכל ברכה תקיעות ומשלים התפלה רפאינו וכו' ואח"כ אומר אשר ה' ד"ה אל ירמי' על דברי הבערות ג.
 נשאל רב שרירא מה ששנינו ד לא נוהגין כן אלא בשער טורה על תקיעות לחוד קאי שאין נוהגות בגבולין או דלמא גם
 הברכות אין נוהגות בו"הו? הכין חיונין בחקיעות לחודיהו אמרו אין נוהגות בגבולין ה אבל ברכות אמורות בטשנה פתם שאומר
 לפנייהם כ"ד ברכות, אבל מנהגא דילן בכל צרה שלא ת' ע"הצ מעצרת גשמים או יוקר או דבר ומאי דדמי להני, מתאמר
 קדימנא ו' ברכות כסודר דמתני' ותוקעין בסוף כל ברכה וברכה, ומנין דמכנפי' בב"הכנס ומשנינן מקום התיבה, ומנין דמפקין
 לתיבה לרחוב עיר ונוחני' אפר מקלה וכו' ומצלינן ת' שחרית ככל יום, וקם זקן ואומר ד' כבושים, והדר נחית ש"צ בצלותא כד
 לביש שק ומחית שק על חיבה וספרי, וכהניא קיימין בשפורא ומסלק לקדושה כי היכי דגרסי לה רבנן, ומתאמר סליחות בחנון
 המרבה וכד מטי לגואל ישראל מתחיל בברכה אריכתא, וכמה דברי חכורין ו אית באילין מילין לראשונים, מנהגון פיוטי מנהגון
 טיירי ו, ומיטר ראשון דמתאמר ביוטי דרבנן הדין רישא: איתן למד דעת בטרם ידעוך כל גלה לכל יצור דרך ללכת בה,
 הובחן מעשרים דור ועמד בכל הנמינות ה ואית להו טעמי' מושכין הלכות, ובסוף ברכה קרי פסוקי עקרה מקמי דליחתם
 ואמר תקעו הכהנים ט ותוקעין בלא מנינא, והדר אמר כלה ממנו רעב דבר שדפון וכו' וכל מילי דבעיין רחמי עליה מדכרו,
 וצבורא עונין אמר, והדר אמר הריעו ב"א, ומיבבין ומערבבין כראפשר י ואמר מי שענה לא"א ומסיים גואל ישראל, ומקרב
 האי שלוחא לצד תיבותא ונחית אחרינא יא ואומר עננו א' עננו כשם שענית לא"א, וצבורא עני בתד' טלה מלה, ומדבר
 וכות האי צריקא דברכה תלי' בי, ונפלין צבור על אפיהון, וכדקיימין על רגליהון לא אחמר מכניסי רחמים יב. והדר שלוחא
 קמא ואמר ברכה שני' רוזכר הנשכחות ומאריך בסדרא כדמפורש לעילא וקרי בסופא פסוקי קריעת י"ם ותוקעין כסדר הראשון,
 ובעו צרכיהו ומריעין ומסיים ברחמי ותחנוני ותחים. ונחית ש"צ אחר או אותו שה' בראשונה יג ומדבר האי חסידא דתלי' בי
 הברכה ונפלין על פניהם ומשלים ו' ברכות, ומסיימין כ"ד ברכות ופרסי' כהני ידיהון ונחתין ברחמי ובתר הכי אמרין מכניסי רחמים
 ומסלקין צלותא כי תגדל א וקרו בספרא וכד מטי לסדרא ב קרי אשרי תהלה לדוד, ובתרי' דבר ה' אל ירמי' על דברי
 הבערות, וקרא חד פסוק סדרא, כל קרא ב' ומנין ותרגומו חדא ויטנא ג ובתרי' רעב כי יהי' בארץ וכל הפרשה וקרי
 צבורא כולהון ומסלקין, והדר מצלינן מנחה, אילן מנהגא דיקן.

הלכתא

נחל אשכול

א מעין התפלה מלכיס ח' ח' על כל הלכות, שרצנו פסק לקמן ע"כ לרה תחריעין ומוסיפין וי"ו ברכות ולא כרמז"ס עב"ס ס"ס
 חקע"ט, ואע"ג דמתני' אמר ר"י לא ל"ל זכרונות שופרות חלא חומר רעב כי יהי' בלחץ וגו' על דברי הבערות וגו', ס"ל דמכמיס
 נמי מודים שאומרין על כל לרה מעין הפסוקי' המדברין מהן חלא שגריך להזכיר גם זכרונות וס'. גם מ"ש רצנו שאומר פסוקי
 עקדה ושאר פסוקים ים רמו חיה בירושלמי צמוגין. ב הנוספות שם הן חבל כיון שמאריך בגואל ישראל נקראת שביעית לארוכות.
 ג נזכר במסכת וכבר כתבתי דלמכמיס נמי חומר, וכבר הביא לעיל בשם שר שלי' שמפטירין בבעניית ששית מהכך ז' ע"ד הבערות,
 ולהטור בכל ז' בעניתיים מפטיר צו. ד בעניית י"ו תשובה זו הסיב לקבל פאס, לקוטי רמזין. ה לחקוע על סדר הברכות
 כמו שטעם ר"ח חבל לאחר תפלה תוקעין כמ"ס לעיל, ומה שמסיים הגמון חבל מנהגא דילן שמוקעין צסוף כל ברכה, היינו
 שמונה עוקר הלכתא דגמ' ועושין כר"ס עתוס' ברכות י"ח. ו דבר' בלתי מוזנין סיטב, דרך רשעי' חפלה, מחורגס אורחא
 דרשיעי חכירא. ז ח"י נחש ינחש מטיירי מטיירי, והכוונה סודות ע' ערוך. ח פיוט ע"ד ח"ב בלתי חרוזי, חמונו ילאה עקדה
 ביום ז' בין ר"ה ל"ה כ מתחלת איתן למד דעת ופיוט מנחה י"הכ איתן הכיר לחונתך. ט חזן הכנסת חומר כך, דס"ל חינו
 מפסיק כפרש"י ט"ו ע"ב. י משמע כמ"ס לעיל קודם סיוס ברכה תקעו וחומר דבר חמנה ואח"כ מריעין ואח"כ מסיים הברכה
 מי שענה וכו' בא"י גואל, ומ"ס מערבבין חפסר שהוא טעם למה תוקעין צ"פ ע"פי ר"ה י"ו למה תוקעין כשהן יושבין ותוקעין
 כשהן עומדין לערבב השטן ועי"ס חוב' כד שמע חמין חמר ודאי זה ספורא דיתקט בשופר גדול ומטי זימנא להתבלע. יא משמע
 דאחר חקרא ללצור פסוקי דצין ברכה לברכה, חבל ש"ס מתפלל הברכות חינו מפסיק. יב חבל כשנפלין צסוף הברכות כ' להלן
 שאומר' מכוני. יג המתקרא חמר חתימת גואל ישראל. יד ל"ל ביתגדל דקדיש חמר החפלה. טו סדר וצא לניון מקרי קדושה
 דסדרא סוטה מ"ט. טז כדן צ' מתקרא ור' תרגום? ואע"ג דלטעם מ"ס מטע"מ שהחורה נחנה צסויי וצאהל מ' וצאר סיטב
 בערבות מ' שהוא חרגוס לכך שמו"ח. לא שייך בנזיאים, י"ל כעין דאורייתא תקעו חבל למ"ס רחצין סי' פ"ה שמו"ח דוקא ליחיד
 שאין דר במקום לציר תקעו כנגד צ' הקורי' צצ"הכנס והמתרגס, שכן הי' מנהגס כדחן מגלה כ"ג הקורא לא יפחת מג"פ
 ולא יקרא למתרגס יותר מפסוק ח' לא שייך הכא כל פסוק צ' זמנין. וטעמו בלל"ה חמוה, שהבין היחיד קרא צריש ג"פ צ"ל
 הפסק ואח"כ כל פסוק לצד למתרגס וליחא כמ"ס ר"ן דמעולם לא קרא ג' ביחד חלא פסוק ח' ותרנס המתרגס וכן צצ"פ אחרים.

ואי

ספר האשכול, הלכות שני וחמישי ותענית וראש חודש.

הלכתא בטלה מגלה הענייה א והלכתא לא בטלי? בתנוכה ובפורים לא בטלי ובשאר יומי בטלי ומוחר להתענות בהם. איכא דמקשי כיון דח"פ לא בטלי ולפניהם ולאחריהם נמי לא בטלו ב למה תקנו תענית י"ג אדר? ואמרו דלא ידענן מאן חקן ג וטהלכה אסור בתענית מדפריך ד אילמא בני ארביסר וקרי בתליסר יום נקנור הוא פי' ואסור להתענות בו. ויש משיבין שהי' יום צער להם בימי מרדכי שמלחמה עשו בו ביום ונחו ב"ד וזכר לאותו צער תקנו התענית והשטחה ב"ד כאדם שיוצא מצרה לרוחה ואינו דומה לשאר הענייה אלא זכרון לנס שנעשה בו ה'. ואני הכותב אומר שלא נתקן התענית אלא שיהיו וריזים למקרא מגלה לשמעה ולא יתעסקו באכילה, ולית בי' אסורא להתענות דאע"ג שח"פ לא בטלו לפנייהם ולאחרייהם בטלו ומסחכר הכי כדאמרינן יום טוריינוס ו. ובהל' פורים נאריך בזה. אין גזרין תענית על הצבור בחלה בחמישי בשבת ז שלא להפקיע השערים, שהי' מנהג באותה עת שיום ה' יום השוק, לכך אין גזרין ת' בו בחלה, כדי שלא יבואו הכל לתענית ויבטלו ולא ימכרו בשוק תבואה מרובה שהכל שרויין בתענית ויפקע השער, ועוד כיון שישמעו ביום השוק שגזרו ת' על עצירת ג' יאצרו הפירות ויפקיע השער, וכיון דמ"ט הוא, האידנא שאין שוק קבוע לישראל בהרבה מקומות וליכא למיחש לזה אבעי' לן למגורי' בחלה בה' בשעת הדחק. והרב ח' כ' האידנא נמי לא גזרין בחלה בה'. איכא דמקשו טה תקנה זו אף כשגזר בשני בחלה, הכי נמי יהיו טרודין בה' בתענית ולא יבואו לשוק למכור תבואה, וגם לטעם ב' ישמעו ביום השוק שלאחריו שב"ד גזרו ח' ויאצרו הפירות? איכא להרוצי, אם גזר תחלה בשני, שטא ירחמו עליהם וירדו גשמים קודם חמישי, ויש מפרשים אם גזר החלה בה' יבואו הכל ויצטרכו לקנות הוצאותם מפני התענית ומפני השבת, והמביאים לא הרגישו עדיין בתענית שיבואו פירות מרובין שימפיקו לשבת ולתענית ויפקע השער ט. אין גזרין י ת' על הצבור בר"ח ח"פ, ואם התחילו אין מפסיקין, רמ"א אע"ג שאמר ר"ג אין מפסיקין, מודה שאין משלימין וכן בת"ב שחל בע"ש, וכמה הוי התחלה, אפי' יום אחד. אריא"ר זו דברי ר"ט משום ר"ג, אבל חכ"א מתענה, ומשלים וכן בת"ב יא. בירושלמי יב כ"ד ברכות דתענות כנגד כ"ד רנה תחנה ותפלה בפרשת שלטה. ועירא צם תת"ק תעניות ולא חש למג"ח יב ר' יצחק טפקד לספריא, כי אתא בר נש ושאל אמרין לי' בכל מתענין חוץ משו"ט ח"הט ור"ח ח"פ. והלכה אפי' יחיד שקבל תענית מע"ש, מתענה ומשלים יד. ת"ד עד מתי יהיו גשמים ורדין ויהיו צבור פוסקי' מתענותיהן כמלא ברך המחרושה טו דר"מ, רי"א בחרבה טפת, בבינונית טפחים, בעבודה טז ג' טפחים והכי קיי"ל. היו מתענין ויורדין גשמים קודם הנ"ח לא ישלימו, לאחר הנ"ח ישלימו, ר' אלעזר אומר קודם חצות לא ישלימו, לאחר ח' ישלימו, ר"י נשיאה גזר תעניתא וירדו ג' לאחר הנ"ח סבר לאשלומי, א"ר אמי קודם חצות ולאח"ה שנינו ובירושלמי יז קודם חצות לא ישלימו עד כרין צפרא הוא, לאחר ח' ישלימו, כבר עבר רוב היום בקדושה יח ביומא דר' יודן גורי תענית ונחת מיטרא ברומשא יט, א"ל ר' מנא מאי דנישתי דאנא צחי? א"ל אורין שטא ישלימו כ, אלמא הא דאמרו קודם חצות לא ישלימו בדצו הלי' מלחא. מעשה שגזרו כא תענית וירדו גשמים קדם חצות אר"ט צאו ואכלו ועשו יו"ט ובאו בין הערבים וקראו הלל הגדול. ולימרי הלל מעיקרא? אין אומרין הלל הגדול אלא בנפש שבעה וכרס מלאה כב וכתב בי' מעלה נשיאים מקצה כג . .

והגר"צ

נחל אשכול

ואי כותבו למ"ש הר' משולם בתוס' מנחות לדמעולם הש"ך קרא טס העולה ג"ז לתח' טי"ס. א ר"ה יט. ב לר' יוסי בתענית ט"ז ורב ס"ל סס י"ח כר"י אצל לר"י הלכה כסתם משנה לאחריו מותר. ג לר"אש ריש מגלה צסס ר"ת כבר הי' התענית צימין ח' חלמוד חס פרום הש"ס י"ג זמן קהלה לכל ומכר תענית זה בתנומתא צראשית וכ"כ השאלתיה פ' ויקהל צפרוס הש"ס ריש מגלה ארשב"י י"ג זמן קהלה לכל ופי' מדכ' ושאר היסודים אצ"ה נקלו ועמד ע"כ ציוס י"ג מאי קהילה? יוס תענית ומה יוס כניסה שמחנסיין ויושבין בתענית עכ"ל. ד תענית י"ח ע"צ וקסה דגמ' קאי קודם צטולה מ"ח, אצל השתא יוס נקנור צטול? ול"ל ה"ק דדחי צזמן הקדמון לא גזרו להטענות דהי' יוס נקנור צחקפו, ואף דהשתא צטול מ"ח לא יתכן שתקנו תענית צו ציוס, שלגבי פורים קיי"לן דאסור יוס שלפניו. או אפשר דס"ל כרא"ד דלענין לקבוע תענית לצור חסורים הימים אף לאחר צטולה מ"ח, והוי צי"ד כ' דאסור לרא"ד אפי' לפנייהם דאל"כ לחאי ג"חו קאמר רב הלכה כר"י, רב ור"י גופא ס"ל דצטולה מ"ח, ר"ה י"ח וי"ט, ומר"ן משמע לאחר סיבנה צ"התק איכא כ"ח דחו לא צטולה כדמשמע צר"ה). ה ר"ל תענית של שומחה הוא ושרי לפני פורים. ו תענית י"ח אחרין יוס טוריינוס י"צ אדר מותר צה"ח שנתצטול כבר ציומים קדמוני' וקא פריך לאסור משום שהוא יוס לפני נקנור שאסור (קודם צטולה מ"ח) ומשני יוס טוריינוס גופא צטול, לא גזר משום לפני יוס נקנור. ולפ"י כיון דהשתא יוס נקנור צי"ג אדר צטלוהו, ל"ל גזור משום יוס לפני פורים וכ"כ תוס'. ז ספ"צ דתענית. ח ר"י אלצרגלויני. ט אצל חס כבר התחילו צשני יודעים המוכרי' ומביאים הרבה. ועל פרום זה של רש"י הקסה הר"ן חס ע"י שקויין לשבת ולתענית יפקע השער, הלא צלא תענית ג"כ קויים סעודה לה' ולשבת, ואם די צמה שמביאים ליוס ה' ולשבת, לחס לא יהי' די לתענית ולשבת? והוכון מ"ס צסס ר"י גזרת צ"ד מ' עזרת ג' מפקיע השער, ולא רלו שיהי' זה צתחלה צה' מפני צבוד השבת, ולטעם זה דוקא לגשמים ח"ג צה' אצל צשאר דצרים גזרין צה', ולטעם רש"י צכוין ח"ג. י ספ"צ. יא ערוצין מ"ח אחר עולה הלכה כר' יוסי ת"צ שחל צע"ס חסלים, אע"ג דלדין לא מתרמי, ג"ח לענין יו"ד צבת. יב פ"צ דתענית ה"ב, דע שאין לחס מוחל רנה תחנה חפלה צתפלה שלמה, מלכיס ח' ח', אלא ט"ו, ול"ל דחסיצ נמי והתחנו והתפללו. יג ירוש' סס ה"צ ומויחי' ר' אבין לייס כל ע"ש, ר' יוחנן כל ערב ר"ה. יד סס סוף פ"צ. טו תענית י"ט וכ"כ צרך המחרושה חס נעשטס הקרקע ע"י גשמים צעומק שורח תענית המחרושה. צרך כלי שמורסין צו. טז קרקע מרוסה. יז פ"ג הי"א. יח ע' לעיל דף 2. יט צערצ צליל התענית. כ שחא ימלכו רוב הצבור להשלים ואסור ליחיד לפרוס מהן. כא תענית י"ט, כ"ה. כב דוקא צשעת חפלה להודאס אצל ליחירות צעלמח אומרין תוס'. כג חסר וכ"ל: צירוש' ספ"ג איזה הלל הגדול ר"ח אחר הודו לחלקי האלקים, ר"י וצלנד שטומדין צצית ה' (מתחיל וממור קל"ה הללויה שטומדים צצית ה' ואח"כ הודו לחלקי האלקי') ולמה צאלין צ' פרשתא? מפני שירידת גשמים כולל צסן, לר"י ימח דכ' מעלה נשיאים מקצה ארך, לר"ח מאי, צבין דכ' ווחן לחס לכ"צ. והאשכול פוסק צר"י דמתחיל הללויה שטומדים

שטומדים

ספר האשכול, הלכות שני וחמישי ותענית וראש חדש.

והגר"צ א . . וחזקתין מודים אנחנו על כל טפה ב ואי איכא אתרא דחיישנין לשכרות אם יאכלו קודם אמירת הלל, ליטרו הלל קודם אכילה ג, ומסבחר ה"ה אם נענו אחר חצות וצריכין להשלים או קודם חצות והסכימו להשלים דאומרין הלל הגדול בו ביום, ואין אומרין הלל אלא כשנענו ביום התענית ד. לא על גשמים לבד מתענין ומתריעין אלא ע"כ צרה ש"ת ע"ה צ ה, על אילנות בפרום הפסח, כלומר אם לא מלבבלי, ועל בורות שיחין וטערות אם לא נחמלאו בפרום ההג, וכן אם אין טים לשחות מתריעין עליהם מיד בשני חמישי ושני וכן מתענין על חולאים שנפלו על אנשים הרבה ומתים מהם וכן על גובאי אפי' בכ"ש ו ועל המפולת שנפלו חוכות בריאות שאין ראוית ליפול, וכן על הדבר, איזה דבר עיר שיש בה ת"ק רגלי ויצאו ממנה ג' מתים בג"י זה אחר זה, אבל יצאו ביום א' או בד"י אקראי בעלטא הוא, היו בו אלף ויצאו ו' מתים בג"י וא"ו הרי זה דבר, יצאו ביום א' או בד"י אין דבר, וכן מספר מרובה לפי חשבון זה. ובירושלמי ז בחורים אבל לא זקנים, ואסכרה אפי' כ"ש ת, ואי איכא מותנא בחזירי ט . . וכן על שדפון וירקון בכ"ש וכן על חיה רעה הנראת בעיר ביום י וכן על הרב אפי' של שלישי שאינו בא אלא לעבור דרך המדינה ויש בדבר'י האלה כמה חלוקי דינים כתבם הרב בהלכות. ועל עיר שהקיפוהו עכו"ם או נהר או ספינה מטורפת בים או אפי' יחיד הנדרף מפני גוים או רוח רעה או לסטים מתריעין עליהם מיד בשבת, והאי מתריעין אינו בשופר דשופרות בשבת מי שרי יא אלא וועקין ומתחננין עליהם אפי' בשבת מפני שהדבר נחפו וצרה בשעתה לכך לא מטחנין עד בה"ב יב, ובהאי לא חקנו תענית אפי' בחול לפי שצריכין לעמוד תמיד לעזור, ואי איכא עור בשופרות כגון להצעק העם להציל ודאי תוקעין כדאמר ר' יוסי לעזרה ולא לצעקה יג. ובשאר צרות כגון צרות טוונות ופרקמטיא שנודללו וקם שוי יו"ד בשיחא יד וכן על החנוך אם לא מתענין ומתריעין ויבש צועקי' עליו כלבד כד' במרובה טו. אין מתפללין על רבוי הגשמים וה"מ בא"י אבל בגולה מתריעין עליהם מיד טז ובא"י נמי אם רואים שמקלקלים הקרקע או מהרסין הבתים מתפללין עליהם. — אלו הן מעמדות יד שהיו במקדש, לפי שנאמר צו אב"י את קרבני לחמי תשמרו, האיך קרבנו של אדם קרב והוא אינו עע"ג התקינו נביאים ראשונים כ"ד משמרות דכתיבי בספר יוחסין יהודיב יח ידעי' וגו', ועל כל משמר ומשמר הי' טעמד בירושלים של כהנ' לויים ישראל' והיו קורין בכל יום במ' בראשית ובסדר קרבנות יט. ת"ר אנשי משמר לא היו מתענין ואנשי מעמד מתענין כ ואנשי משמר מתפללין על קרבן אחיהם שיתקבל ברצון כא, ואנשי מעמד מתענין ד' תעניות בשני על יורדי הים כב דכ' בהאי יומא יהי רקיע בחור המים, בשלישי על הולכי מדבר דכ' וחראה היבשה, ברביעי על אסכרה שלא תפול בהנוקת דכ' יהי מארת חסר שהלבנה לקחה בו מפני לשון הרע כג ונעשה טאור הקטן, בחמישי על עוברות ומיניקות שלא יפילו וינדלו בניהם כדכ' ישרצו המים ש"נ חיה, בע"ש לא היו מתענין מפני כבוד השבת כד' וסנהדרין מתענין עמהם כה. בא' בשבת לא מתענין,

נחל אשכול

שעומדים צבית ה', ואת"ג דפסקין צס" ח"פ כרז יהודה פסחים ק"ח הלל הגדול מתחיל צהוד, גבי גשמים מסתבר להחמיל קל"ה הללויה דכ' מעלה נשיאים, ועוד צירוש' מוכים ר' צא ור"ם תרוויבו אמרין, ופשיטא הלכה כרזים וכך לריכין להגיה צפסקי חוס' דתענית סי' ר"ג הלל הגדול יתחילו שעומדים צבית ה' בחלרות (צבילות ט"ס) ששירת גשמים כלולכ צו (כלשון תירושלמי) דכ' מעלה נשיאים, ומא שנדפס ששירת גשמים צבילה, הכל צטעית, ושצטחא ראשייה שחצו שכוונת חוס' למזמור העומדי צבילות גודרת שבוש שני ותמימי על חג"א שהעתיק השבושי' לדינא. א ל"ל הר"ף כ' דמתחיל הוה צוממור קל"ז. ב וכ"כ הר"ף וע' ח"א דף 52. ג תענית כ"ו, ל"י למה השמיטו ראשונו' דין זה. ה"ר"אש פ' אין עומדין כ' ירוש' פ"ק דחרומות סכור אפי' מוהם ט"א לדבר כראוי וצריך דכ' ואכלת וס' וצרכת וכן צ"ע ל"ט דנוצרך כל הצרכות, ח"כ וואי השחשט? לכך פרש"י השחשט ע"י שכרות יפסע ולא יאמר כלל, ולדין דסומכין אקריאת שמש כח"ס רנ"א רל"צ להכי לא מציב דין זה, ולר"ף רמב"ם ור"אש ל"ל דאפשר דס"ל ר"פ חסס לשכרות טפי לשטחי' צטרובין ס"ה דאפי' צביתא דא"י צי הרסנא לא חללי דלא מצי תכוון טובא, לכך אפי' צשחי' מועטת מושס שחסור הכונה, ואין צל"ה לא מכווני טובא. ד רש"א. ה תענית י"ט ולהלן. ו אפי' לא נראה רק מעט דעתיד לצא הרבה. ז פ"ג ה"ה, זקנים אינם נמנין צמנין דבר, אבל רמב"ם למד מוחלת רגלי דוקא גברים ולא נשים וקטנים וקנים. ח אפי' מת ח' מתענין ומתריעין, דין זה צירוש' סס והפסקי' לא הביאו, צוממו חין מתענין על דבר עומג"א. ט ל"ל מתענין עליהם שמעיהם דומה לשל צ"א תענית כ"א. י סס י"ט וכ"א ע"ב אפי' לא הזיקה. יא סס י"ד. יב וכ"כ הר"ן. יג סס י"ט וה"ל דלא פליגי ר"י ות"ק. יד צ"ב ל"א. טו צ"ק פ' צגמ' צפרקמטיא ומכיך אפי' צצנת צועקים, וס"ע לא פרש. טז שא"י ארץ הרים ולא מקלקלים, סס כ"ב. יז רפ"ד דתענית. יח ל"ל יהודיב כד' ד"ה ח' כ"ד, אבל צס"ס כ"ז וכ"ט וצ"ק ק"י דפס צדל"ת וכן צספרי ראשוני'. וצירוש' סוף תענית הצית חרב צמשמר יהודיב, יט ריב עס ישראל, אפשר כשחזרו הסבו שמו יהודיב, יט ידצ לטוב לישראל, ומלניו הרבה צשמות דעואל רעואל דקות רקות פטר פטר וצשמות חוסים רבים ע' חלל יופי ד"ה א', ח'. יוש ליטב עפ"ו תמימה רש"י תענית כ"ז ידעי' חרוס פשמור, פשחור לא כ' צד"ה גבי כ"ד משמרות? אפשר שזה סוף חומר שביעי, והסבו שמו על סס אחד חוקינו שמן הכהנים שעלו עס עזרא ד"ה ח' ט' ונחמיו י"א חמנא עדי' צן ירוסם צן פשחור. יט צתענית כ"ז לא חכר ס' קרבנות ולא צרמב"ם פ"ו כלי מקדש, ודף כ"ז צומן שאין צהמק"ק כצד תקנתי להס ס' קרבנות שיסיו קורין צהס. והנראה מרע"ב שהמעמד שהי' צירושלים וגם הני שלא עלו קראו צעירס מעשה צראשית, ומ' שלא ראו הקרבן אפשר שקראו מ' הקרבן. כ צמשנה כ"ו לא גרס אלא חוסי מעמד מתענים, אבל אחת שאנשי חומר לא התענו כדאי' פ"ב מ"ו דאפי' צתעניות הראשונות דגשמים לא התענו שמוא חכצד עבודה על צית חב ויצטרכו לעזור אבל חוסי מעמד שאין להם אלא לעמוד על הקרבן התענו, וכן אלה שלא עלו מן המעמד ונחכנסו צעריהם, ומ"ס צירוש' ופי"ו דסופרים חוסי חומר התענו ט"ס הוא. בא סס כ"ו. בב סס ועשוא ח' צירושלמי. בג פסיקתא ורבה ומולין ס', אסכרה צא על ל"הר שבת ל"ג, וצזה יוצן שאסכרה ליוס רביעי, הלצנה חמאה צל"הר ועל ל"הר מדה כנגד מדה אסכרה שהחולו צא צגרין שלא יכול לדבר כמ"ס רש"י צרכות ח'. בד לא יכנסו מעוה ערובין מ"א. בח ירוש' פ"ד ס"ג והיו מתחלקין

ספר האשכול, הלכות שני וחמישי ותענית וראש חדש.

ר' יוחנן אמר מפני הנוצרים, רשב"ן אמר מפני שהוא ג' ליצירה א, וריש לקיש אמר מפני נשמה יתרה שנטל טמנו שני' שבת וינפש וי שאבדה הנפש ב ואנשי מעמד אסורים במלאכה אותה השבת כד' בירושלמי ג. ולמה קראו במ' בראשית, דאלמלא מעמדות לא נתקיימו שמים וארץ שני' אם לא בריתי י"ל חש"ו לא שמתו ד ותני' במה אדע כי אירשנה אמר אברהם רבש"ע אם הוטאים לפניך שטא תעשה להם כדור הטבול אמר לו קחה לי עגלה משולשת וגו' אמר לו תינה בומן שכהמק"ק ואם אינו קיים מה תהא עליהם, א"ל כבר סדרתי סדר קרבנות אם קורין בהם טעלה עליהם כאלו הקריבום ואני טוחל על עונותיהם וזוכין לע"ב ה' ובעונותינו אין לנו קרבן ומעמד ראוי לקרות בכל יום מה שהיו קורין במ' בראשית ובס' הקרבן כמו שתקן ר"א הוקן ו. בעל הלכות כ' הרבה תעניות שמתענין בהם מ"הת, כלומר שתקנום רבנן והתורה צותה לקיים דבריהם כד' שאל א"וי זקניך ויאמרו לך ה, כגון בא' וביו"ד בניסן ח וכו' ומונה והולך כ"א תעניות מלבד התעניות שבדברי נביאים. ומסיים ועוד גורו להתענות שני וחמישי על הרבן הבית ועל התורה שנושרפה. ונשאלו הגאונים' על הדבר ואמרו לא ידענו מי ומי תקנס ט. ולא קמספקי שבעל הלכות מצא כן י אבל לא קבילו צכור עליהו, ואפי' אכ"הג . . . יא אבל נהגו מעולם במדינות האלה להתענות שני וחמישי ושני אחר הפסח ואחר החג וסמכוהו על מ"ש באיוב ויהי כי הקיפו ימי המשתה וישלח ויקדשם והשכים בבקר והעלה עולות מספר כולם כי אמר אולי חטאו בני, וברגלים האלה שנמשכו ימים הרבה במשתה ושמחה באים לידי קלות ראש ויחוד אנשים ונשים, לכן ראוי להתענות ולהתודות והיינו דאמרי יב סקבא דשתא רגלא, פי' קלקול של כל ימות השנה הוא ברנל כהא דב"מ יג דמסקב לחמרייהו פי' אוכף חמור לא שיילי אינשי דחמור של השואל מרחיבו וכשמחירו למשאל ונותנו על בהטחו אינה כמדתה וע"י מקלקל עורה ועושה בה חבורה. ולי הכותב ג' סקבא דשתא פרושו עליה דשתא שתרגום של עלילות דברים חסופי מילין וכן להתעולל עלינו מתורגם לאסתקפא עלנא שב' ופ' מתחלפות הרבה בלשון חו"ל כבלשון מקרא ואמרו הבקר לעניים כמו הפקר, בן פקועה כמו בקועה יד וכן סקבא כמו סקפא, כלומר עליה של כל השנה הוא הרגל, האדם עלול וקרוב להמשך אחר תאות לבו בימי הרגל יותר מכל שאר ימות השנה מתוך שאוכל ושותה ביותר ובטל מטלאכה, בטלה מביאה לידי זמה ולידי שעזים טו ולקלות ראש וחכמים מצטערין ע"כ כדאמר' בירושלמי טז א"ר בא אלו הי' מי שיומנה אתי התרתי בשר בכור להשקל בליטרא, ולעשות מלאכה בחש"ט, כלום אסרו בשר בכור להשקל בליטרא כדי שימכרו אותו בווזל יז והם מעריטין עליו ומוכרין אותו ביוקר, כלום אסרו לעשות מ' בח"מ כדי שיהיו אוכלין ושוחין ויגיעין בתורה, ואינן אוכלין ושוחין ופוחין ד. א"ר יוחנן יח עד מתי מברכין על החורש עד שתתטלא פנימיה, וכטה א"ר יעקב עד ו', נהרדעי אמרי עד י"ו, ותני' אין מברכין על הירח עד שיתבשם כלומר שיפה ומתוק האור לעינים ולא יברך כ"ו שהוא קטן. מאי מברך אשר ברא שחקים, ומשהגיע י"ו שהירח הלך וחסור שוב אין מברכין עליו, וכל המברך בומנו כאלו מקבל פ"הש, והלכך צריך למיטרא מעומד יט. — והיכא דטעי יחיד ולא אדכר ר"ח בשחרית או מנחה או מוסף מהדרין ל' שהוא מימים שיש בהן מוסף ב ואי לא אדכר כא שאין מקדשין לא שנה חסר לא שנה מלא אבל שבו"ט וח"הט אי לא אדכר ערבית מחוירין אותו כביום כיון דצלי לה שוי' עלי' כתובה וש"צ אי טעי בשחרית כב' ולא אדכר ר"ח אין מחוירין אותו משום טורח הצבור וכ"ש במוסף אי טעי שאין מחוירין דלאו הוכרה היא אלא קרבן מוסף כג' ודוקא ש"צ אבל יחיד חוור כדאמרן. ויש מי שטפרש הא דתני בצבור שנו לאו בש"צ

מ"ירי

נחל אשכול

עלמן על צחי חבות וכל חלוקה מתענה יום א'. א וחלוש טפי שני ויהי זיום הג' בהיחסם כואבים פרש"י דף כ"ו. ב כך נוסח דפוס בנבנבשי, ופרש"י מפני הנוצרי' שעושים אותו יום יו"ט שלהן, פרש ב"ד שלא ישמחו, שישראל בנער זיום הזה, ולימא דבסופרים פי"ז: דבר אחר מפני הנוצרים לא היו מתענין שלא יאמרו על שאנו שמחין הם מלמעטין ומתענין בו אבל אמרו חכמים בזמן המעמדות לא חששו לאיבת נכרים אלא מחוס דכ' שבת וינפש וי שאבדה הנפש עכ"ל, ודודי ב"ד תמה הנוצרים לא קצבו יום א' לאוד עד כ' שנה אחר המרבן, וע"כ לאומה אחרת כוונתו. אבל לטוסם שהביא רבנו ימא, דבלא"ה קשה למה הפריד ר"ל מר"וי והעמיד רשב"ן צנייטס. וז' דרשב"ן ל"פ על ר"וי, אלא דר"וי אמר מפני הנוצרים, ולא ידענא פרושו, ובלא רשב"ן שהי' חלמיהו, כדאי' ברכות ט' צסופו ושבת ס"ג ע"ב וש"ד, ופרש דבריו שפני הנוצרים, פרושו שהוא ג' לינירה והאדם מלא, ואח"כ מביא שר"ל חולק ואמר מ' נשמה יתרה. ג' לאו צפ' אחרת ירוש' פסחים רפ"ד ותענית פ"ד ה"ב המקריב קרבן חסיד במלאכה, וצדין יהי' כל יום חסיד לכל ישראל מ' חלקו בחמיד אבל כ' ואספת דגך ולא יהיו כולם יושבי' וצטלים, ועכ"פ אנשי מעמד סהס שלוחים ועומדי' חלל הקרבן במקומם חסורים במ' וע' ירוש' רפ"ב דמגיגה אפי' המתנדב עניים למערכה חסיד באותו יום במ'. ד תענית כ"ז ול"ג חס לא בריתי אבל מגלה ל"ח גרסין וז"ל חס לא בריתי קאי על ברית מלח עולם דכ' גבי קרבנות. ה זוכין לע"ב אין צנוסחמו. ו' ע' ח"א דף 7. ז שבת כ"ב. ח בש"ע סי' תק"פ מייחי כולהו. ט וכ"כ בחמ"א. י כבר העיר מג"א שכתובין במגלת תענית. יא ז"ל אפי' אי חקנו אכ"בג ולא רטו לבור לקבל חניס מחויבין אלא חס במחלה קבלי, שיב לא זוכלו לבטל כדמוכח ממגלה ה' מלאכה לא קבילו עליהו ע"ז ל"ז דניחל גזר ולא קבל. יב קדושין פ'. יג כ"ז וכך פרש"י והעריך. יד פאה פ"ז, חולין ס"ט ות"ט פ"ג דשבת מ"ג. טו כתובות נ"ט. טז מ"ק פ"ב ה"ג. יז ע' בכורות ל"ח עקר הטעם דלא מחולין בצבור ומעטר, כיון שהנאה לבעלים, למכור באיטלים ובחשקל. יח סנהדרין מ"ב, האחרונים תמסו למה מחמיינס עד ז"ן לר' יעקב עבר בזמן, אף דקיי"ן כנהרדעי, מ"מ למה מחמיינין? ור"מתי ברמ"ע מחוס דאי' במ"ס פ"כ אין מברכין על הירח עד שחתבסם שהוא עד ז' במודם שאז אין לו פגימה, והשתא נאמר במילי דר"וי עד שתמלא פגימתה אין פליגתא, ור' יעקב דאמר עד ז' פרושו שאז ראוי לברכה שתמלא פגימתה, ונהרדעי דאמרי עד י"ז קאי חסוף זמן שראוי לקדש. נראה שלא הי' לרמ"ע נוסחמו צסופרים, א"מ על ירח אלא במ"ס כשהוא מנוסם ובכלים נאים, אלא נוסח חר"י ברכות פ"ד וכמ"ס רבנו צמחך ואבדרסם מביא כן צסס ירושלמי. יט סס סנהדרין. כ שבת כ"ד, שנקרו מ"הת לאפוקי מנוכה ופ'. כא נ"ל: בערבית אין מחוירין אותו לפי שאין מקדשין חמ"ס צלילה, אפי' צליל ב' דר"ח ח"מ ברכות ל' ועימ"ס ח"א דף 60. כב סס. כג גמ' ח"מ ח"ב

טעף

ספר האשכול, הלכות שני וחמישי ותענית וראש חדש.

טיירי ומשום טורח הצבור, אלא הכי פרושא יחיד אי אית' בצבור ומכוון דעת' לשמוע כולי צלותי' מתו"ס מש"צ לא צריך לחזור כששכת, ולא נהיר דברייתא תלי' משום שעדיין תפלת מוסף לפניו א ורב חייה ב . . לא הוי בצבור דאי הוי מכוון דעת' לש"צ לא הי' צריך לחזור, וכן אם שכח טל וגשם או דבר אחר שמתוירין אותו אי מכוון דעת' לתפלת ש"צ מתו"ס א"צ לחזור ג ואע"ג דקיי"לן בשאר ימות השנה אין ש"צ מוציא הבקי ד ה"ט כדי שיתפלל בעצמו, והכא שהתפלל כתקון ושכח דבר א' יוכל לצאת י"ח ע"י ש"צ וכ"פ רבואחא ואצ"ל ש"צ ששכח דבר בתפלתו בלחש שא"צ לחזור, אלא סומך עצמו אתפלתו בקול. ודאמרן ש"צ דלא אדכר ר"ח א"צ לחזור מפני שאומרה בטוסף, מספקא לן בשבוי"ט אי שכח להוכיר, ואיכא למימר שאני ר"ח דאי' בי' בטול מלאכה, מפני טורח הצבור הקילו, לאפוקי שבוי"ט דלא טרידי ה טעה ולא הוכיר ר"ח בעבודה הוור לעבודה ו נוכר בהודאה חוור לעבודה בשים שלו' חוור לעבודה, ואם עקר רגליו חוור לראש, ואם אינו רגיל לומר תחנונים אחר תפלת י"ח, מיד כשסיימן אע"ג שלא עקר חוור לראש ולא שנו אלא במקום שצריך לחזור, אבל שכח י"ו בליל ר"ח וסיים ברכת המחוויר שכינתו אינו חוור וה"ה בכל מידי שא"צ לחזור ושכח וסיים הברכה א"ח ז וימים שגומרין ההלל ח י"ח הם ובגולה כ"א, ב' ימים הראשוני' דפסח, ב' עצרת, ט' דחג, ח' דחנוכה, והלל דר"ח מנהגא בעלטא (והגאונ' רמון בהללויה הללו אל בקדשו י"ב הללו כנגד י"ב חדשי' וכופלים כ"ה ת"י הללויה לשנה מעוברת שיש י"ג חדשים או דלפעמים ר"ח ב' ימים) דרב אקלע לבבל חוי דקרי הלל בר"ח סבר לאפסוקינהו, כיון דחוי דמדלג, אמר ש"מ מנהג אבותיכם בידכם. תנא יחיד לא יתחיל ואם התחיל גומר. אמר רב נטורנאי יחיד בר"ח אין לו רשות לא לגמור ולא לקרוא כל עקר ט וכן צבור אין גומרין אלא בכ"א יום. ואי קשי' הא אמר רשב"י י"ח ימים יחיד גומר הלל ואיכא למידק צבור בר"ח נמי? כך פרוש חכמים הראשונים יחיד דקאמר צבור הוא, וקרי לי' יחיד כיון דחרב ב"המק ובטל קרבן ועקר שיר על הקרבן נתקן י להכי קרי לי' צבור יחיד יא והווי צבור ויחיד שווין לענין הלל של כ"א יום שגומרין אותו, אבל בר"ח וששה דפסח יב צבור קורין וא"א לגמור אלא לקרות ומדלגין, אבל יחיד אין קורא כל עקר ופטור מלקרות ולברך וזה ששנינו יג יחיד לא יתחיל, ואם הת' גומר, כלומר אם טעה היחיד ואמר אקב"ו לקרוא ההלל ונוכר שבטעות ברך, כיון שברך אם אינו אומר הללויה הללו וגו', הוציא ש"ש לבטלה, לכך אומר הללויה עד שמיגע אל אלי אתה ואודך הוור וגו' ושתיק, וזה אם התחיל גומר, אבל אסור לו לומר יהללך ולחתום בברכה וכך אנו נוהגין יד. ונשאל רב האי יחיד בר"ח מאי לקרוא הלל דאשכתן למר יהודאי שכ' בהלכותיו וכו' טו ואשכתן לרב נטורנאי דיחיד אינו פוחח? והשיב מנהגא כרב נטורנאי דבהד' אי' יחיד לא יתחיל, ואם התחיל גומר וברכת חתימה לא יברך, ואם יש שנהגו כמר יהודאי לא ישנו דעקר שמעתא דמנהג אבותיהם הוא טו. וע"ז יש לסמוך, דימים שאין גומרין הלל צבור מברכין לקרות וקורין בדלוג, ויחיד אין קורא כלל, ואם שכח וברך משלים אבל אינו חותם. ודאמר רבא יז ימים שיחיד גומר הלל בין פרק לפרק פוסק יח באמצע אינו פוסק, וימים שאין יחיד גומר באמצע נמי פוסק אלמא יחיד קורא בימים שאין גומרין יט כשקרא בצבור איירי, או ששכח והתחיל לומר הלל וברך, והאי דרב בר שבא כ דאקלע בי רבינא ביום שאין יחיד גומר הלל ולא פסק לי', בהדי צבורא הוי קרי, ולא פסק לי' משום דלא חשיב לי'. וכ"כ הגר"צ כא הלל דר"ח מנהג מש"ה לא גמרינן הלילא אלא טדלג כדאמר רב אקלע וכו' הנא יחיד לא יתחיל ואם התחיל גומר, הלכך אי בעי יחיד למקרי קרי בלא ברכה ומדלג אבל צבור מברכין. אין נופלין על פניהם

נחל אשכול

טעה בשמירת ח"מ מפני שיכול לומר צמוסף ומסיק צבור שט, וה"גגרם כנוכחמו צמוסף ח"מ שיכול לומר צמנחא ור"פ חלקו, ולכאורה נראה דרצנו כה"ג אבל חלל"כ דא"כ אין פרוש למ"ס: וכ"ס צמוסף מאי כ"ס? ועוד אין פרוש מ"ס דלחזי הזכרה היא חלל ק' מוסף? והפסח דקאי על חדש עלינו המודש הזה צמוסף וע"ז כ' חס שכח פשיטא שא"מ, דעקרו לקרבן מוסף, וזה הזכיר מוסף, אבל אי אמר למוסף תפלת אחת חוץ כפר"שי ולא הזכיר ק' מוסף ס"ל דמחזיר. אך קשה ציטיד נמי כה"ג ח"מ? לכן יוחר כ' להגיה צמסכול תחת "וכ"ס צמוסף אין מחזירין" אבל צמוסף מחזירין דלחזי הזכרה היא חלל קרבן מוסף ונטי לאפוקי מדעת ה"ג שגרם צמוסף ח"מ שיכול לומר צמנחא, שאחל"כ דצמנחא חס שכח הזכרה בשמירת איכא הזכרת ר"ח צמוסף אבל חס שכח צמוסף (שאמר אחת חוץ, ולא אמר נעשה לפניך קרבן חובתינו, דאי אמר מידי ומקרבן אף שלא הזכיר ר"ח צברכה ילא ש"ע ח"מ רס"ח) מאי אהני הזכרת יע"זי צמנחא, סוף סוף לא הזכיר קרבן מוסף, ותמימי שנה הרגישו הפ' צפירכה זו. א ואלו לפר"שי עקר הטעם דשומע מש"ל צמורת הפסלה וכ"כ בטור, והאשכול אינו חולק בדין דהא נוסיים ורב חייה לא הוי צבור, חלל צפרוסח דצבור שט. ב דלוי וסדר לוי סהתפלל ציחיד. ג ומה נראה שבין מודה האשכול דיחיד ששכח חס יכוון לש"ל ילא כח"ס ה"ג חוס' ור"אש צרכות כ"ט. ד סוף ר"ה. ה עמג"א קכ"ז. ו צרכות סס. ז כגון שכח אחת חוניתו או על הסוס ט"ס רז"ד. ח חטנית כ"ח. ט לא לצרך לגמור או לקרוא הסלל. י סיר דאורייתא (שאינו על נס חלל בכל יום) על הקרבן ערוכין י"א, וסיר דיו"ט על נסים נביאים ר' חקנו פסחי' ל"ה, קי"ו, וסלל ר"ח מנסבא בעלמא. יא וחוס' כ' כיון שאין כל ישראל מוקצין יחד כמו בהלל דפסחי' קרי לי' יחיד. יב כיון דאין חלוקין בקרבנות מראשון ערוכין י"ד. יג שם צתענית. יד לפ"ז מ"ס צתענית י"ח ימים שהיחיד גומר, ציחיד ולצור משתעי, ומ"ס לצבוף חנא יחיד לא יתחיל צר"ח, יחיד דוקא, אבל סר"אש צרכות י"ד פרס האי יחיד נמי לצור הוא, כשנעשה להם נס שלא בצנופיא דכל ישראל לא יאמרו הלל צברכה, ואם התחילו צברכה גומרין, ולפ"ז יוכח למשמע דיחיד אינו אומר הלל צר"ח, ודעתו כר"ת צין יחיד צין לצור אומרי הלל צר"ח בדלוג ומברכין כהאי מעשה דרב אקלע לצבל. טו צבלי' לובב כ' אין חלוק צין יחיד לצבור צכ"א יום גומרין, והא דקרי לי' יחיד כיון דלא כניפין כל ישראל דאי כניפין אומרי' הלל בכל יום על צרה שנגאלין ממנה, וצר"ח ומ"ס (של פסח) יחיד נמי אומר בדלוג ומברך חמלה וסוף דלא קרינן לצור לגבי הלל חלל כל ישראל עכ"ל וע"כ מפרס חנא יחיד לא יתחיל צר"אש. ורצנו בשטת רב האי ור"ף יחיד אינו מברך צר"ח, ולרס"י ורמז"ס חפי' לצור ח"מ. טז שם צתענית אע"ג דרב הוי סבר דאסור כיון שרעה שווי הדלוג והצין שמ' אבותיהם שתיק. יז צרכות י"ד. יח לשאלו צשלו' חס וכנדה. יט וסייני צברכה, דאל"ה ל"ס הפסק. כ סס. כא פ"צ דשבת ומה שסיים חלל לצור

פניהם בר"ח כדאי' כהובב כל יומא א... כדמקלע ר"ח בשבת מפטירין והי' מדי חדש ב. ודאמר ר"ג ג ר"ח שחל בשבת המפטיר בנביא אין טוכיר ר"ח, שאלמלא שבת אין נביא בר"ח, לית הלכתא כותי' ד דאמרינן החם ריב"ל אמר יה"כ שחל ה... ואי קשי' והא אמר רבא יו"ט שחל בשבת ש"צ היודר לפני התיבה ערבית אין טוכיר של יו"ט, שאלמלא שבת אין ש"צ יורד ערבית כיו"ט? הכי השתא החם בדין הוא דאפי' שבת נמי לא ר... וה"נ יום מחויב בנביא וצריך להוכיר בו ר"ח. ובב"המו נמי מדכרינן ר"ח דא"ר אושעי' ז ימים שיש מוסף ר"ח וח"הם ערבית ש"ט מתפלל י"ח ואומר מעין המאורע בעבודה, ואם לא אטר טחזירין, ואין בהם קדושה על הכוס, ויש בהם הזכרה בב"המו, ואם לא הוכיר כבר כתבנו דינו ה. בר"ח וח"הם קורין בתורה ארבעה אין פותחין ואין מוסיפין ט וקורא בר"ח פ' תמיד עד סוף קרבן ר"ח וקיי"לן כמ"ד דולג, פי' השני חוזר וקורא פסוק ג' שקרא הראשון ומוסיף שנים אחרים נמצא שקרא ג"פ, ונשארו ג' לשלישי שפ' תמיד אין בה אלא ח"פ, ולמסמך אפרשיות ביום השבת א"א י. ר"ח מותר בעשיית מלאכה, והא דאמר גורה יא משום בטול מלאכה לאו אבטול מלאכה דאסורא קאמר, אלא משום ספקא כשלא ראו המשוואות יבטל העם ממלאכתו וימתניו וילבו לשאול אם היום אם למחר ר"ח ויבטלו, אבל אין בו אסור מלאכה. והא דאמר יב כל שיש בטול מלאכה כגון ת"צ ות"ב קורין ג' וכל שאין בטול מ' כגון ר"ח וח"הם קורין ד'? האי בטול מ' לאו על עשיית מ' קאמר, אלא שתוספות חפלה ותחנוני' שבתענית יג שמבטלים ממלאכה אין בר"ח וח"הם, אבל

איך

נחל אשכול

לכור מצרכין אינו כתוב ברי"ף שלנו. א צ"מ י"ט: כל יומא לא היו טכיקת (אשת ר"ח) לר"ח לתופל על חנופיה (עי"ש הטעם) יומא חד אחלק לה בין הסר למלא ויפל על אפי', היח טכזב טחדש טעבר חסר והיוס ר"ח וטכזב טמוחל לא יפל ולא אטגה, ובטחח יוס ל' ה' למדש טעבר ויפל על חנופיה, ט"מ בר"ח אין נופלין. ב מגלס ל"א. ג שבת כ"ד. ד הכי דייק רבנו ורי"ף ורמב"ם מו"ט בסמוך, אבל החוס' ס"ל כ"ג (ומפרקין סרא' טכזב דטחי מפטיר דליכא בר"ח כלל, לאפיקי טקר חפלה טכזב נמי אי' לכן מוכיר ט' אף בטעילה) וכך המנהג בכ"מ, ואף בנרנולא, מקוס רבנו, כלבו ט' ק"הט. ה טחל טכזב המחפלה טילה נרדך להוכיר טכזב יוס הי' טנחחייב זד' חפלות, וה"נ יוס הוט טנחחייב זנביא. ו נרדך ולא חקינו חכמים לירד לפני חחיב טרביח אלא מחוס סכנה (ערש"ט טס) אבל הכא יוס הוט טנחחייב, לשון רי"ף. ז טס. ח ח"א דך 49 משמע דס"ל זח"הט ננוי אל"ל טכטחח טטויז והטחיב וכן זח"ח קפ"ח. ט מגלס כ"א וכ"ב. י ח"א טיקראו סראטוים ו' פסוקי' חפ' חזיר והג' ז' פסוקי סכארי' ופ' זיוס טכזב דאין מטיירין זפ' פסות מג"פ ואין מחחילין פחות מג"פ, ופ' זבראטי ח' אין זב חלא ה"ט וח"א לחלקה לטוים. יא ר"ה כ"ב וכ"ג, פי' אי עבדין מחאוח חמלא ולא חחסר (ומחיאות חחסר זליל ל"א למדש טעבר, ומחיאות חמלא זליל ל"ב) ח"כ יבטלו ז' ימים. לחט"י קאי חר"ה טכריכין לחיג חמיד ז' ימים מחפק אי עבדין חמלא, אבל חחסר כטיראו מחיאות ליל ל"א ידעו טיוס ל' ה' ר"ה, ולחוס' קאי חכל חדש טיבטלו ז' ומחלכס טלח סרגילו לעשות מ' בר"ח, כד' מגלס כ"ב, ר"ח אין בטול מ' כמו זח"הט, ורש"י פ' טס מפד"ר טש ח'ע מולככ טנחן להס ר"ח כיון טלח פרקו מומיכן לעל זכחוס' על סחורה זעגל לא נחוו זכמטכן כל הנטיס חכר נטח לזן וגו' לפיכך כטנחחך החטכן זר"ח ייסן ניחן להס יוס זה לחג וחגז טמרו כל ר"ח. ולרבנו ל"נ כיון דזכ"ס לא הובא מזה דוחק לומר שזה מ"ט מחוס זטול מ', לכך מפרש זח"א. מיהו לכל הפרוטים קשה לי מ"ט דאין מטיחין חמלא מחוס זטול ז' אי חכתי יטיאו חמלא והיינו סיפרטמו חס לא זכו עדים יוס ל' יטיאו ליל ל"א וידעו טהוט ר"ח ואס לא יראו, יבינו טכסר חדש עבר ור"ח זלמ"ד הי' ומחילא לא יבטלו מחלכס ז' ימים. ואין לומר חמלא ח"א להטיא זליל ל"א דלח נתקדש זלילה חלא זיוס ל"א, זה אינו דעבור ח"צ קדוש ונחן נמי על וי"ו חדשים זליחיס יולחיס כח"ט רש"י כיון דלחחר ודחי יקדשי, ואט"ג זנטיסן וחטרי לא ילאו זערב חחר ל' אף טהדחי מעיבה, גזרה טחח ילאו זיוס ל' חחרי זיחח עדים ויחחרו חסר הוט וחחרי הפרדס מחלכי ז'ד ומעברי כמפורס זחי"ט פ"ק דר"ה, טכטוח חלה זטליחין ח"הטגו, חבל מחאוח חס אין עוטין זכסר חלא זמלא, ח"כ זיוס ל' ליכא למיחס מויד, זלילה טחחריו טמטיחין להדיע חלא כדון עוטין? ו' דנר"ה ח"א להטיא חמלא זליל חחר ל' דחו מחחיל יו"ט הוי זבערה טלח לזורך, דזלח"ה נמי חוגנין יוס ל"א מחפקא חס ינהגו להטיא זליל ל"ב, או אי נהגו להטיא חחסר דוקא, וכל הנפקוחח להטיא חמלא זליל חחר ל', לא הוי חלא כי סיכא דלידעו חס לא נראו מחאוח דחסר הוי ויוס ל"א חיל, ואין זה נורך י"ט ודומה לאופה מויו"ט לחול דכל סחכלית הוט לחול ויס זכז דנוד ח"א חפי' לרש"י דכ"ל מחוך טלח לנורך כלל מודה מויו"ט לחיל כח"ט ר"ן וק"ג ומכ"ט לחוס' דזעינן נורך קנח, והכא אין נורך כיון דאפשר להטיא חחסר, להכי אי מטיחין חמלא ח"א חלא לחחר יו"ט זליל ל"ב והוי חמיד זטיל ז' ימים, אך זה דוקא טייך זר"ה ולא זכחח חדשים דטכל להטיא חמלא ליל ל"א, וסרה קושי' חוס' מרש"י זר"ה דלח קחמר זטול מ' זכל סחדשים (וט' זינה ל' ע"ב טכסיא זנחחחח זמנין דנפל וחחח לטחויי טוחחך מהרש"ח דל"ט מעזיר ד"ח זיו"ט, ול"נ כיון דמעזיר חולדה דהיחלה כח"ט ר"ן פ' כ"ג והולכה חסורה זיו"ט חס אינה לנירך יו"ט ועחוס' חולין פ"ד ע"ב חסור להעזיר סופר זטזיל חשה דאין זה נורך קנח). ולחוס' דס"ל זכל סחדשים הוי זטול ז', נ' דס"ל מטעס חחר כטמטיחין חמלא ח"א חלא דוקא חחר יוס ל"א זכסנהדרין ע' אי' כטעברו סחורס נקבליס עטרה זעלי' ועוטין סטודה זפרסוס להדיע זכאסיפה טעברו והטעס ל' להקסות טני נדוקי' טחומרי' ענרת זח' ולא חמיונו זמ' ק"הט ע"פי עדים, ואס הי' מעברין זלי הודעה ופרסוס הי' ל' כאלו מודים להס לך גלו הטעס זעלי' זיוס ל"א לחס עברו ופרסוס זה זכסנמה זיוס ל"א וקודס פרסוס זה לא יחוח להטיא, להכי אי מטיחין חמלא דוקא זליל ל"ב. ובח"ט יכזר רש"י מלחתי חון לי זיורש' ר"ה ופ"ב: לילי זמנו חין מטיחין מפי' יו"ט (חס דחו זכ"ט ונחקדש כדחי' רפ"ב מ"ח חין מטיחין זליל ל' מפני טחסור) חלא זליל עבורו, טכזר עבר יו"ט, והיינו כיון דזלח"ה חוגנין יוס ל' הוי זבערה טל"ל. יב מגלס כ"ב. יג זכטויות מרבין זחפלה זכרוזס חין חסור מ' (כ"א זכחרויות דגטחיס ונס זח"ב חין חסור חלא זח"ט ר"ן) חבל ע"י סחפלות חחחחח זמן חלככ לכן מחקרין זכריחכ, זכר"ח חין זטיל מ' חחחח חחחח. ולרש"י חח"ט פרוטח דאין זטול מ' זר"ח טשיס חין עושות. ולרבנו אף טידע טשיס ח"ע זכסמוך לא ניחח זפרוסס, דק"סות לא חלי' זטוים.

תענית

ספר האשכול, הלכות שני וחמישי ותענית וראש חדש.

אין ר"ח אסור בעשית מ' ולא דמי לח"מ שאסור. ומ"מ בנשים מנהגא דלא עבדו בר"ח כדאי בירושלמי א נשי דנהוגי דלא למיעבד עבידתא באפוקי שבת אינו מנהג, עד דתתפני סדרא מנהג ב בחרייא ובחמשתא אינו מנהג ג עד דיתפני תעניתא מנהג, יומא דערובתא ד אינו מנהג, מן מנחתא ולעילא מנהג, יומא דירחא מנהג ה נשיא דנהגו דלא למשתיה עמרא מן דעליל אב מנהג שבו פסקה אבן שתי' מ"ט כי השתות יהרסון ו גרסינן ז כל דבר שאינו יודע שמוחר בו ומעה באסור נשאל והן מתירין לו, ודבר יודע שהוא מותר ונהג בו אסור נשאל ואין מתירין לו ח. ר"ח אסור בקנות הספר ותענית ט, ואי בעו למיטר צדוק הדין אוסרין כולם כא' כדתנן י בר"ח חנוכה פורים מענות ומשפחות זה בזה אבל לא מקוננות, ענוי שכולן עונות כא', קנוי א' מדברת וכולן עונות אחריה, הלכך בר"ח וח"מ יא אי בעו למיטר צ"הד אוסרין כולם כא', נקבר הטת לא מענות ולא טמפתוח. ואמר מר שר של' כשאומר יעלה ויבא בשבת ר"ח אינו אומר את יום המנוח הוה ויום ר"ח הוה אלא ר"ח לבד יב . . ושעיר ר"ח מכפר על טומאת ט"וק באין לו ידיעה לא בתו"בם יג דכ' וש"ע אחד לחטאת לה', חטא שאין מכיר בו אלא ה מכפר והאי טבעי' לי' לריש לקיש דאמר שעיר ר"ח נאמר בו לה' אמר הקב"ה יהא כפרה עלי שמעטתי את הירח? א"כ לימא על ה' טאי לה' ש"מ תרתו, פרושא דמלחא דבפ' א"ט יד רמי כ' שני המאורות הגדולי' וכ' הטאור הקטן, אמרה לבנה רבש"ע א"א לשני מלכים שישחטשו בכ"א, א"ל לך ומעטי עצמך אמרה בשביל שאמרתי דבר הגון אמעט עצמי וכו' א"ל צדיקים יקראו על שמך יעקב הקטן דוד הקטן לא הוי' מיתבה דעתה אמר הקב"ה הביאו כפרה לפני שמעטתי הירח, כלומר הנני עושה לך כבוד שמישב דעתך שיהו ישראל בכל ר"ח מקדיבין קרבן לפני לכפר עונותיהם מן ופרוש הביאו כפרה עלי, כלומר השליטו עלי בקרבן זה את הכבוד שאמרתי לעשות ללבנה בשביל שמעטתי. ירושלמי טז העובר לפני תיבה ב"ט של ר"ה א"צ להזכיר של ר"ח ביעלה ויבא וה"נ אסיקנא בערובין יז דוכרון א' עולה לכאן ולכאן יח יש מתכורתנו אמר יט ההוא מ"ש ב תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו איוה חג שחדש מתכסה בו הוי אומר זה ר"ה, שאין מזכיר ר"ח לא בתפלת יעלה ויבא גם לא במספין דר"ה, ולא מחורא לעניות דעתין דקאי קרא אתקון סדר הפלה שחקנו אכנ"הג כוטן מאוחר, ומספי ר"ח נמי כיון שהקריבו בר"ה, למה לא נאמרניהו ונשלמה פ"ש? וחזי פדש שהתורה עצמה כסתה שעיר ח' ר"ח בפסקי דר"ה דכ' מלבד עולה החדש ולא כ' מלבד ח' החדש, האי נמי לא נהיר, דאי אי' הול"ל איוה חדש שקרבן ח' מתכסה כא'. ועקר פרושא חג שהחודש מתכסה בו, שהלכנה

נחל אשכול

א תענית פ"ק. ב עד שאמרו במ"ס צ"הכנס סירא דקדושה. ג שלא לעשות ח' צ"ה'ס בצבוע ח"מ אבל עד אחר ת"ז מנסה. ד ע"ס וי"ט. ה ורצנו ס"ל דוקא צבועים, וסמך ליה מפר"א שהכחתי. ו פ"י נסים שנסגו שלא לסדר מוטין בשתי וערב מר"ח אב שבו פסק אבן שתי' (שממנו הוסחת עולם, יומא ל"ד סיכה נ"ג) מקום הארון דכ' כי השחית ירסון ונדרש סוסדרין כ"ו על צ"המק. ו"ח"ה ת"צ כי ר' אשר (ר"אש מלונל צן ר' משלס צימיו ראב"ד עיי' ת"ד סי' ק"ב, הזכירו ת"ס' צ"ק ס"ז) ראיתי נסים מונעות שחית יין חיי"ו תמוז דזירוש' נבי דנהגי דלא למחתי סמרא כדעליל אב שבו פסקה אבן שתי' סה' סס שחית יין הניסך, תמוס מאד, סוב מ' במרדכי ריש ח"ק סכ' איכא דגרסי בירוש' למחתי סמרא, אבל ר' נסים גלון לא גרס סמרא, ופרש למחתי מלשון שתי וערב עכ"ל. ונראה דלא גרס נמי למחתי עמרא, דלא חלקו בין למד לפשטים, אבל סמרא והוי טעות שחין תענוג נסים ציין ע' כתובות ס"ה ופסחים ק"ט. וסא דנהגי נסים דוקא, תמוס דמלאכתן סי' ואין דרכו של אים צימיו קדמוים נאריג. ז ירוס' רפ"ד דפסחי'. ח לר"אש פרושו חין מתירין לי בלא פתח מרטה, ולרשב"א חף בפתח מרטה דאסור עניי כאסורי דמור' שאין להם סיתר, ור"הפ כר"אש, י"ד רי"ד ופר"ח מנהגי אסור. ט תענית ט"ו, ח"ק כ"ח. י סס, וכ"פ הטור צסס תשרי הגלומ' ואין המנסה כן. יא לענין מטפחות חלוק צין ח"סמ דאסור, ובר"ח מותר כדתן הסס. יב דכבר הזכירו צרלה והמלינו (כאן נטשטו ג' סודות בספר). יג שלא ידע שנטמא ולא ידע שנקנס למקדש, ריש שבועות חף ט', תמוס ר"ח לעמך זמן כפרה לכל חולדותס, ובת"ס' על החירה: אסכרה בתנוקת מחטא הלצנה כח"ס לעיל דף 8. לכך במדושה צא' כפרה שלא יפל וזהו לכל חולדותס. — כל מה סכ' האשכול מכאן ואילך העתיק מרי"ף ריש שבועות. יד חולין ס'. טו הראש שנתפיים עלי' טוה להביא קרבן ציומה לכפר על ישראל ע"ד מגלגלין זכות עיי"ז, מהר"ס. טז ספ"ג דערובין. יז דף מ'. יח ע"כ לשון רי"ף. יט הדברי' דומים לת"ס ח'ס' ר"ה מ' צסס רצנו משלס מדבר טס ר"ח וקרוב הוה סהוה ר"ח צר נחן מבר לבצל האשכול נחסס עימו על חסו' חכמי נרצונא עיי' מציא דף VIII ב ר"ה מ' ועיי"ס בח"ס'. בא כיון דעקר קרבנות הסודס הזכירה חירה לבר מחטאת ובחמת ח' ר"ח נמי הקריבו צר"ה כח"ס ר"ח סס. ונוהר"סל תמוס כיון שבחמת חף מ' ר"ח מקריבין למה פרט סכ' מלבד עילת החדש ולא החטאת? ויחר קסה החטאת תמיד קידס בצקרבה, זבחי' ז' וי' (סוך משעירי חג סל בגופייהו כחשפט וכן צש"ע דכ' צי' כחשפט, רמז"ס פ"ט דח"ומ ולא כיעצ"ן צמדורו שחיון לר"ח ולרגלים שצסן ששעיר קודס) וסול"ל מלבד חטאת ועונת החדש? וניל דבמנחת מ"ה רע"א יכול סן סן סכצבים וכו' ודלמא פריס ואלים לאו אינהו, כצבים אינהו נינהו, ויזיב מ"אשחתי סדרא צמור כ' כצשי' צרישא וח"כ פר ואיל ובפנחס כצבים צסוף, ש"מ אחרניהו נינהו. וקסה מהיכי חיתי לומר אינהו נינהו? וי' כיון דמוסיק בערובין וצרון ח' עלכל"ולכ פרט"י ר"ה להעלות זכרון ש"י ובר"ח נמי כ' והיו לכס לזכרון, ועקר קרא זה קאי על עולותיכס ועל ז"ס ס"מ עולות לזכרון, ולהכי הוי סברא ז' כצבים דמור ח' דפנחס אינהו נינהו ודי צז' דעלכל"ולכ אבל כיון דאשחתי סדרן ידיעין דאחרניהו נינהו, ויחא צזה דלא קאמר נמי שעיר דלמיר דפנחס חד הוה דצמור נמי כ' ש' עזיס ח' לחטאת וביומא ע' אמרין מדכ' חיל אחד בצחרי מות ילפיין דזהו המור צפנחס וה"נ אחד כ' ה"ט צסלמא צעולה סברא דלינהו נינהו דזכרון ח' עולה לכ"ולכ מחס"כ צח' דלחי לכפרה ול"ק למה שניס לכפרה דצוצמים ו' תרנין כיון סמך דמו סל רחבון טי צא על טומאה שאירע צין זה ליה, להכי לא ס"ד דש"ס דשעירים נמי חד הוה. והסתא ניחא צר"ס ור"ה לא אשחתי סדרן סל קרבנות צחרויהו ססדר פר חיל כצס והו"א עכ"פ הכצבים אינהו נינהו דעילות צלו לזכרון ועלכל"ולכ, לכך כ' רחמנא מלבד עילת והמודס אבל ח' לא סונרך לכחוב, מהיכי חיתי יסי' אחד דלאו לזכרון חלא לכפר על עמ"ז'ק ולריכין לטומאה צין זה ליה. ועוד

ספר האשכול, הלכות שני וחמישי ותענית וראש חדש.

שהלכנה בתחלת החדש קטנה מאד ואינה נראית בעליל בר"ה אבל שאר חגים כבר נתמלאה ונראה לכל א. — אמר ר' לר"ח ויל לעין טב ב וקדשיה ושלה לי סמנא דוד מלך ישראל חי וקיים ג, והאי סימנא כד' הקב"ה ללכנה צדיקים יקראו בשמך יעקב הקטן, דוד הקטן ומצינו מלכות ב"ד נמשל לירח דכ' כירח יכון לעד.

הלכות תשעה באב.

ה. חנן ד' ה' דברי' אירעו לאבותינו בי"ו בחמוז וה' בת"ב, בי"ז בחמוז נשתברו הלוחות ובטל התמיד והובקעה העיר ושרף אפוסטמוס התורה והעמיד צלם בהיכל, בת"ב נגזר על אבותינו שלא יכנסו לארץ ונחרב הבית בראשונה ושני' נלכדה ביתר ונחרשה העיר. אית חני ה' הועמד צלם בהיכל, מ"ד הועמד, צלמו של מנשה, ומ"ד העמיד, צלמו של אפוסטמוס. ומחויב בר שראל לענווי נפשיה באלו הימים ו דכ' כה אמר ה' צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי יהי' לב"י לששון ולשמחה, צום הרביעי זה ט' בחמוז שבו הובקעה העיר וקרי לי' רביעי לחדשים, צום החמישי זה ת"ב שבו נשרף ב"א, וחמישי לחדשים, צום השביעי זה ג' בתשרי ז' שבו נהרג גדלי', ושביעי הוא לחדשים, צום העשירי, זה יו"ד טבת שבו סמך מלך בבל על ירושלם ועשירי הוא לחדשים. והי' ראוי לכתוב ראשון, שביים זה התחילו הצרה, ונכתב באחרונה להסדיר חדשים כתקונן. ודכ' בקרא בט' בחדש הובקעה העיר, ואנן י"ז בחמוז חנו, איכא מרבוואחא דאמרי בחר חרבן בתרייתא אולינן, דהובקעה בי"ז ואית דאמרי כיון דביום י"ז ד' גורות הוו לבר מבקיעה ח קבעו על י"ז, דלא ליטרתו צבור בב' צוטות, ובירושלמי ט' אמרו בט' בחדש ואת אמרת הכין? קלקול חשבונות יש כאן י הדא דכ' יא ויהי בעשתי עשרה שנה בא' לחדש הי' דבר ה' אלי יען אשר אמרה צור ירושלים האח וגו' אמלאה החרבה, מאי האח? בא' באב עדיין לא נשרף? ואי תימר בא' באלול, ביום ובליילה נפק בלדרא מירושלים ואתי לצור? יב . . . וכבבלי יג כ' בחדש ה' בו' לחדש בא נבווראדן וישרף יד וכו' מו בחדש ה' בעשור לחדש בא נבווראדן? בו' נכנסו להיכל וקלקלו בו ז' וח' בט' סמוך לחשכה הציטו בו אור ודולק והולך כל עשירי, והיינו דאמר ר"ז אלו הייתי באותו דור לא קבעתיו אלא בעשירי שרובו של היכל נשרף בו, ורבנן חחלת פורענות עדיפא, ושני' טנ"ל? דחני' מגלגלין וכות ליום זכאי וחובה ליום חובה. משנכנס אב ממעטין בשמחה טז שבת שחל ת"ב בתוכה אסורין לספר ולכבס, בחמישי מותרין מפני כ' השבת יז אמר רב כשם כשנכנס אב ממעטין בש' כך משנכנס אדר מרבין בש', אר"פ הלכך בר ישראל דאית ליה דינא בהדי גוי לישתמט מיני' באב יח דריע מוליה ולימצי נפשיה באדר דבריאי מוליה. איכא דמחמרי דלא למיכל בשר ולא למשתי חמרא טר"ח עד התענית, ודקרוקי חומרי ניהו דמעקר שמעתא לא אסור אלא בסעודה המפסקת בערב ת"ב טו"ז שעות ולמעלה יט, דממעטין בשמחה לא אמרו על בשר ויין אלא כדתנן ב גבי תעניות עברו אלו ולא נענו ממעטין בט"ט ככנין ונטיעה והיינו בנין נטיעה של שמחה כד' בירושלמי בא הדא דתימור בנין של שמחה, ואם הי' כותלו גוהה סותרו ובונה. חני'

נחל אשכול

ל"ל ע"פ מ"ם רבנו לעיל דילפינן חזכ' בשעיר ר"ח וש"ע אחד למטאח לה' תרתי, הביאו עלי כפרה, ושחפר על טמ"וק צל"ל יד מו"ם, חבל בשעיר ר"ה לא גאמר חלל ש"ע אחד מטאח, וח"כ ל"ל דהך דר"ה ח"כ ה"ל למכתב נמי למטאח לה' ש"מ תרתי ויכו ולא נריך למכתב מלכד ח' ר"ח, חבל בטולות מני למוטעי. א פרס"י, ולר"ח פ' אחר. ב מקום קבוע לקדש החדש, ר"ה כ"ה. ג רש"י פרס שגורו שמד במקומו של ר' והולכרו לילך למקום א', וג"ל משום כך שלם צרמו והוגמתו סנהדרין י"ב שלחו לי' זוג הצא מרקת. ד תענית כ"ו. ה ירוס' פ"ד ה"ה הועמד משמע שהועמד כבר קודם אפוסטמוס שהי' צבית שני וקאי על סמל הקנאה שסס מנשה צהיכל, יחזקאל ח', ד"הי צ' ל"ג. מ"מ קסה כיון דזה הי' צבית ראשון למה לא הקדימו לאפוסטמוס? י"ל שגזרה זו פסחה מכולם שמונשה חזר בתשובה כד' סס ויסר את חלקי הנכר ואת הסמל מצבית ה'. ו לעין ס"ג והוא מר"ה י"ח. ז ר' ירוס' כ' שנהרג צא' בתשרי וכן רד"ק מירמ"י מ"א דכ' בחדש השביעי וסתם חדש ר"ח הוא, ואי קשי' למה לא קבעו תענית צב' בתשרי? דהרמוקי' מו"ד שקדשו החדש לריכין למיג תמיד צ' ימים, חבל צג' תשרי חף סס ויכלו להסענות דחף אי הוי יוס צ' לא איכפת לן, ועוד שהולכין אחר רוב שני' לענין תענית הקל ואין חלול מעובר, וכ"מ ב"ד. ה תענית כ"ו. ט סוף תענית. י מרוב הלכות טעו ישראל צחשבון ולא רלה הכתוב לשנות ממה שטעו ע"ד עמו אנכי בצרה, המפרס. יא יחזקאל כ"ו. יב פי' על מה שזמה נור שאמרה אמלאה החרבה, צא' למדש חב לא נשרף, ועל הצקיעה לא קאי, דאמרה החרבה, ועוד שזה ידעה כמה ימים קודם א' חב, ואם על א' באלול קאי למה התנינה כ"כ, ציום א' יצא הרץ מירושלים לניר, וציום סחרבן ידעה נור, חלל קלקול חשבון ה', ומה שחשבו ישראל לט' תמוז ה' יוס י"ז, וממילא מה שחשבו לא' חב ה' ט' חב. ומסיים ירוס' ר"י ור"ל אמרו משל למלך מוסב חשבונות אמרו לו נשבה צנך, אמר יוס זה ששבה יהי' ראש לחשבונות. ה"נ ט' חבב א' למדש. ומסיק איכא מ"ד בט' בחדש הובקעה עיר ובא' חבב נשרף, ומ"ד הצקיעה צ"י, נשרף בט', שאין צין בקיעה לחרבן חלל כ"א יוס, והימנך מקל שקד חני רואה מה לז זה ומחזיית נלו עד שגומר פרוי כ"א יוס (ואיכא סמך ליום ח' חבב מראמר סוף תענית מגלגלין מובה ליום חובה וא' חב מיתת חסין ה' חבל לכל ישראל יותר ממייתת משה כח"ס רש"י סוף התורה ונסחלק עמוד עקן). יג תענית כ"ט. יד מלכיס צ' כ"ה. טז ירמ"י ל"ב. טז תענית סס. יז חפי' חל צע"ס, חבל חל ציום ה' חסור לספר ולכבס ואין לסמוך על החוס' נדפס צס"ס יסן (ובי"ד כ' מ"ס חוס' לספר ט"ס ולא התירו חלל לכבס כלי פסחן שאסור מ' חומר). יח משום דאמר לעיל מגלגלין חובה ליום חובה חוס'. יט סס ל' חבל רחב"ס כ' נהגו כל ישראל חלל לחסול צשר צצבוע זו ויס מר"ח וכיון דצירוש' איכא מ"ד צר"ח חב נשרף ודאי נכין להסתמול למונע צו. כ סס י"ד. כא סוף תענית, גוהס פי'

ספר האשכול, הלכות תשעה באב.

חני' א' אין שאלת ש' לחברים בח"ב ולהריוטות משיבין בשפה רפה. שבוע שחל ח"ב להיות בחיבו ב' אסור לספר ולכנס, אר"ג ל"ש אלא לכנס וללבוש אכל לכנס ולהניח מותר, ור' ששת אמר אף להניח אסור, והלכה כר"ש, דהלכה כר"נ בדינא וכו' ש באסורא ג', ואין אסור אלא באותו שבוע ומה שממנו לפני חגיגתו, אבל לאחר התענית הכל מותר דהלכה כר"מ, וקיי"לן נמי כרשב"ג דאין אסור אלא באותו שבת לבר. שלח ר' יצחק משמ' דר"ו אע"פי שאמרו כלי פשתן אין בהם משום גהוץ ד אסור ללבשן בשבוע שחל ח"ב, אבל מותר לכנס ולנהצן בשבוע זו, וט"מ נהגו אסור בדבר כמו בכלי צמר. ערב ח"ב ה טו"ו שעות ולמעלה ובסעודה שמפסיק בה אסור לאכול בשר ולשחות יין ולאכול ב' תבשילין, ויש נוהגין לאכול ביצים ועדשים ו זכר לאבלות. חני' אבל אוכל הוא בשר מלוח ושוחה יין מנחו, בשר מלוח עד כמה, מומן שאינו כשלמים ז, שהם לב' ימים ולילה א' שהוא זמן אכילתו ועדיין בשר מקרי, יחר מכאן נפסל טעמו ומותר, ושוחה יין מנחו, עד כמה, כל שהוא חוסס, פי' ברחיכות שלו, דחני' יין תוסס אין בו משום גלוי וכמה חסיסו ג' ימים ח. אריא"ר כך הי' מנהגו של ר"י בר אלעאי ערב ח"ב טביאין לו פת הרבה במלח ושירה אותה במים ויושב בין הנור לכיריים ט ואוכלה ושוחה אחריה קיתון מים ודומה עליו כמי שמתו מוטל לפניו. ח"ר כל מצות הנוהגות באבל נוהגות בח"ב אסור ברחיצה סיכה בנעילת הס' בתשמיש המטה ואסור לקרות בתנ"ך ולשנות במטנה ותלמוד באגדות והלכות, אבל קורא במקום שאינו רגיל לקרות ושונה במקום שאינו רגיל לשנות, וקורא בקינות ואיוב ודברים הרעים שבידמ' ותנוקת שב"ר י' אינן בטלים בו, דר"ט, ר' יהודה אמר אף אינו קורא ושונה במקום שאינו רגיל לשנות וקורא בקינות ואיוב וכו' ותשב"ר בטל' בו שנ' פקודי ה' ישירים משמחי לב והלכה כר"י. ושדר רב האי יהא כנדרו מי שעושה א' טאלה כל היום דלייט עלה יא' ואין אוטרי' בזה מקצת היום ככולו. וחמור ח"ב מאבל דאבל מותר לרחוץ

פניו

נחל אשכול

פי' נוטה לפול. א חוספחא פ"ג וירוש' ספ"א דתענית. ב תענית כ"ט. ג כר"נ בדינא כחיבות י"ג, כר"ש בלסורא צסדר חנאים וחמור' וחיס' ערוזין ל"ב צסס ה"ג. ד לשון הגמ' אסור לכנס בשבוע דח"ב אפי' להניח אחר ח"ב, ונהוין שלנו ככזום שלחן (פרש"י אינה יפה אלא ככזום שלחן, ואסור לנהוץ לפני ח"ב אפי' להניח אחר ח"ב, אבל כביס שלנו מותר) וכלי פשתן אין צסס חסוס גהוץ, ועלה קאמר אע"פי שאין צסס חסוס גהוץ מ"מ אסור ללבשן בשבוע דח"ב, משמע כיום צמיס מותר ללבשן, דאל"כ מאי אע"פי שאין חסוס גהוץ אסור ללבשן, הו"ל כלי פשתן שכנסן אסור ללבשן, אבל מסתימת הפוסקי' משמע אף כיום צמיס אסור ללבשן. מ"מ אין לתמוה מ"ס בכלבו וא"ח יס מחירין לכנס בכזום שלנו וללבשן, והא דאמר בגמ' חדע דבטלי קארי צי רב, ה"ט דלא ככסו בלא גהוץ ובצנדי נמר איירי, חדע דהא קאי על אסור לכנס ולהניח, וכלי פשתן מותר להניח. ומכ"ס שאין ראוי סכלי פשתן מוכנס קודם לכן שאסור ללבשן, והא דלמח ר' יצחק כלי פשתן אף שמותר ללבשן אסור ללבשן, שאני הסס דכנסן בשבוע זו, דעקר אסור כיום חסיס חסיס דעת מן האבלות בשבוע זו כמ"ס, ועוד דר' יצחק בגהוץ מיירי, גם הלמ"מ כ' מ"מ"ס הרמב"ם כלי פשתן מנהוץ קודם זמן אסור ללבשן, משמע המכוסס סרי. סוז ראיחי סרי"ג כ' כלי פשתן המכוססין קודם לכן מותרין ללבשן. ובחסס חסס עליו צס' יצחק ירנן מהא דלמח ר' יצחק, הסס איירי במנהוץ וגם כנסן בשבוע זו. ה תענית ל'. ו' ל"ל או עדשים, דב' תבשילין אסור וע' צ"ב י"ו ביצים ועדשים זכר לאבלות, וצרבה פ' ס"ג עדשים יס צסס גם שמחה שצסן זכה יעקב לצבור. ז' לסימון בעלמא נקט הגמ' שלמים, דלוי דוקא, מאי ארי' מלוח אפי' אינו מ' נפסל לשלמים אחר צ' ימים, והכא לא סרי אלא מלוח. וכך ריכין לרחיק צפרס"י. וע' ערוזין ג' פתחו של היכל סימנא בעלמא וס"ד. ח חוסס אינו טוז כיון, שהיא משלל, והנחס צורח מרחימחו רש"י, ציין אהל"ל הטעם צומן כשכר לגבי מוצח דזה לא חלי' צג' ימים דלכחמלה נריך להיות צן מ' יום, רפ"ו דעדות, רש"י צרכות כ"ז דאז ילא מחלל יין מנחו, וצדיעבד יין מנחו נמי כשר אפי' צן יומו, צ"ב ל"י, וצס"ג כ': ערב ח"ב שוחה יין מנחי כ"ז שחוססו חסיסו ג"י דחני' חיסס אין צו גלוי וכמה חסיסו ג"י, וכיון דלוח צ' שמחה סרי למסחי ערב ח"ב, יין צן מ' יום אסור דלוי צ' שמחה וחזי לנסוך עכ"ל מחמע דס"ל דכמה חסיסו ג"י, פרושו מן הסחס חסיסו כלה צג", אבל איכא דחיסס זמן אריך כיון שלנו, וע"ז אחר דלס הוא צן מ' יום אסור אע"ג שעדיין חוסס, ולא מלאתי לו חצר. ט' מחסה מקומו למחוס מצחה. י' לגרסחמו תענית ל' ר"מ נמי ס"ל תשב"ר בטלים צו, ול"פ אלא צמה שהחיר לקרות במקום שאינו רגיל שער לו, ור"י סצר אס יחצוץ שמחה לו לאחר זמן, והא דס"ל צע"ז ו' נפרעין מחס ציוס חידס אע"ג שמחה לאחר זמן, שאני הסס דשמחה צא לו לאחר יום חידס ח"ס"ס חיס' סס ואין חוסצין אלא ליום חידס וציומו עער לו, אבל הכא יגע ומלא צח"ב עלמו ושמחה לו. והא דאמר הכא כל תעית דאבל צח"ב, אע"ג דח"ב מותר במלכיה צמקוס שעוסיין, הא אמרינן לעולם ח"ס בטלים וכ"ל יעסה עלמו כח"ס, וסר"ן כ' לאבל נמי יס היתר לעני. ור"ף ג' נמי צר"מ ואין תשב"ר בטלים וכך נוסח ה"ס, דלוי ר"מ חודה, לחס לי למיהדר צר"י שצטלין, דלא מיהדר נמי אסור לשנית צתנ"ך דחמילא ידיען, דכ"ס הוא חר"מ, וה"ל לא הו"ל למיהדר. יא' ל"ל דלייט עלה אציי תענית כ"ט המכנס צח"ב מן המנחה ולמעלה. מיהו אציי קאי אצרייתח חל צע"ס מותר לכנס צס', ואס לא כנס צס', מותר צע"ס מן המנחה ולמ', ועלה קאמר לייט אציי חסא, והכונה לער"ד דודאי ל"פ אציי אצרייתח דמותר, אלא ארישא קאי חל להיות צע"ס מותר צס' חפסי כ' השבח, ואס לא כנס צס' מותר צע"ס, ואסא לייט אציי מ' סיכיל לכנס צס' וסומך עלמו אהיתר דיעבד לכנס צח"ב עלמא, אבל רצ"י האי דצר לומננו שאינו חל צע"ס א"כ פסיטא דחייב נדוי ככל העובר עד"מ כדאי' פסחים ג"ב (ע"י ח"א דף 22) ואפשר שראה ססימין אס חל צס' לכנס אחר חליח מפני כ"סס כהיתר סכתו חיס' כמ"ס לעיל, ואסא קאמר גם זה צדווי סהרי אפי' חל צע"ס ומכנס אחר חליח אע"פי שמותר אס נאום צס', מ"מ אס לא נאום לייט אציי, וכ"ס צס' שעדיין זמן לכנס צע"ס. וע' ח"ס ס' י"א מנהג שניס רוחנות מ"מ ולמעלה וקניס סרשאוי' סנהיגו שחסיס נילד צע"ב, חס האות למחמה לריכה לניס, אבל חניסס מחמויסי צ"מ אסור. וגד זה אפשר

סגור

פניו י"ז בצונן ות"ב אסור להושיט אצבעו במים כדרך שאסור ב"הכ א. וכך מנהגו של ריב"ל ב משפחה מביאין לו בערב ת"ב שורה אותה במים ומניחה החת מראשותיו ג. ולמחר מעבירה ע"ג עיניו ואינו חושש. שמעינן דפי"ז אפי' בצונן אסור א"כ היו מלוכלכות כחני' ד אסור לרחוץ מקצת גופו ככל גופו ואם הי' מלוכלך בטיט ובצואה רוחץ כדרכו ואינו חושש, ואסור לסוך מקצת גופו ככל גופו, ואם הי' חולה או חטטין בראשו סך כדרכו. ובפסקא לגאון היוצא מבית הכסא מותר דלא עדיף מ"הכ דאמרין בכה"ג רוחץ כדרכו וכן בירושלמי ה בת"ב מרחיץ ידיו ומעבירין על פניו, ב"הכ מרחיץ ידיו ומקנהן בספה ומעביר המפה על פניו, וכיון דרחיצה לליכלוך מותר מכ"ש לצורך תפלה וה"נ שמברך בשחרית על נט"ו ו וכ"כ ר' יצחק . . . ז. עוברות ומניקות מתענות ומשלימות בת"ב כדרך שט"מ ב"הכ ה ובין השמשות שלו אסור ט. מקום שנהגו לעשות מלאכה בת"ב עושין, נהגו שלא לעשות אין עושין ו ובכ"מ ת"ח בטלים, רשבג"א לעולם יעשה אדם עצמו כת"ח כדי שיחננו יא, ר"ג אומר כל העושה מ' בת"ב אינו רואה סימן ברכה לעולם יב רע"א כל האוכל ושותה בת"ב כאלו א"וש ב"הכ. טעמא חוינא מהא דתני' בסמוך כל האוכל ושותה בת"ב עליו הכ' אומר ותהי עונותם על עצמותם יג אף לאחר שנעשו עצמות עדיין עון עליהם כעין כרת ד"הכ (גליון: בכל אסור דרבנן אפרו חייב מיתה דרחמנא אמר לא תסוד טן הדבר אשר יגידו לך ועשית ע"פי הדבר אשר יודוך והאיש אשר יעשה בודון וגו' ומת האיש ההוא. וגרסתנו כל האוכל בשר ושותה יין בת"ב ופי' ר' שלמה בסעודה שטפסיק בה יד) וחכ"א כל האוכל ושותה בת"ב טו אינה רואה בשמחתה של ירושלים וכל המתאבל רואה בשמחתה שנ' שמחה את ירושלים וגו' שישו אתה ששוש כל המתאבלים עלי'. ר' יהודה מחייב בכפית המטה ולא הודו לו חכמים טז. ירושלמי יז יאית אמר ר"י, ומ"ט דרבנן? עשו כמי שמחו מוטל לפניו שאינו כופה מטהו ולא ישב ע"ג מטה כפויה, והלכת' כתנא דידן יה דלא הודו לו כלל ואין שום אדם צריך לכפות. תשובה לגאון: צומות האטורים בפסוק צום הרביעי וגו' כולן בטלו חוץ מצום החמישי שהוא ת"ב כדאמרין יט קרי להו צום וקרי להו ששון? בומן שיש שלו' יהו לששון, יש שמד צום, אין שמד ואין שלו', כגון בוטן

הזה

נחל אשכול

שגזר נדוי. א תענית י"ג, פסחים ל"ד. ב יומא ע"ח, ג' ה"ה"ש ומקנה פי"ז צערב ת"ב ולמחר מעבירה ע"ג עיניו פי' בורה במים עת"ב ומניחה וכו' ומהגבצת (אין זו טפח להטפית, ז"ח) ומקנה פי"ז ולמחר מעבירה על עיניו להטביר הלכלך וחבלי סנה עכ"ל ולא גרס ומקנה פי"ז וכן ר"ף יונת ועי' ר"ן, חבל ז"י גרס צ"ה"ש ומקנה צה בת"ב פניו י"ז כניסחמו צ"ס וכן טור ורמ"א. ג ניסת ה"ס וסינו סהיל ונתגבצת. ד יומא ע"ז ע"ג גבי י"הכ. ה תענית פ"ק ה"ו ונודחין שלחמ היינו צשמרית לחפלה ובכ"מ שר"ך ליתל מפני מליה או סנה כמ"ס חוס' יומא ע"י. משמע מירוש' ב"הכ כשהמים על ידיו אסור להטביר על עיניו דנקט מפה, ואפסר דקמ"ל דאף צמפה שרי ומין צה אסור סמיטה כיון שאין טיפח להטפית כר"ף ולא כרמ"א חר"ג. ו לאפוקי מרמז"ס פ"ו דחפלה ס' כיון שאין רחילה בת"ב וצ"הכ לא יברך ענט"ו והמעביר חבלי. ז צר"ף אינו וקרוב שהוא רי"ב"ג אף שצנכוחיו לת"ב לא מלמחי חבל צה"ל י"כ כ' מנרכין כל הצרכות ככל הסנה. ח פסחים ל"ד. ט אף דספק דרבנן שרי, לעשות ספק בידים אסור דיוכי לאכיל קודם עפ"מג ס"ס ק"י. י פסחי' ל"ד תענית ל', וליה נמי אסור צמלככה כפרש"י צפסחים אפי' צ"ה"ס, ואף צבת"ל שרי צלילה, הכא הטעם שלא יסית מן האצלות, מג"ה, חבל ח"ל יליף י"ב ע"ב מקדשו ניס קראו עגרה אספו זקנים מה אסיפת זקנים צוים אף עגרה צוים. יא כונחו יהי נענוי ולא מטעם שאין צרכה מלוחס מ' דלקמן. יב צלוחס מלמכה. צמיונות אנו וחסמוכות ניסח רצנו כה"ג ור"ף, וצנוסמנו נתחלף ר"ג דהכל צרשצ"ג, ור"ע לקמן צר"ג. יג כך גרסת האשכול ופרשו י"הכ צכרת וחס לא עשה תשובה עשו גס לאחר מיתה כמ"ס הרע"ב ספ"ט דסנהדרין, חבל מיתה ציד"ש אין אחרי' כלום ערש"י צבת כ"ה ותוס' יצמות צ', והכל יליף דגס בת"ב עשו לאחר מיתה. ומה שדקדק בגליון צסמוך צכל הטובר על ד"ח חייב מיתה, צרכות ד', לק"ו, דלמחר מיתה אין כלום, חבל ת"ב כעין כרת. וממ"ס הגליון כל דרבנן חייב מיתה דקא' עלי' ל"ח מן הדבר, ועשית, ומת המיס, זו דעת רמז"ס ריש הל' ממרים וצ"ס"ה שטובר על לת"ע, ומ"מ אינו לוקה על מידי דרבנן מ"ה וצפקו מותר ואינו נעשפ זקן ממרח חלא צמידי דלית צ' כרת כמ"ס צמגלת אסתר דף י"ד צטעס ודעת (ס' מרגניתח טבא כ' דרמז"ס לא אמר דנכללו מילי דרבנן צג"ח חלא הדברי' שחקנו צ"ד הגדול צלככת הגזית, ולא מה שחולס נה צנית פלגי ומכ"ס צצ"ד שאחריהם. והוא נכון, שהרמז"ס החמיל צה"ל ממרים צנעוהו דין זה: צ"ד הגדול צירושלים וכו' ואמר הדברי' טעשום סוג לחורה, וע' כחרי ג' פ"ה, מיסו רמז"ן לא הצין כן. ולקמן צה"ל מילה הצלחתי ראיות שחקנת מ' יס להס מדות החורה) ורמ"צן מולק דל"ח לא שייך צמידי דרבנן ונח אמרו חלמ סמכוכו אל"ה. וצ"ס משפט הוראה חמה כיון שאין למידי דרבנן יסיד צחורה לרמז"ן הליך חמריין סנהדרין ע' ע"ב אינו שומע צקוללו, פרט שאינו שומע צקולו של מקום, שחבל צתענית נבור? ועוד הליך מנרכין ארצבן וניו כיון שאין להס יסיד לא צל"ח ולא צשאל חב"ך כד' סוכה מ"ז? צמי"כ טעי צתרחי, הרמז"ן כ' שאין להס יסוד צנח חסור דקן ממרח, חבל חודה דעבר אח ממרח דרמחנא, שהרי נלטוו חכמים מהסס לעשות משמרת, יצמות כ"ה כמ"ס רמז"ן, שסורסו מהסס לחקן וקיי"לן כרנב"י סיכה מ"ו דמנרכין וניו משאל חב"ך ויגדר זקינד וי"ל, והוא טוי מהסס לקבל מן הזקנים". ובעל מג"ה"ס שחמה על רמז"ן מי הגיד לו שחלכה כר"י דלמחר וניו משאל חב"ך, דלמח כרצ חויא מולח חסור, לא דק צמי"כ. הרמז"ן החמיל וכו' ר' חויא מל"ה, ור"י יליף משאל חב"ך, ואחר ששקל וטרי ונטה לדעת ר"י כ' "ורצ נחמן צר ילחק חומר שאין סמך צלח חסור, חלא צשאל חב"ך", פרטו צסס צר ילחק שמוכר צו צסוכה ולא צצנת כ"ג, דרנב"י חלמיד דרצח, והלכה כמותו אפי' לגבי רצח כמ"ס הר"א"ש צ"מ פ"ג ס"ו ותוס' צ"ב מ"ו ע"ב ומכ"ס לגבי רצ חויא. יד פרש"י. טז צווסחמו העיטה מ' צבת"ו ואינו מתחבל. טז תענית ל'. יז ספ"ד, צר"ף גרס חרי"ש"ל לא הודו לו חכמים עשלו כמי שמחו מוטל לפניו דמיט נוהג חבלות ואינו חייב צכפית צמטה. ולאו לכל דבר עשוכו כלזון חלא לעיין שפטור וככ"ה"מ. יח תענית נ' חוכה מ"ד דהודו לו ציכול ופילגי בעוברות ומ'. יט ר"ה י"ח, רביס חמהו מ"ל מקרע אין סלו' ואין שמו צרנו חלי' מלחא? ונל' דנפיק מזכרי' ז' דשאל החצכה ואחר צחדס ה' כאשר עשיתי כמה שייס והסיצ הסס: הלמחס וספוד צחמיס, הלס למחני

חמי

ספר האשכול, הלכות תשעה באב.

הוה, רצו מתענין רצו אין מתענין, ומקשינן א"ה ת"ב נמי ליתלי ברצון, ומתני' אמרה שהשלוחין יוצאין באב מפני התענית, ואלו על תמוו ושבת לא נפקו משום דברצו תלי' ומשני שאני ת"ב הדיכפלו בו הצרות דאמר טר בח"ב נחרב הבית בראשונה ובשני' ונלכדה ביתר ונחרשה העיר. מכאן דת"ב לבד אית' חובה האירנא, ואחרים אם רצו מתענין. וכן הרב א האידנא קבעו כל התעניות האלה חובה, מפני שהם דברי קבלה, ועוד שלא בטלו לגמרי, בשעת שמד חייב לצום, ובגלות הוה לפעמים שטר, ואפי' אין שמד ברצו תלי', הלכך קבעו חובה, אבל ת"ב אית' חובה מדברי קבלה ב. ונהגו כ"ע להפסיק סעודתם עד בא השמש דבין השמשות אסור ודלא למיכל סעודה המפסקת אפתורא ג ואולין לב"הכנס בלא נעילת הס' ויושבין על הארץ שנ' ישבו לארץ ידמו ד, ומצלי צלותא דערבית ומדכרו עננו ערבית ש"מ ה כדאמר בירושלמי אפי' יחיד בתעניתו אומרה כלילי שבת ויומו ג, ובשומע חפלה דאינו קובע ב' לעצמו, אבל ש"צ אומרה ברכה לעצמו בין גואל לרופא ז, ותו התם בירוש' יחיד בח"ב מוכיז טעין המאורע ומאי ניהו? רחם ה' אלקינו על ישראל עמך וכו' ועל העיר האבלה וכו'. והיכן אומרה? אר"י כל דבר שהוא להבא אומרה בעבודה, כל דבר שהוא לשעבר אומר בהודאה ט כדחתן י נוחן הודאה לשעבר ומתפלל לע"ל, מיהו נהגו עלמא למימרא

נחל אשכול

אני וכי תאכלו וגו', מה זה תשובה, הול"ל הן או לאו? וצפ"ח ה' הסיב השם לום הרביעי ולום וגו' יהיו לשסון ולס' והלחמ והסלוי אהבו. הענין כך, כבר עברו ע' דגלות, אבל המקדש עדיין לא נבנה וזה אין גזרה ואין סלוי, והסיב השם לום לחמני אני וגו' פי' אני איני מנוח עוד ליום, דברנו תלי' מלתא, אבל צפ"ח ה' דקאי לאחר צנין צ"המק ואז אסור להשתנות, לכך הסיב השם יפי' לשסון ולשמחה אם הלחמ והסלוי אהבו, והס"ס קרר ולא הביא כל הפסוקי' דילוף מיניהו, אלא עקר קרא יהיה לשסון גו'. א ר"י אלברגלוי, מ"ש מפני שהם ד"ק, שגללו ע"י נביאים, קבעו חובה אף בצנין שמד. דחכמים ידעו דרוב הנזיר רעו לעשות זכר למרבן בתעניות חלו כמ"ס סוכה מ"א לין דא"ל, מכלל דצעי דריסה, וכיון שהתקינו כך קיימו חובה לעולם שאין צ"ד יכול לבטל, שאין גדול מחכמי התקנה עתה' מגלה ה' ע"ב, וכן דעת רמב"ן (לר"ן דעת א') וכן ש"ס לר' לוחות מלך הדין חומר ת"ב להפסיק מצב"י ולעניינים, אבל כיון דברנו תלי', לא קבלו כל חומרות ת"ב. וזה רבות צמים שאנו הרב דשטאקהאלס על מוסגס סס שאוכלים צי"ו תמוז ט' וחתי טעה אחר חנות ועוד היום גדול, ואמרו כך קבלו? והשנתי צעמתי המרבן וכמה מלוחת אחריו ברור שלא גרו ישראל בקוטב לפוני ודרומי (פאלגטנגענדן), אלא תלפון לעגול סרטן וכל הרחוק עד נגד עגול ג"ב וכל המקומות האלה אחר טעה ט' ומתי אחר חנות היום ודאי לילה, א"כ כל ישראל לא קבלו להשתנות יותר מנ' ומחנה אחר חנות, וגאמר כיון דברנו תלי' כך קבלו עליהם ולא יותר. וכך צפני יהושע ח"ד לענין שמתפללין ערבית ציום ד"ל דכך קבעו לחובה סיבא להם רשות להסתלק ציום. ותעניות חתנו' ושאר גזרות נתבטלו זה נו"ן שנים, ואמר לי ח"י הגמון"ה קאפיל מווארמס שרחה שלא עדיפי מג' לוחות דנביאים, ואמרין אין שמד ברנו תלי'. ובג' לוחות דנביאים קבלו אחר המרבן אף בצנין שמד, אבל חלו שתקנו זה ח' מלוח טנה צומן הגזרות ולא ה' הנחה פורתא עד זמן המדש, א"כ ברנו תלי', ולא קבלו מהדש. ב וכן רמב"ן. ואני חמה לענין ד"ק אין חלוק צין ת"ב לשאר לוחות, צז"הז אין מתענין מד"ק, דקרא המנוה ד' חטניות מכולם פוטר צומן שאין שמד וכן רש"י וריטב"ח מלך אכנ"הג אין חלוק צין ת"ב לג' לוחות, דבחדא נטוו לום הרביעי והחמישי וגו', ואחר חרבן בית שני החקינו חנאים סמוך לרבי לקיים ת"ב אף בצנין שמד ולהיות שלומים יולאין. והטו"ז תקנ"ד ס"ק ד' דייק מהסוד ר"ת ליוולדת לאכול ציום ג' אע"ג דמד"ק הוא וד"ק כד"ת אפי"ה מותר כיון דרנו אין מתענין, אלמא בת"ב אסורה לאכול דלאו ברנו תלי' מלתא. ולעג"ד עקר טעם שהקיל ר"ת כיון שעתה ל"ג לאו מד"ק, ת"ב צז"הז נמי לאו מד"ק, אלא תקנת חכמים אחר המרבן בית שני כיון שהוכפל צו המרבן ולרמב"ן שאר לוחות נמי קבלו עליהם אף בצנין שמד. והחק לומר אכנ"הג עלמס קבעו ת"ב אף בצנין שמד אף שציימיהם לא הוכפל המרבן, ח"מ ה' גם לרה גדולה קודם חרבן כדאי' סוף חטנית בת"ב נגזר על אבותנו שלא יכנסו למדן ומחו כולם צמדבר. ואפשר ליטב צזה ח"ס צר"ה י"ח שאני ת"ב דהוכפלו הלרות דאמר מר שהבית נחרב צ"פ וכו' ותמיהני מתי אחר מר הול"ל דתנן סוף חטנית ועוד למה לא הביא הגורם ראשונה שלא יכנסו לארץ דתנן החס? וז' שאם ה' מביא מחני' דסוף חטנית שכתוב צה גם נגזר על אבותינו שלא יכנסו לארץ, ה"א פרושא דשאני ת"ב דנכפלו הלרות, שאכנ"הג כבר תקנו ת"ב צנין שמד מטעם שהוכפל הרה כבר ציימיהם, והוי כד"ק דנביאים חקנו, לכך קאמר שאני ת"ב דהוכפלו הלרות דאמר מר שנחרב צ"פ (ולא מיייתי שנגזר ע"א שלא יכנסו לארץ) ומזילא ליכא למיטעי דאכנ"הג תקנו ת"ב בצנין שמד. סוב רליתי סהגרי"ב חוה על אמר מר, וכה"ג תמה גטין מ"ב ע"ב דמיייתי רב משרשי' כהנא שנתערב ולדה ומחני' היא יצמות ל"ט, ולק"מ דאצעי' קאי על מפקיד עבדו ומי שהלוי עוב"ח דכופין רבו כמ"ס חוס' וכיון שכופין י"ל כל העומד לשחרר כשחרר דמי וכה"ג טובא כל העומד לזרוק וכו' ושפיר מצעי' אי אכתי עבד הוא לאכול חרומה ופשיט מרב משרשי' דאמר הגדילו הפטרובות משחררין זא"ו שכופין לוחן ואטפי"ב קודם שחרור אוכל בת'. אבל ממחני' דיצמות קתני שחררו זא"ו, דלא משתמע דלריבין לשחרר ואיכא ספק שיקיים צעבדות (וכך דייק רבא יצמות ק' אי צעי לא משחרר, ומגיה מחני' איתא משחררין זא"ו) ליכא למפשט אצעי', דלמא דוקא בנתערבו אוכל בתרומה שאין לנו ברור שיקבל שטר שחרור, ויש לומר נמי דלא שייך כפי' אלא היכא דידעיין דרצו הוא, אבל הכא כל א' מדמי לגבי חבירו, ועכ"פ מלישגא דמחני' לא נשמע שחרור ודאי. וע"ס כריתות שטר י"ג ס"ק יו"ד דפריך מאמורא אי קיס ל"י שהלכה כמותו והניח מחנה וברייתא (הטעם שאין למדין הלכה ממנה וברייתא ער"ש נדה ח'). ג כר"י צן אלעאי לעיל שוסב צין ת"לכ. ד סג"מ צסס מנהג לרפחים. ה שנת כ"ד חטנית י"א, וביחיד אין מתפללין ענוו אלא צמנהה שמוא יאחזיו צולומים, ורצו חולק דף 4. ו פ"ב חטנית ה"ב, ומ"ש כלילי שבת פי' הרי"ף פ"א חטנית כמו שמוכר המאורע דצבת בכל התפלות. ז ירושלמי סס חטנית י"ג. ח נוסחתי נחס, ובל"מה נחונה הוא מאור מנוסח הירושלמי. ט להבא כגון יעלה ויבא, לשעבר על הסיס. י צרכות פ"ה, מיני' שמעיין דלשעבר שייך צמודים ומה שמתפלל על העתיד צתפלת רצה והסב אח העבודה שהוא על

למיטרה בבונה ירושלים וסמכוהו אהא דאמרו רבנן א אע"פ שאמרו שואל אדם צרכיו בשומע תפלה, אם בא לומר בסוף כל ברכה וברכה מעין אותה ברכה אומר. כל הברכות אחר הותמיהן ב ואין אומר ברכה פסוק, כלומר אינו מזכיר פסוק והותם מיד בברכה, ואלין דאמרי צהלי ורוני יושבת ציון וגו' אין בו טשום ברכה פסוק. יש נוחגין לומר בערבית ושחרית רחם ה' על ישראל, ובטנהה נחם ה', וכ' הרב ג דתלי' במנהגא אע"ג דליכא שנוי בין נחם לרחם דאנן כל יוטא מצלינן על הנחמה ד. הנחת תפלין בח"ב פלוגתא בין הגאונים יש מהם שאסרו ויש שהתירו וכן נראה דברייתא ה. . . בשחרית ת"ב אומר פסוקי דומרא שהם חובה וממעטין בשירה מפני שאסור בד"ת ו. יש נופלין על פניהם ויש שאין נופלין כמו באבלות. ואין קורין בחורה בטקום שרגילין לקרות עליו, אלא נמוך בארץ כלומר עטו אנכי בצרה ו ואחר שסיימו התפלה נפטרין לבתיהם וקורין בקינות ובאיוב ובדברים הרעים שבירמ' ובדברי הרשות מחרבן הבית ובנינו ה. והמנהג הזה מפני עם הארץ שלא ישוטטו ברחובות. ויש מחכמים יושבין יחידים ברבים, שלא יפליגו עצמם בד"ת, ומצטערים כמנודים. — והיכא דסקלע ת"ב או שאר העניות בשבת לא מקדיטין בדתנן באלו אמרו מקדיטין ולא מאחרין ט אבל זמן עצי כהנים ות"ב ותגיגה והקהל מאחרין ולא מקדיטין י וכן סעודת פורים וסעודת ר"ח וספק טילה יא מאחרין דאכתי לא מטי זמן חיובא, ות"ב נמי אקדומי פורענותא לא

מקדיטין

נחל אשכול

העמיד. א ע"ז ח'. ב צירוס' פ"ק דברכות קודם מחני' מזכירין י"מ בלילית, ופרש רב אחא מעין מותמיהן שרין להזכיר קודם שחסיים צריך לתה ה' מעין החתימה כדאי' פסחים ק"ד (ע"ג" ר"ט גבי אור חדש), וזהו מה שחסיים כחן ואין אומר ברכה פסוק, על פסוק אינו אומר צורך, שהברכה היא חפלה והודאה ולריך לסיים ג"כ בחפלה קודם צורך, ואם אומר פסוק אין נכר שהיא לחפלה אלא כקורא בחורה, ולהמפרש טעם האסור שגראה שמצדך על מטבע של הפסוק. ומטעם זה אמרין פ"ב דתענית אחר וי"ו מזמורים שאומר בתענית גשמים שאומר מותמיהן מי שגנה לל"א וכו' צורך וכו' שאינו מוחס על המזמור. ואח"ל שכונת אין אומרין ברכה פסוק כהאי שפר"שי ברכות י"א דאינו חסיים ברכת התורה צורך לתה ה' למדני מקיף, דאין לו שייכות עם מה שסיים הירושלמי ומציא האשכול בסמוך ואלין דאמרי להאי שזה קאי כח"ס המפרש על חלה שאומרין צסוף ברכת רחם צב"הו נחמנה ושחמנה ככתוב להאי ורוני וגו' צה"י בונה ירושלים, ועלה קאמר הירושלמי שאין צו ומסו ברכה פסוק, כיון שאמר מקודם ככתוב, כלומר עשה כמו שהצטתתנו וכן חסימין בצרכת הארץ ככתוב ואלת. והאשכול הביא זה כאן שלא תקשי בנחם דח"ב אנו חסימין נמי קידם חתימה כאמור ואני אחי' לה נאום ה' וגו' צורך. וע' ח"א דף 9 צבאורי. ג ר"י אלברגלוי ע' טור תקנ"ו. ד צא לאפוקי מדעת ריטב"א שאמר בשחרית שדומה למחו מוטל לפניו אין אומר נחמה, אבל בנחמה כאלו נקבר אימר נחמה, דזה אינו דגם בשחרית מזכיר נחמה בסיום הקינות. ועל מנהגנו שאין אומרין כלל נחם אלא בנחמה תמה ברא"ש, ובי"ו כ' כיון דלעת ערב היתו באתה עשה שייך לומר כי לתה צאש הנחם. ולי' טעם כיון שלא נאסר מלאכה אחר חלות, ועי"כ הסימו רבים דעתם מן האבלות ושכחו כבשאר ימים לבוא לב"הכנ. אבל לדיוגמא חדשה הכל ריין, וכל א' רוצה להחפלה חפלה שלא החפלה עדיין, ועי"ז יעלה על לבם שעקר אבלות ח"ב אחר חלות. ויש להבין בזה ח"ס ריטב"א יחיד אומר נחם גם בשחרית וערבית, אבל ש"ל אין אומר אלא בנחמה דאין בקיאות וילא בנחמה כדי שיבואו. ה תענית ל' ת"ר כל חלות נהגות בצבל נהגות צח"ב אסור צסיכה וצנעילת הס' וכו' ולא קתי אסור בחפלין כאבל, ש"ו דלא אסור אלא בדברים שאסור אבל בכל זי"ן ולא נחם שאסור ציום א' לצד ע' ח"ק כ"א. גאוני' המחזיקין: רב האי רב שריא, ומטידי' שבשתי ישיבות מחזיקין להניח, דק"ו מאבלות חתא ולבו מריר על מחו חייב להניח חיוס א' ואילך, מוכ"ס ת"ב דאבלות עתיקא נחמה ונאות שנה. אבל בתמים דעים כ' הראב"ד צסם הגאון מעילס לא הנחתי תפלין בח"ב ונכון לשום אפר מקלה צראשו, והרמב"ם כ' חקלת ח' לא הניחו של ראש דאיקרי פאר. ו לשטתו צח"א דף 8 שאין לומר הסירה קודם ישחצח דלא שייך לפ' דומרא. ו סופרים פי"ח יש מניחין החורה על הקרקע באצילות שחורה (נ"ל צעפורה שחורה, מלכיס א' כ"א ויחמפס צחפר על עיניו ח"י כריך צמעפרא פי' צערוך צגד למר וצלשין חכמים מעפורה של ספרים שבת ט') ואומר נפלה עטרת ראשו. ועל הקרקע לאו דוקת אלא כח"ס האשכול וח"ס צחקוס שפל על ספסל ולא על מגדל, ומציא י"א אין גוללין אלא צחקומו שלא למעט כבודו. ה אף צדברי רשות לא יקרא צברי' המשמחים כמו רעות עכו"ס. ט מגלה ו', צאלו היינו קריאת מגלה, דח"א לאחרה דכ' ולא יעבר, ותרוומה שקלים חס ר"ח ניסן צצבת חורמין מע"ס דבר"ח ניסן לריך להציא מחרומה חדשה כדאי' רפ"ג דשקלים, כך פרש רי"ף וכן ירושלמי מגלה, והתיי"ט צבין שכונת הרי"ף על צא' צבאר משמיעין ע"הס, וקמ"ל חס חל צצבת משמיעין צע"ס, וליחא לענ"ד, דחס חל צצבת ישמיעו צא' צצבת דח"מ מנישין השלומים בכל המקומות זמן רב קודם ניסן ע' תענית יו"ד. י יש לתמוה דחני ח"ב צין עני כהנים ומגיגה, דשני' חלה צזמן המקדש, ות"ב לאחר המרבן (ופ"מ לרמב"ם צפ"א דר"ה תמוה צזמן בית שני ה' ח"ב יום שחמה) ולמה חלקן וכו' ת"ב צחוקין? ו' צח"ב היכא סברא לאחר ציר"ד צו כדאר"י תענית כ"ט ח' הוינא החס קביענא ציר"ד סיטקף רוצו ס"ה, אבל שאר תענית דליכא סברא לאחר, י"ל צחמת מקדימיום, ואין קיי"לן צשאר תענית ת"ל נמי מאחרין, ולא מפני שיש טעם לאחר, אלא מפני שאין טעם להקדים דאקדומי פרענות ל"ח, וזה הטעם לא הוי ידעין, להכי חני ח"ב צין עני כהנים ומגיגה, להודיענו כמו צבע"כ ומגיגה אין טעם פרטי לאחר, מ"מ מאחרין ול"ח, כיון שעדיין לא צא זמנס, ס"ה צח"ב מאחרין, לא מפני שיש טעם מיוחד לאחר, אלא מפני שאין טעם להקדים דאקדומי פ' לא מקדימין, וממילא ידעין שגם צשאר ג' תעניות כן. וכעין זה כריתות ג' המפטס השמן המפטס הקטורה וסך צשמן וקאמר שהפסיק צקטורת צאמלע להשוותם צענין לאו צפ"ע וכ"כ טו"ז ח"ה חני צירוס' אסור תענית ר"ח צין שבת ליו"ט לאורי' שהוא מ"הס. ובק"ע מציא יסוד דנקט עלי כ' ות"ב צבי הדדי דקמ"ל דיום עני כהנים יו"ט הוא אף לאחר חרבן כדאי' תענית י"ב. יא לשון רי"ף צמגלה ופ' ר"ן סעודת פורים חס חל ט"ז צצבת מאחרין ס' על יום א', דקרא ולא יעבר קאי אומגלה ולא אמשחה, גם לא נכר צצבת ח' מוסו פורים קאכל, סעודת ר"ח, בירושלמי מגלה פ"ק ה"ר פ"י סה"י עישין סעודה כשעברו אח הסדס לפרסם הדבר, סנהדרין ע' ואין עולין לה אלא צליל ל"א סבבר

נחשבר

3

ח"ב

ספר האשכול, הלכות תשעה באב.

תקדיטין א. וכ' רב אחא ב' הא דנהגין כשחל י"ג אדר בשבת או בע"ש ג' מקדיטין ומתענין בה' בשבת מפני שהוא בשבת ד' נס, ונס מקדיטין ולא טאחרין ואין מתענין בע"ש מפני טרה השבת ה' שאין מתענין בע"ש אלא תענית של צורך כגון תענית חלום או תענית קבוע ולא יאות עבדי ו' . . . ת"ב במצ"ש יגמר הבדלה בחחלת ליל יום שני, כ"כ בהלכות ד' וז"ל: והשתא דקיי"לן ח' מהפלל אדם של מ"ש בשבת ואוטר הבדלה, הכי נמי אוטר הבדלה טבע"י, או דלמא כיון דמבדיל קבליה לת"ב כדרב דאמר ט' בדילנא ואיחייב לי' בענווי דשויה חול ואסור לי' למשתי? אמרין גבי י"הכ ו' ליקדש על הכוס ולימא וכן ולישתי כיון דקבליה אהטר עלויה, הלכך ה"ג לירחה יא' עד דנפק חד בשבא ולבדיל כד שארי תעניתא טקפי דליטעם טידי, ואע"ג דאמר טר מבדיל והולך כל היום כולו, כל היום אין טפי לא יב' הני טילי היכא דהוי שרי לי' למיכל אבל הכא דאמר לי' למיכל בחד בשבא מבדיל באורתא דהרין בשבא, וכן שלוהא דצבורא מבדיל בכנישתא, אבל על נורא לא ליבריק, דאמר ד' יעקב בר אידי אבל לא על האור יג' וכן תאני שילא טארי יד' אבל לא על האור, ט"ט כיון דלא הוי שביחה לאור לא מברכין עלויה עכ"ל. בירושלמי טו' אבל וטנודה שהיו טהליכין בדרך מותרין בנעילה הם' וכשיבואו לעיר חולצין וכן בט"ב ובת"ב. ארשב"ג לא היו ימים טובים לישראל כט"ו באב וכי"הכ שבהן כנות ישראל טז' יוצאות בכלי לבן שאולים שלא לבייש את מי שאין לו, וכל הכלים טעונים טבילה פרשו הטעם יז' דאפשר דהטשאיילה או השואלה נדה ומטעם זה גם כשמחזירה טעונים טבילה ולא פלוג בהון אפי' מקופלין ומנחין בקופשא יח', ובירושלמי טעמא אחרניא כל הכלים טעונים טבילה באותו יום אפי' מנחים בחיבה, מתוך שאת אוטר כן הוא משאילין, כלומר דע"ב צריך להוציאן להטבילין, ובנות ישראל יוצאות וחולות בכרמים ומה אוטרות, יפיפות אוכרות יט' בחור שא עיניך וראה מה אתה בורר לך, שאין אשה אלא ליופי, מיוחסות שבהן אוטרות אל החן עיניך בנוי חן עיניך במשפחה שאין אשה אלא לבנים כ' שקר החן והכל היופי אי"ה היא תתהלל וכן הוא אוטר בא' צאינה וראינה

נחל אישכול

נחעבר (וסעודה של מלוה הוא, ולא חלגו רש"י ורמב"ם חלל חי הוי זיוס או זלילה ולא כחוס' חדשים) ועור סי' ח"ט סי' סעודה ר"ח מלוה להרבות בסעודה, דלחקש למועד דכ' וזיוס ש"בזמ וזכ"ח ומקעחס וגו' ועוד מציא דליוח. וז' זכס דעח האשכול דל"כ לא ה' מציא סעודה ר"ח שאין ניהגת כהידנא. וזכסי נמי ניהא דסמוך זמן עז"כ ומגיגס לת"ב, לכורות דזמן המקדש דח"ב לשטון ולמועדים טובים (ומחייב בסעודה דלחקש למועד כח"ש כעור גבי ר"ח) לא יכול לעשית סעודה בשבת כדלמרי' לעיל גבי סעודה פורים שאינו נכר, דכ' לעשות אוחס ימי משחה ואמר בירושלמי פ"ק ס"ו לעשות אוחס אח' כשמחמו חלוי צ"ד, יא' שמחת שבת שאין חלוי צ"ד, ר"ל סעודה יום זה אין היכר לפורים, וס"ג קמ"ל אף ת"ב לע"ל סעודתי מאחרין ולא מקדימין. א' מגלה ו'. ב' שאלות פ' ויקבל, גם הם נמלאו סטעיות שטרסוס בסמוך. ג' זה ח"א לסדר עבור צו"סו, ולריך למחוק. ד' ל"ל צטביל. ה' זה סוסף האשכול חדידי' כדי שלא חקשי הקיי"לן מחטנס ומשלים צע"ס, ערוזין ח"א. ו' ל"ל הני דמתענין צע"ס שנסנסו לשבת מעונה ע' ערוזין סס'. והזכר כהווס שבח"כ כ' שצפרובינאל מתענין צע"ס. ז' ס"צ סל' קדוש. ח' זככות כ"ז ע"ב. ט' סס רב סתפלל של שבת צע"ס ואמר בדילנא הבדלתי עלמי ממלאכה כיון שקבל שבת, ס"ג כיון שאמר בין קדש לחול קבל ת"ב עלויה. י' ערוזין מ'. יא' ימחין, כפרס"י שבת קל"ד לירחה עד דנפל דמי', וערוך גרס תמיד צב"א. יב' היינו ג' ה"ג ורי"ף צפסמ"ס ק"ז מי שלא מבדיל צמ"ס מבדיל והולך כל היום כולו, אבל גרסחנו כל השבת פי' עד יום ד' כח"ש חוס'. יג' פסמים ק"ו וז"ל, והיינו כשמבדיל אחר מ"ס, ומס"ט כשמל ת"ב צמ"ס מצרכין קודם איכס על האור דבליל צ' ח"א לברך, שאין מצריך חלל כשלא נהנס מן האור בלוחו יום כשבת וי"הכ. ותמחני דלא מבדיל ס"ל חלודנא צמולאי ת"ב כח"ס האשכול, אפשר משוס סלרמזין וסיעתי' אין הבדלס צמולאי ת"ב. יד' לא ידעתי מקומו (ומינוחי חני שילא מרי שבת מ"ג ע"ב וס"ד) צפסמ"י ק"ו וג' חכר מצרכין צמ"ס הואיל ותמלתי צרייתו הוא ובעינין אור ששבת ממלאכה אכור, אבל לשון חלמי שילא וכי' אינו. טו' פ"ק דתענית. טז' צמטנס סוף תענית צנות ירושלים, וצסוף מכולתין וצירושלמי ישראל. וכן נראה מתקנת חז"ל מגלס ל"א צמחס י"הכ קורין פ' ערויות, וכ' חוס' העטס לפי שסנסיס מקושטות לכבוד סיוס לריך לחכר שלא יכסל צהס, ס"ח בכל מקוס סיו מוקושטות. וקס"י לן צשאר יו"ט נמי כ' מקרא קדש קדשו צכסות יפס (ודומק נומר צשאר י"ט דסייך גם מקרא קדש צלכילס ושתי' כח"ס רש"י צמוחס וצ"הכ דוקא צכסות, להכי הגדילו חכסטיסון, דכס קיי"לן צגדי יו"ט יסיו יותר טובים חסל שבת כדל"י צירושלמי ע' ס' חקב"ח ופסמים ק"ט) אבל העקר צי"הכ וילאות צכ"ח ומחולות צכרמי' ואומרין צחור שס נל עיניך וילאו צכחורים לראות סטובות הנס וסצנות קסטו עלמן ציותר, להכי איכס למיחס טוצס צי"הכ וסזכירו פ' ערויות בכל מקוס. ולס תמחס שטשו כן צי"הכ, דע סצנמ' אחר מי שאין לו חשס נפיה לסס, ומי שאין לו חשס ולא קיים פ"ור כאלו סיפק דמים וגורס לסניוס סחכהלך מישראל יצמות ס"ג, ואולי לא הדמנס לו אשר ספץ צס ואין כפרתו סלמס, לכן חקין כל מי שאין לו חשס ילך לסס צי"הכ ויקבל על עלמו לישא ח' חלס וסר עווי (ועוד אפשר מפני קדושת היום עומד ומחגבר על יצרו וכו' כפרס סלמס שאינו חלל צלוחו מקוס סחחגרה ינ"כר יומא פ"ו) ומ"ח אין סכרס ללחח צי"הכ סיוכל להקדים עלמו צט"ו צלצ למלוא ספנו, וצברו ע"ו צלצ סציוס זה סותרו סצטיוס ו"צו לסשיס חשס כחפנו אפי' משצט אחר ויוס ססותר סצט צנימין לצוה צקבל לישא נסיס כדל"י סס צנמ' והוי יום זכאי לכך, דמגלגלין זכות ליוס זכאי כדל"י תענית כ"ע. יז' רש"י סס כ"ו. יח' גמ' ס"פ. יט' כך פרשו מחמי' צצנייתא. כ' משפסח מיוחסת סיס צס גדוליס צחורס וירחס, שאין חשס חלל לצניס (ואס צניך מיוחסיס סכל קופנץ עליוס רש"י) צצו"ט פרס צרחס כלמס וגס הצניס יסיו גדוליס צצ"ח וירחס סזס ימוסן של ישראל ירחס ס' סיו חתהלל. אבל למ"ס צגמ' ססיו סס יפיפות, מיוחסות, מחוערות, ומכוערות אומרות קמו מחכס לס"ס ובלנד סחעטורו צזכוביס (צחכטיטין) יותר ל' דמיוחסית מיומרת חן עיניך צמשפסח, וסמכוערות סלס ס' צהן לא ימוס ולא יופי, חלס אומרות שקר סחן וס"י חשס י"ה סיו חתהלל, קמו מחכס לס"ס צצטיל ירחס ס' סבלצנטי, ומ"ס עטרווי צחכטיטין ע"פי מ"ס נדריס ס"ו ויפיה ר"י צחכטיטין ואחר צנת ישראל יפות חלל סעניות מנוולת אוחן. כא' מייחי סמך דיוולות צי"הכ, מו"ח של לוחות צ' ומיך צ"סמך ס' צי"הכ,

ספר האשכול, הלכות תשעה באב.

וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו, ביום חתונתו זה מחן תורה, וביום שמחת לבו והו בנין ב"המק שיבנה ב"ב אמן. ת"ר א כשחרב הבית נהגו פרושים שלא לאכול בשר ולא לשחות יין, נטפל להם ריב"ח אמר להן מנין לכם? אמרו לו נאכל בשר, שהיו מקריבין מטנו על המזבח ועכשיו בטל, נשחה יין שהיו מנסכין ע"ג מזבח ועכשיו בטל. אמר להם א"כ לחם לא נאכל שכבר נתבטלו מנחות ולחם הפנים בו, א"ל אפשר בפירות, א"ל פירות לא נאכל שכבר בטלו הבכורים, א"ל אפשר בפירות אחרים, שאין מביאים מהם בכורים, א"ל מים לא נשחה שכבר בטל נסוך המים, שתקו. אמר להם בני כוואו ואומר לכם עצה ג' שלא להתאבל כלל א"א שכבר נגורה ג' להתאבל, יותר מדאי א"א, שאין גזרין ג' על הצבור א"כ רוב הצבור יכול לעמוד בה דכ' במארה אתם נארים ואותי אתם קובעין הגוי כולו ד' אלא כך אמרו חכמים סר אדם את ביתו בסיד ומשייר אמה על אמה כנגד הפתח, עושה אדם צרכי הסעודה ומשייר דבר מועט כגון כסא דהרסנא ה', עושה אשה חכשיטה ומשיירת בת צידעה ו פ' כשקולעת שערה משיירת מעט בין אוניה לפדחתה כנגד צדעיה וטביאה סיד או בשמים וטחה אותו שער ומטילה אותו שוכב כנגד פניה ומתחבר שם, ואם מתקשטת בכל קשטין לא חסוד כנגד פדחתה שנ' אם אשכחך ירושלים וגו' אלאא"י על ראש שמחתי, מאי על ראש שמחתי, זה אפר מקלה ד' בראש חתנים, ומנח לה במקום תפלין שנ' לשום לאבלי ציון לחת להם פאר תחת אפר. בפולטום של אפסיניום ה' גזרו על עטרות חתנים, בפולטום של טיטום גזרו על עטרות כלות, איזה עטרות כלות עיר של זהב, פ' עטרה של זהב מצויירת בה עיר, ולא אסרו אלא לחתנים וכלות אבל לשאר אדם ל"ג כדאי' במה אשה ט' לא תצא בעיר של זהב בשבת אבל בחול שרי, ובהמביא קמא י' כלילא מנ"ל דאסור דכ' הסר המצנפת והרם העטרה בוטן שמצנפת בראש כ"ג עטרה בראש כל אדם, נסתלקה המצנפת מראש כ"ג נסתלקה העטרה מראש כל אדם, ורומי' דכ"ג דוקא לגברי אבל בנשי לא, לפיכך אין אסור לכלות אלא עיר של זהב אבל עטרה ותכשיטין אחרים מותרין יא'. המקום יקיים לנו מקרא לשום לאבלי ציון לחת להם פאר תחת אפר אמן.

הלכות חנוכה ופורים.

י. לא מצאתי בהם כ"א מעט חדוש בהלכות הגר"צ ובגרסת התלמוד ואכתבם. כך גרס מאי חנוכה ת"ר יב בכ"ה כסליו יומי חנוכה ח' אסורין בה"ות דכשנכנסו יונים טמאו כל השמינים בהיכל וכשגברה מלכות ב"ה ונצחום בדקו ולא מצאו אלא פך א' של שמן חתום ומנח בחתמו של כ"ג ולא הו' בה להדליק אלא יום א' ונעשה גם והדליקו בו ח"י לשנה אחרת קבעום יג ועשאוהו ח' י"ט בהלל והודאה, ומברכין אניסא כל יום טח' דחנוכה דכל יום ויום הנס מתחדש מאותו פך עכ"ל וקשי' לן לנוסח זה לא הו' הנס אלא ו". ור' אחא גרס יד' לא הו' בו להדליק אפי' יום א', וביום א' נמי נס הווי. ואפשר דס"ל מה שמצאו במקום מוצנע שלא נטמא ע"י היונים גם זה לנס יחשב טו, או לאחר שהריקוהו ביום א' מצאו מיד שנתמלא והו' נס בראשון

נחל אשכול

וקסה דאכתי אין ראוי לט"ו אב, גם אין זכר צסיום המשנה ל"הכ אלא למ"ת וצ"המק? ואפשר לומר כסס שאלה עניות רעות להסגא כך נחלו צבורים ת"ח או כהנים עניים שרויין ליסא, ובאשר אין להם תאר פנים ואפס כסף אינם מולאים צת זוגם. ואמרו ג' כחרים הם כתר מלכות תורה וכסוה, כתר מלכות תורה וכסוה, וכמטוטר צח' מאלה גם הוא קורא לצנות ישראל, צחילה שאי עייך וראי שאין עטרה כעטרת הסורה או כעטרת הכסוה אשר משכן כנוה צצ"המק לעמוד ולשרת לפני ה', וזה כונת המשנה וכן הוא לומר, כמו שהיא לומר, הסמור לומר לאינה וראינה צנות ליון עטרה של מ"ת ובעטרה של צ"המק והנשאו לאלה אשר כל חפטים וכל שמחות לא ישוו בהם שג' לאינה וגו'. א צצ"ה ס'. ב צניסחנז ל"ג לת"פ. ג צגמ' חסר מלת ענה אבל ישנו צה"ג וצה"ג רינ"צ, ושם נדפס בצבוס ענוה, וכ' צילחק ירן סגנת המעתיק, ומוחק התיבה, וברור שהפריד הגד"י ומלקו לנ"ן וי"ו וצחמת אחת היא וגוסחתי ענה אחתית. ד פרצב"ס קבלתם עליכם צחרור להציא מעשר צבית האולר כד' מלאכי ג' הציאו ח"כ המעשר וגו' ואעפ"כ אותי אחס קובעים נחלין המעשר, הגוי כלו, כל הקהל קבלו הגזרה, ואם לא היו יכולין לעמוד לא היו מסכימים ורובו ככולו. ורלנ"צ צקונטרס הסמיכה חמה צבוריות ג' לומר מוחס כל עדת ישראל שצריכין להיות כולם צבורא, ניחא ה"נ כולו מנ"ל שדי צרוב הצבור? וכונתי צזה לדעתו הציא לומר כאן כולו להגדיל העון, אבל ודאי אם הרוב קבלו ויכלו לעמוד נמי הו' מוכיחם אבל צקרא אם כל עדת י"י שהוא החלוי להציא קרבן ודאי דוקא נאמר שיהיו כולן צבורא. אבל יותר נ"ל דאל"ל לומר דבעינן כולם קבלו, כיון דקאי על הציאו המעשר אל בית האולר והתום' יצמות פ"ו כ' מכאן שקנס עזרא ללוים שלא ליתן להם המעשר אלא להציאו בית האולר, וגזרה זו ודאי לא ניחא ללוים וקרובים, ח"כ אל"ל שקבלו כל ישראל, ועוד בכל זמן יש קלי דעת שלא ירצו לקבל ג' חכמים, ואיך אפשר לומר שצריכין כולם לקבל, ח"כ צטלו כל הגזרות מעיקרא ועימ"ש צה"ל תפלין. ועוד ל' גבי גוי הונרך לכתוב כולו דאל"ה הו"א שצט ח' די כמ"ס רש"י פ' וישלח גוי וק"ג גוי על צנימין וע' הוריות ה'. וח"ת למה לא חלה ג' אלא ח"כ קבלו הצבור, בצבועות ל"ט ח'י שהציעם משה סוקיימו כל מנית העתידות שיגזרו החכמים? ודאי לא עדיפי מומות השם שלא כפוס הקצ"ה עד שחמרו נעשה ושמעו, ככה שהציעם על גזרות חכמים, אם קבלו עליהם שלא יעברו ע"ד חכמים, משח"כ אם ר"ה לא קבלו. ה קערה של דגים מוטוגינס צשמן צפולח. ו רקתי שופטים ד' מתורגס לדעיה. ז אפר כירה שרופס רש"ב, ותוס' תענית י"ו שרופס מענמות אדם עמג"א חקע"ט. ח סוף סיטוס. ט שבת ל"ט, עתוס' גטין ז'. י סס, כלילא הוא כעין עטרה אבל אינו מוסף וחסב. יא ויש אוסרין גם מוסף. יב שבת כ"א: יג קאי אגרות דמהדר חקושי' מאי חנוכה וסליק מנרות, והודאה קאי על חמירת על הססים כמכר צמ"ס, והלל. הווסח ואמ"כ הדליקו נרות צח' קדשך קאי על המנורה, להדיעו לא חקנו עד שעברו מ" וראו הסס. יד פ' וישלח. טו ואח"מו הגז"ל אחר דאפשר דזה הו' עקר הסס דצדק כ"ג פריך ולמעט נס, ומתמייקין

ספר האשכול, הלכות חנוכה ופורים.

בראשון נמי א' וזה שמסיים בכל יום הנס מחדש מאותו הפך. והצריכו לנס ח' ימים ששמן המנורה בא מארץ אשר שנ' וטובל בשמן רגלו, ותקועה ה' נקרא סקום המובחר לשמן ב' והליכה וחורה מירושלים לתקועה ה' כראי' בירושלמי ג', ואחרים כתב שהבקיאות בעשית השמן היו טמאי מצים והצריכו ו' ימים לטהרתם. וב' רב אחא ד' ברייתא דפסיקתא נר חנוכה שהתיר בה שמן ביום א' מוסיף עליו ומדליקו ביום ב', ביום ב' מוסיף עליו ומדליקו בג' וכן בשאר הימים, אבל אם הותיר בח' עושה לו טדורה ושורפו בפ"ע כיון שהוקצה למצותה אסור להשתמש בו. והגר"צ ל"פ כן, שפי' אי נמי לשעורא ה' שאם היתה דולקת והולכת עד כשעור ורצה לכבותה או להשתמש לאורה הרשות בידו. ואפשר דס"ל דלא קאי הברייתא אלא בכבחה ולא דלקה כשעור, דשעור השמן אחקציה למצוה והתותר משעור אסור ו' או דהאי ברייתא אתי' כמ"ד כבחה וקוק לה, ולבאי דקיי"ל כרב וכר"ז דאין ו"ל אם כבחה, אולה קדושת השמן כשכבחה ו'. ויש להחמיר בכל המותר כיון דהדלקה לזכר שמן של מקדש היו כחשמישי

נחל אשכול

וכי לא ידע מהשן נס בכל יום אי? אבל עקר הנס שמלאו השמן מוחתם במגדל צוחתם כ"ג כמ"ס מרדכי וידעו שלא ה' היסט ז' צו. ועב"ח לחמי נס, הדלקה דומה ט' וחרוטי עשית השמן היו מכסירן וחד"ט. לא נראה כן מרמז"ס וכ"כ פ"י ועקר הנס שהצ"ה הזמין להם פך זה להרחיחם שהם לדיקי' חוכין להדליק בשמן טהור, והי' די לכראותם ציוס א' ובשאר ימים יכולין להדליק בשמן טמא ועוד טנס שנחרבה השמן נעשה ג"כ ליחיד באשת עיבדי' והצרכה צרכיו ה' חמוד צלחם הפנים, לכן עקר נס מציאת השמן והיינו ציוס א', ולהכי פריך ונמעט נס ע"כ. ורמתי צב"ה הא דלא חששו להיסט ז' אין לריכין לסברת חוס' שהי' מוחתם בקרהע, ש"ל שהפך ה' פיו נר ולא יכול ליגע בחוכו באלצט ומה שא"ל במגע אינו נטמא בהיסט דהיסט אפקיה רחמנא בלשון נגיעה ללמד שכל שאינו בנגיעה אינו בהיסט והי' גם מוחתם דאל"כ הי' אפשר שהולאו היונים שמן והחזירובו או נטמא באיזה המה כשלא הי' למיד פחיל עכ"ל ולא זכיתי להבין. לדעת רש"י שבת פ"ד כל מוקף למיד פחיל א"מ בהיסט אף שראוי לנגיעה כשיפחת, מ"מ בשעת היסט אינו ראוי. וכבר כ' חוס' דמדה ה' וגטין ס"א מוצא דמוקף ל"פ אינו מניל בהיסט לכך פי' המחזירי בשם חכמי דורות דמדה וגטין איירי לענין אוכלין שבתוך הכלי שהם מטמאים מלך ההיסט שהוא אולם כמגע כמו שאמרו איזה מגע שהוא בכלי זה היסט, אבל הכלי עצמו טהור דומה לפשוטי כ"ע שהסיט הזב צו אוכלין נטמאו אף שמה שמסיט צו טהור, וכך דעת רש"י כיון דכלי עצמו אינו נטמא במוקף ל"פ יליל באיזה המה על מה שבתוכו אבל לענין היסט אוכלין ומסקין נטמאו אע"ג שהכלי טהור. ולפ"ז ודאי הי' נטמא השמן אף אשהי' הכלי מוקף ל"פ. וע"כ כונת צ"ח לשנת חוס' בשבת שכ' דגם צ"פ נטמא הכלי בהיסט כיון דראוי לנגיעה כשיפחת, והאי דשבת איירי בפכים קטנים שפיהם נר ולעולם לא באו לכלל מגע, להכי אין הכלי נטמא בהיסט ולכך כ' הב"ח שהפך פיו ה' נר. וגם צוה הק"ל כיון שטעמא שהכלי טהור בהיסט מוסס לעולם לא בא לדי נגיעה בפנים הכלי, א"כ השמן שבתוך הכלי שבא לכלל נגיעה כשיפחת ויוריק השמן, ממילא נטמא בהיסט, ואין לומר הכלי מפסיק ומי גרע אם הכה ז' על אילין ועל סוכה רעועה ונפל ממנו ככר שנטמא כד' פ"ד דזבים, ואע"ג דחשמע מחוס' חילין ע"א בפכים קטנים חילין מה שבתוכו מהיסט מתורת טהרה בלועה הא קיי"ל אין הבלועין נללים אלא בצעלי סייס הרמז"ס פ"כ דט"מ ור"ס פ"ח דכלים וערמז"ס פ"ט דמ"ומ חשמע דס"ל דפכים ק' נמי נטמאו בהיסט. א מעט שמן היו לריכין כדלפינן מאליסע. ב מנחות פ"ח תקועה אלפא לשמן. ג ל"י מקומי. ד שאלות וישלח והיא במדרש בקרא ציוס ה' נשיא לבני מנשה והחוס' שבת מ"ד ד"ה שגבר כתבו נמי דתי". ה שבת כ"א. ו ור"ף איירי כשדלקה כבר כשעורא המותר מותר וכך ת' צ"י. ורש"בא חמה כיון דמותר להשתמש אחר שדלקה כשעור אחמי שרי בשבת בשמן פסול משום אסור לה"ל הא אחר שחכלה רגל מן הסוק מותר, וחרוטי בשבת אין רשאי ליחן שמן פסול יותר משעור דומק. ומהר"י אבוהב מחלק אם נתן שמן ולא הקנהו אלא לשעור זמן הדלקה יוכל להסתפק ממנו אם ירנה, אבל נתן שמו בנר סחם מודה רי"ף דהוקפה למנוחו, להכי בשבת אף צמותיך אסיר להשתמש. וט"ז סותרו, דכמו למ"ד הזומה מלחא דמזי ל"י חפיים דלא חזי לא חפיים, הי' למ"ד דלריך מעשה מאי דלא חזי לא חפיים במעשה. ולא נלעג"ד דבעיז מעשה בכולא ולא החנה כונחו על הכל דקיי"ל ס' תרל"ח אם אחר שטעה סוכה עשה ד' לא מחסרה אבל עשה ארבעתן סחם ולא התנה כולן מוקפות, וה"נ כיון שהדליק בכולא סחם אחקציה כולא למנוה. מיהו אף למ"ס רבנו לרי"ף כל הדולק יותר משעור לא הוקפה, יש ליטב נמי קושי' רשב"א דבס' ת"ס הקשה למאי דפסק בס' רס"ד אם יש נר כשר מותר בשבת להדליק בפסול, אחמי קאמר רב מותר בשבת נ"ח בשמן פסול מכה שאסיר לה"ל אפי' אי מותר לה"ל יהא מותר בשמן פסול דע"כ אי' ל"י נר שבת הכשר? ומה שחרץ חיישין סיכבה נ"ס קודם וישתמש צ"ח, ליחא דא"כ למה מותר בשבת להדליק בפסול אי איכא כשר, אלא העקר בשבת שיש נר כשר בחדרו לא חיישין סיכבה קודם, לאפקוי נ"ח שהוא בפתחו מבחון וסם אין נר כשר חיישין אחר שידליק וישתמש מבחון לולי דאסור להשתמש אלנו. ומעשה אי' אומר כיון שטעה שראוי להשתמש בחון ועד שחכלה הרגל אסור להשתמש, וע"כ ישתמש ויהנה בפנים מנר שבת, ושפיר י"ל לאחר זמן אסורו מותר להשתמש, ומ"מ בשבת לא חיישין לשמא יטה, כיון דכבר הונרך להשתמש בנר שבת מבפנים, לא חיישין שיעוז נ"ס וילך אלא פסול וישתמש, אבל אי' הוי מותר לה"ל ת"ומ אחר הדלקת נ"ח ודאי יש לחוס שיסתמש צו בחון קודם שילך אלא נ"ס, וסרה קושי' רשב"א על הרי"ף. ויש ליטב צוה מאי דאמר בגמ' אמרו קמ"ו דאביי משמ"י דר' ירמי' לא קבלה, משמ"י דר"ו קבלה, למה לא קבלה? צהא דאמר ר' ירמי' דמותר בשבת משום אסור לה"ל, קשי' לאביי אפי' אי מותר לה"ל מותר בשבת דאיכא נר שבת הכשר כקושי' ת"ס, ואי דחיישין שמא יכבה קודם הוי ג"לג דמא יטה בנר פסול לבדו נמי גורה רחוקה כמ"ס פ"י, ואי משום כולה חדא גורה, סברא זו לא ס"ד דאביי צבינה ד' דקפריך צ"פ ומי גורין ומשינן ל"י חדא גורה, אבל לר"ו דאמר החס משום משקין שזבו ע"כ ס"ל דגורין ג"לג משום כולה חדא ג', ולהכי כי אמרו משמ"י דר"ו קבלה. ז ו"ל לפמ"ס הרי"ף אם דלקה כשעור אף שלא כבחה מותר להשתמש, ולברייתא אסיר דאפי' המותר

ספר האשכול, הלכות חנוכה ופורים.

כחשמישי קדושה שאין נורקין א ועוד דדעתו עליהם שישרפו למצוה ואחקצי הכל. — ומ"ש בהלכותיו ב היכא דכעי לאדלוקי
 נר שבת ונ"ח, ברישא מדליק דחנוכה והדר דשבתא, דאי מדליק שבת ברישא אתמר ל"י לאדלוקי של חנוכה משום שקבל שבת
 עליו, הכל מדברי בעל הלכות ג. העתיק הסופר ולא כתבו הרב. ואיכא מרביתא דאמרי נר שבת קודם דתדיר, ואי משום דקבלה,
 לא הוי קבלה, כיון שדעתו להדליק אח"כ לא קבל שבת עליוה. והוי לן כיון דדרך ב"א לקבל שבת בהדלקת נ"ש, מוטב להדליק
 נ"ח ברישא, ואי משום שבת חדיד אחתי לא מטי ומניה ד. ונ"ח במצאי שבת ראינו רבים טברכין קודם הבדלה. ולי הכותב
 נראה שטעות בידם, שאין שום עסק בעולם קודם הבדלה במ"ש, ואלו הי' אפשר להבדיל קודם שידליק הנר שמברכין עליו מאורי
 האש לא היינו מאחרין ההבדלה ה, ומ"ש אין מברכין על הנר עד שיאיתו ו לאורו, לא אמרו לאחר ההבדלה, אלא לעשות
 נר יפה שהיו' מבחין בין מטבע למטבע לראות כל דבר יפה. ואם עושין כן משום זריזין טקדימין למ' ז, הבדלה נמי מצוה
 כמו נ"ח, והיא ראשונה לכל מעשה ואין מעבירין ע"המ ח. לכך אנו אומרים נמי הכי בהבדלה ומקרא מגלה, הבדלה ראויה
 להקדים מזה הטעם שאין שום מעשה קודם הבדלה, אבל הקורא המגלה ומלא עיניו מן האור מתחלת המגלה ונוון סמנה עד
 סופה ואח"כ טברך מאורי האש כמו שנהגו בעירנו ט לא נכון הדבר. ובתשובה לגאון מה ששאלתם אבוקה של שעוה, לא
 חוי לן מעולם מאן דאדלק בשעוה בבי שמישי י וכל רבואתא הוי אוסרין וכ"כ הגר"צ בתשובה, ובחנוכה נמי לא ידליק באבוקה
 של שעוה, ואע"ג דקיי"לן יא פתילות ושמינים שאמרו אין מדליקין בשבת מדליקין בחנוכה בין בחול בין בשבת, דכתבה או"ל
 ומותר לה"ל, מ"מ אבוקה בחנוכה אסור דאמר רבא יב מלא קערה שמן והקיפוה פתילות כפה עלי' כלי עולה לכמה בני אדם,
 לא כפה עלי' כלי עשאן כמין אבוקה אפי' לאחד נמי לא עולה, ש"מ במדורה אינו יוצא יג.

הרב

נחל אשכול

המוחזר צח' עושה לו מדורה נמי מה"ט דכנתה ז"ל ואי שריק המוחזר חייסין סיכבה קודם זמן. א חשמישי מנוס מנד דיון
 מרקין לאחר ש"מ. ב רי"ף פ"ב דשבת. ג ה"ג הל' חנוכה. ד בשעת הדלקת נ"ח לא חל עדיין שבת, להכי נמי לא יועיל
 להדליק שבת ברישא מוטעם חדיד ויחנה שלא יהי' שבת אח"כ כדעת הג"מ, כיון שאם מחנה אין שבת ול"ש חדיד דלא חטי זמן.
 ה דא"ל להנות אס לא ידליק וכיון שסכנה מומי מיד יש לו לזכרך תר"י, ובשמים קדמי שהוא מענין שבת על הצער שהלכה לה
 עת"ע. ו זרכית נ"ג, רבנו זעני לאפקוי מפרוש שגריק ליהנות הרבה ושלא יצרך כ"א אחר שעה, דבהנאה מועטת סגי להצחין
 בין איסור לפסולין עו"ס. ז פסחים ד'. ח סס ס"ג, יומא ל"ג. ט ע' ת"ד וא"ח סד' ר"ח ור"אצ"ד כרצונו, ואעפ"כ מציא
 זכרונא, מקום שהי' האשכול אצ"ד, שקורין מה' ואח"כ מצדילין. ושל"ג פ"ב דשבת מציא שדעת הר"אצ"ד להבדיל קודם נ"ח,
 ולא זכר מגלה, וזה הטעם לעו"י חרפ"א לומר טעם ראצ"ד שיבדיל קודם לנ"ח, אע"ג דאפקוי יומא מאחרין בהבדלה כמ"ש רש"י
 פסחי' ק"ג, ק"ס, דוקא כשאינו מראה באצבע שפורק מומי שבת, אבל בחנוכה שמצריך להדליף נר לא נוכל לומר עדיין קדושת
 שבת עליו, לכך ראוי להקדים הבדלה קודם משום דתדירה, משא"כ במגלה אע"ג שכבר הדליקו נרות למגלה, מ"מ לא זרכו
 עליהם. והנך רואה משם וכאן שראצ"ד ור"ח ואשכול ס"ל שאף במגלה יבדיל קודם, שאין ראוי לזכרך על המאור אחר שמלא
 עיניו מומי. וכונתו שאף במגלה לריך נרות למנוס דקראה ע"פ לא יאל, ונהנה בתכלית הסגולה מאש, ואיך יצרך אח"כ, להכי
 לא שייך הכא אפקוי יומא מאחרין, דכבר נפק שבת ע"י הנרות שהדליק (ואין לומר יצרך על הנר ויקרא מגלה ואח"כ יבדיל
 דהא קיי"לן כר"י פסחים כ"ד סודין על הכוס) משא"כ שם בפסחים גבי יקו"י לקדוש א"ל נר ואינו מדליקו בשעת מעשה אלא אי
 איחי' קמן מצריך כד' זרכות נ"ג אין מחזירין על האור כדרך שמחזירין על המנחת, וכו' גבי ספירת עומר מודי הכי רבותא דסופר
 קודם הבדלה, שעדיין א"ל להנות מן הנר, ולא כמ"ש טו"ז משום דבשחלת לילה ראוי לזכרך משום חמימות, והבדלה אינה אלא
 לאחר שהוסף מחול. ע"ה, דא"כ במגלה נמי יאמר שהבדלה וצפרט לראצ"ד דהתחיל מצע"י יאל כמ"ש לקמן. י חרגוס של
 בין הערבים והכא הכונה לע"ס. יא שבת כ"א. ודע שמו"ס בגמ' פתילות ושמינים שאמרו א"מ בשבת אין מדליקין במקדש,
 שמינים ט"ס הוא, אפי' המותרין בשבת אסורין במקדש דלריך לגרגר בראש הזית מנחות פ"ו וזילקוט פ' תולע ל"ג שמינים, ובחנם
 נדחק צפ"י. יב שבת כ"ג. יג מספקנא אס כונתו דוקא אצוקה של שעוה אסור בחנוכה, או כל נר שעוה קרא אצוקה
 כמ"ש זודי זעט"זק צסס מהר"ל מפראג שעוה וחלב דומה לאצוקה שהלכז שולט בכל השעוה אבל צסמן דוקא בראש הפתילה
 ומוטך משם השמן אליו. וקושי' א"ר דא"כ יהא אסור לזדוק החמץ צנר שעוה, לאו קושי' כיון דצסמן אסור דמחירא להכניסו
 צחורין שמא יספך כדאי' חל"ג, טוב מזה נר יחידי של שעוה, דמ"מ לאו אצוקה ממש הוא. — חשיבה זו שהביא האשכול הביא א"ח
 צסס רב שרירא וכ' שגם צנרצוגא אסורים נר שעוה וכ"כ חוס' כ' ע"ב צסמן והר"אש צסס ס' העמים והגאונים, והחוס'
 חולקים דקשי' להו דאמריין שם שעוה לפתילה חזי, והיינו אס כרך על פתילה שעוה, ולבני צנרצוגא דאסרו ע"כ הפרוש אס שם
 נר חשעוה צחוך נר של שמן ואח"כ דהול"ל כרך דבר שאין מ"ב ע"ג דבר שמדליקין דאמריין לקמן דאסור. וי"ל דכרך דבר
 שאח"כ פסול אס שיהם שמיני' או שיהם פתילות דגזריין דלמא אחי לאדלוקי צעייטו כדאי' בגמ' כ"א, אבל הכא כונתו להמליק
 הפתילה ע"י שעוה ולא לעשותו שמן, כיון דצפ"ע אין שעוה ראוי לפתילה, ליכא למבזר אס כורכי על הפתילה שאחי לאדלוקי צעייטו,
 דא"ל להדליק שעוה וכ"כ עור רס"ד צסס רי"ף דהולכין צוה אחר כונתו אס דעתו לפתילה, אבל כשאין דעתו רק לעצות הפתילה
 ליכא למבזר. ועי"ל דאסריין כרך דבר שמ"ב ע"ד שאח"ב ותערובות שמן כשר בצפסול, דלמא אחי לאדלוקי צעייטו ואז לא מוטך,
 אבל שעוה כרוך על פתילה מוטך יפה ולא אסרו אלא משום דאתא להדליק נמי בשעוה אינו מוטך כמ"ש הצ"ח או צופת
 שאינו מוטך, לכך גזרו ע"כ שעוה הכרוך בפתילה כמ"ש צחלב מוטך אטו א"מ, אבל כמו שהחירו אס נתן שמן צמוחך דג"לנ"ג ל"ג
 כד' דף כ"א, ה"י מותר שעוה מוטך על הפתילה עם שמן, דבלא שמן נמי לא נאסר אלא מוצר. וסרה קושי' ר"אש דלא קאמר
 בגמ' זפת אצטריך ל' דהוי לפתילה אס כורכו עליה ונותנו צסמן, שאחי זפת דבלאו שמן אינו מוטך כלל, אבל שעוה כרוך על
 הפתילה מן הדין שרי דמוטך ואסור משום גזרה דשעוה שאינו מוטך, להכי אס נותנו צסמן שרי כמו חלב מוטך ש"ל שמן.

ספר האשכול, הלכות חנוכה ופורים.

הרב ר' אפרים כ' וו"ל: תני המפרש ויוצא לדרך קורא ב"ג א טינה שמעינן הא דרב ור' אסי דאי' להו קריאה שלא בומנה דאמרו מגלה בומנה קורין אותה ביהיד ושלא בומנה קורין אותה בעשרה ב היינו כגון שחל י"ד להיות בשבת לבני עירות ג או שחל בע"ש לבני כרכים, אבל ב"א וי"ב לא מתוקמי הך דרב ור' אסי דליכא למקרא כלל ביומי אלן דהא בטלי להו כד' וחכמים אוטרין ב"הו אין קורין אותה אלא בומנה ד ולהכי לא תני' יוצא לדרך קורא אלא ב"ג דומן קהלה לכל הוא ה עכ"ל. ואנן גרסינן בתוספתא ובירושלמי ו מפרשי הים והולכי מדבריות קורין כדרכן ב"ד ה, מיהו ודאי אית לן קריאה ב"א וי"ב והיינו שלא בומנה דקאמר רב ורב אסי דבעינן יו"ד וכ"כ בהלכות ה היוצא לדרך ולא יכל לקרות בומנה יוכל לקרות ט"א ואילך, וטעמא כיון דמקודם זמנה בהנך יומיא לבני כפרים, אפי' חכמים דר"ע דאמרו ב"הו אין קורין אלא בומנה, מודי דמסקר הדין קורין ב"א ובי"ב דמקרא נפקא דומן זמניהם ט ומטעם זה נהגו שקורין טבע"י ב"ג להקל על החלשים שלא יתענו יותר מדאי, דגם ב"ג ומנו. והיכן רמזו דקורין ב"א י"ב וי"ג י דכתיב לקיים את ימי הפורים בזמניהם, זמנים הרבה, ואימא י"ד וט"ו? א"כ לימא קרא בומנם, מה זמניהם ש"ט הרבה. ואימא י"ב וי"ג? י"ג זמן קהלה לכל הוא ולא צריך קרא, פי' שבו נקהלו ועמד על נפשם ועקר הנס בו, ור' אחא פרש יא זמן קהלה יום תענית שקבלו עליהם בימי מרדכי להתענו' ולבקש רחמים באותו יום ואימא ט"ו וי"ו אמר קרא ולא יעבר. אר"ו זה דברי ר"ע דדריש זמנם זמניהם אבל חכ"א ב"הו הואיל ומסתכלין בה א"ק אלא בומנה, כלומר הואיל ועיני עניים נשואות למקרא ט' כדי שיהלך להם מעות פורים, א"ק אלא בומנה, ויש גורם הואיל ומסתכלין בה, באותו זמן שהיו ישראל מעמידין דתיהו ואין באין לידי סכנה קורין ב"א ב"ב ובי"ג, אבל ב"הו שמשכננים בדתיהם, א"ק אלא בומנה וכן הלכה עכ"ל הגר"צ. ולישנא ,,דדריש זמנם זמניהם" טעות המעתיק, דהא מסיים וחכ"א בומן הוה אין קורין, אלמא דחכמים נמי דרשי כר"ע זמנם זמניהם, אלא ב"הו לא התירו משום מסתכלין, והאי לישנא קמא דר"ו יב קאי בתובתא. ופרושו דעיניהם נשואות כלומר שיש השחא תקלה לעניים שעיניהם מצפות כשקורין הטגלה לקבל מעות פורים, וכשקורין קודם יום הפורים לא יקבלו, ואע"ג דאמרינן יג בומן שמקדימין קורין בו ביום ומחלקין בו ביום, תרין ר' אפרים ב"הו שיש יותר דקדוקי עניות חיישינן אם יקבלו ביום הקריאה ב"א י"ב וי"ג, ביום פורים עצמו שהוא זמן משתח ושמתה לית להו מדי, להכי ב"הו לא יהיבנן להו אלא בפורים עצמו, ואם יקדימו לקרות ויראו דלא יהיבנן להו טיאישי ואולי ביום הפורים לדוכתא אחרינא ומבטלינן שמחת פורים טהני. ואפשר שהרב יד ס"ל הא דאמרינן בומן שמקדימין מחלקין בו ביום לאו לטימרא דחובה הוא אלא חכמים התירו, וה"נ איכא למשמע טו... לכך אמרו א"ק אלא בומנה. ופי' השני שכ' הרב הואיל ומסתכלים הוא בירושלמי ובתוספתא טו. ואיכא דמפרש לפום לישנא דברייתא יז אימתי בומן שהשנים כחוקנן וישראל על אדמתן, פי' שיכולת בידם אחר שקדשו החדש לשלוח שלוחין לכל ישראל ויגיעו אליהם בומן הראוי קודם פסח, שכולם בא"י ומדינות סמוכות, אבל בומן

הוה

נחל אשכול

א ר' אפרים הביאו המאור, והברייתא בתוספתא, וגרסתו ב"ה, ע' לקמן. ב מגלה ה', א"ע"ג דרב ס"ל שלא בזמנה נמי צימוד מסיק סס דרב חס לדר' אסי, וס"ל לר' אפרים דקאי על י"ג שהוא זמן קהלה לכל כדאי' בתוספתא לגרסתו דל"ל דקא נמי על י"א וי"ב, כיון דתוספתא לא התיר לעת הטורח אלא י"ג. ג דבזמן חכמי תלמוד (עד סוף ימי רבא קדשי ע"פי הרמ"א) חל י"ד בשבת וקורין בע"ש שלא בזמנה לרב. ד ערש"י דף א' ב"הו סאין ישראל שרייין על אדמתן ואין לסמוך על שלוחי צ"ד דקדוש חדש, ומחשיבין ל' יום מפורים לפסח, אי קריין י"א וי"ב אחו למימיני מיהו ל' לפסח, ורי"ף מפרש ד"א. עכ"פ לכל הפירושים חכמים דקדמו לרב כבר אמרו א"ק אלא בזמנה, אבל לרש"י רב ור"א דאמרו שלא בזמנה צי"ד קאי נמי על הכפרים דמקדימין צי"א וי"ב ליום הכניסה, אף דימים אלה בטלו, נ"ח ל"ג אפי' לדין, אבל לרבנו וס"ג קיימו כל הזמנים לק' המגלה ליואל לדרך. ה מגלה א' ופטיטא לגמ' דיוכל לקרות בו. ו פ"צ ס"ף ה"ג. ז א"ע"פי שהם בני כרכים ועחדין לחזור, בזמן הליכתן כרוז עולם מוזין. ח ס"ג ה' מגלה. ט מגלה א' וכלישנא בתרא דר"ו. י גם הראב"ד בת"ד רמ"ג השיג על ר' אפרים ח"ל: מג"ל לר"א דבעלו י"א וי"ב, ומתניתא דסייע לר"ו דלרבנן אין קורין (ר"ל ר"ו אמר מתני' ר"ע, אבל לרבנן דוקא בזמנה ומייתי תני' כותי' ר' יהודה אמר אימתי בזמן שישראל על אדמתן, ובז"ה לא) ר' אשי מוקי כריב"י (ר"ל ברייתא אימתי בזמן שישראל על אדמתן לא ר' יהודה אמר, אלא ר' יוסי צ"י, ואימתי לא לפרש אלא בא לחלוק על ר"ע רבו של אביו ועל אביו ר' יהודה דס"ל בזמנה ג' כר"ע) וא"כ אין הלכה כמותו אלא כר"ע ומלתייהו דרב ורב אסי (שלא בזמנה קורין צי"ד) מסייע להך סברא (כפרש"י דקאי על המקדימים) וא"ע"ג דאר"ו זו דברי ר"ע, זו וס"ל קאמר (דר"ו ס"ל בעלמא הלכה כס"מ) וטובא בגמ' כס"ג, אי נמי לא אתא ר"ין אלא לגלויי דר"ע חולק ואימתי דר' יוסי צ"י לאו מפרש אלא חולק, וממילא ידיען דהלכה כר"ע וזה עקר (ופשוט שמודה בגלות החל הזה שאין נכסין צ"ה לא שייך דין י"א וי"ב לבני כפרים כדאי' דף ה' אימתי במקום שוכסין) וע"י נהגו בערבון (ל"ל צנרבוא) לקרותה צי"ג מצע"י לאוסיס ובחורות שלא יתענו משחשכה יותר מדאי עכ"ל וכ"כ בא"ח וזוהו חבין האשכול בסמוך ובש"ע כ' צסס ח"הד יוכל לקרות לאחר פלג המ' דלא גרע מת"ע וק"ש לשטח חוס', וזה תמוה דסס מטעם דנקרא זמן שכיבה, אבל במגלה דכ' לילה ולא דומי' ל, מגלה ד', וכ"כ פר"ח ומסיק אס קרא מצע"י נריך לחזור לברך ולקרות. ואלו ה' רואה דברי הראב"ד ורבנו לא ה' כ"כ דאף י"ג זמן קריאה, מנורף לזה מ"ש הר"אש עקר קריאה ציוס ולילה טפלה כממע מקרא אלקי אקרא יומס ולילה ולד"ל עי"ש, ומסיים ועוד שצני כפרים מקדימין ליום הכניסה לשמוע מגלה עקר קריאתה ציוס. י גמ' דף צ'. יא שאלות ויקהל וע' לעיל דף 7. יב דמשמע חכמים לא דרשו זמנם זמניהם. יג סוף דף ד'. יד רי"ף. טו נ"ל ס"ג! ממתני' ה': א"ע"ג שאמרו מקדימין מותרין בה"ה ומתנות לאציונים משמע דמותרין אבל אין חייבין דעקר זמן ציוס פורים עצמו וכ"פ הרמב"ם מחלוק מחניתין, והטעם דהתירו א"ע"ג דלא מטי זמן שמחה לאציונים, כדאי' צברייתא שעניינא ש"ע וכו' שחושבין אס לא יקבלו ציוס הקריאה, עת ששמעו העשירים טוי ומתנות לאציונים, לא יקבלו גם צפורים, ולצסוף ראו שאין אים נודצ קודם פורים ודאגת עניים רבה היא, באשר לא קבלו ציוס הקריאה. טז פ"ק. יז ר"ל פרות זה של רש"י מכוון יותר ללשון הצרייתא.

קושי

הזה, שישראל מפורין ואין השלוחין באים אל כולם בוטן הראוי, והעולם מסתכלין בה, פי' שחושבין ממקרא מגלה ל' יום עד הפסח איכא למיחש אם יקראו המגלה בי"א בי"ב ביי"ג שיעשו גם פסח אחר ל' מוטן הקריאה. ולא חוי לן האי פרושא דוראי הכירא איכא דיום י"א וי"ב וי"ג לאו פורים הוא דמותרין בהספד ותענית א. . . ועוד האיך יטעו הלא סעודת פורים אין עושין אלא בומנה כראי' בירושלמי ב ועוד שטסתפקי' מים ומוון לאחיהם שבכרכים ג ביום הפורים ורואין שעקר פורים ביום זה. — הא דתנן ד חל להיות י"ד בשבת כפרים ועירות מקדישין ליום הכניסה בוטן שקדשו ע"פי הראי' ה דבוי'הו לא מקלע בשבת, והא דאמר רב ו פורים שחל בשבת קורין בע"ש אפשר דלא פליג אמתני' ואדרכ הונא דאמרי מקדישין ליום הכניסה דבוטן דאיכא ז. . . — ודכ"ע מגלה בשבת לא קרינן ה מ"ט? א"ר הכל חייבין ט במקרא ט ואין הכל בקיאיין בט"ט גורה שטא יטלנה וילך אצל בקי ללמוד ויעבירונו ד"א בר"ה, וה"ט דשופר ודלולב וגרסינן בסוכה י טפני מה אין לולב דוחה השבת ביו"ט ראשון הלא מצוה ט"הת אף בגבולין, משום דלא בקיאיין בקביעא דירחא ומספקא לא דחינן שבת, וה"ט דשופר וה"ט דמגלה עכ"ל הגר"צ. פרושא דמלתא דאי הוי ידענן ודאי שהיום יו"ט לא הוי חששו חכמים בשופר יא ש"י, דאי נמי עבר ד"א בר"ה פטור מחטאת כדא' ר"י יב יום א' של חג שחל בשבת ושכח והוציא לולב לר"ה פטור שהוציאו ברשות, והשחא נמי דבקיאיין ע"י החשבון המסור בדינו, כאין בקיאיין חשבינן דמה"ט עושין ב' יו"ט של גליות כקדמייתא דשטא יגור המלכות גורה יג. ולעניות דעתין אף אי ודאי ידענן שהיום יו"ט איכא לטגור ש"י ד"א ויחייב ת', דשטא לאחר שתקע יחזור לביתו עם השופר ויעבירונו

נחל אשכול

א קושי' זו גם צ"א, ולענ"ד ל"ק שאף שמוחר בהספד ותענית, לאו זכל יום מחרמי ס"וח ורוב פעמים לא יתרחי ס"וח צימים האלה סיהי' ע"י סומן שלישי פורים, אבל דברי' טעוסיין המקדימין בקום ועסה, מ' מגלה ומתנות לאצויים, דומין לפורים לכך יש לחוש שחושבין מיום זה לפסח. ב פ"ק ס"ד. ג מגלה ד', גם הראב"ד בת"ד רמ"ג משיג על פרש"י מטעם זה. ד דף ק' צ'. ה צימי רבא עדיין קדשו עפ"ה ר"ה כ'. ו דף ה'. ז ג"ל שג"ל בזמן דאיכא יום כניסה לבני הכפרים ופרשו כך: הרמב"ם פסק כרב שקורין צע"ס ומראב"ד שחמע ספ' כמסנה מקדימין ל"הכנ. אפשר צעקר הדין ל"פ, דבדף ד' ע"ב תניא עירוח מקדימין לע"ס ורבי ס"ל ליום הכניסה וכן ר' הוגא, ומסוק לרב קורין צע"ס, והחמק לומר ר"ה פליג ארבי'. ו' הא דאמר ר"ה הכל נדחין ליום הכניסה, היינו מלך דין המסנה דכפרים מקדימין והשחא דעירות נדחות משבת ידמו ליום הכפרים, אבל למאי דקיי"לן כחכמים צו"סו הכל צו"ד, וליכא דקרי ציום הכניסה ודאי י"ג עדיף דומן קהלה לכל הוא ול"ג קרא לרבווי, ולפ"י ניחא דר"ה אצרייתחא קאי בזמן שכפרים מקדימין ל"הכנ גם עירות מקדימין, אבל רב לקמן איירי בזמן שכבר נקבע הלכה שגם כפרים אין מקדימין ליום הכ' ושפיר אמר שקורין צע"ס דלמה ידמו ליום הכניסה דכבר נחבטל מכל וכל. והא דאמר צגמ' רב אמר הכי לאפוקי מרבי דאמר ידמו ליום הכנ', ה"ט דרבי ס"ל כר"ע כחסס מתני' כפרים ל"הכנ אפי' צו"הו ולהכי גם עירות צו"הכנ, וע"ז אמר לאפיקי מרבי, דבזמן רב לא פסקו כרבי וצטל י"הכנ אז צודאי י"ג עדיף, וכיין דלדינא צטל י"הכנ גם לר"ה אם חל בשבת קורין צע"ס, ולע"ל כשיחזור י"הכנ י"ל דמודה רב צחל בשבת עיירות קורין צו"הכנ ושפיר פ' הרמב"ם צחל בשבת קורין צע"ס והיינו לאחר המרבץ כשקדשו ע"פי הראי', ואפשר שראב"ד מודה שלאחר המרבץ צטל י"הכנ קורין צע"ס, אך תמיכהו על הרמב"ם שמוציא המסנה צשלמותה להודיע הדין בזמן שישראל על הדמחן שכפרים מקדימין ל"הכנ, אך נאיד ממסתמו צאם חל בשבת, דאם הכפרים מקדימין גם העירות מקדימין ל"הכנ דהלכה כרבי וכר"ה, והכי הול"ל בזמן שאין י"הכנ לכפרים קורין עירות צע"ס ובזמן שיש קורין צו"הכנ. מיהו נ' דראב"ד לטעמו, בת"ד דפסק כר"ע וכמסתמו דאפי' צו"הו איכא יום הכנ' לכפרים ומקדימין צמקום שנקסין צו"הו כדאי' דף ה' ואף לאחר המרבץ כשחל בשבת עירות נדחו ל"הכנ ככפרים כמתני' דאחי' כר"ע וכרבי ור"ה. ומעשה דברי אשכול צרו"י וכמ"ס לדעת הרמב"ם דרב צו"הו קאמר צטל י"הכנ לכפרים, אבל ל"פ אמתני' בזמן דאיכא י"הכנ עירות נדחו ל"הכנ. ה דף ה'. ט שמעתי להכי מהדר רבה הכל מייבין גבי שופר לולב לתרץ קושי' הר"ן למה לא גזרו צמילה ש"י, צמילה חד טריד ואיכא טובא דמדכרי דומי' להא דשבת קמ"ז אבל צשופר ולולב הכל מייבין וטרודי, ול"ל גבי הזאה פסמי' ס"ט טעם אחר ור"ן צטלמו כ' סס הכל טרודין צפסמיהם וס"ה צטבילת כלים צו"ט. מיהו צלמת איכא לתמוה על הר"ן מ"ק ממילה, הלא הר"ף מפרש כאן דל"ג צשופר וצולוב אלא מטעם דספק הוא שחא אין יו"ט ואין מלוה, מה ל"ס צמילה (שוב ראיתי בת"ד סי' ע"ז שמחרץ הקושי' ממילה צאופן זה, דאין לטעות ציום, משא"כ צשופר וצולב. אך שמוסיס עוד: אפי' מייחי ליכא אסור דאז' דמכשירי מילה ד"ס דכ' ציום אפי' בשבת' ודאי סוספת תלמיד שלל שמש כ"ג, דקיי"לן מכשירין אד"ס. גם אין מן הלוך לתרץ הקושי', הא כבר אמור צו"ט אינו יודע ודאי שהוא יו"ט אבל מילה צח' יודע זמנה צצרו ודאפי' אי מייחי צשוגג לר"ה הרי עשה ודאי מלוה צבהיא יומא ופטור כמ"ס האשכול לקמן, משא"כ כשיס ס' אם היום יו"ט) וראיתי לרמ"ז שחרץ הר"ן ס"ל מ"ס צגמ' לא בקיאיין זה סייך צומן שקדשו עפי"ה, אבל צו"הו לא סייך, אשחמייטתיה הר"ן צסוכה שכ' אע"ג דששחא בקיאיין הרי אנו כלא בקיאיין משום דלמא י"מ גורה כדאי' צצילה וכמ"ס תוס' סוכה מ"ג. ולענ"ד קושי' הר"ן מולוב צמקדס כל ז"ן (ובזמן המקדס צט"ו צחשרי ודאי בקיאיין דאפי' צו"ט א' לולב ד"ס) מ"הת ואפי"ה אמריין סוכה מ"ד כיון שליני צגבולין אף צמקדס גזרו ופרש הר"ן כיון שאין מלוה לכ"י גזרו חכמים ש"י אף דידענן יום המיוב וכן אסרו שופר על לרה צשבת תענית י"ד אף שחא מ"ע מ"הת (מג"א חקע"ז) ש"מ צמלוה שאינה לכל גורין אף דודאי יום מיוב הוא להכי קשי' ל"י מילה דאינה מוטלת אלא על האז למה ל"ג ש"י. שוב תלמתי כן צכ"ת. ויותר ניחא למ"ס ריטב"א צסוכה להכי ז' צמקדס לר"ס אף דצקיאיין שאפשר לו לפטור עגמו אם אינו הולך למקדס, ה"י צמילה אם אחר מל שיוכל לפטור עגמו ושפיר קשי' לר"ן. י סוכה מ"ג. יא דקדק למימר צשופר אבל צולוב י"ל ה"ט דגזרו דלא סייך מה שמוסיס דטעה צדבר מלוה וע"מ פטור דמדאגבסי' נפיק כד' צסוכה מ"צ וא"כ לא עשה מלוה כשהולכיו ד"א צר"ה, ואף למ"ד מנות ל"כ, כבר הוכיח סס צפני יהושע כשנטל ודעתו לקיים מלות לולב אף שהוא סדר שגריך ללמוד נענוע אלא חסס, מ"מ ילא ת"ומן ומקרי כונה למלוה ודלא כתוס'. יב סוכה מ"א. יג צילה

ספר האשכול, הלכות חנוכה ופורים.

ויעברנו ד"א בר"ה וכוון דכבר נפק ב' לא הוי טריד במצוה א. ומ"ש הרב טעמא דמגלה לא קאי על אין בקיאי בקביעא דירחא, דא"נ בקיאי אית לן למיחש שטא יעברנו במירי דרבנן, אלא בעי למימר דמגלה נמי א"ק בשבת משום שטא ש"י ב. ור' אחא משבחא כ' בזה מלהא דתמיהה לן טובא וז"ל ג. וזהו ששנו הכתובים חל להיות בשבת כפרים מקדימים ליה"כנו, בומן שהכתובים הראשונים היו בקיאי בחשבון מולד הלכנה ובדקדוקי סוד העבור הי' יום הערבה בשבת ד' ופורים בשבת וטקרא ט' בשבת ומצויאי' לולב בשבת ותוקעין שופר בשבת שחל בו ר"ה, אבל היום שאין החכמים בקיאי בחשבון מולד הלכנה ובדקדוקי סוד העבור גורו שלא להוציא לולב בשבת אפי' בבית וכן בשופר וכן במגלה אטר רבה גורה ש"י ד"א בר"ה. ואנן לא חוי לן הא מלהא דמטחני' דמס' ר"ה וסוכה ה' מוכח דקודם שבאו העדים אף בומן הטקדש לא עשו יו"ט ודאי ולא סטכו אחשבון, ומגלה ודאי לא דחי אף בומן הטקדש, דמשנתנו מיירי בומן המקדש כדאמר בגמ' לא שנו אלא בומן שהשנים כהקונם וישראל על אדמתן ו' ור' אחא גופי' בהאי פסקא פרש דמטחני' בומן טקדש וכו' והו' הלכתא שכפרים קורין בי"ד כעירות, ש"ס אף בומן טקדש כשהל פורים בשבת לא היו קורין המגלה בו. ובירושלמי ד' א"ר יוסה לית כאן חל להיות בשני בשבת ולית כאן חל להיות בשבת, פי' לאחר החרבן בוטנו תקנו שלא יחול פורים בשני ולא בשבת, חל להיות בשני, צומא רבה בחד בשבא, פי' חל י"הכ בא' בשבת, חל להיות בשבת צומא רבה בערב שבת, וכבר תקנו שלא יחולו ב' שבתות בהדרי משום ירקא ומשום טיחנא כדאמר עולא בר"ה ה' ידעון בבלאי טאי טיכותא עבדינן בהדיהו, דבככל חביל עלמא פי' חס ביותר טאריץ ישראל ואם יניחו סת ב' ימים יסריה וכן ירקות שנעקרו והניחו כ' ימים יכמשו, ומשום בני בבל עברו אלול, אבל בומן שב"הטק קיים לא חששו לרחיות בד"ו ואד"ו ט' כדאמר י. . . הבבליים אוכלין אותו, ש"ט טחני' דמגלה דאמר חל בשני וחל בשבת בומן שב"הטק קיים קאי ולא קראו המגלה בשבת.

אמר

נחל אשכול

ד' וכ"כ תוס' סוכה מ"ג. א גס לא עסה מועה בחזירתו ול"פ חלא בטרוד, ובהיל דז"מ ועסה מו', פסחים ע"ב, מ"ש רבנו דמיסינן שח"כ יעברנו, לא מלאנו לו חבר חלא הסמ"ג. ובכ' חל"ז הגמור"ה זעליג זנ"ל הוכיח קן, דלכ"ה מכסירין ד"ס קסי' ליעברני? ובר"ה כ"ט בחמני' ס"ל דשופר חל"ס דקאמר לא החקין ריב"ז וכו' ועוד דלא אמר מה סלא שמש מרנב, סוכה כ"ז, חבל לסמ"ג ימח דווכסירין ד"ס קודם שעסה המועה והכא מיסינן שיעבר ד"ה אחר שעסה מו'. מיהו לח"ס הרי"ף נמי ימח דלא חסיר ר"ה חלא כסודמי עושה מועה, חבל חי היום לאו יו"ט לא חסירו וע' שבת קל"ז ר"י מחני פטור. וימח נמי לב"ס דחסרו הולאה ציו"ט סלא נלח"ג, ציו"ט נמי חססם שח"ה יעברנו (וכבר כ' חג"ה להכי ל"ג חסמח יתקן כ"ס, דל"כ ציו"ט נמי סו"ל למגור) חבל לרי"ף ימח דל"ג חלא בשבת שח"ה היום לאו יו"ט, חבל יו"ט בחול ליכא למגור דל"ס יו"ט הוי טעה דז"מ וע"מ, ואי לאו יו"ט לא עבר. ולסמ"ג ולרבנו דעקר חסס שח"ה לאחר שהלך חל חסס יעברנו, ימח נמי דלא קאמר שח"ה יתקן כלי שיר, דקודם שחקט הוי טעה דז"מ ולאחר שחקט וילא למח יתקן. ב וסרה בזה קושי' רז"ה על הרי"ף. ג שאלחוח ויקהל. ד ע' סוכה מ"ג ע"ב. ה ר"ה ל' וכ"ב וסוכה מ"ג. ו מגלה צ'. ז פ"ק דמגלה ס"ב. ח ר"ה כ'. ט לרמות חסדס חס ניסן יחי' צב' או צד' או צו"ו סע"כ קרוב להיות ב' שבתות כהדי או יום ערבה בשבת, לפי שמדסס ע"פי רוב כסדרן א' חלא ור' חסר, שח"ס ניסן צב' י"הכ צו"ו, וניסן צד' י"הכ בא', ניסן צו"ו יום ערבה בשבת, וכן חס חסרי צא' יום ערבה בשבת, וח"ס הוא צד' או צו"ו י"הכ צו"ו או צא' בשבת ויהי' ב' שבתות סמוכות. י ל"ל במנחות פי"ח מ"ז חל להיות י"הכ ע"ס שעיר של י"הכ נאכל לערב והצבליים אוכלין אותו כשהוא חי, חלאח צומן המקדש הוי ב' שבתות סמוכות, וזו חזרה לר"ח שהביא המפרש ספ"ז דק"ה וחו"ס פסחים נ"ח סס"ל אף צומן חר"ה לא הוי י"הכ צע"ס או צא' בשבת. והח"ט חמה במנחות על ס"ס דסוכה כ"ד דפריך על הא דאמר דלא מקלט י"הכ בחד בשבת מהא דשבת קי"ד פלוגתא בין ר"ס ור"ע בחלבי י"הכ בשבת ואיפכא לאכוחי דאקלט חרי שבתא ומשני חמרים היא דלידידו אין דחיה, למח לא פריך מומנחות דמעשה רב ול"ל ע"פי מחלוקת טעין ולק"מ דמנחות לא ידענו חלא ד"הכ צע"ס חבל לא מוכח דחל בחד בשבת, וטעמא רבה לחוקי כח"ס המחור, ר"ה כ', דלמ"ד דמינן משום ירקא לריך לעבר משום סוכות ולא משום י"הכ, דהכי דמטו שלוחים צו"הכ לא חביל עלמא דקרובין לא"י, ולא ימחו ירקות צב' ימים, חבל היכא דמטו בסוכות חביל עלמא ויכמשו, להכי דמינן חס י"הכ צא', דלזו סוכות ציוס ו"ו, חבל לא דמינן חס י"הכ ע"ס דחז סוכות ציוס ד' עי"ס בחורך, והנה חס"ס צסוכה מהדר חר"ה ד"הכ נמי בחד שח"ה להכי פריך מפלוגתא דר"ע ור"ס. והוגי' דעלמא דענת הרמב"ם פ"ז דק"ה סהדחיות לא נאמרו חלא כשקובעין ע"פי חשבון ולא ע"פי ראי', חבל סב"ד רשאין לעבר חסדס מפני ירקא ומחיל (כדל"ה ר"ה כ' עי"ס פלוגתא בין רש"י ורמב"ם לענין מחימין העדים) חולי לא עשו קן חס נראית הלכנה בעליל. ובסוכה מ"ג פליגי חי אקלט יום ערבה בשבת וז' דשיח"ס חמת ומעוטא דמעוטא חקלט ולרומח דמלחא משי סוכה ר"ד חמרים היא, ויכול לתרץ נמי מעוטא דמעוטא ל"ה. ודחי צעל י"ד כ' דח"ה חקלט חרי שח"ה כהדי לדין כמו לחמרים ובזמן מחומר חקנו משום ירקא ומחיל דלא חקלט (וה"נ אפשר ציוס ערבה) ופלוגתא דרבנן וחמרים לזמנס חי רשאין לקבוע חסר ומלא לעורך, חבל חודי חמרים שבזמן חקדס חקלט, ומ"ס גמ' הא רבנן הא חמרים פרושו הא צומן מחומר שנהגו כרבנן והא כחמרים שכ"ע נהגו כחמרים דחקלט, חבל לעולם כולי רבנן ע"כ. ולע"ד לא החמילו צבית שני לרמות ב' שבתות משום ירקא ומחיל עד דחזו ישראל לבבל דחביל להו עלמא, חבל צומן סלא סכנו צבבל לא שייך לרמות, וחולי לא דחו עד שח"ה קהל רב לבבל ולמדיות דרומית. ורש"י פסחי' נ"ח צח"ה לא דמינן פסח משום דז"ו, ובסנהדרין י"ג כ' מעברין חל"ו ראש משום ירקא ומחיל וערבה (ערב"ד פ"ז ק"ה) וז' דס"ל כמחור צסס ח' לרפת דחביל עלמא ל"ס בפסח, חלא צסילחי קייטא וכ"ד המפרש, ועלמ"מ פ"ו כלי חקדס. עכ"פ חמיות רבנו על השאלחות שכ' צומן הרשאין לולב שופר מגלה ד"ס נסגבה חאר. ובחשובה שהסכתי זה י"ד סנה לחמני מעטובה ישכתי ואעחקה צקיר מפני שהכילה הסיודות לקיים חקנת חו"ל. אשר שאלח"ס חס וכל לעקור י"ט שני שח"ה חלא מנהג כד' ציה ד' חסרו צמנהג חצוחיכס שח"ה יגורו מ' וישחקה

סוד

נחל אשכול

סוד עבוד וזמנונו שע"י פנים נודע השבון לכל ליכא ח' גזרה. דעו דהאי שלחו מחס הזירו במ"א הוא ר"א בן פדת וב"ד, סנהדרין י"ז, והי' בימי ר"י, יצמות ע"ב, ורבותיו שבבבל רב ושמואל קיימו המנהג ונדו על י"ט ט"ג, פסחים ר"ג, ומאי איכפת לן אם הוא מנהג הלא הרמב"ם כ' פ"ב דמזמרים ב"ד שגזרו גזרה או תקנו תקנה או הנהיגו מנהג ופסטי בכ"י (ורובו ככולו ע"ז ל"ו) אין ב"ד יכול לבטל אלא"כ גדול בת"מ, וקטן ממנו אפי' בטל הטעם אפי' לבטל עכ"ל פרושו כל דבר שגזרו כדי שלא ליגע באסור חורה וקרא גזרה (רובם צב"ח"ת) ודברים שחקנו להחזיק חורה וד"א וקרא תקנה כעשר תקנות, ב"ק פ"ב, וכל דבר שנהגו העם מעולם (כמקום שנהגו דפסחים פ"ד) ואח"כ החזיקו ב"ד מנהג זה, ע"ז אמר הנהיגו מנהג. והנה יו"ט שני נהגו העם קודם שחקנו ב"ד, מ' ספק, וע"ז אמרו בגמ' השתא ידיענן בק"ד ואין תקום למנהג זה מ"ט עדדין ב' ימים? והתשובה דשלחו מחס הזירו במנהג אבותיכם, ב"ד שבא"י עשו תקנה גמורה לחוג ב' ימים וכ"כ ריב"ז"א ור"ן צסוכה בתחלה נהגו העם מעולם ואח"כ לוו חכמים לקיים מנהג זה ושלחו מחס תקנה קבועה עשו שנהגו בן אף לאחר שבקי"אין בק"ד. וכ"כ הרמב"ם פ"ו כלי מקדש זמן ע"י כהנים אסור בתענית וכן יסוד שמצינו קרבן ודבר זה הוא מנהג. ואעפ"כ אמרין תענית י"ב יום ע"י כהנים דוחה ת"ב שדחה, והאיך בא מנהג ועוקר תקנתא דרבנן וכך נתקנה צמ"ל, ולק"מ דמתחלה נהגו מעולם לעשותו יו"ט ואח"כ בא ב"ד והחזיקוהו ואסרוהו צב"ח"ת והוי תקנה גמורה. וכיון דמימות ר"א בן פדת ורב ושמואל עד היום הזה קיימו התקנה לחוג יו"ט שני ולברך כל צרכות יו"ט, איך יתפאר ב"ד שבזמנו לבטלו אף אם ישצו שבטל הטעם וכי הם גדולים מאלה צמ"מ? אמור מעתה המחלל יו"ט שני עובר בלתי"ע לא תסור מן הדבר ועשית ככל אשר יורוך כמ"ס הרמב"ם ר"ה מזמרים וכ"כ רוב מפרשיו צ"ס המלות וכמשמעות שבת דף כ"ג היכן לנו בלא תסור (טר"שי יומא ע"ד). ואף לראב"ד דס"ל אם נתבטל הטעם ב"ד קטן ממנו ויכול לבטל, אודו לי מיהת דלריך, נמנו והחירו, דרא"י הראב"ד מסך עטר שקוי ירושלים ושם נמנו והחירו, ואם לא יתפלו רוב הנמנים שהיו בכלל הגזרה להחיר אין היתר, דאפי' מנהג פשוט שלא פסטי אסורו אלא לעיר א', העובר עליו ערס נתחרטו והחירו חסם, אפי' נתחרטו ק"חם מאותן שחל המנהג עליהם לא מהני היתה דבעינן רוב כמ"ס פ"ח כלל ה' ומהרש"ל בתשו' ס"ו יחידים נגררים אחר הרוב, ומאי מהני היתר חכמי מוטובא נד כל העולם. לבר מן דין אין ספק שגם לראב"ד דוקא עטור שקוי ירושלי' שלא נתפשט רק לקרובים לירושלים, ע"ז נמנו בצטול הטעם, אבל דברי' שפסטי אסורן בכ"י כ"ט שני דומה לח' דבר אפי' אליה ל"י לבטל, והכל תלוי לדידי' בפסטי אסורו אפי' בטל הטעם (ודפריך צבילה מ"ט עדדין ב' יומי, הקושי' על המתקיים כמ"ס ב"מ) ואף לרמב"ם נראה אפי' בטל טעם יו"ט שני, אין אליה ויכול לבטלו, אף סס"ל תרתי בעינן פסטי אסורו וסיב כ"ה דבר, אין לך סיב גדול כיו"ט שני דלא יתי לקלולי באכילת חמץ וי"הכ וכן דעת כ"מ. ובאמת לדבריכם מעיקרא דינא פרכא, דגם בזמנונו שייך לגזור דלמא ישתכח סוד עבוד, בכמה מדינות רחוקות לא ידעו היהודים למשוב תקופות ומולדות, ומאי אהני לן הדפוס, כמה שגגות באו בספרי פדוס בקביעות המחזוריים ע"י טור ופ"ר"ה ומי"ט, וכל השבועות יתמו צסוף אף וי"ו וריבין חכמי ישראל לסדר לוחות מחדש אם יתמהמה גיאל לך ומי יערב לבו לאחר אנכי אערבנו שלא יקרה חשול ע"י העברת יו"ט שני. ודעו עוד הרבה טעמים יש לתקנת חז"ל ולא גלו אלא טעם השוא לכל (עע"ז ל"ה ומדרש בפסוק כצבים ללבושך) וכן בדבר זה. הלא נודע מ"ס הרמב"ם פ"ה דק"ה כל זמן שיש סמוכין אין מועדות אלא ע"פי הרא"י ועד סוף ימי רבא היו סמוכין, ובפ"מ פ"א דסנהדרין ובחבורו פ"ד סנהדרין כ' אם יסכימו רוב חכמים שבא"י, אסמכו גם צ"ה"ו וכן יהי' לדעתו קודם ב' חשיה ובנין צ"המק דכ' ואשיבה סופטיך כב' ואח"כ יקרא לך עיר הלק, ומכ"י צי רב וסיעתו בלפח צקסו לעשות סמוכין וטרער עליו מהרלב"ח דע"י ריבין לקדש ע"פי הרא"י ובגלות החל הזה קלקול ע"י טווח השלוחים והדרכים, עכ"פ יבא הזמן שנסמך סמוכין ויקבע ב"ד בירושלים (ע' ירושלמי הביאו תי"ט פ"ה דמ"ט, בנין צ"המק קודם לביאת משיח, ועדין אין לנו ממשלה, וע"כ קודם הבנין תהי' סמיכת זקנים כדכ' ואשיבה ס"כ ואח"כ יקרא לך עיר הלק. ומי שאומר אליה יבא קודם ויסמך קפי' האיך טעה ר"ע בבן כחיבא, אליה לא בא) ואז מחויבין אנו לרמב"ם ורמב"ן מזה רנ"ג לקדש ע"פי הרא"י ולשלוש שלוחים לרחוקים ובמקום שלא יגיעו לריבין לחוג מספק ב' ימים, ואם גזרו צב' ימים דר"ה ויום הנה מחשש מהרה יבנה ויאמרו אשתקד, מכ"ס שיש לגזור משום מהרה יעמדו סמוכין וריבין הרחוקי' לחוג צ"י ויאמרו אשתקד וכו'. (ואף לחולקי' ואומרין אין סמיכה קודם ב' משיח ואליה יסמך, כמ"ס תומים ס' א', מ"מ לריבין השתא לחוג ב"י מגזרה מהרה יבצ"מ ויאמרו אשתקד. ואין להשיב אחרי ביאת מ' מחויבין כולם לדור בא"י כמ"ס רמב"ן מזה ד' וידעו כ"ט זמן ק"ה, בא"י עמיה יותר ממהלך יו"ד ימים עושים ב"י, רמב"ם פ"ה ק"ה וחוס' ר"ה כ"ג ע"ב. ויש להשיב בעת הביא צטלו כותיים ועדיין משואות, אף לפי העולה על רוח השכל ירחיב ה' אז גבולי אפי' כחכר בתענית כ"ה, ב"ב ע"ה, בילקוט זכרי' ט' וישע"י ס' עתידין שערי ירו' להגיע עד דמשק וא"י כל העולם כולו ואכתי יש לחוש אפי' ע"י תחבולות טעלנאגראפי' להסוכיים בקלס מערבי לפוני ודרומי במקום שלא יגיעו שלומין ולא נראו משואות. ואם שמאלנו בילקוט ישע"י בקרא מי אלס כעב שלמד מקרא, והי' מדי חדש ומדי שבת שבאים מסוף העולם בכל שבת לירושלי' שעניים באים וטוענים אחס ומחזירין למקומן, אין למדין ואין משיבין מאגדות, שהרי הש"ס דערובין מ"ג מספק אי תחומין למעלה מיו"ד והו"ל למפשט, ובאמת פ"ב דעדיית השיאו מקרא והי' מדי מדש למפשט רשעי', ש"מ דל"ל פרוש מדרש הג"ל. א"כ אף לימות המשיח לריבין לשלוחין ורחוקים חוגגי' ב' י"ט. ובע"ז כ"ד אמרו כל האומות מסוף עולם ע"ס יהיו לעתיד גרים גרורי' וכן צש"ע רכ"ד סעי' ב', והם לריבין לחוג ב' ימים דלא יגיעו אליהם משואות ושלוחים) שוב מנאחי כן בכורי שני צדד י"ט שני ג' טעמים 1 זמנין דגזרו מ' גזרה, 2 אם יחן מושל רשות לישראל לשבת על אדמתם ולמנות סנהדרין לריבין לקדש ע"פי הרא"י והרחוקי' יתנוגו מס' ב"י, 3 ואף אי בטל הטעם שמא יגזר מ', כ"ד שבמנין למ"א, וכיון שכל ישראל קבלו ב' ימים לריבין שיסכימו כלם לבטל התקנה, וא"א מפני הרחוק שבניהם (הוא מ"ס אף לראב"ד בצטול טעם, ב"ד קטן יכול לבטל, מ"מ בעינן שיסכימו רובם שהי' בכלל התקנה לבטל דאלו לרמב"ם לריך תמיד ב"ד גדול בת"מ) והא דשחקו צגמ' מגזרה מהרה יעמדו סמוכין או יבנה צ"המק, ה"ט ששמא יגזר מ' גזרה קרובה היחה בזמניהם שתקפו הירוה. ועתה מדשות אני מגיד,

ספר האשכול, הלכות חנוכה ופורים.

נחל אשכול

ידוע בזמן האמוראים דאמרו צביה ד' און בקיאות בק"ד, רב ור"א ור"ז ואבי ושלמו מחס שהוא ראב"פ עדיין קדשו ע"פי הרא"י, ר"ה כ' ורמב"ם פ"ה דק"ה, ואמרוין סס רבא התענה צ"י ופעם א' אשתכח כותי, וא"כ יש לתמוה מאי שלמו מחס הזהרו במ"א שמה יגזר וכו', הלא מנד הדין לריכין לחוש, ומאי בקיאות בק"ד איכא, אם מוקדשין ע"פי הרא"י, ליכא מחן דבקי, דלא מהני ידיעת חולד לבנה, והכל הלוי אם יבואו עדים ציוס ל' ואף צ"ד הגדול בירוש' לא הו' בקיאות, ומ"ס צטטה ובמלחמות מ"ס ר"א ואבי בקיאות בק"ד, קאי לאחר שקדשו ע"פי משבון, לא זכיתי להבין דבינויהם ע"פי הרא"י קדשו? ואף אם נדחק דשלמו מחס לאו ר"א פדת אלא ק' סנה אמ"כ צימי ר' הלל נשיאה נאמר, אכתי לא פורס מ"ס ר"ז ואבי און בקיאות בק"ד, צימיהם שקדשו ע"פי הרא"י ל"ס בקיאות? ועוד קשה אי מחשש שמה יגזור מ' גורס וישתכח סוד העבור עושין צ' י"ט, מאי אהני צ' י"ט, הלא בהשכח ח"ו כללי מולדות וקביעות והדמיות בפשוטות ובמעובדות נגשש כעורים באפלה בענין המועדות, וכל התחבולות לא מהני להוילאנו מחוך ההפכה? ומלאתי כ"י לודי בעל י"ד שהביא רדב"ז דפוס וויניציא סי' תקל"ד שכ' י"ט שני שלנו אינו מחס גזרת שמדא, אלא מנהגא מחס דשלמו מחס הזהרו במ"א אע"ג דבקיאות בק"ד. והדברי' תמויהם דשלמו מחס צבדי' אמר מחס גזרת שמדא? ופרס דבריו, שלכאורה דברי רש"י שכ' שמה יגזר מ' וישתכח סוד עבור, מאי סוד שייך ציה, אפי' דדקי דבי רב יודעין לעשות לוח לכל שנה כמ"ס הרמב"ם פ"ה דק"ה? ועוד מ"ס רש"י קיס לן בק"ד ע"י משבון שמשבין תולדתו או למדין אם נ' ציוס ל' אם לאו, משבון שלנו לאו ברא"י ומולד הלוי, פעמים הרבה עדיין לא נראה ואלו עושין ר"ח ולפעמים עושין ר"ח צ' ימים אחר המולד? והנה רמב"ם כ' פ"ה דק"ה סב"ד מחשב צמשבון אלטגנייט אם אפשר שתראה לבנה ציוס ל', אם ראו שאפשר יושבין ומלפין על עדים, ואם לפי משבונם לא אפשר, אין מלפין על עדים, ואם צאו יודעין ששקרו או טעו בדמות לבנה ולא היו מתבלין אותם ובפ"ה דק"ה כ' המשבון אם נראה הל צנה צעין הוא סוד העבור והס דרכים רחוקי' ועמוקים, ובפ"ה כ' מ"ע מ"ה על צ"ד שיחשבו אם יראה הירח או לאו. ולפ"ו י"ל גם חכמי צבל ידעו סוד עבור זה צאיזו טעה תראה הלכנה לעין וידעו אם קדשו צ"ד החדש צל"י, ורב ור' אסי ואבי ידעו ג"כ. וזה שאמר שמואל צר"ה כ' יכלנא לתקוני לכולא גולה, היינו שאר הגולה שלא ידעו סוד עבור, וכי סליק ר' זירא אמר (דבר שלא ידע שמואל) לריך סיסי' יום ולילה מן המודש, למי"מ לאכחושי סהדי. ופרש"י ע"י כללים אלה בקיאים בלא רא"י עדים, והיו מלמדים אותם שהיו לריכין לכך בעבור י"כ שלא עשו צ' ימים מפני סכנה, וזה שכ' ר"שי קיס לן בק"ד ע"י משבון תולדתו למדין אם נראה ציוס ל', ואין זה המשבון שאנו מחשבין היום (שלפעמים עושין ר"ח צ' ימים אחר המולד) אלא לידע צמשבון שהלבנה נראית לעין צל"י ואם צ"ד בירושלי' עושין מלא או חסר, ציה הו' חכמי צבל בקיאות, וכונת הס"ס צביה בקיאות בק"ד על משבון זה קאי, לא על קביעות ר"ה נשיאה, וע"ז אמרו כיון דבקיאות וידעין ע"פי סוד עבור יום שקדשו צ"ד מ"ט תרי יומי? ומתוך שמה ישתכח סוד עבור כפרש"י ואתי לקלולי שיחשבו שבאו עדים ציוס ל' ולא צאו וכן להפך וקלול זה ודאי יתקון ע"י שעושין צ' ימים, כי בינתיים צאו השלמים. סוף סוף צימי אבי ורבא עדיין יודעין סוד העבור אע"ג דאמרו סס צר"ה צימי ר"ז ורבא טעו פעם א', נראין סס הדברי' שמקרה נפלא וחדש גדול הו', שפעם א' ושחים צמשך שני' רבות טעו חה הו' מעטעא דמעטעא ולאזיה סנה לא צאו עדים, ובצבל משבו שבאו, ולהא לא חייסין, כיון דידעו תמיד ע"פי סוד עבור אם קדשו צ"ד, לולי הגורס שמה יגזר מ' וישתכח סוד ע". וצימי ר"א בן פדת ג"כ עדיין היו בקיאות בסוד העבור לחשוב אם נראה לבנה בעין צל"י, ואעפ"כ שלח להו הזהרו במ"א. אך לאחר ימי אבי ורבא שנחצטל קדוש הרא"י והכל סומכי' על המשבון וסדר המחזורים של ר"ה נשיאה א"א לשכוח משבון פשוט כזה ואם ח"ו נשכח לא מהני לן צ' ימים כמ"ס. א"כ ספיר כ' הרדב"ז י"ט צ' שלנו אינו מחס גזרת שמדא אלא מנהגא מחס דשלמו מחס וכו' ואע"ג דמחוס גזרת שכחה הסוד שלמו, ובמשבון דין לא שייך שיכחה, מ"מ כיון שב"ד שבא"י גזרו לעשות י"ט שני, אף שבטל הטעם תקנתא עומדת, ואפשר דלא שלמו מחס אלא הזהרו במ"א, ואבי מפרס מחס גזרת שמדא, טעם שהי' שייך צימיו, אבל התקנה כוללת כל הזמנים עכ"ל דודי הגז"ל ועדיין ל"צ כיון שאנו אומרי' צימי ר"א בן פדת ור' אסי ורבא וכו' היו בקיאות בסוד עבור וידעו אם קדשו צ"ד החדש ולא לריכי צ' ימים אלא מ' מנהג א', ע"כ אבותיהם שטעו מתחלה צ' ימים ומספק, לא היו בקיאים וכ"מ מתחני' דר"ה דלא היו חוקעי' עד שבאו עדים וכן יולב לא הו' ד"ס אלא לסמוכין למקדש שידעו ע"י עדים שנתקדש החדש עתי"ט רפ"ד דסוכה וכ"כ הרי"ף צמגלה, שופר ולולב אד"ס דלא ידיעין אם היום י"ט? אל תחמה ע"ז שצר"ה כ' אחר שמואל יכולנא לתקוני כולא גולה, פר"שי בלא רא"י עדים שבקי בתולדת הלכנה והלוכה וכו' עד למאי נ"מ לאכחושי סהדי, ש"מ דר"ז ידע בסוד עבור יוחר משמואל, ומלניו אף בתורה אבי ור"פ גזולים מדורו של רב יסוד' צרכות כ'. וכן יתכן אף צומן הבית צמאה האחרונה שרבו המאורעות והמריבות לא היו בקיאות כ"כ בסוד העבור, והחמירו כל זמן שלא צאו עדים לצ"ד והשנומים לרחוקים, וכן לא הו' שופר ולולב צשבת מחס ש"י ד"א ציוס שאינו צר מיוצא כמ"ס לעיל. אבל אין ס' שבימי נביאים ואכ"כ"ג היו בקיאות צסוד עבור ויכלו לתקן כולא גולה בלי רא"י עדים (אף שבדאי שזרו מנות כזה ראה וקדש) דידעו מוקדם אם נראית הלכנה, וכן אמר יהונתן מחר חדש ואנכי אשב עם מתוך, איך ידע שמחר יוקבע ר"ח אולי לא תראה הלכנה אלא ודאי ידע סוד העבור וכן מורה מ"ס ומצני ישכר ידעי צינה לעמים לדעת מה יעשה צישראל וכל אפיהם על פיהם, ואם אין העתים ידועים עד שבאו העדים מאי אהני לן, ע"כ ל"ל כמה מאות שנה אחר ציין צ"ס היו בקיאות צסוד העבור בכל ישראל והיו עושין בכל מקום יום א' ושופר ולולב דמה שבת צכ"מ לטעם הרי"ף צמגלה שהביא רצנו. וכך סס דברי השאלות פ' ויקהל זה ששנו חכמים מל לטיות צשבת מקדימין ל"הכני, צומן החכמים הראשוני' שהיו בקיאות צמשבון מולד הלכנה ובסוד עבור הו' יום ערבה צא צשבת ופורים ומ' חגלה צשבת וחוקעין שופר צשבת, אבל היום (וכלל ציה זמן המשנה) שאין בקיאות גזרו חכמים חה שנינו חל וכו' ובעל ס"ס הבין שח"ס צומן החכמים הראשונים שקאי על כל זמן שבת שני קיים, לכך תמה דמתני' צמגלה איירי צצב"המק קיים וקדשו ע"פי רא"י ואפ"ה אד"ס, ולפמ"ס קאי על זמן אכ"כ"ג סהס בקיאות צסוד עבור וכן הו' דורו של ר' אסי ור"ז ואבי צביה. חה כונת רש"י סס ר' אסי מספקא אם מתחלה חקנו צ"י צומן שלא רבו יודעי עתים וחקנו שאפי' ירבו יקיימו צ"י כיוס ארוך

ספר האשכול, הלכות חנוכה ופורים.

ח. אמר רבא א מחייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ברוך מרדכי לארור המן, מי שהי' לקרטונים שיר ובסיום התרויים אמרו פעם א' ברוך מרדכי ופ"א ארור המן, פ"א ברוכה אסתר ופ"א ארורה ורש, ומי שאינו בישוב הדעת כל עקר בקל יוכל להחליף. והרב ר' אפרים כ' מרמייתי עלה עובדא קם רבה ושחטיה לר' וירא ע"י דאבסום ולשנה הבאה כדאמר לי' נעבר פורים בהרדי א"ל ר"ז לאו בכל שעתא מתרחיש ניסא, סמילא אדחי מיטרא דרבה ולאן ש"ד למיעבר הכי. ולי הכותב נ' דמכאן ראוי דצריך לבסומי, דאי לא הול"ל נעבר סעודה בהרדי ולא נבסם. ואמר רבא סעודת פורים שאכלה בלילה לא יצא י"ח, מ"ט ימי משחה וש' כתיב בהו. כ' הגאון מי שנשבע להתענות ביום פורים צריך להתענות שאין במשחה פורים לרחות שבועת שם שמים ולעשותה כמצוה שהוא מושבע עליה מהר סיני ואפשר שיעשה סעודה בלילה ויוצא בה י"ח ב, והאי אפשר לא ידענא, דרבא בהרדי' אמר דאינו יוצא בה ג מיהו ודאי צריך להתענות אם לא מצא היתר לשבועתו דמידי דרבנן לא עקר מירי

נחל אשכול

או לא תקנו כלל והאינו יודעי' עשה מחליטין ומספק ולמאן דידע סוד עבור השני חול. הנה נרמזו ג' פרקים. זמן הראשון שרבו יודעי' עתים, זמן שנחמטטו, וזמיו ר' אסי שרבו, ש"מ שדורות הראשונים היו בקיאיין בסוד העבור וזכ"מ לא עשו רק יום א' ואח"כ כשנחמטטו חגגו הרחוקי' מירושלי' ז"י. — ומ"ם שאלותיו ז"י וע"ו קראו המגלה זימים הראשונים אפי' חל בשנת נסחייע ממגלה עזמה דכ' לקיים עליהם ל"ע את יום י"ד ואת ט"ו בכל שנה ושנה והדר כ' קיימו וקבלו ל"ע את ז' הימים האלה, וכ' הימים האלה מכרים ונעשים והזכירה היא קריאת מ' כדאי' מגלה ז' וי"ז ואם נאמר שאם שנת ז"י וז"ט אסור לכל העולם קריאת מ' לא שייך לומר בכל שנה ושנה, אלא ודאי' זימים ראשונים דבית שני לא חששו לגורם שחל יעזיבו וקראו מ' בשנת ומוכ"ם שופר וליבז שד"ם. וגם מגלה ה' דייק מהא דפריך ערב שבת זמנס והא שבת זמנס וכפרש"י דאכל"ג ודאי' תקנו לקרות זט"ו אפי' בשבת וה"ט דזימים הכס היו הכל בקיאיין בסוד העבור ולא סי' מקום לספק בק"ד, דמח"ט גזרו שלא לקרות ולא להקוע ולא ליטול לולב כמ"ם הרי"ף במגלה, אבל במאה האחרונה של בית שני שרבו הנרות ולפטמים היו ז"ד של דוקיין כדאי' סנהדרין פ"ז ולא בקיאי' בסוד העבור ותקנו שלא יהיו בשבת אלא במקום שגזרו העדים והשלומים. ואי קשי' במקדש היו חוקעי' חף בזמן האחרון ונסיג גס לולב בשבת לכל הסמוכין למקדש יודעי' בק"ד כמ"ם תי"ט סוכה פ"ג מי"ג ורפ"ד ולא מליטו במסנה שקראו מגלה בשבת? כ"כ חוס' מגלה ד' כדאמר ר"י מפני שעיניהם ש"ע נשאות למ"מ. ועוד י"ל לענין שופר וליבז דשייכי קלת למקדש דכ' זח' וקול שופר הריעו לפני ה' ולולב דכ' ושמתחם לפי"א ש"י ידעו הרחוקים דמקום מקדש יובית ולא יטעו כמ"ם ח"ט, אבל ק' המגלה אין לה שייכות למקדש ואם החירו במקדש ולסמוכין ולא לרחוקי' סי' נראה כז' תורות. (ודע שבעל יסוד עולם הביא ר' סעדי' ור"ח הביאו גס בחיי ואברבנאל פ' בא עד אנוגיטום איש סוכו היו מקדשין ע"פי חשבון הקבוע בידינו וקבלת עדות החמיל חסס ואילך בזרוף החשבון, ומסיים שכל דבריהם נגד ה"ם) ולפי"מ שפרטנו סוגי' דבזיה סרה הקושי' לחס לא אמרו טעם חרי יומי מוטם מהרה יקדשו סמוכין או יבנה ז"המק ויקדשו ע"פי הראי', הא אמרנו בזמן ששלמו מחס קדשו ע"פי הראי', והיו בקיאיין בסוד עבור וידעו בק"ד, ושלמו שלא יסמכו על בקיאייתן שחל יסחכה סוד עבור, אבל מחשבון קביעות שלט לא דבר, אך כיון שפפעס הביא עשו תקנה קבועה להחזיק יו"ט שני גס אחר שנקבע המחשבון ע"י ר"ם נשיאם קיימו תקנה יסנה של יו"ט שני, אפי' לא ה' שום טעם אה עתה, תקנת ז"ד הגדול במקומו עומדת. אך בלחמת טעמים הרבה יש וכמ"ם לענין ר"ם מהרה יבנה המקדש כמ"ם לעיל ועוד דלמא יסתכח חשבון שלנו במדינות הרחוקות מישוב החורה וחסמה ואחי למיכל חמץ נפסמ, ודבר הנעשה לסייג לתורה ופסגו אסורו בישראל אפי' אליה וז"ד אי"ל, ועפר"ח סי' חס"מ לענין עושה מ' ע"פ ח"מ. עוד יש טעם כחוס זיו"ט שני והעירני ע"ז חסס א'. המעיין ברמז"ם מפרק ט"ו דק"ה ואילך ימצא שדחי קדוש ע"פי הראי' הוטבעו על מולד האמת, אבל אדני חשבון שלנו על מולד אמנעי' המוקדם מאוד בזמן כדאי' בר"ם כ' לבני מרחמ מכסי סיכרא מדס ח"י ולבני מערב ו' שעות עי"ם במאור שהוכיח שכ"ד טעם אחרי מולד נראית תחלתה לעין וע' מפרש פ"ה דק"ה סכ' ברוב שנים יום המולד יום קבועת המדס ויום הראי' אחרי, ועקר מל' ק"ה ע"פי הראי' כמ"ם רמז"ם סס, אלא שאם אין סנהדרין בא"י הלכה לסמוך על חשבון החסור, אמור מעתה רוב יו"ט שני שלנו הוא יו"ט אחתי אם היינו מקדשין ע"פי הראי'. ראה והפלא על חכמת התקנת, ברוך שז"ב ובמשנת. העולם חז"ז מד' פנים א"א להעביר יו"ט שני. 1 הגזרה זמנין וכו' וישתכח המחשבון עוונה בתקפה במדינות רחוקות אשר לא עב עליהם אור החורה והחכמה. 2 חף אם אין השחח מקום לגזרה מ"מ אפי' יסכימו כל ישראל לא יוכלו לבטל מה שחקן ז"ד הגדול בחכמה זמנין וקיימו עליהם כל הגולה קרוב לאלפים שנה, וכיון שטעו כן לסייג להגלל מכת אפי' אליה אי"ל. 3 אפי' לא ה' סייג כ"ח דבר ואפי' כל הטעם בטל מ"מ זמנין מרטה והיתר מן הרוב שהי' בכלל האסור ואפי' במספג פשוט הדין כן ועתה בלתי יכולת לקבץ כל ישראל ומכניהם מקלה ה' עד קטפו, ורובם לא יסכימו, ולרמז"ם אפי' טעם בטל לא יכל ז"ד לבטל אלא"כ גדול בח"מ מהמתקנים. 4 באחרית הימים מכה נקדש ע"פי הראי' ע"י סמוכין כרת ש"ח ורחוקי' לריבין לחוג ז"י והדק לגזרה שחמרו גזי' ר"ם שחמרו אשחקד לא חגנו אלא יום א' השחח נמי ויכשלו באסורי כרת כמ"ם כחרי ז'. ע"כ קלר תשובתי. א מגלה ז', ודעת הרמ"ם כר"א בסמוך דלא הביא הך דרבא, וסתירת האשכול חמלא צפר"ח. ב ס"ל דשזועה חלה על עשה דרבנן וכ"ם י"ד רל"ט אע"ג דלא חיילא אל"ח דרבנן ולרמז"ם אפי' נדר להתענות במ"זפ (אע"ג דחל על שזוי"ט כשאמר הרי עלי אכילת שבת קונס) לא חל דד"ם ל"ח תענית י"ב, וכ"ם אם נשבע להתענות דככה"ג על שזוי"ט נמי לא חל, ובש"ע חק"ע פסק כהגאון אפי' נשבע חל על ח"זפ ולא לריך להביא שלרמז"ם אינו חל, כיון דכבר כ' בסע"י ח' לרמז"ם אפי' נדר לא חל ובי"ד רט"ו ור"ט לא הביא טעם הרמ"ם במ"זפ. ו' סר"ן ורמז"ן ס"ל שזועה אל"ח דרבנן לא חל חס' ר"ן. ג לעג"ד ה' לגאון נוסח השאלות פ' ויקהל רב אשי יתיב קמי' דאחיתר אל"ל לא שמיע לי הא דרבא סעודת פ' שטעשה צלילה ל"י י"ח, וכיון שהי' פשוט בעיניו שילא לא צריח הלכתא לגאון. ובאמת קשה לרבא דילף מימי משחה דאי' צלילה הא ר' יוסף למד כמ"ם האשכול בסמוך מימי משחה ושמתה וי"ט שאסור צס"ז ועשית מ', וכי ס"ד שצלילה יסא מותר, ועוד שקריאת המגלה נמי צלילה ונחגי החורה

ספר האשכול, הלכות חנוכה ופורים.

סידי דאורייתא בקום ועשה כד' פרק האשה רבה א. תני ר"י ב שמחה, תלמד שאסור בהספד, משתה, שאסור בתענית, יום טוב, שאסור במלאכה, רבא אמר ה"ת קבילו, מלאכה לא קבילו, דמעיקרא כ' ש"ט ויום טוב, ולבסוף כ' לעשות אותם ימי ט"ו ואלו יום טוב לא כתיב. ודוכתא דלא נהוג ג למיעבד מ' בפורים לא נעבד יחיד מ', דרב חוייא להאי גברא דשדא כיתנא בפוריא ולטייה ולא צמח כיתניה ואמרינן מכדי מ' לא קבילו עליה אמאי לטייה? ההוא דברים מותרים ואחרים נהגו בהם אסור הוה, וטנ"ל דמנהגא מלתא היא ד אמר ר' שמן בר אבא אר"ו אמר קרא שמע בני מ"א ואל תמוש חורת אמך. ואע"ג דבהספד ותענית י"ד וט"ו לכ"ע אסור ה במלאכה לא נהוג בשום דוכתא אלא ביום קריאת מ', ואפי' במקום שנהוג נטיעה ובנין של שמחה ו שרי וה"ה אגרות שלו' ומזכרת חובותיו וכל דבר שאין צריך עיון גדול ז ובמדינתנו ה נתקבל שלא לעשות מ', ומניין העושה מ' בפורים ט. תנן התם י כל הכתוב במגלת ת' דלא למספד בהון לפניו אסור לאחריו מותר, ר' יוסי אומר לפניו ולאחריו אסור, דלא להתענאה בהון לפניו ולאחריו מותר ר' יוסי אומר לפניו אסור. האידינא בטלה מגלת ת' יא לכד טחנוכה ופורים, ובתרווייהו לא למספד כתיב בהו במ"ת, הלכך לפנייהם ולאחרייהם אסורים בהספד כר"י, אע"ג דר' יוחנן יב לא ס"ל כר"י בימים דלא למספד אלא כת"ק דלא אסור אלא לפניו, כר"י עבדינן דהא רב אשי קאמר יג כל שלאחריו יד בהספד אסור ובתענית מותר, והא כר"י, דלת"ק לית לאחריו. הלכך חנוכה בין לפניו בין לאחריו אסור בהספד, ולגבי פורים בני י"ד אסורים נמי בפ"ו בהספד ותענית, וי"ג אסור בהספד לבד, ובני ט"ו נמי אסורים בתרווייהו בה"ת, ובי"ו אסורים בהספד, כך כתוב בהלכות טו. ותוספת הוא מר' אפרים תלמידו טו, ולא נהיר, מה שגרס רב אשי ס"ל שלאחריו בהספד אסור ובתענית שרי, איפכא בתלמודא כל שלאחריו בתענית אסור ובהספד מותר, דתענית קרוב יותר לגזור מהספד כד' במתני' יז יומא דרמו עלי' חומרא יתרה דאסור בהספד, רמו עליו אסור יום לפניו, ויומא דלא רמו עלי' אלא אסור תענית ולא אסור הספד, לא רמו עלי' אסור יום שלפניו, ש"ט דאמרינן תענית אף ביום דשרי הספד, ומברא זו ס"ל נמי ר"י לענין לאחריו. מיהו בלא"ה לא אשגחן בהאי חלוקא דר' אשי דפרוקא בעלמא הוא לפרושי ברייתא, ובמסקנא מדחי לי' דאמרינן השתא דאחית להכי כ"ט נמי אי אקלע מלתא לבטליניה ליום כ"ח, כ"ט גופא אסור דהוי יום מקמי דאתוקם חמידיא יח. הלכך למסקנא יומא דאסור אף למספד בהון לר"י לפניו ולאחריו אסור בהספד ותענית, ולת"ק לאחריו שרי תרויהו ולפניו אסור תרויהו. והכי מסתבר דכי היכא דאסרו חענית יום שלפניו דלמא אחי למיעבד יט. . גם מה שדייק מלישנא דר' אשי כל שלאחריו אסור וכו' כר"י ס"ל, מדלא אמר ר' יוסי ס"ל כל שלאחריו אסור, אין דיוק, דר"א אברייתא קאי, ואוקי לה הגמ' כר' יוסי, ופריך עלה, ואתא ר"א לפרק תיובחא מברייתא דאחי' כר"י, ועוד אי ר"א ס"ל כר"י ופליג אר"ו דס"ל אין הלכה כר"י בלאחריו לא הוי שתק תלמודא דסדר לן ר"א וברי' כ אלא הוי מסיים והלכתא כר' יוסי אפי' לאחריו, ומדלא מסיים הכי, ש"ט הלכתא כר"ו וכת"ק דמתני' דיומא דלא להתענא

נחל אשכול

הילולא בכלל מן משופר ולולב דכתיב מעוט ציום הראשון (וכן ליל יו"ט ח' ולפעמים ליל ח' אינן בשמחה שלמים פסחים ע"א ועתים' סוכה מ"ב ע"ב). וז' דמה"ט גופא דזשאר יו"ט אין שלמים זלילה ראשון אע"ג דלענין קדושה שיה ליום לא תקנו נמי סעודת פ' זלילה אע"ג דסוה ליום לשאר דברי' כקריאת מ' שאני זכירה דמתחיל זלילה, דומה לשבת עקר זכירה זלילה בשעה שמחיל היום, פסחים ק"ב, וה"ה שאר דברי' השייכים לקדושת היום. א יבמות ל', אבל נשבע לאכול בת"כ אינו אוכל דשוא"ת הוא ויש כח לח' לעקור זשוא"ת ועובר משום שבעת שוא ואינו לוקה, שבעות כ"א. ב מגלה ה'. ג לשון ה"ג מגמ' סס. ד זה אינו בגמ' אלא שאלחות וה"ג הוסיפו מדידהו, ומימרא דר"ו שהביאו כאן הוא בפסחים ג' ע"ב בני זיישן נהוג דלא אזלי מנור לנידן זע"ש ובקשו לעקור אר"ו ככר קבלו אבותיהם עליהם וכ' שמע בני מ"א ואל תמוש חובותיך, וכן חולין ל"ג אר"ו לר' שמן בר אבא הני זיעי משילתא שריין וחת לא תיכול משום שמע בני מ"א וגו' (בבבא נהגו צו אסור רש"י) ובשאלחות ט"ס. ה מגלה ה'. ו בית חחנות לבנו ואינן שללו נאה לישב חחתי. ז ופרגמטיא שרי דשמחה היא לו עטו"ז. ח כך באורחת חיים וכ"כ הראב"ד. ט כך בא"מ, וכפוסקי' לא הביאו וז' הטעם דפסחים ג' אמרינן אע"ג דזמ' שנהגו שלא ל"מ זע"ש מן המ"ל אסור וא"ר סימן זרכה אבל לא משמתינן וכ"כ הר"ן ורמ"ב פ"ח דהל' יו"ט אע"פ שאסור ללא משמתינן אמנהג אלא על ע' פסח ח"מ דמדינא אסור. וסוד מלאתי בשאלחות ויקהל דגרם בגמ' דף ה' רב חזי"ל לגברא דשדי כיתנא צפורים לטייה ולא נמח, אמר ר"ב אתרא דנהוג של"מ הוא, אי הכי לשמתייה אמרי כיון דלא נמח כתיבי היינו שמח"א" ובגרסתנו אינו, ואי גרס ל"ל דוקא באסור מ' דפורים ומשמתינן זמנהג כיון דע"כ אכנ"ה אסור מלאכה בתחלה כד' ש"ז ויו"ט אלא דלא קבילו כד' רבא, והני דקבילו קיימו בחקנת אכנ"ה ובהכי משמתינן, משא"כ זע"ש דלוינו אלא מנהג. ורמב"ם פסק אפי' במקום שלא נהגו באסור מ' בפורים העושה ח"ר ס' זרכה לעולם וכ' ז"י דדייק מהא דלייטיה רב ולי' כיתניה, ולא הבנתי דרב במקום שנהגו אסור חיירי, ולי' דהי"א חד' ר"ע, תענית ל' כל העושה מ' בת"כ אינו רואה סימן ז', משמע אפי' במקום שעושין ותני', פסמי' ל', כל מקום שיש נדוד עברה ח"ר ס' זרכה לחתיי ת"ל, ות"ל לא אסור זמ' זבבל כפרש"י וכן מגלה כ"ב ורמב"ם ספ"ג דתענית וס"ל דעל ת"ל זבבל קאי. י תענית רפ"ב ודף י"ז י"ח, פי' ימים שגזרו מ' שנעשה צם נס או שמחה שלא להתענות וגם שלא להספיד גם לפניו אסור דלמא אחא למיעבד ציו"ט גופא ולאחריו מותר, ובימים שלא גזרו אלא שלא להתענות ושרו בהספד אפי' לפניו מותר. יא ר"ה י"ט. יב תענית י"ח. יג סס (וגרסתנו להפך ע' בסמוך). יד אע"ג דר"א מלאחריו דבר ולא מלפניו, היינו משום דמתרץ הקושי' מלאחריו, אבל ס"ל ה"ה לפניו בתענית מותר ולא אסור אלא הספד, להכי מסיק כאן י"ג בהספד לבד אסור, דחי לפניו תרתי אסור ל"ל לר"א למימר הואיל ומוטל בין ז' י"ט בתרווייהו אסור, לימא בפשוט הואיל והוא לפניו. טו הרי"ף. טז וכ"כ תלמידו המאור וכן ראב"ד בת"ד רמ"ג סופך צו על האומרי' פורים יש לו פנים ואחור, ועל הרי"ף לא ה"י כיתב כן. יז ט"ז ע"ב. יח עפרש"י דף י"ח דנאיד מתרץ ר"א. יט ז"ט גופא, ה"י אסור בהספד יום שלפניו דלמא אחי למיעבד ציו"ט גופא וה"ה לר"ו לאחריו. כ כ"כ רמב"ם בהקדמה והגיד זמנא החלמה, וזיסוד עולם כ' מרימר ומר ז"ר אשי סימו הגמ' ש' ד"ח רס"ה ומשוכח

להתענות ודלא למספד לפניו אסור בתרוייהו ולאחריו הכל שרי. גם ט"ש כיון דלא בטלה מ"ח לגבי ח"ו לפניהם ולאחריהם אסור לא מחוורא, כיון שכל אסור התעניות בטל, די לח"ו שפיקעין אסור ה"ח, אבל לא מסתבר שהימים שלפניהם שלא היו יו"ט בעצמן יהיו אסורין וחשובין מימים שהיו יו"ט ונחבטלו א. וקשי' לן ב. . . ולמאי נ"מ אמר ר' יוסי לפניהם ולאחריהם אסור, ובמאי אוקימנא הא דאמר רב הלכה כר"ג כיון דשרי אף ביו"ט עצמן הנחובי' בט"ח, ובחנוכה ופורים אמרנו לפ"ל לא מותר ד, ובר"ה ובמועד לא מתוקם דמעולם הי' לפ"ל לא מותר ה' איכא למימר לאו לכולא מלתא בטלה מ"ח, דנהי דתענית יחיד שרי, אין גוררין בהם ת"צ וכן אסור לגזור בהם לפניהם ולאחריהם למר כדאי' ולמר כדאי' ליה ו' והכין טוכח מהא דרב נחמן ז. . . ומאי קושי' לימא ר"ג ס"ל בטלה מג"ת ואפי' יו"ט עצמם בטלים אלא ודאי לקבוע ת"צ לא בטלו אלה הימים. והא דפשט ה' ממעשה ט' דגורו תענית בחנוכה בלוד וירד י. . . אפי' בטלה אסור לגזור ת"צ? וי"ל אף אי לא בטלי לענין ת"צ, הני מילי שאסור לקבוע לכתחלה, אבל אי עברו והתענו, כיון דבטלה מג"ת, אין צריך למיתב תענית לתעניתו, אבל אי לא בטלה אסור גמור להתענות וצריך למיתב. והא דמתענין האידינא ת"צ ב"ג באדר כ' ר' אחא משבחה יא. . . והא דפריך החם אלא בני ארביסר וקרי לה בתליסר דמחרין בה"ח והא יום נקנור הוא, מאי מהני כיון דראשונים קבעו י"ג לתענית לא מדחינן ל' משום יום נקנור? י"ל לאו אתענית פריך אלא למה שאמר שגם מותר בהספד, לענין זה יום נקנור אסור, אבל ודאי הי' מותר להתענות בו יב שקביעת התענית הי' קודם יום נקנור. — כ' הגר"צ באלו אמרו יג מקדימין ולא מאחרין פי' בקריאת מגלה אם חל בשבת מקדימין בע"ש אבל סעודת פ' מאחרין דאכתי לא מטי זמנה. מירושלמי שמעת ל' יד דכ' לעשות אותם ימי משחה ומשחה את ששמתהו תלויה בב"ד, יצא זה ששמתהו תלויה ביד"ש טו. וקשי' לן תינה בחל י"ד בשבת טו אבל חל ט"ו בשבת האיך עושין כרכים סעודתן ביום א' הא כ' ולא יעברו וז' אית לן למימר דאין זה העברה כיון שסועד בט"ו שלו אלא דלא מיתשב לסעודת פורים וסעודת יום א' תשלומה, וכה"ג מצינו נמי בחגיגה תשלומין יח ועוד שבסעודת שבת אמרו על הנסים בתפלה ובב"המו וקורין ויבא עמלק יט ובע"ש כבר קראו מ', בעקר הדבר נהקיים ולא יעברו כ. ואי קשי' מהא דאמר' פ' בני העיר כא פורים שחל בע"ש כבר רב אמר מקדימין פ' וזכור לפורים דהיכא דלא תקדם עשיה לזכירה ושמואל אמר מאחרין כיון דאיכא טוקפין דעבדי בחמיסר עשיה וזכירה בהדדי קאתיין, וכיין דבני חמיסר נמי קראו בע"ש כג, וא"א דסעודתן בחד בשבא כד. . . ולא קושי' הוא כיון דמוקפין עושין סעודה בא' לתשלומין של שבת ובשבת נמי עושין ס' וטוקרין פורים וקורין בעמלק היינו עשיה, ועוד אף אי לא מקרי עשיה אלא סעודת בחד בשבא שפיר קאמר בהרדי קאתיין דע"פ לא תקדם עשיה לזכירה כדקאמר רב כה.

מ. אריב"ל נשים חייבות כו במ' מגלה שאף הן היו באותו הנס פי' בסכנה להשמד משמע שמוציאות גם אנשים ועוד דעדיפי מיניהו

נחל אישכול

המשה עד תחימת התלמוד ס"ו סנה. א וכ"כ רמז"ס פי"א דאבל וזהל' מגלה ורמז"ד בת"ד וחוס' סס י"ח ופרט"ב ור"אש פ"ק דמגלה ולאזכרגלויי צר"ן ורשב"ט צהג"מיי ולא כז"ח ופר"ח סכ' לפניהם אסור להסענות. ב ז"ל הא רב ור"ח ור' יוסי גופא ס"ל צר"ה י"ח וי"ט דבטלה מגלת תענית (ע"י י"ד). ג סס בתענית. ד י"ל נ"מ לאחר סיבנה צ"המק דכן מורין דברי ר' יוסי צר"ה בזמן שב"המק קיים אסורין מפני ששחמה היא לו, וה"ה לעתיד וע' י"ד סכ' שאין ראוי לחוס' יומא י"ג הלכתא למ'. ה דד"ת לא לריכין חזוק תענית י"ז. ו וכ"כ הרמז"ד בת"ד הא דפליגי ת"ק ור"י במתני' לענין לפניהם וזו"ה חיידי דבטלה מג"ת נ"מ לח"ל דכלל הימים ולפ"ל אסור לקבוע ת"צ, מזה תראה שהצ"ח צ"ח חרפ"ו צפרוסו לראצ"ד צמ"כ לא כיון יפה. ז ז"ל: גזר תענית צ"צ אדר ופריך והא יום טוריינוס הוא, ומשני יום טוריינוס בטלו דנהרגו צו וכו' ופריך ומיפוק ל' שהוא יום שלפני נקנור, ומשני איכו גופי' בטלי, משום יום נקנור ניקוס ונגזור (תענית י"ח ע"ג). ח קושיא זו הקשה הר"ן על הרמז"ד ויסובו כאן מלאתי בק"ב. ט ר"ה י"ח ע"ג. י ז"ל וירד ר"א ורחן ור"י וספר ואמרו להם לאו והסענו על מה שהתעניתם, ומוכיח מזה דלא בטלה מג"ת, מחי ראוי. יא הבחתי לעיל דף 7. יב שזמן מרדכי גזרו תענית זה והיינו דארשב"י ריש מגלה י"ג זמן קהלה לכל היא משום התענית. יב וכ"כ רמז"ד הובא צר"ן. יג מגלה ה'. יד פ"א ה"ד. טו אינו נכר שהוא לסעודת פורים. טז בזמן שקדשו ע"פי הראי'. יז סס צמ"ח שאין מאחרין המגלה אחר ט"ו. יח חגיגה ט' וע' סוכה כ"ז. יט מגלה ד' וז'. כ וז"ל דקרא ולא יעבר להיות עושין צ"י ככתבם וכזמנם, ומכתבם יליף י"ט שחבא כתובה אשורית וקאי לא יעבר אכתיבה מגלה זמן קריאתה ולא אסעודה, וכך מחורגם לא יעבר די עבדין צ' יומיא ולמקרי מ' צרוסם עיבראי צ"א י"צ י"ג י"ד ט"ו, ועוד י"ל אי הוי מתקני צחל ט"ו צשבת שיעשו סעודה צע"ס ציוס קריאה ח"כ הכל ציוס הקריאה אף שאינו פורים, דמונת תלי' צסעודה ואציונים צמגלה (דף ה') הוי טעני צכו המקדימין לקרות צי"א י"צ י"ג ויסברו דכל מלות פורים תמיד ציוס הקריאה וצאמת אינו כן. ור"ן חרן צשחמה כ"ע מודי דלא קאי עלה זמן זמניהם דאפי' להמקדימים אין שחמה חלל צזמנה (דף ה') ח"כ לא יעבר על זמניהם לא קאי על שחמה מוחיל אי לא מטי זמנה אין לעשותה קודם צשבה וצשבת ח"א מטעם ירוש'. כא מגלה ל'. כב ומסיק אפי' חל צשבת נמי מקדימין לרצ. כג ע' לעיל דף 23, 24. כד ז"ל: ח"כ ליכא מידי דעשיה גבייהו צשבת, לא מגלה ולא סעודה, ומאי קאמר צמוקפין עשיה וזכירה צהדדי קאתיין? מקוש' זו הוכיח רלב"ם דבצ"ח ס"ל עושין סעודה צשבת. כה כעין זו ופרק פ"ח. כו מגלה ד' וחוס' הקשו ל"ל צמזה היקש למייב נשים ח"ל שאף הן ה"ה ותרנו טעם זה לא מחייבי חלל מדרבנן, וקשה צסוכה נמי למייבי מדרבנן, וצפסחים ק"ח הקשו כן ותרנו משום כך לא מחייבין אותן צעשה דאז, והכא לא ס"ל חרן זה, ואיך יתרנו הקושי' ליחייבו צסוכה מדרבנן? ה"הו"ז צי"ד קי"ז וא"ח תקפ"ח הוכיח מחוס' דבר שהתירה ח' צבה"ל לא אסרו רבנן, וכ"ח חוס' צ"ח ס"ד ע"ג וע' ע"ב וע' יד מלאכי ר"ה, אבל יש מקומות דלא ס"ל ע' חולין י"ב ד"ה פסח. ומנינו כמה מ"ע שונים מייבוח מ"זמ שחמה והקסל, וכמה שפטורות מכה הכלל מעשהה"ג"פ, ואם יחייבון חכמים צאמת מאלה ודאי לא נקרא שחייבו מה שחורה פטורה צבדי, חלל צסוכה אמריין סוכה כ"ח דפטורות מאזרח או מהלח"מ, וא"ל לחכמים לחייבן, ויחא מ"ש חוס'

ספר האשכול, הלכות חנוכה ופורים.

מיניהו דכל הנם בא ע"י אשה א ותנן ב כל המחויב בדבר מוציא רבים י"ח ובריש ערוכין הכל ה' לקרות המגלה והכל כשרים לקרות המ' לאתווי נשים, אלמא מוציאיות אנשים כיון דישנם בקריאה ג אבל ב' הלכות גרם אריב"ל נשים ח' במשמע מגלה שאף הן הב"הנ ולא במקרא מ', ומייתי ראי' מתוספתא ד הכל ח' בקריאת המ' כהנים ל"י גרים ועבדים משוחררים ה' חללים נתינים וטפורים סרים אדם סרים חמה ו פצוע דכא וכ"ש כולן חייבין ומוציאין רבים י"ח, אנדרונינוס מוציא מינו ולא שא"מ, טומטום אינו מוציא לא מינו ולא שא"מ ו ומי שחציו עבד וחציו כ"ח אינו מוציא לא אח מינו ולא שא"מ ח נשים ועבדים וקטנים פטורין ואין מוציאין רבים י"ח, ופטורין ט דוקא מקריאת המ', אבל חייבין במשמע שהכל היו בספק להשמד, והואיל והכל היו בסכנה הכל חייבין במשמע ו, ורי"ב לא יא מכניף בני ביתיה וקרי קמיהון עכ"ל. לדעת זה מ"ש הכל חייבין בקריאה לאתווי נשים, כלומר שיוכלו לקרות ולהוציא נשים בקריאתם, והתני בתוספתא אין מוציאין רבים י"ח, מאנשים קאי יב, ואי קשי' מ"ש מנר חנוכה דאשה מדליקה ומוציאה את הבית יג? י"ל שאני מ' מגלה שדומה לקריאת התורה להכי תקנו שלא תוציא אנשים יד. וי"מ הטעם משום קול באשה ערוה לא תוציא אנשים. ומשתיקתו של הגר"צ נ' דלא ס"ל לחלק בין אשה לאיש, וגרסתו נשים חייבות במקרא מגלה. ולדעת ב' הלכות אשה הקוראת לעצמה מברכת טו. . . אחר קריאת המגלה מברכין הרב את ריבנו טז בברכה זו ו' לשונות כנגד ו' מלחמות שנלחמו בעמלק, הרב את ריבנו ע"י יהושע שנ' ויחלש י' את עמלק, הן את דיננו ע"י אהוד בן גרא שהרג עגלון מלך מואב והיו עמו עמון ועמלק שנ' ויאסף אליו את ב"ע ועמלק ויך את יש"אל ויקם ה' להם מושע את אהוד, והנוקם את נקמתנו ע"י גרעון שנ' וכל מדין ועמלק וב"ק נאספו יחדיו, והנפרע לנו מצרינו ע"י שאול שנלחם בעמלק, והמשלם גמול לכא"נ ע"י דוד בצקלג שנ' שם והעמלקים פשטו אל נגב ואל צקלג, והחתימה הנפרע לעמו ישראל מכ"צ כנגד הנם של מרדכי ואסתר, האל המושיע, לעתיד לבא. ובירושלמי יז צריך לומר ארור המן ארורים בניו ברוך מרדכי ארורה ורש ברוכה א' ארורים כל רשעי' ברוכים כל היהודים וגם חרבוניה וכוזר לטוב. ומקומות יש שמקדימין פיוט אשר הניא יח ומסימין בארור המן. — בעירנו יט נהגו לברך שהחיינו גם ביום בקריאת המ' ויש מפקקים בדבר דבסוכה מברך בלילה שהחיינו ולא ביום. ולעניות דעתן לא דמי דקריאת מ' בלילה לאו עקר קריאה הוא מדאמר ריב"ל כ חייב אדם לקרות המ' בלילה ולשנותה ביום.

ביום

נחל אשכול

חוס' כאלו משום אף הן לא מחייבי חמנה אלא מדרבנן, והא דלא מחייבי רבנן בסוכה שהתורה צדדי' פטור כסדרת טו"ז, אבל בפסחים אזלו לטעמם צמולין דל"ל סדרת טו"ז וע' טע"ה פ"א דסופר. וחוס' כאלו חרנו צסס ר"י להכי לא מחייב חמנה משום אף הן, דהו"א לילך טו"ז טו"ו מסוכות לפטרן. ותמה ט"א א"כ מ"פ סוכה כ"מ ל"ל קרא לפטרם מסוכה ט"ל דהוי מעשג"ג, הא אי לאו קרא הוי מחייבן משום אף הן צא"הנ? המקסן והאי ס"ל דאין לחייבן משום אף הן מדאצטרך חמנה היקש לחייבן (ובמגלה אפשר דס"ל שעקר הניס ע"י כמ"ס רש"ב"ס) ולא ידע נמי מנ"ס דטו"ו טו"ו דמחייבי רבנן, אבל לחאי דמחייבי דהו"א לילך סוכה חמנה לחייבן ספיר י"ל אף מטעם אף הן הו"א דמייבין אי לא מעטן רחמנא, וכיון דמעטן אף ששייך אלנן אף הן, הו"א לילך חמנה מסוכה כתרץ ר"י. והא דלא אמר רבא ס"ד משום אף הן לחייבן בסוכה י"ל לר"ע סוכה י"א הוי סוכות חמנה ולא ה"י נס. א וחוס' כ' מדקאמר אף הן משמע שהן טפלות וכך ל' דעקר הניס ע"י התעוררות מרדכי שלא רלחה לילך עד שדבר עמה קשות וכ' כי נפל פחד מרדכי עליהם, כי מרדכי היהודי גדול וגו' וכן בתפלה הקדים צימיו מרדכי ואסתר, ברוך מרדכי ברוכה א', ואחרו והי' מעשה הגדקה גדול המעשה, עץ חיים למחזיקים גדול המחזיק. ובדרוש אמרתי לפרש מ"ס חולין קל"ט מרדכי מ"סת מנין ש' קח לך מר דרור ומתורגס מרא דכיא, דכל הסמים שהולרכו לשמן המשחה הולרכו לקטרת ושמן המשחה אינה עבודה וקטורת עבודה החציבה ואעפ"כ הקדים שמן המשחה לקטרת, ה"ט שמן המשחה הכסיר הכלים לעבודה ע"י משיחתן ואם אין מכסיר אין עבודה, וכן מרדכי המכסיר אסתר להליל א"י גדול חמנה ומוקדם לזכרה לכך רמזו התרגום צלוות שמן המשחה. ב ספ"ג דר"ה. ג וכ"כ רש"י ערכין ג'. ד פ"ב. ה אינם משוחררים פטורי' מקריאה כנשים ע' לקמן. ו האחרון אינו מיבס ואינו חולץ. ז קודם שנקרע אין יודעים אם זכר אם נקבה ואפשר שחברו זכר ואינו מוילאו. ח דלא אחי לז עזר ומפיק לז צ"ח. ט זה פרושו של ה"ג. י ולפי שאין בקריאה לכך אין מוילאין אנשים י"ח. יא צירושלמי פ"א. יב וכ"כ חוס' אלא ש' שלא היו גורסין נשים א"מ רבים י"ח אבל צווסה תוספתא שלנו כ"כ. יג שבת כ"ב. יד וכ"כ סמ"ג. טו אולי ל"ל: לשמוע מקרא מ' כמ"ס מרדכי. טז מגלה כ"א. יז ספ"ג אבל צווסתנו רק ארור המן אבל נראה מ"ס פ"ד סכ"כ צירושלמי. יח מחברו לא ידענו ומניעת המרו צו מורה על זמן הבאויס אולי שמו יעקב שסייס שישנה יעקב ולא מינו יעקב סמוך לשושנה אלא לישראל, הו"ע י"ד. יש צפיוט זה ט"ס לבש שק וקשר מספד, לא מינוי בתר"ך קטירה אלא מספד, וי"ל קרא מספד כד' ישעי' כ"ב, עמוס ה'. וסייס רח"ת חפלת מרדכי, לא מלאנו ראה צלשון רלון וי"ל רח"ת חפלת מ', כדכ' מדבות פי רבס ה' חסלי' קי"ט, ופעל ידיו חרלה, יעתר אל אלוה וירלהו איוב ל"ג חפלת יסרים רלנוו משלי ט"ו (סוז ת"כ קן). ומ"ס חסד גבר על שגגת א"ב, פרושו הקב"ה מחל לשאול שגגתו שהחיה אגג ומוסד על שמואל כ"ח כאשר לא שמעת צקול ה' ולא עשית מרון אפו צעמלק ע"כ עשה לך ה' וגו' ויתן ציד פלשחים ומחר אחת ובוניך עמי, ואחז"ל עמי במחלתי שמחל לו קב"ה צרכות י"ב, וק' מחי שגגה שמחל על אגג נגד מנחת השם וי' כמו טענה קרם שפקה ה' שראה שלשלת ג' יונאח שמואל כפרש"י, כך ראה שאול במחזה גדולי' יונאחיס מחגג כד' בחלק מצ"ב של המן למדו חורה צבני צרק ומנו רב שמואל בר שילה (בגטין נ"ז סתם הדבר, וסתם צני צרק ר"ע סנהדרין ל"ב) לכן טעה צסגגה וכמוסו להפך בחזקו', צרכות יו"ד, וא"ל צבדי כצבי דרממנא ל"ל מחי דמפקדת עבדי ומה דימחא לקב"ה לעבדי. יוכן צוה מ"ס מרדכי אם החרש וגו' רוח וסללה יעמד ואלת וצית אציק תאצבו, מו"ל ואיפכא מסחברת? כך אמר כל הגזרה מצית אציק ינא, בחמלתו על אגג נולד המן, ומחילת אלת מטוה לתקן שגגת אב המציאה מחשול וסממ, ואי לא תעבד מידי מה שצידך לעשות ותעריח הקב"ה להליל ע"י נס אסתר, הכל יליל חוץ מצית אציק, כי חסס ינאח רעה. יט רבננא א"מ ס' מגלה ס"ה. כ מגלה ד', וקראי דמייחתי נדרשו על מרדכי ואסתר ערש"י.

כדכ'

ספר האשכול הלכות חנוכה ופורים.

ביום שנ' אלקי אקרא יוטם ולא תענה ולילה ולא דומי' לי ובההוא קרא מקדים יום ואחמר נמי אמר עולא חייב אדם לקרות בלילה ולשנוחה ביום שנ' למען יומרך כבוד דקאי איום, ולא ידום קאי אלילה א וכיון דמקדים, ש"מ שעקר קריאתה ביום. ואלו לא מרבין לילה הו"א מקרא והימים האלה נ"ו ימים ולא לילות כדממעטינן מכן שמונת ימים ביום ולא בלילה ב ואמרין נמי ג סעודת פורים שאכלה בלילה ליי"ח מ"ט ימי משתה ושמחה כ', ובדוכתי טובא ד אמרין נוכרים ונעשים דאחקשו זכירה ועשיה ה ועשיה ביטמא הוא ו ותנן נמי כל היום כשר ד לקריאת מ' ולק' הלל וכו' וכל הלילה כשר לקצירת העטר ולהקטר ח"ו, ולא תני כל הלילה כשר לק' המגלה, משום דלאו עקר קריאתה בלילה לא תני לה ח.

ו הקורא את המגלה למפרע לא יצא ט דאמר רבא כ' הימים האלה נוכרים ונעשים מה עשיה למפרע לא אף וזכירה למפרע לא, כלומר בשם שא"א להקדים יום ט"ו ליום י"ד ו וכן בהלל דכ' זה היום עשה ה', והיום אינו משנה עתיו וכן בק"ש דכ' והיו

נחל אשכול

א כדכ' ולילה ולא דומי' לי. ב שבת קל"ב. ג מגלה ז'. ד סס ב, י"ז. ה עשיה היינו סעודה מנות ומ' לאצונוי'. ו לרמז"ס לא מצרך שהמיוני ביום וכך מ' אשכנח. ז סס כ'. ח וכן מוכח מהא דק' כ"א זה הכלל דבר שמונתו בלילה כשר כל הלילה לאתויי מחי לאתויי אכילה פסחים ודלא כרז"ב"ע ומי"ל דלא כרז"ב"ע דלמא לאתויי מגלה בלילה חלל ודאי כיון שאינה עקרית לא חזי לכלול בהדי הך, וכ"מ בט"א, והא דאמר ריב"ל חייב לקרות בלילה ולשנוחה ביום קריאתה בלילה קמ"ל, דאי קריאתה ביום קמ"ל, ואי קמחדר חלמודא להביא לו ראי' מר"ח אמר עולא, משנה שלמה היא צדק כ' אין קורין המגלה עד שתק החמה, ול"ל דמיירי במי שלא קרא בלילה, אטו בשופטני עסקינן, ועוד בירוש' פ"ב יליף שאין קורין עד ה"ה"ח מקרא ביום אשר שברו אויבי היותם וצ"מ דרטיין ביום דוקא. והא דסבור מניח דאמר ריב"ל לשנוחה ביום שפרשו למיחנא מחגי' ידה, ס"ד דמתני' אין קורין עד ה"ה"ח במאן דלא מחגי' קאי, וכ"מ בט"א. ואי קשי' ק"ש דלילה נמי לא תני במתני' (בשלמא ק"ש דיומחא אינה רק עד ג"ש) ה"ע דנדיטבד הלכה כרז"ב"ע בצרכות ח' דקורא עד ה"ה"ח עמוס' יומא כ' ומג"א סי' נ"ח וי"מ נמי כיון דאשמוכס רבנן לק"ש כק"ש דמי' ועש"ג"א סי' נ"ח וע' בספרי משנה ר"ע דף 9 למ"ד דקורין ק"ש מפלג המנחה זכירה י"מ נמי. ט מגלה י"ז. י וכפרש"י ור"ן, אבל ט"א פי' מה צעשי' לא יקדמו המוקפין לעיריות לא בסעודה ולא בקריאת המ' כדיליף ב' ע"ב אף קריאת מ' לא יסי' למפרע. וחמה חמד על פשט' דקיי"לן כר"ע מנחות פ"ב אדאמש"א"א אף דאיכא היקש, וה"ע יום ט"ו ח"א להיות קדם י"ה, אבל קריאה למפרע אפשר, ואע"ג דבגדה ל"ז יליף מהיקש כמו דמי' נדה אין ראויין לספירת זיבה כך ימי לידה ח"ה, ופריך וכי דאמש"א"א ומסיק ע"כ הקישן הכתוב, וכ' תוס' אף לר"ע דאין דאמש"א"א היינו היכא דאיכא לאוקי היקש לשאר דברים משא"כ הקישא כימי נדת דוחה דלא לריך אלא להא, אף לר"ע דנין דאמש"א"א, וה"ע האי היקש דזכירה ועשי' אלטרירך לילף דמוקפין שטוין סעודתן בט"ו ופרוים ב"ד קריאתה נמי בימים אלו דוקא (ב' ע"ב) וכיון דאלטרירך ליכא למילף מיי"י עוד דלא ילא אס קרא למפרע דאין דאמש"א"א, ויותר חמה רבא בגדה ל"ז לא ס"ל היקש דלידה לזיבה חלל ימי לידה עולין, חלמא ס"ל אפי' אי לא לריך מהיקש למיילי אחרניא לא דרטיין כיון דאדאמש"א"א, ואיך דרס למפרע ל"י מהיקש זכירה לעשי', עשיה לא אפשר לפרש"י למפרע ע"כ. ואני חומר מה שהחליט שרבא לא יליף מהיקש, מ' שאין דאמש"א"א, ליחא, טעמא דרבא נדה ל"ז דחגי' מוזבא ולא מלידתה, ולא קבלו רבנן האי היקשא, וצריחא דהיקשא מוקי רבא בסס כיחידאי אבל לרבנן מעטה חורה ימי לידה בהדי'. גס מ"ס לחום' ר"ע לא יליף דאמש"א"א מהיקש אס יש לאוקמי היקש למיילי אחרניא, לא קיימו בצברא ז', שהניחו בקושי' מנחות פ"ב איך ילפיין אין משלשין במכות מגו"ס רשע רשע דסס נמי אי אפשר והיקש קאי נמי לשאר מיילי. וי"ל היכא דאיכא היקש סתם ולא נרמז בקרא לאזו ענין הקיש, כמו הכא בזכירה ועשי', אחרנין הקישן לכל מידי ואף לר"ע דנין דאמש"א"א וכדמסיק בגדה ע"כ הקישן קרא, והא דלא דרס ר"ע היקש דועבדת את המדס הזה במנחות פ"ב לענין שפסח דורות אין צא מן המעשר דאדאמש"א"א היינו טעמא כפרש"י במנחות דלא כ' בהדי' דבא מחולין אלא יליף מהיקש דכל עבודות צדס זה שוות עכ"ל ר"ל עבודות דפסח משמיטה ואילך הוון, אבל לא עניינן סהס קודם לעבודה, ואילו ה"י אפשר מאפשר, לכל מיילי מקשינן, אבל כיון דאפשר משא"א הוא, סברא דלא הקישן אלא לענין עבודות ולא מה שהוא קודם שמיטה, לאפוקי היכא דסתם הדבר למאי הקישן כגון צגו"ס דרשע רשע י"ל דר"ע נמי יליף משא"א, והו"מ בגדה ל"ז ע"כ הקישן הכתוב. אך לפ"ז קשה היכא ילפיין בקור ד"י לפסח צפסחים ל"ו מקרא ועבדת את העבודה ה' צדס הזה שיהו כל עבודות מדס זה כזה, לר"ע לא קאי מהיקש חמה שקודם השמיטה? וי"ל דוקא בדבר השייך ב' ע"כ אין דאמש"א"א כגון שאין צא מן המעשר לאפוקי בקור. מיהו יוחר נ"ל דר"ע לית ל"י בקור צפסח, כיון דהחליט דקרא ועבדת לא קאי אקודם שמיטה לענין שאין צא מן המעשר דאדאמש"א"א, להכי נ' אפי' בדבר שאפשר לא ילפיין כשהוא קודם השמיטה דהיקש לא קאי אלא משעת עבודה ואילך. ומנא אחרניא לה חמה שבמכילתא צא מייתו כמה תנאים קראי שפסח דורות נמי צא מן הלאן כפסח מזרים ולא למדו מן ועבדת אה"ע"ב צדס הזה שיהי' כל עבודות המדס זה כזה חלל ודאי דוקא אשמיטה ואילך קאי, ועוד שהרמז"ס צבל' ק"פ לא הביא שפסח טעון בקור כדילפיין צפסחים מועבדת, מיהו צפ"א דסל' ח"ומ מביא בקור ד"י לתמידין דכתנן ערכין י"ג (ומשכ שס מנין ד"י לבר מיוס השמיטה כפסח מזרים וכפרש"י) ועלה במשבתאי לומר כיון דהל' ח"ומ קודם להל' ק"פ סתך עלמו ע"ז (ודוגמתו ברמז"ס ר"פ י"א מהל' ט' נרעת טעור אזוב לטהר מנורע טפח כד' נדה כ"ו וכפ"י"א דפרס דמוקדס בהלכותיו לא הזכיר השעור וכ' ח"י"ט דסתך ע"מ שכ' לעתיד צבל' ט"ז. רמז"ס פ"ו דשמיטה כ' קטף ה"י פרי צהילן שאינו עוסה פירות, ופ"ז דמא"א"ס לא הביאו לענין ערלה וסמך אח"ס צבל' שמיטה, ספ"ו דהל' גרוסין לא כ' דין היולא להרב צב"ד ס"י שהוא בחוקת מה וצפ"ט דתרומות כתבו לענין שלא תאכל אשתו בתרומה וסמך עלמו על המאומה, פ"ח דגולה כ' דחומס לריך ליתן אינו מעכב הכפרה ובהל' משילה המוקדמת לא הזכיר עתי"ט ספ"ט דצ"ק, צפ"ד דתרומות לא כ' שאין אפוטרופוס חורס להניח אלא להאכיל, וסמך עמ"ס צבל' נחלות. צפ"ג דצבורים הזכיר לינה בצבורים, וצבאר קרבנות וצבגלים לא הזכיר, ושס כללא כ"יל כל פנות שא"פ מן המקדס לא יהיו חלל צבקה, ואפשר צעבור שמיטה דין זה פ"ב דצבורים.

ספר האשכול, הלכות חנוכה ופורים.

והיו הדברי האלו בהיותן יהו וכן בחפלה כאשר פרשנו במקומו א. קרא המגלה על פה לא יצא מנ"ל ב אחי זכירה וזכירה כ' הכא הימים האלה נזכרים ונעשים וכ' החם כתב ואח זכרון בספר טה להלן בספר אף כאן בספר, ול"ל דהאי זכירה עיונא בעלמא, לא ס"ד דכ' זכור את אעל"ע יכול בלב כשהוא אומר לא תשבח הרי בלב אמור, וטה אני מקיים זכור בפה, ודיליף בחר הכי ג אחי כתיבה כתיבה כ' הכא ותכתב אסתר וכ' החם ויאמר להם ברוך טפיו יקרא אלי א"כ הדברי ואני כותב על הספר בדיו, לאו לטילף קריאה בספר ובפה אלא כתיבה בדיו קט"ל דאכתי לא ידענן טקרא דעמלק ד. ושמעת מהאי שמעתא דזכירת

עמלק

נחל אשכול

דין כזו כמזכיר לא הזכיר במא"אם רק פ"ו דשמטה ופט"ו דתרומות מפני ששציעות וצחרומה חן צבדי' במחני' חולתם הרבה קלרס היריעה מהכיל) אבל אין זה מספיק, חדא דעקר למוד שחמיד טעון צקור ילפינן מפסח פסחים ל"ו, ופסח עקר, ועוד איך אפשר שסמך עלמו אח"ש צתמיה, דא"כ ל"ל ה"ה צשאר קרבנות, וזה אינו דאין קרבן טעון צקור חלל חמיד ופסח אפי' מוספין לא כד' מנחות מ"ט ע"ב, והול"ל פסח לריך צקור ד"ו, ועוד בפסחים ל"ו אמרין פסח שני ח"ל צקור, וצוסוף הל' ק"פ קחשיב כל השנויים בין פ"ר לפ"ש ולא מנה צקור, וגם צתוספתא פ"ה דפסחי' מנה והולך כל החלוקי' בין פ"ר לפ"ש ולא כ' צקור, ועוד מנה בכל מה שסוה פ' דורות לפ' מזרים ולא זכר צקור, ס"מ דפ' דורות לא צעני צקור נגד הש"ס דיליף מועצת דצעי צקור? (שוב מלאתי חמיהה זו על הרמז"ס בגליון מ' של הגר"י אדלר ז"ל מפס"ד) ולמ"ם המכילתא וכתוספתא והרמז"ס צשטת ר"ע אזלו דכיון דא"י ל"י אדאמש"א לא מסתבר ל"י דהיקס ועבדת אה"ה צחדש הזה שקאי גם על עניינים קודם השמיטה, א"כ לצקור נמי לא ילפינן פ' דורות מפסח מזרים ולא יליף מעצרה הזאת אלא משמיטה ואילך והיינו כיון דקרא' מסייע ל"י דעצודה כ' (ודוגמתו צחוס' מנחות ק"ט שגרסו צסוטה ל"ח לשרתו ולצרך צשמו מה משרת צעמידה אף מצרך צעמידה אי משרת צעל מוס לא אף מצרך ח"ל לעמוד לשרת ולצרך לעמידה הקשתי ולא לד"א ע' זכרון יוסף חשו' י"ג) וש"ס דפסחים צשטת ר"א דיליף הכל מועצת. אך ע"ז קשה מהא דאמר' בפסחים הזה דבעשור לחדש הזה ויקחו, מועט זה מקחו מעשור ואין פ' דורות מקחו מעשור, והזה גבי ובי' לכס למשמרת עד י"ד צחדש הזה דקאי אצקור, מונו' מועט פ' שני דלא צעני צקור, חלמא פ"ד צעני צקור? לק"מ דבלא"ה הקשו מפרשים ל"ל לילף מועצת שפ"ד טעון צקור ח"ל מועט רחמנא פ"ד מהזה ממוקמן מעשור, ס"מ צקור ד"י צעי, דאי לא צעני צקור ד"י פשיטא דל"ל מקחו מעשור כמ"ם רש"י וחוס'? ותרנו אי לאו ועבדת הו"א הזה דצקור למועט פ"ד, והזה דמקחו מעשור למועט פסח מדבר, שדומה לפ' מזרים שהי' צה"ל וכ' צי' ככל חקותיו וכ"מ חעשו אוחו ומועטו ומקחו צעשור, אבל טעון צקור, אבל לעולם פ"ד צקור נמי לא צעני להכי מייחי היקס ועצדת. ולי' כ' פשוט דאי לאו ועצדת הוי מועטיין מהזה דצקור פ' דורות, ומועט הזה דמקחו מעשור למועטי חמיד אע"ג שריך צקור ד"י מוג"ס חשמרו וצפ' מזרים כ' והי' לכס למשמרת מ"מ לא לריך להקדישו ד"י קודם, דצשנועות דף יו"ד אי' תמידין שלא הולרכו לצבור לרצון יפדו פרש"י שלקחן וצחרומת הלשכה וחנן אין פוחתין מו"י' טלאים המצוקרים וכשמגיע ר"ח ניסן לא הי' מקריב שום ק"ל ממועות חרומה ישנה נחלל בכל שנה ד"ט ממועות חרומה ישנה לא הולרכו לצבור להקריב צשנה צעצרה ועמא דאין פוחתין מו"ט מצוקרין משום דתמיד ל"ב ד"י קודם שמיטה, וכ' ט"א מגלה כ"ט מה מוכח דטעון צקור אחר לקיחתו והקדשו, דאי צקור קודם להקדש סגי, ל"ל ללקחם ולהקדים ד' טלאים שלא הולרכו, יצקרם קודם ללקיחתם והקדשם, ואח"כ יקחם וצחרומה חדשה צניסן ויקדשם, אלא ודאי צקור קודם ללקיחתם והקדשם לא מהני. וע"כ הולרך ללקחם וצחרומה ישנה ד"י קודם ולצקרם, ואע"ג דד' מהס אינס ראויים לחמיד מר"ח ניסן ואילך דצענין חרומה חדשה, אפי"ה צע"כ מפרים להו כדי שיהיו ו"ט מצוקרים צער"ח ניסן שיהי' ראוי להקריב מהן איזה שנים שירנו לתמידין כפרש"י במנחות מ"ט. וט"א צמגלה כ"ט השיג על פרש"י דא"ל דצעני צקור ד"י אחר לקיחתם והקדשם דצפסחים ל"ו מוכח אף דתמיד טעון צקור ד"י הלקיחה אי"ל ד"י קודם דמועטיין פ"ד ותמיד מצעשור לחדש הזה ויקחו, זה מקחו מעשור ואין אחר ח"מ. ובאמת במנחות מ"ט מביא רש"י פי' אחר תמידין שלא הולרכו לצבור היינו שאבדו והפרים אחר' חתחיתן ואח"כ נחללו. ולפ"ז ניחא דמהזה גבי צקור מועטיין פ' דורות נמי לר"ע, ומחילא ממועט ומקחו צעשור, והזה דמקחו מעטת תמיד שאין לריך לקיחתו והקדשו ד"י קודם (והולרך למועט פ' דורות מצקור דהו"א כיון דאפי' קרבן תמיד דלא דמי לפסח צעני צקור מוג"ס מכ"ס פ' דורות). ואגב אשיר על קושי' ס"א על חוס' סוכה מ"ב דס"ל הא דאר"י השומט תמיד שאינו מצוקר ח"ה ולריך תמיד אחר אף שנחלל חמים דצקור מעכב, מהיכי חיתי יטכב צקדשים צעיין שני עליו הכתוב לעכב ואמרין נמי צפ"ק דר"ה קרבנות לצבור צא' צניסן צעיין וצחרומה חדשה ונפקא חקרא עולת ח"צח חדש והצא וצחרומה חדשה ואפי"ה הביא מן היסן כשר משום דלא שעי"ה לעכב כד' מנחות ל', ועוד דצקור תמיד ילפינן מוג"ס דהי' לכס למשמרת וצתמיד חשמרו, וצקור דפסח נמי לא מעכבא כדאי' צמכילתא פ' צא' ואני הלעיר לא מלאתי כן צמכילתא, ושם לא נאמר אלא שמקחו מצעשור אינו מעכב צפסח מזרים ולא נאמר אלא למזוה. ועל קושי' צקדשים צעיין שני לעכב ראיתי צם' מאורי אור כיון דלמדנו ממשמרת, וחשמרו הוי עכובא כדאי' יומא ה' ט"ב. מיהו הרמז"ס לא הביא צה"ל שגגות השומט אינו מצוקר שח"ה וצתמיד פסול (ואין לומר דפטור משום ששעה מזה כאלו הקריב עולת נדבה צשבת, דצקרבנות לצבור חייב דמייתי רמז"ס פ"ב דשגגות) אלא ודאי לרמז"ס איירי ר"י צנחלל צו מוס, דין השני צמתני' פ"ו דפסחים שחטו ונחלל צעל מוס חייב דמייתי רמז"ס פ"ב דשגגות (וכך מורין דברי רש"י צסוכה) וצט"ל לחענית מביא ראיות שצקור אינו מעכב. אך לדברינו דיליף מחשמרו ומשמרת א"כ יעכב? ונ' דרמז"ס צפ"מ ערכין י"ג הי' לו גרסא שהביא גם הרע"ב דלא ילפינן גז"ס לצקור דתמיד מחשמרו ומשמרת אלא: למדנו זה מפסח מזרים שהי' משיכחו ושמיטתו צי"ד ולפי שנאמר צפסח צמועדו ונאמר צתמיד חשמרו להקריב לי צמועדו, להכי ודאי י"ל דלא מעכב וצתי"ט סך ה' גרסח הרמז"ס צצן צג צג. ויש סמך לגרסא זו, דאי ילפינן מחשמרו אף המוספין בכלל דצחענית כ"ו ילפינן דכל קרבנות לצבור צעני מעמד ועקר הלמוד הוא מחשמרו כמ"ס חיי"ט וכך הוא צספרי ואמרין מועדות מעכבין חענית כ"ו וכ"פ הרמז"ס, ואם כל קרבנות לצבור בכלל חשמרו כד' צספרי ומחשמרו ילפינן צקור, מוספין נמי לריבין צקור, ואינו כן כדאי' במנחות מ"ט, א ח"א דף 20. ב מגלה י"מ. ג סס י"ט. ד וכ"כ ט"א.

וכ"כ

ספר האשכול, הלכות חנוכה ופורים.

עמלק נמי ספר בעי, דאי האי לא בעי בספר, טקרא מגלה נמי לא בעי ספר דהא אתי' זכירה מזכירה דעמלק א. — קרא המגלה תרגום ב לא יצא, אפי' כתבה תרגום וקראה תרגום, אבל קורין אותה ללועזות בלעז ג מוקי בגמ' הא דקראה תרגום לא יצא, אם אינו מבין, והא דאמר קורין ללועזות בלעז אם מבין הלשון וכתוב בלשון לעז, כי הוּכַח דלא להוי קורא על פה והני גיפטיה לגיפטיה, עברית ד לעברים, יונית ליונים יצא, והלועז ששמע אשורית יצא אע"ג דלא ידע טאי קאמר, מידי דהוי אנשים ועמי הארץ דלא ידעי טאי דקאמרינן ונפקי י"ח, דהא אינא מצות קריאה ופרסום הנס ה' כ"כ הגר"ע. ומדהביא ברייתא יונית ליונים יצא, משמע דס"ל מי שאינו מבין יונית לא נפיק בה כדדייקינן בגמ' טהאי ברייתא, ואחמר החם רב ושמואל דאמרי תרויהו לעז יוני לכל כשר ומוקי האי ברייתא כרבנן, ואינהו דאמרי כרשב"ג ספרים התירו לכתוב יונית, דס"ל יונית כל"הק ו פריך ולימרי הלכה כרשב"ג ומפרק דהו"א במגלה מודה רשב"ג דכ' ככתבם דוקא בל"הק קמ"ל. ולא פסק חרב כותיה, ולא טשום דמתני' אמרה קראה תרגום בכל לשון לא יצא, יונית נמי בכלל, ואמרה נמי הלועז ששמע אשורית יצא מכלל דיונית שאינו מכיר לא יצא ודלא כרב ושמואל דפסקי כרשב"ג והוי מתני' סתם בחר מחלוקת והלכה כסתם ה', דמהא ליכא למשמע, די"ל הא דתנן בכל לשון לא יצא, כרשב"ג נמי אתי', דבכל לשונות לבר מיונית מודה רשב"ג דאינו יוצא אם אינו מבין, ומיונית לא דבר תנא דמתני' ובפלוגתא לא איירי, וכן הא דתנן הלועז ששמע אשורית יצא לכ"ע אתי', מיהו לרשב"ג יונית כאשורית והנא לא קחשיב אלא טאי דניחא לכ"ע ה' הדע דפריך לרב ושמואל דאמרי ביונית כ"ע יצא מברייתא דהני' יונית ליונים יצא, ליונים אין לכ"ע לא, ולא פריך להו מטתני' דקתני בכל לשון לא יצא והלועז ששמע אשורית יצא, ולא קתני יונית, אלא ודאי מטתני'

נחל אשכול

א וכו' חוס' י"ז ע"ב וזכרות י"ו (ומ"ס שס פ' פרס דלורייתא שמתחיה מלך מלחמי צם' מל"א שבי' כחוב צתים' קריאה דלוריית' ליכא חלל פ' זכור או פ"פ צר"ת וכונתם פ' פורים ויצא עמלק שיואלין צב נמי לזכירת עמלק והמעתיק טעם ומשב פ"פ רטום לומר פ' פרס. ומח"ט יושבי כפרים מחלפשים לבוא צעיר לשמוע פ' זכור מקורא צס"ח, ואף שא' מיליא רבים י"ח ושומע כעונם, מ"ח דומי' דחפלה דלסוליא רבים לריך עשרה וכן קריאת התורה אינה חלל ציו"ד. ונלמד זה מדברי הר"אם פ"ז דזכרות סי' י"ט סכ' דאפשר הא דר"ל שחמר עבדו ללרפו לוי"ד מ' מזהו דלור' כגון לקרות פ' זכור ציו"ד, ואין פרוש לדבר זה אם לא נאמר שהיו צהם שלא יוכלו לקרות ולסוליאם הולך יו"ד, דודאי מו' שיוכל לקרות אף צימיר קורא וי"ח. וקסי' ח"כ זכירה דשבת נמי ליצטו ספר? ורמזין פ' יתרו כ' צצת ידענן שהזכירה צפה כיון דכ' זכור לקדשו כמו וקדשתם ש' חמשים דצ"ד מחייב לומר מקודש, וצתחומא זכור את יה"ל יכול בלב כשהוא אומר שמור יה"ל הרי בלב אמור ודאי זכור ע"פ וכו' צספרי פ' כי חלל, וקסי' לי ל"ל קרא לילך מזכירה דעמלק, חלל ודאי דלא צבי רחמנא ללמוד מעמלק, דח"כ אין גז"ס למחלה ובעינן נמי ספר, להכי פלגינכו רחמנא כי סיכא דלא לילך מהדדי. ניחא צזה מ"ס הרמז"ס (והוא ומכילתא) פ"ז דח"מ מ"ע של חורה לספר צי"מ צליל ט"ו שני זכור את היום ח"מ ומשה אומר להם היום יולאים וכמ"ס זכור את יום צצת לקדשו, ופר"ח צל"ח ס"ז מספק אי יולא בהזכרה יצ"מ בלב (צליל ט"ז אין לספק דכ' והגדה) אבל השתא דלמדנו משבת ושבת ידענו שהוא צפה, זכירת י"ח נמי צפה, ואי קסי' דלמא יצ"מ לריך ספר? חלל"כ דצעה טורה משה זכור את היום וגם צעה שאמר הקצ"ה זכור את יום צצת, עדיין לא הי' ספר ולא לוחות ומיד נלטו על הדבר, אבל כשאמר זכור אהע"ל עמלק כבר נכתבו פרשיות עתה' גטין ס', ועוד כבר הוכחנו דשבת לא ילפינן מעמלק דבעיא ספר, וי"ח ושבת חד תכסיסא ח' להו דשבת נמי זכר לי"ח ככ' צצרות אחרונות. ואי קסי' נסים דחייבין צזכירת שבת לחייבו נמי צזכירת יצ"מ כבר פרשתי הדבר צספרי מושב ר"ע דף 9. ודע דכל חונו מלות כ' מ"ע לספר צי"מ צליל ט"ו מקרא והגדה לבקד וצפסחים קי"ז נמי חייתי הך קרא, וקסה מיל' שחייב מ"הס חס אין לו צן או מי ששאל, ומ"ס ר"ג כל שלא אמר ג"ד ל"י שאל' ואמרתם ודאי לאו דלור' דהאי ואמרתם נמי קאי על שאלת הבן, אבל ניחא כמ"ס הרמז"ס ממכילתא דילף מזכור את היום אשר ילחם, היום ח"ה, וכיון דהגדה לבקד צעבור זה צעה שח"מ חונתם לפיך, ה"ה נמי טאי זכור את היום צעבור זה (וראיחי צצמשים ראש סי' קט"ג די"ח בכל ימות השנה בלב נמי ילא חוץ מילי פסח דכתוב והגדה אפשר דס"ל מדאמר קרא לא תחלל עליו חוץ וגו' למען חזר ח"כ אינה מניה מיוחדת מ"ס צמשנת ר"ג דף 9 להכי די חס מניעה חוץ ואכילה מזה גורמת הזכרה בלב) וראיחי מקסים מיל' דזכירת עמלק צפה מוכתוב זכר ולא חשכה, דלמא ל"ת כ' לעבור עליו צעה ובל"ת, אע"ג דלא לקי כמ"ס ריש ח"ה נשך? ונ' דוקא צמעשה או צדבור ים לחלק בין עבר אעשה ע"י עלולת או עבר על ל"ת שבו ע"י פעולה, משח"כ דבר שהוא בלב. ועוד כמו דאמרינן צפסחים כ"ד לא אמרינן לעבור עליו צב' לאוין כל היכא דאיכא למדרש, ה"ג בלאו ועשה על דבר ח' היכא דאין נ"ח לענין עונש, לא אמרינן לעבור צעה ול"ת היכא דאיכא למדרש. ודע דבס' חוץ כ' זכירת עמלק אינה נוהגת צנשים שאין עליהם נעשות מלחמה, ולא מלחמי צרמז"ס וסמ"ג ויחכן אע"ג שאינם צתורת מלחמה, מ"ח צעורחם חמר ישיעה כמו ע"י דצורה. ב מגלה י"ח. ג המצויים אותה לשון. ד לשון עברית הוא ל"הק, וכחצ עברי אין כתב אשורית סכיתבין צו ל"הק חלל כתב ליצוגא ספסול לכחוב סת"ס צו וע' פסקי חוס' מגלה ח' טעם למא קורין סלסון עברי והכתב אשורי. ה מה שאין מצויים ישאלו ומודיעין להם, ובגמ' חן נמי אחשתינים בני רמכים לא ידענן חלל מניה קריאה ופרסומי ניסא, ה"ג. ו מגלה ט' יליף מקרא יפת ח' ליפת ופיסוחו של יפת ישכון צהלי סס פרש"י לטונו יפה מכל לשונות של בני יפת, חלל צירוס' משמע לשון יפת דרש שקאי על לשון כמו ויפתוהו צפיהס. ז פי' לעיל ח' איכא פלוגתא צמתני' לח"ק יונית אינה כל"הק ולרשב"ג כל"הק, ולסתם דהכא יונית אינה כל"הק שמי שאינו מזכירה ח"ה צה וקוי"ן ע"ז ז' מחלוקת ואח"כ סתם הלכה כסתם וכ"כ רמזין ור"ן טעם הרי"ף דלא פסק כרשב"ג ולי קשה דלעיל ט' אמר ר"יו צהדי' הלכה כרשב"ג ואין הכלל מחלוקת ואח"כ סתם יוכל לסחור חס פסק אמורא כר"יו צהדי' נגד הסתם ומכ"ס הכא דרב וסמ"ח כותי' וע' ציד מלחמי סי' ק"ע, חולי' ס"ל דלא אמר ר"יו צהדי' הלכה כרשב"ג חלל ומכלל אמר דנכתובות ע"ז חר"יו כ"ח שנה רשב"ג צמשנתו הלכה כמותו חוץ מערב וכו' ועי"ט פ"ח דערובין דהיה ללא דסמ"ח). ח וכו' כ

ספר האשכול, הלכות חנוכה ופורים.

טמחני' ליכא למשמע דיונית אינה כאשורית א אבל עקר טעמי' דהגר"צ משום דהני אמוראי לעיל בפ"ק ב דמוקי למחני' דידים דקחני בה שאינו מטמא את הידים עד שיכחבנו אשורית ועל הספר בדיו דאיירי במגלה שנאמר בה ככתבם וכלשונם ולדידהו במגלה רשב"ג מודה יונית לא ג. ואיכא מרבואתא דאמרי יונית כל"הק לרשב"ג אף במגלה ויוצא אף שאינו מכירה. וטהא דתנן ד שאינו יוצא עד שתיא כתובה אשורית, איכא למידק אף דיוצא בגיפטיה לגיפטים וכו' מ"ט הכתב צריך שתיא אשורית כדיליף בגמ' ה סדכ' ככתבם וכוטמם. והא דאמר אביו ו במגלה צריך אשורית דכתב ככתבם וכלשונם, אין לדיוק מיני' דגם אלשון אשורית קפיד, דהא יוצא לכ"ע בגיפטיה לגיפטים, ובנוסח דייקא לא גרם ככתבם וכלשונם ו אלא ככתבם וכוטמם, ומיני' יליף אביו כתב אשורית ודייק כיון דאכתב קפיד קרא, כ"ש אלשון שצריך להיות אשורית לענין טוכטת ידים ה ולענין שהכל יוצאין בה אפי' אינו מבין, אבל ודאי ל"פ אמחני' דגיפטיה ו"ב הטבין גיפטיה דלרדיו' אית בי' פרסומי ניסא טפי טל"הק, מיהו הכתב צריך להיות אשורית דכתבם כתיב. אבל מדשתקו רבואתא ולא אטרו ט. . ש"ט דס"ל דעד שתיא' כתובה אשורית דמחני' לא קאי אלא אם הלשון עברית, ואם הלשון בלעז גם הכתב יהא בלעז ו וה"נ חני' יא קראה לעז ללועזות יצאו, קראה אשורית, שומעין ואינם שומעין יוצאין, לעולם אינם יוצאין עד שתיא כתובה אשורית בלשון עברי על הספר בדיו יב (חסר).

הלכות ס"ת בין עשיתו בין לקרות בו.

יא. אריב"א יג הלוקח ס"ת מן השוק כחוטף מצוה מן השוק איכא מרבואתא פרשו דמצוה קעביד אלא שאם כתבו לשמו מצוה טפי יד ולא נ' כן דעת הרג"צ טו. כתבו מעלה עליו כאלו קבלו מסיני, הגיה בו אות א' מעלה עליו כאלו כתבו. ואטרינן

נחל אשכול

פר"ן. א זזה יתישב דקדוק מהרש"א. ב דף ט' אביו ור"פ ורנב"י. ג פר"ן הקסה ע"ז דלמח הני אמוראי מוקי מחני' דידים כרבנן דרשב"ג דמכשרי צם"ה כל לשונית ובמגלה דכ' ככתבם וכלשונם פסלי כל לשונות, אבל לרשב"ג ס"ל הני אמוראי כרב ושמואל דיונית כל"הק אף לענין מגלה ולא אחא ככתבם אלא למעט שאר לשונות, וכיון דלפסק הלכתא דדף ט' כרשב"ג לענין מגלה נתיי' ובאמת לק"מ לחוס' לעיל ט' דלרבנן ודאי כל הלשונות כשרות במגלה, דאי פסלי הול"ל במחני' ח' ע"ב (דאחי' כרבנן) אין בין ספרים לח"ומ ומגלה ספרים נכתבין בכל לשון משא"כ תפלין ומזוזות ומגלה, אלא ש"מ לרבנן אף מגלה בכל לשון, וא"כ הני אמוראי דמוקי מחני' דידים במגלה, ע"כ כרשב"ג מוקי לה וס"ל במגלה מודה דיונית אינה כאשורית ודלא כרב ושמואל. מיהו דיוקא דתוס' יש לפרוק, דלעולם י"ל דהני אמוראי דמוקי מחני' דידים במגלה כרבנן מוקי לה, וסא דלא קאחרי במחני' ח' אין בין ספרים לח"ומ ומגלה, דלא בא אלא לומר שיש חלוק בין ס"ת לדברים אחרים שאינה חמורה כח"ומ, אבל לא למחני' כל השויים דין, דאטו כי רוכלא ליחשב. ועוד דלא דמי מגלה לח"ומ דמנינו אופן דשרי מגלה בכל לשון גיפטיה לגפטיים כח"מ פר"ן, למי שאינו יודע אלא גיפטיה ודאי עקר פרסומי ניסא בגיפטיה, להכי לא תנא אין בין ספרים לח"ומ ומגלה דליכא לסיומי צסיפא שח"ומ ומגלה אין נכתבין אלא אשורית. כיון דבמגלה גיפטיה לגיפטיים שרי, ולא דמי לח"ומ שלעולם אין נכתבים אלא אשורית. ועי"ל סא דלא תני מגלה במחני' ע"פי מה שסקשו חוס' מנחות ל"ב ניימח נמי סס"ת אינה נכתבת אלא על הגויל, ות"ומ פסולים על הגויל? ותרטו כיון דלאו אחד טעמא מפסל צהו גויל לא דמי לאשורית דמפסל צת"ומ אחד טעמא דכ' והיו, וס"ג לא קאמר לח"ומ ומגלה, דלאו אחד טעמא צבו אשורית דח"ומ משום דכ' והיו, ומגלה משום דכ' ככתבם, אבל לעולם י"ל דלרבנן יונית לא שרי במגלה ומחני' דידים שפיר מוקי אמוראי כרבנן ובמגלה איירי אבל לרשב"ג יונית כשר אף במגלה כרב ושמואל כרז"ה ורמב"ם ור"ן ורע"ב ור"ע צטור חר"ן (ולדידן לא נ"מ דכבר נשתבס ל' יוני כח"מ כרמב"ם) ופיירו איכא מרבואתא סכ' רבנו צסמוך. ד י"ז ע"ב. ה י"ט, דעת ריב"ז עתי"ט. ו ט'. ז דכלשונם הכתוב אסחר ח' ט' גבי אגרת אסחרוס כ', אבל ככתבם וכמוטם הכתוב אסחר ט' כ"ז גבי פורים וכו' מגלה כ' וכן צס"ם י"ט, ושזר ר' שהעיר צפר"ס. ח כלומר דוקא לענין זה ולענין שהכל יוצאין אף שאינם מצויים, אבל ודאי גיפטיה לגפטיים יולא צה (דאין פרסומי ל' גדול מזה), אבל הקרא דככתבם איירי צמידו דיונאוי' כ"ע חס דוקא אשורית, לכך ח"ומ אח הידים אלא כתב ולשון אשורית וכ"כ תיב' ח' ע"ב, אבל ח"מ רבנו גיפטיה לגיפטיים הכתב צריך להיות אשורית, ל"מ דצבריהם, ור"פ ס"ל ח"מ צמשה עד שתיא כ' אשורית קאי על הלועז ששמע אשורית יולא וע"ז חסיים להוליא כל השומעים (אף אינו מבין) גם הכתב צ"ל אשורית אבל למכירין גיפטיה ויונאין צו גם הכתב גפטיה. ט הכתב צ"ל אשורי אפי' כתובה גיפטיה לגיפטיים. י משמע כח"מ ח"ט אפי' דיעבד מעבד דכ' ככתבם וכלשונם סיפא הכתב כלשון, ואם לשון גיפטיה סכתב צ"ל גיפטיה וסא דנקט עד שתיא' כתובה אשורית, דסחמא צלשין הקדם כתובם להוליא כ"ע. יא חוספתא פ"ב. יב פי' כיון שחסיים לעולם אינם יולאין אלא צלשון עברי, זה ודאי לאו דוקא, שכבר החמיל לעז ללועזות יולא ע"כ קאי למי שאין מבין עברי' ושומע עברית דיולא (דפסק מיני' צמליעתא דצרייתא) ועלס קאמר דאין יולא בעברי' אח"כ גם סכתב אשורי (דאי קאי אריסא לעז ללועזות יולא, הול"ל ח"ומ ובלצד שתיא כ' אשורית והיו כ"ש חס שלשון עברית, ולא הול"ל לפסיק צמליעתא קראח אשורית וכו') אבל צשאר לשונות סכתב מעין שלשון. מיהו לרשב"ל דדייק מירושלמי סמבין עברי' לא יולא צלע"ז, י"ל נמי סיסא דתוספ' לעולם וכו' קאי על רוב ישראל שצמביים עברי'. עכ"פ שמעינן מחוספתא לשון עברי' צבו ג"כ כתב אשורי ובלא"ה אין יולא, ואלו ראוה צ"י ורמ"א לא היו כותבין חר"ן סעי' ט' צכתב אין קפידא. יג מנחות ל'. יד רש"י פזו דייק מדלא צביא רי"ף סא דרבנן סנפדין כ"א חע"פי שהנימו אצותיו ס"ת מנוה לכתוב משלו שאינו יולא צל אצותיו סירס (וכ"כ דרמב"ם וסר"אש לא צביא) וע"כ צ"ל כיון שהציא לוקח ס"ת מן השוק חע"פי סקנאו צדמים ל"י, כ"ש ציורס ס"ת דלא נסיק, אבל אי מפרשו כרש"י לוקח מן השוק עביד מנוה, סק"ל לחס לא צביא צל אצותיו ל"ג כלל, אלא ודאי ס"ל כחוטף מנוה

ספר האשכול, הלכות ס"ת בין עשיתו בין לקרות בו.

נחל אשכול

שאין בו מניח כלל, ויפה כ' רמ"א דקנה לאו מניח עבד וסרה תמיכה טו"ז, וזה שטת הרמב"ם שלא הביא כלל הליקח ס"ת מן השוק רק סחם שהמלוה לכתוב בעלמו וא"י בשל אבותיו, ואם אינו יודע לכתוב אחרים כותבין לו, ואם הביא אותה אמת כאלו כתבו כולי. ועדיין קשה דאריא"ר אם הביא אותה א' מע"ה כאלו כתבו אף שקנאו מטעם שכתב נמק"י ולכאורה מ' בירושא לא מהני אפי' הביאו וסק"ל למה לא הביא הר"ף דאינו יולא בשל אבותיו אפי' הביא? וע"כ ז"ל דס"ל הא דאמר הביא אותה כאלו כתבו, כיון דע"י נעשה ס"ת כשר, ה"ה אם ירש ס"ת מוטעה והביא הוא נמי כאלו כתבו וכך משמעות הרמב"ם. ומלאתי בכתבי אבותי ז"ל חשיבה בענין מלית כ' ס"ת מרמב"ם הגמ"ה אברהם ברודא ז"ל והוא לא נדפסה וכדי שלא תאחד אעתיקה ומה שהוספתי במציגה תארתיו. נשאלתי אם שפתו כמה בני אדם וכתבו תורה בשותפות אם ילאו י"ח, די"ל מפשטות הקרא מוכח דנוסב בשותפות כמו גבי ליתא דכי בגדיהם כחזוהר בחולין קל"ז כל היכא דכ' לשון רבים בקרבם לאונס ה"ז גבי ס"ת כ' כתבו לכם, משמע אף בשותפות, ואינו נכון. דכתבו תוס' סוכה כ"ז דאין לדייק מלפס דיואל באחרוג בשותפות מדכ' לכם (א"ה אין זה ראוי לסתור דתוס' כ' באחרוג אין לדייק מלפס דהיורכה ת' לכתוב לכם מדכ' ולקחתם שתהא לקימה ביד כל אחד ואחד כדא"י סוכה מ"ג וע' י"ד סס ומנחות כ"ז ע"ב בתוס' אבל הכא לכתוב כתב לך, מיהו אפשר דלא מני למכתב כתב לך, דהו"ל דוקא למשה כדא"י נדרים ל"ח לא נתנה ת' אלא למשה ולורעו דכ' בכי חשא כתב לך, פרוש למורה של חורה כמ"ש מהרש"ל, ומשה נהג ט"ע ונתנה לישראל, ומפרש הס"ס דזה מיירי לפלפולא בעלמא נהן לו לבדו דל"ל עקר החורה, דכ' כתבו לכם) ומסנדרין מוכח דא"י בשותפות דאהא דקאמר רבא שא"י בשל אבותיו פריך אביי ותניי וכתב לו את מ"הת ובלבד שלא יתנאה בשל אחרים מלך אין דיוט לא, ואי שותפות מותר להדיט לא פריך מדין, הדיוט מותר בשותפות ומלך אסור, אלא ודאי א"י בשותפות (א"ה לפי גרסת עין יעקב וספר המלות לרמב"ם פריך אביי מצרייתא דא"י החס ובלבד שלא יתנאה בשל אבותיו מלך אין דיוט לא, ושפיר פריך לרבא דעכ"פ מוכח דדיוט יולא בירש מאבותיו, אבל לעולם יומא בשותפות פשיטא לכו דילא. ובלא"ה אין לדייק דין מכה סך קושי', דאף אם נאמר דדיוט נמי א"י בשותפות, עכ"פ אם קנה ס"ת והביא אותה א' יאל, והמלך לריך לכתוב כולו לשמו, וא"כ אכתי תיקשי מאי פריך אביי ובלבד שלא יתנאה בשל אחרים, מלך לא יתנאה כלל בס"ת שקנה אפי' הביא בו לא מהני אבל להדיט מהני קנה והביא אבל בשל אבותיו לא יאל, ומכ"ש לפרש"י דדיוט עבד מניח נשקנה אף שלא הביא, ובשל אבותיו לא יאל, וא"כ חלוק יש בין מלך להדיט, שמלך א"י בקנה, והוה שלא יתנאה בשל אחרים דקתני, אבל דדיוט הקונה מאחרים יאל. אבל כל הקושות בטעות, אביי לא ידע דין דדיוט א"י בשל אבותיו ושנריך מלך ב' ס"ת כמ"ש מהרש"ל, ורבא בקוסטא מחרץ עקר החלוק בין מלך להדיט) ועוד ראוי מרמב"ם סכ' מלך שהניחו לו אבותיו ס"ת לריך לכתוב ס' שני וקשה בגמ' משמע שנריך ב' ס"ת משלו? וכ' כ"מ שדוחק לתרץ דנריך ב' היינו א' שהניחו לו אבותיו וא' משלו, והיכא שלא הניחו לו ס"ת לריך לכתוב ב', דבגמ' ל"מ כן אלא ז"ל הרמב"ם לא חשב אלא מה שמלך יותר מהדיט דהיינו אותו ס"ת שכתב לו יותר על דדיוט, דרוב מלכים יש להם ס"ת כשהי' דדיוט, וכן במתני' נקט וכתב לו ס"ת משלו ואינו מזכיר רק א' מה"ט עכ"ל הרי שלך לפניך דדיוט א"י בשותפות, דהא מלך ודאי א"י בשותפות דכ' וכתב לו והיינו לב' תורות ועלייהו כ' וכתב לו שניהם שלו ולא בשותפות, ואיך סמך רמב"ם לכתוב במלך רק ס"ת אחת אס"ת שהי' לו כשהי' דדיוט הלא דדיוט יולא בשותפות ומלך לא? אלא ודאי גם דדיוט א"י בשותפות (א"ה הרמב"ם פ"ג מלכים כתב להדי' מלך א"ל לכתוב לו אלא ס"ת אחת אם הניחו לו אבותיו ס"ת, ואם כוונתו שיש לו עוד ס"ת שכתב לו בהיותו דדיוט, של אבותיו מאי צעו הכא, לא לעזר ולא להועיל? אלא ברור כפרש הדוחק של כ"מ, דס"ל לרמב"ם אם יש לו משל אבותיו א"ל לכתוב לו רק א' ובשל אבותיו סומך לענין מ"ע דדיוט ועתה כתבו, ואי ליכא משל אבותיו כותב ב', וקרא דוכ' לו את משנה פרש הרמב"ם כמזרחי סיכתב לו חורה שני' שכבר יש לו א' בהיותו דדיוט או משל אבותיו, ומ"ש ל"י אלא לב' ס"ת כדתינוי וכתב לו אמ"ת וכו' היינו מדכ' משנה, חורה שני', מכלל דא"י ל"י אחרת, וס"ל הרמב"ם דמשנה חורה לריך לכתוב לו לשמו, אבל הראשונה אם יש לו מאבותיו יאל, וכ"כ בפ"ז דהל' ס"ת. ובעס הרמב"ם שמלך סומך לענין ס"ת אחת בשל אבותיו ולהדיט אסור, דעקר מלית כ' ס"ת להדיט ללמוד זה דכ' כתבו לכם ולמדס אביי שימה צפיהם, ולהכי א"י בשל אבותיו דכ' צספרי אשר אנוני מנך היום שיהי' לכם חדשים לא כדיוטגמא ישנה שאין אדס סופנה, וס"ת שהניחו לו אבותיו ולא טרם צ"י היא לו כדיוטגמא ישנה ואינו לומד זה בשמחה כנס"ת חדשה שטרם זה, ולפ"ז במלך שנס"ת א' שכותב לו בהיותו מלך לומד זה ונכנסת ויולאת עמו וא' מניח צבית גמיו ואין קורא בו כלל, ודאי מסכתב שנס"ת שאין קורא בו יולא בשל אבותיו שאינה לקריאה) אמנם יש להוכיח להפך דיואל דדיוט בשותפות דאמר בגמ' שס דאיכא מ"ד דמשנפ חורה לא אחי לב' ס"ת אלא לכתב ישחיון שנשחנה הכתב צימוי עזרא, והקשו מהרש"ל ומהרש"ל כיון דמלך א"ל ב' ס"ת קשה קושי' אביי לתמי אמר שלא יתנאה בשל אחרים מלך אין דדיוט לא? ולפמ"ש ל"ק דהכי מחרץ מלך א"י בשותפות והדיט יאל (א"ה מהא לא ארי', די"ל חלוק אחר דדיוט יולא אם קנה או ירש והביא אותה א' ומלך לא) חזינו למ"ד משנה ת' לכתב השחיון מפרשין דמלך אין לו רק ס"ת אחד וקושי' אביי משנין לענין שותפות ודקו דברי רמב"ם שפסק מלך לא לריך לכתוב אלא ס"ת אחד דלפי האמת לא דרשין משנה לב' ס"ת (א"ה לא אוכל להאמין שילאו הדברי' מפי גדול, הרמב"ם צהל' ס"ת כ' להדי' שנריך ב' ס"ת אחת שניכנסת ויולאת עמו וא' צבית גמיו כברייתא ראשונה ואם לא הי' לו ס"ת כשהי' דדיוט לריך לכתוב ב' ס"ת אחר שמלך וכן בפ"ג דמלכ"י וכן צספר המלות י"ח) ולפ"ז כשהקדישו קהל ס"ת מקופת הק' כל בני קהלה יש להם חלק יוכלו אני לפטור כולם ממלית כ' ס"ת דהו"ל כשותפין. אך יש לחלק כשעושין יוד"ב צ"א שותפות וכותבין ס"ת ש"ד שיואלין, אבל קהל שהקדישו ס"ת הקדש גמור אין יולאין בו כמ"ש ת"מ לא יקדים אדם ס"ת דכ' לכם וכשהקדישה ל"מ לכם, וראיתו דלעולם לריכה להיות שלו ולא אמריין צשעת כתיבה הקפידה חורה שיהא שלו, מהא דפסק הרמב"ם גבי מלך אם נאבד ממנו ס"ת לריך לכתוב אחרת. ורבים תופסים עליו מלך שאני דכ' והיתה עמו וקרא בו כ"ה, אבל דדיוט לא (א"ה הפללה זו א"י מה היא, הרמב"ם כ' על אותו ס"ת שהי' לו כשהי' דדיוט, וכשמלך מניחו צבית גמיו, ואינו קורא בו שאם נאבדס לריך אחרת, ש"ע דדיוט נמי כשנאבדס לריך אחרת) אבל באמת לרקו דברי ת"מ, דל"כ

ספר האשכול, הלכות ס"ת בין עשיתו בין לקרות בו.

ואמרינן פרק כהן גדול א אמר רבא אע"פי שהניחו לו אבותיו ס"ת מצוה לכתוב משלו שנא' ועתה כתבו לכם את ס"ת כולומר כיון דמסיים ולמדה את ב"י שיטה בפניהם למען תהי' השירה לעד בב"י, וכיון שצריך לכתוב העדות מכ"ש שצריך לכתוב ע"ט בא העדות דהיינו כ"הת כולה ב וכן במלך כ' וכתב לו את משנה ה"ה וקרא בו כל ימי חייו למען ילמד ליראה אה"א לשמור את כל דברי ה"ה ואת הח"ה לעשותם, אלמא דכתיבה בשביל ללמוד. והא דמהדר במלך ואמר את משנה ה"ה לפי שהמלך צריך ב' ס"ת, אחת שנכנסת ויוצאת עמו וקורא בה, ואחת שמונחת בבית גניו ג והא דאמר אע"פי שהניחו לו אבותיו ס"ת מצוה לכתוב משלו, לאו למיטרא מצוה מן המוכרח משלו, אבל ס"מ קיים מצוה נמי בשל אבותיו, דאי הכי מ"פ לי' אביו וכתב לו ס"ת שלא יחנאה משל אחרים, מלך אין הדיוט לא, במלך לא נפיק כלל בשל אבותיו, ובהדיוט נפיק? אלא ודאי פרושא דמלתא מצוה לכתוב משלו, דלא נפיק כלל בשל אבותיו. ודאי מצוה רבה עביר אם כותב בעצמו, ואם א"א לו ישכר סופר הכותב לו לשמו, ואם קנאו והגיה בו אפי' אות א' ועשאו כשר, כאלו כתבו כולו. ובכל הדברים מצוה בו יותר מכשולחו ד. ח"ד אין כותבין תפלין ה' אלא על עור בהמה חיה ועוף הטהורים אפי' על עור נבלות וטרפות שבהן אבל אין כותבין על עור של טמאות שני למען תהי' תורת ה' בפוך מדבר הטוהר לפיך ומהאי למודא ידיענן נמי דס"ת אין כותבין אלא על סהורו' דהוקש בהאי קרא דכ' בתפלין כל התורה כולה לתפלין ו' וטוהה נמי אחקש לתפלין ולס"ת ד' ותנן נמי... ח' וא' החפ ועל עור של דג ט' אפי' טהור לא אפשט אי כותבין עליו. ח"ר י' מדבק תורה נביאים כתובים כאחד ומניח בין חומש לחומש של תורה ד' שיטין וכן בין נביא לנביא, ובנביא של תרי עשר ג' שיטין ומסיים מלמטה ומתחיל למעלה שאם בא לחתוך חותך יא. כ' הגאונים

נחל אשכול

דאל"כ מאי פריך מלך אין הדיוט לא, גבי מלך לריך להיית תמיד עמו וקרא בו כ"מ וכסגלצד לריך אחר, משח"כ הדיוט (אי) זה בא לכלל יסוד דלביי פריך מזרייתא שלא יתנאה משל אחרים מלך אין הדיוט לא דמשמע ה' יולא באתרים ורבה אמר חפי' בירש לא ינא ומה ענין זה לנאצד) אלא ודאי אף הדיוט ח"י כסגלצד או הקדישה. אף למ"ש לעיל לפוס חסקת ס"מ שחפית מותר, ה"נ לפי האמת אם נאצד כבר ינא וח"ל אחרת. וכך פסקתי הלכה למעשה, מי שאין יכולת בידי סומך על ס"ת של הכל, כיון דבלא"ה לר"אש יולא צו"הו בספרים אחרים ואף לב"י וצ"ה סכ' אף לר"אש מותר כ' ס"ת במקומה עומדת, מ"מ יוכל לסמוך על שחפית של הקהל, ומי שיש לו יהדר לכתוב בו ס"ת צפ"ט ותע"ב עכ"ל. ואלחמ"ו הגו"ל ישב הרמב"ם שמלך יולא בשל אבותיו צס"ת ח' ע"פי ח"ש בתוספתא פ"ד דסנהדרין אין רשאי להדיוט לקרות צס"ת של מלך שני וקרא בו הוא ולא אחר וכ' פר"מ אסמכתא הוא שאל הביאו הרמב"ם והפטר שטעמו משום דאין משתמשין בצרביטו של מלך, סנהדרין כ"ב, וזה הביא כבר, אף אפשר דגו"ה הוא וגם מלך בן מלך אסור, ואי מטעם שאין משתמשין, מלך משתמש בצרביטו ס"מ כדאי' סם שלמה ה' מותר בהציסג, ולטעם הרמב"ם ס"ת דומה לאלמנתי ס"מ דאפי' למלך אחר אסירה כדאי' דף י"ח וי"ט וכפסק הרמב"ם כרצנן. ובסוגינתו צ' ברייתות ובלבד שלא יתנאה בשל אבותיו וברייתא דפריך מניה אביו וכותב לו ס"ת שלא יתנאה משל אחרים ולא קתני בלבד וקשה ל"ל פריך אביו וברייתא בלבד שלא יתנאה בשל אבותיו, ו' דלביי סבר בלבד שלא יתנאה בשל אבותיו פרושו שאסור לקרות בשל אבותיו מנו"ה וקרא בו ולא אחר להכי חנא אזורה בלבד, וברייתא אחרת שלא יתנאה בשל אחרים לא תנא בלבד שאין אסור לקרות בשל אחרים, אלא פרושו שאין יולא אם קנה מאחרים אע"ג דשלו הוא, ומיילא מוכח הדיוט יולא אם קנה מאחרים כיון שהוא שלו וס"ה ירם מאבותיו? ומשני רבא ל"נ אלא לב' תורות, פרש צ' ברייתות משני ס"ת משפטו, ברייתא ח' בלבד שלא יתנאה בשל אבותיו מיירי צס"ת שצריך לקרות בו ונכנסת ויוצאת עמו, צו"ח א"י באבותיו והדיוט נמי ח"י בשל אבותיו, ודקתני מלך, דה"ה דיולא צו בשל אבותיו כיון שיש לו אחרת צבית גמירדסכתב לשמו, לזה אמר צס"ת שקורא בו ח"י בשל אבותיו, אבל אחרת צבית גמיר יוכל להיות משל אבותיו כיון שאינו קורא צו אבל מאחרים אסור, לכך קתני צהסיא ברייתא שלא יתנאה משל אחרים, ושפיר פסק רמב"ם צס"ת זו יולא משל אבותיו. — הרמב"ם צס"ה כ' נשים פטורות מכתובת ס"ת והסג"א מסיגו ד"ל אע"ג שפסולות לב' ס"ת כדאי' גטין מ"ה מ"מ י"ל דמייבין לכתוב ע"י אחרים ס"ת דהא לב' מוחה נמי פסולות ואע"כ מייבין צמ' כדאי' צביות כ' ורתיחי מי שפסקה ע"ז אף אפשר שמייבין הא בקדושין כ"ג הני כהני שלוחי דרמנא דאס"ד שלוחי דיקן, מי איכא מידי דאין לא מניין למיעבד ואינהו עבדי, וה"נ כיון דלא מני למכתב ודאי פטורות? ואני אומר מטובך הא מייבין צמוזה אע"ג דפסולות לכתובה אלא ודאי ה"ע צמוזה אין המנה דכתיבה אלא לקבוע מוחה וטקר מנהו זו יכולות למיעבד, אבל צס"ת אמר קרא כחצו ולמדה אב"י שימה צפיהם עקר המנה ללמוד התורה וכותב ואינו לומר לא עביר מניה, להכי הנשים פטורות שאין בכלל ח"ה כדאי' קדושין ב"ט וסוטה כ"א ופ' הרמב"ם שאפי' חורה שכתב לא ילמדה ואף שיש לה שכר אם תלמד מ"מ אינה מלמדה היא, ואע"ג דקיי"לן נשים מצרכות צרכת הת' ומחויבות ללמוד מנהו שמייבות צהן, זה דומה לשאר מ"ע שאין מחויבות ומצרכין ככל מי שאינו מנהו ועושה, אבל מדאי' אינה מחויבת ללמוד אלא לעשות המנהו, וכדי שתעשה, ע"כ לריבין חנו ללמדה, אבל מכת לומר גופא שמנהו על האיש מלבד העשיה, לא שייך צאשה שום חייב (ועט"ז ס"י רמ"ו) מקרא מפורש ולמדה את צניכס ולא צווחיכס, ולכפי פטורה גם מוכ' ס"ת. א סנהדרין כ"א. ב הרמב"ם כ' טעם אחר שצריך לכתוב התורה כולה כיון שאמר כתבו השירה, ע"כ כ"הת כולה, שאין כותבין פרשיות פ' כד' גטין ס' והסג"א תמה עליו דלמא די צמוזה ח' סהרמב"ם פ' חומש אחד מותר לכתוב דתו' חגטין סם ולמא סכונה סיכתב משנה חורה לבד. אבל לרצנו יחסא. ג סנהדרין סם. ד קדושין מ"ב. ה שבת ק"ח. ו מכות י"א. ז גטין מ"ה ע"ב וקשרתם וכתבתם ומנחת ל"ד כתיבה כתיבה מס"ת. ח אפשר ל"ל מגלה ח' ע"ב אין בין ספרים לת"ו וכ' אבל אין זה ראי' מוכחת דלא תני אלא מה שזיה צת"ו ואין צס"ת, ואי אחרת מוחה ח"י עור טהורה שפיר דלא תני עור טהורה. וע"כ ל"ל כן לר"ת דס"ל ס"ת ח"י שרטוט דלא תני צמתני' סך חלוקת חמסין דת"ו נמי לא טיין צזה דתפלין ח"י שרטוט. ט סם צצבת. י צ"ב י"ג גרסת רש"י ולא הרמב"ם. יא פרש"י לא יניח למעלה חלק שהרי אם צא לחתוך חותך, ומלא זה ראש סכך, וגנאי הוא שיהי' משונה משאר. וכ' חוס' מירושלמי מוכח בין חומש לחומש לריך להניח

ספר האשכול, הלכות ס"ת בין עשיתו בין לקרות בו.

הגאונים הא דאין עושין ס"ת לא ארכו יתר על הקיפו ולא הקיפו יתר על ארכו א היינו ארכו ו' טפחים ועוביו ב' טפחים ב שאלו את רבי שעור ס"ת בכמה? א"ל בגויל ג' ו' טפחים, פי' שהוא עב ויוצא שעור הקיפו ט' עוביו ו' טפחים, בקלף אינו יודע, לפי שהיו הקלפים רכים ועבים. ואמר הגאון הקיפו כארכו לא תמצא אלא בגוילין לא בקלף ולא בודק ד. ונהגו הראשונים לעשות ארכו ו' טפחים כאורך הלוחות ה שכך יהי' נאה ושנינו ו זה אלי ואנוהו התנאה לפנינו במצות נאות בסוכה נאה, בציצת נ', לולב נ', שופר נ', ס"ת נ', וכתוב בו לשמו בדיו נאה, כלבלב נ', בקולמוס נ' ו בגוילין נאים וזכרכו בשיראין נאים, דו' טפחים אורך בגויל יהי' הקיפו ו' טפחים. ולפעמים בגויל נמי לא מתרמי אלא בעבים ושטנים. כיצד הקיפו כארכו ח, מביא ס"ת וזכרכו כרך א' ומקיפו בחוט ומודדו, אם הווה כארכו ו"ט הקיפו כארכו, ולא לכל אדם מתרמי הקיפו כארכו ולרב המנונא לא אחרמי אלא א' משבעים ט. ואמר רב שרירא האי בקלף אינו יודע דאמר בגמ' טעה בו אדם גדול וחשב כי הוא ודק, ולא היא, אלא ודק בלשון חכמים חיפה י דמליח ולא קמיה ולא עפיץ יא דיפתרא דמליח וקמיה ולא עפיץ זה נקרא קלף יב. ולא ראיתי מעולם ס"ת על קלף, אלא מצוה מן המוכרח למעבדיה יג. . ודק שהוא חיפה שהכשיר רב מר אשי יד לא הוודו חכמי דורנו כמו מר רב יוסף גאון בן מר רב רבי טו ולא חכמי ישיבתנו כמו מר רב נחשון ואף אשר אחריהן. — ס"ת לא יעשה חציו גויל וחציו קלף טו אבל עושה חציו גויל וחציו צבאים יז אע"פי שאין מן המוכרח בגויל במקום שער כותב יח בקלף במקום נהושחו יט ואם שנה פסול, ולא יהא כותב חציו על עור כ וחציו על קלף. ואע"פי שאמר רבי בא בקלף אינו יודע, משמע שכותבין ס"ת על קלף, אין מתירין לכתחלה דרהיטא דגמ' לא אמר אלא גויל, ס"ת שכתבתי גוילין לא עבדתי לשמו כב. וכ' הנגיד כג מצוה ט"ה למעבדו לשמו ע"י ישראל, ואם לאו ילך אצל גוי ויאמר עורות לס"ת אני צריך, ובשטעבד הגוי לשם ס"ת ומסיע ישראל מעט הוי לשמו, או ילך אצל גוי ויקח עורות ארוכים שאין בהם נקבים ויתן סימן בעורות דלא ליחלפי, מידי דהוי אמין ישראל דאית ליה אגורי גוים, והאי נמי כיון דשקל אגורא, אגרא שפיר דמי כד. ופסק מר רב כהן צדק כרשב"ג כה דבעי עבוד לשמו. וגם רב האי אמר אע"ג דטוקי אביי כו נפשי' בחדא ורבא בחדא, הא אשכחן התם ההוא דאתא לקמ' דר"א

נחל אשכול

ד' שטיין ולא יסיים צסוף דף אלא דוקא בלחנע (ע' ירושלמי פ"ק דמגלה ה"ט) וצ"י סי' רפ"ג הביאם ולא חשגה צבו, דנסי' רע"ג טחם צין כל חומם וחומם ד' שטיין ויתחיל שיטה ה', וכך תשמע צרמז"ס פ"ז דס"ת. וכ"כ צדושי ר"ד ערמאה הרמז"ס ס"ל מוחך ומפריש אף צחומסי חורה (לא כחוס') ממילא ח"י לסיים בלחנע, וטעמו סכ' צסוף פ"ז הדצק של חל"ך חין צו קדושת ס"ת וכ"ח מר"ף סהביא הצרייתא צצ"צ ולא צבל' ס"ת. ומלאתי ראי' שגמ' שלנו לא ה"ל דלריך לסיים בלחנע, דצמנחות ל' אמר רב הכותב ס"ת וצא לגמור גומר חפיו' בלחנע דף, ופריך מצרייתא דלריך לגמור התורה צסוף דף, ומשני רב חיירי צחומסים של חורה כגון וייסם צארין, צכל מהעיקס, צאלה גומר חפיו' בלחנע דף, ומדקאמר חפיו' ס"ח כ"ס צסוף, ורב חנא הוה כדאי' כתובות ח' ופליג אירושלמי. אצל ר"פ כירוש' דלא יסיים צסוף. עוד צירושלמי צצביא צרי לגמור צסוף דף, ולא צצביא של חרי עשר, ורמז"ס ורי"ף לא הביאו, וכיון שכל שער דני ירוש' צלוחתה הלכה הביאו צבל' חוס"ת, ס"ח שלא גרסו ק. א צצ"י י"ד. ב שאז הקיפו ו' טפחים. ג עוד שלא נחלק ולא גרד מעציו אלא השיר השיער וכותב צמקום שיער חוס' צצ"י י"ד, שצח ע"ט, וקלף הוא מעור שחלק עביו לשנים והחיתון שבו השיער נקרא קלף. ד הוא מין קלף צליע ע' לקמן חה מ"ס צגמ' דלא מתרמי. ה סס צגמ'. ו שצח קל"ג. ז צגמ' צלבלר חומן, ומ"ס צגוילין נאים ל"ג צגמ' אצל צפ"ג דסופרים. ח מ"ס. ט צצ"י י"ד. י עוד שאינו כשר לכתיבה צצח ע"ט. יא אף שנתן עליו חלה עדיין לא נחמו צקמח ועפנים הלריכיס לעבוד יפה. יב סס חימה דיפתרח דלא עפיץ אף למגלה פסול דלאו ספר מקרי, מגלה י"ט. יג והגמ' ר ה' ס"ת חתקל"ט דעת ר"ח לס"ת כשר מדכיל צצצח ק"ג כל הפסולים והך לא קחני וגם צמ"ס ל"ק דפסול, וצמגלה פסול דלחמור צה רצן משום דכ' ככתבם ואין רגילות לכתיב אלא על ספר, ח"י משום דלא אחי לזולתי צה מ' דלית צה אצורות. וצד"אש הס"ת סי' ד' מעובד צסוד ח"י עפיץ ועחוס' מנחות ל"א ד"ה הא דלא עפיץ. ומס' העתים שהביא הר"אש נ' שאדס ג' שביא רב שרירא הוא מר רב חסה גאון מחסיא סס"ל ודק כשר לס"ת ורב טעורנאי כ' שהוא חיפה ופסול ואפי' דיפתרא דמליח וקמיה כ' הפסול כיון דלא עפיץ. ואפשר שרב חסה חיירי אס נעבד שפיר ע"י חלה וכמ"ס ר"ח לעמן עפיץ. יד חולי ל"ל גויל, שצח ע"ט מנחות ל"ב, או למיעבדיה צעפנים. יז ל"ל חסה, ולא נודע מר רב חשי צמספר הגאונים. טו ל"ל רצא. טז ירוש' מגלה פ"ק ה"ט. יז סס חליו על עוד צהמה וחליו על עוד חיה, ומ"ס אע"פי שאינו מן המוכרח מ"ס פ"ב. יח סס. יט תמחיתו צלד הקרוב לצשר, וכ' חוס' שצח ע"ט וצ"צ י"ד צמקום חתך עוב לכתיב ולכך צדוכסוטעס למזוזה שהוא חלק הקרוב לצשר כותב לצד שער. כ פי' גויל, דעור חמס שלא נעבד כצד חמר דפסול. כא צצ"י י"ד. כב גטין ל"ד אצל כשר נמי על קלף שצח ע"ט. כג רצו שמואל הנגיד חצר הלכתא צבורתא הוצא צלצבו. כד הר"אש חייתי קן צסס רב טעורנאי, ומ"ס ילך חלל גוי ויקח עורות משמע צהזמנא סגי חע"ג סגוי עושה הכל ר"אש צסס טעור, כיון שישראל משלם אדעתא דישראל עביר ועב"י רע"א וחוס' מנחות מ"צ ד"ה ואל ימול, ורמז"ס פוסל אס לא עבדן ישראל. כה גטין מ"ה. כו סנהדרין מ"ח אמרינן חז"י דס"ל הזמנא מלכתא כרשב"ג דצני עבוד לשמו ורצא דחמר לאו מלתא כרצן דלא צעו עביר לשמו קך פרש"י, ולחוס' חופכא דע"כ רצא כרשב"ג דהלכתא כרצא ולסתמא דגטין צעינן עבוד לשמו וקשי' הלכתא הלכתא אלא ע"כ רצא כרשב"ג דלא סגי בהזמנא אלא צעינן עבוד. אצל רב האי ס"ל כרש"י דרצא כח"ק ואפ"ה פסקין כרשב"ג משום סתמא דגטין ולא משגיחין צהא דהלכה כרצא עד חז"י, וכ"כ ה"ג היכא דקיימא אחרניא כאצ"י פסקין כות' וכן חוס' יצמות ל"ט, אצל שטחם צסנהדרין דכלל הלכה כרצא עקר, להכי דחקו להעמיד רצא כרשב"ג וכ"כ רמז"ן וריטב"א ציצמות סס חע"ג דמתני' כאצ"י מסתברא, לא מצטלין כלל הלכה כרצא (וצסנהדרין אחרת צבדי' הלכתא כרצא בדין הזמנה ל"מ וגמ' חלי' צפלוג' דח"ק ורשב"ג) וע' יד מלכתי דליתא מ"ס מע"מ דכלל הלכה כרצא לא שייך היכא דפליגי חז"י ורצא צסצרת תנאים, אלא גם צזה הלכה כרצא. יכצחי צזה פליאה נשגבה של ת"ח על חוס' אסנהדרין פ"ח שכתבו דוקא לאחר שמתקם מגלה אינו יוכל למחול וצסוטה כ"ה פליגי ר"א ורבינא חד חמר לאחר סתירה

ספר האשכול, הלכות ס"ת בין עשיתו בין לקרות בו.

דר"א אמר לי ס"ת שנכתבי לא עבדתי גוילין לשמן אמר לו מתוך שאתה נאמן להפסיד שכרך אתה נאמן להפסיד ס"ת. ואע"ג דאי' ב' פלוגתא הכל מודים עבוד לשמו מצוה מ"המ, וכולהו רבנן לא עבדי תפלין אלא מקלף מעובד לשמן, וס"ת יש מקילין א וטר רב משה החיר אינו מעובד לשמו והחיר גם ודק ולא הורו לו בני דורו, ובשעת דחק כדאי לסמוך עליו משום עת לעשות לה'. ואם יש להחזיר ריעות ודק לידי מוח ומהעביר עליהם סיד לשמן הרי יצאתם מידי עבוד לשמן, ואם לאו כתבו בו וקראו בצבור אע"פי שאינו מעובד לשמו ב' ושאלתם כמה שיטות צריך לעשות בכל דף? ס"ב שיטות לא פחות ולא יותר סמכוהו חכמים וסופרים על ט' יום שנחנה בו חורה וב' כנגד הלוחות ג' וס"ת בלא תגין מותר לקרות בו אבל העושה תגין משובת, וכ"ש אותיות הצריכות ג"ג ויונין ד', פתוחות וסחופות יש להן מקומות כל אחת במקומה ואין לשנות לעשות פתחה סתומה או איפכא ה'. ב' הרב ריצב"ג בהל' טווח שחבר, האותיות צריכות ג' ויונין בין בס"ת בין בתפלין וטווח ובכל כתבי קודש, לכל אחת סאותיות הללו ד' עושין ג' ויונין כרי שיראה בעולם בג' ויונים לג' רוחותיו ד'. ובשאלתא אחרתא לגאון: הא דאמר רבא ה' ז' אותיות צריכות ג' ויונין, כל אות שבקריאת שמע מאלו ז' אותיות צריכות ג' ויוני או מקצתן צריכות ומקצתן אינן צריכות? דע כי אלו אותיות צריכות ג"ג ויוני בטווח ט, וצריך

נחל אשכול

אינו יוכל למחול וס"ת אף לאחר סתירה, ומסיק מסתברא דאינו יוכל למחול ממהדרי רבנן לר"י שאמר בעלה נאמן וס"ת ת"ח ללוחם בדרך כמו שאמרו בנדה, שאני נדה דים היתר לאסורה, וכאן אין היתר, ואי אמרת יוכל למחול לאחר סתירה גם ככה היתר המחיל לקנויו, וכ"פ הרמב"ם לאחר סתירה א"י למחיל, וא"כ קשה למה כתבו דוקא לאחר שנמסקה אינו מוחל? ואין לדחוק דכונתם אפי' הומו עידי סתירה לאחר שנמסקה אינו מוחל, ז"ל דהא"י יוכל למחיל, דמה שאינו מוחל לאחר מחיקה ילפינן סיטא י"ט מוסקסא יתרה שט"כ סתרה, ובכ"ג שאין עדים אינה שותה כלל והכל בטעות וטעורה היא. וראיתי בט"ס מ' דפריך למה קאמר מסתברא דאינו יוכל למחול אחר סתירה, תיובתא היא למ"ד מוחל (וכ"ג הקשו תוס' חולין י"ט) ותרץ כיון דבעל צעני לאשקווי לא מקרי יש לו היתר, דאי מחיל לא מני לאשקווי. ולי כ' פשוט דלאו כ"ע דינא גמירי ולא ידעו דמהני מחילה וכדאמר לעיל דלכ"י חולין לו ת"ח דאי צעני למבעל אומרין לו מחול לקניין, להכי לא אמר תיובתא למ"ד יוכל למחול אחר סתירה. ובחולין ג"ג אמרין בכ"כ ר"א לחומר רבניא להקל והלכתא כרבניא. לפ"ז ידעו שרבינא ס"ל דמהני מחילה לאחר סתירה והלכתא כותי, ולא מצטלין כלל המסור זידינו משום מסתברא דק אמר בסיטא כמ"ש רמב"ן ביבמות אע"ג דקאמר מסתברא דמהני כצבני קיימין בכלל הלכה כרבא, ומכ"ש כה"ל דיש לפרוק סאי מסתברא ובפיר כ' תוס' בסנהדרין דוקא אחר שנמסקה מוגלה אינו יוכל למחול אבל לאחר סתירה מוחל, וטעם אחר מחיקה בסיטא י"ט מוג"ה. והכ"ל אמר שהוס' כ"כ ע"פ ירוש' פ"ח סנהדרין ס"ו דפריך על זעירא דאמר בעל יוכל למחול מחניי היא, אמר בעל אינו משקס נוטלת כחובה, ומפרק מחניי י"ל צשלא נכתבה מוגלה, וקמ"ל אפי' נכתבה, אבל נמסקה לא צדא, וכיון דצירוש' אפי' נכתבה המוגלה, ס"מ דיוכל למחול אף לאחר סתירה. ואין זה מספיק, דלכאורה הירוש' תמוה דמחניי אמרה נוטלת כחובתה, אבל מ"מ אסורה לאכול תרומה ואסורה לבעלה כמ"ש רמב"ם רפ"ב דסוטה וכדמוכח מש"ס פ"ק מ"ג, אבל זעירא מייירי מחמילה שעי"כ תשחרי לבעל, כדאמר סוטה כ"ה שט"י מחילה יש לה היתר לבעל, ואלת"ה האידך מפרש מ"ד לאחר סתירה לא אמר זעירא דמחיל מחניי פ"ג דסוטה אמר בעל אינו משקס נוטלת כחובתה ואינה שותה וע"כ ל"ל דס"ל הא דאמר ז' אינו יכול למחול אחר סתירה, היינו לענין היתר לבעלה, אבל אם אין רואה לצוא עלי' רשות זידו שלא להסקותה, וסירוש' מפרש הא דזעירא לא לענין היתר לבעל, אלא לענין שלא להסקותה אבל באסורה קיימא, ופריך מחניי היא, ומשני דקמ"ל אפי' נכתבה מוחל על הסקתה, וכיון דירוש' נוטה בזה מש"ס דילן דלדין מייירי זעירא בסיחור לבעלה סק"ל על תוס'. א' כ"ט דס"ת חמורה מחפלין ות"ק דרשב"ג בתפלין מקיל עב"י ס"י ל"ב, ומש"ס ס"ל רש"י ורמב"ם צחי תפלין א"י עבוד לשמו אבל לכתובתן נריך, אבל תוס' סנהדרין ס"ל מאן דלא צעני בתפלין עבוד בתים לשמו גם בס"ת לא נריך, דאלת"ה לא מקשי מידי. אבל רמב"ן פ"ק דסוכה ור"ן בחדושי סנהדרין כ' צס"ת לכ"ע צענין עבוד לשמו דכ' כתבו לכה וכחב לו את מה"ס דמשמע לשמו. והתוס' נ"ל מאנו בזה שכ' מנחות מ"ב ע"ב דליכא למילף עבוד לשמו מוגט מוג"ש כתיבה כתיבה דבגט גופא לא צעני עבוד לשמה אע"ג דכ' וכתב לה. ויש לדקדק מ"ש דל"ל עשי' לשמו מוגט, למה הוורכו גט צס"ת נמי כ' כתבו לכה, אלא כ' כונתם מוגט דכ' וכתב לה ואעפ"כ לא צעני עבוד לשמה, מיני' ידענן דגם כתבו לכה לא משמע עבוד לשמו ולא כרמב"ן, וס"ל מהאי לכה צס"ת נפקא דין אע"פי שהימנו לאדם ס"ת מנוה לכתיב משלו שנא' ועתה כתבו לכה את הש"ס, סנהדרין כ"א, אבל ר"ן כ' דהיה מכתבו את הש"ס נפקא ואיתר לכה לעבוד לשמו. ואפשר שהוס' ס"ל כמ"ח צסנהדרין מלכה נפקא היתה שלהם ולא נפיק אם הקדישה לקהל (עומס) סוכה כ"ז ע"ב ד"ה כל) ואפשר דלכה צס"ת קאי להחיר שותפות כמ"ש לעיל אע"ג דצליב ל"י ס"ט דכ' ולקחתם לקיחה תמה כמ"ש תוס'. מיהו באמת קשי' לי דהיה לכה צס"ת אף אי קאי אלשמו מני"ל לר"ן דאעבוד קאי, אכתיבה קאי, דכ"ע ס"ל (גטין מ"ה כתיבה לשמה צעני וס' ו"ד אזכרות שכ' שלא לשמן) דצעני לשמה מה"ט וכן וכתב לה גבי גט אכתב קאי ו"ע. והמחירי מוגלה ח' כ' לדעת קנת אפי' ס"ת לא צעני עבוד לשמו כרש"י סנהדרין, ות"ש רש"י מנחות ע"ב הפלין אין נקחים אלא ממומחה מ' עבוד לשמן כרשב"ג אחי'. ויו היה דעת המקילין שהביא רב האי, דבתפלין מחמירין כיון דאפשר לישראל לעשות, אבל לעבד קלפים רבים לס"ת לא מוסחייב והמכו על ת"ק דרשב"ג. ב' ע"כ סיוס תשובה א' לרב האי ואח"כ מתחיל תשו' צ', וסחיון מביא הר"א שצ"ס ר' בעורנאי. ג' בר"אש, וסיומן ס' צ"ס סייני בקודש וצפ"ב דסופרים צענין נחנו טעם כמסעות מ"ב, וכרצונת ישראל ס', וכוקני ישראל ע"ב, וכחוכמות של משנה חורה ל"ח הכל לפי הכתב, והרמב"ם כ' נהגו סופרים שלא לפחות מח"מ ולא להוסיף על ס'. ד' שטעני"ו ג"ך מנחות כ"ט, ויש נריכות תג אחד צד"ק מי"ה, ודעת הגאון כרמב"ם הלא מפסל אם לא תייג וכן צב"י רע"ד צסס רב האי. וי' ציוק ע"ח צסס ר"י ז"ל שלא הי' מדקדק אלא על תגי שטעני"ו ג"ך וצד"ק מי"ה, וצירפת אותיות אמר שגם כ' ספרדי המשויה מכ' אשכנזי יש לו מקום למעלה. ה' ואם שנה סהול שבת ק"ו. ו' שטעני"ו ג"ך. ז' כפרש"י שנת ק"ה וע' מנחות כ"ט. ח' סס. ט' משמע דוקא צמזמה דרבא צדיני מוחה אמת

ספר האשכול, הלכות ס"ת בין עשיתו בין לקרות בו.

וצריך אתה לידע האיך הם ג' ויונון, כל ראש טראשי כל אחת א' מו' אותיות כיון שיש עליו שני ראשין משני צדדים וראש א' יוציא למעלה אפי' מעט הרי זה כהגון. ובהל' תפלין אנו עתידין לפרש דיני התאגין. והנגיד כ' ס"ת שאין בו תני שאר אותיות טוחר לקרות בו, ודאית בי' תגין עדיף טפי, אבל על תני שענט"ו גין קפדינן ואין לשנות בהם כפזוחות וסתומות ב'. וששאלתם האיך עמלים אצלנו בגויל, וכמה שוהה בסידר, וכמה שוהה בקיץ ובחורף, וכמה צריך לכל עור ועור מצואת כלבים, ואיזה קטח אם מחטין אם משעורין וכמה קטח וכמה ימים והאיך מטילים עפצים? כך עושין: עורות יבשים שמשירין צטרן שוהין אותם במים כדי שיהיו רכים, ואח"כ מטילין אותם לבור העשוי להם ומטילין לתוכו מעט צואת כלבים בלא שעור ומעט מלח ומוחטין פי הבור ומשהין אותן בקיץ יום א' ובחורף ג' ימים ולא יותר כדי שלא יתעכלו, ומוציאין אותן ובודקין אותן מפני הקרע, ואם יש קרע תופרו ומניחין אותן על מלבן של עצים המוכנים ומדיחין אותן יפה במים חיים ומביאין עפצים הרבה ג' ושוחקין או טוחנים אותם יפה ונותנין לכל עור שלישי ליטרא של בגד אד' וטח מן העפצים הללו עליהם מב' הצדדים ומולף עליהם מעט מים ומעדיף למקום השיער עפצים יותר ממקום הבשר, ועושה כן לכל עור ועור פעמים ביום ופעם ג' טח את יתר העפצים ומעמידין בשמש כדי שיהלכו ועוובן עד שיתבישו ומנפצם אח"כ והוחכן. וכ' רב האי הא דאמר רב ד' דוכסוסטום כקלף מה קלף כותבין עליו תפלין אף אדוכסוסטום, הכין אותי מייחנן מגלחא דמעבדא בתטרי ה' וקמחא דשערי, ומחח ל' עד דיבש, וקלף ל' ו' עד דהוי תרין פסקי ומודהר שלא ינקב, וקאי קלף לחודי', ומבעי' ו' לקלף דהוי אפא דמגלחא ה' מכלפי בשר ט' בעפצי לשמה, והאי גיסא אחרינא דאיכלף נקרא דוכסוסטום וכורך בו הפרשות י' ומנח להו בקבעא יא' דהיא שלוחא יב' דתפלי. ואפא דמגלחא דהאי גיסא ראיקרי קלף הוא טקום שיער ומן גוואי דיליה יג' כתבינן, ודאמרינן יד' מוזהר על דוכסוסטום כותבין במקום שיער טו' . . . טמא, דאי הכי אפא דמגלחא הוא, והא הלמ"ט תפלין על קלף ומקום השער בכלל קלף? אלא מאי טקום שיער מקום שנקלף הקלף משם, נמצא כותב כנגד מקום שיער, ובקלף שהוא חלק חיצון מהעור אינו כותב במקום שיער גופא אלא בפנים שכנגדו הסמוך לדוכסוסטום, ובדוכסוסטום כותב לצד חוץ בצד הדבק לקלף, אבל אינו כותב בצד פנים מקום שדבק בבשר טו'. ודכסוסטום וקלף שניהם כשרים למוזהר יז' אבל תפלין אין כותבין אלא על קלף ע"כ.

וב. אחמר יח ספר שהפרו בפשתן חד אמר כשר וחד אמר פסול, טאן דאמר פסול דכ' לזכרון בין ע' למען תהי' תורת ה' בפיך איתקש תורה לתפלין, ותפלין צריכות תפירה בגידין מהלמ"ט, ומ"ד כשר כי איתקש למותר בפיך, להלכות לא איתקש יט'.

אמר

נחל אשכול

אחמה, אבל ב"י רע"ד כ' דכ"ס ס"ת ותפלין דחמורין ממוזהר כד' מנחות ל"ב. והשאלה אם כל אות שבק"ט מחלס ז' חמוס, למה דוקא בק"ט, ע"כ כונתם על ב' פרשיות ק"ט הכתובות במוזהר, והיו חושבין דוקא במוזהר אחמר וכך מורין דברי הסמו' ול"ע. וע' ס' הכרומה הביאו ברוך שאמר י"א ע"ב והג"מיי הא דאמר בשמושא רבא שבע"ג ג"ץ דתפלין, ש' וע' דשמע, ט"ט דטוטפת וכו' לריכות ג' תגין, לאו למימרא דשאר שעטנ"ז ג"ץ בפרשיות תפלין לא לריך, אלח דשמושא רבא ליירי מחגין גדולין ספן כמו מקלות, ומיירי בכל ג' ראשין דשי"ן, וב' ראשין דעי"ן וכו'. ואפשר שמתגין חלה דבר הגאון. א' כפרש נמק"י שלאח טיס לו ג' ראשין ט' חגין לעי"ן ו' חגין לי"ן ג' חגין, ואין טיהגין קן. ב' אף צדיעצד פסול כר"ת. ג' גאללעפפעל בל"א מנחות ל"א ע"ב כתיב אפיץ באל"ף ובשנת ע"ט בעי"ן. ד' שנת ע"ט ויבואר בסמוך מהו. הגאון נקט רישא דשמעתא, דהא מסקינן אין כותבין תפלין אלא חקלף, ולא רצה כאן אלא לפרש מאי דוכסוסטום. ור"ת שנת ע"ט פרש דוך בארמי מקום כמו דוך פלן ברכות מ"ב וסוסטום ביון בשר, והיינו עור שנחלק לשנים צבציו החלק הקרוב לבשר נקרא דוכסוסטום, וליחא, סוסטום ציוני פרושו משובד ולא בשר, אבל בחו"ב צ"ב י"ד סוסטום בלשון מדי בשר. ה' עור שמעבדין בחרמים וכ"כ ערוך, אפשר בחרמים של דקל זכר שאינם ראויים לאכילה ומרים ומריפין כמ"ס בערך נסן, או שכונתו כאן על פינות אחרות שלא נחשלו כפ"ד דמעשרות חמרות חלתן ומרדל. ו' העובי' של עור ומדיל לשני עורות וחלק הרואה האויר הוא קלף, וחלק הפנים דוכסוסטום. ז' ל"ל ומעבד. ח' שהוא פני העור הרואה האויר. ט' שבקלף נגד ל' הבשר עדין לא הי' שום עבוד ועתה מעבדו לל' הבשר שכותבין בקלף על ל' הבשר, אבל מוזהר שכותב על דוכסוסטום בל' הקרוב לקלף כותב. י' שאינו כשר לכתיבת ס'. יא' ל"ל בגביהו או בקמי"ע. יב' ל"ל שילחא והוא עור שמניחין בו התפלין ונקרא בית ע' מנחות ל"ה מחלי בשילחא. יג' בלדו הפנימי שכנגד הבשר. יד' שנת ע"ט ומנחות ל"ב. טו' ל"ל: לאו במקום שיער ומאי ד' ומאי קלף ומאי ד' ומאי מקום שיער ומה מקום בשר, משום דליכא דאפכי לה עב"י סי' ל"ב ודעת מוזהר). טז' מאריך לפרש מאי קלף ומאי ד' ומאי מקום שיער ומה מקום בשר, משום דליכא דאפכי לה עב"י סי' ל"ב ודעת חוס' ור"אש ורמז"ס כהגאון. יז' שנת ע"ט ומשמע ששין הס כדעת ר"ח ור"ן לא כר"ף ורמז"ס שכותבין לכחלה מ' דוכסוסטום. ולא פרש בג' אי גויל נמי כשר למוזהר כר"ף ורמז"ס. ומסתברא כיון דקלף כשר ה"ג גויל, דטעמא דקלף כשר דמסתמרת בו כד' ר"ח שנת ע"ט כ"ס גויל דמסתמרת בו. ואין לדקדק מדאמר התם קלף כדי לכתוב שמע דוכסוסטום לכתוב מוזהר, לימא נמי גויל כדי לכתוב מוזהר, דלא רגילי לכתוב מ' על גויל. מ"מ קשה שלא מזכר לענין שנת שיעור לגויל נקלף נמי כשר לס"ת סס). יח מכות י"א. יט' פי' לענין שצריך לכתוב על עור טהורא איתקש ס' בהדי' בתפלין דבפיך כ' אבל תפירה בגידין בתפלין גופא לא ידעין אלא מהלכה, אפשר דפליגי בהא דספ"י דזויר אין דנין ק"ו מהלכה, אי אמרינן נמי אין דנין גז"ס והיקש לענין דבר שבה מהלכה ערש"י שנת קל"ב וס' כריתות וזכר יעקב. ובסמוך תמלא שבירושלמי מגלה פ"ק מזכר שגידין צס"ת נמי הלמ"מ (אם לא כיון למה שלמדנוה מתפלין וסס הוא הלמ"מ) וא"כ ספיר י"ל היקש נמי אין למדין לענין דבר שבה מהלכה. ויהו למאי דקיי"לן צס"ת נמי פסול פסחן דילפינן מתפלין כדל"י בתלמודא דידן מכות י"א הק"ל על רש"י רס"ל צהיקס וגז"ס נמי לא ילפינן מהלכה, הדודי צ"ד חרץ היכא אמרינן אין למדין במקום שעדיין לא מלינו ילפוחא אחרת ממלמד ללמוד, אמנם אם כבר מלינו שהסוכה הכ' שני דברים כגון כהא דהסוכה תפלין לס"ת לענין מותר בפיך ספיר אמרינן לכל הוהסוכה. סרה צוה קישי' פנ"מ פסחים פ"א אחר רבא טומאת התהום שהותרה בתמיד ילפינן מגז"ס צמועלו צמועלו מפסח, והקשה צפסח

גופא

ספר האשכול, הדבות ס"ת בין עשיתו בין לקרות בו.

אמר רב הונא לספרי א דבי חבובי דתפירי בכיתא ולית הלכתא כותי. ואמרין נמי ב אין בין ספרים לח"ט אלא שספרים נכתבין בכל לשון וכו' הא לענין לתופרין בגידין וליטמא יהודים זה וזה שוין ג, ואמרין נמי ד מגלה נקראת ספר דני' ונכתב בספר, שאם תפרה כהוטי פשתן פסולה, ונקראת אגרת דכ' אגרת הפורים, לומר לך שאינה תמורה טמא כס"ת שאם הטיל בה ג' הוטי גידין כשרה, ככל הני טובה שס"ת שתפרה בפשתן פסולה. אמר ר"מ ה כשהייתי לוטר אצל ר"ש הייתי טטיל קנקנתום ו להוך הדיו ולא אמר לי דבר וכשבאתי אצל ר"ע אסרה עלי, ואינא ברייתא דטהפנא ר"ע לא אמר דבר. והנגיד כ' בהבורו אין טטילין קנקנתום להוך הדיו. כתבה בסם ובסיקרא ו לא יצא עד שיכתבנה אשורית על ספר ובדיו. ואסור לכתוב אות א' שלא טן הכתב ה, טוזה צריכה שרטוט תפלין א"צ שרטוט ט, אידי ואידי נכתבין שלא טן הכתב ט"ט סגס גרין י. אמרו רבואתא מדאמר יא מגלה צריכה שרטוט דכ' דברי שלו' ואמת מלטד שצריכה שרטוט כאמתה של תורה, אלמא ס"ת צ' שרטוט. ואמר רב האי הא דאמר מגלה צריכה שרטוט כאמתה של תורה, טאן אמתה של תורה אלעזר ומשה ונשיאים ועדה יב פי' משה ואלעזר ונשיאים ועדה היינו דברי בנות צלפהד דכתוב ותקרבנה ב"צ ותעמדנה לפני משה ולפני וגו' אע"פי שהם דברי נשים צריכין שרטוט כך בטגלת אסתר אע"פי שהן דברי נשים ושתי ואסתר צריכות שרטוט, וחד מדבואתא יג פי' מלטד שצ"ש כאמתה של תורה על טוזה קאי שיש בו עקר אטונת עול ט"ש, דאי אס"ת ל"ל דברי שלו' ואמת הא אמרין יד מגלה צריכה אשורית וספר דדיו אתי' כתיבה כתיבה, ותכתב אסתר והתם כ' ואני כותב על הספר בדיו, ואמרין נמי טוזה בעי כתיבה על ספר אתי' כתיבה כתיבה מס"ת טו, והו אמר רב מגלה נקראת ספר ואגרת, ספר שאם תפרה בפשתן פסולה כס"ת,

אגרת

נחל אשכול

גופא הלכה ולרש"י אין למדין מהלכה אפי' בגז"ש? ולפמ"ש יחא כיון דע"י גז"ש כבר למדנו תמיד תפסה שדומה טומאת נזר ה"נ בשארע וע' ענמות יוסף קדושין י"ז. א בנוסחא לחפלי דבי חבובי, ודוחא היא, דחא"ל דר"מ יחלק על הלמ"מ שאין חולק עליה כד' שבת כ"ח וק"ה וגם כהן במכות כ"ע מודי בחפלין ול"פ אלא בס"ת, אבל לגרסה אשכול יחא דר"מ ס"ל כו"ד להלכות לא לחקש ס"ת לחפלין. ומיוסב דמביא הך דחבובי במכות דסם פלגי בס"ת ושפיר מסיים ולית הלכתא כותי, דמס"ת איירי. סוב מלחתי כן צריטב"א וכ' עוד אינא דגריס ת"ל דבי חבובי, דהיינו ספר דכ' צ"י קוולתיו תלתיס זה שרטוט כד' במדרש עכ"ל ומלחתי סבר פסחים קי"ז א"ר חיינא לתילי דבי חבובי. ב מגלה ח', ויתר המחמירי' שמביא האשכול סם י"ט. ג אע"ג שמביא מתני' המגלה הולך להביא הא דמכות דמתני' יש לפרש איפכא לענין לתופרין בגידין שוין פרוש תפלין נמי א"ל גידין, להכי מביא הא דמכות בחפלין כ"ע ל"פ דלריכין גידין א"כ ע"כ פרוש לתופרין בג' זה חס שוין, שיהם לריכין גידין. רי"ף ורמב"ם כ' חפירת ס"ת בגידין הלמ"מ כירושלמי, ואם כונתם הלמ"מ מפורשת על ס"ת ל"ק קושי' ס' ערוך לזר לת"ד במכות ילפינן ס"ת מחפלין לענין גידין ליקף מנייכו נמי דפסול בס"ת שלא כסדרן, ויורוש' יחא גידין נמי לאו מחפלין אלא מהלמ"מ. מיהו אף אם נאמר דילפינן מהפלין בסיקס כד' במכות ובחפלין הו הלמ"מ נמי ל"ק, דס"ת סכ' משה נמי לא כסדרן הו כד' גטין ס', אפי' לת"ד חתומה נהגה מודה דח' פרשיות נכתבו קודם לאחרים שנקדו בחורה כח"ס ר"שי ורשב"א, ופרוש החוס' בגטין דלא נכתבו היינו לת"ד חתומה נהגה והאי הניס להלכה, דהא קיי"לן חולין ל"ש כרבנן ע"כ לא יאכלו צ"י אח גיד הנסה בסיני נאמר אלא שנכתב בחקומו לאחר מ"ה, וקודם מ"ה קרא משה לפניס ספר הצריח שהוא מצרשית עד מ"ח כד' שבת פ"ח מגיגה ז' וכמ"ס רש"י בחומש, ואחר מ"ה נכתב בחקומו ע"כ לא יאכלו. ועוד י"ל דרי קיי"לן ספרים נכתבים בכל לשון וא"ל אשורית כד' רפ"ז דסיטה באר היטב שכתב צע"י לטון ולרשב"ג עכ"פ מותר בזיונה, א"כ הוילאו החורה מדין ת"ומ סג' בסן והיו בהוייתן דלא הותר אלא אשורית, וכיון דס"ת לאו בכלל והיו בהוייתן לענין כתיבה, מוילא נמי לא לענין כסדרן דנפיק נמי מוה"ב בהויחם יהא כחשמע חמגלה י"ז. ד מגלה י"ט. ה ערובין י"ג. ו כך בג"ר והוא ויטריאל, לכתיב לחוד צו פסיל אף למגלה, מגלה י"ט, הלמ"מ לכחוב סת"ס בדיו וכן ברמב"ם, אבל אם ערב קנקנתום בדיו של עפלים מכשרין ר"הפ דשחור הוא כר"מ בערובין, ומחוס' ל"נ כן כיון דר"ע או ר"ש חולק ולא סתרו אלא אדרימנא וכן דעת הגיד שמביא. ו מגלה י"ח סמא פר"שי אוריסינחשטא, סיקרת נצע אדום, דבעין דיו. ה צס"ת ובמגלה, סס. ט חפני סהס מחופיס רמז"ס (שאין הכתב נראה ואין סייד זה חלי ואנוכו כך ל"ל מחוס' מנחות ל"ב ע"ג) אע"ג דאין כותבין ד' תיבות מכתבי ק' בלא שרטוט, גטין ו', מ"מ אם רלה לכחוב רק ג' תיבות בסיטה כותב בלא שרטוט, כ"מ ספ"ז מוה"ל ס"ת, ולקמן מביא רבנו שאם שרטוט שורה עניונס די לכתיבת פסיק', ואיירי הכא דשרטוט בכל פ"ופ שורה עניונס וסורות אחרות מותר בלא שרטוט. י סס ומנחות ל"ב. יא מגלה י"ז וכפרש"י דקאי על ס"ת ורמב"ם ורי"ף הביאו ירוש' פ"ק דמגלה ה"ט: הלמ"מ כותבין בעורות בדיו ומוס רגלין. בקנה וכורכין בשער וחולין במטנית וכו' וכ' נמק"ו חס"ת קאי, וכל גידדין קתי דמ"ס כורכין בשער אחפלין קאי, ול"ל הכל קאי עג ח', דקאמר נמי מוסרגלין וחפלין לא בעי שרטוט (ואין סייד לומר דקאי אשיטה ראשונה בתי' כח"ס צסמך שגריכס שרטוט בכל ד' תיבות כ' קדס, שחין זה אלא מדרבנן כדמוכח גטין ו') לכך לא נראין דברי ק"הע שירוש' אחפלין לחוד קאי. יב תימה איך רמזו צוות ל' בדברי שלו' ואמת, אזיל דרש אמת כמו לחמוחם יאמרו מנשון אם ואמחות והיינו צוות ל' (בספרי אגרת הפורים פרשתי וישנח ספרים וגו' דברי שלו' ואמת לקיים אח ימין הפורי' בזמניהם, ודרשו צריס חגלה זמנים טובא שפריס מקדינויס ליוס הכניסה פרש"י נתנו כחמ"י רשות לכפריס לקרותה צב' או צב' שבלא"ה יבואו לעיר שצ"ד יושבי' למשפט שלא להטריחם לחזור עוד צי"ד וציאחס לצ"ד לעשות שלו' ציוניס כדא' סוסדרין ו' מוזה לבנוע של' אמת ומשפט שלו', ור"ן פרש להכי חקילו רבין לקרות צב"וה מאחר שצאו סס לשמוע ק"הס. יב' טעמים אחתייס וזהו ויסלח ספרים וגו' דברי שלו' ואמת מ' עניני שלו' כפרש"י, ומ' ק"הת שנקראה אמת כד' אמת קנה כפרש הר"ן, נתן רשות לקיים איספ"ס בזמניהם להקדיס צב"וה). יג ר"ת מנחות ל"ב וער"אס. יד מגלה י"ט. טו מנחות ל"ד ופסי' חוס' מוכחב לו אמוה"ה על ספר. והא דילפינן במגלה י"ט דבעיה ספר מספר דברך ולא יליף מספר

דחירס

אגרת שאם הטיל בה ג' חוטי גידיו כשרה, אלמא דאיכא למילף מס"ת דקרי' ספר וכתובה א, ואי ס"ת בעי שרטוט לילף טגלה מיני'. ויש להשיב מדקריא ספר לא ידענן דכולה בעיא שרטוט, דגבי הפירה נמי אמר התם דלא צריך כולה לתפור בגידין מדקריא לה נמי אגרת, וה"נ הו"א מקצתה בלא שרטוט שרי דאגרת לא משרטטי אינשי. והו"א נמי דוקא ס"ת דקדושתה יתרה ויש בה אזכרות הרבה צריכה שרטוט, משא"כ במוזוה והוי מסתבר טפי לדמותה לחפלין דלא בעו שרטוט. ובסופרים ב נמי הני' טגלה צריכה שרטוט כאמתה של תורה דנקראת ספר וכן בירוש' ג ר"א בשם ר' לעזר כ' דברי שלו' ואמת ונאמר להלן אמת קנה אל תמכור הרי היא כאמתה של תורה וצריכה סירטוט, וקרא אמת קנה בכ"ה אמר, דהני קמי' דר"יו ד כל העוסק בתורה ובג"ח מוחלין לו כ"ע דכ' בחסד ואמת יכופר עון חסד זו ג"ח, אמת זו תורה דכ' אמת קנה, אלמא ס"ת בעי שרטוט. וחו מצאנו בסופרים ה גבי ס"ת הלמ"ט שמסרגלין בקנה ו וכותבין בדיו, וכל ידועה שאינה מסורגלת פסולה ז. והא דתנן ה אין בין ספרים לחפלין ומוזווח, אלא שספרים נכתבין בכל לשון, ת"ו אין נכתבין אלא אשורית, רשבג"א אף ספר' לא התירו אלא יונית, ואר"ו הלכה כרשב"ג. . ט גרסינן בשבת י ידים הבאות מחמת ספר אותו יום גורו עליהם טומאה משום דר' פדנך דאמר האוחז ס"ת ערום נקבר ערום יא, ואח"כ גורו ט' על ידים בין באות ט' ספר ובין שלא ט' ספר, מפני שידים עסקניות הן יב, וכל כתבי קדש אפי' ת"ו ומ' אסתר מטמא הידים יג. ואחשל טרב האי אי נאמר אסתר אינה מטמאה הידים יד, והשיב למאי הלכתא אצטריך לכוון, מי אית השתא טומאת ידים בהרומה, אלא בדין הוא דלית הלכתא כשמואל דכיהיראי אתוקם והלכה כסתם משנה טו וכל ישראל חושבין לה בהדי כתבי ק'. טה דפרש רב האי דלית הלכתא כשמואל שפיר, אבל טה שכ' למאי אצטריך הך הלכה, כיון דליכא טומאת ידים השתא, לעולם אצטריך, דאי ט' אסתר מטמא ידים מצילין אותה מפני הדליקה טו ואסור לאחזה ערום כשאר כ' קדש ונוהגין בה קדושה יו. והכי אמר רב נהוראי גאון כל כ' קדוש אסור לאחוז ערום ודטמאין הידים כס"ת. אין מוכרין ס"ת ישן ליקח בו חדש משום פשיעוהא יח ואי כתוב ומונח לאפרוקי יט בעיא ולא אפשרטא ולקולא עבדינן כ. ה"ד כא לעולם לא ימכר אדם ס"ת אע"פי שאין צריך לו, יתר ע"כ אמר רשב"ג אפי' אין לו סה יאכל ומכור ס"ת או בתו אינו רואה סימן ברכה לעולם כב. מצא

נחל אשכול

דחורס, משום דיו דכתיב צנורך, ט"א. א מגלה י"ט. ב פי"ג והעיר ע"ז צמע"מ. ג מגלה פ"ק. ד ברכות ה'. ה פ"א. ו משרטין. ז הסיפא לא מלאתי. וגם הרישא הלמ"מ שמסרגלין לא ה' לפני ר"ת שהוא חומר ס"ת ח"ל שרטוט אלא משום זה ח"ל וחוזה ופרס האי דסופרין מסרגלין על שיטה ראשונה דאין כותבין ג' תיבות בלא שירטוט, ומאלה הטעמים י"ל פסול מדרכין חבל אין צוה הלמ"מ. ומה שהקשו חוס' אר"ת אי מוזה צע"י שרטוט וחלי יש ללמוד ממה ס"ת, מנז"ש כתיבה כתיבה כמו דילפינן מוזה שכ' כאגרת פסולה דלתי' כתיבה כ' חס"ת, ה"ה ס"ת ממוזה, יש לתרץ שרטוט במוזה הלמ"מ, מנחות ל"ב, ואין למדין מהלכה אפי' בהיקם וגז"ש כמ"ש לעיל, והא דילפינן גידין לס"ת מתפלגין במכות י"א ס"ל כירושלמי בס"ת גופא הלמ"מ שחופר בגידין ולא ילפינן כלל מהלכה שבתפלגין. ובמנחות שס חד אמר שרטוט במוזה הלמ"מ ור"א לא צע"י שרטוט, וקסה לכללא דרמז"ס בהלמ"מ ליכא פלוגתא (ט' בנפסה שישבתי ה"מ), ויחא למ"ש הרמז"ס ע"פי ירושלמי עקר שרטוט הלמ"מ גבי ס"ת, ומ"ד הלמ"מ היינו דילף מ' חס"ת שלגבי ידעין מהלמ"מ, ומ"ד לא צע"י, ס"ל דלא ילפינן אפי' ע"י גז"ש ח"ש הלמ"מ כדעת רש"י. ה מגלה ח'. ט הספר חסר. ולי' מ"ק ל', אי מהא דאמר הלמ"מ ס"ת לריכה שרטוט, יונית נמי יוכל לשרטט. ואי קאי על מ"ש תורה אסור לכתוב שלא מן הכתב ובח"מו שרי ולא חשיב הכי? י"ל דלא חשב אלא מומרות ח"מו, ועוד י"ל דחשיב מה שבגוף הספר והפרשיות וזה בגברא תלי', ובשרטוט לא שוין תפלגין למוזה. י דף י"ד. יא האוחז בלא מטפחת נקבר ערום, ופי' בגמ' ערום מאותה מטוה אם אוחזו כך לקרות אין לו שכר קריאה. יב ייגעים במקום ענופת צנצרו וגנאי לתרומה. יג ידים פ"ב מגלה ח'. יד כשמואל שס. טו דיוקא דגמ' שס מדפליגי במטה בקהלת ולא בלחשור. טז כשאר כ' קדש שבת קט"ו. יז כגון שאין מורקין כ' קדש ערובין ל"ח ואסור ליטע על מטה שהיא עלי' מ"ק כ"ה. חזה ל' שכנים דברי מג"א סו' קמ"ו אסור לאחוז מגלה ערום ולא כ"ר. ונ"ל דמ"מ יש לסמוך בזה ארצבי"ה שהביא מרדכי בנעל ידיו ולא חסד דעתי' שרי לאחוז, אע"ג דלענין ס"ת כ"ע פליגי עלי', במגלה כדאי ר' אליעזר לסמוך עליו צע"י (גדה ו') גם תראה דפשיטא לגאונים כל כ"ק שמואל ח"הי אסור לאחוז ערום כמ"ש חוס' שבת י"ד, ולא כו"צ דס"ל דוקא ס"ת. ורבינו צמ"י אדם מי שנוגע בחוף הסעודה בכ' קדש לריך נעילה, כיון דגזרו בחולין כשידים שניות לתרומה ותמה שלא הביאו פוסקי'. וכאן תראה שרב האי ואשכול לא ס"ל הכי, דאמרי דליכא נ"מ לענין טומאת ידים האידנא. ואמת לא דמי, דר"שי חולין ק"ו כ' עקר התקנה בחולין משום סדך תרומה לכך גזרו לטוב ידים מכל דבר שמאוס לאכול בהם תרומה, והיינו סתם ידים שעסקניות הן, אבל נעל ידיו ונגע בספר מזד' הדין אף לתרומה מותר דאין גנאי לתרומה, אבל לטובת הספרים שלא יניחו אלא תרומה אמרו הספר מטמא תרומה, ואח"כ אמרו הספר מטמא ידים (משום ר' פרנך לחוד לא טמאו ידים שנגעו בספר, אבל כיון שכבר ג' ספר מטמא תרומה לטובת הספרים, ג' נמי ספר יטמא ידים כמ"ש חוס' ות"י פ"ג דידים צע"י רמז"ס וכן צע"י יקב סו' י"א, ואף לחאן דס"ל ס"ת מטמא ידים מר"פ, מ"מ שאר כ"ק משום תרומה) ולאו משום תרומה אמרו, אלא מ' שהולכנו לומר ספר מטמא תרומה משום תקנת הספרים הולכנו גם לומר הספר מטמא ידים, אבל נע"י לחולין עקרו משום סדך תרומה ולא משום תקנת ספרים, דבחולין לא אחי קלקול לספרים כמ"ש רש"י צע"י דאין נותנין חולין אלא ספרים, ח"כ בחולין ליכא למגזר שאין כאן סדך תרומה, ואף שנגיעה צע"י ערום אסור מר"פ, סדך תרומה ליחא. יח דלמא לא יקח חדש, מגלה כ"ו. יט שכחוב צבר ומונח וח"ל אלא ליחן דמיס. כ כה"ר מונח שהביא צ"י סו' ר"ע ולא כש"ך ופרישה שחשבו הר"מ יחיד בקולא זו. גם תראה שאשכול מפרש דברי ר"ף כו"ז שיוכל למכור אם אין חשש לפשיעוהא, דאי סבר שר"ף חולק ה"י מביאו דררכו צע"י. כא מגלה שס. כב פרש"י מוחזן הדמים. ולא שנו אלא שיש לו ע"פי דמתק, אבל אם אין לו ע"פי דמתק ודאי מוקד כד' ירושלמי סיף שקלים רשב"ג א

ספר האשכול הלכות ס"ח בין עשיתו בין לקרות בו.

כפרים א קורא בהן אחד לל' יום והשואל ס"ח מחברו לא ישאלנו לאחר ב, מאי ארי' ס"ח כל מידי נמי אין השואל רשאי להשאל? ס"ח איצטריך, סד"א ג ניחא לאינש למיעבד מצוה בממונו קמ"ן דהכא לא ניחא לי' דמפסיד ספריו ד.

יג. כיון דקיי"לן עבוד לשמו בעינן ה כל שכן כתיבה לשמו ו. הלכך כתבו גוי יגנו ז אבל ישראל הכותב ס"ח סתמא לשמו כותב כד' בובחים סתמא לשמן ח אבל המנהג שאומר הסופר כשמתחיל לכתוב הנני כותב לשם קדושת חורת ישראל. ודאי כשכותב אוכרות צריך לוטר בכל א' וא' הנני כותב לשם קדושה השם, דבפ' הנוקין אי' כל ס"ח שאין אוכרות שבו כתיבין לשמן אינו שוה כלום ופסול ט והאי דינא ודאי אחמר שנכתב הכל לשמו לבר מאוכרות דאי לא בלא"ה אפסל. אלמא דלא טהני לאוכרות כי אמר בתחלה שכותב לקדושת התורה, מיהו איכא למיטר דבתחלת כתיבה לא אמר מידי ט"מ הנל כשר כדאמרו דסתמא לשמן, אבל באוכרות צריך למיטר דכותב לשמן, וככה"ג אי לא אמר פסול. אבל אם בתחלת הכתיבה אמר הריני כותב לשם קדושת ס"ח ולקדושת כל שמות הקדושי' שבו ושכח אח"כ לקדש שמות לא מפסל י. נמצא ביד גוי קורין בו דלקולא עבדינן כלישנא בהרא יא כתבו מין ישראל נמצא ביד מין יגנו יב. אין לוקחין סת"ם מן הגוים יג. יותר על דמיהו טפני תקון עולם, הא בכדי דמיהם לוקחין, ומעלים יד. . . ואין חולקין כחבי קודש אע"פי ששניהם רוצים טו אבל בשתי כריכות חולקין אם שניהם רוצים, ואם א' רוצה וא' אינו רוצה אית דינא גור או אגוד טז בירושלמי יז בכחבי ק' אע"פי ששניהם רוצים לא יחלקו, א"ד הושע'י כגון תלים וד"הי, אבל תלים ותלים חולקין יח. כל הספרים נגללים לתחלתם וס"ח לאמצעיותו יט ועושה לו עמוד אילך ועמוד אילך. הניא כ בית שיש בו ס"ח או חפלין אסור לשמש ט' עד שיוציאם או יניחם כלי בחוך כלי, ולא שנו אלא שהניחם

נחל אשכול

מוכר אדם ס"ח לישא אשה וללמוד, כ"ש כדי חייו. א ז"מ כ"ט וקורא בהם א' לל' יום כדי שלא יתעפשו. ב שא"ר סיבה פקדויו ביד אחר. ג פסחים ד' זכורות ל"ח. ד דוקא בפסחים אמרינן אס סוכר לריך להניח מומן על סדדיקה אף שחיבה על המשכיר ניחא לסוכר דהפסד מוטט הוא (מג"א י"ד ס"ק י"ד) אבל אם האחר קורע ספריו הפסד מרובה. ואפשר עוד על ספרים שהוא לומד מהם מדקדק יותר מממונו. ולרמ"א הל"ז שגם בזדיקה לריך המשכיר להמזיר לסוכר סכר זדיקה בלא"ה לק"מ, דכל היכא דאיכא הפסד קיים לא אמרינן ניחא לי' וכ"כ בה"מ. וז' סקן דעת רע"ב שצ"ג דסקלים ופ"ט דזכורות מ"ה כ' אע"ג דמוחר לשהוט קודם זמן הגורן בלא מעשר, אפ"ס לא שחטו עד ז"הג ומעשרין דניחא למיעבד מניה בממונו דדבר שאין חסר כלום, ותמה תי"ט ז' תמיכות דודאי חסר לי' דלריך להקטיר אימורין ואל"י? ועוד מ"ס לא חסר כלום ובזכורות נ"ח אמרו נל"מ בממוני, משמע אף שפסיד? ולקושי' א' חרץ הגר"ג אדלר ז"ל אס שחטו לחולין כי לריך ליתן זרוע ל"זק לכסן ובמוקדשים פ' כד' חולין פ"י, א"כ מה שחסר באימורין נטעל בזל"וק. ולקושי' ז' אינו אומר דרע"ב ס"ל בהס"מ וכפסטות הס"ס ז"מ כל היכא דמפסיד לא ניחא לי', לכך מפרש שאינו חסר כלום. ה גטין נ"ד. ו מדפריך גטין מ"ה ע"ב עבד לשמו בעינן כתיבה לשמו לא בעינן? ומי' מנחות מ"ז ע"ב הקשו מנ"ל עבד לשמו בתפלין ואי משום דת' אחקש לתוזה וס"ח דכתיבו בהו כתיבה וילפינן לעיל ל"ד כתיבה כתיבה מגט (שס כתבו דילוף מוכתב לו את מנסה או מסוטה) גט עלמו א"ל עסיה לשמה? ונ"ל בנט לא קפיד רחמנא על מה כותב אפי' על קרן פרה דספר אחא לספירת דברים, גטין י"ג, אבל ס"ח ותפלין סלריך דוקא על עור טהורה מלמען שהי' ח"ה זפיך, שבת ק"ח, וס"ח ילפינן מתפלין, מכות י"ח, ומזהה ילפינן כתיבה כתיבה מס"ח וגם הל"מ תפלין על קלף, מ' על דוכסוטוס ס"ח על גויל, שבת ע"ט, א"כ הקפידה חורה מאיזה ענין יהי' הגוף שנכתב עליו כמו שהקפידה על הכתב. ובשבוטות ל"ח וחולין ק"כ ס"ל לרבנן דון מינה ואוקי באחר' וכן ס"ל ר' יוסט, ור"מ ור"א ס"ל דון מינה ומינה ועתי"ט סוף מיר דקיי"לן כרבנן, א"כ למדנו מגט כל מה שהקפידה חורה בגט לריך לשמו, ובגט לא הקפידה ע"מ נכתב, ממילא אין לריך לשמו אלא ככתיבה, אבל בסת"ס הקפידה ע"מ נכתבים, ממילא למדנו מגט דלריך עבוד לשמו אבל ח"ק דרשב"ג בגטין מ"ה ס"ל כר"מ ור"א דון מינה ומינה ואמרינן מה גט א"ל עבוד לשמו ה"ה סת"ס. ז אפי' כתבו לשמו עתוס' גטין מ"ה דבלא"ה פסול דכל שאינו בקשירה אינו ככתיבה סת"ס ומשמע מכ"הפ כתבו גוי אסור לשרוף וניחא לרש"י דס"ל ליי"מ כ' לשמו כשר אבל לריך קשה. ונ"ל אף דלא אהני מ"ס לשמו להכשירן מ"מ גנאי לשרפן כיון שכיון לשם. ע' לקמן דף 46. ח זכחים ז' ע"ב. ט גטין נ"ד. י עש"ך וע"ז רע"ו. יא שס וכן ברמז"ס דאמרינן ישראל כתבו. יב ספק אס כתבו אס מלאו. יג דלא ליגנבו ולייתי טפי. יד ל"ל ומעלין דמיהם קת' עד איסתרא, חיי דינר, ועתוס' בס"ח ודאי מוסיק טפי מח"מו. טו ז"ב י"ג ע"ב, אע"ג דאמרינן לעיל 36. אס זא לחתיך מותך ומפריד חורה מנביאים, ע"י חליקה איכא זיוון טפי חוס'. טז אומר קנה אתה שתיבן או איני אקנה שתיבן, ומ"ס בגמ' לית דינא גוד או אגוד, היינו לענין לחלק חלק לזה וחלק לזה לא אמרינן גוד, כיון שכל א' לריך לחורה וגם לנביאים, אבל כשאומר קה שתיבן דמיהם או איני אקנה, שחפשינו ליקח שתיבן אמרינן גוד או אגוד וכ"כ הרי"ף. יז ספ"ק דז"ב. יח ומסיים א"ר עוקבא אפי' תלים ותלים אין חולקין שמתוך שאין חולקין בזין וחלו בזין וקורין בזלם וחלו בזין וקורין בזלם (פ' מרדכי שמתועדן בימיו כיון שאין חולקין) חס ודאי איירי בז' כריכות, דתלים ותלים ל"ס בכרך א', ומיירי נמי בלא רט לחלוק, דאי רטו פשיטא דמוחר דשניהם לא לריכי אלא תלים לכל אחד, וא"כ מ"ס ר' הושע'י זרישא כגון תלי' וד"הי אבל תלים ותלים חולקין מיירי נמי בז' כריכות, ומיירי נמי בלא רטו, דאי זרנו, כבר אמרנו אפי' תלים וד"הי חולקין, אך לפ"ז אין המשך לזרייתא: ובפתי ק' אף שיהם רואים לא יחלקו וא"ר הושע'י כגון תלי' וד"הי דמשמע זרואים נמי לא יחלקו ותלי' ותלי' יחלקו ור"ע פליג אפי' תלים ותלים ל"י כשרטו אף שדאי הם בז' כריכות, אחמהפ? וע"כ לריבין לדמוק דזרייתא אף כשיפס רואים ל"י, מיירי ודאי בכרך א' תלים וד"הי, אבל בז' כריכות חולקין כשרטו, אבל לא כשלא רטו, כדמוקי בזבלי, וקאמר ר' הושע'י תלים ותלים (בז' כריכות) חולקין אף כשלא רטו, ור"ע ס"ל א"ת, ופסק האשכול כר' הושע'י. ופרש פני משה בירוש' זר בעינן דכמו שאין חולקין תלי' וד"הי בכרך א', כך אי' חולקין ה' חלקי ס' תלים. ועי' במלחמות וסמ"ע ח"מ קט"ג. יט ז"ב י"ד. כ זכרות

ספר האשכול, הלכות ס"ת בין עשיתו בין לקרות בו.

שהניחם בכלי שאין כליין, אבל הניחם בכליין אפי' יו"ד מאני ככלי א' דמי, אבל גליס אקמטרא א ככלי בתוך כלי דמי. ארי"בל ס"ת צריך ב לעשות לה מתיצה גבוה י"ט. וה"ט היכא דלית לי' ביחא אחרינא, אבל אית לי' לא שרי. ואמר רב האי היינו בס"ת שראוי לקרות בו בצבור, אבל חוטשים ג' דלא מקרי ס"ת וכ"ש נביאים וכתובים לא אתנו בהו הכי, ומצוה ט"הט לאפוקינהו או לשוי להו מקום לכסותם ול"צ כלי בתוך כלי, ובי גוואי דרבנן אי אפשר דלא הוו בהו . . ד. ת"ר ה לא יאחו ס"ת ומטייל בו וקורא כמו שקורא בשמרות, מפני שנוהג בו מנהג בויון, לא ישמוט אדם ס"ת ו שוה מנהג בויון לא ינחנו על ארככותיו ויניח אציליו עליו ולא ינחנו בין ירכותיו לגופו וידרום עליו, שוה ט' בויון. בוטן שקורא בס"ת לא יפתח היטנו יותר מג' דפין ואפי' שנים ז לא יפתח אלא ג' דפין. והפוחח להגיה פוחח ומתקן כל צרכו. הקורא בתורה לא ינחנו ע"ג מטה וספסל ח וקורא, אלא אוהו באיטה ויראה וקורא ובוטן שהוא צריך לדבר ט אינו מקבל י וראה אלא פוחח וראה ואינו פוחח אלא ג' דפין. אחשל רב האי אדם חשוב שמת מהו לעשות לו הספר וס"ת מונח עליו במקום המטה וסדין פרשו עליו, והתיר לעשות כן לאדם חסיד וגדול בתורה ויחיד בדורו כדחנני' יא וכבוד גדול עשו לו כמותו, בחיקי' כ', שהושיבו ישיבה על קברו, פליגי ר"נ ורבנן חד אמר ג', וחד אמר ו', וחד אמר לי' יב, ותני' אידך וכבוד ג' עשו לו במתו שיצאו לפניו ל"ו אלף תלוצי כתף יג בקברתו, דר"ה, א"ל ר' נחמי' הלא לפני אתאב עשו כן יד אלא שהניחו ס"ת על מטתו, ואמרו קיים זה מה שכתוב בזה. ואמרינן החם האידינא נמי עבדינן הכי, אפוקי מפינקא ס"ת מקמי גברא רבא, אנוחי לא מניחנא, ואב"א אנוחי נמי מניחין, קיים לא אמרינן, ור"יו אמר קיים נמי אמרינן, למד לאחרים לא אמרינן טו, ס"ט טפי עדיף דלא למיעבר הכי, דרב הונא טז כי נח נפשי' סבר רבנן לאתובי ס"ת אפורי', ואר"ח מלחא דבחייה לא ס"ל השתא ליעבר לי' דאמר ר"ח אנא הויחא לר"ה דבעי למיחב אפוריה והוה ס"ת עלה, וכף כדא אארעא יז ואותיב ס"ת עלה, אלמא קסבר אסור לישב על המטה שס"ת עלי', ואמרינן החם כי נח נפשי' דר"ח סברו לאתובי ס"ת ע"ט, ואר"י מצלחא דרבי' לא ס"ל אנן נעביד לי'. להכי זקנינו נמנעו מזה, ואם נעשה לחכם גדול ויחיד במקומו, אל יהא ס"ת טוטל אלא עומד בתיבה ודומה לו יח, והוכיחו מי שישנה בכך עכ"ל. — הלכתא כרבה יט דאין כותבין מגלה לתינוק להתלמד ואם דעתו להשלים מותר, וחוטש שלם נמי מותר כ אלא שאין קורין בו בצבור ט' כבוד צבור. והגר"י צ' מותר לכתוב מגלה לתינוק להתלמד, חוי לן טעמא משום עת לעשות לה' דשעת הדחק לעניים ולא מצוי להם חוטש שלם. מ"ט לא ברירא לן, ודאי לענין ספר אפטרותא כא דאסרי רבה ורב יוסף דלא נתן לכתוב מסיימי בגמ' כיון דלא אפשר שרי משום עת לעשות לה', דאין יכולת ביד כל צבור לכתוב כל הנביאים, ועוד דספרן של נביאים תחלת אסורן לכתוב מגלה מגלה תקנתא דרבנן כב אבל לכתוב פרשה שבתורה לתינוק להתלמד לא מציינו היחר

נחל אשכול

כ"ה. א ארגז של ספרים וגלימא לאו כליין הוא. ב לריך גרס ולא כריף שגרס עושה, משמע שרבו סבר כר"אש ורמז"ם וס"ג צב"ל תפלין וו"ל: אריז"ל צס"ת לא סגי בכלי תוך כלי אלא צמח"ס. ג תוס' שס כ"ו ממחירין צמוחשין. ד אולי ז"ל: ספרים צכל מדר ומדר לכן יש להקל צכסוי. ה מחמרים אלה לקומים מסופרי' פ"ג, צרכות י"ח, ערובין צ"ח מ"ק כ"ה, מנחות ל"ב. ו צמ"ס גרס מחוך חיקו ויחללנס, פי' יחמננס מחיקו אל החיק, אלא חיפכא יתן חיק עלי' דרך צבור. ז גרסחנו צמ"ס אין סוחמין צתורה פמות מג' דפין אבל קוראין צאחד. וי"ג י קורין צדף א', צימדות ולא לו' קרואים, אבל לגרסת אשכול וכן צב"ג ס' תקון סופרים דין חדש שאסור לפחות ד' ולא הביאו ספ'. ומ"ש אפי' שנים לא יפתח ז"ע. ח כן צב"ג, וז"ל דוקא צמטה שישב עליה וכ"מ מח"ס דמייתי עליה מעשה צר"א שישב ע"מ סס"ת עלי' כד' מנחות ל"ב. ט פי' לעיין צדבר והיינו צא' מן הפסוקי', וכן צבת קט"ז ע"ב אס לריך לדבר מצוי ורואה צו הומה לו מ"ס פט"ו, ג'. י ז"ל מקפל כעין אין מקפלן כלים צבת קי"ג, טע"י שקפלו דוחק היריעה וציון הוא. יא צ"ק י"ו. יב ע"כ מציא כרי"ף גמ' זו ספ"ק דצ"ב, ולא הביא מ"ש לקמן הניחו ס"ת ע"מ מפני שפסק צמ"ק כ"ה דאסור, ולא כר"יו מנחות ל"ב, והא טעמו לחוקי' דלא הי' כמותו לפניו ולאחריו כמ"ס צמלכים צ' י"ח. יג שקרעו צגדיהם עד שגראם הכתף. יד עתוס' צ"ק י"ז. טו פרש"י צמוקי' אמרו למד דעדיף חקיים והאידינא לא משום צבודו של חוקי' עכ"ל וקשה וכי משא פ' יש צדבר? וז' דצלחא הי' חוקי' ימיד צעולם שאמרו סנהדרין ז"ד צימי חוקי' צדקו מדן עד צ"ש ולא מצאו אשה וחנוק שלא הי' צקואין צב"ל טומאה וט', לכן הוא לצדו למד לאחרי' כ"הת. טז מ"ק כ"ה. יז כסף צבית פחוסה על שולי' כדי שיכול להניח ס"ת עלי' כי הי' לריך למטה. יח פי' שצביצה יימו סס"ת וכתביצה על הארון יט דאין כותבין תורה פ"פ גטין ס', לידן שרי משום עת לעשות כמ"ס כר"אש. כ אפי' אין דעתו לפסלים ד' מוחשין, וכ"מ צש"ע רפ"ג, וקשה למ"ד מחומה נתנה או כיון דלדבק אדבק דמח"ט א"כ מגלה לתינוק כמ"ס הרמז"ם, לפ"ז יהי' מומש שלם נמי אסור אס לא משלים, ורבה גופא טהשיב לאציי א"כ מגלה לחנוק, לא אסר מומש שלם (ספר א' מה' מומשי תורה שכותבין צגלילה כס"ת ולרשב"א יש לו כל קדושת ס"ת) אלא לקרות צצבור אבל לכתוב מותר? וז"ל כיון דמקרי ספר, כדפי' ויקח ספר הצבית ודרשינן צמחילחא והביאו רש"י צמשפטים שקאי על ס' צבראשית, מודה רבה דכותבין. ורמזי' מקשי' על רמז"ם שכ' דידיעין דועתה כתבו לכם מצותו לכתוב כל התורה דאין כותבין פרשיות פרשיות דלמא קאי על מומש א', שהוא עלמו פסק מומש שלם מותר לכתוב. ולק"מ דגבי שירה כתוב ולמדו ולמדו חס"י על שמירת התורה מה קאי על תרי"ג מצות ולא די צספר א', והא דכ' הטעם שאין כותבין פ"פ, דאלו כותבין הייתי אומר דתורה לא נוחס אלא על השירה ועל פרשיות שכתובות בהן תרי"ג מ', ופטור לכתוב פרשיות שאין מצות כותבות בהן. כא ס' שכותבות צו פ' הפטרות וליכא ספר שלם. כב דילפינן תורה מחומה נתנה חלוקת את ספר התורה ואף ר"יו דס"ל מגלה נתנה מודה כיון דלדבק אדבק, דרבה השיב לאציי אפי' לר"יו אסור לכתוב מ' לחנוק כמ"ס רש"י, אבל צנביאים ל"ש אסור תורה, ומה שהמירו מ' עת לעשות לכתוב הלכה וס' אגדתא כדאי' שס נמי י"ל דאסורו מדרבנן וקרא דע"פ הדברי' דמייתי גטין ס' ע"ב אסמכתא (עינו"ש ח"א 8) ועוד אי לא הי' כותבין הלכות מ"י נשחכמה תורה,

ספר האשכול, הלכות ס"ת בין עשיתו בין לקרות בו.

היחר בהרי' ול"ל בהא לא אפשר דהא אביי בעי מדבה מהו לכתוב מ' לתנוק, חיבעי לט"ד מגלה נחנה א כיון דמ' מ' נתנה כותבין, או דלטא כיון דאדבק אדבק, חיבעי לט"ד חתומה נתנה, כיון דחתומה נתנה אין כותבין, א"ד כיון דלא אפשר כותבין ואמר ל' אין כותבין מ"ט לפי שאין כותבין ב, וכיון דעל לא אפשר דקאמר אביי השיב רבה אין כותבין, וסחמא דתלמודא לא מסיים כי הא דלעיל גבי אפטרחא, ולא היא שרי למקרי משום עת לעשות, אלטא בהא נחתין דאסור ג. וה"נ לא ידענא מאי לא אפשר, כיון שהאב חייב ללמד לבנו כל התורה, לכן נראה דאין לכתוב פרשה אם אין דעתו להשלים כח"ק דמייתי התם ד. ויש מי שטפרש ה הא דהשיב רבה לאביי אין כותבין מ"ט לפי שאין כותבין היינו לרשב"ל ו אבל לר"י כותבין ולא אמרינן הואיל ואדבק אדבק דקיי"לן הלכתא כר"י לגבי ר"ל ז, ויש מי שמביא רא' ח דמוחר לכתוב מ' לתנוק מדאמרינן שילהי פ' מ"ה ט מר וזטרא נטרטט וכתב לכולא פרשתא ו מתקיף לה מר בר ארדי והא לא ניתן לכתוב יא ומסיים והלכתא כמר וזטרא, אלטא לדבר מצוה מותר לכתוב מגלה וה"ה להתלמד. ואין זה רא' התם לא כתבו ללמוד תורה אלא להודיע מה שנעשה. יב — גוללין ס"ת במטפחות חומשין יג וחומשים במטפחות נביאים וכתובים, אבל לא נ"וכ במטפחות חומשים, ולא ח' במטפחות ס"ת, ומניחין תורה ע"ג תורה, וחומשין ע"ג נ"ב, אבל לא נ"וכ ע"ג חומשין, ולא ח' ע"ג תורה. נשאל מרב האי מאי לכתוב חומשים קראי ופחרונם כלשון ערבי יד והשיב יש בזה משום נשיאות הול על קודש, ואמרו אין מניחין חומש ונ"וכ על תורה ולא נ"וכ על חומש וקא מעייני רבנן שיריעה נופלת ע"ג חברתה טו והאיך מניחין הול על קודש. תשמישי מצוה טז כגון סוכה גולב שופר ציצת נורקין, תשמישי קודש כגון דלוסקמי יז ספרים תפלין וטווחות ותיק ס"ת ונרתק תפלין ורצועותיהן נגנון, ותשמישי דחשמיש לאו דחשמיש דמי. אמר רבא מריש הוי קאמינא האי כורס' יח תשמיש דחשמיש הוא, כיון דחוינא דומינן מנחי ס"ת עלוי' אמינא תשמיש קדושה הוא ונגנו וכן פריסא יט. האי תיבתא דאירפט כ נעבד חיבתא וזטא שרי, כורסא אסור, כורסא, נעבד כורסא וזטא שרי, דגנא לכורסא אסור, פריסא רבה דבלי, מעבדא וזטא, אי נמי כסותא לספרי בא שרי, לחומשין אסור. הני זבילי וקמטרי כב דחומשי וספרי תשמישי קדושה הן ונגנון. תשמישי ק' דאומינתו ולא כרך בהן, א"נ כרך בהן ולא אומינתו שרי לאשתמושי בהן כד' גבי תיק תפלין כג צר בהן ולא אומינתו או אומינתו ולא צר בהן, שרי למיצר בהן פשיטי. מטפחת הספרים שבלו עושין מהם חכריכים למח מצוה וזו היא גניותן. ס"ת שבלה גנונין אותו אצל ח"ה, אפי' אצל שונה הלכות, ואראבי' ובכלי חרס שנ' ונחתם בכ"ח למען יעמדו ימים רבים, ומשום כבודו של חכם קוברין אצלו, ואי ליבא חכם שונה הלכות גנונין אותה וקברינה בי קברי כד. יריעה שבלחה בה לא יטול ב' ויחזיר ב' אלא נוטל ג' ומחזיר ג', ומה שהוא מחזיר במדת כתב הראשון הוא מחזיר (שאר דיני כבוד ס"ת חמצא לקמן פרק י"ו).

דף. ס"ת שנקרע בה יריעה בתוך ב' שטוח של כתב יתפור בו בתוך ג' לא יתפור, וה"מ בס"ת ישן שאין לבנו נכר ונראים הגידין שתופר בהם, אבל בחדש אפי' ג' יתפור ומשמע בירוט' . . . כו לא יתפור, ופשיטא לן דבכל מקום שהקרע מחלק ומפריד

נחל אישכול

תמורה י"ד. א פרש"י דכל פרשה נכתבה לזכר כשלאמרה ולבסוף מ' שנה חזר כיון בגידין ומצדן, תחומה נתנה לא נכתב דבר עד שנגמרה כל התורה ועתה. ב פרש"י אפי' למד' מ' מ' נ' כיון דלדבק אדבק. ג וצ"י מתוך דר"ף ס"ל רבה לשטחי' דגס ספר אפטרחא לא החיר משום עת לעשות כד' סס וסחמ' גמ' חולק דמוחר משום ע"ל, ה"נ במגלה לחיוב. ד דלחמ' אס דעתו להשלים שרי. ה ליטב הר"ף. ו וס"ק אין כותבין לפי שמתחלה לא היו כותבין מ' מ' דתורה תחומה נתנה כר"ל, אבל לר"י דמתחלה נכתבה ח' מ' מ', כותבין, ולא אמרינן כיון דלדבק אדבק וכ"כ ק"נ. ויש סוכמא לזה, דאי קיימא סברא כיון דלדבק אדבק איך מותר לכתוב חומש א'. ז יצמות ל"ו. ח כ"כ בדריסה. ט יצמות ק"ו. י שסאסור לכתוב ד' תיבות בלא שרטוט, גטין ו', ומ"ז כ' בגט חלויה אקרינשו לדיה כל הפרשה מאן יצמי וגו'. יא דל"כ מ' לחינוק להתלמד. יב יותר מבזכר בפרש"י דהעמא דפרשה להתלמד אין כותבין דתורה תחומה נתנה (לר"ל, ולר"י כיון דלדבק אדבק) אבל האי ספירת דברים הוא ולאו בקדושתיה. והראב"ן כ' בגטין הא דאמרינן א"כ מגלה לחינוק להתלמד דוקא מגלה שהוא פרשה אבל פסוק א' או ב' כותבין דהא בתלמוד נמי כותבין פסוקים גם בפיוטים רבים ובהגדה של פסח. וכן הוא דעת ר"ת שכ' גטין ו' דמוחר לכתוב פסוק בלא שרטוט ולא צטי שרטוט אלא אם רנה לדרוש הפסוק, וקשה הא אין כותבין מגלה לתנוק, אלא ודאי ס"ל דוקא פרשה אסור, כ"כ ק"נ. יג ס"ת שאין צו אלא חומש א' שנכתב בגלילה כס"ת מגלה כ"ו. יד ציריעה א' לש"ק וצשכנגדה ערבי, ומונח ערבי על ל"הק כיון שהוא בצריעה א'. טו כך פרושו צ"צ י"ג מדבק אדם תורה וי"כ כאלה וכיון שהם בגלילה א' בל י"כ לבסוף על התורה ואמרינן אין מניחין י"כ על התורה? חס שאמר קא מעיני רבנן שיריעה נופלת עג"ס הוא במגלה כ"ו מדרך היכא כרתיק הא יתיב דפא אחברי' אלא כיון דלא אפשר שרי וכ' חס' צ"ב י"ג דוקא בכרך א' אינו גנאי אס מונח י"כ על תורה, כהכי אמרינן לא אפשר, אבל בשתי כריכות הוי גנאי, וכיון דאפי' בכרך א' ככתבי ק' לא החירו אלא משום דלא אפשר, ודאי אסור ערבי על כתבי ק' בכרך א'. טז מגלה כ"ו. יז פרש"י אמתחת או שק לשים בו עפר, ו"ל שנוחתי עפר של ספרים ת"ומ שנקרבו, דתיק ונרתק שותן צו ס"ת ותפלין תני בסוף. יח צימה שפורס עליה מפס ומניח ס"ת עליה, וכיון שלפעמים נותנין עליו ס"ת בלא מפס, הלכך תשמיש קדושה הוא ולא תשמיש דחשמיש. יש פרוכת הארון לפעמים נופלין צו ס"ת. כ הארון הק' שנתקלקל לעשות ממנו ארון קטן לס"ת שרי, אבל לא צימה. כא דמעלין צק' ולא מורדין, וצגמ' נוסח אחר. כב שק וארגז של חומש וס"ת שנכתבו בקדושה. כג צרכות כ"ג סהד' מ"ח. כד נותני' אותה בצ"מ וקוברין אותה לזכר צב"הק, דלא אחי סס לידי תקלה שאין חוטטין סס. לענין כ"ק של דפוס שנתרבו מאד וצאין לבזיון נוכל לקבצם אפי' צכ"ט, אלא צכ"ח עכ"ל. כה מ"ס פ"ב וכ' צ"י הטעם שיהיו לפחות ג' יריעות דומות זו לזו ממש לפיכך מחזיר ג'. ע' חשו' ח"ל ולס"פ ק"א ציריעה שבלה מ' סס"ת ישן לריך להחזיר מטעם צ"י ג' דא' מחזי כמנומה, אבל נפסלה א' או נקרעה והס"ת אינו ישן כ"כ די להחליף זו שנפסלה. כו מניחות ל"א. כז ו"ל כנ"ל צירוש' מגלה פ"ק ה"ט: השמיט פסוק אס הוא צ' וג' שטיין מתקן ד' אינו מתקן א"ר חננאל אף צקרע כן פרש

ספר האשכול, הלכות ס"ת בין עשיתו בין לקרות בו.

ומפריד האות לשנים לא מהני תפירה א' בד"א בקרע בין אות לאות ובין חיבה לחיבה, אבל קרע בין דף לרף ב' ובין שטה לשטה אבעי' דלא אפשטי' אי מותר לתפור ויש מי שאומר כיון דכל הני מיילי דרבנן משום זה אלי ואנוהו אי מתקנו שרי ג' וכל מה שתופר אינו תופר אלא בגידין ולא בגרדין ד'. ומותר לחלות עליה מטלניות מבחוץ ה'. בירושלמי ו' ספרים נכתבים בשני דפין, ת"ומ אין נכתבות אלא בדף א' ו' ספרים נכתבים בשני עורות ה' ת"ומ אין נכתבות אלא עור א' וחוי לן דאי חפר ב' עורות קודם כתיבה שפיר דמי לטהוי עור א'.

חפלין

נחל אשכול

אם נקרע תוך ד' שיטין אינו מתקנו, וע"כ מיידי ר"ח צדעפיץ היינו שגויל לבן דאי צדלא עפיץ סאמר צבצלי צתוך ג' נמי לא יחפר, אלמא אפי' אם לבונו נכר מ"מ אם נכנס קרע תוך ד"ש לא וכו"כ הריב"ש ורמ"א אצל לא הביאו ראי' מירוש'. א' אלא לריך תחלה למחוק האות ולכתבו על השלם מוקף גויל וכו"כ הטור כרצונו. ב' שלא כנגד הכתב עד שאלו שעור זה כנגד הכתב הי' נכנס תוך שיטות, טור. ג' על בין דף לדף קאי וכד' הרמב"ם, והטור מחמיר. ד' חיטי משי או פשתן או למד דס"ת למדנו מחפלין מכות י"א. ה' ירוש' פ"ק דמגלה ה"ט ומ"ם פ"ב הלמ"מ ס"ת שנקרע תולה עליו מטלניות, משמע אפי' נקרע יותר מג' שיטות וכד' הר"אש, וכ' הא דתני' ס' צמ"ס אין דובקין צדבק ואין כותבין ע"ג מטלית, רשב"א אומר משום ר"מ דובקין צדבק וכותבין על מטלית, דנחלקו צדבוק קודם הכתיבה, אצל ס"ת שנקרע מותר לדבק הקרועים יחד כיון שאין לריך לכתוב על הדבק עכ"ל אצל מהרי"ק מטיד שכותבין גם על הדבק והיינו כרשב"א משום ר"מ. וז' הטעם דתני' ס' צדבוק מטלית ודובקין צדבק, משמע תרתי שרי אפי' קודם הכתיבה דלא כת"ק דמ"ם. ומהא דמנחות ל"ד ע"ב דס"ל ר' יהוד' לריך לדבא אע"ג דהדר ב' מ"מ חזין דדבק ומטלית עושה בוק א' וכן להרבה פוסקי' עמג"א ל"ב ס"ק ג"ב, לכן אין מחמירין העושין כטו"ז ס' רפ"ב שמינין מטלית על יריעה נקובה וכותבין עליו ולפעמים חזי אוח על מטלית דהוי כגוף א' (ודוקא שטולה קודם כתיבה, דאי כבר כתיבה ונקרעה צתוך אוח, האות פסול ולא מהני שחזור ומדבקו ולריך למחוק כל האות ולחזור ולכתבו) וכ"כ צב. די כהונה דאין לפסול דחי חפלין שמחברין צדבק מכמה חתיכות (וגם לא הכשרים לכתחלה) ומצינו ראי' מפכ"ג דכלים האובק שנקרע דחפר' מחברו עי"ש ומ"ש צסמוך. ו' ס'ס. ז' ר"ל כל פרשה ופרשה צדק א' (רמב"ם ותוס' מנחות ל"ג מכשירין צ' וג' דפין צמזמה אפשר שלא גרסו כן בירוש' או דס"ל רי"אש צדק ל"ג או ר"יו צדק ל"א ע"ב חולקי' עכ"מ). ח' לדעת מהרי"ק פרושו דכותבין על מטלית צס"ת (דאח"ל שקאי על שני יריעות דזה פשיטא, ועוד דא"כ מצי מסיים בירוש' ר' מנא אומר אף ס"ת אינו כותב צ' עורות) ואע"ג דר' מנא פליג מ"מ ר"ל צרי' דר"ח כתובה וגם חצריא ס"ל דכותבין, ש"מ דס"ל כרשב"א משום ר"מ דמ"ם, והלמ"מ טולין במטלית דמיידי ירוש' אה"כ נמי מסייע לכו. וז' דרב מנא קשי' ל' דהו"ל למיחשב צמחני' דמגלה אין בין ספרים וכו' שספרי' נכתבין על צ' עורות, ומחיס' מנחות ל"ב ד"ה חפלין חמלא יסוב דמחני' לא איירי צדברי' שכתבין בו, דאל"כ הו"ל נמי גויל דכשר לס"ת ופסול צהו. אצל חוס' ס'ס ד"ה להשלם ס"ל, הא דאמר בירוש' ת"ומ אין נכתבות צב' עורות, צשלא חפרס ציחד (ולא כרמב"ם שפוסל אפי' חפרס) ויש לתמוה דא"כ מה זה שאמר בירוש' ספרים נכתבים צב' עורות, וכי אפשר לומר צשלא חפרס יחד, הא מסקינן צמכות י"א ומגלה ח' לענין תפירה צגידין שזה ס"ת לת"ומ? וז"ל צדוחק לענין מ' ועתה כתבו יונא אם כתב כולה אע"פ' שלא חפר, ולענין קריאה צצבור לריך תפירה ואם תופר לריך גידין וכו"כ צס' מל"הק. וקל"ת ראי', דלרשב"א חומס א' יש בו כל קדושת ס"ת אע"פ' שלא נחפרו אללו כל יריעות החורה. וצס' ה"ל מצינו ראי', דלמ"ש פ"י סוכה ט' תוהמ"ע פסול צכל המצות, ועשה דכתבו לכס על כל החורה ולא ביריעה צפ"ע, א"כ כשמחבר היריעות הוי תומ"הע, והו"ל לחפור כל יריעות החורה צתחלה ואח"כ יכתב? א"י קיים ועתה כ' לכס צכתובה לצדה ותפירה אינה אלא משום כ' לצבור. ולאו מלמא הוא, דזה אינו תומ"הע צפסול, דכך דרכן של ספרי' שיותר טוב לכתוב על יריעה א', ועוד הרי למדנו כתיבת ס"ת ממשה ואמרין ס'ס לר"יו מגלה מ' נחה ואח"כ אדבק, ופשיטא כשקרא לפני העם ס' בראשית כמ"ש רש"י סוף משפטים לא ידע כמה לריך עוד ולא הי' אפשר לו ליחן יריעות ולתפרן לכל החורה שלא נודע לו כמה לריך ואפי' לר"ל כתב פרשיות פרשיות כמ"ש חוס' אלא שכתבן כסדרן וכיון שלא ידע מעיקרא כמה פרשיות עתידין לבוא לא יוכל לתפר מתחלה סך יריעות הנריך, וכיון שמהה ספרן אח"כ, לא מקרי תומ"הע צפסול. ושזב מ' חשו' כ"י לדודי צעל י"ד נוטה לס' מל"הק ואעתיקה פה ומה שהעירתי צמחוגה חארתיו: שאלתי מרב א' שצא לקהלה ונודע לו שרוב ס"ת שצב תפרו נשים היריעות ורנה לפסלם שצתשו' ר"מ מלובלין כ' אפי' צדיעבד לריך לתקן. תשובה הדרישה ס' רפ"א העיר שהטור הר"אש ורי"ף השמיטו שאשה פסולה לכתיבת ס"ת מפני סס"ל לדעתו דוקא לתפלין פסולות. וש"ך כ' שאינו מוכרח, וז' טעמו כיון שרי"ף ור"אש כ' צה"ל חפלין תני ר"ה צר רצא (גטין מ"ה) סת"ס שכתבו אשה וקטן וכו' פסול שג' וקשרתם וכתבתם כל שיטתו צקשירה ישנו צכתובה, סמוכו ע"ז ולא כתבו צה"ל ס"ת. מיכו דמיקא למימר הכי שכ"כ דברי' הביאו צה"ל חפלין וגם צה"ל ס"ת, ועוד ה"ל ס"ת קדומה לה"ל חפלין, ואם רנו להציא צמקום א', לס"ת משפט הצבורה, ומה נענה לטור שלא כ' צה"ל חפלין הקדומות אלא חפלין שכ' אשה פסול, ולא כ' כלום צה"ל ס"ת צבי שאר הפסולים שאשה פסולה (א"ה אני אומר דליכא לאוכוחי מה שלא הביא רי"ף צה"ל ס"ת דאשה פסולה, והביאו צה"ל חפלין דדוקא לתפלין פסולה, דא"כ תיקשי למה צחפלין פסולה מתיקש וקשרתם וכתבתם והאי וכתבתם צמזמה כ' א"כ ע"כ פסולה אשה למזמה כיון שאינה צקשירה, והק"ל למה לא הביא רי"ף צה"ל חפלין דקדמה נמי לה"ל חפלין שאשה פסולה לכ' מזמה, וע"כ ל"ל דסמך על מ"ש בחפלין, לענין ס"ת נמי סמך אהאי, וכך אני אומר צשטת הטור, אם תדייק ממה שלא הביא צה"ל ס"ת שאשה פ', דס"ל שכשרה, דוק נמי דס"ל צמזמה כשרה ממה שלא הביא צה"ל חפלין, ומה אה"ל דעקר היקש וקשרתם וכתבתם צמזמה כ', וע"כ ל"ל דסמך אח"ש בחפלין, וה"ה צס"ת סמך אח"ש בחפלין. וז' טעם הרי"ף שהביאו בחפלין מפני שהביקש יונא מתפלין וקשרתם וכתבתם, ועי"ל צשלוכות גדולות קדמה ה"ל חפלין למזמה וס"ת, ובה"ל חפלין מצינו ס"ת ת"ומ שכתבן גוי ואשה פסולין ולא הולך לשנות עוד צמזמה וס"ת, והמדמה הלכות רי"ף לה"ג יראה שהעתיק חמונו הרבה מלה צמלה ואלו צתרי' גם צזה. עוד אני אומר מ"ש פרישה שר"אש ס"ל צס"ת אשה כשרה אשתמיט ל' הר"אש צגטין מ"ה ע"ב שהשיג אר"ת דס"ל ללינת נמי אשה פסולה וכ' דוקא

דוקא

ספר האשכול, הלכות ס"ת בין עשיתו בין לקרות בו.

נהל אשכול

דוקא ס"ת ילפינן מת"ומ דכתיבה ומכתיבה אבל שאר מלות לא, וללינת כשרה, וכך העתיק הטור בפסקי הר"אש. מעתה ברור כשמש
 שאין יסוד לדברי הפרישה, ומה שלא כ' אשה פסולה בס"ת ומוזזה דמכחו אמ"ש בחפלו, וכן האשכול הביא שאשה פ' לכתיבה
 לקמן בחפלו כר"ף וסמך ע"ז לענין ס"ת ומוזזה) וגראה כיון שראה הטור שר"ף ור"אש לא הביאו זהל"ס"ת, ומשמע לי' פפרישה
 דאשה אינה פ' לכתיב אלא חפלוין ולא ס"ת. ונ' שגם רש"י ס"ל בס"ת אשה כשרה, דבגטין מ"ה חני חדא ס"ת שנומל ציד גוי
 יגמ ותני' חדא הורין צו פרש"י דהוי ס"מ שותא ישראל כתבו ואת"ל נכרי שמא לאו לשם ע"ז כ', וחוס' חמהו אפי' כתבו לשמו
 פ' מטעם והשרחם וכחצתם כדמפרש רב המנונא, ונ' דרש"י ס"ל רב נחמן ל"ל הכך והשרחם וכחצתם לענין ס"ת אלא לחפלוין
 לחוד להכי הורין צו חוס"ם, ותני' חידך יגמ אין חולק ע"ז דגם לדידי' נכרי שכ' לשמו כשר אלא דלא ס"ל הכך ס"מ כיון שאינו
 מתהפך או דגם אינם חד הוא אי נכתב לשמו או לא, או כיון שנומל אלל נכרי אמרינן כאו נומל כאו הוי, וכיון שר"צ דאמר
 נקטינו, שהיא הלכה פסוקה, ולא ס"ל בס"ת כל שיטתו בקשירה פסק הרי"ף כוחי' (א"ה לא נהירא לי, דהב"י רפ"א כ' מרש"י
 משמע שאם נכרי כתבו לישראל כשר ולי נראה גם לרש"י יש נפרש שפסול עכ"ל, כונחו שרש"י פרש צבא דאמר ר'
 נחמו כ' נכרי יגמ כדלהמו, ולקמן חפורט הטעם כדרב המנונא ס"ת שכ' נכרי פ' שאינו בהשירה, אבל לא מטעם שכ' דודי
 הבז"ל שכ' שלא לשמו, ואת"כ האמר הש"ס נומל ציד נכרי יגמ ואיכא דאמר קורין צו, וע"ז פרש"י דס"ל דהוי ס"מ, ולדעה זו
 ע"כ ל"ל נכרי שכ' לשמו כשר, אבל ר"צ גופא דאמר נקטינו כתבו נכרי יגמ ולא חלק אי כ' לשמו או שלא לשמו, ודאי י"ל דס"ל
 כלישנא קמא נומל ציד נכרי נמי יגמ, דאפי' כ' לשמו פסול משום וקשרחם וכו'. וה"נ ומסתברא דאהא דר"נ כ' נכרי יגמ פרש"י
 כדלקחו ולא נומל צבמ' לקמן אלא טעמי' דוקשרחם וכו', ולא כ' טעם שכ' שלא לשמו כמו שפרש גבי מין ישרף, לשם ע"ז כ'.
 אלא ודאי דרש"י ס"ל טעמי' דר"נ כדלקמן צבמ' כיון שאינו בקשירה, ומיושב' צזה קושי' חוס' על רש"י דר"נ מודה רש"י דנכרי
 פ' אפי' כ' לשמו. וצוה יוצן כונת צ"י) ואע"ג שהעתיק צה' חפ' רב המנונא ס"ת ת"ומ שכתבו מין גוי ואשה פסולין, אס"ת לא
 האי אלא מין, ואשה וקטן האי אחפלוין וסמך עלמו על מה שלא הזכיר זהל"ס"ת אשה רק מין וגוי (א"ה זהל"ס"ת הביא דין
 דגטין נומל ציד גוי וכו' ושקלא וטרי' לא מייירי מאשה) ואף אי נימא דעת רי"ף ור"אש מפוקפק בדיני, מ"מ הטור שלא הזכיר
 כלום חוס"ת לא זהל"ס"ת חפלוין ולא זהל"ס"ת ודאי ס"ל כח"ש הפרישה לס"ת כשרה. ואף שספסול, הצו דלא לוסוף
 לפסלה גם צשאר חמוני ס"ת חוץ מכתיבה. וראיתי למהרש"א שכ' חוס' הוכיחו שטעם של ר"נ דאמר יגמ משום כל שאינו
 בקשירה, דאי משום כתיבה לשמו, אמאי הולך הש"ס לומר טעם דיגמ משום והשרחם, לימא משום לשמו. ודבריו חמוני' החוס'
 גופא כ' דהומ"ל טעמא דבעינו לשמו, אלא מיייתי תנא דבהד"י פיסל נכרי, א"כ ודאי י"ל ר"נ לא ס"ל היקש והשרחם, ומשום שלא
 לשמו אחר יגמ, ומהרש"א עלמו כ' רש"י לא ס"ל היקש והשרחם ומכ"ש שת"ק דרשב"ג לא ס"ל כמ"ס צספרי י"ד לגטין ומוטב
 לומר שגם ר"נ לא ס"ל (א"ה דברי מהרש"א ל"נ ססבר הא דאמר צבמ' הורין צו האי תנא היינו רשב"ג, ולימא אלא ת"ק דרשב"ג
 דאמר לוקמין ספרי' מן נכרי' ות"ק זה ודאי ל"ל היקש והשרחם וליכא לאוקמיה צגר חזר לסורי שהרי סתם אחר מן הנכרים
 אבל רשב"ג דלא התיר אלא צגר שחזר מ' יראה, ודאי צר קשירה הוא וע' מהר"ם. ועמג"ל ל"ט ס"ק ז' שמישב שלא הביאו
 רי"ף ורמב"ם בר חזר מ' יראה דכשר לכתיבה, שס"ל דרשב"ג דהתיר לא ס"ל היקש והשרחם, דמי שחזר מ' יראה אינו מניחם
 ואינו בקשירה ולדידן דס"ל והשרחם פסול. ול"נ כלל, דמ' יראה שלא יברנובו כפרש"י ודאי צר קשירה הוא וכן צר"אש). וצחש'
 דברי יוסף אפי' כתבו טומטום יגמ דס"דא הוא. ולפמ"ש להרי"ף ור"אש וטור ורש"י אפי' אשה כשרה, ועכ"פ צטומטום היו ס"מ
 שותא איש הוא ואת"ל אשה שותא כשרה, ועוד למה יגמ, ודאי מותר ללמוד צו, אף לפוסל כ' אשה. ועוד אי פסולה לכתיבה
 שמענו, לשאר תקוני' לא שמענו, אף שהרמב"ם כ' גבי חפלוין שפסולות לכל תקוני' עשייתן, מ"מ נתן הטעם מפני השי"ן שבחפלוין,
 ולמהר"ם לוצולין דוקא אם חופן נכרי אי תפרו פסולין ושאר תקוני' לא, ואף שני קנת דעת צ"י לכל התקונים פ', משום דהכל עשיה
 א' עם השי"ן וכ"מ מלבוס וטו"ז, זה לא שייך בחפירת ס"ת שאין ענין לכתיבה. ויחוס' מנחות מ"צ הקשו ל"ל וקשרחם לפסול
 נכרי תיפוק לי' דבעינו לשמו, ולא תרנו דבעינו וקשרחם לפסול שאר תקונים (א"ה כונחו למ"ש חוס' גטין מ"ה למ"ד הזמנה לאו
 מלחא תקון התקף והשרטיט לא מקרי עשי' ולהכי פסקו ר"אש וטור רע"ג דלא לריכי לשמו) אלא ודאי מהיקש אין לפסול אלא
 הכתיבה, ואף אם כל התקוני' יהיו פ' ע"י נכרי ואשה, צס"ה שיקר מ' הכתיבה ותפירת יריעות תקון צעלמא לקרות צצבור
 (א"ה כתבתי לעיל אם כן קשה לפרש ס"ת שחפרו צפשתן פ' צמכות י"א) אלא"ל דפסולות לחפור, דא"כ יהיו נשים פסולות לקצוע
 מוזזה, ולא משתמט שום פוסק שלריכה להדר אחר איש שיקצע לה מוזזה (א"ה הא דחייבת צמוזזה אף שפסולה לכתיבה אין
 חדום כ"כ כמ"ש חוס' ע"ז כ"ז אף למ"ד אשה פ' למוול, אי לאו אוחו ולא אוחה, הו"א דחייבת מ"מ להדר למוול צנה ע"י איש
 וה"ה לחקן ביחה. והא דמוותרת לקצוע מוזזה ה"ט דהג"מיי פ"א דליטת הקשה לר"ת שפוסל אשה לעשות לינת כיון שאינה
 צמ"י הא א' צע"ז ל"ט היחה קושרת לו חפלוין צזרועו, וחרץ לא נאסר לאשה אלא תקון הגוף שצו עושין המזנה ככתיבה ותקון
 לינת ואגודת לולב, אבל הקשירה איננה תקון הגוף, וה"נ י"ל שפסולה צתקון כתיבת המוזזה, אבל הנחתה צפתח דומה להנחת
 ת' על זרועו דלא עבדה מידי צגוף המוזזה, אבל התפירה חוס"ת הוא צגוף המזנה), ומ"ש מג"א תרמ"ט כל מה שהוא לניי המזנה
 כמזנה ענמה, אינו מוכרח ואף אי אגדו נכרי כסול לכתחלה, שאני דגוי הוי צזוי מזנה. ומלינו גם ע"ז ל"ט שאשה קושרת לו
 חפלוין, ואף שיש לחלק שתפירה דומה לעשיית הגוף כלינת ואגודת לולב מ"מ להלכה אף צהני לא פסלין לה דיעבד, ומכ"ש
 צתפירת ס"ת שאין עקר מ' ס"ת ע"י תפירה אפי' אין יריעות ממוזרת יש להן כל קדושת ס"ת (א"ה כבר כתבתי לעיל ודאי
 לרשב"א שאמר צמומט א' לצדו נמי כל קדושת ס"ת אע"ג שלא נחפרו ד' חומטים עמו, אפשר לומר כן, אבל לרמב"ם דאין קדושת
 ס"ת אלא צשלמוחה, י"ל נמי ציריעות לחוד לא קיים מ' כתיבת ס"ת) אלא לקרות צצבור בעיני תפירה, ואינו דומה לחפלוין, דבלא
 חפוי ותפירה אין שם ת' עליהם להכי גם לתקונים פ' אשה, אבל תפירת ס"ת לא מקרי תקון המזנה, דבלא"ה ראוייה למזנה. מכל
 הלין טעמי' נ' צמקיס השואל שרוב ס"ת נחפרו ע"י נשים כשרין וא"ל תקון. ומ"ש שהי' שם גדול הדור ולא מיחה, אף אשה אין

ספר האשכול, הלכות ס"ת בין עשיתו בין לקרות בו.

הפלין שבלו א' וס"ת שבלחה אין עושין מהם טווה לפי שאין מורידין מקדושה המורה לק' קלה, וס"ת קדושה המורה מחפלין ותפלין טמונה ואפי' מן גליונות של ס"ת אין עושין ב' (גליון: אמר רב שרירא ג' הני מילי דנפקי מפסקי ומקרי מדרש ואגדה הרבה אומדנא ניהו, ויש מהם שהוא כך, כגון דברי ר' יהודה ד' בזאת ליהודה שאמר שמעון מוכלל ביהודה, שמצינו ביהושע חלקו בתוך נחלת בני יהודה ה', ויש שאינו כן כגון ט"ש ר"ע מקושש זה צלפחד ו' ומ"ש אלפים לתחום שבת ז' ומ"ש ר"ש צום העשירי הוא עשרה בטבת ח'. והתלמוד והמדרש הזכירו דעתו של כל א' וא', ואנו לפי שכלו יהולל איש ט' וכן אגדות שאמרו תלמידי תלמידים כגון ר' תנחומא ור' הושע' י' אינן כן לכן אין סומכין על אגדה יא' ואמרו אין למדין מן האגדות יב' ובירושלמי יג' רשב"י אומר מפני מה שרץ מטמא בכעדה מפני שתחלת ברייתו כעדה בעי ר' יודן אי הכי הטת יטמא פחות מכוית דאר"י להביא יד' נפל שאין בו כוית וכן נבלה חטמא כרגיר של אפונין טו' דאמר ר"ה אני ראיתי עגל כאפון בשפיר? ומשיב מאי כדון מדרשות אמנא דרוש וקבל שבר, והנכון מהם טה שמתחוק מן השכל ומן המקרא נקבל מהם, ואין סוף ותכלה לאגרות. ושאל רב האי מאי הפרש בין אגדות הכתובות בתלמוד שאנו מצווים להסיר שבושם טז' להגדות הכתובות חוץ לתלמוד? והשיב כל הנקבע בתלמוד מחוור הוא מטה שלא נקבע בו, ואעפ"כ אגדות הכתובות בו, אם לא יכונו או ישתבשו אין לסמוך עליהם כי כלל הוא אין סומכין על אגדה, אבל כל הקבוע בתלמוד, שאנו מצווין להסיר שבוש, יש לנו לעשות כן, כי לולי שיש בו מדרש יז' לא נקבע בתלמוד, ואם אין אנו מוצאין להסיר שבוש, נעשה כדברים שאין הלכה, אבל מה שלא נקבע בתלמוד אין אנו צריכין לכל כך, אם נכון ויפה הוא דורשין ומלמדין אותו, ואם לאו אין אנו משגיחין בו. ולענין וועות יח' דאמר רב קטינא גוהה בהאי אנו סומכין על ד' אגדה. ושאל עוד אנו מוצאין בתלמוד יט' הלכות סתומות כגון שאלת חגי לכהנים

נחל אשכול

צריך למחוח בידן (א"ס לפי השגותי למעלה נפלו מוסדות היתר) עכ"ל. ונחזור לענינו דמ"ס תוס' מנחות ל"ב ד"ה להסלים דגם ת"ומ כשרות ב' עורות כשפרן, י"ל דל"ן זה סותר לגמרי ירוש', דירוש' חיידי שכתב ב' פרשיות על שני עורות ואח"כ חזרו, דבס"ת כך דרך הכתיבה, ובת"ומ פסולות, אבל אם קודם הכתיבה חפר ב' עורות וכתב ת"ומ, חף לירוש' כשרות, וחף סתים' ס"ל חפי' אם חפר אחר הכתיבה נמי כשרות, כהא לא קיי"לן כותיבו, אלא כירושלמי וכ"כ הרמב"ם בבל' מזהה כתיבה בשני עורות אע"פ שפרן פסולה, ואלו הי' פוסל אם בתחלה חפרן ואח"כ כ', כך הי' לו לכתוב חפר ב' עורות וכתבן פסול וכך כותב הס"ך רפ"ח ס"ק ג' וכ"ד רבנו צמ"ס צ"ס מוך ומזי לן וכי' הדע סקן הוא דבמגלה ח' חמורין לחפרן בגידין ס"ת שיש לת"ומ ופרס" ח' ומחוחות יכו חפורין בגידין ואיך שייך חפירה במחוחה, אם לא ע"י שחפר ב' עורות וכתב דחוק למימר דחיידי אם נקדעת כהאי דמנחת ל"ב לענין ס"ת דנח מלינו הכשר זה בת"ומ. ונאגודה כ' נמי בשם ר"י חפר ב' ע' כשר למחוחה. שוב ראיתי שב"ס וטו"ז העירו ח"הטע ס' ק"ל על תוס' מנחות וכו' לתוס' ס"טה דוקא קודם הכתיבה מהני חפירה כדאמרן. וכונתם שחוס' כ' סוטה י"ח הא דאמרין קרן פרה פסול דגילדי כב' שפרות דמי אע"ג דמחויבין, החס דרכו להוסיף בכל שנה גלד ח' וכו' כמביא שופר אחר ומדבקו ודבק ב' שברי שפרות כסול, שלא היו צימד ומחמתם ויכר התיספות והיו כגט שכ' על ב' דפין וחפרן דפסול עכ"ל וקשה הא קיי"לן כ' על קרן פרה ונתן לה הפרה בגט כשר ולא היו ככותב על ב' ספרים, ופסוט שלכך דקדקו תוס' וכ' קרן פרה היו כאלו גט כתוב על ב' דפין וחפרן ימד דפסול (ולא כ' כאלו חפר ב' חתיכות וכ' עליהן גט) שאם כ' על ב' חתיכות קודם חזרון היו ב' ספרים דסס ספר על הכתוב, אבל חפרן קודם כתיבה, כשחפר לא הי' על החתיכות סס ספר וכשכ' ונעשה ספר כבר נתחברו החתיכות לא', לאפוקי שופר במחוחה גלד ח' נקרא עליו סס שופר וכשנחח האחר היו ב' שפרות, אבל כ' גט על קרן פרה אינו כב' ספרים דקודם הכתיבה חפי' ספר ח' חיינו, וכשכתב כבר נחמחר לא'. הדע דקיי"לן גט על נייר כשר, געשו מעשבים ע"י דבק כמ"ס רש"י מגלה י"ט או מבלאי מוכין ולמר גפן (ער"ם פ"י דכלים ד', וכ"ז ה' ונערך ערך קרטס נייר של מעשבים ורש"י גטין ס"ט נייר של מוכין) אע"ג שנתחבר מחמה חתיכות, כיון דנעשה גוף ח' קודם הכתיבה (וסרה בזה חמיהת אחרוני' על רמ"א שכ' גט על נייר כשר, מאי רבותא וכי גרע מעלה של זית? זה הי' מחמה גוף ח'). א מנחות ל"ב. ב' וכ"כ הרמב"ם, ואי לא מחוס אין מורידין הי' אפשר דמחוחה על גויל נמי כשר כמ"ס לעיל 39. ג' ל"י ח'ך שייך לכאן? ד' ספרי וחלח הברכה בשמע ה' ק"י רמז נשמעון (בנוסחמו לא נזכר ר' יהוד' וע"ז אחר הגאון שהיה אמת. ה' יהושע י"ט. ו' שנת ל"ז והשיבו ריב"ז שאינו כן ואף שר"ע יליף מגו"ם כ' תוס' מנין גז"ם הי' צקבלה והאי דר"ע לאו בכלל. ז' סוטה כ"ז יליף ר"ע תחום חלפים דאו' מדכ' ומדוחס מחוך לעיר חלפים דאלפי' לא נאמר אלא לתחום שבת, וזה לא ל' להגאון, דמה ענין ערי לויס לשבת? ולענ"ד מיוסב, דעקר תחומין יליף ספ"ק דערובין מאל יאל איס מחקומו אלא דלא ידיען עד כמה מקומו (ועי' אסמכתא ערובין ר"א) וילפינן מדתנהיג חורה לתקום הלויס חלפים סכך תחום חרס ומקומו לשבת, וי"ק למה כ' חורה דבר זה גבי ערי לויס, ה"ט דקיי"לן כל ערי לויס ותחומין קולטין הרולח כדכ' ואלו הערים חת"ל וכו' לנוס שמה רוגח כדאי' מכות י"א וי"ב ואס נופו חוך תחום, אע"פ שערך מוך לתחום הגיע לעקר נקלט, ח"כ עקר נ"ח לערי לויס עלמן ותחומן שנתנו למקלט לידע עד כמה קולטין ומילא ידיען ח' שבת. ה' ט"ס וי"ל חמישי בטבת, ר"ה י"ח, ואי קשי' הלא ראה שמתענין יו"ד בטבת? תוס' ד"ה זה ט' בתחום, בשני' הי' הצקיעה צי"ז תחום ואלו מתענין על שני', הי' לר"ם בשניה הי' הסמיכה צי"ד טבת. ט' חשלי י"ב לשעור שכלו יעל שכרו. י' חולי כונתו למדרשי תחומות ודבס שחברו ח' ר' תנחומא ור' הושע'. והעיד המתריך שתחומות שבידינו הוא ח' ילמדנו, אבל תחומות ארוך והי' צידו כ"י. ומ' רבס שהביא ה"פ כך דרש ר' תנחומא לעיר חמנו. יא' צספרי משנת ר"ג ברכות פ"ה הראיתי דוקא סיכא שיש קלח סחירה. יב' ירוש' פ"ב דפאה ה"ו. יג' פ"ז דמיר ה"ב. יד' מיר ח"ט חן על המת ועל כוית מן המת מגלה ופרוך אם על כוית על מת שלס מצעי', ואר"ו ל"ג אלא לנפל שלא נחקשרו אבריו בגידין שחין זו כוית כשר ומטמא מחוס מת שלס. טו' מין קטניות (עגול כאלופיס ערוך). טז' לישבן ולקרנן אל השכל. יז' דרוס נכון. יח' ברכות ל"ט פרס זעוית: רעוית הארץ חלשון זעיה ורעס. יט' בצבלי פסמים י"ז רביעי או חמישי צקדש צעי

ספר האשכול, הלכות:ס"ת בין עשיתו בין לקרות בו.

לכהנים לענין רביעי וחמישי ובתלמוד א"י פרושו חשבונם, וכן הא דגרסינן ודלמא במורבנין א ובתלמוד א"י נאמר דיכון כעקר, יש לסמוך אתלמוד א"י ולהחזיקו עיקר, או יש לבקש לתלמודנו טעם אחר, וכן הא דר' הנינא אשת חמינין אשת חתנו וחורגו ובתלמודנו החירו ב ובהא דאמר בתלמוד א"י כל משמיע קול אסור ובתלמודנו לא ג וכן אנינות בספק נפל

נחל אשכול

חגי מייסה ולא אתפרש מאין הולילו מומקרא ערש"י, ובירוש' פ"ח דסוטה פרושו החשבון כקף תחלה, צטר קדש שני, לחס ומיד שלישי, יין שמן ומאכל רביעי, וכ' העיר המפרש שירוש' זה לא הי' לפני רש"י ותוס'. א לפרש דברי' אלו העירני הגמור'ה זלמן מרגלין מפארטש צרוסלאנד לעיין דרשים נ"ח ודלמא צמדוכנין. והס"ם צעי צלל שעקרו צשביעית ונטעו צח' ורצו גדוליו על עקרו אס גדולו היתר מעלין האסור (דסום וצלל אין זרעם כלה ולא יפסדו צארץ כחטין ושעורין ער"מ ספ"ז דתרומות) ופסג מומחני' פ"ו דשביעית דבטלים, ודמי דלמא צמדוכניס פרש"י ורוב המפרש' דליירי שכותשן צמדוכה דליחניהו לעיקרן צעינייהו, אבל אס העקר צעין לא צטלי ולבסיף חסיק ללא לריך לאוקמי צמדוכניס, דכיון דאסיר שביעית ע"י קרקע אף צטילתו ע"י קרקע, והמאירי פרש ע"פי גרסו ודלמא צמורכנין מלפון הטי נא כדך שחרגומו ארכיני, ר"ל שמעקלין הלוואר שלהם שלא יגדלו צשביעית וכיון שגלה דעתו שלא יום לו שיגדלו צשביעית, אס גדלו עם חותה הרכנה וילאו גדולים צשמינית לחון גדולין מעלין האסור, וכ' אע"פי דחסיק צצבלי דאינו לריך, צירושלמי לא עשו מעשה אלא צמורכנין וכ"כ הרשב"ד צפ"ד דשמטה ולא כרמז"ס שמחיר צלא הרכנה אלא כירושלמי (פ"ו דשביעית ה"ג) דר' אצבו צתחלה אחר צטלין בגדולין ולבסיף אחר אזי לא חמרת' אונא צמורכנין, ומ"ס כ"מ טעם הרמז"ס מדאחר צצבלי דלחא צמורכנין חמזה והול"ל לפום מה דמשני דמוחר לישראל לאכול עם הכותי צמוכס צמולאי שביעית צחסיות אע"ג דלא הרכין, מטעם דשביעית אסורה ע"י קרקע צטילתה נמי ע"י קרקע, חזין דצצבלי פליג אירושלמי. ושז ראיית' צפאת השולחן שחמה נמי על כ"מ, והוכיח שגס ר' אצבו צירושלמי חזר צו, דלמסקנת ירוש' לא החמיר ר' אצבו אלא חסום שחמע שר' חמי אסר, ולצבלי י"ג ע"ב ר' חמי פסג להחיר וכדחסיק נ"ח ע"ב אפי' צאין מורכנין. והמאירי דחה הגרסא של רש"י צמדוכניס, דחי דכין צמדוכה צשביעית אחר עקירתן אין לומחות (וע' פרום הר"אש דלדיד' לק"מ וער"ס פ"ו דשביעית) והקשה עוד למה לריך הרכנה הסברא נותנת דמוחר צלא הרכנה כדאמר צצבלי כאסורה ע"י קרקע כך צטילתה, ובמקום אחר מחרץ דדומה לילדה שצככה צוקנה אע"ג שהוסיפה מאחיס לא צטלה חסום ש' כצטל אסור לכחמנה, וה"ל אס מחכון שימח צשביעית, אבל אס הרכינה צשביעית אין דעתו שימח, ואף אס למה מצטלי' גדולים של שמיית האסור. ואף צשהאי מוכס עם הכותי צחסיות צמולאי שביעית דמוחר לאכול, ודאי לא הרכינה הכותי, י"ל כיון שמלך הדין צטל דקרקע אסרה וקרקע התירה ואין כאן אלא חסום מצטל אסור לכ' המצטל עביד אסורא, אבל לישראל אחר שלא נטע צשביעו שרי כדאי' צ"ד סי' ל"ט, כ"ל ליצב דבריו. והשתא י"ל כונת השואלים שחביא האשכול כך היתה: הא דגרסינן צצבלי דלמא צמדוכניס (כגרסת רש"י) וחסיק צצבלי דלא לריך דיכון ועקירה או דלמא צירושלמי דס נאמר דיכון ועוקר והיינו לגרסתו צירוש' שביעית פ"ו סוף ה"ג שר' אצבו לא החיר אלא צמדוכניס וכפרש המפרש שעקרן והכין ואפשר נמי שהי' להס הגרסא צצבלי ובירוש' מורכניס כרשב"ד והשאלה הי' אס לריך הרכנה כירוש', או לא כדחסיק הצבלי. והרב מו"ה דוד פרידמאן ממאילעצ פ"ו ע"פי ירושלמי פ"ה דשביעית דחסיק דיכון כעוקר, אס נטע צששית ודורס צרגניו העלין צשביעית שלא ימחו סוי כאלו עקרן וננקטו צשביעית וזהוה צהן קדושה שביעית, ודחה צזה חרץ הס"ס צדריס דלמא צמדוכניס דפרשו נמי דדורס עליהם שלא יגדלו צשביעית, א"כ סוי כעוקר ודין שביעית יש עליהם דאלוין צחר לקיטה כמ"ס הר"ש רפ"ט דשביעית, ש"מ דצבלי לא ס"ל דיכון כעוקר, ושאלו אס מדוכניס לא סוי כעוקר צשביעית או כירוש' דיכון כעוקר. ויס להפיצ ע"ז אצב אכ"מ. ב צירוש' יצמות פ"ב ה"ד אחר ר"ח אשת חמיו אסורה חפני מ"ט, אי חומר חורה, הרי דוד נשא רלפה צת איב שג' ואתנה לך חת בית לדוניך ואת נסי לדוניך צחיקך, ר' ירמי' צסס ר"ל שני חורגיס הגדלים צצית א' אסורי' חפני מ"ט, אבל לא מוכר צירוש' שלנו מאשת חתני, חיסו רשב"א צמדוסיני הביא: כ' ר"ת צס' סיסר: צה"ג ותלמוד א"י גרס אשת חמיו ואשת חתני מותרת אבל אמרו אסורה חפני מ"ט. אבל צצבלי יצמות כ"א חני' מותר ארס צאשת חמיו וצאשת חורגו (צן אשתו) ומורגו מותר צאשתו וצבתו (היינו שני חורגיס הגדלים צצית א' דאוסר הירוש') וכ' חיס' אע"ג דצשמעתין שרי אשת חמיו שמא אכ"כ אסרו, וכ' עוד חיסו צסוטה מ"ג נראה דלא חייסיקן למ"ע צבי חורגה גדלה צין אחיס עכ"ל. ולהכי פסקו ח' גרפת אשת חמיו אסורה, אבל חורגה צין אחיס מותרת לאת, וה"ה דמוחר ארס צאשת חורגו דלא כירוש'. והא דלא אמר ר"ת צבי חורגו נמי שמא אכ"כ אסרו? שחני אשת חמיו דהפיתר צצרייתא ויס לומר צימי אמוראי' צירושלמי אסרו, אבל צחורגה אי' צסוטה מ"ג א' ר' יומן חורגה הגדילה צין האחיס אסורה להפסא דמתחזי' כי אחתייהו ומסייס צגח' ולא הי' קלא חית למלחא, ש"מ צחתומת הס"ס עדיין הדבר צציתר. ודע מ"ס הר"אש צטל הלכות פ' צחרוייהו צחמיו וצ' חורגין כירוש' ל"ע דצה"ג צצירינו צדף ג' מהל' עריות פ' צחרוייהו צצבלי, אבל צדף א' כ' אשת חמיו וא' חתנו מותרת אבל אסורה חפני מ"ט ואכ"כ כ' צת חורגו אסורה נו אשת (כל"ל) חורגו מותרת ומורגו מותר צאשתו וצבתו. הרי צמקוס שאוסר אשת חמיו החיר צ' חורגיס ושז הזכיר עוד אשת חמיו אסורה, וסתירה זו כבר ישבנו כ"פ שה"ג וחוצר מוצ' ספריו מהל' ר"ש חקייירא ומפסקות ר"י גאון עכ"פ האסור צחרוייהו כמ"ס הר"אש לא מלינו צה"ג. ואפשר ליצב הסתירה צה"ג דצירוש' שס ר"ח החיר צ' חורגין ליצבין צאתר דלא חמין להון דליכא מ"ע וואע"ג דכל שאסרו חמ"ע צדאי' אף צח"ה אסור, הכל לאו צצחר חלי' מלחא אלא צמקוס שמכירין כמו לישא וניתן עם עכו"ס וגלוי דוקא צמקוס דשכיח עכו"ס ונחסיס טחוס' צינ' ו' ול' וק"ג, ואפשר הירושלמי לשעתו דפליג על רב ער"אש שצח קמ"ו ע"ב. והא דלא חששו לאורחיס המכירין עמג"א רמ"ד ס"ק ו' צשביעית נמי לא חששו והטעם צירוש' כל דבר שנמשך לומן מרובה ל"ג צצביל אורחיס) וי"ל דהחיר ה"ג אשת חמיו וחתנו צמקוס שאין מכירין דלינא מ"ע, ואוסר צמכירין. ועוד אפשר דהחיר לאחר מיחת אשתו דליכא ח"ע אס נושא אשת חמיו כס"ד דנ"צ, עכ"פ מוצאר מה ששאלו לרב האי אס לאסור קירושלמי. ג צירוש' צילה פ"ה ה"ב אר"ל כל

ספר האשכול, הלכות ס"ת בין עשיתו בין לקרות בו.

נפל א. והשיב דבר זה אינו מסוים, מיהו כל מה שמצינו בתלמוד א"י ואין חולק עליו בתלמודנו או שנותן מעם יפה לדבריו נאחזנו ונסמוך עליו דלא גרע מפרושי הראשונים אבל מה שמצינו שחולק על תלמודנו נעובנו ב והא דצם ר' זירא ג' דלשתכח חלמודא דבבלאי ור' ירמיה אמר בטחשכים הושיבני זה גמ' בבלי ד ואמר נמי ה בבלאי טפשאי דיתבי בארעא דחשוכא אמריתון שמעחא דטחשכי, בומם לא נהיר להו טעמי דמתני' כחכמי א"י, דעדיין היו שם סנהדרין ו גדולי החכמים היו בא"י, וגורות טרובות בכבל כד' בשחיטת חולין ז פולמיסא אתא לפוטבדיתא, ואגב שמדא נח נפשי' ח, ותו ודאי א"י נתקדשה מכל ארצות כד' ר"ז ט ש"מ אוירא דא"י טחכים, אבל בימי ר"א ורבינא הי' שלו' בכבל, ונפיש שמדא בא"י ואימעטא הוראה תמן טובא ונחית מן דהוה תמן לבבל כגון רבין ור' דימי וכולהו נחיתו דנחתין הכא י רובן חכמי דארעא ישראל, ואמרו יא מיטות רבי עד רב אשי לא מצינו תורה וגדולה במקום א' והתורה מתגברת והולכת בימיו יב, ודאי אוירא דא"י טחכים ואמרו יג ולציון יאמר איש ואיש יולד שם, חד מינייהו עדיף כתרין מינן, והני נמי היו החם ונפיק מיניהו תלמודנו לכך עדיפא מתלמוד א"י, ותו קטייהו היו תלמוד א"י וידעו טעמי דקדמאי, והיכא דלא ניחא להו נאדו מן טעמי דקטייהו, וכללא הוא הלכה ככתראי יד. נשאל עוד רב האי מאי דהוה הוה ולא למיסבר לן קרא. . טו ואין פרוש והלכה יוצא מזה וכן אמרו דברי' שלא היו מעולם ולא יהיו בלעתה הולדה הדביק שני רחמים טז, והשיב יש כדברים אלה משום דרוש וקבל שכר יז ויש לחדד התלמידים יח ויש דרך רטו ולא לעקוב המקרא כהאי ראו מה בין בני לבן חמי יט. עוד נשאל רב האי בעסק עשרה בני ר"פ שמשדרין ת"ח שמתיהן כד מסיימי פרקין, אם הם בני ר"פ ואם אביהם א' או רבים וסימנם שאמרו ואחה את בריתי תשמר מאי פרושו כ והשיב לאו כולם בני ר"פ גאון כא חלמדי' דרבא הן, דבנו של רב פפא אבא מר נקרא כב. ונ' דבני שני' או ג' הן כג, ויש מהן שקברותיהן על נהר פרת למעלה מגשרא דכבל בד וקרובין הן לרב כה ויש מהן ששמעו שמועות מרב חסדא כו, ורב פפא גופא לא הי' באותו זמן אלא מאוחר וסימן ואחה א"ב תשמר לא שמענו, אבל ודאי עשרה הם, ויש סימן אחר שסודר בפי החכמים גדוליהם וצעיריהם, ואמרו כי יש בו קבלה להסיר שכחה, לפיכך כשאדם גורם פרק ומחזיר עליו כטנהו, דרגילי רבנן לטימר

נחל אשכול

ושמיע קול חסיד בשבת ר' אילא איבער צסידרא (נתעכב זליל ס"ק צב"המד) סליק לביתי' אשכחון דמיכין, דמוך על ארעא דלא מקשה על תרעא (שלא רצה להכות על הלכת דכל משמיע קול חסיד) ר' ירמיה' מקשה על תרעא אחר לי' אצא חמין שרי לך, וצצלי ערובין ק"ד מסיק רבא דלא חסיד אלא בקול סיר לצד (ועי' ס"י סל"ח לר"י מולין חפי' לרבא חסיד בכלי מיוחד להשמיע קול כגון זוג וטבעת הדלת חט"י שאין קול של סיר וכו"מ מפסקי חוס') ור"י ורמב"ם פסקו כרבא אבל ר"ח כירוש'. ושאלו לרב האי אם כצצלי אם כירוש'. א ל"י לפרש, ולא מלאתי פלוגתא וע' צכורות מ"ט דלפי' מח ציוס לי אין מתחללין עליו ועמחוס' מולין י"ב טעם דסקילו באצלות ולא אזלו בת"ר, ומכל הפוסקי' ג' כיון דאין אצלות אין חנינות, ואין לחלק דכל אצלות דרבנן אבל חנינות איכא דאורייתא לענין אצילות קדשים ליחא דר"י ורמב"ם ס"ל אצלות יוס א' דאור' אפי"ה פסקו דליכא אצלות צנפל, ואיניט נמי ליכא כח"ש רמב"ם פ"ד דק"ש צמת שמחויב להתאבל פטור מק"ש, ס"מ דצנפל חייב. וצירוש' רפ"ג דברכות פריך למח חגי צמתני' ח"ש מוטל לפניו פטור מתפלין חפי' אין לפניו אינו מניח דמ' שהוא אבל אינו מניח ת' ציוס א', ומחגי אגב דחגי פ' מק"ש חגי נמי ת', וא"א חנינות צנפל לריך לומר מחו מוטל לפניו פטור מח' דליכא אצלות צנפל. וצירושלמי יצמות פ"א ה"ז תי' ר"ח חנינות על הספק אבל לגוסמחו מחגי דמיירי בכלי חדשיו. ב וכו"כ ר"י ס' ערובין, וכבר חסך איש טהור צ' יד מלאכי כל הדעות על סמיכה קלה שיש לנו חירוש' ע"י שבוס ויסחאות, אבל שכת הרז"ה ספ"ג דפסחים, יצמות פ"ו, גטין פ"א, ומכריע ס"ס כ"ד. ג צ"מ פ"ה. ד סנהדרין כ"ד פרש"י שתלמודס ספק צידס וצחגיגה ט' פרש מפגי שהוא עמוק. ה פסחי' נ"ד. ו שהיו מקדשין ע"פי הרמ"י כדמוכח מר"ה כ'. ז מולין מ"ו ערקו רבס ור"י פגע צבו ר"ו ואמר ערוקאי כיח שחמרו צמ"מ. ח ענין אחר הוא צצ"מ פ"ו רבס צ"ג צגורת שמד מח ונפקו אציי ורבא לעסוקי צי'. ט צצ"מ ק"מ. י כל לטון זס מלה צמלה חמלא צאגרת ר"ש גאון וכך משמעות הס"ס מולין ק"א ע"ב. יא גטין נ"ט. יב וכו"כ רמב"ם צהקדמה ר"א קצץ כל חכמי הדור ועי"כ קבלו כל ישראל ת' צצלי. יג כחוצות ע"ה, וה"ו אחר רב אשי על רבינא שצא חמ"י לצבל שהוא עדיף כב' מחכמי צבל, מנחות מ"ב, והכוונה שחך חכמי א"י היו ציסוד ת' צצלי. יד כלל זה צסדר חנאים וחמוראים הביאו ר"י סוף ערובין, וכחצ כל הנסנה כלן צקטר. ועי' צככות כ' ח"ל ר"פ לאציי וכו' מחס ראיו שדורות חמרוג' ציומי ר"פ ור"א גדלו מחצר היו לפניסס. טו ג' שקאי אסנהדרין ט"ו סור סיני צכמה, דלית לנו נפקותא כלל חפי' למיסבר קראי, דציומח ח' שקיל כינר הלציס מחס צ"א ופריך מחי דהוה הוה ומחגי למסבר קראי דרמ"י כסותריס, אבל צקרא חס סור חס איס לק"מ. טז מולין ע'. יז ירוש' פ"ו דמיר ה"ב. יח ערובין י"ג סוכה ג"ו מולין מ"ג וש"ד ועמחוס' כחוצות ה' ע"ב. יט צככות ז' ראוון אר"א חמרה לאה ראו מה צן בני לבן חמי וכו' ודאי לא חסצ ר"א שז עקר הטעס שקרחה אוחו ר', דצקרא חפירס הטעס כי חמרה רחס ה' צעניי (ומ"ס חמרש"א דצן חראובן דרש דומה, דצן רומז לתיבת עניי והעין נחה) ופרש שחמר דרך רמו. ולעג"ד מלא ר"א סכרה לפרוש, דצקריחת שחר שצטיס כ' ותלד צן ותחמר שמע ה', ותחמר עחה ילוס חיסו וגו' אבל צראובן כ' ותקרא שמו ר' כי חמרה ר' ה' צעניי והוא עבר הסלס כצד ואין לו שייכות עם ההוה, אבל ותחמר חיי עבר נלסס כצד חלל עבר ספורי כח"ש רש"י חלל והאדס ידע. וצוה מדויק צכל שחר שצטיס ותחמר כי צטעס שמתיהן עמדה לאה, אבל צראובן כי חמרה רחס צעניי, כשגולד חמרה הטעס שחצוב צקרא, אבל חמר זמן לא עמדה צטעס זה חלל נחמה טעס לשמו מה צין צני וכו'. כ לא חכר' חשו' על סימן זה וחפסר שפרשו, צפ' ואחה אח צריתי ת' י"ד פסוקי' וגחמרו צסן יו"ד צרייתות, כדאי' רבס נשא פ' י"א קך ח' עשרה זכב, כחנין צני ר"פ, והכחצו מחחיל השחור מלשכחס: כא ל"י לחס קורחלו גאון. כב צככות ח"ה, כחצות ר"ב. כג דרב פפא טובא סוו כמו ר"פ סבא וע' סד"סד. כד צככות נ"ט הרואס פרת חגישרל דצבל. כה חולי ר"ל לקצד של רב, שסי' חסיוס וגדול חרוך צדורו דס כ"ד, או חלמידי דרב כמו דארי צר פפא חשמי' דרב ע"ז כ"ו, רכיס בר פפא חשמי' דרב מולין ג"ה או מחשפתחו. כו פרס

ספר האשכול, הלכות ס"ת בין עשיתו בין לקרות בו.

למיטר: הדר מר עלה, הדרנא עלך, אומר אח"כ זה הסימן: הננא רמו ליה נהמא לאחוי אבא דבביה דאפיה לריכשיה סרהביה אדא לבי דרו, ואלו שמוחם: הננא בר פפא, רמי ב"פ, נחמן ב"פ, יצחק א ב"פ, אבא מרי ברי' דר"פ, רפרם ב"פ, רכיש ב"פ סורחב ב"פ, אדא ב"פ, דרו ב"פ ב. וטקמי דאדכריו בני ר"פ רגילי רבנן למיטר: נהדר מר עלה, הדרנא עלך ודעהך עלך, לא תהנשי טנן, ולא ניתנשי מינך, לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאתי, יה"ד מלפניך ה"א וא"א שתהא חורחך אומונהנו בעולם הזה ולא תשכח מפינו לעולם הבא. ונשאל רב פלמוי גאון ו"ל אויה עדיף ומשובח להעטיק בהלכות או לעסוק בהלכות קטועות, שרוב העולם טטין אחד הלכות קטועות ואמרו מה לנו לקושיות ולפלפול התלמוד. והשיב לא יפה עושים ואסור לעשות כן שהם טמעטין התורה וכ' יגדיל ת' ויאדיר, ולא עוד אלא שגורמין שתשכח תורה מישראל ח"ו. ולא נתקנו הלכות קטועות לשנן בהם, אלא מי שלמד תלמוד כולו ועוסק בו, וכי מסתפק לו דבר בדין ואינו יודע לפרשו יעיון בהם. ע"כ גליון.) ח"ד עושה אדם ג יריעה מבה ג' דפין עד בת ח' דפין, פחות או יותר לא יעשה ד' ולא ירבה בדפין טפני שנראין כאגרת, ולא ימטע בדפין מפני שעניו משוטטות אם השורות ארוכות יותר מדי ה' אלא כגון למשפחותיכם ג' פעמים בשיטה, וכ' הגאון היינו בכתיבה דקה שכל אורך השורה כמו טפה אבל בכתיבה גסה הכל לפי הגוי ויכול לעשות שורות ארוכות דאין עינים משוטטות בכתיבה גסה ו נודמנה לו יריעה בת ט' דפין, לא יהלק ג' לכאן וי"ו לכאן, אלא ה' לכאן וד' לכאן, בד"א בתחלת הספר אבל בסוף הספר אפי' לפסוק א' שנשאר עושה דף א' ז. שעור גליון הספר למטה טפת כיון שטמשמש בו ח', למעלה ג' אצבעות, בין דף לדף כמלא רוחב ב' אצבעות ט ובחומשים י מלמטה ג' אצבעות ולמעלה ב"א ובין דף לדף כמלא רוחב אגודל. בין שיטה לשיטה כמלא השיטה ובין חיבה לחיבה כמלא אות קטנה ובין אות לאות כמלא חוט השערה. ואל ימטע הכתב טפני ריח של מטה או של מעלה או מפני ריח שבין שיטה לשיטה או בין פרשה לפרשה, כלומר נהי שצריך שעור בין פרשה לפרשה וא ופסול אי לא עביד הכי, לא יקצר האותיות כדי להוציא שעור זה בשיטה א', אלא יותר טוב למשך האותיות ולמלאות השיטה ויכתב אויה חיבות בשיטה שאחריה ושם יניח הריח שבין פרשה לפ' יב נודמנה לו חיבה בת ה' אותיות יג לא יכתב ב' בתוך הרף וג' חוץ לדף אלא כותב ג' בתוך הרף וב' חוץ לדף, נודמנה לו חיבה בת ב' אותיות, לא יורקנה בין הדפין אלא יחזור החיבה לתחלת השיטה. ומדקאמר חיבה בת ב' אותיות, משמע בחיבה בת ג' כגון אשר יוכל לכתוב ב' חוץ לשיטה, ולא אסור ב' אותיות אלא חיבה שלמה. ומשמות שאין נמתקין לא יכתב אפי' אות א' חוץ לשיטה יד ובידושלמי טז אין פוחתין ביריעה מג' דפין ואין מוסיפין על ח', הדא בתחלה אבל בסוף אפי' כל שהוא ובקלפים לא נתנו חכמים שעור, ואחמר משמי' דרבותא בלבד שלא יפחת מג' דפין. והנגיד פי' לא נתנו שעור לארכו והקיפו ומנין שטותיו וחיבותיו טז. התופר יז יריעות ס"ת בגידין, חפרן מבחוץ ומשייר מעט למעלה ולמטה שאינו תופר, ולא אמרו אלא כדי שלא יקרע, שאם מהדק כולה מראש עד סוף יקרע ע"י שמושכין היריעה בשעת קריאה וגלילה. ועושה לס"ת עמוד של עץ בראשו יח ועמוד בסופו ומניח גייל חלק בתחלתו, וגייל חלק בסופו וגולל החלק על העמודים סביב וקושרן בגידין.

טז.

אר"י יט חרי מילי אמר רב בספרים ותני' חיובחא, חדא הא דאמר רב ס"ת שיש בו ב' טעיות בכל דף יתקן ג' לא יתקן ויגנו, ותני' ג' יתקן, ד' יגנו, תנא אם יש דף א' שלמה מצלת על כולן, אפי' טעיות הרבה בכל הדפין, ואפי' אי איכא בהאי דפא גופא ג' טעיות נמי מצלת, הואיל ואחיהב לאיתקוני מתקן, אבל אם בכולן נמצא ד' טעיות לית תקנה להאי ספרא כ, והא דמהני תקון אי כתב רוביא דספרא שפיר, כלומר שיהיו רוב הפסוקי' בלי טעות. והני מילי בחסרות, כיון דצריך להוסיף חיבות מחוי כמנומר אי איכא ד' טעיות בכל דף ולכך יגנו, אבל ביחרות לית לן בה, דיוכל לגרוד ולהרחיב שאר אותיות שלא

נחל אשכול

צ"פ משמי' דר"ח זכרות כ"ו ונ"ט, ש"מ לאו כולם בני ר"פ תלמיד דרבא. א לפי הסימן שנתן אין כאן ילחך אלא א"חוי, ואחוי נמי ג' ט"ס ונ"ל א"חוי או א"חוי וכן צסוף גמרות שלנו וצסד"סד וט' צסמוך. ב צסד"סד קמ"ב מצינו: י"א צנים לר"פ שסוסוף אבא צ"פ וכן צצ"מ ח"ג, וקרוז שזב צן ר"פ סבא שהי' צימי רב. וצחמת אודס ולא אבוס שאיני מנין הסימן ועתשו' רמ"א צסופס ויס"ס סוף צ"ק רחויס רביס על הזכרת יו"ד בני ר"פ. ג מנחות ל'. ד יריעות יותר מדי לח נראה יפה וצמעטו יריעות דהיינו ארוכות ביותר אין מבורס יפס. ה צדפין רחצין ומד הסיטות ארוכות טועס צרחשי שורות. ו וכ"כ חוס'. ז ולריך למלא מפסוק זה כל הדף דקיי"ן לקמן שצריך נסייס צסוף הדף, לכך לריך לכתוב אותיות גדולות ומרוכות עד שחצויק חיבה ח' ד' וה' סיטין כדי שחיבה אמרוס נועט צסוף הדף. ח צמטפחה, דביד חסור כדלעיל. ט צבמ' וצר"ף, אבל צירוס' מוגלס פ"ק ס"ט רומז אגודל ועמג"א סי' י"א ד', וכ"מ שזכר אלצע הוח רוחב גודל צממלע כמ"ס ר"מ צפאר הדור סי' כ"ו. י הכחצוי' צגלילס כס"ח ואין צכריכס ח' כה"ת. יא ט' אותיות כדקמון. יב וכן צגק"סכ ר"ס ס"ח. יג כרמ"ס כ' דוקא חיבה צח ה' כותב סחיס חוף לשיטס (וכ"ס צח ד' אותיות כותב צ' חוף לשיטס דלפי' צצח ג' סרי כמ"ס צחצכו) דיותר מצ' אותיות אין לכתוב חוף לשיטס ולא כרמז"ס דמחיר אפי' צחיבה צח יו"ד לכתוב ס' חוף לשיטס, ודייק דלס כרמז"ס סו"ל לא יכתב רוב אותיות של חיבה חוף לשיטס. ורחימי מי ספקסס על כרמ"ס, אי סוי אמר סכי סו"ל אף חיבה צח ג' חסור לכתוב צ' חוף לשיטס ור"אש עלמו מחיר זכ' ולק"מ זה ידעין מסיפא נודמנה לו חיבה צח צ' לא יכתבס חוף לשיטס כיון ססוא חיבה שלמה, ומאי ארי' חיבה שלמה אפי' צ' אותיות מחיבת אשר חסור, מלא ודחי דמותר. יד כ"כ חוס' וצדיעבד לח פוסל סהרמז"ס לח מנה צתוך דצריס הפוסלים. טו מוגלס פ"ח ס"ט, כל זכ סהציא מירושלמי מר ככר לעיל והוא צצבלי מנחות ל', ולא סציא ירושלמי אלא חסוס חו"ס צקלפיס לח נחוי שעיר, ופרס סלסכול דסרי אפי' יריעס יותר חס' אס כתב על קלף וכן צמ"ס פ"ב סוי ליסנא, ולכך חסייס וסחוי' דכצוחא צלצד סלס יפחת מוג', וצסמוך מציא סנגיד ספרס סחי לח נחוי סעור קמי לענין ארכו וסקיפו דלגויל נחוי סעור ו' ארך וצ' צעוציו חבל צקלף לח ידעין כמ"ס לעיל דף צ"ז, חס"ס צ"ב י"ד. טז כ"ע דוחי אף צקלף לריך ג"פ למשפחותיכם בשיטס. יז מוגלס י"ט. יח צ"ב י"ד. יט מנחות כ"ט. כ אף לכתוב יריעס אחת שלמה

ספר האשכול, הלכות ס"ת בין עשיתו בין לקרות בו.

שלא יהי' ביניהם חלק יותר מדאי. איך דרב דאמר הכותב ס"ת ובא לגמור גומר אפי' באמצע דף, וחני' הגומר לא יגמר באמצע הדף כדרך שגומר בחומשין, אלא מקצר והולך עד סוף הדף? כי קאמר רב בחומשין של ס"ת כרמסיים ספר בראשית או שמות וכו' יוכל לגמור אפי' באמצע דף א' והא דאמר רב לעיני כל ישראל באמצע, באמצע שיטה אחת וכן הלכה דרמסיים התורה בסוף הדף ובאמצע שיטה. וכל ס"ת שחסר פסוק א' או יש בו ג' טעיות ולא תקנו אין קורין בו ב' גרסינן בירוש' ג טעה והשמיט פסוק א' אם יש בו ב' וג' שיטין מתקנו וקורא בו ארבע אין קורין בו ד' וח' חני' התם ס"ת שיש בו ג' טעיות בכל דף מתקנו, ד' לא, ופריך והתני' ספר שיש בו פ"ה טעיות כפרשת ויהי בנסוע מתקנו וקורא בו אמר ר"א כאן בספר גדול כאן בספר קטן ה, ובתלמוד דידן לא מחלק, ש"מ לאו דמכאן היא ו. אר"א ז' ס"ת שאינו טונה כהלכתו עד ל' יום מותר להשהותו, מכאן ואילך אסור משו' אל תשכן באהליך עולה, אר"ו ס"ת שחסרה יריעה א' אין קורין בו ח' איכא מרבנא תא דיקו ט' אם חסרו פסוקים פחות מיריעה א' קורין בו, ולא חוי לן, דמיירי הכא בס"ת שנתפרו בו כל היריעות ואחת מונחת בצדו שלא נתפרה עמה אבל אין חסרון בכתב ואפ"ה אין קורין בו. ויש מי שאומר דר"ו מיירי שחסרה יריעה אחרונה מכל זכל ועד האחרונה הכל שלם, והו"א דזה לא הוי חסרון, קמ"ל דהוי חסרון אבל באמצע פשיטא דאות א' מעכב י. והא נמי לא מחזור דאיכא לדייק מיני' חסרה יריעה א' בסוף אין קורין אבל חסר פחות מיריעה קורין, אפשר ס"ת חסר אות א' וכו' לקוח את ס' התורה יא' ותו בהדי' מסיק בגמ' טעמא כ' דחסר במלתו אין קורין בו יב. וגדולה מזה תני' יג' מניחין בין שם לשם יד כדי שיהא נכרין מו' ובאותיות שלא יהיו מעורבבין, ואם ערב האותיות או שהפסיק באמצע השם, פי' שכתב כרא שית, אל יקרא בו, אלמא אפי' בתיבה א' מפסל הפסק, מכ"ש אם חסר תיבה א' בין בתחלה בין בסוף טז. אין קורין בחומש בצבור מפני כבוד הצבור יז' אבל מותר לכתבו ולקרות בו ביחוד מפני שהוא ספר שלם וכו' רב פלטוי ראש ישיבת פומב' ס"ת שחסר בי אפי' פסוק א' אין קורין בו עד שיגיהו יח' וספר אפטרותא יט' מדינא לא ניתן לכתוב אבל כיון דר"ו ור"ל מעייני בספרי

דאגרתא

נחל אשכול

כדי שיהא חללה לא מהי כמ"ש תוס'. א עימ"ש ריש כל' ס"ת דמכאן נראה דיוכל לגמור גם בסוף הדף. ב יש לספק אם ר"ל אם תקו הטעיות קורין בו אף שלא הגיבו כולו דלא מקרי מוחזק בטעות, וא"כ משמע אם חלל צ' טעיות קורין בו דזיעבד אף שלא תקנס כדעת הרמ"בם בתשובה, או הפרוס אם נחלל ג' טעיות ולא הגיבו כולו אין קורין בו כמ"ש רשב"א ואין קושי' ממה שהסיר רבנו לקמן לקרות בחומש כתב בגלילה, דמוחזק שאני דלא מחסר במלתו כד' גטין ס'. ג מגלה פ"ק ס"ט. ד אם החסרון כדי ד' שיטות, משמע דל"ל תקנה בגרידה אף שאינו נוגע בשם, ובמ"ס פ"ה ס"ח א"י (כפי הגהת מסה"ת בנימוק י"ו) אם שכה שיטה א' גורר שיטה א' וכוחב שמים על אותו מקום וכן גורר שמים וכוחב על מקומן ג', אבל לגרור ג' ולכתוב על מקומן ד' אסור דמיחזי כמנומר אם יהיו ד' שיטות קלרות. ומסיק בזו"ב שהאסור אם נמנעו הרחקות השיטות זו מזו ולא היו נמנעו הסתמקה חלל שמקטין הכתב מותר וערמ"א ס"ם רע"ט. ה פי' המפרש ס' קטן שאין בו יותר מכ' דפין פסול אם בכל דף ד' טעיות אע"פ אין מספרם פ"ה, וס' גדול שיש ק' דפין פסול צ"ה, אף שאין ד' בכל דף. ו ו' דזרייתא כימילאי דבגטין כ"ד ס"ת שלא כ' אזכרות לשמן אינו שזה כלום ופריך וליעבר עליו קולמוס וליקדשי' דתני' ה' לריך לכתוב שם ונכתוב יסודו ולא הטיל בו ד' מעציר קולמוס ומקדשו ד"ר יהודה ומכ"א אין השם מ"המ? אפי' תימא ר"י, ע"כ ל"ק ר"י אלא צמדא אזכרה אבל דכולי ס"ת לא דמיחזי כמנומר, ומקשים הא דאמרינן במנחות ג' טעיות בכל דף אם דף א' שלם מניל יוכל לתקן ולא חמר דמיחזי כמנומר (והחזק לחלק דבאזכרות נ' יותר כמנומר) ואין לומר שלא ה' דף א' שאין בו אזכרות לתימא, דהא איכא פרשה ג' כמו מוסיפי המקריב ציוס א' עד סוף נשא לא יכולה דף א' ואין בו שם וכן מוסיעו מבית אל ויהי עוד כצרת הארץ יותר מק' פסוקי' שאין שם צבם ויולחן. אף אם נאמר ר' יהודה ס"ל פ"ה טעיות לא יתקן נימא דבל אזכרות שבחורה יותר מפ"ה ומיחזי כמנומר. שוב ראיתי בזמ"ס פ"ג ה"ט ספר שיש בו טעיות אל יקרא בו וכמה ר' יהודה א' אחד בכל דף רשבג"א אפי' ג' צדק יקרא בו. ויתכן דר"י דמחמיר צ"ל בכל דף אפי' אין פ"ה דפין, וה"ה צק' דפיס מחמיר אם בצולן פ"ה טעיות. והילקוט צבטלחך מביא בשם ספרי זוטא, ס"ת שנחלל בו פ"ה טעיות לא יקרא בו עד שיוגה, משמע נמי דמהני תקון, מיהו מ"ש עד שיוגה דפרשו דלריך להגיה כולו, זה נגד הרשב"בא שכ' לעיל דאפי' נחללו ג' טעיות אין קורין בו עד שיגיהו. ? כתובות י"ט ושם גרס ספר שאינו מוגה ופרש"י תנ"ך וכו' הרי"אם ה"ה שאר ספרי' שלא יצא להחיר האסור, וטעם ל' יוס נ"ל דלא מקרי השכן צאהליך פחות מל' כד' מנחות מ"ד גבי מוזה. ה גטין ס'. ט תוס' מגלה ט', אבל רבנו חולק וס"ל כר"אש. י רמב"ן הובא בר"ץ פ' הקורא א"הו. יא במנחות ל' אר"י משה כ' עד וימת שם משה ואילך כ' יוסע והשיב לו ר"ש אפשר וכו' מכאן הביא אשכול רא"י דלא מקרי ס"ת אפי' אם צסוף חסר פסוק א'. יב שם גטין ס' בחומש שנכתב בגלילה מדינא קורין בו אע"ג שאינו חלל ספר א' דעכ"פ הוא חומש שלם אבל ס"ת שחסרה יריעה חסר במלתו א"ק צו, מזה מוכח אפי' חסר פסוק א' צסוף אין קורין. יג מ"ם רפ"ב. יד פי' צין תיבה לתיבה. טו שכן צ' תיבות שיניס ציוניס כמלא אות קטנה כד' מנחות ל'. טז הא דלא מביא רא"י לפסול מדינתו צמגלה אין צין ס' לת"ומ אלא שספרים וכו' אלמא לענין חסרון אית ז"ו שוין דפסולין (והא דלא תנא נמי ת"ומ שלא כסדרן פסוליס וס"ת כשר? ישצחי לעיל דף 40). ולא מביא רא"י מהא דריב"א מנחות ל' הגיה בו אות א' מעלה ע"ה כאלו כתבו דע"י שהגיה אות נעשית ס"ת כשר? ד"ל ודאי לענין מנחת כ' כ"ח שזה לחפלין דלא עשה המורה כ"ו שחסר אות א', אבל לענין לנחת בקריאתו בצבור שהיא תקנת נביאים י"ל דיונא כשחסר אית א'. תדע דאמרינן גטין ס' דאין קורין בחומש מפני כבוד ה', אבל בלל"ה קורין בו אע"פ שהוא ספר א' מחמת ולא נפיק צי' מנחת כתיבת ס"ת, ורבנו באסור לקרות בו עסק. יז גטין ס', ר"ל ספר א' שנכתב בגלילה בקדושת ס"ת. יח ע' לעיל ס"ק צ'. יט שכתובים צו הכתובים ואין ס' נביא

ספר האשכול, הלכות ס"ת בין עשיתו בין לקרות בו.

דאגתא בשבת א' כלומר בספרי הלכות ואגדות הכתובים פרושי התורה אע"פי שלא נחננו לכחוב דכ' כתב לך אה"ה, וכתוב כי על פי ה"ה, הא כיצד דברים שבכתב אא"ר לאמרם על פה, ודבריו שבעל פה אא"ר לאמרן בכתב ב' אלא כיון דלא אפשר, כלומר שנתמטע הזכרון ויש לחוש שחשכתה תורה אמרינן עת ל"ל הפרו תורתך, כלומר יש להפר דבר א' מן התורה בעת שנצרך לעבור עליו כדי לקיים כולה, ה"ג כיון דלא אפשר דנביאים שלמים אינם מצויין לכל צבור, עת ל"ל להתיר לכ' ספר אפטרתא. וכוה השבנו בחבורתנו ג' על קריאה בצבור בחומשים: אמת אמרו חכ"ז אין קורין בחומשין בצבור מ' כ"הצ, אך חשוב אל דעך וכי ס"ת שאנו קורין בו ושאונו עומדין מפניו מעובר הוא כהלמ"ט דמליח וקטיח ועפיץ ד, ומפני מה אנו קורין בו ומברכין עליו, אלא אנו סומכין על דברי הגאונים' כיון שאין בינינו יודע לעבד העורות כהלכתן ורוב ספרים שלנו מעורות שאין מעובדין כהלכה מוטב שתעקר מצות עבוד ממקומו ה' ולא נחבטל מקריאת הת' כמו שהתירו לכתוב ולקרות בספרי אפטרתא ותלמוד ואגדות, וה"ג כפרים רחוקים שאין להם ס"ת מוטב שיקראו בחומשין הכל כקריאת ס"ת בג' או בו"ז ויברך כל א' כחקונו שלא יחבטלו מק"הת, ועוד ראי' מ"טש ו' אין גוללין ס"ת בצבור מפני כ"הצ, והיבא דמטרמי דוכתא דלית להו אלא חד ספרא, גוללין בצבור ולא חישנין לכ"הצ כדי שלא יחבטלו מק"הת. — אם נקבים בקלף במקום הכתב עד שדיו יוצאת מבין הנקבים פסולה ו' כיצד עושה ה' לוחכה בלשונו והיא עומדת מ'. כותבי סת"ם י' לא התירו להם להפיך היריעה על פני' אלא פורס בגד עליהם. ת"ר יא וכתבתם שתהא כ' תטה, שלא יכתב אלפין עיינין וכן להפך, ביתין כפין, כפין ביתין, גימלין צדין, דלתין רישין, ההין חתין, יודן ויון, ויינין נונין, פאין טיתין, כפופים יב' פשוטין, מ"טין סמ"כין, מ"ם פחותין סתומין וכן להפך, פרשה פתוחה לא יעשנה סתומה, סתומה לא יעשה פתוחה. — כתב התורה כשירה יג' או שכתב השירה כשאר פרשיות או כ' לא בדיו או שכ' את אזכרות יד כוהב הרי אלו יגנוו. אותיות הכפולות שבא"ב טו' הכפופות ומ"ם פתוחה כותב בחלה ובאמצע התיבה, והפשוטות ומ"ם סתומה בסוף התיבה ואם שנה פסול טז' — אכלו עכברים יז' מגליוניו עד שחסר ארכו מו"ו טפחים או שנפתח מג' אצבעות של מעלה ומטפח של מטה אין קורין בו יח', אכלו דבר מועט ונשתתיר כשעורין הללו מותר לקרות בו. וכ' הנגיד אמר חד מרבנן מכאן אתה למד שאין לפחות משעורין' אלו, אבל להוסיף מותר, ואני אומר בגויל אתאמרו שעורין יט'. ואי דייק מהאי דמותר להוסיף קשי' עליה מהא דשאלו לרבי כ' — שירת הים ושירת דבורה כותב אריה ע"ג לבנה ולבנה ע"ג אריה כא' כיצד שורה ראשונה מאו ישיר עד ויאמרו כותב בסדר ואח"כ מתחיל

ל'אמר	אשירה לה' כי נאה נאה	סוס
ורוכבו רמה בים	עזי וזמרת יה ויהי לי	

וכך עושה ל' שורות כנוכר בהל' סופרים כב' והחם מונה והולך התיבות שמתחיל בהם כל שורה ושורה. ושירת האינינו מניח ריוח באמצע כל שטה ושטה כשעור ריוח פרשה כג' ואם שנה פסול. בניו של הטן ופ' מלכים דיהושע כותב אריה ע"ג אריה ולבנה ע"ג לבנה, איזה אריה את ואת, ואיזה לבנה פרשנרתא דלפון. בניו של הטן אם אין כתובין במגלה מעכבין ואין אדם יוצא בה י"ח כד' וצריך שיהא איש בראש דפא ואת בסופו כה'.

נחל אשכול

ש"ס וקיי"לן אין כ' מגלה לתוק. א קמ"ל דשרי נמי לטלולי בשבת. ב ע' מ"א דף 8. ג תש' זו נדפסת בל"ח ומחומתם צ"ס ב' האשכול ע' ח"א מזבא. VIII. ד העור מעובד ע"י מליח וקמח וחמ"כ צעפלים דגלל עשיין נקרא דפתרל ואין כ' עליו, שבת ע"ט, ועתוס' מנחות ל"א תקון קלף שלנו חשיב כעפיין. ה תמורה י"ד. ו יומא ס"ט. ז מראיות אלו ל' שלל הסיר אלא צחומש סתומה צלילה כס"ת שאין בו אסור אלא מ' כ"הכ. ז ירוש' פ"א דמגלה ס"ט. ח לסתוס סנקבים. ט פ' המפרס שט"כ מחרכת העור וסתוס סנקב. י ערוצין ל"ח. יא שבת ק"ג, אע"ג דוכתבתם גבי מוחס כ' אחי' כתיבה כ'. יב מנלפ"ד. יג צלוג כאריה ע"ג לבנה. יד כל תיבה שכתב צוהב פ' ונקט אזכרות שמי שעושה כן לכבוד אזכרות עושה. טו ירוש' סס. טז הביא ירוש' קדאמר פסול, ובצבלי לא מפורס. יז ל"י מקומו ומדבריו מ' שהוא צרייתא. יח לא הביאו הפוסקים' וגם רמז"ם לא מנה חיד דברי' המעכבים. יט לאו אכל הסעורים המכרי' קאי אלא אחרכו כהקופו ו' טפחים, צגויל דוקא, אבל שעור גליונות ל"ל אף בקלף. כ ר"ל שאין לדייק מדאמר נשתתיר כשעורין הללו שבתחלה עשו יותר מו"ו טפחים אורך ושרי להאריך כ"כ שיראה אם יתקן שיה' טוב להיקף דא"כ למח שאלו וסשיב רבי צגויל לא מודמן ארכו כהקופ' אלא צ"ט. כא מגלה ט"ז, מ"ם פ"ב, ירוש' ספ"ג דמגלה, לבנה היא ג' טפחי' ואריה חזי לבנה וז' צורת האשכול שמתל לא מחר הוא אריה ויושב ע"ג לבנה שהוא ורוכבו רמה ציס, ואשירה לה' כג"ג הוא לבנה שמתחיו חלק ורק איתיות מעינות כנגדו, וסיס הוא אריה שצלו חלק ומתחיו עזי ומרת סהס כנגדו לבנה וכן צכל ל' שורות השירה. ומרא"ם ור"ן ורמז"ם נראה שורה אחרת אבל סא"ת צדק צס' ספרדיים ומלא לורה זו וכך נהגין. כב מ"ם פ"ב, וע' צבור שמת הריוח ששטה כשעור ריוח צין פרשה לפ' ט' אותיות. כג תיבות שמתחיל בהם השורות סס צמ"ס. כד אע"ג שאם חסר מקנת מן המגלה (אם אין שבתחלה או צסוק) קורא צע"פ ויואל, מגלה י"ח, עיין שלל אם חסר פסול כמ"ם צ"י חר"ץ וגם מירוש' דפסל אם לא כ' בני המן אריה ע"ג אריה כ"ם דפוסל אי ליתאבו כלל. כה ירוש' ספ"ג דמגלה ואל צסופו פרושו צסוק שורה ראשונה ול"ל צסוק דף דצמ"ם פ"ב אף צסוק השטט ועשרת צסוק דפא. והגר"א כ' דפרושו דירוש' איס צראש דפא נמי צראש הסורה וא"ל לכתוב צעמוד חדש. ואין סכרע לדבריו, דמה שסקסה מה צעו ריב"צ צירוש' להוסיף אדר"י אמר רב שאמר שירת בני המן ומלכי כענין אריה עג"א, שפיר צל להוסיף, דאי מדר"י אמר רב סו"א דינה ככל השירות שאין א' מהן מתחילה מראש הדף וקמ"ל שהיא מתחילה מראש הדף. וגם צל"ח העתיק לטון מ"ם כך: איס צריש דפא ואת צסופה ופרשמתא צריש שטה ויכתבם צב' דפיין ועשרת צסוק דפא, עכ"ל ומדקאמר פרשמתא צריש שטה מכלל דאיס צריש דפא דוקא ולעיל מיני' כתב דעשרת תחת ואת האחרון צלד שמאל ויש עושין עשרת צסוק דפא (כמוהגנו וכמוכר צמ"ס) וכ' צישמת א' מ"ד עשרת צסוק שורה וא"ל. צסוק דף. ס"ל כיון דירוש' לא הזכיר

ספר האשכול, הלכות ס"ת בין עשיתו בין לקרות בו.

טז. ג' בהמביא קמא א אר"צ שחים, פי' ב' חיבות ממקרא כותבין בלא שרטוט, ג' אין כותבין, במתניתא תנא ג' כותבין, ד' אין כותבין. כ' בעל הלכות הלכה כר"צ דודאי ידע דברייתא לאו הלכה היא. ובירושל' ב נמי אי' מר עוקבא מישלח כתב לריש גלוחא דהוי דמיך וקאים בומרא ג ישראל אל תשמה בעמים אל גיל ד. שאל רב נחשון בר ברכיה מרב האי הא דגרסינן שלחו למר עוקבא ה זימרא מנ"ל דאמר, שרטוט וכי אל תשמה ישראל אל גיל בעמים ובירושלמי מצינו דאבעי' מהו למכתב תלת מילין מן פסוקא ופשט ממעשה דמר עוקבא דשלח לריש גלוחא ישראל אל תשמה בעמים אל גיל ור' מנא שלח כתב לר' הושעיא ראשיתך מצער מאד חסג. ו על איוה מהן נסמך אם נאמר אלו מארץ ישראל לא כתבו הפסוקי' כמו שהן מפני שלא שרטטו, ולמה לא שרטטו, או אסרו אף בשרטוט ולא התירו לכתוב מפסוקים ג' חיבות ולכך הפסוק. עוד ראינו יש מן הגאונים ו"ל מנקד על הפסוקי' ויש שאינו מנקד כלל, והמנקד מאין יודע שנקוד כשרטוט? והשיב אנו על תלמוד שלנו אנו סומכין, ובכל מאי דפסק לא חיישינן למאי דאתמר התם. ודאי לגלויי מלתא דסתם בתלמוד שלנו או דלא מפרשא הכא ולא מכחשא בהא סמיכין עלה, אי נמי מלחא דפרושא ז. ולענין דשנו התם פסוקי ואקדמו ואחרו, מיתוויא מלחא דלאו משום שרטוט, אלא משום שלא יכתבו פסוק בצורתו ויהא מושלח ביד גויים ה, והרי מצינו שאף משם ט כתבו פסוקי בלא שרטוט כמות שהן דאר"י מאן לימא לן דר' אביתר דסמכא הוא י ועוד הא הוא דשלח לרב יהודה בני אדם העולים משם לכאן קיימו בעצמם ויתנו את הילד בזונה והילדה מכרו כיון וישתו יא ומאן נינהו ועידי ורבה ב"ב חנה יב וכתב לי בלא שרטוט ואר"צ ג' אין כותבין ובמתניתא תנא ד' א"כ בלא שרטוט, ואמר לי' אביי אטו כל דלא ידע הא דר"צ לאו גברא רבה הוא, בשלמא מלחא דתליא בסברא לחיי יג אבל הא גמרא הוא וגמרא לא שמיע לי', ועוד הא ר' אביתר הוא דאסכס טרי' על ידיה וכו' יד, ואנן חוינן גאונ' ו"ל מן יומא רבנן סבראי דכתבו בכל אתרוותא דיאסקי טו וכתבו פסוקין כמו שהן ומשרטטין או מנקדין טז והכי קא עבדינן דנקוד כשרטוט, מיהו שמעתא בהדי' דנקוד כשרטוט לא חוי לן מיהו עמא דבר למעשה ודכותי' הכין עבדין עכ"ל. ואיכא מרבואחא דאמר יז דלא אסרי למכתב ג' חיבות בלא שרטיט אלא אם בא למדרש קרא, אבל לכתוב לשון מקרא לדבר צחות מותר בלא שרטוט, ולא משמע כן מירושלמי יח ואיכא מרבואחא דמקילי טפי יט ואמרו במקום דצריך שרטוט לאו כל שטה ושטה אלא עליונה שעל ידה יכוון לישר שאר השורות. מיהו ודאי בכתב שלנו שאין לו צורות אותיות אשורות מותר לכתוב בלא שרטוט והכין נהגין. הלמ"ט שאין כותבין התורה אלא בדיו כ שהוא שחור ועשוי ממימי עצים ושרף שמבשלים אותן והכתב מהם אינו נמתק ואם כתב בשאר צבעונים כגון אדום או בחול של זהב פסול וכל נקב שדיו לח כא, כמו שכותבין בו, עובר עליו ואינו יוצא בצד האחר אינו נקב, אבל אם יוצא לא יכתב עליו שהרי האות נחלק לשתיים ואין הכתיבה תמה כב

ואמר

נחל אשכול

שטערת צסוף דק, לא ס"ל כח"ס ומותר לכתוב שורות צחות דף אחר עשרת. ומסבצר כמנהגנו וכ"כ סמ"ג דמה"ח לעשות פלוגתא. ואעיר עוד ע"מ שכ' צ"י ר"ס חרל"ח צ"ס ח"ח דדי לשרטט צמגלה שורה עליונה וחמה ד"מ דלכ"ע כולה לריכה שרטוט. טסח מוטעה מזמן לצ"י, דא"ח שלנו כ' סתם ולריכה שרטוט. א גטין ו'. ב מגלה פ"ג ה"צ. ג שכז וקס צומר. ד פסוק צהושע ט' אל תשמה ישראל אל גיל בעמים והוא מהפך כד' שלח לכתוב ג' חיבות ככתובים במקרא, שחם מותר לכתוב ג' לא הי' לו להפך כל המקרא, וצצלי גטין ז' המעשה צנורא אחרת כצסמוך. ה גטין סס. ו ל"ל ישגה אחריתך וצחייב ח' כ' והי' ראשיתך מלער ואחריתך ישגה מאד, ולא כתב כסדר, דג' חיבות ממקרא אין כותבין בלא שרטוט. ז לפרש מקרא או דצר סוסחס צצצלי סומכין אירוש'. ה ל"י מסיכן ידע רב האי שסלומים וכרים היו? ט מא"י, שר' אביתר שמביא חמ"כ מא"י הי'. י גטין ו' שלח ר' אביתר גטין הכאים משם לכאן, מצבל לא"י, אל"ל צפני נכתב וצפ"ג וע"ז אמר רב יוסף מאן וכו'. יא פסוק ציאל ד', וכי כן על ח"ס ססוקין צא"י ומניחין נסיכון עגונית צצבל וצטלים מפ"ז סנקל צציימס ילדים וילדות. יב נוסח מאן נינהו וכו' ל"כ צספרינו, זעירי ורצצ"מ שיהם מצבל ועלו לא"י כדמוכח מיומא ט' ע"צ קדישין ע"א ע"צ. יג ספיר מניח למימר לאו גברא רבה הוא. יד לגלות לו סוד לכון פרושי' אמתיים כדמפרש גמ' סס. כונת רב האי להוכיח שאף צא"י לא הי' כולן מקפידים לכתוב פסוקים בשרטוט, א"כ אין סברא שחלמוד ירוש' אוסר אף בשרטוט. והא דלא מביא רא"י שאף צא"י כ' בלא שרטוט מהא דא"י צמדרש חולדות, הגמון ח' שאל לר"ג מי תופס המלכות אחריו נטל נייר חלק ונטל קולמס וכ' עליו ואח"כ ילא אחיו וידו אחזת צע"ט, אמר ראו דברים ישיים מפי זקן חדש להודיעך כמה לער נלטער אותו לדיק עכ"ל ד"ל מה שנטל נייר חלק כדי לשרטט עליו, שעל היסן ואינו חלק אין השרטוט ניכר. וצצבור אחמ"ו הגז"ל לילקוט ראיתי שמפרש ע"פי חגיגה י"ג אין מוסיפין דברי תורה לגוי' והיינו טעמי תורה וסידותיה, דתורה צבחת גס הם יודעין, וטעם אסור ג' חיבות מפסוק בלא שרטוט מלך קדושת התורה, וזה המפרש ציינו לצין סלומות, הם אימורין מעשה התורה ספיר צעלמא הוא, ואנחנו אימורין כל חיבה ואות שצחורה סוד נפלא מדברי אלקי' חיים ואין חלוק צין ותמונע היחה פלגס לאכני הי' חלקיך כח"ס הרמז"ס. ולהגמון נמי הי' ידוע מקרא וידו אחזת, אך חשב שאין זה רמוז על העתיד אלא ספור צעלמא, ור"ג לא רצה לומר צפה שמרמז על העתיד, שאין מוסיפין טעמי תורה לגוי, לכך טרם והציב נייר חלק סיכול לשרטט עליו ורמוז צזה שכל חיבה מד"ח יש צו קדושה וכונה עלומה, ויבין ההגמון מעלמו כונת הכתיב שלח צחסם כחצה התורה וידו אחזת, וע"ז חמה ההגמון ואמר ראו דברים ישיים צפי זקן חדש, שידעתי כבר שזו כתיב צחורה, ולא ירד לסוף כונת ר"ג, ומסיים להודיעך כמה לער נלטער ר"ג שלח רכה לומר לו ונלטער ויגע להציב נייר ולשרטט ולכתוב כדי שיבין. טו אגרת צ"ד, צ"ק קו"צ כגון דנקט דיסקא מצ"ד הגדול, ומנחות מ' וליכתב אדיסקא. טז ואי קשי' לכתוב פסוקי' שלמים אסור משום ח"כ מגלה לחנוק להחלמה, כיון שלח כ' ללמוד שרי כח"ס רצנו לעיל דף 44. יז ר"ת סס צגטין. יח מהא דר' מנא שלח לר' הושעיא שסביא לעיל דאגרת רשות הי'. יט חיס' גטין ו'. כ ירוש' פ"ק דמגלה ה"ט שבת ק"ג ע"צ ומגלה י"ט אע"ג דלמדנו סס מקרא דצריך ואני כותב על הספר צדיו, דספר צעי דיו מ"מ עד דלחא צרוך מאן גמרי כבר כתיב לעיל 41, 52 דין דיו. כא שבת ק"ח. כב סס ק"צ ע"צ וכתבתם.

מ"ס

ספר האשכול, הלכות ס"ת בין עשיתו בין לקרות בו.

ואמר רב האי לענין ספר המנוקד דתני כברייתא א שאין קורין בו בצבור אפי' גר הנקודות אין קורין בו ב והואיל והכי הוא אם העלהו מעלין אותו וקורין בו ג. ואע"ג שקראו בשבת או ב"ט בספר המנוקד כהן לוי ישראל וכו' מביאים אחר וקורין בו; שכך כ' משה רבנו לישראל תורה שאינה מנוקדת, ובא וראה שכמה דברים נקראים חלוף מן הכתוב כגון ישגלנה ישכבנה וכיוצא בזה אין כותבין אלא המסורת אבל הנקרא לא נכתב ד וכן כל שהוסיף בס"ת סימנים שלא נמסרו לנו כגון שעשה סימנים להפסק פסוקים ה או שהניח פנוי כשעור פרשה במקום שאין סיום פרשה אין קורין בו ו כבר כתבנו ד שאסור לכתוב ס"ת שלא מן הכתב ויש מי שאומר שהסופר צריך לקרוא כל חיבה בפה קודם שיכתבנה מדאמר בהקומץ רבה ה עד כאן הקב"ה אומר ומשה אומר וכותב דמשמע קודם שכתב אמר כל חיבה וחיבה. מיהו יש ספרים דלא גרסו אלא הקב"ה אומר ומשה כותב. סת"ם צריך לכתוב בימין כדאמרינן ט קשירה בימין כתיבה בימין ואם כתב בשמאל פסול דלא מקרי כתב דהא אפי' לענין שבת אמרינן דפטור דלאו דרך כתיבה בכך י ואמר ימינו ודאי כותב בשמאלו ואם כ' בימין פסול ושולט בשתי ידיו נמי כותב בימינו כדאמרינן . יא.

יג. הכותב השם יב אפי' מלך ישראל שואל בשלומו לא ישיבנו, ה' כותב ב' או ג' שמות כאחד מפסיק ביניהם ומשיב. הטובל הקולמס לכתוב השם לא יתחיל לכתוב כשם דלמא מטשטשו רוב הדיו, אבל מתחיל הוא מאות שלפניו יג ולא בדק לן הא מלחא שלא יפל דיו באות יד. המוחק אות א' משם עובר בל"ת ארי"ש טו לכך נאמר ואבדתם את שמם מה"ה לא חעשונו כן לא' אלקיכם. שמיע לן האידינא דאיכא סופרים שאין כותבין השמות, אלא מניחין חלק מקום השמות, וכשמסיימין כל התורה כולה מטהרין עצמן וכותבים השמות. ואיכא מנהגו דמיתיה בי עשרה כשכותבין, ולאחר שכותבין מפטירין בקדיש יתגדל ויתקדש כולו. והאי מנהגא לא ידענן ולא ברירא לן טעמא שלא מצאנוהו בתלמוד. דיו שנפל על השם טז מותר למחקו שלא נתכוון למחיקה אלא לחקנו. אמר רב סעדיה גאון שמותיו של הקב"ה הנעתיקים ממדותיו כגון בורא יוצר אדון רחום אם טעה וכותבן שלא במקומן נמחקין, ושמותיו העיקרים אם טעה וכותבן שלא במקומן אין נמחקין והם ששה: יהוה, יה, אל, אלקים, שדי אהיה. ונשאל ממר רב האי גאון על זה, ואמר שבהלכות יד הזכיר עוד אלוה ועוד אדני שאין נמחקין, אלא כי אלוה אפשר שמה"ר"ם בכלל אלקי, ונשימם שבעה. ואפשר לומר שהוא שם בפ"ע ונמצאים שמונה כי אדני לא הזכיר מר סעדי' ולא הזכיר צבאות דבהלכות כותב ר' יוסי אומר צבאות כולו נמחק ואמר שמואל הלכה כר"י יח ואמרו חול"ל יט זה שמי לעולם ויה זברי לדור דור אמר הקב"ה לא כשאני נכתב אני נקרא, נכתב אני ב"ה ונקרא באלף דל"ת. אבל אנו למדין בקבלה מפי גדולי עולם: אמר שמואל אין הלכה כר"י ב. ופרשו רבאחא כל מקום שבי' ה' צבאות, אלקי צבאות אין נמחק, ומקום שכתוב אלקי הצבאות אלו ישראל בא או צבאות לחוד נמחק. סוף דבר ג' היתרים על הששה שהזכיר מר סעדי' הם אדני, אלוה וצבאות, הרי תשעה ע"כ. ה"י שם כתוב על ידות הכלים ועל כרעי המטה הרי אלו יגדל בב, אלמא שם לא במקומו לא קדש את כליו כג' תני הכותב שם של שני שמות של קודש מקיים הראשון ומעקב האחרון כד. הטועה ולא כ' השם גורר בה מה שכתב, וחולה התיבה שמגרה, ביני שימי וכותב השם על מקום שגרר דברי ר"י, ר' יוסי אומר תולין את השם, ר' יצחק אמר אף מוחק וכותב השם, ר' שמעון שזורי אומר כל השם כולו תולין מקצתו אין תולין, אר"ה הלכה כר"ש שזורי, וכ"ט ששנה רש"ש

בחל אשכול

א מ"ס פ"ג. ב וכו' הטעם דודאי לא כתבו לשמו כפי הנמסר לנו מסיני ועי' נו"צי מה"ק סי' ע"ד. ג קסה להצין, ואפשר ש"ל אם העלהו אחר מעבירים אותם וקורין בו, דלפי הטעם שכתבנו שהסופר נקדו ולא כ' לשם המזכרת, ממילא אם אחר טעה הנקוד מסירים הנקוד וקורין בו דהסופר כתב לשמו (כדומי מלאתי סברא זו). ד והמנהג מחזיק במקרא וכו' המסורת. ה בדיו או בלבע. ו וכ"כ רשב"א וריב"ש. ז דף 40. ח מנחות ל' ועה"ס. ט מנחות ל"א. י שבת ק"ג. יא ל"ל גבי תפלין מנחות ל"ז שולט בשתי ידיו מניח תפלין בשמאל של כל אדם אלמא ימינו עקר, וכאן לא כ' רצנו אם כ' בשמאל פסול, דכיון דשולט בב' ידיו כתיבתו בשמאל נמי מקרי כתיבה שאם כתב בשמאלו בשבת מייב, שבת ק"ג. יב ירוש' ברכות פ"ה מ"ס פ"ה. יג ובכיוון יניח אות אחת מלכתיו קודם השם. יד ל"י כונח'. טו תוספת', ספרי ומכות כ"ג צלי סס וצמ"ס פ"ה א"י שמעון. טז מ"ס פ"ה. יז ה"ג הל' סיפריס. יח זזה מיטש שלל הביא ר"ם אלוה שהיה בכלל אלקי ולא לצבות שפסק כר"י, אבל קסה למה לא הזכיר אדני? עכ"מ שהרמב"ם נמי לא מנה בפ"ע אדני שכתב הוי"ה וכלל אדני, שהוי"ה נקרא אדני. ואפשר שזה כונת ר' האי צמ"ס אח"כ ואמרו חול"ל זה שמי וכו' ליטב למה לא הזכיר ר"ם אדני. יט פסחים ל'. מיהו על רב האי יש לדקדק למה מנה אלוה הלל הוא היחיד מאלקי ובודאי נכלל בתוכו? להורות שגם הוי"ו של אלוה, כגון ויטש אלוה עשה, הוא מניחם השם, ויש ג"מ שכל הנטפלים אל השם אם מחקו אין לוקין מ"הת משא"כ צלות מגוף השם. כ שבועות ל"ה ע"ב. כא לא מפני שכתב אלוה ה"א הידיעה, דהאלקי נמי קודש, אלא מפני שכתב בשמיות אלקים של הצבאות. והפוסקי' לא הזכירו שאין כתיב צבורה אלקי הצבאות, ולרצ האי גם זה' אלקי לצבות עמו בשמאלו ב', ה', הוא חול שכתב בשמיות ו"ע. כב ט"ס דמחיקה ודאי אסור ו"ל יגוד ויגמ וכ"כ שבת ס"א וערכין ו' ופרש"י יתחד מקום השם ויגמ המחיקה וישתמש צמותר. כג לענין דפרות שכתב עליו רש"י שהוא עקר דכל שם שאינו שייך למקומו בין בכלי בין בקלף אינו קדוש אלא מקומו ויכול לקדרו ולגינוו מדמיתו אח"כ צרייתא דמ"ס, וכ"נ דעת תוס' דח"ל לגנוו כל היריעה וכטו"ז ברע"ו דאי אמרת בקלף וייר לריך לגנוו הכל כפרוש הראשון, וכנראה מש"ך ס"ק י"ב, לא הו"ל לאחויי אח"כ צרייתא דמ"ס. כד מ"ס רפ"ה פי' שהי' לריך לכתוב סס א' וכי' צ' שמות, הראשון מקיים שכתב כדיו ושיי מעקב והאי מעקב מלשון צג' מקומות הלכה עוקבת המקרא סוטה י"ו פרש"י עוקרת, והגרסא שלפנינו מעקב היינו סך ועו"ז גורם מחטב, וכולן לשון קדירה הם ועי' אחרונים אי מותר לקדור. כד מנחות ל' גודר תיבה שכבר כתב, גרירה (או גרידה) פרושו שמחזין עד שתיבש התיבה וגוררו בסכין שלא ישאר רושם ממנו וכותב השם על מקומו, אבל מחיקה גרוע

ספר האשכול, הלכות ס"ת בין עשיתו בין לקרות בו.

רש"ש הלכה כמותו ובירוש' א א"ד חננאל א"ר הלכה טוחק וכותב וכ' רב האי כיצד אין תולין כגון שכ' ויאמר לה שני גוים ושכת השם יגרר לה שני ויכתוב בטקום השם ויתלה לה שני ביני שיטי, כדי שיהא השם כתוב למטה, דלכתוב על המחק והגרר עדיף מלתי, ואם א"א לגרור ב תולה, נדבקו אותיות השם גורר ביניהם כיון שדעתו לתקן ג שכל שאין גויל מקיף האותיות נד' וזוהו פסול ד'. כל אותיות ה' הכתובות עם השם לפניו הרי אלו נמחקות כגון לה', בה', וכל אותיות הכתובות עם השם לאחריו כגון אלקים אלקינו הרי אלו קרושות ואין נמחקות, אלו שמות שאין נמחקין: השם בד' אותיות, יה, אדני, אל, אלוה, אלקים אלקינו אלקים אלקינו אלקיך, שדי, צבאות. אהי אשר אהיה. כתב אד' . ו אה משם אהיה, שד משדי, צב מצבאות הרי אלו נמחקין ז'. ור' חננאל כ' אד מאדני אינו נמחק משום שהוא שם המיוחד אבל בירושלמי תני' להדיא דנמחק ח'. אבל טוחק את טפליהן מלפניו, כגון לאלקי' טוחק הלמ"ד ולה' טוחק הלמ"ד. כתב יה משם של ד' אותיות הוי"ה, אל מאלקי' אינו נמחק, כללו ש"ד כל שכווצא בו שם מתקיים במקום אחר אינו נמחק. אמר ר' יוסי כתבנים אומנים היו בירושלים והיו מוחקין צבאות שכן הוא שם חול במקום אחר שנ' ופקדו שרי צבאות ט'. כל השמות הכתובים באברהם י קודש, חוץ מאחד כאשר התעו אותי אלקים, וי"א אף זה קדש, דכך פרושו . . . יא כל השמות הכתובים במיכה יב אע"פ שכתובים ביה הרי אלו חול חוץ מא' שהוא קודש כל ימי היות בית אלקים בשילה יג כל השמות הכתובים בנבות אע"פ שכתובים באלף למ"ד ברך נבות אלקי'

נחל אשכול

גרוע ומזונו שמוחק צעוד שהאותיות למות ושאר רושס מן הראשון. א פ"ק המגלה ה"ט. ב כגון זי"ג מדות שכ' ה' אל, ושכת סס ה' בחמלט. ג וכ"ש הוא ממה דלחמך לעיל דיו שפכל על הסס וכו'. ד מנחות כ"ט ול"ד גזי תפלין ומזוזה חי' כן. וכו' זר"הו מרש"י נ' דין זה אינו בס"ת, וכן רי"ף ור"א"ש לא הביאו ה"א דכל אות שאין גויל מקיף מד"ר פסול גזי ס"ת, וכל ס"ת מוקדמת להל' ת"ומו ואל"ט שכתבתי לעיל 46 דין שא"ש פסולה לכתוב ס"ת שאין לעשות סמוכין להכסירה ממה שלא הביאו זבל' ס"ת ומזוזה והביאו בחפלין, מ"מ דין זה אל"ל דסמוכו, חדא שהביאו ז"פ במזוזה ובתפלין ולא זבל' ס"ת, ועוד גזי דין כל אות שאין גויל מקיף כתוב צלדו במנחות סס נקב טובו של ה' כשר ירכו פסול, ודין זה הביאו זבל' ס"ת ומזוזה והביאו זבל' מזוזה וחפ', ודין שלפניו בגמ' כל אות שא"מ גויל פ', הניחו להל' מזוזה וחפ' ולא כתבוהו זבל' ס"ת. וי' דס"ל דדין כל אות שא"מ גויל פסול סוכים רי"א"ר מרחק גבי ת"ומו חפ"י כתב ח' מעכב, אבל בס"ת לא. מיהו ודאי אם אות נוגעת במנחתה פסול דלא הוי כ' תמה כמ"ס ז"י רע"ד דגם בס"ת צעינן תמה וכ"כ הר"א"ש בתשו' מ"ו כ' חלף למד כחות ח' פסול בס"ת דלא הוי כ' תמה, אבל כלל ג' י"ח כ' דבקות פסול דצעינו מוקף ג'. ואפשר לענין שלא תדבק אות זכות אבל לא לפסול אם האות שלם ואין גויל סנינו, וכה"ג פרש ז"י סו' ל"ב זר"ה ור"ת היכא מכסירין נקב זכות הא לא מוקף ג' ומיייתי שרש"י פרש הקפת ג' שלא תדבק אות למנחתה, וזבל דבק אל"ט נקב ושאר לורת אות כשר, וה"נ י"ל דר"א"ש ס"ל כן, וחף אם נאמר בחשיבה צעי ה"ג בס"ת כנתי"ו, אחר פסקיו נלך שלא הביאו זבל' ס"ת דפסקיו עקר (ק"ג ויד"ו) גם המרדכי צמס רבותא כ' בס"ת ח"ג ה"ג. וכ"ג מרמז"ס שזבל' ת"ומו כ' דכל אות נר"ך ה"ג וזבל' ס"ת פ"י כתב אם נגעה זכות פסול וכן נפסדה לורתה אבל שלריכה ה"ג לא חמה חדרבה מסיים כל שלא מנה צפ"י אינו מעכב (ומ"ס המרדכי מלשון רי"א"ר מוקף גויל, חס"ת קאי דכותבין זביל, אין ראי', דגויל גם שם סכולל כל מיני קלפין מלשון גליון) והאשכול דאזיל תדיר בתר רי"ף חי לא פליג צבדי, לא הביא בס"ת ה"ג אלא זכותיות השם ודעה זו מיי נזכרת במרדכי. הנה בת"ומו לכ"ע צעינן ה"ג, וז"י סו' ל"ב כ' לרמז"ס דוקא בתחלת הכתיבה אבל חס"כ לא, וזה שכ' זבל' תפלין נקב ירכו של ה"א כשר אל"ט דאין ה"ג, דמייירי לאחר כ' נקב ולרש"י חפ"י בת"ומו אם לא נדבק אות זכות לא צעינן ה"ג. וצ"ע סו' ל"ב, ט"ו: אם אחר כ' נקב ירך ה' כשר ונקב חללו נמי כשר, וירושלמי פסול, וצבדי י"ו כ' אם אחר כ' נקב אות, כשר אם תנוק דלא חול"ט יוכל לקרות, ותמהו המפרשי' הא אכתי לא הוי מ"ג וכבר אמר צבדי ט"ו שפסול? ולענ"ד צבדי ט"ו כ' אם לאחר שנכתב נקב ירך ה', או בתוך חללו, האי בתוך חללו לא קאי אלאחר שנכתב, דחפ"י אי קודם כ' נקב הקף וכ' ה"א וזבל' הנקב בחללו נמי לא מפסל לז", שבהדי אמר צב"י לתלמודנו לא צבי ה"ג בחלל האות אבל לירושלמי דפוסל חף בחלל ים לחלק דקודם כ' פוסל צין נקב מזלו ובין נקב בחללו ולאחר כ' אינו פוסל (וכ"מ בירושלמי פ"ק המגלה דמיייתי צריטח ה' ג' מכלה חת הגויל, דצטעת כ' חירי' ושפיר כ' צב"ע סעי' י"ו אם אחר כ' נקב אות כשר חפ"י לירוש'. ה שצועות ל"ה. ו מ"ס אדני. ו בירושלמי סס וכן הנמשך. ה גה שצועות ל"ה אבל מתוס' נ' שלא גרס ר"ח. פו צבדי ט"ו תמה דח"כ חלקי' נמי ימחק שכן הוא חול כמקום אחר וזכה לחלקי' יחרס וכן סס אדנות, ע"כ רוצה לחסוק הגרסא, ולק"מ, ד"ל למה מציא ופקדו שרי לזכות צבדין בתורה ולא מיייתי והולאתי את לזכותי דמיייתי שצועות ל"ה ועל לזכותי, ילאו כל לזכות ה' ה"ט סס המורה על אדנית ומחלה וקאי על קצ"ה אין לחסוק חף חי במקום אחר מוסב על ע"ו ועל ממשלת אדם כמו חלקי' אדני, אבל סס שאין הוראתו כלל ממשלה חלל קצון קצוב כמו נבחות שבל מן לזבל' (ענינו מערכה קצובה מסודרת למלחמה ולעבודה, כמו לזבל' לזבל', לעבוד שירות קצוב, סלל לזבל' לחוש חיוב י"ד, זמן קצוב, כי מנחה לזבל' עת לרחה הקצובה) ולזכות אלו אין להם ממשלה אלא חררי' מושלים עליהם כד' ופקדו שרי לזכותי, שהלזכות הם העבדים, לשם זה אין יחס עם סס חלקי' ואדני המורה ממשלה, ולכך חר"י חפ"י ה' לזכות נמחק, דלזכות אינו מורה על אדנית אלא על ישראל שהם עבדיו או לזבל' שמים עבדיו, וזה מוכח מופקדו שרי לזכותי, וזאתו שכן הוא חול במקום ח' כונתו שים מקום המורה שאין צו סוס אדנות ורוממות, ור"ח ז' טובה מר"ח' הצבלי והולאתי את לזכותי, דים מקום לזבל' לומר דרומז על אדנות ודומה לחלקי' אבל שרי לזכותי מורה שצבדין נתיי' תחת יד שרים ואינם מושלי'. וח"ע"פ שרצנו גורם אין הלכה כר' יוסי כדלעיל, מ"מ מציא דבריו לפי שה"ג גורם הלכה כר"י וצמ"ס פ"ד ר"ש ס"ל כר"י. י גם ויאמר אדני אם נא מולאתי ח"ב אל נא תעבר, שכוונתי ה' על קצ"ה כדעת אחרו זוג שצועות ל"ה, וכ"מ שכ' רצנו לקוח מירוש' מגלה פ"ק ה"ט. יא י"ל חלולי חלקי' כבר התכו אדני, ולפרש"י בחומש ות"א נמי קדש. יב שופטים י"ז, כגון יחי' לו בית חלקי', הקדשתי הכסף לה'. יג סוף פרשה י"ח. הרמז"ס פ"ז דיס"ת כלל כל שמות במיכה חול, ולא אמר חין מזו, הטעם

ספר האשכול, הדכות ס"ת בין עשיתו בין קרות בו.

אלקי ומלך קדש, אבל חנוך ורחום, אך א' ורב חסד מלך מלכים מרוטם גדול נורא עליון אדיר צדיק ישר חסיד תמים גבור הרי אלו חול. אלו שמות שאין נחלקין א עמיאל עמישדי, צוריאל, צורישי גמליאל פדהצור ב פרהאל ג ואינו נחלקין. אלו שמות נחלקין ד בית אל ה, בית און, וחרה אף, וחרה אפי, פוטי פרע, צפנת פענח. הללויה רב ושמואל חר אמר הללו יה וחורנא אמר הללויה, מאן דאמר הללו יה נחלק ואינו נחלק, ומ"ד הללויה אינו נחלק ונחלק, ומסיק דרב הוא דאמר נחלק ו ומסיים טיליהון דרבנן פליגי דאריב"ל ביר"ד לשונות שבה נאמר ס' תילים באישור בנצוח בנגון בשיר בטומור במשכיל ברנה בתורה בתפלה ו ובהללויה והוא המאושר שבכולם שהשם והשבה כלולים בו ה וכיון דרי"ב ור' יוחנן ס"ל ט אחת הן הני נקטינן ומ"ט יש בו קדושה ואינו נחלק י"ה שבהן ודאמרן פליגי דידיה אדידי' ו . . . לאו דוקא. ותו גרסינן בע"פ יא אר"ח א"ר יוחנן הללויה וכסיה וידיריה אחת הן, רב אמר כסיה ומרחביה אחת הן, ורבא אמר מרחביה בלבד יב אבעי' להו מרחביה לד"ח טאי חיקו, אבעי' להו ידיריה לרב טהו, ת"ש דאמר רב ידיר יה שנים הן יג, משמע לרבא כס יה שתיים הן, וכך מצינו בפסיקתא יד כל זמן שורעו של עמלק קיים בעולם לא השם שלם ולא הכסא שלם שנ' כי יד על כס יה מלחמה ל"בע טו אבד ורעו מן העולם השם שלם והכסא שלם שנ' האיוב תמו ח"ל וערים נטשת אבד ו"ה מה כ' בתרי' וה' לעולם ישב כונן למשפט כסאו הרי השם שלם והכסא שלם. ותני' נמי טו ר' יוסי אמר ג' מצות נצטוו בכניסתן לארץ להעמיד מלך להכריח ורעו ש"ע ולכנות ב"הבה, ואינו יודע איזה מהן תחלה, כשהוא אומר כי יד על כס יה מלחמה לה' בעמלק הוי אומר להעמיד מלך תחלה שאין כס אלא מלך שנ' וישב שלמה על כסא ה' וי וכשהוא אומר והניח לכם מכל אויביכם והי' המקום אשר יבחר

נחל אשכול

כטעם דמחילא ידיענן שהוא קדש, כיון שתיבות היות בית חלקי לא אמר מיכה אלא שמואל כחצון, צ"ב י"ג, ודוקא ר"א בשבועות ל"ה שאמר כל חלקי במיכה חול וכל י"ה קדש הונרך לפרט חין מהיות בית חלקי, אבל ח"ק דלא נחית לפרטי ל"ה, אבל בירוש' גם ח"ק אמר חוץ. א לשון ירוש' מגלה פ"א ה"ט, ולבסוף הדר ואמר חין נחלקין, דסו"א דפרשו חין נחלקין לשתי שיטות לכך הדר שאף לשתי תיבות ח"י. ב ע' מנחת סי פ' במדבר. ג ל"ל פדהאל במדבר נ"ד. ד מ"מ לריך לכתבן בשיטה ח', ע' מנחת סי גבי בית אל, וגבי וחרה אפי, ות"ם לרש"ד אלל פוטי פרע. ה ר"ה הדסים בית אל מלה חדא נגד כל הדייקים וסמך עלמו על יבצ"י הנקדן אט"פ דמ"ס פ"ה כתיב בחרין ע"ז אמר כמה שבוס"ו בו דגם כ' שס ידידיה ב' שמות וזה שלא כהלכה (אני אומר חס אחי' כרצ בפסחי' קי"ז דלירי' ב' שמות) ונעלם מומנו ירוש' פ"א דמגלה ה"ט שהביא האשכול פה. ואת"ג דבמ"ס מהי"ס ר' יוסי אומר חין נחלקין וי"ל נחוקו עמו צ"ק כ"ד, מ"מ ירוש' עדיף מומ"ס (כמ"ס הר"אש הל' ס"ת ס"ס י"ג דמ"ס נחמבר בדורות אחרוני' ולא הוצא מדבריו בתלמוד) וסתם בית אל נחלק ולא הביא פליגתא זזה. ועוד אני אומר דלר' יוסי ב"מ ב"א שבע לפנת פענח ושארר נמי חין נחלקין קאמר וסמוררה וספריו מונגדים, אלא ודאי שאין משגיחין זזה ב"מ. אמר בס"ת המיוחס למהר"ם צ"ב צווארמס ראייתו כתוב בית אל מלה ח'. אך אני אומר לאו גישפנקיה חסיה עלי, חין עד דבבר שממר"ס צ"ב כחצו. ואלוף נעורי הגמ"ה קאפיל צ"ב ז"ל הרחי שכל העמודים מתחילין צו"ו, ומהר"ם צ"ב לוח ככרוכי' נגד זה ואמר אי ח"ח אבטליינה. ונס' מנהגים לקהל ווארמס נקרא ספר זה שכתוב על קלף לבי הספר שבא מאיגר, ויאמר מורי הגמ"ה ליב ק"צ ז"ל קרוב שהספר זה בא מאיגר והביאו מהרס מאיגרא דאקלע צי מהרי"ל צווכתו כמ"ס צמהרי"ל ר"ה לונב ומהר"ם זה ומהרי"ל היו צווארמס (ראיתי כ"פ קצרו ומנחתו) וברבות הימים נתחלק מהר"ם זה מאיגר עם מהר"ם צ"ב, אשר מנחתו ג"כ צווארמס. ו בירוש' פטט מן מה דאמר רב שמעית מן חצויו, ר"ה דודו: חס יתן לי חס ס' תילים של ר"מ מוסק אני כל הללויה שבו שלא כיון לקדשו הוי אומר דו אמר הללויה עכ"ל ופי' המפרש דע"כ ס"ל רב ור"ח ב' מילין מדאמר בתלים של ר"מ מיתקו שלא כיון לקדשו, ואי בכל תילים תיבה ח' הוא, מאי חרי' תילים של ר"מ, וכך פרס צ"ד, וזה מתאים למ"ס צבצלי פסחי' קי"ז דרב ס"ל ב' מילין וכותבו צב' שיטין ולא כתיב"ט פ"ד סוכה דס"ל לירוש' ס"ל רב תיבה ח' היא מדאמר שמחקו בתלים של ר"מ, דדוקא בתילים של ר"מ ולא בתלים של כ"ע. ו המומורי' מתחילין באשרי, למנחת, נגינות תפלה לעני, ומ"ס צספר ברנה וכן בירוש' נ"ל שני'ל בתפלה, תפלה לדוד וכן בפסחים קי"ז (את"ג שאפשר ליסבו דקאי על לנו נרונה) ומ"ס בתורה היא מ"ס צבצלי הודאה, הודו לה' או מזמור לתודה, ובירוש' גרס עוד בצרכה ואפשר לפרש על לדוד צריך ה' נורי, אבל נ' דל"ג דא"כ הוי לנו י"א לשונות. ה מדאמר כלולים ס"מ שאינו נחלק ואפי"ה אית צי' קדושה וזה לא כרצ ולא כשמואל. ט אינו בירוש' אבל צבצלי פסחי' קי"ז. י שם צבצלי דריב"ל אמר מאי הללויה הללויה בהללויה הרבה משמע שמה ח' הוא ואין השם כלול בו, והוא גופי' אמר צהא דלעיל שם כלול בו וע"ז אמרו צבצלי פליגי אדידי'. וע"ז אמר האשכול לאו דוקא דו"ל הללויה פרושו הלול הרבה ואתפ"כ השם כלול בו, ע' ח"א 146 סך מיסצ רבנו פליגי דירי' אדידי' דשמואל. יא פסחים קי"ז, פרש"ס הללויה תיבה ח' כמו חמתי, וכן יד על כסיה, ויקרא שמו ידידיה, שמואל צ' י"ב. יב כך גרסא אמתית כמ"ס ח"ט פ"ד דסוכה וכ"כ צ"ד וכן מצבור בתשנ"ן ח"ר קע"ז וכ"י מרש"ס אלא שגורס רבה. יג פרש"ס חבל לרבה (נ"ל לרבה) פשיטא דשני' הם דאמר מרחביה צננד אחת הוא, לפ"ז לרבה יודי יה וכס יה שתיים, אבל הללויה י"ל גם לרבה אחת הוא דלא קאי אלא לרצ והוא לא דבר מהללויה אלא מכס יה ומרחב יה. יד במדרש' פ' בשלח. טו מדמחלק לא השם שלם ולא הכסא שלם ס"מ חרי מילין הן. טז סנהדרין כ'. יז כונתו פס"ס מדמה כס יה לכסא ס' ס"מ חרי מילין הן. ושמעתי ממורי הגמ"ה ליב ק"צ ז"ל הוכחה דר' יוסי ס"ל ב' תיבות הן. דקשה למה מיייתי ראוי מוישב ש' על כסא ה' שפרש כסא מלך, והוא קרא צ"ד ה', הלא בצורה כ' הוישב על כסא כשנתו על כסא ממלכתו? דו"ל שאני הגא דכ' כס יה, ואיך נאמר דפרושו מלך ישראל לעשות קודש חול, להכי מיייתי קרא וישב ש' על כסא ה', להורות שכסא של מלך נקרא כסא ה' ונשאר בקדושתו, וזה אס נאמר לר' יוסי כס יה חרי מילין ויה קדש, והונרך להביא שנקרא מלך ישראל כסא ה' אבל אס כסיה חדא דומה לתחתיים כמ"ס רש"ס צפסחי' ופרשו כמו כסא לא הוי נריך ר"י להביא ענות מרחוק מד"הי שכסא זה מלך, דכמה פסוקי תורה מורין כן, ועוד אי כסיה מנה חדא חין ראוי לא מכסא ה' ולא מכל כסא שבתורה

ספר האשכול, הלכות ס"ת בין עשייתו בין לקרות בו.

הוא אומר להכרית וש"ע ואח"כ לבנות כ"הבה. כל השמות א האמורים בלוט חול, חוץ מזה ויאמר לופ א"נ אדני הנה נא מע"ב וגו' להחיות את נפשי מי שיש בידו להמית ולהחיות, זה קדש. כל השמות האמורים בגבעת בנימין כגון וישאלו באלקים קודש ב ואע"ג דר' אליעזר אמר חול שהרי הבטיח עליו אליו ולא נצחו, כבר השיב ר' יהושע, הם לא ביחנו, אם לנצוח אם לינצח, שלא שאלו אם ינצחו, והי' להם לשאול אם יעלו ואח"כ ג אם ינצחו, ובאחרונה שביחנו ששאלו תחלה האוסף לצאת, וגם אם אחרל, כלומר אם ינצחו או לא ינצחו, השיב להם כהוגן עלו ואחנו בידך. כל הטפל לשם מלפניו נמחק ד' כגון לה' מה' וה' בה' כה', ורב אחא ה' מוסיף הה', שה', ויהיב סימן לבו מהשך. כל שלמה האמור בשיר השירים פרושו קדש ו שיר למי שהשלו' שלו, חוץ מזה האלף לך שלמה שהוא חול ה. כל מלכיא בדניאל חול, חוץ את מלכא מלך מלכיא די אלהא שטיא מלכותא וגו' יהב לך, כלומר מלך מלכיא שהוא אלהא שטיא מלכותא יהב לך, דלא קרי לנבוכדנצר מלך מלכיא ח. בירוש' ט ה לה' חגמלו ואת, צריך לכתוב ההא למטה מארככותיו של למ"ד.

יך. אסור להניח ס"ת ע"ג קרקע כד' בהקומץ רבה י ואסור לתלות ס"ת אפי' בכיסו דס"ת בעי הנחה יא וכל כתבי קדש אין מורקין יב הברכות והקמיעין שיש בהן אותיות מענינות הרבה שבחורה אסור לינכס בהם בבית הכסא אא"כ מחופות עור יג לא יהלך אדם בס"ת והפלין יד לא לב"ה וכלא לבית המרחץ ולא לבית הקברות ובהרחקת ד' אמות מהם שרי טו וכ"ש ס"ת טז שלא ישחין מים ולא יישן בעורו אצלו. וחייב לעמוד לפני ס"ת מפני לוטרי' עומדים מפניה לא כ"ש יז ואינו יושב עד שיגיע הספר למקומו. וצריך לנהוג בה מנהג כבוד כי היא חמדה גנוזה של הק"ב והמשחשעשע בה כל יום יח והיתה

גנוזה

נחל אשכול

שכסיה נמי פרושו מלך, וזוהי יש הרמז"ס דכ' מלך קודם לעמלק דכ' ויאמר שמואל אותי ס"ה למשחך למלך ועתה קים והכית ח"ט ולא הביא קרא כי יד על כס יב, דאפשר דרמז"ס ס"ל כסיה מלה מלה וגרס כמחרס"ל שביא ח"ט רבא אמר כסיה ומרמזיה אחת הן ואין ללמוד ממנו שפרושו כסא של מלך ישראל, לכך הביא קרא דשמואל. (וע' מ"ס פ"ה דמונה ר"י הרבה חזיונות שאין נחלקין אבל כס יב לא חשב) ולא"מו הגז"ל אמר בפשוט כיון דמכילתא (וכמ"ס האשכול מפסיקתא) דרשו לכם יב אכסא הכבוד למעלה ח"כ לוכא לחוכמי מלך, להכי הביא רמז"ס מקרא מפורש. ול"נ דר' יוסי לא הביא קרא דשמואל אותי וגו' למשחך למלך עתה לך וגו' דהוי פרכין, עד דאחי שמואל מאן גמרי כקושי' הס"ס בכל המקומות דלמדנו דין מיחוקאל עד דאחא מתן גמרי, להכי מייתי קרא מהיקס, אבל הרמז"ס סכותב להכס יאות יותר להביא מקרא מפורש בשמואל ומעשה רב. א חין זה בירוש' חלל צבצלי שבעות נ"ה. ב וכך ל"ל ברס"י שבעות דהנדפס סס וישאלו בני ישראל צב' ט"ס, דאיך אמר ר"ח עלה שהוא חול, קרא זה באחרונה כ' ששאלו פינחס ואו"ת והסס השיב וקיים דברו. ג דקדק ואח"כ אס ינצחו דחי' יומא ע"ג חין שואלין צ' דברים כא', ואס שאל חין מחזירין חלל ח', וא"מ חלל הרשון. ואי קשי' באחרונה שאלו ע"י פנחס האוסף ללאת אס אחרל והסיב צ' י"ל קרא ומקנר ובי' שאלו אס חלל ואח"כ אס אחרל פי' אס חלל חו לא, ועוד דאמרין ציומא אס הולך הדבר לשנים פרס"י שהדבר נחץ ואין שהות להמתין, משיבין שנים. ותמהני על הרמז"ס שביא חין שואל צ' באחת, ואס שהל ח"א חלל ח' ולא הביא אס הולך הדבר לשנים, דשואלין צ' כאחד ומשיבין צ' כאחד כדין מקרא מהרדוק אחרי הגדוד שאשיגו ויאמר ה' רדוק כי הסג וערס"י. ד סס. ה בשאלתות שלפניו אינו אבל צב"ג ה' ספרים וגם צבצלי כתיב סה', סס' ולא מנינו בחורה חלל צירמי' ח' סה' חין צליון ותליס קמ"ה סה' חלקיו. ו דקדוק לומר פרושו, אע"ג דגמ' אמר סחס קדש שבחמת אינו סס קדש וכן מלך שבדניאל דבסמוך אינו סס קדש ולא עדיפי מרמז"ס ומזון וכל הכנויין כה"ג שנמחקין וכ"כ הרמז"ס דשלמה ומלך כנויים לקב"ה חבל לא סס פרטי לקב"ה, וכך כונת הס"ס שמוסב אל קב"ה אבל נמחקין וכ"כ הר"ח בשמונה, וכ' ככ"מ דכ"מ שאס השביע העדים צהס חייבים כמו בכנויים רחוס חנון. ז כת"ק ולא בשמואל וכ"כ הרמז"ס. ח עכ"מ. ט חגנה פ"ק ס"ט, פרוס סכותב סה"ח צפ"ע, ומ"ס למטה היינו שאינה סמוכה אבל לא למטה ממש, כך כ' צל"ח, וע' מ"ס סכ' למחזירי לריך לכתוב סה"ח מעט למטה חן בלמ"ד להפרידה מלמ"ד, וכמה טעמים נאמרו. ול"נ כיון דקיי"לן נטפל לפניו חין בו קדושה, ה' לנו להרחיקו ממש, אך באותיות בכל"ס ח"א להפרידס, אבל צהא השאלה יתכן, שהרי ניכל לומר שהגמלו זמא לה', לכך נפרדה סה"ח, אבל קריאתה ודאי בלרוף בלמ"ד ותחתיו שוח נח, וי"ד של הסס צשוח וע כמ"ס ליוני ורד"ק במכלול דף נו"ן וא"ת ומנחת כניל ולא כרו"ה. י מנחות ל"ב כחס ס"ת עג"ק הוי ונלטר ר"ח. שאר דיני כבוד ס"ת לעיל דף 44—42. יא דין זה חינו מפורש בראשונים והוא מברכות כ"ד חפליון מיתר לחלות ככיסס אבל ס"ת צעני הנחה עמ"ח ס"מ. יב ערוצין ל"ח ורמז"ס כ' אפי' הלכות ואגדות. יג שבת ס"ח וכדמסיק דף ס"ב. יד חפליון דוקא כשהן מגולים מקורו צרכות י"ח, סנהדרין כ"ח, שבת יו"ד (גבי ס"ת כ' הרמז"ס אפי' כרוך במטפתה) מרצנו מ' שהליכה צס"ת לב"ה אסור אע"פי שאינו קורא מאיס לוטג נרס חבל לפי נוסחמו צרכות י"ח לא יתכן וס"ת צורעו וקורא צו, אבל לרמז"ס נמי תרתי קאמר שהליכה צס"ת אסורה וגם הקריאה כ"כ כ"מ פ"י דהל' ס"ת, אבל צהל' אבל פ"י כ' שלא ה' לרמז"ס גרסא וקורא צו (ואסור קריאה בלא"ה ידעין מברכות ג' ע"ב) ו' סכן ה' ג' רב נחשון גאון הוצא ע' ערך חפלה שפרס ס"ת צורעו כתב סל' צו יו"ד דברות שהן חרי"ג חותיות כנגד תר"יג חלית (אע"ג שחפסרן תר"כ, צרצה במדבר פ' ח' ופי"ג מפרס ג"כ כהגאון, ו' בעודפות אשר לרעך רומזות עג ז' ימי ברחשית כלומר צריאת ש"ז חלויס בתר"יג כד' אס לא צריתי וגו'. ובעל סטורים מפרס דקחי על ז' חלות צ"ג, דומק, כי נכלליס בתר"יג, ויס שמרמזין אותן על ז"מ דרבנן) וא"כ לא סייך וקורא צו, סכ' זה חין לקריאה חנה לקמיט. טו צב"ה אחרין סכי צרכות י"ח גבי מת אבל צ"ה ס חללנו שטור זה לאחריו אבל לא לפניו ע' ח"ח דף 16 אבל גם הרמז"ס כ"כ, וכ"מ כ' מסחצר צב"ה סכ אבל צמרחץ לא ידע טעם להרחק ד"ח. טז ר"ל כ"ס מחפליון שאמרו כן צבדי' צרכות כ"ג ע"ב. יז קדושין ל"ג ומ"ס מכות כ"ב כמס טעמחי דקיימו קמא ס"ת ולא קמא ח"ת לאו מחסו דעדיפי, חלל מי שמכבד מלך לריך לכבד גס ריעו הנלחמן, והו חת ה' ח' חירא לרביה ח"ת כי הוא המוטל בחוגו ומודיע רגו והמביאו חזוה הקב"ה. יח שבת פ"ו ערס"י דבר ליה לחלק דור

הענין

ספר האשכול, הלכות ס"ת בין עשיתו בין לקרות בו.

גנוזה תתקע"ד דורות קודם שנברא העולם. וצריך ליחד לה מקום כבוד ותיבה ומטפחת מהודרים והמולך ס"ת מטקום למקים א לא יתנו בדסקיא ב ויחנו ע"ג חמור וירכב עליו אלא מניחו לפניו ג כתכשיט חביב ואם הי' מתירא מפני ליסטים מותר. ואע"פי שאסור לישב על מטה שס"ת עלי' כמ"ש למעלה ד אמרינן בירוש' ה אם הי' ס"ת נתון ע"ג דבר אחר ו מותר עד היכן רב הונא אמר טפח ר' ירמ' בשם זעירא אפי' כ"ש, דסקיא שהיא מלאה ספרים או שהיו בתוכה עצמות המת הרי זה מפשילין מאחוריו ורוכב על חמורו. הוואה ס"ת שנשרף ו חייב לקרוע ב' קריעות א' על הגויל וא' על הכתב שנ' ה אחרי שרף המלך את המגלה ואת הדברים וכ' לעיל מינ' ולא פחדו ולא קרעו בגדיהם מכלל דבעו למקרע, ולא אמרו שחייב לקרוע אלא בורוע וכמעשה שהי', פי' רב האי דאינו חייב ב' קריעות אלא על ס"ת שנשרף ובטן שנשרף בורוע של אדם עו וקשה ששרפו בעוות מצח. ויחיב הנגיד ממעשה דבת נעמיחא ט דמשמע אי הוי בורוע אפי' לא נשרף אלא נקרע חייב. למדנו נשרף לאו דוקא אלא בכל דבר שמתאבד אדם בורוע, ולא דוקא ס"ת אלא אפי' פרשה א' מנביאים דאייתי ראי' מפ' קינים דירמי', ולא דוקא ישראל המאבדו, אלא אפי' גוי הכל חלוי אם הוא בורוע ובעוות. בירוש' י ר"ש ב"צ עאל לבי כנישחא חוא בר אינש דקאי ומתרגם וסמך לעמודא יא. אמר לי' אסור לך כשם שנתנה התורה באימה כך אנו צריכין לנהג בה אימה. רשב"י עאל לבי כנישחא חוא חונא קאי ומתרגם ולא קם בר אינש תהתהוי יב, אמר לי' כשם שהתורה נתנה ע"י סרסור כך אנו צריכין לנהג בה ע"י סרסור שנ' אנכי עומד בין ה' וביניכם להגיד לכם את דבר ה', ועוד חמא חד סופר מושיט תרגומא מן גוי ספרי, א"ל אסור לך, דברי' שנאמרו בפה בפה בכתב בכתב יג. העומד לקרות בתורה יד פותח ורואה ואוחו ס"ת ומברך ברכו א"ה המבורך ועונין ברוך ה' המבורך לע"ג, ואמר רב סעדי' שאף הוא עונה עמהם טז ואח"כ מברך על התורה, ואחר שקרא מברך אחריו והם עונין אמן. ואם עונה עמהם ה"ו חכם טז. ועונין אמן אחר המברך בתורה אע"פי שאינו שומע הברכה, ואין זה בכלל אמן יתומה יז משהוא דפרק החליל יח כיון שהגיע לענות אמן הלה מניף בסודרין והן עונין אמן, ומקשי הא הוי אמן יתומה דלא שמעו הברכה אלא בהנפת סודרין וקא מפרקי רבואתא בק"ה לכו עשו כן ולא בתפלה ולא בדבר שש"צ מוציא רבים י"ח והכי בגמ' דבני מערבא יט ובימה של עץ באמצע וחון עומד עלי', עמד א' לקרות בתורה, הי' המטונה מניף בסודרין ועונין אחריו אמן ע"כ ברכה וברכה שהי' מברך. הגולל ס"ת יעמידנו כנגד החפר, שאם יקרע יקרע התפר כ'. הגולל ס"ת גוללו מבחון וכשהוא מהדקו מהדקו מבפנים, כלומר כא אם ס"ת מונח על ברכיו וארכו לרותב גופו אם ירצה לגללו יגלל עם העמוד הרחוק מגופו, שאם יגלל בעמוד הסמוך לגופו יפול העמוד הרחוק מגופו לארץ שאין דבר מחויקו, ששתי ידיו על עמוד הפנימי אהוות, אבל אם גוללו עם העמוד מבחון לא יפול העמוד שהוא בפנים וסמוך לגופו שהרי גופו מחויקו, אבל לאחר גלילה כשמהדקו יאחו העמוד הפנימי, דאם יאחו החיצון להדק, מניח ורועותיו על ס"ת ואסור. ויש מי שפרש כשבא לגלול ס"ת יהפך הכתב אל פניו ויגולל מבחון ולא יגולל מבפנים לחוץ, ואחר שנגלל במטפחת יהדק סוף ההדק בפנים לצד פניו, כדי שאם בא לפתוח ולקרות ימצא ההדק לפנים ולא יצטרך להפוך הספר להסיר ההדק. ג' דברים כב מקצרים ימיו של אדם מי שנחננים לו ס"ת לקרות ואינו קורא דכ' כי היא חייך ואורך ימך וכו' כג. והקורא בתורה כהלכתו מאריכין לו י"וש שנ' כי בי ירבו ימך ויוסיפו לך ש"ח, וכ' ארך ימים בימינה בשמאלו עשר וכבוד, ואמרינן לטאימינים בה כד ארך ימים וכ"ש עשר וכבוד, למשמאילים בה עשר וכבוד איכא ארך ימים ליכא והיינו דאמר ר' אמי כה לעולם ישלים אדם פרשותיו עם צבור ב' מקרא וא' תרגום, שכל המשלים פרשותיו עם הצבור מאריכין לו ימיו ושנחיו.

הלכות סדר הסדרים של כל השנה.

י"ב. בסדר הסדרים של השנה מנהגות בהון. איכא דעבדי בסימן פקיד ופסח, סגיר ופסח, מנו ועצרו, צום וצלו, קום ותקע בו

ואיכא

נחל אשכול

סעזיר תתקע"ד דורות שלא זכרן וזכר עולם ועמו כ"ו דורות ונתן התורה. א זרכות י"ח. ב שק של עור. ג תוס' כ שמוחר להפסילן לאחרי וחי' בסמוך. ד דף 43. ה זרכות ספ"ג. ו שהניח דף על המטה ועי"כ גזוס ס"ת מעט ממנו. ז מ"ק כ"ו ג' רי"ף וגרסתנו נקרע. ח ירמ' ו'. ט זת היענה, סס אמרינן זת היענה זעיל לזלוע תפלון אמר ר' אבא חס זלעה הי' מייב ז' קריעות, והסיבוסו שאינו חייב אלא זרוע פרש"י שאינו יכול להניל כמעשה דיהויקים, אבל נעמיחא דיוכל להניל לא חוקרע, והו"ל להסיבו פשוט אף זאדם עו אינו קורע אלא זשוקף, א"ז אף זנקרע. וז' דרז האי ג' בירוש' פ"ג דמ"ק דהסיבו: לא אמרו אלא כאותו מעשה שסרפו מלך ישראל זזרועו. י מגלה פ"ד ה"א. יא סמך עלמו על העמוד. יב הקורא הי' גם המתרגם. יג חמורס ט"ז ע' לעיל דף 52. יד מגלה כ"א, ל"ב. טז הביאו טור קל"ט. טז זרכות מ"ה חסור לענות חמן אמר זרכות עלמו, אבל עונה אמר ז' זונס ירושל' זב"המז, ופרשו הטעם להראות שסייס זרכותיו וכ' דה"ס זשאר סיומא וזכנזבו: ה"ס זזרכת התורה ועמוס' וז"י ח"א שלא נהגו כן. יז זרכות מ"ז חין עונין חמן יחמוס שלא ידע ע"מ עונה. יח סוכה י"א, אבל חמוס' כ' זא"ח, שסיו מונין מנין זרכות ש"ע וידעו זחשבזון על איזס זרכס עונין. יט סוכס פ"ה ה"א, ויס לדקדק חאי על כל זרכס וזרכס שחי' מזכך זק"הס ליכא אלא זרכס ח' למחמיל וח' לנומר דזומן מזומר חקנו סיכא כח"וא מזכך לפ"ולא? ע' ירוס' ס"פ זני עיר זזכרזס פרשות זכרו לפ"ולא, ועי"ל שקאי נמי על זרכות הספרה. כ כך פי' רי"ף מגלה ל"ב, ורש"י פי' על הספר ראוי להדקו יפס. כא פרס זס מזיבא רזב"ן דף ג"ע זסס ר' שלום, ופרוס ז' זכ"חש, וז"י קמ"ז פרש"י חמרוס. כב זרכות נ"ה. כג ז' זכרי' שלא הביא כאן סוזבו זכ"ח 56 וע"ע סס דף 28. כד פרש"י מחימיניס מייגעין כל זרכס למחל דרך חמה או עוסקי' לשמה, ומשמאילים להפך. כה זרכות ח', מ"ס וסיינו ר"ל חקרא ילפינן מי שמדקדק זק"הס ולומד חמרוס להזיעה שמאריך ימים וכן זכנזבו פ"ו חמורס נוחת חייס. כו פרשו זסנע פשוט חמיד לו קורין קודס פסח

ספר האשכול, הלכות סדר הסדרים של כל השנה.

ואיכא דעבדי פקיד ופסח אף במעוברת א אבל בג' סימנים אחרים כל העולם שוין, שתקנת עורא קללות שת"כ קודם עצרת ושל משנה ה' קודם לר"ה ב, לכך נהגו לקרות מטות ומסעי בפעם אחת ולחלק נצבים וילך אף שהם קטנים מפני תקנת עורא, דבאתם נצבים קצת מקללות כדי שיקראו קדם ר"ה. ח"ר ג יש נקראים ומתרגמין, נקראין ולא מתרגמין, לא נקראין ולא מתרגמין, מעשה בראשית נקרא ומתרגם, ולא חיישינן דלמא אתי לשיווליה מה למעלה מה למטה מה לפנים מה לאחור, מעשה לוט ובנותיו נקרא ומתרגם ולא חיישינן לכבודו של אברהם, מעשה יהודה ותמר נקרא ומתרגם דשבח ליהודה משום דאודי, מעשה עגל הראשון ד נקרא ומתרגם ולא חיישינן לכבוד ישראל, כי היכא דלהוי להו כפרה. הקללות והברכות נקראות ומתורגמות, ולא יהא אחד מתחיל וא' גומר, אלא המתחיל יגמר לפי שאין מפסיקין בקללות ה' דכ' מוסר ה' בני אל תמאס, ר"ל אומר לפי שאין אומרין ברכה על הפורענות, והיכא עביד, תנא כשהוא מתחיל יתחיל בפסוק שלפניהם וכשמסיים מסיים בפסוק שלאחריהם, אמר אבוי לא אטרן אלא בקללות שבת"כ, אבל קללות שבמ"ח פוסק, הללו בלשון רבים, והללו בלשון יחיד, הללו משה מפי הגבורה אטרן, והללו משה מפי עצמו אטרן ו' ומנהגנו שאף בקללות מ"ח אין מפסיקין, וה"נ בירושל' ד ר' יהונתן נחת להכא חמא לרב אבונא קרי שירת הבאר ומברך לפ"ולא ה' אשתאלת לר' סימון אמר אין לך טעון ברכה לפ"ולא אלא שירת הים ויו"ד דברות וקללות שבת"כ ובמ"ח, אמר ר"א אני לא שמעתי אלא יו"ד דברות רבי יוסי ב"ר בון חמניא פסוקי אחריה במשנה חורה טעונים ברכה לפ"ולא לפי שאין מפסיקין בהם ויחיד קורא אותן. שמעינן מהכא דינא האידינא דכל א' פותח והותם בברכה, דיחיד קורא אף הני קללות שבמ"ח ט ואין קורין בשנים. אזהרות ועונשין שבתורה נקראים ומתרגמין י ולא חיישינן דלמא אחי למיעבד מיראה. מעשה אמנון ותמר נקרא ומתורגם, מעשה אבשלום ונשי אביו נקרא ומתורגם ולא חיישינן לכבודו של דוד, מעשה פלגש בגבעה נקרא ומתורגם, הודע את ירושלים ותועבותיה נקרא ומתורגם, ומפטירין ברכבה דחוקאל ברבים יא מעשה ראובן נקרא ולא מתורגם. מעשה ברחב"ג שהלך לכבול והי' קורא ויהי בשכון ישראל, ואמר למתורגמן אל תתרגם אלא אחרון של קרא ויהיו ב"י שנים עשר, ולא רישא דקרא ושבתוהו חכמים. מעשה עגל שני נקרא ולא מתורגם משום כבודו של אהרן יב, פי' מעשה עגל שני מן ויאמר משה אל אהרן מה עשה לך עד וירא משה א"ה כי פרוע הוא ועד פסוק ויגף ה' את העם יג

ברכת

נחל אשכול

פסח, ובמעוברת מלורט (בלשון ארמי הגיר) ובמדבר דכתיב שאו (תרגומו מנו) חמיד קדם עלנת, וזו ח"כ קדם לואחמין (ללו בארמי) קים שהוא נצבים קודם ר"ה. א וכן בא"ח ולא להל לא די בהפרכת ויקהל מפקודי אלל חולקין גם משפטים וכי חשאו. יוצן ציה מ"ס הטור חרפ"ה יש חוקמות דאחרמי פי' שקלים בתורה או כי חשאו היינו צננת עבור להקך דמחלקי. ב מגלה ל"א קללות שבת"כ קודם לעגרת שבו גזון על פירות האילן כדי שתכלה שנה וקללותיה וכן קללות שבמ"ח קודם ר"ה, והא דקורין גם פי' במדבר קודם עגרת להפסיק צפ' אחת צין קללות לעגרת ומה"ט נמי נצבים קודם ר"ה. אכל צסמוך כ' שתחלת אחס נצבים ג"כ קללות וכ"כ ר' יוסיס ובאצורהס הקשו עליו הלא אי' צמדס דקללות משה חסימות צאין קונה צכי צבא, ול"ק מ"מ נראין כקללות מ"ס רים נצבים, ולדירי ל"ק לתה מפסיקין צצמדבר צין קללות לעגרת דמלוקה נכונה היא, דאי לא, ירצו הסדור' אחר עגרת ולריקין לסדרים ארוכים וטרחת הצבור הוא, לכן טוב לחבר צבר וצחקותי שקגריס הס, ומחילא צמדבר קודם עגרת, אבל על נצבים קס' לי' שפיר, לתה מפרידים אותו מוילך ששחיהן קגריס מאד הלא נוכל לחברס ולקראס אחר ר"ה וע"ז משיצ שגס בנצבים איכא קללות. ובהא דאמר רשב"א צצרייתא עזרא חקן שיהא קודין ק' שבת"כ קודם עגרת וכו' יש לתמוה הא דאי' מגלה כ"ט בני מערבא דמסקי לאורייתא צג' שני? כבר כ' צב"א 68 דעיר א' הי' נקראת כן ולא קאי אכל בני א"י. וצערך מלין מלחתי בני מערבא שס לעיר ומחוז השוכן ציס מערבנ, ואפשר שאל הי' שס איש יודע לקרות סדרא שלמה צכל צנצע וואיזס צני מערבא דמצרכי צתר דסקי תפילייהו צצרות מ"ד, ודצ"צ קכ"ה וס"ד) ומצ"ס פי"ג דחפלה כ' המנהג צכל ישראל להשלים הצורה צצנה א', ויש מי שמשלים צג' שנים ואינו מנהג פשוט, מדקרי יש מי, ש"מ כדצרינו. מיהו צירוש' ספ"ג דמגלה, ח' פסוקי אחריא דס"ת טעונים צצכה לאחריהס ופריך צלא כך נמי כיון שאין אחריו כלום וחקן הפותח ומותם צצ' טעון צצכה לפ"ולא, ומשני אצטריך מוסר ר"ח שחל צצצנה שקורא אחריו פי' ר"ח והו"א צצצרך אחר פי' ר"ח קמ"ל, ולמנהגנו א"א שקרא צצצת הברכה צצצנה ר"ח, וע"כ לבני מערבא אחר דלא חקפידין לקרות צצצת הברכה צצצרון של חג. ג מגלה כ"ס. ד פי' עגל עד ויאמר משה אל אהרן, עגל הראשון, ומסס עד לשמנה צצקמיהס (לירוש' עד ויגף ה' את העם) פי' עגל שני דלא מתרגס ט' לקמן הטעם. ה מגלה ל"א המשסיק נ' כאלו מתמס, ולטעם צ' שהצבא ל"ל אע"ג דמייצ לצרך על הפורענות, ה"מ כשמחרגשות, אבל חס אפשר למקרא כולם ולצרך על הטוב מוטב. ו צצ"כ נאמר צצצון הקצ"ה צעלמו ונתחי והפקדתי, אבל צצ"ת נאמר צצצון נצחר יצצק ה' צך, וגס הכל נאמר צצצון יחיד, ולאו מעלמו אחרון משה אלא צצ"הק עתוס'. ז ספ"ק דמגלה. ח ובמגלה כ"א חקן דוקא הפותח והמותם מצרך לפ"ולא ושאר קרואים לא, ולצסוף חקנו שיהא כל אחד מצרך לפ"ולא מוסס הנכנסים ויולאים (ולירוש' הי' גס צימי קדם המנהג לצרך לפ"ולא על כמה פרסיות כדמפרס). ט דאס אחר מתחיל צצצמנע קללות הראשון לא סייס צצטוב והשני לא מתחיל צצטוב וירוש' אחר שס הקורא צריך שיהא פותח צצצר טוב ומסייס צצטוב. ואציי דאמר צצ"ת פוסק, דלא הי' מנהג צצצבל צימי לצרך על קללות צצצ"ת אלא הפותח והמותם הסדרא מצרך אבל קללות שבת"כ שקצ"ה אחרס היו מצרכין לפ"ולא, או דס"ל דעקר הטעם מוסר ה' אל תמאס לא שייך אלא צצני דת"כ שקצ"ה אחרון. י מגלה כ"ה. יא אע"ג דאי' רפ"צ דמגיגה אין דורסין צצצרכבה אפי' לאחד אלא כ"כ חכס ומצין מדעתו, מ"מ שרי דלא אחו לשוילי ועתי"ט גס לצרגס שרי, דרצנו קחשיצ לס צצדוי' מתרגמין. יב אינו דומה גנאי יחיד צצצבור לגנאי צצבור צצצבור. יג לפ"ז מפסוק וירא משה את העם רשאי לתרגם וכשמגיב לפסוק ויגף ה' וגו' אשר עשה אהרן אינו מתרגם מוסס כ' אהרן, וכך צצחוספתא וכ"כ חוס' מוסס כ' אהרן, אבל לרש"י לא יתרגם מן ויאמר משה אל אהרן עד לשמנה צצקמיהס מוסס דכ' ואשליכסו צצצש וילא העגל שצקרו

ספר האשכול, הלכות סדר הסדרים של כל השנה.

בינת כהנים נקראים ולא מתורגמין א דכ' ישא ה' פניו אליך. מעשה דוד ואמנון לא נקראים ולא מתרגמין ב, והא אמרת מעשה אמנון וחמור נקרא ומחורגם? ל"ק אמנון בן דוד לא נקרא ולא מחורגם, אמנון סתמא נקרא ומחורגם, וכיון דאמנון בן דוד לא מחורגם משום כבודו של דוד לא קרינן ביה בצבור. ת"ר כל המקראות הכ' בחזרה לגנאי קורין אותן לשבח ישגלנה ישכבנה, ששגל תיבה מיוחדת לחשמישו, בעפולים, שם מיוחד לנקב הריעי, קורין בשחורים, פרושו דבר היוצא ע"י דחיקא כראמ' לא לפחור טפי ג, חרי יונים ד קורין דביונים, לאכול את חוריהם ולשתות את שיניהם ה קורין את צואתם ולשתות את מימי רגליהם, וישימהו למחראות ו קורין למוצאות. ריבקא קורין למחראות כשמה מפני שגנאי הוא לע"ז דאמר ז ר"ג כל ליצנותא אסירא לבר מליצנותא דע"ז דשרי, דכ' כרע בל קורס נבו, וכ' קרסו כרעו יחדו ולא יכלו מלט משא ח ר' ינאי א' מהכא ט לעגלות בית און יגורו שכן שמרון כי אבל עליו עמו וכמריו עליו יגילו על כבודו כי גלה ממנו, אל תקרי כבודו אלא כבוד, כלומר נטלה כבוד שלו ובטלה תאותו י ואין מועיל כלום, וזהו לשון ליצנות. אמר רב הונא שרי לישראל למיטר לעובד ע"ז שקלי לע"ז ואנחי בש"ן חי"ו שלך יא והאי טאן דסני שומעני' יב. . . קמ"ל דשרי לבוות את אמו. ואמרו כסאן קרינן לרשיעא בר צדיקא ר' בר רשיעא כי האי חנא יג. הכתוב לרבים אין מכנין אותו ליחיד, ליחיד אין מכנין אותו לרבים יד ר"א המתרגם פסוק א' כצורתו הרי זה בדאי והמוסיף הרי זה מנהג טו. מתורגמן העומד בפני חכם אין רשאי לפחות או להוסיף, אלא א"כ הוא רבו או אביו טז דאין הרב מתקנא בחלמידו דכ' ויהי נא פי שנים ברוחך אלי, ואין האב מתקנא בבנו שאמרו לרוד ייטב א' את שם שלמה משטן יז, והא דאמרן אין מכנין הכתוב לרבים ליחיד וכן איפכא, ה"מ בשעת מקרא, אבל במתני' וגמרא ראוי לכנות בדבר

נחל אשכול

בו סמינין ואמרו שיש ממש בו שינא מחליו ומ' זה לא יתרגם מה סספר אהרן. א חיישין שיאמרו קצ"ס נשא פנים לישראל ולא ידעו סכדאי לכך שהם מחמירין ע"ע לכבוד ה', ברכות כ'. ב כך ל"ל במשנה ערש"י וגמ' ומ"ס לקמן, דנלח"ס לא קרי כל הניבואים בצבור, אבל מעשה ראובן ועגל שני אע"ג דלא מחורגם, מ"מ ח"א דלא למקרי דשא חייב להפליס כ"סת, חי"ט. וקסה למה חני במשנה מעשה דוד ואמנון לא נקראים בלשון רבים ובזרייתא אחרת מעשה אמנון ותמר נקרא ומחורגם בלשון יחיד, דאף לפי חרוץ הס"ס דלא נקרא היכא דכ' בן דוד ונקרא היכא דכ' אמנון לחיד, מ"מ מעשה א' היא? ור"א ח"ט שכ' ד"ל מעשה דוד ואמנון, מעשה דנת שבט ומ' אמנון, וכך עלה ע"ד כ"מ חלל שלח ל' בן מרמז"ס שלח הזכיר מעשה צ"ס וס"ב כ' דלא לריך להזכיר, דמעשה צ"ס נקרא ומחורגם, דשנחא הוא לדוד דלודי כדאמר' ציהודס, מעשה תמר ר"ומ. ורמ"ו וצ"ד הציגו, יהודס ה' יוכל להפליס באמתלא אחרת שהוא ה' דיין, ומי הכריחו לומר תמני ואמר' בתכות מי גרס לראובן שהודס יהודס, ואמר' שהופיע ר"ס ב"ב של יהודס דמנא ידע, אבל דוד שטמד לפי ה' ונביאו ע"כ הולך להודות ואין זה שבחו ועיד דוד בקס שלא יכתב סרמונו (יומא פ"ו) ח"כ כ"ס מומעשה אמנון ומ' דמעשה צ"ס ל"ג ול"מ. ועל ארבעה הגדולים שהלא חשיב דאשתמיט מייניכו חוספתא מגלה פ"ג דמפירט מעשה צ"ס לא נקרא ול"מ והסופר מלמד כדרכו. והשתא ספיר תנא במשנה מעשה דוד ואמנון לא נקראים ול"מ לשין רבים, דקאי על מ' דוד צ"ס ועל מ' אמנון היכא שכתב בן דוד, אבל בצרייתא מ' אמנון ותמר מד מעשה הוא ולהכי חני בל' יחיד נקרא ומחורגם. ושב מ"כ צה"ג הל' לרבי רבים: חלו לא נקראי' ול"מ, מ' דוד צ"ס ואמנון בן דוד. ורמז"ס פ"ב דתפלה מעשה דוד ואמנון נקרא ולא מחורגם, ט"ס הוא ול"ל לא נקרא, דשא צה"ד צגמ' כ"ס ע"א ויש שאין נקראין וסס ע"ב פריך מהאי צרייתא וכן ג' רי"ף ר"ן ור"אש במשנה ברכת כ' נקראים ול"מ, מ' דוד ואמנון לא נקראי' ול"מ וכן צירוש' וכך ג' רמז"ס צפ"מ שלי ורש"י צגמ' סוף כ"ס ע"א מעשה דוד ואמנון לא נקראין בהפטרס, ול' כ"מ בן צ"ס ו' ובין צרמז"ס חסיבשת, וכ"ג מחי"ט שגרס צרמז"ס לא נקרא, ולפמ"ס יפה עשה ח"ט שלא בלח יד להגיה במשנה נקראים כאשר זמס לעשות. ומה שלא הביא רמז"ס מ' צ"ס לא נקרא, דכ"ס הוא מומעשה אמנון בן דוד דל"ג מיקרא דוד. ג שבת פ"ב צבית הכסא לא לטחור טפי, ג' טרוך, ויסחמו לא לטרוח טפיו. ד מלכים ב' ו' חרגומו זבל דמפקת מן יוניא, גואי גדול לישראל שאלו נואח יוניס, אבל דב יוניס פ"י מה שב מן יוניס ואינו מפורש כ"כ. ה מלכים ב' י"ח פ"י לחכיל זבל עב יולא מחור הריעיו, והרך הכז משיני כרכשתא. ו מלכי' ב' י"ד, יהוא נחץ בצעל ושימהו למחראות הוא חור הריעיו, ח' צית מפקת אנשא. ז צייסחמו ל"ג דאמר חלל אומר ר"ג, ח"כ לא הביא ראי' לריב"ק, ומחילא ה' כח"ק, דלא נמוס צע"ז ז' במספר הלכה כריב"ק, אבל רבנו ור"ף גרסו דאמר משמע דר"ג ס"ל כותי'. ה ישעי' ח"ו פ"י כאלו כרעו מ' חולי מעיס וקרסי ר"ל צמותים ציתר ולא יכלו מלט משא בל ריעי. ט הוסע י"ד פ"י על דבר העגלים שנחלו יגורו שכיני שומרון כי חבלו עליו, וגס כמרו, כהניו, שהיו רגילים לשמות צהס, גס הם חבלים על כבודו שטול חמנו. י הכבד הוא חצר שכונו דס ומקיס סחלוס רי"ף ורש"י פ"י צח"א. יא לשון חסופי שח ערות ונזרים, ישעי' כ', חרגומו מגלן עריס קלן מזרים, ומפרשי' כ' שת כנוי לעגבות ולטרוס. יב יולא עליו קול שהוא נושא וחסר כאן: שרי לבזויי צגימ"ל ש"ן, פ"י בן גייה, בן שפחה רי"ף ורש"י פ"י ג"ס גיפא שטיא גיפא ח' של נושא, וע"ע ערך סן דכ' סי שומעני' לאו דוקא צונות, חלל גס השוחה צ"ד חייני זמר כמו חלישע אחר, שדברי' חלה הייליחושו לח"ה, חגיגה ט"ו. יג סנהדרין ג"ב והאי חנא הוא ר"מ דאמר חת חבי' היא מחללת, שאס נהגו צו כבוד, טחה נוסיגין צו ציון ואומרין ארור סזה ילד. יד חוספתא פ"ג דמגלה ופ"י חס אומר ומחור שלס חל יסנה, אבל סמתפלל ואומר פ' אחד סנה וא' סנה כ' חר"י יוכל לשנות מיוחד לרבים ולהפך. טו פרא"ש חס חרגם ויראו חת חלקי ישראל וסו חלקא דישראל ס"ז צדאי, כי ל"י חלדס וחי, חסיף וסו יח מולכא דס', ה"ו מנדף חלל כאונקלס (קבל חרגים מפי ר"א ור"י כד' ריש מגלה) וחזו יח יקרא דס'. טז ע"כ חוספתא, ורבנו מוסיף עחה. יז צסנהדרין ק"ה יל"ף גס מייסחך חת ידיו עליו, וקצ"ס לא יס חלל יד ח' ולא הביאו רבנו ד"ל חס הרב מעלמו נוהן אינו מתקנא אבל כשחחרים לו סחלמיד מפייר ומצקס ימרה חפו ויחקקא, להכי מביא רבנו חבעי' ח"מא סס ויהי נא פי שנים חלישע ספניר שיתן, ס"מ דידוע לחלישע שאין מתקנא חפי' ע"י צקסחור.

ספר האשכול, הלכות סדר הסדרים שר כל השנה.

בדבר קלה כדתי' א יכר ה' אלקים, יכנס אלקי' זו היא אלה הכתובה בתורה, יחיב רב כהנא קמי רב יהודה וקאמר האי מתניא כדתי', אמר לי' כנה ב יחיב האי מרבנן קמי' רב כהנא וקאמר גם אל יתצד לנצח יתחד ויחסך מאהל, אמר לי' כנה. חרתי למה לוי? מ"דח ה"מ במתני' אבל בקרא אימא לא מננינן קמ"ל. וכל זה כשיושבו' ללמוד או בדבר שורה, אבל היושב לקרות בתורה אין משנה ממה שכתוב ואינו מנה לא הרב לחלטיד ולא ח' לרב וכ"ש הקורא בס"ת לרבים. ואמר הרב ה, יהודה ו"ל האי קלון אביו ואמו לענין מתרגם אתמר ג שמתרגם על הקורא סיך, ואם רוצה לכבד הקורא ולא יתרגם עדייחא דאבוך אלא דאבוהי משחקין אותו, כי אין למתרגם לכות מפני כבוד הקורא, שגם התרגום חובה לאמרו בק"הח ד ונתינתה, וחוי לן דמתני' בתרגום קאי, דאי בקורא בתורה מאי איצטרך לטימר משחקין פשיטא אם משנה קורא על פה ואסור ה ועוד דייק דבתרגום עסיק, מדאמר בלשון ארמית קלון אביו ולא אמר ערות אביו, וכן מדסמך במשנה ומורעך ל"ח לאעברא בארמיותא שהוא תרגום, ומתני' בצבור עסקינן. בירוש' ו ברכת כ' לא מתרגמין, כה תברכו לברכה נתנה ולא לקריאה, פי לקריאה כהלכתו עם התרגום לא נתנה. וכל אלה שאמרו נקראים ולא מתרגמין וכן כל השמות ראובן שמעון וכו' וכן עטרות ודיבון שאין תרגום, בבולן חוזר המתרגם וקורא כל פסוק ופסוק כפשוטו אחר הקורא לצאת ידי חובת תרגום ז ולהודיע שלא משום עצלות מניחין אותו אלא משום כבוד ראובן אהרן ומשום ישא וכדומה. והי' לנו לצאת ידי חובת תרגום שהוא הלמ"ט ח אלא טנהג מקולקל שנתעצלו בתרגום. ועכשיו לא נהגו לתרגם כי אין מבינין התרגום עתה ט.

ב. א"ר מאי דכ' ויקראו בספר ת"א מפורש ושום שכל ויבינו במקרא י, ויקראו בספר ת"א זה מקרא, מפורש זה תרגום, ושום שכל אלה הפסוקי', כלומר ההפסק שבין פסוק לפסוק, ויבינו במקרא, זה פסוק מעמים, שג"י טעם שהוא הנגון בקול יודע וטבין בפסוק עצמו מה שצריך לחבר או לפרוד מתיבה שאצלו, ואמרי לה אלה המסירות, החסרות והיתרות בתיבות. אר"צ מקרא סופרים, פי' כיצד יש לקרות התיבות שקורין מוצרים ולא מצרים שמיים ולא שמים, ועמיד סופרים, פי' תיבות שלא היו צריכות, כגון סערו לבכם ואחר תעבורו, ודי אם נכתב סערו לבכם ותעבורו, ולא נכתב אלא ליפית הלשון, וקריין ולא כתבו, תיבות נקראות ולא כתובות כגון ברות כל אשר תאמרי. . . אעשה, וקרינן כל אשר תאמרי אלי אעשה, וכתיבן ולא קריין כגון ברות ועתה כי אמנם כי אם גואל אנכי, וקרינן כי גואל אנכי, כולם הלמ"ט, ובכללם יא כל הני דמנינן למעלה דקורין איתן לשבת, וכגון הני דכתבי באורייתא הוצא, צבויים, נער, ויישם, אסורי יב דכתבין ולא קריין, וקריין ולא כתיבן וכן הרבה נבביאים, וכן האותיות הנקודות למעלה על ראשיהן יג הכל נמסר לנו מחכמי המסורות מדור לדור. ואם ברות הימים באו שנויים באיזה דברים בדקו הדייקנים בספרים המדויקים והבדוקים והעמידו ההלכה. וגם בומן בית שני מצאו ספק בג' דברים בכתיבת התורה ודנ' בהם אחר הרוב כדאי' בירוש' יד ג' ספרים מצאו בעורה ספר טעוני, וספר זעמיטי, וספר היא, בא' כתוב טעון אלקי קדם, ובשנים כ' טעונה אלקי קדם, וקיימו שנים ובטלו הא', באחד מצאו כתוב וישלח את ועמיטי טו בני ישראל, ובשנים כ' וישלח את נערי בני

נחל אשכול

א שבעות ל"ו. ב פי' שלא יאמר יכר ה' כתי במתני' חלל יכה. ג מגלה כ"ה המכנה בעריות משחקין, חני ר"י קלון אביו ואמו, ופ' ערוך ורמז"ס נוטס לפי' רבנו אצל כ' שקאי על הקורא בתורה ערות אביו ואמו וכן שאר עריות אומרי' לו קרא כמו שכתוב. ורש"י ור"ן פרשו המכנה בעריות, שאמר שהכתוב מוסיף שלא לגלות בזיון וקלון אבותיו ועוקרו ממשמתי ומגלה פי' בחורב' של"כ. ובירושל' מפורש כהדי' שאמר ערייתא דאביו וערייתא דאמיה (במקום אביך ואמך) כמ"ס האשכול. ומיישב צוה קוסי ח"ט גבי המכנה בעריות משחקין, וגבי מתרגם מורעך ל"ח להעביר למך למעננה צארמיותא משחקין במיפס? צרישא לא משנה גדין אף אם אומר אביו, אבל בתרגומו מורעך צועל ארמיותא, מחיר ומיילא זנית כאלא צא לידי צנים טעוברי' צמולך כמ"ס רש"י אצל הרי"ף וע"ע ערך ארס. ד ברכות ח' נדרי' ל"ו. ה גטין ס' ע"ב. ו מגלה ספ"ה, כבר אמר למעלה טעם צבל, משום דכ' ישא פניו אליך, אלא משום זה ראוי לתרגם פסיקי יברכך ויאר, ואי מוסיף לברכה נתנה ולא לקריאה סו"א אינה חובה אצל רשות. ז ברכות ח', וכיון שהימיר חייב מוסיף לברכה נתנה עזרא צלצור. ח נדרים ל"ו ומגלה ג' שאונקלס חזרו מפי ר"א ור"י והם קבלוהו מפי רבוחיסס עד עזרא והוא תרגם ע"פי קבלתו מנביאים עד משה. ט ע' א"ח רפ"ה. י נדרים ל"ו. יא פי' שאח"ל הלמ"ט על הני קריין ולא כתיבן שמציא מרות, אלא הכונה שאלה שצנביאים נחסרו צנבואה לצנביאים ואלה שצחורה נחסרו למשה מסיני, והם שהביא לעיל יעגלס קורין יעגלס צטפוליס צטמורים וכן הך שמציא צסמוך. יב צפ' נח כ' סולא אחר, וקריין הילא ציו"ד, צפ' נח חולתה כ' לצניס וקריין לצניס, צמקמות דכ' נער, קריין נערה, צפ' פי' שרה כ' וייסס לפניו לאכול וקריין ויוסס, צפ' ויסב כ' אשר אסורי המלך וקריין אסירי וכן הרבה, על אלה אמרו הלמ"ט. יג כגין ויאמרו אליו איש שרה. יד תענית פ"ד. טו תימה איך נמצא צס"ח שבעזרה חלס סורית צלא טעם, דצסירית נקראו אצילים זעמיטי כמו בתרגם הירושלמי (אונקלס תרגם רברבי) ואין זה דומה ליגר שהדוחא, כי שם דברי לזן שדבר צל' ארמי, אבל כאן דבר ה' אל נביאו, מעולם לא דבר אלא עברי, ואח"ל שתולדות תיבה זו בעברית והיא ילדתה ועברה אל ארמיים וסוריים, כי מתארה וצנייה נראה כי לא מן העבריות היא ולא נמצא שרם זאת ועט צלשינו. לכן נ' שמעולם לא ה' כתיב צספר העזרה זעמיטי, אלא שסופר ח' מלא צפ' ואל משה אמר עלה, שכתוב צה וישלח את נערי צ"י, ואח"כ ויעל משה ואהרן וע' זקנים ואח"כ ואל אצילי צ"י לא שלח ידו, וקסי' לי' אצילי מאן דכר שמייהו שלא מכרו עד כאן צפרסה שעלי? והסיב אל נפשו שמכרו דמ"ס צספר תחלה וישלח את נערי צ"י, לריך להיות אצילי צ"י, וע"פי הגסה זו מחתימים הפסוקים (דלא רצה להגיב תחת ואל אצילי צ"י לא שלח ידו, אל נערי צ"י, דמן הסברה מי שכתב אל אצילי דייק שציר ומלא כן, דמסיכי תיחי יכתב תיבה שאינה מורגלת בתורה ויותר נמרץ על לשונו נערי או זקני) שצנביה כ' אצילי. והנה חז"ל רצו לכוונת הספר הזה שכתוב צו צ"פ אצילי, ולקרותו צסס, שלא להחליפו צשאר, וקראו הספר זעטוטי, שהוא ח' ירושלמי של אצילי (שפרשו גדולים) פי' שכתב צו אצילי תחת נערי, שאם קראוהו ס' אצילי, אין זה סס חסוים, כי גם צשאר ספרים כ' אצילי, אבל צקראס ס' זעמיטי, הכירו צלשינוס

ספר האשכול, הלכות סדר הסדרים של כל השנה.

ישראל, וקיימו שנים ובטלו הא', באחד מצאו כתוב תשע הוא, ובשנים כ' אחד עשר היא א וקיימו שנים ובטלו הא'. ואולי
 בטר המסורה שבספרים המדויקים אפי' אם סותרים דרשות התלמוד והמדרשים... ב הפילגשים כלת כתיב ג ביומא דעלח כלה
 לגנתא וכן מעבירים ד וקרנת ה ובהר... ו ולא מצינו בספרינו להכרותו ו ויש בתלמוד ה בענין זה שאינו כפשוטו, כתוב
 א' אומר וישפט את ישראל ארבעים שנה וכ' א' אומר והוא שפט את ישראל עשרים שנה אמר ר"א מלמד שהיו הפלשתים
 יראים ממנו כ' שנה לאחר מותו בדרך שהיו יראים ממנו עשרים שנה בחייו, יודעים היו שלא כ' בשמשון וישפט ט' שנה אלא
 הכני לפרושי הדתי קראי, בחייו כ' וישפט א"י בימי פלשתים כ' שנה ולבסוף חזר ושנה במותו ויקברו אותו וגו' והוא שפט את
 ישראל כ' שנה כאלו אה"כ שפט כ' שנה, וארבעים ניהו בהדרי, ובהא אמרו קרא קמא אחא לכ' שנה ששפט והציל ישראל
 מפלשתים בחייו, וקרא דכ' שנה דכתובין אתרי מותו, שכי שנה היו יראי' פלשתים ממנו ט'. וכי הגאון טה שלא נכתב שמו של
 קב"ה במגלת אסתר ו טפני שידע מרדכי שהפרסיים יעתיקו המגלה ולא רצה קב"ה שיהא שמו מונח בין הפרסיים, או שיעתיקוהו
 לשם ע"ז שלהם יא, או על דרך שאמרו אסתר יב מ"הת מנין שנ' ואנכי הסתר אסתיר פני והנם לא הי' בגלוי כנסי מצרים
 וצאים ממנהגו של עולם. אלא בדרך הטבע שבבו הקב"ה ולא הראה בפרסום ידו הגדולה יג לכך העליטו שמו. דבר אחר
 אמרו

נחל אשכול

(שהיו מדברי' זלשין סוריא) סוף הספר כתב „גדולים ונחמדים“ במקום הספרים אחרים כתבו נערי. יחישב צוס מ"ש מגלה ט'
 שטו הספרי' שכתבו לתלמי ויסלח את זעטוטי ז"ל, ואל זעטוטי ז"ל לא שלח, ופרש"י כדי שלא יאמר נערים שלחו לקבל פני ש'
 כתבו זעטוטי ל' חשיבות וכיון שכתבו זעטוטי חמלה חזרו וכ' כשחם הראשון ואל זעטוטי ז"ל ולא כ' חלילו, ותמכו התוס' לחם טו
 ז"פ, יכתבו גם זרחשון ויסלח את חלילי ז"ל ותרום דחוק. ואני חומר מעולם לא כ' זעטוטי לא זרחשון ולא בשני, חלל כ'
 ויסלח את חלילי ז"ל, וכך כונת הסרייתא שכ' ויסלח את חלילי מטעם דכ' אחריו ואל חלילי ז"ל, שחשבו סיקסא לתלמי מאי ואל
 חלילי ז"ל לא שלח, סיכן מבר שחליליים עלו, להסיר קישי' זו כ' גם זרחשון ויסלח את חלילי, אבל הגמ' כנה הדבר והעתיק
 סגווי זלשון סוריא לסודיע פרום חלילי, ולא שסס כ' זעטוטי, וטעם שהעתיקו אפשר ג"כ מ' שכלל הספרים כ' פעם א' חלילי,
 ולא מסיים סיטב סגווי וליכא למיטעי, ולפי' לא עשו חלל סגווי א' שכ' ויסלח את חלילי. תבין צוס מ"ס מ"ס פ"א ס"ח: י"ג
 דברים שני וזפרטס אחס מוגל י"ד, דלכרש"י תרי זעטוטי כ' ולמ"ש נחמל. א פי' מנמ"ל ע"פי חסירה ג' פ' וישב זי"ל מקימות
 זחורס כ' הוא וקריין סיא, וזכסר א' לא מלאו רק ט' פעמים הוא דקריין סיא. סיא"ל מקומות ח' באבות דר"ג פ' ל"ד.
 ב כ"ל: מ"ש זמדרש רבס הפילגשס חסר כ' (ויצני הפילגשים דחיי סרה) שלא הי' לו חלל פלגס א' הגר, וכלל ספריו הוא חלל.
 ג אמרו בפסיקתא ותגומחא ויהי ציוס כלת חסה להקיס כלית חסר כ' לפי שביוס הקמת המשכן הי' ישראל ככלס סוכוסת
 לחוסס, וכלל ספריו כלית חלל. ד שמואל א' ז' כ' לא עובס השמועס אשר עס ה' מעבירים ואמרו זכסנת נ"ה מעבירים
 חסר וכ' חיס ס"ס חולק על ספרים שלני שכתובים חלל. ה צוזכיס ל"ז ג' קרנת כחיבין זיוקרל גבי שעייר נסיא, וחטאת שעייר
 דיסיה, וחטאת ככסה דיסיה, אחד חלל, וזכסריו כולס חסרים, וכבר נחלל רמז"ן חשו' רל"ז והסיב חין סומכין על הגמ' צוס כ"ל
 ע"פי ר"ס מדויקים, אחרי רביס לסטיית כ', וח"ת מייגע עמו לסעות ס"ס עם ספריו, ולדידי ודאי פלוגי חלל סגריך להבין לספריו
 כל ג' חסרים, וזכ"ס חסס נחמל דים חס למקרא והוי סס, וסחיס לעכז, חלל לצ"ס שאמר מחנסי ח' לעכז חנ"ל? ולק"מ דדך
 ל"ח חסיק ותנל מייחית חסכא דכ' ג"פ יכסר, וכסר חע"פי חלל נתן חלל ג', וכסר חע"פי חל"ל חלל ז', וכסר חע"פי חל"ל חלל
 א', וי סיס עקר הלמוד דרבא מפרש נ"י (אמר רבא בר חרל חרי חסברל ל', והיא סס חמירל כהוכיס ס"סד ממדרש רות) וכן
 מוניו זכסג"י גסס רב מפרש חויה דבר סגריך ג' הוי חומר חלו קרנות וסלכתא כותי' לגבי רב הונל דחיסו יליף מדכ' קרנות
 חלל. וססחא י"ל חסירה יליף ח' לעכז לא מקרנות חלל מוכסר. ועוד לרמז"ס רפ"ז דפ"המק עקר דין שחנסי ח' כסר
 ילפיין חורס זכסך יכסך וכ"כ רש"י זכסג"י ד"ס נחמרו דחיס לחטס, וחמיהוי על ח"ט ורע"ב סבזילו לצ"ס ילפיתל דרב סונל
 ולא סאי דוכסר דמפרש רבא ורב. ו ל"ל דרלעמזר זחילין ס"ס דר לעמר פסק לה ספרל זחרי חילין, ולחסורה שלני חסת
 סיא וסולכין ח"סמ. ודאי חס נחמל חרי חילין ח"ל לסויתל ח', חלל זחרי חילין לכ"ט פסול דסס ח' הוא. ו סגהדיין כ' ויבא
 כל סעס לסברות חל דה (שמואל ז' ג') כחיב לסברות וקריין לסברות זחמלה לסברותי (סברו סויה לסחית חגנר) ולכסיף לסברותו,
 וכלל ספריו כ' לסברותו, וחף סר"מ זן סרוק ור"י חייג חמרו שמואלו כך זכסרים, אפשר סגהיסו ספרים ע"פי הגמ', ואנחנו
 זחור חסירה נלך כמ"ס רד"ק וסאר גדולים. ולדעתה גס זגמ' חין כוניה דכ' לסברותו חלל כמ"ס ערכין ט"ו חל תקרי ממו
 חלל ממו וכמ"ס חוס' סס חלון חולק זין ממו ליחיד נסחר וזין ממו לרביס זין זנקוד זין זדגוסיס, וגמ' לא כיון חלל על
 ספרוסי של ממו (ואשחממיט מויה רעין פי זחת סז') ונחן פרושו הכי כ' לסברות ווכל לכרס מלשון זכרל חותס זכרבותס יחוקרל
 מ"ג וכסרש"י חולין מ"ג ע"ב סבריל לטון נקז וסיוו סרנו לסרגו, וחל"כ להחיליו וכיון דמשחממע לחרי חפי דרשו הכי. או י"ל
 סה"י חסופקיס זחחלס חס ע"י ענת דוד נסרג חגנר ורנו לזכר וללזן ללחל חספס, וכ' סברו נושאי כלי ה' ישעי' נ"ב, ח"כ זכר
 דברי' חסת סענין זל זכספל, וכסחלו קריין לסברות סל זחירק וזי"ת זקמץ ודגס רנו מחחלס לזכר וללזן חס ע"י דוד נסרג
 ונקוקס דמו, וכססזינו סלל מדעתו נסרג זלו לסברות זכחח סה"ל, ומ"ס כ' לסברות פרושו סיס לפרס לסברות סבזלו לזכר סספק
 ולסברות. ה לא זכסני חלל זירוס' ספ"ק דסיטה. ט ל"ל הטעס סלל ידעו פלסחיס ממותו סכל סהיו זכסעת מותו מחו עמו
 ופנל סנית על כולס ולא נרחה גופו לסס וחחיו קברוסו זלט. ויסוז נכון של רכזו מילחתי זכסס י"מ. י ככל ספרי וביחיס
 כחיב, וזכסלת לא נחמל סס סו"ס חלל חלקי', וזכסיר סכיריס לא סס חויה חלל חלקי' חלל חזכר סכל סלמה זכסיר כוניה לקב"ה
 וחמרו ידים פ"ג סיר סס' ק' קדסיס. יא ז"ל רל"ז ע העתיקוהו ספרסיים וזכסזס זד"סי של מלכיסס סהיו עע"ז וסס כ' חסת
 ססס סככז סס חועזותיסיס כלסר עשו סכותיים סכ' חסת זרחסית ז"ל זכרל חסימל, וסניה ככוד ה' סלל יזכרנו מרדכי זמגלה.
 יב חולין קל"ט. יג חלחתי כן לחסס רמז"פ חס סדור נדיק ויסר עיסה לקס ססס ניסיס זגלוי חסד סטצע ומסרס מנסגו סל

ספר האשכול, הלכות סדר הסדרים של כל השנה.

אמרו בפ"ק דר"ה שהיו רגילים לכתוב השם באגרות תובות וכ' בשנת כך וכך לזוהן כהן גדול לאל עליון ואמרו חכמים למה זה פורע חובו ונמצא השטר טוטל באשפה, עמדו ובטלוס ואוחו יום עשאוהו י"ט א הכי נמי כיון דמגלת אסתר נקרא' אגרת כדו שלא יהא חלוק בינה לשאר אגרות לא רצו לכתוב בה שמו של קב"ה.

הלכות סדר פרשיות והפטרות לכל שו"ט ולתעניות.

כא. בפסח מתחיל בהאי סימנא ב משך חורא קדש בכספא פסל כמדברא שלה בוכרא. יום א' קורין לה' משכו עד על צבאוחם ומפקין ספרא אחרינא ג וקורין בפנחם ובחדש הראשון ומפטיר ביהושע בעת ההיא אמר עד אין יוצא ואין בא. בשני קורין שור או כשב עד וידבר טשה ומפקין ספרא אחרינא וקורין כאתמול ומפטירין בן ח' שנה יאשיה עד ואחריו ל"ק כמיהו, יום ג' קדש לי כ"ב עד פ' בשלח לחלחא, והרביעי קורא בספר א' בפנחם מן והקרבחם ע"ס פסקא. יום ד' קורין לג' אם כסף תלוה עד לא חבשל, והרביעי כאתמול. יום ה' לג' מפסל לך עד לא חבשל ולרביעי כאתמול. יום ו' לג' וידבר ה' א"מ כמדבר סיני לצאתם מא"מ בחדש הראשון עד לאזרח הארץ ולרביעי כאתמול. יום ז' קורין לה' ויהי בשלח עד רופא, ולפטיר כשקרא אתמול לרביעי, ומפטיר בשמואל מן ותהי עוד מלחמה לפלשתים עד על שמנה מאות חלל בפעם אחת ד. ובמקומנו אין נוהגין להפטיר אלא מן וידבר דוד עד מגדול י"ט, אך יש נוהגין להוכיר המלחמות שעשה דוד ונסים שנעשו לו וכמו שאנו קורין ויהי בשלח ומוכרין הנסים ואח"כ השירה וכמו שאנו עושין בשירת דבורה ה' מתחילין ודבורה היתה להוכיר הנס ואח"כ השירה. ומה שאמרו בגמ' ו מפטירין וידבר דוד, אין סתירה, סימנא בעלמא נקט, כמ"ש בשבת ח"המ פסח מפטירין העצמות היבשות שהוא באמצע ענין, ומעטו להתחיל הרבה פסוקים קודם. בח' דפסח קורין כל הבכור עד סוף פסקא והמפטיר כאתמול ומפטירין בישעי' עוד היום בנוב עד קדוש ישראל. וכדמקלע שבת בח"המ דפסח קורין ראה אתה אומר עד לא חבשל לשבעה, ומפטיר כדאתמול ומפטירין ביהוקאל העצמות היבשות ומתחיל היתה עלי י"ה, ואמר רב האי מסורת בדינו שעתידיה ת"המ להיות בנין ומלחמת גוג מנוג בתשרי ז וי"א הטעם שקורין המתים שהתו' יהוקאל בפסח שהם היו בני אפרים שיצאו קודם זמנם מטצרים שטעו בחשבון והרגום אנשי גת ח וכל ח' ימי פסח מפקין תרי ספרי. בעצרתא ביום א' קורין בחדש השלישי עד סוף פסקא ולמפטיר ביום הבכורי' ומפטירין ביהוקאל ויהי בשלשים עד ותשאני רוח. יום ב' קורין כל הבכור עד סוף פסקא ולמפטיר כאתמול ומפטירין בחבקוק וה' בהיכל קדשו עד בניגוניתי. בת"ב קורין וכי תוליד בנים עד סוף פסקא לג' והשלישי בעצמו מפטיר ט אסף אסיפם בירמי' עד אל יחלל חכם, במנחה ויהל לג' והשלישי מפטיר שובה ישראל י. האידנא נהגו במקומנו בכל תענית שגורו על הצבור בבקר ובערב ויחל יא ואין מפטירין בבוקר אלא בערב דרשו ה' בהמצאו כשאר כל תעניות יב, ובכל ח"צ יג שקורין בבקר ובערב ויחל כרב הונא יד דאמר מצפרא כנופיא, דלכל מפסיקין לר"ח חנוכה ופורים וגם לתעניות מטייע לר"ה דאמר מצפרא מתאספין, לכך צריך להפסיק הפרשה ולקראו פ' תענית משמע דהלכה כר"ה. מיהו איכא

נוסח

נחל אשכול

עולם לכבוד יראיו, ואם סדור אינו ראוי לכך אז אין הסנהגה לטובה צפרסוס וזכרוע נטויה, רק הסס מסבב סבובים בדרך הטבע להגילס. וכן להפך צדור רשעים גמורים, הסנהגה לרעה צפרסוס ע"ד אס לא ביד חזקה ובז"י לחמך עליכם, וצדור ציונים שפוסחי' על צ"הם כמ"ס ואמר על כי אין אלקי בקרבי מלאונוי הרעות האלה, ואנכי הסתר אסתור פני, פורענות צל עליהם בדרך הטבע ולא ע"י טעו מנהג עולם צפרסוס, כ"א בהסתרת פנים, כאלו אינה פעולת ה', וכך הו' הגזרה והסללה צימו אסתור והבן. א המעשה צר"ה י"ה, לאחר שבגרו מ' חשמונאים על יונים ונלחום, כמה ממות שנה אחר מרדכי היה, אבל הכונה לח"ס שס קודם מ' יונים היו מזכירים ש"ס, כשבאו היונים גזרו שלא להזכיר ש"ס אפי' צפה, גברה מלכות חשמונאים, לא די שהזכירו צפה, אלא אף צטרות כתבו, ועמדו חכמים וצטלוס, ויתכן גם קודם גזרת יונים שהזכירו תמיד ש"ס, ג"כ עשו חכמים גדר שלא לכתבו נאגרה. ב מגלה ל"א וכל הגומשך. ג חוס' מתמיהין שלא מוכר צס"ס מקריאה דפינחם צספר שני. והוא לא נעלם מהם מגלה כ"ט ר"ח אדר ור"ח טבת שחל צצבת מויליאין ג' ספרים, אבל הסס שאני שלא קרא צצ"ח א' מענינא דיומא, אבל צרגלים קרא צספר א' מעניני דיו"ט, וכ' תקנת רבין סבוראי הוא ע"פי סמך מ"ס מגלה ל"א צזמן שאין צ"המק קירין לפני צסדר קרבנות. ול"ו דמשנתו איירי אף צזמן המקדש לכך לא נגסה אלא פ' המועדות דקריאה מענינו ש"י ילפינן מוידבר משה אמו"ה אב"י, מלוחן שיבא קורין צזמן, אבל ממוספין לא משתעי, דצזמן המקדש ל"ל לשלם פרים שפתיחתי, אבל צזמן שאין צהמק"ק פשיטא שצריך לקרות צמוספין כמ"ס צזמן שאני קיים קורין לפני צסדר הקרבנות ויתכן שגם צימוי תנאי' ואמוראי' קראו מוספין. והמרדכי הביאו צסס ראצ"ה ראי' מן ירוס' אר"ל נפחא שבת שחל צמועד קורין ראה אתה אומר שזדנר ממועדים והמפטיר קורא צמוספין חזרתי עכ"המ צירוס' ולא מלאתי, והך שבת צחוך המועד מוכר צצבלי מגלה ל"א ולא מוכר מוספין. ד שהוא מן צ' שמואל כ"א, ט"ו עד כ"ג, ה' וצחוכס שירת דוד. ה' מנהג אשכנז אבל הספרדיים מתחילין וחסר וכן צרמב"ס. ו מגלה ל"א. ז לכן מפטירין ציוס צל גוג יהוקאל ל"ח צצח"המ דסוכות. ח סנהדרין ל"ב. ט שלא חטעה צמ"ס חענית כ"ט צצ"ב קורין ג' ומפטיר א', שזה רביעי כדעה א' צצמ"ג. י ע"פי מ"ס פיו"ז, ור"אש סוף מגלה כ' מפטיר שובס ישראל צמנחה לא מלאתי, והטור הביאו צסס רב האן, וחוס' כ' שובה הפטרה לצבת צין ר"ה ל"כ. יא לצר מח"צ שזפורס בגמ' כי תוליד ומפטירין צצקר אסוף. יב חוס' וע"פי מ"ס וע' לעיל דף 4. יג אפי' דעלית גשמים דמגמ' נראה שהיו קורין צרכות וק', וכן צמ"ס פיו"ז ח' דגשמים צ"וק, וצשאר ויחל. יד מגלה ל' לחעניות מפסיקין סדר פרשיות ואין קורין צ"ה פ' צצוט, ופרוך ל"ל הפסקה ליקרי צשחרית פ' הסצוב ולמנחה פ' חענית, ומפרק מטייע לר"ה דאמר מלפרא כנופיא פרס"י שמתאספין לעיין צמילי דמתא ואין זמן לק"ה צשחרית אבל האשכול פרס להפך, מלפרא כנופיא מ' חענית א"כ והוא צריך לקרות בחזרה פ' חענית כיון שמתאספין

השני וביום השלישי וכן כל הימים בסדר זה שהעולה לדביעי והוא אחרון קורא ב' ימים א. יום שמיני כל הבכור ולמפטיר בפנחס וביום השמיני עצרת ומפטירין במלכים ויהי ככלות שלמה עד סוף פסקא. ויש בספרי ספרד שכ' בהן ביו"ט אחרון של חג קורין מצות חוקים וברכות ב פי' רב האי סימן הוא שיש שקורין כי המצוה הוּא ועדיין קורין אותה בארץ ישראל ג ויש שקורין אם בחקותי עד קומטיות בשביל ונתתי גשמכם בעתם שהוא יום הזכרת גשמים ויש שקורין כל הבכור. ואמר רב האי בדין הוא ביום אחרון שהוא כ"ב תשרי לקרות ביום ז' וביום ח' בפנחס אלא דמדלגין ביום ז' ומפטירין במלכים ויהי ככלות שלמה. ולי הכותב נ' כי היכי דבב' ימים הראשונים של סוכות אין אנו קורין אלא מיום א' של סוכות בלבד, דמאחר שעשינו קודש ליום ב' בתפלותינו אין אנו רוצין להזכיר בו יום חול דחוכא ד. . . כך ביום ח' אע"פ שהוא ספק ז' אין מוכרין חול מפני שעשינוהו קודש בתפלותינו. וכדמקלע שבת בח"מ דמטליא קרי ראה אתה אומר עד לא תבשל ומפטיר בענינא דיומא דמקלעא בי' שבתא ה, אי מקלע בששי דחג ו קורא וביום החמישי וביום הששי מספקא דיומא, ואי בחמישי קורין וביום רביעי וביום החמישי ואי אקלע בשלישי קורין וביום השני וביום השלישי. יום ט' שמחת תורה קורין וזאת הברכה סיום התורה, לפי שברך שלמה א"י בחי' דחג קורין הברכה שברך משה ובשני ז קורין למפטיר כביום ח' ומפטירין במלכים ויעמד שלמה עד בהוציאו את אבותינו ממצרים כדאמר' בגמ' ה שכל הסדר שעשה שלמה ככלות הבית ה' בסוכות, אבל נהגו להפטיר ויהי אחרי מות משה ע"פי ירושלמי ט ולפי שסיימנו במתו נכון להפטיר במאי דסליק מיני'. ויש נהגו לומר מתחלה ח' פסוקי' ראשונים מיהושע ולהפטיר אח"כ בויעמד שלמה וטוב לאחוז בוה וגם מזה את"י ה, ברוב מקומות מתחילין בוה היום גם פ' בראשית להודיע שחביבה תורה לנו כדבר חדש ולא כדיוטנמא ישנה שאין אדם סופנה אלא כחדשה שהכל רצין לקראתה יא והמסיים עושה סעודה כאמור בהגדה וייקץ שלמה והנה הלום יב ויבא ירושלי' ויעמד לפני וגו' ויעש משתה לכל עבדיו א"ר אלעזר מכאן שעושים סעודה לגמרה של תורה, שהרי שלמה כשאמר לו קב"ה הנה נתתי לך לב נבון אשר כמוך לא היה וכ' וייקץ שלמה, שמיד היה שומע העופות מצפצפים והי' מבין לשונם ומיד עשה משתה הא למדת שעושים ס' לגמרה של תורה וג. ח' פסוקי' שמסיימין התורה יחיד קורא אותן ואין מתחלקין לשנים יד וי"ט יחיד קורא אותם הגדול שבצבור המיוחד טו שבהן מפני כבודו ש"ט שמוכרין פטירתו. כ' רב סעדי יו"ד פסוקי' צבור קורא אותם כשמגיע הקורא אליהם ואח"כ חזור הקורא וקוראם ואלו הן: ה' ילחם לכם, ויאמינו בה', ה' איש מלחמה, מי כמוך באילים, מקדש ה' כוננו, ה' ימלך לע"ו, כי מחה אמחה או"ע, שוב מחרון אפך, ה' אל רחום, נתלה לרשתה חמחה או"ע, ובנביאים ג' דאפטרתא קדוש ק' ק' ה' צבאות בהפטרות בשנת מות, ברוך כבוד ה' בטרקבה, לא ימושו מפיק בהפטרות י"ב טו ובכתובים ב', ליהודים היחה אורה, כי מדרכי היהודי, ויש מוסיפין איש יהודי ה' בשושן, ומדרכי יצא מלפני המלך שהם פסוקי גאולה, ובתורה פסוק וסלחת לעוננו ולתטאתנו. ואמר מר רב כהן צדק ב"ר אביטאי אין מנהג בשתי ישיבות זו לקרות בתורה במנחה ביו"ט שלא חקן עורא אלא שבת מנחה יח, אבל יו"ט שחל בשבת קורין במנחה בסדר שבת הבא. ביומא קמא דחנוכה קרי מכה תברכו עד ביום השני ויש מתחילין ויהי ביום כלות משה; יום ב' כהן ולוי ביום השני, ישראל ביום השלישי; ביום ג' כ"ול ביום השלישי ישראל ביום רביעי; ביום ד' כ"ול ביום רביעי ישראל ביום חמישי; ביום ה' כ"ול ביום חמישי ישראל הששי; ביום ו' כ"ול ביום הששי ישראל ביום השביעי; ביום ז' כ"ול יט ביום השביעי ישראל ביום השמיני; ביום ח' קורא כ"ול וישראל

מביום

נחל אשכול

א כך שנת ר"ף וגלוזים ומנהג ספרד, אבל לדעה ח' אין קורא הרביעי אלא יום א', והראשון נכון שהרביעי שקורין לכבוד י"ט ולא מספק ע"י שקורא ב"י, ולחוס' ורש"י סוכה נ"ה דעה אחרת ואנו נוהגין כרש"י כהן ביום השני לוי ביום השלישי, ישראל ביום הרביעי והדר ישראל ביום ג' וביום ג' וכן צטאר ימים, כדי שג' הראשונים יקרא כל א' ממונה מחברו. וע"כ ביום ז' לריך להחיל ביום החמישי וזה דבר זר כמ"ס תוס'. ב ר"ל שגרסו מגלה ל"א קורין מצות חוקים וברכות ולפמ"ש רב המי זרות ט"ס וז"ל זכורות דקאי על פ' כל הצבור, או אפשר שקאי על פ' עשר תעשר וכל הצבור כמ"ס רש"י בסמוך וצפ' זו נחוב פעמים רבות כי יצרך למען יצרך. ונוסחמו צט"ס קורין כל הצבור מצות חוקים פרש"י עקר כל הצבור שהיא פ' רגלים, אבל מתחילין עשר תעשר סיס צה מצות חוקי' נוהגין בזמן האסיף מחנות עניים ומעשרות ושלוש מפכי לע"ע והענק חענק, ר"ל מצות אלה מתחילות צחשרי ואע"ג דשס דע"ע אינן לשנת העונס אלא מיום כדחי' גדה מ"ח ורמז"ס פ"ב דענידים (תחמהי שנין כ"מ דין זה מירוס' ולא הביא צבלי) מ"מ אס פגע יוצל יולא צחחלת השנה. ג וכ"כ צח"ח סקן מנהג בירושלים. ד ז"ל ועולא הוא לצרך זכרות יו"ט ואח"כ אומר שספק הוא אס יו"ט, ה"נ ביום ח'. והא דחקיו לצרך זכרת יו"ט מספקא, הא נמי כי היכי דלא אחי לזולוי צי' צעשי' מ' כדי שבת כ"ג, ולסון מוכא ערובין ס"ח דלא להוי מילי דרבנן כחוכא ואטלולא פרש"י סמוך וליננות. ה למוסף שבת ח"מ קורין צספר ב' יומי. ו מתחיל צעשי דהולך על ימי צצוע סיחול צו חג, ואס חל ביום צ' צצצוע הרי שבת יוס ו' צמג ואס צעלסי הרי שבת ה' צמג. ושמפטירין ביום צח גוג יחזקאל ל"ח כצר אמור לעיל. ז צספר סיני. ח מגלה ל"א תחוס'. ט ל"י מקומו ומרי"ף שכ' צמג': ויעמד שלמה ס"ח ויהי אחרי מות משה, מ' שהי כחוב צצצלי, אבל צר"אש כ' והכי אי' בירושלמי. י קבלת זי"ן וסיומו וירא חלקי יולא חת כולס. יא ספרי פ' ואחמקן. יב מלכים ג' והמדרש צילקוב צמקומו וסיר רצה צחחלתו. יג דעקר החכמה ששאל לה צין צין טוב לרע היא החורה. וכיון ששאל חכמת החורה אמר לו קצ"ה: גם אשר לא שאלת נתתי לך עושר כבוד וגו', ואמרו צמדרש מלל שהי' לו אוהב ואמר לו שאל ממני דבר ואחן לך והאוהב הי' פקח, אמר ששאל ממנו שיעשני דוכס היא צידי ולא דבר אחר אלא אני שואל דבר שכל הדברי' טפלים לו ונכללים צו כסף חשב וכל יקר טפלים לו, אמר לו שואל אני ממך שחשיאני צחך ואעשה חתיך, אמר לו מייד כך אני עושה כך שלמה אמר הקצ"ה מה אחס שואל אחן לך, שאל לו החכמה צחו של קצ"ה. ולדעתי מטעם זה נקרא המסיים כל החורה חתן חורה שנעשה דוגמת שלמה חתנו של קצ"ה ע"י צחו החורה. יד צ"ב ט"ו כחוס'. טו כמ"ס תענית יו"ד יחידים מחענין מאן יחידים צבנן. טז ע' דף 64. יז רמז"ן גטין פ"ג שתי ישיבות הן גלוזי מחסיל וג' פומב'. יח צ"ק פ"ב. יט מ"ס פי"ז ופ"כ

אבל

ח"ב

ספר האשכול, הלכות סדר פרשיות והפטרות לכה שוי"ט ורתעניות.

טביום השמיני ע"ם הסדר, ויש נהגו להוסיף לשלישי עד כן עשה את המנורה ומנהג יפה הוא דבמדרש אחר שהקריבו כל שבטי' ולוי לא הקריב חלשה דעתו של אהרן שלא זכה שבטו להקריב בחנוכת מזבח, א"ל קב"ה עתידין בניך לעשות חנוך אחר בפ"ע וזהו חנוכת הגרות א' ע"י חשמנאי ובניו הכהנים לכך נסמכה פ' גרות לחנוכת מ'. ועוד בהגדה משכן נשלם כ"ה כסלו ועכב קב"ה הקטרו עד חדש שנולדו אבות ושל גאולה מצרים, והי' כסלו מתרעם, אמר קב"ה אשלם לך בחנוכת חשמנאים לכך קוראין בחנוכת חשמנאים חנוכת מ' שהיתה בניסן. שבת חנוכה מוציאין ספר שני שבו קורין למפטיר ענין היום בחנוכת נשיאים ומפטירין בגרות דוכרי' רני ושמתו עד חן חן לה, ואם ר"ח טבת בשבת מפקין ג' ספרי' ב' בחד פ' שבוע, בחד ובראשי חדשיכם, ובחד דחנוכה ומפטיר בחנוכה, וי"א מפטיר בר"ח ג' ולא נהגו כן. חל ר"ח טבת בחול קורין ג' מוידבר דחמיר עד סוף פ' ר"ח והרביעי בחנוכה. וכד מקלעאין ב' שבתות בחנוכה, קמייאת מפטירין בגרות זכרי' ובחרייתא בגרות שלמה ויעש חירם עד להיכל והב, אע"ג דגרות שלמה קדמו מ"ט נבואת זכרי' היתה על בית שני שבו חנוכת חשמנאים לכך קורין אותה בראשונה. ושאר ר"ח דמקלע בשבת קורין במ' שני למפטיר ובראשי חדשיכם ויש מתחילים וביום השבת ד' ומפטירין בישיע' השמים כסאי. וכדמקלע ר"ח בחד בשבת מפטירין בשבת לפניו ויאמר לו יהונתן מתר חדש, ואי מקלע ר"ח בשבת ובחד בשבת מפטירין השמים כסאי עד מדי חדש בחדשו ה'. — ר"ח אדר ו' לא מקלע אלא בימי זבד"ו, ונותנין סימנים לד' פרשיות זמן, בו, דד, וביו וכך פרושא: חל ר"ח אדר ביום ו' קורין בו פ' שקלים, ובח' באדר פ' זכור ומפטירין בט"ו באדר; חל ביום ב' קורין פ' שקלים בשבת שלפניו ומפטירין ו' באדר וקורין זכור בי"ג בו; חל ביום ד' קורין פ' שקלים בשבת לפניו ומפטירין בט"ו באדר וקורין זכור בי"א באדר; חל ביום ו' קורין פ' שקלים שבת לפניו ומפטירין ב' אדר וקורין זכור בט"ו בו ומפטירין גם שבת י"ו בו שאין קורין בו פ' פרה אלא בשבת שלאחריו שהוא כ"ג באדר כדי לסמוך פ' פרה לפ' החדש כדאי' בירוש' ו' שאין מפסיקין בשבת בין פרה לחדש, ומינא אמר דאלין פרשייתא בין הכוסות הללו ח' אם רצה לשחות שותה, בין ג' לרביעי לא ישתה. — כד מקלע פ' שקלים בואתה תצוה ט קרי שתא י' גברא בחצוה עד ועשית כיור נחשה שבכי תשא יא והדר קרי למפטיר מכי תשא עד כיור נחשת; ואי מקלע בכי תשא עצמו קרי שתא ע"ם סדרא והדר למפטיר כי תשא עד ועשית כיור. בפורים קורין יובא עמלק עד ס"ם, ואע"ג דט' פסקו

נחל אשכול

א אבל גם חנוכה מוצא ע"י חשמנאים כמבואר במ' מפסיק ססי' מוצת מוסקן מיונים וסחרו אוחו ובנאוחו ומנכו אוחו זכ"ה זכסלו. ומדרשים שהביאו ברבא במקומם. ב מגלה כ"ט עד סוף ל"א. ג מ"ם פי"ג. ד עי' ח"א דף 7. ה ה' דמפרש כה' מסיים עד כמה מפטירין ולא לעיל מיני', לאפוקי מדעה שהביא ז"ל שמוסיפין אח"כ ויאמר יסותן מחר מפני שביום ח' עקר ר"ח. ומ"ם ח"ה גדולי לרפת לא הפטירו ויאמר יסותן אלא אם חל יום ח' דר"ח בשבת שאז הוא מעין מה דסליק וגם לסודיע שגם מחר ר"ח, קשה להשוות עם מגלה ל"א. ו כ"מ שמכר כאן ר"ח הכונה על יום ח' דמזרח ושינוי יום ב' דר"ח, ואמר המזכר כאן הסמוך לניסן וכל דינים אלה ממגלה דף ל' וכרז ומירוס' מגלה פ"ג ס"ו. ז מגלה פ"ג ס"ו דמפרש פרה מסיים פסח. ח פסחים קי"ז מותר לשחות בין הכוסות אבל בין ג' לד' לא יפסיק. ט טור חרפ"ה לפי חלוק סדרי' שלו ח"א, אבל עמ"ס דף 59 וס"מ מגלה כ"ט ע"כ דמחמרי חלוש ותשא לפ' שקלים. י זה לרי"ף ור"אש מגלה כ"ג אבל מנהג דידן המפטיר אינו עולה למנין ז"ן ע"ם רפ"ג, ח"כ קרי ז' בתלוה. יא מגלה ל' דאם מסיים חלוש וקורא כי תשא לפ' שקלים ליכא היכא, שיאמרו סדר חטא מוסך עד כאן, וה"ט נמי אס' חל שקלים זכיי תשא שריך לקרות פעם ב' פי' כי תשא. והטור כ' חרפ"ה חל פי' שקלים זכיי חלוש במקום שמפטיר עולה למנין ז' מוליאין ספר ח' וקורין חלוש עד ועשית כיור והשביעי חזר וקורא כי תשא, ובמקום שאין המפטיר עולה למנין ז' קורין חלוש עד סוף סדר (לא עד ועשית כיור) ומפטיר קורא כי תשא עד ועשית כיור. טעם חלוק זה דאם השביעי הוא המפטיר, ח"כ קורא המפטיר בכל שבת פי' מדעה שלא קרא חססי, ואם בשבת שקלים ו' קורין כל פי' חלוש, ומפטיר קורא כי תשא, ויאמרו פי' חלוש מגיע עד ועשית כיור ואין היכר בקריאת כי תשא לשקלים, להכי קורא עם חססי עד ועשית כיור וכשהחזר עם השביעי פי' שקלים ליכא הכירא, אבל במקום שהשביעי מסיים הסדרא והמפטיר חזר למה שקרא הו', ח"כ בשבת שקלים דחלוש שמסיים עם שביעי חלוש ומפטיר קורא דבר חדש, הכירא טובא ליכא לפי שקלים. המדקדק בטור ימלא בלש חל פי' שקלים בחלוש וכי תשא כי מוליאין ספר ח' ולמעלה מזה אחר דד' פרשיות מוליאין ב', ל' טעמו בזימא ס"ט אין מדלגין בחרי ענינא חפי' קרובים וחפי' זענין ח' לא, אס' הוא רחוק זכדי סיפסק המתורגמן מפני כ' הלבזר וגם אין גולגין ס"ח בזכור מ"הל להכי דד' פרשיות שאין סמוכות לפי השבוע ולריך לדג וגלגול ולסות, לריך ספר שני, אבל אס' עומד בחלוש אין כאן גלילה שמגיע מחילא לפי שקלים, ועומד זכיי תשא גולג מעט למפרע ולא מייכר. אבל אס' פי' שקלים במשפטים ודאי לריך ס' אחר דלריך לדג וגלגול כמה יריעות וגם אין מדלגין בחרי ענינא חפי' קרובים, ותמיהי שבז"ה הכנס של הגמ"ה נתן דלדל בפס"ד ע"פי מנהגו אין מוליאין זכיי שקלים אלא ספר ח'. וח"ל רמז"ס פי"ג דתפלה הכ"ז כל פי' מד' פרשיות קורא בספר שני אחר שקרא סדר אותה שבת בראשון, חל ר"ח אדר להיות בשבת והי' סדר אותו שבת בחלוש קורין וי"ו מתעורר עד ועשית כיור והשביעי חזר וקורא מכי תשא עד ועשית כיור, הי' סדר אותו שבת כי תשא עלמנו קורין וי"ו מכי תשא עד ויקהל והשביעי חזר וקורא בספר שני מכי תשא עד ועשית. דקדק הרמז"ס לכתוב בחלוש השביעי חזר וקורא כי תשא ולא כתב בספר שני כיון שאין כאן דלוג שקלי זכיי תשא, אבל בשבת כי תשא פי' השביעי חזר וקורא בספר שני כי תשא, כיון דכבר סיים וקאי בזיקהל אסור לו לדג למפרע דאין מדלגין בחרי ענינא ולריך ספר אחר. אבל הטור כ' חף בשבת כי תשא אין לריך ספר שני ולא סעב לחלוק הרמז"ס. ודע ש"ס ברמז"ס: חל ר"ח אדר להיות בשבת והי' סדר אותה שבת בחלוש וכו' טענות המעתיק הוא כאשר העיר בק"י דדין זה יולא ממגלה ל' ושם כי חל להיות (פי' שקלים) בחלוש עי"ש כמה ראיות. מלמד אלו הלל הרמז"ס כ' בהלכה שאחריה: חל ר"ח אדר להיות בשבת מוליאין ג' ספרים בחד קורין סדר היום, וזל' קורין בר"ח ובשלישי פי' שקלים, ח"כ ע"כ בפרשת היום אין קורין אלא ה', דלדידי' מפטיר מן המנין, ואיך כ' בהלכה כ"ז: בסדר היום קורא ששה? וכן באשכול כאן שהעתיק הש"ס

פסוקי ניהו לא ליקרי טפי, הכי אמר רב יהודאי א ואמר רב סעדי' מפני שענינה אין בו יותר מט' פסוקי. וחלוקת פ' האוינו נתנו חכמים סימן הויו לך ב מפרשים אותו בכמה עניות ואנו מפרשים כך האוינו, וכו', ירכיבהו, וירא ה' לו חכמו, כי אשא ורב האי אמר הכי נהגין בקבלה מאבותינו: האוינו, וכו', ימצאהו, וישמן, לולי, כי אשא. וכו' הנגיד סדר הפטרות כל השנה בראשית כה אמר ה' בורא שמים, נח דני עקרה, לך לך למה תאמר יעקב, וירא ואשה א' מנשי הנביאים, חיי שרה והמלך דוד וכן, תולדות משא דבר ה' ביד מלאכי, ויצא ועמי תלואים, וישלח חזון עבדיה, וישב על שלשה פשעי ישראל, מקץ וייקץ שלמה, ויגש קח לך עץ אחד, ויחי ויקרבו ימי דוד, שמות דברי ירמי' בטרם אצרך ואנו נוהגין או יחוק במעווי ג', וארא בקבצי את בית ישראל ביחוקאל, בא משא מצרים הנה ה' ד בשלח ודבורה אשה ה', יתרו בשנת מות המלך עויהו, משפטים הדבר אשר ה' בירמיה, תרומה וה' נתן חכמה לשלמה, הצוה אחה בן אדם הגד אבי' את הבית, כי תשא ויהי ימים ודבר ה' ה' אל אליהו, ויקהל ויעש חירום, פקודי ותשלם כל המלאכה א"ע המלך שלמה, ויקרא עם זו יצרת לי, צו כה אמר וגו' עולותיכם ספון שמיני ויוסף עוד דוד את כל בחור, תוריע ואיש בא מבעל שלשה, מצורע וארבעה אנשים היו, אחרי ויהי דבר ה' החשפוט ביחוקאל, קדושים ויהי דבר ה' וגו' בן אדם דבר את וקני ישראל ביחוקאל, אמור והכהני' הלויים בני צדוק ביחוקאל, בהר ויאמר ירמי' ה' וגו' הנה חנמאל. אם בחקותי ה' עוי ומעווי, במדבר והי' מספר בני ישראל בהושע, נשא ויהי איש א' מצרעה, בהעלותך הני ושחיו. שלח וישלח יהושע ב"נ מן השיטים, קרח ויאמר שמואל אל העם לנו ונלכה. חוקת ויפתח הגלעדי, בלק והי' שארית יעקב, פנחס בנטן שנקרא קודם צום הרביעי: ויד ה' היתה אל אליהו, וכך נתנו לנו וקנינו סימן. ד"ש אנו"ע אר"ק ש"ש, פרוש ג' שבתות בין צום ד' לצום ה', בראשונה מפטירין דברי ירמי' בתחלת הספר, בשני' שמעו דבר ה' מה מצאו, בשלישית איכה היתה לוונה ו' בשבת אחר ת"ב נחמו נחמו עמי, שני' ותאמר ציון עובני, שלישית עני' סוערה, רביעית אנכי הוא מנחמכם, חמישית רני עקרה, ששית קומי אורי, שביעית שבת סמוכה לר"ה מלפניו שוש איש, ובשבת סמוכה לאחריו שובה ישראל, ואם חל שבת בין י"כ לסוכות מפטירין וידבר דוד לה' את דברי השירה. האידנא נהגו בשבת שלפני ר"ה שובה ישראל ובין ר"ה ל"כ דרוש ובשבת בין י"כ לסוכות שוש איש ו' ואינו נכון. למפטיר אין פוחת מכו"א פסוקי אלא א"כ סליק ענינא.

כב. מספר הקוראים בתורה ה' בשבת שחרית קורין ו', ב"הכ קורין ו', ביו"ט קורין ה', אין פוחתין מהם אבל מוסיפין עליהם ב"ר ח ותי"ה קורין ד', בשבת וי"הכ מנחה ובשני ובחמישי של כל השנה בחנוכה ופורים בשחרית, ובתענית שחרית ומנחה קורין ג' אין פוחתין ואין מוסיפין. ובכל ק"הת כהן ראשון ואחריו לוי ואחריו ישראל ט' ואין קורין בפחות מו"ד אנשים גדולים בני י"ג ו' ואין קורין פחות מו"ד פסוקי יא' ואין מתחילין בפרשה יב' פחות מג' פסוקים ואין משירין בפרשה פחות מג"פ, ולא יקרא הקורא פחות מג"פ יג'. אין גוללין ס"ח בצבור מכ"ה צד וביום שצריך לקרות בכ' ס"ח ואין להם אלא א' מותר דניחא לצבור דלא ליבטל, וביום שצריכין ג' ס"ח ואין להם אלא ב' קורין בראשון וגוללין אותו וקורין בשני וחזרין ונוטלים הראשון למפטיר. מדלגין בנביא ואין מדלגין בתורה טו' ובנביא מדלג עד כדי שישלים המפורגמן תרגומו ולא יותר דגנאי לצבור שימתינו. ובתורה כה"ג נמי אסור לדלג, כד"א בכ' ענינים, אבל בענין אחד, כגון פ' אחרי ובעשור לחדש דת"כ, אפי' בתורה מדלגין אם אינו שוהא ע"כ שיפסק המפורגמן וה"ה בגלילה טז'. בירוש' יז' ה' קורא בתורה ונשתתק זה שעומד תחתיו יתחיל ממקום שהתחיל הראשון, שאם קורא ממקום שנשתתק הפסוקי' ראשוני' נתברכו לפניו ולא לאחריהם, והאחרוני' נתברכו לאחריהם ולא לפ' יח. שנים לא יקראו בתורה כאחד יט', אלא העולה קורא וש"צ שותק, ועכשיו נהגו כדי שלא לבייש מי שלא יוכל לקרות היטב שש"ץ קורא והעולה קורא עמו בלחש. חד גברא אין קורין לו בכ' ספרים מפני פגמו של ראשון פי' כאלו הראשון פסול כ', אבל תרי גברא בכ' ס"ח או ג' בתלתא ס"ח אין פגם. אסור להניח ס"ח כשהוא פחות לקרות ולצאת אבל בין גברא לגברא

נחל אשכול

כ' כד מקלע פ' שקלים בואתה תואה, וכו"ל ברמז"ס חל פ' שקלים להיות צשצת ססדרו הוא צחלוה קורין ששה מתואה עד ועשית כוור, והשנינו חוזר לכי תשא, ואח"כ צהלכס כ"ג כ' הדין חס חל ר"ח אדר צשצת דנריך ג' ספרים חבל צהלכס כ"צ ח"י חלא ג"ס. וצדוקק יש ליטב הלשון צלא הגסה, שהכונה חל ר"ח אדר להיות צשצת תואה, להיות צשצת שקרא צו חלוה וסיינו חס חל גחלוט צשצת קורין צצח לפניו פ' שקלים והצשצת זו שחל ר"ח נקרא עדיין צשצת תואה (עד יוס ד' לענין הצדלה וגטין ע"ס רז"ט) וכך חפטר לפרס צרי"ף ור"חש סכ' צהס נמי חל ר"ח אדר בואתה תואה. א ה"ג הלי לרמי רביס. וצירוש' מגלס פ"ד ס"ב פריך נמי וכו' פ' עמלק? שנייה היא שהיא סדורה של יוס. חבל צח"ח הלי ק"הת חציה ירוש' צסגנון זה: הוא עשה מעשה קטוע לפיכך הפרסה קטועה. ראה כמה משונה נוסח קדמוני' מנוסחנו, ובכלנו מציא ירוש' כנורחט, ג מזה שלא ח' חצר כלבו וח"ח כאשר חסצו רביס. ב כילד הסימן ערש"י וחוס' ר"ה ל"א ומנהגנו כאשכול והיא דעת רב פלטי ג' שהציוא הטור ולא כר האוי ולא כרש"י ולא כח"ס פי"ב. ג יסעי' כ"ז ה' וחח"כ מתחיל הצאים ירש יעקב וכן חצודרס קורא הסטרה זו או יחוק צמטוי, והיא הסטרה חסכמים חבל מתחילים הצאים ירש. ד יסעי' י"ט, לא חצר מזה צספרים אחרי', ואין מפטירין צירמי' מ"ו סדבר אשר דבר ה'. ה ע' דף 63. ו חוס' מגלס ל"א ע"פי פסיקתא. ז חוס' סס מוחסי' מנהג זה, להפריד נחמה צביעית חשט, לרב חסובל. מגלס כ"ג. ח מגלס רפ"ג, כל דטפי מחצרי' טפי לוי גצרה הלכך ר"ח וח"ח דח' וח"ח דח' צבו חוסף ד, יו"ט דליכא צטול מ' ס', י"כ דכרת ו', צצח דסקילה ז', וטעם סקורין לפחות ג', ע' דף 1. ט מגלס כ"ה, גטין ל"ט. י מגלס כ"ב. יא סס כ"א. יב סס כ"ב. יג סס כ"ג. יד יומא ס"ט. טו מגלס כ"ד. טז ר"ל חף דחין גוללין צצבור וכו"ס דוקא חסור חס הוא צכדי שיפסיק המפורגמן, סכ"ג קורא אחרי וחח"כ קורא צס"ח זה וצעטור יומא ע' ונריך לגלול. יז פ"ה דצרכות. יח פרושו עטוי" ק"ס, ואיכא פלוגתא חס נריך השני לברך לפניסס ופי חר"י ורמ"א חף לדיון שחמן קורא חס נשתתק דינא הכי ולפיסקי' דשני מצרך, ו' דמ"ח לא יצרך העומד חלל החון כיון שקרא עמו והוא לא נשתתק. יט מגלס כ"ח ועתיס' סס וחוס' צ"ב ט"ו ורש"י שנת סוף י"ב משמע חף צימו חכמו ש"ס ש"ץ ה"י מסייע, לקורא. כ יומא ע'.

ספר האשכול, הלכות סדר פרשיות והפטרות לכה שוי"ט ודתעניות.

לגברא שרי כר' אבהו א. הגדול שבב"הכנ גולל ס"ת אחר שקראו ב דאריב"ל יו"ד שקראו בתורה הגולל נוטל שכר כנגד כולם ודנקט יו"ד לפי שאין קורין בפחות מיו"ד. וי"א יו"ד דוקא דמונה ו' קרואים וש"ץ ומתרגם והמפטיר וכיון שהגדול במספר חקראים הוא גולל, ואם אינו מהקראים גדול שבקראים ולא הגדול בב"הכנ גולל ג. ואין המפטיר בנביא מתחיל ד עד שיגמרו לגולל ס"ת. אין הקורא ראשי לקרות אפי' הוא ראש הכנסת עד שיאמר לו המטונה שיקרא ה והוא עומד על ימינו ה, מנהגנו עתה שהקורא עומד לימין ש"צ שמקרא מלה במלה לעולים בתורה והמטונה עומד לשמאל ש"צ, וחון המטונה אומר: כהן קרא, או קרא בכהן שאין אדם מכובד לו ה, וקודם קריאה אומר' הצבור תורת ה' תמימה עד מאירת עינים, ה' עונו לעמו וגו' ועוד האל חמים דרכו וגו' שבאלה פ' ס"ם תיבות כנגד מ' יום שנתנה בו תורה ח. — כהן אחר כהן לא יקרא משום ט פגמו של ראשון, לוי אחר לוי לא יקרא משום פגם שניהם י. ואם אין כאן כהן, נתפרדה החבילה, כלומר שאין קורא לוי כלל אלא מתחיל בישראל גדול הצבור. והרבה מרבואתא יא ס"ל דלא אמרו נתפרדה החבילה, אלא שיכול ישראל לקרוא לפני הלוי אם הוא גדול וחשוב ממנו, אבל בשוויין ודאי ללוי הקדימה דאמרין לוי קודם לישראל בשאר מילי יב ובירוש' יג אריב"ל טימי לא ברכתי לפני כהן ולא ברך ישראל לפני, וריב"ל ליואי, דאמרי יד בכ"ה ר"ט בר ברי' דריב"ל ליואי וכן טו . . . בקשו להימנות שלא ליחן מעשר לכהונה אמרין טאן ייעל ריב"ל דהוא מסייע לליואי, אלמא דלוי הוי ומדשבח שלא ברך ישראל לפני ודאי בדשוויין, דאי ישראל גדול ממנו, טאי שבחיה, כיון נתפרדה החבילה ודאי כבוד תורה עדיף, ובקטן ממנו פשיטא דלוי עדיף, אפי' אי ישראל גדול עולה תחלה, אלא ודאי בדשוויין טז. ואם ישראל גדול מלוי לא יקרא לוי ראשון דאין לו מעלה גדולה אלא עם הכהן יז רכ' ויתנה אל הכהנים בני לוי ואל כל זקני ישראל, אטו לא ידענא דכהני' בני לוי, אלא כהן ברישא והדר ל' והדר יש'. וכיון דחקנו דקורא כהן אפי' קודם ת"ח כי היכי דלא לאנצויי, חקנו נמי שגם משרתו הלוי יעמד אחריו, וכל היבא דאי' כהן גם לוי קודם לת"ח מה"ט, ואי לית כהן ונתפרדה החבילה אין קדימה ללוי אלא בשוין כדאי' יח כהן קודם ללוי, לוי לישראל אימתי בזמן שכולן שוין אבל ממור ת"ח קדם לכ"ג ע"ה דכ' יקרה היא טפנינים, יקרה טכ"ג שנכנס לפ'ולפ. ואם אין כהן לוי, כהן קורא ב"פ יט ומברך לפ'ולא בשביל עצמו ובשביל לוי, וטעם דעקר תקנת עורא כ. . . אבל כהן אחר לא יקרא

במקום

נחל אשכול

א זרכות ח'. ב מנלה ל"ב. ג דעת הטעור וכ"ע דעת הרמב"ם. ד סוטה ל"ט. ה חוספתא ער"אש. ו כלומר שסמומה יעמד לימין ההורה כמ"ס רבנו לעיל דף 58. מירושלמי כהם שנתנה תורה ע"י סרסור. ז לשון חוספתא דלעיל פ"י שאין אדם לוקח סדרה מעלמו לשון בזו. ח מ"ס פ"ד אינו כתוב אלא שאומר תורה ס' תמימה ולא יוחר, ואנו אומרין ד' פסוקי' תורה, עדות, פקודי, מלות, אבל לא ירחת ס' ולא משפטי ה', ומעילס חמסתי ע"ז, אבל לפת"מ רבנו נישא, דאין לריכין למי תיבות כענין מ"ס יום שנתנה תורה, ובעיני נמי למימרה ס' עה לעמו יחן שקאי על התורה וקרא זה כולל ט' תיבות ואם אנו אומרין כל הפסוקי' מתורת ס' עד משפטי ס', יס לנו ל' תיבות ועס ס' עה לעמו וגו' ל"ט תיבות וחסר ח' לכך אנו מניחין ז' פסוקים ירחת ס' ומשפטי, שכל ח' מהס ס' תיבות ואומרין רק ד' פסוקי' סהס כ' תיבות, ובגרוף ס' עה לעמו וגו' סהס ט' תיבות ובגרוף פסוק האל תמים דרכו וגו' סהס י"ח תיבות זכינו למספר מ'. ט גטין ג"ט וכן דיניס הסמוכים. י שחא יאמרו אמר מומר ופסול מן הלויים ואינו אלא ישראל, אבל כהן אחר כהן צטני ליכא חסדא, שאס הראשון כהגן והסני חלל או מומר למס קראוהו אחר כהן הלל אינו לוי אלא ישראל גם לא יאמרו דלוי הוא דמוחזק לן צאצוי סהי' כהן. יא חיס' גטין סס. יב סוריות י"ג, לסחיותו לכסותו ולגדקס וכ"כ רמב"ם פ"ח דמ"ע. אבל בירוש' סס חסמע דוקא על הדוכן, דהיינו בזמן שצבסק"ק וכ"כ ספרי ראס ססמר לך פ"ח את סלוי כ"י על אדמתך, אבל בגולה ח"א מחסר עליו יותר מישראל והביאו רס"י. יז ס' רנ"א כ' תלמודא דין צבוריות דלא מפליג בזמן ומקום פליג אירוס'. ולירוש' פרסחי למס צממור קל"ס בית אהרן צרכו וגו' בית סלוי צרכו י"ח צרכו וצמ' קט"ו יברך בית אהרן, יברך י"ח, והסמיט בית סלוי, וכן יאמר נא ישראל, בית אהרן, י"ח והסמיט סלוי? מומור קל"ס סר צמקוס סארון כמ"ס סללו עבדי ס' שעומדין צמלות צ"ח, וצמקדס מקודס סלוי לסוער ולמסורר חר לא יקרצ, אבל חין למקדס חין לסס סוס קדוסס יתרה מישראל, דמס שטעליס מעסר ח' לא מהרי קדוסס אלא כהנסס דישראל ג"כ מוחר צמ"ה, אבל כהני' חף חון למקדס צקדוססן דאכילת ת' עבדס ומקרי, פסחיס ע"ג, ואסורי טומאס ונ' פסולות. לסכי צממור קט"ו שאמר חין נמקדס לא נחן מדור צפ"ע ללויס, ור"מ דס"ל יצמות פ"ה מ"ר קדס ואסור לישראל, י"ל לסטתו פסחיס קי"ז סלל סמרי ישראל אמרו צמלריס כסאכלו פסחיסס ועדיין לא נצמר סצט לוי (ורצן פליגי עלי') אבל אהרן כצר נצמר צמלריס לסלוחו ש"מ ולכסן, זצחיס ק"ב. יג גטין פ"ס ס"ט וספ"ס דצרכות וע' מגלס כ"ח ור"אס גטין. יד חולין ק"ו. טז ג"ל וכן בירושלמי מעסר סני פ"ס. טז וטור ר"ח סביא מהר"ס סכ' דריצ"ל מנר סהי' גדול הדור ולא מנר לוי לא צרך ישראל ל', (וכ"ע לעג"ד דסח הירוש' צבוריות ס"ל דאין ללוי קדימה אלא בזמן צצבסק"ק) ופ' שאין ללוי קדימה צצ"סמו (וע' ק"ג גטין דאשחמיט לטור ססר"אש כ' צבדי' ריב"ל מ' סהי' לוי) ומג"ח חמס על טור דצ"ד רנ"ח פסק לסמיותו לוי קודס כסחמח דבוריות ולא כירוס' שאמר דוקא צצבסק"ק? ופרסיס מייצב לסחיותו יס לו מעלס מחר יצנה צ"סמו ועומד על הדוכן, אבל לכדו לפי סעס חין חיות תלוי וסוה לישראל. ולא נסיר דטור פסק קל"ס אס נתפרדה סחבילה קורא סלוי צמקוס כהן אס שוין סס וגס זה אינו אלא לכדו. וצאמח חין קוס' על סטור סס"ל סלוי עדיף וצסי' ר"ח מציא ג"כ דעת מהר"ס וגס דעתו ולא סכריע, אבל על ש"ע סכ' ר"ח כהן מנוס לסקדימו צצ"סמו, מ' שאין ללוי מעלס, ובי"ד רנ"ח כ' לסחיותו סלוי קודס? ול"ק דצ"י כ' צבוריות מיירי דוקא מקדימה לגדקס דאי לענין ק"סח סח למחני' מומר ת"ח קודס לכ"צ ע"ס, ובגטין אמר אפי' כהן ע"ס קורא לפני ת"ח, אלא ודאי לענין ק"סח תקנס קצועס חקנו כי היכי דלא לאנצויי (ור"ו מגלס כ"ח צצ"סמו איירי) ויחכן כיון שנתפרדה סחבילס חין מעלס ללוי כי חז"ל סוליוו דין סקריאס מכלל מחני' דסוריות וס"ס צצ"סמו דדמי. יז סאס יס כהן קורא לוי סני אע"ג דישראל עדיף מיני' וטעמח כצממור, והוא סס גטין. יח סוריות י"ג. יט גטין סס. כ ג"ל לקרוא ג' לתורה כנגד כהני' לויס ישראל, מגלס כ"ח וכדי סיהא מייכר, חף אס חין לוי,

כהן

במקום לוי שמא יאמרו הראשון לאו כהן אלא בן גרושה או חללה. כבר כתבנו בהל' ב' כהנים א שרב נטורנאי הי' אומר כהן שנשחמד וחזר בו אינו קורא ראשון דאחלי' לקדושתיה, ואיכא מרבואתא ב דאמרו כיון דתנן ג כהנים ששמשו בבית חונאי לא ישחמשו במקדש ואצ"ל לדבר אחר, כלומר ששמשו לע"ז, והרי הן כבעלי טומין חולקין ואוכלין אבל לא מקריבין, דינם כבעלי טומים לכל מידי, ובעל טום כשר לדוכן ד וה"ה דקורא ראשון. ואמר מר רב שמואל הכהן ה אם נטמא כהן למתים שאינן מו' קרוביו אין נפסל מן הדוכן ומכל מעלות. ו עד שישבו ויתווז דתנן ז הנושא נשים בעברה פסול עד שידור הנאה והטמא למתים עד שיקבל שלא לטמא. וכהן זה מתרין בו מאד שאנו מחויבין לקדשו בעל כרחו שנ' וקדשתו ואמרין מנין שאם לא רצה נכפנו ח ת"ל וקדשתו. שני כהנים חתנים בשבת אחד כהן אחר כהן לא יקרא ט, ואותן שקראו בשני ספרי בענין אחד י לא יפה עושין דאמרין שלא יהיו שנים קוראין. ומנהגנו כהן קורא ראשון ואחריו לוי וישראל, והדר מוקמי כהן שני וקרו לי' בכונה יא וקאי, והדר קורין ללוי בלויות וקאי, וקרי אחריו ישראל, או קרא כהן שני במקום ישראל שלישי לראשון יב ואי הו כהן שלישי עבדינן הכי, והאי דקשיש וגמיר או דחשיב שפיר דמי לאקדומי יג. וחתן סומא א"א למיתן לי' תורה דמעשה החול בעלמא הוא דהא סומא לא יקרא בתורה יד אבל אוקמי אינש אחרינא מברך ועומד בצדו ושפיר דמי. וכ' הגאון בתשובה מו מנהגא היכא דנפישו כהנים ולא נפישו ישראל קרו כהן לוי ישראל והדר אמר ש"צ ר' פלוני כהן ליקום וקאי ככהן ובתרא לוי וישראל וקמתעבד הכי קמי רבואתא ולית דמערער. ושאל עוד אם כהן קטן קורא בתורה ראשון ופשטה מדהנן קטן קורא בתורה ומתרגם וכשקורא עולה למנין ו' טז, וכשר הוא שיקרא שמיני ויפטיר בנביא, ואין להפטרה פגם בצבור, ודרך ארץ שעמד אדם גדול וחשוב בין לקרות ראשון בין להפטיר יז ומעמידין קטן לקרות ראשון ולהפטיר כשביל כבוד אביו יח, ואם אחם חוששין שלא להעמיד כהן להפטיר, אין זה פגם, מעשים בכל יום שכהן מפטיר. כהן קורא ראשון ואינו רשאי לחלוק כבוד לגדול ממנו דלמא אתי לאנצויי יט, ודוקא בשבתות וי"ט דשכיחי רבים, אבל בב"ה לא יקרא כהן קודם החכם כ אפי' בשו"ט אם יש גאון ורב מובהק דכ"ע כיופין לי' מותר לכהן לחלוק לו כבוד דליכא חששא לאנצויי כא. הקורא בתורה צריך לעמוד ולא ישען עצמו בכותל כב. אין ש"צ רשאי להפשיט ס"ח כג בצבור מכ"צ. אמר רב יהודאי אמרו מביאין ג' ספרים כד וקורין בדאיכא, ואי ליכא אלא חד ליכרכי' וליקרי, ולא ליכרכי' ברבים. ואמר מר נטורנאי מוטב לגוללו בצבור ולא ליבטל מלקרות, ומכ"ש שאפשר לגוללו בצד אחר בב"הכנס שלא בפני צבור, ורב מתחי' אמר לא ליכרכיה בפרהסיא כלל כה ודרב נטורנאי עדיף, ובדאיכא מייתי להו כחדא.

גליון

נחל אשכול

כהן קורא במקום לוי, דהוא נמי נקרא לוי כד' הכהנים בני לוי, אבל לוי לא חיקרי כהן. א ח"א 28. ב ע' רש"י וחוס' מנחות ק"ט. ג סס. ד תענית כ"ז מגלה כ"ד אם אין המים בידיו. ה ה"כ הזכירו סי' קכ"ח ולא כנהו כהן ועמ"ס ח"א 29, עתה נ"ל שהוא רב שמואל מצני בניו של אחימיר, דאחימיר הי' כהן בן מר ינוקא בן ר' חסדא כהן ע' זכרות מ"ד, ובס"ד מזיא עוד רב שמואל בן ר' יאשיה הכהן בשנת ד"ח תשנ"ו. ו הכהונה אבל צמוד פסול מכל מעלות הכהונה עד וכו' כך צ"ב קכ"ח. ז זכרות מ"ה, ע' ח"א 29. ח יצמות פ"ח גרסתנו שאם לא רצה דפטו, אע"ג דישראל נמי כיופיין להוויא האסורה לו, קמ"ל גבי כהן אע"ג דאמר לא ייחא לי דלהוי כהן ומסתלק עלמנו ומקדושה, ע"כ ח"א סי' ו' על קדושתו אינו יכול למחול, אבל על כבודו ולא כטו"ז. ט ר"ל אע"ג דאיכא למימר ליכא פגם דהכל יודעי' דשניהם חיובים, מ"מ אסור דגמ' גטין נ"ט לא מפליג. י ו' שיש ט"ס דאף בהפר א' לא יקראו שנים כאחד מגלה כ"ח וכמ"ס האשכול לעיל ואפשר שדבר בהווה. יא קורין ר' פלוני הכהן. יב משמע אחר כהן ולוי מותר לקרות כהן במקום ישראל שהוא השלישי, וזה אינו, וע"כ ט"ס יש כאן, שכלבו סי' כ' וא"ח סי' ל"א כ' שם האשכול דלריך לדקדק בסדר כהן לוי ישראל ואח"כ קורא כהן שני, וכ"כ צ"ב בשמו סי' קל"ה, ולפי מה שהביאו חסר כאן באשכול: ויכול לעשות כל שורה ושורה מ"ז (ובדומק י"ל דכונת הספר כאן אם קרא כהן לוי ישראל וקרא לרביעי ישראל שני, מותר לקרות לחמישי כהן שני, וככה זה עומד במקום ישראל השלישי לראשון, שישראל החמישי הוא שלישי לישראל הראשון, ואחר כהן זה שהוא חמישי לקרואים יוכל לקרות עוד כהן לשני, וזהו מה שסיים: ואי הו כהן שלישי עבדינן הכי, אבל לא ר"ל לדינא). יג כהן החשוב שבהן יעלה ראשון. יד לג' ר"ף כ"כ במש', ונוסחתי מגלה כ"ד סומא פירס על שמו ומתרגם מכלל דאינו קורא בתורה, וזה כונת צ"ב צ"ב סי' קמ"ח, דהתן סומא אין קורא בתורה דלא כאשכול". אבל האשכול ס"ל מדלא תנן צדי' אין קורא בתורה כשארר דמתני' משמע דאיכא חיפן דקורא, שאם א' עומד בצדו וקורא מתוך הכתב יוכל הסומא לצרך וקורא אחריו בע"פ. טו מוכרת ס"ס קל"ה שם ר' האי, והביאה כאן לסורות דלאו דוקא גבי מתן מותר לקרות באופן זה, אף גם אם בעלמא רבו כהנים. טז מגלה כ"ד, ובדף כ"ג הכל עולין למנין ז' אפי' אשה או קטן, ובסי' רפ"ב אי' דוקא משלישי ואילך, וי"א דוקא למפטיר, וכ' מג"א בתורה לא יוכל להיות מקרא כיון דאינו מוויא רבים י"ח, וי"ע במתני' סתמא קמי קורא בתורה ודומק לומר למפטיר דמתחני' לעיל מינה שמעינן המפטיר צנצוא וכו' ואם הי' קטן ורמב"ם דקדק וכ' קטן ממנין הקרואים. יז אע"ג דחי' מגלה כ"ד המפטיר צנצוא פורס ע"ס הואיל ומציא עלמנו להפטיר דבר שאין כבודו תרץ ר"ן צעני עולם אינו חשוב כיון שנתנו לקטן להפטיר לבל באמת חשיב. יח אפשר שילא לו מהא דגטין ס' אמריהם בני ת"מ. יט גטין נ"ט. כ רביס פליגי ע"ז. כא מגלה כ"ב. כב מגלה כ"א ועמידה היא צלי סמיכה ירוש' רפ"ד חזמים י"ט. כג סוטה ל"ט, וע"ס כאן ונ"ל להפשיט התיבה פרש"י דרכס להביא ס"ח לצ"כני ממקום אחר שהיתה משתמרת זו ופורסין צבדים נאים על התיבה שס"ח בתוכה, וכשיואלים ויטלין ס"ח להוליכו לבית המשחמר לא יפשיטו הבגדי' מן התיבה בצבור שטורח לעכבם שם (דאין רשאין ללאת עד שיוחזר ס"ח למקומו) אלא מוליך ס"ח לביתו והטעם ילאו ואח"כ מפשיט התיבה. כד באנפי דאדכרו מגלה כ"ט והדומים. כה טרס אבאר פלוגתיהו אציא ירוש' מגלה פ"ד ה"ה. אין מדלגין בתורה משום כבוד הצבור, שרריבין להמתין עד שיגלה, ופריך אם פרשה קטינה ציניהם דהיינו קרובה שאין שהיה בגיליה אי אסור, והסיב הטעם שימשנו תורה על הסדר ולדולג אין הלז פנוי ופריך

ספר האשכול, הלכות סדר פרשיות והפטרות רב שו"ט ורתעניות.

(גליון: ט"ש הספר א קורין בחומשין ומברכין עליהם ומייתי ראי' מתלמוד, הו"ל לפרש אם כתובים בגלילה ב ונתפרים בגידין והרחקה בין שיטה לשיטה כהלכה, ורואין אנו שחומשין שלנו אין בהם אף אחת מאלו, ואסור לברך עליהם. ואם סצאנו בתשובה ג שחכמי מערב כמו ר' יוסף הלוי ור"ח הספרדי ו"ל ד הורו לברך על ס"ת שאין הקלף מעובר לשטן, סומכין על ת"ק דרשב"ג ומפרשים כר' שלמה ו"ל דרבא כותי' ס"ל ה והלכתא כותי' אתמר בהדי' וכיון דרבינא ור"א מסיימי הכי ש"מ דלית הלכתא כר"א בנוקין ו אבל וראי כל פסולי דכתיבה דאתמרן בתלמוד ובסופרים אתמר בהו נמי אין קורין בו

נחל אשכול

ופריך חכ"ג זי"ה סקורא א"ח ומדלג וקורא אך בעשור (בצבלי חשני צמד ענין מדלג צבדי של"י המחורגמן) חשני מפני שהוא סדורו של יוס, חדע שבכ"ח אסור לקרות בע"פ והכי קרא ובעשור שצפנחם בע"פ ופרשו ת"י יומא ע' הואיל שכ"ג אין מגיד אלא עבודת היום יכול לקרות בע"פ כעין ת' המוספין שאנו קורין בע"פ, פרושו ת"ש מלך קריאת החורה מתקנת ע' שייך דבר שבכחז אה"ר בע"פ, אבל אין מיוז ק"הת לכ"ג, ואת"ג דקריאה מעכב כח"ש רש"י יומא ס"ח דילף ממלוואים, דוקא פ' אחרי שעקרה עבודת פנים, אבל מוספין שהם כשאר רגלים וי' צחוק אין קריאה מ', אפי' אם נאמר דבור מ' בכל קרבנות היום, אכתי לא נאמר שרריך קריאה בספר כחקנת עזרא לק"ה, דכל אמירות דלור' כמו צ"כ ק"ש צ"המו ילא בע"פ, ודוקא היכא דכ' זכירה בספר כהא דמגלה י"ח לריך ספר, והה סכ' ירושלמי שהוא סדורו של יוס ואין נקרא ק"הת להכי מותר לדלג עד אך בעשור ולומר בע"פ ובעשור, אבל בק"הת לא מדלג ולא קורא בע"פ. ותוס' מגלה ל' מתמיהין לתה קורין מוסף דפנחם בספר צ' לא מנינו בש"ס אלא פ' מועדות ברגלים? ות' במגלה ל"א בזמן שאין צהמ"ק חקנתי להם ס' קרבנות וכשקוראין מעלה כאלו מקריבין, הנה עלמו ת' עזרא שיהי' קורין במוספין בזמן שאין צהמ"ק וכיון שאין גוללין צ"י מומילא לריך ספר צ', ואף אם קרוב פ' מוספין לפ' מועדות שקראו, צתרי עניני אין מדלגין כלל. והוא תמיהת מג"א קמ"ד ס"ק ז' על הש"ע שכ' אם אין להם אלא ספר א' לריבין לקרות במוספין בשני ענינים וגוללים וידמה כ"ה, והק' בכ"ג התיירו בע"פ ולא התיירו לגלול בצבור, ש"מ דלא אמרינן ידמה כ"ה, הי"י יקראו בע"פ? כ"ג מותר לקרות בע"פ כח"ש הירוש' דאין עליו מיוז ק"הת אלא סדורו של יוס, אבל כהא מלך ק"הת אתיק, ודבר שבכ' אלצב"פ. והצבלי שאמר שהי' מותר לכ"ג לדלג משום חד ענינא, בענין מה שקרא בע"פ ס"ל נמי כירוש' דלא הי' בכ"ג אלא סדורו של יוס וכח"ש ריב"א בתי"י סס. שוב כ' ירוש' סס ר' יוסה מפקד לבר עולא מונא דכושחא, כד הוי מלך אוריית (ס"ח א') תהוי גוילא (תהי' נגללת) אחורי פרכת (במקום שלא יראו הצבור ומיירי שריבין לגללה אחר פ' היום משום מוספין) וכד אינון תרחין מוצל מלך ומייתי מלך וכן צהמ"ס פי"א. פי' גבי כ"ג זי"הכ לא הי' חובת ק"הת צפנחם לפיכך קורא בע"פ ולא התיירו לגלול. אבל אנו מחויבין לק' פי' מוספין מתקנת ק"הת אסור ק' צפה ודמין כבוד ה' וגוללין למוספין, ואסור גלילה צ' מ' כ"ה פרש"י שיהי' יוספין ודוממין, דאם הפרוש שאין כבוד לעשות חפוש וגלילה צפניהם, למה שרי מעט צבדי של"י המחורגמן, מ"ח אפשר לקיים פרוש זה דצבדי של"י המחורגמן אין משגימין לצור בגלילה דלכס אל המחורגמן. ולפ"י ספיר אחר ירוש' אם אין להם אלא ס"ת א' ולריך לגלול למוספין תהי' נגללת אחורי פרכת ולא לעשות צפני ל', ואם א"א שלא צפניהם מותר לגלול להירוש', ואם אין להם אלא ספר א' יקראו למוספין בע"פ כקוסי' מג"א וכן בחשו' רשב"א צב"י ס"ס קמ"ד אסור לגלול ומתיר בע"פ לקרות, וסא דלא כ' יגלול אחורי פרוכת כירוש' אפשר ס"ל פי' כבוד הצבור כרש"י שיהי' יוספין ודוממין ולא מהני אחורי פרכת או שלא הי' לפניו ל' ירוש' כאשר הראיתי כ"פ. וע' א"ח ק"הת ס' מ"ה: אין גוללין בצבור מפני טרח ה' טעה אחר מפני כבוד ה' (ג"ל לנוסח טרח פרושו שיושבין ודוממין, ולנוסח כבוד ה' אין אסור אלא לפניהם ולא אחורי פ') ואי אקלע שרריך להניח צ' ס"ת ואין להם אלא א' גוללין אוחו ואח"כ קורין וכן פעם ג' וכ"כ רב יהודאי גאון והאשכול עכ"ל מכל זה וכן מ"ש האשכול צסס רב נטורנאי לא ידע רשב"א. ומ"ש ירוש' וכד אינון תרחין מוצל מלך ומייתי מלך, משמע שאין מביאין ס' צ' עד שימזירו הראשון למקומו תמה מג"א ס' קמ"ז ס"ק י"א על מנהגו שמביאין כה' וי' דביומא ע' אהא דפריך וייתי ס"ת אחרייתא ומפרק משום פגמו של ראשון אם חד גברא קרי בשנים, ור"ל אחר משום צרכה שא"ל פרש"י שהי' לריך לחזור ולברך על ס' שני. והקשו מ' כיון שרריך מאי צ' לבטלה איכא? וחרץ דודי צ"ד נהי לריך לברך על ס' שני צרכה ראשונה, מ"ח צרכה אחרונה על ספר א' ל"ג, דצ' אחרונה על ס' שני עולה לכ"ול, ומ"ח יש לחוש אם לא יברך צ' אחרונה על ספר א' שיאמרו מלך צו פסול לכך לא ברך באחרונה עליו, ומשום חשד פגם זה הי' לריך לברך באחרונה על ספר א' שלא כדין. אך כל זה באים א' היודע שקורא צב"ס לא יכול לברך באחרונה על ספר ראשון מלך הדין, אבל בק"הת למה אנשים שמי שקרא צס' אחד אין קורא צשני, ועוד שאנו מצרכין ז"פ לפניו ולאחריו אפי' צספר א' ודאי מצרכ באחרונה על ספר ראשון. והסתח י"ל הירוש' אזיל צתר מנהגם דהפוחת והחוחם מצרכ לנד א"כ ספיר אחר דלא לייתי ס"ת שני עד דמוצל הראשון, שאלו הי' ספר צ' בתחלה שם המתחיל צראשון רואה ס' שני ודעתו שגם צו יקרא, א"כ אין לברך באחרונה מלך הדין על ס' ראשון, ולאידך גיסא יש צברה דמ"ח יצרכ משום פגמו של ראשון כדאמר ר"ל, להכי אחר צירוש' דלא לייתי ס"ת צ' עד דמוצל הראשון דאלו השני בתחלה כאן איכא ללדודי אי יצרכ באחרונה על הראשון, וכל זה בימיהם שלא הי' מצרכ אלא הפוחת וסוחתם, אבל לידן שכל קורא מצרכ לפ"ולא אפי' צספר א' אין קפידא להבישם יחדו וסרה תמיהת מג"א, וכו מה שמסיים רבנו ויבדאיכא מייתי לכו כדא, — שאר דיני הקריאה צה"א 28—27 ובחלק זה דף 43, 51, 58, 59 א דף 52. ב כמו שפרש"י גטין ס'. ג ל' שהיא התשובה שראה הרמב"ם והביאה בחשיבותיו והזכיר הסכמים שנקצו כאן בשמות. ד הלוי נודע הוא ר"י אבן מגאש שהזכירו רבנו צה"ד קל"ה תלמיד הרי"ף, ור"ח שהזכיר הוא רבנו מנחם א' מד' גאוניס שנסצו צימיי ר"ש גאון קרוב לשנת ד"ח תש"ן ופדה עם אציו רבנו משה צקורטצה ועשה ר"ח ראש לחכמי ספרד. ה ע' לעיל סוף דף 37 שבארתה הכל. ו כונתו דחוס' גטין מ"ה מייתי ראי' דל"ל רצח כת"ק, דא"כ קשי' הלכתא הלכתא דקיי"לן גטין ל"ד דבעינן עבוד לשמה וקיי"לן הלכתא כרצח לגבי אציי צר מייע"ל קג"ס (ותמהי למה לא כתצו דצבדי מסיים הש"ס בצספרד' מ"ח הלכתא

בו א. — ומ"ש הספר ב המננה בעריות פרושו שמתרגם ערייתא דאבוהי ודאימיה, לא משמע הכי בתלמודנו דר"י מפרש קלון אביו ולפרוש זה הול"ל ערייתא דאבוהי ג אבל לשון המננה ול' קלון משמע שאמר שכניה הכתוב וקרא דבר בזיון של אביו בל' ערה ומוהיר שלא יגלה קלון אבותיו ברבים ומשחקין אותו דמשמע קלון אחרים מותר לגלות ד וחו שטגלה פנים בתורה שלא כהלכה דמעררה ממש דבר הכ'.

הלכות מזוזה.

כג. שתי פרשיות שבמזוזה מעכבות זו את ה זו, אפי' כתב א' מעכב ופרשו קוצו של יו"ד, שלא יחסר רגל ימין של יו"ד או שטאלו ו . . ופריך הא נמי פשיטא? אלא לאידך דריא"ד דאמר כל אות שאינו טוקף גייל טד' רוחותיה ד פסולה, וכבר כתבנו למעלה ח דבעינן בין אות לאות כחוש השערה. נקב חוכו של ה"א, כלומר החלל שבחוכו כשר, ירכו אם נשתייר בו אות קטנה כשר ואם לאו פסול. אנרא אפסק ל' כרעא דה"א דהעם ט בניקבא, א"ל ר' אבא אם נשתייר מלא אות קטנה כשר. רמי בר דקלי אפסק ל' כרעא דוי"ו דויהרג, אמר ל' ר"ז אייתי ל' ינוקא דלא חכים ולא שפש אי קרי ויהרג כשר ואם לאו פסול י. ארי"א"ר כשעלה משה למרום מצא קב"ה קושר כתרים לאותיות יא אמר רבש"ע מי מעכב על ידך יב א"ל אדם א' בסוף כמה דורות ועקיבא ב"י שמו עתיד לדרוש ע"ב קוץ וקוץ תלין של הלכות, אמר לפניו הראהו לי, א"ל חזור לאחוריק, הלך וישב בסוף ח' שורות יג ולא הי' יודע מה הם אותמים, חשש כוחו, כיון שהגיעו לדבר א' אמרו תלמידיו לר"ע טנין לך, אמר להם הלמ"ט, נתישבה דעחו, חזר משה וכו' לפני קב"ה ואמר יש לך אדם כזה ואתה נותן תורה על ידי, א"ל שתוק כך עלה במחשבה לפני יד. אמר הראיתני תורתו, הראני שכרו, א"ל תוור, חזר לאחוריו, ראה ששוקלין בשרו במקולין טו אמר זו תורה זו שכרה, א"ל שתוק כך עלה במחשבה לפני טז. אמר רבא ו' אותיות צריכות ג' ג' ויוני, שעטנ"ו ג"ץ. אר"א חוינא לסופרי דווקני דבי רב דחטרי לגגיה דחי"ת, ותלי ל' לכרעיה דה"א יו, חטרי לגגיה דחי"ת, כלומר חי הוא ברומו ש"ע, ותלו כרעיה דה"א

דכ'

נחל אשכול

הלכתא כרנא, דעל הלכתא לגבי אבוי יש פ"פ לבט"ד דלמא צפלוגתא דגופיישו ולא צפ' דתנאיו וע"ז הסיב בעל הגליון מאי אופכת לן אם במקוץ אחר ר' אבבו ס"ח שאין גולין מעובדי' לשון פ', הלא רבא צרחא טפי, ורבינא ור"א סתמו צבדי' הלכתא כרנא צבא. א מ"ס פ"ב ופ"ג. ב דף 61. ג כחצתי סס צבדי' סס צבדי' צירוס' שאומר ערייתא דלצובי צלשון נסתר וכפי' רבנו. אבל לענ"ד דפרש"י הנודוקק יוטר ללשון הצבלי כמ"ס הגליון הוא נמי פי' הירושלמי, דקסה לפי' ירושל' למה יאמר המתרגם ערות אביו חמת אביך וכי בזיון הוא אם נאמר לאדם התורה הוסיך שלא תגלה ערות אביך, הלא כל אזכרות שצמורה צלשון נוסח לא תגלה לא תגנב לא תגאף, ומי פתי יסור הנה לתרגם לא יגנב לא יגאף צביל סירא לצבות הקורא? אבל מי שמפרש ערות אביך קלון אביך לא תגלה, מכלל סיס צבא קלון ומרפה, הוא יש טעם גדול שלא יתרגם ויאמר בזיון אביך ל"ת סהרי מניח ליסוד שקלון חלו צבאר אביו, ולהכי מכה ויאומר קלון אביו ל"ת צלשון נסתר שלא יגיע הדבר לאביו הקורא. א"כ מ"ס הירושלמי שקורא או מתרגם ערייתא דלצובי צל' נסתר, הוא הדבר שאומר ר"י צבלי שמתרגם קלון אביו (דאי לא מתרגם קלון לא הי' ל"ל צלשון נסתר) והוא הדבר שפרש"י שאומר לאו צערוית דבר הכ' חלל שלא יגלה קלון אביו. ד וזה חסור ע' סופה ל"ב שלא לבייש ט"ע וצ"מ ל"ח, נ"ט. ה מנחות כ"ט. ו הקוץ צל' שמאל כפי' ר"ת וצס' צרוך שאמר דף כ"ג מציא צסס אשכול ירך היורד צל' ימין הי"ד גדול יותר משל שמאל להודיע שמנהיג צחסד יותר מנדון, וחג על פייה למעלה. וכ' עוד מלמד רחיה ר"ת מהא דאי' סס מפני מה ראשו של יו"ד כפוף דהיינו הקוץ צשמאל, אי' נמי צפסיק' יו"ד יש לה נקודה אי' למעלה וא' למטה, רמו שרשעי' יורדים ורמו שפתידי' לעלה, מ"ס שעוקץ למטה כנגד החג שלמעלה, מ"מ יהי' קצר מן הרגל שלא תדמה לחי"ת עכ"ל. ז וחסרון סיקף גויל אחר שנכתב בצמרות עטו"ז סי' ל"ב ונו"בי ע"ה ומס"כ לעיל דף 55. ח דף 50. ט צתפלין ויאמר משה אל העם, והיינו רגל שמאל י רי"ף ורבנו ל"ג ואם לא יהרג הוא פסול, לכן אין להכניס כתום' שיהרג חסר וי"ו יש להמליץ צזה על הספרי' שציא אגודה שמתבין מלא. יא תבין דסת"ס. מכאן ג' שגס ס"ת לריכה תבין דלא כמשמע משמושא רבא. יב למה לריך להסיף כתרים. יג ל"ל שר"ע הי' אחר דור ח' לחכמים וראש לצמורה הט' כמכר צבהקמת רמז"ס לזרעים ד"ה הפרק הרביעי. יד צבחר צמשה סה' עניו מכל האדם שג' חת דכא וס"ר אשכון וצמכילתא ומשה נגס ענותותו גרס לו, ססר צבגולת שלימותו לכבוד אהרן וכאן לכבוד ר"ע, וכ"ז ידע השם צמחשבה קודם סה' צפועל לכך צחר צו, וזה כך עלה צמחשבה, אע"ג דר"ע ג"כ עניו, חטנית כ"ה, זה מעביר ע"ה, מ"מ משה עניו יותר, ועוד ר"ע לא הי' לו יחד לחלות צו צבא מוגרים צרכות כ"ז וירוש' סס פ"ה, וצמפתח לרבנו נסים כ' סס גרסיין צבסהדרין ל"ו מצ"ב של סיסרל למדו תורה צירושלם ומאן אינון ר"ע, צנוסמנו לא כתוב מאן אינון ר"ע, ח"ד ציהוסע מציא זה צסס מ"ע ר"ע צא מסיסרל צבא על יעל. והקסה ר"ע לסטתו ג"וע צבא על צ"י הולד מומר? ות' אצמ"ו הגו"ל דקיי"לן קדושין ס"ט יכולין מומרים ליטבר, מומר צבא שפחה הולד עמד שומר הרי הוא צן מורין. טו ק' ראי' לפי' שני צצדסי' חילין ל"ג ע"ב שאין שוקלין צצר המת צמקולין צבמה שמתה מעלתה. טז לצרוא ולנהוג הכל צמדת הדין וראש שאין הטולם מחקיים ושחק עמו מ' הרחמים כמ"ס רש"י צראסית, אבל מחשבתו לא צעלה, צלדיקים גמורי' שאין צסס דופי מדקדק כחוט השערה כיון שיוכלו לקבל ולעומת זה סכרס הרבה כדאי' פסמי' ג' אין אדם יכול לעמוד צמחילתן. לפי קבלת ראצ"ד ר"ע נהרג צציתר וכן מ' איכה דף ע"ז וכ' הרב דר"ל דליתא דגטין ג"ז חגי' ר"א הגדול אומר שני נחלים וכו' ושערו חכמים א' דס וא' מים ופרש"י דס מהרוגי ציתר ור"ע חי אחר ר"א ססהדרין ס"ח. ואני אומר ומג' אין סכרע, דלמא אהרוגי טיר מלכא או אהריגות אחרות קאי ולרמז"ס צבל' מלכים ר"ע הי' נושא כליו של צ"כ ודאי משמע שנהרג צציתר עכ"מ. מיהו מצרכות ס"א סגורו שלא יתעסקו צחורה ור"ע לא חס ונחפס עם פסום צ"ו וכן ערוצין כ"א משמע צבגורה אחרת נהרג. יז עושין חטוטרת למי"ח

ספר האשכול, הרבות מוזה.

דכ' כי ביה ה' צור עולמים ולא כ' יה נדר' יהודה ב"א אלו ב' עולמות שברא קב"ה, א' בה"א וא' ביו"ד, ואינו יודע מי בה"א ומי ביו"ד, כשהוא אומר אלה ת' שמים וארץ בהבראם, אל תיקרי בהבראם, אלא בה"א בראם, ומ"ט נברא בה"א שדומה לאכסדרא מי שרוצה ליצא יצא, ומ"ט תלי כרעא דה"א דאי הדר בתשובה מעיילין לי' בפתח קטן בין הרגל לגג ולעיילי בהך א, לא מסתייע מלתא דאר"ל מאי דכ' אם לליצים הוא יליץ ולענווים יתן חן, הבא לטהר מסייעין אותו ב בא למטא פתחים לו ג ומ"ט אי' תגא לה"א אמר קב"ה אם הוור אני קושר לו כתר, כלומר מגביהו למעלה על שאר ב"א ד. ומ"ט נברא ע"הב ביו"ד, צדיקים שבו מעטי', ומ"ט כפוף ראשו של יו"ד, שצדיקים כפוף ראשיהם מפני מעשיהם שאין דומין זה לזה ה. הרגיל ו במוזה זוכה לדירה נאה, הרגיל בציצית לטלית נאה, בקדוש היום זוכה ומטלא גרבי יין. אמר רבא מצוה להניחה בטפח הסמוך לפתח ז כדי שיפגע במוזה תחלה, ר"ח מסורא אמר כי היכא דתנטר לכולא ביתא. אר"ח לא כמדת קב"ה מדת ב"ו, מדת ב"ו מלך יושב בפנים ועבדיו משמרים אותו מבחוץ, אבל קב"ה עבדיו בפנים והוא משמרן מבחוץ שנ' ה' שומרך ה"צ על יד ימינך. בירושלמי ח ארטבן ט שלח לרבי מרגלא טבא אטימטון י אמר לי' שלח לי מילה טבא דכוותיה, שלח לי' חד מוזה, אמר לי' אנא שלחי מילה דלית לי' טומי ואת שלחית לי' מילה דטבא חד פולר יא, אמר לי' כל תפציק לא ישוו בה, את שלחית לי' מילה דאנא מנטייר לה, ואנא שלחית לך מילה דאת דמייך יב והיא מנטרת לך כרכ' בהתהלכך ת"א בשכבך תשמור עליך יג. — ת"ר יד וכתבתם ע"מ יכל יכתבה על האבנים, נאמר כאן נתיבה ונאמר להלן כ' מה להלן בספר טו. אר"ש טז מי שאין לו מוזה בפתחו עובר בב' עשין יז.

כד. אר"ו ית מוזה שעשאה שתי' שלש ואחת כשרה ובלבד שלא יעשנה בקובה וכוונב יט, אמר ר"ח על הארץ בשטה אחרונה, איכא דאמרי בסוף השטה, וא"ד בתחלת השטה כי היכא דמרחקא שמים מארץ, כך יאריך ימיכם. כ' ר"צ בהלכות: כבר עבדי ספריא תקנתא ברישי שיטי כי היכא דתהוי על הארץ בריש שטה אחרונה, וטאי ניהו רישי שיטי: שמע, ה' אלקיך, הדברים, לבניך, ובשכבך, בין עיניך, והיה, מצוה, בכל לבככם, יורה, עשב, פן יפתה, והשתחוייתם, השמים, ואברחתם, ושמתם, אותם לאות, אותם את בניכם, בדרך, ובשערך, אשר נשבע, על הארץ. קדמאה לטטפה, פי' בפרשה א', בתראה לטוטפת, ידך ירך תרווייהו חסרים כ, קרמאה מוזה כא בתראה מוזה, ועקר חגין דמוזה שעטנ"ז ג"ץ איכא דאמרי כל שעטנ"ז ג"ץ דמוזה תאגין וכן עושין

נחל אשכול

לחית, ותולין רגל פנימי של ה"ח באויר שלא יהא מחובר עם גגה. א צפתח התחתון דנפיק מוי"ו. ב לריך סיוע מפני ילרו המחגבר הלכך עבדין לי' פתח קטן. ג כג' חוס' שבת ק"ד, ול"ג פותחין לו לעמאל, אלא הרבה פתחין יס. ד מ' דעדיף מנדיק שלא טבר עברה כר"ל, ברכות ל"ה, מקום שב' תשובה עומדין אל"ג יכולין לעמוד שג' שלי' לרמוק ולקרוב לרמוק והדר לקרוב, ואע"ג דר"ו פליג תסס דלדיק עדיף וקיי"לן אין הלכה כתלמוד צמ"ה, סתם ש"ס סכא ושבת ק"ד קושר לו כחר מסייע לר"ל, ומטעם זה נ"ל פ' רמב"ם פ"ח דתשובה צ"ת עדיף וצאר שטעם טו' חטא וכנס ילרו ופרש, ואלו שלא חטאו מעולם לא הי' לריכין לכבוס. וע' יומא פ"ו בעל ת' צלותו מקום צלותה א' וצלותו פרק ופרש"י כיון שדומה מכל וכל ילרו מתגבר מאד לומר עשה מה שעשית כבר. וז' צלותו הפרק פי' שעדיין צמור וכמותו אז כן בשעה שכוזב ילרו כד' ע"ז י"ט אשרי איש שעושה ת' כשסוף איש. ושמתני מאמ"ו רינ"ק ז"ל פי' ספרי מ"ה הירא ורך הלצב ריהג"א זה בן מ' שנה ורג"מיי פ"ז דמלכים כ' דמ"ו ויליך חס כח וירא ממלחמה אע"ג דדריש בסוטה ירא מעצרות, צ' תנאי אליצא דריש"ג, ויותר נכון ע"פי מ"ש צמגיד ד' ל"ז דוד אמר מהר יקדמונו רחמיך כי דלונו, אמר היות בן מ' אמר כן, שאין כמו כשעת החטא, ואין תשובה גמורה אלא צלותו פרק ובקס טאעפ"כ יקבלה, וזה מהר יקדמונו כי דלונו כמו מדוע א' ככס דל' פי' כבר סר כוחנו להיותנו בני מ', ת"מ תקבל כאלו שצנו קודם מ', וריש"ג דאמר בסוטה הירא אפי' מחסור עשה, ק' עבר על מ"ע ושז לא זו מחס עד שמוחלין, וכיון שיש תקנה ת"מ צת' אמאי חוזר? ע"ז אמר שהוא בן מ' שנה ומחירא שלא יקבלה שאינו צלותו הפרק ועמ"ס צמבוא XXII. ה גס לער זה יבטול מחס דבסוף תענית עתיד קב"ה לעשות מחול ללדיקים, פרש"י סבוב כמו מחול הכרס, והוא יושב ביניהם וכא"ו אמר זה א' קוינו לו, המשל מחול הוא עגול אין נראה בו מה ראשון מה אחרון והעומד בצלמנע קרוב לזה כזה, ואין כאן יתרון וקדימה. ו שבת כ"ג ונוסחמו הזהיר. ז הפתח הוא המקום הסמוך לר"ה, ונוסחמו טפח הסמוך לר"ה, מנחות ל"ג. ח פלס פ"א. ט פי' המפרס שס פרטי לשר א', אבל צימא י"ח מטעם צארטבון שצדק מנחות פרש"י על שס האומנות וצטרך אור טב לצדוק, וז' כפרס י"ח צסס מרש"ל דארטבון סר גדול אז מןך פרסייס נקרא כך צימי רבי, ולזכרון מטעם שכתב ירוש' קראו לצדוק מנחות ארטבון. י צל' יון: אין ערך לשיה. יא מטבע קטן, צרומי פאללעראליס. יב תוכל לישן. יג וקסה האיך נתן לו מוחס קיי"לן גטין ת"ה אפי' היא ציד גוי לריך לפדותה וכ"פ רמ"א שאסור אס לא מחס איבה והכא לא שאל מוחס? מלאתי בשאלותי ואחסין כך המטעם שנוכס עד צניחו של ארטבון ונחלה צחו הימיה וצחו כל הרופאים ולא הועילו כיון שנטל ארטבון המוחס ושמה על הפתח מיד צרס אותו סד ונטל רבי מרגליה לעלמו, א"כ הי' מחס איבה לרפאותה והי' קדוש הסס, ועי"ל דרבי ידע שלא יזאל צס. יד מנחות ל"ד. טו גרסתנו על ספר מ' כתום' דיליף מוכתב לו א"מ ה"ה על ספר ורש"י ל"ב ע"ב מציא כתב ז' זכרון צספר (וקסה שלא פרס כן מנחות ל"ד במקום שהי' מנילו מתמיהת חוס') וז' סקן כונת האשכול שג' צספר ואפשר שכונתו לוכתב האלות האלה צספר. טז מנחות מ"ד. יז צ"פ כ' וכתבתם ע"מ. יח סס ל"א. יט ב' תיבות צסורה א', ג' תיבות צסורה ב', וא' צסורה ג' כשר, אבל כקוצב כאהל רחב מלמעלה וקלר מלמעלה שכתב צסורה א' א', צסני' ב', וצשליסית ג' תיבות וכדומה שיש כאן אורת אהל, אז כונב שהוא להפך צסורה א' ג', צסני' ב', צשליסית תיבה א' פסולה שאין זה כתב אהל ליור, וממילא צעגול נמי פסול כח"ס רמב"ם. כ כ"כ צרי"ף, צפ' מוחס לא כתוב אלא פעס א' ידך אבל צפ' תפלון כ' ידך גס צפ' קדם ואבז גררר נקט הכא. כא כנ"ל, וז' שאף צרש"י ואחסין מוחס כ' שא"ל אלא א' שחממו רביס יש לגרוס כן, ודרש מדכ חסר וי"ו קדמיותא שאין לריך אלא א' ופרשו שאין לריך להניח הכתב אלא על מוחס א' וכ"כ סכר"ק ריש מכלול על מנחות על אחת מחס

עושין במוזות ירושלמי א וא"ד שעטנ"ו ג"ץ אלו אותיות ידועות כמ"ש בשמושא רבא דתפלין ב ואלו הן: ש"ע דשמע, ט"ט דלטוטפת קדמאה ובתראה, ו"ו דמוזות קדמאה ובתראה, ג' דנפשך, ג' דהגג, ז' דעל הארץ. ואית טאן דעביד ד' תאגין על דל"ת דאתר, וז' דוחרה אף פתוחה כולה ע"י שמעקם רגליה שיהיו מרוחקין זו מזו. וצריך שיהיו ראשי שישי מוזות שוות ג. ואיכא טאן דעביד שמוח מלאכים וחוחטות בשיטות ידועות בסוף ד אבל אינם מעקר הלכה. וכל ראשי שיטין שוות לבד משיטה ו', שהיא שטת והי' אם שמוע שמניחין בתחלה רווח מעט ה' כנגד הלון שבחויץ שכותב בחויץ שדי באותו מקום. אר"ח ו חיותא לרב הונא דכריך לה מאחד כלפי שמע, כלומר מסוף שטה לתחלת שטה, אע"ג דסוף שטה הוא והיו ו סוף פסוקא נקט. ובירושלמי ח ר"ש אמר צריך שיהא שמע שלה רואה את הפתח, כלומר שכורכה מאחד כלפי שמע, וכן מנהג ב' ישיבות. ועושה פרשיותיה סתומות ט איכא טאן דאמר סתומות כמו שסדר בהל' סופרים י ואי משירין מעט בתחלת שטת והי' אם שמוע לית לן בה, ואיכא טאן דלא משיר כלום ועבד סתומות לגמרי וכותב שם שדי מבחויץ על מקום והיה. כ' רב נתתי, גאון מוזהב בעיא מגלה כס"ת יא ועבוד ושרטוט לשמה ודוכסוסטוס למצוה ואם כתבה על קלף וגויל יב כשר אבל תפלין א"ג אלא

נחל אשכול

מהם כמו ויקבר בערי גלעד, וא"כ פרש"י אינו ענין למנחות ל"ד בית שאן לו פליס ח' חייב במוזהב לר"מ ופטור לרבנן מדכ' מוזות דבטון ב' פליס, דמ"מ לכ"ע לב' פליס ח"ג אלא מוזות ח' מדכ' מוזות חסר וי"ו קדמיותא, שוב מ"כ במ"ס פ' באל. אלא דקסה פטיטא דלמדנו מניתיך דרך ביאחך שצריך להניחה צימין? ואפשר דלא הוי דרשינן צימין חי לאו דגלי רחמנא ע"י חסר וי"ו שח"ל כתב על ב' מוזות, וע"כ ל"ל כך לר"י ור"ע לפי הסמו"ג שאביא דף 77. ושמתיה שמ"כ במ"י צסס ריב"ל הגרס דרש"י מוזות שא"ל אלא על האחת. ויתכן נמי דרש"י לנוסחא קאי על דינא דר"מ שלפי ע' מרדכי פ' הקומץ ג' רי"ף רמ"א אפי' פליס ח' חייב במ', מ"ט מוזות כ', וכ"ג רבנו לקמן וספיר כ' רש"י מוזות כ' חסר וי"ו קדמיותא ללמד אפי' פליס ח' חייב כר"מ וכ"פ ר"אש וטור וע' לקמן 77. א וכן מנחות כ"ט. ב נדפס ס"ה תפלין לר"אש. וז' דלכ"ע צריך לייין שעטנ"ו ג"ץ אבל הכא איירי מהגי אחרים כעין מקלות על אלה אותיות מלד ימין עב"י ח"ה ס"ס ל"ו. ג לכתחלה טור רפ"ח. ד עהג"מיי. ה עמ"ס בסמוך הטעם. ו מנחות ל"א. ז סוף שטה שני, והול"ל סוף שטה ראשונה שהוא והאבת את וכ"כ במרדכי ופרישה רפ"ח. ח מוגלס פ"ד ה"ב. ט מנחות ל"ב. י סופרי פ"א: אינו פתוחה כל שלא התחיל בראש השטה (אבל מתחיל בראש שטה אף אם הניח בסוף שטה שלפניה פתוחה הוי סתומה) סתומה כל שהניח בתחלת, וכמה יניח בראש שטה ותהא פתוחה כדי לכתוב שם של ג' אותיות (כצ"ו רע"ה גורס ג' שמות של ג' אותיות וכ"כ רמז"ס ור"הפ) וכמה בתחלת ומהא סתומה כדי לכתוב שם של ג' אותיות (כצ"ו ט' אותיות), גמר כל הפרשה בסוף דף, ישיר שטה ח' למעלה (והוי סתומה) ואם שיר למטה כדי לכתוב שם של ג' אותיות מתחיל למעלה (בראש השטה והוי סתומה). ה"ה ר"אש ורמז"ס לא ס"ל כהאי צרייתא ככתובה לפנינו, דלרמז"ס פתוחה מתחיל תמיד בראש השטה, וגם חולק אצ' לורות סתומות שכ' מ"ס באתרוגה, דלדידי הוו פתוחות בסמוך עלמו חירוש' מוגלס פ"ח ופרשו דלא כר"אש ומלא כדצרינו במסכת חילונא נקרא מ"ס (ומנה ג' ששששש מ"ס שלנו) אבל הר"אש אינו חולק אצרייתא זו אלא בדין ח', דמ"ס בצרייתא פתוחה כל שלא התחיל בראש השורה, בזה ס"ל כרמז"ס אם הניח בסוף שטה פניו הוי פתוחה אף שהתחיל אצ"כ בראש שטה, דס"ל בדין זה כירוש' פתוחה מראשו פתוחה ופתוחה לבסוף נמי פתוחה. והשתא כיון דמ' מוזות בסתומות, למ"ס לא יניח חלק בראש והי' ח"ש דהוי כפתוחה וכן לר"אש. וזה מ"ס האשכול משיירין מעט בתחלת שטה והי' כמ"ס הר"אש טוב שלא יניח כדי ג' אותיות בסוף השטה וכן בראש השטה כדי שיהיו סתומות, ופרשו דודאי צריך להניח עבור ריוח פרשה בין ב' פרשיות וגם צריך לפי קבלתנו והיה ח"ש בתחלת שורה זו, ואם משייר בסוף שמע עבור פרשה הוי פתוחה לר"אש כירושלמי, ואם מניח עבור פרשה בראש שטה הוי נמי פתוחה לר"אש ולמ"ס וירוש', לכן הקבלה לפי עדות סמ"ג שיחוק עבור הפניו מקלתו בסוף ומ' בתחלת שורת והיה (והו לדעת הר"אש פרושו דירוש' פתוחה מכלן ומכלן סתומה) והוא לסיכור לפי שאין סתומות בתורה וסתומה גמורה מאחר שאין עבור פתוחה לא בסוף ולא בראש. ושעור פרשה חזיו מכלן וחזיו מכלן כ' הרמז"ס בצדי דהוי סתומה, וכיון שר"אש נמי אמר תקנה זו במוזהב, ס"מ דמורה דלורה זו סתומה היא (ואנו נוהגין עפ"ז לסייר פניו סוף שמע פחות מנ' אותיות ובתחלת והיה נמי פחות מנ"א דהוי עבור פ' סתומה לרמז"ס ולר"אש ולא כמשמע מש"ך סי' רפ"ח) אבל מ"ס אשכול איכא ח"ד דלא משייר כלום בתחלת והי', קסה האיך עושין חלוק הפרשיות? ע"כ לא ס"ל כר"אש ורמז"ס אלא כמ"ס שלפנינו שאם הניח בסוף השטה ומתחיל בתחלה הוי סתומה, ומ"ס לא משייר כלום היינו בראש שטה והי', אבל בסוף שמע מניח עבור פרשה. ואפשר נמי סס"ל כהל' מוזות לר' ישע"י הראשון שכ' מ"ס במוזות ועושה פרשיותיה סתומות, שמין מניח ריוח כלל בין ב' פ', דדוקא בס"ת ריוח בין הפרשיות שעשויות להסתלמה, כדי שיכול להתבונן בין פ' לפ' כתני' בצפרי (ל"ל ספרה) ומה הוי הפרשיות משתמשות ליתן ריוח למשה להבין בין פ' לפ' וכ"ס הלמוד מהדיוט, אבל מוזות שאינו קורא בה אלא קובעה בכוח ח"ג ריוח בין פ' לפ' וכותבן כאלו הן פ' אחת עכ"ל. יא על עור טהורה, מנחות ל"ב שבת ע"ט הלמ"מ מוזות על דוכסוסטוס ומסיק קלף נמי כשר וד' למצה. והא דליף דף ל"ד שמוזהב על ספר ולא על האבנים מגו"ש כתיבה כ' חס"ת, תמילא ידענן, דהלמ"מ על דוכסוסטוס? הו"א אם יש לפיו מעור טהורה על הפליס וכותב עניהם נמי כשר, להכי גז"ש דלריך ספר מיסו קסה תמי מתרן שם על אבנים לא דלא הוי כ' תמה, ואם האבן מנופה קלף יוכל לכתוב תמה? לכך ג' כיון דהלמ"מ דוכסוס' למ' למצה ולא לעכב הו"א דכשר נמי על האבנים חי לאו גז"ש. ומ"ס רבנו עבוד לשמה בעינא, ה"ט נמי כיון דגז"ש לס"ת ולתפלין אין גז"ש למחאה, ושרטוט מוזות מנחות ל"ב. ולרמז"ס לא בעינא עבוד לשמה ורליתו ע' חוס' מנחות סוף מ"ב דנקמין מכל אדם ונא כתפלין, ס"מ דל"ז עבוד לשמה, ולהג"מיי טעמי' מדס"ד יכול יכתובה על אבנים דף ל"ד אבל רמז"ס עלמו הסיב לח' וגויל לפי שעמיה של מוזות אינה חייב אלא על הבית ואינה מנופה גופיית. יב חע"ג דגויל לא אתמר בצדי' שבת

ספר האשכול, הלכות מוזה.

אלא על קלף א. ובמוזה צריך ליתן ריוח למעלה מפני ל' דאלקינו וריוח לטטה מפני י' דעל הארץ ב דאמרינן ריוח כמלא
 אטבא דספרי, והוא כלי ברזל שמנבקין הסופרים בו מקום השורות שלא יהא א' קצר מחברו בלשון ישמעאל אל צ' בט ובלע"ו
 פונטור". ויש לפרשו שהוא הכלי שתופשין בו הסופרים הקונדריכים ועשוי מנחשת וברזל ג בל' ערבי אל טאלואם ובלע"ו
 מורדיר, ודוגמתו בעגלות ד אמר ר"ה באטבי והוא הטפוס שתופס בו הקרשים. האי ברייתא ה דאמר ס"ה שבלה ות' שבלו
 אין עושין מהם מוזה לפי שאין מורדין מקדושה חמורה לקלה, דמשמע אי מורדין עושין, והאיך אפשר בס"ח אין סמוכות ב'
 פרשיות וא"א למיעבד בהן מוזה דבידוש' ו ת"ומ אין נכתבין בב' עורות, ואמרינן נמי בבבלי כתבה בשני דפין פסולה ו עוד
 דצריך על הארץ בראש שיטה ה הלכך א"צ למעם משום שאין מורדין, ובלא"ה מתוקם האי ברייתא בגמ' דלא כהלכתא דטקשינן
 הא מורדין עושין, הא מוזה בעיא שרטוט ותפלין אין בהם שרטוט ואמרינן תנאי היא והאי תנא ל"ל שרטוט במוזה והאי לבר
 מהלכתא דמטיק הלכה דצריך שרטוט, הלכך האי ברייתא לית הלכתא מנטה אנפין ט. והרבה מרבואתא פרשו י הא דאמר
 ריא"ש כתבו בב' דפין פסולה אע"ג דמירוש' יא משמע אף בעור א' אסור בב' דפין, מ"ט תלמודא דידן בב' עורות קאמר,
 דאסיקנא כיון דראוי לשני סיפין פסולה, ואי בעור א', מאי ראוי לשני סיפין יב. מ"ט לאו דיוקא דסמכא דאיכא למימר ב'
 דפין בעור א' נמי מקרי ראוי לבי סיפין כיון שחלק ביניהם אפשר להפרידם, ודאייתו ראי' מהא דאר"ו יג עשאה שתים שלש
 ואחת כשרה בלבד שלא יעשנה כקובה וכונב, נמי לאו ראי' דההוא בדרף א' איירי. והא דאמר תפלין א"צ שרטוט ודאי אי בעי
 משרטט להו אלא שא"צ דומי' דת"ומ נכתבין שלא טן הכתב יד, ואי בעי כתב להו טן הכתב. ואי קשי' אי הבי כדאקשי
 תלמודא הא מורדין עושין והא בעיא שרטוט, לישני דמיירי כד משרטט להו לתפלין טו איכא למימר דלהכי לא שני דלא איכפת
 ל' לתרוצי ברייתא דכולה דלא כהלכתא מהני טעמי דאמרן. כתבה כאגרת פסולה טז אתי' כתיבה כ' טס"ח יז כלומר שצריך
 לדקדק בה כס"ה. כדקבע מוזה סברך אקב"ו לקבוע מוזה יח קבעה לאחרים מברך על קביעה מוזה יט. אריא"ש חלאה במקל,
 פי' על הפתח, פסולה בשערך בעינן כ, תני' נמי תלא במקל או שהניחה אחורי הדלת כא סכנה ואין בו מצוה, של בית טונבו
 היו עושין לפונדקאיתיהן כן זכר למוזה, פי' שתלאן במקל על הפתח, שלא היו דרים שם בקבע אלא מסבבין מעיר לעיר ולא היו

חיבין

נחל אשכול

ט"ט פסק הרמז"ס דשרי, דאי אסר לא היו שחק תלמודא וער"ן ראי' אחרת. א מנחות ל"ב. ב כדעת ז"י סי' ל"ב סעי'
 ל"ב דזהו מלא אטבא שבמנחות ל"ב ולא כר"י דמלריך מלא אטבא למעלה מגג כלמ"ד וכן נמטה כמנהגנו. ג לרש"י וערוך
 כלי עץ סדוק הנוסק דפי קונטרסו שלא יכפלו. ד שנת ל"ח וגרסתנו אר"כ בלמנצני ערש"י. ה מנחות ל"ב, התיב' יישבו
 קושייתו כגון שכתוב שמת צדוק עמוד ועל הגליון חתמו כותב וסי' ח"ס (ומ"ס עוד לו וסי' חס בראש העמוד וכותב למעלה
 פ' שמת, ודאי לאו לדניא כ' דהוי שלא כסדרן וע' פרישה). ו מגלה פ"ק ה"ט, לא יחא ל' לפרש כתיב' שפיר ב' חתיכות
 יחדו והוי כדף ח' דס"ל דלא מהני נחמך כתיבה ע' לעיני דף 45. ז מנחות ל"ג, ורבו ס"ל כתיב' דשני עורות קאמר, דאי
 שני דפין מוזה, ככל אפשר שפיר ב' פרשיות ועשאן דף אחד, וע"כ ל"ל דעקר פסול משום ב' עורות. ח מנחות ל"א, קושי'
 זו ל"ק דנחמך לכתחילה, ונחמך' ודאי יש ליטב שוקח פ' שכתוב בה שמת צדוק' דף וכותב על הגליון וסי' ח"ס, אך כיון דבריייתא
 לא תמרס אין מלטרפין למזוזה חלא אין עושין ח' משמע כולם מוזה עושה מס"ת, וס"ת אין על הארץ בראש שורה ופתוח
 לפניו כל השורה שפרשה שלאחר' מתחילה בראש שורה, ועוד דתני נמי תפלין שבלו, וכת' אין על הארץ חלא צדוק ששיטת
 ועמרה"ל ל"ז. ט ל' דמ"ד לאוקמי שלא כהלכתא כי היכא דלא נילף ב' עורות ע"י תפירס כשרים למזוזה וע' נעיל דף 45
 חס תופרן קודם הכתיבה ש"ד. י תוס' ורמז"ס ולא כרש"י מנחות ל"ג. יא מגלה סס. יב דיוק תוס', ולא סי' בגרסתס
 בירושלמי ת"ומ אין נכתבות לא ב' עורות ולא ב' דפין, דאלת"ה למה תמסו על רש"י. יג ל"א ע"כ כ"כ כ"מ יטב רמז"ס
 דמכשיר ב"ד. יד מנחות ל"ב, דרשותין סס צפי הסופר. טו תוס' תרלו לכל הפטור מדבר ועשהו ל' הדויט ועצ"ל ל"ב יש
 שאסרו שרטוט בתי'. טז סס פ"ה שלא דקדק במסרות ויתרות. יז בגרסתנו ל"כ מס"ת, להכי פליגי תוס' ורש"י מסיכן וליף.
 יח ל"ג צבלי, וזירוש' ברכות ספ"ט: על מלות מ'. ובפרס דף י"א כ': ה"ג אמר לברך לקבוע ול"ג דבדד' בירוש' על מלות
 ח' עכ"ל. תיבה כיון שב"ג ושלמות וחתקן ורי"ף ורמז"ס יוסה לקבוע, קרוב שמהו כן בירוש' מנחות. וחק שבלי"ס קבע
 הורחתו עסק וגזל כמ"ס כי אחס קובעים אותי, בחרמי פרוש חבור חזק, ויתקעה צבטני, שופטים ג', ת"י וקבעה במעוסי.
 יט פסחים ז'. לא נזכר דין זה ש"ע רפ"ט חבל רמז"ס פי"א דברכות הביאו, גס לא הביא בש"ע מ"ס רמז"ס עושה מעקה לעזמו
 מברך לעשות ח', עושה נאחרים על עשית ח'. ובס"ג ר"ה מוזה עביד מעקה מברך ולונו על המעקה וק' ל"ג כתב לעשות מעקה
 כמ"ס גבי מוזה. אפשר דקמ"ל דעל נמי להבא משמע כדמסיק בפסחי' וכן במילה מברך על (לא כרמז"ס). ב מנחות ל"ב.
 כא אף שקבעה בכותל הכנה, דווקא ראשו כיון שאינו רואה, מדלא אמר פסולה דייק הטור דיעבד כשר, וכ"כ אחרונים לדעת רמ"א
 סכ' חס שנה לא מטבב. ולעג"ד לא אמר חלא לענין הנחה בטפח סמוך לר"ה, חבל אחורי דלת לא שמענו, ובטור נמי יש לפרש
 שמ"ס חס שנה באלה תקימות לא מטבב רק שחבא בדר ימין לא קאי חלא לענין שליש העליון ועפח הסמוך לר"ה ולא על אחורי
 דלת. ומה שמדייקים מדמחר בברייתא סכנה ואין זו מוזה ואל אמר פסולה, בראשית ברייתא תני' כדא חלאה במקל או שטיחה
 ח' דלת סכנה ואין זו מוזה, וחלאה במקל בפרוש אמר שמואל דפסולה, ועוד במגלה כ"ד חן העושה תפלתו עגולה סכנה ואין
 זו מוזה, וזה דלמי פסול מ"הת. טוב מנחתי כדברי בתי"א וד"א. וסכנה פרש"י מפני המזיקין שאין הבית משחמר ופקחו חוס' למה
 פרט זה בתנה במקל ומחורי דלת בכל הפסולים כן ותרלו דב' חלה ווקף ראשו. ול"ג דודאי בכל הפסולים כן, חבל צמיס חלה
 סו"א כיון דהמזוזה כשרה, רק מקומה חיוו נכון, מללת ומסנה שהרי בית מונבו היו עושין כן כנסמוך ולא נחוס, ש"מ לשחור
 מהני, להכי קמ"ל דחק בזה איכא ס' מזיקין, ובית ח' לא עשה כן חלא זכר מוזה כנסמוך, ובתוספ' ל"ג חלא בית מונבו עשה

קן

חייבין במוזה. אריא"ש מצוה להניחה בתוך חלל הפתח, ובמוזה הלך אחר הכר ציר א כגון מחיצה שבין כ' בתים ובה פתח א' לשניהם ב, ומוזה צריך להניחה בימין הכניסה כדאמר רבה ג בדרך דרך ביאתך מן הימין, ואיני יודע אם הכניסה לצד זה או לצד זה, אזלינן בתר היכר ציר מקום הציר שבמחיצה הוא עקר הבית ודרך ימין שנכנסין לה עושה המוזה. וציר מפרש כנמ' אבקתא, י"א שהוא רצועה שהוגרין בו את הדלת ומחויקה כדאמר לענין מלקות אבקתא אית לה ד והרב ריצב"ג פ' היכר ציר מלשון הכר נא, אבקתא חלל המשקוף שמכניס בו ציר הדלת, שכל מה שיש לו חלל להכניס בו דבר נקרא אבקתא כדאמר ה מטה עיולי ואפוקי בביוני, דרגש עיולי ואפוקי באבקתא. וציר מל' הדלת מסוב על צירה ו, מקום חלל שמתהפך בו הדלת, שתי ידות מתרגמינן תרתין צירין. ריש גלותא כנא ביחא אמר לר"נ קבע לי מוזהא, אר"נ חלי דשא ברישא, כלומר העמד עמודים של כותל תחלה קודם קביעת מוזה, דאי קבעינא מוזה ברישא ואח"כ העמד המוזה עם העמוד הוי תעשה ולא מן העשוי שהרי המוזה עשויה בעמוד קודם חיובה ולמדנו מציצת שפסול תומ"הע דכ' בהו גדילים תעשה לך ולא מן העשוי ו רב אחא משבחה וה"ג גרסו אר"נ לקבעי דשי ברישא דבמוזה הלך אחר היכר ציר ח. אריא"ש עשאה כמין נגר ט פסולה, אינו והא ריצב"ג אמר מוזהא דבי רבי כמין נגר עשויו, והאי פתחא דעייל רבי לבי מדרשא לא עביד מוזהא י, הא דעביד כסיכתא, הא דעביד כאסתורא יא, ואמרין אסתורא עד ארעא נחית יב ורב האי פ' אסתורא עצם שמתוח בין השוק ובין גב הרגל מלפנים והוא חופם מאמצע שוק עד אצבעות הרגל ויורד מן השוק בשפוע יג וזו דעבידא כאסתורא יד. ופרך הגמ' בהא דאמר פתחא דעייל רבי לב"מ לא עביד מוזה והא פתחא דעייל ר"ה לב"מ הו"ל מוזה? האי רגיל הוי כלומר הכל נכנסים בפתח דעייל ר"ה אבל פתחא דעייל רבי לדידי, ורוב העולם נכנסים בפתח אחר, דאריא"ד במוזה הלך אחר רגיל. ולא הוי לן האי פרושא דהא אמרין טו אנדרונא אע"ג דאי' ד' פתחי כל פתח חייב במוזה ופרך פשיטא ומשני ל"צ אע"ג דרגיל בתר, כלומר דיותר רגילים ליכנס בפתח א', מ"מ כיון שבתחלה נעשים כולם לתשמיש והשתא נמי לפעמים עוברי' בהם חייבין, וכ"ש שחייב אם אדם א' יוצא ונכנס, אלא ה"פ ר"ה רגיל הוי בההיא פתחא, אבל רבי לא רגיל הוי ליכנס בפתח זה אלא בפתח אחר. וכיון דלא נעשה מתחלה ליכנס שם ולא עבר איש בתוכו אלא רבי לפעמים, לא נתחייב במוזה טז. ומהא ליכא למשמע דפתח ב"המד חייב במוזה, דהכא בפתח היוצא מביתו לב"המד עסקינן דמינה עייל נמי מב"המד לחדרו, אבל פתח ב"המד שנכנסין לו מ"ה פ' ממוזה, דתני' יז יכול יהיו ב"הכנ וב"הכנ וב"המד מטמאות בנגעי' ת"ל ובה אשר לו הבית מי שמיחד לו יצא אלו שאין מיוחדים לו ומקו לה כרבנן דתני' ב"הכנ שיש בו דירה לחון חייב במוזה ושאין לו בו דירה ר"מ מחייב וחכמים פ'. ואביי ורבין יח אזלי באורחא קדמי' חמריה דרבין לאביי, ולא אמר לאביי ניוול מר, כי מטא לפיתחא דבי כנישתא אמר רבין לאביי נעיל מר, אמר לי' עד השתא לאו מר אנא, א"ל הכי אמר ר"ו אין מכבדין אלא בפתח שיש בו מוזה, אלא מעשה בה"כנ וב"המד דלח מוזה אין מכבדין? אלא אימא בפתח הראוי למוזה. והא דאמר בירוש' יט מוזה נתנה בשליש העליון, הגע עצמך שהי' השער גבוה, נתנה כנגד כתפיו, בי מדרשא דרבי הנינא עביד הכי, י"ל דמדרשא דר"ח הי' כמדרשא דרבי ור"ה שנכנסו בפתח זה מתדרס לב"המד והוי כפתח ביתם והייב במ'.

בה. אמר שמואל מצוה להניחה בתחלת שליש עליון כ, ורב הונא אמר מגביה מן הקרקע טפח ומרחיק מן הקורה טפח וכל הפתח כשר לט'. מיהיבי מגביה מקרקע טפח ומרחיק מקורה טפח וכל הפתח כשר למ' ד"ד יהודה, ר' יוסי אמר וקשרתם וכתבתם מה קשירה בגובה כ"א אף כתיבה בגובה, בשלמא ר"ה כר' יהודה, אלא שמואל דלא כר"י ולא כר"ז כב לעולם כר' יוסי, ומאי בתחלת שליש עליון דקאמר להרחקה כג' וחזי לן דהלכה כשמואל וכר"ו דנמוקו עמו כד ודאמר בירוש' כה נתנה כנגד כתפיו אם גובה הפתח הרבה, לא אתמר בתלמודא דידן כו. מיהו בהרחקת טפח מן הקורה לא אשכתן דפליג ר' יוסי אר"י

נחל אשכול

ק, ולא זכר למזוזה, ש"מ דש"ס פרש כן כדי שלא לטעות דמהני מפני מויקין. א מנחות ל"ג. ב מחילה זין צ' בתים וכלל בית פתח פתוח לר"ה, דאם רק בית א' פתוח לר"ה ולא השני, אין משגימין בהכר ליר לענין פתח שנייהם ועושין המזוזה דרך ימין של הכנס מר"ה לבית ועי' אחרונים, אבל כאלו שניהם יש להם פתח לר"ה וצויהם מחילה ופתח, ולא ידענן כי לחשיב ציאה וסי יליאה, הולכין אחר חור שבסוף שער הדלת סובב בו אוחו לז שהחור בו חסוב בית ודרך ימין שנכנסין בו ונחיה המזוזה, והיינו דרך ימין לאוחו בית שהדלת נפתח לתוכו ועושה מזוזה צויהם כניסה. ג שס ל"ד. ד מכות כ"ג. ה גרס ל"ו, צויה מכניס ראשי המסויחה צלרוכות וקושרין אותן זה צוה, אבקתא מכניס ראשי המסויחה צוקצים של עלים וקושרין אותן צתוך העלים. ו משלי כ"ו. ז כך פרש"י. ח שאלות עקב, טעמייהו כמ"ם חוס' דאי כפרש"י הול"ל קבע סיפי (עמודי) ברישא, והוא אמר שיקבע הדלת ברישא, לכך פי' דהוי פתחא זין חרי צתי ותלי' צהיכר ליר הדלת לקצוע מ'. ט חמסב צסק כנגר, כיחד צכוחל פ', דמניה לתת צלורך על הסף. י ב' דברי' אלו ספר, וסקוסי' מראשון סספר. יא סיכתא נגר כיחד הסקוע עד ראשו צעיומק פ', כהסתורא כשרה, הוא על"ש חבור הסוף והרגל, היינו שמוזה מחוברת צוקיפה על הסף ארכה לאורך הסף כרש"י ורמב"ם, ולא כר"ת שצריכה שכובה צלרכה לרוחב הסף. יב יצמות ק"ג, משס ראז' להניחה צוקיפה שסס קאי על על"ש שבצוק היורד כעמוד עד הרגל. יג! תשמע כרמ"א שייחתי צספוע וצאלכסון. יד וכן צערוך חליה שכובה וחליה צוקיפה כלסון צ' דרש"י אבל לקמן כ' המנהג צוקיפה. טו דף ל"ד. טז כדעת רמב"ם. יז יומא י"א. יח צרכות מ"ז. יט פ"ד דמגלה, וכרצנו פרשו חוס' יומא י"א. כ מנחות ל"ג מורד תלמטה למעלה צ' שלישי פתח ולכסיכום שלישי עליון יתיסה. כא תפלזן צגובה ראש ויד. כב דלר"ו סמוך לתקרה ולא צתחלת שלישי העליון מוטטה למעלה. כג פרש"י יותר משליש לא ירחיקה מן הקורה ולעולם כר"ו דוכל להניחה למעלה חשיגים העליון, ופרוש זה תכוון לפי נוסחתי צנמ': להרחקה, שלא ירחיקה מקורה שלמעלה יותר משליש" וסו' ל"ג. כד ערובין י"ד, מ"ז. כה מגלה פ"ד. כו ה"ש"ך הציא דין זה שאם השער גבוה לא יניחה למעלה מכתפיו, ומשמע אף שכתפיו לא מגיעים לשליש עליון. ומהני כר"י ורמב"ם ור"אש ה"ג ושאלות לא מייחתי, אלא סתמו מניח' צשליש עליון וחוס' כתבו להדי'

ספר האשכול, הלכות מוזה.

אר"י, דסייעתי' מחפלין דבעינן גובה, ת' גופיהו לא בסוף הראש והיד מניחם אלא בגובה, ואסור להניחם בסוף הראש והורוע א. העמיק לה טפח פסולה ב ואינו חוקק בפתח אלא כדי להחזיק גובתא דקניא ג וכן בירוש' נתנה לפניו מטפח פסולה ד, ליטא מסייע הניחה בפצים או שטלה עלי' מלבן ה אם יש שם טפח צריך מוזה אחרת, כי תניא האי בפתח שאחורי הדלת ו דהוי כפתח א'. תנא העמיד לה מלבן של קנים ו חותך שפופרת ומניחה, וצריך להעמיד הקנים תחלה אבל הכניסה בקנים ואח"כ העמיד הקנים פ' משום תומ"הע. בשעת קביעת המוזה מברך אבל בשעת כתיבה אינו מברך ח, ואי בעי לברך שהחיינו הרשות בירו ט אבל ברכת לקבוע מ' חובה היא וכיון שברך בשעה שקובעה תו ל"צ לברוכי י. — מוזה נהגת בלילות כבימים יא אמר רבא הני פתחי שימאי יב פטורין ממוזה, אית דמפרש מ' שממה, שאין עליהם תקרה, וי"א מפני שרואין השמים קרי להו שמאי יג ופליגי ר"ח ואבא יוסי חד אמר דלית ל' תקרה וחד אמר דלית ל' שקפי שקפי פ' תקרה שכן דרך פתחים שעושין תקרה עליהם להגן תחתיהם מפני חמה וגשמים, אבל הגאון פ' שקפי עין לוח שבו נקב שמכניסין בו ציר הדלת יד ויש ראי' למ"ד דלית ל' תקרה, שמנה בששה שערים שפטורין ממוזה טו שער שאינו מקורה ולא מנה דלית ל' שקפי. ושימאי יחפרש נמי שאין לו כל' כמו וקן אשמאי טז. אכסדרא פתוחה יז פ' ממוזה אע"ג שיש לה פצימין. מתיבי בית שעה, אכסדרא, וטרפסת חייבות בט' יח, הב"ע באכסדרא דבי רב יט דבי רב חדר מעלי' הוא? באכסדרא רוטיתא כ. נמצא ג' מיני אכסדרא, אכסדרא סתם עלי' אמרו בא העולם דומה לאכסדרא שרוח צפון אינו מסוכך, רוח ד' מפולש ופטורה ממ' שפתוחה ברוח הבית אע"פ שיש לה פצימין, ואכסדרא דבי רב חדר מעלי' שיש לו פצימין רחבים עד שנ' כבית, וי"א שלא היתה מפולשת כלל ולפי שהיתה עצורה ביותר לא הי' קורין אותה בית. וי"א ד' כותלי' הי' לה, ונקראת אכסדרא לפניו מן הבית, ובחוספתא כב מי שיש לו אכסדרא לפניו מביתו בזמן שגופפת כג נתנים לה ד' אמות בחצר ומכניס ומוציא, וכ"פ רב שרירא בפ' השותפין כד אכסדרא דבי רב שהי' חדר שפתחו צר מצדדיו וקצר מגבהו, ודאי חייב במוזה. ואכסדרא רוטיתא, שיש לה פצימין שאינן לחווק החקרה

נחל אשכול

כרבנו ש"ס שלנו חולק על ירוש' וגם ש"ע לא הביאו, ש"מ למטה משלים פסול (ואפשר שכונת ירושל' לעולם דוקא צטלים עליון, ואם שלים העליון ח' טפחים וכחפיו מגיעים למפתח התחתון משלים העליון לא יניחה גבזה מטפח ח' משלים עליון, אף שמדינא כל גבזה שלים עליון כשר, ואפשר נמי שכונתו אם שלים העליון למעלה מ' אמה דלא שלטה עיניו) וז"ו וז"ח כ' דמשמע תרמז"ס דפסול למטה משלים ע', ונק"ה כ' שרמז"ס ס"ל להרמקס אמר שמואל תמלת ש"ע, כדי שלא יניחה טפח סמוך לקורס דמורה ר"ו דפסול, אבל למטה מש"ע נמי כשר (ולדבריו גריכין לדחוק דמה שאמר ר"ו אף כ' בגבזה היינו דלא מכסיר למטה מחלו וט"ד זה נוכל לומר דירוש' ל"פ אש"ס דילן ושפיר מכסיר כנגד כחפיו למטה משלים) ול"ו, דא"כ הי' לרמז"ס לכתיב אם הניח למטה משלים כשר ועד היכן למטה כשר (כדי למעט שטת ר' יהודה ומגביה מן קרקע טפח), כמו שפרש אם הניח למעלה כשר עד טפח ס' לקורס, אלא ודאי מ"ש מניח צט"ע דוקא ולמטה פ' כדעת ר"הפ. א וז"כ ר"הפ ודלא כרמ"ש שמחיר סמוך למשקוף. ב מנחות ל"ג העמיק חור טפח בעמוד ונתן בו המוזה פ' דבעינן על מזוזות. ג שפופרת של קנה שמניח בה המוזה צ"מ ק"ב. ד ספ"ד דמגלה, נפשו צזה ספקו של קס"ע. ה העמיקה צסקף או אחר שנתן המוזה סומקין אבן על המוזה ועי"כ המוזה צעומק טפח. ו פרש"י כגון שיש פליס צמקלע דרומית מערבית וז' פתחים תחובין לו ח' צלד דרוס וח' צמערב וכשלת סגור צדרוס הוי פתוח למערב אחורי הדלת, אם יש עובי טפח צסקף המצדיל בין פתח לפתח לריך וזחה אחרת למערב הוהיל שאין המוזה צחללו, ואם לאו הוי כמונה צאותו פתח, וכן כשתלה מלבן לפניו משני הצדדים והמלבן רבה אה עוביו של סף עד שיש טפח בין פתח לפתח. וקשה אם עושה צדרוס צימין סנכנס מוזה, האריך יתקן צזה פתח לצד מערב דלנביה מוזה לחו צימין סנכנס, וע"כ המוזה רחוק כמה טפחים צימין פתח מערב עטו"ו. ואפשר להחיל ע"י צ"פ, ח' דרך כניסתו מר"ה ממערב לתורם וא' מנפון לדרום ויש להם סף אחד ולב' פתחים אלו המוזה צימין. אבל מדסיים רבנו דהוי כפתח ח' נ' כפרוש צעל ל"ק דמוזה דפתח מערב הוא עקר והוי כאלו אין פליס צחמ"ע כיון שאינו טפח אלא כפתח ח' נחשב שהולך צשפוע ממערב לדרום. ז שאין לו סף עץ שיכול לחקוק בו מקום למוזה. ח מנחות מ"ב. ט עש"ך כהן וסי' כ"ח. י כשנכנס צבית לדור סס (דלא כמג"ח סי' י"ט שכ' שערך הצרכה כשנכנס לדור צבית שיש בו מוזה) לאפוקי צילת לא מצריך צשעת עשיה שעדיין יוכל לצריך צשעת עטוף דהוי עובר לטשייתן דאינו מחייב עד אחר עטוף כמ"ש תוס' יצמות ג' ע"ב ועכ"פ קודם עטוף, אבל הכא כשנא לבית לדור צאותו רגע שמעכצ עלמו צבר חלה המלוה לכן התקינו לצריך צשעת קביעתה וכך הביא לקמן צשס הגאון: צית מדש כיון שגמרו חייב צמוזה כיון שקצבו לדור צו. יא צרכות כ' קדושין ל"ד, ירוש' סוף מגלה. יב מנחות ל"ג. יג מדפרש שמאי קודם שהביא הפלוגתא, מכלל דס"ל כ"ע מודי שאינו מקורה אלא דפליגי אי השער אינו מקורה אי הבית כפי' צ' דרש"י. יד דלית ל' מזוזות כפ"ח של רש"י ועתוס' שאצנים צולטים כשיני מוזה. טו יומא י"א, אבל לפרוש שקפי משקוף והיינו תקרה ח"כ למ"ד אין לו תקרה קאי על הבית קשי' ק' תוס' קתני שערי חצר חייבין ומגר אינו מקורה. וז"ו תרן חצר דרכו צכך אבל צית אינו מקורה אין ר' לירס, ועוד צחצר נמי הבית פתוח לו והוא מקורה, וכ' פוסקין מ"ד ל"ל תקרה ס"ל נמי חסר מזוזות פטור. טז קדושין ל"ב ומ"ל דהתם פרושו ריק? כ' הערוך דאי' סנהדרין ס"ג חשיי ממת עשו אח אשימא מתי אשימא צרחא קרחא, פי' צרחא חיים, וקרא אשימא מפני שהוא ריק מלמד, ואשמאי צל' יין איס גבזה. יז פתוחה ליתא צגמ', אכסדרא יש לה ג' דפנות ואין דופן צרוח ד' ויש תקרה עלי' וגם פלימין עמודים צרוח רביעית ומ"מ פטורה שטמודי' צששני לדיס איס אלא למזק תקרה שעלי'. יח צית שער צית קטן שעושין צלד שער החצר לשומר הצית, מרפסת מדרגות כסילס עשויות לפני עלי' צבחצר מסובבת צמחילת וצני עליה עולים ויורדין ממנו צפתח דרך סולס לחצר. יט שגס צרוח ד' דופן אלא שאין מגיע לסכך. כ עשויה חלונות חלונות מכל הצדדים וכן צרוח ד' רש"י. וערוך פ' שיש צרוח ד' פלימין קטנים שטור אמה ח'. בא צ"ב כ"ה רוח ח' אינו מסובבת שאין לה מחילת וז"ל כהן מסובב. כב צ"ב פ"ק. כג מסוגרת ומחוברת, ערוצין ל"ג שנים סחילונים מגופסין. כד צ"ב י"א ע"ב.

התקרה ויש לה כותל ברוח ד' ואין גבוה אלא ב' אמות ועשוין חלונות חלונות א' וסומכין עליהם בני אדם, גם זו חייבת. ובית שער דחייב במ' כגון שעל פתח השער יש תקרה לעמוד ובעליו חצר מפרקין שם משאם ויושבין בו בחמה מפני הח' ובגשמים מ"ג ב'. מרפסת כגון חצר שיש לה בתים מרובים ודרים בעלי', ולפני העלי' תקרה חלולה עומדת על עמודים לפני פתח העלי', להשמיש ויש שם מעלות לעלות אלי', ולפעמים ד' וה' פתחים למרפסת ג' ואמרו ד' אין לה אלא ד' אמות כגון שיש כמה דיוורים שפתחם אל המרפסת. מרפסת ל' מעין נרפשה ד' רפסה ו'. והוא מקום מעבר נדרס ונרפס ברגלים כדרך, וכמו מסלה טן סלה כל אבירי, סלוה כמו ערמים והחרימוהו ז'. בי ארויקי פי' בית שער פתוח לחצר ובתים פתוחים לבית שער חייב בשתי מוזהות, במקום שנכנס מבית שער לבית וגם בפתח היוצא מבית שער לחצר. בית שער הפתוח לגנה ולקטניות, פי' חדר קטן ששוכבין בו, ר"י אומר נדון כקטניות, וצריך מוזהו גם לבית שער, וחכ"א נדון כאויר, ואית גרסי בבית שער דגנה ח' וא"צ מוזהו. רב ושמואל אמרי תרויהו מגנה לבית כ"ע ל"פ דחייב ט', כ"פ מבית לגנה י', מ"ס עקר גנה, ומ"ס עקר קטניות, ורבה ור"י אמרי מבית לגנה כ"ע ל"פ דפטור, דביאת גנה עקר, כ"פ מגנה לבית יא, מ"ס עקר גנה ומ"ס עקר קטניות, והלכתא כרב ושמואל לחומרא, ור"י וחכמים הלכה כחכמים וכל בית שער למקום חיוב חייב למקום פטור פ' יב. בירוש' יג פתח פתוח לגג ולגנה, ריב"ז אומר הוא כפתוח לחיל, וחכ"א כפתוח לשוק דלאו מקום דירה הוא. לול הפתוח מן הבית לעליה יד' יש לו פתח א' חייב במוזהו א', ב' פתחים חייבת כב"מ. והאי אנדרונא דאי' לי' ד' וה' פתחי כל פתח ופתח חייב, אע"ג דלא רגיל אלא בחד טו. פתח דקרנא טו חייב במ' אע"ג דלית לי' פצימין, עדי פצימין, פי' כותלי בית הן מוזהותיו, עדי כבר פרשנו יו'. רב מרי יח אקלע לבי מר שמואל הוי דליכא אלא חד פצים ועביד מוזהו משמאל יט א"ל כטאן כר"מ כ' אימר דאמר ר"מ מימין, משמאל מי אמר, דתני' ביתך דרך ביאחק מימין, דכי עקר אינש רגלא דימינא עקר ברישא, א"נ מהכא ויקח יהודיע הכהן ארון א' ויקב חור בדלתו ויתן אותו אצל המזבח בימין בבא איש בית ה', מאי ר"מ, דתני' בית שאין לו אלא פצים א' חייב במ' דר"מ, וחכמים פושטין, מ"ט דר"מ מוות כ' כא מ"ט דרבנן מוזהו כ' שתיים. תני' כב מוזהו מעוש מוזהו שתיים ובפ' ב' נמי כ' מוזהו הוי רבוי אחר רבוי ואין רא"ד אלא למעט מעטו הכתוב למוזהו א', פי' אפי' אין לו אלא א' חייב דברי ר"יש, רע"א הרי הוא אומר על המשקוף ועל שתי המוזהות, סח"ל שתי, זה בנה אב כ"מ שכ' מוזהו אינו אלא א' ער שיפרט לכך הכ' שתיים כג. ומדחוינן דר"יש

נחל אשכול

א זה מורכב מז' פרושי' שהבאתי. ב והוא כזית קטן כמ"ס רש"י והוי קלח דירס, והתוס' הקשו מיומא י"א בית שער אכסדרא ומרפסת פטור מ"ה ותרו' מדרבנן ח'. אבל דעת רבנו כר"ף ורמב"ם הכא איירי פתוח לבית כמ"ס דף 79. ג לכל בית שבעלי' פתח פתוח אל המרפסת. וכשיורדין במרפסת דרך סולם לחצר פוגעין בפתח המרפסת מלמטה. ד ז"ב י"א שאין לכל בית זנית שבעלי' ד' אמות בחצר אלא נותנים ד"א לפתח המרפסת למטה בלבד כיון שכולם הולכין דרך מעלות של מרפסת מפתחה לחצר. ה משלי כ"ה. ו ל"ל ומלסון ושארם ברגלה רפסה, דניאל ז'. ז איכה א' ירמו' ל'. ח דבית שער פתוח לחצר ולבתים אמרו לעיל דלריך מוזהו. ט פרש"י אס היכר זיר צבית סס סוצ' דלת על זירה. י שהיכר זיר צגנה. יא אפי' היכר זיר צבית. יב ומ"ס ולחומרא היינו נגד רבס ור"י, אבל ר"הפ ס"ל מהוסיף ונחומרא לאורי' צפונתא ענמה לחומרא כר"י. יג סוף מגלה פי' אע"ג דהיכר זיר צגג וצגנה דינו כפתוח לחיל, מקום דירס שיושבין סנה' צצבו"ט, סנה' פ"ח. יד מנחות ל"ד ארובה צלמנט עלי', עולין לה מן הבית צמעלות וסביב המעלות ד' מחילות עד למטה ופתח צמחיות כדי שלא ירד אדם מעלי' לבית אלא צרסות צעלים, וכן עושין צני עלי' למעלה מחילות סביב הארובה ופתח, וא"כ יש לעלי' לפעמים פתח צעלי' ופתח צבית. טו פי' מתחלה הולכין לכל הפתחים שאנשים הרבה משתמשים בחדר זה, אע"ג דעתה נחמטט חשמינן וא"ל אלא פתח א' ערש"י. טז הפתח צקקן זיית הבית ורשאי כותלי בית הן מוזהותיו. יז ח"א דף 44. יח צנוסחנו ר"פ וכו' מע"מ ט"ס דר"פ לא הוי צימי שמואל. ואני אומר אולי הוא ר"פ סבא תלמידו של רב קדושין ע"א, וע"ז כ"ז צ"פ משמ"י דרב, מנחו' ל"ב. יט הפתח הוי אלא זיית הבית משמאל, וצימין הבית לא הוי פלים ומסיים רש"י אלא סף שסיגר צו, כונתו דצילול הוי סיגר הבית ע"י דף גדול וספק מחויקו. ב לקמן. כא טעם זה של ר"מ אינו צנוסחנו אבל מרדכי העיד שזה ג' רי"ף (צרי"ף שלנו ליתא) ומשמע דלר"מ מוזהו חסר, ובכל ספריו מוזהו דשמע מלא ו' בצרייתא, ונ' דר"מ דרש מח"ו קדמיתא והא דמלא בצרייתא דמשמע שנים אמוזהו דעלמא קמי דכ' נמי בצעריך סערים דעלמא וכו' לעיל דף 75. כב צנוסחנו מ"ט דר"מ דתני' דמוכח דר"ש ור"ע כר"מ ס"ל אפי' פלים א' חייב ומר שמואל נמי עביד הכי, ולכך פסקו ר"אש ועור כר"מ, אך לפ"ז קשה למה אחר רב מרי כמאן כר"מ הו"ל כר"ס ור"ע דקסיי מיני'. ונ' מה"ט לא פסק הרמב"ם כר"מ דס"ל ר"ס ור"ע לא דצרו מדין דר"מ אלא מד"א ולא גרס דתני', אלא כרבנו תני' (וטעמא דר"מ כבר אמרנו) וס"ל דר"ס ור"ע לא קיימי אפנים א', אלא אכתב שאין לריך להניח אלא אפנים א' ולא על שנים כמ"ס לעיל צסס ריב"א, אבל מודי דלא מחייב אלא אס יס צ' פלים, וכ"כ אהמ"ו הג"ל סקן דעת סת"ג סכ' אין לריך להניח המוזהו צשמאל וצימין דתני' מוזהו שומע אני וכו' דברי ר"ס ר"ע אומר וכו' ואי ס"ל דצרייתא קמ"ל דפלים א' נמי חייב, אין ראי' לרינו דו"ל לב' פלים צ' מוזהו, א"ו ס"ל דצרייתא מכתב המוזהו איירי שאין לריך צ' אלא על מוזהו א'. וכ"כ צל"ת דאל"ל כפרש"י צבג' דמיירי לפטור פלים א', דא"כ מאי אחר ר"ש אין רבוי אחר רבוי אלא למעט, ומעטו רחמנא למוזהו א', אדרבה הלא הוא מרבה פלים א' לחייב (ויותר הו"ל: לפרש"י כך הוי לריך להניח ל' הגמ': מוזהו ומעט פלים א' וכדר מוזהו ומעט פלים א', אין העוט אחר מ' אלא לרבות פלים א', וכך חמה על פרש"י צל"ק) אלא ודאי מכתב מוזהו דצרו, מדכ' חורה על מוזהו שמעיין דלריך לקבוע צ' ספרים ומדהדר כ' הוי ארר"ר אלא למעט, דבכתב ח' די. אבל רבנו ס"ל כפרש"י דר"מ ור"ס ור"ע ומר שמואל ס"ל פלים א' חייב ע' דצריי צסמויך. כג וקשה מנחת ל"ג וסוף אהרן שתי ידו זה צנין אב ללמוד ממנו כ"מ של ידו שתיים צשמעט, ונימא ה"נ שתי ידו צנין אב וכמ"ס ידו אינו אלא א' עד שיפרט שתי? ונ"ל דהתם כתיב שתי ידו חסר לשון יחיד וכו' אלול שתי, ודאי להורות כל מקום דכ' ידו אפי' הקרי נמי ידו מ"מ שתיים צשמעט, דאי דוקא צאהרן לריך

ספר האשכול, הלכות מוזה.

דר"ש ור"ע נמי כר"מ קיימי ומר שמואל נמי עביד הכי א . . . ת"ר וכתבתם יכול יכתבה על אבנים נאמר כאן כתיבה ונאמר להלן כ', כלומר בס"ת כ'. . . ב מה להלן בספר אף כאן בספר, ולא ילפינן גו"ש מוכתבת על האבנים דכי חבא, דהאי כ' אינה נוהגת לדורות, להכי דנין כ' הנוהגת לדורות טכ הנ"ל, וכמ"ש להלן ויאמר להן ברוך מפיו יאאה"ה ואני כ' על הספר בדיו ג אמר ר"א לרב אשי רחמנא אמר על מוזהות כחוב ואת אמרת נילף כתיבה כ' ? אמר קרא וכתבתם והדר על מוזהות ד אי הכי גו"ש ל"ל, אי לאו גו"ש הו"א ליכתב אאבנא וליקבעה אסיפא. פסקא לגאון: פתח שיש לו פציטין חייב במ', אבל בית חכסא מפני הטנופת וכן בית שאין בו ד' אמות על ד"א שאין זה דירה פטור ה' ולול פתוח בין בית לעליה חייב במ', ומצוה להניחה בתחלת שלישי עליין בטפת הסמוך לר"ה ומימין הפתח. ומ"ש שיש לו פציטין לא אחברר לן ו . . . תו כ': השוכר בית מני חייב במ' כדאי' בירוש' ז' ומוזה חובת הדר הוא ח' ואסור לישראל להניח מ' בביתו של נכרי, אלא כשיוצא יטלנה, שישאל חייב במ' ולא הנכרי מ' שכך שנינו לענין ציצת אין אדם רשאי למכור טלית מצויצת לנכרי עד שיתיר ציציותיו ו' ומכ"ש מוזה שהיא קדושה חמורה ע"כ. והוי לן דראיה דאייתי הגאון מציצת לברורי טעמא דאסור אתא יא' אבל בהד' שנינו יב' המשכיר בית לחברו על השוכר לעשות מ', וכשהוא יוצא לא יטלנה, ובגוי נוטלה ויצא. מעשה בא' שנטלה וקבר אשתו ובניו, מעשה לסחור? ארישא קאי, כלומר אם נוטלה וישאל בא' לדור אחריו, ומענישין אותו מדה כ"מ, הוא לא חשש לשמור בניו של חברו, דכשאינן משומרין ע"י מ' מתיים, להכי מענישין ל' בדירי'. וכן הגאון אם יצטרך היוצא לאותה מ' במקום אחר נוטלה ויוצא וכו' רב אחא יג' הנ"מ דאסור למשקל היכא דלא קבע מ' בשעתא בפתחא אחרניא, אבל היכא דבעי למשקל מן האי פתחא ומקבעה בפתחא אחרניא וכן היכא דשקל תכלתא טהאי גלימא ורמי לה בשעתא בגלימא אחרניא שרי, כיון דשקל אדעת' למעבד מצוה בהא ליכא בויון דקיי"לן כשמואל יד' דמתירין ציצת מבגד לב'. ואיכא דאמרי דיותר ליתן דמים מחברו, אע"ג שאינה צריכה לו

נחל אשכול

לריך שתי ידיו, הו"ל למכתב ידיו ולא לריך שתי דמטיט רביס שניס, ומחילא ידיען היכא דכתיב וקרינן ידו שאינו אלא ח', כיון שהוא ל' יחיד, אלא ודאי להכי כ' שתי אלל ידו וכו' חסר ואעפ"כ קרינן מלא, להורות כל ידו ל' יחיד נמי אשתי ידיו קאי (ומה שתמוהו חסו' סס פ"ט על למוד דר"ש אין רבוי א"ר דלא הוי אלא חד רבוי לא שבנתו, דמוזהות בשמע נמי רבוי דהו"ל ל' יחיד). א' ז"ל אלמא הלכה כר"מ וכו' הר"אש. ב' וכתב לו א"מ הסורה הזאת על ספר, עמ"ס דף 72. ג' פרש"י דמהאי קרא נפקא דלריך דיו, אבל לרמז"ס פ"א דתפלוג דיו בסת"ס הלמ"מ כירוש' פ"ק דמגלה ה"ט. אבל העקר שבדרייתא זו לקומה מספרי ושם הנוסח אע"פ שאין ראוי לדבר זכר לדבר שו' ואני כ' על הספר בדיו, מצריך ראיו הכותב צבי לריך דיו, ועד דאתא ברוך מאן גמרי אלא גמרא גמירי מהלמ"מ, ואתא צ' ואסמכה אקרא (כדאי' גבי יחזקאל יומא ע"א וס"ד). ד' רש"י וחוס' גרסי וכתבתם כ' תמה ופר"ש על אבנים אין כ' תמה וקסה מאי מסיים: לריך גו"ש שיכתב צספר דאל"ה הו"ל שיחקק על אבנים דהוי כ' תמה, דהא אמרנא על אבנים לא הוי כ' תמה? ולג' רבנו א"ש, דר' אשי הסיב מקרא לא מוכח דלריך לכתוב דוקא על האבנים דפרושו וכתבתם וסדר ע"מ, ופריך אס כך נראה ספרו ל"ל גו"ש, ומשני מסיס דאיכא לפרש גם על שיכתב על אבנים (ולא הוי שום ס"ד שעל אבנים אין כ' תמה). מיהו נ"ל אף אי ג' וכתבתם כ' תמה אין הכרח לפרש"י, ד"ל כמו שפרשנו ור"א לא דייק מידי מ' כתיבה תמה, ובחנם נקטה מסיגרא לישנא דברייתא שבת ק"ג, שכן דרך הגמ' לסדר דרשות הכתוב צכ"מ שהביאו אף שאין להן שייכות במקום ההוא כמ"ס צספרי צבית אברהם דף 98 ראוות לה וע' חוס' שבת ל"ט דמייתי אג"א מה שנסבה צסאר מ', ועי' יומא פ"ז ע"ב צנחא היא ולא שייך לקוטיחו סס וחולין ס"ג סוף ע"ב מייתי צביתא דלא לריך לקוטיחו אלא מחוס דבע"ז לריך לה, מייתי נמי צחולין. שזי מלאתי שניס ר' אחת, צמרדכי ס"פ הקומץ ח"ל רש"י ג' כ' תמה ועל אבנים א"א, וק' לר"ת ודאי אפשר, להכי ר"ת ור"ג גרסי: א"ק וכתבתם, כ' וסדר על מוזהות. ה' יומא י"א סוכה ג'. ו' ל"ל אי ס"ל דבעינן צ' כרצק או א' נמי חייב כר"מ כמ"ס לעיל. ז' סוף מגלה, לא אייתי ראיו מצבלי צ"מ ק"צ המשכיר בית לחברו על השוכר לעשות מ', וכשיוצא לא יטלנה, ובנכרי כשיוצא יטלנה, ופי' רמז"ן ועוד אס שוכרו מנכרי, ש"מ שוכר מנכרי חייב? ד"ל ספרו ובנכרי, אס הבא אחריו לדור הוא נכרי, אבל לעולם צעל הבית ישראל הוא. וע"כ ל"ל כן לחוס' מנכות מ"ד דס"ל בית של אחרים פטור מ"הת אפי' לאחר ל' יום ור"י (הובא צהג"מיי) פוסק מה"ט השוכר מישראל חייב מדרבנן לאחר ל' יום כמו צטלית שאלה שלא יאמרו שלו הוא, אבל צבית כותי לא אחי למיטעו דקלא אי' לי' השוכרו פטור אפי' לאחר ל', והא דאמר מ' מוצת הדר, היינו לפטור ישראל כשכותי שוכר מומנו, אבל לא ליחייב ישראל השוכר מכותי. וקסה צצ"מ אמרינן ובנכרי נוטלה כשהוא יוצא, פשיטא אפי' כסדר צו פטור דהוי ציתו ס"י? וע"כ מפרש ובנכרי לא שהצית של נכרי אלא של ישראל, ובנכרי פרושו אס נכרי צא לדור צחוכי. ה' צ"מ ק"א ע"ז כ"א. ט' המפרש צירוש' כ' טעם שמא ינהג צה מ' ציוון ולהגאון נמי. י' מנחית מ"ג ואמרינן מ"ט מחוס זונה פרש"י דלמא זונה ישראלית סבירא דישראל הוא ומצעלה ליה ועברין מחוס לא תתמתן, וז"ל דוקט רישא דקרא וסמך על לא תקח שהוא סיפא דקרא, דלא תתמתן לא שייך אלא צחישות, ולא תקח אף צונות וכו"ל גם צגמ' ע"ז ל"ו במ"ס חוס' סס, ודוקא אס הגוי מו' אימות עבר אללו דלא תקח, לעור וסיעתי כמ"ס הב"ה צא"ה ט"ו, אבל לרמז"ס דס"ל כר"ש דקרא בכל האומות ודוקא דרך אישות, אבל צונות אפי' צו' אימות ליכא אלא נשג"ז דרבנן (ומ"ס צע"ז סס דאוריי' נכרי הבא עב"י כ' חוס' ספ"ק דיצמות לאו דאו' ממש אלא גזרה קדומה מצ"מ של סס, ובקדושין ע"ה כ' אסור עשה וערש"י סס ס"ח ע"ז שבצורה נולד) סוף סוף בין לרמז"ס בין לעור אין צבעילת זנות לאו, אלא לטור צו' אימות, וקסה הקיי"לן ממון סנכריב ליכא ז"א? ע"כ ל"ל מ"ס רש"י לא תתמתן לאו דוקא אלא נשג"ז דרבנן. ועוד פרש"י דלמא נתן לה אתנן והיא אומרת ישראל נתן לי ואחי למחשדי', ועוד טעם צגמ' שמה יתלוה עמו ישראל צדרך ססבר ישראל הוא. יא כמ"ס צחיות שלפניך. יב צ"מ ק"א. יג שאלות שלת. יד מנחות מ"א שבת כ"ב, אבל חוס' כ' צמוזה מודה שמואל דאסור לפי שזויקין צחין צבית שצ"מ וכשנוטלו מזויק מיד

לו, וכל כמה דלא יהיב דמים לו נוטלה ויוצא א. עוד כ' הגאון טוזה שנמצאת בין הספרים מצוה לקבעה בבית א' ולא להורידה מקדושתה כמ"ש ברצועו' ת' ובמפתח ב. . . וישראל ששכר הצרו לנכרי ועקר המ' שהיו בחצרו יקבעם בבית הדר בו וא"צ לחדש אותן ג. ומ"ש בענין טפות דחפלין הוא כדאטרינין ד סודר דאומני' למיצר תפלין וצר בי' ת' אסור למיצר ביה פשיטי, דמאן דבעי ה. . . עביד להו כלי שהוא כליין טפה, ומאן דבעי עביד להו סודר אפי' כל שהוא למיצרינהו ביה. עוד כ' הגאון עשה כמין נגר פסולה, שמנהג לזוקפה ולהעמידה כמו ס"ה ו, והיכר ציר הוא במקום שנוקבין בסף להכניס בו ציר של דלה, ובית שיש לו ג' או ד' פתחים צריך מ' לכל פ"פ אע"ג שרגיל בא' יותר מכולם, ואוצר שפתוח לבית צריך מ' בין באותו פתח ובין כל פתח שיש לו דתני' ז אחד שערי בתים א' ש' מדינות ועיירות ורפת ולולין וטחבן ואוצרות יין ושמן כולן חייבין במ'. מוזהב שאינה משורטטת פסולה. מוזהב נוהגת באנשים ונשים גדולים וקטנים ה' בית חדש כיון שגמרו מיד חייב במ' ט ובית שאין בו ד' אמות על ד"א פטור מן המ' ומן המעקה י ואין חוזר עליו מעורכי הטלחמה ע"כ. ת"ר בשעריך יא אחד ש' בתים וש' חצרות וא' ש' מדינות, כלומר מדינה מוקפת בהרים ואין יוצא ובא אלא דרך שערים, וא' שערי עירות חייבין במ'. הני אבולי דמחווה, פי' שערי עיר, דרוב ישראל בה, מ"ט לא עבדי מ', לחזוקי לאקרא דכובי קעבידי יב ואקרא דכובי גופא ליכעי מ' דאי' בי' דירה לשומר בית האסורים דתני' ב"הכנ שיש בו דירה לחון חייב, אלא אמר אביי משום סכנה, שיאמרו כשפים אתם עושין, דתני' מ' יחיד, נבדקת פעמים בשבוע ושל רבים פעמים ביוכל, ומעשה בארטבון א' שהי' בודק מ' בשוק עליון של צפורי ומצאו קסודר א' ונטל ממנו אלף זוז. ואע"ג דשלוחי מצוה א"נ, היכא דשכיח הויקא שאני יג. ודאמר מ' יחיד נבדקת פעמים בשבוע, לא מפני כתיבתה אם היא כהלכה בדביקה זו קודם שיקבענה, אלא משום שמא נטשטש הכתב מ' מים ואויר, ודיחיד אינה נשמרת כ"כ טעפוש ומים, אבל דרבים הכל שומדין אותה בכניסתן ויציאתן ואצ"ב אלא פעמים ביוכל יד כך פי' הגאון הבדיקה מ' עפוש כבדיקת תפלין טו. תני' שערי בתים ומדינות חצרות ועיירות וכן רפת לולין טחבן ואוצרות יין ושמן חייבין במ' יכל שאני מרבה בית שער אנסדרא ומרפסת ת"ל ביתך, המיוחד לדירה, יכל שאני מרבה ב"הכס ובית הבורסקי בית המרחץ ובית הטבילה טו' ת"ל בית העשוי לכבוד, יצאו אלה שאינן עשויות לכ' ויצאו הר הבית לישכות ועורות שאינן כבית שהוא חול, שאלה של קודש הן. וב"הכנס נמי פטור יז אבל אי אית בי' דירה לחון או ב"הכנס של כפרי' דדיירי בי' אורחים יח חייב. ודאמר בית שער אנסדרא ומרפסת פטורין ובהקומץ רבה יט תני' חייבין? התם כשפתוחין לבית והכין משמע בפ"ק דסוכה כ, ובית החבן ובית הבקר ובית העצים ובית האוצרות אם הנשים רוחצות בהן ועומדות ערומות פטורין מט' כא ושער עשוי ככיפה תנאי דתני' כיפה ר"מ מחייב וחכמים פטורין ושון שאם יש ברגלה עשרה כב שהיית, ואי' דגרסי שלשה כג. אמר אביי דכ"ע גובה יו"ד ואין ברגליה ג', כלומר שנחמטט רוחב ד' של הפתח קודם שהגיע גובה שלה לכלל ג' לאו פתח הוא, אי נמי יש ברגליה ג' ברוחב ד' ואינו גובה יו"ד לאו כלום הוא, לא נחקקו אלא כיש גובה יו"ד וברגליה ג' ברוחב ד', אבל אינה רחב ד' בגובה יו"ד ויש במקום הסתום למעלה לחוק להשלימה לרוחב ד' בגובה יו"ד ר"מ סבר חוקקין להשלים כיון שיש ג' ברוחב ד' שם פתח עליו ויכל לחתוך מן עגול שיהא, שוהא בקו המדה וכי לא חתך כמאן דחתך דמי וחכמי' פטורין כיון דמחוסר מעשה כד והגר"צ לא כ' אלא אם יש ברגליה יו"ד כה' חייבת וכ"כ שאר רבואתא. וכיפה מלשון הלכוף כאגמון ראשו, ג' מלכו בכיפה, וכיפה היחה בראש כ"ג כו. ת"ר בית האשה ובית השותפין חייב במ' כז, אע"ג דכ' ביתך, ליכא למדרש ולא בית אשתך דמטיך למען ירבו ימיכם נשי נמי בעי חיי, אלא ביתך כדרבא דרך ביאתך בימין, וליכא למעט מבינת בית שותפין דקרא למען ירבו ימיכם לרבים

קאי

נחל אשכול

וכקיי"ן צש"ע. א צ"י צסס הר"ר מנוח כ' שאין מוליחין הממון צע"כ חלל טוב שישלם אם היוכל מקפיד. ב ל"ל ובמפתח שלכן. ג דני"ת מלוה צמדשות. ד צרכות כ"ג, כונתו נפרש דמפות לחפנין תשמים קדושה. ה חולי ל"ל מאן דצעי ליכנס לנ"סכ דלמחרין צברכות כ"ג כשמולץ ת' סמוך ללילה ונכנס נכ"ס עושה להס כים טפח וחוזו הכלי צידו ונכנס דוקא צכלי המיוחד להס לריך ט', חבל חינו מיוחד ח"צ טפח, וכ"פ צתרי' צסס ר' האו, ולפרש"י לא מייירי כשנכנס לנ"סכ חלל כשמולנס צלילה. חולי הצו"ל זה דקמ"ל אף השפופרת שמיניחין המוזהב תשמים קדושה ככים ה'. ו כרש"י ורמב"ם ולא כחוס' ט' לעיל דף 75. ז יומא י"א. ח סס. ט כיון שדעתו לזור סס. י סוכה ג' כיון שאינו ראוי יפה לשמוש לא קרי ציתך. יא יומא סס. יב צנין מגדל עליהם והסערים תחתיו עשויס ככיפה שהצנוי ע"ג כיפה חזק מאל. יג סס צגמ'. יד ורש"י פי' אין מחריחין ט"ל שחם יטריח יאמר כ"ל יעשה חצרי. טו ת' ח"צ, רק לשאלות צטור ל"ט, חבל חם אין מיטחין חדיר כ' ח"ח לריך לבדקס פעמיס צצבוט. טז אין צו זוסמח, ולא נשמע מצית המרחץ דהו"ל משוס זוסמח ואיכא צרייתח דתני בית המרחץ ושטיס רחמנות לאורי' דלחו דוקא מרחץ רבים דנפיש זוסמח חלל חפי' מ' דיהי, גמ'. יז סס. יח מדילי' כ' רצנו כן וכ"כ הרמב"ם. יט מנוחת ג"ג וכ"כ הרי"ף. כ תכלל נשמע דחמר דף ת' סוכת היוגרים פנימית חייבת וחילוטה פ', ופריך ותסוי חילומת צצית סער לפנימית וצ"ס חייב צמ', ומתריך דלל קביע, דפנימית אין לו קביעות כ"כ, ומשמע להדי' חלו ה' פנימית קצוב חצנוי חילומת מ', דלחל"ס הול"ל צרייתח זו אחי' כחודך צרייתח דיומח דפוטרת צית סער. כא כרצ כסנל יומח י"א דוקא חם וחלומת פ' אוחן ומקומות שאין צית דירה ממש לדעת רי"ף ור"ח חלל צחדר סעקרו לדירה חפי' צרוחנות ח'. כב קודם שיחמיל סעגול וקודם שיחמטע רוחב הפתח חד' טפהיס, דאפי' הכל סחוס מיו"ד ולמעלה יש סעור פתח בגובה ורצנו ד'. כג ג' צאורך צרוחב ד' מודי רצנן דח' חע"ג דצו' טפהיס שלמעלה מג' אין רוחב הפתח ד', נחשבת כאלו יו"ד טפהיס צרוחב ד', ולא פליגי חלל חם יש צרגליס ג' צרוחב ד' חבל אין גובה כל המוזהב יו"ד, ר"מ ס"ל חוקקין להשלים והווי כאלו רגלי' יו"ד ורצנן פליגי, ערוך צסס הגאון. כד פרושו כרש"י ומרדכי וטור הכל תלוי צרוחב ד' וגובה יו"ד וחו גס העקוס מלטרך לגובה יו"ד, חפי' מחמיל להחטעג מן החרך, חבל לרמב"ם ח"ל רוחב ד' (ולא חכר צס"ס רוחב ד' חלל לר"מ שצתנאי זה ס"ל חוקקין להס) דצגובה יו"ד חע"ג שאינו רחב חלל ג' חייבת, חבל סגובה ל"ל צסוה מן החרך צלי עקוס. כה ל' דס"ל כרמב"ם. כו מגלה י"א חולין קל"ח. כז יומח

ח

ספר האשכול, הלכות מוזה.

קאי א ובשותפות עם נכרי פטור ב. שחי סוכות של יוצרים ג זו לפנים מו, הפנימית אינה סוכה וחייבת במ', והיצונית סוכה ופטורה ממ'. ופריך ותהוי כבית שער לפנימית דקיי"לן ב"ש חייב במ', משום דלא קביעא ד. המשכיר בית לחברו ה משכיר חייב להעמיד לו דלתות, לפתוח לו חלונות, לחזק לו תקרה, שוכר חייב לעשות לו סולם מעקה ומוזה ולהטיח את נגו ו. מוזה פשיטא חובת הדר הוא? אלא אף מקום מוזה, כלומר אף במקום שצריך לנקוב בסף ולהכניס המוזה על השוכר רמ' חיובא דהא נמי לאו מעשה אומן הוא, דאפשר בגובתא דקניא ו. ת"ר ה טלית שאולה כל' ל' יום פטורה מן הציצית, והשוכר בית בח"ל והדר בפונדקי אפי' בא"י פטור ממ' כל' ל' יום, אבל השוכר בית בא"י חייב במ' מיר משום ישוב א"י, דלאחר שעשה מוזה לא יעוב הבית דצריך להניח המוזה, כשיצא ט. תני' י וראיתי את הרם ופ"ע, רואה אני דם עקדתו ש"י שנ' ויקרא א' שה"ה ה' יראה ולהלן אומר ובהשחת ראה וינחם יא מה ראה, דם עקדתו ש"י שנ' אלקי' יל"ה לעולה בני, הלא דברים ק"ו אם דם פסח מצרי' הקל שאינו נוהג אלא לשעה ואינו נוהג בלילות כימים וא"נ לדורות נאמר בו לא יתן המשחית לבוא אל בתיכם מוזה שיש בה יו"ד שמות מיוחדים ונוהגת בלילות כימים ולדורות עאכ"ו שלא יתן המשחית לבוא אל בתינו, אבל מי גרם עונותינו שנ' עונותיכם היו מבדילים ביניכם ובין אלקיכם. ודכתבינן ב' פרשיות במוזה דבתרויהו כ' וכתבתם ע"ט, ובתפלין כתבינן ד' פרשיות דבכל ד"פ מצוה קב"ה על הנחתן יב, כל מי שיש לו ת' בראשו ות' בורועו וצ' בכגרו ומוזה בפתחו מוחק שלא יחטא יג שנ' והחוט המשולש יד לא במהרה יתק, ואומר חונה מ"ה ס"ל ויחלצם, שכל מצוה ומצוה כמלאך לשטרנו מן החטא ו"ש כי מלאכיו י"ל לשטרך בכ"ד.

הלכות תפלין.

כו. ד"פ שבתפלין מעכבין וא"ו אפי' טו כתב א' פרשה למעלה גבי מוזה. ת"ד ולטוטפת לטוטפת לטוטפת טו הרי ד"פ בד, בתים, דר"יש, רע"א א"צ, טט בכחפי שתיים, פת באפריקא שתיים. ת"ד וכתבתם יו יכול יכתב' בד' עורות ויניחם בד' בחים של ד' עורות, ת"ל לוכרו, זכרון א' אמרתי לך, הא כיצד, כתבן על ד' עורות, ומניחן בד' בתים בעור א', ואם כתבן בעור א' והניחם בד' בתים בעור א' יצא, וצריך ליתן ריוח ביניהם יח דברי רבי, וחכ"א א"צ, ושיון שנתון חוט ומשיהה בין כל א' וא', ואם אין החריצין

נחל אשכול

י"א חולין קל"ה. א נוסמנו ציומא אשה וסותפין פשיטא מ"ד ציחך ולא ציחה ציחך ולא ציחס קמ"ל ואימא ס"נ? ח"ק למטן ירבו ימיכם הני צעו חיי וסגי לא צעו חיי, משמע מדקאמר הני צעו חיי דצעו לסוכיה מוינ' דסותפין חייצין מדצעו חיי, דאי על נשים לבד קאי הוי אמר גברא צ"ח נסי לא צעו כמ"ס בקדושין ל"ד. מיוסו זזה חין לסוכיה דסותפין חייצין דאי משום דצעו חיי, צני חייבא הן ויסיגו למייס כסיס לכל אחד חדר לבדו אבל לית לכו חלל סותפות פטורי' כמו שפטור הסוכר חוך ל' ולתוס' לעולם פטור כמ"ס בסמוך. אבל לפי מה דאסבר לן רבנו סותפין נפקו מירבו ימיכם (כפסעות ס"ס בחולין) ואשה מסברא דצעו חיי והס"ס דפריך ואימא ס"ג, מתוך אמר קרא למטן ירבו ימיכם ויטלס זזה חרוץ על סותפין, ועדיין חין חרוץ על אשה ועלס הוסיף דצעו חיי עכ"פ חרוץ ח' לסתיס מקרא למטן ירבו ימיכם. ב ל"י אי ס"ל כרסצ"ח הוצא צנד"סב מלד הדין חייב ופטורוהו משום סכנס או סוכרי יחלל זה, או מלד הדין פטור סותפות נכרי דסותפות ילפינן מנמטן ירבו ימיכם ולא קאי צנכריס. ג סוכה ח' בפנימית שדר צו יולד כלי חרס ומלניע קדרותיו, היא ציחו כל הסנה ומייצת צמי ופסולס לסוכס, אבל חיונית שנס עוסס מללכחו ומולין למכור לאו דירתו הוה שחינה חלל לללח ולצוה לכך פטורה ממי' וכשרס לסוכס. ד לא זו ולא זו וחין פנימית חסובה להיות לה כצית סער. ל"י למס לא צבולו רי"ף ור"ש בריתא זו צבול' מוזה. ה צ"מ ק"ח. ו פרש"י מתב כל גגותיפן טחין צטיט. ז ספופרת של קנס. ח מנחות מ"ד חולין ק"י. ומה שפטור הסוכר צמ"ל עד ל' יוס לרש"י ומק"י שמח יחזור, משמע חס חינו יכול לחזור חייב מיד. אבל לתוס' כל ל' יוס לאו צית דירה נקרא וכ"כ צ"י צסס הר"ר מנחם כד' צ"ב ח' נשחלס ל' יוס הרי הוה כלוסי עיר. ו' חף לתוס' חס דעתו מחלס להשחקע אפי' ציוס רלסון חייב, דקיי"לן ס' רנ"ו ס' ה' צל להשחקע כופין אותו מיד. וכן בחוס' חולין ק"י משמע אפי' קודס ל' יוס חיו צעו מצרך. ודע שחוס' מנחות מ"ד וע"ז כ"ח סחליטו כיון דבמזחס חרי ציחך כ' חדל למטועי צית של אחרים דמ"ת פטור ולא מחייב חלל מדרבנן וכ"כ הר"ש צבול' מחוס ס' ט"ו, וב"י לא הזכירס. והג"מ"י צסס ר"י הסוכר צית מנכרי אפי' מדרבנן פ' דכ' ציחך ולא של אחרים כדאי' צטולת סאולס כל ל' יוס פ' דכ' כסותך ולא של אחר' חולין קל"ו, וללחר ל' חייב מדרבנן שיאמרו שלו הוה, אבל דכותי קלל ח' ל'י. ולפ"ז הסוכר לא קיים מ"ע דאו, וע' מנחות מ"ח צעיקן ריחחא מיענט אפי' אעסס סיכול נפטור עלמס. מיוס ל' סחידנל דסכירות כקנין הוה כמ"ס הר"ש פ"ק דע"ז ס"ס כ"צ נהי דלדין סכירות לא קניל כיון סיד אומות תקפס וצדיניסס סכירות ליומל, וחף חיו נפל ציחו של משכיר חין יכול להטויל את הסוכר (ע' צ"מ ק"ה ע"ב) הוי כמכר, ועמ"מ ס' ס"ב סכ' צסס הר"ש הסוכר ממן קלוב כמכר דמי, ומדין חינו יכול להטויל. ומס"ט גופל חיו אומר הסוכר צית צו"סו ת"מו כסבל לדור יעסס מוזה ויצרך ועמ"מ ס"י"ד דאפי' הסולל טלית יוכל לצרך מיד. אע"ג דלעולס לא צל לכלל חיוב דאו. ט כמ"ס לעיל. י מכילתל צל. יא ד"סי ח' כ"ח. יב מכילתל צל. יג מנחות מ"ג גרסחנו צחזוק שלל ימטל. יד ג' מלות. טו מנחות ל"ד, מבוחר לעיל 71. טז חס המעתיק דקדוק צלוחיות, רצנו כרמצ"ס ור"ספ דטוטפת דצל ועקב מלל וי"ו קדמייתל וסכר דצתרייתל, ושמע חסר דחסר, ודרס חד לגופל וב' אחרים כאלו נכתב וי"ו טוטפת אחר ספ"ח והוה ד', ואפשר דלל משמע ל"י ל' רביס חלל ולטוטפת דצל, דמוקס ו' רלסונה כאלו כחובה אחר פ"ח כמ"ס חוס' והוה צ', דוואתמין ח' ודעקב ח', הרי ד'. וח"י למוד דצעו ד"פ צתפלין, כיון דכחובה ח' תפלין צד"פ קאי וקשרתס על כולס דמוזה נמי ידעין צ"פ מרכ' צ"פ, מכילתל צל ורמב"ס צסס"מ, וסכל יליף דצעו צרלס ד' צחיס מחולקיס. יז ט"ס מסיגרל דלישנל דגבי מוזה צלוחי דף. יח מותך מלמעלה צעור

ספר האשכול, הלכות תפלין.

החריצין נכרים פסול, פי' החריץ המחלק בין בית לבית צריך להכירו מבהיין, ולא מהני המחיצות בפנים הבחים. ומסתבר דנותן הוט דקאמר אם כחנן בעור א' והניחן בד' בתים, אבל כ' כדון בד' עורות ל"צ חוט א' מיהו הוכר תריין טכחין צריך. ת"ד תפלה ש"י כותב על עור א' ומניחה בבית א', כתבה בד' עורות ומניחה בבית א' יצא, ואם אין לו תש"י ויש לו ב' תש"ד טולה עור על א' מהם ומניחם. והא דאמרין תש"ד אין עושין תש"י, ותש"י עושין ש"ד לפי שאין מורדין מקדושה חטורה לק"ק, דש"ד קדושתה רבה שהי' מד' בתים ושין של שדי בה ואמרו ב' וראו כע"ה כי שם ה' נקרא עליך אלו ת' שבראש? הב"ע בהרתא, ולמ"ד הומנא מלתא היא, דאתני עלה מעיקרא. ת"ד ג' צפן זהב או שטלה עליהן עור ב' טמאה פסולות, עור ג' טהורה כשרות ובלבד שיעבדם לשמן דהלכה כרשב"ג כמ"ש בהל' ס"ת ד' ובירושל' ה' הלמ"ט שכותבין בעורות ובריו ומסרגלין בקנה וכורכין בשער וטולין במטלית ודובקין בדבק ותופרין בגידין ואין כותבין אלא על עור טהורה לבד שנ' למען תת"ה בפניך ממה שאחה נותן לפיך. ודאמר צפן זהב פסול אתרוייהו קאי ו', ודאמר עור בהמה טהורה לאו דוקא דגם על עור חיה ועוף טהורין ועל נבלות וט' שלהן, ועל עור דג טהור לא אפשט ז' ואוליגן לח'. ולא דוקא סת"ם גם שאר כ' קדש א"כ על עור טמאה כד' בירוש' ח' תני ר"א בן שמע אין כותבין פ' סוטה על עור טמאה, אר"ש כיון דלמתיקה נתנה למה א"כ? ראב"ש"א רואה אני דברי ר"א בן שמע מדברי אבא שמא אינה שותה, נמצא השם גנוז על עור טמאה. תני' סת"ם ט' שכ' מסור י' עבר כותי אשה גוי קטן ישראל מומר פסול שנ' וקשרתם וכתבתם מי שאינו בקשירה אינו בכ' נמצאו ביד מין או גוי כתבנו למעלה יא. אתול יב' והסירותי א"כ וראיתי את אחורי מלמד שהראה קב"ה למשה קשר ש"ת, פי' למדו במראית ע' תבניתם כמו משכן, טהורה, מטבע, ר"ח יג' שמן יד' . . . כך הראה לו צורות הוד מתפלין להודיע שזו המצוה תבינה לפניו, ועל דא אמר קב"ה מניח ת' טו' ות' דמארי עלמא כ' בהו מי כעמך ישראל, שהראהו צורות בתים ופסוקי דכ' בהון להודיע חיבת ישראל וכך הראהו קשר ש"ת ללמדו, וכך פרשו רבנן טז' מלמד שנתעמף קב"ה כש"צ וכן אומר אעביר כ"ט ע"פ וקראתי כ"ה לפניך על אותה שעה אמרו יז' מנין שקב"ה מתפלל ומפורש בתורה שקרא לפני משה ה' ה' אל רהום, הכל ללמדו ס' תפלה, וכך אמר משה ועתה יגדל נא כ"ה כאשר דברת לאמר יח' ה' אל ר"וח, וכן ט"ש בחפלת רישב"א קב"ה אמר יה"ד שיכבשו רחמי א"כ, כ"ז ללמדנו לומר יה"ד שיכבשו רחמיך א"כ. הלמ"ט תפלין נכרות בשערן ונהפרות בגידין ואין נכרות ונפרות אלא בטהורות שנ' לתת"ה בפניך מהטוחר בפניך אבל בנבלות וטרפות שלהן טוחר. ומין א' שאל לר"י למה טוחר בנ"ו? א"ל אמשל לך משל שני ב"א נתחייבו הריגה, א' הרגו מלך, וא' אספקלטור, איוה טהן חשוב, זה שהרגו הטלך, א"ל א"כ יאכלו? החורה אמרה ל"ת כל

נבלה

נחל אשכול

בעור כעין ד' אלבעות בין פ' לפ' ומניחה בד' בתים. א' וכ"כ תוס'. ב' מנחות ל"ה. ג' סס מ"ג. ד' דף 37. ה' מגלה פ"א הביא ירוש' אף שדרש זה נמי בצבלי שבת כ"ח וס"ד לישב ק' גו"צי ממוחר בפניך ידענו שפסול מדבר האסור, אבל מניל דבתים של זהב פסולי? וירוש' ינחא כיון דהלמ"ט סכותבין בעורות, צבתי ת' נמי ים כתיבה ומסוס סוין סצבתים כמ"ס רש"י שבת כ"ח וירוש'ן שפי' שאין עושין אלא מעור, וסי' עור טהורס למדנו מחורת ה' צפין, וירוש' ודאי אחפלין נמי קאי כחכז נמי כורכיס צטטר, ולרמז"ס טולין צמטלית נמי אחפלין סיכרך הפרסיות, אף שדאי מ"ס ירוש' מסרגלין בקנה לאו אחפלין דלא צעו שרטוט (לחוס' ל"ב ט"ב קאי על ס' טליונה). וי' דעקר הלמ"ט צחפלין סכותב בעורות ומזוזה ילפינן מזו"ם וקשרתם וכתבתם וס"ת מחורת ה' דאי' מכות י"א. ולמ"ס ינחא רש"י סנהדרין מ"ח זהב כסיל מהלמ"ט, דצעינן עור, ועור טמאה פ' מחורת ה' צפין. ורלוועית מעור נמי הלמ"ט כמו הלמ"ט סיכוי שמורות, מנחות ל"ה, ולמה שגרס צט"ט ל"ב ממין המוחר לפיך, וצירוש' מה שאתה נותן לפיך, נמי ל"ק ק' טב"י דזהב אין מנין שאתה נותן לפיך, אלא דאכתי ליסחרי מאובלין, ודחק דקאי מה שכתירס ת' בשמיני זאת החיה ח"ח. ו אף אשל יד, קמ"ל דלפן זהב דומי' דטלה עליהן עור טמאה שטעה גוף הבית מהב, דבית של עור ומפכו בזבב, אולי אין לפסול אלא צראש דצעי בית חילון רואה האויר, סנהדרין פ"ט דסיין ל"ל גלוי כמ"ס צ"י צסס רש"י אבל ביד לא סייך, תוס' דף ל"ה ור"ש צסס הב', ולפן זהב פ' דמשמע אף דיר, מייירי שטעה הבית מהב, ואין בית של עור צפויס. וכדי שלא תחשב לפן זהב שטעה לפיו על צחי עור, דזה בשל ראש פסול אבל לא בשל יד, לכך הוסיף האשכול דפסול אתרויכו קאי, וע"כ פרושו שטעה הבית מהב. ינחא צזה ל' משה מגלה כ"ד הטובה ת' עגולה (לחוס' ור"פ צין ציד צין צראש מייירי) נתנה על מנחה, לפן זהב, צכולן תני ל' יחוד חוץ מנחן זהב, אי הוי תני לפה, הו"א פרושו שטעה זהב על בית של עור, חס לא פסול בשל יד, לסכי תני לפן ע"כ פרושו שטעה בית טלמו של זהב זה פסול מהלמ"ט. ז' שבת ק"ח. ח' סוטה פ"ב ה"ד. ט' גטין מ"ה. י' פרש"י מלשין שפורק עול. יא דף 42. יב' מנחות ל"ה, אולי פרושו, תפלין מורין על חיבת ישראל לאציהס סב' מהשתעבדין לו לב וראש וכל מוארס כענין הפרסיות, וקצ"ה ג"כ מניח ת', צרכות ו', ר"ל סוכרוסס והללחתס לנגדו תמיד, לכך אמרו צחפלין של קצ"ה כ' בי מוי גוי גדול ח"ל חלקי' קרובים, ומי כעמך ישראל אשריך ישראל וגו' הכל משל שאצבתו לישראל שמורה לנחוי אף לפעמים זמן רב סס דמופוס וסחופוס, מ"מ סמציט צסוף רואה שגס צלערס טוביה לפונה שמאצבת ה' רנה לרפסס ולטפרס עי"כ וסיף הטובה לבא. אבל הרואה לפניו לא ימנא תמיד אצבת ה' לישראל, ולא ימנא הנמשל שקצ"ה מניח ת', אבל המציט לאחוריו לאחר כמה זמנים יצביק חסד אל, ויראה שקצ"ה מניח ת', והצטט לאחוריו ומשלח לקשר ש"ת מאחורי המניחס. יג' מנחות כ"ט, מ"ס רבנו משכן אולי ל"ל ארון שולחן ומורה שבראשו צאש דכ' צבו כצצניתס ח"א מראה צבה, ואי גרסינן משכן, ל"ל כחוס' משכן ומי הראשו, אבל חצניתו לא ירד מ"הס להר. וסז חשב סס ג"ד שנתקשה למשה עד שסרראשו צאלצט מורה דכ' חס מ"ס, ר"ח דכ' המדש סזס לכס, שרליס דכ' חס לכס הטמא, אבל מטבע לא חני צצצלי חלא צירוש' שקליס ספ"א. יד' ל"ל המשחה, והוא צמדס דכ' שמן מ"ק יס' זה לי. טז' צרכות ו'. טז' ר"ה י"ז. יז' צרכות ז'. יח' סנהד' ק"א חסס ל' שקצ"ה אמר, לאפוקי מתי' שפרס ויקרא ס' ה' שקאי על משה שקרא ס' ה' אר"וח ח"כ אין ראי' שקצ"ה הספלה כך אבל ממ"ס צסנהדרין סכאשר דצרת שאמר משה שקאי על מ"ס קצ"ה ס' ה' ידעינן שקצ"ה קרא כן, ומס"ט מציא ס"ס צרכות ז' ראי' שקצ"ה

התפלה

ח"ב

ספר האשכול, הלכות תפלו.

נבלה א, ומ"ש מן המותר בפוך קאי אל המין המותר, וכן בשאר מצות התורה התלויות בטהור, במין המותר לא שני לן בין טרפות לכשרות ב. ת"ר כיצד סדרן, כלו' כיצד מניח ד"פ בד' בתים ג קדש והי' כ"י מיטין, שמע והי' א"ש משמאל, והתני' איפכא? ל"ק כאן לימין הקורא, כאן לימין המניח, פי' הקורא העומד כנגד המניח קדש והי' כ"י יותר לימינו, שמע והי' א"ש לשמאלו, וכמו שקדש יותר ימיני, כך שמע יותר לשמאלו מוהי' א"ש, וכן נהגו רבותינו וכ"כ הרב ר"י וריט"ע בשם הגאונים ד. החליף פרשיותיה פסולות, ל"ש גואחא לברייתא ול"ש גואחא לגואחא וברייתא לברייתא ה. תיתורא ומעברתא ו דחפלין הלמ"ט, וכן ש"ן דת', ואמר אביי צריך שיגיע החריץ למקום החפר, איכא דאמרי' דקאי על דסמך ל', וא"ד שקאי על החריץ שבין בית לבית, ר"ד מנהרדעא אמר כיון דמנכר קצת חו לא צריך, ואנן כאביי עבדינן. האי קלפא אין צריך למבדק דלמא אי' ב"י ריעותא דקולמסא בדיק ל' ח כד בהעור והי' ט כל נקב שהדיו עובר עליו אינו נקב אע"ג דעור החולי מחלחל י.

כו. אר"צ רצועות שחורות הלמ"ט, והתני' חפלין אין קושרין אותן אלא במינן, פי' טעור טהורות, בין לבנות בין ירקות בין שחורות, אדומות לא יעשה מפני גנאי ודבר אחר? ה"ט מבפנים אבל מבחוץ שחורות בעו, אי מבפנים מאי גנאי, הא לא מיחוי? ומנין דמתהפכין, פי' ר"ע גאון גנאי שנ' כתכשיטי נשים, וד"א שנראה כצרעת בראשו יא. תני' חפלין מרובעות הלמ"ט ואמר רבא יב ובתופרין ובאלכסון פי' שאלכסן יהיה במדתו ב' חומשי יותר מארך ורוחב צדדי' ועי"כ נדע שרובעין מצומצם. לימא מסייע העושה ת' עגולה סכנה וא"ב מצוה יג, אר"פ סתני' דעבידא כי אמגוזא, פי' כאגוז חרוד נכנס בראשו כשדוחק, אבל עגול בית מושב ככדור אימא כשרה קמ"ל. וההיא סכנה שנכנס תיתורא בראשו אם יפל ע"פ ברחום ותנון וירצצו את מוחו יד, ומדבעי לסייע מינה לרבא, אלמא הא דאמר ובתופרין לאו דוקא התפירה אלא התיחורא נמי בעי מרובע, ובתופרין דקאמר היינו מקום התפירה שהוא בתיחורא וכ"ש תיתורא גופא טו. אר"ה ת' כל זמן שפני טיבלן קיימת כשר, כלו' עור הבתים מבחוץ צריך

נחל אשכול

החפלה מושמחתיס צבית ת'. א הכל בשבת ק"ח. ב כותו אצמ"ס ילפינן ספ"ז דחולין שא"כ אלא בטבורי דכ' ל"ת סופס"ט"ב מי שצטרו מותר, אע"פ לקי על אצמ"ס דטרפה דפרוס מי שצטרו מותר מין צטרו, וכן מי שצטרו מותר גיד ה' נוסג, אפ"כ חו על ל"ט, וכן אסור חלב חל על ל"ט וכן המצטל צטר ל"ט וחלב לוקה אע"ג שצטר טמ' מותר לצטל צח', דהכל חנוי צמין טבור. ג מנחות ל"ד. לרש"י פרושו שמויט לימין הקורא קדש, ויותר שמחלי והי' כ"י, ויותר שמחלי שמע ויותר שמחלי מכוון וכי' ח"ש שגורס בגמ' והקורא קורא כסדרן, פי' כמו שכתובו צתורה, והי' ח"ש כחוב' בצמחונה אצל רי"ף ורצנו ל"ג, וסרה קושי' חוס' על ר"ת שפי' שמע מונח צבית אחרון הרואה האויר כדעת ר"ח סנהד' פ"ט ובתשו' הגאונים דריט"ע. ורלתיי סומק"י פי' דברי הרי"ף כר"ת ולא כרש"י, וי' טעמו מדלל ג' והקורא קורא כסדרן. ושטה האשכול כר"ת וכ"כ בת"ד הבאתי דבריו במצוה XIV. ואל חמשוב מ"ס הוויית לגאו (פ' והי' כ"י ופ' והי' ח"ש יהיו צפניס סמוכים ז"ל) דוקא צטל ראש אצל דיד כחובה והי' ח"ש צסוף חלל"כ, דצמנחות ל"ד שאין לו ת' של יד ויש לו צ' של ראש, טולה עור על ח' ומניחם. ויש צוה פלא, שהאשכול כ' בת"ד צצמושת רצח דנקטי קדמתי מפי ח' גמ' בהאי ליטנא: וצעי דליהוי הוויית מנגאו אהדדי וקדש ושמע מחברתי, ותוס' ור"אש מציחין משמושח רבה והי' ח"ש בצמחונה וכן צצ"ד שלפנינו, ש"מ ששני ש"ר איכא. וכן הביא רש"י מ"ס חפס"ר רעועה מותר לחייטי, והאשכול והגמ"י כ' צצס ש"ר שאסור נתפור, וכן מלאתי סחירה מ"ס חוס' כחן שר"ה גלון כר"ת וכלאשכול וכ"כ הראב"ד, ורמב"ם צצשו' העיד שפתחו ת' של רש"י ומלחו מונחיס כדעתו והי' ח"ש בצמחונה. ולעג"ד ג' כך, שהערינו ס' מ"ח ברכות ג"ג: דענין שני זוגי ת' כ' קדמוהו רצון ולרש"י צוהר שיהין ילקו, ובכל זאת הפלוגתא להכנה לרובא דענמח כילד יתנהגו, ומשמע סס העס יתנהג כרש"י והמשכיל ייח שיהין כי קדשו ומטעם זה אין לדקדק כ"כ על חלוק כיסס עכ"ל. לכך ג' שאף ר"ה גלון הניח צ' זוגי ת' וכן צעל ש"ר. חוני יש לכוון צזה מ"ס ערובין ל"ח דסרי לר"ג להכניס צ' זוגי ת' צצצת דמקום צרחס להניח צ"ת, היינו צצמון קדוס הניחו חוני מ' צ"ו והו' ד' לביסה. ורלתיי צמרדכי שר"ס ור"ה גלון ור"ח ורי"ף וריט"ע ור"י צן צרוילי וסרצ אבי"ד מלוגיל ס"ל כר"ת והי' יכול להוסיף: צעל האשכול ורצב"ד, שאב"ד מלוגיל נקרא ר' משלס צן יעקב רצו של רצב"ד. והראב"ד הי' אב"ד צנמשי (נימוס) וכ"כ צא"ח שרי"ף כר"ת וכ"כ הרמב"ם צצשו' שמלח צצצור על חתל' מר' משה צן מיימון מקרטובה (זה מדוס שהי' צצמו חיס שצמו כצמו) שדעת הרי"ף שמע צבית אחרון, ומיחל צזה שפי' נמק"י דברי הרי"ף כשטה ר"ת חף שמרי"ף סס אין סכרע. ודע שרצב"ד כ' שר"ה ג' חף סס"ל כר"ת שמע צצמחונה צפי' הגמ' כחן לימין הקורא (ספרצטו סקורא העומד נגד המניח קדש לימין הקורא) צזה נועס מדעת ר"ת, וס"ל כחן כך פי', הצרייתא דקתי שמע והי' ח"ש ציונין, צימין הקורא, ודקתי קדש והי' כ"י צימין המניח, והי' ח"ש שמע לשמאל המניח ועי"פ ר"ה פי"ח דכלי' מ"ת. והפוסקי' נח הזכירו מוס. ד ע' אגור. ה אין חלוק צין החליף הפנימיות צצלויות ולהפך, וצין החליף פנימית צצנימית או חילונית צצילונית כל חלוק צצנחת ספרציות פ'. ו העור למטה שהוא מוסב לצתי ת' ומכסה שוליסס, מעצרתח החלק צסוף מעצרתח שמעצור צצוכו סרלועסה. ו סקאי על שי"ן ש"ת סלריכסה להגיע צכו סתמחון למקום תיתורא, ופי' אחר שמביח הוח פרש"י וכ' סר"אש עבדין סכרויכו. ח כרצ דימי. ט חולין קי"ט. י צמושב העור נקציס דקיס. יא לרש"י שיחמרו מדס חטטין סברלשו גלדמו וד"ל מדס אשחו נדס. יב כן צצגלס כ"ד, וצמנחות ל"ה ר"פ. רצנו גורס וצתופרין צו"י, דפציטח דצתיס לריצין רצוע, ולא כספקח דחוס', ורצח צח להוסיף שאף סתפירה למטה צצצוע. יג מוסב סת' עגול כרלס צילה סכנה כסיכנס צפתח מכה רלשו צצמסקוף ות' נכנס צרלשו, וחוס' צצגלסה פרשו שיוכל להסתכן צהס חס מניחן צצעת ס' ולא יעסס לו נס כחליטע צ"כ, סצת מ"ט, וחחס ט"ח חחי ארי' עגולה צכל סעושה סלח כהלכה לל חגן עליו סמלוה? וי' צצעת סכנה עושה עגולה כצילה וסצר כיון שאויציס יודעי' סת' מרצבעי' לל יחצבוס נח' ויגלל, וקמ"ל סלח יחצב כן סצעגולה סכנה יחרה שאין כהלכה וכל חגן. יד ערוך ע' חפלסה. טו יוחל צזה מ"ס צמנחות וצתופרין וצמלכסוין לימח מסייע סעושה ח"ע סכנה וצמגלס כ"ד צצמתי' סעושה ח"ע סכנה לימח חניגח להל דתי"ר ת' מרובעת ס"לח וח"ר צתופרין וצאלכסוין? ס"ע דמ"ס צתופרין וצאלכסוין כולל דינס הרצס שגס סתפירה לריכסה מרובעת וכ"ש סתיתורא

ספר האשכול, הלכות תפלין.

צריך להיות קיים א, רב חסדא א' נפסקו ב' בתים כשרות, ג' פסולות, כל' ב' דפנות שבין בית לבית, ואמר רבא הא דאמרת ב' כשרה, זו שלא כנגד זו, אבל זו כנגד זו פסול. איכא דמפרשי אם נחקלקלו ב' בתים הסמוכי ולא נמצא זה שלא כנ"ו אלא כגון ראשון ושלישי או שני ורביעי, וי"ט אפי' בסמוכי איכא ושלכ"ו, שאם הראשון נחקלל, ודופן בית שני שכנגדו נמי נחקלל הוא נפסקו וכנ"ו, אבל אם דופן בית שני כנגדו שלם ודופנו במקום שסמוך לבית ג' נחקלל הוא ושלכ"ו ב' וכ"נ דעת הגר"צ ג, וזה כנ"ו וג' פסולות ד לא אמרן אלא בעתיקתא אבל בתדא ל"ל בה ה. ה"ד חדתא? כל היכא דני מתליא בשילתא והדר חלים חדתא ו ואידך עתיקתא. אביי קאי קמי' דר"י אפסק ל' רצועה דת', א"ל טאי למקטרי', א"ל וקשרתם, יתהא קשירה חמה, כלומר כשיש עוד קשר מתרועעת הרצועה וקשר העליון אינו נקשר יפה ז' א"ל ר"א לר' אשי טאי למתפריה ועיולי תפריה לגוי, פי' לחפור בצד פנים שאין נ' מבחוץ, א"ל פוק חזי מה עמא דבר ה. כ' הגאון בחשו רצועה דת' דאפסקה ליכא תפריה כלל כגווה אלא גונוה והכי אמרי בשמושא רבא ט, אבל בירוש' י' ר' ירמי' קשרי ת' הלמ"ט פי' קשר שבראש ושיבד יא אפסקת ל' רצועתא דת' שאל לר"א א"ל וקשרתם אפי' קשירה חמה, ר"ו אפסקא גורא דרצועתא יב' שאל לר"ה ור"ק ושרון ל', אפסק ויטנא חנינא ושרון ליה, דלא טן אלפון יב'. מהא איכא למשמע דרצועה מקפת הראש והיד עם הקשר אסור למקטרא או לתפריה דבעינן ק' חמה, אבל רצועות התלויות חוץ לקשר של ראש ויד מותר בחפירה ובקשירה. אד"פ גרדומי רצועות כשרים, כלומר נפסק' ר' התלויה ונשתייר מעט כשר, ולא היא מדאמרי בני ר"ח גרדומי חכלת וגרדומי אווב כשר יד החם חשמישי ט', אבל הכא חשמישי קדושה אית להו שעור לכר מקשר, וכמה שעורא, ארשב"ל עד אצבע צרדא, רב כהנא מחוי כפוף, רב אשי מחוי פשוט טו' רב' קטיר ל' ופשיט שרי ל', ראב"י קטר ומתלית ל', מר ברי' דרבינא עביד כדידן טו'. ופוחי' דרצועה כאורך שעורה. וכ' בש"ר עד אצבע צרדא לאחר דצר היו"ד בתפלה דדרעא בעי דלימטיה הרצועה כדקשר בדרעא עד אצבעתא גווייתא יז' כדתני' יח' שעור רצועה ש"י עד אצבע צרדא, והיא אצבע אמצעית ופוחי' דרצועה כארך שעורה, ורצועה דרישא בעי דלפשי' כי היכא דנמטי ימינא עד טבורא ושמאלא עד חדיא. ופרוש כפוף, כופף אצבעותיו על פס ידו, פשוט שפושט אצעותיו, רב' קטיר ופשיט שרי ליה, פרשו רבואתא הי קושר הרצ' באצבע צרדא ולא כריך סביב, ראב"י קטיר ומשלש סביב האצבע, ואנן עבדינן כחרויהו יט'. אריא"ר קשר ש"ת הלמ"ט, ארנב"י ונוויהן לבר, הדל"ת והיו"ד הנעשים בקשרים, וכ"ש שין של תפלין כ' יהיו נראין מבחוץ. וחוי לן נויהן לחוץ קאי נמי שיהא צד השחור שכרצועות המקיף הראש והיד לצד חוץ. רב אשי אתהפכא ל' רצועה דתפלין, א"ל מ"ו לא ס"ל ונוויהן לבר, א"ל לאו אדעתאי. חשובה לגאון רצועה דרב הונא דאתהפכת ל' יחיב מ' יום בתעניתא כא' בשל יד או ש"ר? הכין גמירנא ש"ר היהה כב' ודר"ה יחיב בתעניתא לאו משום חובה עביד, טיהו

נחל אשכול

והריך צאלכסין, ומחשנה לא ידענו אלא חיתורא מ', להכי צמנחת דאמר ר"פ צחופרן וצאל' ל"ל חנינא, שלא נשנה הכל צמחנה דחפירה וצאלכסין לא חכה, להכי אמר מסייע עכ"פ צדין א', אבל צמגלה דמייתי הטובה ת"ע שפיר אמר חנינא שדין זה עם שאר דינים נשנה צמימרא וצחופרן וצאלכסון. א נמק"י לדי הבית מנחמן שנחקלקלו לכ"ע פ'. ב שאז חין צ' נדדים המקולקלי' רואין זא"י. ג צמוחך אפרש מנ"ל. ד היא סוף דברי רבא לפרש דברי ר"ח לג' הר"ף, דניסחמו ליחא חיצות וג' פסולות. ו' שמכאן הוכיח רבנו שס"ל הר"ף צענין זכנ"ו פי' שני, דאפי' צב' צחים סמוכי איכא זשכ"ו חס חין נדדי' המקולקלי' רואין זא"י, דאי כפי' ח' לחיזה נריך אמר חס כנ"ו וג' פסולו' לא אמרן אלא צעתיקתא ליסתק מג' פסולות דא"א למינא חא"כ נפסקו צ' בתים סמוכי, אבל לפי צ' ימצא ג' נפסקו ואינס זכנ"ו וקמ"ל רבא צב' שנפסקו אף זשכ"ו פסיל צעתיקתא. ויש לדחוק לעולם כפי' צראשון כ"מ שב' סמוכי נפסקו פסול דהוי זכנ"ו, וצב' שנפסקו ע"כ זכנ"ו, והא דמסדר רבא זכנ"ו וג' פסולות לא אמרן אלא צעתיק', לענין פסול לא נריך למימר דלא מצינו ג' אלא זכנ"ו, אלא מסיס סיפא צחדתא ל"ל צב, קמ"ל אפי' ג' דאי חרתי לריעותא ג' וסמיכות זכנ"ו מ"מ כשר. מיהו ח"כ נריך לדחוק דרבא פליג על רב חסדא, דר"ח אמר צ' כשר ג' פסול, אי חיירי צעתיקי ל"ל למימר ג' פסול פשיטא דע"כ זכנ"ו הם וצבני' נמי פסול, ואי צחדתא ג' נמי כשר ול' גמי' דרבא מפרש ר"ח. ה ג' ר"ף, אבל ניסחמו מהופך. ו כשאומרו צעור ומתפשט וכשמנימו חתר וכוון מדתא, וגרסתנו הדר חלים עתיקתא ואידך מדתא ערש"י. ז ועוד פרש"י קשירה חמה רצועה שלמה. ח פרש"י חין נוהגין כן ולר"ת נ' לחפור וע' צמוחך. ט כחצוי לעיל דף 82 סה"ל חס כ' ש"ר מחיר לחפור. י מגלה פ"ק ה"ט. יא צמנחות ל"ה קשר ש"ת אבל רש"י פרש על ש"י נמי קאי דמלרוך הש"ן וצ"ק נעשה שדי. יב לג' זו ודאי נ' פי' קה"ע שנפסק' הרצועה ארוכה חוץ לקשר, גדול ל' המחכה הוא כמו גד אסיק. יג פי' המפרש לא כדון החירו, דצ"ק חין נאים. יד סיורי יצת מנחות ל"ה ש' אצוב סיכה י"ג. טו פרש"י לרדא אלצע סמוך לגודל, מודד מגודל עד אלצע ע"י שמתפשט ומרחקו וזהו מחוי פשוט, מחוי כפוף, מודד האורך האפשרי צין אלצע לחמה, חס ח"א אלא ע"י שכופף האלצעות וע' צמוחך. טז קטר ל', קשרס צראשו ומסליך הרצועה על כתפו מאחוריו, מתלית ל', גדלן ומשלשן, כדידן שחולין לפניו, לרש"י קאי על חש"ר, ולרבנו על ש"י. יז לרבנו וחיס' וערוך וה"ג לרדא היא האמה כדמוכח מיומא י"ט. יח כ' הר"אש מכילתא, ונ"ל נחמומא פ' צא, ואפשר שכיון ש"ר לתוספתא שמיצא ערוך חיזה לרדא אלצע גדולה של ימין. יחוס' ל"ה כ' רומז ריעה יותר מחטס ופחות מכשעורה (כעין שטור זה צת' הושת חולין מ"ג) אבל ה"ג ור"ף כ' כרבנו. וכ' צמח"א ארך שטורה היינו צקליפתה כד' יומא ע"ט דצלא"ה לא מקרי שטורה, ומ' מרמז"ס שמעכב, ולכרוך צאלצע ג' כריכות וסיתלו רל' ימינית ש"ר עד הטבור ושמאלית עד החזה הוא צזוסר פינתם ע"כ. יט לפרושו נ"ל דראב"י לא כרך צנרדא אלא צאלצע סמוך לגודל, דאל"כ מאי כתיביהו. כ מאי כ"ס? לחוס' ערוצין ל"ו דוקא ש"ן דת' הלמ"מ אבל לא לעשות בקשרים תורת ד' וי"ד, אבל ר"פ ס"ל כגרתס ש"ס שצת ס"צ ד' ווי"ד נמי הלמ"מ וכ' רשב"א שצת כ"ח נהי דד' ויוד בקשר לא מקרי כתיבה מ"מ הוי הלמ"מ, וי' דאף האשכול ס"ל כן וכ"ש דקאמר, דשי"ן שפי' בכתיבה כ"ס מדל"ת דקשירה שזריכה ליראות צמוך. כא מ"ק כ"ה. כב הטעם דנויין לבר היינו מה שמקיף הראש והיד, וכיון דנמקום זה היד מכוסה אף חס מתהפכת

ספר האשכול, הלכות תפילין.

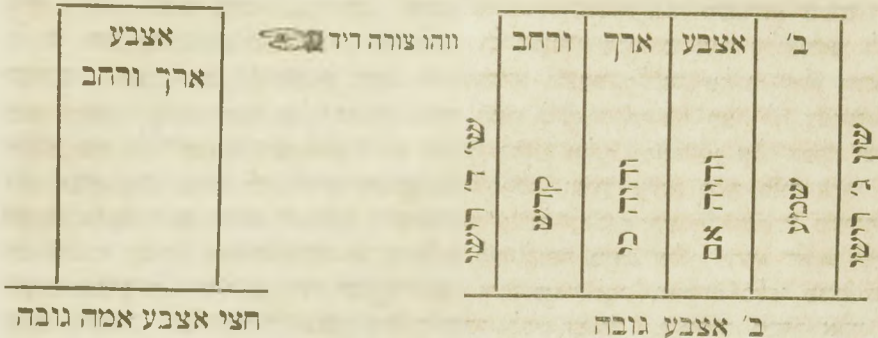
ס'הו סאן דאפיק רצועה ש"י או ש"ד המקפת הראש והזרוע א מחייב למיחב בתענית דפושע הוא, אבל לחיוב בתענית מ"י כר"ה לא, דמרב חסידותא עביד הכי, וכ' רב צפח נאון דוקא אם בשעת הנחתן אתהפכו ליה דהוי ל"י ליהודי, אבל אי הניחם כראוי ואח"כ אתהפכו לא. **כה.** כל הלין מילין איכא בגמ'. ואיכא מילי אחרנייתא מהל' ת' ואתמר דאתמרו משמ' דרבא וליתנהו בגמ' ב ואיתנהו בשמושא רבא דנאוני ולא חוי לן, והכי אתמר: ד' פרשיות צריך לכתבן כסדר כתיבתן בתורה, כ' שלא כסדרן הרי אלו יגנוו ג. אמר רבא כל אלפא ביתא דהגי עשרין וחמשה, ושבעה דמוווה ד' ואלו הן עשרין וחמשא, ה"ץ וס"שי למע"ת בפ' קדש, בפ"ר הו"ם א"ך דק"ח כ"ה ט"ט בפ' והי' כי יביאך ועוד שעטנ"ו ג"ץ דמוווה. והכי פרושא דאותיות כ"ה המחוייגות: ה' דחמץ ארבעה תגי ה' י' דחמץ חמשה תגי ו'; ו' וגם ס' דהויבוסו תלחא תלחא תגי; ש' דאשר חמשה תגי ו'; יו"ד דלי תלחא תגי; ל' ט' ע' דלמען תלחא תלחא תגי; ת' דתורת תלחא תגי ח'; ב' דיביאך תלחא תגי; פ', ד' דפטר שגר תלחא תלחא תגי; הו"ם דהוכרים תלחא תלחא תלחא תגי; א"ך דישאלך ד' ד' תגי; ד' דיד ג' תגי; ק' דהקשה ג' תגי; ח' דלשלחנו ד' תגי ט'; כ"ה דידכה ג' ג' תגי; ט"ט דלשופת ה' ה' תגי י'; ש"ע דשמע; ט"ט דלשפת לטוטפת; נ' דנפשך; וז' דמוות ומווות; ג' דדנגך; י' דעל הארץ. . יא אמר רבא כל תפילי דלא בדיקי בהלן אתואתא פסילי יב. ובעי למכרך קמיעי בשעדי דתורא יג דהיכא דנדכר לעגלא ולא האטי דב' הפעט לנו את עון פעור יד וברוך להו מלרע כד' במוווה דברוך להו מאחד כלפי שמע טו ובעי למכרך עלי' קלפא או שלפא טז. אמר רבא האי טאן דבעי למיעבד תפילי מייחא אעא טבא הדין אצבעי בחרין אצבעי בעול הדין אצבעי יז ואי הוי טפי שפיר דמי ואי בציור לא פסיל יח ונאפיר ביה תלחא נפירי בשוה ומפחה

נחל אשכול

לא הו' מחמיה, אבל במדכי כ' שאין חלוק צין יד לראש. א ולא ברצועה המשללת מוך לקשרים. ב ר"אש ס"ה ת' מביאם והסיב עליהם כה"מ, ואני מלאחי שחברן ר"ם שלו גאון. ג מכילתא זא, עירוש' מגלה פ"א ה"ט ורמב"ם פ"א ופ"ה דת': אס סכח אות' א' בת"ומ לריך גיזה וכן כ' פרשיות שלא על סדר החזרה והטעם דכ' והיו צהייתן יסא, וממילא נמי צמוזה אע"פי שרבו לא הזכיר צמוזה, אבל שאלותיה וה"ג לא הזכירו שלא כסדרן פסול. גס צרי"ף ל"מ רווס מזה. וצדק תמים הגיה צרי"ף ר"ה מוזה: היכא דאסחמט אות' א' אין חולין כד' צירוש' חולין בספרים ולא בת"ומ וגרסא זו היתה לפני תשצ"ן ס"א ס"ט, אבל מדלא כ' האשכול דברי הר"ף צה' מוזה כדרכו בכ"מ שהביא רי"ף הירוש', ש"מ שלא ה"י כ' לפניו צרי"ף, ואף אי כ' צרי"ף עדיין לא שמענו אלא חסיר חלי' אבל שלא כסדרן בלחמה שיעה לא שמענו. גס חוס' מנחות ל"ב ד"ס דלמח' מ' בסוף ד' ס"א צסדר הפרשיות, מיהו עדיין י"ל בלחמה פרשה לריך וכ"כ כלבו צסס ר"פ ורי"ח, וב"י סו' ל"ב כ"כ צסס הג' סמ"ק ותמה, ואני תמה שלא הזכיר חוס'. ואפשר ששאלותיה וה"ג ס"ל מ"ם שס צירוש' ת"ומ שכ' בספרים (כחצ גדול) חולין צסס, היינו אפי' אי כ' שלא כסדרן ופליג אמכילתא. וק' ראי' דצמגלה ה' אין צין ס' לח"ומ אלא בספרים צכ"ל ות"ומ צל"הק, ליחתי נמי ת"ומ כסדרן? אך י"ל כיון דת"ומ צל"הק יליף מוהיו צהייתן ומויני' יליף נמי צמכיל' שלא כסדרן פסיל, א"כ די צאמרו שאין נכתבין אלא צל"הק, ממילא ידענן שלא כסדרן פ', גס הר"ן צתשו' ל"ט פרש' מ"ם ירוש' צכתצ גדול גס בת"ומ חולין וצלנד סיחי' כסדרן. ד כ"ה אותיות מקבלין תגי צפ' קדש יהי' כי יביאך, וז' צפ' שמע וסי' א"ס הכחוצות צמ'. ה כן צר"אש וס' התרומה, אבל צטור חג' א'. ו כך צטור, אבל צר"אש חג' א'. ז כך צר"אש וס' התרומה, וצטור צ' תגי. ח לא אתפרס אי ראשונה או אחרונה, וצברוך שאמר כ' מספק יש לעשות שתיסן. ט כך צר"אש וב' שאמר, וצס' התרומה וטור ג' תגי. י ע"כ מוזה כ"ה אותיות מחוייגות צפ' קדש וסי' כ"ה, ועתה מוזה ז' דמוזה, צפרטן אתה מולא ט' אותיות, אלא דקחסיב ט"ט וז"ו שצשמע וסי' א"ס כדלא. גס הראש סס"ל אף לטיטפת ומוזהו שבוסי' א"ס מחוייגות, ולא נמלא כן צשמושא רבא וצטור. אבל מ"ם צ"י שהראש דלג ט"ט דלטיטפת, צר"אש שלפניו כחוב. יא חסר מספר התגינן שעליהם, והטור כ' אותיות דפרשיות חלו ג' ג' תגי, אבל הר"אש כ' ש"ע דשמע, ט"ט דלטיטפת ד' ד' תגי, והשאר ג' ג' תגי. וכ' צ"י אע"ג דשעטנ"ו ג"ץ צכ"מ שאלה מולאם לריך לויין כד' מנחות כ"ט הכא מיירי מחגינן גדולי' כעין מקלות, ולעיל צהל' מוזה כ' אשכול צסס י"א צמוזה לא תייגי כל שעטנ"ו ג"ץ אלא הרמוזים פה. יב בלא תגינן אלה הזכרים פסול, וכ' הראש לא סמכין ע"י, כיון דצגמ' לא חקר. יג צבת כ"ח וק"ס ת' נכרכות צשערן הלח"מ, אבל ל"י שער עגל. יד מה ענין עגל לפעור? אסיפא דקרא סמיך יהושע כ"ה: אשר לא הטהרנו ממנו עד היום הזה, זה עון עגל כד' סנהד' ק"צ שאין פקידה שאין צו חפקידת עגל, ובתפלוג יבוסר שיש צהס יחוד צהס ואזורה כנגד ע"ז וע"י חנו זוכרין ומסרינן. טו מנחות ל"א גולל הפר' מסופס לתלחאס. טז ט"ס ונ"ל שילחא, עור מנחות ל"ה, והוא מו"ם צירוש' פ"ק דמגלה ה"ט הלח"מ כותבין צטורות וכ' וזוכרין צשער ועולין צמעליה לרמב"ם המעליה קודם לכריכת שער. יז רביע צאורך וצרוחצ וגס צגוצה צ' אלצעי והיו מרובצ מכל הדרים וכ"כ הרמב"ם אע"ג סכ' שעל הגויצה אין מקפידין, מ"מ משמע לכתחלה יש להקפיד, וצס"ר דר"אש הגרסא כעין חרין פ"י צגוצה. שטור צ' אלצעות מרובצ לא נמלא צגמ', אולי הטעם דליף ל"ו ע"צ ת' מליץ צקי' שלא יסיח דעתו מהס וכ' חוס' אסמכתא הוא, וכיון דליץ רחצ צ' אלצעי, צבת ס"ג, יליף נמי ק"ו לת' שצריכה רוחצ צ"א וממילא גס צאורך כי היכא דלירצעי. יח הר"אש הביא ג"כ שטור זה, ומסיס עכ"פ תפלה דראש יוחר מרוחצ אלצע דאמר צבת ס"ג דליץ רחצ צ' אלצעות ומוזה צמקוס ת' (זה לא כ' צגמ') ויוחר מצואר צס' התרומה (שחצר ר' צרוך צר יחק ע' ספרי צרית אצרהס דף 21) ח"ל לפי' ר' יחק צ"ר אשר (הוא ריב"א עת"י יומא ע"א וסוכה ה' חוס' ד"ה ואל, וריב"א לעת ק"הד עקר מצעלי חוס' וכ"י מת"ד קי"ה, קל"ד ר"ז ר"ט) שפי' ציומא שהליץ ה"י על הראש צמקוס שער והא דכ' על מצח למעלה מן המלה וצקדושין ס"ו הקס להס צליץ צבין עניך היינו כמו צין עניכס דת' שה"י צמקוס שער דלא קאמר צליץ שעל מלחך כד' צקרא, ולפרס זה דקדק מורי (הוא ר' יחק צר שמואל נכד ר"ת כדאי' צתשו' י"ז להל' איסות ומחלמדי ר"ח) הא דאמר צערכין ג' ע"צ שטרו נראה צין ליץ למנפת שסס מניח ת' וצפ' האשה אי' הליץ רחצ צ' אלצעי ומוזה צמקוס ת' (אינו צגמ' אלא לפי' ריב"א שהזכיר אי' רחצ הת' לכל הפחות יוחר מאלצע, שאס לא ה"י רחצן אלא אלצע, א"כ יש מקוס צראש להניח ג' תפילין, מקוס

ספר האשכול, הרבות תפלין.

ומפתח בהון כי היכא דניעול בהון קלפא א, והוויין ד' רישין, וסימנך ומשם יפרד והלד"ר, ויהא כולו מרובע, ומייתי קלף של שהורה ומכנים העור בין הנפירות ומניחו עד שתתיבש ואח"כ מוציא העץ מן הקלף וישאר בקלף ד' בתים, ובעו דליצור בקלפא דביתא מב' צדדי צורה דשי"ן קאים, דימינא דמניח בג' רישי, דשמאלא דמניח בד' רישי, ואמר אב"י איפכא לא פסיל ב, והדין צורה דיד' דשמי' אטום ג של חפלין, וזהו של ראש ד אבל של יד עבד מעץ מרובע, אורכא דיד' הצי אורך אצבע הנקרא אמה ופוח' דיד' כפות' דאצבע ה, וכל חד וחד מנה ל' כס"ח בארונו, והוויית מלגאו, וקדש ושמשע באבראי ונתפרין בנידין, אמר ר"פ ובגודי שור וי"ב תפירי להוי להו לבר

מדנפיק

נחל אשכול

העץ ב' אלנבו ועוד אלנב מקום ששערו נראה ואמאי מכנים זוג זוג (ערובין ל"ה) ולא יותר. ואם נפרש דוקא יש בראש מקום להניח ב"ה ולא יותר אפי' חצי אלנב, א"כ ע"כ רחבן של ת' ב' אלנבות, ושעור זה הי' נראה שערו להניח ת' וב' אלנבות לז"ן. דאי אמרת אלנב וחצי רחבן של ת' וכך הי' שערו נראה, הלא כנגד העץ ב' אלנבות א"כ יש חצי אלנב יותר, וכ"כ בש"ר אייחיון אע"א טבא ב"א על ב"א עכ"ל מזה ג' מ"ם הר"אם ל"ן במקום ת' הוא שפי' ריב"א אלל לא כ' בהדי' בגמ' ומוכח מחוס' ערובין ל"ה סב' שדומה להם של"ן מונח במקום ת'. ומ"ם הר"אם האידנא אין עושין רחבים ב"א, אפשר שר"ל הבתים אין רחבים, דע"כ החשבון ב"א היינו עם התיחורא שהרא' מהנחת ת' של כ"ג ודאי עם התיחורא שאל"כ הי' המקום ששערו מגולה יותר מב"א, אבל קרוב לומר שדעתו שהי' לכל הפחות יותר מאלנב שזה מוכח בהוכחה גמורה לפי' ריב"א מ"ם ס' ה', אבל ב"א לא מוכח ס' ה' לא כחב זה אלא בלשון ואם נפרש וכו', וכן דעת רש"י מגלה כ"ד: שעשין בתי ת' מרובע שחבא אלנב ברוחב ובאורך שהי' אלנב וב' שלישי באלכסון ובמנחות ל"ה פי' תיחורא בית מושב של ת' נראה כמין דף של גשר, א"כ עם התיחורא רחב יותר מאלנב. ומ"ם ש"ר כאן הי טפי מב"א לא פסיל, אע"ג דת' של כ"ג לא הוי טפי, הי"ט דלא אפשר מפני העץ, ומ"ם אי צייר לא פסול, ו"ל לאו קטנים כאלנב, דא"כ קשי' למה אמרו בערובין מקום בראש להניח ב"ה הא יש מקום לב"ה, אלא פחות מב"א קאמר, ואפשר נמי שאגובה ב"א דקאמר ברישא קאי שאין לו שעור מעקר הדין. אבל הריטב"א ציומא הבין, לש"ר אין שעור כלל לת', וכ' דליתא דא"כ מאי קאמר מקום בראש להניח ב"ה אלא ודאי יש שעור למטה ואין לעשותו יותר מאלנב וחצי מפני הספק עכ"ל ודבריו האחרוני' אינו מובין, למה לא יחר מאלנב וחצי, הוא עצמו כ' למעלה ב' אלנבית ולפחות יותר מאלנב. וי' להגיה אין לעשותו פחות מאלנב וחצי, והיינו כהוכחה של ס' התרומה שעכ"פ יותר מאלנב, אבל ב"א ודאי ש"ד. וחוס' ערובין ל"ה כ' שבמדרש מלינו ב"א. ובערובין כ' ריטב"א לדעת תנא' לא פחות מב"א ואין להוסיף על ד"א ואם פחת לא נפסלו ושמעברתא בכלל. ומ"ם אם פחת ל"ה, י' דקאי על ב"א, אבל על יותר מאלנב תפדין, דאל"כ למה אמרו מקום בראש לב"ה, ג' נמי. ושוב כ' הריטב"א: וי"א שעיר ב"א למעלה אבל למטה אין להם שעור לכך נהגו לעשות פחות מב"א, והראשון עקר עכ"ל. י' שאלו י"א ס"ל כהם תיב' צסוכה ויומא ל"ן הי' במלחו ולא במקום ת', ולא מוכח שעיר מסוים מל"ן, ודאמר בערובין מקום בראש להניח ב"ה, ואי קטנים ביותר ג' נמי? י"ל כיון דמלאוס צסדה ולצסס מסיס תכשיט והוא מלושם כוצע בראשו, אם מית ג' תפלין אפי' קטנים במקום ת' אחד נכיס תחת כוצעו (להכי המניחים ת' גדולים מסיסים הכוצע) ואין זה תכשיט כיון שאינו ג' כמ"ם תיב' סס. ועוד דכל שעירי שבת מתלחא דשכיחי מסמי רבנן ודברו צהויה וסחס חפלין עם מעברתא יותר מאלנב להכי אין המקום מחזק ג', ואף אי ס"ל כריב"א אין על הראש ומוכח דמקום ת' יותר מב"א, ו"ל דוקא כ"ג שאין לו כוצע אלא מלפנת לפי' ריב"א צסוכה שלא הי' מכסה כל הראש של"ן דוחה אוחה והי' וכל להניח ת' צסיף מקום ת', אבל שאר אנשים שיש להם כוצע המכסה הראש אינם מניחין ת' הכוצע אלא בגלוי ממש, וכלי שיחם הכוצע אין המקום מסיפיק להניח ג"ת אפי' קטנים. ולחוס' סוכה ויומא ורש"י ערכין ג' וי"ו אין חספר עע"מ ורש"י זכחים י"ט ורמב"ן ורמב"ם חלקו על ריב"א וס"ל אין על מלח ממש. וכיון דכל ג' המורים לא נתנו שעור לת' לא למעלה ולא למטה, ש"מ קטנים מאלנב נמי שרי ולהכי לא כחב הש"ע שעור. ומה שלא הביאו הראשונים מה שהעירו האחרוני' דבית ש"י אינו אלא שליט דש"ר כחפלין דהרוגי ביתר גטין ר"ח? ו"ל דס"ל דזה נעשה תמילא דבשל יד בית א', אבל מדמון שהוא רחב כש"ר לא מוגרע. והמדקדק עושה ש"ר ב"א עם התיחורא וש"י רחב אלנב כמ"ם לקמן צסס ש"ר. א חוקק בו ג' חריצים (ל' נאפיר קרוב למ"ם צ"ק י"ו חזיר נובר באספה וקרוב לברא אוחסן במרצות' יחוקאל כ"ג ומלח צור מקום חפור בארץ וגם ל"ל תברא שבר), וחוקק ופיתח צעיומק עד שנעשו ג' חורים וד' עמודים, שיכולו להמשיך עור שנעבד על הדפים ולהכניס מקלחתו תוך החורים ולהחזירם על העמודים. ב כך ז"ל עתוס' ל"ה ובר"אם ט"ס. ג רפכ"ג דכלים הכדור והאימוס, דפיס של מנטל. ד כר"ת שמע צבית החיטון. מזה תראה שלא ירע לאשכול ממ"ם הראב"ד שרב האי אמר קדם לימין המיית, שלזורתו כאן שמע סמוך לשי"ן של ג' רישין, ושי"ן זו אמר לעיל בימין המיית. ה הרומב כאלנב. כל לשון זה מביא בג"מיי צסס ה"ג ורי"ף והבין שחצי אלנב של אמה אורכא דיד' קאי על אורך הסטח מלמעלה, ותחם שאינו מרובע כיון דרחבו רוחב אלנב? ומנורת אשכול תראה דמ"ם אורכ' דיד' כחצי אמה קאי על גובה הבית, אבל אורך ורוחב למעלה שיון באלנב מרובע. והגרמ"ק ז"ל הקסה כיון דש"ר יש לו ב"א מרובע וש"י אלנב א', א"כ ש"ר ד"פ יותר מש"י וגטין ל"ח מ' ש"ר

ספר האשכול, הלכות תפלין.

מדנפיק ועייל א, ואמר רבא אי הוי יו"ד לא פסלי, מ"ט דאי שקלת מלכא ושמשא ב אשתירו יו"ד, ואר"פ אי הו"ד שפיר דמי דמוספת מנשה וא', וחייט להו בגיד בגידאי ג ולהור דלא לחייט לקמיע בהדיהו. אמר אבוי מעברא ושי"ן ש"ת הל"מ"ט ויגיע החריץ למקום התפר, ור' דימי אמר כיון דמינכר תו ל"צ. מעברתא מקום חריץ בין כל ראש וראש ד ובין למיעבד בין כל חד וחד תרין גידי מלעילא עד לתתא ה ולהדקינהו שפיר כי היכי דליחפרשו לאינון מעברתא ו, ואם נפסקו ג' חוטין בחפרון פסולין ו, אמר אבוי תיתורא הל"מ"ט, פי' תיתורא רצועה עליונה של יד שלא תהא כטוטפת שאין לה רצועה אחת, כדי שחאה שתי וערב זו על זו כגשר על נהר ת. וכד קטר לרצועה דרישא קטר לה בצורה דדל"ת, ורצועה דידא בצורה דיו"ד, והוי עם השי"ן שדי עכ"ל ט. — וראו כע"ה כי שם ה' נקרא עליך, ראה"ג אל תפלין ש"ר, שנראים לכל, אבל דיד מכוסה י, אר"י קשר ש"ת צריך שיהא למעלה שיהא ישראל למעלה, וצריך שיהא כלפי פנים שיהי ישראל לפנים יא ור"ע פי' האי שיהא הקשר למעלה בשל יד מיירי דאר"י יב ושמש אד"א על לבבכם וקשרתם שתהא קשורה כנגד הלב ומניחה בנבחה שבורע כדתני ר"מ על ירך זה קבורת, וקושר למטה מן התפלה, לא למטה ממש אלא מחויק הקשר מן מעבורת התפלין שעור מה שמכנים הרצועה לתוכו ואקיים הא דר"י שהקשר למעלה לפני זרוע כנגד לבו, ואיקיים כלפי פנים שיהא ישראל לפנים, ואיקיים הא דר"י שיטה כנגד הלב יג. כל המצות מברך עליהן עובר לעשייתם יד, מאימתי מברך אבוי ורבא א' משעת הנחה עד שעת קשירה טו. אר"ח סח בין תפלה לת' הוור ומברך, לא סח לא והאר"ח על ש"י מברך להניח, על ש"ר עמ"ת? אבוי ורבא אמרי תרויהו לא סח מברך א' טז סך מברך ב' יז. וה"נ בירוש' יח כשלוכוש ת' מברך להניח ת', אלמא שאין מברך על שתיהן אלא ברכה א' וכ"כ רב האי ורב אחא משבתא והגר"י, אבל ה"ג ור"ע כתבו דמברך על ש"ר עמ"ת אף בלא סח יט ואם סח מברך על ש"ר שחיס וכן אם אין לו אלא אחת מברך ב' ברכות על א', דש"י אינו מעכבת חש"ר וש"ר א"מ ש"י כ. וחוי לן כפסק הגר"י כא. . ולא מפשינן פלוגתא. הלכך אם מניח של יד מברך להניח ופטר של ראש, ואם עבר והפסיק ביניהם מברך על ש"ר עמ"ת, ואם אינו מניח אלא של ראש לבר, כגון שאין לו ש"י, מברך עמ"ת. ואי קשי' האיך מניח ש"ר לכד הא אמרינן

נחל אשכול

ש"ר ג"פ כסל יד? ות' אע"ג דבית ש"י אינו אלא רביעית משל ראש, מ"מ כיון דלויכא תיתורא ומעברתא אין העורך אלא ג"פ. וליתא דרש"י כ' בית ש"י יותר גדול מא' דד' נתי ראש שהרי ד"פ זו. וי"ל אע"פ דרוחב בית ש"י רביעית ש"ר, גובה שלו שהוא חצי אצבע אמה כח"ס ולייר האשכול' יותר גבוה מס"ר, וכ"כ ר"אש נוהגין לעשותו גבוה וקלר, להכי אין עורך ש"ר אלא ג"פ. א צם' התרומה פי' חוץ מחמיצה ראשונה שתוחב המחט צעור להחמיל הספירה אינה צחשצון. ואפשר שר"ל למעלה ולמטה של תיתורא יהיו נראות י"ב תפירות ע"י שמוציא המחט ממעלה למטה ולהפך כח"ס הר"אש. ב צמרדכי י"ב ת' כנגד יב"ש ואי שקלת יהוד' ולוי מלך ושמש, ושאר יו"ד. ובמדרש ויחי צארינו ש"י לא נשאו מלך וליי. ג מושך החוט בגשר צתיתורא, כמו אנדיא דנהרא יומא ע"י, שלא יקרב צחיט אל הפרשיות כדמסיים. ד לא כפי' המפרשי' אלא כח"ס מרדכי צסס ה"ג ור"י. ה חולי הצון ח"ס מנחות ל"ד ושיין שנתון חוט ומסיחה בין בית לבית אפי' גד' צחיס וד' עירות דלא כחוס'. ו חולי ר"ל שמוסך העור בין בית לבית ע"י בגידים שצנייהם עד עבר שני. ז צס' התרומה כ' דין זה מירוש' מגלה פ"ק ה"ט ר' הונא ור' קטינא שרי צנפסק צ' ולא צנפסקו ג'. ולרמז"ס י"א דין זה ממנחות ל"ה אר"ח נפסקו צ' כשר ג' פסילין, וס"ל לתפירות קאי לכך פסק צ' זכ"ז נמי פסיל כדאי' סס וכן צש"ע ל"ג. ח דומצבירין עור על של יד הביא ר"אש ורמא ס"ס ל"ב ותיס' ל"ה: י"א מעברתא פי' שמכסה ברצועה צ' לדי בית ש"י וכי' ואין לפסיל צחית אין רוחה האויר (סנהד' פ"ט) זה דוקא אם חצר לי בית אחר, ולהגאוגי' אין דין זה אלא צס"ר, וכ' ר"אש הטעם שטושין כן לאו למנויה אלא משום דש"י גבוה וקצר וממדת ומקלקל תחת הצנד וע"י רצועה מתחזק. ומע"מ כ' כשעושין בית של יד בהכרח נעשו קמטיס (צס"ר מנייהם צחריץ בין בית לבית) ואינו נוי לכו מכסס ברצועה, ועכשוי שמתקנים צלי קמטיס אינו נריך לרצועה. אבל לש"ר מ' דמיוצ הוא. ומלמתי צס"ג אות צ': י"א תיתורא הוא צחש"י ומשימין על טוטפת רצועה שחאה זו על גז זו שחי וערב כגשר על נהר. וצשערי חסובה: תיתורא הוא שילמא עלאה דתפלין דרוע, שלא תאמר כטיטפת ש"ר שאין לה אלא שילמא אחת, אלא לריכה שילמא אחרת כדי שיהא שחי וערב ועג"ו כגשר על נהר, גשר צארמית תיתורא (צ"צ כ"צ חי חוכא תיתורא ממטיין) עכ"ל לפ"ו נריך להביא צאשכול, שלא תהא כטוטפת דהיינו ש"ר, שאין לה אלא רצועה א', היינו עור א'. ט ש"ר שהביא האשכול חסובה מזה שהביא ר"אש. והאשכול לא ס"ל כותי' צפי' תיתורא כדלעיל וחולי גס צפסיל צחסרון חגי פליג כמו הר"אש, וע"י קאי ח"ס לעיל ולא חזי לן. י חתים ל"ה, ורש"י פי' מפני שרוב השס צה צ' וד'. יא למעלה צגובה הראש ולא צליאר, כלפי פנים ולא לאחור שיהי' ישראל לפנים, היינו צערף ולא צלדדי הראש שאינם כנגד הפנים. יב מנחות ל"ו. יג וכ"כ ר"אש. יד מנחות ל"ה. טז קודם ק' מקרי עובר ל'. טז להניח וקאי נמי על ש"ר. יז כר"ח דלזו מצרך על ש"ר עמ"ת, שגומר עכשוי המורה, אבל צס"י להניח דלהבא משמע, שעדיין יש לו להניח ש"י וש"ר. יח ספ"ט דברכות. יט גס מזה ג' שס"ר של אשכול חסוב מזה שצ"אש שסס כ' צהדי דמצרך תמיד שמים, ולא מציאו כאן. גס לא הביא מ' תנחומא צא סכ' על ש"י מצרך להניח על ש"ר ע"מ סח צינחיס עברה וחזר מע' מלמסה, ואם ציס"ר או צקדושה פסק, אינו עברה, אבל צטלה צ' ראשונה וחזר ומצרך שחיסון על ש"ר שכל תפלה טעונה צ' צרכות, ואי"ל אם הפסיקו צשימת חולין, יכול יהא נובג צניסים ת"ל ל"ת תורת ה' צפיך וכו'. מנילמא גבי ובי' לך לאות. ולמדנו ממנו שאף ליש"ר וקדושה אינו מפסיק (אלא שותק ושומע ומכוין למה שאומרים, ש"ע כ"ה) דואם פסק קאמר, ודמסיים דמ"מ נריך לחזור ולצרך צ', ש"מ דלא כטו"ז סכ' צהפסק יש"ר א"ת, ומדאמר כל ת' טעניה צ' צרכות, ש"מ דאם אין לו אלא ש"י נמי מצרך צ' ולא כרמ"ח וטויר אלא כח"ס צ"ו והאשכול צסמוך לטתת ה"ג ור"ע וכ"כ צא"ח צסס ר"ע. כ מנחות ל"ח דשחי מנחת הן. כא חולי ל"ל כיון דירוש' שהביא לא ידע מצי' על מניח כשלוכש ת' כסדרן, לית לן לפרש שצצלי ס"ל דמצרך צ' דלא מצריק פלוגתא וכ"כ חוס' יומא פ"ז ע"ב כל היכא דאפשר מחויבין להשוותם

ספר האשכול, הלכות תפילין.

אמרנו א' כשמניחם מניח ש"י תחלה דכ' וקשרתם לע"י והדר והיו לטוטפת ב"ע וכשחולצם חולץ ש"ר תחלה ואח"כ ש"י דכ' והיו לטוטפת ב"ע בזמן שבין עיניך יהיו שתים, ההוא מלחא ודאי לא מעכבא אי לית ל' אלא ש"ר דכ' נמי בפ' בא . . . ב ומאן דלית ל' חרי מצות חד נמי לא ליעבר ג. ה' כל זמן שמניחן מברך עליהם דברי רבי ד' וחכ"א אינו מברך אלא שחרית כלבר, אב"י א' הלכה כרבי, ורבא א' כחכמים. א"ר מרי בריה דבת שמואל ה' חוינא לרבא דלא עביד כשמעתייה דכל אימת דמנח מברך, רבנן דבי רב אשי כל אימח דמשמשי בהו מברכי, איכא דפרשו דמשמשי כהא דא' ו' חייב א' למשמש בת' כל שעה ק"ו מציץ שאין בו אלא אוכרה א' וכ' והי' ע"מ תמיד שלא יסח דעתו ממנו ו' ת' שיש בהן כמה אוכרות לא כ"ש. וא"ד ממשמשי בהו בחד דאסיתו דעתא מברכין על שמירת ת' או על זכירתן ח, וא"ד ממשמשי בהון להניחם במקום הראוי אם נשפטו או צריך לברך כבתחלה וכן הלכה ט. והא דאמר סח בין ת' לת' עברה היא וחזור עלי' מעורכי מ' י, כיון דצריך לברך על ש"ר עמ"ת הוי ברכה שא"צ, כד' פ' בא לו יא' ונייתי ס"ת אחריהא, אר"ל משום ב' שא"צ. אר"ל אין מעבירין על המצות יב. א' רבא ש"מ מר"ל עבורא דדרעא אטוטפא אסור יג, פי' רב האי כשחולץ ת' אסור להניח ש"י תחלה לתוך התיק ואח"כ ש"ר למעלה, דא"כ כשרוצה להניחם יפגע בש"ר תחלה, וצריך להעביר ע"ה ולענין ש"י כד' וקשרתם לאות ע"י והדר והיו לטוטפת.

כז. ה"ר ת' טאימתי מברכין עליהם משעת הנחתן יד' הי' רוצה לצאת לדרך בהשכמה מניחן, וכשמגיע זמנה ממשמש בהן ומברך, וטאימתי התחלת זמנם? אחרים אומרים טו' משוראה חברו ברחוק ד"א ויכירונו, ואמר אב"י לחפלין טו' כאחרים בירוש' וז' במה אנו קיימין, אי ברגיל אפי' ברחיק טפי חכים, ובאינו רגיל אפי' בקרוב לא חכים ל' בי? תפטר ברגיל ואינו ר', כי האי דאתי לאכסניא לקצין. אמרו רבואתא אע"ג דלילה זמן ת' יח' לא מניחם בל' שטא יישן בהם וקבעו זמן הנחתם משוראה חברו דכ' . . . יט. עד מתי מניחן, עד שתשקע חמה, ר' יעקב א' עד שתכלה רגל מן השוק, וחכ"א עד זמן שיגיה ומודים ח' ור' יעקב כ' אם חלצן לזכרון לב"ה ושקעה ח' שוב אין מניחן, אר"ג הלכה כר' יעקב, וא"ד אין הלכה כר"י, ואע"ג דהלכה כחכמים כ"א מ"מ מודים להניחם אסור משתשקע חמה ולא התירו עד שישן כב' . . . תניא כג' הי' בא בדרך ות' בראשו שקעה עליו חמה מניח ידו עליהן כד' עד שיוע לביתו, הי' יושב בב"המד ות' בראשו וקדש עליו היום מניח ידו עליהם עד שפגיע לביתו, ואי איכא בית סמוך לחומה דמטריין בגביה מנה לה חתם. תני' כה' ושמרת אה"ה למועדה מימים ימימה, ימים ולא לילות, מימים פרט לשבוי"ט דרי"הג, רע"א ל"ג חוקה אלא לענין פסח, דקסבר לילה זמן ת', אבל שוי"ט מודה דלאו ז"ת דכ' והי' לאות על ירך יצאו שוי"ט שהן גופן אות. אר"א המניח ת' בלילה עובר בעשה שנ' ושמרת אה"ה למועדה מימים כו', פרט

נחל אשכול

לששוחס. א דף ל"ו. ב חולי ל"ל: והיה לך לאות ע"י ולכרון ז"ע והדר כ' וסי' לאות ע"י ולטוטו' ז"ע ולא כ' והיו, ש"מ דאיו מעכב. ג גם צוה מייב שמויח ש"ר נכד ח"א לו ש"י, דבדף מ"ד אמרין כיון דחרי מנחת הן, איך ס"ד דלא ניח ס"ר נכד, חלל תאן דל"ל חרי מנחת חד נמי ל"ל. ד סוכה מ"ו. ה ערש"י ז"מ ע"ג. ו מנחות דף ל"ו כל שעה שמכר מהס יומתם צהס, ז"ת. ובשבת י"ב וילא חרס צת' עס חסכה דלא חייסין שיסכח וילא דאמר' חייב למשמש כל שעה, וק' חס אינו זוכר אינו ממשמש? ול"ל דודאי כ"פ מוכר וממשמש וע"י המשמש יוסיף לזכור. ומרמז"ס סכ' חייב למשמש צת' כל זמן שהן עליו שלא יסיח דעתו מהס אפי' רגע ח', מ' ע"י משום מוכר מהס. ז פרש"י בשבת דעל תלמו יתור דכ' כחייב והי' ע"מ אהרן. וק"ק לר"ם יומא ז' חלטריך קרא שמכפר תמיד אפי' אינו ע"מ? וכ' חוס' דלאו ק"ו גמור, דמה לניץ שכן בגלוי חלל מדרבנן. ח ר"ן בסוכה, ותמה שלא הזכירו פ' דחייב לברך כשממשמש? וז' דברכה זו ל"ס חלל להוסיף צת' כ"הי ועוסק במילי דעלמא ומסיר דעתו, חבל לזכרם בשעת חפ' ולמוד אין מסיח דעת וקרא. ט ולא נהיגי הכי דמסתמא חינו מסיח דעתו והיו כחולץ ע"מ להניחם של"ס. י מנחו' ל"ו. יא יומא ע', ורש"י פי' כלן עברה חס לא חזר וברך על ש"ר ולא פרש כחוס' ורצנו שעושה ז' שא"י? ה"ט דביומא שס אר"ס טעם אחר דלא חייתי ס"ת חחריתא משום פגמו ש"ר, משמע דל"ל צכה"ג דין ז' שא"ג כיון שעשה לריך לברך, או דני' לו לפי' רצנו עקר חסר מן הכרייתא דהול"ל סח מוזר ומברך ועברה בידו. יב יומא ל"ג. יג רש"י: לאחר ת' שזרוע צבצול ש"ר חסור דזרוע פגע תחלה, ומסיים הס"ס היכא עביד? מדרעא לטוטפתא פרש"י מן הזרוע יצא על הראש יניח שזרוע תחלה. ותמהו חוס' זה למדנו מקרא וקשרתם לע"י והדר והיו לטוטפת ועוד מנחות ל"ו בזמן שבין ע' יהיו שחיס? לכך פרשו כאשכול בסמוך, ור' אליה פי' דקאי למשמש ת' בשל יד. וז' דלא נעלם מרש"י, דב"י סי' כ"ה כ' יש נהגין לתקן חש"י, וקודם שיימח מויליין חש"ר ומחקיין אותה כדי שלא יטרכו להפסיק בין הנחת יד לראש בתקון ש"ר, וכ' מהר"ל דטעות הוא שסס מעבירין ע"ה ונריך ללמדם לאחר שהניחו ש"י יקמו ש"ר ויתקנוה ויניחוה, דתקון לנורך הנחה לא הוי הפסק ואסור להניח ש"ר מן התיק עד שהניח ש"י, ורש"י ח"ס רש"י לאחר תפלה שזרוע צבצול ש"ר חסור, לא קאי על הנחה של ראש, דזה חסור מ"הסת, חלל להניח ש"י ולתקנה ולא להניח ולהניח אה"כ ש"ר ולתקנה ואח"כ מניח ש"י ואח"כ ש"ר חסור, כיון דש"י בידו ח"מ על המנחה. ועוד ר"מ דאס יולא לדרך ואין זמן להניח ז' וקיי"ל מניח חזיה שירכה אפי' ש"ר, מ"מ חס פגע בשל יד ת' לריך להניח אותה. יד מנחו' ל"ו בזמן הראוי להניחם צבקר. טו צרכות ט'. טז כג' רי"ף ור"אש. יז סס. יח כר"ע בסמוך, ה"ג ורי"ף כ"מ"ס ר' ירום וירוש' צרכות פ"ק ה"ב, ותוס' דייקו נמי שאסור צלילה משמא יישן צהס, דאי לילה לאו זמן ת' מושמרת אה"ה מיימס פרט ללילות, למאן דס"ל הכי חסור מ"הסת להניחם ולריך לחללם צלילה דמשתמט עשה ולמה החירו צבמוך עד שתכלה רמ"הש או עד זמן שינה, ורש"י נמי ס"ל לילה זמן ת' וע' ערובין ק"ו. יט ל"ל ורלו כע"ה כי שס ה' נקרא ע' ורשם לעיל זה חש"ר חר"י. כ ל"ג לר' יעקב צלמ"ד כגרסתו, דר' יעקב לא אמר משתשקט, וכך הגיס מע"מ. בא כיון דלא אחמר ודאי שהלכה כר"ע, מרדכי. כב חלל כשהס כבר עליו ח"י לחולץ עד זמן שינה. כג צינה ט"ו. כד שבלת"ס יאמרו סרוחי' הניחם צלילה דאמרין צבמוך שה"י לחולץ צלילה היינו ציוו לז"ע חבל צרכים לריך צ"י. כה מנחות ל"ו. כו ק"ק על האשכול ורי"ף ור"אש שפסקו לילה ז"ת כר"ע ולא קאי ושמרת על ת' וטעמייהו דר' חשי צבמוך הניחם צלילה ולא הי' לריך ששמרם ע"כ ס"ל לילה ז"ת, ח"כ

ספר האשכול, הלכות תפלין.

פרט ללילה, וקסבר השמר דעשה עשה, ור"ו א' עובר בלאו, השמר דעשה נמי לאו ואמר ר"א אם לשמרם טוחר א. רבינא יתיב קמי' ר' אשי חשך ולא סלק תפלין ב, א"ל לשמרן קבעי מר ג? א"ל אין וחיותיה לדעתיה דלאו לשמרן קבעי, קסבר הלכה ואין מורין כן ד. פסקא לגאון: שבוי"ט אסור להניח ת' דכ' ושמרת אה"ה למועדה מימים ואסור להניח בח"ה, ובפסקא אהרינא סומא פטור מן הת' ומציצת דכ' וראיתם אותו פרט לכסות סומא. ולא חוי לן לענ"ד דאנן כר"ע ס"ל דושמרת בפסח משחתי ולילה זמן ת' וא"צ להסירם אלא בזמן שינה, אלא מיהו שוי"ט אין מניחן מפני שאין צריכין אות אבל אסורא בשוי"ט לא ידענא ה גם לא מצאנו שסומא פ' מחפלין אפי' רבנן דטמטעי כסות סומא גבי ציצת וראיתם אותו פרט לכ' סומא ו, בת' לא אמרו, ואי דר"א הגדול . . ז ואי משום דת' צריכין גוף נקי ח' הא אפשר לוי למיקם עלי' שלא יפית ולא יישן בהם כשאר ב"א ולהרגיש אם גופו נקי, דהא נמי לא אסרי לוי לברוכי דכתיב נטי והו' מחניך קדוש ט וציאה על כשרו ומכוסה נמי אסור לברוכי דכ' כל עצמותי תהם"כ, וכיון דלא חיישינן לציאה ע"ב שלא ראה, ה"נ ל"ח. ואמרין סומא פורס שטע ומחרגם י ולא קיי"לן כר"י דאמר סומא פטור מכ"ה יא אלא מחייב כשאר כל אדם. במכילתא והו' לאות ע"י וגו' למען תהי' תורת ה"ב לא אמרתו לך אלא במי שנחתייב בת"ח ונשים פטורות מת"ח, ה"ה מת' יב ומדכ' למען ת' חורת ה"ב סכאן אמרו מניח ת' כקורא בתורה, וקורא בתורה פטור מת'. וכ' ר"ש בן חפני ליתא להאי ברייתא, דרבנן קשישי דחורתן אומנותן קמנחי ת' ומברכי, ואי לאו דחובה לא מברכי יג, וכיון דבגמ' לא אתמר הדין ברייתא לאו דסמכא היא. ובש"ד דגאונים: א' רבא לא כשר לאנוחי ת' אלא מאן דקרי בתנ"ך בזורה בס' בראשית פסוק א', בנביאים בס' שמואל פ' א', בכחובים בס' תלים פ' א', בתלמוד חטניא כתיבתא, ואמר אבוי והוא דידע להרגומו כולו דכ' ולמדתם אותם ושמרתם לעשות, אם אין למוד אין שמירה. ולא דסמכא, ששינוי יד קטן יודע לשמר ת' אביו חייב לקנותו. ת"ר טו על ידך וו שמאל דכ' אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה השמים ואמר ידה ליתך השלחנה וימינה להלמות, ר' אשי א' ידכה בה"א זו יד כהה. כתנאי ידכה וו שטאל, אחרים א' ידכה לרבות הגידם טו, תני' אידך אין לו זרוע פטור, אחרים א' ידכה לרבות הגידם. איכא דמפרשי יז דלא פליגי, דת"ק לא פוטר אלא באין לו זרוע, דבורוע מקום ת', אבל מודה אם אין לו יד ויש לו זרוע דחייב, ור' אשי דאמר ידכה יד כהה, תרתי שמעינן, דאם כהה כ"ש ואם כהה הרבה חייב, כ"ז שיש לו זרוע יח. ת"ר איטר מניח בימינו שהוא שטאלו יט, והתני' מניחו בשטאלו שהוא שטאל כל אדם? אמר אבוי ההיא בשולט בב' ידיו. תנא דבי מנשה על ידך וו קבורת כ בין עיניך וו קדקד היכא? מקום שמוחו של תנוק

נחל אשכול

מ"ה ת' אין אסור להניחם, למאי הביאו פלוגתא? ע' רא"ש ס' י"ז מוכיח מזה דמכמים ס"ל לילה ז"ת. א לפרש"י אף להניחם, סוכרם לכך דלפי גרסתו לקמן ר' אשי הניחם, אבל לרבנו ור"ף ר"א לא חללם, וכל לפרש אש לשמרם ח"ל לחוללם בלילה. ב ג ר"ף שלא חוללן, ולנוסחמו מנה תפלין. ג זה פשיטא נ"י דמותר לקיימם לנוסח הר"ף, ולהניחם לכתח' לנוסחמו. ד מדינא ח"ל לחוללן בלילה אש לא יישן, ולנוסחמו מדינא אף מניחן בל' אלא שאין מורין כן לרבים וכ"כ ר"אש וז"ל תמה עליו שלא נמלא בפוסק שמותר להניחן בל'. מה"ג שכ', הלכה לילה זמן ת' ואין מורין כן, מ' זינו לז"ע מיתר. ה כ"כ רש"ד ת"ד מ' ותוס' בילה ט"ו ועב"י ס"ס כ"ט, ש"א. ועב"ח דאסור מדרבנן בפרהס'. ו מנחות מ"ג ע' בסמוך. ז ל"ל דאמר וראו כע"ה כי ס"ה נקרא ע' זו תש"ר, זה קאי על אחרים שיראי, ועוד דלא קאי על ש"י. ח שבת מ"ט. ט ברכות כ"ה והנמשך. י מגלה כ"ד. וי' דגאון מייירי בסומא שמלעטר ור"ד מיושב' כמ"ס הרמב"ם המלעטר פ' מת' (מירוש' פ"ב דברכות) וכן מי שאין דעתו מיושבת ולא מקרא יליף. אבל יותר נ' דכונתו סומא לא יניח ת' כל היום כמו שהו' רגילין, כי במשך הילך אף במקומות מטופפים דאסור בת' עמג"ל סו"ג. ומנא חמינא? דאשכול מביא בסמוך דברי ש"ר מי שא"י לקרות במשנה לא יניח ת', ותמה עליו, וז"י מיסב דלא פטרו בשעת ק"ס אלא מלהניחם כל היום, דבשעת ק"ס אמרינן בסיכא מ"ז חפ"י קטן יודע לשמור ת' אביו חייב לקנותו (וכפ"פ חלקו על העטור שכ' שזה בן י"ג) וכן מ"ס במכילתא הקורא בתורה פ' מת' (וקיי"ן לק"ס מפסוק אפי' מי שמורתו אומנותו) פרשו מלהניחם כל היום. ומע"מ תמה על הגאון ועל ר"אש דלדבריה' בלילת ניחא דפטור דרשינן וראיתם אותו פרט לכסות סומא, וליחא דאפי' לרבנן דר"ש מנחות מ"ג סומא חייב, וראיתם אותו מוקי לזכור מניח אחרת שיקרא ק"ס מסיכור בין ת"ל. ודודי ז"ד סוכה י"א העיר שאף רש"י ותוס' שבת קל"א ואי מלאתי אף רשב"א בשבת כ' לרבנן ממעט וראיתם כ' סומא, כמ"ס האשכול, והחליט שכך נוסח הראשונים מנחות מ"ג. ואעשה כמוכין לזה, דס"ס פריך סס ורבנן האי אשר תכסה מאי עבדי? לרבות בעלת ה', וקסה דהול"ל ורבנן האי וראיתם מ"ע, דזה עקר הפלוגתא לר"ש ממעט מניח' כסית לילה, ולרבנן מייז? ועכ"ל יודע ס"ס לרבנן ממעט מניח' כ' סומא, לפ"י מ"ס להבן ורבנן האי וראיתם מ"ע, כעין אבעי' אימתא הוא, א"א לרבנן סומא נמי חייב יליף מראיתם לזכור מלוח ק"ס. ועי"ס בתוס' שכ' שכל זה אסמכתא דק"ס דרבנן, וא"כ ע"כ דהכא קאי חליצה דר' אלעזר דס"ל, ברכות כ"א, ק"ס דר"ו, אבל רי"א"ס דס"ל ק"ס דרבנן לא יתישב למאי אנטריך וראיתם דכל תרומי דמיייתי במנחות דברי אגדה יונהו וליכא לתרומי לרבנן בזה, ור"ל דרי"א"ס ס"ל כר"ס וראיתם פרט לכ' לילה ניתא, דבדף מ"ג אמר לילה זמן לילה, א"כ קשי' וראיתם מאי ע"ל, וע"כ ל"ל לדודי' ס"ל רבנן דממעט כ' סומא. יא צ"ק פ"ו. משמע לר"י פטור מלהניח ת' אבל תוס' מגלה כ"ד הוכיחו דלר"י נמי מדרבנן חייב בכ"הם שלא יהי' כגוי, וט"א תמה כיון דפטור מכה"ת, א"כ גם לא תסור מ"ס ד אשר יגידו לך לא שייך אללו ומנ"ל לחייבו מדרבנן? וי' דלר"י לא פטור ממנחת ל"ת ולא ממעט אלא מעונשים חוקי' ומשפטים וספיר כ' תוס' ר"ס ל"ג דמייז מדרבנן מל"ת. שוב מ"כ צ"ק דרשינן ומחך בר"אש חובת לא תעשה דסומא נמי חייב צ"ק ועי"ל דאי' שבועות ל"ע שהשביע משה צסיני כל הנשמות לקיים מ' דרבנן ונהי דחורה פטרה כרי הוא מושבע על מה שחקנו רבנן. יב קדושין ל"ד. יג וכ"מ סוכה מ"ו. יד סס מ"ז. טו מנחות ל"ו. טז שנקטעה ידו. יז תוס'. יח מרדכי, ק"ק א"כ למא אחר כתנאי? וי"ל דברייתא ראשונה ידכה זו שטאל, אחרת ח' לרבות גידם, מ' דלא ילפי שטאל מידכה אלא מילפתא ח' דמיייתי ס"ס, אבל מ"ד ידכה זו שטאל ה"ס דילף מניח' גידם. יט ימינו יד כסה היא, מנחות ל"ו. כ קבוצת בשר,

ספר האשכול, הלכות תפלין.

תנוק רופס א. על הקבורה מנ"ל? דה"ד על ירך בגובה של יד דאמרה תורה הנח ת' בראש וביד, מה של ראש בגובה אף ש"י בגובה, רא"א א"צ, כ' לך לאות ולא לאחרים לאות ב, ר"צ א' כ' על לבבכם וקשרתם, שתהא קשירה כנגד הלב. רב חייא ב"ר מכוון ומנח לה להד' ליביה. רב אשי יתיב קמי' אמימר דהוה צרייה בדיה ג ומתחזין תפלין, א"ל לא ס"ל מר ולא לאחרים לאות, א"ל במקום לך לאות אתמר ד. איכא מרבואתא כ' הא דאמר אטר מניה בימינו שהוא שמאלו, דוקא אם ימינו יד כהא אף בכתיבה שכותב בשמאל, אבל אם כותב בימינו, ושאר מ' עושה בשמאלו, מניה בשמאלו כשאר ב"א דבחר כתיבה אולינן גבי ימין תפלין כדרדש ר"ג וכתבתם מה כתיבה בימין אף וקשרתם בימין, וכיון דק' בימין הנחה בשמאל, וא"ד דלא אולינן בתר כ' והכל תלוי ביד כהה שחשש כוחה, וכ"נ דעת הגר"צ שלא הביא דרש ר"ג. אמר מר בין עיניך זה קדקד מנ"ל? נאמר כאן בין עיניכם ונ' להלן ל"ת קרחה בין עיניכם מה להלן בגובה הראש מקום שעושה קרחה, אף כאן. ודא דאמר לעיל בין עיניך מקום שמוחו ש"ת רופס, לאו למימרא שוה לבד מקום תש"ר, דהא אמרינן כאן בין עיניך מקום שעושה קרחה, אלא ודאי מהתחלת שער הראש ראוי להניח ת' ומשם הולך השעור ע"מ שמוחו שת"ר, והיינו דאמרי ה' מקום בראש להניח ב' תפלין והכין בירוש' ו א"ר שמאל שיעור לוטר עד מקום שנכתו ש"ר מחזיק ז' וכמה מחזיק שנים, ואסברא ר"ה עד מקום שמוחו ש"ת רופס ח, ואם מונחין חוץ ממקום זה לא י"ח כרתנן ט' נתנה על מצחו, פי' תש"ר, או על פס ידו, פי' של יד, הרי זה דרך הצדוקין, ואם נתנה על בית אונקלי ה"ו דרך החיצונים. ופס ידו דקתני לא דוקא בכף היד, דה"ה כשמניחן על העצם חסמוך ליד ונקרא קנה או במרפק נקרא קוב"די י' והוא בין הקנה לעצם הורוע, דרך צדוקין מקרי דאין כשר להניח ש"י אלא אורוע שהוא בין הכתף למרפק. והא דא' חביבין ישראל שסבבן בטעות, ת' בראשיהם ובורועותיהן, לאו כל הורוע כשר דבעינן שימה כנגד הלב והיינו בקבורת מקום עב וטופח. הנושא משא על ראשו יא' ות' בראשו רצוצות אסור יב' ובמשא של ד' קבין אמרו, המוציא ובל על ראשו לא יסלק הת' לצדדין ולא יקשרם בידו שוה דרך בויון, אלא קושרן על זרועו במקום ת'. משום ר' שילא אמרו אפי' מטפחת שלהן אסור להניח על ראש שיש בו ת', ופשיטא לן דכל דרך מלבוש מותר, ואיכא דגרסי אפי' מטפחת של להם אסור להניח אע"ג דקל הוא, ולר' שילא אסור אפי' ריבעא דריבעא דפומבדיתא יג'. המוציא ת' בשוק יד' שם דמיהם ומניחם לאלתר ואע"פי דבמצא ספרי' אמרינן שקורא בהן א' לל' יום, ואם אינו יודע לקרות גוללן, אבל שם דמיהן ומניחן לא? מפרק אב"י תפלין בי בר חבו משנח שכיחי, ספריים לא שכיחי, הלכך היכא דשכיחי ת' רשאי להניחם אם ירצה, דכי אתא מאן דארכס יכול לקנות מיד ברמיס. אסור ליכנס לב"ה כקבוע להשתין ות' בראשו חיישינן שמא יפנה בהם טו'. הנכנס לפנות חולץ ת' ברחוק ד"א, וכשיצא מרחיק ד"א ומניחן, וכשהולצן גוללן ברצועות שלהן ואוחזן בבגדו טו' ומניחן כנגד לבו כר"ע דברייתא טסיע ל"י דה"ד בראשונה מניחין ת' בתורין הסמוכין לב"ה, ובאין עכברין ונוטלין אותם, התקינו להניחן בחלון סמוך לר"ה, ובאו עוברי דרך ונטלום, התקינו שאוחזן בידו ונכנס. ובמקום דלית חשש שיטלו אחרים כגון שהוא בביתו אסור ליכנס בהן בב"ה. ואם גוללם ונכנס צריך לזוהר שלא תצא רצועה מתחת ידו טפת לפי שגם בה קרושה. ואע"ג דשרי בב"ה כקבוע לאחוז ת' בבגדו ובידו, דוקא בב"ה כקבוע שיושב ונפנה ואין נצוצית ול"צ לשפשף בידו, אבל בב"ה עראי שעומד ומשתין ונצוצית שנתון על רגליו צריך לשפשף בידו יז' אסור לאחוז בבגדו ובידו דה"ד יח' לא יאחו אדם ת' בידו ויתפלל ולא ישחין בהם מים ולא יישן בהם לא שינת עראי ולא קבע, ודוקא כשהן בידו לא ישחין, דל"ל כשהם בראשו ובורועו נמי אסור דומי' יט' . . . וכ"כ רב אחא והגאון כ' דלא אסרו אלא בידו מ' נצוצית, ומינה אם משחין בעפר תיחוח כ"א דליכא נצוצית אף בבגדו ובידו שרי. וכ' הגאון לא החירו ליכנס לב"ה בתפלין אפי' אין דעתו כלל לעשות צרכיו ולא החירו דברים אלו אלא לצורך גדולים וקטנים וכשהוא בשדה ולא בביתו כב'. אר"ז כג' ביום גוללם כמין ס"ת ובלילה עושה להם כים טפח ומניחן, אר"ו ל"ש אלא שיש שהות ביום ללבשן, אבל אשכ"ל עושה להם כים טפח ומניחן, פי' הגאון דקאי אנכנס לב"ה, נכנס ביום וחלצם שלא להכניסם לב"ה גוללם וא"צ להניחם בכלל, כיון דחזור ומניחן, ובלילה מניחן בכים, ואר"ו ביום נמי הנכנס לב"ה ואין שהות להניחם אחר שיצא, עושה להם כים ומניחן כד,

נחל אשכול

ג"מ מ"ו קבורה דלמינא חסיפת חמרים. א רך הוא בקטן בן שנה. ב שלא יראה המוטה ועל היד נראה, ואף הנקרא קיס. אסנות פ"א, כמה ג"ח אין חכמים. ג מכה היכה לו חלל קבורת ונקרע מליקו פס שלא חדמק המכה וסיו נראה ח' דרך הקריעה. ד מקום שברוב ג"ח אינו נראה חס בקבורת ולעולם חס נקרע סבג במקום זה שרי. ה ערוצין ל"ב. ו ערוצין פ"י. ז טר מקום זה מניח ת', ומחזיק ז'. ח ש"מ טז סוף המקום. ט מגלס כ"ד גרסתו צמח' על מלחו ועל פס ידו ס"ז דרך מיונות, לא נכון, דמיונות בגמ' נוגע לע"ז, וכאן מדבר מקראים שנוטין, אחר פסח המקרה ומחמישין גז"ש כלדוקים, ונתנה על ז' אונקלי, על בית יד זרוע מנחמן והכ' אומר יך לאות ולא לחמרים, חס דרך המיונות, ג"ח הסולמים אחר דעתם מוץ מרעת חממים, דזה מושב מנוה להראותם, חבל אינו נדוקי שמחמין בגז"ש ומיחה צמ' קבורת. ורמז"ס גפ"מ כ' חופכת הרשעוני' דרך נדוקין דמ"מ מחמישים שרדך להניח ת' על גופה, חבל נ' על בית אונקלי (פי' להרמז"ס) שחולה מוטה בזרועו או במיקו, זה דרך מיונות סכופרין גס צת' שכתב, ומטעם זה נ"ל לא הזכיר במזבורו נותנו ע"ז אונקלי, דמטה שח"ל סיח דאינו מניחה בגופו. י עללענצבאגן. יא צ"מ ק"ס. יב חס נוגע המשח בתפלין מרלנן. יג רובע ליטרא, וכז"ל חף דכובע ע"ד מותר, מ"מ כזד ד' קבין חסור. יד צ"מ כ"ט. טו צרכות כ"ג דלפנות צפן חסור, וכ"כ קבוע משחין מיושב חיישינן שיפנה. טז ובידו ימינה דבשמאלו מקנה צרכות ס"ב. יז יומא ל'. יח צרכות כ"ג, הטעם שירא פן יפלו ולא קא מכוון וכן סבין קערה ומנות חסור. יט ל"ל: דנח י"שן צסס שינת עראי קתני חס מותר כשהן בראשו כד' סוכה כ"ו הנכנס ליטן ציוס רלה מוץ ר' מניח עב"ס מ"ד כך טעם ר"חש ור"י דס' עראי מותר כשהן בראשו, וע"ז יש מולקי', חבל להשתין כשהם בראשו צ"כ סוכה טרלי לכ"ס מותר (מוץ מרמז"ס) כדמוכה מגמ' דלא חסרו חלח צ"כ קבוע. כ שאלותיה צל ותר"י צסס רב סאי. כא צרכות מ' וכ"כ רמ"א. כב עמג"ל. כג צרכות כ"ג נוסח הרי"ף משונה מנוסחטו. כד עב"י דמירי סהוא צסדס ומולינן לב"ה טס סכלי,

ספר האשכול, הלכות תפלין.

וכים טפה לא אמרו אלא בכלי כליין כיון שעשוי לכך צריך טפה שיחויץ, אבל בכלי שאינו כליין אפי' פחות מטפה. שכת ונכנס א' בת' לב"ה מניח ידו עליהם עד שיגמר עמוד הראשון ומפסיק, דעמוד החוור מביא לידי הדרוקן. תניא בית שיש בו ס"ח או ח' וכו' כתבנו למעלה ב.

7. חולי טעים ונשים ועבדים פטורים מת' ואם רצו להחמיר ע"ע מוחין כד' בירוש' ג ושעמא כד' ינאי ד' ת' צריכין גוף נקי כאלישע ב"כ שלא יפית ולא יישן בהם ובירוש' ה' עבדי' פטורים מת' דכ' שמע יש' ה"א ה' אחד, מי שאין לו אלא ארון א' יצא זה שיש לו גם ארון אחר ו'. הנכנס לסעודת קבע ז' ות' בראשו, חולצן ומניחין על שלחנו וכן הדרור לו, וחזור ומניחין כשמיגע זמן ברכה. מניח אדם ת' תחת מראשותיו ולא מרגלותיו, אפי' אשתו עמו מותר ת' מראשותיו, והיינו שלא כנגד ראשו דאסור לשכוב על ת' ומניחין בין כר לנסח, ואי משמש מטחו צ' כלי בתוך כלי. שכת ושמש מטחו ות' בראשו ח' לא יאחו לא בקציצה ולא ברצועות עד שיטל ידיו מפני שידים עסקניות הן. ישן בת' וראה קרי אוהו ברצועה וחולצן ט'. אסור לתלות ת' בין בקציצה בין ברצועות ו' והתולה יתלו חיוו שנ' והיו חייך תלוים לך זה התולה ת', אבל בכיסיה מותר לתלות ולא בעו הנחה כס"ת. כל הקורא ק"ש בלא ת' וא' כאלו מעיד עדות שקר בעצמו וכאלו הקריב תודה יב' בלא מנחה זבח בלא נסכים. אביי יחיב קמי' רבה יג' חוי' דקא בדיח טובא, אמר וגילו ברעדה כ' א"ל אנא ת' מנחנא יד'. אר"ש תיתי לי דקיימת טענת ת' טן אר"נ תיתי לי דקיימת מ' ציצת, פי' שהלכו כל היום בת' וצ', ות' צריכין גוף נקי, והעולם אין מניחין מטעם זה אלא בשעת חפלה שא"א ליהדר כל היום בגוף נקי, והיינו דאמר בירוש' טז' כל שאינו כאלישע ב"כ לא יניח ת', פי' לא יניחם כל היום כדעביד אלישע שאף בשעת הגורה הי' עליו כל היום ויצא בהן לשוק יז' ואחמיר נמי התם אר"י ינאי ת' צריכין גוף נקי, ומפני מה לא החויקו בהן יח' מפני הרמאים יט' דחר בר נש אפקד גבי חברי' דתפילי ברישיה וכפר בי', א"ל לא לך היסנית אלא לאילין דברישיך כ', ואנשי מ' היו עליהם כל היום כגון ריב"ז ור"י לא הלכו ד"א בלא ת' בא'. חשובה לגאון: הא דאר"י יהושע כב' איזה ע"ה כל שאינו מניח ת', מפני שהוקשו ת' לכ"הת כולה שנ' והי' לך לאות וגו' למ"ת תורת ה"ב. וכל המניח ת' כאלו כ"הת בפיו, ואם בא אדם לומר ת' צריכין גוף נקי כאלישע ב"כ כג' פרושו בשעת שמד שגורו המניח ינקרו מוחו, ע"ז אמרו היודע בעצמו שהוא צדיק גמור כד' כאלישע ב"כ שעשו לו נס בשעת שמד ומסר עצמו למיתה, יניח ת', ואם לאו לא יביא עצמו לידי סכנה כה', שאם אתה אומר בכל זמן ומנוע מת' כו' הרי ס"ת מקודש מת' שיש בו כל הפרשיות והוא שלם ואתה כותב וקורא בו בכל עת, מכאן א' למד שלא אמרו ת' צריכין גוף נ' כאלישע אלא בשעת שמד ומ"ש בתלמודא דמעבדא ר"יו לא הו' מנח בסיתוא תש"ר משום חולשא כו' כשיצא לשוק לא מנח אכל בשעת ק"ש ותפלה זמן מועט ח"ו לומר שבטל מ' תפלין כה'. ומ"ש מקצת הגאונים' כהן אינו חייב בתש"י, ודאי בשעת עבודתו במקדש אסורין ללבוש ש"י דחייץ בין בגד לבשר כט' אבל שלא בשעת עבודה חייבין ל' וכי עבודה בזמן הזה מנין לא' ואי בשעת נשיאת כפים שעסקו במצוה ותני' לב' כהנים בעבודה ולוים בדוכנס וישראל במעמד פטורי' מחפלה ות', מתש"ר נמי ליפטר, ואצלנו לא מסירים בנ"כ אלא הרצועה מעל אצבעות. וגרסינן בפ"ק לג' בינונים שעונותיהם וזכותיהן שקולים יורדין לגיהנם ומצפצפים ועוליין שנ' והבאתי אח השלישית לך באש וצרפחים ועליהם א"ח ה' ממת ופחיה מ"ש ויעל, וב"הא רוב חסד מטה כלפי חסד ועליהם א"ד אהבתי כ"ה קול ת' וגו' דלותי ולי יהושע, בינונים דקאמרי ב"ה דוקא שאין בהם עון פ"י בגופן, ומאי ניהו קרקפחא דלא מנח ת' מעולם לה' אבל אם בכלל עונותיהם עון פ"י

נחל אשכול

ורש"י פי' מלתא צב"י הוא כשחולץ ת' ציוס גוללס וח"ל להניחם זכים חלל אפי' צקרקע סיהיו מוזמנים לו להניחם חלל צבילס חין להניחם עג"ק עתר"י. א סס כ"ד. ב דף 42. ג רפ"י דערובין מיכל צ"ס לונסת ת' אשת יונה עלתה לרגל ומיחו חכמים, ואע"ג דצבלי ערובין ל"י משמע דלא מיחו, צירוש' נמי דעס דלא מיחו, חלל ר"א מסיק דמיחו, וסבצלי רלס לדייק עכ"פ למ"ד לא מיחו, דת' ליכא ת"ע סה"ג חלל נוהס צשו"ט, ודמי סבצלי אפי' למ"ד לא מיחו י"ל דס"ל כר"י נסים סומכות רשות. וצירוש' צרכות פ"ג אפי' למ"ד שו"ט זמן ת' נסים פי' דכ' וקשרתם ולמדתם דוקא מי שחייב צת"ת חייב צת". ד שנת מ"ט, להכי לא הניחו חכמים להמחיר. ה צרכות פ"ג. ו מע"מ תמה ת"ל לה לה מאשה? ונ' דת' מקרי אות ומילה נקרא אות, וצו עבדים חייבין דל"ס צלשה, וכו"א נמי פטורין ממות דת' לא יילף מנשים שחות אחר נמי לא מחייבי קמ"ל. ז צרכות כ"ג, חיישין שיסחכר צסעודתו. ח סוכס כ"ו. ט. כיון שלא נגע צמ' טנופת וותר טוב למחר לחוללס מסיסהס לאפקוי צשמס מ' דודלי נגע. י צרכות כ"ד. יא סס י"ד. יב טוסמט טולס מכוון יותר דכ' לעולס ומנחה ז' ונסכים. יג סס ל'. יד עדות שאיני פורק עול מ"ס. טו שנת קי"ח. טז צרכות פ"ג סס"א. יז שנת ק"ל. יח להיות עליו כל סיוס ולסמור גופן. יט שלוצשין כל סיוס להרלות טלמן כולמניס. כ מ' קלת כר' ירוחס שאינס מניחין כל סיוס דמחזי כאלו רולין להיות נחמני' כסהוס שהי' עליו שלא צשעת תפלה, חלל חוס' שנת מ"ט פרוסו מפני מה לא סחויקו צהס, פי' נחמות צאלו המניחין ת', מפני הרמאים, ונ' שלחוס' סגרסס כר"אס חלוי גברס דכפר סוי מללי ותפלו ברישיה, וח"כ חל"ל מפני מה לא החזיקו קאי אחתפלין דודלי החזיקו כ"ע להניחם צשעת ת', להכי פרוסו דנחמנות קאי. כא סוכס כ"ח תענית כ'. כב צרכות מ"ו. כג שנת מ"ט. כד מפרש גוף נקי כמו נקי כפיס נקי מעצרות. כה לא יניחם צשעת ס', וכ"כ חוס' אפי' צשעת שמד דחייב למסור לערקתח לא יניח, כיון שסרצה ישראל'י שאין ת' צלשהסס חדיר, ור"ן כ' הכלל צמניעת קיוס עשה ח"ל למסור צשעת ס'. ע' חולין ק"א ע"ב, ר"ה ל"ב חוס' וחצן צומן ליעב"ץ. כו חס מי שאיט כאלישע לא יניחם כלל, מחוס סגוף חינו נקי מנופת. כז צרכות פ"ב ה"א. כח וכ"כ סמעריך ע' חזק. כט זמחיס י"ט. ל וכ"כ חוס' ערכין ג'. לא ל' סס"ס פסחיס ע"ב. לב זמחיס סס, משמע אף שיוכלו לקיים סניסס להניח ת' ולעמוד צמעמדס פטוריס, ונ"ע לשנת חוס' סוכס כ"ה ורמ"א ס' ל"ח כל אפסר לקיים סניסס ל"א עוסק צמפמ"סמ. לג ר"ה י"ז. לד צינוגיס סעומדיס צין כת דיקוס לכת ר' נקראו כן. לה צנוסמנו ל"ג מעולס חלל צרי"ף וילקוט זכר' וע' רל"ס דל"י לו לגרוס. ואפסר לפרס מעולס אפי' צשעת סודלי', גוף נקי וחיוו מלעטר כמ"ס רמז"ס, שחס חין מניחן מירחס סגוף חין נקי, חין צכלל פ"י צגופן לר"ת, חע"ג

פ"י בגופן יורדים לגיהנם ונדוני' יב"ח א' לאחד יב"ח מצפצפים ועולים דכ' והבאתי את השלישית באש וגו', הא למדת שקשה עונשן של ח'. אמר רבא ב' המניח ת' ומתעטף בצ' וקורא ק"ש ומתפ' טובטח לו שהוא בע"הב, אמר אבוי מערב אני שאין אש ש"ג שולטת בו ג, ר"פ אמר מערב אני שכל עונותיו נמחלין. אמר ר"ל ד' כל שאינו מניח ת' עובר בח' עשין, ומי שאין צ' בכגורו עובר בה' עשין, ושאין מוזהר בפתחו עובר בכ' עשין, ואינו עולה לדוכן עובר בג' עשין. דרש רבא ה' בזכות שאמר א"א אנכי עפר ואפר וכו בניו למצות אפר פרה ועפר סוטה, ובזכות שאמר מחוט עד שרוך נעל וכו בניו לחוט של תכלת ולרצועה ש"ח ומנעל ש"ה. וגרס' בחלק ו' וזה הדבר אשר הרים יד במלך שלמה, שחלץ תפלין לפניו, שאין נכון להסיר תכשיטין מלפני המלך ו'. וב' בשמושא רבא אסור לחלוק ת' קמיה רביה, ואי כרך רבי' ברישא הדר כרך תלמידה, וירוש' ח' תפלין ומוזהר מי קודם, שמואל א' מוזהר קודם, ר"ה אמר ת' קודם, מ"ט דשמואל שט' נוהגת אף בשו"ט, ור"ה? ת' נוהג במפרשי ים ומדבריות ט'. הניא בשמואל, תפלה שבלה עושין אותה מוזהר שבלה א"ע אותה ת', לפי שאין מורדין מקדושה חמורה לקלה. וכיון דכבלי איפכא שמעינן י' איכא תיובתא לשמואל וסיעתא לר"ה, הלכך תפלה קודם יא' ועוד דבגופו יב' . קרי להו ועוד דמצות ת' חשובה כת"ת כדאי' במדרש יג' ות"ת כנגד כל המצות יד' ות' בח' ומוזהר בב' טז' ובירוש' טז' נמי אי' אין לך גדול במצות שבתורה כמצות ת' שהוקשו לכ"ה שני' ל"ת תורת ה' בפוך. תני' יז' ת' צריך לבדוק אחת ליב"ח דברי רבי, רשב"ג א"צ בדיקה, הלל הוקן אוטר אלה מאבי אימא, כלומר שאין נבדקות זמן ארוך יח. ט"ד צריך בדיקה ביב"ח

ילף

נחל אשכול

דעברה ג' הוא, דצקל יוכל לזהר בשעת ק"ש. וכל זה מיירי שלא עשה חסונה. א טדיות פ"א. ב כ"כ בשמושא ר'. ג במחלה זכיות נעל מן והבאתי א"הס צאש כדברי ז"ה. ד מנחות מ"ד, פרש"י תפלין ח' עשין צד' פרשיות כ' ש"י וס"ד, ז"נת ה' ועשו ונחנו וכו' ורחיכם גדילים ת"ל, מזהר כ' צב' פרשיות, צ' כהנים ג' עשין כה תכרכו, אמור, ושמו. ה סוטה י"ז, וסס ליחא מנעל ש"ח, אבל צב"ד ותנחומא. ומ"ש צס' חלינה כשיעמדו יאמרו צרוך אקצ"ו צחוקיו שח"א דחי' צפ' כסוי הדס צשכר שח"א"ל עד שרוך נעל וכו למנעל ש"ח ט"ס שאינו צבצבלי. וצסוטה פריך צשלמא רעועה ש"ת חציבות צי' דכ' ורואו וגו' כי סס ה' נ"ע והאי על חש"ר, אלא חוט חללת מאי חציבות? ומפרק חללת דומה לרקיע ורקיע לכ"הכ ומקיים ח' ז"נת כאלו קבל פני ש' כפרש"י (ויש לפרש נמי מלת אלו צגופו ש"א ובגלוי מלילות אוחו מחטא כד' מנחות מ"ג חונה מ"ה ס"ל ויחללס) אבל הא חשי' מ"ס בזכות שרוך נעל וכו למנעל ש"ח, פרענותא הוא? ולי שלא הי' לאצברהס להחזיר למלך סדום מחוט עש"ך, דמיל מעכ"ס ומליסטויס ותיאש הרי הוא שלו, צ"ק קי"ז, וכשנעל כדרלעמר נתיאש מ' סדום ואס הי' מחזיר הי' צריך ליטל זמנו מעשר צחלס שקנאו וכ"כ מנ"י, ועוד שאסור ליחו צמחנה דקיי"לו המינן מורידין ולי"ה, אך אצברהס החזיר לסס מזה להויעל עלמו מחשד שחלס צצבור סמומו. וביצמות ל"ט אש"א הכונס ח"י לסס נוי או לסס ד"א נוגע צערוה ולככי פסקו ר"הפ חלינה קודמת, דוקא כרלשגוי' יצמו שנודע שהי' מחונו' רה למזהר. והנה מלת יצוס כבר נהוג' קודם מ"ת כדחזינו ציבורה, ומי שהי' מושדין אוחו שמיסה צצבור נוי וממון לא הי' יכול להויעל עלמו מחשד, אך לאחר מ"ת נחו קצ"ה מקוס להויעל מחשד דחלינה צמקוס יצוס, חכו בזכות שהחזיר א"א מחוט עד ש"ג להויעל ע' מחשד וכו למנעל ש"ח להויעל מחשד צבא חייבוס. וע"ד זה אפשר לפרש נמי צזכות שאמר ואנכי עפר וא' וכו לא' פרס וע' סוטה, שאצברהס אמר כן להפוך צזכות החוטאי' ולצקס תרופתס, ואמרו לא המת מטמא אלא החטא, והסוטה ודאי חטא גדול צססחרה, וקצ"ה נחו לשנייה דצר לנקות עלמו מטומאחון. ו סנהדר' ק"א. ו עב"י ל"ח ט"א. ח סוף מגלה. ט ומזהר אין נוהג צדרך ומי שאין לו צית. י מנחות ל"ב תפלין צבלו א"ע ח' סקדוסח ח' חמורה. יא הרל"ש כ' מחצברא דהלכתא כר"ה דמזהר דגופא עדיף, וכ' צ"י סי' ל"ח אין לחמוה איך דמה סיעתי' דירוש' לשמואל חצרייתא, דהכיח לא כהלכתא דלצבלי איפכא ח' חמורה (כמ"ס רבנו). ותמה ה"ע א"כ ל"ל לר"אש להציא סברא דפשי' לרמות שמואל, לייחי צרייתא דצבלי דמוכח דליחא לס'? ופי דצזצחיס ל"א ומנחות מ"ט לא אפשר צבגמ' צחדיר ומקודס חו קודס ופסק דרמז"ס ספ"ח דת"מו לא הי' להס אלא צ' כצסיס אס יקריבוס הייס למוסף, אין חמודין לחמה, הרי דצבר סקול, אס רנו יקריבוס למוסף, אס רנו יניחס לחמה וכ"פ רפ"ט תדיר ומקודס יקדים חמו שירנע וערע"ב פ"י דצצח' מ"ו. וצזה ניחא דירוש' מייחי לשמואל דמזהר קודמת דמקודסת חת' וגס תדירה, אבל לדידן ח' מקודסות יותר, מ"מ לית לן לאכופי מזה דת' קודס דכנגד מקודס דת' עומד תדיר דמזהר, ולא אפשר צבגמ' דמקודס קודס לחדירה, א"כ ליכא רחי' דת' קודס, להכי הולרך כר"אש לחמר סברא דפשי' דת' מזהר דגופא עדיף. וע"ד זה ישצחי קוש' מ"למ שחמה שלא הציא רמז"ס פ"ד דכלי מקדס הילך מזהר הילך חמץ דפליגי רצנו ואצא ש' סוכה ר"ו הי קודס דמזהר תדיר וחמץ חייבא דיומא. ורש"י כ' מנחות מ"ט דעקר חייבא דיומא חקרי מקדס, וקסה כיון דמחמיס ס"ל מזהר קודס למה לא פשט הס"ס צצמנחות הצחיס מזהר דתדיר קודס, וז"ל דגמ' מספקא לי' דלמא הלכה כצבא ש' דחמץ קודס, וכיון דרמז"ס ספ"ח דת"מו פ' דתדיר ומקודס לא אפשר חמו קודס ויוכל להקדים זה או זה לכן לא קצב הלכה צהי מזהר וחי חמץ. והא דפסק סוכה קודס לזמן כרב, דדייק מיני' דחייבא דיומא היינו מקודס קודס לזמן דתדיר, י"ל דס"ל דמה דמסייס הלכתא סוכה קדס לזמן לאו מטעמי' דרב דמקודס קודס לתדיר, אלא משוס דזמן לא חקרי תדיר יותר מסוכה דזמן הוא צג' רגלים ור"ה וי"הכ סך הכל ז' ימים וצרכת סוכה נמי ז' ימים, והא דקרי לי' סס"ס תדיר אליבא דרב אפשר דס"ל כרב יסדה תלמידי' דאמר דף מ"ו צרכת סוכה חייב אלא יוס א', א"כ ודאי זמן תדיר. שוב מלאתי צס' מל"א. יב ז"ל מי שאינו מניח ת' מקרי פ"י בגופן ר"ה י"ז ואינו צכלל מטה כלפי חסד, ש"ח דחמורה ממוזהר. יג מכילתא צא ופי' לאות וגו' ל"ת חורה ה' צפיך המניח ת' כקורא בחורה, וצשומר טוב אר"א אמרו ישראל לפני קצ"ה' אנו רויען ליגע בחורה יוס ולילה ואין לנו פנאי, א"ל קצ"ה קיימו ח' ת' ומעלה א"ע כאלו ינעחס בחורה יוס ולי'ל. יד ריש פאה. טז אינו מניח ת' עובר צח' עשה, ומחה צב' כדלעיל. טז ז"ל" מקומו. יז ירוש' רפ"י דערוצין. יח צמכילתא צא גרס צה"א צריך לצדקן אחר יב"ח, וצש"א ח"א לצדקן שחאי' סוקן אומר אלו ת' של אצי אימא. ומצנצסת היא צה"מ. וצסנסד' ל"ב אריצ"ב חני מוצ"ב שסחיה יחוקאל והללו

תפלין

ספר האשכול, הלכות תפלין.

ילף א מושמרת אה"ה למועדה מימים ימימה, ונ' להלן ימים תהי' גאולתו מה להלן יב"ח ב אף כאן יב"ח, וכיון דקיי"לן בר"ע דקרא ושמרת לאו בת' אלא בפסח משחתי, הלכך א"צ בדיקה. אבל בשמושא רבא אי' משמי' דרבואחא צריך למיבדקיה בשבוע חרי וימני כטווחה ג וכ"כ רב אחא ד והגאון הכריע מי שאינו מניח תדיר אלא לפרקים אין האויר שולט בהן ומתעפשות בפנים ודינם כטווחה, אבל המניח תדיר אצ"ב אף לנ"ן שנים וכ"כ ר"ע. ארשב"ל כל המניח ת' מאריך ומים שנ' ה' עליהם יחיו ה.

תנן

נחל אשכול

תפלין שהניח לי אצני אצב מהם. א צמילתא סס. ב דכ' צבדי' שנת מוכרו. ג יומא י"א. ד ל"י מקומו. ה מנחות מ"ד, פי' הנושאים סס ה' ימיו. תשובה צענין הנתח תפלה ש"ר. שאלני רב א' לחות דעתי צמ"ש צס' מיי אדם המניח אפי' מקלח בית ש"ר על המלח במקום שכלו שערות הולך בדרך הקראי ולא י"ח, ובפס"ד ראה שמגדולס עד קטנס הניחו מקלח בית על המלח ואמרו שכ"ז אבותם הגדולי' אצ"ה. ועוד שאל כי שס ראיו חנסי מדות מליבזסיס פלח שער נכרי, פערריקע, מניחין מקלח פ' מן נד כדי שלא תחין בין הראש לת' אבל עכ"פ צמעט איכא חליטה, ואמרו כיון שלרשצ"א ור"ן לא שייך חליטה בת' אף שר"אש מחמיר, מ"מ עקר ת' צמקומו מונח, אם האמת אחס? חשיבה צמה דסייס צדין חליטה נפתח. ברשצ"א לא אמר אין ח' פיסלת צת' אלא להלכה ולא למעשה עב"י ס' כ"ו. אמת ראוי הר"אש מדא' ערכין ג' כהני ליתנהו צחש"י דכ' ילצש על צשרו שלא יהא ד"ח צין צגרו לצשרו וצצח"י י"ט אמרינן חש"ר מניח צין ל"ן למנפח אלמא אסור להניח על המנפח' משום דלריך להניח ת' על צשרו, מפרק הר"ן דאפשר משום דאסור לחת כלי א' על המנפח (ע' צ"מ ק"ה ע"ב) ויש לסקסות למח אסורו לכסן להניח חש"י משום חליטה לצגרו, וייתה על סכחונת כיון דלדידי צת' לא פסלה ח', ויחור צגדי' ל"ש צת' כדאי' צצחיס י"ט, ואי משום לך לאות ולא לאחרים ואסור צגלוי, (ולכהני עליה ללול קטן אסור משום יחור צגדים אפי' פחות מג' כדאי' סס) הא אי' מנחות ל"ז ת' דאחימר מחמין והשיב דאין אסור אס נראה, דצמקוס לך לאות אחמר, והה' ג' עדיף טפי מה שלא היינו ש"י, שעצרו עמ"ש והיו לטופח צ"ע, צומן שצ"ע והיו שחיס? וי"ל כיון שצוקין מקפידים שיראה חש"י כמ"ש הר"ן צמגלה צתחס ע"ב אונקלי, דלא דרשי לך לאות, ולכהניא חלבן ש"ל לא החירו חש"י על הצגד. אבל עקר ראוי הר"אש צתחוסו כמו דרשינן ילצש על צשרו שלא יהא ד"ח, ה"נ צת' כתב לאות על ירך שלא יהא ד"ח וכן דרשינן והיו לטיטפת צ"ע שלא יהא ד"ח עכ"ל צאיר דצרו אצ"ע דחש"ר לא כ' על, מ"מ דינס שוב כדאי' מנחות ל"ז ע"ב דלמדנו גוצה צציד מוצצה צבראש ואין היקס למחלס. ואציה ראוי שנס חוס' צצחיס י"ט ס"ל ח' פסלה צחש"ר שכ' האצעי' תפלין מהו שיחול, משום חליטה, דצת' ל"ש יחור צגדי', ואי קשי' כיון דצרייתא ת' אין חולטת צש"ר מיירי מאי חדושא כיון שהניח על ששער צין ל"ן למנפח, וחרטו דקמ"ל שאין חולטת תחת פחילי הלין, א"כ צריירי להו שפחיליס מונחין על התפלין. והשתחא הק"ל מאי פריך ס"ס מ"ש דיד לא הניח דכ' על צשרו שלא יהא ד"ח צין צגד לצשרו, דראש נמי דכ' על המנפח, שאני יד תחת צגרו הוי חליטה לצגד, ועל צגרו לא יכול להניח משום לך לאות ולכסות צלליל א"ח משום יחור צגדי', לאפיקי של ראש לא הוי חליטה שהניח ת' על המנפח כקוסי' הר"אש, ואין לתרץ כר"ן דאסור להניח דבר על המנפח משום קדושתה, הלא החוס' ס"ל שהניח הפחיליס על התפלין? אע"כ י"ל דלא אפשר להניח ת' על המנפח דת' על צשרו צענין. ונ' שאף הר"ן ס"ל להלכה חליטה פוסלת צת', דצסוכה ל"ז צבי לקיחה ע"י ד"ח שמה לקיחה הקסה דהוי חליטה? וכ' דאין ח' פוסלת אלא היכא דאיכא קרא כעצילה וחפלין וכ"כ הריטצ"א צסוכה אוח צאות ושכן פ' רצו הגדול (קרוצ שהוא הר"ה ע"ג) אלמא להלכה ס"ל לחוס' ור"ן ורשצ"א וריטצ"א כר"אש. וגם ר' יונה הוצא צר"אש ה"ק ס"ל ח' פוסלת צת'. שמקסיס על הרמז"ס דס"ל מותר לחת כובע על הת' שלא אסרו אלא מטפחת שגנאי לת', מהא דאי' צירוש' (פ"ב צברכות ה"א, נוסחתי: ר"וי צקייטא דלא הוי חזק רישא הוב לציס תרוויסון צציתוח דחזק רישא לא הוי לציס אלא דאדרעי. וחזק רישא אין פרושו כח"ש המפרס שדרך ראשו, אלא שחלס ראשו כח"ש ירוש' רפ"י דפסחים ר' יונה שחי' ד' כיסות דליל פסח וחזק רישיה עד עלרת וכ"כ המעריך ועי"ש שמאל לרשצ"א כ"י שהנוסח מהופך והשיג מאד על פי' רשצ"א ומ"מ אפשר חזק רישיה פרושו שדרך ראשו מ' חולטא דכס"ג חליטו נדרי' מ"ט שר"י אמר אי טעימנא ד' כסי דפסחא חוגר אני לדעי מפסח עד עלרת) וכך הנוסח שהביאו ר"י ור"אש: ר"וי לא הוי מנח ת' אלא מפיסחא לפיסחא וסדיק רישא מפסחא עד עלרת, פי' חשס צראשו מקרירות לך לא הוי מנח ת' אלא פ"ח צשנה ועל איתו פעס הי' לריך לעטוף ולחגור ראשו מחולטא מפ' עד עלרת, ואי אי' דמותר לשום כובע על הת' למח לא הניח וכסה ראשו כאשר הי' רגיל (דמשום יראו כ"ע בארץ ודאי לא דוחין המצוה)? ות' ר' יונה, כ"כ הי' חושס צראשו שלא הועיל לו כסוי על הת' לפי שצגוצה תפלין צין הכובע ובראש הי' הרוח נכנס צניחיס ומזיק לו עכ"ל, ואי איתא דח' אינו פוסלת, הק"ל הו"ל להניח על הכובע ות' רשצ"א דחק. שצ' מ' שהמאירי צמגלה צבי נ' ע"ב אונקלי כ' דחליטה אסורה צת' והביא ראוי' זו כקוסיחתי מירוש' אוח צאות. וכיון דלהלכה הכל מודיס דשייך חליטה צחש"ר כמו צס"י מדכ' על ירך דומי' צגדי כהנה דכ' על צשרו, נחזי כמה שער חליטה צגדי כ'. ש"ס ערוך צדינו צצח"י י"ט אפי' מטוטא דמטוטא פוסל צין צגד לצשרו אפי' כינה מחס' או מטט עפר אפי' ניומא א' חולץ, חדע דמח"ט לא ייח' ש"י דחויץ צין כחונת לצשרו והוא מטוטא דמטוטא כנגד כל הכחונת, לפ"ז ה"ה צת' אפי' דבר מועט חולץ לא י"ח. ומחילא נפסטה גס שאלה צ', וסדצרי' ק"ו אם חליטה צמעטא דמטוטא פוסלת צמקוס הנתח תפלין, מכ"ש אם הניח מקלח ת' חוץ למקוס ת' כגין על המנח דמעכב, דא"ח אינו מעכב, איך אפשר לפסול חליטה צמעטא צמקוס ת', להוי האי מעוטא כאלו מונח שלא צמ' תפלין, והטיב דבר צעל ח"א המניח אפי' מקלח ת' ע"ה לא י"ח. ועוד יש ראוי לר"אש צמגלה נ' ע"ב אונקלי הר"ן דרך החילוניס, ומאי אסור קטצדי, הא אחימר, מנחות ל"ז, הוי צירא צדיה ומחמין ת' והשיב דלך לאות ול"לא לאות, צמקוס לך לאות אחמר, ולא מוגרע אם אחרים רואין אם מונחין צזרוע? וראיתי שאחרונים הרגישו וחרטו התורה ל' להניח צמקוס שדרכו להיות מוכסה ואס נקרע הצגד לא איכפת, אבל על הצגד אסור דוחק, והמאירי צמגלה פי' דרך החילוניס על כונתו קאי, שעיסה כדי שיראה שלא כחמ"י שדרשו לא לאחרים לאות. ונ' מפני דחוקי' אלו פי' הרמז"ס צפ"מ על בית אונקלי שתלה אוחו על זרועו או כתפו או צחיקו וסחיילניס

ספר האשכול, הלכות תפלין.

נחל אשכול

פסרו גם צת' שבכחב. לטעמו גרע בית אונקלי מהטוחן על מצח ועל פס ידו, שאלה מידים צת' שבכחב צת' תפלין, חס מכחם הנחת ת', לכן צחבור פ"ד תפלין הציא מתני' ל' על מצחו ופס ידו וענינה, אבל על בית אונקלי לא, דמשנה שא"ל לטעמו דכופר צחורה. אבל לטעם הר"חם יתח טפי דעל בית אונקלי פסול מסיס חנינה. ועדיין צריכין למודעי שלא הסינו ר"ן ורשב"א על רא' ר"חם דעל ידך דומי' דעל צשרו דמיני' מוכח דח"פ צבל יה, ויד וראש השוו צגמ' כח"פ? לא חסו לרא' זו, דעל צשרו דב"כ והאי מדרש שלי" ד"ח, דיתורא הוא דלכתוב ומכסי צד ילבש, וכן על המנפפת, לכחצו עליה דכבר הזכיר מנפפת בקרא, אבל על ידך ליכא יתור. ובלא"ה אין לדמות כ"ה ס' צבן על, דצבחים ק"י חסריין חנינה מאשר על העינים ומנחת כ"ז אצעי' חס מוטט על חס האיזרים צדדי מ', וברפ"ו דצבחי' וצחת עליו לא עליו מוח אלא כשהוא שלם, ועתוסי' פסחים ס"ג וסיטה ל"ז צבי לה"פ ולחס כצשי עלרת, מנחת פ"א ופ"ה, חמריין על צסמך ולא עליו מוח וצבי לחמי ת', מנחת פ"ו, חפי' חין לחומה לא חפסיק, דהכל חלוי צסצרה חי שייכי צהדדי, ול' תורה ל"ס לשחיטה חפי' צסמוך א"ל ועלח"מ ספ"צ פס"המה, לכן גם הר"חם צה"ק לא סמך ע"ז לחוד, אלא מהא דפשיטא לש"ס שלא אפשר להניח ת' על המנפפת. ועתה אציא עוד רא' דחפי' מעוטא דמעוטא דת' חסור להניח חין למקום ת'. החוס' ערוצין ל"ה ורש"חם ה"ק כ' שער גדול חס"ד צ' אצבעות, דלין רחבו צ"ח ומנח צמקום ת' וחמריו מיני ת', וחמריין חק' צראש להניח צ' תפלין, שער סיחמלא חקום לב' זוגי ולא יתור, ואי תפלין פחות מצ"ח כגון אצבע וחלי, א"כ חקום ת' שמינה הלין צ"ח, ותפלין נשאר אצבע וחלי שהניח סס כ"ג תפלין, וע"כ ל"ל שמקום ת' ג"ח וחלי, וקשה למה חמרו חקום צר' להניח צ"ח ולא יתור, לצ"ח לא לריך שטח אלא ג"ח ועדיין נשאר חלי אצבע חק"ה? אלא דחלי שער חס"ד צ"ח ע"כ, וח"ח מעוט שרי שלא צמקום ת' לא דייקו מיד, דלחמ' ת' דכ"ג היו יתור מצ"ח וחלי אצבע יתרה הניח חין למקום ת', דמה לי מעוט שלא צמקום ת' על המנח, או למעלה ממקום שמוחו ש"ח רופס, ואף חס נעקש לחלוק זה, אחתי קשה, שטקרו הוכחת חיס' בסיכה שליין צמקום ת' דצלין כ' על מצח ומחורגס צין עיטוי וצין עיניכס דת' הוא צראש. ואי מותר מעוטא על המנח, צלין נמי, וח"כ י"ל שמיין מניח חלי אצבע על מצח ואצבע וחלי על מקום ת', וחמריו ת' רחבים אצבע והאי, וכל מקום ת' חינו אלא ג"ח ומחיק צ' זוגי מאצבע וחלי? ויתור ק' לס' החרומה וחי' יומא ע"ח דדייקי דת' לפחות יתור מאצבע כיון דלין צמקום ת' רוח צ"ח וח"כ ת' של כ"ג, וח"ח ת' כאצבע, א"כ המקום מחיק ג' זוגי, ולמה חמרו צ' / ח"ז רחב ת' יתור מאצבע לכך חין שער לג'. ואי חמרת דאזלין צחר רוצא, ליכא הוכחה דלחמ' שער ת' כאצבע, ומקום ח' צ"ח וחלי, וחלי אצבע דלין על מצח, ואצבע וחלי דלין על מקום ת', ונשאר אצבע לת', ומ"ח א"ח להניח צבל שטח מקום ת' אלא צ' זוגי, דג' זוגי צריכין ג"ח, וח"ח"ל מחפלה תחתונה יתח חלי על מצח, דמע"ח וחלי חינו כרוצ? אלא ע"כ חפי' מעוטא דלין ות' חין כשרים אלא כשמונחים צמקום הראוי. והעקר כח"ס רמב"ם פ"ד תפלין חקום הנחת ת' מפי השמועה למדנו וכל הלמודים כעין אסמכתא, ומה צבא מפי השמועה חינו נכנס בגדר הכללים חפי' הי' הכלל צרור צידיו דאזלין צבל מידו צת"ר (ע' לקמן) הלא כבר צברנו דחנינה צבגדי כ' ות' חפי' צכ"ס, ולענין טבילה צבה הלח"מ דרוצ שא"ח חינו חוץ כח"ס רש"י ערוצין ד', וכן ס' דאור' לחומרא, ומנינו צקדושין ל"ט ספק ע' צח"ל צבא' הליכה סס' מותר, וכן ס' מותר יצא, וחס לקולא כך כ"ס לחומרא. וכבר הוכחנו שאפי' מעוט צחנינה פוסל צת' כ"ס חס הניח שלא צמקום ת'. ומ"ח נחקור חס הכלל חמת ויליב צכלל עניינס רוצו ככולו. ג' צמיר מ"צ ש"ח רוצו ככולו מדאורי, דקרא יתרה כ' צמיר ציוס הז' יגלחנו דחפי' צ' שערות מעכבות, חא צעלמח רוצו ככולו, וכ' רש"י חא דלא גמריין מיני' דהו"ל מיר ומצרט צכהצ"כא, וע"כ ל"ל דגס צמירע ילפיין דצ"ס מעכבות מדכ' יגלה חת כל צשרו וה"ה צלוייס והעצירו חער על כל צ' דצג' אלה חי' נגעים פי"ד דצ"ס מעכבות (חד לא מעכב דלא נקרא שער, נגעים פי"ד עתי"ט, ועתוסי' חיר ת' ומ"צ מה דחמיר ללקות צחמת, ואינו סיחר אלא צרוצ, כל זה הליכה וצכלל שערין הלח"מ וכן חיוצ פאות ושצת צמלא פי זוג) ומנינו גם צדצרי' חמרי' שצריך כולו, צערוצין ד' כל גופו צריך לצבול כאחת מותרין צמיס חת כל צשרו ע' פסחים ק"ט, וצהוריית ג' וחס כל עדת עד דאיכא כלין צהוראה (ע' לעיל דף 19) וצספרי וכל זקני העיר חפי' חן מחה (וכ"פ רמב"ם) וכן גבי סמיכה כ' רמב"ם פ"ד סנהדרין עד סיסכיוו כל החכמים, משמע סיכא דכ' כל לא חמרי' רוצו ככולו, וקשה צע"ז ל"ד ציווס סנפגס מותר מצח סנפגס חסיר עד סינתן רוצו מחי קרא צשומו כל אצבי מוצח כאצבי גיר מנופלות, וחמחי מהני רוצו חא כ' כל? ול"ל כיון דמדמה לאצבי גיר מנופלות דחית צבו גם חזיה שלמות. ועוד חכא חי לאו כל הו"ח אצבי מעוט רבים שניס כמו ציווס דדי צכ"ס, אבל חי כ' וחס עדת ישראל, או זקני עיר יתחני מסברא ידיעין דבעיין רוצ, הלכך כל לרצות כולו וע' סנהדרין י"ד וילאו זקניך. ומנינו גם צלא יתור כל דבעיין כולו. צצצת ל"ב קופה מלאה פ' אט"פי שרוצ צצחין פטור עד שיוציא ח"כ הכלי דאגד כלי שמו' אגד פרש"י לענין צצת בעיין נפיק כולו. ונ' טעמו דחמ' המשקן גמריין שהי' הולאה צכולו, אבל צשאר דצרי' חף צצצת רוצו די, דלפוקן שפרשה רוצא ונטל המעוט צכלי פטור, צצת ל"ד. וחמריין חולין י"ט לחד ליסנח שחט צ' שליס והגרים ש' פסול ולא חמריין רוצו ככולו, ערש"י ל' ע"צ, לריטב"ח ולרשב"א הוא מדרבנן. אבל סנהדרין ט"ו עד רוצו של צצט נקרא עיר וצסיף, כולו לא נדון כעיר אלא צסקילה, ערש"י י"ו ע"ח, אבל הרמב"ם מפרש עד רוצו ולא עד צכלל ופ' דרוצו ככולו (וכ"ד רש"י צמסנה ח' כח"ס מהרש"ח) אבל הרדב"ז צלסוונת הרמב"ם ס' ס"ב הוכיח דח"מ ס"ל הרמב"ם דרוצו לאו ככולו לכל מיד, דצפ"ה דהל' סנהד' כ' חין דנין שצט שהודח כולו אלא צצ"ד של ע"ח וצבל ע"ז כ' הודח רוצו נדון כימידיס, ש"ח דס"ל רוצו של צצט חין לו דין כולו לידון צצ"ד של ע"ח וכ' דיליף מסנהדרי' י"ו והולאת חת ה"ס חל שערך, וח"מ כל שצט לשערך, וכך דקדק חפ"ח לרמב"ם ריש סנהד' שכ' הודח כולו צצ"ד של ע"ח. עכ"פ רחינו דלאו צכלל עניינס רוצו ככולו. ולכאורה יש עוד רא' מהא דחי' חולין כ"ח הלח"מ לרוצ שניס לחמי כיון שנגטוו על הקנה וחט מוחילא ידיעין דרוצ סג', כמו צסוכה דדי צרוצו, וציאל רוצו ס"ה כילוד מה כ"ט חולסת? ויש לסחור כיון דלגבי חליקת ע' עוף צעיין כולו, חולין כ"ח מומלק ופקטיר, חוי ס"ד גבי שחיטה נמי. ועדיין ל"צ מ"ס מדאלטרריך צמיר, ש"ח צכ"הת רוצו ככולו, מחמרי ר' לטעות דסנהדרין ילפיין וצליתא קמן הלח"מ, חולין י"ח? ורחייתו צהגהת ס"ס שמיצב סיכא דרוצ מחייב ומעוט מוכס, חין צרירה חלא לילך צת"ר

ספר האשכול, הרבות תפריו.

נחל אשכול

או צח"מ, מסביר את המצב עם הרוב, וכן בתערוכת ח"וה אס רוב היתר, אבל גבי מיר הרוב עומד לבדו וכן המעוט
 ואפשר לקיים שיהיה ויגלה גם ב' ערות, וכן בשערי טרפות וסיכה וסיפר ואין אמרין ללא משנמין במעיט וכאלו אינו, זה ילפיו
 מדאטרקד במיר. ובעין סברא זו בר"אש חולין מ"ח שס עטור אס מכה גדופו וסרכס במקום מכה ומוזה לה אזליון צח"ר ככל
 אסירין, א"עג ללא דמי דבכ"מ הרוב והמעוט מכחשין ז"ז הלכך שבקין מ' ואזליון צח"ר, והכא אפשר להיות שיהיה שהסרכס
 נסחבך מז' מקומות וכו' מ"מ נכסיר ויאל צח"ר ע"כ. ולי' דסהו דסנהדרין הוא בטיל ברוב ממש שסמעוט נהפך לסיח, דצחולין
 ל"ח אמרין נתערב אסור בסיח מ"ה סת מ"צמ ברובא בטיל מא"ר להטית כפרש"י, ולכאורה אין שוין, דגבי סנהדרין אין תערוכת
 אלא המעיט עומד לבדו, וע"כ ל"ל דאס מעוט מחיבין ורוב מחין אלו ואלו דנין על הגוף ונתערבו בו סברות חיוב ופטר ועליהם
 דנין ומבטלין ברוב. וה"ט נמי ללא שייך קבוע בסנהדרין דאין דנין אחרי הוישב"י, כ"א על גוף הגוף שבו נתערבו הסברות, וכיון
 שלא נכר האסור ל"ש קביעות כמ"ש חס' במיר י"ב וס"ה, אבל מעיט בלא תערוכת כסהו דמיר שעומד לבדו ונראה ולא נתערב
 ילפיו מדאטרקד במיר (מתים' ב"ק כ"ז למ"כ וע' תומים תקפו כ' ס"ק כ"ד). ועתה מכיר כמה דברי' ללא אמרין מעוט
 כמאן דליחא, בגטין ע"ח ספק קרוב לו ה"ד? צח' אמות מנלמות ונט יולא מד"א שלו לד"א שלה ומקאתו דר"א שלו, ומפרק
 דבזה הדין א"א דסא אגיד גביה, פרש"י דבעיקר סיבא כולו ברשותה, ולא אזליון צח"ר. וה"ט גבי גט וקדושין ודבר שבמחזק שחולין
 דעת ב' בפלי דין, מאן דתופס במעוטו נמי מוחזק מקרי ולא נגרר צח' החופס רובו כדאי' ב"מ ז', ועוד גבי גט אע"ג דכולו
 בידה ומחיתה בידו ויכול לנתקו ולהביאו אללו אינה מגורשת, דשאני גט דכריתות כ' ב' פרש"י הבדלה שהיו מוצדלים והרי אנשים
 בחוט. מ"מ אינו אומר בכמה דברי' ל"ש למימר רובו ככולו כמו בשעור ג"ט להדס ודי עבות ברובו אבל אס חסר מעט משעור
 ג"ט פסול וכן ככל שערי כות וצולה וכיוצא בהן השעור לענין ולמליה דוקא, ובדברי' קדושים מלינו שאף מעיטא דמי' נחשב, דגבי
 פוליס ללא אמרין ברובא בטיל כדאי' יומא כ"ז וכן אס חסר א' ממתנות פנים או שנתן א' במחשבה פסילה וצמים ל"ז, וכן בחפלק
 אפי' חסר קולו של י"ד אחת או נכתב שלא לשמה הכל פסול, וה"ה אס מעוט פרשה א' מונח שלא במקום ח' לא י"ח.
 תשובה ב' נשאלתיו על מה שנמצא בס' מ' שמים ס"ח ע"ב שסס הג' מהרמ"ק אס פתח החפלין לבדוק הפרשיות ותופרו אח"כ
 מחדש לא יתן הרעיה חק המעברתא צעוד הקשר הדין קשור, אלא יתירו ויתן הרעיה אל המעברתא ויעשה הקשר מחדש
 דיש לספיקו מחשב תעשה ולא מו העשוי. ותמיהת חרי תמיהו, חדא דעדין לא שמענו דפוסל תעשה ולא מן העשוי בחפלין, ואדרבא
 משמע לך ללא פסל מהא דכתב צח"י ע"ב"הג אס נפסלו ב' פרשיות הראשונות דחפלין וביד הסופר שחי פרשיות כשרות מחפלין
 שנפסלק שכתב לפני פרשיות האלה מותר לפרו אל ב' פרשיות אחרונות אע"פ ש' פרשיות מן הראשונות הנה מחפלין פסולין
 ומן העשוי כבד, ועוד אי הכי האיד לא כתב צח"י דין זה השנים הרבה ובעיניך רחיק מהסופרים לא מדקדקי בהכי. תשובה.
 לדעתך לא שייך בחפלין תעשה ולא מן העשוי כיון ללא כתיב זהו תעשה, ולטעמך הרי ש"ס ערוך מנחות ל"ג חלי דשא
 ברישא ופרש"י כי הכי ללא להוי תומ"הע ואף שהתים' חולקין בפרוש, מ"מ צדין ללא תמלא חולק, שצ"ס דף ל"ג אי' אבל חתך
 והניח ולצטיף העמיד פסילה תעשה ולא מן העשוי, ובמחזה נמי לא כתיב תעשה, ולא מלינו במניה מלת תעשה אלא צינת
 ובסוכה, אלא ע"כ דמיינוסו למדין לכל התורה כולה. וראיתי להגרי"ב תמה מאוד על רש"י שכתב ילפיו מזה מצינת דפסול
 חומ"הע, מחמה עמן נקיש מזה לצינת, אדרבא לצינת וסוכה הו' ב' כחוצין הב"כאל ואין מלמדיו, ומניה ליישב. ומניה זו בזה
 לדי עתה ולא אחמיינה. ואקדים הקדמה אחת להבין הקושי, דבאמת בכמה צוויים כתב תעשה ועשית אלא שרש"י צסוכה י"א
 פרש הענין מה סוכיות תעשה לך משמע סוכית תעשה כשאחת פושה אותה תהי' ראו' לכוכה ולא מן העשוי ופסול
 שאינה ראו' לסיכה ואתה מחנקה בתקון מועט וכו' משמע שדש מדכתיב סוכית ואח"כ תעשה ולא כתיב ועשית מה סוכית ללמד
 בשעת עשי' תהי' סוכה לעתיד ולא ישי' עשוי ואח"כ אחת מחנקה לסוכה דבדבר מועט, א"כ דוקא במקום שסס דבר נכתב קודם
 הפעל דרשיקן, וי"ג גבי לצינת גדולים תעשה לך בשעת עשי' תהי' ראו' לגדולים, אבל הכי דפעל כתיב צרישא כמו ועשית תעשה
 ועשית את כל מצותיו ועשית את החוקי' האלה לא דרשינו כן. ובכפי ניחא מ"ש מנחות מ' ע"ב וש"ד התורה אמרה תעשה ולא
 מן העשוי, וסך תעשה כתיב בני תלא גדולים תעשה, והלא כבר כ' בשלח לך ועשו לכם לצינת והול"ל ועשו ולא מן העשוי, אלא
 ללא דרשיקן כן אלא כשכתב השם קודם הפעל. ואי קשי' אמה שאמר הגאון לצינת וסוכה הוי ש"כ שבאים כא', בשאר מצות נמי
 כתיב מצה אדמה תעשה ומצח אבני' תעשה, מקשה תעשה אותם וכן ברוב כלי משקן וכן דבש תעשה אותם? י"ל דאי' שצעות
 כ"ז ע"ב ללא ילפיו מולאכת המשכן וקדשים אשי' למ"ד מלמדיו מ"שכ לענין חולין, דחולין מקדשים לא גמרינו. מעתה קמה גם
 נצב קושי' הגאון מסיכי תיחי' לילף מזה מצינת וסוכה דהוי לענין חולין צ"כ שבאים כאחד. אחד מייג"מ שהתורה ר"ב הוא
 בנין אב, ויש צמין אב מכתוב אחד כמו צינמות ה' ע"ב וילף ממילה, מפסח, מחמיר ואי איכא פרכא לא ילפיו ומדריקן ללמד
 חדא מתרתי והוי בנין אב מצ' כתיבים. וכ' הכריתות בנין אב מצ' כתיבים הירכה תורה אס השחי מדות אין בפסוק אחד
 אבל בנין אב מכתוב אחד אס נוכל ללמוד הכל מפסוק א', ואס בלופן זה א"עפ"כ כתב תורה שני פסוקים בשני עמיים ע"כ
 להורת שלא נלמד מסן, והו' מ"ש שני כתיבים הב"כאל אין מלמדיו, אבל אי איכא למפרך אי כתיב בחדא הירכה תורה לכתוב
 השני, ומלמדיו מהן כל זמן דליכא למפרך מה להוד השה שבהן דלמדו צח"ר בסנהדרין ס"ו וש"ד. אמור מעתה דצינת וסוכה דאסרה
 תורה בהן תומ"הע, הוי בנין אב משני כתיבים, וליכא למימר צבו שני כתיבים הב"כאל אין מלמדיו, דצינת משוכה לא ילפיו, מה
 לסוכה שכן נוהגת צלילות כצינמות כדפרק שבת קל"א, וסוכה מצינת לא, דמה לצינת שנוהג כל ימות השנה כדפרק צינמות ה' גבי
 תמיד שכן תדיר שנוהג בכל יום אע"פ שאין מקריבין צלילה, וכן בצמים ל' ע"ב מילה לגבי פסח קרויה תדיר שמליי הרבה מפסח,
 ועוד מה לצינת שכן התורה תורה כלאים צינמות והוי תמורה, ועוד מה לצינת ששקולה כנגד כל המצות שבתורה מנחות מ"ג ופביאו
 הרמז"ס, ונראה תרתי, והוי בנין אב לכל המצות כמ"ש רש"י סוכה י"א דאמרין צלילה נמי מפסל תומ"הע דילפיון לולב מסוכה
 מצנין אב, וכך מסקנת הש"ס שס דלכ"ע ילפיון לולב מסוכה. ואע"ג דבס"א אמר דאיכא ללא ילף לולב מסוכה, כבר העיר

ספר האשכול, הלכות תפלין.

נחל אשכול

בפי' דהך ח"ד ס"ל דלינת נמי ונהג בלינה, א"כ ליכא לחיוב לולב מסיכה ולינת, דמה להיך שנוהגת בלינת כנימים, אבל ח"מ וראה ברור דלא היו צ' כתובים, לחיובתא דלא יליף מחוזה מינייהו, דע"כ הו"ל כתיב לחיוב חריוהו, דסיכה מלינת לא גמרינן מחמת כמה פרכות שכתבתי לעיל ועוד לח"ד לינת ונהג בלינה נשים חייבות במצוה זו, לאפיקי סיכה הלכתא היא דפטורות, ולינת מסיכה נמי לא ילפינן להך ה"א, דמה לסוכה שכן מצוה עשה גמורה ש"א לפטור ממנה בלינה ראשונה ורפין אחת, תאמר בלינת שאין רפין אחת או לא ילינת בה ד' כפופה או שאינו לובשה כדאי' מנחות ח"א ופאי' ב"ד של מעלה אין עושין עלי' אלא בצדן ריחמא, וכיון דחרוייכו גריכה, שפיר י"ל אף ב"ד דלא יליף לולב מינייהו, מחוזה ודאי ילפינן דנהג בלינת, ואין לסוכה ולינת לא שיהו שצנן שאין במחוזה. מיהו להלכה דלינת אינה נוהגת בלינה, לולב נמי ילפינן מחרוייכו, דליכא פרכת מה לנד שיהו וכו' כל המצוה וכן תפלין (ואין להקשות לח"ד לולב רריך אגד ליכתב רחמנא בלולב חומ"הע פסול, ולחייב סיכה ולינת מינה, יש לפרוך מה ללולב שכן טעון ד' מייס כדפריך שבת קל"א) והנה ה"מ ב"ד דממרים הלכה ג' השיג על הראב"ד שכתב בלולב שייך חומ"הע וכתב עליו: ודבריו אינם מובנים לי דהא חומ"הע ליחיה אלא בלינת ולא בלולב עכ"ל ובח"כ אשתמיט לי' לפי שעה סוגי' דסוכה י"א ע"כ דאי לולב רריך אגד לכ"ע פסול חומ"הע, ובהא חיירי הראב"ד. ע"כ ילחמי לון בדבר החדש. בסוכה י"א תלאן ולא פסק ראשי חוטין שלהם פסולים ולא מהני קלינתן דהוי חומ"הע. וכו' הר"ש ב"ד דוקא תלאן וקשרן ואח"כ פסק ראשי חוטין פסולין, כלומר אבל היכא תלאן ועדיין לא קשרן ופסקן כשרים, כיון דעדיין לא נגמרה המצוה, דצטעין קשירה, לא פסל חומ"הע, שאין זה מקרי עשוי, שאין כאן עשיה, וכך פסקין בש"ע סי' י"א אע"ג שלכתחלה יפסק חוטין קודם הכניסתן לנכב, מיהו אם הכניסם בלי פסוק, מפסיקן אח"כ, ולא רריך להוליאם. אבל אם עשה קשר של קיימא או עשה חוליא וקשר אחד ועדיין לא פסק החוטין פסולין אם מפסיקן אח"כ דהוי חומ"הע שכבר נגמר כל מעשה לינת מדאורי' דלא אמרינן קלינתם הי' עשייתם, ואין כאן שום עשי' אבל לח"ד קלינתם עשייתן, לא מפסל מחוס חולמ"הע, דהעשי' ב"א אח"כ בצעתי קלינתן. היולא מזה דלא מפסל מחוס חומ"הע, אלא היכא שנגמר מעשה המצוה, ואין רריך להוסיף עליו, בהא אמרינן שכולו נעשה בפסול, ולא מהני להסיר הפסול כהא דמנחות מ' הטיל לבעלת שלש ואח"כ הוסיף נקף פסולין הראשונות מחוס חומ"הע, שגמר כל לינת מהשלשה בפסול, וכל המעשה נעשה בפסול, ואין להוסיף דבר בגוף המעשה מה שלא עשה, וכן במחוזה אם נתן הכתב על המחוזה בתלם, הרי כל מעשה המצוה עשוי אבל בפסול, שאין כאן בית, ואח"כ העמיד המחוזה הוי חומ"הע, וכן בלולב לח"ד רריך אגד כבר נגמר המעשה ע"י שאגד ג' מייס ביחד וכיון שיש פסול בלאחד מהם לא מהני הסרת הפסול, דבסדרתו אין עושה דבר בגוף המצוה, שמעשה המצוה כבר הי' נגמר בפסול ומה שהוא שלא לנריך שייך נמי צ"י חומ"הע כהאי דהטיל למוטלת מנחות מ' ע"כ ערס". ובהכי ניחא האי דסוכה י"ו החוטט בגדים אחר רב הונא לא שנו אלא שאין שם חלל טפח במשך ז' אבל יש חלל טפח במשך ז' הרי זה סוכה, ופרש"י חלל טפח אוחל הוא, ושם סכך על אותו גדיש, וכשמחוטט בו מלמטה למעלה עד שמגביה החלל לשטור גובה י"ד, אין זו עשייתו שהרי אינו מתקן אלא הדפנות, ובדפנות לא אמרינן חומ"הע והרי היא כסוכה שפחותה מעשרה ומקק בה להשלימה לעשרה עכ"ל. ולעיל י"ב גבי וכו'ן כשרות לדפנות פרש"י דכל סוכות הכתוב סכך משמע, דדופן לא חיקרי סוכה ודפקי לן דפנות מנסכת בסכת מיתורא דקראי ולא מחשתותא, הלכך סוכות תעשה לך אסכך קאי עכ"ל. ומה"ט כתב רש"י דחומ"הע נמי לא כתיב בדפנות, אלא בסכך. וקשה נהי דלא כתיב בהדי' בדפנות, לא הוילין הכתוב בפרוש, ואדרבה הרי מרבינן דפנות מרבי, ולמה יגרעו דפנות משאר מצוה כמו במחוזה דלא כתיב צ"י תעשה, וילפינן מלינת שפסול בה חומ"הע, וא"ל שאני מחוזה שיש בה קדושה לינת וסכך יוכיחו, ואין להשיב סכך שאני שיש בו קדושה כל ז' כדאמרינן דקף ט' שחל שם שמים על הסוכה ועלי סוכה אסירי' מן הסורה, משא"כ עלי דפנות שאין אסירין להר"ש, מה נענין לשיעת הרמב"ם והר"ן וחוס' בינה ל' ע"כ שעלי דפנות נמי אסורין מ"הת, ולמה ילאו דפנות להקל לענין חומ"הע? ולפמ"ש ניחא דלא שייך חומ"הע אלא בדבר שבחמת עשוי, דהיינו בסכך שמיית על הדפנות והכל נגמר, אבל במעשה הדפנות אין עדיין שום דבר נגמר מעיקר המצוה שהוא הסיכוך ולא שייך חומ"הע, שמה עשוי יש כאן אם עושה דפנות, הלכך לא דמי למחוזה ולינת ששם נעשה כל ענין המצוה בתשלומה בפסול ודו"ק. לפ"ז מה שדקדקת מחשו' עבה"ג לאו מלתא הוא, ואינו שייך כלל לגדר חומ"הע, שבפרשיות תפלין פוסל שלא כסדרן, אבל לא שייך לאמר אם לוקח פרשה ראשונה מתפלין שכתבו לפני שיהו ומלרפן לתפלין חדשי' דהוי חומ"הע, שהרי פרשה א' לגבי תפלין לא מקרי עשוי תפלין אין עשיים עד שיהיו ד' פרשיות בצתים ונתפרים בגידים ועשה הרעויות והקשרים ע"פי הלמ"מ, אבל בחלק א' מהם, שלא נשלמו גם שאר החלקים, לא שייך לומר כן, תדע שאין חלוק אם כתב הפרשיות ואח"כ עושה הצתים, או עושה הצתים ואח"כ הפרשיות, ועוד אמרינן מנחות ל"ב ס"ח שבלה ותפלין שבלו אין עושין מהם מחוזה, לפי שאין מורדין מקדושה מחוזה לקדושה קלה, ואמרינן שם אי לאו האי טעמא הי' יוכל ליקח פרשת שמע מחוזה ולכתוב תחתיה פ' ויהי' אם שמוע למחוזה ע"ש פרושי חוס' ורש"י, ולכל הפרושי' תקשי לך הא במחוזה פסול חומ"הע, אלא ודאי כל זמן שלא נגמר הדבר לא שייך חומ"הע, אע"ג שכבר התחיל במעשה, דומיא לח"מ לעיל מלינת, שאע"ג שתלאן והכניסם חוץ הנקב בלי פסיקה, ואע"ג שעשה קשר אחד ולא כרך חוליא, שעדיין לא גמר הלינת כדינא מ"הת, לא שייך חומ"הע. וכה"ג תמלא בש"ך סי' רפ"ח ס"ק ב' אם טעה במחוזה (וה"ה בתפלין) וכתב וכחצתם מחוזה ביהך ודלג על אין לו תקנה לתלות על דהוי שלא כסדרן אבל אם גורד מזוזות ביהך וכותב על הגרד על ואח"כ כותב מחדש מזוזות ביהך על הגרד דמור ועשהו כסדרן הרי כשרה. ושם נמי יש להקשות הלא קודם שכתב על ה"י כל הפרשה בפסול וע"י התחבולה שגורד מה שלמטה וכותב על עושה מחוזה מפרשה העשוי תחלה בפסול, וע"כ י"ל דעדיין לא הי' גמר המעשה שאינה מחוזה עד שכתב על המחוזה ואין כאן מעשה ולא מן העשוי, שעדיין אינו עשוי. והכי נמי אם קושר ריעת תפלין ומכניסה עם הקשר חוץ המעברתא ליכא חומ"הע, שעשיית הרעויה עם הקשר לאו תפלין הם, אלא חלק ממעשה התפלין, וכשמכניסה לתפלין אין עשיים ע"י כך, שכבר נעשו, והרי זה דומה לחוטט בגדיש, שאם יש חלל טפח כבר, אע"ג שהסוכה לא נשלמה, שעדיין אין כאן מלינת, אם אח"כ מגביה החלל עשרה וטושה

ספר האשכול, הלכות ציצת.

לא. תנן א ד' ציציות מעכבות וא"ז שארבעתן מצוה א'. רבינא אול בתרי' דמר בר ר"א בשבתא דריגלא ב אפסק קרניה דחוטיה ולא אמר ל' מידי, כד מטא לביתיה אמר ל' מהתם אפסק ג, א"ל אי אמרת לי מהתם שדיתיה. והא אמר מר גדול כ"הב שדוחה ל"ת? תרגומא רב בר שבא בלאו דלא חסור ד. ואיכא דאמרי מהתם אמר ל'י, אמר ל'י מה דעתין למשדייה והא אמר מר גדול וכו'? הא תרגומא רב בר שבא בלאו ל"ת, ה"נ כרמלית דרבנן. אלמא בר"ה צריך להסירו מיד כד' ר"ה ה היוצא בטלית שאינה מצויצת כהלכתו בשבת ח"ת, וטעמ' דציצת חשיבי ולא בטלי לגבי בגד, ולא דמי לרצועות הבגד דבטלי, דציצת לא בטלי אפ' א' מהן פסולה דהרי דעתו להוסיף עליהם ציצת ולהכשירן, ואי ד' יש כמצותן, נוי הם לבגד ואינם משוי. ויש שאומר דוקא בימיהם שהיו להם תכלת, דתכלת חשיב אבל באין ת' בטלי ה' ול"נ אף בלא ת' חשיבי, דעתיד להוסיף עליהם וכשמוסיף היו נוי לבגד, וכל זמן שלא הוסיף ל"ב וכיון דהווי נוי לבגד מותר לצאת בטלית מצויצת כהלכתו אף בלילה ז ואין לחלק בין עטוף כהלכתה. . ולא חתים עלה הגר"צ ח. תשובה לגאון מי שנפסקה לו ציצת בדרך בשבת אם הוא בר"ה, מקום שיש בו ס' ריבוא ב"א אסור לטלטלם עד שתצא שבת, ואי כרמלית מותר להיות עליו עד שיגיע לביתו, וכ"ש בעיר המגופפת ומעורבת שהיתר גמור הוא, שכן אמרו חכמים רבינא הוי אויל בתרי' דמר ברר"א וכו' עד כרמלית דרבנן ט. תנן י התכלת אין מעכב את הלבן והלבן אמא"הת והכין הלכתא דרבנן ס"ל הכי ופליגי ארבי, ואמרינן נמי מאן פליג ארבי האי תנא דתני' ריצ"א משום ר"נ שאמר מ' ריה"ג שאמר מ' ריב"נ אין לו תכלת מטיל לבן, פ"י ארבעתן לבן וכן אי עביד כולא תכלת יצא. מיהו כל ציצת וציצת צריכה ד' חוטין דאמרה תורה גדילים ת"ל, גדיל שנים יא גדילים ארבע. ויש מי שאומר יב דהלכה כרבי תכלת טא"הל מדקמהדר תלמודא לאוקמי מתני' כרבי ומפיק לה מפשטא דלא אמרה אין מעכב אלא לענין גרדומי יג ש"מ הלכה כרבי, ול"נ דבריו, דבברייתא בהדי' תני' והכ"א אין מעכבין וא", ואין הלכה כרבי מתברוי יד וכן באיך ברייתא פליגי ארבי ר"צ ור"נ וריה"ג וריב"נ, ואלו במתני' בהדי' דמעכב הוי טו. . אבל כיון דפשטותא דמתני' כחכמים לא שבקינן כל הני תנאי דפליגי ארבי למימר הלכה כרבי. ודמהדר לאוקמי מתני' כרבי משום דרבי פתמא למתני', ועוד דסתמא דגמ' פריך לקמ' ולא יהא אלא לבן טו אלמא דמקיים מ' צ' בלבן לחוד ודוחה כלאים מ"הת יז, וכ"פ הגר"צ ושאלחות יח וכ"מ בה"ז יט. א'

רבא

נחל אשכול

ועושה הדפנות הרי היא כשרה, שאמרינן הסכך נעשה כצר, אע"ג שהי' חסר מחילות ואין כאן הכשר סוכה, מ"מ בגוף הסכך לא נעשה דבר ע"י המחילות, וס"ל לענין התפלין לעומן, ומש שנוגע לקשר הרצועה כשמכניסה תוך המעברתה הקשר מעולם לא נעשה בפסול משא"כ צלילת כשקשרן בלי פסיקת החוטיין, או סכך במחזור שהסכך נעשה ונגמר אבל פסול דבוק בו שהוא מחובר אם קלסס הוי תומ"הט. אבל הכא מאי פסול דבוק בתפלין שהכניס רצועה עם הקשר תוך המעברתה עדיין לא נגמר המעשה עד שיפטר הת' בגידין וכל זמן שלא נגמר מעשה המנייה בפסול כ' אמרונו דלא שייך תומ"הט בפסול. גם אין לדמות נהא דאמר במנחות מ' הטיל לבעלת ג' והשלמה לד' פסול מ' תומ"הט, שאי החס שכל ליליות שטעם ג' כפיס הם ליליות שלמות ועליהם אין להוסיף כלום לפיכך נקראים ליליות שטעמות בפסול משא"כ בנד"ה. ודאי לכתחלה יש להזהר בזה, אבל בדיעבד התפלין כשרים. א' מנחות כ"ח ול"ז. ב' שורשין ה' הרגל, ל' יוס קודם ש"וד פסמים ו'. ג' כנר צר"ה אפסק. ד' דסמכות חל"ת, חבל מ"מ אינה חלה דרבנן והתירו מ' כבוד הבריות כגון טלטול אפן לקנח בו בשבת רס"י ברכות י"ט. ה' סס ושבת קל"ט. ו' רס"י בשבת. ז' ר"ל צליל שבת חט"ג דלאו זמן לילית הוא, וליכא למימר חילוי חוג קמי וקמ"ל דליכא צ"ת כמ"ס הרמב"ם דכא ללחא קאמר והיינו צר"ה. ח' חסר. וכוונתו לענ"ד למ"ס הרמב"ם בחשו"ס ס"ב שהרי"ף חסר ללחא צלילית צליל שבת צר"ה מוחמר ר"ה היולא בטלית שא"מ כהלכה ח"מ, וכבר שהטעם מפני שלא ילא י"ח ומכאן צליל שבת שאין זמן חיוב לא יוכל ללחא צלילית דהוי משא, ולמדו עוד מזה שחין חסר רשאי לכוך הטלית על ראשו ולא לחגור בה וללחא בשבת צר"ה חלה באופן שיולא י"ח בטעוף ורשאו מכוסה, וכ' הרמב"ם ע"ז ל"נ דמותר ללחא בו בשבת צלילה וכן יכול לרכבו על ראשו או ענ נוחרו (מקופל על כתפו ח"מ שהוא משוי, שבת קמ"ז) שאין לילית משוי חלה נוי בהגד וצין איש וצין אשה צין ציוס צין צלילה יכולין ללחא בו, חבל אינה מלוילת כשנכנסה חסור ללחא בו ולא מטעם שאינו יולא בה, חלה ממה שאמרו לילית משיבי ונחא בטלי ואינם נוי לבגד כ"ז שאין כשנכתן עכ"ל בקטור ובפ"י ט מהל' שבת כ' חלו הוי' לילית משוי אפי' מלוילת כהלכתה הוי' מייב היולא בה שאין עשה שא"ב כרת דומה שבת (וע' מנחות מ' סר"ת חומר בגד שהתירה בו תורה כלאים צלילית אפי' אשה לובשת). ורבונו נמי ראה חשו' זו שהשיג הרמב"ם עלי' משמ"י דרי"ף, ודעתו כרמב"ם לכן כ' שאינו צרור לו שהרי"ף כתבה. ט' צמה שאמר ר"ה גאון ר"ה הוא מקום שמניין ס' ריבוא נתקדשה דעתה, הים לתמוה ח"ך סומכין על הפוסקי' שאין ר"ה צומנו במקום שאין מניין ס"ר בכל יום כמ"ס שמו"ס צ"י שלא חזר בצבלי עתוס' שבת ו') ולא בשאלותיה וס"ג רי"ף ורמב"ם וס"ה מעיד שגם רש"י ורמב"ן חולקין ור"ן פ' צמה אשה כ' לא מחוורא סברא זו עתה מלחא שהגאונים שקדמו לרי"ף אמרוה, ומ"ס בעיר המגופפת היתר גמור הוא קשה מאי למימרה? קמ"ל דאין חסור בשבת לילך בטלית שנפסקו לילית בו ציוס מ' חסור בטול מלאת ל', כיון שאין בידו לתקן כדעת ר"י דסתורא לא חמרה כ"ת בגד בלא לילית חלה מ"ע עילך להטיל בו לילית, ובשבת שא"ל, לא רמזי עליה ע"ס י"ג ד"ס חולק. וח"ל מ"מ יהא חסור מדרבנן לנצוס בשבת שמא יסכה וילא, שבת י"ב, אפי' סומך למשכה חסור? התם מיירי דשכיחי ר"ה כמ"ס מג"ל רנ"ב דקיי"ן כרבה דלא גזרינן ג"לג ע"ס ש"ג, י"ח. י' מנחות ל"ח ל"ט. יא ל"ט ע"ב כפרש"י ח"ן גדול פחות מצ'. יב תלמודו המחור שבת כ"ה ודעת גאונים ח"ד רכ"ד. יג הפרוס לקמן. יד ערובין מ"ו וכ"כ רבנו ח"א דף 10 ולא חשגה בשמעתא דצ"ב קצ"ד ע"ב כיון דגם סס פסקינן כר"פ דהלכה כרבנן כמ"ס רש"ם. טו ל"ל: מקום לומר הלכתא כסתם מ', דקיי"ן סתם במתני' ומח' בברייתא הלכה כמתני' חף אי רביס פליגי יבמות מ"ב וכמ"ס רשב"ם צ"ב ע"ט ע"ב וכ"כ ר"הפ, ולרמב"ם שטה חמרת ע' יד מלאכי. טז דף מ', פ"י אפי' חס' חמת תכלת לקח קלא ח"ן והוי כאלו ד' חוטיין לבן מ"מ י"ח. יז דטס מיירי שהבגד פשתן והמוטיין למר נבן. סחירה זו גם צס' המלחמות. יח פ' שלח. יט דקדק לכתוב וכך משמע בה"ג. באמת ה"ג לא הביא ח' ח"מ הנבן, ומכני יש מייק דס"ל כרבי

כרבי

רבא צריך לקשר ע"כ חוליא וחוליא, דאי לא, הא דאמרי בני ר"ח גרדמי תכלת כשרין א, כיון דאשחר עילאי אשחרו כולהו? ומפרק דלמא דאיקטר ב. וא' רבא קשר עליון דאור', דאס"ד דרבנן, ל"ל למשרי סדין בציצת ג. אמר רב נפסק חוט טעקרו ד פסול. איתובי במה ד"א דבעינן שעור בתחלתו אבל בסופו שיריו וגרדמינו כ"ש, מאי לא שיריו דאפסקו מנייהו ה, גרדמינו דאגרדם אגרדמי כולי ו? לא חדא קתני שיריו גרדמינו כ"ש, דבעינן שירוא ד לגרדמינו כדי לענבן. א' רב חוט של כרין ה עולה מן המנין, ותכלת טו שכרך רובא כשרה, ואפי' לא כרך אלא חוליא א' כשרה, ונוי תכלת שלישי גדיל וב' שלישי ענף, ושעור חוליא כדי שיכרך וישנה וישלש, הפוחת לא יפחת מו' חוליות כנגד ו' רקיעים, והמוסיף לא יוסיף על י"ג, כנגד ו' רקיעים ושש אוירים שביניהם. כשהוא מתחיל לכרוך מתחיל בלבן, הכנף מין כנף י, וכשהוא מסיים מסיים בלבן שבעלין בק' ול"ט. ודאמר הפוחת לא יפחת מו', דוקא בעידנא דהוי תכלת שדומה לרקיע, אבל האידנא דליכא אלא לבן לא עבדינן בהו אלא ה' קשרים יא. ודאמר הכא ו' רקיעין ובמגלה יב אמר ב' רקיעין הן שני השמים ושמי הש', ל"ק התם אב' רקיעים גדולים קאי וה' אחרים קטנים מהם. וכ' רב יהודאי ג' בפסקות שלו יג, ה' קשרים, ב' סמוך לבגד יד וג' מלמטה. ותורף ד', לאסור ב"פ מלמעלה וישלש הורת טו ולאסור מתחת ג"פ והנותר ב' שלישי ורת יהיו ענף. ור"ח כ' ג' קשרי' מלמעלה וב' מלמטה וכן עבדינן האידנא משום דקשר ע' דאור' והוא עקר לכך ג' מלמעלה טו. ובתשו' לגאון: הפוחת לא יפחת מו"ן כך פרושו, כשהי' תכלת מצויה כך הי' עושין לאותו שלישי גדיל: קושר קשר תחתון יז וגודל ומתחיל בלבן, ועושה חולי' א' מלבן, ושעור החולי' כדי שיכרך וישנה וישלש, ועל' חוליא של ת', ועל' חולי' של לבן (וכך ו' חוליות) וקושר קשר עליון, וקשר התחתון וקשר העליון לא אשחרו רבנן לחדש אותם יח. ולי הכותב נ' מדברי הגאון הקשר סמוך לשפת הבגד הוא קשר התחתון, ואותו שאחר שלישי גדיל הוא העליון, והתלמוד מוכיח דקאמר צריך לקשר ע"כ חוליא וחוליא מדאמרי בני ר"ח גרדמי ת' כשרין ואי אין צריך לקשר אלא סמוך לבגד, כיון דאשחרו ע"כ חוליא, אשחרו כוליה, מהאי לישנא משמע דאותו שאחר הגדיל וסמוך לפחיל נקרא עליון יט והיינו דאמר רב יהודאי לאסור מתחת ג"פ אחר הגדיל שהוא קשר עליון, שהמביט בציצת מביט בענף והופכו למעלה וכן פרשו חכמי צרפת. — רב ורבב"ח יתבי חליף גברא דמכסי גליטא כולא תכלתא ורטי' ל' תכלתא וגדילא טיגול כ, אמר רב יאי גליטא ולא יאי תכלתא כא רבב"ח יאי תכלתא, רבב"ח סבר כ' גדיל וכ' פחיל, או גדיל או פחיל, ורב סבר פחיל בעינן, וגדילים למנינא, גדיל שני, גדילים ד' עשה גדיל ופחיליהו מחובו כב.

רב. אמר שמואל כג חוטי צמר פוטרין בשל פשתן וחוטי פשתן פ' בשל צמר כד' וחוטי צמר ופשתן פ' בכ"ט אפי' בשיראין כה ופליג אר"ג דאמר שיראין פוטרין כו ודקתני בברייתא השיראין חייבין, מדרבנן, ופרין מדקתני בסיפא ויכלין צ' ופ פוטרין בהם כז ואי שאר בנדים מדרבנן האיך משחרי בהן כלאים? איטא או צ' או פ'. וה"נ מסתברא, דקתני סיפא הן במינים פוטרין כח שלא במינים א"פ, ואי חייבין מ"הת, דוקא צ"ופ הוא דפטר כטו, אי משום הא לא ארי' כדרבא, דרמי כ' הכנף מין כנף ל' וכ' צמר ופשתים לא? צ"ופ

נחל אשכול

כרנן, אבל רבנו סובר מדמייתי ש"ס מ"ג הי' רמ"א גדול עשור של לבן יותר משל ת', משל למצ"ו סלמך לב' עבדיו א' יביא חיחס טיט וז' חוחס זהב ולא הביאו, על מי כועס יותר, על מי שחמר לו הבא חוחס טיט ע"כ, ואי לבן לבדו לא מהני, למה עשור גדול אף אי הביאו לא קיים מטה מ"הת כיון דל"ל ת'. א אי אשחיר בכל חוט כדי ענינה, לחוס' אפי' אשחיר בגדיל סמוך לכנף כנגד די, דאי דוקא בפחיל, אפי' אין כאן אלא קשר א' בסוף הגדיל לא מופסק הקשר, שהרי למטה זמנו מתחיל כדי עני' ולא מדייק רבא מדי, אבל כיון שדין שיעור כ"ע אף בגדיל, דיוק ספיר, אי לית אלא חד קשר בסוף, א"כ כשנפסק למעלה מקשר הרי הוא נופל. מיהו מהא ליכא למשמע דלריך קשר ע"כ חוליא, אלא לומר שלא די בחמתון עמוס', ורש"י ל"ס כדי עני' אלא בפחיל. ב בני ר"ח איירי שעשה קשרים הרבה לכן מהני כדי עני', אבל ליכא למשמע שצריך קשרים הרבה צמותין שלמים. ג פשיטא החוקף תכיפה א' א"ח גמ'. פי' דסמכה ת' ל"ת כלאים לגדילים ת"ל להחיר סדין פשתן צמוטי למר, פשיטא דמוחר תחיבת החוטין צטלית בתכיפה א' בלי קשר אין חבור. ד צמקוס חבורו כנגד. ה שנטקרו איזה חוטין מעיקרא ואיזה נשחרו שלמים. ו ושחיר מקלח כח"וא. ז לכל חוט מד' חוטין ר"אש. ח שטושה צו הכריכות. ט לית בכלל נקרא תכלת, ואם כרך צ' שלישי ארכן ולא השחיר לענף רק שלים. י דכ' ברישא סכנף ואח"כ פחיל ת', ומין כנף צרוב טליתות לבן. יא וצניעה כריכות, וטעם מנין ה' קשרים טלית עולה ת"ר ועס מ"ח חוטין וס' קשרי' עולה תרי"ג ועוד ט"א בחוס' ובצ"י. יב י"ב. יג ליתא בשלפנינו. יד וכ' בר"אש דמ"ח מעט כריכות צניעה, ותמחיס עושה כריכה גדולה ומחלק עליהם ג' קשרים למטה בסוף הגדיל דמעין בק'. טו זרת י"ב גודלי' ושליש ד' גודלי' וכך שעור גדיל. טז וכ"כ האשכול בת"ד פ'. יז סמוך לטלית. יח ל"י פרושו, הא' מדאור וסאי ומחיק הגדיל? אולי ל"ל חין מקשר התחתון ועליון השחר א"ח כח"ס חוס' וב"י. יט כפרס"י דאי עילאי אסמוך לבגד קאי, זה למעלה מן הגדיל ולא מפסק אס נפסק גדיל תחתיו. והראב"ד פ"י דברי הגאון בת"ד סי' ל"ט בל"א דמה שחמרו חוליא כדי שיכרך וישנה וישלש תכלת קאי, שחוליא היא ז' כריכות, מהס ד' לבן, ומתחיל ומסיים בלבן וצניעה ג' כריכות חכמת, וע"ז אמרו הפוסת ל"י מו' כריכות והמוסיף ל"י על י"ג וכולם צדריך זה. ועושה על דרך זו ג' חוליות, והיינו אחר שקשר קשר א' סמוך לבגד עושה חוליא כח"ס וקושר, ועוד חוליא וקושר, והוי ג' קשרים, ואח"כ כורך דק דק ואין זה עילה צמחון החוליות וקושר ואח"כ עושה חוליא ג' וקושר, וס' ב' קשרים דלמטה (כפר"ח) ואם רלה להוסיף מוסיף עד י"ג בסדר זה וי' שחמוי צ' האשכול הורה לו, ומסי' פ' בת"ד ל"ח כן גס אינו מחלים למ"ס בצמנות פ"א דל'. כ לית שבו כוון גדיל ולא ענף. כא לית חין כראוי שאין צום ענף. כב נוחן ד' חוטין צמור הבגד וכשיפלה ועשה מהס גדיל יהיו ח'. כג זמחות ל"ט. כד חע"ג דיוכל לעשות צ' לבן זמחר והוי ד"ח דלמך ואין לריך לדמות כלאים ע"י חוטי פשתן, דחורה הפירה כלאים צל'. כה חסי. כו מ"הת דוקא ל"ופ חייבין. כז וס"ד שעושין ל' מקלח למר ומקלח פשתן. כח חוטי חסי ועורת של חסי. כט דלית לא נקרא אלא מ"ופ דכי לח"ס ל"ופ ימרו וסמוך ל"י גדילים ת"ל. ל לית יהיו זמין הבגד, אס חסי חסי. לא דל' יהיו מ"ופ דמ' מקראי סהב"ח.

ספר האשכול, הלכות ציצת.

צ"פ פוטרין בין במינים בין של"במ, שאר מינים דוקא במינים פוטרין, של"במ א"פ. ור"נ ס"ל כתנא דבר"ש דתנא הואיל ונאמר בה' בגדים סתם א, ופרט בא' מהן ב צ"פ, ואיך ג? כאיך תנא דבר"ש דתני' בגד ד אין לי אלא צמר, מנין לרבות צמר גמלים נוצה של עוים ושיראין וכו' ת"ל או בגד. ולהלכה צ"פ לבד חייבין מ"הת כתנא קטא דתנא דבר"ש, ושיראין וכל שאר מינין לא מחייבי אלא מדרבנן וכ"כ הגר"צ. ואיכא טרבוואתא דפסקי כרבא, אבל העקר כהגר"צ דאיך תנא דבר"ש לא פליג אקטא כד' בפ' ב"מ ה ורבא גופא דחיק אנפשי' ו. — ומדאמר רחמנא צ"פ יחדו וסמך לוי' גדילים למדנו דשרי חוטי פשתן בבגד צמר אע"ג דאפשר בכלא צמר כי היכי דשרי בבגד פשתן תכלת דא"א בלא כלאים ז והא דקאמר ה כיון דאפשר במינין לא עבדינן כלאים כראר"ל כל עול"ת שיוכל לקיים שניהם טובב, התם איירי דליכא תכלת להכי לא שרינן כלאים בדאפשר ט, א"נ אפשר לומר אף דליכא תכלת התירה תורה דמ"צ לא תלי'. י מיהו רבנן אסרוה כיון דאפשר בכל בגדים בלא כלאים יא. ושאר כל המינין חוץ מצ"פ עושים להם ציצית ממינין מדרבנן, וכ"ש שעושין בהם ציצית מצמד או מפשתים כר"נ יב. ת"ד סדין יג בציצית ב"ש פוטרין וב"ה מחייבין והלכה כב"ה, אראב"צ הלא כל המטיל תכלת בירושלים אינו אלא מן המתמיהין יד, א' רבי א"כ למה אסרוה לפי שאין בקיאיין טו וקאמר טעמא טז משום קלא אילן יז ופרך ולא יהא אלא לבן יח? כיון דאפשר במינין יט לא כדר"ל כ. ופרך ולבדוק אי תכלת הוא או קלא אילן? משום טעימה כא וליכתב אדיסקי כב ומסיק רבא ה"ט דפסול ת' בפשתן גורה שמא יקרע סדינו בחוך ג' ויתפרנו ותורה אמרה תומ"הע כג, שרי ר' זרא לסדיניה כד, ר' זירא כה א' גורה משום כסות לילה כו. איכא טרבוואתא דאמרי האינדא נמי רמינן חוטי צמר לבגד פשתן דמצות צ' בכלאים וכהני כז. . ותני' נמי הלכה כב"ה דמחייבין סדין בצ' ולא קיי"לן כר"ל בציצת כח. ואנא אמניא דלא עבדינן אלא פשתן לפשתן וצמר לצמר, ומאן דעביד צמר לפשתן באסור כלאים עומד כדר"ל כיון שאפשר לקיים שניהם והני אמוראי דאמרי צ"פ יחדו פוטרין בכל מין, בומן דאיכא תכלת, אבל ודאי בגד פשתן חייב בצ"פ של פשתן דליכא למגור מדי בט והכינ עמא דבר באחרן. ומ"מ אכתב דעת אחרים, שגם רבותינו עבדי הכי כדתנן ל למה מוכירין דברי ב"ש וב"ה לבטלה ללמד שלא יעמד א' על דבריו שהרי אבות העולם ל"ע ע"ד, ומוכירין דברי יחיד בין המרובים שאם יראה ב"ד דברי יחיד יסמך עליו לא אר"י למה מוכירין דברי היחיד בין המרובים לבטלה לב שאם יאמר אדם כך אני מקובל לג' אומרים לו כדברי פלוני שמעת. — איכא מאן דפסק לענין סדין בציצת כל שיש פשתן אסור להטיל צי' כלל לך והוסיף אע"ג דצ' דוחה כלאים, ה"מ ביום

נחל אשכול

א כמו זל' ע"כ בגדיהם. ב נגגעים. ג מאן דס"ל כל בגדי' זכלל. ד גבי סרטים ויקרא י"א. ה שבת כ"ז ע"ב פריך ר"ח זרי' דרצא כיון דמרבה תדר"ים מאן זגד שאר בגדים לענין ט' לירבי נמי לענת וססי' ר' אשי זניית ליכא רבוי, ומדמי אהדי חרתי תדר"ים ומשני להו ש"מ דליכא פלוגתא, ולא כאזני דאמר בזמנות דפליגי. ו כונחו אף דרצא ס"ל שאר בגדים נמי חייבין ואזני מסייע ל' מאיך תדר"ים רצא גופא דחיק אנפשי' סס זשבת דלא פליגי, דת"ק דר"ים דאמר אף כל צ"פ לא זעוי לפטר ז' משאר מייס אלא להולי' זסרליס ט' שאר בגדים זנגג"א, ותנא בתרא דר"ים מרצא מאן זגד שחר מייס לט' כשהס גע"ג טפחי', עכ"פ נ' דאף לרצא אין סברא שיחלקו, וכיון דרנב"י ורב אחא ור' אשי סברי דאף כל צ"פ דתדר"ים אליגת קאי ל"ל דאיך פליג. יחישב זזה קושי' ר"ח על רי"ף למה לא פסק כרצא דזכתרהא ואי מחוס תדר"ים הא ליכא תנא דר"ים דהסר כתי' כדא' אזני? רצא גופא ל"ל דפליגי ומחרץ תרוויבו כדא' ל' כח"ס, אבל לרנב"י ור"א ור"אשי זשבת דתדר"ים קמא זעוי לפטר זינת זשאר מייס, ואף לסברת רצא האידך לא פליג כדאמרן, והני כולבו זכתרהא יותר מרצא והבאתי לעיל דף 15 סר"אש גופא ס"ל ה"לס כרנב"י לגזי' רצא, ועימ"ס רצנו ת"ד פ'. ז יבמות ד' ע"ב ומנחות ל"ט ולא יסא אלא לבן וכו' וכו' חוס' ס"ט דמגו דתכלת שרי זשפשתן סי שני חוטי לבן של אמר נמי שרי זשפשתן אע"ג דאפשר זשפשתן, ומגו דלבן של אמר שרי זשפשתן ס"ה זשפשתן זנגד למר. ח דף מ' וישבו זחוס'. ט מ"הת אסור. י זשכלת דקיי"לן א"מ הלבן, וכונחו מ"הת לא אמרי' דלריך לקיים ז' זאפשר, אלא זדמיס אכל זל' סותר כלאים ואף שיכול לעשות זלי דמיס ומדרבנן אסור כיון דאפשר לק"ס, וכ"ד רמב"ם ותוס' וי"א מ"הת לא דמי אלא זדאיכא ת'. יא ר"ל כיון דששחא ליכא תכלת, נמי זשפשתן ד"ה זשפתן, לאפקוי אי ליכא ת' עכ"פ לריכין לכלחי' זנגד זשפתן. יב זכרייתא ל"ט ע"ב וכדמפרס ר"נ. יג מנחות מ', סתם סדין זשפתן, וסתם ז' תכלת ואסרו ז"ם לעשות ז' זסדין מטעם דלקמן, ואיכא מפרס אפי' זשפתן לפ' אסור גזרה מ' למר זשפתן דלז"ם מ"הת אסור דל"ל המוכיס צ"פ לגדילים. יד ואסירא ליכא. טו שהטעם מחוס דדרסינן סמוכין לא ידעו ויטעו שכלאים שרי. טז טעל טעם של רבי פריך לידרוס להו דוקא זל' שרי. יז שיטול למר זכובע זקלא חילין (אינדיגא, ערוך) הדומה לת' והוי סאמר שלל זמקוס מ' כלאים. יח אף אס חין אף זלזע תכלת לא גרע מחמר לבן וקיי"לן אס חין ת' מקיים הכל זלבנן ושרי נמי כלאים. יט דלסס לבן יכול ליטול זב ד"ח זשפתן לא דמי כ', דלא דמי אלא זדאיכא ת' כמ"ס לעיל. כ ע' לעיל ס"ק ט' וי'. כא מייסיקן שימכרו ת' של נסיון זלזעב לנסות היורה ואמרי' דף מ"ב טעימה פסולה. כב אגרת ז"ד זכ"מ טעימה פ'. כג ג' סיניח ז' מוטי תפירה ללבן ויחן ז"ח ת', וליגת אלו פ', שלל זעשות לחלוס אלא זמגמס תליס והוי תכלת זשפשתן כלאים זלז"מ. כד תחיר זינת מזי' זשפתן שלו מטעם זה. כה ר' זירא אמר עתוס'. כו אס מחכסה זב זליגה דלאו זמן ז' הוי כלאים זב"מ, ולפוסקי' דכסות יוס מייב זל' פי' כסות לילס שלזבס תמיד זליגה. כז ז"ל כהני אמוראי שמואל רב יסדה ורצא זפי' זכרייתא וכוין צ"פ פוטרין אפי' חני' ז' ומאי זשפתן, ולא מחלקי זין זמן דאיכא ת' לזמן דליכא כמ"ס רצנו. כח דין דר"ל לא שייך אלא זדמי' אכל זל' הותרס כלאים. והני רזבוואתא ס"ל דכל זשקלא וטרי' זדף מ' ומס שמיסיס ג' שמא יקרע ומחוס כ' לילס הכל סולך לטעמ ז"ם ורבי. כט דעת ר"הפ. ל עדיות פ"א מייחי דברי ז"ם וב"ה ומסייס זדמו מהלכה. לא כמו שחזינו שאמורא פ' כיחיד עתי"ט. לב טעס א' קאמר. לג וסבור זשקבלס היל מפי רביס, רחז"ד. לד האסור להטיל זשפשתן אפי' זש"פ ד' גאזויס ור"ח מגזרס שמה יטיל זב תכלת, מיהו זמה זשבוסיף לוי דחוס. ולאפשר זנא לחלוק על ר"ח שסובר שכלאים זליגת זכסות יוס מ"הת מותר לזכוב אף זליגה וכן מיומד ליוס וליגה ומכמיס

ספר האשכול, הלכות ציצת.

כיום דומן צ' הוא אבל בלילה אסור כלאים כדקאי קאי והיינו דקאמר בשמעתא ג' משום כסות ל', ובתשו' לרה"ג א אין עושין צ' אלא מצטרף דחבלת עטרא הוא ב ועטרא הוי צ', מידי אחרתא לא, אע"ג דרבא אמר צ"פ פוטרין בין במינס בין של"כמ, דמינה מוכח דצ' מפשטן איכא, ליתא לדרבא אלא כדבר"ש כ"ט שנ' בנר אינו אלא צ"פ ולא תווי צ' ג שאין חייבין מ"הת אלא בגד צ"פ וחו אמרי' ד מלאכא אשכח לר"ק דמכסי סדינא, וא"ל סדינא בקייטא וסרבלא במיתוא ציצת מה תהא עלה ה ואי ס"ד דהוי צ' מפשטן לירטי מפשטן בסדין של פ', ולא לימא צ' מה תהא עלה, וריא"ר קאמר כך חי' מנהגו של ריב"א ו ואינהו דלא הוו צ' סברי משום כסות לילה וכן הלכה, ואס"ד כיתנא הוי צ', לימא להו רבו חוטי דכיתנא דלב"ע שרי דאין בהם כ? ש"מ כיתנא כלל כלל לא, ומעולם לא אמרי למרטי חוטי כיתנא לצ' אלא דוקא של צמר, ובבגד פשטן אין עושין כלל, ומאן דרטי חוטי כיתנא ומברך עובר בל"ת וחייב מלקות ז ועוד הוסיף הגאון מעולם לא כתבו במתיבתא דתמא מחסיא למירטי חוטא בגלימא כיתנא וכדרינא משום אבא מרי גאון ומר יעקב אחריז ומר אבימי אחריז וכל הגאונים אחריהם ח שהורו שלא להטייל

נחל אשכול

לא חסרו כל' אלא משום כ' מיוחד ללילה והוא ס"ל דכסות יום שיש כלאים ציננת מ"הת אסור בלילה. א עת"ד רכ"ד וכן ר"אש הביא סוף חסובה זו לרב האי גאון שמלאה צעטור. ב יצמות ד' למר לצבעה חבלת עקר ל' הוא. ג שבת כ"ז ארנב"י כל לאחויי ו', לרבא אמרה תורה ל"פ גבי גדילים לאורויי לילת מהן פוטרין כל המיין אבל לתדרי"ם להורות אפי' צנגד פשטן יניס חבלת יצמות ד' ע"ב. ד מנחות מ"א. ה משמע דסדין של פשטן שלו לא הי' לו ל' כמו הסרבל שלצם צחורף שאין לו ד' כנפות. ו שבת כ"ה סה"י מחטטף צסדין סה"י צו ל' ולתלמודיו לא הי' צסדינס ל' ומכסין כסותן ומנוי שלא יראה והרגיש צצור והוסיין דס"ל הלכה כב"ה. ז הרי"אש תמה ע"ז דבר"פ אמריין רבי א' הכוף מין כוף ואח"כ תכלת ואמר רחמנא ורחימס אחוי חרויבו צבדא ורבין אמרו מין כוף לחודי' ות' למוד שאין מעו"ז, אי"כ בטלית פשטן די צמין כוף, ורי"ף הקסה צדק מ' קאמר כיון דאפשר צמין לא עבדין ל' כדר"ל וכו', ש"מ פשטן כשר? קושי' אלה מיעב הרב הנושא ר"ל צר צרוך שמי צמיו רי"ף וסותר דבריו צת"ד רכ"ד ונדפס צצבים לכך אעתיק תוכן דבריו: הרי"ף פ' לא כרבי וא"ל תכלת, ואי הכי מ"ס שמואל דף ל"ט פשטן פ' של למר ראי' שח"הת די צפסחן ללמר אף חי אין תכלת, אבל הנושא פ' כרבי תכלת מטכב, ושמואל קאי אצרייתא דף ל"ט פסחא ומחיל ומחיל צלבן מין כוף, ואס הבגד פשטן מטיל תחלה צ"ח פשטן ואח"כ תכלת ואמר שמואל אס הטלית פשטן יוכל להטיל צו בתחלה ללבן צ"ח למר לבן, דלבן מין כוף הוא, ולא יתש לכלאים, כיון דתכלת צבא אח"כ צלא"ס כלאים, ואצט"י לכו אס גס צנגד למר יוכל להטיל ללבן צ"ח פשטן ללבן, כיון דעושה כלאים עיי"כ, דצלא"ס אין כלאים אס עושן מנמר, והשיב ר"י גס זכ מותר, דמאחר דיש צו תכלת נדחה כלאים, אבל פשטן לבד צלא תכלת ודאי אסור מי כלאים שאין כאן מנמר מ"הת דתכלת מעבד א"הל, ודפריך צדק מ' ולא יתא ללבן פרושו אף חי צ' לצבעים קלא חילין, כונחו לשם תכלת ידחו כלאים דהא מותר לעשות צ"ח למר לבן צנגד פשטן אס יש צו תכלת ופ"ר כונחו לתכלת? ומשיי כיון שאפשר צמיו, שחולל למנמר היחר לעשות צ"ח פשטן צמין הבגד אס תסיס תכלת צלדו לא אמריין כן בקלא חילין דלא שרי כלאים אלא בתכלת והביא ה"ל דר"ל אס אפשר לקייס שיהס מוטב, והכא אפשר ליקח צ"ח פשטן מין כוף עם חוטי ת' והכו הכשר מנמר, ולהכי אין להחיר דמי' אחרת (ודאי דחק לפרש כן, וטוב לומר הסוגי' דלא כרבי) סוף דבר לא מנינו דפשטן לנינת אלא עם צ"ח תכלת אבל לא מנינו לעשות ד"ח של פ'. ומיימי נמי ראי' שהביא הגאון לעיל מרב קטינא וריא"ר, ומסייס תכלת מע"בלב, ולינת שלנו דרבנן, ומ"ס לריך לעשות מנמר כי לא יתכן לצבע תכלת אלא צעמרא, ומסייס שכן ד' הגאונים. וזה לא כר"אש שכ' דעת הגאונים' שאסרו פשטן צסדין מ' גורס כר"ה, והוא כ' שאסרוהו מטעם שאין פשטן נקרא לנינת אלא עם תכלת ועקר ל' עמרא הוא ועושין ד"ח למר דראיי לתכלת משח"כ פשטן, דלא מנינו ל' צלא למר. ח ל"ע אחר רש"ג אבי רש"ג מלך ר"ה סוף הגאונים ואיך כ' מר יעקב ומר אבימי אחריז שכולס זמן רב לפניס חיו ועוד מ"ס צמתיבתא דמתא ומסייא כאלו אביז ר"ש הי' סס, ואין ידיעין מחשו' רש"ג שזמן רב קודם שחלך רש"ג פסקה ישיבת מתא ומסייא לאחר שנסע ר' יוסף גאון לבגורס וז"ל: צתר הכי לא הוות מתיבתא צמסייא. והנה מעדות חשו' רש"ג ושאר דורסי דורות ידיעין שרצ מרי צר רב ומשרשיא הלוי מלך צסורא ד"א תקכ"ד ואחריו צנו רב הילאי ח' שניס וכ' צס' יוחסין דפוס קוסטאנטינא שאחר רב הילאי הי' מר יעקב הכהן צר רב מרדכי צסורא ד"א תקל"ח (גס צס"הד דף מ"ח ע"ג יש רמז מזה וט"ס סס גס צ' קורא הדורות הביא רב יעקב הכהן צמספר גאוני סורא) ואחריו מלך רב אבימאי, ד"א תקמ"ו, ואחריו רב לודק, ד"א תקנ"ד. והנה זה ל' שנה כחב לי א"י הגבוה קאפיל ז"ל מווארמס שמה שהזכיר הרי"אש צחולין (פא"ט סו"ד, העתיק כן מראצ"ן זקני) פעס א' ונכסי מר רב לודק גאון ומר רב אבימאי גאון וכמה גאוני' אלל רב יעקב גאון, שג"ל שזכו ר' יעקב צר מרדכי הכהן מסורא. והדין עמו, שאח"ל שסור ר' יעקב צן נטורנאי צסורא, שזה מלך זמן רב אחרייס, ד"א תרס"ד, אבל אס הוא ר' יעקב צר רב מרדכי הכהן מסורא יתא, שרצ אבימאי ורב לודק היו צימיו ומלכו אחריז, וכך ל' מראצ"ן דף ס' שהביא שמר יעקב גאון אמר הלכה צדימי יולדת וחלקו עליו מר רב לודק גאון וצני הסייב, מ' שרצ לודק הי' צימיו, א"כ אח"ל שזכו ר' יעקב צן נטורנאי (ועתה קורא אהוב דברי' שאמרתי צמפון לפניך צח"א דף 91 שמר יעקב המכר סס הוא צן נטורנאי טעות הן צידי, וז"ל צרצ מרדכי הכהן צאשר צסמוך לו רב לודק) לכן צתשו' של רש"ג כאן נראה להגיס: דכירנא משום רב מרי (תיבת אבא ט"ס) גאון ומר יעקב אחריז ומר אבימאי אחריז, שלשה אלה מלכו זא"ז צסורא ומנת תקכ"ד עד תקמ"ו. אבל הרב הג"ל כ' לי שלעתה חשו' זו המכרת גס צעטור על סס רב האי, אינה מרס"ג אלא מרב נטורנאי, שמלא מחס כעין ת' זו צס' המכריע לר"י מטרנאי: אבא מרי גאון ומר רב יעקב אחריז ומר אבימי ומר לודק אחריז סורו שלא להטיל חוטא דכיתנא. וידמה לו שרצ נטורנאי גאון ומסייא (ד"א תקל"ו) צן רב הילאי צן רב מרי כ' חסובה זו וכ' על זקנו אבא מרי. ואני לומר כיון שהעטור ורצנו הביאו ח' זו צסס רב האי, אין דבריו של א', צ' המכריע, צמקוס

ספר האשכול, הלכות ציצת.

להטיל צ' של פשתן ואף אתם לא תעשו כן. וכן מוכח בתלמודא מעובדא דמלאכא א' אשכח לרב קטינא, ודאי ט"ח שרי למרמי בסדין ש"פ הוטי צמר ב' דהא ב"ה מתייבין והלכה כדבריו אבל הא תינת ביום אבל בלילה ש"צ בטלה לובש כלאי' בלא מצוה להכי אסרוה. והגר"צ דחה כל דבריהם בהלכות שלו, אבל הרבה דברי' שכתובי' בו מחק לבסוף ושדר בחשו לחקן הנוסח ג'. בתחלה דחה דברי המתירין כלאים בציצת האידנא ד' ושוב כ' כלפי הני דאמרי דאין עושין צ' מפשתן לבגד פשתן ומייתי ראי' מהא דאמר ה סד"א כרבא דרמי כ' הכנף מין כנף וכ' צמר ופשתים? צ"פ פוטרין בין במינן בין של"במ, שאר מינין במינים פוטרין שלא במינים א"פ, ומדקאמר ס"ד כדרבא מכלל דלית הלכתא דפשתן פטיר אלא צמר לחוד, וליתא לדבריהם, ואדרבה מהא שמיע לן דעבדינן כיתנא בסדינא, וה"פ סד"א נידק כדיוקא דרבא וניטא הכנף מין כנף ו' ואי הבגד צמר עבר צ' מצמר ואי פשתן עבר מפשתן אבל צמר לפשתן ופשתן לצמר לא והא דכ' בחר הכא פתיל תכלת ז' לא קאי אלא אי עכרת צמר לצמר, להבי כ' רחמנא צ"פ יהרו גדילים דאפי' צמר לפשתים ופשתים לצמר ח' אלמא פשתים הוי ציצת אפי' לצמר ומכ"ש לפשתים. ורב יהודה נמי אמר ט' שחוטי פשתן פוטרין אפי' בשל צמר ובגמי נמי אמרו ו' הויא דאיכא מינה לא עבדינן פשתן בצמר אלא במינו כדר"ל כל שאפשר לקיים ב' מוטב ודאייתי ראי' מר"ק שלא הו' בסדינו צ' יא ודאי הוי לר"ק ציצת של פשתן בסדין אבל תכלת לא הוי ל' דלא אפשר למיעבד בפשתן דגורו משום כ' לילה וכך אמר ל' מלאכא צ' של תכלת מה תהא עלה יב'. ור"ע כ' בסדור דיליה בכל פלוגתיהו דב"ש וב"ה לא מחוקם הלכה כב"ש אלא בשית, באלו דברים יג' תרחי מנכדין הבית ואח"כ נוטלין לידים ומי שאכל ושחה ולא ברך יחזור למקומו ויברך מתרי. יד' ורשב"ה, וסוכה צריך להחזיק ראשו ורובו ושלתנו דשמאי הוא ולא חזו מינה טו' ובתכלת כמה הוטיין נותן בש"א ד' וכמה היא משולשלת בש"א ארבעה טו' וסדין בציצת הלכה כב"ש, אע"ג דאמרי בכרייתא ה' כב"ה, הדר אהדרוה כב"ש משום כ' לילה ותו ד' דברי' חורו ב"ה להורות ככ"ש וז' אבל בכל תנואי ה' כב"ה. ואיכא למיהשב נמי הא דתני' התקינו ע"כ הנשים יח'. עוד חשו' לגאון: שאלתם מה זה דאר"ל כל מקום שאתה מוצא עול"ה וכו' וסאי גורה משום טעימה ומאי דיסקי יט' תשובה: אפשר לקיים שניהם לענין סדין דאפשר במינו, שחי מצות פוגשות וא"ו א' עשה וא' ל"ת, ושתייהן נמצאות בזמן א' כ' ובדבר א' כגון בגד פשתן, דכל מלבוש ח' בציצת זה עשה, וחבורו בכלאי ל"ת, אם אחת יכול לקיים ש' מוטב, ואליבא דרבא צ"פ פ' בכל מקום א"כ כשמיטיל חוטי פשתן יוכל לקיים שתייהן לעשות צ' בלי כלאים כא' וכן בפדר"א כב' באומר לקוץ בהרת בנו קסכוון, ופריך וליעבד אחר כדר"ל, ומפרק דליכא אהר. נמצא בזמן דלאו של בהרת וע' דטילה פוגשות וא"ו ומתכוון לקוץ בהרת ויש שם אהר, נעשה ע"י אהר, כדי שיהא דשא"מ, נמצא ב' מצות מחקימות כג', ואם אינו יכול לעשות אלא בדחית לאו הא אטר כך, כי אמרינן עשה דל"ת כגון טילה בצרעת וכלאים בצ' דבעידנא דמיעקר לאו מקיים עשה אבל לקוץ בהרת לעבודה לא דלא ידעינן אי עבד. ומעיטה כך הוא, צבע של תכלת שנטעם נפסל כה' שאם נתן על לשונו וטעימה פסולה כו', ודרכס היה בזמן שמתקנים לצבוע לוקחין מעט מצבע המבושל בביצה ומניחין במינו על המוך וטועמין אם הגיע הצבע אל הצורך בבשול, ואותו המוך שורפין אותו והביצה כדאי' כו' מייחנין דם חלזון וסמנין ורמינן ביורה ושקל פורחא בביעתא וטעם ל' באורדא כח' ושדינן לביעתא וקלינן לאורדא, ש"ס דבעינן צביעה לשמה

נחל אשכול

שנים כענין שחז"ל צירוש' חנונית פ"ד קיימו צ' ובטלו א'. א נוכר לעיל. ב אפשר שר"ל בזמן דאיכא תכלת או אפי' בלא תכלת ורבנו מספק צזה לעיל וכן בחוס'. ג' ובספרנו (קלח מנוסח היסן במחוגה תלרוכו מדפיסוס) נוסח האחרון. ד' ע' לעיל דף 98. לאו צפי' כתב הר"ף נגד המתירין אלא כ' כיון דלית לן ת' האידנא אין עושין לפש' יניית אלא ממינו ומציא' כך דר"ל סלריך לקיים שניהם באפשר. ה' יצמות ד'. ו' סס"ס פריך לר"ש דלמר בגד דוקא ל"פ וכיון דכ' על כופי בגדיהם ל"פ הוא וכ' פחול תכלת שייח ת' אף צפשתן מומילא ידעינן דדומה כ', ול"ל למר ופשתים יחדו גדולים, לאשמועינן זוז? וע"ז משני דהו"ל לייק כעין דיוק דרבא (אע"ג דצטקר דין דרבא סכל מינין חייבין צ' ל"ל לר"ש). ז' דמשמע אף ל' פשתן יעשו תכלת ות' עמרת הוא כדאי' סס. ח' ומומילא אפי' ד"ח פשתן כשר דר"ף פסק שאינו מעכב תכלת, אבל כשר כ' לשטת הניסח תכלת מעכב ליכא למשמע מהא דכילכו מודו דשרי פשתן למר אבל דוקא דאיכא תכלת בהדי' וצוה יש לפרוק נמי ראי' הסמוכה. ט' ל"ט. י' מ'. יא' ע' לעיל ס"ק א'. יב' כך נוסחנו א"כ מדויק פרוקא דר"ף אבל צר"ף שלפנינו ג' לית מה תהא עלה, ולסכי מייתי רי"ף (הדפס) ראי' תכלת איקרי ל' מצרייתא צדף מ' סדין צלינת ע"כ סכונה סדין בתכלת, דקא מסייס כל המטיל תכלת בסדינו. יג' ברכות ג"ג כ"ד. יד' ל"ל מומעסה דתרי תלמודי ע"ש. טו' סוכה ג'. טז' מנחות מ"א, ופי' משולשלת כמה יהי' בגדיל ולר"ש הענק. יז' עדיות פ"א. יח' מ"ק כ"ז התקינו שיהיו מטבילין ע"כ הסיס ממות מסיס כבידן של גרות מיוח נמי כב"ש התקינו דלצ"ס דוקא במנחות צדוהן נדה ע"א ע"ש בחוס' שכ"כ, מיהו כ' דאפשר גם לצ"ס. יט' הכל מנחות מ'. כ' סיינו צעידנא דמיעקר לאו מקיים טעם, ובשעת העטוף מקיים מ"ע דלית ולא כקושי' חוס' יצמות ל'. כא' ל' דרס"ג שנאמר צטמו בת"ד רכ"ד ולעיל בתשו' פשתן לחוד אין לית כיון דקיי"לן כר"ג וכדר"ש דילוף הכנף מין כנף דוקא צ"ל"פ והדר כ' חורה ל"פ וגדילים ח"ל להורות שגם צבגד פשתים יניח תכלת, אבל אין ל' צפשתן לחוד קשי' ע"י קושי' רי"ף ח"ך למר צגמ' צבגד פשתן כיון דאפשר צמינו כדר"ל ה' לא אפשר אלא בכלאים דבלא למר אין לית (ותרוך דומק של הניסח ר"ל צ"ב שסבחי ל"ל) להכי מוסב דסויג' קאי לרבא דס"ל ל"פ פוטרין ככ"מ וס"ל ת' אינו מעכב, ואין דקיי"לן דלא כרבא אלא כחדברי' כמ"ש לעיל בתשו' א"כ פשתן אינו כשר בלא ת', ובסדין פשתן א"א להטיל ת' מסיס ככות ל'. כב' שבת קל"ג. כג' במסקנא מסיק דליתא דפ"ר אפי' צא"מ אסור, ומילה התיירס חורה (וא"ל צאמר הוי פ"ר דלא יימא ל' ולא אסור מ"הה, שבת ק"ג, זה דוקא לענין שבת, אבל צאמר אסיריס אע"ג דששא"מ פטור, אבל צפ"ר אע"ג דלא יימא ל' אסור מ"הה כדמוכס זכחי' ל"א כמ"ש ברא"ש שבת ק"א, וכך מוכח משנת קל"ג דפריך לאביי וליעבד אחר ולא לרבא, אלמא למ"ד פ"ר אסור, צאמר אסורין אין חלוק בין יימא ללא יימא ל'). כד שבת קל"ב. כה' מנחות מ"ב. כו' לאו דוקא צלשונו ע' בסמוך. כז' סס. כח' מוך לובעו' אוחו צאוהו צבט שנקליפת צינא לידע אם תכלת

ספר האשכול, הלכות ציצת.

לשמה א' וש"מ מעטה פסולה ב' משום שנ' כליל תכלת ג', וליכתב אדיסקי דקאמר פי' אגרות, ופרך שהי' להם לשמור עקר הצבע וכל אדם שבא ליטל מ' הצבועה לשמה והטיל בסדינו לכתוב וליתן לו אגרות בידו ת' של פלוני אמת ד' והשיב לא נסמך אדיסקי שיוכל לייף ליתן מסדין זה לסדין אחר, ופרך בחמץ וי"הב סמכנין אדיסקי, פי' כשקובעין שנים בא"י כותבין אל המקומות האין קבעו כהוא דר"ג ה' דאמר ליוחנן סופר כתב לאתנא בני גלותא אתוספת על שזא דא ל' יום, וסומכין על אגרות? והשיב משום כסות ל'. ושאלתם הא דרבנא דאפסק ציצת דמר בר"א ולא אמר ל' מידי באורחא ו' אי בסדין של פשתן בדאפסק חד בטל מצותו והוי שעטניו ו' ואי בצמר וכי חוט קשור בכנד אסור למיפק ב' בשבת? ועוד אמרינן שעטניו שוע טווי ונוו ח', אי בחד כלאים או בעינן כולהו תלתא? ואי בעינן מ"ט אמרי מ' כסות לילה ט? הכין חיינא משיס משא אסור לצאת בשבת אי אפסק חד ציצת ולא משום שעטניו כדאמר' י' ד"צ מעכבות וא"ו, ונ"מ להיוצא בטלית שאינה מצווצתכהלכתו בש' ח"ה וכיון שא' פסולה ליכא מ' לא בההיא ולא באחרניא, ואסור לצאת בהם בר"ה, ולענין כלאים מ"הת עד דאיכא ג' שוע טווי ונוו, ורבנן גורו אפי' בהדא ההלכתא כמר זוטרא טראסקינתו רחמנא בחד לישנא יא'. ודקאמריחון מאי שוע טווי ונוו? שוע תרגם טח ותרגם חלק יב' וכל' ערבי אמלם, ובמשנה יג' לבדים אסורים שהוא שוע, ונוו לא דאינו לו עקר יד' אלא בלשון ארמי דבר שתלוי ומחוכר בו טו' כראי' אי אפסק נזויה טו' עכ"ל. מרבירו למדנו טלית של מ' ברר"א דאסור משום משא בשבת, אע"ג דחוטו גרירי בבגד דלא אחשביה לאו משא הוא, חוטי צ' אחשבינהו (גלוין: ה"נ בשבת יז' סדין לגבי כילה לא חשיב ובטל, ציצת לגבי טלית חשיבי ולא בטלי, ולא תלי' בתכלת יח' והוי משא היוצא בטלית שא"מ כהלכתה אב"ן היר"חי יט') הדרן לשמעחא דסדין בציצת. איכא מאן דמסיים כ' הלכך סדין פשתן בציצת צמר לביש ביום פטור, שקעה חמה חייב, ואינו ברוב ספרים ושובש הוא, דלמ"ד מ' ציצת בכלאים כא' לא הול"ל ביום פטור אם לובשו, דמצוה ללבושו, ולמ"ד אסור כלאים בציצת ביום נמי חייב משום כלאים, זה כ' הרב כב'. ולדעתו סוטא שפיר דכי אמרינן כיון דאפשר במינו לא עבדינן צמר בסדין כר"ל, ה"מ בלבן של צמר לתוד שאין צבוע תכלת, כיון דאין ת' לא נדחה כלאים, אבל צמר תכלת חובה מ"הת להטיל בסדין פשתן דעדל"ת אלא שחכמים פוטרין משיס כ' לילה, להכי אמר אי לביש ביום פטור, דמ"הת לא עבר אכלאים ומ' עבד, אבל חכמים אסרוה משיס כלאי' ובשזא"ת יכולין לעקור ועובר על דבריהם פטור ממלקות דאור'. הלכך לא מצי למיטר ביום חייב אלא פטור, אבל לבשו בלילה שאין בו מצוה חייב כג'.

ג. אם נפסק החוט של ציצת במקום כנף אסור לקשרו ולכרכו טראמר נפסק החוט מעיקרו פסול כד'. חשו' לגאון שאלתם בגד פשתן שארג כד' כנפות צמר גפן או משי גע"ג מאי להטיל בו צ' כה' שיש חששו מ' כלאים כחנן לא יקשר סרק כו' של צמר כו' ויש שלא חששו לפי שמצאו בחשו' כה' שלא אסר אלא אם תפר טמלת של צמר גפן בכנד פשתן דחששו מחו"הע בט' אבל ארוג בחוכו התיר? הכין חיינא דבר זה לא שביח ולא חיינא הכי, מיהו איכא למיטר אע"ג דפסק עמר נפנא דמי להאי סרק ש' צ' וש"פ ורצועה ביניהם לא יקשר דאסור מ' מראית עין, ה"נ מ' מ"ע דמכסה בסדין דאי' ב' גורה ל' וטראמר רבא לא' היא של בגד וכנפיה עור חייבת, היא עור וכנפיה בגד פטורה, מ"ט עקר בגד בעינן מסייע להדין סברא, דבחר כגד אולנין, והאי בגד סדין הוא ולית למרמי בה צ', אף שכנפיה ד"א לב', ודאשתכחון בחשו' תפרה בכנד אסור משום חוט"הע, לאו

נחל אשכול

תכלת יפס'. א' לסיי שרפינן אודרה שולבב לנוסין. ב' דסדין ציעחא לברא ולא הדרין הלבב לזורה. ג' סיסי' עקר מראה החלון צמר ולא יסי' בחוכו דבר שכבר נלבע ומנוו. ד' לא כפר"שי. ה' סנהד' י"א. ו' ע' לעיל דף 96. ז' מ' התכלת ונריך להסירו ח"מו דנלחו' לא אמרינן דומה מ' כבוד הבריות. ח' מה ס"א. ט' תימה עדיפי הול"ל כלאים צל' דשרי רחמנא יבמות ד' היכי משכחת כקופי' חוס' סס והגאון לא הסיב ע"ז אבל תשיבחו תמונא צהל' כלאים. י' ל"ז וע' לעיל דף 96. יא' מה שפ. יב' ע' תרגום ויקרא י"ד, מ"ב, צרלשית כ"ז י"א. יג' פ"ט דכלאים. יד' חוס' פרשו מלשין גלח ומליז היא לאציו שבשמים פ"ט דכלאים פי' עוקס ופתחלל שחוט לריך הזור ופתחלל שלא יפרד. טו' כפרש"י נוו ארוג. טז' ל"ז מקומו, ואפשר שגם חולין כ"ד ע"ב אי אפסק נזויה וגרסתו ניצויה. יז' שבת קל"ט. יח' לא כרש"י. יט' אולי ר' אברהם זן נתן הירחי צטל המנהיג שמי סוף ה' אלפים. כ' דף מ' אחר והלכה ככ"ה עתוס'. כא' דהלכה ככ"ה. כב' ר"י אלברגלוני. כג' אבל ר"ת שפיר עמיד שמחקי, דלא שייך לומר ביום פטור וציליה חייב, דלשטתי' דף מ' ע"ב כסות יום שיש בו כלאים צלינת מותר ללבוש ציליה דהכל כסות תלי' ורבו לשטתי' דס"ל כרמז"ס הכל צומן תלי'. כד' ל"ט ערש"י. כה' לשטתי' בפס' אין עושין ל' של פשתן דאין ל' אלא מעמרא, וצמר אכור אפי' בתכלת משום כ"ל ומכ"ם אי ליכא ת' אפי' ציוס אסור משום כלאי', לכך שאלו אם הכנפות של צמר גפן מפסיקין אם מותר להטיל ל' של צמר שגמר חוט מוהצר בפסחים ומ' לילת איכא צכס"ג דאמרינן מ' ע"ב היא של בגד וכנפי' של עור חייבת. כו' ג' ר"אש צפ"ט דכלאים וגרסתו סרט. כז' צטל פשתן לחגיר צו אט"פי שרעוה צלמונט. כח' בשערי ח' מיוחס לרב שר תלי'. כט' בתשו' נראה שאסר מטעם זה, דהחיר אם מתחלה ארג הכנפות של צמר גפן צבגד פשתן, ולא אסר אלא תפירה מטלית, אבל צלמת אין זה תומ"ט כיון שעדיין לא ה' ל' צמטלית, ואחר שחפר ונטסה צבגד א' עושה צו ה' כדון, ונ"ל דגזר שלא יתלה תכלת ה' צמטלית ואח"כ יתפרנו צבגד דהוי תומ"ט או שחשש שמא ישאר חוט התפירה וינרפו לניצית כדרכא מ' ע"ב וע' מנחות מ"א. ל' צמטה דכלאים לא נזכר שאסור ברעוה ציויהם משום מ"ט, דהאס טעם האסור כמ"ס המפרשים כשהוא חוגר צה קושר שני הראשים של צמר ושל פשתן זה צום, ולהכי מותר צסו' ש' אם רעוה צלמונט כיכא שחוט קושר צמר ופשתן יחדו, וא"כ אין דמיון צמטה לעושה ל' צמטלית צמר גפן, סה"ל אין נוגעוה צפשתן, אבל דעת הגאון כרמז"ס אף אם אינו קושר אסור לחצרן ע"י רעוה צלמונט, מיהו לרמז"ס הוי כלאים דא', ולגאון אסור משום מ"ט, ואלי כונחו צמ"ס דלית צ' גורה שמא יטיל ה' צפשתן עמו. לא מ' ע"ב. לב' ומג"א צסו' ט' כ' שיש לעשות תקנה זו צמטלית פשתן שלא ידע חשו'

ספר האשכול, הלכות ציצת.

לאו מלתא הוא דלא שייך תומ"הע בין חפור בין ארוג א. — אמר ר"ה הטיל לבעלת ג' ב, והשלימה לד' פסול מ' תומ"הע, הטיל לטוטלת כשרה פי' שכבר הי' לטלית ד' ציצת והטיל לה עוד ציצת ופסק לקמאי כשרה בהני בתראי אע"ג דהנך לא צריכי בשעת עשיה ליכא משום תומ"הע דכיון דקאי בבל תוסף לא הוי מעשה, אע"ג דאתקף ר"פ לרבא ממאי דהאי גברא לאסופי טכוון דלמא לבטולי קמייחא טכוון, לאו למיטרא דפסיל אי לבטולי אתא דכיון לאסופי וכיון לבטולי האחרונות כשרות אי פסק לקמייחא, אלא בהא דאמר רבא גברא כבל תוסף קאי, הא לא ברירא לי' דלמא גברא לבטולי קמייחא קטכוון ולא עבר אבל תוסף ג. ויש מי שפרש דר"פ פליג ארבא מי ידענן דלאסופי קטכוון ולא הוי מעשה וכשפסק הראשונות התחיל המעשה ובתרייתא כשרות, דלמא סתמא לא נימא לאסיפי קטכוון אלא לבטולי קמייחא ואיכא מעשה קודם שפסק קמייחא ולאחר שפסקו הוי בתרייתא תומ"הע. תניא טלית שהקטן סתכסה בו ראשו ורובו והגדול יוצא בו דרך עראי חייב בצ', אין הקטן מתכסה בו ר"ז אע"פי שגדול יוצא בו ד"א פטור ד' וקטן זה י"א שיוכל לילך לברו בחוצות וי"א בקטן שהגיע לתוך מצוה ה'. ת"ד טלית כפולה חייבת בצ' ו' ור"ש פוטר ד' ושויין שאם כפולה ותופרה חייבת. רבה בר"ה אקלע בי רבא בר"ג חויי אדמכסי בטלית כפולה ורמי חוטי בכפליה, פשט אתי חוטי להדי' רישא ח' א"ל לאו היינו כנף דכ' באורייתא, שדי' ואכסי גלימא אחריתא, א"ל מי סברת חובת גברא הוא חובת טלית הוא ט' וזיל רמי לה. ב' הלכות ור"צ סתמו ולא כ' שהלכה כר"ש, וחוי לן כיון דפסק חובת גברא וסייתי . . . י ש"מ דס"ל הלכה כר"ש. אר"ש יא האי מאן דבצדיה לגלימא, כלומר שחתך כנף א' ונעשה ב' קרנות לא עביד כלום, דשויה טלית בעלת ה', ובעלת ה' נמי חייבת כר"צ דמרבנין מאשר תכסה בה יב' והאי מאן דחייטיה לגלימא שכפל הכנפים לתוך הבגד ותפרן כי היכי דלהוי עגולים ובגד שאין לו ד' כנפות מרובעים א"ח כציצת כדתני' יג' על ד' כנפות כסותך פרט לתיגא וכי' שאין מרובעים, לא עשה ולא כלום, דאי איחא דלא מבעי' ליה, לפסוק וצדיקה, הלכך עדיין הכנף בו ועושה צ' בכנף זה כאלו הדר ופשט ליה יד' ואע"ג דאמרן אם כופל טלית כולה ותפרה מהני הכפילה למיעבד צ' במקום הכפל, החם ודאי צריך לכפל שארוך הוא וכשחופרו דרך לבישה, הכא למאי חייטיה לקרן, אי לא צריך לי' לפסוק לי', להכי אי לא פסק ליה כאלו פשט דמי. מלאכא אשכח לר"ק דמכסי סדינא טו' א"ל ציצת של תכלת מה תהא עלה, א"ל ענשיתו אעשה טו' א"ל בוטן דאיכא ריחחא ענשינן, אי אמרת חובת גברא היינו דמחייב אלא א"א חובת טלית הא לא מחייבה? אלא מאי חובת ג', נהי דמחייב כי מכסי בטלית בת חיובא, הא לאו בת חיובא? ה"ק לי' מצדקאי למפטר מצ' יז'. אמר ש' כלי קופסא ח' בציצית יח' ומודה בוקן שעשה לכבודו יט' שפטורה מ"ט אשר תכסה בה כ', והאי לאו לכסויי, בהאי שעתא, פי' כשלו בשני המת, רמינן לה משים ל' לרש חרף עשהו. ר"נ כ' אשכח לראב"א דרמי חוטי ומברך לעשות צ', א"ל הכי אמר רב צ' אין צריכות ברכה בשעת עשיה, ואסיקנא בהא פליגי ט"ד א"צ ברכה ס"ל חובת ג' היא, והוי מצוה שאין עשייתה גטר מצוה, דלבישה היא גטר מ', וכל מ' שאין עשייתה ג"מ א"צ לברך, שהרי חפלין שעשייתן אין ג"מ א"צ לברך לעשות ת', ומ"ד עשיית צ' צריך ברכה סבר צ' חובת טלית, והו"ל מ' שעשייתה ג"מ וצריך לברך כמו המילה, וכתב הגר"צ הלכתא כרב החובת ג' היא, דאנן לא מברכין לעשות אלא להתעטף בצ', וליתא לדשמואל דאמר כלי קפסא ח' בצ', וכ"כ בה"ג. — אר"י כא טלית שנקרע חוץ לג' יתפר, תוך ג' לא יתפר, טעמי' תוך ג' של כנף מקום שמתחין בו הצ' וחיישינן שישאר חוט א' מתפרה לחוטי הציצת ומקרי תומ"הע, אבל למעלה ממקום זה לא ישאר חוט לצ' דידעי דלאו מקום צ' הוא, תני' נמי טלית שנקרעה חוץ לג' יתפר, תוך ג' רמ"א לא יתפר וחכ"א יתפר, והלכה כר"מ בגזרותיו כב, אבל רב עמרם פי' תוך ג' לא יתפר, כיון דהתיכה שנקרע תוך ג' לא מקרי בגד, וכמאן דליתא דמי וכשחוזר וחופרו הו"ל תומ"הע כג. סיומא דברייתא: ושויין שלא יביא אפי' אע"א ממקום אחר וחולה בה כד' ושויין שיביא תכלת ממקום

נחל אשכול

חשו' הגאון. א כיון שחפר המטלית קודם עשי' ה', וכבר כ' שכונת רב ש"ס צתשו' לחשם צחפור שמא יעשה כפי תמלס. ב לבגד של ג' כנפים ואח"כ עשה כנף ד' ועשה יצת רביעית דג' ראשיות עשויות ומחלסה שלא צמיתסה שלא נחמיצסה ב' עד דאיכא ד' כנפים. ג כ"ס הראב"ד, ופי' שמי צב"ו ס"ו. ד ואם יש כשעור זה ואעפ"כ הגדול מחביים ללאת צו ע"ס י"ו. ולא ראיתי צפוסקי' שעור מסייס לט' קטן, ונ' מדאמר דף מ"ח ושויין שלא יצא אפי' אחת ע"א ומקום ח' וצו תכלת וחולס צה, ולא אחר צפוסטו שלא יצא מטלית ח' אחת ומקום אחר, ומאי אחת על אחת ומאי אפי', ומכ"ס דקשי' לפרש"י דרישא דהאי ברייתא לא מייירי ומשעור הבגד אלא מנורה דלמא פייס מחוט החפירה, אלא כ' להורות צא חף שמצוה אע"א וצו תכלת ח"כ ל' שבו מן הדין וכראוי זה שעור לכסית ראשו ורצו ס"ה המתהלך לבדו צסוק (רמז"ס וראב"ד), ומ"מ כשמחברו לבגד אחר, צגד זה לא נפטר כח"ס רש"י דע"כ צגדיסס צעינן וזה לא נעשה לבגד זה ומחלסה, אבל פחות מאע"א ח"כ יצת שבו נעשה צפסול שלא הי' מחויב והוי תומ"הע ופשיטא דפסול. ופי' שעור טלית קטן לפחות אע"א ולא כצב"ה"ט. ה דעה ח' רמז"ס, דעה צ' צב"ה צסס ר"י. ו' מ"א. ז שאם תפסטי יבואו ל' בצחמע ונ' לריכין להיות על ד"כ, לת"ק עושה ל' צמקום שכיפלה כיון שבוש כפל, ולר"ס עושה צנפוסת הפסוטיס. ח כשפסטי הכפל הי' שני חוטי בצחמע וצאו נגד ראש המתעטף. ט לא פסקין הכי ע' לקמן. י האי עיבדא דרצס צר"ס חקלע, וסוימא דהאי מעשה ל' חובת טלית לאו הלכה לרי"ף דפסק מוצת גברא, ולמס הביאו? אלא ודאי לאורי שהלכה כר"ס וכרצה צר"ס, העירני ע"ז צ"ו. יא מנחות ל"ז. יב סס מ"ג. יג ספרי יד וכ"כ הוס' ורש"י דף ל"ז. טו דלא הוי צ' ל' מסיס ככות ל'. טז מי שאין לו טלית המחויבת ח"ח צלינת. יז חבקס החצולה לפטור מנ', מ"ח מוכח דחובת ג', דאל"ס לא שייך למועטס כוון דלית לי' כמו שאין עונס אס אין לו בית ואין לו מזוזה כ"י דעת רבנו כחוס' דלא גרס אלא. יח טלית המונח צמייס כיון שעומד להתיכסות צו ח' קסנר חובת ט'. יט לחכריכין. כ דף מ"ב. כא מ"א. כב כחובות נ"ו, וכ' סר"אש לפרוס זה אס תיפר צחוטי קצוס שאין ראויס ל' מוחר, מיהו אס תיפרו צלמר אפי' אס אח"כ מטיל צ' ל' מ"ח אסור מוסס גזרס, ומט"כ לפי' ר"ע שהצוה רבנו וכפי וססחו. כג וכ"כ נמקי' לדעת ר"ע, לפ"ז לא נפסל אלא ל' שסיו צס צשעת הקריעה, אבל ל' שהטיל צו אחר שתפרו כשר, אבל לר"אס ס"ל ר"ע שגס זה פסול. כד מטלית

א' ותולה בה א' ובלבד שלא תהא מופסקת, שיהי' חוטין שלמים אף שבבגד הישן אם נשאר כדי עניבה כשר, אבל לעשות מהם צ' בבגד אחד אסור ב' וקיי"ל כשמואל מתירין צ' מבגד לבגד ג. — כמה חוטין נותן בש"א ד', ונותנין בחור הכנף וכופלין לה, ובה"א ג', וכמה תהא משולשלת ד' בש"א ד' ובה"א ג', והלכה כב"ש דר"פ אמר הלכתא ארבע בתוך שלש משולשלת ד', פי' ד' חוטין נותן בחור ונותנם בתוך ג' אצבעות בכנף הבגד ומשולשלת הצ' ד' אצבעות ה', א"ר יעקב צריך שירחיק מן הקרן מלא קשר אגודל ו', ואצטרף ר' יעקב ואצטרף ר"פ, דאי מד' יעקב הו"א כמה דמרחיק לה טפי ש"ד, קמ"ל ר"פ שלא ירחיק יותר מג' אצבעות, ומדר"פ הו"א כמה דמקרב טפי מעלי, להכי צריכה לדר' יעקב, ואי עבר הגבול משעור קשר מגודל עד סוף ג"א פסול. ומסיק הא דאמרינן שפסול אם לא הרחיק מן הקרן מלא קשר אגודל דוקא בשעת עשיה, אבל אם אח"כ ידרו הצ' למטה לית לן בה. אר"ה מנין שלוקח צ' מן הגוי שפסולה ד' שנ' דבר א"ב ישראל ועשו צ', בני ישראל יעשו ולא גוים. אריא"ר עשאה מן הקוצים מן הנימין מן הגרדין פסולים ה', מן הסיסין כשרה והם פקעיות של מטה שלא נטוו לשם צ' מ, כי אמריחא קמא שמואל אמר מן הסיסין נמי פסול בעינן גם טו"י לשמה, והלכתא כשמואל דמוקי' לי' כרשב"ג י. ופי' מן הקוצין מקום שצאן רובצים בין האטרים ודרדרי' ונטלין הקוצים מצמר כאן מעט וכאן מעט, אם נטל אותו צמר ועשה צ' פסולי', וכן אם לקח נימין מצמר ולא ערב בהן צמר יפה פ' וכן ארג בגד והגרדין שנתתו משתי ותחתן פ' יא. — מ"ש ר"פ ומשולשלת ד', דלא להוי ענף פחות מזה אבל כמה דהוי טפי שפיר דמי. ויש שפרשו דר' דקאמר ר"פ אגדיל קאי, ואם הגדיל ד' כל הצ' יהיו כורת יב' כדאמר' נוי צ' שלישי גדיל וב' שלישי ענף. אמר אביי צ' צריך לפרודי כצוציתא דארמאי יג, הטיל צ' על הקרן או על הגדיל יד' פסול, דצ' צריכות להיות נוטפות על הקרן שנ' על כנפי ב'. תשו' לגאון: ענין חוטין שאנו נוהגים ליקח ממטוה שנטוה לשמו ונתחיל לסבב על הגודל ב"פ ומושכין החוט על הורת ומסבב ר"פ על ה' אצבעות והיד פתוחה מן ונתחוק אותן למעלה במקום העומד על הגודל מן ונכניס הד' חוטין בחור שמרוחק מלא קשר אגודל מן הקרן בתוך ג' אצבעות, ואו יהי' כפולין ח', ויהי החוט הנכרך על הגודל פעמים מוכן לעשות ממנו הכריכות ואח"כ יהי' שוה לאחרים, ואם יהי' חוט הארוך גדול יותר מכשעור וכרך בו אפי' רוב הצ' עד שלא נשאר מן החוטין מופרד אלא מעט בסוף החוטין כשר, אבל אם כרך הכל ולא נשאר מופרד כלום פסול דבעינן ענף, אין ציצת אלא ענף יו' וצריך לפרודי יח' ומצוה מ"הט שלישי גדיל וב"ש ענף יט'. ומנין הקשירות אין לנו דבר ידוע אלא בכדי שישלים מה שיש לו מן החוט הארוך כ, וקשר גודל כא' הוא הקשר הראשון מן הגודל לצד ראשו. ושאלת למה אמר כב' כמלא קשר גודל, טעמו שהוא יותר רחב מקשר גודל, שפרושו כדי שיכנס בו קשר של גודל ויצא ממנו בריוח ולא בדוחק, שדבר שהוא טרה במדה עם חברו לא יכנס זה בזה דומי' למ"ש כדי שיכנס איסור לרחבו כג'. ראב"י כד' עביד להו ד' ועיף לה טיעף כה קסבר

נחל אשכול

א' שיש בו ל' ויתלה בטלית זו, דכסף זה לא הי' צבגד זה צבעת עבית ל' והוי תומ"הט, ורש"י כ' דכ' על כופי צבדיסם וכסף זה לא הי' צבגד צבעת עשי' ה"ל. א' מסיר ל' מעלית זה ועיסה ממונה ל' ומחדש לבגד זה. ב' וכך ישב צ"י קוסי' תוס'. אבל אין לפרש שאם הסיר מוטיו כדי עניבה והאריכס ע"י שקשר בהם חוטין ועשאן ל' מחדש טיהא אסור, דקשירה זו מצור מעלי' אם עשה כן קודם שטשאן צבגד כו"ס מג"א ר"ס ט"ו, וטו"ו ר"ס י"ב ל"ע. ג' אבל שלא להניחם צבגד ח' אסור משום צווי מ', חוס' שנת כ"ב, ובמנחות ח"א כ' טעם שאין לנטול מ' לילה, וכן מוכח דרב ס"ל מוצת ג' ואפ"ס אמר אין מחיירין מצבגד לבגד, וכפי דבסא לא ס"ל כותי', לענין להסיר ל' ושלא להטילם צבגד ח' קיימת סברתו. ד' כמה יפה נפסל לחוס' קאי על הגדיל ולרש"י על ענף. ה' ע' לקמן כמה יפה הגדיל והענף. ו' מ"ב, פרש"י לריך שיגביה מן השפה הנקב שתומב בו ה"ל מלא קשר אגודל שעור הלפורן עם הכשר עד הפרק הראשון, והוא כל פרק הראשון, ובש"ע כ' מקשר אגודל עד הלפורן, וי"ל סססר מלת סוף וצטור כ' עד סוף הלפורן, חדע סה"ב כ' שהוא יותר מב' אלבעו'. ז' גרסתו מנין ל' מן הוכרי ספ', אבל חסה כשרה ל' חוס', ואין מחמירין, וככרי גם לטויה פ' דבעיק ט' לשמה. ח' קויס, חוטין תלוים צדיעות הצבגד כקולין, נימין חוטין יולאין מצבגד צתפירות, גרדין פראג"ן וכיון שמוילת תלוים ואין תליתן צבגד לשמה פ', חוס' ורש"י סוכה ט' דרב ס"ל נמי תלי' צבגד לשמה צעינן ולרצנו צסמוך פי' אחר. ט' הטו"י נעשה מאל"י דס"ל לא צעינן טויה לשמה. י' דאמרינן כתנאי שמואל כרשב"ג דס"ל צת' צעוי עבוד לשמן וה"ס צל'. ורב כת"ק דלא צעוי עבוד לשמן, ורצנו כ' דף 37 שהלכה כרשב"ג. ור"ן פ' השולח הקשה על ר"ף שפסק כשמואל טו"י לשמו צעינן והו"ל לפסוק צת' כרשב"ג ור"ף מציא צהל' ת' צרייתא דת"ק ורשב"ג ולא חסיים, ס"מ כרבנן ס"ג? לעג"ד סמך עלמו אח"ס צהל' ס"ת הך דגויילין לא עבדתי נשמן גטיין כ"ד דפסול צס"ת וה"ס צת"ומ. יא' ח' ח' ינחא נקשו' ה"ר, י"ל ה"ר"ף עפמ"ס חוס' דלמא שאני ל' דכ' גדילים ת"ל לשם מוצק כדמוסיק צסוכה ט' ומש"כ צת'. והא דאמר צמנחות כתנאי, דעכ"פ רשב"ג דס"ל אחי' צת' צעינן עבוד לשמו אט"ג דליכא קרא, מכ"ס צלילת דכ' קרא. יב' כפי' הרמב"ם משום צווי מ', ח"כ לא חיירי רב כלל מתלוי' לשמה, ויש ראי' לזה מדפרדין צסוכה חמאן דלא צעוי לשמה צסמואל ולא פריך מרב עתוסי' מנחות מ"ב. יב' י"ב אצבעות וכ"כ חוס'. יג' מפרדי חוטיו ל' כמו צלורית ס"ג דצק למטה ופרוד למעלה. יד' על חוטו של קרן שהוא כקוף, גדיל חוט עבה צסוף הצבגד שלא יקרע ובו חשב ה"ל. טז' כדי שיהיה שעור אורך כל ד"מ. טז' ויפרדו ד"מ זה מזה. יז' דף מ"ב, ודף ל"ט תכלת סכרך רצו כשר מפרש"י מ' דעכ"פ לריך להיות הענף שלישי. יח' להפרידם צסופס. יט' ל"ט. כ' לא חידוק מזה שאסור לקלרו ע"י שחותך ממוה צבא"ח והובא צ"י סי' י"ח פליגי הגמוי' חמ"ד שאסור לתתו משום תומ"הטע ומ"ס שאין לו מנין ידוע דדוקא כשיש תכלת דקדקו דף ל"ט צמנין מוליות וכן בקשרי' אבל האידנא די צקלת כריכות וקשר העליון שהוא מ"הת אחי' צומניהם אמר רב סס אחי' נח כרך חלל חולי' ח' כשרה וטו"י לעיל דף 97 כילו עוסיין צב' קשרים. כא' שרריך החור שמכניס בו ל' קשר גודל צבוה מן השפה. כב' דף מ"ב. כג' חולין מ"ה עתוס'. כד' מנחות מ"ב. כה' כופלס לחי"ת קודם שחלס צכנף ומכניס הכפל צנקב ומסיים צגמ' וחציק לכו שעובס ע"י שחור ומכניס צ' רחבין צחקר הכפל וחלוין

ספר האשכול, הלכות ציצת.

קסבר בעינן חטניא בגליטא א כי הויכא דתהוי גדיל גדילים במקום פחיל ב רב ירמי עבד ה' חוטיין דאינון י"ו ולא אביק ג
 טר כרי דרבינא עביד כדירין ד. לפדנו טוה אף אי עביד ה"ה ליכא פסול, גדילים ת"ל דמשמעו ד' חוטיין לפחות, מיהו רשאי
 ליתן עוד ד' חוטיין לקיים גדילים גם אחללה, וה"נ אי עביד במקום תכלת ד' חוטיין לבן יתרים לא מגרע וטובה פהא דקאמר כאן
 בטלית בת ח' חוטיין ה. וצריך להפריד החוטיין קודם שיתלם בטלית דאמרינן בסוכה ו' תלאן ואח"כ פסק ראשי חוטיין פסול.

דד. ה"ר הכל חייבין בצ' כהנים לו"ו, גרים נשים ועבדים ה, ואמרינן כהנים אצטרך לי, סד"א הואיל ושרי כלאים נביתו וכו'
 ל"ת שעטנו גדילים ת"ל, מאן דשרי בכלאים לא ליהויב, קמ"ל נהו דשרי בעידן עבודה, שלא בעידן ע' לא אשתרי ה' ור"ש
 פוטר בנשים, וקיי"לן כותי דטעמי' משום דהוי מעשהו"ג דס"ל שאינו נוהג בלילה, והכין סתמא דנט' גורה משום כ' לילה ט. . .
 ופ' צצת אין נוהג אלא ביום, ובמערבא לא אמרו פ' צ' בלילה ו' ותני' יא' מעשהו"ג שופר לולב סוכה צ', ומאן דס"ל נשים
 חייבות בצ' סבר לילה ומן צ'. וטעמי' דר"ש כ' וראיתם אותו פרט לכ' לילה, ולא טבעט כ' סומא פהאי קרא, דרבי הכתוב
 לחיוב מדכ' אשר תכסה בה, ופרך ורבנן אשר תכסה מאי עבדי, כלומר דכסות סומא ודאי מחייבי בלא קרא כיון דס"ל ציצת
 נוהג בלילה וכו', ומשני מרבין ב' אפי' בעלת ה' ויותר שצריך לעשות ד' ציצת בד' כנפות, והא דאמר על ד' כנפות כאת"ב, לומר
 שפחות מד' כנפות אין חיוב בצ', ור"ש מרבה בעלת ה' מאשר, ורבנן וראיתם אותו מאי ע"ל? מבעי לי' לכדתני' וראיתם אותו
 ווכרתם ראה מצוה זו וזכור אחרת התלויה בה, וזו מ' ק"ש, דתנן מאיטתי קורין בשחרית יג' משיכיר בין הכלת לבן, כלומר תכלת
 שבציצת ל' בין שבהם, הכין נוסח הישר בגמ' יד'. אריא"ר ט' שאולה כל ל"י פטורה מצ' טו', מכאן ואילך חייבת מדרבנן שנראית
 כשלו ומראו' פטורה לעולם דדרשינן כסותך ולא כסות אחרים אבל כסות שותפות טו' חייבת דכ' בגדהם, איכא מרובאמא ו'
 אמרי כשם שגוים פסולי' לעשות ציצת כך הנשים פ' כמו הפסולות לעשות ת' דכ' וקשרתם וכתבתם מי שאינו בק' אינו בכתיבה.
 ולא חזי לן לענ"ד דרוקא גבי ת' אקשינהו רחמנא חדע דלא פסלו בגמ' וי' אלא גוים מדכ' דבר אל בני' ואאועל"צ, בני ישראל
 יעשו ולא הגוים, ואי משום שפטורות יט' . . . דכשרות נמי לעשות סוכה כ' ובפ' הספינה כא' דביתוהו דרהב"ר עתידה דשדי
 תכלתא לצדיקים. ואע"ג דבשאר דוכתי דרשו בני ישראל ולא בנות ישראל בב' דוקא בדבר שהוא עבודה טעמינן ולא מסתבר
 . . . שהיו כשרות למלאכת כג'. צ' שעשה מצטר גזולה פ' דכ' ועשו להם צ', משלחם ובחוטיין, דבצטר ועשהו חוטיין אפשר שקנאם
 כשנתואשו

נהל אשכול

בענינה בטלית ופסיטא שאח"כ קושרן. א קודם שמכניס צמר יחי' ח' כ"ל לגרסת רי"ף. ב גדילים ד' (האין גדיל פחות
 מצ') ובמקום שפוחלכו ועונובו בטנית יהיו ח'. ג סובר כר"ב"י כשבאין לחור יהיו ח' חבל לה חביק, לכך סולדך להביא ח' חוטיין
 אל החור וכסויאלין מצ' לדדים הוו י"ו. ד מכניס ד' חוטיין וכופלם לח'. ה מ"א ט"ז ועתוס' ל"ח סס מוכח שנתנו לפעמי' ח'
 חוטיין ומוכח נמי פחות מד' חוטיין מפסל הטנית דקאמר בטלית צח ד"ח וכו' לבטיס קלא חוין וכו' תכלת ליכא למיהס סיכור
 צ' קלא חוין ויתנס לתכלת לטלית אחר, דפחות מד"ח מפסל. ו י"א, דוקא חס קסין חבל כניסין בלא החיכה צמיר ולא קסין
 עדיין לית צי' מ' תימ"הט. ז מ"ג ט' לקמן דנשים פטורות. ח משמע חס סי' פטורים מכלאים פטורים מליתת מנה סמוכין,
 ח"כ כ"ס דנימא לחומרנא נשים דמחייבו' צכ' מחייבות צל? ותרנו חוס' צמלה אמרינן פסמי' מ"ג יטו צחמץ יטו צמנה כיון דצמד
 קרא כ', חבל חס חין צמד קרא, דליכא היקם חלל סמוכין, לא דרטיין הכי. ויס לדקדק כיון דאפי' לחומרנא נח מקטיין ככו, חיק
 ס"ד לפטור כהנים מהיקם כזה, דקאמר וסי דשרי צט"ט, טח צט"ט נח חסתרו, מ' מי חסתרו היינו פיטריין חותס מ"ז מ' סיקס?
 וי"ל דכתי קאי הכל נח"ק דברייתא דמחייב נשים וגדירי' צחמת אמרינן מחן דמחייב ככלאים חייב צל' וחיפסת, וס"ה כהנים חי
 פטורי מכלאים חדיר פטורי מל', וחוס' כ"כ לדידן דנשים פטורות ונח מחייבין חוקן מ' סיקס דכלאים כמו דמחייבין חוקן צמנה,
 ט"כ ל"ל כיון דלא נפיק מחד קרא. וביצמות תרנו כיון דהוקס כ"סכ לתפנין, מס ת' פטורות אף כל מעשיו"ג, זס עדיף
 מסמוכין דכלאי' גלית, חבל צמנה חוכא סיקס. וח"ת חיפכא נייחל דפטורות מכלאים? וי"נ דכוסו חסס לאיס נכע"ש פסחוס
 מ"ג, ופא דס"ד לפטרן מחמץ, מנה גו"ס ט"ו ט"ו מחג הסוכות. וי"נ דנק"מ דחוכא סיקס דמייבין ככלאים דכלאי' צגדים הוקסו
 לכ' זרעים והרכבה והרבעה צקדשים את חקותי חשמרו וגו' ואי פטרי מכלאים נפטרינו נמי מנהי חסורי', ופרי אפי' צ"ג וגסיפן
 חייבין, סנהדרין ס"א, ומי חוכא מדי וכו' וע"כ סהיקס את חקותי חשמרו לחייבין ככלאים. ופא דחמר ככסיס ס"ד דחשתרו
 כלאים גביהו היינו כל זמן שמלוכסס צגדי כ' וכיון שאין נגלו ככל הגדלים סו"ה נמפטין מל'. ט מנחות מ' שבת כ"ס ומסר
 כאן: ותנן נמי צרכות ט"ו. י סס. יא קדושין נ"ג. יב אע"פין דלינה אינו צרחי נכ"ע מחייב, כ"ס סומא טיס צרחי חלל
 אחרים. יג צרכות ט'. יד כ"כ לעיל דף 88 דמיכא נוכה ח' וראיתם אותו פרט לסימא. טו מנחות מ"ד וכו' פוסקי' פי'
 הוא אינו נריך לחלות בו ל' חבל הסחינו נו חצרו טני' מלינית יצרך מיד דודאי הקסו ע"מ להחזירו כדי שיוכל לצרך. טז שני
 ישראלים חויין קל"ו. יז ר"ת עתוס' גטין מ"ה. יח מנחות מ"ב. יט דמלנו ר"ס כ"ט נענין מלות שכל שאינו מחויב צדבר ח"מ
 אחרים, דבר זה סייך חס אחרים חין טוסיין חבל סכא המניה הלביסס וצדבר זה חין אחר מוילא. ב סוכה ח' סוכת גנב"ך
 פסרה. מיהו משום ה' לא חרי', דסוכס שחני דלא צעיון לשמה, חנצ צל' צעיון סכל נכמו סוכס ט'. כא צ"ב ע"ד. כב קדושין
 ל"ו מנחות ס"ח וממעט נכרי' וגסיס וכן דקדק מוג"א. כג ג"ל סל"ז לא מסתבר סיכוי פטולית לדבר ססוי כשרות נמללכת סמסכן
 ולצבגי כהונה. דחס נחמר נשים פסוות לניית פסוות לכל דבר דצעיון לסס ל' וטווי' נמי צעיון נכמו דקיי"לן כסמולל ווס חל"ג,
 דנשים פטולות נמי לכל עבודות צמקדס ואתפ"כ עשו מטוב למ' סמסכן ולצבגי כ', וכן ככתובות ק"ו נשים סאורגות צפרכות
 וצסקליס פ"ח מ"ה ומפ"צ ריבות נעשית. וכל סדברי' סללס יש צכן קדוסס ומוטסיס צכס, קדושין נ"ד, ואתפ"כ נשים כשרות,
 מכ"ס ל' סאין צו קדוסס סאין סברא למעטן חצני ישראל חלל נכריס, ונח ממעטין חלל סיכא דחוכא עבודה חו מליס, (ומס"ס
 ליכא למייף מוקשרתס וכו', דדוקא כתיבת כח"ס, דאי צל' נמי ממעטי חצני ישראל לא סלריכו צנח' לסיקס. וקשרתס וכו', דכ"ס
 הוא מלינת) ופא דמעט קדושין ל"ה חצני סהרן ולא צנות סהרן נטומלס דסס ליכא למעט חמרינא חיסו חכ"ו חין קסי' על

ספר האשכול, הלכות ציצת.

נשנתיאשו ב' א. — זמן צ' לברך עליה משיכיר בין תכלת שבה ללבן שבה ב, וברכתו להתעטף בצ' מברך בכל זמן שמתעטף בטלית קודם העטוף ג, ואם לבוש בטלית קודם אור היום והאיר השחר ימשמש בו ויברך וא"צ להסיר כדאמרין כשיגיע זמן ימשמש בהן ויברך ד. כ' בהלכות ה' שדרו מתיבתא מצנפת אינה ראוי לצ' ובספרי מטעם כסותך ולא כסות ראשך. אבל שאר בגדי שמכסה בהן גופו ויש בהם כשעור ו' וד' קרנות מרובעות צריך לעשות צ' בכלל, ואם באחת לא עשה בטל מ"ע, אבל כשלוכשן די בברכה א' לכל הבגדים אם לא הפסיק ביניהם והסיח דעתו מבגדים. תני' בספרי ועשו להם צ' הכנף פתיל תכלת, אין פתיל אלא טווי ושוור, אין לי אלא ת', לבן מנין אמרה ת' תן תכלת תן לבן, אף הלבן שווי ושוור ובגמ' ז' המוצא ח' בשוק לשונות פסולות חוטין כשרים דלשונות אמרינן אדעתא דגלימא צבעינהו, אבל חוטין כשמצאן שוורין ומפסקין כעין שנצרכין לצ' ח' ודאי לשם צ' נעשו. וכיון דטווי' בעי' לשמה מכ"ש השוירה. ושוור דתכלת ידעינן מתכלת דמשכן וכמו דתכלת שוור ה"ה הלבן ט. והא דאמרינן טלית אין פוטר בה אלא מינה י משמע אם היא אדומה יטיל בו ב' חוטין אדומין ואח"כ ב' חוטין תכלת דבעינן טמין הכנף יא קשי' לן הא רבא אמר מידי ציבעא גרים יב? ונ' דברייתא לא בעי למיטר אלא שאינו טייל ד' חוטין תכלת אלא צריך ליטל ב' חוטין טמין הטלית אבל אין מקפידין על הצבע. ת"ר יג תכלת אין לה בדיקה, דאם בודקין אותה בטעימה נפסלת, ואין נלקחת אלא מן המומחה יד' חפלין יש להם בדיקה וא"נ אלא מן המומחה טו' ספרים ומזויות נלקחי' מן כ"א טו', לקח תפלין טמי שאינו מומחה בודק ב' של ראש וא' של יד או ב' של יד וא' ש"ד יז. הלוקח יח ט' מצויצת מן השוק מישראל היא בחוקתה, מן הגוי, מן התגר כשרה יט' מן ההדיוט פסול, אע"פי שאמרו אין אדם רשאי למכור ט' מצויצת לגוי שטא יחלוה עמו ישראל בדרך כ' אא"כ התיר ציצותיה. ת"ד כא קטן היועד לנענע חייב בלולב, להתעטף חייב בצ', לשטור חפלין אביו לוקח לו תפלין כב, וזה הוא מטעות חנוך כמ"ש שלמה חנוך לנער ע"פי דרכו כג' ואמרינן בירוש' כד' יודע לא סוף דבר של עטוף אלא להשליך ב' כנפות לפניו וב"כ לאחריו ואוחזו בצ' כשורה בשעת ק"ש, והיינו מסדר העטוף, וכן במדרש כה והמים להם חומה גבריאל הכריז למים שאחוריהם הוהרו באלו שעתידין להשליך כנפי צ' לאחוריהם וקשר ש"ת. וכשמברכין על טלית קטן שאינו מתעטף בו אלא מכסה גופו לפניו ולאחריו נהגו לברך על מצות צ' כו דעל נמי להבא משמע כו ועטוף אינו מעכב דבקרא ע"כ בגדיהם כל בגדים בכלל אף הני דלא מכסי הראש. ת"ד כח וראיתם אותו וזכרתם אכט"ה, שקולה צ' כנגד כל המצות, וראיתם וזכרתם ועשיחם, ראי' מביאה לזכירה וזכירה לעשיה, והוהיר במצות צ' וזכה ומקבל פני ש' כ' הכא וראיתם אותו, והחם, אה"א תירא ואוחז תעבד, וזכה כמ' שמשמשים אותו ב' אלפים וח' מאות עבדים שנ' אשר יחיוקו יו"ד אנשים טבל לשונות הגוים והחיוקו בכנף יהודי א', ועל מצוה זו אמר שלמה ל' בכל עת יהיו בגדיך לבנים, זו מצות צ' לא ושמן על ראשך

לא

נחל אשכול

ר"ת ד"ל דמחלק כלבוט, דוקא תכלית ל' צבגד כ' צני ישראל ועל"ז וממטו נסים מעשי', אבל טויה וסוירה דילפינן מגדילים ת"ל לא כתיב מטוט לנשים. מיהו והאי ליכא לדייק חזני ישראל דנודבת המסכן נמי כ' צני ישראל ויקחו תרומה ונשים נמי הביאו חכמינו. וזכ"ר הרץ דאמרי' מנחות מ"ב ר"מ מחני אריא"ר ז' כשרה צנכרי של' ועשו להם ל' אחרים יעשו להם, ואין פסקין נכרי פסול, וק' והא כ' ועשו להם, מ' אחרים יעשו? ומוקמין האי אחרים אנשים סהן יעשו. ול"נ דהאי להם לא מיותר דרשינן סוכה ט' למעט גזולה כמ"ס רבנו בסמוך. א סוכה ט' ע"ס י"א. ב מנחות מ"ג ע"ב כיון שנתחייב צמיה זו. ג ברכות ס', מנחות מ"ג כרבי תפלין כ"ז שמיחין מברך עליהם. ד מנחות ל"ו גבי ת' חני' ולענין ברכה משה דק"מ מ"ג ל' לתפלין. ה ליחא בשלפנינו. ו ע' דף. . ז ערוזין ל"ו. ח כ"פ סראצ"ד, וכ' חוס' אע"ג דאין לוקמין תכלת אלא מן המומחה דלקמן דחיישין לטעימה מנחות מ"ב, אבל כשמלאם שורין ל' מסתמא מומחה נפלו דליו מ' אינו מתעסק בדבר שלא יקנו ממנו. ט וכ"כ חיים ל"ט ד"ס קשר. לכאורה כיון דלמדנו ממסכן יהי' שורין ששה כבגדי כ' יומא ע"א, ולא משמע בפוסקי' אלא די צננים שהר"ן כ' ספ"ק דבינה דבעינן שורין ולא כאומרינן שלא לשור דומינן דמפרקי והוי י"ו, וכ"כ צמ"ח קרית מנה שמוכת מן מנחמ"י ודוקא שכ' כופלין כל חוט, ויש ראי' אה מדהאמר בערוזין ל"ו דפרדיך שורין נמי אדעתא דסיפתח דגלימא עייפינו, וכול"ל דחייבי צמ"חין ששה דלא אחרמי כולי האי אלא צליח, וכ"ס דקשי' אי יומא דבעינן שורין ח' מיטין כאשר נהגו הפוסקים צומן הזה (ולא ידעתי טעם לדבר, דלא מלינו מסור שמונה אלא צרמוני המעיל, יומא ע"א, ואי הכי יומא נמי מסור י"ב מיטין כמעיל, דליחא ילפינן לענין שטעימה פ' מכליל תכלת דכתיב צמעיל מנחות מ"ב ע"ב, מיהו ל' שגם צמיי הרמב"ם נהגו קלח צמ' חוטין שכ' חוטי לכן ותכלת רבה לעשות שורין עושה אפי' החוט כפול משמונה חוטין ושזור עד שנעשה פתיל א' אינו נחשב אלא לחוט א', מדנקט שמונה, וראצ"ד ור"ס פ' חלקו דלריך שזר, ומעכב אבל לא כ' סלריך חוטין הרבה משמע דצב' די' ול' דתכלת ד' ילפינן ספיר מכליל ת' דמעיל, דכליל הוא כמו גדיל סנים כמ"ס רש"י ציומא, אבל מה דאי' ציומא סהי' כל חוט חסיס אלה דמעיל ששה, זה לא ידעינן מכליל ת' אלא מיתור חד שם צבגדי כ' כדאי' ציומא, חד לשאר בגדים דלא נאמר צפון שם וחד לעכב, וכיון שאין זה צמחמות חיצת כליל תכלת, ספיר אמרינן חולין מקדש לא ילפינן ורבנו זה דוקא לבגדי כ'. י מנחות מ"א ע"ב. יא ל"ח ע"ב רש"י. יב שם, קושי' זו מביא סראצ"ד צהשגות ומתרחץ דמקפידין על הלבט, ורבא ל"ק מידי ליבעא גרס אלא לענין אקדומי שח"ע פי שהטלית כולה תכלת מביא תחלה לכן ואח"כ ח' דבעינן תחלה מין כנף סחס ואח"כ תכלת, אבל מ"מ יבא גס ללבו צבע הטלית, אבל רבנו מתרחץ כחרץ סראשון דחוס' ל"ח ע"ב ד"ס מידי, ועוד תרלו דלי' מנבע הטלית מדרבנן מסוס ז"א ואגוהו. יג מ"ב. יד ע' ס"ק ח'. פו שיש טרמחא, לפתחן ולצדקן צמסרות ויתרות. פז בקל נפתחים לפנינו. יז כי היכא דלשו חזקה ערוזין ל"ו. יח מנחות מ"ג. יט חס אמר שלקח מישראל דלא מרע נפשי'. כ אפי"ס אמרינן גבי חגר ישראל מוכר לו, וזה משמע לתגר רשאי למכור, צ"ח. כא סוכה מ"ב. כב חסוס דמיהו יקרים שייך צהו לקימה חוס' ערכין צ'. כג עת"י יומא פ"ב ומג"א שח"ג. כד כ"כ מרדכי ספ"ג דסוכה ובג"מ וצירוש' שלנו ספ"ג דסוכה ליחא וחוס' ערכין הביאו צסס מדרש. כה ילקוט. כו כ"כ א"ח וק"י. כז פסח' ז'. כח מנחות מ"ג. כט שבת ל"ב. ל שם קי"ג. לא סחס ל' לבגים

ספר האשכול, הלכות ציצת.

לא יחסר זו מ' הפלין. ה"ד חביבין ישראל א' שסבבן קב"ה במצות, ת' בראש ובורעו, צ' בבגד, מ' בפחה ועליהן א' דוד שבע ביום הללחך, ובשעה שנכנס למרחץ אמר אוי לי שאני ערום ממצות, הסתכל במילה נתקרה דעתו ואמר עלי' שירה ב' למצח על השמינית על המילה שנחנה בשמונה ג' רמ"א כל מי שיש לו ח' בראשו וכו' ד'.

הלכות מילה, יולדת, חולת, וגרים.

לה. האב חייב למול בנו שנ' ויטל א' א"י בנו בש"י כאשר צוה אותו א', אותו לא אותה ה', לא טהליה אבוה או מית אבוה ו' מחייב ב"ד למולו דכ' המול לכם כל זכר וכי נמי בן ה"י המול לכם כ"ז ה', לא מלו ב"ד חייב איהו למיטהל נפשי' דכ' וערל זכר אליב"ע ונכרחא, ואי הוי בר י"ג שנין ולא טהיל נפשי' קאי בכרת ח'. אשכחן מיד לדורות מנ"ל שהאב חייב מ', תנא דבר"יש כ"מ שנ' צוה ורוו ומיד ולדורות, ורוו שנ' צו א"י וחוקהו ואמצהו, מיד ולדורות דכ' מיום א' צוה ה' והלאה לדורותיכם. מ' מילה ביום ח' כל היום, מיהו וריון מקדימין שנ' וישכם א' בבקר י'. והיכא דעבר אעשה ביום ח' יטול בין בשוגג

נהל אשכול

הכף מין כף היינו לבן כח"ס רש"י דף ל"ח. א מנחות מ"ג. ב לאחר טילא. ג לענינו פרושו על השמינית שהיא לגבי המזכרים מל"ה ח' שמסבבת האדם ומה שהוסף שנחנה ח' פרשתי צנרית א' דף 98. ד ע' ס"ה מוזהב. ה קדושין כ"ט. ו אע"ג דפ' לא הזכירו מיתת א' פסוע שב"ד מחויב וכ"כ הרמב"ם ב"ד מלוה שלא ייטחו ערל בישראל מקרא המול לכם כ"ז וס"ה בן נכרי מישראלית שהף שאין כאן אב המחויב. ואעיר ע"י מפני שלבוש כ' בן ישראל מומר מישראלית מלין צננת שהאב חייב ומוטל עליו ועכסיו שהוא פסוע ב"ד מחויב למולו, ודייק מהם ב' אות צרית אם האב נכרי ליכא חיוב על ב"ד ואסור למולו צננת, וצננת הוא כיון שהבן ישראל גמור מחויב ב"ד מכה המול לכם כ"ז, וכ"ז שאין חשש שיגדל וילא לת"ר ע"י האב מלין אותו צננת (ועי' לקמן דלדחי מהלכה מ"ד לאו ישראל ג' הוא). ז הביא עוד קרא שאינו צננת, לאוריי שב"ד חייב ביום ח' והואין שבת. ח כראב"ד וחוס' מכות י"ד אבל לרמב"ם ח"ח כרת עד שימות בערלתו. מדברי רבנו ג' שיש כרת לבן י"ג, וקשה צננת פ"ט למעלה אין עונשין פ' מכ', וגלמוד מדור המדבר שלא נענש אלא בן כ' (מרמב"ם וראב"ד ורש"י) לך לך לא נשמע אלא סתם כשיגדל) ורש"י ר"פ חיי שרה הבין מ"ס כשיגדל כרת כפשוטו בן י"ג, וכ' לתרץ דולאי כרת ב"ד"ש ליכא פחות מכ', אבל כיון דכל ח"כ נלקו ועי"כ נפטרו מכ', ה"נ במילה, כשיהי' בן י"ג ח"כ, אע"ג דלמעלה עדיין אין חיוב כרת מ"מ ב"ד שלמטה נוקין אותו. חו שגגה דפסח ומילה ליכא חלקות כד' ריש כריתות (והעלמת עיניו ממשנה זו גרמה לו טעות אחר צפ' ויקרא שכ' מקלל ח"ווא ומסית ומכסף ונביא ס' ועדים ז' אית צבו לאו וכרת ופטורי' מחטאת מפני שאין צ"מ, וחיימה בכולן לית צבו' כרת, ולא מלינו כרת וית' ב' מעשה אלא מדגף לרבנן כריתות ז'. ובמ"כ הטעמו לשון ת"כ שהביא רש"י סנהדרין ס"ה, מה ע"ז דבר שזדון כ' ושגגה ח', אף כל שמייבין כ' וכו', אי מה ע"ז שמייבין מיתת ב"ד אף מקלל ח"ווא וכי ת"ל ועשה דבר שיש בו מעשה, והבין שכל אלה שוין ממש לע"ז בכרת ומב"ד חוץ שאין בהם מעשה, וליחא. ומי שראה שאר ספרי הרא"ם יסכים עמי שפרשו על רש"י חזר צילוחו, כי מ' צו הרבה שגיאוח) וח"ל כ' מה דלמרי' למעלה ח"ע פחות מכ' דברי אגדה ואין לחדן ממונו, ולא מ"כ משבת פ"ט גס רמב"ם פ"ו סנהדר' פ"ו מ"ד כ' מפי השמועה ידענו שלמעלה ח"ע פחות כ' וערש"י חגיגה ס' ע"ב. ואפשר שאין עונשין ת"ו קודם כ', אבל כשיגיע כ' נענש על אסור כרת שעבר אחר יג"ש, או אפשר דמהני תשו' קלה קודם לכ', משא"כ לאחר כ'. וראיתי מחמישים על רמב"ם שכ' דאין חיוב כ' אלא כשמת בערלתו, דנח"כ (הביאו רש"י זבחים ל"ח) הפסח והמילה אע"פ שבת איום ב"ה דכתיב אשר לא תעשינה ופסח ומילה מ"ע, וסוף ס"ד סימיי ח' על שוגג דמילה דאין ח' אלא לשב מחטאו כשנודע לו, וממ"ז אם מל עלמו כשנודע לו, לריך למול ולא עבר כלל אכרת, ואי עומד במרדו זבח ר' תועבה, וטפי הול"ל במילה לא תמלא כרת בחייו ואיך ס"ד להביא חטאת כקושי' חוס' מכות י"ד? ולק"מ דכך כ' הרמב"ם בכל יום שיעבר עליו ולא ימול עלמו הרי הוא מצטל מ"ע, אבל אינו ח"כ עד שימות בערלתו. ראינו שהף רמב"ם עובר אעסה, וח"ל ת"כ: מכות ס' שומע אני אף עשה ת"ל אשר לא תעשינה, יכול מוליא אני עשה קלה ולא חמורה (פ"י ראב"ד כגון ונתחטס ח"מ) ת"ל אשר לא ת' (ד' פעמים כחוב צויקרא) יכול לא מוליא פסח ומילה שיש צבן כ' ת"ל אל"ת, יכול שהוליא פ' ולא מילה שהיא חמורה ת"ל אל"ת יכול אפי' ל"ת שא"ב כרת ת"ל חורה א' וגוי הוקם כל עושה צננת לע"ז דצודוה כרת, אי מה ע"ז יש צב מיתת ב"ד אקים אל"י כל חייבי מיתת ב"ד כגון מקלל ח"ווא, ת"ל ועשה, ואלס אין בהם מעשה, יכול ארבה מכה ח"ווא דמיתת ב"ד ומעשה, ת"ל חורה אחת הוקם הכל לע"ז דלית צב כרת (ופי' חוס' שבת ס"ט דבהאי קרא חורה א' שהוקם הכל בכ' סוף ל' כרת והיקם אכרת קאי ולא חמיתת ב"ד) אבל במיתת ב"ד לא חייב השוגג ח' עכ"ל בקטור. אמור מעתה על ת"כ גופת קסי' כיון דסופך למעט הכל מה שאינו כע"ז כרת ומעשה למה לריך בתחלה למעט מד"פ אשר ל"ת עשה קל ועשה חמור, עשה כרת שאינו חמיר וחמיר, כיון שחסיק מחורה א' ילפיין דבעין מעשה וכרת? אלא דולאי מחמת היקם לע"ז דכ' בשלח לך לא הוי חפקין קרא ח' מחמת ס' מפטוחא דריבה הכל, ובחר דיעין דקרא מחטע ד' מיני מנות מקרבן ולא גלה לנו על איזה חייב ספיר דרשין שהיקם מע"ז צפ' שלח. והשתא לק"מ על הרמב"ם דת"כ לא חסיק עדיין דבעין דומי' דע"ז כרת במזיד ומעשה וספיר לריך להני ד' אשר ל"ת (ודקאמר מילה יש צב כרת היינו בעקר מזה כ' צב כרת אע"ג דלא מחייב עלה אלא צמותו ופס"ג ביבמות ו' מילה ד"ש שיש צב כרת אע"ג דביום ח' ליכא אלא עשה וכ"כ רשב"א שבת קל"ב ופסחים י"ט דומין עשה דהשלמה שיעשה ח"כ פסחו שיש צו כרת, אע"ג שאם לא יעשה ח"כ כרת, מ"מ מותרו חמורה מאד) ומד אעשה דמילה כיון שהיא חמורה ותדירה, ורמב"ם ומי כ' שעבר בכ"י אעשה. ט דלא כ' אלא באברהם, אבל ב"ד ידעין דכ' המול לכם כ"ז לדורותיכם. י פסח"י ד' עמ"ש

בשוגג בין באונס בין בטויד מצוה למולו אחר ח' א והיכא דאתילד ינוקא ב"הש לא מנינן לי' חסניא יומין אלא מלמחר, מפני שלא צוה השם למול תוך ח' כחני' בחוספחה ב טגלה וחרומת שקלים מקדימים אבל ספק מילה ועצי כהנים וכו' מאחרין ול"מ, וספק מילה, הנוולד ב"הש ותנן ג קטן נמול לח' לט' ליו"ד לי"א לי"ב, נולד ב"הש נמול לט', ב"הש של ע"ש נמול ליו"ד, י"ט אחר שבת נמול לי"א, שני י"ט של ר"ה אחר שבת נמול לי"ב, וטעמא דמילה של"ב אינו דוחה שוי"ט, קטן החולה אין מלין עד שיבריא, חלצתו חמה נותנין לו כל שבועה להברותו ד והיינו מע"לע. ההוא דאתא לקמי' דרבא ה' א"ל מהו למימליה בשבת, אמר רבא ס"ד דלא ידע ההוא ג' דשרי למיטהל בשבת, א"ל איטא גופא דעוברא היכא, א"ל שמעתיא דצוויין, פי' צועק בטעי אמו אפניא דמעלי שבחא ולא אתילד עד שבחא, א"ל ההוא ולד הוציא ר' חוין לפרוודר, דאי לאו ו לא הוי מצויין, דכסה דאיתיה בטעי אמו פיו סתום וטבורו פתוח, והו"ל נולד ב"הש ומילה של"ב וא"ד א"הש. ויש להזהיר הנשים על הוצאת ראש חוין לפרוודר דכנולד דמי ומונין משעת הוצאתו אף יצא כולו בליל שלאחריו וסמנין עליהו למיטהל בשבתא, ויש להזהירם כשנולד סמוך לשקיעה לדאות אם עדיין יום או אם נראו ג' כוכבים ו תינוק שיש לו כאב עינים מעט אי איתפח מלין אותו

מיד

נחל אשכול

בספרי צרית א' דף 126. א שבת קל"ז. ב פ"א דמגלה, ת' שקלים ככ"ט אדר שלריך ליקח צר"ח ניסן הקרבנות מות' חדשה מגלה כ"ט, חל בשבת מקדימין לחרום, ובדיעבד כשר אם הביא מן היסן, ר"ה ז', וכמה פעמים לא צאו שקלי' החדשים קודם ניסן, שקלים פ"ד, תיס' קדושין נ"ד מנחות פ"ג, ורש"י שבעות י"א, ואפשר שקטו קרבנות החדשים צמטיכה דמהני בהקדש, מעשר שני פ"ד, ואח"כ שלמו מות' חדשה. הרמב"ם לא הביא דין מקדימין וע' דף 17. ג שבת קל"ז. ד אחר ששקף ממנו חלי קדחת שהיא חלי כל הגוף נותנין לו ז' מע"לע, אבל חלה צא' מאיצריו אם נרפא מלין מיד יצמות ע"א. ה דסה מ"ב. ו חיובות דאי לאו עד טבורו פתוח ליחא בגמ' ואסבר לן הסאלחות פ' לך לך והמאמר פיו סתום וכו' בדה ל'. ז פי' צינונים שבת ל"ה ומ"ש צר"ח רל"ה קטנים חומרא בעלמא כדי שלא יטעו ועמ"ס בצרית א' דף 133. מדברי רבנו ומסחימות הפ' מ' דסמכין על נשים לחלל שבת ע"פי עדותן שטולד בשבת. אך מלאחי בגליון ש"ע דודי בעל י"ד ז"ל: רשד"ס ורש"ס כ' אין לנשים נאמנות למול ע"פ צנצנה. הספרים אינם צידו, אך לענ"ד סברתם כיון דלין ע"א נאמן באתחזוק אסורא ואין צידו, יצמות פ"ח, ושבת אתחזוק א', כמ"ש חוס' כריחות י"ז ורש"י שבת ל"ה ועכ"פ בית הספק, וה"נ פסקין י"ד ר"א ס"ד כל שאין צידה למלאות א"ג כיון דאתחזוק א' נדה, וק' נשים כע"א דמין, להכי אפי' רבות מעידות א"מ שבת. ואני אומר ודאי יולדת עלמא נאמנת באמרה שהמליטה בשבת לספור ז' מיום זה ומותרת לבעלה בשבת הבא מקרא וספרה לה וכיון שמחזיקין שבת ליום ח' ע"פי דבורה, ודאי נמי לענין מילה צח' חדי ואידי אסורי כרת וינבו (ובדרך דרוש י"ל להכי נסמך וטמאה ש"י לזביוס ח' ימול, כי היכא דסמכין עלה לענין נדה ה"נ לענין מילה, ויחא הסמיכות למ"ד שבת קל"ה לאו הכי צהא תלי') ואין לימר היולדת נאמנת לעצמה, דומי' למ"ש קדושין ע"ד נאמנת כל ז' לענין זכור ושאר נשים לא, ליחא דלחוס' גטין ויצמות ילפינן מוספרה לה דכל ע"א כ"צא אף אשה כמ"ש רש"י יצמות פ"ח דכל אדם סומך עלמא על אנשי ביתו ואמרין נדה י"ג הסרשת וטובה חברותיה צדקות וטובלות אותן. ומאד יש לתמוה על מהרי"י חשו' כ"ה שרנה לחלק כן, ומ"ש רא"י מחוס' ערוזין נ"ט בתחומין דא'ו' אין נאמנות על המדה, מדרבנן כ' חוס' אין נאמנות בדאורייתא צדצר שאין צידם כלל, ודאי כונחם צדצר שאין להם עסק כלל, דאלת"ה חקטי הרי נאמנות על חלב ודם דאתחזוק א' וכך פרשו רשב"א ורמב"ן וגא'ו' צמ"מ כחיובו ע"ב. מיהו חוס' חולין ל"ו כ' ניסת ע"פי סימנים שהכירו צו הבעל או ע"א שאמר מות או באשה עלמה אמרה מות וניסת בכל אלה אם זנחה אח"כ לא קטלינן לה כיון דהשתא ידיענן ודאי שבעלה ראשון מות ואמרין דלמא צבעת קדושין לשני לא מות ולא הוי קדושין. ופמ"ג בפתיחה תמה כיון דמתירין אותה להנשא, צין יהא פטעס דמלחא דע"לג ל"מ או אפקינהו ר' לקדושין והוי קדושי שני ק' מעליא, או מטעם דא' אשה דייקא ומנסבא, כלל ס"וש על החזקות, קדושין פ', למה לא קטלינן לה אם זנחה (מסימנים ל"ק לי' ד"ל חוס' מודי בסימנים מוצבקים לגמרי קטלינן לה דלכ"ע דא'ו', ובפסקי חוס' כ' ניסת ע"פי סימנים קטלינן לה אם זנחה)? ולק"מ חוס' ס"ל דסמכין אע"א מטעם דייקא ומנסבא (ע' יצמות פ"ח ורש"י וקט"ו ע"ב) וקיי"ל אין אדם מות ע"פי עלמו ולא ע"פי עד ח' דכ' לא יקום ע"א צאים לכ"ע ולכ"מ ע"פי צ' עדים ימות כמ"ש פ"י קדושין ס"ג אבל לענין אסור אפי' לקרבן ע"א נאמן כד' יצמות שם מאו הודע מכל מקום, אבל למכות ולעונשין ח"ג, ופכי אי' שם בקדושין אע"ג דהימניה ר' לאב לענין קדושי צחו ולנדרים ולהקדשות ולקרבן, לעונשין ח"ג, נוסף ע"ז מוסכס צא"הע קס"ט דאף בשנים ח"ג האב לענין חלינה כיון דלין ד"שצב פחות משנים (אלא לענין קדשתי צחי הימניה ר' וכן לענין נדרי' אף דאתחזוק הכירא נאמן לאסיר כמ"ש חוס' שם ס"ד ד"ה נאמן) ולא מהני אלא חזקה צדורה כחוקה שנים, וא"כ דברי חוס' חולין נהירין וצריקין דע"א נאמן לאסור ולא לעונשין. והשתא יש לנדר גם צד"ד דלמא לענין מה אשה נאמנת מכה דספרה מה מקרי צידה כמ"ש מהרש"א ריש גטין, אבל למול בשבת דאתחזוק אסורא ואין צידה, י"ל דלין ע"א נאמן, דאף דכא צהא חלי' שאם נאמר שלא המליטה בשבת אלא צמ"ש אסורה לבעלה בשבת ואין מתירין לו בשבת, הא חוינן מחוס' דאף צמדה מלחא פלגינן, ואמרין ע"א נאמן להא ולא להא? וי' לפמ"ש פ"י שם בקדושין הא דאמרין אין ע"א נאמן נגד החזקה אם אין צידו, דוקא היכא דבלא דברי העד הוי חזקה גמורה כמו בהסיה דיצמות פ"ח טבל, וע"א שמת בעלה, דבלא העד ידיענן דזה טבל ובעלה חי מכה החזקה, משא"כ אם בלא דברי העד אכתי נשאר לנו ספק, שפיר סמכין על העד כגון אם היו כאן רוב חתיכות אסור ומעיט כשרות, ורובא עדיף מחזקה וכאן רוב ואתחזוק א', מ"מ מהני עדותו לומר חתיכה זו הישר, כיון דבלא עדותו עדיין ספק. ומלאחי דוגמא ברשב"א יצמ' פ"ח שכ' אפי' למ"ד היכא שאין צידו ע"א ח"ג נגד החזקה, דוקא בחזקה א"א וטבל דלחינה גופייהו אתחזוקו באסור, אבל אתחזוק אסור בעלמא שנתערבו חתיכות אסור בהיתר מעטים ככ"י שט"א נאמן לומר זה הישר אע"ג דאתחזוק אסור במקולין ואין צידו, וצד"ד שבת וחול כשתי חתיכות דמין ובלאו עדותו יש לנו ספק אם נולד בשבת או ציוס א' לא מהני חזקה ש' כנגדו. בשלמא אי בלא עדותו ידיענן מכה חזקה דלא נולד בשבת, אז לא הוי מהני דבורו, אבל צד"ד מהני.

ספר האשכול, הלכות מידה, יודדת, חולה, וגרים.

נחל אשכול

ובלתי לה נחזר עדיין ספקא דש"ס יצמות דאפטר דע"א נאמן אף נגד החזקה אפי' אין זידו עש"ך קכ"ז שמציא שרוב הפיסין אינו דנאמן, וערשב"א יצמות פ"ח ונחמ"י סב' שפסטי לפי הסוגי' דכריתות וכ"כ קדושין ס"ג דלאו דוקא האב נאמן לנדריס ולקרנן אלא כל ע"א היבא ליהא מכחיש ונקט אב לרבותא אף שהוא קרוב וכ"כ הרבב גאוני' במדכי פ' ח' חליה. מיסו תיס' קדושין ס"ד ד"ה נאמן כ' דע"א א"נ אס אין זידו והא דאב נאמן לנדריס כיון דאב דייק טפי לדעת שניו עשהו כאלו הוא זידו, משמע דס"ל דנאמן מדרבנן למומרא. ותימה דר"ח אמר בסד' דנאמן אף לקרנן, ואי לאו מדא' איך מציא מולין לעורה? ורמיהו צפ"י שח' דר"ח דאמר לקרנן נאמן, היינו אס בשעת עדות האב לא הוי לענין קרנן אלא שלאחר עדותו עברו עברה בחיבין ק' שכבר נתחזק עדות אב, אבל בהרייתא איירי שהאב טעיד אחר שעברו עברה שהיו גדולים בשעת עברה, וקמ"ל דא"נ מ"הת אלא מדרבנן לענין נדרי' ועשהו לכבודו, אלא שתמה דא"כ מאי מיייתא סיעתא לר"ח ומרייתא דמיירי לאחר מעשה ומדרבנן, ור"ח קודם מעשה ומדאור' ? ולק"מ דר"ח בר פלוגתא דר"ח ס"ל דסוקלין ע"פי אב דלכולהו מלתא הימניה ר' בין קודם בין לא"מ לומר נתקדשה ושהיא בת ג' (ולכל מידי דשייכי בקדושין ולגדלות דתלי' בגוף בתו, אבל לומר שבזיה היא דזב במתקרה שאין זידו כלל ועוד דשבזיה דרבנן ודאי מודה ר"ח שאין נאמן ומסילקת קושי' ת"י ד"ה ולא לעושיין) וסוקלין ע"פי אס עדים הסרו לל' ובא עליה אחר שילא קול שנתקדשה ונחקר ע"י אב אח"כ שאמר נתקדשה דהוי התראה למפרע (דלא תוקרי התראה ס' כח"ש תיס' יצמות פ' ועטע"ה ספ"ז דסנהדרין ופ"י דף ס"ד) וברייתא אמרס נאמן לנדרי' ולא לעינש, מאי ולא לעינש, לר"ח בין קודם בין לאחר מ' נאמן לעינש, אבל לר"ח דאמר אין סוקלין יחא דסבר שאין נאמן האב כשמעיד לעושיין, אבל לנדריס בין קודם בין לאחר מ' נאמן, ומ"ש ר"ח בני זה וכו' נאמן לקרנן ולא למכות, קמ"ל אפי' במקום דנאמן לקרנן מ"הת כגון שאתחזק עדותו כבר קודם מעשה מ"מ לעינש אינו נאמן דכ' לא יקום ע"א לכ"ע ולכ"ה, ושפיר מיייתא סיעתא לר"ח דברייתא לא מיירי בקרנן. יולא מזה אף לחוסי' שאין לאב מ"הת אלא דין ע"א, מ"מ אס מעיד קודם מעשה נאמן מ"הת לקרנן וה"ה כל ע"א. והני נסי נמי דאמרו שוליה בשבט כמו שנאמנות מ"הת להחירה לבעלה בשבט הבאה ונאמנות נמי לומר שהשלימה יום מלאת להביא קרנן נאמנות נמי לענין שבט, שהרי אין מעידות למול בשבט ולהביא קרנן אלא קודם מעשה שהיוס ילדה וכדאמר ר"ח נאמן לקרנן. ויותר מצואר הדבר ברמז"ס פט"ז דסנהדרין שבי' אין לנריך ז"ע אלא למלקות בשעת מעשה, אבל האסור עלמו זע"א יוחזק, אחר ע"א חלב הוא גרושה או זונה אשה זו, ואכל או שבעל בעדים אחר שהתרו בו ה"ו לוקה אע"פי שעקר האסור נקבע ע"פי ע"א, במד"א שלא הכחיש העד בעת שנקבע האסור, אבל הכחישו אין לוקה עד שיקבע ע"פי ז"ע. ודין זה יולא מירוש' ר"פ ב' מיריס. ותמהו המפרשי' איך פסק כן כר"ח דאפי' האב א"נ לומר קדשתי בתו או שהי' בת ג' לעושיין וע"כ מיירי שהעיד קודם מ' והתראה (דאל"ה לא יכולין להתרותו ועי' לקמן) ? ופ"י בק"א מייסבו בהל' סנהד' איירי שבלא עדות ע"א כבר אתרע האשה כגון שהיא גרושה בספק קרוב לה וע"א מעיד שהי' קרוב לה וכן בשאר'א, אבל האב שמעיד על בתו פנויה שהיא א"א וקיי"לן א"ד שבערוה ס' מנ', והסורה הימניה לאב, לאסרה מואת בתו נ"ל, ואל"כ אלא מדושא, לאסור ולא לקטל'א. ויש ראי' לסברתו מירוש' ר"פ ב' מירין אחר א' שהוא חלב והסרו בו ז' ואכלו לוקה (התם לא הי' חוקה דלאו חלב) ופ"י תימא: אומר א' שהוא זיר וגסה זירותו ע"פ ואח"כ הסרו בו ז' ושתי לוקה (נמי אתרע מ', שהאמינו והבג נזירות) ותו תימא אחר פלונית זנתה והתירתי בעלה כהן ובא עלי' אינו לוקה (התראה עד א' לא מהני) ותו תני' נסתרה בפני ז', ואמר א' נטמאת ובא עלי' בעלה אחר שהסרתו בו ז' לוקה, הי"נ אתרע כבר מ' שנסתרה ווק"ק אס דוקא היבא דאתרע מ' למפרע נאמן ע"א לעינש אס אח"כ הסרו בו ז' א"כ הול"ל חדוש טפי זרישא, אחר ע"א פלונית זנתה והסרו אפי' ז' בבעלה כהן שבה עלי' מ"מ אינו לוקה, דהא לסברת פ"י אי לא אתרע חזקתה ע"א א"נ לעושיין). אבל לשון רמז"ס אינו סובל פרושו שאמר סתם אחר ע"א זו היא גרושה וכהן בעלה בעדי' לוקה אס אין מכחישו בשעה שנקבע האסור. ועט"הת מ' דמ"ש בהל' אס"כ האב א"נ לעושיין כגון שילא קול שנתקדשה והסרו בו עדים ואחר שבה עלי' טעיד האב שנתקדשה, ואי הוי נאמן לא חשיב התראה ס' דאגלתי למפרע דשפיר הסרו, וזוהו אר"ח א"נ לעינש, אבל אס קודם מ' נקבע ע"פי דבור אב שנתקדשה הוי כשאר ע"א שמעיד שזה חלב ונאמן ואס אח"כ בא א' עלי' בעדים עושיין אף שנקבע ע"פ ע"א. גם זה אינו מיושב ללשון הר"מ בהל' א"כ. ולענ"ד כך הענין, עד א' שמעיד שהיא גרושה וליבא דמכחיש נאמן, ואס אח"כ בא כהן עלי' והסרו בו ז' לוקה בכבר נקבע א' ע"פי ע"א. והנה לאב הימניה תורה לומר נתקדשה אפי' אס ע"א מכחישו, ואמר רב אסי לכל הימניה ת' אפי' א' מכחישו, ואח"כ בא עלי' א' צפני ז' עושיין אוחין, ורצ"ח ור"ח פליגי ואמרו הסורה הימניה אפי' א' מכחישו לא סורא ולקרנן נמי דמידי דאסורה הוא, אבל לא לעושיין, שאינו נאמן כבי תרי, לפיכך אס אחר בתו נתקדשה וא' מכחישו ובא עלי' צפ"ע אינו צעושיין, אבל אס אינו מכחישו הרי האב כשאר ע"א שאס הוקבע אסור ע"פ ואח"כ בא א' ואכלו בהתראה ז"ע לוקה. ולפ"י מ"ש בהל' א"כ אין עושיין ע"פי האב היינו אס ע"א מכחישו. נהיר לן זוהו סמיכות הלכות שברמז"ס ספ"א בא"כ בהל' כ"ב כ' ע"א אומר נטמאת אחר סחירה בעלה לוקה עליה וזה ודאי אפי' היא מנחשת כדאי' סוטה ל"א (אפי' בא אח"כ ע"א ואמר לא נטמאת א"י, דהימניה ת' כב"ה) ואח"כ כ' האב א"נ לעושיין מיירי נמי באיבא דמכחיש, אבל לאסור ולקרנן אפי' א' מכחישו נאמן וכ"מ הרמז"ס פ"ב דאישות. ולפ"י לפי פרוש טע"הת ולפרוש' ברמז"ס בהל' סנהד' אפי' אס נקבע דבר ע"י אשה שזה חלב ואח"כ אכלו א' צפני ז' לוקה דנאמנות ע"א אין חלוק בין אס לאשה (ע' קכ"ז) ולפרוש פ"י ברמז"ס עכ"פ נאמנות להביא קרנן אס נקבע דבר ע"פ ואח"כ נעשה אסור. ומילא צד"ד לית דין ולית דיינא אס אחרה אשה שגולד בשבט נקבע אסור והותר ע"פ לענין נדס וקרנן וכן לענין למול בשבט. שוב מ' דין זה זירוש' ר"פ ב' דר"ה ורפ"ג דיומא שהקסה הרואה אומר זרקאי ע"א מי נאמן? ומשיי מלתא דע"לג, ותו תני' עד א' אומר גולד אס פלוני בשבט מלין אוחו ע"פ, חשכה מ"ש מלין אוחו ע"פ (כך גרסא ישנה גרסתו מטלטלין אין לו שחר ולקמן אפרש) ר' אחי מל ע"פי נשים דאמרן שחשא הוי על סוסיחא. הירוש' ס"ל כיון דאתחזק לילה עד שהאייר יוס אין ע"א נאמן לומר יוס הוא כיון שלא ראינו שהאייר שאינו נאמן כשאין זידו, להכי משני במלתא דע"לג נאמן, וקסה לרשב"א ולפ"י צש"ך קכ"ז דס"ל נאמן

נחל אשכול

אף אין בידו? וז"ל כמ"ס רשב"א ביבמות דסוגי' דהתם אזלי אליבא דלישנא קמא בכריתות דע"א א"י אלא מחכ שתיקותו של המתנגד, ואין קיי"לן כ"ב ושאר טעות הס"ס החירה האמינתו אף באחזוק ואין בידו, והירוש' כ"א וכשטת חוס' יבמות דלא נפשט אס נאמן וכך ז"ל הא דר"כ ר"ה כ"ב ע"ב שליח שאמר קדשו הוודע נאמן דמלחא דע"לג ל"ת, היינו אפי' אומר ר"ה ביום ל"א שהוא כנגד הרוב דלולו חסר אפי' נאמן מטעם מדע"לג, דס"ל כ"א צמח שאין בידו א"י וע' בסמוך) ומ"ס ירושלמי אח"כ נולד איש פלוני בשבת מנין ע"פ, היינו במד"לג שאתי יום הוא ואפשר לזכר דליכא למימר מע"ש נולד דראייה אחת כרסה ב"ש, ועוד דחוקה קמייתא שלא נולד, ומוסיף הירוש' אפי' השכה ת"ש מלין ע"פ, ר"ל אפי' אומר במ"ס נולד בשבת דלא היו מדע"לג מ"מ נאמן למו"ל ע"פ בשבת, וקשה למה הא אין בידו ואחזוק א"י? וז"ל כמ"ס פ"י בשטת חוס' בקדושין אף שהאב א"י ת"ס (מין מקדשתו) אלא כשאר ע"א ואינו נאמן לקרבן, מ"מ אס מעיד ועדותו לא הי' לקרבן ואח"כ נעשה מעשה מהני עדותו אף לקרבן, וס"ה אס אומר נולד בשבת אינו אומר לנו לחול בשבת ולהוליא שנת הבאה מחזקת אסור חובל, אלא מעיד על יום שניול, וכשטת חוס' בזה לענין קרבן כשטת הרמב"ם בסנהדר' לענין עונשין ע"פ ע"א) אבל האומר ברקאי אומר כן בהדי' להוליא לילה מחזקתו ושישטתו התמיד להכי א"י בלא מדע"לג. ועוד יס לחלק כמ"ס פ"י הא דאין ע"א נאמן נגד חוקה, אס בלא עדותו יס לנו ברור ע"י החוקה כמו חזקת טבל, חזקת לילה כ"ו שלא האיר היום, חזקת א"א כ"ו שאין יודעין שמת, אבל היכא דבלא עדותו חכתי ס' כמו חתיכות שומן וחלב שנתערבו ואין אנו מזכירין, בהא שומכין על ע"א וכ"כ רשב"א. וה"י בלא דברי עד יס לפינוי שנת וחול ואפשר שבשבת נולד כמו כמה אלפי' להכי נאמן לומר בשבת נולד, ואין סתירה בירוש'. ועוד נ' דמ"י האי דינא נהא דיבמות ל"ט דלישתמודעינהו דהדין פלוני אחוס דמיתנא ונאמן מטעם סב' רי"ף ור"אש דלאו אמלחא דאסורא ואחמונא קמסיד אלא מלחא בעלמא מגלי אע"ג דנפיק מיינה דבר שבערוה, מ"מ האי לאו סהדותא דערוה וס"ה בלשה שאמרה נולד היום והוא שנת. והירוש' שהבאתי דס"ל במדע"לג העד נאמן נגד החוקה אשתמיט לטורי אבן בר"ה כ"ב ע"ב שכל' הא דא"י בא עד ואמר קדשו ב"ד הודע נאמן מדע"לג ל"מ דוקא שאמר קדשו ויירי שאמר חסר, דמלחא מקרי עברו ב"ד הודע, דאחסר נאמן ולא אמלחא, דהתם חולו חסר, דל"מ חולו מעובר אלא מעוטא, אבל אמלחא אינו נאמן דע"א א"י נגד החוקה כשאין בידו כדא"י יבמות פ"ח וס"ה נגד הרוב, והא דע"א למיתח בעלמא שחוס חומר שהחמרת עלי' בסופה דייקא ומנסבא, ש"מ שאין ע"א נאמן בלא מדע"לג, דה"ל הא ע"א ע"א ופ"י כל היכא דבלא דברי העד עדיין אנו מסיקים ואין חוקה בגוף הדבר כמו בטבל וא"א אינו שומכין על העד כמו נחערב חתיכת היתר ברוב חתיכות אסור ועד א' מעיד שזה הכשר נאמן, וה"י בלא העד אין אנו יודעין אס היום אס חסר ר"ה נאמן) והקשה על רמב"ם סב' שליח חר נאמן אף אמלחא? ומכ"ס הרמב"ם לשטתו' בפ"ג דגרוסין סב' טעם דנאמן ע"א במיתח בעלמא שחוס מדע"לג, וה נגד הס"ס דאמר טעמי' הוליא והחמרת עלי' בסופה. והוא עלמו הקשה לפש"י אי איירי שער מעיד שהוא חסר א"י לא אחזוק אסורא למאי לריך הס"ס בר"ה נעטע מדע"לג, ע"א אפי' בספק חלב ס' שומן דליכא לברורי, ות' שחוס חומר המועדות, וה ודאי דוסק ג'. הנה בת"ס דלא מהני מדע"לג לכאורה כמה סתירות דאפי' נכרי וחסד נאמן בכה"ג דבחולין ס"ד אס אומר ביום מעוף פלוני טבור נאמן מדע"לג ולא מהני משתמיט, ויס לפרוק גבי בינים אע"ג דאד"א לא אחזוק אסורא, ובדמאי פ"ד מאיס פלוני נאמן לקחתי נאמן מדע"לג אע"ג דטבל אחזוק אסיר, ו"ל רוב ע"ה מעשרין ואין אד"א, וכן יבמות ע"ו גבי יתרא הישראלית שהעיד דבר שנוגע לענמו להכסיר זרעו ופריך מי נאמן ומשי שמואל וב"ד קיים והוי מדע"לג, התם נמי ו"ל לא אחזוק אסורא, דאבנר אומר מותר ודוחג אומר חסר, וממה סב' פ' ס' י"ח דסומכין אעכו"ס חס"ת בטעמות טעם כעיקר (אע"ג דבעלמא לא סמכין אעכו"ס אפי' באסור דרבנן עפר"ח ס"ט ס"ק מ') מדע"לג שידע שטיעמין אחריו, ה"י יס לסתיר דמ"מ לא אחזוק טעם אסיר בהיתר, וכן מהאי דבכורות ל"ו נאמן הסכן, אע"ג דחשוד לעשות מוס, לומר בכור זה נתן לי ישראל בנותו מדע"לג ל"ת, נמי אין סתירה, דמידי דרבנן הוא, דמ"הת נאמן, ועוד אף אס הוא טעם המוס אינו אסור אלא מדרבנן, אבל הירוש' שאמר ע"א נאמן באחזוק מ' מדע"לג הוא ודאי סתירה לדבריו. וראיתי לרמב"ן במלחמות יבמות קט"ז שמישב הרי"ף שער א' במלחמה נאמן אף דלא דייקא כילי האי ובגמ' אבעי' אי טעם דע"א חוס מדע"לג וה"י לא משקר, אי טעם דנאמן שחוס דדייקא והכא זמנין דסי' ל"י ולא דייקא ומנסבא, וכ' אף דלא אפשר הכא, מ"מ מדסמכו רבוחא על ר"ס ורצא צדק ל"ג דע"א להטיד שמת יבמה והיא ל"י, מכלל דאפשר טעמי' דע"א חוס מדע"לג וסוגין דעלמא נמי הכי כדאי' בר"ה דע"א מדע"לג ל"ת. ואי כטורי אבן דבר"ה איירי דלא אחזוק אסורא מה זו ראי' אלא דאחתי תיקשי קושי' ט"א למה שתק הס"ס ביבמות פ"ח מטעם מדע"לג וקאמר טעם דייקא ומנסבא (ועה"ס) ורשב"א כל היכא דבשאר אסורין נאמן ע"א ידע המקשן דחכמים יכולין לסמוך בזה גם בעדות אשה, אלא דקשי' ל"י דלא מינוי כן בשאר אסורין היכא דאחזוק. וז"ל דרמב"ם פ"ג דגרוסין אומר שהחמרת עלי' בסופה? ואני אומר להקשות הרמב"ם כ' בהדי' פ"ג דגרוסין טעם שאשה ענמה נאמנת לומר מה תחוך שהחמרת בסופו שאסורה לז"ל ואבדה כחובה ובני' מומרים, לא תקלקל עלמה שאפשר שיבא בעלמא, ומה לא כ' בפשוט שחוס מדע"לג כמ"ס בעד א' ונ' דבקדושין ס"ג קדשתי את צתי וא"י למי ובא א' ואמר אני קדשתי נאמן אומר רב נאמן ליתן לה גט וא"י לכנסה, נאמן ליתן גט אין אדם חוטא ול"ל, אבל לא לכנסה, אימר ילרו חקפו, ור' אסי אומר אף נאמן לכנסה, ופרש"י ור"ן דלא חניף כולי האי לומר בפני האב אני הוא, דמרתת דלחא מכתש ל"י ואמר ידענא דלאו את יהבית לי קדושין, וכי הפ' דוקא בפני האב, אבל שלא בפני אב אינו נאמן ואע"ג דלריך לירא דאפשר שיבא מי שקדשה דמדע"לג הוא, מ"מ א"י דאימר ילרו חקפו, ולרב אפי' בפני אב א"י, אע"ג דת"ו"מ לריך לירא שיחגלה הדבר שיאמר האב ידענא דלאו את, דחיישין שילרו חקפו. והקשה הר"ן למה נאמן לכנסה אר ליתן גט הא קיי"לן א"ד שבערוה פחות מב' ות' דוקא להוליא מחזקתה בענין ב', אבל כאן האב עלמו מעיד שנתקדשה אין האומר אני קדשתי מוליא מחזקת א"א. מעתה הדברי' ק"ו ומה במקום דלא אחזוק אסור לרב חיישין שחא ילרו חקפו לשקר אף אס ת"ו"מ עבדא לגלווי, ולר' אסי עכ"פ אס אין האב לפינוי, אע"ג

ספר האשכול, הלכות מילה, יולדת, חולה, וגרים.

מיד א. תשו' לגאון, שאלתם קטן תלוש שלא מ' חולי והוא בצרה ב' מלין אותו לאלתר, או מטחינים עד שיבריא? כך ראינו
תנוק מצטער בין מ' חולי בין מ' דבר אחר אין מלין עד שיבריא ואח"כ נותנין לו ז"י מע"לע להברותו כשמואל בתלמודא דידן ג' ואם טן
דבר אחר כבר אמרו ד' חינוק אדום מטחינים עד שיבלע בו דמו, ורוק מטחינין עד שיפול בו דמו, הלכך כל קטן שהוא בצער
או כחוש בעצמו מטחינין עד שיבריא עכ"ל ולי הכותב נ' ה' מההוא דאי' בפ' הערל ו' זכריו דאיתנהו בשעת אכילה וליחנהו בשעת
עשיה כגון דכאיב לי' עיניה לינוקא בשעת עשיה ואתפח ביני ביני, ש"מ קטן שהוא בצער אפי' אינו חולי כל הגוף אין מלין אותו
עד שיבריא וש"מ נמי צער כה"ג כד אתפח מלין אותו מיד ואין נותנין ז"י אלא בחלי כל הגוף, והני ז"י מע"לע נינהו בדמסיק שם ז'
וב"ב

נחל אשכול

אע"ג דנריך לחוש דעבידא לגלויי סיבא חי שקדסה, חכ"ס היכא דאתחזק אסיר א"ה וע"ה בא להיולאסה ומתקחה, דלא סמכינן אעדותו
אפי' עבידא לגלויי בזקום שאפטר סיירו חקפי (וע' א"ה ע"י י"ב דים פיסקי' עד המעיד מת בעלה אפי' כנס ויולא דמיטיין דסקר
מ' סילרו חתפו וכה"ג כ' הר"אש צפ' המקון אוח יו"ד לענין חרומה דהוי ריוח גדול משקר אפי' במדע"לג וכן בבכורות ל"ה)
והסחא ניחא דביצמות פ"ח קאי הס"ס על ניסת ברסית צ"ד וכלל ציה ע"ה וגם האשה ענמה כדמפרש לקמן במתני' קי"ד להכי
ל"ק הס"ס טעם דע"ה נאמן חסיד מדע"לג דא"כ היא ענמה לא חתא נאמנה, דיערה חקפה להנשא, להכי מייחי הטעם חסיד
חומר שהחמת דייקא ומנסבא יכ"כ הרמב"ם צפ"ג דגרושין הזה עקר הטעם דנאמנה, אבל ע"ה בעלמא י"ל הטעם דנאמן
חסוס מדע"לג, דלא סייק אללו יארו חקפו, דהא ידע דלא מחירין לה להנשא לי' ומהיחא חסדא כח"ס נמקי' פ"ב דיצמות, להכי כ'
הרמב"ם צפ"ג דגרושין (דסס לא מייחי דאשה ענמה נאמנה) הא דנאמן ע"ה אפי' עבד ושפחה מטעם דמדע"לג, דנאמן ע"כ
בכל אסירין אף באתחזק ואין בידו (ומ"ו כיון דהאי סייק נמי בע"ה היא דייקא ומנסבא ונתוך חומר שהחמת עלי' בסופו, לכך
ס"ל הרבה פוסקי דאפי' ע"ה המעיד אס כנסה דזיעבד לא יולא, דלאי ארדי' לחוד סמכינן, אלא ארדייקא ומנסבא) והסחא ניחא
מ"ס בר"ה עד א' נאמן אפי' העיד אמלא דמדע"לג נאמן אף נגד החזקה כפסק הרמב"ם וכח"ס הרי"ף והרמב"ן ביצמות וכירושלמי.
אך יחר מחאן אני המה על ט"ה סב' אמלא לא נאמן דאין ע"ה נאמן אף במדע"לג, מדלא אמר ביצמות טעם זה, אף מדמה זה לזה,
סס ביצמות אפטר דע"לג, ואפטר גם שלא יבא הצטל, שעד האידנא נחרקה, ומי יומר דיבא, אבל בקדום החדש ודאי ע"לג ספרי
בחוך איה ימס יכילין לברר, ועיד שסס אין זה שליח האמת וצא שליח צ"ד אחריו ויגיד עליו רעו שסקר ענה, וכל היכא דדאי
ע"לג סמכינן אפי' בלאו בר סמכא כח"ס ש"ך ופר"ח ר"ס ל"ח הא דסמכינן בהערוכות אסיר חורה על גוי מסל"ת אף דא"נ אפי'
באסיר דרצון, אלא בעדות אשה וחסיד דייקא, הכא נאמן חסיד דדאי ע"לג. וע"כ נריך לחלק בכך דר' ירמיו' אמר בכורות ל"ו
כסן שאמר בכור זה נחן לי ישראל צמותו א"י, וכלכחא נאמן דמדע"לג ל"ח, ופריך הס"ס אר"י מהא דדמאי אמר מאיז פלוני נאמן
דחי ר"י שאני הסס דאיכא חובע וסבר הרוב לודאי שימקר. והסחא חקפי לר"י וברייחא דר"ה אפי' בא ע"ה נאמן אף דאתחזק
אסורא חסוס מדע"לג? וע"כ ל"ל בק"ה נמי כאיכא חובע דמי, דדאי יבא שליח צ"ד ויגלה שסקר, אבל באשה ענמה שאמרה
מת בעלה לא מהני ע"לג דיערה חקפי, וכ"ז כ' תוס' בבכורות להנחה צטל ל"ק. ולפח"ס רשב"א ביצמות פ"ח דכל הסקלא וטרי'
הסס צטעמא דע"דני היא צדרך צלמא לפי ל"ק בצריות דע"ה א"י באתחזק ואין בידו אבל להלכחא כל"ב דנאמן, א"י לחרוך דייקא,
מעיקרא ל"ק קוסי' ע"ה דלא אמר ביצמות טעמא דמדע"לג, דהיחא לידן בבכורות ל"ו דכל דאפטר דמגלי ל"ח אינטי, אבל לר'
ירמיה דוקא היכא דאיכא חובע הק"ל גבי מת בעלה ליכא כאן חובע, והס"ס צעיי ליטב לכולי אמוראי להכי קמהדר לטעם
דייקא ומנסבא. סוב ומלחמי צהאלתוח סוף צא סל צהדי' אפי' אמר העד חלוה לירחא וקדסיה נמי נאמן ומייחי ראי' מהא דעולא
ומכל הני שמעחא בר"ה כ"ב מטעמי' דמדע"לג ל"ח. וע"פ"י ג' עדים יקום דבר, רמב"ם שאלתוח וירוש', אפי' באתחזק א"דא ואין
בידו נאמן ע"ה צמד"לג ודלא כע"ה. וע"ל לרשב"א דקו"לן כל"ב בצריות דע"לג נגד החזקה אפי' לא ע"לג (וכן דעה הרמב"ם
ספ"ט דמירוח כח"ס ש"ך הכ"ז) מ"ח הונרך בר"ה כ"ב לטעם מ' דע"לג אף דבכל דבר ע"ה נאמן, דהר"אש כ' צפ' מקון אוח ה'
ע"ה ומסיד אפי' על סלו א"י דבדמאי פ"ד המחזק סג"ל זה אמר סלי א"ח וסל חבדי מתוקן א"י, אמלא איהי גיפיי לא מהימן אטבל
דידי' אף שהצרו חסישו. וכיון דבעדות אשה אפי' עבד ושפחה נאמיס (ועמ"מ סב' סתם לאי כשרים) להכי לא מספיק טעם
ע"ה צלסירין, דה דוקא בכשרים. וכיון דבר"ה נמי קאמר אפי' בא א' מוסף סע' ואמר קדשו נאמן, משמע אפי' אין מוכירין
אוחו, ובכס"ג ודאי אין לומר ע"ה נגד החזקה, לכך ה' הטעם דמדע"לג ל"ח. ואגב אירחא אעיר צהאי סוגי' בר"ה כ"ב שחמה
פ"י על חוס' ד"ה וחד מי מהימן סב' דפשיטא דחד מעידי הכרה נמי מחלל שבת כמו חד דעידי ראי', וחמה דא"כ לא פריך הס"ס
מדיי מר' נהוראי שהלך להעיד על עד דאף שלבדו אינו נאמן מ"מ רשאי לילך, וכי סלא מולא מקום ליטב, ואשתמיט מני' שגס
הרמב"ם פסק אפי' עד הכרה חד מחלל שבת יכ"כ הרשב"א צכ"מ שעד ק"ה מחלל שבת אף עד הכרה: וקוסי' לק"מ דבתיספתחא
שמציא מתקסן כ' סר' נהוראי הלך להעיד בשבת והעיד בו. והאי מ"ס שהלך להעיד, י"ל לטרופי עם אחר דצטעה הלוכי יחד
הי' אבל מה ססייס שהעיד בו וסול"ל והעידו בו, דחד לא מהני, מזה דייק המתקן דחד נמי נאמן להעיד. ומחרץ סהדא אחרניא
הי' צהדי' ולא אמר והעידו בו חסוס כבודו, ור"ה מחרץ סהדא אחרניא הוי צאושא, פרוס שכבר הי' צאושא וכבר העיד שמכיר
העד, דבכל קבלת עדות אין שומעין צ' במעמד א' אלא תמיסיין אחד ואח"כ שומעין השני כדאי' פ"ה דסנהדרין, וב"ד ק"ה ס' הי'
נריך לחבר מה דאפטר כי היכא דמקדשין קודם משכה ושומעין כל המקדים לבוא, וכסבא ר' נהוראי הוה לבדו העיד שמכיר העד
וגמר המעשה להכי אמר והעיד בו, ובחדושי הארכתי ואכ"מ. א יבמות ע"ה וכן בכל מימוש שאינו בכל קל"ז ולא כירוש' דגרם
דן זה, אפטר סהי' פשוט צעיניהס. ב בנער מוסחע אף אינו מוגע לכל הגוף כגון כואב עינים. ג שבת קל"ז ולא כירוש' דגרם
א"ס ל' יוס. ד סס קל"ד. ה רצו חילק וס"ל נער צעלמא לא נותנין ז"י להצרותו וכ"כ רצו ת"ד קע"ה יסס מציא עוד ראי'
מ"נ שבת קל"ד, דלא אמר אלא המתן עד שיבלע צ"ד ולא עד שיטברו ז"י אח"כ. ו יבמות ע"ה. ז סס נוסחתי בשבת קל"ז א'
סמואל נותני' לו כל ז"י להצרותו, אצעי' לסו אי צעיין מע"לע, ת"ס דחני לודא יוס הצרחתו כיוס לידחו, מאי לאו יוס הצרחתו לא
צעי'

ספר האשכול, הלכות מילה, יולדת, חורה, וגרים.

וכ"כ בה"ג רוב אחא. וכ' הגר"צ א בדבר סכנה כנשואין ומילה בתרי ויטנא הוי חוקה, ואם מתו לאשה ב' מ' מילה לא חטול הג', ואי חוינן דמתו מ' שלא נבלע בהם דם אין כאן חוקה דחוינן טעמא דמתו, וה"נ א' אביי ב' ינוקא דסומק דאכתי לא אכלע ב' דמא ליחרתו עד דאבלע וליטהליה, דירוק ואכתי לא נפל ב' דמו ליחרתו עד דנפל ב' דמא וליטהליה דתני אר"נ בא' אשה לפני שמלה בנה ראשון ומת, שני ומת, ג' הביאתו לפני וראיתי שהוא אדום והצצתי בו ולא ראיתי דם ברית ג אמרתי המתניני עד שיבלע בו דמו, המתנינו לו, ומלו אותו וחיה ושוב באה לפני שמלה וכו' כדלעיל ואמרתי המתניני עד שיפל בו דמו, המתנינו לו ומלו אותו וחיה. מהאי עובדא חוינן דבמתו שנים יש לחוש ולא יטול הג' עד דידיעין ברור ריעותא דהוי' בהו ליכא בג' ד'. כ' הגאון היכא דמית ינוקא דלא הוי בר תמניא, משום דלא תיעול ערלתיה עמיה נהגו גבן דמהילינן ל'י נב"הק להסיר חרפתו ממנו. ודכ' מנהגא לא ידענא ל' עקר, מיהו כל מנהג דלית ב'י אסורא ש"ד למיעבד, וכ"ש האי דמתחויא שפיר דלא תיעול ערלה עמיה. מיהו מסתבר לן דלאו ערלה הוי' ה'. — והיכא דלא מייתי סכינא מע"ש אסור להביאו כר"ע, ואם אפשר להביאו דרך גגין דרך חצרות וקרפיות, רבותא אמרי דלית הלכתא כר"ש לגבי אומול ו', אבל הגר"צ כ' דהלכתא כרב דאמר הלכה כר"ש ז' וכן ר' יצחק עבד עובדא כר"ש ח' והא דאמר רבא ט' ערל והואה ואומל העמידו דבריהם במקום כרת, לא פליג ר"ש עלה, דר"ש לא התיר אלא בכלים ששבתו בחצר ולא בכלים ששבתו בתוך הבית, דבהני ר"ש נמי מודה דאסור דהעמידו דבריהם במקום כ'. ותו כ' הגר"צ י': בה"ג כ' היכא דאיגנב אומול בשבת מותר לומר לגוי לעשות אחר כהוא ינוקא דאשתפך חמימי וא דאתקן מע"ש לטיטהל עליה בשבת, אמר רבה לייתי חמימי טגו ביתאי, אמר אביי הא לא ערבו ולא נשחתפו יב' אמר לימרי לגוי לזייל ולייתי טגו ביתאי, אמר אביי בעי לאתובי למר ולא שבקן ר' יוסף דבדרבנן עבדינן עובדא והדר מוחיבן חיובתא, בחר הכי אוחיביה מהא דתני' הואה שבות וא"ד א"הש, ה"נ אמירה שבות וא"ד א"הש? א"ל ולא שני לך בין שבות דאי' ב'י מעשה לשבות דלית ב'י מעשה, דהא מר לא אמר לגוי ויל אחים לי דההוא מעשה אלא זיל אייתי לי דלית ב'י מעשה אלא דבורא בעלמא. ופי' בה"ג דהאי דא"ל שני בין שבות דאי' ב'י מעשה ללית ב'י מ', אשבות דהואה קאי, דהואה אסורה ראית ב'י מעשה, אבל אמירה לגוי לית ב'י מעשה וטותר לומר לו ויל אחים כמו דמותר לומר אייתי טגו ביתאי יג' דתרויהו שבות דלית בהו מעשה ניהו דדבורא בעלמא הוא ושרי, והא דמסיים: הא מר לא אמר ויל אחים לי, סבר טעותא דנסחי הוא. ולא היא דנוסחא מעליא היא יד' וה"ק שני בין שבות דאי' ב'י מעשה ללית ב'י מ', ולאן אשבות דהואה קאי, אלא הכי פרושא, אמרת אמירה לגוי שבות, וקא מדמית ל' לשבות דהואה דעביד ישראל גופא, שאני שבות דאמירה לגוי, אי אית ב'י מעשה כלומר מלאכה גמורה, האמירה אסורה, דלית ב'י מעשה כלומר מלאכה דאור' שרי למימר לגוי למיעבד, והא מר לא אמר לגוי ויל אחים לי, דאית ב'י מלאכה, אלא אייתי לי טגו ביתאי אמר, דמלטול בעלמא הוא דלית ב'י מלאכה טו, ש"מ דלא אמרינן אמירה לגוי שבות אלא בדבר שהוא מלאכה. ודברי הגר"צ דספכא ניהו אף שרב אחא טו. . הלכך לא שרינן שבות אמירה לגוי כמלאכה דאור' אפי' לד"מ כמילה בומנה, ולא שרינן אלא אמירה במידי דליכא אלא אסור דרבנן יז', ולדבר רשות אפי' כה"ג אסור

נחל אשכול

צעי מע"ל כיוס הולדו, לא עדיף יוס הכרחו דצעי מע"לע וכ' הרא"ש חצעי' לא חפסטה וס"ל לקולא, ורי"ף כ' דחפסטי דצעינן מע"לע, וכ' הר"ן צינמות סס חפסטי דרנב צינמות מוקי צרייתא הכי. ותמוה ק"ג לאמוראי צתרחי סתס דלא מוקי צרייתא הכי לא מוכח מידי. ומלאתי צה"ג סגס ח"ס נותנין לו ז"י מע"לע להברוחו, חיינו והא תני יוס הכרחו כיוס סולדו מחי לאו דלא צעינן מע"לע, לא עדיף יוס הכרחו וכו' וכך נראה ג' שאלות פ' אחריו, ולכך הביא רבנו כאן ס"ג ור"א. א יצמות ס"ד ע"ב. ב שבת קל"ד. ג צנשר סכל סדס סי' בין עיר לצנשר. ד כך דייקו תוס' מולין מ"ז מדקתני ג' הביאתו, ו' דס"ל כרבי צב' הוי חוקה ופי' מהרש"ח דאלת"ס מחי קמ"ל צראשון וסיני, אלח ר"ע צעי לומר לויי מתו צ' לא הוי לריך לסזקק בדבר, אבל כיון שמתו צ' הוי חוקה כ"ז שלא נודע צמחי תלוי, וכיון שחלל שחלוי צדס ידעינן בכל חינוק אדום מחמימי, ודבריו נכוני' סכך דייק גמי' יצמות ס"ד מעשה צד' לחיות מדנקט רשב"ג א' צ' ג' מתו וסרביעית צהס לפני ס"מ ג' הוי חוקה דל"כ מקמ"ל צג' ראשונות. והנה ס"ג ורי"ף ור"אש גרסו צחולין צמעס דר"נ ג' ומת רביעי צה לפני, לפ"ז יס לדייק דר"נ כרש"ב ס"ל, וקסה למה לא הביאו ס"ס צינמות ס"ד גבי פלוגתא דרבי ורשב"ג, וצנבת גרס רי"ף שלישי צה לפני וקסי' נמי סול"ל צינמות ולאתויי ראי' דהלכה כרבי כיון דר"נ כותי'. וז' שגס צימי חכמי ס"ס סו צ' נוסחי צצרייתא דר"נ, מד תנא ג' ומד ד' דצחוספת' פ' כל כתבי תני ג' והאי צרייתא סגוי' צירוש' יצמות ספ"ו וסס גלמור צסס ר"ע רביעי צה לפני, והא לרבי והא לרשב"ג, וכה"ג כ' תוס' שבת ס' וקני דרוס אמרו צ' וג' פטור ממחנות, צ' לרבי וג' לרשב"ג, להכי צצבת הביא רי"ף שלישי הביאתו לפני דסס צבל' מילה ודאי קי"ל כרבי מ' הסכנה, וצחולין הניח נוסח שחלל צירוש' ססס לא ר"מ. — לענין אס מתו אמיו מ"מ אס מולין ג' כשיגדל כמ"ס הרמב"ם ע' ברית ח' דף 82, 127. ה צינמות ע"ל חצעי' ח' ערלה סלח צזמתו מקרי ערלה ומשמע סס לאמוראי צתרחי ס"ל דלא הוי ערלה ואף סני' מחוס' דף ע' דלא חפסטי צצצלי מיהו כ' דצירושלמי חפסטי דלא הוי ערלה וכ"כ רמב"ם פ"א תרומות. ו כך נ' מה"ג ה' מילה סהבית צרייתא שבת ק"ל כסס סלחן מצויאן אותו דרך ר"ה כך ח"מ דרך גנות חלרות וקרפיות, ולר"ס אמרינן סתס כולן רשות ח' לכלים שצבתו צתוכן ואף לדבר רשות מותר (ופלי סהב' ערוצין כ' אמר רב הלכה כר"ש). ז ערוצין ל"א. ח שבת ק"ל. ט פסחים ל"ב. י ספ"ט דשבת. יא ערוצין ס"ו. יב דלס נשחתפו ג"כ סמכינן צמקוס ערוצ ומותר להביא. יג אף שזיל אחים לי מ' דאור'. יד כך הסיב עליו רי"ף. טו והוסיף רי"ף לשון מעשה דקלמור פרושו מלמכס דקרי חנישי למלמכס מעשה כדאמרינן צין יוס ז' לססת ימי המעשה. טז ל"ל נמי לא גרס והא מר לא אמר זיל אחים לי, ע' שאלות פ' וירא ופי' שמות, מ"מ לא נולדו סס שהתיר אמירה לגוי אלח לאתויי לצב מעירובא דליכא אלח אסור דרבנן, ואי הוי שרי' למימר ל' למיעבד ח"דא הוי אמר שרי' לומר לגוי למיחס חזין. יז לא כעטור שהתיר לומר לגוי להדליק נר לסעודת

ספר האשכול, הלכות מילה, יולדת, חולה, וגרים.

אסור א. והיכא דאשתפך חמימי ואיבדר סמנין בחר דאימהל, עבדינן ל' בשבת אפי' ע"י ישראל משום סכנה, אבל אי אשתפך מקמי מילה לא מהלינן בשבת כיון דאינו מוכן חמימי דלאחר המילה אלא מלין לטחר, דההוא ינוקא דרבה נמי אשתפך חמימי קודם מילה ולא אמר לגוי זיל אחים לי, וש"ט אי ידענא למפרע דחסרו טיא דבעינן לאחר המילה וצרכינן לאחר מילה לחלולי שבחא לא מהלינן ב', והכין טשין דברי הגר"צ ור"א משבחה ובה"ג ג. והיינו דאמרינן בפסח שני ד הכל חולין הן אצל מילה ל"ש בריא ול"ש חולה ואין מחמין לו חמין להברותו ולטולו אפי' לר"א דמכשירו מילה ד"הש אין כורתין עצים לעשות פתמים היכא דלא הוחמו מים להרחיצו מע"ש שעושיין התנוק ראוי למילה. ואי קשי' מהא דתנן אם לא שחק ה. . שבותין נינהו לרפואה דמדתי הדיר אחר המילה כיוצא בהן, ושבות חמור לא החירו שהרי אמרו כורך על אצבעו וטביא אפי' טחצר אחרת ואלו בר"ה לא החירו ו אע"ג דלאחר יד הוא ז. אמרו רבוחא הלכה כראב"ע ח מרחיצין התנוק ביום ג' שחל להיות בש' וכ"ש ביום הראשון שברחיצין כדרכו בין לפני המילה בין לא"המ בין בהמין שהוחמו בשבת בין שהוחמו מע"ש בין הרחצת המילה ובין כל גופו מפני הסכנה, והאי שהוחמו בשבת לאחר המילה קאי, ובאשתפך חמימי בחר ט' קאי. דאשתפך קודם ט' לא מהלינן לי ולא מייחמין לי' לירי ס', אפי' ע"י גוי אסור להחם בכה"ג כדאמרו דהו"ל שבות דאי' בי' מעשה.

ח"ד

נחל אשכול

ט. א מ' דס"ל לכל לורך מזה מותר כר"הש ולא כרמב"ן דס"ל דוקא במילה. ב וכ"ד הלמודי הרו"ה, אבל לרמב"ן כשחסר המים דבעינן לאחר המילה, מהלינן שאין לזלוף אלא שעתה, ואחר המילה מומינא ב'ה הסיתר מ' סכנה ולא שייך דין מכשירין, והאי מטעם דאשתפך חמימי דלא חמור לכחם מים, שם חסרו המים שהיו לריבין קודם המילה להכשיר התנוק שיבא ראוי למוול. ג רי"ף כ' היכא דאשתפך חמימי ואיבדר ס' בחר דלמהיל עבדינן מ"ס, מ' אי קודם דלמהיל אשתפכו הני דלריבין לאחר מילה לא דחיק, ומ"מ ה' אפשר לדחוק ולפרש דאשתפך מאי דלריבין בחר דלמהיל אבל כבר ידענו זה קודם המילה אבל מדברי שאלות פ' שמות וה"ג ברור כדברי אשכול. ד פסחים ס"ט וכ"כ רבנו בת"ר אף לר"א אין מכשירין ד"ס אלא אם הפקטן ראוי למוול אבל אם אינו ראוי עד שנחלל ס' לחמם חמין לא, וכ' סר' שמואל ב"מ הראה לו כן מפ"י הרב ר' שלמה, והוא מפרש"י סס. ואף שגמ' נאיד שם מהאי סברא, דלר"א אפי' בכה"ג ד"ס, מ"מ לרבנן קיימא סברא זו, וכל זה חמלא במאור. ולא זכיתי להבין דבר"ד שאין ראוי למוול שחסרו מים דלריבין קודם המילה אף הרמב"ן ס"ל דאין מלין, אבל רמב"ן מייירי דראוי למוול אלא דחסדי מיא דלריבין אחר המילה בזה שפיר י"ל כרמב"ן אין למינא אלא שעתה, ואחר המילה ב'ה מומינא הסיתר מ' סכנה. ולכאורה יש ראוי לרמב"ן מהא דשבת ק"ו לר"ס מקלקל במצורע מיב מדאלטריך למחרי מילה, דלמא הולרסה להסיר בשביל המילה לאחר המילה שבה מחקן (ויבא מ' דאו' כד' ר"פ שבת קל"ג, לרמב"ם במילה מפרק לרפואה וחובל נמי ס"ל דחייב מחוס חילדס דמפרק עפ"י דס"ל שבת, אבל לרש"י וחוס' חובל ח' מחוס נטילת נשמה ומילה נמי נטילת נשמה כח"ס חוס' כחובות ה' וכ"כ רש"י טרובין ק"ב ע"ב מוכן דס חובל הוא, מיהו מ"מ קשי' למ"ס חוס' שבת ק"ו ר"ס מחייב בחובל אט"פי שח"ל כלל, מנ"ל למווד זה מומינא, המינא הולרסה הסורה להסיר שיבא לרפואה עמג"א שכ"ס וס"ו שחובל לרפואה לכ"ע חייב. שיב ראיתי שח"א"מו ז"ל ה'ק' קושי' זו על הב"מ פכ"א שכ' מייח רט"ו על מכה למשך דס ח' מחוס מפרק) ולרמב"ן ינחא אי במילה ענמה ליכא א"דא ודאי מהלינן שאין למינא אלא שעתה וכיון שאח"כ ב'ה סכנה פשיטא דמהלינן אבל לרז"ה ולרבנו קשי' וקמ"מ ברשב"א נמי ס"ל כרז"ה ומביא ר' במילה אם שחט יספר ולכתחלה לא ישחט אע"ג דמונע משמחת י"ט, כיון שידע שח"כ לריך לדמות וה"ג במילה. ודין להיות כדון, צי"ט אפשר להזמין עפר מעי"ט, וכן הכא ה' אפשר להסח חמין דלריבין אחר מילה מע"ס, והוי בכלל מכשירין דלמע"ס ולא דמי, משח"כ במילה, דאי מילה לית צ"י אסור, פשיטא מותר למינן אח"כ מחוס ס' כיון דא"ל מע"ס וכ"כ חוס' פסחים ס"ט מחוי קרביו לא חקרי מכשירין, כיון דאח"ל מע"ס. שוב מ' דרז"ה עלמו כ"כ, אשתפך חמימי תדמה המ', ואע"ג דמכשירין אחר שחיטת פ' ד"ס, פסח א"ל מע"ס, אבל חמין לרחוק אפשר מע"ס, ולפ"ז מילה דא"ל מע"ס פשיטא דשרי ול"ל קרא. ה שבת קל"ג, ו' שנוחו לקושי' רמב"ן על רז"ה מדאמר אם לא שחק כמות מע"ס לועו בשניו ומוחן, וכורך על אצבעו ומביא אפי' מחנר אחרת שלא ערבו ומחירין אסורי דרבנן קודם המילה מחוס רפואה דלאחר מ' ? והר"ן ת' אי אחרת שחסרו דברי' אלה קודם מ' לא מהלינן ומחני' גדלא ידעו עד אחר מ' ואיכא ס' ואפ"ה כל דאפשר לשנויי מחשינן (ו"ל שכ"ד חוס' קל"ג ע"ב ד"ה לועס, דאי ס"ל דמייירי קודם מ' כרמב"ן, דבריהם שפת יתר) וכ"כ בצ"י רס"ו. אבל המעין צש"ע רס"ו סעי' ג' וד' יראה שהב"י חזר בזה אף שפסק כרז"ה ורשב"א לענין אי אשתפך חמימי דלאחר מ' תדמה, מ"מ אי לא שחק וכו' וכל היתרים דמחני' מחיר אפי' קודם המ' וכפשוט המסנה וכלשון הטור, והטעם דליחא מ"ס ר"ן ליסר רז"ה ורשב"א בכה"י. דרשב"א גופא במדושו ס"ל דמחני' אם לא שחק קודם מ' איירי, ואע"ג דאשתפך חמימי קודם מ' אין מלין, מ"מ כיון דמחני' שבותין דרבנן לריך תמיד לרשות אחר מ', כרפואת כמות ואספגות ורמינא הסירו נמי קודם המילה הני שבותין, כיון דבלא"ה מידחי לאחר מ' והסירו כורך ע"א ומביא אפי' למ"א דמחני' דרבנן דלאחר יד הוא, ועוד כ' אפשר דכל שבותין דלאחר מ' שרין קודם מ', וכ"כ המחירי, א"כ יש לסמוך אהיתרי' דסעי' ג' אפי' קודם מ' ולא כח"ס. וכדברי רשב"א נוטין דברי אשכול פה. ו לעג"ד מדאמר במחני' אפי' מחנר אחרת שאינה מעורבת ולא קאמר אפי' למחוי המפושט כדאי' פט"ז א', או לכרמלית כדאי' בערובין פ"ט ב' או למחנר ספרן כדאי' שם, אלמא דוקא למחנר אחרת ולא לכרמלית. ז מרמינא שהסירו קודם המילה לא הביא ראוי, שסר"ן כ' שאני שבות דרמינא דלא אסרו אלא מגזרת הבונים שהיו מחמין בשבת, ובאמת לא הולרך לזה כיון דכל חנוק ל' רחילה לפני מילה, פסחים ס"ט הכל חולין אלא מילה ולריבין רחילה, ואי אסרו עקרו דין חורה ביום ח' ימול אפי' בשבת ולא רעו לעשות כן כמו שלא גזרו במילה ש"י ד"א, דנכרתו ע' יג"ב כח"ס חוס' מגלה ד'. ח שבת קל"ד, לשון רי"ף. ומח"ס רבנו שמחמין ביום א' וביום ג', דס"ל כר"ף ורמב"ם דביום שני לא, ומ"ס חיי"ט

צ"ט

ספר האשכול, הלכות מילה, יולדת, חולה, וגרים.

ר. ת"ר א מילה דוחה צרעת בין בומנה בין של"ב, שוי"ט א"ד אלא בומנה לבד ואי מקלע חרחי בומנה נמי דחי ב ומילה בין בומנה בין של"ב א"נ אלא ביום דתני ג אין לי אלא הנמל לח' שנמול ביום ד נמול למ' ליו"ד וכו' מנין ח"ל וביום הח' יפול ה. תנן ו קושרין טבור של וולד בשבת וטעמא דלא ליעיל זיקא וליחחכן ז ויש טפרש שלא יצאו מעיו, ר' יוסי א' אף חותכין אותו. אר"נ הלכה כר"י, אר"נ מודים חכמים לר"י בטבור של ב' תנוקות שחותכין, מ"ט דמנתחי אהרדי, פ"י זה מושך לכאן וזה לכאן ויביאו לידי סכנה שיצאו הטעים ח. אר"נ כל האמור בפ' תוכחה ט עושין לחיה י בשבת שנ' ומולדותיך ביום הולדת אותך לא ברת שרך מכאן שחותכין הטבור בשבת, ובמים לא רחצו למשעי יא, מכאן שמרחיצין את הולד בשבת, והמלה לא המלחת מכאן שמתלחין את הולד יב והתחל לא חתלת, מכאן שמלפפין את הולד בשבת יג. . . והלכה כר"ש באסורי יד. אשה שילדה בשבת מתלחין עלי' ש' דתנן טו מילדין האשה בש' וקורין לה חכמה טמקום למ' ומתלחין עלי' ש'. ופרקי סכדי קתני מילדין בשבת, דפשיטא לן דבטלאכה דאו' איירי, להביא מטה ומשבר מר"ה, דבמידי דרבנן פשיטא טז, ולמה חזר ותני ומתלחין? לאחויי הא דתני אם היתה צריכה לנר חברתה מדלקת לה, צריכה לשמן חברותיה מביאות שמן ביד אפי' בר"ה ולא בכלי, ואם לא ספק ביד מביאה בשערה יז ואם לא ספק בשערה מביאה בכלי דרך ר"ה, והא נמי פשיטא כיון שצריכות לנר שמדלקת, דמילדין האשה קתני? ל"נ אלא אפי' סומא, ט"ד כיון דהיא לא חויה אסור, דחברותיה אינן צריכות לנר, קמ"ל דיתובא מיחבא

נחל אשכול

נפ"ט לרמז"ס כ"ט ביום ז', נהפוך הוא שמשונו נפ"ט, ופי"ט נפ"ט ומחזורו נ' בטליל דוקא ביום ח' וג'. א שבת קל"ב. ב שבת וי"ט יחדיו דליכא לאזין טובא, או לרעת וסבת יחדו, ע' הוכחה לזה בצרית ח' דף 91. ג יצמות ע"ב. ד שבת קל"ב פחוס' דילפינן מנן שמונת ימים. ה וי"ז יתרה דרש, ע' ברית ח' דף 14 שגיאה נסג"א ומ' סכעיר עלי' דחי בטל י"ד. ו שבת קל"ב. ז שאלות שמות, ופי' ז' סכצ"א צרש"י. ה למה הביאו רבנו ור"ף וס"ג מודים חכמים כיון שכבר פסקו כר"י? מ"ט ז"י נ' דוחק. ו' נבחיכת טבור אין כאן מ' דאורייתא כמ"ט חוס' וגם חס קושרין ולא חותכין אין סכנה, ור"י הסיר לחתוך חסום לערל דיעקא כמ"ט חג"א, אבל חלומים דמנתחי אהרדי מודים חכמים דחותכין דבלא"ה נמלאו מסוכים כרש"י ושמע מינה מודים דרבנן דמותר בכפ"ג להביא סכין אפי' מר"ה לחתוך טבור וכך נ' מפ"מ לרמז"ס במד אין ס' חס קושרין, ושז מ' בשאלות שמות כדברי: מואי לחתוך טבור בשבת, בתרי ולדי לא קמבעי, דמייסין לאנתוחי וחאי ליה ס' ושרי, כי קמבעי' צמד. ט יחזקאל י"ו הוכיח ישראל צמד טעסה קצ"ה עומס. י ר"ל לילד של חסיה, ואסמכתא הוא דשמעין מסאי קרא דברים הנלרכים לולד ולהכי עושין אף בשבת. יא ללמח ולהחליק הכשר. יב ערוך ע' לף צהרס יבש שמוק. יג כורכין אוחו צסדן מכרסו עד דגלו ופרש"י אבל ליטב אצרוי שנתפרקו והיינו אסובי יעקא לא, שזה חוסר ר"נ צדק ק"ג. מיהו אין כר"ש קיי"לן שגס זה שרי כמ"ט צסמוך, ולדעתי חסרו כאן איזה תיבות. יד כלל זה ל"נ צש"ס ע' ערובין ל"ב צחוס' ומגאונים קבלו, ור"אש ערובין פ"ג ס"ג ובס' תנאים וא' סי' ל"ה. טו שבת קכ"ח קכ"ט. טז וכ"כ רשב"א, וקשה חס מילדין בא"רא, לתמי חני וקורין חכמה מ"לח, חמומין דרבנן? וצירוש' מתרץ קמ"ל אף החכמה הבא לילד ותמי' לה אלפים לכל רוח דחנק פ"ב דר"ה, ואפשר דהו"א רוב נשים מיות יניסו צטרס הבא המינדת וילדו, וגם קמ"ל קורין מילדת אף קודם שיעור שמחלין שזהו משתשב על המשבר כדלקמן, ומילדת קורין אפי' כשחרגים מעט. ודע שהרשב"א הוכיח שמילדין החשה צאסור דאו' איירי, מדפריך בש"ס מכדי קתני מילדין, לתמי לריך לשנויי לנסיף ומחלין ע' שבת, וא"א צאסיר דרבנן איירי מילדין וקורין חכמה נמי ליכא חלל דרבנן, פשיטא דלריך לתמי' דמתלחין בא"רא. נסחר צזה כל סלפולא של תי"ט. מיהו מהו ח"ד"א גבי מילדין בשבת לא הדיענו הרשב"א, ואפשר כמ"ט רבנו להביא חסר מר"ה. ויותר ע"פ מ"ט חוס' ע"י כ"ו הא דאחר שבת ק"ו בשיט ידו למעי צהום ודלול עיבר צנמעי' מ' משום עוקר דבד מנדולו תולדה דגוז, ס"ה צאדס, מיהו כ' ציושבת על המשבר וכבר נעקר ליכא ח"ד"א וכן צכלו לו מדסיו וערשב"א שס ועכ"פ אשהכח ח"ד"א צלידה. יז סכה צשערה וכשבא חללה מתקמה ואין כאן חלול ש' כיון שאין דק הולאש צק, ומ"ט צירוש' דקמ"ל שותנין לחכמה אלפים לכ"ד מתקנת ר"ג וכן לעידי ק"הם ולכל הבא להניל כד' ר"ה פ"ב. ומשמע שאף שצלו רחוק י"א מיל ממקום הללה מ"מ סס כחנשי עיר והולכין צ"א חמה, גס הרמז"ס ור"ף לא מחלקי, וקשה לדעת רי"ף ורמז"ס חמומין ע"מ דאו' קח עבדי ח"ד"א שלא לנורך הללה, ואיך יוכל ר"ג לעקור ד"ח צקוע? והאי צעדות ק"הם דלמדנו מאלה מועדי ס' ח"ח"א צמועדס, שאלה מחלל על קריאתם, ח"כ סוין לקרבנות דלמדנו דהותרה שבת ע' פסחים ע"ז, ח"כ זה שאלו י"א מיל צטבור ע"פ צחול סלכו, ולאחר שהעידו מחחיל שבת סלסס, וע"כ ל"ל דשבת הותרה לק"הם, דצתי"ט צפ"א דר"ה חלוצו צבא דאפי יחיד מחלל לע"הם שחא ינטרף עם אחר, שאיך מחללין על סספק ועל מכשירין (קושי' זו צלא"ה ל"ק דעקר דחוי למדנו מקרא אשר הקראו, על קריאתם ח"ה, ומה חלול שייך בקריאה חס לא ע"י הליכה עדים, ח"כ והאי כוונה תורה לחלל צבליכס זו, וחוי דל"ס לקרוא מכשירין חלל צדבר שאפשר לחקן קודם שבת, אבל דבר שא"א אין לו דין מכשירין וגמשב כגוף המנוס כמ"ט חוס' פסחים ס"ט וחוי קרביו לא מקרי מכשירין כיון דאח"ל מוחתמו, וע' חוס' יצמות ו' ע"ב דפתילה כשרפס דמי, וכ"כ הרז"ה צפסחים שס מכשירין דא"א כלל מוחתמו לא וקרלו מ' וד"ט) ואוסוף להקשות הלא כמה וכמה כיתי עדים לפעמים מ' הולכין אף שיש ס' חס ינטרכו להס, ועוד מנד ד"ת כל ישראל נאחן לעק"הם, ומכ"א שגס עדים המכירין עידי ק"הם מחללין אפי' חד עד סכרה כמ"ט חוס' ר"ה כ"ב ורמז"ס, ויש כמה ס' צדבר חס ימלא שני להבירה, ואס ימלא, עדיין אין כאן חלל חד לק"הם? וע"כ ל"ל לק"הם הותרה שבת, וא"י לדקדק צחלו. אבל מה שסחיר ר"ג לחכמה וצבא להניל אפי' צא רחוק י"א מיל ויותר לורך אחר סללה צלי לורך אלפים קשה לרמז"ס (רשב"ץ ומהר"ם חולקים) וסיעתי' לפ"ג שבת דחוי' ולא הותרה ח"כ כל מה שיש לעשות צסיחר ל"ע צאסור, ומכ"ס אחר שצברה הסכסכ? דוחק לומר דלא חסר מ"הם יב"מ חלל חס הולך כולס צר"ה צלא ספק ר"ה צחיים, אבל נח בעיר או צכרמלית צחיים ליכא ח"ד"א (ובי' אפשר צזה ליטב הא דאר"ש יומא ס"ו עתי לתמי הלכחא שאס חלס מרכיבו, ולא קאחר צפשיטות לענין יב"מ סחי מירושלים לנוך, דו"ל דצזה אין נ"מ כ"כ כיון שהיו יו"ד סוכות וע"כ סו"ס שאלין ח"ב

ספר האשכול, הלכות מידה, יולדת, חולה, וגרים.

מיחבא דעתה, אמרה אי איכא מידי חברתאי חזין ועבדן לך. אריא"ש עושין מדורה לחיה בשבת, סבור מיני' ה"ט לחיה אבל לחולה לא, ה"ט ביטוח הגשמים אבל בימ"ת לא, ולא היא ל"ש חיה ל"ש חולה ל"ש בימ"ת ל"ש בימ"ת, מר' שמואל א הקיז דם ונצטנן עושין לו מדורה אפי' בתקו' תמוז. ובירוש' אתמר אמתני' ומחללין ע' שבת, שמואל א' עושין לה מדורה אפי' בתקו' תמוז ב' וכ' רב אחא ג' . . . ומחללין עלי' השבת כל זמן שהקבר פתוח. ומאימתי פתיחת הקבר, אביי אמר משחשב ע' המשבר, ר"ה אמר משעה שהדם שוחת ויורד, ואמרי לה משעה שהכרותיה נושאות אותה ד', ודייקו רבוחא ה' מדלא אמר ר"ה עד שיהא הדם שוחת ש"ט קודם שעור חשב על המשבר מחיל שעורי' דר"ה. וכ' הגר"צ כאביי עבדינן ולא מחללין ש' עד שיהא הדם שוחת וחשב על המשבר. ולא חוינן טעמא להאי פסקא, דס"ג להקל ובכל א' משעורין אלה מחללין ו'. עד מתי פתיחת הקבר, אסיקנא נהרדעי אמרי ג', ז', ל'; ג' בין שאמרה צריכה בין שאמרה א"צ מחללין עלי' ש'. וכ' רב אחא ז' אפי' הרופאי' נמי אמרו בריאה היא האי בריותא לאו מידי היא ועבדינן לה מדורה וחמין ומבשלין לה בשולא כדעבדינן בחול ה' מג' עד וי"ן אמרה א"צ אין מחללין, שתקה מחללין מספק ט' טו' עד ל' אפי' אמרה צריכה אין מחללין, אבל עושין לה ע"י גוי כדרב עולא דא' כל צרכי חולה שא"ב סכנה עושין ארמאי בשבת, ודוקא בחולשא מ' לידה י . . . חזי לן דהני ג' זמני מע"לע השבינן כההיא דאמרינן להברותו וי' מע"לע יא. כ' רב אחא יב' הא דאמר רבא יג' עוברות ומניקות מתענות ומשלימות בת"ב כדדך שמו"ט

נחל אשכול

אוחו וכו' וכשבא לסוכה נתפרדה חבילת יצ"מ וליכא א"ד(ה). ואף חי נתעקש שבאמה לא החיר ר"ג אלא אם הלכו להלכה פחות י"א מיל, עדיין לא הוגה לר"ע ולר"מ דס"ל תמוזין אלפי' מ"ה וכו'ין שהלכו ממקומו להלכה אלפי' החיר לילך עוד אלפי' ולא מיניו שהני תנאי חולקי' על ר"ג הוקו, וסק"ל איך עקר בק"ע. ועוד יש לחקור צבא דאמר ר"ע ספ"ה דערובין אין לו ללא ממקום ערובו ור"מ צב"ד מ"ט סס ס"ל עקר ערוז צפת, ולמ"ש הטור ס' ת"ח להכי חקילו לערז צפת לפי שתמוזין דרזנו, ואלו תנאי ס"ל דלוי' ואפ"ה החירו צפת? וע"כ ג"ל קבלה בידם דמ"ש חורה אל יאל' חיס ממקומו פרושו מן המקום שצוהר לשביתתו ולמקומו או ע"י רגלו או פתו. ומ"מ קס"י צב"ד שאין כאן ערוז וא"ד? ואפשר כיון דלא מחייב אלא אם יאל' ממקומו ושביתתו, וי"ל צב"מ סהולך צפת להליל סס מקום שביתתו דלגבי שמיא גילא צ"ה סס שמחייב ה"ה לילך למחר למקום פלוני להליל ולשבת סס א"כ סס שביתתו ומסס מחיל תמוז. אך מ' איפכא צב"י יומא ס"ו הא דהחירו לו למזור עד ס' אחרונה אפי' למ"ד ת' אלפי' דאור', כיון שלא ה' סס מקום שביתתו בתחלה לא מקרי מקומו. מ"מ אפשר דס"ל נמי צב"ד דאף ממקום סילא מתחלה לא מקרי מקום שביתתו כיון דחורה לוחה סילך מסס צפת למקום אחר להליל. א נוסחתי וה"ג, וצרי"ף רצ ששת. ב מאי קמ"ל, כבר הביא הבבלי שאמר הכי? מצבלי למדנו דמותר לחיה אם נלטנה דעקר מימרא דשמואל הקיז דם ונלטן עושין מדורה, ודי לילדת שדוית כחשיב"ס דצטינן נלטן וכ"כ ספ' שאין חלוק בין יולדת לחולה וצטינן נלטן, אבל רמז"ס כ' עושין מדורה לחיה אף צימ"ה סנה קשה לחיה הרבה אבל אין עושין מדורה לחולה להתחמם, הקיז דם ונלטן עושין לו מ' אפי' צב"ת, והקטו עליו חגמ' דמשמע דאין חלוק בין חיה לחולה דעושין מ' אם נלטנו? ולענ"ד הרמז"ס ס"ל חולה שנלטן דינו כהקיז דם ונלטן, ולא דבר אלא מסתם חולה שהקור אינו מויק לו אם לא נלטן, אבל בחיה ס"ל מסתמא אמרינן נלטנה, והוכיח כן מד' שמואל גבי חולה אחר הקיז ונלטן, וציוולת אחר צירוס' פרושא דמתני' ומחללין שבת עושין לה מדורה אפי' בתקו' תמוז ולא הוכיז ונלטנה וסמס תקו' תמוז חוס האויר גדול ש"מ סמס חיה עושין מ' אפי' צלא נלטנה. וכ"מ צב"ת חות' פ' שמות: אשה שילדה צב' אפי' ג' שלה צב"ת אע"ג דהיא אמרה צריאה אני ולא צריכנא למדורה ורופאין נמי אמרו לא צריכה, הדיא צריותא לאו בריותא היא ועבדין לה מדורה וחמין וכל נרצה כדעבדין בחול. ג צב"ס הכונה למ"ש. ד שאינא יכולה לעמוד. ה לשון רי"ף. ו וכן צב"ע גם הרמז"ן השיג על רי"ף אבל הר"ח מציאו הג"מ ורצ"ן ס"ו פסקו כאביי ומשמע שג' צב"מ והלכתא כאביי. ז פ' שמות. ח רמז"ן מולק אם הרופאי' מסכימים עמה לא מחללין, ורש"ז כשאלות. וממ"ש השאלות צב"י ראשונים עושין מדורה א"א א"ג, מג' עד ז' א"א צריכה, מו' עד ל' אין מחללין אפי' אמרה צריכה מ' לידה, ש"מ כה"מ צב"ד מדורה נמי הדין כן ולא כראב"ד וצ"י סכ' עושין מדורה לילדת כל ל' ע"י ישראל. ט כר"פ, וצב"ע ס"ל לא פרש צב"ת, וחרי"ז כ' אמרה ל' מחללין, משמע סמס לא, וזה נגד רס"פ, והטור ס"ל כ' לסדי' סתמא מחללין. וכן תמהני על הרע"ב שפרש לא אמרה ל' אי אין מחללין, מ' שתקה א"מ, נגרר אחר ל' מר זוטרא, אבל מסקנא דנהרדעי דוקא אמרה איני ל' א"מ אבל שתקה מחללין. י אבל אם היא חולה מ' לידה פשיטא דלא גרעא משאר חולה שיב"ס ומחללין. יא יצמות ע"א. גס הרש"ז צב"ת שבת ק"ל מישב דעת ה"ג בצופן שז"י מע"לע צטינן ונחתו לסברא זו ריטב"א ערובין ס"ח וחוס' סס וצ"ק פ' כמ"ס מהרש"א צב' מקומות אלה, ובר"אם צב"ק סס כ' צפשיעות מע"לע וכן חו"ס דיני פ"ג צב"ת ריש כלל ר"ט, אע"ג דלא מפורש צב"ב להדי', אין זה סתירה דהא כחובות ס' גבי פרש מן החלב ג"י אין מחזירין לא מפורש צב"ב מע"לע וצירוס' מפורש וכקיי"ן, וכן לא מפורש פסחים ר"ה גבי חרעלית שיצבה ע"ה צב"ג, וצירוס' מפורש מע"לע וכן צב"ע פ"ו לענין כ"ה יום, ומ"ס צב"הד הביאו ש"ע תרי"ז להלכה דמתוס' גטין ט' ל"מ כן, הכי מפני כך דחמו כל בני רבוחא צב"ג לסקל? וכ"כ בגמ"ה נחן אדלר בגליון מ' דצטינן מע"לע כס"ג. וצב"י מ"ק א"ט כ' חכס א' שמ"ש אין מעידין אלא עד ג"י היינו מע"לע, דאח"ל זה יסתה צמ"ט, וזה צב"ע שעות, והוא משיבו אפשר כמו צב"ט לפ' צלוינת לילה, שלדעס שסברה סוף ליל גרס, לאו בצריכות השעות תלוי אלא זמן עלות השחר גורם שני, וה"נ סוף שקיעת חמה ג"פ גורם שני נורה. דצרינן נכוני' צטינן זה, אבל לענין חולשת הלידה לא מסתבר למימר לוחא חסיר הפולשא צמ"ט ולו צב"עם שהרי אנו רואין שהשקיעה ל"ג מידי להברוחה ולהחזיקה, ואדרבה אנו רואין להברוחה צטינן מע"לע כרא"י שהביא רבנו וצב"י חורה שבת סעיר על פרישת העונה אם בשעה אחרונה ציוס מותר מיד צלילה (וגדה ל"ח שפורה גרים ועל"ה ס"ד ס"ד), מכל זה אין ראי' נגד נד"ד דהסברא עתה לחזור לצריאות תלוי בצורך הזמן. יב שאלות ח' הברכה. יג פסחים י"ד.

ספר האשכול, הלכות מילה, יולדת, חולה, וגרים.

שמו"ט ב"ה, אבל היה אין להתענות ב"ה עד ל' יום. טעמי' חוי לן כיון דשרי לה רבנן נעילת סנדל א ואסור ליריד' מדאורייתא ב וכל רבותא חולקין ואמרין לאחר ו' דינה כשאר כל אדם לענין חניית י"ה, ושאיני נעלה ס' דרבנן, ופתני' ודאי לא מסתבר כותי' ג מיהו חוך ג"י או עד וי"ן כשאמרה צריכה שוחטין ומבשלין בשבילה ככל חולה שיב"ס כד' בש' חולין ד' ומותר לבריא לאכול מטנו באומצא דא"א לכוית בשר בלא שחיטה. ומהא ליכא למידק דצריך לשחוט, דאם מוכן נבלה נותנין לה נבלה, והיכא דליכא בשר אלא בהמה בחייה ודאי צריך לשחטה, דבנחירה ושאר מוחות נמי חלול איכא כבשחיטה שהרי תקן ה' . ואי איכא גוי שיכול לנחור איכא מרבואתא אטרו יעשו ע"י גוי, ול"נ לן דהא אמרינן ביומא ו' אין עושין דברים אלו לא ע"י גוים ולא ע"י קטנים אלא ע"י גדולי ישראל, שמא יאסרו בקושי התירו פ"נ ואינו מותר לכחלה ע"י מחויבי מצות, ונמצא מכשילן בפ"א כשלא ימצאו גוים וקטנים לא יחללו על פ"נ, וחו בגמ' ואין אומדין לעשות דברים אלה לא ע"י נשים ולא ע"י כותיים מפני שמצטרפין לדעת אחרת, כלומר אין אומדין כותיים ונשים אע"פ ששניהם מחויבים במצות שהם לדרם יחללו שבת בפ"נ, שמא יחשבו בלבבם גדולי ישראל לא ירצו לחלל שבת בפ"נ, אבל אותנו מכשילין דכותאי ל"ל לפ"ע ל"ת מכשול ו' ונשים דעמם קלות וטועות נמי בכך, והיינו שמצטרפין לדעת אחרת אפ' מניחין אותן לעסוק לבדן ה', הלכך ודאי ישחט ישראל ולא לנחור ע"י גוי, ואינו דומה להא דאמרינן ט מאכילין אותו הקל הקל תחלה, התם ליכא למיחש למכשול לע"ל. ופתחווי לן אפי' איכא נבלה מוטב שישחטו לו ולא להאכילו נבלה י ואפי' לא ידע החולה שהוא נבלה יא כיון דשבת נתנה לרחות אצלו בהבערה ובשול ושאר דברים יב, וליח לן למיטר מוטב שיעבר החולה על אסור נבלה דהתירה לו התורה, ולא יחללו אחרים בשחיטה, לאו מלחא הוא, דעלה דידן רמי' לחלל בפ"נ ולא על החולה לחוד, דלמדנו פ"נ יג מושמרתם את תקיתי וגו' אשר יעשה האדם וחי בהם יד. ואמרינן הוריו בפ"נ הרי זה משוכח והמונע עצמו כאלו שופך דמים שנ' ל"ת על דם רעך טו והנשאל הרי זה מנונה טז והשואל ה"ו שופך דמים יז. ולי הכותב נ' אפי' אין צריך לשום חלול ש' אלא בשחיטה יח יש לצדד דמוטב לשחוט מלהאכילו נבלה דיותר מנונה לאכול דבר טמא מחלול שבת בכה"ג יט, ותו כיון דגם בחולה טמעטינן באסור היכא דאפשר ואמרו מאכילין אותו הקל הקל תחלה, לדידי' בשחיטה לא עבדינן אלא חד אסורא ואי אכל נבלה עובר בלאו אכל כ"ו, ואע"ג דהאי ל"ת והאי א' סקילה לא קרינן נבלה הקל כיון דאיכא לאווין טובא כ, ויש שאמרו שבת דחויא אצל פ"נ וטוטאה נמי דחוי' אצל צבור, וכי היכא דבטוטאה צריך

נחל אשכול

א רפ"ח דיומא, וטעם זה כ' גם בעל שאלת ס'. ב כ"כ בפ' הכ"ל דפי' עניינים דלוי' כמשמעות הרמב"ם וסמ"ג, ור"פ דרבנן. ג יומא רפ"ח י"הכ אסור בל"ט רמי' וכו' והמיה תנעול סס', ואי חיחא לאשמיעינן רבותא דמוחרת באכילה. ויש לסתור מאסור נעילת סס' פטורה בכל אופן אבל אכילה דוקא באומצא ל' חני. ד חולין ט"ו. ה שהוליו מידו אצמ"ה פסחים ט"ג. ו פ"ד. ז חולין ד'. ח פי' הרי"ף, ולרש"י נ"ח ופי"א. ט יומא פ"ג. י דלא כמשמע מראב"ד וסג"מ שאכילתו נבלה. יא דאי ידע יש לחוש שקץ באכילה נבלה ויסתכן כח"ס ה"ר"אש ציומא. יב יש לדקדק והא אמרינן מנחות ס"ג מוטב שירצה במלאכה א' שניסה הרקדה הרצה פעמים חס נקרא מ' אחת וחלול א', ואל יחלל שבת צמ' רבות הרצה פעמים שיקטור ויורה ויזרר ויטמן עוד צ' סאין, אע"ג שכל המלאכות האלה צריך לעשות בג' סאין צשעור מעט, א"כ כ"ס שאסור לעשות מלאכה אחת אס אין צורך דבר? ויש לחלק במלאכות שבת עומן מחלקין בין מ' קצירה למ' רקוד, ועבדינן א' הרצה פעמים כדי שלא יהא צריך לעשות צ' הרצה פעמים אבל בערך שבת ונבלה י"ל אף אי מאכילין אותו נבלה ששבת צכללו נחלל צמ' צשול וסצטרה, ואין מוסיפין אסור חדש, מוטב להסיף מ' צשבת צכלל"ה נחללו, ומשעבור על אסור חדש. יג יומא פ"ה. יד פי' דאין לומר שקאי על המילה שהוא יחלל משום הללחו, דקרא אחר וסמרתם ומסיים אשר יעשה האדם וח"צ מ' אימתי תשמרו תקותי בזמן שאדם אפי' ימיד יכול למיזת צהם אבל צסכס א"א לריבין לשמור אלא תחלו צעבורו וכ"ו צתי"כ. טו יומא פ"ה, צ"ק פ"ח. טז שהסכס הנשאל הי' לו לפרסם הדבר קודם מעשה שפד"ם והוא צירושל' פ"ח דיומא. יז לפעמים נסתכן ע"י שהיה. יח כגון שאחזו צולמוס ויש כאן עוף חי ונבלה. יט עמוס' חולין ה' ד"ה לריקים. כ שטת הר"ן. קא קושי' מודעת מאי קאמר ת"ק ציומא פ"ג טבל ותרומה מאכילין אותו טבל דאי' לי תקנתא הלא אס יאכילתו טבל עובר אכל כ"ח ואס יפרישו תרומה יאכל ל"ט חלקי' צסיחא חית א' צאסור? ולק"מ דסא מסיק סס דצריחא מייירי צטבל דרבנן צעליץ שא"נ וכל אסור תרומה וטבל צבו דרבנן, וצדרבנן לא נאמרו שעדין ואין חלוק בין אכל חסכו או זית א' או הרצה, והר"ן לא תחלק כן אלא צלאוין דלוי' שחייב ע"כ כ"ח, ונהי סהמקשן שמפרס צטבל דלוי', יכול להקשות פשיטא דמפריש תרומה ואוכל תרומה לצד ומולין לצד כי היכי דלא יעבר ע"כ כ"ח טבל מ"מ ויחא לי' למפרק כסדר אר' י שא דמימרא דרבא אפשר צחולין פשיטא, וכיון דפרס לו דרבנן מייירי סרה קושי' סני', וסוב מ' כן צי"ד. ויחא לי' צזה לטון סס"ס לא לריכה צשבת דאיכא אסור ספרסה פשיטא טלטול דרבנן סצ"ע צעליץ שא"נ מר סבר טבל ממור ומ"ס תרומה ממורה. למא סדר ותי מר סבר וכו', כצד אחר לעיל דצהא פליגי? אמנס כיון סהמקשן לא ידע דצטבל דרבנן פליגי וסבין סמ"ס טבל ממור וכו' צדלוי' עסקין כנראה מקושי' פשיטא טלטול דרבנן, לכך חסי לי' סצ"ע צטבל דרבנן ולא לצד מה שאמרתי צאפשר צחולין מייירי סני, אלא גם מ"ס טבל ממור וכו' סכל מייירי צדרבנן. ומסולקת צזה קושי' גדולה ססקו סמ' ארך פליגי אי טבל ממור אי תרומה ממורה, למא לא נעשה תקון סינלל מאסור טבל ומאסור תרומה, יתקן סטבל ופריש ממנו סתרומה, ואע"פי שצריך גם לסרומה' יחזור ויערב אותה עם סחולין דסשתא ליכא אסור תורה דמ"צמ צרובא צטל וספי' למ"ד אמ"א לכתחלב דלוי', מ"מ אין כאן אפי' אסור ללוי, ומוטב שנעשה משאכלי לחולה אסור מיתה? ודאי לרש"י לק"מ דס"ל מ"צמ לח צלח לא צטיל עחילין ק"ט ויבמות פ"א ע"צ ולא צטלה סתרומה, אבל לדין קי' וסשתא ויחא דספלוגתא הוא צאסור דרבנן, להכי אין לומר נפריש תרומה ונצטלה צרוב, כיון שאסור לצטלה אסור לכ', לא שריין לי' לערב דלא לילול צאסור דרבנן, ומוטב שיעבר סחולה אסור דרבנן (סוב ראייתי צשאלת יענץ סחרץ שא"א לערב סתרומה, דתרומה סחורה למקומה סדר לטיבלל כדאי' ירושלמי רפ"ד דדמאי. ולענ"ד סמעין יחא פי' אחר ולקולא אסתמ). וראיתי לנצ"ו מ"ת ס' מ"ה ופי' ארי' סכ' יצב ציצב מ"ה אסור לצטל לכ"ט, דוקא דומי' דרוע צ' סאין

ספר האשכול, הלכות מילה, יולדות, חולה, וגרים.

צריך לאהדורי ולאחורי טחורי טבית אב אחרנא בדאפשר א, ה"נ לא נחלל שכז בשחיטה אם אפשר להאכילו נבלה ב, ולענ"ד לא דמי, ודאי היכא דמצי למיעבד בטהרה לא עבדינן במ', והיכא דאפשר בפ"נ בהיתר לא מחללינן ש', ואף אי עבדינן בחלול ש' מטעמינן בחלולו היכא דאפשר כיון דלא הותרה שבת אלא דחוי' ג, וה"נ אמרינן בפר"ש ד אמרוהו לגרוגרת א' ויצאו עשרה והביאו לו כל א' וא' כולן פטורין אפי' הזריא בראשונה, אמרוהו לשתי ג' ולא פצאו אלא ב' בשני עוקצין וג' בעוקץ א', כורתין העוקץ שיש בו ג', אע"ג שאין צריך אלא לב' ואין כורתין ב' שיש בו א' א' שלא להרבות בקצירה ה', אבל הכא בהיתר לא סגי למיעבד שאם לא ישחט בעי למדחי אסור נבלה, ואי שחט מדחי שבת, מוטב לעשות דחוי א' וישחט. ממה שיעשה החולה הרבה דחיות בכל כ"ו ו'. גרסינן בערכין ז' א"ש אשה שישבה על המשבר ומתה בשבת מביאין סכין אפי' מר"ה וקודעין את כריסה ופריך פשיטא דהא תנן נפלה עליו מפלח ס' ח' ס' מ' ס' שם ס' אינו שם, ס' נכרי ס' ישראל מפקחין עליו הגל? מ"ד ת"ת התם הוי ל' חוקה דחיותא אבל הכא דלא הוי ליה חוקה דחיותא מעיקרא אימא לא קמ"ל דמחללינן שבת אפי' כהאי ספקא. מעוברת שמתה ולד דילה מיית ברישא, מעוברת שנהרגה היא מתה ברישא כל זה כ' בה"ג, והגר"צ השמיט דין זה, ול"י טעמו ה' ואי

נחל אשכול

כאן רק טעם, אבל לנטל יבש צינע והוא צעין צלסורו עומד שאם יבא אליה ויאמר זה האסור נשאר צלסורו לא סתירה חורה לנטלה, ויש מציאים ראוי חקושי' זו דלא אמרינן יפרים חרומה ויערבה צמלין, דאיידי כאן צינע צינע ומ"הת אסור לערב, ולפמ"ש אין כאן הוכחה דבאסור דרבנן איירי. ובה' הערובת הארבעה דבין זה. א יומא ו"ז. ב כ"כ רשב"א. ג רמב"ם וע' לקמן. ד ומחות ס"ד. ה והא דא"י סס ס"ג לרבנן בק"ע בג' גברי וכו' ולא ממעטין, דלגבי עומר הותרה שבת דילפינן ממועדו והוספה לקרבנות פסחים ע"ז, ואפשר נמי וחסו פרסומי מלתא דד"ש עושין כבחיל להוילא מלבן של דוקין דחמרי ק"ע דוקא במ"ס. ו וכ"כ סב"ח. ודע מ"ס רשב"א מוטב להאכילו נבלה שהוא ניטא אחר סברת רמב"ם שבת לא הותרה אלל פ"ג אלל דחוייה ומתה שבת לטומאה שדחוי', אבל חשב"ך ח"ג ל"ז כ' אע"ג דטומאה דחוי' שבת הותרה אלל פ"ג דאשכחן עבודה הותרה בשבת, ה"ה פ"ג, דביומא פ"ה יליף ר"ע פ"ג ד"ס ק"ו מעבודה (ואע"ג דרבא יליף חומי בהס, כיון דליכא למילף ס' פ"ג מק"ו, אבל לודאי ק"ו קא"ו) ש"מ דהותרה ש' לפ"ג. ולכאורה קשה מזה לרמב"ם ולרבנו דס"ל דחוייה, וכל דקסי' לר"ע דילף מעס מוצחי תקנתו לחות ולא מעל מוצחי אבל להחיות אפי' מעל מוצחי תקנתו כשפרש"י וכיון שפ"ג דוחה עבודה ועבודה ד"ס, ק"ו שפ"ג ד"ס, מחי ק"ו בסנסדרין ל"ה צעי למילף שמת מטיה ד"ס כיון דדוחה עבודה, ואמרינן ר"מיה תוכיח דכ' מעס מוצחי ת"ל שדוחה עבודה ואפ"ה אינו ד"ס כדילפינן מכלל מוסבותיכם, ח"כ ה"נ איכא למימר ר"מיה ומ"מ יוכיחו שדומין עבודה ואין ד"ס, פ"ג פ"ג חף שדוחה ע' מ"מ אינו ד"ס? וי"ל בשלתא ר"מיה ומ"מ אינם דומין עבודה אלל כשלא החמיל בעבודה, אבל מעל מוצחי כשעבודה צדו לנטלה בידים אין דומין עבודה לכך אין דומין ש' בק"ע, אבל פ"ג דוחה עבודה אפי' מעל מוצחי כשעבודה צדו, ח"כ ספיר יליף בק"ו סד"ס. וכעין סברא זו כ' חוס' סנסדרין ל"ה ע"ז ד"ה שבת. אבל הרמב"ם ספק פ"ה דרולא סי"ב דרולא אפי' עבודה צדו לוקמין לחוח מעל המוצח ועי"ש במ"מ דסוכים כן מסנסדרין, וכ' צ"ד דכן הוא במכילתא מעס מוצחי אפי' עבודה צדו תקנתו, ח"כ אין כאן ק"ו שפ"ג ד"ס הואיל דוחה ע', ד"ל ר"מיה תוכיח שדוחה ע' אפי' עבודה צדו ואפ"ה ח"כ, ורבא דסותר ק"ו דר"ע דליכא למילף מיני' ספק לשיטת ר"ע סתר ל', מיסו ודאי גם אגופי' דק"ו יש פירכא, וכיון דילפינן חומי בהס, ספיר י"ל דחוי' ולא הותרה פ"ג אלל שבת כדאשכח בטומאה, ולא דמי לעבודה שהותרה לוחה לעשות חמוד עבודה בשבת ולא כדברי' שבלו ע"ד מקרה כמו טומאה ופ"ג ודאי' במכילתא ל"ת כל מלאכה וציוס השבת ש"כ דבגור ח' נאמרו. ועי"ל דר"ע מציא ראוי דפ"ג ד"ס מהא דאפי' ספק פ"ג דוחה ע', דבא ללמד זכות דוחה עבודה חף שים ספק חס מוח דבדרי, ח"כ ל"ל ר"מיה תוכיח שדוחה ע', דעכ"פ ס' ר"מיה אינו דוחה ע', אבל רבא דמפרק דאין ראוי מק"ו דר"ע דספק פ"ג דוחה עבודה, דלמא דוקא ודאי, ח"כ לענין עבודה סיה פ"ג לר"מיה ולמ"מ, וממילא נפל ק"ו צבירא, דל"מיה ומ"מ יוכיחו שגם סס ודאין דומין עבודה ואין ד"ס וס"ג פ"ג. וכיון דליכא למילף מעבודה אין ראוי שדוחה פ"ג אלל ש'. יתישב צוח חמיכה חוס' בשבת ק"ל ע"ז ד"ה שלא צרעין ר"א דשרי אפי' צר"ה קשה לרשב"א הא אמרינן קל"ג גבי נרעת צמילס כל חקוס שאחא מולא עיל"ת חס יוכל לקיים שחיס מוטב, וסכא אפשר לקיים שניסם להביאו דרך חלרות, ול"ל גבי מילה גלי קרא, ליחא דהא אמרינן לקמן גבי צבר אפי' בחקוס צברת ליעבד אחר שאינו מכון לחקן כדר"ל כל חקוס שאחא מולא וכו'. ולפמ"ש י"ל ר"א יליף כר"ע תלמידו שפ"ג דוחה שבת מעבודה, ח"כ לפ"ג הותרה ולא דחוי' שבת כמ"ס חשב"ך ושבת כחול לענין פ"ג ומילס בשבת כעין פ"ג הוא כדאמר ראב"ע ציומא פ"ה מילה שהוא ח' מאיציריו וד"ס (ערש"י שמת לא יחול לאחר זמן והוא חקון ח' מאיציריו של אדם) ח"כ ממילא ידעינן שהותרה שבת לגבי מילה וכל היכא דהותרה לא נרבינן לאהדורי לעשות צביתר. לכסי לר"א מותר להביאו דרך ר"ה חף חס יכול דרך חלרות, דר"ל לא אחר היכא דאפשר צריך לקיים שניסם אלל היכא דאיכא דחוי' (וכ"כ חוס' מנחות ח' דכלאים צל"מיה שרי רחמנא אפי' יכול לקיים שניסם) מיסו לדין דלא ילפינן פ"ג אלל חומי דילפוחא דר"ע מעבודה, דמיני' איכא למילף דפ"ג הותרה, ח"כ לי' פירכא כדאמרן, ח"כ אין לנו סוס ראוי דפ"ג או מילה הותרה לגבי שבת ולגבי נרעת, וסנסרה נותנה דדינה כטמאה דדחוי', ספיר שייך צי' הא דר"ל היכא דאפשר צריך לקיים שניסם כדאי' שבת קל"ג. ואי קסי' ח' פ"ג דחוי' אלל שבת למה אמרו שאין עושין ע"י נכרי אלל בגדולי ישראל רמ"א מולק היכא דאפשר נכרי ועטו"ז) הא בטומאה אמרינן דצריך לאהדורי אטוהרים היכא דאפשר וס"י ליעבד צביתר דהא אין כח לעקור צק"ע, וי"ל מ"ס חכמים אין לעשות ע"י נכרים לא הוי עקירה צק"ע, וס"ל נכרים כמאן דליחא, וכיון דליחא מציילין ע"כ צריכין ישראל לפ"ג. ז ערכין ז' ופרש"י דאע"ג דע"פ ס' רוב הוא מייח צרישא מ"מ זמנין דמקרי דהיא מייח צרישא וע' מהר"ל חסו' ח' דלרש"י ולרוב הפוסקי' אין חלוק צין עקר ללא עקר. ואל הטעה מוח"ס רבנו לנסוף צסס ה"ג (פ"ח דשבת) ומשמע קת"ל דס"ל דוקא צעקר הולד, כמ"ס חג"א צסס מהר"א שטיין דבסמוך נראה דס"ל אלל עובר צמעי אמו מחללין. ח אפשר טעמו כמ"ס רמ"א

ואי משום דתני רשבג"א . . . ותו כ' ב גבי עוברת שהריתה מאכילין אותה ג אי ידיענן אי לא אכלה מתעקר ולדה אע"ג דאמרין ס' בן קיימא ס' נפל הוא שפיר דמי למיתן לה. ומרתלי בסכנת הולד ולא בדידה אלמא דס'ל משום ס' נפל נמי מתללין א' י' לא הוי סכנה לאמי' וקמ"ל הא דאמרין היושבת על המשבר טביאין סכין טר"ה בשבת ומקרקעין כרסה ומוציאין הולד אפי' לא עקר הולד לצאת ואפי' לא ידיענן אם כלו חדשיו ד' ואע"ג דתנן ה' האשה המקשה לילד טביאין סכין וחתיכין אותו אבר א', יצא ראשו אין נוגעין בו שא"ד נמ"נ, ש"ט קודם שיצא לאו נפש הוא ו', לענין שבת שאנו דחורה אמרה חלל שבת אחת . . . ד. ורואה אני דלשון עוברת שהריתה . . . ה ועל המשבר משמע דכלו חדשיו ט . . . אבל ודאי כל ס"נ להקל. וכל מעוברת דאחערק

נחל אשכול

דאין חנו בקיאיין צטעור מיתח האס בקרוב שאפשר לולד לחיות. א נ"ל שקאי דתני' שבת קמ"א רשבג"א חנוק בן יומיו חי מחללין ע"א"כ דוד מ"י תח און מחללין ע"ש, ומוקט חנוק בן יומיו חי, איכא דלייק כל גמז שלא ילא חמעי אמו און מחללין ופליג על ש' דאמר שיושבת ע"ה ומתה קורעין כרסה, ומת"ט לא הביא ר"ף סך דשמואל. וליחא דלא נקט רשבג"א חנוק בן יומיו חי אלא משום דמתוך לי' אורך חס ששינוי סס חנוק ב"י חי און אחת נריך לשמרו מן הטכזרים. שוב מ' לרמב"ן ח' נדה מ"ד סכ' הא דתני' חנוק בן יום א' חי מחללין לאו לאפקי עובר אלא גומא' היא כדי לומר דוד מ"י מת און מחללין עליו. ב ה"ג כהל' י"כ. ג יומא פ"ב צ"ב סכ' דבר אסור. ד דאי ודאי ידיענן דלא כלו מאי אהני להויא'ו, דדאי מת, דוקא בעוברת סכרומה והולד בחוכה אע"פ שלא כלו לו ח', אס מחקיים בתופה ממולא יכלו לו ח' צמעי אמו. וי טעס ה"ג דלא כלו ח' נמי מחללין ומאכילין אותה ח' ולד אע"ג דלאו נפש מקרי והורגו פטור, אהלות פ"ג, מ"מ צ"ג חייב על בעוברת דכ' סופך דס האדם צאדם זהו עובר צמעי אמו, סנהדר' ג"ז, ס"מ דאדם מקרי, ופ"ג למדנו מאלה המלות אשר יעשה האדם וחי בהם ש"מ דעל חיות אדם אע"פ שאינו נפש עדיין קפיד קרא. ה אהלות פ"ג. ו רש"י סנהד' ע"ב. ז חסר ציומא פ"ה דרשין פ"ג ד"ס דכ' ושמו ב"י א"כש לעשות את השבת לדורות, חלל שבת א' כדי שיסחר שבתות הרבה ערש"י ואף דרצח מסיים החס דמכא ליכא למידק ספק פ"ג אלא ודאי, וה"ג לא ידיענן אס ע"י חלול נולד, השתא דליקף מוחי בהס אף בכל ספקי פ"ג מותר לעבור על המלות ידיענן דפרשו דקרא חלל שבת א' אס אפשר שעי"כ ישמר ס' הרבה. ה אולי נ"ל דחקי לצטל ס"ג לפרס דמאכילין אותה משום ספנת הולד, דאל"ס הא"ל מעוברת סכרומה כנזכר צטאר חשימות והכא תנא עוברת וכ"מ צ"ב ח"כ. ט רבנו ס"ל דמדאמר אשק שיושבת ע"ה ומתה, ולא קתני קרובה לילד משמע דוקא כשכלו חדשיו. — הואיל ואחא לידן מ' שיושבת על המשבר אזכיר דבר בעהו. מקרוב סתיר חסס א' צאשכנא לנחח מת ישראל אף שאסור נוול המת דאור' כדאי' חולין י"א ע"ב, אס ברופא אומר אס יעדקו צפויס אולי יודע לו מקום סהלי ויוכל להציל אס יודמן חולה אחר הדומה לזה, והביא ראי' דמחירין לקרוע כרסה אפי' בשבת וממתה חסס רחוק שמת יחי' הולד ואין לך ניוול גדול מזה. וטעי צחרתי, חדא אף אי שרי משום ס' פ"ג, מ"מ דוקא אס ס' פ"ג מונח לפנינו ככהני אשק שיושבת על המשבר, אבל אולי יודמן ס' פ"ג זה לא נקרא ס' וכ"כ נ"צ ח"ה ס' ר"י דאלת"ה יהיו כל מלאפית סרפואה ובשול ובצטרה בשבת מותרין אולי יודמן חולי ס"בס הנריך לאלו, וכ"כ חוס' פסחים מ"ז ע"ב סוף ד"ס רבס אמר, ועוד אף כי נוול אסור מ' ציון המת כמו להניו, מ"מ לכבודו מותר, ס"ג מותר לחתוך כרסה בצביל סללת הולד דניחא לה להחיות גרעב וכדאי' סנהדר' מ"ז ע"ב טרה גופא ניחא לה כי היכא דמייקר זה אצרהס וכמ"ס רש"י דף מ"ז אפי' ליחייקרו ב' קרציו לאו ציון הוא, וכן קיי"ל צבי' שני' לירדשו מחיל ציונו אבל לנחח המת בצביל שאפשר שינא מזה פעולה אס יודמן חולה הדומה לו, לא ניחא לי' דלעוליה ובלא"ה אין דמיון לנד"ד דסר"ן כ' הא דמחללין וקורעין כרסה אף למ"ד שאין מחללין על נפלים שאני סכא דכשמתה אמו כילוד דמי ולא בדידה חלי אלא חי הוא והדלת נעולה צפויס שלא יכול לנחת. ולפ"ז כי היכא דאמרין צאכלות מוחבין בעובר אבר אבר להציל אמו דרוקף הוא כמ"ס רמב"ם פ"א דרולת ה"ט, ס"ג היכא דמת מעכב החי מלחיות כנון שטיעל הדלת לפניו פשיטא דשרי לסלקו דרוקף הוא, אבל היכא סהמת אונו עושה ומאומה, מה"ס לינווליה. ודכירנא שא"כ הגמ"ה האפיל צ"ב סנ"ל מווארמס אמר לי אף אס ודאי פ"ג מונח לפנינו וע"י נוול המת אפשר להצילו, לא הי' מחירו, דמ"ס אין לך דבר שטומד צפני פ"ג על סמייס רמי' מלוב זו, ולא על המחיס סהס חפסיס מן המלות, ומאן יימר שיש רשות צדינו לעשות להס ובהס דבר סכוא ציווס, והביא ראי' מיצמות ע"ט דפריך והא כ' לא יומחו צייס ע"א ומחרץ מוטב שחערק א"א מ"סח ולא יחלל ש"ש צפרהסיא ופריך וכ' לא חלין ומחרץ נמי מוטב וכי', וקסה הלא צרעב הזה מתי כמה נפשות מישראל וקצ"ה אמר לו שלא יפסק עד שיפייס בגבעונים ולא הי' אפשר לפייסם אלא צמיחה וכלוה, א"כ ודאי מותר לצזות המת בצביל פ"ג? ומדלא מחרץ סכו אלמא אפי' משום פ"ג אסור לצזות המת, סהס איניס מחויבים על פ"ג, לכן הולך לחרץ מטעם שאל יחלל ש"ס צפרהסיא דחלול סהס אפי' דימיד חמור מפ"ג כחשמע מיומא פ"ד גבי ר"יו דחס צצפדינא. ואנו אומר דלאו ראי' הוא, כיון דעקר ריון בגבעונים לעשות נקמה צזרע שאול כבר נעשה בצריגחס והליחס, ודאי הי' צקל לפייסם שלא יעמדו על דצריסם צבלנה כיון דאפי' צמומחי צ"ד כ' לא חלין ועוד סהס לא אמרו אלא והוקענוס לה' ומסלנה לא דברו, להכי פריך וכ' לא חלין. לצר מן דין סרי אמרו יומא פ"ב אין לך דבר שטומד צפני פ"ג אלא ע"ז ג"ע וש"ד ואמרו פסחים כ"ה צכל מתרפאין חוץ מע"ז ג"ע וש"ד וכ"כ סרמב"ם צכל אסורין שצחורה חוץ מאלו מתרפאין, וילפיין ציומא פ"ה מאלה המלות אשר י"ה ומי בהס ולא שימות בהס, ני צעליל סכל האסורים שנאמרו צתורה ומכללן לא חלין נחיס מפני פ"ג, ולא יעלה ע"ד דאשחמיט לרצותיו אסור לא חלין. וראי' מזה סקסו חוס' סוטה יו"ד כיון שאמרו צחמר מוטב שיפיל עצמו חוץ כ"א ולא ילבין פני חצרו צרביס למה לא מנה גבי ד' עבדות סיכרג ואל יעבר ותרתו דלא חסיב אלא עברה מפורשת צקרא עכ"ל ונ"ל אע"ג דילפיין ערכין י"ו מלא חסא עליו מטא שלא יכלימונו, מ"מ יס לפרשו גס כתי' שלא חקבל עוגס אס חוכיתו ושאר פרוטיס, לאפקוי ג' עבדות מפורשות צחורה. והשתא אס נאמר ניוול המת לא נדחה מפני פ"ג ודבר זה או מלא חלין או מ' אסור גול והרי לאוויין אלה מפורשים צחורה למה לא מני חכמיס? ול"ל דחוס' ס"ל כיון דלר"ה ספ על חצוק ושווק עריות נמי יסרג ואל יעבר דכלל ג"ע דחינו וכל אצירייהו פמ"ס סר"ן

ספר האשכול, הלכות מילה, יולדת, חולה, וגרים.

נחל אשכול

פ' סורר ומורה ה"ג גזל בכלל שפ"ד מחמירין בצ"ק קי"ט הגזל חבירו ש"פ כאלו שיפך דמים, אי הכי מעיקרא לא הקשו מדי
הא אמרינן נמי בצ"מ י"ט מלבין פ"ח ברבים כאלו הורגו, דאזיל סומקא ואלחא חיורא והוי בכלל שפ"ד, אלא דהאי ס"ל חיס' כל כאלו
דלחמר בש"ס דמיון בעלמא וגממא קחני (דה"י מנינו ביצמות ס"ד מי שאינו עוסק בפ"ור כאלו ש"ד ובסוטה מ"ו כל שאינו מלוה
כאלו ש"ד וכה"ג טובא) להכי לא עלה ע"ד להקשות אי לאו דלחמר צדדי' נוח לאדם שיפיל עלונו לתוך כ"א ולא ילצין. אבל
דבריהם נ"ע האריך נלמד מחמר דמזני נח היתה וצ"י אינם מזוין על מזות קדוש הסם אפי' אנוסו לעבוד ע"ז כמ"ש תוס' סנהדר
ע"ד וכ"פ הרמב"ם שאל' למסור נפשו ודעת תוס' ומהר"ם יפה שאפי' אבות לא ילאו מכלל צ"י להקל ולפי הכלל מי שאין לריך
למסור נפש ומוסר עלונו ש"ד יקרא וכמ"ש הרמב"ם צהל' יסודי תורה ובה' רוצה והק"ל איך מוסר חמר נפשה? בשלמא אנרס
מוסר נפשו באור כשדים מה"ט שכ' נמקי' סוף פרק בן סורר אע"ג דמחייב בנפשו אם יהרג ולא עבר אשאר מזות אבל אם
הוא אדם גדול ומסיד ורואה שהדור פרוץ צכך רשאי לקדש הסם ולמסור עלונו אפי' חמיה קלס עי"ש הרבה ראיות ומכ"ש
מאנרסם שחקן עי"כ כל דורו והפרישם מע"ז ואין חלוק בזה בין צ"י לישראל. אבל בחמר מאי קד"ש ה' בשרפתה אדרבה כל
העולם ה' אומרינן שהוית כזונה ע"פי המשפט? ושאל' י"ל מ"ש הרמב"ם שאין צ"י לריך למסור נפשו היינו על ע"ז וג"ע דשני
דברי' אלו למדנו בישראל מקראי דיהרג ואל יעבר, אבל ש"ד דלמדנו בישראל יהרג ואי' מסבירא מאי הוית דדמי דריך סומק טפי
וכו' סברא זו גם בצ"י וריך למסור נפש אש"ד ועל הכלל חבירו הדומה לש"ד אף שמרמב"ם ה' מלכים פ"י לא משמע כן,
אפשר שחוס' ס"ל הכי. וי' מרמב"ם שם שכתב צ"י שאנוסו לעבוד ע"ז מותר לו לעבוד לפי שאינו מזויה על ק"הש, מאי מותר הוא
מחייב לעבוד, כמ"ש הרמב"ם צהל' יס"הת כל מקום שאינו ציהרג ואל יעבר, אי מוסר עלונו למיחה הרי זה מחייב בנפשו?
אבל האמת הרמב"ם כ' שם טעמו בדרו משום ש' במזות א"כמ אשר יעשה האדם וחי בהם ולא שימות בהם, ומסיים ולא מח
ולא עבר, מחייב בנפשו, והקרא בישראל נאמר, אבל צ"י אע"פי שמוחר לעבוד, מ"מ אם לא עבר ונהרג ע"י אחרים, הרי זה
חסידי, אע"פי שלמדנו מאת דמכס לנפשותיכם זה השופך דם עלונו, הכא הוא לאו מידי עבר, ואלפמי עיר צ"י אינו מזויה (וכ"כ
ח"ס מלשון סברייחא סנהדרין מנין שנלעגא יעבר ואל יהרג ת"ל ומי בהם ולא אמרו מנין שיוכל לעבוד, ע"כ י"ל דומי בהם משמעו
שריך לחיות ולעבוד, דאי בעי רממא למימר צליעגא, מוך וג"ע, רשות בידו ל"ל ומי בהם, בפרסאיא מונקדשתי למדנו, וממילא
ידעינן שנלעגא לא מחייב למסור נפש אלא רשות, אלא ודאי ומי בהם מורה שאסור למסור ל' על אחר עבדות ואי לא כ' ה"א
דמוחר למסור ל' אף שאינו מחייב. ולפ"י חמר מרוב חסידות מוסר נפשה כדי שלא להכלימו אבל ישראל דכ' צ"י ומי בהם יכולים
ולא יהרג כן י"ל ברור בדעת הרמב"ם, דאלת"ה איך כ' הרמב"ם צהל' דעות המכלים חבירו ברבים א"ל חלק לע"ה, צד"א דבריהם
שבין אדם לחבירו, אבל דבריה שמים אם לא חזר צסחר, מכלמינן אותו ברבים ומחרפין אותו (ואין זה מפורש בערכין י"ז אבל
נשמע מ"ש צמ"ק י"ו) ואי ס"ד שהכלמת חבירו כשפ"ד מושג דאזיל סומקא וכו' איך נכלים ברבים מאן דעבר עברה א' הרי אנו
הורגין אותו? ועוד איך אמרו נוח לאדם להפיל עלונו חוך כ"א ולא ילצין, מאי לשון נוח חייב מצעוי' לי' לשיעת תוס', אלא דהאי
דרך מוסר וגממא אמרו, לנפש יקרה נוח להפיל כמעשה חמר, אבל מ"מ ישראל שמזויה על וחי בהם אסור לעשות כן, שאין אנו
הולכין אחרי חוקי המוסר שנתחקקו בלבנו אלא ע"פי החורה המוסרה לנו, ומ"מ הולך לומר נוח לאדם שיפיל עלונו למדנו בזה
גדול עון הכלמה ברבים ושריך אדם לסבול יסורין והפסד ממון לבלתי הכלם פני חבירו, אך את נפשו ישמר שאין לריך למסור
נפש ע"ז. ומטעם זה לא הביא הרמב"ם הדין נוח לאדם אע"פי ששנה ד' פעמים בש"ס ולא מנה אלא ג"עב סיהרג ואל יעבר, וכן
דעת כל הפוסקי' ולא א' בהם שמונה הכלמה גבי יהרג ולא יעבר חוך מחוס' סיטה, ואף לדבריהם הוכחנו דגזל אינו בכלל כיון
דלא מנו אלא ג' עבדות. יתר מכאן אי אומר לפת"ש צספרי משנת ר"ג ד' 16 דדעת רבוחנו ש"ש צירוש" פ"צ דפאה אין למדין מן
האגדות, אם יש צמ' כלל מחוגה, א"כ ניחא שלא הביא הרמב"ם כך נוח לאדם להפיל עלונו חוך כ"א ולא ילצין דר"ו דברי אגדה
קאמר והוא מתנגד לכלל שאמר רבא א"ל דבר שמועד צפני פ"ג אלא ג"ע בלבד, ור"ו גופא לאו להלכה אמר שהוא עלונו אמר
כלל זה להלכה צסנהדרין ע"ה, גם מחוס' לא נחזרר דס"ל למעשה אלא הכי קשי' לכו אפי' אי צדרך אגדה אמרה קשי' דידי'
אדידי'. וצירוש' מ"ק פ"ג ה"ה מנין לאבל מן החורה ז' ויעש לאציו אבל ז', ופריך ולמדן דבר קודם מ"ת ומייתי ר' יעקב ור' יוסף
אמרי רמיזים אחרים חלאחר מ"ת, והרמב"ם קבל כלל זה שכ' פ"א מהל' אבל אצלות ז' אינו רק תקנת משה אע"ג דכ' ויעש
לאציו אבל ז', נתנה תורה ונתחדשה הלכה. (ובגופי הלכות נתקשה מהא דכתבו תוס' קדושין י"ג עשה מידבק באשה וכבר חך
הרשב"א דעקר הדבר דנשיית צסויי ל"ולו נאמרה ועי' יבין שמועה. ועקר מ"ש אין למדין מקודם מ"ת לא קאי אמאמרי הקב"ה
ולא על מעשה אצות שעשו ע"פ ה' אלא על מעשה שנעשה בלי נוח הסם והחורה ספרה לנו) ודי צאר בזה שרמב"ם והפוסקי' לא
הביאו שריך למסור נפש שהכלמת חבירו. ואביא עוד רא'י שגזל אינו בכלל דצכותות י"ט אמר ר"ח קסבר ר"ח עדים שאמר לסם
חממו שקר ואל חהרגו יהרגו ואל יחתמו אמר רבא השחא אלו אחר קמן לאחלובי אמרינן לכו זיל חחוימו ולא חתקלטון דאמר
מר אין לך דבר שמועד צפני פ"ג אלא ע"ז ג"ע ש"ד בלבד, והראשוני' תמהו איך ס"ד דר"ח לפרש כן לר"ח וכי לא ידע מכלל
זה, והר"ה והריעב"א פרשו ר"ח ס"ל מכה מדת חסידות יהרגו ורבא משיבו שאסור להחמיר אבל הרמב"ן ת' צסם איכא דאמרי
דר"ח אליבא דר"ח קאמר דמדינא יהרגו ואל יחתמו שקר לפי שמואלא צברייחא חיונית ג' דבריהם אין עומדין צפני פקוח
נפש ואלו הן ע"ז ג"ע ושפ"ד ר"ח אומר אף הגזל, ורבא אמר דמ"מ אלו אחי צי דינא וכו' ורשב"א תמה דא"כ מה משיבו
רבא הא לר"ח שפיר מחרץ ר"ח דאפי' אחרו לב"ד נמי הוי אמרי לכו תהרגו. והנה ודאי הני איכא דאמרי ורמב"ן לא טעו דבר
פשוט זה, אלא ס"ל כך השיבו רבא אפי' לר"ח דאמר על הגזל יהרג דוקא על גזל שגזל צידים, אבל הכי דאמר תהרגו או חתמו
שקר ונללים בעדות שקר, אפי' לר"ח דלאין דינא דגרמי א"ל ליהרג דה מדרבנן ועוד כיון שעדיין לא גזל ואכתי רוח והללס לומר
אנוסים והשטר צטל ועוד דלא הוי נחן ציד (עמ"מ שפ"ו דים למלק) א"כ ליכא השחא אלא אסור עדות שקר ובהו אפי' ר"ח מורה
דאמרינן לכו זיל חחוימו. וצדברי רמב"ן נתקררה דעתו מה שמאלאו צירוש' פ"צ דע"ז ה"ב אין דוחין נפש מפני נפש לא סוף דבר
שאמר

נחל אשכול

שאמור לו הרוג איש פלוני אלא אמר לו חמום איש פלוני ועי"ש בפ"מ? ול"ל דירוש' ס"ל להלכה דחייב למסור נפשו דנשבעת פ"ד וסנהדרין פ"ב ה"ב, פ"ג ה"ה מביא ירושלמי דעל כל מנות החורה יעבר ואל יסרג חוץ מג"ע ודפשוט לוד בפ"ג מאבד מומן ח' ומשלים אבל ודאי האי ברייתא ר"מ היא. יחי' לריך יהי' מצרייתא זו מובאר דלרבנן גזל אינו בכלל יסרג וא"י וכ"כ חוס' בב"ק ס' מאי להיל ענמו בממון חברו דאצט' דודו הוי אי לריך לשלם אח"כ וכ"כ הר"אש דפשיטא אין לך דבר שטומד מפני פ"י וכ"כ הראב"ד ורשב"א ורמב"ן וכל הבאים אחריהם וכן בטו"ט ע"י שני"ט כ' שני דניס אלו תכופים זא"ו כל הגזל מחברו ש"פ כאלו טטל נפשו ואפי' הוא בסכנה ולריך להיל ענמו בממון חברו לא יקמונו אלא ע"מ לשלם. אך רש"י בב"ק ס"ס פי' וייליה שלא שרפוס דאסור להיל ענמו בממון חברו, והדבר תמוה ועי' ר"אש וראב"ד בטט"ז בב"ק סוף הספר שביאור ירושלמי דפ' הסובל אפי' בס' נפשות שהיל ענמו בהביאו ממון חברו פטור מלשלם שאין לך דבר עומד בפני פק"ג אלא ג"ע. ותדע דע"כ לא פליגי בן פטורה ור"ע בב"מ ס"ב אי חייו קודמין לחיי אחיו אבל שחייו קודמין לממון אחיו כ"ע ל"פ, ואף אם נעקם לבן פטורה בממון נמי אין לו לטול מה שלחברו להיל ענמו הא קיי"לן הלכה כר"ע מחברו, ואי חייו קודמין לחיי חברו ממונו לכ"ס. חס ג' שני' שאלני הרבני מו"ס אלו' מונק באלטנא למה לא הביא הרמב"ם דין הפלוגתא שניס שהיו מהלכין אי חייו קודמין. והשנתי אף שרמב"ם פסק כר"א דרביה ק' יולתה דייניס מומי אחיך אהדר לי' דיחיה, מ"מ שפיר יליף דין דר"ע חייך קודמין מהאי קרא דזו דרש מומי אחיך וזה מעמד שפרשו טפל לך כו"ס חוס' ע"ז ו' וכ"כ הר"אש ורי"ף ונק"י, א"כ לא ס"ד שרמב"ם מולק, אבל נ' שלא הו"רך להביאו דבר הביא בפ"ג דאבדה דאבדתו קודמת לכל אדם ובפ"ג דבכורים דמנוה גופי' מקדים אפי' לבנו וכל זה למדנו מומי עמד ומאפס לא יחי' בך כדאי' ב"מ ל' וממילא ידענו דחייו קודמין. ובוה יחא נמי מה שלא הביא הרמב"ם ברייתא מפורשת כוריות י"ג הוא ואביו ורבו בשבי הוא קודם לכולן ושבי כולסו איחטכו זי'. א"כ ברור דקיי"לן כר"ע, וטו"ט ע"כ שלא הביאו דין דשני' שהיו מהלכין דכבר הביאו ס' רנ"ב: הוא ואביו ורבו בשבי' הוא קודם לכל אדם. ואם חייו קודמין לחיי חברו א"כ הדבר פשוט שמוחר להיל ענמו בממון חברו ע"ד לשלם לו כאשר חשיג ידו לכן נ' דמ"ש רש"י וייליה שאסור להיל ע' בממון חברו, קרא דמקי' לפרש קן דכי ויחילב בחדך המלקה וייליה ויך את פלשתים ויעש ה' חטובה ג', ושאלת דוד היתה שפלשתים נעמונו בגדים ישראל ויראו שפלו פחאום עליהם והי' הלנה קלה אם ישראל, והי' שאלת דוד אם מותר להיל נפשם בך, אמוס גם דרך אחרת הי' לפללתם ללחוס נגד הפלשתים בלחחס ממחבא שהסס ביד רמה, וכך הסיבו לוד אסור להיל ענמו בממון חברו במקום שאפשר להיל ענמו אף כי בטרח גדול בלי אבוד ממון חברו. וזהו ויחילב בחדך המלקה וייליה פרש"י שלא ישרפוס שאסור להיל וכו' אלא ויך את הפלשתים וגו', אבל אם הי' אבוד נפשות אינו עולה ע"ד רש"י שאסור להיל. ושוב מ' ב"ד לב"ק סכ' דברי רש"י אינס כפשוטן דאיך ס"ד שאסור להיל נפשו בממון חברו הרי חברו ממויב להמיתו וכופין אותו ע"כ ועתה שאין חברו אללו והוא בסכנה הרי זה דומה למי שנתחייב לחברו ממון ואינו רונה לשלם או הלך מציתו אחר שמייבוכו ב"ד פשיטא דמותר לחפוס משלו כדי דמיו שחי' לו, ורש"י גופי' פרש' בסנהדרין ע"ג דלמדנו מלא חטמד על דס ר' מטרת אטרומי ומיגר אגורי שלריך לחזור ע"כ ה'לדים שלא יאבד דס רעך וכן ר"י ביומא פ"ג אחויה בזלמוס קפחיה לרועה ואלל רפתיה, ובקדושין ח' אצט' התקדשי לי בככר הגבו לכלב ורץ אחריה לנשכה מהו בההוא הנהא דמללס נפשה מיינה גמרה ומקניא ליב נפשה או דלמא מני אמרה ליב מדאור' מייבי מחייבת לאזילן, אלמא אף דלאו דעת' להכי אם אמרה כך כדין אמרה שיוכל אדם להיל ענמו בממון חברו אם בלא"ה נפשו בס"י. והכי משמע נמי מההיא דתועב בין הכרמים בב"ק פ"א מפסג ועולה ור' המפרשים תנאי יהושע שאין לריך לשלם אבל להיל ענמו בממון חברו שרי מדא' לך נ' ברור דרש"י בעי לפרש וייליה שלא ישרפוס שהי' יכול להיל ענמו בדרך אחר עכ"ל והר"אש בסנהדר' ע"ג כ' דהייל ע"י מומן חברו חייב לפרוע למייל כל מה שהוית להללתו והביא ראי' מנרדף ששבר כלים של כל אדם חייב דאין אדם מחויב להיל חברו בממונו היכא דאית ליב ממונא לנגול וכ"כ כל האחרוני'. משמע להדי' היכא דאית לי' מ"מ לריך להילו מממונו, ודבר זה מובאר דאמרינן בסנהדרין ע"ג מל"ת על דס רעך למדנו אפי' איגר אגורי וכל דין פדיון שבויים על יסוד זה שפודין חף מי שודאי אין ביכולת לשלם וכ"כ הרמב"ם פ"א דרונח דמחויב להילו, ואם אינו רונה כופין אותו וכך עשה ר"י ביומא פ"ג אחויה בזלמוס קפחיה לרועה פרש"י כפאלו ונטל ככרו מידו, ואף אם הי' רונה לשלם לו מ"מ גזל הוא שהוא לא רנה ליתן לו, אלא ע"כ דדחה אסור גזל מפני פ"ג, אלא אם יש לו ודאי לריך לשלם כיון שאפשר לקיים שיהס וכן אם מניל ענמו בגזל לריך שיהא דעתו לשלם אם אפשר, אבל ברור שאם אין יכול להיל לנפשו אלא בגזל וידע ודאי שאין בכוחו לשלם יכול להיל ענמו שהרי אם חברו שרי עומד סס ויכול להילו מממונו ומנוט היינו כופין אותו משום ל"ת על דס רעך. וכיון שבררנו שאף גזל נדחה מפני פ"ג הדין לכלל דאחר רבא בכתובות י"ט א"ל דבר שטומד בפני פ"ג אלא ע"ז ג"ע וש"ד בלבד ובסנהדרין ע"ד כל עבדות שחורה יעבר ואל יסרג חוץ מג"ע. גם בצרייתא שביאור הרמב"ן דר"מ ס"ל אף בגזל, אבל ת"ק דהלכתא כותי' אחר רק ג' דברים, ש"מ דדוקא אמרו ג' דברי' אלו. אמור מעתה אם בניוול המת פ"ג מונה לפנינו משום בזיון ליכא למיסר דלא תלין לא נמוס גבי ג"ד יסרג ואל יעבר כסברת חוס' בסוטה ומשום גזל ליכא למיסר דאסור גזל נדחה מפני פ"ג אף שודאי אין לו לשלם, ואף אי יומא אסור גזל נדחה דוקא גבי מומן החיים דהס בעלי מות וממון הפקר לפ"ג אבל לגזל המתים שהס חופשים מן המנות כל מה שיש להס אינו משוטבד למנות, דלמא אסור לגזול מגופס וכבודס לפ"ג, הק"ל איך אמרו אין לך דבר שטומד בפני פ"ג אלא ג"ע בלבד הא איכא נמי אסור גזל המתים ואסור גזל מפורש בחורה ול"ל כהרוך חוס' בסוטה. ובסנהדרין אמר ר"י כל עבדות שחורה יעבר ואל יסרג חוץ מג"ע דקחשיב, לית לן למימר אין למדין מן הכללות אפי' במקום ש' צסס חוץ, שכבר כתבו הרמב"ן והר"ן הרשב"א הר"אש ורדב"ז (הובאו ביד מלאכי ועוד א') דלא אמרו אין למדין מן הכללות אפי' במקום שנאמר חוץ אלא היכא דמוכח מלתא במתניתא או במתני' או בגמ' אבל אין לית לן לשבוי כלל גדול שמסרו לו רבותיו שא"כ אין לדבר סוף ולא נסמוך על החלמה הערוך בידיו שהרי רובו כללות עי"ש. שוב מ' בספר חסידים (הובא בבא"ט ס' שני"ב) ס' תנ"א כסם דבר בעיר מחפשים על אחס המתים שמא יש מהס שנלע הבגד והוא סכנה או ידיו אין פשוטות שנאמר אמרו

ספר האשכול, הלכות מילה, ילדת, חורה, וגרים.

דאתקקך ולרא היא גופא בסכנתא, להבי ל"ש בתחלת עבודה ול"ש בסופה א כל שהריחה ופניה משתנות ולא מתישבה דעתה מאכילין אותה ב"הכ ודבר אסור שנתאותה לו. וכ' הרב ב. דמ"ש ידעינן אי לא אכלה מתקקך ולה, לאו בידיעה דידן חלי' מלחא, אלא כלומר כשרואין שפניה משתנות, ידיענן דאיבא סכנה, דשכיחא מלחא שאם לא אכלה מתקקך, ומכ"ש אם היא אוסרת שנתאותה, דחולה עצמה עדיף טרופאים וכך פרשנו בהל' י"הכ.

רז. עושין כ"צ מילה בשבת ג מוהלין פורעין ומוצצין ומשימין עליו אספלינית וכמון, ואם לא שחק טע"ש לועס בשניו ונתון ד אם לא טרף יין ושמן נותן זה בעצמו וז"ב, ואין עושין לו חלוק לכתחלה אבל כורך עלי' סמרטוט, ואם לא התקין מע"ש כורך על אצבעו ומביא אפי' מחצר אחרת, כלומר אע"פ שלא ערבו החצרות. ת"ד הטל כ"ז שעוסק במילה בשבת חווד בין על ציצין המעכבים המילה ובין ע"צ שאמ"חם ה סלק ידיו מן המילה על צ' המעכבין חווד, על שא"מ אינו חווד, דהוי כהתחלה בדבר שלא ניתנה ש' לדחות כיון דמ' מילה כבר נעשה, להבי תנן ד . ואין חלוק בין הציצין טעולת הבשר או מעור הפריעה ז. ת"ד מהלקטין

נחל אשכול

כל אדם ימשיך, כל דבר שהוא מסוס פקוח נפש יוכל לעשות למת עכ"ל וכן צ"ל וכך י"ל להלכה אבל לא למעשה באשר שא"י אגלון דווארמס זל"ל לא הסכים עמי והוא הביא עוד סמך לדבריו וגם אותו דמיתי וכעת לא עולה בזכרוני. עוד ה' אזכיר שח"ס זנו"כי מס"ת סר"י דמוכח זכ"ב קל"ד ע"ב אלא חי אמרת לקומת ליוול ולינחלי דמוז מנואר משיב פסידא דלקומת לא משגחיק ציווג פתח עכ"ל זכ"ב דברי' אלו סלא בדקדוק, איך אפשר לומר מסוס לקומת שרי למחוך פתח ולוולו פרי ש"ס שקיל וטרי בחולץ י"א חי שרי לז"ד ומסיק מסוס אצור נפסית ניטולי, אבל מסוס מומין אינו עולה ע"ד לעבור לאסור ניול המת או צבל חלין, שהרי הראש"ד והר"ן כ' צפ"ג דסיכס צבי סדור מנהג עד שליש דוקא צעפה גומר שפור, אבל במניח ל"ח את כל סון ציתו יחן כדי שלא יעבר עליה. אבל כאמת כמ"ס צ"י ס' סס"ד וראש"ד ת"ק ח' אף שנמחך המת ולינוולו דאו, מ"מ לפנות המת ממ"מ חיט אלא דרצנן, וס"ה לדקו אס יש לו ב' שערות כהאי דז"ב ובפרט דל' דשס מייירי קודם קבורה דלא מוכר חידי מפתיחת פקבר שדאי מחור הוא מדקיקה כמ"ס צהבנת אחרוני, וזה לא פוי ניול ממש, אע"ג דאמרין בדה מ"ז שמואל דק באמתי זיכע לב דמי בשחה, אשס שאני כדאמרין צסנהדר' מ"ה האיס נסקל ערום ואין אשה נסקלת ערומה מ' ציונה, מייק דאין צאיס ציוון כ"כ לדוק צפרט ע"י אשסיס, ובאשס גמי אין ציוון אס נדקת ע"י גסיס, אבל מ' שמיחתה ע"י אשסיס נמשכ לב ציוון אצכיי איירי צצ"ב חס סחירו סכמיס ללקומת אס הי' להס חועלת, אבל אינו עולה ע"ד לכחיר מסוס מומין לאו דל"ת ואפור מחור למחוך המת ולדקו. ואל תקיטיני מהא דפסקין צח"מ סי' ק"ו צסס בג"א ראובן סכיי חייב לשמעון ומת ראובן יכול שמעון לעכב קבורתו עד שיפרעו לו וברי הוא עובר חנה חלין צסציל מומין? כבר פרו ש"ך ומע"מ והתומיס דכח מייירי צצ"ב יודע צרוליס היורסיס ליקח הולאח הקבורה מעוצון המת ומח"כ אין כאן מומין לשלם לצ"ח ומן היורסיס לא יוכלו להוליא כמכר א"כע קי"ח ושורת הדין הוא שהצ"ח יקבל פרעונו מהעצבון וכשלא נשאר יקבר מומין היורסיס מן הלקדס, והכח ירני היורסיס לקברו מומין ששייך לצ"ח לכפי יוכל לעכב הקבורה פי' למחן לקברו משלו, כי אין עליו חמיה חלל על הקרובים ולכן מסייס צש"ע אס צ"ח קרובו של מת שגס עליו מוטל הקבורה אינו יוכל לעכב וכן צ"הע קי"ח אלאמה גובה כתובתה אחר מיתת בעלה אפי' לא נשאר כדי קבורתו יקברוהו קרובים משלכס או מקופת הלקדס. וח"כ כחן הצ"ח שאל מומיו והעכוב מלך היורסיס. ומסייס פתומיס חי שמפרס צצ"ח יוכל לעכב הקבורה מ' היורסיס אלאיס וקסה להוליא מידס לכן מעכב עד שיסלמו, טועס, דמסוס זה אסור לעפצ הקבורה נשחקט הדבר ולא נאחר, ולא הותר לו אלא למעט לקברו משלו. מ"ס נעיל סאי דצ"ב מייירי ק' קבורה מ"כ צכ"י. א וכ"כ רש"י ראובן ור"אש. וצק"ו תמה ע"מ סכ' הר"אש לא משכמת סכנת עובר צנה סכנת מעוברת, ודאי משכמת לה. סימאל אשס מוחזקת בנפליס ולא הזיק לה כל פעס. ואני אומר אפי' הפילה יו"ד פעמיס ולא הזיק נכ עדיין מקרי גבי דידיס ס"ה, דלמח צפעס י"א דנמלסס יזתר חסתחן, ואי מסוס שהוחזקה, מוקס זו לא עדיפא מרוב ואין הולגין צפ"ג אחר הרוב וכן אחר חוקס כו, וכי ס"ד אדס שופל צחלי ג' פעמיס והסס רפאו צלי סמויס, ושיב נפל צחלי זה ורופא מומר שיס רפואה צחמוין, וכי ס"ד צנסמוך על גסס כיון סג"פ יתרפא צלח חמוין, ודאי מחמוין לו מחין צשצת, וחי סא קיי"ן רוב גוססין למיתת וחו'ס' גוס מ"ד כ' אע"ג דגוסס צידי אדס סהורגו פטור, דרוב גוססין למיתת ומ"מ מחללין עליו ש' כדאי' ציומח דחין הולגין צפ"ג א"סר, וזייקו מזה אף דהורג עובר צצנן אמו פטור, מ"מ מחללין עליו ש' ומציאין סכין לקרוע צטנה. אלאח דס"ל כמו דח"ס צפ"ג אחר הרוב ומחר ספקות ס"ג צגוסס מחללין. ואין להשתקס דכך כוונת חוס' דודאי אין מחנין צנה לעשות דפ"ו אה לנוסס, אבל מחללין אס צח ארי או נחש לטרפו חיד או דליקה דמוססין נחיי שטס ומיייתי מהא ראי' דמחללין נחיי שטס אע"ג שאס צח אדס ופרגו פטור, וס"ג לעינן יושנת על המשצר, אי כפי מחי אייתי סא דשמואל א"ס צנפסית אחר הרוב לא קרוב זה חל זה, אפי' אולגין צגוסס צח"ר ואמרין יומח ודאי, מ"מ מזלין אותו מפני הדליקה דמוססין נחיי ש' והו"ל להביא, יומח פ"ס, מלאומו חי מפקחין אפי' מרוץ דמוססין נחיי ש' ועוד למח הולרכו להביא מחמתק ערותס, הלח דין פשיט סהורג טרפה פטור, וכי ס"ד אס נקב ריחא פלו ואלח"צ צח דליקה עליו סלח נחלל צנת משוס חיי ש', אלא ודאי כונתס אפי' על גוסס מחללין לעשות רפואה לחליו אע"ג שרוב סהגיטו לגסיסס מחו, ומכ"ס דמחללין צנה על עוברס סהריחא אף צתחלת עוברס ואף סהפילס צצע פעמיס ולא הזיק לה. ב רינצ"ג ער"אש. ומ' דאין כאן פלוגתא צין רינצ"ג לה"ג, ולרמב"ן צס' סה"א פליגי. ג שבת קל"ג. ד למ"ס רבנו דף 118 מייירי סכא גס קודם שחלו, ואי כוי לריך לעשות מ' דאו ודאי אין חלין, אבל לאחר המילה אי איצדל סמויס עושין סכל כדרכו מפני ס"ג אבל למ"ס הר"ן סהצחתי לעיל גס לאחר המילה דאיכא ס' כל דאפשר צשטי עושין (ערמ"א סכ"ח ס"ב) ואי איצדל סמויס קודם מ' אין עושין ע"י סניו ומלין לחמר. וכחצתי סס סהס"ע כרבונו. ה המכסה רוב גובה או רוב היקף עטרה מעכב, פחות מוס א"מ, ואפ"ס לריך לססיר משוס זה חלי ואנוסו (גמ' סס) ובצבת נמי סחירו כל זמן סלא סלק ידו דכוגס מלח מלחא סוא. ד עושין כל לרכי מילה חפי' על לשא"מ חוזר כשלא סלק ידיו. ד כ"כ חוס' יבמות ע"א דרוב שיח קאי על לנין סמעכביס מעור ספריעס

ספר האשכול, הלכות מילה, יורדת, חוקה, וגרים.

מהלקטין את המילה, פי' מהלקטין מל' ילקוט א שהערלה כמו ילקוט ובתוכה העשרה, וצריך לחתוך הילקוט כולו לגלות הערלה ואם לא חתכו כולו כאלו לא מל, וז"ש אם לא הלקט ח' כרת, לפי שחלל ש' שלא עשה המצוה אם נשתייר ציצין המעכבין. מחקיף ר"פ ליטא אנא עבדא פלגא דמצוה אתון נמי עבדיהו פ"ד, אלא אר"א בגון דאתי ב"הש ואמרי ליה לא מספקת, פי' לא תוכל לגמור המילה בעוד יום, וכיון שלא תגמור כהלכתה אתה חייב מ' חבורה, ואמר להו מספיקנא, ועבר ולא איסתפק דאשבה דחבורה עביד וענוש כ' ב והכי אתמר בירוש' ג מל ולא פרע כאלו לא מל, וענוש כרת, ר' אבהו דא דתימר כשאין בו ביום כדי למרק, פי' לגמור כולו ולעשות הפריעה, אבל אם יש עוד ביום כדי למרק ממרק ואינו חושש ד. ובפ' הערלה ה' א"ד לא נתנה פריעה לא"א שנ' שוב מול אב"י שנית, ואיכא מרבנותא דגרסי בגמ' דלטא שוב שנית לאקושי סוף מילה לתחלת מ', מה חללת מילה מעכבת אף סוף מ' כרתנן אלו הן ציצין המא"ה במשך החופה ר"הע. ולפרוקא הדין נתנה לא"א פריעה וגם במדרשים הכין משמע ו וכן בירושלמי ז המול יכול מכאן לב' מילות א' למ' וא' לפריעה, א' למילה וא' לציצין המ' כדברי ר"ע, ולר"ש דאמר דברה תורה כל' ב"א, נ"ל מחתן דמים למולות מכאן לשתי מילות א' למילה וא' לפריעה. כ' ב' הלכות אפי' למ"ד לא נתנה פריעה לא"א מ"ט דוחה שבת שנ' שוב מול אב"י שנית, מקיש סוף מ' לת"מ, מה חללת מ' ד"ש אף ס"ט ח ד"ש

נחל אשכול

המול ימול יליף ע"ב זינין המעכבים מעור הערלה וכ"כ רש"א ס' ותוס' הר"אש ורמזין ומאירי בשבת. וראיתי בתוס' מרש"ם ס' לר' הלבן בתוס' זיני עור הפריעה לא מעכב, אבל נ"ל דמוכח דסחס חוס' ס"ל מעכבין דבשבת קל"ז ע"ב כ' מל ולא פרע כאלו ל"מ, תימה מה צריך לזמני כבר אמר זרישא אלו הן זינין המא"ה צער המופס את ר"הע, צריחא לכו דככלל המעכב גם עור הפריעה החופס ר"הע כח"ס תי"ט דככלל ימול צ"ע פריעה נמי במשמע. אך צ"ע רס"ד לוי' זינין המעכבין אס' נשאר מן העור, משמע עור הערלה, דפריעה קרי לעיל זיני' קרוס הרך, והרמז"ס כ' להדי' אס' נשאר מעור הערלה צער החופס, אבל הפריעה קרא לעיל קרוס הרך וכן סמ"ג. ויש לדון אס' מל בשבת והיניח זינין מפריעה החופין ר"הע ופרש אס' ימור ויפרע, לרמז"ס וסמ"ג משמע דלא מעכבי ואי חוזר חייב ח', ואס' אינו חוזר, לחוס' דס"ל מעכבין לא קיים מ"ע ובשמיני ימול, ואפשר דעביד ח"דא עש"א, ונ' דודאי חוזר ומתקן, דאי לחוס' לרמז"ס דח"ל לתקן הלל ס"ל כר"י דמקלקל בחבורה פטור ולדידי' אמרינן בשבת ק"ו דמילה נמי מקלקל לולי דמתקן גברא, ובגד"ד כבר נמול ואין כחן מתקן, לאפקוי אס' לא מתקן להכך פ' דמעכב חלל שבת שלא כדון, ול"ל אס' לא מל כדון ומילה פטור מכת ומקלקל, ליחא דמח סכרת כערלה גם זה נמשך מן המילה ואיכא מחוס תקוני גברא כסוכים סג"א סי' נ"ב חלל דלא נתנה ת' רשות נדמות חללו ומיי. ויש לזרף עוד דעת העטור אפי' על זינין שא"מ חוזר. ועוד דלא צריחא כ"כ שלדעת הרמז"ס ור"י הלבן ח"מ על זיני הפריעה לכן ודאי חוזר ומתקן. ומה שכתבתי דח"ד עביד חי לא מתקן אין להקשות מה דקל"ד ע"ב אנה עבדא פלגא דמילה אתון נמי עבידתון פ"ד, הכונה דח"א ליחייב כרת כיון שהחיל ברשות ומה שסלק ידו בחמט אין כאן חלול ש' במעשה אלא ע"י שב ודח"ת גרס לחלול ש' דחי' ע"י גרמא דיליה וכי גומר הוא או אחר ליכא חלול ש', אבל אי לא גומר ודאי נעשה ח"דא אע"ג שאין ליחייב כרת, דלא נתנה ש' לדמות אחי מעשה וכ"כ סג"א סי' נ"ט. א שמואל ח' י"ז פי' נרחיק. ב פרש"י דמתחלה לא ברשות החליל ולא נתנה ש' לדמות בשעה זו להכי כרת איכא אבל מיתה ליכא דלא קבל התראה למיתה. וקשה כיון דאמר מפיקנא ולא הי' כונתו לחלל ש', אף שחלל סוגג מקרי, ומה"ח לחייבו כרת כרי דומה להא דשבוטת י"ח בועל סמוך לוסתה ואמר יכולי נבעול דחייב ח' ולא כרת? ואין לומר החס ליכא חזקת אסור דוסתות דרבנן והכא אחזק א' דשבת, מ"מ כיון ססבר שיוכל לגמור בשבת, ח"כ הי' בטעות והוא שגוג? ומלאתי ברמז"ס פ"ב דשגגות כדברי ס' שחייב מטאת כיון שהתרו אותו ואמרו לא יוכל לגמור והוא נכנס בספק, דאלו לא התרו אפי' ח' נמי לא מחייב דהוי חונס, אף שבגמ' אתמר עוטס כרת, פי' הרמז"ס דעביד אסור עוטס כרת. ג ספדר"א. ד טוסה הפריעה ופ' המפרש שאתר יוכל לפרוע והראשון אינו חושש דאמר אנה עביד פלגא דמילה אתון נמי עבידתון פ"ד ומינו ח' כרת, ולפ"ו מ"ש במשנה מל ולא פרע כאלו לא מל, לא משמיענו דאכתי ערל הוא זה פשיטא, אלא אמוסל קאי, אס' מל ולא פרע בשבת כשאין שבות לפרוע או אין אחר שידע לפרוע חייב כ' דחלל שבת, ומיושב בזה קושי' תוס' אמתי' מל ול"פ כאלו לא מל מאי קמ"ל הא כבר תני החופס רוב עטרה מעכב? דמתני' קמ"ל דין הברייתא כשאין שבות לפרוע כמוסל ח' כרת. והתי"ט מישב קושי' תוס' למ"ד ל"י פריעה חילה לא"א דוקא צער החופס עוטסה ערל אבל הפריעה לא כמו שא"א נקרא נמול אף שלא פרע וכן עד יבועט שלא נעלה פריעה, קמ"ל כיון דנחמדסה הלכס ערל הוא (והרמ"ז חמס עליו דכבר תני אפי' זינין מעכבין. ואינו כלום דה"ל ג' ערלה ולא הפריעה ותוס' יבמות ע"א ע"ב חסופקי' אס' זיני פריעה מעכבין) אבל לירוש' דס"ל נתנה פריעה לא"א (ע' הלכס ב') וכן לג' ר"ח ביבמות צבלי נמי מסיק ח"כ בהדי' תנא שאינו יונא אס' לא פרע והק"ל חקמ"ל בסך מל ול"פ כח"ל מל, להכי מפרש מתני' כאלו לא מל דאחומן קאי שח' כרת כשאין שבות כדמוקי לה בירוש'. ומה שצברא למ"ש מהרש"ל ביבמות הא דאמר ש' קל"ג ע"ב אנה עביד פלגא דמ' היינו שהניח זינין המעכבים אחר שמל ופרע, אבל מל ולא פרע חייב כ', דבערלה ליכא מטה כלל ומן חזקין דלירושלמי מל ולא פרע ח"מ כשים שבות ביום דליעבד אחר. ה יבמות ע"א עתוס'. לגרסתנו ילפינן משבז פריעה שנתנה ליהושע ולא לא"א ומשנית ילפינן לאקושי סוף מ' לת"מ, אבל לר"ח ייף משבז שנית לאקושי ולא לפריעה דכבר נתנה לא"א והיה בכלל ימול צ"ע. ו מכללא אתמר במ' באברהם ל"ג את צער ע' שלא הי' צריך אלא חתוך שכבר נתמטך עור הפריעה אבל צישמעאל כ' את צ"ע שהורק לפרוע, ותוס' יבמות דחקו עלמון אברהם מעלמו עשה שברי קיים כ"הס, אבל לרבנו ג' דלעוה, דאלת"ס לא הו"ל לפרוע ישמעאל דמג"ל להחמיר ולעשות חבורה באחר. ז שבת פי"ט ויבמות פ"מ, והרס מקרא דלאברהם ל' פריעה. ובבבית ח' דף 93 הארכתי בזה. ה נוסחתי ביבמות אף סוף מ' מעכב והיינו זינין מא"המ ולא אתמר מדי מפריעה ומ"מ ג"ז נלמד דאין סיקס למ'. וכ"כ שאלות לדמנו מה שפריעה ד"ס. ובס' תורת שבת כ' בפריעה ליכא ח' דאור כיון שטוסה החבורה ציד ולא בכלי ומתנה לנטילת שער ציד שבת ל"ד. וטעות הוא מו"ס ה"ג ושאלות דצריך קרא שדומה ש', ועוד האריך ח"ב

שבש"א צריך להטיף ממנו דם ברית א ובה"א א"צ להטיף ד"ב. ארשב"א לא נחלקו שצריך להטיף ממנו ד"ב, ע"מ נחלקו על גר שנתגייר כשהוא מהול ב שבש"א צריך להטיף ממנו ד"ב ובה"א א"צ. רב אמר הלכה כת"ק דברייתא דאמר לב"ה א"צ להטיף ד"ב מנולד מהול, ושמואל א' הלכה כרשב"א, דל"ב"ה נמי צריך להטיף. כ' הגר"י א"ע"ג דפליגי רב ושמואל בהא קיי"לן כבב"א דאינון רבה ור' יוסף דאחמ"ר שם נולד מהול רבה א' חיישינן לערלה כבושה, ר"א ודאי ערלה כבושה, ואמר רבה ג מנא אמינא דחני' ר"א הקפ"ר א' ל"נ ב"ש וב"ה על נולד מהול שצריך להטיף ממנו ד"ב, עמ"נ לחלל עליו ש', בש"א מחללין ובה"א א"מ, הלכך כרבה קיי"לן חיישינן לערלה כבושה וצריך להטיף ד"ב בחול אבל א"מ עליו ש', ואף דאפלג ר' יוסף ואמר מחללין קיי"לן רבה ור' הלכה כרבה בר משדה ענין ומחצה ד וחוי לן עקר טעמ' דפסק כרבה ברייתא מסייע ל' ה' ובירוש' ו נמי אחמ"ר הלכתא הכין דגרסינן המשוך ו והנולד מהול והמל עד שלא נתגייר צריך להטיף ממנו ד"ב, חני רש"בא ל"נ ב"ש וב"ה על נולד מהול שצריך להמ"ב מפני שהיא ערלה כבושה, עמ"נ על גר שנתגייר כשהוא מהול שבש"א צריך להטיף ממנו ד"ב ובה"א א"צ ר' אליעזר בנו של ר"א הקפ"ר א' ל"נ ב"ש וב"ה על זה ועל זה שצריך להטיף ד"ב על מה נחלקו על נולד מהול בשבת בש"א צריך להטיף בשבת ד"ב ובה"א א"צ, ר' יצחק בר נחמ' א' בשם ר' הושע' הלכה כדברי התלמיד ה' והכי נקטינן נולד מהול וגר שנתגייר כשהוא מהול מטיפין ד"ב ואד"ש וכ"פ הגר"י א"ע"ג ויש מי שאומר ט' בגר מהול א"צ להטיף וחוינא טעמא משום דבבבלי חני' רשב"א דאמר לב"ה אין מטיפין בגר ולא אדכר מאן דפליגי עלי' ו ואנן חוינן דבבלי נמי ס"ל מטיפין דחני' בהחולין יא . . ואי אמרת גר מהול א"צ להטיף ממנו ד"ב למה אין מטבילין אותו לר' יוסי, וכי גרע מערבי מהול שבא להתגייר דדי בטבילה, אלא ודאי לר' יוסי בעינן הטפת ד"ב וכיון דקיי"לן כר' יוסי מטבילא ידיענן דלבבלי נמי גר מהול צריך הטפת ד"ב, ואין לחלק ולומר גר שנמול בגיורתו כיון דנמול א"צ להטיף בגרותו, אבל נולד מהול צריך דחיישינן לערלה כבושה, ולהכי אמר ר' יוסי אין מטבילין אותו דחיישינן שלא נמול בידי אדם אלא נולד מהול וצריך הטפת ד"ב, לאו מלחא הוא דנולד מהול מעוטא דמעוטא ולית מאן דחש להא, אלא ודאי ס"ל לר' אפי' ערבי מהול צריך הטפת ד"ב. וב' הלכות ור"א יב פסק כרב קטן נולד מהול א"צ להטיף ד"ב, וגר שנתגייר כשהוא מהול בגיורתו צריך להטיף, אבל הרב ר' יהודה כ' כהגר"י א"ע"ג קטן נולד מהול מטיפין ממנו ד"ב וא"ר שבת. שדר רה"ג לרבנן קמאי במסכתא וג' אסכימו רבוהא להטיף מנולד מהול אלא מיהו בנחת וצריכין למבדק יפה יפה בידיים ומראות עינים יד' ולא בפרולא דלא לעייק ל' ואין מברכין על הטפת ד"ב אא"כ נראה לו ערלה כבושה ורואין ונודרין האיך מלין אותו, ואם לא נראית לו ערלה מטתנים לו הרבה שלא יבא לידי ס' ואין חוששין ליום ח'. כ' ב' הלכות טאן דמהיל גר ועבד נכסי ערוה טו' ונכריך על המילה והדר למהל, וגר אע"ג דאמהל בארמיותיה בעי להטיף ממנו ד"ב, ועד דמתפח לא מטבילין ל', וכד טביל צריך למטבל בהדי תלתא טו' ואמרו ל' כי היכא דאמרי ל' מעיקרא, כלומר כדרך שמודיעין אותו כשבא לגייר מצות קלות וחמורות כדאי' שם בהחולין יו' כך מודיעין אותו בשעת טבילה, וגייזי ל' ממויה יח' ושקיל ל' טופרא דידיה ודכרעיה, וצריכי למחוייה כד טביל, וכד סליק מברך על הטבילה יט', וכ' הגאון גר סריס ב' א"צ להטיף מאונו ויכנס

נחל אשכול

שחא ערלה כבושה פי' מדובקת בחוק על העטרה. א אבל שנת א"ר. ב כגון ערבי מהול דליכא ס' ערלה. ג נוסחתי ר' יוסף, ורשב"א סעיד סל' הגאון' ר' ב' ס' ס' ר' א' שחמ"ש על ערלה כ' דס' הוא. ד ז"ב קמ"ג. ה ה"ה א"ש תמה על ר"י מ"ש הלכה כרבה ור"י נגד רב דבבבלי חני' ונולד מהול כשהוא מהול ור' יוסף ור' יוסף דאחמ"ר שם נולד מהול רבה א' חיישינן לערלה כבושה, ר"א ודאי ערלה כבושה, ואמר רבה ג מנא אמינא דחני' ר"א הקפ"ר א' ל"נ ב"ש וב"ה על נולד מהול שצריך להטיף ממנו ד"ב, עמ"נ לחלל עליו ש', בש"א מחללין ובה"א א"מ, הלכך כרבה קיי"לן חיישינן לערלה כבושה וצריך להטיף ד"ב בחול אבל א"מ עליו ש', ואף דאפלג ר' יוסף ואמר מחללין קיי"לן רבה ור' הלכה כרבה בר משדה ענין ומחצה ד וחוי לן עקר טעמ' דפסק כרבה ברייתא מסייע ל' ה' ובירוש' ו נמי אחמ"ר הלכתא הכין דגרסינן המשוך ו והנולד מהול והמל עד שלא נתגייר צריך להטיף ממנו ד"ב, חני רש"בא ל"נ ב"ש וב"ה על נולד מהול שצריך להמ"ב מפני שהיא ערלה כבושה, עמ"נ על גר שנתגייר כשהוא מהול שבש"א צריך להטיף ממנו ד"ב ובה"א א"צ ר' אליעזר בנו של ר"א הקפ"ר א' ל"נ ב"ש וב"ה על זה ועל זה שצריך להטיף ד"ב על מה נחלקו על נולד מהול בשבת בש"א צריך להטיף בשבת ד"ב ובה"א א"צ, ר' יצחק בר נחמ' א' בשם ר' הושע' הלכה כדברי התלמיד ה' והכי נקטינן נולד מהול וגר שנתגייר כשהוא מהול מטיפין ד"ב ואד"ש וכ"פ הגר"י א"ע"ג ויש מי שאומר ט' בגר מהול א"צ להטיף וחוינא טעמא משום דבבבלי חני' רשב"א דאמר לב"ה אין מטיפין בגר ולא אדכר מאן דפליגי עלי' ו ואנן חוינן דבבלי נמי ס"ל מטיפין דחני' בהחולין יא . . ואי אמרת גר מהול א"צ להטיף ממנו ד"ב למה אין מטבילין אותו לר' יוסי, וכי גרע מערבי מהול שבא להתגייר דדי בטבילה, אלא ודאי לר' יוסי בעינן הטפת ד"ב וכיון דקיי"לן כר' יוסי מטבילא ידיענן דלבבלי נמי גר מהול צריך הטפת ד"ב, ואין לחלק ולומר גר שנמול בגיורתו כיון דנמול א"צ להטיף בגרותו, אבל נולד מהול צריך דחיישינן לערלה כבושה, ולהכי אמר ר' יוסי אין מטבילין אותו דחיישינן שלא נמול בידי אדם אלא נולד מהול וצריך הטפת ד"ב, לאו מלחא הוא דנולד מהול מעוטא דמעוטא ולית מאן דחש להא, אלא ודאי ס"ל לר' אפי' ערבי מהול צריך הטפת ד"ב. וב' הלכות ור"א יב פסק כרב קטן נולד מהול א"צ להטיף ד"ב, וגר שנתגייר כשהוא מהול בגיורתו צריך להטיף, אבל הרב ר' יהודה כ' כהגר"י א"ע"ג קטן נולד מהול מטיפין ממנו ד"ב וא"ר שבת. שדר רה"ג לרבנן קמאי במסכתא וג' אסכימו רבוהא להטיף מנולד מהול אלא מיהו בנחת וצריכין למבדק יפה יפה בידיים ומראות עינים יד' ולא בפרולא דלא לעייק ל' ואין מברכין על הטפת ד"ב אא"כ נראה לו ערלה כבושה ורואין ונודרין האיך מלין אותו, ואם לא נראית לו ערלה מטתנים לו הרבה שלא יבא לידי ס' ואין חוששין ליום ח'. כ' ב' הלכות טאן דמהיל גר ועבד נכסי ערוה טו' ונכריך על המילה והדר למהל, וגר אע"ג דאמהל בארמיותיה בעי להטיף ממנו ד"ב, ועד דמתפח לא מטבילין ל', וכד טביל צריך למטבל בהדי תלתא טו' ואמרו ל' כי היכא דאמרי ל' מעיקרא, כלומר כדרך שמודיעין אותו כשבא לגייר מצות קלות וחמורות כדאי' שם בהחולין יו' כך מודיעין אותו בשעת טבילה, וגייזי ל' ממויה יח' ושקיל ל' טופרא דידיה ודכרעיה, וצריכי למחוייה כד טביל, וכד סליק מברך על הטבילה יט', וכ' הגאון גר סריס ב' א"צ להטיף מאונו ויכנס

ספר האשכול, הלכות מילה, יולדת, חזקה, וגרים.

ויבנם תחת כנפי ש' בטבילה כאשר. ודאמרין גר צריך מילה וטבילה, נ"ל בפ' מחוסרי ב' א מקרא כנס כגר יהי לכם, מה אבותיכם נכנסו לברית בטבילה וברצאת דמים ב אף גרים לא יכנסו אלא בטבילה וברצאת דמים, ואמרו שיבא קו ג להקל עליו, כלומר בט"ת הוי קרבן אבותינו טבילה וברצאת דמים, אבל מדב' כי יגור אתכם גר ועשה אשה ריח ניחח לה' איזה דבר שכולו לה' אף העור, הוי אוטר עולת עוף. והאידינא דליכא קרבן נמי מקבלין גרים דב' לדורותיכם ד'. ומ"ש בהלכות בשעת טבילה אמרין ליה כי היכא דאמרי ליה מעיקרא היינו דאמרין ה גר הבא להחגייר מודיעין אותו מקצת מ' קלות וחסרות ומודיעין אותו ענשין ש"ס ושכרן ו, קבל מלין אחו מיד נשחיתו בו ציצין הטא"הם חורין ומלין אותו, נתרפא מטבילין אותו מיד בפני ג' וביום ולא בלילה ולא בשו"ט ז ובשעת טבילה מדיעין אותו שנית מקצת מצות קלות וחסרות, אשה נשים מושיבות

נחל אשכול

א כריחות ט'. ב כי מוליס היו כל העם הי"מ, הרנחא דמים ושלח אנבין ויעלו עולות שלמים, טבילה ויקח חסה מני הדם וירק על העם ואין הזאה בלא טבילה, גמ'. הרנחא ד פרסי זיקת דס על המזבח, והיינו מ"ש בגמ' שגר לריך קרבן, אבל מ"מ אחת שחסה זרק גם הני הדם על העם ומחם מפרס בקרא והיינו הזאה על גופם וכן ברבה ויקרא ו' וכת' יסונחן ופ' אברבנאל צסס המפרשים, ולא כאונקלס שפי' וירק על העם זרק על מדבחה לכפרה על עמא. ונ' מדבריסס דלמדנו טבילה ממה שהנריכו הזאה דאין הזאה בלא ט', ואי לא הוי הזאה חלה במזבח, הלא מנינו הזאה זו בלא טבילה דלכמה ת"ו"ה על טמא שרץ אט"ג דלא טבל אפי' לת"ד אין שחטנין ע' פסח עד שיטבל מחוס שאינו ראוי לאכילה אבל שאר קרבנות ערל וט"ש משלחין קרבנותיהן, פסחים ס"ג, ובטמא מח פליגי, זבחים כ"ג, וצבור ט"מ עושין פ' וורקין עליהם, וא"כ אי לא הוי החס חלה הזאה מחצת אידך אמר אין הזאה בלא טבילה. ומחוס' יצמות מ"ו נמי נראה דהזאה על גופם הוי וכן בר"ש ס' פרה. ומדוקדק צוה מה שלמדנו סס הרנחא דמים. היינו קרבן הגר, מקרא ויעלו עולות, אבל לטבילה מביא ראוי מוירק על העם דמזה דיעין דהזאה על גופם הוי ואין ה' בלא טבילה. ואי קשי' א"כ גר צו"ש"המק ליצעי נמי הזאה דס על הגוף ולא מנינו בגמ' וסמ"ג ורמב"ם אלא מילה טבילה וקרבן? לענין קרבן והזאה לא הושוו גירי דורות לתמן חזרה מכל וכל דאמרין כריחות סס דגר די אפי' בקן עוף וצוה ליכא הזאה אפי' במזבח, ועוד אי' סס לכס הקשחיו ולא לענין הקרבנות שאין מעבדין. והעקר מה שזרק חסה על גופן לא הוי מעין מילה טבילה וקרבן, שהס מניך ליכנס ת' כופי ט', אלא מעמנו עשה כן כדאי' מחילתא יתרו וירק על העם אמר להס הרי אחס קשורים ועונבים מחר צואו וקבלו עליכם כל המעות. חדע מילה וקרבן זיה השס להדי' כל ערל ל"י צו וקרבן מפרס כנס כגר ועשה אשה, וטבילה נמי אפרס בסמוך, אבל הזאה על גרים לא מנינו צסס מקום שזיה קב"ה. אך קשה האידך מדייק שגריך טבילה מחוס דולאי טבלו כיון שא"ה בל"ט, דלמא לאו מחוס גירות טבלו חלה מחוס שחסה רזה להזות, ומ"ל טבילה כיון שא"ה הזאה? ונ' שהרמב"ם יליף טבילה ממ"ת דזיה הקב"ס וקדשם וכנסו, והקשו עליו ביצמות מ"ו מדמי דלמא לנקיות בטלמא? ונ' הרמב"ם העתיק כן ממחילתא יתרו דלא יליף מהא דאין הזאה בל"ט, אלא מיקדשם, ונוכל לומר ש"ס דיצמות דמדמי הדיא מוקדשם, מקמי דיליף מוירק שא"ה בל"ט, אבל השחח דולאי הוי טבילה סס, כצרא צרורה דהדיא וקדשם לטבילה לזי הקב"ס ושפיר ילפינו מוני' במחילתא. ועי"ל דבחר הכי פריך ביצמות טבילה באמהות מני"ל, ומשני א"כ במאי וכנסו חכ"ס, וקשה דלמא ע"י הקרבן והזאה? ולא עלה ח' הגון לקושי' זו בכל מ"ש חוס' ונ"י פשוט דיליף בכריחות מלדורותיכם שקרבן אינו מעבד וא"כ אין כאן הזאה דס, ולהכי שפיר קאמר אי טבילה נמי ליכא, במאי וכנסו נסים לברית כיון שהקרבן לא מעבד, ומוכח מ"ש קב"ה וקדשם לטבילה ומחילא א"ל להא דאין הזאה בל"ט. ועי"ל קושי' חוס' דמה פריך לר' יוסע טבילה באמהות מני"ל הא כבר אמר אין הזאה בלא ט' ונ' דצונגלה ג' אמרין אונקלס חרגס החורה מפי ר"א ור", והוא חרגס הרק על מדבחה ולא על העם א"כ ליכא למידק מהא דא"ה בל"ט, דלא הוי הזאה סס ופריך שפיר, ומשני א"כ במאי וכנסו לברית, וכיון שכן הוא דולאי וקדשם לט' כד' במחילתא, ושפיר הביאה מחילתא ורמב"ם ראוי לטבילה מוקדשם ולא הביאו הזאה בגר כיון דלר"א ור"י ומחילתא ל"ל. ועדיין קשה למ"ש שבת פ"ו הוי הטבילה מ' טומאת קרי ויליף לפולטת ש"ז? ונ' דהנזוי הוי לכולם והיו צסס זצין מודיעין ונדוח דלא מחיי ט' לטפרן ש"מ מחוס הכנסת ברית סיו טובלין, ומדבזייר ג"י ש"מ פולטת בתוך זמן זה טמאה, ואט"ג דלשאר טמאי' הוי די צט' זו לגרות ט' ש"ז הקפיד כח"ס חוס' בשבת. ג שני עיפות הפחות לקרבן חובה. ד כריחות ח' לת"ק גר לאו מחוסר כפרה וכי קא מעייל קרבן לאכשורי למיעל בקהל וכ"פ הרמב"ם בחצורו ומ"מ אין אוכל קדשים אט"ג שלא נקרא מחוסר כ', שאינו גר גמור להיות ככל כשרי ישראל (בפ"מ פ' דאוכל בקדשים). ואין ס' דהוי ישראל גמור בלא קרבן כשרי נוסח בת ישראל ומרבין מלדורותיכם שצ"הו מקבליס חלה הכוונה שהוא כישראל ערל או צן נכר שנתכנרו מלא"שז שאסורים בקדשים, ונ"ל לראב"י דפליג אח"ק וחשיב לגר מחוסרי כ', אין מלוק חלה משמעות דורשין, ואפשר שח"ס בגמ' אס הביא פרדה ח' שמרית מותר בקדשים (אט"ג שגריך להביא שני' וכ"פ הרמב"ם) דוקא לת"ק אבל לראב"י לריך להביא קרבנו כולו, ועוד נ"מ מחוסר כ' אסור בקדשים בלאו לרמב"ם ולראב"י בנרת, אבל גר דלא שייך וטומאתו עליו אינו לוקס. ה יצמות מ"ו. ו בגמ' יליף מעמי שחמרה לרות אסור לנו תחוס ט', באשר תלך חלק, ימור, באשר תליני חלין, אסור לנו ע"ז חלסיך חלקי, ד"מ נמסרו לב"ד באשר תמותי אמות. ויש לדקדק מה ידעין שמודיעין עונן מני"ל מחן שכרן, ואפשר שלא יודיעו שיפרס דקסין גרים לישראל, דומק לומר דלמדנו ממ"ת שאחר ובייחם לי סגולה, ויותר נ' שמוכח כן מדברי נעמי אסור לנו תחוס שבת, הו"ל ל"ט מלאכות דאפי' למחמירין אין צת' חלה לאו ומעקר שחקה. אך באמת חק המהר מלג"מ עדיין ח"מ סכר כח"ס רמב"ם פכ"א וכ"ד מה"ש אפי' מדברים שאין מלאכה לריך לשבות, ואסרו חז"ל מקרא דד"ק אס חשיב משבת רגלך אז תחעג ומקבל שכר אבל המהר בלג"מ לצד ח"מ שכר, הליכה של חול אסור, ומהר ומקיים גם זה, עכ"ל אס חשיב משבת רגלך אז תחעג ומקבל שכר אבל המהר בלג"מ לצד ח"מ שכר, וממה שרמזה על אס חשבו משבת רגלך ידעו שמודיעין שכרן ש"מ. ז סס מ"ו דמשפט כ' צי, ואי דייעבד מחיי בפני צ' ובלילה פלוגתא

ספר האשכול, הלכות מירה, יולדת חולה, וגרים.

מישיבות אותה במים עד צוארה וג' ת"ח עומדין בחוץ ומודיעין אותה מקצת מ' קלות וחמורות וטובלת בפניהם א ואין מרבין עליו ואין מדקדקין עליו כלומר אין מאיימין עליו יותר מדי להפרישו. — ת"ד ב המל אומר אקב"ו על המילה, אבי הבן אימר להכניסו, והעומדים שם עונים כשם שהכנסתו לברית וכו' והמברך אומר אשר קדש ידיד וכו' ומסיים כורת הברית. המל את הגרים אומר על המילה ג והמברך אחריה אומר אקב"ו למול הגרים ולהטיף ד"ב עד בא"י כורת הברית, המל עבדים אומר ע"המ, והמברך אומר אקב"ו למול העבדים ולהטיף מהם ד"ב עד בא"י כ"הב.

לט. שאלו מקמי מר יהודאי הא דאמר ר"ה ד גר קטן מטבילין אותו ע"ד ב"ד? ואמר כגר דמי, עבד שוטה וקטן מאי להטבילו ע"ד ב"ד? ואינו כגר דמי ה. וכל העריות האסורות לישראל מצד אם ו אסורים לגרים מדרבנן שלא יאמרו באנו מקדושה חמורה לק"ק ז. לפיכך אחים מן האם אסורין כל אחד באשת חברו דאתי לחלופי בישראל אע"פי שנשאים בגויתן ח. אבל אחים מן האב לבד מותרין בנשיהן דאין אחוה לגוי מן האב פ וכן נושא בתו ואחותו טאביו ואשת בנו דאין אבות לגוי י אבל מה שאמר גם לב"נ מצד אב כגון אשת אביו לר"ע ואחות אביו לר"א אסור להם גם בגרותן שלא יאמרו באנו מק' חמורו לק"ק. וב' הלכות פסק כר"ע, ואיכא מרביתא אמרי הלכה כר"א יא, וגם אסור באחותו טאמו ובאחות אמה יב טאמה ומכ"ש באמו, וכן אסור לישא שתי אחיות מן האם שנתיירו או אשה ובתה שנתיירו, ואם מתה א' מהן מותר לקיים האחרת דלא גורה לאחר מיתת האם או הבת דקליש אסורא יג, ור"ח פסק אף לאחר מיתת אסורה יד וטעמי' לא ידענא, דהא קיי"לן הלכה כר"ע מחברו וקיי"לן כרבא לגבי אביו טו ובמדי דרבנן ודאי אולנין לקולא טז. ודאסרינן ל' באשת אחיו מן האם כששניהם נולדו בגוית ואח"כ נתגיירו יז או אפי' אחד הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה והשני הורתו ולידתו בקדושה יח וכן אם שניהם הורתן שלא בקדושה ולידתן בקדושה יט אבל אם האחד הורתו ולידתו שלא בקדושה והשני ה"ול בקדושה משמע טסוגי' דמותרין בנשוייהן כיון דאחד ישראל גמור וא' גוי גמור כשנולדו לא שייך לחלופי בישראל שזה כולו בקדושה וזה כולו שלא בקדושה כ וכל היכא דאתמר אסורא דגר באשת אחיו ובאחותו מן האם לא אתמר אלא בשוין בהורתן או בלידתן או בתרוייהו כדתני' כא גר שהיתה לידתו בקדושה והורתו שלא בקדושה יש לו שאר האם ואין לו שאר האב ותני' נמי כב שני אחים תאומים כג גרים, פי' שאח"כ נתגיירו, לא חולצין ולא טיבטין ואין חייבין טשום אשת אח, כלומר שאין כאן כרת אבל אסורא דרבנן איכא כד דאתי

נחל אשכול

פלוטחא זין ספ'. א אינו בגמי' אכל הרמז"ס כ"כ מהא דיבמות מ"ו נתגיירתי זיני לז"ע אינו גר. ב שנת קל"ו. ג גרסתו (ולרמז"ס למול כיון דחובב הוה) ורי"ף ורוב ר' לא גרסי כלל זרכת על המילה אלא המל גרים מזכר לקב"ו למול הגרים ולהטיף מהם ד"ז שאלמלא וכו' זא"י כורת הברית. וכו' רש"א ור"ן לרי"ף זרכת זו מזכר קודם המילה ולאחריה אינו מזכר כלום וכ"כ חש' סכ"ה, אכל הר"אש כ' אפי' לספרים דל"ג המל אומר על המילה והמזכר אומר לקב"ו למול הגרים ולהטיף, היינו משום שלא הולך לפרש זרכת לפני דמילה שאין בו שויו, אלא בזרכת שלאחריה סה"כ זמקום זרכת דלזני הון, ומדלא הזכיר הר"אש ורזנו שרי"ף חולק, ש"מ שאף לרי"ף מזכר קודם גם קודם מילה ולאחר מ', ואף שלא גרם רק זרכת להטיף שלא הולך כיון דזרכת שלפני' שזה בכל כמ"ס הר"אש. וזה צדור סהרי הר"ף מציא בסוף הענין מאן דמהיל גר ליכסי ערוה וליצריך ע"המ והדר לימחל ובתור דמהיל ליצרך למול את הגרים וכו', ואף שיש לומר שהעתיק כן מה"ג, וז"מ הו"ל שאין הלכה, דאין מזכר אלא א', אלא ודאי כר"אש וכ"כ בתוספתא פ"ו זכרות ומאד אינו חמה על רש"א ר"ן וז"י סכ' לריף אינו מזכר רק זרכת א'. ד כחונות י"א. ה שגם המעתיק וז"ל ה"ג: מרס וטוטה וקטן שזא להחגייר אין מקבלין אותן מפני שאין כשרים להסנות עליהן וכל מי שאינו כשר להסנות אין מקבלין אותו, אכל קטן אע"פי שאין בו דעת מלין אותו ע"פי אבותיו, ואין מחנין על העבדים בשעת טבילה עכ"ל מ"ס מחנין הוה ל' תנאי שגר שזא להחגייר מודיעין לו תנאי סיקבל עונש אם עובר ע"המ ושכרן כשיקיימו, לפיכך חש"ק דלאו בני תנאי אין מקבלין, והא דאמר ר"ה גר קטן מטבילין ע"ד ז"ד, מיירי לדידי שהציאו אצו או אמר, עטובי וז"ס סי' רס"ח, אכל מעלתו אין מקבלין אותו, אכל עבד שוטט או קטן דנעשה מילה ועבילה גזיבו זע"כ, אפי' זלא אב ואם מקבלין כיון דרשות רבו עליו הוי כאלו מגיירין אותו מדעת אבותיו כמ"ס ז"י, וז"ל כאן: והסיב כגר דמי. ו העריות מ"הת אכל לא השניות יבמות כ"ז סנה"ל י"ז ג"ח. ז ע' יבמות כ"ז ל"ז וז"ח. ה פי' ואח"כ נתגיירו הנשים עמהם ונשאן בקדושתן, דאם לא קדשן אחר שנתיירו לא מקרי אשת אחיו כלל. ט חה כ"ע ידעו וז"ל אחי לחלופי בישראל עתוס' יבמות כ"ז. י רמז"ן ורש"א. יא חוס', ולרי"ף ור"מ סתיבן מותרו. יב ז"ל חמו, דאחות אס אמו אפי' שניות אין בה לישראל. יג יבמות י"ח ע"ב כר"ע דאשה ובתה זשרפס אם נשאן זחיי סתיבן אכל אס מחה א' ונשא אחרת ליכא זשרפס אלא כרת ע' רש"א. יד דלר"ש לא קליס אסורא דאף לאחר מיתת הא' זיאת האחרת זשרפס. טו דפליגי זדף ז"ד אי לר"ע לא"מ זשרפס ולרבא זינה זשרפס, ע' זמע"מ זר"אש פ"ק זכרות סי' ה' דלא זכירא סיכא דפליגי זליבא דתנאי אי הלכתא כרבא אכל זיד מלאכי מסיק אף זבה הלכתא כרבא. טז דמ"הת כיון שנתיירו אשה ובתה אין כאן קורבה. יז כרז ששת יבמות ז"ל. יח זה פשיטא דאפי' כרת איכא דהרי נולדו מישראלית והרי הן אחים מן האם, ובגמי' פרשו אפי' דהו"א כשתי אמהות דמי זשהריין הראשון היתה נכרית ובשני ישראלית ואי זעבי ליבס מיבס קמ"ל דלא. יט דהוי אחים מן האם מישראלית ואסורים זכרת זאשת אח ולא מולנין ולא מויבטין דאינס אחים מן האב זשבורתם ה"י נכרי ואין אבות לנכרי. כ ומשום שמא יאמרו זאנו זמק' תמורה לא שייך, דגזי זז"י ליכא אסור אשת אח כשמת זעולה, ומ"ס דמשמע מסיבין כך זחוס' ז"ז ע"ב זל"ח, דאלת"ה למה זאשוועיין זמתני' למדושא א' כורת' של"ז ולידתו זקדושה וא' הו"ל זק' זאסורין זנסוחיבן אע"ג זכתי אמהות דמי, לאשמועינן זכותא טפי אפי' א' נולד כשאמו נכרית וא' לאחר שנתיירה דודאי זכתי אמהות דמי, דגר כקטן שגולד דמי, דמ"מ אסורין, אלא ודאי כה"ג מותרין. כא ז"מ עתוס'. כב ז"ז. כג אע"ג דודאי אחים הם מאב דקיי"לן טפה א' מתחלקת אפ"ס לא מולנין ול"מ דאין אבות לנכרי וזיבוס אחין מן האב זעיינן ומאד אס נמי אינס קרובים כיון שנתיירו אחר שגולדו כקטן שגולד דמי. כד לרז ששת וכקיי"לן.

ספר האשכול, הלכות מירה, יולדת, חורה, וגרים.

דאתי לחלופי בישראל, היתה הורחן שלא בקדושה ולידתן בקי לא חולצין ולא טיבמין אבל חייבין משום אשת אח א, היחה הורחן ולידתן בקי הרי הן כישראלים לכל דבריהם, כלומר חולצין ומיבמין ואסורין בכל עריות שאסורין לישראל. נכריה מעוברת שנתגיירה בנה א"צ טבילה ב והרי הוא ישראל גמור ואינו יוכל למחות כישגדיל, אבל נולד כשהוא נכרי ונתגייר בקטנותו יוכל למחות כישגדיל ואם טחה דינו כנכרי ג בד"א אם כשהגדיל לא נהג במנהג ישראל, אבל נהג משהגדיל אינו יוכל למחות, ואם טחה דינו כישראל טומר שקדושיו קדושין ועושה ממורים ד. גר שנתגייר ואשתו עמו ורוצה לקיימה צריכין לפרוש זה מזה ג' חדשים להבחין בין ורע שנורע בקדושה לורע שנורע שלא בקדושה ה. אע"פי שאין אבות לנכרי מ"מ אסור לגר להכות או לקלל אביו הנכרי שלא יאמרו באנו מקדושה חמורה לק"ק ו. ונשאל הגאון ישראל שנשחמד ויש לו אשה ישראלית ונולד לו ממנו בן אם מותר למהלו בשבת? והשיב מותר למהלו בש', מ"ט ורע אברהם וחולעת יעקב הוא, ואפשר שתהא ועווב את בנו בדת ישראל, ועוד שהרי אמו ישראלית ואפשר שילך אחריה ואין אנו מחויקין אותו שיצא לת"ר, ואין בנו לאסור טילתו בש' ואם בעבדים אמרו ז' כל שאמו טמאה לידה נמול לח' בורע ישראל לא כ"ש. — אמר רבה א"ר אסי ת כל שאמו טמאה לידה נמול לח', וכל שאין אמו ט"ל, כגון יוצא דופן או נכרית שילדה ואח"כ נתגיירה אינו נמול לח', אלא נמול טיד, שנ' אשה כ"ת וילדה וכו' וטמאה וביום הח' ימול, א"ל אביו דורות ראשוני יוכיחו שאין אמן טמאה לידה ונמול לח'? א"ל נתנה חורה ונתחדשה הלכה. וכ' ר"ח מסתבר שלא בא רבה למעט אלא בן נכרית שאין אמו ט"ל ואם קנאו ישראל אין נמול לח', דבן בת ישראל ובן גיורת ובן שפחה, משוחררת ואינה משוחררת אמו טמאה ל' דתנ' בת"כ דבר אל בני ישראל אשה כ"ת וטמאה, בני ישראל ואין הגויים בענין

נחל אשכול

א יבום אין כאן דבטעת הורחן הי' האב נכרי ואין אבות, אבל אם ישראלית יש להן טולדו בקדושה ואשת אח מן האם זכרת. ומטעם זה אפי' אינם תאומים אם שניהם לידתן בקדושה פשיטא דחייבין כרת מ' אשת אח, והא דנקט תאומים פרש"י אט"ג דכתיב ודאי אחים וינהו אח מן האב דמטפה ח' זכו אפ"ה לא חולצין ול"מ, ובסיפא נמי דקתני אם לידתן בקדושה ח' כרת מ' אשת אח נמי תאומים רבותא אט"ג שיש להם אם ישראלית ואב ח' ודאי, מ"מ לא נחשבין כאחים מן האב ואסורים ליבום וזכרת, ותמיהני על הס"ך רס"ט שכ' מרמז"ס וס"פ שמשע דוקא בתאומים חייב כרת וכבר אמרנו תאומים לרבותא לענין יבום קת"ל, אבל אין שום טעם צעולם לחומר אם הורחן שלא בקי' וטולדו בקי' זה אחר זה שלא יהיו זכרת על אשת אח מאם, שהרי הי' להם אם ישראלית כשנולדו. וכ"כ רש"י סס: אבל לדידהו מודה ר' אחא דאסירי זכרת מ' אחיה מן האם, וזה קאי אמחני' דמייירי שנולדו זה אחר זה, ולדבריו שאין כאן אסור חורה לא הי' נריך רש"י לדוקי זכ' אחא. (ומה שמשמע מרש"י יצמות מ"ז א"ל ודאי אב ח' להם מותר ליבום אט"פ שטרעו שלא בקדושה הוא דבר זר כמו זה של ס"ך וכ"כ מהרש"א תלמיד טועה כתבו) וידידי הרב המופלג הדיין מו"ה יצחק לאנגע חפה הביא רא"י לש"ך מחוס' קדושין י"ח ד"ה כאן שהורחן של הורחן שלא בקדושה ל' לידתו בקי' אין רוח חכמים ג"ה ליתן לו פקדון של אביו דאחי לחלופי בישראל גמור ואם ייבום אשת אחיו יאמר שחינה זקוקס עוד לאחיו שהיתה הורחן ולידתו בקד'. ומה להם לתלות ביצמות הול"ל טפי שמה ייבום אשת אחיו והוא זכרת, אלא ודאי אם אין תאומים אין כרת. ויש להשיב דלפי מ"ש צת"י ע' מהרש"א כך גרסין בחוס' אם ייבום אשת אחיו או אם ימלך יאמר שחינה זקוקס. אמור מעתה אי היי כתבו שמה ייבום ויש כרת, עדיין לא ינחא למ"ד מלוח ח' קודמת וקרוב סימלך ולא נעשה אסור כרת, לכך כ' גזרה שיאמרו אין זקוקס וממ"ז בין יבום ובין ימלך יש לחוס. ב יצמות ע"מ. ג כתוצות י"א. ד כשכח על ח"א או שאר ערות. ה יצמות מ"ז ופשיטא דלריכין קדושין. ו דין זה הביא רמז"ס וילף לה מהא דאמר יצמות כ"ז דלא אסרינן ערוה לגר אלא מה"ט. ויש לתמוה דזה לא אמרו אלא בדבר שאסור לז"י אבל בכבוד א"י אין ז"י מלוה. ובחולין ל"ז אי' ל' מלוח קבלו עליהם ז"י ערש"י וע' עשרה מאמרות דחשיב כל ל' מלוח שנכללו בז"מ של ז"י. ורמז"ס צפ"ט וי"ד דמלכים מנה ע"פי גמ' סנהדרין ל"ח מלמד ז"מ ז"י הרבעת זבחה והרכבת חילין, ואיכא מ"ד דנלטו על סרוס וכסוף וכן אסורי' לשבות וכ' הרמז"ס שח"מ אין נהרגין אלא על ז"מ בלבד הנכללי' בוינו ה' חלקי' וכך זכ' בקבלה, וע' ח"א דף 61 שכתבתי לחוס' ושאלתי מלויין גם על פ"ד דקוס ועשה לא קחשיב. ומה"ט י"ל בחוך ל' מלוח שקבלו עליהם גם כבוד אב ואם, ועמ"ל דואי חייב ז"י לקיים שצותתו דאלת"ה למה הסביעו אבימלך ועשו ואפשר דצבועה נכלל בכלל זכרת השם וכן ממוסר אבד דאסור לז"י עמוס' ע"ז ה' ע"ז (ועמוס' ר"אש על יצמות ע"א דמוקי חושב ושכיר ל"ז אערבי מהול וכ' דערל עכו"ם פשיטא מישראל ערל, ומזן נכר ודאי לא הוי שמעינן דישראל ממוסר גרע טפי לענין קדשים, ומכאן מוכח דקרא מוהיר העכו"ם שלא יאכל, דאי להוהיר ישראל שלא יאכילנו כרמז"ס פ"ט דק"פ. אפי' בגוי ערל מצי לאוקמי קרא וקשה דלא מלינו אזהרה לעכו"ם עכ"ל. ולענין חף שאסור מ"מ אין נהרגין ליתא בכלל וינו ה'. ומורי הגמון"ה ליב ק"ב ז"ל בעירני דרש"י פסחים ג' ע"ז וביד ריב"ז לא הי' להרגו, מנ"ל שחייב מ' אע"ג דלכסוף הטליהו ע"ה, ולפמ"ש הר"אש ינחא דעבר על חושב וס' לא יאכל זו. ולי ל' פשוט כיון דקיי"ן סנהדרין ג"ח נכרי שהכה את ישראל אפי' חבל כ"ש רמז"ס פ"י דמלכים חייב מ', מוכ"ש אם חכשלו באסור שמחטילו קשה מהורגו, ספרי כי חלא, וחף שרמז"ס כ' המכה אין נהרג זבדי אדם, מ"מ מסתבר נכרי שמכשיל ישראל כל שנה לעבור על ח"ש לא יאכל זו גרוע ועומד ולמגדר מלחא עבדינן דינא דקטלא יצמות ל' ע"ז) ויש רא"י שבתוך ל' מלוח שקבלו גם כבוד א"י דבתנחומא מי גרם הקללה לחם שציה את אביו, אבל יפת שכבד אביו פרע לו קב"ה, ואמרו זכרת אברהם אמר כיון שילא והיית אביו יחולל בי ש"ס ויעקב אמר ויירא שלא כבד א"י וכן ספ"ק דמגלה נענש על שלא כבד, ובקדושין ל"א דמה בן נחייס קבל שכר על שכבד אביו, אע"ג שאמרו שכרו כחינו מלוה ועושה, בכל ז' מלוח השכר כן, ע"ז ג', ואפשר שנכלל כא"י בכלל זכרת השם דאמרינן שם בקדושין המצוה סוריו כאלו מצוה השם, ואפשר שהוא בכלל דייים שמשפט שכל הישר לכבדס. ומלינו רוח בחירה וזכרתה את אביו וא"א, ואין מקרא יולא מ"פ ע' יצמות מ"ח. עכ"פ ראינו שמימות עולם קבלו לכבד א"י. ובדרך זה יש ליסב גם מ"ש שב"ג מלוה על ריבית ואונאה עמוס' ז"מ ע' ע"ז דגם זה בכלל ל' מלוח שקבלו עליהם. ז שבת קל"ה. ח שם, וכך גרסת הראשוני,

בענין זה, ומנין לרבות גיורת ושפחה בין משוחררת ובין א"מ, ת"ל אשה, למדת אפי' שפחה טמאה לידה ובנה נמול לח' ודוחה ש', וכ"כ ר"א א' וה"ג. ומקשינן ב' והא אתמר יוצא דופן ומי שיש לו ב' ערלות ג' ר"ה ורחב"ר חר אמר מחללין עליו ש' וח"א אין מחללין, ול"פ אלא לחלל שבת אבל לח' מהלינן, אף דיוצא ד' אין אמו טמאה ל'? הא בהא תלי' ד', כתנאי יש יליד בית נמול לח' ה', ויש יליד ב' נמול לא'; יש מקנת כסף נמול לח', ויש מ"כ נמול לא', כיצד לקח שפחה מעוברת וילדה ב' ביתו זהו מ"כ שנמול לח', לקח שפחה וולדה עמה ימול מיד; לקח ונתעברה אצלו וילדה זה יליד בית שנמול לח', ר' חמא א' ו' ילדה בביתו ואח"כ הטבילה זה יליד ב' נמול לא', הטבילה ואח"כ ילדה זהו יליד ב' שנמול לח' ז'. א' רבא בשלמא לר' חמא משכחת יליד בית נמול לא', שילדה בביתו ואח"כ הטבילה, ונמול לח' שהטבילה ואח"כ ילדה ח', מקנת כסף נמול לח', שלקח שפחה מעוברת והטבילה ואח"כ ילדה, מקנת כ' נמול לא' כגון לקח זה שפחה וזה עוברת ט' אלא לת"ק יליד בית שנמול לא' היכי משכחת? בלוקח שפחה לעוברת, שקנה שפחה מישראל שלא יהי' לו זכות בגופה אלא בעוברת י, ולמ"ד קנין פירות קנין הגוף מ"א למיטר? בלוקח שפחה ע"מ שלא להטבילה יא. בהא מלחא לא אתמר הלכתא מפי הגאונים יב ונקטינן לחוטרא כרבה וכו' חמא שפחה שלא טבלה אף שנתעברה וילדה ברשות ישראל א"נ בשבת יום ח', דלמא נמול לא' כיון שאין אמו טמאה ל', וה"ה ביוצא ד' שאין אמו טמאה ל' אין מלין בשבת יום ח', דלמא נמול לא', אבל כיון דאפשר דהלכה כח"ק דנמולים בח', לפיכך אין נמולים אלא בח' כשחל בחול ולאחר ח' כשחל ח' בשוי"ט. — אתר מר ולא ספק ד"ש יג לאחויי מאי? הא דת"ר בן ו' מחללין עליו ש', בן ח' אמע"ש, ספק בן ו' או בן ח' אמע"ש למולו יד, בן ח' הוא כאבן ואסור לטלטלו אבל אמו שוחה עליו ומקתו

נחל אשכול

נוסחו ח"ר חסי חין נכון שצ"י הסיב לו. א שאלחות לך לך. ב בגמ' על רבה. ג זו ע"ג זו וי"א צ' גידין ע' מאירי. ד מי שנמול לח' ד"ס דכ' וזיוס כסי ימול, דלמדנו דח' ד"ס. ה דכ' וזן ח' ימים ימול לכס כ"ז יליד בית ומקנת כ', וכ' המל ימול יליד בית ומקנת כ' ולא כ' בן ח' ימים מסתבר היכא דנקרא לכס, שולד צבית ישראל לאחר שקנאה נמול לח', ואס כבר נולד משקנאה נמול לח'. ו ס"ל דוקא היכא שהטבילה לשם שפחה קודם שילדה דהוי טמאה ל', אז נמול לח' והיינו כרבה. ז לת"ק אפי' ילדה ואח"כ הטבילה נמול לח' כיון דברשותו ילדה חט"ג שאינה טמאה ל'. ח שניסס נקראי' יליד בית ולא מקנת כסף כיון שנתעברה וילדה צביתו. ט שאין לבעל העובר חלק בשפחה, חט"ג שנטבלה קודם שילדה לא מקרי לכס, והו"ל נמי לקח שפחה וילדה עמה כדקתני צרישא דצרייתא לת"ק, דזהו לכ"ע מקנת כ' שנמול לח', אלא שזה חין חדוש לר' חמא דלקח שפחה וילדה עמה ע"כ נולד קודם שנטבלה, ומאי ארי' וילדה עמה הולד שלא ברשותו, אפי' נולד ברשותו דהוי יליד צ' נמי נמול לח' כיון שלא נטבלה קודם לידה, להכי מוקי כגון שלקח הוא שפחה והטבילה וא' קנה עובר שבמעיה לאחר שנטבלה צביתו של ראשון, ומ"מ נמול לח' דלא מקרי לכס לבעל העובר, וחוס' חלקו בהטבילה מקרי לכס אף למי שקנה העובר ונמול לח', וגרסו נמול לח' שלקח שפחה וילדה עמה, וחט"ג דמלי למקט רבותא טפי לקח שפחה מעוברת וילדה צביתו ולא הטבילה קודם נמול לח', מ"מ כיון דהוי קראי' יליד בית ומקנת כ' כתיבי קודם מ"ת יחא ל' לאשכומיהו בצופן דשייך קודם מ"ת דלא הוי טבילה, חט"ג דיליד בית נמול לח' לר' חמא ל"מ חלא לאחר מ"ת דחלי' בהטבילה קודם שילדה, מיהו כל מה שיכול לקיים לפני מ"ת מקיים. יתישב זה מה שמקשים על רשב"א שפסק צ"ס רבו (רבו יונה, שהרמב"ן הזכיר בדרו) וי"א ד' נמול לח' מאי דמיק ציבמות ע"א לאשכומי מילת זכריו דתייתי צשעת עשית הפסח ואיתי צשעת אחילה דילפינן מאז יאכל דמעכצין לוקי ציולא ד' שולד צין עשיה לאכילה דנמול לח'? והדי ב"ד ת' חט"פי שנמול לח' היינו רשות אבל ח"ל, וי"נ דבגמ' משמע שם כל שראוי קרינן צ' המול לו כ"ז ומעכב. אבל לסברת חוס' יחא דפ' זאת ח' הפסח קודם מ"ת צ"ד ניסן נאמרה כמ"ס דס"י, ועדיין לא נאמרה פ' יולדת המדיעט שחלוי יום ח' בטומאת ל' וכיון שכן יולא ד' נמי הי' נמול לח', כד' בגמ' נחנה ת' נחמדה הלכה, ולהכי לא צעי לאוקמי ציולא ד'. י דזה לא מקרי לכס כיון שאין לו בשפחה כלום ועמהרש"א לחוס' מיידי שהעובר עדיין אינה צמעי', אבל אם צשעת קנין העובר צמעי' קרינן לכס אף למ"ד ק"פ לאו כקנין הגוף. יא כיון דלא צאה לתורת מות לאו לכס קרינן צ' אבל צטבילה וצטומאת ל' לא תלי', והיינו כתנאי דאמר לעיל. ודע מ"ס חוס' יצמות ע"ד ד"ה ושפחה ומדייקו דמטמאה צלדה מהא דפראד"מ לקח שפחה מעוברת וילדה ומשמע שאין נמול לח' אלא כשאמו טמאה לידה וכ"כ ע"ז מ"צ ורה ט"ו, לא ליינו חלא תחלת הצרייתא, ומה ליכא למידק מידי דלת"ק תלין צח' אף שאינה טמאה לידה, אלא כונתה על ר' חמא שצסוף הצרייתא, דבעקר הדין ששפחה שטבלה חמא' צלדה ל"פ ח"ק. יב אף שאלחות לא הכריע, וי"י מו"ל לטור שס' פסק כת"ק. יג שבת קל"ה קאי על הצרייתא דלעיל ערלתו ודאי ולא ספק ולא צ"ה, ח"כ האי ספק אמר הוא ופריך. יד למולו לא כ' בצרייתא, אבל רבו פרש כן וכן דעת רי"ף ור"אש ועצ"ח ולא כרס"י שפ' כראצ"א צדף קל"ו דמחללין ממ"נ וצרייתא אחי' כר"א. אבל מ"ס רמ"א וש"ך רס"ו לרי"ף נמי תלין הספקות ולא הביא סך ח"ד שבת חלא לענין פקוח ג' שאין מחללין על הספקות, ל"נ כלא, דהא הרי"ף הביא אמר מר ולא ספק ד"ס לאחויי ספק צן ז' וח', והאי אמר מר הוא הצרייתא ערלתו ודאי ולא ס', ח"כ האי לאחויי לענין מילת נאמר, ועוד דאי כרמ"א והאי הי' הרי"ף מציא ממ"נ דראצ"א. והנה ה"ג ס"ל כרמב"ם דמלין הספק ממ"נ כראצ"א, אבל ס"ל נמי דמחללין שבת עליו צפ"י דס"ל לסקל וצרייתא דקתני חין מחללין אמכסירין קאי אליבא דר"א וכ"כ צפ"ל י"כ וכ"כ רמב"ן צמחו צחורה סא' עוברת שפחה מחללין אפי' ליכא חלא ס' ולד למוד אפי' להלל עובר פחות ממ"ס יו"ס. וי"ל שזה שטת הרמב"ם שלא הביא שעל ס' צן ז' ח"מ, ומתך עלמו חמ"ס פ"צ דהל' שבת ע"כ ס' מחללין והיושבת על המשבר ומתה קורעין כרסו ומציאין סכין מר"ה ומזיאין הולד שמת ימלא מי שס"י ד"ס אפי' לזה שאין חזקתו מי (דע"פי רוב הוא מייח צרישא) ומ"ס מג"א ס"ל דמיידי שכלו לו חדשים, מכל זה לא נזכר צרמב"ם ואף צרמב"ן שצביא חולקין על ה"ג שהצחתי, צעוברים משתעי, אבל לא צנוולדים ולא כמג"א, גם המאירי צשבת כ' לענין חס תלין ס' ז' ומ' איכא פלוגתא אבל לכ"ע מחללין עליו שבת צשאר דברים, ש"מ שלא הי'

ספר האשכול, הלכות מילה, יולדת, חודה, וגרים.

ומנחתו מפני הסכנה א וחזי לן דטותרת לחלוב החלב לחוץ אם אין לה יונק אע"פ דמלאכה היא ב מ"ט אצ"לג וכי היכא דהתירו להפס מורסא משום צער ג. והא דלא מהלינן בש' ספק בן ז' ובן ח' דוקא כשלא נטרו שעריו וצפרניו, אבל גמרו אפי' נולד לח' אמרינן האי בר ז' הוא ואישתהווי אשתהו כרבי בפ' הערל ד. תני' רשב"א ה' כל ששהה ל' יום בארס אינו נפל שכי' ופדיוו מבן חדש ח', ח' ימים בבהמה אינו נפל שנ' מיום ח' והלאה ירצה ו. ואמרינן הלכה כרשב"ג סכלל דרבנן פליגי עלי', ומסקינן הלכה כותי' להחמיר, דאם מת הולד תוך ל' אמרינן דלמא נפל הוא וצריכה חליצה, ואם נתקדשה לאחר, אם ישראל הוא חולצת, אבל אם אשת כהן היא, שחלוצה אסורה לו, סמכינן ארבנן שאינה חולצת. וה"ה דאסורה ליבומי שמא כרבנן ובר קיימא הוא, אבל לענין אבלות אמרינן הלכה כמקיל באבל ומת בתוך ל' חשבינן ליה כנפל. והא דאמר כל ששהה ח"י בבהמה אינו נפל, ה"ט לקרבן דבעינן יום, אבל לאכילה מותר לשחטו בליל ח' כד' שם ר"פ ור"ה אקלעו בי ראב"א עבדי להו עגלא תלחא ביומא דשבעא אמרי ליה אי ארתיהו עד לאורתא הוי אכלינן מיני' והכינן אמרינן פ' כ"הו ז' כי' והי' שבעת י' ת"א, הא לילה חוויא, וכי' מיום ח' והלאה ירצה? לילה לאקדושי לקרבן, דבלילה אין מקריבין אבל מקדישין דבליל ח' יצא מכלל גפל וחזי לאקדושי, ויום ח' להרצאה, ר"א אקלע בי רב כהנא אתרע מלתא דשכיב ינוקא בגו ל' יומין, חזין דקא מתאבל עלי', א"ל לא ס"ל מר דהלכה כרשב"ג, א"ל קים לי בגווייה שכלו לו חדשים, דהיכא דודאי דכלו חדשים בין בארס בין בבהמה מיד שטלד יצא מכלל נפל, מיהו בקדשי' בעינן להרצאתו יום ח' טגו"ה ה.

מ. אלו הן ציצין המעכבין את המילה ט בשר החופה את רוב העטרה, ופי' רב ירמ' רוב גובה העטרה פי' לא לבד רוב היקף אלא אפי' רוב גובה במקום א', ואם הי' כהן אינו אוכל בתרומה י ואם הי' בעל בשר כלומר שבשרו מן הצדדין עב ונתרבה ונראה למעלה מעטרה אחר שנמול וחופה רוב עטרה, מתקנו מפני מ"ע, אבל מ"הת נמול מקרי אפי' חור ונתכסה העטרה ומ"הת אוכל בתרומה יא. טל ולא פרע כאלו לא מל. א' שמואל קטן המסורבל יב בבשר רואין אותו כל זמן שמתקשה ונראה מהול א"צ למהלו, ואם לאו צריך. בטתניתא תני א' רשב"ג רואין אותו כל זמן שמתקשה ואינו נראה מהול, צריך למולו, ואם לאו אין צריך, מאי ביניהו? א"ב נראה ואינו נראה, לשמואל צריך שיראה בקשוי מהול מטש. איכא דפסקו כרשב"ג בנראה קצת א"צ למולו יב וא' ספרים דגרסי ברשב"ג נמי כשמואל שמתקשה ונ' מהול. וגרסו בחר שמואל תני' נמי הכי יד. וחזי לן כיוון שתקון זה דרבנן, דלא אמרו תורה שימול ב"פ, הלכה כמקיל, ואי מצי מתקן בקל ע"י דחיקה עדיף טפי טז. וכי' ב' הלכות ינוקא דאחילד נגעא בבשרא וכדמהלינן ליה טפסק נגעא, מהלינן אע"ד דטפסק טז ואי הדר ועטיף בשרא עלויא מהולתא ולא חווי צריך למיטהליה ומנא אחריחא, ואי אחילד נגעא בבשרא דעטיף לא מהלינן ליה משום דלא למתקער אסורא דאור', פי' כיון שטילחו השחא מרבנן לא דחינן ליה ועשה דהשטר בנגע צ' יז. — הא דאמרינן יח נולד ב"הש של ע"ש ואחר שבת ב' י"ט של ר"ה

נשיל

נחל אשכול

זזה פלוגתא בין הראשונים. א חלב הרצה דדדי ומציא לדי ס', וציציות פי' פרש"י מפני ס' התנוק ול"ע. ב כחוצות ס' ציד, אבל בפס סבות הוא. ג שבת ק"ו ועתוס'. ויש לתמוה שהרמב"ם לא הביא חלל מאסור טלטול דכן ח"ת ולא מהניקת אמו. ד יצמות פ'. ה שבת קל"ט. ו יש חלוק בצבחה תחלת יום ח' מקלחו ככולו אפי' נולד יום ח' צבחה אחרונה זיום כשיגיע ליל ח"ש מותר כדל' שם אי ארתיהו עד אורתא אכלינן מיני' אבל בארס בעינן ל' יום, ויום ל' כיום שלפניו צבורות מ"ט, וסך ז' דבכמה נחשזין כח' ימים דמילה ולא בעינן ז' מע"לע ולא כפ"מג וכ"כ רש"י קל"ו וכ"כ ר"ף ורמב"ם פ"ד מא"אס ורצנו סתם תחלת ליל ח' שומעין אותה ולא מפליגין אי נולד ביום ח' זילול וכ"כ הרמ"ה בצד"ה צבית נשים סוף שער ה' כל מקום דבעינן ימים כגון צבי צבחה שבעה ימים יכי' עם אמו ל"ש נולד בלילה ל"ש נולד בסוף היום אותו יום עולה נה למצן ז', וכן מוכח מחוס' ערכין י"ח ע"ב ספקו אם נאמר שנתו מחשזין משעת הרלאתו לקרבן מאי קאמר זכמים כ"ט שעות פוסלות בקדשים ואם שמו כצט צבו שעות זיום וצבחה זו נלסם שנתו וזרק דמו צבחה יו"ד פסול, ואי מחשזין שנה בחר הרלאתו לקרבן לא תמלא דין זה שפרי כל היום הרלאתו לקרבן עכ"ל ואי אחרת דבעינן ז' מע"לע אפי' לחולין כ"ש לקדשים ודאי מנינו שאם נולד צבו שעות זיום ח' אין הרלאתו לקרבן אלא ביום ח' הבחה צבו שעות זיום, ולסנה שחטוהו צבו שעות ונגמר שנתו וכסורק הדס ציו"ד שעות עברה שנתו משעס שראוי להרלאה, אלא ודאי כשנולד יום ח' אפי' בסופו כשיגיע יום ח' בעמוד השחר זמן הרלאתו הוא דלא בעינן מע"לע, וע' לקמן. ובארס אע"ג דבעינן שבער יום ל' ללידתו ולא ילא מכלל נפל עד ל"א מ"מ כשיגיע ליל ל"א ילא אע"ג דלא הוי ל' יום מע"לע כגון שנולד בסוף היום נחשז לו כיום סלס. ז זכמים י"ב. ח עמ"למ. ט שבת קל"ו. י יצמות עי' ליקף מקרא. יא סס ע"ב (ולרמב"ם חף מדרבנן אוכל ותלי' בנרסת הגמ') וכן חולין פ"ז כסהו ובלהו הרוח פטור מלככות ולא אמרינן כמו צבחה חשיבם שלם תשלח אפי' ק' פעמי' כיון דלא כתיב כסה כסה, ואע"ג דבמילה כ' המול ימול חוקי ציציות נליצין שמעכבין, וצט"ז כ"ז ליקף מזה שאין גוי מל, וצידוש' דרש ח' למילה וא' לפריעה. יב פי' מוסרך צבחה כל' האמר דניחאל כפיתו צברצביון, שצברו עב ולאחר שמוול נראה כאינו מהול. יג אפי' ח"י צבחה קשוי אלא חוקת מגולה, וכונת רצנו לה"ג דפסק צבחי' כרשב"ג וכ"י מרמב"ם ולא כצ"י שכ' שפסק כשמואל והפוסקי' לא הביאו ה"ג, ור"ף סתם דבריו. יד ג' שאלתות פ' אחרי, ג"ז לא הביאו פ'. טו רש"י פי' מתקנו מפני מ"ע דמתני' משפט אותו באזמול, אבל רמב"ם פ"ב דמילה פי' אם הי' בעל צבר ועי"כ אינו כ' מהול אלא צבת שמתקשה מתקן צבחה מצי"מכ מפני מ"ע (שדוחקו למטה) ומסיים אבל אם בקשוי נמי לא כ' מהול חזרין וקולנץ הצבחה, ולדיד' מתני' איירי טעמ"פ ל' קלת מחול צבחה קשוי וזו ח"ל תתוך צבר רק דמיקת עור למטה ולא ככ"מ. וענק"כ שאף לרש"י אם כ' בקשוי קלת ח"ל לחחק ודי דמיקה ומ"ש רש"י לשפט באזמול מיירי צבחה שמתל ראה צבר עב מן הנלדים אבל חמ"כ די אם דוחקו. טז שבת קל"ב צומנו דומה לרעת ק"ו משבת ושל"ב מקרא ימול צבר אפי' במקום צבחה ימול אע"ג דפסיק רישא הוא. יז עמ"ס צבחות ח' דף 90. ומה שאין מהרים כעת להניח רע"י על המכה שיש צה נגע, כיון שאין מחכון אלא להסיר המכה שרי אע"ג דפסיק רישא הוא דילפינן סס מקרא לעשות אה"ע אבל עושה אחס צביב שעל רגלו וצומנו טע"ג כחפו ואם עברה עברה. יח סס קל"ז.

סס

ספר האשכול, הלכות מילה, יודת, חולה, וגרים.

נטול ל"ב, לאו דוקא ב' ר"ה, אלא בכל מקום שחוגגין י"ט ב' של גלויות דינו כר"ה וא"ד אותו מילה של"ב כדאי פ' במ"ד א
 ולא נצינו שום חלוק בין י"ט א' לב' אלא לענין טת ולמחל עיני' ב, והנא דתתני' בא"י קאי דליכא התם אלא יום ב' דר"ה ג
 ואע"ג דיש לחלק דבר"ה אסור למחל עיני' ביום ב' מ"ט לא מצינו שחלקו בדבר מצוה דמה שהתירו למצוה ביום ב' של גלויות
 כגון עסק במת ביום ב' ר"ה ג"כ התירו ד. ומינה טה שלא התירו לצורך מצוה יום ב' דר"ה גם ביום ב' ש"ג אסור. — ברכת
 המל ושל אבי הבן ושל המברך כולוהו בפ' מקום שנהגו ה. בהלכות ו מקדים ברכת המל לברכת אבי הבן, הכי שדר טר שר
 שלו' דהכי נהיג בכ' הישיבות שאין אבי הבן מברך עד אחר המילה, הדא שמא יקלקל המל, ואי בשחיטה ושופר נמי אפשר, לא
 דמי שחיטה וש' בידו הוא, אבל המילה ביד אחר, טאן ייטר דמקיים לה כהלכתה לכך עדיף אחר המילה, והגר"צ חשיב בתשובה
 ב' ארוסין מברך ואח"כ יתן קדושין, וכן במילה אבי הבן מברך להכניסו קודם מ', שכל המצות טעע"ל חוץ מטבילת גר ז ומי
 שאמר כיון שנתרה הפריעה יכול הוא לברך עובר לעשייתה מפני שאמרנו טל ולא פרע כאלו לא טל, ההוא לאו דוקא, אע"פי
 שאמר כאלו ל"מ, מ"ט הפריעה שיוך המצוה שהרי טל אמר, טל ולא פרע, והמילה כבר נעשית ה. נשאל הגר"צ נודמנה מילה
 ב"הכ כוס של ברכה טה תהא עליו? תשו' לא מברכינן על הכוס כל עקר כדעבדינן בדוכתא דלא ט, וחוינן טאן דמברך על היין
 ופניחו עד לערב ושוחהו, אן לא ס"ל הכי, כיון דקיי"לן המברך צריך למעום י ולא אפשר ב"הב, ליטעמי' לינוקא חיישינן דלטא
 אחי למסרך יא כשיגדל, לינחי עד אורתא הא קיי"לן צריך למעום מקמי דלישחעי, ואי אישחעי מקמי דתעום צריך למיהדר ולברוכי,
 ואי לא, אשתכח דקשתי בלא ברכה, ואי הדר מברך הוי ברכה קטייתא ב' שא"צ וקעבר על לא תשא יב, הלכך מהלינן בלא כוס,
 ולהכי נמי אין מברילין ע' הכוס כשט"ב חל בט"ש. תשו' לגאון ברכת המילה ב"הכ טהו? כך דאינו כל תענית שאין היולדת
 שוחה ממנו יג א"מ בפ"הג על כוס של מילה, לפי שצריך אדם למעום. ואמר מר יהודאי ב"ד שמלו במקום אב מברכין להכניסו
 וכ"כ ר"י יד. מנין למילה בנכרי שפסולה מן רב אמר דכת' ואחא א"ב תשמר מן ור"יו אמר המל יטול קרי ב' המל יטול,
 ואיכא ביניהו אשה, לרב דאמר טואחא א"ב תשמר, אשה כיון דליתא בבדיה לא מהלא יז, לר"יו דאמר המל יטול, כיון דישראלית
 הוא וערל ישראל נמי כטהול דמי יח, הלכך היכא דליכא גברא יהודאא דירע למיטהל ואיכא אחחא יהודאא דידעה ופהלה
 ש"ד דהלכה כר"יו אבל מילה בנכרי אף לר"יו פסולה דרחיקא מלחא למיטר לפרושי דר"י הנשיא קאמר יט. — אנשי מורת
 מוהליון

נחל אשכול

א שס כ"ד ולא נזכר אלא יו"ט סתם אינו דומה. ב בינה ו', כ"ב. ג וכ"כ מחירו ור"חש, ורמז"ס ס"ל דוחס יו"ט ב' ש"ג.
 מיהו מהני דמחירי לא נשמע אלא מילה של"ב והאי אכל ספק דב"ס וחל יום ח' על יו"ט שני דאפשר דהוי בזמנא י"ל אף למחירין
 דוחס י"ט, אכל בש"ע רס"ו כ' דגם בזה א"ד יו"ט שני וכ"כ מלשון אשכול סכ' ל"ח שום חלוק. ואי אית' בנולד ב"ס אכא חלוק.
 וחמה נ"ב מ"ל לב"י סהר"אש חלוק כבס"ג, ועוד ספליא אידך פ' גר"אש ולא סוכיר סרמז"ס חלוק ומחיר מילה של"ב ביו"ט ב',
 ובכל שאר מקומות כה"ג פסק כרמז"ס ועכ"פ ה"ל להביאו? בלחמ חל ל"ק, דרמז"ס לשטתי' סלך בפ"ו דיי"ט סכ' יו"ט שני
 בזמנא אינו בכלל ספק יו"ט ואינו אלא מנהג, ואסור להשתנות אס היום קודם להכי כ' שפיר דמנין בו, אכל סכ"ו לא הביאו בש"ע
 חקל"ז וכ"ב צ"י חקכ"ח טעמו שכל הספקי' חלקו עליו וס"ל דהוי בכלל ספק להכי שפיר לא הביאו כאן דמסי"ח לחלל ס' יו"ט.
 ונ"ל גם בל"א, דודאי בנולד ב"ס ויום ח' חל ביו"ט שני איכא ס"ס ספק שמא שמיני ואח"ל חשיבו דלמח חיום סול, והשיל"ח אינו
 נקרא כיון שאסורו חזר צשו"ט סכאים פמ"ש נוב"י. וסנה במידי דרבנן אין חלוק בין ס' ח' לב"ס, ואף בלחמחוק אסורא מותר
 ס' דרבנן דמחוכא חסי' קי"א פמ"ש פר"ה וכ"פ ולא כש"ד. ולהכי מותר רמז"ס מילפ' סל"בו ביום ב' ש"ג, ואף שבעמיו חכמים
 דבדיהם בלחמחוק, ביום ב' שאין בו אסור מלחכה ודאי אלא ס' דדברייהם לא בעמיו. מיהו ל' סרמז"ס לשטתי' אזיל דכבר סבחת
 לעיל סרמז"ס פסק ס' בן ז' או בן ח' חלוק בשבת (אף שלא נגמרו ש"ו כמ"ש ב"ו) כראב"ה דף קל"ו, כיון דאפי' חי נפל הוא
 ליכא אלא אסורא דרבנן דמתחך בשר בעלמא נמלא במקום ס"ל שמקיים מצות מילה דאו' מותר ליכנס בספק אסור דרבנן, ס"ל
 נמי דמילה של"ב דוחס יום ב' של גלויות דלא עדיף מספק אסור דרבנן (וידעתי שיש להשיב ולחלק), אכל סכ"ו דפ' כר"ף ור"אש
 ס' בן ז' שלא גמרו ש"ו אע"ג דאי נפל אינו אלא ח' דרבנן, לא מהלינן ש"מ דס"ל אפי' ס' ספק אסור דרבנן לא מחירין במילה כ"ו
 שאין לנו יודעין דודאי מצותו חיום, אף שאפשר שמקיים מצוה ביום ח' ימול, א"כ ה"ה אף שאר ס' אסור דרבנן א"ד מילה אי לא
 ידיעין דדאי שחיום מצותו, וזה שנולד ב"ס אף חל ט' שלו ביו"ט ב' לא מהלינן ל' כמ"ש סר"אש דהוי אסור דרבנן, ס"ס ספק אי
 הוי יום ח' נמי לא מהלינן, שא"ת ס' אסור דרבנן דחיון לר"אש, כיון שאפשר שמקיים מצוה דלח ביום ח', חיקסי' ספק בן ז' נמי
 לחול בשבת שאין כאן אלא ס' אסור דרבנן, לכן החליט ב"ו להרי"ף ור"חש אפי' ספק ב"ס אין חלוק ביו"ט ב', וסכ"ו סוכיר בהקדמה
 פל סר"ף ור"אש מספתינן נקט הלכה כותיהו, ולהכי לא סוכיר הרמז"ס בש"ע. ד בינה ו'. ה כחצות בשבת קל"ז וכפ' מ"ש
 לא נזכר, ונ' כונתו שיצרכו בכל מקום כפי מה שגו לברך ואל יגנה ומנהגם מפני המחלקת דלח' פסחים נ', והיינו לענין סקדמת סברות
 דרבנן מטעם האי, דאז"ל הביאו שרש"ס סנהיג לברך להכניסו קודם ברכת המילה כר"ף בתשו' בדנסמוך (לא כסבנת סב"ס ר"ף בלכותיו)
 ונ"ח סחירי סדנר לקדמותו. ו ה"ג ור"ף כבגמ'. ז עמ"ח דף 4. ח גם מכאן ראי' כנגד מסרס"ל שכ' לעיל דף 121 מילה בלא
 פריעה אינו כלום. תשו' זו לר"ף אינה בקבוץ סנדפס ואולי היא סוף ח' רנ"ג שהיא מקוטטה, אכל תשו' ר"ף דנסמוך מביא ב"י חקנ"ט.
 טו שכיח פתרא. י לאו דוקא הוא אלא ח' שמועט סברכה שלא תהא לנטלג כמ"ש רס"י ערובין מ'. יא יסבר שמוטר לשחות
 ב"סכ לשון גמ' שס להכי אין אומרין זמן על הכוס ב"סכ, ואן קיי"לן כחוס' דלא שייך מסרך אלא בדבר שהוא חזיר כמו קדום
 ב"סכ, אכל כוס מילה שמתין לתגוק. יב ברכות ל"ג. יג קמ"ל אף דב"סכ אינה שוחה היולדת דלאחר ז"ן דוקא בלריכה אי
 מאצרא, אכל צט"ב מביאין כוס והיולדת שוחה. יד אלברגלוי בשס רס"ג ולא כרמז"ס שנתקן דוקא לחב. טו ע"ז כ"ו. טז ורטרך
 אחרך. יז ג' ר"ף, דלוחו ולא אוחס ח"ר, ידעין שאינה בבדיה. יח נדרים ל"א ועימ"ש בבדיה ח' דף 95. יט ע"ז סס, ולרמז"ס
 סכר דיעבד והקפס בכלילת יופי ח"כ מילה בשבת לימהל נכרי, דמילה ד"ס ולא הותרה כמשמע מרמז"ס ודלמח לא החירה ח'
 ח"ב

ספר האשכול, הלכות טיטה, יולדת, חורה, וגרים.

נחל אשכול

אלא כשאין נכרי יודע למוול? (ומ' סכה"ג כ' חוס' שבוטו' ג' ד"ה ועל הזקן) ות' כיון דאז מוול למוול ולריך לעשות שליח ואין שליחות לנכרי, ויש להשיב דמה שאז מוול מ"ע הוא מויול א' אי"ב כאשר נזה ודלמא מילא עומס ד"ס ואס נעשית ע"י נכרי ס"ד, אבל מ"ע דאז י"ל שאד"ס, וי"ל כיון שאמרה ת' לחלל ט' על המילה מסתמא ככל חקויה' שגס האז יקיים מ"ע שלו. טוב מ' בחשו' ר"אס סי' רנ"ג ששאלוהו ע"ז והשיב אין עושין מילת עי"ג שהרי לא עשה ישראל המילה ונכרי אין נעשה שליח, ואס יש צו שליחות כ"ש דלא מהני אס ימול גוי, אזו הוי כאלו עשאו בטלמו והמעשה נחשב לו כאלו הוא מלו בשבת (ר"ל הישראל). ולדבריו לריך לחלק האז דלוי' בשבת קל"ג האז לא ימול צבחת דלקווי קמכוון ואחר ימול, ולא אמרינן כיון דשליחות אז עבד כאלו עבד אז, דהתם האחר לא קמכוון אלא לעשות שליחות האז צמ' מלוה, אבל לא יראה לכוין שלוחו לתקווי גברא מורעה. ומ"מ דבריו ל"ע דעכ"פ לא הוי אלא שבות כשמל נכרי בשליחות ישראל וי"ל צמלוה שאני ששלוהו כמותו. וי"ל ליטב צפשוט דרשב"א כ' רפ"ב דר"ה כיון דרבנן התקינו משקלקלו ביתוס' שלח יהא כ"א נאמן ולריך עדים אט"ג דמ"ת ל"ל כיון דלא מקבלינן לי מדרבנן יש לריך צעדים המכירין לעדות החדש ממילא מחללין גס המכירין וס"ל קיי"לן כראב"י שבוטוה ל"א משחק בקובי' כיון דמדרבנן א"ר נסעיד לאו בר קרבן הוא, וס"ל כיון דרבנן אמרו נכרי לא ימול כמאן דליחא דמי, וממילא לריך ישראל למוול ואין זה עקירה להדי' בק"וע, וכ"כ חוס' פסחים נ"ט ד"ה עשאום כיון דמדרבנן אסרו להקטיר אימורים שנטמאו התיירו כבשה, אט"ג שמ"ת אס האימורין קיימין הבשר אסור קודם הקטרה עשאום כאלו אבדו, דאין זה עקירה להדי' דהס אמרו אין כאן אימורין וממילא הבשר שרי, וע' חוס' סס כ"ט ד"ה אין פודין כיון שחכמים אמרו א"פ א"הק להכיל לכ', לא שוי' מידי ולא מעל, אט"ג דעקרו ע"כ א"דא, דלא הוי עקירה להדי', וכן בינה ח' סד"א אף אי עבד כתיסה צכסוי מותר דעספ דל"ת אט"ג דמ"ת לא דחי דהא אפשר לקיים שיהס נקבל הדס צכני ומכסה לערב שאין אסור אלא מדרבנן, חולין מ"א, אך כיון שאסרו, הוי כאלו אין כאן כלי וממילא עבד"ת וכה"ג טובח. והא דפריך יצמות ל' והא מ"ת תשלומין מעלי' וחי מקדש חפסי ק' ואמר רבנן אין תשלומין, ומאי פריך התם נמי לא תקנו אלא לענין תשלומין דתרומה וענין קדושין ע"י מקרה צא ונגרר אחריו ואין אמרינן דהא לא הוי עקירה? לק"מ אכתי קאי צ"ב וס"ל אף צבוט"ת אין כח לחכמים לעקור אט"ג דלא מתחזיט עקירה צידים כמ"ס רש"י ל' ע"ב גבי שו"ת שאני, והו"א שא"א לדחות ד"ת אפי' אין עקירה להדי', אבל במסקנא דמשני דשו"ת שאני, ס"ס צ"ב שלא עקרו ד"ת בק"וע, אלא תקנו דבר ונמשך מזה ע"י מקרה דהס בק"וע לא מקרי עקירה צידים. וא"ת מחוס' כחצות י"א שסקסו החיך אמרו שהוה גר ושרינן י"י צבת ישראל, הא מ"ת חינו גר והוי עקירה בק"וע, ולא תרנו סס לא אמרו אלא שסי' גר ומס שמוחר צבת ישראל נמשך ממילא? ל"ק סגל הנמשכים ממילא שהזכרנו חיס צחים צבחנוט אלא ע"י מקרה לפעמים, אבל צאמרוס גר הוא אמרו צהדי' שיטא בת ישראל דהא חייב צפ"ור צקדושין ועוד גיורת ל"ס, וע' סנהדרין ס"ח, וכן בשבוטוה י"ח צבוטל סמוך לוסת חייב אכניסה, אט"ג דוסת דרבנן, ולר"ספ אין אסור מ"ת, וחי מייח' ח' הוי חילין לעזרה? אלא כיון שחכמים אסרו, ממיילא נמשך מזה שאס עבר ח"ח ולא מקרי עקירה בק"וע. ומיושב צזה מ"ס על הרמב"ם ס"י צסוף ס"ל כללית כפן שבוטש אצנוט שלא צשעת ע' נוקס, א"כ האריך אמר צמיר כ"ט הליס מידר צנו צמיר מדרבנן דס"ל חשב"ע ל"ה, הא מ"מ נעשה אסור דלו' סכהן המקריב לובש כלחיס? וי"ק רבנן אמרו דיוכל להדירו והוי מיר, וממילא נמשך שמציא קרבנותיו. ואי קשי' לסברתו כיון שאסרו מילה צנכרי ממילא נמשך מזה שישראל מל צשבת, והא אי' סוכה כ"ג עושה סוכה ע"ג גמל כשרה וא"ע לס ציו"ט ור"י פוסל דצעינן סוכה רחוי' נו' ורמ"א כיון דמדאור' חזית הוי רחוי' לו' וסכי קיי"לן ולא אמרינן דחיט רחוי' כיון שרבנן אסרו לעלות? שאני התם דאס יש צסוכה צמ"ת לא עקר צהדי' תקנת חכמים דאמרו ציו"ט לא יעלה, ואין נראה צזה שבוטוה אלא דל"ת מן הדבר חיל, אבל צמידי דעקר להדי' תקנת חכמים כגון מינה צנכרי ודאי יש להס כח לומר דנכרי כמאן דליחא. חדע שר"מ גופא ס"ל צבוטוה כ"ד מעוברת ח' א"ס דחינה רחוי' נו' אט"ג דמ"ת חזית וס"ט דאס שותה עקר צהדי' תקנתא דרבנן והתורה אמרה ל"ת, וכן צאונס ומפתח אס חסורה א' דרבנן אמרי' דלא נוקרי ונו תסי' לאספס רחוי' וכן לענין נקס חספ מעון שאינה שותה אפי' יש צו עון ציאה אסורה מדרבנן וכן מ"ק ז' וציוס ברלות שא"ר צו"י משתה ותקנתא דרבנן הוא כמ"ס רמב"ם פ"י דלישות ופריך מינה לר"מ. ומ"מ פ"י דתרומות הקסה מוחין כ"ו נחנבלה פטור מלכסות וא"ח ח"ס לעוף מ"תה למה פטור, ואס נחליט לתקנתא דרבנן כח דין תורה ממילא פ' מנכסות? ונק"מ דחי תקנו שמיטה לעוף אטו צסמה, ודאי נח תקנו לעקור מלוח כסוי דחיכל נמי צנחורה כיון דאפשר לקיים שיהס, וצדדך זה יחיסבו כמס קיסיות סקססה, וצמ"א סארכו. — ומ"ס הרמב"ם מילה צנ' דיעבד כשר כ' הר"ר מונה טעמיו' שלא מנינו מילה לשמה, ודבריו ל"ב דמאן דמחיר מילה צנכרי טעמו דסתמא לשמה כמ"ס חוס' ע"ז כ"ז, דאף ר' יהודה דצעי לשמה ומחיר צנ' (דפוסל צכותי שמל לשס ס"ג) וי' כונתו דר' יוסי ס"ל אפי' כותי כשר דלא צעי לשמה והלכה כר"י דנמוקו עמו, ולחאי דאפיך ר"מ ס"ל נמי ימול כחי ומוכח אפי' שלא לשמה כשר, וא"ל גר' יוסי נכרי גרוע מכותי דפסול משום שאינו בר ברית, מ"מ רבנן צברייתא כ"ו אמרו ל' מל צומן שאטע"ג ולחאי דמסיק איסוף ר' יהודה נמי ס"ל כ"י ור"מ ל"פ הלח לכתחלה דמיס לש"ד ודחי הלכה כרביס, ועוד ד"ר יוסי נמי מחיר נכרי דצחוספת' פ"ג דע"ז פליגי רבנן ור"מ צנכרי דמיס לש"ד ואח"כ אי' ר' יהוד' ור' יוסי פניגי צכותי משמע להדי' צנכרי ר' יוסי כחכמים, דאלח"ס הו"ל צרישא ר"מ ור' יוסי ס"ל נכרי לא ימול ולמה נקט ר"מ נחודא דפניג ארבנן. לפ"ז ליכא הנה דפוסל צנכרי מטעס שאינו בר ברית אלא ר"י הסשיא, דרב ור"י לא אחו אלא לפרוסי טעמא דר"י הנשיא, וכ"כ כ"מ (אך מ"ס ראי' דנר' יוסף צנכרי כשר מהא דא' ע"ז כ"ו הצ"ע צרופא מומחה דכי אחא ר"ד אר"י צרופא מומחה מותר, אין זה רחי', דר"י לא אמר כ"י צמילה אלא על היתר רפואה ע"י נכרי כדאי' כ"ח ע"א גבי ר' אחי ור"א, וצהדי' צירוס' פ"ב דע"ז ס"ב גבי רפואה ע"י נכרי אר"י משמ"י דר' יוסף אס הי' רופא אומן מותר, והס"ס נקט הכי לתרוי' גר"מ דאסר מילה צנכרי משום ס"ד והכא מחיר, ומשני כר"י דאחר צרופא מ' ל"ח לש"ד, וס"ג יש לחלק לר"מ לענין מילה, אבל לעולם איכח נחומר ר"י גופא פסול צנכרי משום המל ימול) ואכתי סי' אפשר לומר דחכמים מכשירין מילה צנ' כשאחרי' עט"ג ואומנין שימול והוי לשמה כמ"ס רש"י כ"ו, אבל מל צינו לצ"ע או לרפואה פסול

ולא

ספר האשכול, הלכות מילה, יולדת, חוקה, וגרים.

מהלין על המים א ונותני על פניהם ואנשי מערב מוהלין בעפר. ובחשו' לגאון ב' אנו רגילים במים שלוקין ובהם הדם ומיני בשמים שריחם נודף ומלין בהם ורוחצין הנועדים בהם את ידיהם. ושאלו מקמי רב יהודאי מאי למול ע"ג עפר ואמר ש"ד ולא יעשו כן בשבת גורה ג שמא יביאו עפר מבחוץ. גדולה ד' מ' שבזכות שנמול א"א ביו"ד בתשרי ה' נתן קב"ה לבניו יום זה בכ"ש לכפרה ורואה דם מילתו של א"א שנ' בעצם היום הזה נמול א', וכ' ועניתם א"נ בעצם ה"ה, מה זה ב"הכ אף זה ה' ב"הכ ו'. מנין למילה שהיא באותו מקום ד' נאמר כאן ערלתו, ונ' וערלתם ערלתו את פרוי, מה להלן דבר שעושה פירות אף כאן, ר"נ אומר כ' וערל זכר אשר לא ימול מקום שנכר הזכר, ה' ערלות הן בעולם ד' באדם וא' באילן. באדם שנ' הנה ערלה אונם, ערל שפתים, ומלחם ערלת לבבכם, וערלת אבר, ואומר כי כל הגוים ערלים וכל בית ישראל ערלי לב, והיא אינה מניחה לישראל לעשות רצון א"ש שב ועתיד קב"ה להסירה שנ' והסידותי ל"ה מבשרכם. כ' בס' ר"א בן הורקנוס הגם ח השמיני אמר הקב"ה לא' התהלך לפני וה"ת, עד עכשיו אינך תמים, הערלה טמאה היא ומום גדול, מול ערלתך והי' תמים, שלח וקרא לשם בן נח ומל ערלתו וע' ישמעאל שנ' בעצם ה"ה נמול א' ויש"ב ט' בעצם היום הזה בתצי היום י'. וביום ג' שנמול א' כאב גדול הי' לו, מה עשה קב"ה לנסותו, הרתיה את העולם יא' ישב לו בפתח האהל, אמר קב"ה למ"ש נבקר החולה, שט' בקור ח' גדולה לכך כ' וירא אליו ה', אמר קב"ה למ"ש ראו כחה של מילה, עד שלא נמול נופל כשדברתי עמו שנ' ויפל א' ע"פ, עכשיו והוא יושב באלוני. כי תבואו א"ה ונטעתם וערלתם ע' את פרוי, עין האמור כאן הוא עין הגפן יב' אם אין כורתין ערלתו עושה עוללותו וקטופות ואין יינו ראוי לטובח וכשכורתין אותו עושה פירות טובים ונבחר יינו לטובח, כך א"א עד שלא נמול הפרי שעשה וג לא הי' טוב, כשנמול הפרי שעשה טוב ונבחר להקריב עג"מ, שא"א הגישו למנחה שנ' וימל א' אי"ב בח"י כאשר צוה אות א', שכל מי שמגיש בנו למילה כאלו כ"ג מקריב מנחתו עג"מ, וא"א עשה סעודה שנ' ויעש א' משחה ג' ביום הגמל א"י יד טכאן שהייב א' לעשות משחה ביום מילת בנו. כל הגוים הבאים בישראל נמולים בטובתם ורצונם, ואעפ"כ אין מאמינים בהם עד ו' דורות טו' והעבדים נמולים שלא ברצון אין בהם אמונה כלל, וכן כל עבדים שטל א"א לא נתקיים ורעם בישראל, ולא טלן אלא בשביל הטהרה שלא יטמאו מאכל ומשחה, שכל האוכל עם ערל כאלו אוכל בשר שקץ והרוחץ עמו כרוחץ עם נבלה, בחייהם נקראו מתים ובמותם נבלת בהמה, ואין חפלתם נכנסה לשמים שנ' לא המתים יהללו. ר' אמר יצחק טל יעקב

נחל אשכול

(ולא כחוס' שכ' זאן דמכשיר נכרי סתמא לשמה אפי' אין אטע"ג) להכי כ' הר"ר מנוח מילה זנכרי דלח צעוי לשמה ר"ל דקיי"ל כר' יוסי אפי' מל לשם ס"ג כשרה דר"מ נמי ס"ל כן ולא מצינו זאן דפליג אלא ר' יהוד'. ואי קשי' ר' יוסי ס"ל פסמי קי"ד מלות ז"כ וכ"פ כרמז"ס ואיך יכשירו שלח לשמו, שאני מילה דיליף ע"ז כ"ו מהמול ימול מ"מ. ועדיין קשה מהסיה קרא ילפינן יצמות ע"ז לזינן המעכזים א"המ? ול"ל דר' יוסי ורמז"ס ילפי לזינן משז מול, יצמות ע"א ע"ז ולא כחוס' סס. ודכירנא שאחמ"ו בגז"ל הקסה צימות מ"ו א"ר יוסי אינו גר עד שימול ויטבל ותני' הרי שבא ואומר גר אמי ומלתי ולא טבלתי אין מטבילין אותו ד"ר יוסי, דחייס שמא ערבי מהול הוא, ולריך הטפת ד"ב, משמע דר' יוסי צעוי מילה לשמה (ודחק לחלק צמילת גר, כיון דילפינן לה כריתות טי' מומילת ישראל)? ות' ר' יוסי ס"ל מ' ז"כ סהגוף הטובה המטה ומחויב צה צריך לכוון לשמה, אבל המהול שאינו אלא המכשיר אחרים א"ל כונה כי איננו סגוף המחויב, לכך צגר טעליו מוטל להמול צריך לכוון לשם מטה כשנמול אבל המל א"ל כונה (וישב צוה מה דחי' סס ומכ"א אינו גר עד שימול ויטבל זאן דמחייב ר' יוסי, א"ר יוחנן לעולם אינו גר עד שימול ויטבל, וקסה על ר' יוחנן לומא הלכה כר"ו כדפריך ס"ס צצרכות ל"ח לומא ה' כר"ע וס"ד טובצא? וינחא דחי' הוי אמר הלכה כר' יוסי, ה"א כולא כר"י דגבי מילת גר, הוא צריך לכוון אבל המל א"ל כונה כדנפקא לה לר' יוסי מהמול ימול, וצאמת פליג ר' יוחנן צע"ו דפיק מקרא המול ימול דנכרי פסול, והדרן לכללא דמלאת ז"כ וממילא גס המהול צריך לכוון, להכי לא אמר סחס הלכה כר"ו) ומלאתי סברא זו צרין חולין ל"א שכ' דפלוגתא דרב ס"ל עבילת נדה א"ל כונה ור"ו ס"ל צריכה לא שייכה צפלוגתא חי מלאת ז"כ דטבילה ושמיטה לאו מלאת יניכו אלא מכשירין, ואף למ"ד מל"כ קאמר רב טבילה א"ל כונה, ור"ו איפכא ס"ל אפי' חי מלאת א"ל מכשירין חמירי, מיהו צהג"א ר"ה כ"ח פי' דרב ס"ל מל"כ ולר"ו צריכות. עכ"פ נראה דלרוב הפוסקי' דפסקו כר' יוחנן מילה זנכרי פ' וצאמה כשרה מהמול ימול, א"ל ליכא למילף מהמול ימול דחי' מילה לשמה, א"ל הדרין לכללא דמל"כ, ואס מל שלא צכונה למצה צריך לחזור ולהטיף ד"ב. ול"ל כסברת ר"ן דמילה נמי כטבילה ושמיטה דמי דמכשירין יניכו ולרב ל"ל כונה, ליחא, דהא חזינן דר' יוסי לא אמר מסברא לא מצינו מילה לשמה אלא מקרא המול ימל יליף, ולדין ל"ל קרא להתייר. א צני צבל וחזינן הערלה צמיס וצני א"ל צעפר ע"י אצודר' ושערי נדק וצהג"מי מחלפת הסיטה, וכ' מ"ד מוס מן וארמחך צמיס (יחזקאל י"ו וארמחך צמיס ואסטף דמיק מטליך שקאי על לעיל מיני' וארמחך מחצוססת צדמיק שדרשו חז"ל על דס מילה) ומ"ד צעפר מן גס את צד"צ שלחתי אסיריך מצור (זכרי' ט') נדרס צמכילתא צל על גאולת מ' צעצור דס מילה סס דחמנא עלן, וצור חפור צעפר סארך ועתה לוקמין חול מחוצר מעפר ומיס כדחי' חולין כ"ו טופות מן הרקק. ולקמן עוד טעס מפדרי"א ע"ס מי מנה עפר יעקב דדרשו על המילה. ב צטור רב כהן נדק. ג מזה משמע אפי' צעפר מוכן מע"ש לא, ולא כסברת צ"י. ד כ"ט מפדרי"א. ה עמ"ס צברית א' 86. ו יליף טלס דענוי מעלס דענוי. ז שנת ק"ס. ח ל"ל הנסיון סח' וכמ"ס כאן לקוח מפדרי"א. ט דמחמלק הכ' שני' אלו ואח"כ וכל אנשי ציתו ש"מ סהס נמולו לצדס, ומה שקרא לשם צ"נ ל' דחי' צילקוט צרלשית סס נולד מהול והוי צמקלת המל ימול, ומה שלא מל צעצורו ישמעאל מ' חולשת מילת ענמו. י צפרהסיא סהכל ראו. צפדרי"א כ' כאן וצלותו מקוס שנמול ושאר דמו וסס וצנה המוצח דכי ישפך אל יסוד המוצח והשמיטו רצנו, שצאמת דבר זר הוא, דהא צאלוני ממרס צצברון מל ענמו רחוק יוס שלס מהר המורי' ואי מל ענמו צירושלי' הליך סלך לצברון ואמרין צמדרי' ל"ב אמול ואלא סכנה. יא חוס קסה למכה ונסהו אס תוסה על המילה. יב פרושו צמשת ר"נ דף 43. יג ישמעאל. יד ציוס המילס ערש"י וחוס' שנת ק"ל. טו סוסד' ל"א עד י"ד לא חצוי ארמחי קמי גיורא. וצירוש' פ"ג דסוריות ס"ה אל

ספר האשכול, הלכות מידת, יודת, חולה, וגרים.

יעקב א ועשו ועשו טאם בטילה כמו שטאם הבכורה ב כנגדו ג ויעקב ובניו דבקי' כבדית שנ' א"ח בטונו להטול ויוסף הצדיק שמר הברית במצרים ולא טמאו שנ' ותשב באיתן קשתו והוסיף לו קב"ה אות על שמו שנ' ערות ביהוסף ד וגם השבטים ובניהם דבקים כבדית עד שעמד פרעה וטנע מהם הטילה, וביום שיצאו ממצרים נטלו ולוקחין ד"פ וד"מ ונותנים על המשקוף וש"הט, וע"י דם זה פסח עליהם הקב"ה שנ' ואעבור עליך וגו' ואומר לך בדמך חיי, בדמך חיי למה נאמר ב"פ? בכות ד"פ וד"מ. ג' ענויים יש, עניו צום, בית אסורים, ודרך ה' ומחולשת עניו דרך לא מלו בניהם במדבר כד' כי לא מלו אותם בדרך, ריש"א וכי ערלים שמעו קולו של קב"ה כסיני ו' אלא נטולים ה' בלא פריעה ו' ומל ול"פ כאלו לא מל, לפיכך כשבאו לארץ מל אותם יהושע פעם ב' ה' וקבץ הערלות ועשה מהם גבעה שנ' ויטל אב"י א"ג הערלות, ואף במדבר לקחו ישראל הערלות והדם ומכסים בעפר וע"א' א' בלעם מי טנה עפר י', מי יוכל לעמוד נגד זכות דם טילה, מכאן אמרו מכסין הערלה בעפר, וישראל נמשלו לעפר שנ' וה"ו כעפר הארץ. וישירו ישראל הטילה עד שנחלקו לב' ממלכות, ואפרו' טנעו הטילה, וקנא אליה ונשבע שלא להוריד ט"ומ על הארץ ט שטעה איובל בקשה להרע עמד אלי' והחפלה, א"ל קב"ה לא טוב אתה טאבותיך י' עשו בקש להרוג י', ברח ונמלט, פרעה בקש להרוג ט', ויברח ט', שאול בקש להרוג ד', וד' בורח וימלט, ללמדך כל מי שבורח נמלט, עמד אלי' וברח עד הר א' חורב, נגלה עליו קב"ה ואמר מה לך פה אלי, אמר קנא קנאתי על הברית, אמר קב"ה לעולם אתה טקנא קנאתי, בשמים ע"ג עריות וא וכאן אתה טקנא, חייך אין ישראל עושין ברית עד שאתה רואה, מכאן התקינו ישראל שיהיו עושין מושב כבוד למלאך הברית שנ' ומלאך הברית א"א הפצים בו הנה בא יב, ואף יעקב נטל ערבון טאלי' שיבא ויגאל בניו, בה' מקומות יעקב מלא וי"ו זאליה חפר, נטל ערבון טטנו שיבא ויגאל בניו.

הגן

נחל אשכול

חאמן בעבד עד ט"ז דורות וע"י צעלי חוס' על הכורה ויחד יתרו סר"ת פרס י"ג דורות. א' אכל בפלדר' טסיב יעקב ויוסף צטני י"ב דולאים וחול וכך בילקוט בראשי, ונ"ל דמ"מ הטפת ד"ב כוי בהדיכו. ב' ע' ילקוט ר' לוי יליף מקרא שטאם דם מילכ. ג' אולי ל"ל ככדו עמלק שחך חילות וזרקן, רס"י כי תלא. ד' בפדר"א שלפניו אינו אכל בסוטה ל"ו. ונשאל חאמו"ג ז"ל לפמ"ס בזה חנאי' וחמיראים לעשות מלאכתו לדבר עברה ונראה לו דיוקני של אביו ומדענו, א"כ מאי רבותא דיוסף כל אדם יפרש עלמו בראותו מראה נוראס זו. (בספרי תורה אחת פרשתי שח"ל אמרו כן ע"ד סדמיון שידוע מ"ס כל מה שלמד יעקב חסס ועצר חסר ליוסף ובי' תמיד סביבו וראה כל ארסות מוסר לניעותו וקדושתו ונחמקק בלבנו ליר קדושת אביו, ואס ברגע סחגברות ילרו נסחר מנגד עיניו ליר סקדוש כזה, בשעת עברה חכר צס ושז חמנה, וכוו מ"ס נראה לו דיוקנו של אביו) והסיב סחולא באגרה לר"י יענץ ראוון ושמעון ירדו באניה לבא אל ארץ מספחחס, ויהי סער גדול ציס ויחסרו סחמלים לבא אל סוף ארץ ספאניא צעת הסמד. ובאשר כלס סצר סני סחמים זס כמה ימים אחסו צולמוס כבואס אל ארץ גזרה, ויפגע ראוון צבית חחוץ לחימת סעיר ויחמלו עליו ויחניו לו סס צסר לאכול וסחורנה עיניו, ושמעון גם הוא סלך אל בית אשר צעיר ויוסס לפמו לאכול ויחכל. ובספחס סייפוס חלסים ונכחי רגלים יסכו סס ימים אחדים צלי סגד כי יסודים סס מ' סגורה. ויהי כסצ רומס וידעו כי צכומס ללכה ויצרכו את צעלי הצחיס אשר גמלו עמס ססד וילכו. טרס יפרדו סחודע אל ראוון צעל בית אשר גמל עמו ויחמד לו סכרת פיך ענחה צך כי אחה יסודי, דע אחי גם אני כמוך ומן סיבודים סחמוסים אכני, ואני וכל אנשי ביתי סומרי' חטת ס' צסחר, וצמחקה מחסח לארץ אני סומט וצודק ומסר מצטר וחלצ. ועתה אל סעלצ צעצור ענרך צבית כי צסר סבול לא צא צפיד. אך שמעון ידע צלכחו כי צבית נכרי יסב ונבלות אכל מפני ס"נ. ויהי כבואס אל עירס וילך שמעון אל חכס עירו ויסאלסו מה זאת עשה לי לי לעגרי צבית נכרי ולאכול צסר טמא ולריעו ספליא חסדו? ויסיצו דצר, בני סגד נא לי ואל סכחד ממני, אס מעולס לא אכלת דצר אסור צלי אונס, ויחמד אחת נכון סדצר פסס א' סלכחי עס סעטרים ציער ורמיחי אוכלים לחס וגצניה ויין סל נכרים, וסחאויחי חלוס רצה אל סגצניה ואל סיין וטעמחי מעט מחס ואמרת יסלח נא ס' לענרך דצר סזה. ויען סחכס ויחמד לדיק ס' צכל דרכיו, רעך סטוב מומך מעולס לא צא צפיו דצר אסור ויסחרסו ס' מחקלס גם צעת נרס ואונס, אכל אחס כצר עצרת אה פי ס' צלי אונס, לא יקרת צעיניו לעשות לך נס. וסנה ידוע ממדרש' כמה סחצולות עטחה אסה זרס אסח פ' לסציא אה יוסף צרשסה, מלבד כי צחלק ספחיס רחסה לסדיסכו אף גם ספחידתו כי כפסע צינו לבין סמות אס לא יסמע אליו, ולא ס' צכה אדס לעמוד כנגדה לולי ס' עזרו. ועתה אס לא ס' יוסף עד סנה לדיק גמור נסמר מחסה זרס ומכל חלות סחשגל, לא סיחה נפסו יקרה לעשות פלי לסצילו צפעס כואח, סלא ס' צכה אונשי לגצור על חלות סיצר עס סמד מוח אשר חצואסו צמאנו לסמוע צקולה. אולס צוקן לבות ידע את יוסף וסטר רעיוניו מאז, ע"כ גם צמקוס סלא עמד איס צפני כח סילר וססססה וספחד עסה לו נס למען סלילו מן סחטא, וסנס סחצחן סחמחי סמעיד על קדושתו, וע"ד זס פ' גם מ"ס קדושוין פ"א סכריו צרקיע סזהרו צר"מ וסורחו. ה' דכ' עניתי צלום, ענה צכל רגלו, ענה צדרך כחי. ו' דולחי וולוו צניס חיוסן עד מ"ח ולקטנים ומי נגלה סקצ"ס צסיני ע' ילקוט. ז' ס"ל לא נחנה פ' לא"א א"כ בשעת מ"ח לא סיו ערלים, וסל דקרי לסו ביסועט ערלים סייע לאחר דחנה ליסועט דמכאן ולסצא מול"ס כאלו לא מל. ולר"ס מלו ענמס צמדצר חמיד אלא סלא פרעו מחוס סכנה סדרך וכ"כ חוס' יצמות ע"א. וקסה כיון דלא נחנה פריעה עד אחר מ"ח, א"כ סנומולים צמנרים ג"כ לא נפרעו, ומחי מחלק קרא ציסועט וקרי לאלו נמולים וסילודי צמ' ערלים? ונ"ל כמ"ס חוס' סס אף דלא נחנה פ' לא"א מ"מ פרעט עלמו דקיים גם כ"כ וטס צניו וציתו אחריו לעשות לפרעו וסמרוה כל סנומולי' צמ' אכל צילודי' צמדצר מפני ססכנה לא יוכלו לעסותה אף צעת סנלטוו חסיני, וספיר קרי לסו ערלים. ח' ר"ל ספרע אוחס וקסה למה ס' לריך סרצות טרי? ספריעס נעסה חזק כעור וס"א לקרעה אלא לחחכה אף צנער צן ס' סניס כאשר נסיתי, גם לפעמים חורס ערלה אס לא נפרע. ט' סצועס זו מלכים פר' י", וקנחת אליו על הברית פר' י"ט, ונ"ל דעון זס כצר ס' צידס. י' מלכים י"ט אחר אליו קח נפשי לא טוב אנכי מאצותי, ססיב לו קצ"ס סיצרה וימלט גם צזה לא טוב אחס מאצותיך. יא כמ"ד פחמס זס אליו' עב"מ קי"ד. יב וסמך ל' סוס

נחל אשכול

הנה שולח ל' את אליו. דרם שמעיים צו מיטקצ ברש"י בחקומו ור"ח הכד ס' רל"ג להוכיח דעקר סם אליו צו"ו אך לא מלאחי במדרש, וכנראה מרצנו הי' כחצו כן בצדק"א שממנו שאב כל הכתוב צפ' זה. ול"ג למה לקח ערבון זה? מקומות? ואפשר דלה' גאולת היו לריבין אחרי מות יעקב גאולת חננים וד' מלכיות, ואף שג' חננים ע"י משה מ"מ זכותו של פנחס הי' עמסה כח"ם ולא כליותי אב"י בהנחתי. הערה לדף 126 הנה חמ"ם ר"ח ללא צה רבה למעט אלא בן הנכרית אבל בן זה ישראל ושפחה שטבלה הדם שילדה מילחו ד"ס כ"כ השאלחות וה"ג ורמז"ם בן שפחה שקנה מעוברת וטבלה וילדה ד"ס, ולא מנר צבוס מקום שריכה להיות מעיבת מישראל, אלא שראיתי בר' ירוחם סוף נתיב כ"ג בן שפחה לא ימול בשבת שלא אמרו הנמול ב' נמול בשבת אלא בישראל, ודבריו בטלים נגד כל הני רבותא, אבל הפרטיה הביא בשם הר"ר משה בן ישראלית מנכרי אין מלין בשבת, והה פאיש משה לא ידענו מה הי' לו ראוי מתלמוד או מפוסקי', והרי ראינו מכל הפ' אפי' קנה ישראל נכרית מעוברת מנכרי והטבלה לשפחה וילדה שד"ס ומכ"ם בן ישראלית מנכרי, ור"ח וה"ג ושאלחות ורצנו הזכירו בהדי' בן בת ישראל וכונתם אפי' מנכרי דמישראל לאו למימרא נר"ך, והפרישה מביא שגאוני' רבים חולקי' עליו וכן גר"ר ויעב"ך (ע' ברית א' 130). אך ראיתי בתש"ר הגמור' וה"ג סכ' אט"ג דקיי"לן יבמות מ"ה הולד כשר ואינו אלא פגום לכהונה, מ"מ נכונים דברי רש"י קדושין ס"ח ע"ב ותוס' ע"ה ע"ב דנכרי הוא ולריך להחגייר, דרש"י וחס' מיירי שלקחה הנכרי דרך אישות דהו"ל ביאה פסולה מ"הת בכל האומות דקיי"לן כר"ס, ובאין קדושין יש עברה ו"ל הולד הולך אחר הפגום וכ"ם מיש קדושין יש עברה כדאי' קדושין ס"ו ע"ב, אבל דרך זנות שאין אסור מ"הת (ר"ל שאין לאו מ"הת בגוי טל צ"י עתוס' יבמות י"ו ע"ב ד"ה קסבר) הולד כשר ובהא מיירי ביבמות מ"ה דאמרין הולד כשר, ואני תמוה הא אמר התם הלכתא גוי הבא אפי' על א"א הולד כשר, והא ודאי ביאה פסולה מ"הת דנהרגי' עלי' סוסדקי' י"ז ע"ב ונפסלה לבעלה סוטה כ"ו ע"ב וכ"כ חוס' כתובות ג' היכא דעבדית מעסה היו ג"ע וציומא פ"ב סוכיתו אפי' בלא מעסה ובעדים והתראה נהרגת עליו דאי' ילפין מאיש איש אשר ינאף ונכרי בכלל איש (דדוקא אשת נכרי ממועט מרעבו ואסור עשה מ"הת אפי' צנינעא חוס' קדושין כ"א ע"ב) ועוד לסברתי קשי' שמואל אשמואל דס"ל יבמות מ"ה הולד כשר, וא"א בעברה מ"הת היו גוי אוך אמר סם י"ז בנך מישראלית קרוי בנך וכדמפרש רבינא כי יסיר את בנך דקאי אביתך ל"ת לבנו שהבן יסיר בן צחו והכא קאי לר"ם באישות ובכל האומות והיו בעברה וקרוי הכתוב בנך, ולרצנן קרא קאי צו' אומות ובין באישות ובין בינות איכא לאו כח"ם צ"ח וב"ם ס' ע"ז? וחור הרב ליטב ע"פי סברה זו שטח רש"י וחוס' בצבורות מ"ו וביבמות שהכל הולך וסובב בין נולד באישה לנולד בזנות של נכרי עס ישראלית לאין עברה מ"הת. וליחא לתוס' וטור קיי"לן כרצנן דר"ם דלא קאי קרא אלא אז' אומות כח"ם תי"ט, שבת פ"א ורפ"ג דמכות ועתוס' ע"ו כ', א"כ ליכא אסור לאו מ"הת אפי' באישות. וביבמות מ"ה ע"ב סוכיתו דהורדס לא נשא צ"ו, דאלת"ה האריך אמר ש' קדושין ע' כל דאמר מבית השמנאי קאחינא עבדא הוא, שמואל גיפא אי' לי' ג"ע הבעב"י הולד כשר, ומאי ראוי' כיון דהורדס הי' עבד ואיכא בבת ישראל לאו דלא יהי' קדש כח"ם יבמות י"ו ע"ב א"כ אפי' נשא צ"ו לשטח הרב ה"ל הולד הולך אחרי פגום. ושז ערמ להביא ראוי' מרש"י אמור והוא מח"כ בן הישראלית בחוק צ"ו מלמד שחגייר, ש"מ שהי' נריך גירוח. הנה לשטחו אין משם ראוי' דהוי ביאה פסולה מ"הת כח"ם רש"י בשמות שהיכה א"א, אבל בלא"ה כבר פרש רמז"ן נחגייר היינו שנוכס לברית במילה טבילה והרצ"ח ד' בנת"ח כשאר ישראל (אולי השמיטנו תורה שנוכס לברית בנת"ח ככל ישראל דאל"ה הול"ל צסיין כצ"ו) ומסיים הרמז"ן שח"ם בנת"ח להלן והוא בן איש מזרי אט"פי שלא היו מזורים באותו טעם הוא הי' כחומר, דברים אלה שלא כהלכתא דקיי"לן י"ע הבא עב"י הולד כשר וא"ל גירות אלא שפגום לכהונה, ורצנו הרפטים אומרי' קודם מ"הת הי' הולך הולד אחר הזכר לפיכך הי' נריך גירות והוא חולה. ורצ"ב צפי' כ' דמ"ם בנת"ח שהי' מומר אחי' כח"ד ג"ע הבעב"י הולד מומר, ומ"ם בנת"ח מלמד שחגייר על אציו הוא אומר שחגייר וצ"ל לו עס ישראל למדבר, ומ"מ כשצ"א על אמו עדיין גוי הי' דכ' בן איש מזרי ולא גר מזרי עכ"ל, הרי לכל הפרושי' ליכא למשמע מיינה. שז כ' הר"ר משה סוף ע"ה ע"ב ע"ה ע"ב, וליחא מחוס' לא מוכח מידי כח"ם מהרש"א (ומור מדבריו יבמות י"ו ע"ב) ומפסקי חוס' קדושין ע"ה א"ר, לאו מר בר"ט חמים עליבו, ומאי חזית דסמך להמי, סוף אפסקי חוס' דס ג"ו ע"ב שז' בין למ"ד מומר ובין למ"ד כשר או פגום ישראל הוא כהמליטו עס בחוס' וכן בפסקי חוס' יבמות י"ו וכן חוס' צ"ב ג', בצבורות מ"ו יבמות כ"ג דלמ"ד מוזחמין הולד, היינו מ"ד הולד כשר ואין צו ממזרות, וקמ"ל בצבורות שפטור בן הלוייה שילדה מנכרי, ואי ס"ד שהולד גוי עד שיחגייר, מאי חדושא וכי גוי חייב צפדיין, ובישראלית נמי פטור? גם ביבמות מ"ו ד"ה נאחן כ' בין למ"ד מומר ובין למ"ד כשר או פגום ישראל הוא והקשו מזה קושיות ולא עלה על לבם אף לספק צדבר זה. ועוד איך ס"ד לומר מ"ם ביבמות מ"ה כשר, דמ"מ צעינן שיחגייר, א"כ כל השקלא וטרי' עס אי' פגום לכהונה, אין לו שחר, דגירות אסורה לכהן, וא"ל דר"מ אכר שהוא חלל כח"ם רמז"ן הרי רש"י ורש"א וכ"הו כ' להדיא פגום לכהונה אנקבה קאי וכן בירושל' צפ' החולין ובספ"ג דקדושין. ולא נשאר רמז שיהי' כגוי ולריך גירות אלא לשון רש"י קדושין ס"ח ע"ב. ואני אמור אינו עולה ע"ד סיסבר רש"י במסקנא למ"ד כשר נריך גירות, דשמואל ס"ל יבמות מ"ה כשר וצדק י"ז אמר בנך מישראלית קרוי צנה ואף מאישות כח"ם רש"י עס גם ביבמות מ"ה נסיב בת מייך אבל ממזרת לא, ואי גר הוי שרי בממזרות, ובקדושין ע' האומר מבית השמנאי, כ' הורדס נשא שפחה ולא בת ישראל לפיכך זרעו עבדים כפרש"י, ולסברא זו אפי' נשא בת ישראל הבן עבד, ועוד קדושין ע"ו כ' רש"י בהדי' צנינעא הבא על צ"י ליכא למיחש דכשר הוא, וכן בצבורות מ"ו פרש"י למ"ד כשר בחר אימי' שדין לי' ופשיטא שבן לוי' פוטרתו, ואיך תמה ליה מ"ם בקדושין אי בחר אימי' הוי מומר או פסול? והעקר לרש"י נמי למ"ד כשר ישראל גמור הוא, ולפרש המקשן בקדושין נמא קסבר רבינא מומר הולך לומר ס"ד שכשר דוקא למ"ד נכרי הוא, דלמקשן קשי' מאי הוסיף רבינא בנת"ם קרוי בנך, הלא זה הדבר יא' מפי ר"י, להכי מפרש דרבינא צה לומר קרוי בנך לכל דבר כאלו נולד בעברה מישראל וישראלית ואמתי' קמחבר דתי' צ' כללים 1 כל שיש עברה הולך אחר הפגום, 2 וכל שאין לה עליו קדושין אבל יש לה על אחרים הולד מומר, וכאן נמי אין לה עליו קדושין, ועדיין חקשי' מנ"ל לרבינא לדייק בן, וע"כ ג"ל דפשיטא לי' מדאמר ר"י קרוי בנך וישראל הוא ש"מ דלא משגמין בנכרי דאי

ספר האשכול, הלכות מידה, יולדת, חורה, וגרים.

נחל אשכול

בחר נכרי שדין לא מקרי בנק, וגוי הוא, אבל אי בחר אימיו שדין הוי ביאה בעברה מישראל וישראלית כדון שאין לה עליו קדושין וסולד ממזר, כך סברת המקסן, ומשני רבינא קמ"ל ודאי דבחר אימיו שדין ואינו כשר, אבל לאו ממזר הוא שאין זה בכלל כל שאין לה עליו קדושין סבולד ממזר שזה דוקא בחייבי כרת, אבל משוי לי' לנולד בעברה מישראל וישראלית לענין זה שבזה פסול הוא אבל אי הוי שדין בחר נכרי הוי כשר דרממנא אפקרא לזרעו, ואין לנו אלא בן ישראלית. והשתא במסקנא פרושו דשדין לי' בחר אימיו לעשותו פסול כנולד בעברה מישראל וישראלית ולא אמרינן דל מהכא ביאה אסורה אבל מ"מ ישראל הוא דאמר קרוי בנק אבל מ"ד כשר הוא שדין לי' יותר בחר אמו ורואין אותה כאלו נתעברה מכשר (וכא דאמרינן כל שיש ע' סולד אחר הפגום בישראל נאמר) ורבינא דאי ליכא לפרושי הכי דאי"ב הול"ל ש"מ כשר הוא, וסוכרת לפרש דבריו דכשר לא הוי. והשתא מתוקני' דברי רש"י בכורות מ"ז מ"ד כשר שדין לי' בחר אימיו, פי' דל מהכא נכרי לגמרי, כאלו לא נעשה ביאת פסול, ומ"ד פסול שדין לי' בחר נכרי, ר"ל דלא אמרינן דל ביאת נכרי אלא דנין ליה כנולד באסור וברבינא (ובירושל' ספ"ג דקדושין חמלא כפרש"י). ואכתי פשו גבן ב' מקומות. בתוס' יבמות י"ו ע"ב ד"ה אמוראי כ' אין לומר דכחמיין טבורין משום דס"ל כיון שנולדו מזנות ישראל כשרים דבחר נכרים שדין להו, דהא ר"י ס"ל סולד ממזר עכ"ל מה לא מוכח דתוס' ס"ל סברא זו, אלא שהי' אפשר לומר כן כדעת המקסן קדושין ס"ח כפרש"י. ובתוס' יבמות ס"ד ד"ה נכרי שכ' אע"ג דרז יודע ס"ל סולד כשר וכו' ובדין מהרש"א ומרש"ל שנייחס שאלם כשר ממילא הוא נכרי וא"ח לקדושין. להבנתם ל"ל הא דאמר רב יהודה דף מ"ב זיל אימזר או ניסיב בת מינך אין הפרש כפרש"י אבל ממזרת לא ישא, דהא גר שרי בממזרת, וא"כ למה שחקו תוס' לפרש"י, ועיד מהרש"א גופא כ' ש"ע דאי כפרום תוס' שר"י חשש לקדושין משום בנות ישראל שבניהם ישראלים, א"כ מה הסיב שמואל בנק מישראלית קרוי בנק, הלא זה עלמא טעמו דר"י אר"א משום דבני בנות ישראל הם ומחששין לקדושיהו? אבל העקר שחוס' ס"ל דהך כי אמרינא קמ"י דשמואל קאי ע"מ שאמר מחששין לקדושין וגם על מ"ס ר' יוחנן וכולם לפסול דגם זה שמע מר' אסי ואמרנו לפני שמואל, וע"ז הסיב שמואל מ"ס ר"י לפסול שכן ממזרים ליחא דאם הם ממזרות אינו קרוי בנק ונכרי הוא ואינו פסול אם נחגיגיר ואם מישראלית קרוי בנק וישראל כשר הוא וע"ז פריך דא"כ אכתי ניחא דמחששין לקדושין ומשני דגמירי דבנות ישראל לא סולידו, וע"ז כ' תוס' דרז יהודה אר"א דחשש לקדושין ביינו משום בני בנות ישראל ואמר נמי משמי' דר' יוחנן לפסול משום דסבר נכרי הבא עב"י סולד ממזר, ואע"ג דרז יהודה ס"ל כשר, הכא משמי' דר"א אומר. ולא נשאר ראוי דתוס' חלקו על הראשונים וס"ל למ"ד כשר נכרי הוא. וראיתי בשט"מ שכ' נ' דעת ר"ף נכרי הבא עב"י סולד נכרי ונריך גירות שכ' צפ"ב דסנהדר' מחני' דהכל כשרים לדון דנימ לאחויי גר פי' ר"ף דמייירי דאמו מישראל והקשה רשב"א יבמות ק"ב אי אמו ישראלית לאו גר הוא אפי' נתעברה מגוי, וכ' שט"מ נראה דעת ר"ף גוי שבא על בת ישראל הוי גוי גמור עד שיחגיגיר עכ"ל ושגה ברואה, בר"ף כ' צפ"ב החולק נ"וע הבא עב"י בן פגום בן א"א סולד כשר ומסיים דאפלגי רבותא אי ברתא כשרה לכהונה דאיכא דילפי ק"ו מאלמנה לכ"ג, ומסיק דלדידי' מספקא מסיים כש"ס וסלכתא סולד כשר ולא קאמר ופגום לכהונה, וכן ס"ל הרבה פוסקי' דכשרה לכהונה. והשתא אם בר"ף ס"ל דנריך גירות מאי קמבעי' לי', הלא קיי"לן גירות אסור' לכסן, ולמאי נריך ק"ו מאלמנה, אלא דאי מוכח להפך, שר"ף ס"ל שא"ל גירות. ואפשר אף למאן דחש לפסקי תוס' קדושין ע"ה דנכרי הוא, מ"מ המל אותו בשבת לא עבר אדאורייתא, שסטור הביא הר"א שפ' מילה בשבת ימול אחר ולא האב, דאב מחוון לתקון, משא"כ אחר אע"ג דהוי פ"ר דתקון גברא ממילא נעשה מ"מ הוי פ"ר דלא ניחא לי' ואינו חייב בשבת כמ"ס תוס' ור"אש שבת ק"ג וק"א, ואע"ג דמקלקל בחבורה חייב, י"ל הכא פטור מהקלקל אפי"ג תחום ק"ו. כך לריבין דלמק ולפרש פסק זה. ומ"מ איני תמה הלא האחר מברך על המילה וא"כ מחוון לתקון, והש"ס קל"ג לא אומר הכי אלא בבשרת שאחר מחוון למול ולא לקון הבשרת, אבל ברישא ביום אפי' בשבת ל"פ ליעבד אחר, דכל מי שמל מחוון לתקון המילה, ובפסחים ע"ג שחטו שלא לאוכליו חייב שתקן אם עלו לא ירדו וכ' תוס' אף לר"ש חייב, דאין סכדי דניחא לי' בך. ואפשר דסברת ר"א קיימת בערל נכרי אם מלו לאו מתקן גברא שאינו מחויב במילה ואכתי ערל הוא כדאי' במדרי', ואף דלר"ש מקלקל בחבורה ומחטטק בחבורה חייב כדיתוח כ', מ"מ נריך תקון קלת כמ"ס תוס' ק"ו, ואף רש"י כ' רבמ"פ נריך מיחו סקלקול לגופא כגון מצעיר באסורי טאה חובל בממזרו (מיחו ע' הגיגה י"ד) וכ"ז לא שייך במל גוי. אך הרמב"ם סוף הל' מילה כ' גוי שנריך לחחוק ערלתו מ' מכה אסור לישראל לחתכה אף שנעשה מילה ברפואה זו כיון שאין מחוון למילה, ועש"ך רס"ג וש"ע רס"ח. ואי בער ולא אדע מה המילה ומ"ט יש בה? ודכירנא ששמעתי ממורי בג"מ ליה ליה ק"ב ז"ל דאייירי בבני קטורה ולשטת' צפ"ח דמלכים חייבין במילה, אבל בשאר עכו"ם פשיטא דאסור דת"ש משאר רפואה, אבל איבו ז"ל גופא מפרק לה מחש' הרמב"ם בפאר סדור דמשמע דאיכא מילה בכל עכו"ם. ואני הוספתי להקשות אי צב"ק איירי, א"כ כופין אותם כשידינו תקיפה כמ"ס מהרש"א סנהדר' י"ט, ומנ"ל שאין מלין, ד"ל הך דע"ז כ"ז בשאר עכו"ם איירי דלא מחייבי, גם אין לומר דלא לרמב"ם מז"ר פ' מקץ אשר יאמר לכם תעשו ששכריתם יוסף למול, ולטעמיה א"כ לישתרי גם הכא צב"ב, ועוד דלמא יוסף גופא לאו שפיר עביד כמ"ס במ"ז סי' י"ד, או יוסף ס"ל כחרון א' סנהדר' י"ט קודם מ"ח גם לז"ב ולטוב כמ"ס מילמ הל' מלכים. וי"ל דרמב"ם צפ"ח דמלכים כ' כיון שנחטבו היום בני ישמעאל בבני קטורה כולם חייבים למול עלנמם, ואינם נהרגין. ובימי הרמב"ם נחפשו היםמעאלים בכל מדינות הגודעות לו, לכן סתם ואמר גוי אע"פ שנטעם מילה בהמולו כיון דמחויבין למול עלנמם מילה ואף בספק מילה עליו, ומד דין נכריה אוחס, מ"מ אין אומרינן לישראל להכניס עלנמו צספק אסור רפואה בשביל שינא נכרי חס' אסור. מיחו כ"ז בנכרים שבתלך עולם המרחי וסדרומי, אבל בנכרים שבנינו מודה הרמב"ם שאין מילה שאינם בכלל הספק, ובלא"ה כ"הפ חולקין על הרמב"ם שאין מילה מילה אלא בישראל וכל מהולים דידהו ערלים הם, והסובל גוי שלא לשם גירות ולא לרפואה מקלקל הוא. מיחו בירוש' יבמות פ"ב ס"ו (ובתנחומא פ' חוקת) יעקב איש כפר נבורי שרי למגור בשבת בן נכרית מישראל א"ר מגי יחייתו דילקי דנכרי הוא, מ"מ ליכא למדק מה דעבר אדאורייתא וכן אין לומר דמתקן הוא מכתובות י"א מטבלין ע"ד צ"ד חכין לאדם של"ב, דוקא בטבילה אחר מילה שט"י מתקנו

נחל אשכול

מחקנו לזה בקבל, אבל המוסל גוי כ"ז שלא נטבל לא הולאכו מצותו (דלמו דהי לא טבל לנדוחה יצמות מ"ה ע"ג). אך כד
 חייק דהי יש כאן ח"ד דהרי אחר המילה מוץ לרפואה והוא מ' דאו' כמ"ס דף 112, 122 ואם עכו"ם הוא פשיטא דאסיר וס' ישראל
 נמי אסור למוזל כיון שזה אח"כ ע"י המליצה לס' אסור סקילה. אך כבר בארתי דישאל גמור הוא לכ"פ דעת סר"ר חסה
 דחה מהלכה ומוחר למחלו בשבת אם אין חשש שיוציאו האב הנכרי בע"כ ויגדלו לת"ד כמ"ס האחרונים צ"ב מומרים (או דמסכה
 בתרי' ע"ז ל"ו ע"ב) כחשמוע"ט ש"ע דלא אסר אלא בן נכרית וכך סורו רבותי ז"ל. — נשאלתי מוהל סר בכפר לבדו ויש לו בן
 למוזל צ"ה ובשאר שנים עוזב מקומו והולך למקום רחוק שיש בו מנין ותוקטין בו, אבל מ' מלוח מילה צמ' לריך לעכב צביתו והוא
 אינו יוכל לתקוע, אי עדיף לקיים מ' מילה צמ' או ללאת קודם ר"ה למקום שתוקטין? לכאורה י"ל שופר קודם דאי' קדושין כ"ט
 הוא לפדות וצטו לפדות הוא קודם דמלוח דבופי' עדיף. אך נ' דוקא צמלוח שוות צערין אמרינן הכי ולא צאינן שוות דאמרינן
 החס לפדות צנו ולעלות לרגל פודה צנו ואח"כ עולה דכ' כל צבור ב' חפדה וסדר ול"י פני ריקס, אע"ג דפדין צנו אינו מלוח
 דבופי'. וכדברים ק"ו מה צבור שאין בו כרת ואינו מלוח עוברת, מילה צמ' מלוח עוברת שמייבט חורה סא"ב למוזל צמ' (ומ"ס
 מג"א חרפ"ז שח"ד דד מגלה קודם למילה צמ' אם אי"לש, דמילה יכול לקיים גם צמ' הוא דבר זר, דלא מקרי יוכל לקיים מ"ע
 דביום ח' שד"ש) ויש בכלל אסור כרת כאשר אבאר להלן ונכרתו עלי' יג"ב, מכ"ס שקדמת לזופר. ובפסחים נ"ט נמי אי' כהניס
 דומין עשה דהשלמה בקום ועשה כדי שיקיים מחוסר כ' מ' פסח כיון שיש בו כרת, אע"ג שאם לא יעשה לא יחייב כ' דיכול לעשות
 פשי וקף אם לא יעשה השני אין עומא וד"ר בכרת, מ"מ כיון דשייך צמלוח זו כרת מצטלין מלוח דבופייו עשה דהשלמה בקום
 ועשה כדי שיעשה אחר פסחו. וה"נ מילה צמ' וקראת עשה ס"ב כרת כדאי' יצמות מה למילה צמ' שד"ס שיש צב כ' ונכרתו
 עיג"ב, אע"ג דמילה קטן בשבת לא הוי אלא מ"ע על האב מ"מ וקראת כך וכ"כ רשב"א שבת קל"ב, והא דלא חכנו לעיני מילה
 סל"ב, כיון דעבר יום ח' אין חלוק בין היום למחר כמ"ס מהרש"א ס"ס, וכ' תוס' ס"ס דליכא למילף מדדמי אפי' מילה סל"ב עול"ת
 דנרעה דבעלמא נמי עשה דמי לחו"ע שאני מילה דנכרתו עיג"ב, וכ"כ מגלה ס' להכי ל"ג במילה סיד"א כבשופר, דנכרתו עיג"ב,
 ש"מ תומרא דכרת ויג"ב שייכין במילה צמ', ואף שר"ן חרן קושיחם במילה ל"ג שמילה גופה מ' ושרי רחמנא, משא"כ בשופר לא
 החירה מ' מלאכה בשבת בשביל מ' זו, מהא גופא מוכח דמילה צמ' עדיפא משופר שאד"ס, וחו כ' תוס' צבחים ל"ג ע"ב דל'
 דעשה דכרת דוחה אפי' ל"ת ועשה, ואף שבחולין ע"מ לא נראה כן מדבריהם, זה צל לכלל יסוב צראש יוסף. מיכו י"ל שופר
 עדיף, דהוי עשה דרבים דצמ"ק י"ד אי' חבל אינו נובג אצלותו צרגל אפי' חל קודם הרגל דלא אחי אצלות ימיד דמי עשה דרבים
 דשמחת ולרי"ף וגאוני' ספ"ב דברכות אצלות דאו' נחה מפני עשה דשמחת עי"ס (ולתוס') זה חס דרבנן, מ"מ עדיף עשה דרבים
 ועשג"א ס"ס). ולאו מלחא הוא, דר"ן פי' עשה דרבים מלוח לכל ישראל לשמחה אף הנשים והקטנים וכ"מ רמב"ם פ"י דיו"ט ופ"א
 דמגיגה ורש"י ר"ה ו', ואף לראב"ד עכ"פ צעלה מייב לשמחה כד' ושמחת אחת וביתך פסחים ק"ט (ועשה דשמחה צו"טו נמי
 מ"ה לרי"ף וגאוני' מומ"ס צפ"ב דברכות אצלות דאו' נחית משמחת הרגל וכ"כ צבג"א) א"כ נקרא מלוח דרבים שסכל וכללים
 צה, משא"כ שופר, דרוב העולם נשים עבדים וקטנים פטורין, וחלח"ה הא אמרינן ברכות י"א וסוכה כ"ה הטוסק צמלוח כמתן
 פטור מק"ס ח"ת וסוכה וכל הני רבים חייבים, וידחה עשה דימיה, אלא ע"כ כיון דנשים פטורות ל"מ עשה דרבים. ועוד נ' דמלוח
 דרבים פרושו כהאי דברכות מ"ז מלוח דרבי' שאני, להויתא רבים י"ח בקדושה, וכן שמחת הרגל עליו מוטל לשמח רבים אשחו וצניו
 ואנשי ציחו והנלוים אליהם כמ"ס רמב"ם צה"ל י"ט ואם הוא באצלות מצטל גם מהס שמחה י"ט אבל שופר (אם אינו רולח להויתא
 אחרים) אינה מלוח אלא לירידה וכמ"ס מג"א חמ"ז צ', וכן מוכח מחוס' צברכות שהקשו על ס"ג סכ' מח ציום אחרון דיו"ט דוחה
 אצלות דאו' שמחת יו"ט דרבנן, דהא חזינן הכא דעשה דקדושה דרבנן דוחה לעולם בהם תעבודו, וקשה צהאי עשה מוילא ומכח
 רבים, משא"כ עשה דשמחת הרגל, אע"כ ס"ל עשה דס' הרגל מקרי מלוח דרבים כמ"ס והמצטלו מצטל השמחה מאחרים. ינחא
 צזה מ"ס צחר הכי הא דמתן נובג שו"מ ומצטל אצלות דאו', ש"מ דשמחה דוחה אצלות, ותמה מהרש"א היא גופא קשי' כיון דחרתי לאו
 מלוח דרבים למה דחי' ולפת"ש ינחא דאצלותו מועד גם השמחה מן הכלה ומשאר בני המשחה וממשפתחו הבאי' לשמח והוי מלוח
 דרבים (מיכו ק' תוס' על ס"ג ורי"ף נישב צפשוט, ודאי ליכא מלוח דאו' נחית מומ' דרבנן, אבל עשה דלעולם צ"ה נאחרת לטובת
 ישראל כמ"ס סר"ן מוילא להנחת ישראל מותר לשמררו מ"הת דומי' דלא חתום, ומאי שהקשה מג"א סו' ל' א"כ מ"פ צברכות הא
 הוי מה"צ"ע? לק"מ דדחי סר"ן חודה דמדרבנן אסור לשמררו, אף אם יאמר האדון שיעשה כן לעובתו ולהנחתו, כי מי יצחין וגזרו
 הא אטו הא ולא פלוג רבנן, להכי פריך דהוי מה"צ"ע? ומשי מלוח דרבים שאני, שסכא ל' לעין כל שעושה כן לטובת ישראל
 (שאר קושי' תוס' ברכות מיטב רא"ש צמ"ק י"ד). מיכו אחתי א"ל שופר חדיר צר"ה ותדיר קודם למילה, וליחא מדא דעשה
 דהשלמה דהי חדיר אפי"ה נחית מפני מ' פסח שיש בו כרת, ועוד איפכא מסתברא דצבחים ל"א אי' מילה לגבי פסח כי חדיר
 דמיא, אפי' למ"ד החס לאו כחדיר דמיא, מ"מ אחר חשוכה היא מפסח דנכרתו עיג"ב, ובתוס' יצמות ס' ע"ב משמע דפסח ומילה
 שניסם שוין ונקראו קנה חדיר, וכ"מ מדבריהם פסחים ס"ז שהקשו למה לא יליף ספסח ד"ם מתמיד ומילה או שחי לחס (ע'
 מהרש"א) ומשמע ק' דמילה לא נקרא' חדיר, מיכו אין מזה דיוק דלדודין כ' לכך תרולא צבחים מילה חדיר לגבי פסח לילף
 מתמיד או מוילה ושחי לחס, ולמ"ד מילה לא הוי חדיר לילף מתמיד ומילה. עכ"פ נ' דמילה נקרא יותר חדיר משופר. גם אין
 לומר שופר מקודם שהוא חמיד ציום זה, דצבחים שס צעו לדייק חדיר קודם למקדש דמוספי שבת קודמין למוספי ר"ח וקרי
 למוספי ר"ח מקודם שנקרא מועד, ש"מ דמוספי שבת אע"פי שס ליום קבוע לא מקרי מקודם ומוספי ר"ח מקודם שנקרא מועד
 חס לא שייך צשופר דצבחים קאי על הקרבנות דכ' אלה ת"ל צמועדיכם, א"כ מילה שנכרתו עיג"ב דהי מקודשת יותר, ועוד
 חדיר ומקדש לא אפשטו צגמ' הי קודם. צרם יש צזה ב' לטויה צרם"י מנחות מ"ט, לפרוש א' מקודם סניס יו"ט דאי לאו י"ט
 ליכא מוסף, וס"י ליכא לחומר אי לאו י"ט ליכא שופר והוי שופר מקודם, אבל לפרוש צ' מקודם מקרי מה שזמנו היום ולאו מוסס
 יו"ט א"כ מילה נמי זמנה היום ומקרי מקודם. ופרוש צ' עקר דעל פי' א' קשה מצבחים ל' מוספי ר"ח נקראו מקודם נגד מוספי

ספר האשכול, הלכות מילה, יולדת, חוקה וגרים.

נחל אשכול

ט', אע"ג דמוספי שבת ציוס קבוע, אבל לפי' ב' מקודם מה שזמנו היום ליקרב היינו תרואה דס"ס אטו ר"ח למוספי ידי' אטו למוסף ש' לא אהני וכ"כ תוס' סס דאכל מיוז היום חל עליו קדושת היום, וכיון דמילה זכרת ונכרתו עליו יג"ב ודאי נקרא' לגבי סופר מקודם ותדיר נמי כמו לגבי פסח כדאמר' זבחים ל'. ובזכרות י"ט אמרינן הסולף לשחיט פסחו ולמול בנו לא יטמא לקריבים וכ' רש"י ותוס' דלא דמי עשה דלה יטמא שאין זה כרת מ' פסח או מילה שיש כרת, וסאי זרייתא מוקם בזבחי' ק' שנת אחר מילת דכבר רמי' עלי' חובת פסח, אבל אי מת קדם מילת מוטמא ואינו עושה פסח וכ"פ הרמב"ם (אע"ג דרבא מתרין לאחר מילת נמי, מ"מ כולו אמוראי פסחים ל"ח ס"ל דאחר מילת חל עליו פסח וכ"כ לה"מ פ"ו דק"פ). ויש לחקור אם חלין שיהיה בזמן א', כגון שנת ת"ז אחר מילת כנ"ד סיפר ומילה שחלין בזמן א', מהו דינס? אך מה שכ' תוס' ורש"י בזכרות דלא יטמא מ' פסח ומילה זכרת ואיירי שנת אחר מילת כמ"ס רשב"א וכבר חל עליו חובת פסח, וקשה מה"ת תדמה מילה מאוחרת שאין זה קדושה יתרה, דהא פשיטא לן שאם מת קודם מילת דמוטמא כיון דלא מטי זמן פסח כד' בזבחים וסוכה כ"ה, א"כ כ"ס אס זמן פסח או המילה קודם שמת שאינו מוטמא ולמה הולדכו לטעם שיש בו כרת, אלא ודאי זבחי' למימר אפי' אי תרתי אחי בהדדי כגון שנת ח"ז אחר מילת, מ"מ פסח ומילה דוחה עשה דטומאת קרובין כד' בפסחים יבא עשה דפסח שיש בו כרת וידמה עשה דהשלמה שאב"כ. עכ"פ מוכח כנ"ד דמילה קודם לשופר. ואי קשי' משבת קל"א מחשירי מילה שדומין שבת לא יליף משופר, דמה לשופר שמשלה זכרונותיהן ש"י לא"בם ובר"ה כ"ו כיון דזכרון הוא כבפנים דמי, לק"מ דודאי שופר בכלל לכל ישראל שייך ב' להעלות זכרונותיהם, אבל אם הוקעין ולא נחבטל מילתו וכל ישראל אלא מחזיק יחידים עולה זכרונותיהם וכ"כ תוס' רפ"ד דר"ה שופר לא רט לבטל לגמרי שהוא להעלות זכרונותיהן ותקנו שחקעו כנ"ד, ש"מ שדי צוה לזכרונותיהן. ועי"ל הא דאמר' בשבת מילה ליכא למילף מחשירי שופר מפרכא קליש שמנסח זכרוס היינו לר"א דלדידי' מותר לעשות שופר בשבת, א"כ שופר יש לו מעלת המילה שדוחה שבת ועוד יתרון להעלות זכרונותיהן, לאפוקי לידן שופר לא ד"ס ומילה ד"ס ונכרתו עיג"ב ודאי יש יתרון למילה, ולכחי מקדימין כנ"ד מילה לשופר כמ"ס הפוסקי' דברית אברהם קודם לעקדת י'. מיהו אף לרבא בזבחי' ק' דאחר מילת נמי דמה פסח מעשה דט' קרובין לא ס"ד למידיחי מילה משופר. דהא דאמרינן טוסק בנ' פת"ה, היינו אס מחויב כבר במילה שבה זמנה ואח"כ בה זמן אחרת, אע"ג שבדולה מראשונה ויש לה זמן קבועה וידע שחבא, מ"מ מחויב לעשות הראשונה שפגט בה אע"ג שמוטע עי"ב ממילה גדולה שבאה אחרת, וזה למדנו בסוכה כ"ה מקרא עריטב"א, אבל כשבאו שניהן בזמן א' חלה הי סמירא כדאי חלין קמ"א דעשה דמזרע דמי עשה דמלח אי לאו קרא. והא דאמר' בסוכה דילפינן מוצלכתך אפי' מטי זמן ק"ס פרושו כמ"ס רש"י דמטי זמן מיוזב בחיך הסופה והוא ראוי לכך, אבל ודאי הסופה הי' קודם, ופסח קרי לא מטי זמנו דכשנעמא לא הי' זמנו וכשהגיע לא הי' ראוי לכך, אבל בתרתייהו קדמה המילה שדוחה זכרתה, שאם בה מיוזב שתייהן בזמן א' ודאי המילה שדוחה קודמת. ולכחי סקבו תוס' בסוכה לרבא דאמר' בזבחים אפי' מח לאחר מילת יטמא דמי פסח מיל', וא"ל דיניף ומתן דפטור מק"ס שאי ק"ס דלית ב' כרת ולא אחי מיני' פסח דליכא כרת ומטי זמן מיוזב עכ"ל ותרי קשי' להו דמק"ס ליכא למיניף דה"ט דמתן פטור דכשנעשה מתן עדיין לא הגיע זמן ק"ס אבל אחר מילת הגיע זמן פ' ועוד אף אס הי' פטור מק"ס בכל חופן מני"ל דדמה כרת (התוס') לא כחבו וא"ל למיניף מונא יכלו לעשות הפסח דכרת נדחה, דלא ס"ד לדמות זה למח אחר מילת דסס נעמא זמן רב קודם י"ד ניסן ומה שלא עשו הפסח שלא הי' ראוי מ' טומאה, אבל ק"ס דמתן דראוי לכך ואפי"ה נדחה שפיר הי' ס"ד למיניף מיני' מח אחר מילת אע"ג דראוי לפסח, ואכא כ' שמחרי טעמים לא דמי) וראיתי לפי' שח' קושי' תוס' כיון דפרטה שפטה מתן מק"ס ובלכתך פ' בה נמי תפלין ובקדושין ל"ד מקשינן כ"הת לח', מזכרת נמי פטור העוסק בה'. ונ"י דאפתי לא שמענו סיכא דמטי זמן פסח עס זמן מ' דטומאת קרובים בשעה א' שנדחה פסח, דקרא לא פטור המתן אלא כשטריד ואח"כ בה זמן ק"ס, אבל סכא מטי זמן מיוזב פסח כמו שדקדקו בזבחים, ולא עוד שמשמעות לטון רבא שמת אחר מילת אפי' עשה א' אחר מילת וא"כ ודאי מ' פסח חל ברישא, ואיך שייך למדמה מילתו מאוחרת. ולדידי' ל"ק קושי' תוס', דמרש"י זבחי' ק' ע"ב ג' טעמי' דרבא אליבא דר"ס דרמננה דמי דדרש אס שלמים קרבנו כל קרבנותיו לא יביא אלא כשהוא שלם וכיון שמת לו מת אינו שלם, ולתוס' לא יטמא בכך, דאם חל עינו פסח דוחה אינינו וליכא חסוס שלם או ס"ל דלא שייך כשהוא שלם בשעת הקרבה אלא בשעת אכילה דעקר פסח לאכילה כמ"ס ל"ב ע"ב. מיהו תוס' זבחי' ק' ד"ה הא ר"ס כ' אפי' מת אחר מילת דוחה פסח מסבירא דלה יטמא מילת שאין לה חשלומין ופסח יש לו חשלומין בשני ולא דמי לעשה דהשלמה דעשה דפסח דמי לה (ר"ל עשה דהשלמה ומחרינו ככל יוס ויותר מקרי יש חשלומין מעשה דפסח להכי דמי לה פסח שהוא זכרת). ומ"מ לא יטמא להו ליטב רבא בהא כיון דאין קיי"לן שאי רגל צפ"ע הוא כרבי פסמי' ל"ג. ולענ"ד טעמי' דרבא דמילה הבאה ע"י מקרה כטומאה לקרוביו ואפשר שלעולם לא ישוב עוד לקיימה שאין ציד אדם, דוחה מילת שחוגרת ומילה כפסח אס באו שתייהן כנ"א לפניו. ואף לכברא זו כנ"ד מילת מילה קודמת דמי יימר דאחרתו לי' עוד מילת מילה. אבל באמת לא קיי"לן כרבא בזה, א"כ פשיטא מכה בני טעמי' שכחצנו דיטאר צביתו וימול אח בנו בר"ה אף שא"א לקיים צביתו מילת שופר שבדול מחר עושה שהיה במילת זו כד' נדרים ל"א גדולה מילה שלא ניתלה למטה פלדיק אפי' עשה א' שנתעסק במילת חמלה, ופרש"י שאותו חנוק הי' בלוחו יוס בן ח' (עמו"ס ברית א' דף 88) ש"ח עקרה נח' ועושה שבטל יוס זה גדול מאד. ואגב אטיר שחמתי על חמרש"ל ונ"י דאייתי ראי' שאין אבל פטור מכל המילת מכה דזכרות הולך לשחוט פסחו ושמת לו מח לא יטמא ואי חוין פטור מכ"הת לא יחי' מייזב בפסח, ומאי ראי' מייזבו דהא תיירי לאחר מילת דקדמה מייזב דפסח לאנינות כמ"ס רש"י בזבחים וכן קיי"לן, ובמת קודם מילת באמת פטור מפסח כל און שהוא חוין ואי קשי' ל"ל לר"ס הטעם כשהוא שלם מביא לפטור קודם מילת הא פשיטא דפטור מכ"הת, אפשר באם יש לו מתעסקין או בשבת דלא מפטר מכ"הת, אבל מ"מ אינו שלם כיון שמת לו מח, ופטור מפסח כיון שקדמה אינינו, ולפ"ז און שקדמה אינינו ואח"כ בה זמן המילת י"ל דפטור מכ"הת, גם ראייתם מזכירות ד' צועל צעילת מילת אף ראי' כיון דכבר הכין לרכי החופה ויקלקלו שאין מי שיכין לו וכבר התמילה השמחה הי' כמתן דטריד כטרדא דמ' וכשהולך לדבר מילת ומקרי מילת זו קדמה לאנינות, ועוד לפמ"ס

ספר האשכול, הלכות פדיון הבן.

מא. תנן א כל מצות האב על הבן אנשים חייבין נשים פטורות, ופרש בגמ' ה"ק כל מצות הבן המוטלות על האב אנשים חייבין נשים פ', תנינא להא דת"ר האב חייב למול בנו להשיאו אשה וללמדו תורה וללמדו אומנות וי"א אף להשינו במים, רי"א כל שאין מלמד בנו אומנות כאלו מלמדו ליסטוס ב, לפדותו שנ' וכל בכור אדם בבנין חפדה ג והיכא דלא פרקיה אביו מחייב לפרוק נפשי' דכ' פדה חפדה ד, ואיהו מנ"ל דלא מפקדא לפרוקי בנה דכ' חפדה תיפדה ה כל שמצווה לפדות עצמו מצווה לפדות אחרים וכל שאינו מצווה לפ' עצמו א"מ לפדות אחרים והיא אינה מצווה לפדות עצמה כשתגדל דכ' פדה חפדה כל שאין אחרים מצווים לפדותו ו אינו מצווה לפדות את עצמו. ת"ר הוא לפדות ובנו לפדות הוא קודם מצוה דגופי' עדיף, ופליגי ר"י ורבנן אי הוא ובנו לפדות ולית לי' אלא ה' סלעים משועבדין וה' בני חורין, ר"י סבר מלוה הכתובה בתורה כשטר דמי, בהני ה' בני חורי פריק לברוי' ואויל כהן וטרפיה ה' משועבדי לדידי' ו רבנן סברי מלוה הכתובה בת' לאו ככתוב בשטר הלכך אינו פודה ממשעבדי ודידי' עדיף, ופודה עצמו מב"ח ואינו פודה בנו. ת"ר הי' לו ה' נשים ויש לו טהם ה' בנים, כולם ח' לפדות שנ' וכל בכור בניך חפדה אע"ג דבכור לנחלה הראשון לבד דראשית אונו כ', לענין בכור לכהן כפטר רחם תלה רחמנא. ת"ר ח עגל זה לפדיון בני טלית זה לפ' בני לא אמר כלום ט, עגל זה בה' סלעים לפדיון בני ה"ו פרוי, ואוקימנא אע"ג דלא שוי ה"ם בנו פדוי היכא דקבלה כהן עלוי', דבדעתו תלוי וסבר וקבל, כי הא דר"כ שקל סודרא לפדיון הבן אמר לדידי שוה ה' סלעים. אר"א לא אמרן אלא ר"כ דגברא רבה הוא ומבעי' לי' סודר, אבל כ"ע לא, כי הא דמר בר"א זבן סודרא מאימיה דרבה שוי עשרה בתריסר י. תנן ה' סלעים של בן בטנה צורי יא, ל' של עבד, נו"ן של אונס ומפחה, ק' של מוציא ש"ד כולם בשקל הקדש בטנה של צורי. וכ' הגאון לענין פדיון בכור בן ישראל א"צ לפדותו אלא במעמד אותו כהן שפדה ממנו, ואם אבי הבן אינו למד הל' ברכות וסדר הפדיון ילמדנו אחר, וששנינו יב הקרקעות תשעה וכהן ואדם כיוצא בהן, באדם שמקדיש קרקעותיו ולאדם שאמר דמיו עלי שצריך יו"ד ב"א פקחין לאמדו כמה שוה, אבל בכור קצוב פדיונו ה' סלעים שהם כ"ח כסף וחצי דנקא יג, בפרק נוקין נטרף יד הבכור בתוך ל' יום אין פודין אותו, דהו"א פדה חפדה לרבות קמ"ל

אך

נחל אשכול

לפנ"ש מלוה זו מלוה דרבים שגוגעת לכלה ולסוצנינים. מיהו ג' כיון דלכמה פ' לא קיים מלוה ספירה אס פסס א' לא ספר דכולה מדא מלוה, א"כ כספסר ציוס ב' דפסס התחילה המלוה וקדמה לאנינות דידי, מה"ט כ"ל כפסקו שיספר אס מח לו מח צימי הספירה בלא זרעה. א קדושין כ"ט. ב להשיאו אשה וללמדו אומנות, שני דינים אלו לא הביאו הפוסקים שחייב האב זהם, וברמז"ס מלאתי ברמו סוף הל' א"צ מלוה חכמים שישיא אדם בניו סמוך לפרקן והוא מיצמות ס"ב ע"ב אבל חייב על האב לא חזר צהדי, וגם ללמדו אומנות לא זכר, חולי סמך עלמו אמו"ס פ"ג דת"ת המסים על לבו לעסוק בתורה ולא יעשה מלאכה ויתפרנס מן הצדקה הרי זה מחלל השם וכי' ואמר אהב את המלאכה ושנא הרבנות וכל חורה שא"ע מלאכה בטלה וסוף האדם שיא מלסטם את הצדיות, ובעל מ' עוז לין על מלסטם א"ה"ב פ' סודר ומורה, וצמ"כ לא קרב זא"ז, שם סנהדר' ע"ב מנן ס"ומ קמיירי, ואין ספק שרמז"ס כוון לדברי ר"י כאן כל שאינו מלמדו אומנות כאלו מלמדו ליסטוס, וכיון ללמדו תורה מוטל על האב, והוא לא תלנה בלא אומנות, ממילא נשמע שחייב גם ללמדו א', ולא לריך להביאו, ומה שלא הביאו פ' ללמדו א', אלא"ל סמכו על דברי ר' נהוראי סוף קדושין מניח אני כל אומנות ואינו מלמד בני אלא תורה, דהא ודאי אין הלכה כר"ג שהרי התנאים שצמחנה שם, וכן ת"ק ור"י צברייתא שפנינו ס"ל דחייב, וצברכות ס"ג דרם צ"ק לעולם ילמד את בני אומנות נקיה וקלה ופרש רב יהוד' ומתא דתלמייתא ותני' החס רבי אומר אשרי מי שרואה סוריו באומנות מוטלה, וכן באבות פ"א ופ"ב אהב את המלאכה וש"א"ה, ור"ג בנו שרי"הג אומר יפה ת"ת עם דרך ארץ שיגיעת שיהס משכחת עון וכל ת' שאין עמה מלאכה סופה בטלה וגוררת עון, ובקדושין ל' יליף ללמדו אומנות מדכ' ראש חיים עם האשה כשם שחייב להשיאו אשה כך חייב ללמדו אומנות, דבלא זו אין לו להמיות אשה ובניו ורי"ף והר"א אש מציאין כל הלמודים על ללמדו אומנות ועל להשיאו אשה, וכך העתיק הטור בקטור פסקי הרא"ש חייב ללמדו א' ולהשיאו אשה (להכי ודאי יש לתמוה שלא הביא בטור) ובתוספתא פ"ק דקדושין כמה תנאי' דס"ל הכי וכן אביי ורבא זרכות ל"ה ולא כרשב"י. וי' שאף ר' נהוראי לא פליג דבקדושין ל' מאי איכא בין ת"ק לר"י, א"צ עסקא, לת"ק אס למדו להטעסק צססורה די, ולר"י דוקא אומנות, ויתכן מ"ם ר"ג מניח אני כל אומנות, היינו אומנות ממה שלמדו לריך קביעות זמן מיוחד ג' וי' שיש, אבל מודה דלריך ללמדו עסקא. או אפשר שכל מלוה האב על הבן דתני' הכא צברייתא מלוה באב עלמו יותר משלומו, אבל באומנות לא, וע"ז אומר ר"ג מניח אני כל אומנות ואינו מ"ב אלא תורה, אבל ע"י אחרים מלמדו אומנות. ג צפ' בא, וגרסתו כל בכור בניך חפדה כפי חשאו. ד צפ' קרח ופרש"י קרי צי' חפדה ולולי דבריו הייתי מפרש, שם לא כ' בכור בניך אלא חפדה בכור אדם וקמי' על הבכור עלמו. ה קרי צי' חפדה. ו והאב אינו מלוה לפדותה דכ' וכל בכור בניך חפדה ולא צויתך. ו דטעבוד הכהן קודם, אבל אי פריק עלמו מצני חורי, לא יכול לפדות בנו ממשעבדי דטעבוד לקוחות הי' קודם שגולד בנו, ואי קשי' אי פריק בנו מצ"ח לייתי אח"כ לקוחות דקדמו שטעבוד לכהן מ' בנו ויולאו מידו עתוס' בכור' שטרנו. ח קדושין ח'. ט מיירי צסוק אינו שוה ה' סלעי, דאי שוה הקיי"ן כרצה קדושין ז' דלא לריך שומא. י מלאן מ' דס"ל דעכ"פ לריך להיות שוה ה"ם לאחד ולא כה"ג. אבל ע' צסוק הלכות פדיון שרצנו מסופק צזה. יא היונא צמדנית טור, בצורות מ"ט והוא כסף מוזקק. צתחלה הי' השקל ד' דינר, והדינר ה' מעה, ומעה י"ו שעורים, א"כ הדינר פ' שעורים והשקל ש"כ, כך הי' צימי בית ראשון, ואח"כ הוסיפו ועשו ו' מטות לדינר, והדינר ל"ו שעורי' ושקל שפ"ד, והוא למשקלנו ה' לטעה ושלים כסף לרוף כמ"ס בצפרי חורת אמת. יב מגלה כ"ג. יג בצורות ל' בצסף ערציה והוא בצסף לורי כ' דינר ערש"י. יד שנעשה טרפה אע"פי שמי לאחר ל' צ"ק ו"א. דין ילד שיש לו צ' ראשין דחייב יו"ד סלעים מגז"ה לגלגולת מוחות ל"ו שהביא ר"אש וטור, לא הביא האשכול וגם הרמז"ס לא הביא, והוא תמוה ודאי לענין חפלין לא ל"מ דאין מי י"ב ציטוב צ"א (ע"ש צחוס') אבל לענין פדיון אפשר, וכבר הביא היעצ"ן צסולס

ש"י

ח"ב

ספר האשכול, הלכות פדיון הבן.

אך חלק. יש בכור לנחלה א ואינו בכור לכהן, הבא אחר נפלים שיצא ראשו חי ב ובן ט' שיצא ראשו מת ג, והמפלה דמות בהמה היה ועוף ד לר"ט, וחכ"א עד שיהא בו מצורת אדם והיינו חס ה. . אבל בשאר אינו כלום ו. המפלה סנדל ז שליה ח ושפיר מרוקם והיוצא מחותך הבא אחריהם בכור לנחלה ואין ב' לכהן. מי שלא חי' לו בנים ונשא אשה שכבר ילדה ט, עודה שפחה ונשתחררה עודה נכרית ונתגיירה י ושבתא לישראל ילדה בכור לנחלה ואינו בכור לכהן, דיהג"א אף בכור לכהן שנ' פטר רחם בישראל, עד שיפטרו רחם מישראל. מי שהי' לו בנים ונשא אשה שלא ילדה, נתגיירה מעוברת יא, נשתחררה מעוברת וילדה בכור לכהן ואינו בכור לנחלה, ילדה היא וכהנת יב היא ולויה, היא ואשה שכבר ילדה יג. . . — איזה בכור לנחלה ולכהן

נחל אשכול

שנ' כן במקומו. א בכורות מדק מ"ז עד י"א כולי נקט ואתא. ב פרש"י חולין ס"ח וזכורות מ"ז שהיו תאומים ואחד מהם נפל שלא כלו חדשיו וי"א ראשו חי והמזירו וקדמו אחיו וי"א, האחרון בכור לנחלה, דראשון לא הפסידו, אע"ג דליאת ראש לידה מעלי, משום דכ' ראשית אונן מי שלבו דוח עליו אם מת י"א נפל, אבל לענין בכור פטר רחם הראשון פטר. ואפי' נולד כולו נמי דינא כחי, כיון דנפל הוא, והא דנקט ראשו משום בכור לכהן נקט, דביאת ראשו הוא יולד ופטר אחיו מזכור לכהן ע"כ. והכא מייירי שהמזיר ראשו דאם נולד פשיטא דמקרי פטר רחם דאפי' שפיר מרוקם לקמן נקרא כך (לכך הוכרח לפרש קודם שילא בא אחיו), אבל בהמזיר ראשו חיירי להכי צעיין חי, שתהא לידה לענין כהן, דדוקא צבן ח' חי מקרי יליאת ראש והמזירו פטר רחם, אבל צן ח' מת אינו כיוולד לענין פטר ר' כשהוליא ראשו והמזירו, דאלת"ה הול"ל שילא ראשו אפי' מת והמזירו. ואל"ל דנקט חי לרבותא דקמ"ל שמו"מ שהי' בכור לנחלה, ז"א דרש"י כ' דנקט ראשו לרבותא דכהן אף שלא הוליא אל' ראשו הוא כילוד לענין כהן, וליחוי רבותא טפי אפי' מת והמזירו, או עכ"פ ליחוי י"א ראשו צין מי צין מת, אלא ודאי צן ח' מת שילא ראשו והמזירו, הולאת הראש כמקל"ת שאר חיברים דמי ולא מקרי פ"ר לכסן (ור"ף פ' י"ט נוהלין ג' אפי' י"א ראשו חי) וכן צש"ע ש"ה, כ"ג, צן ח' שילא ראשו מת הבא אחריו בכור הוא לכהן. אבל בחולין ס"ח סתם במחני' י"א ראשו הוא כילוד ואינו נותר צשמיטת אמו, משמע אפי' בראש צן ח' מת הוא נולד וכן חי' דף ע"ז ש"ל שילא מקל"ת אסור בכל שמה חי' הראש צמוץ ונימוח וכן צש"ע סי' י"ד צין חי צין מת. וצחוס' חולין ס"ח אף שמואל דאמר אין הראש פוטר בצפלים אפי' חי, דוקא בצדס, אבל בצבמה מודה אפי' ראש נפל מת הוא לידה כדמוכח ממחני' שלי' שילא מקל"ת, א"כ י"ל כ"ס לדין דס"ל ראש פוטר בצפל חי גבי אדם, שיהא פוטר אפי' ראשו מת גבי צבמה דהוי כיוולד, והבא אחריו פטור, אבל מסתימת הפ' צבוי' ש"ה וצבוי' שט"ו (ושם לא הביאו אלא הפילה שלי' דהבא אחריו אינו בכור אבל לא חינא והמזירו) משמע לענין בכור אין חלוק צין אדם לצבמה, וצבמה נמי בי"א ראש נפל מת והמזירו לא הוי כיוולד והבא אחריו בכור, אע"ג דהוי כיוולד לענין דלא אהני לי' שמיטת אמו, ונ"ל לענין בכור החמירו כיון דליכא תרתי לריעותא נפל ומת שלא יבא כיוולד, ולא אחריו כיוולד אלא לחומר דלא אהני לי' שמיטת אמו (ועתוס' חולין י"ב דכ"ג גזרו חסס נפל בצבמה משום אדם) וכן צבוי' קל"ד סי' י"ד כתבו מהסוליא ראשו אפי' בצפלים טמאה לידה ולא כ' שילא ראש צן ח' חי כמ"ס צבוי' ש"ה, משמע אפי' מת הוי טמאה לידה וס"ל לחומר ונ"ע שוב ראיתי שהעיר צבוי' ס"ט ועימ"ס ח"א דף 95. ואי קסי' משפרש"י בצכורות שהי' תאומים והנפל הוליא ראשו והמזירו ואח"כ בא אחיו דהוי בכור לנחלה, האריך אפשר הא שיהא נולדו מטפס א' כדאי' יצמות ל"ח ואם האחד נפל שלא כלו חדשיו אחיו נמי נפל ואיך שייך דהוי בכור לנחלה ואינו בכור לכהן, תרתי לא שייכי בצפל? משכחת לה שהנפל הוליא ראשו לח' חדשים והמזירו וצמדט ע' י"א אחיו כיסודה וחוקי' דהו כ"ז. ג והמזירו וי"א אחיו, הראשון לא מקרי צ' לנחלה דאין לב אב דוח עליו כיון שילא מת, אבל פ"ר הוא, אבל י"א ראשו חי והמזירו ומת, הבא ח' צ' לנחלה נמי לא הוי. ד לנחלה לא חשיבי דאין לבו דוח עליו אבל פ"ר מקרי. ה נ"ל כחשא, צבמה כ"ג פרש רבא הא דאחרי מזורת אדם, צבס חס"ה רבו, אם חני לורת פניו דומה לאדם כגון חני מלת, וגבת עין ועין ח' ולסת ח' וגבת הזקן מודי' חכמים דהוי לידה (אבל לר"ז צעיין לרבנן כל פניו לורת אדם וכ"פ הרמב"ם) ולהכי הוי פ"ר אבל אינו לנחלה כיון שאין דוח עליו. ו ר"ל כשאין פניו מזורת אדם אע"פ שגופו כאדם אפי' פ"ר לכהן לא מקרי שאינו מזוין אדם וכן צבדה שם הכל מודים גופו חיים ופניו אדם אדם, גופו אדם ופניו חיים ולא כלום. ז סנדל ע' ח"א 93. ה דאין שלי' בלא ולד אלא שמוק ומ"מ פט"ר הוא, שפיר מ', חשיבה עשו' כשפוסת צילה ומרוקם צה לורת עובר, מחותך, שמתך אבר אבר וצדך זה י"א רובו הוי פ"ר, ואם י"א הראש מחותך לבד ג"כ פט"ר הוא ועמ"א 93. ט לענין נחלה צראשית אונן תלה ר', ולענין כסן חלה מה נקרא פ"ר. י וכבר ילדה צגייתה ועתה צגרותה נשאת לישראל וילדה לו, הוי בכור לנחלה, וזה פשוט אפי' ישראלית צבכ"ג כיון דהוי ראשית אונן, אלא קמ"ל דלא הוי לכהן פ"ר, דהנולד צגייתה הוי פ"ר ודלא כר"ה. יא ובעלה ג"כ נתגייר והוי לידתה צפ"ר בקדושה צנה בכור לכהן (אפי' לא נתגייר בעלה, אלא קמ"ל) אינו בכור לנחלה דלא נקרא צנו דבורתו הוי צגייתו ורמנא אפקרי' לרעו שנ' ורמת סוסים זרמתס. יב שתיהן נשי איש אחד או של צ' אנשים ואינו מכיר מי צן הכהנת ומו צ"י וכו' בכל אופני' חלה בכור לכהן ונריך ליתן לו ס"ס דבכור יש לו כל סיכא דחית' ולא לנחלה דלא ידענו מי הבכור. יג ונתערבו הולדות כאן חסר: „וכן מי שלא שפחה אחר צעלה ג"ח ושפחה וילדה ואין ידוע אם צן ט' לראשון או צן ז' לשני בכור לכהן ולא לנחלה" דלא ידעין מאן ירית חי מראשון חי משני, אפי' מפשוט קמדתו לי' צני הראשון גבי צני השני, והני גבי צני הראשון, לפיכך חוקי דף מ"ז האי ולא לנחלה דקתני דקאי על הבא אחריו, שזה אין בכור ודאי לשני, דלמא קדים לו צן ז' לשני. וקשה א"כ גבי היא וכהנת דפרש"י של שני אנשים שנתערבו הק"ל מאן קמ"ל דאין בכור לנחלה אפי' מפשוט קמדמי לי' כיון דלא ידענו מאן אבוהון, ושם ליכא לתרווי' דקמ"ל שהבא אחרים שאינו בכור דזה פשיטא? ונ' גבי צ' ילדים של צ' אנשים וחי' א' בכור ונתערבו קפריך צבמ' מ"ז וליכתב ח' לחברו הרשאה על חלקו ויאמר אם אני אחיכם הבכור חנו לי חלקי ואם האחר חנו לי צבצילו ומתוך כך ינאי דאמר בכור שנתערב עם אחר הוכרו ולבסוף נתערבו כותבין הרשאה זה לזה לא הוכרו ונתערבו א"כ, וילין צב"צ קי"ז מדכ' וחי' הבן הבכור שיהי' בכור משעת הויה ולא הפק, ומחני' מייירי בלא הוכרו מעולם שילדו צמחצוא, אבל לענין חלק פשוט שילדו צ' נשים מצ' אנשים וא' בכור ונתערבו

ולכהן המפלת שפיר מלא מים מלא גוונים, המפלת כמין דגים וחגבים שקצים ורמשים א המפלת יום מ' ב הבאים אחריהם בכור לנחלה ולכהן. יוצא דופן והבא אחריו ג שניהם אינם בכור לא לנחלה ולא לכהן ד מי שלא בכרה אשתו וילדה ב' זכרים נותן ה"ם לכהן ה, מת א' בתוך ל' יום האב פטור ו דאמר לכהן אייתי רא' דפשוט מת ז, מת האב לאחר ל' יום ח רי"א נתחייבו הנכסים דאחים שחלקו יורשים הן ומלוה ע"פ גובה מן היורשים. וזכר ונקבה ולא ידענא מי נפיק ברישא, אין לכהן כלום דהמחע"ה. ב' נשים שלא בכרו וילדו ב' זכרים נותן האב י"ם לכהן, מת א' מהן תוך ל' יום, אם לכהן א' נתן פדיון שניהם, יחזור לו ה"ם דאגלי מ' דלא חייב ט ואם לב' כהנים נתן, כל חד מדחי ל' הריני מחויק בשביל בנך החי, ומירי דלא פרש לכהן בעד איזה מהם נתן הפדיון או שנחערכו הילדים, ילדו שתי נשיו וזכר ונקבה או שני זכרים ונקבה נותן ה"ם לכהן, דמאחא ודאי יצא זכר תחלה, שתי נקבות וזכר או שני זכרים וב' נקבות, אין לכהן כלום, אימור נקבות יצאו תחלה, אחת בכרה וא' לא בכרה וילדו ב' זכרים, נותן ה"ם, מת א' מהן תוך ל', פטור האב, אימור בן שלא בכרה עדיין מת, וזכר ונקבה אין לכהן כלום, אימור אותה שלא בכרה ילדה נקבה. שתי נשים של ב' אנשים שלא בכרו וילדו ב' זכרים, זה נותן ה"ם וזה נה"ם לכהן. מת א' בתוך ל' ואינו ידוע איזו בן מת, אם לכהן א' נתנו יחזור ה"ם והאבות יחלקו י ואם לב' כהנים נתנו לא יכלו להוציא מידם, וזכר ונקבה האבות פ', כל חד אמר נקבה שלי, והבן חייב לפדות עצמו, דמ"ט בכור הוא, שתי נקבות וזכר, או שני זכרים וב' נקבות אין לכהן כלום דאימור נקבות יצאו תחלה. אחת בכרה וא' לא בכרה של ב' אנשים וילדו ב' זכרים מי שלא בכרה אשתו נותן ה"ם, וזכר ונקבה אלכ"כ, דאימור המבכרת ילדה נקבה וכן בכל שאר ספקות בפדיון אמרינן המוציא מע"ה יא. בכור שמת תוך ל', אע"פי שנתן לכהן יחזור, מת לאחר ל' אע"פי שלא נתן יחן, מת ביום ל' כיום שלפניו ויחזור לו דגמרינן חדש חדש ופדויו מבן ח' תפדה, וכ' כמנין ליום מבן ח' ומעלה, רע"א אם נתן לא יטל, ואם לא נתן לא יתן יב ואיכא דגרסי בגמ' לחומרא ומשבשחא יג. . . יש מי שאומר דל' יום דבכור מנינן לחדש הלבנה שהיא לקבלתנו כ"ט יום ומחצה וב' ידות שעה וע"ג חלקים יד וחדש זה יהי שלם מעת לעת ואח"כ ראוי לפדיון מו כדא' ביוצא דופן מו שבבן ובבת מע"לע ואמר למאי הלכתא לערכין מבן חדש. ומה בן חדש לערכין מע"לע כך בן חדש דפדיון מע"לע, והודש נקרא זמן הלבנה שמתחדשת ונראית אחר שנסתרה, ומי שעבר עליו זמן זה בן חדש נקרא ע"כ. ולא נמצא בגרסתנו כך אלא למאי הלכתא לערכין, והיינו לערך שנים, ולמ"ד לפירוקן דיוצא דופן הא נמי לשנים יו, אבל לענין ערך חדש ופדיון אמרו ל' יום ואמרו פתם יום ל' כלמטה הימנו בערך ובפדיון

נחל אשכול

ונחטרנו בני הסטרובות כותצין כרשאה זה לזה זה צא אלל אחיס מחיס זה זה אלל אחיס מחיס אחר ואמר אם אני אחיסם חנו לי חלק פשוט ואם האחר חנו לי בשבילי. שוב מ"כ בלה"ז, אך מה שהקשה על המקשן צדק מ"ו דקפריך אחיסא מי שלא שהסח ג"ח הא כפשוט שקיל ולידמיה אפי' מפשוט, למה לא פריך ארישא היא וכהנת, הא כפשוט שקול ולידמיה, לק"מ דיוכל לחרן מחני' היא וכהנת שתיכן של איש א' כמו שפרסתי, ופרש"י של ב' אנשים לפי המסקנא פי' דאיכא כרשאה ונוטלים הספקים כפשוט, מוקם מחני' נמי צב' אנשים ומאן דפריך בגמ' ולכחצי כרשאה להדי לטול חלק בכור, אכולהי ספקי דמחני' קאי. א לר"מ קמ"ל אף לטורות כהמה כהדס לרידי, אבל כהני לא נאמר יתרה לא מקרי פי"ר. ב עוד אחר מ' מיל צעלמא הוא כך קבלו מו"ל, ואין רא' בחורה ולא מן הסמיון שבפחות ממ' לא נגמר טורח ולה, ע' נדה ל', וברצח מלינו ויהי הגשם ע"ה מ' יום לפי שהטרימו קצ"ה לגור לטורות מומרים צמ"י. ג זה שבא אחריו ילא דרך רחם וכ' הרמב"ם דמירי בתאומים והראשון ילא דרך דופן, דאמר שמתכו דופן אשה א"א להטעבר עוד הפעם ובהכרח תמות. ד לנחלה לא, דבעינן וילדה לו דרך רחם, והשני לא דבעינן ראשית אונן, ראשון אין צ' לכסן דלא פטר הרחם, והשני נהי דבכור לרחם מ"מ צעינן נמי בכור לולדות (ג' מדכ' בכור בניך יליף דבכור שאינו לבנים לא הוי בכור). ה דמחני' או זה או זה הבכור. ו דבכור שמת בתוך ל' אינו ח' דכ' מבן חדש חפדה. ו דהמוליא מחברו ע"ה, והבן עלמו כשיגדל נמי פטור מה"ט כרחק פ"ד דטהרות ספק בכורות המומחע"ה דאין כאן אלא דין ממוין. ח צמחנה סחם מת האב, ובגמ' משמע לאחר ל' יום כרצא, דקודם ל' ליכא חוב אנכסי אב והיורשי' לא מחייבי וכן צפ"מ, אבל בחבורו כי אפי' מת תוך ל'. ט דצבן ל' תלי'. י כל א' נתן כרשאה לחברו דאל"ה אחר ל' שבא רא' שבך מת. יא הא חנו להו כולסו? עד כאן לא שמעינן אלא היכא דהוי ספק אי פטר ר' הוא, אבל אי ודאי פטר ר' וספק חייב כגון ספק אם אשתו כהנת או לוייה או נחגיירה וילדה ולא ידענן אי קדם או לאחר שנחגיירה או אנדרוגיוס או ס' טרפה ועדיין לא חי יצ"ח קמ"ל דגם צם' זה פטור כדאי' חולין קל"ד ספק אי נשחטה משנחגייר או קודם פטור וכן חנו ר"ח ח' ספקות צגר וד' לפטור ראשית וכו' ופדיון הבן. יב מספקא מדאנטריק לכ' צערכין מבן ח' ומעלה ולא גמר מלויים הו"ל צ"כ הב"בא ואין מלמדי, או לגופיהו מלמדיו, ר"ל בכורי דורות מצבורי מדבר. האשכול לא כ' כמאן הלכה לפי שידוע שאין הלכה כר"ע מחבריו. יג הר"ש פ' אלו מגלחין ה' לו הג' בצבורות מ"ט: מסקינן לגבי בכור יום ל' כלאחר ל' לחומר, חוץ לענין אצלות דקיי"ל ה' כדברי המקיל באבל וכ"כ ר"אם פ"צ דברכות ס' ט"ו ותר"י צסס ח' נרפת והיינו כר"ע. ותמה ק"י הפלא ופלא על טור ש"ה שסתם ציוס ל' נריך להחזיר ולא הביא דעת אביו? ולק"מ בצבורות מ"ט: מסקינן לגבי בכור יום ל' כלאחר ל' לחומר, חוץ לענין אצלות דקיי"ל ה' כדברי המקיל אס לא נתן וכו' וכיון דקיי"ל שאין הלכה כר"ע מחבריו ג' שדעת הר"ש כרצנן וכן ציבמות ל"ו ע"כ צ' להדי' דיוס ל' כלפניו לענין בכור. ות"ק דפליג על ר"ע מקרי רבים לר"אם כמ"ס סוף צינה דלא קיי"לן כרבי דת"ק דברייתא רבים דפליגי וכ"כ חוס' ריש צינה. יד והוא כ"ט יום ומאי ותש"ג חלקי' מחלקי שעה הנחלקת לתר"פ חלקי' ע' ר"ה כ"ה. ומ"ם רצנו פה צסס ים מי שאומר סס ממש דברי ירחים ס"י ש"ג. טו ים צזה קולא אס נולד תחלת יום א' כשיגיע שעה צ' למחרת יום צ' אחר ד' שבוטות ראוי לפדיון ולדין דוקא בתחלת יום ג' יום ל"א ללידה, ולפעמים חומר אס נולד צשעה אחרונה ציוס א', ליראים א"ר עד מחרת יום ג' ולדין תחלת יום ג'. טז נדה מ"ז. יז כגון י"ב לצת וי"ג לבן, ור"ל ברייתא נדה צפ' יולא דופן המחללת שנה האמור וכו' מע"לע,

ספר האשכול, הלכות פדיון הבן.

ובפדיון א, ואי אי דבחדש לומן לבנה חלי' מלחא . . ב ובכל מקום דכ' חודש אמרינן מונין חדש לימים ולא לשעות ג
 ואמרינן בניור ד סתם נירוהו ל' יום דכ' עד מלאת הימים איוה ימים שצריכין למלאות הוי אומר ל' יום, פ' חודש שהוא כ"ט
 וחצי לפי חודש הלבנה וצריכין למלאותו ליום שלם שאין שעות נחשבות ואמרינן בר"ה ה כמה עבור שנה ל' יום, ובכחה ר' או"א ירח
 ימים ירח שלשים ימים שלשים, אלמא כל היכא דכ' חודש הוא ל' יום. ויש מחבורתנו שפי' בכל הני דאחמרו פ' יוצא דופן שנה
 מע"לע, לאו למימרא דהושבין לשעות ז' אלא לאפוקי דלא נחשב לשנת העולם וכשיגיע ר"ה לא אמרינן נשלם לו שנה אלא
 כשיגיע עת לידתו, ואם נולד א' ניסן לא נשלם לו השנה עד שישב א' ניסן אבל לא תלה בשעה שנולד אפי' נולד סוף א' ניסן ח'
 ולא אמרו בשעות חלי' אלא בקדשים ט' ובכתי ערי חומה י. וכך נהגו במדינתנו שלא לפדות עד שיגיע יום ל"א לאחר לידה יא.
מב. מת האב חוץ ל' בחוקה שלא נפדה הבן עד שיביא רא' שנפדה יב לאחר ל' בחוקה שנפדה עד שיאמרו לו שלא
 נפדה יב פי' שידעו שהאב צוה בשעת מותו שעדיין צריכין לפדותו. אין פודין לא בעבדים ולא בשטרות ולא בקרקעות
 ולא בהקדשות יד. כחב לכהן שחייב לו ה"ס חייב ליתן לו ובנו אינו פדוי טו לפיכך אם רצה הכהן ליתן לו מתנה רשאי טז,
 ובחלכות כ' שאינו פדוי ע"י השטר אפי' אם נתן לו אח"כ המעות עד שיאמר לו בשעת נתינת ה"ס: הילך בפדיון בני יו. המפריש
 פדיון בנו ואבד חייב באחריות שנ' יהיו לך פדה תפדה יח. אראב"א יט' לוי' שילדה בנה פ' מן הבכורה, דאיעבר מטמן, אי
 טכהן או לוי, אפי' ישראלית פ', ואי מישראל למשפחתם לב"א כ' כ? אר"פ דאיעבר מגוי כא ול"ת למ"ד אין מזהמין את
 הולד אלא אפי' למ"ד טוהמין לוי פסול מקרי כב, מר ברי' דר' יוסף משמי' דרבא א' אפי' איעבר מישראל בפטר רחם חלי'
 רחמנא ורחם דלוי' היא. אר"פ בדק לן רבא כהנת שנתעברה מגוי, ואנא אמנא כלוי' דמי', ואמר לי הכי השחא לויה
 בקדושתה קיימא דלוי' שנבעלה בעילת זנות נותנין לה מעשר ואוכלת, אבל כהנת כיון דבעל לה נכרי הו"ל זרה ופסולה מתרומה
 ומדין כהונה וכיון דורה היא חייב בנה ה"ס, וקיי"לן כראב"א וכתרוצ' דמר ברי' דר' יוסף לוי' שנתעברה מישראל בנה פטור
 מח"ס, והכי אמר רבינא כג הלכה כראב"א דאמר לויה שילדה בנה פ', ואלביא דמר ברי' דר' כד, ומר ברי' דר"י מוסיף אר"פ
 ולא דחי לר"פ, דהיכא דאיעבר לוי' מגוי בנה פטור מה"ס דבקדושתה קיימא. הלכך לוי' שנתעברה טכהן לוי ישראל או מגוי
 בנה פ' מה"ס, וכהנת שנתעברה מכלו"י בנה פטר, אבל נתעברה מגוי איתחלא לה קדושתה וחייב הבן לפדות עצמו, וישראלית
 נמי שנתעברה מגוי ועבד חייב הבן לפדות עצמו, וכ"פ בעל הלכות. אתמר כהן שמת והניח בן חלל כה בתוך ל' יום חייב לפדות
 א"ע

נחל אשכול

לא אחמר חלל בשנה, ולא חני חדש האמור צערכין או צפדיון מע"לע. א טרכין י"ח וצכורות מ"ו. ב חלוי ל"ל איך סתמו הא וחלוי
 הרבה פעמים כלה ציוס ל' חדש לבנה שאם נולד בלילה ציוס א' הרי עבר צשחרית או צבהרים יוס צ' שהוא יוס ל', וכך נראה
 דברי רמב"ם צפ"א דערכין שכ' ה' הנערך צן ל' יוס אין לו ערך, מצן ל"א יוס עד צן ה' שנים גמירות ע"ז ה"ס וכו' ואח"כ כל
 השנים החלו מע"לע מיוס הלידה, משמע להדי' דגבי חדש לא שייך דין זה, וחלוי גבי שנים נמי לאו דוקא כמ"ס לקמן. ג חגלה
 ה' יליף מד' עד חודש ימים ד מיר ו'. ה דק י"טו. ו יצמות מ"ח. ז שאם נולד צחלות ר"ח ניסן לא יגיע לגדלות צחלות
 ר"ח ניסן ה"ד חלל אחר חנות. ח כשיגיע ליל א' ניסן נשלם לו שנה. ט צמים כ"ה שעות פוסלות צקדשים ויליף מקרח סס
 חמים צצ"ס יהי'. י טרכין ל"א מיתים תהי' גאלותו מע"לע. וכך צחוס' נדה מ"ו (וט"ס צדבור ול"ל וצבתי ערי חומה כדחי'
 פ' צחרא דערכין דף ל"א) דחון משני' חלו אין נריך מע"לע וכן סס מ"ד חוס' ד"ה ל' יוס ול"ל דנקט לשון מע"לע צערכין וצן
 וצת כמ"ס האשכול לאפוקי שנת עולם, וכ"כ צערכין ל"א צסס ר' אלחנן אך הביאו סס דעה צבעין צכוכן מע"לע דיליף
 מצחי ערי ח', וכ"מ מרש"י סס י"ט ע"ב חבל נדה מ"ח לא כ"כ, חבל הרשב"א ור"ן מסכימין לחוס' צגדה וכ"ד כל האחרונים
 צא"ח ס' נ"ג. גס הרמב"ם לא זכר ששעות נחשבות חלל צקדשים, וקרוצ מ"ס צפ"א דערכין מע"לע נמי כפי' האשכול לאפוקי
 שנת עולם. יא וכן דעת האחרוני', ולא כצ"ח וס"ך, שאין פודין חלל כשיגיע יוס ל"א ללידתו, חבל כשהגיע אפי' לא עבר עדיין כ"ט
 י"ב וחש"ג אפ"ה פודין דלא משתמע מפוסקי' ר"ח לענין פדיון וחללות חלל יוס ל"א ואפי' בחליה ויצום סתמו ואמרו מת הולד
 ציוס ל"א נפטרת מן החליה ומן היצום ולא כ' צבעין שיעברו עליו כ"ט י"ב חש"ג. יב שאפ"ר שפדלו חוץ ל' חס חמר
 לאחר ל' יהי' פדוי צכך צכורות מ"ט. יג ג' הרמב"ם וכן צצ"מ ק"צ וגרסא עד שיביא רא' מפרק רש"י דלא מהני רא' לכהן
 שלא קבל דמא לכהן אחר יחי'. יד חפדה כלל משתח שקלים פרט פדה חפדה כלל כופ"זכ כעין הפרט צבעין דבר המטלטל
 וגופו ממוון ילאו קרקעות וס', ועבדי' הוקשו לק', ומ"ס ולא צהקדשות פי' הקדש נמי אין פודין צקע"ס. טז דבר ת' צנו פדוי חס
 נותן לו, ומ"ט אמרו נותן וצנו אינו פדוי, גורה שיאמרו פודין צשטרות. טז ר"ל כיון דצנו אינו פדוי ונריך לחזור ולפדותו צה"ס אחרים,
 ואס סכהן רצה ליתן לו חתנה ה"ס רשאי, חבל להחזירם סתם ויאמר לו שיחזור ויתנם לוי צפדיון צנו כדעת ה"ג, תקנה זו לא
 מהני, דנריך לעשות מעשה רצ לגלות שאין פדיון הראשון כלום, כך הצנתי מרש"י ורמ"ז. יז ח"כ איכא תקנה וכ' צ"י הפוסקי'
 חולקי'. יח צכהן כ', אינו פדוי עד שיהיו לך. יט צכורות מ"ז, לוי צת לוי, דלשת כהן ואשת לוי פטיטא פ' כדחי' צכורות ד'.
 כ וכן ישראל ח' צפדיון. כא דלית ל' חיים (לגבי ישראל, דלענא ח' ל' יצמות כ"ג). כב פרש"י אין מזהמין כשר הוא דעדין
 ל' צחר חומיה והוי לוי, אפי' למ"ד מזהמין שדין צחר נכרי אפי' פ' מה"ס דלוי פסול מקרי ושמ"י לוי ועמ"ס דף 134. כג חולין
 קל"ב. כד צנוסמנו חסר חליצה דמר צדר"י ער"אש צכורות. כה צכורות מ"ז ע"ב, כ"ל דמייירי מחלל צן ישראלית או כהנת
 דהוי כישראלית כיון שנתחללה חבל חלל צן לוייה כגון שצא על זונה או גרושה לוי' והוליד ממנה צן, אינו חייב צפדיון שלא נתחללה
 מקדושת לוייה וצפטור ר' חלה רחמנא ומ"ס מעיברה מנכרי והיא לוי' או מישראל. ויס צזה נ"מ לדין שלא הביאו הפוסקי, חס מומר חייב
 צפדיון, וי' חס חצוי כהן או לוי והיא ישראלית או כהנת חייב צפדיון סהצן לא כהן ולא לוי ולא עדיף מחלל, חבל חס היא לוייה כיון
 שקיימא צלוייה חף אחר שנבעלה היא עלמה פוערת הולד, ומ"ס לאן קדשים מומר ח"כ פדיון לא ידעתי מני"ל ומחוס' מ"ז ד"ה
 ולא חומא מ' נמי מומר צן ישראלית חייב צפדיון, שלא ילא מחלל פטר רחם צישראל ופי"מ מס"ך ס"ק כ"ג, וקיי"לן ציצמות פ"ב

ספר האשכול, הלכות פדיון הבן.

א"ע שלא זכה האב בפדיונו, לאחר ל' יום אין הבן חייב לפדות עצמו שכבר זכה האב בפדיונו, והוא כאלו הפרוש האב ה"ם ופדה בנו ועכבם לעצמו א. כ' בעל הלכות מי שנתן פדיון בנו לד' ולה' כהנים בנו פדיו, ואם נתנם לכהן א' בד' או בה' פעמים נמי פדיו ב. אמר ר"ל ג פדחת פוטרת בכל מקום חוץ מן הנחלה שהבא אחריו בכור לנחלה מ"ט יכיר אמר ר', ור"ו אמר אפי' לנחלה, והלכה כר"ו כיון דנפק פדחת אע"ג דהדר עאל ונפק חברי' נוטל פי שנים האי דנפק פדחת דיליה ברישא. אחר ד הפודה בנו בתוך ל', אם אמר מעכשיו אין בנו פדיו, כיון דלא שייך פדיון למתנה יהביה ניליה, ואי אמר לאחר ל' יום יהא בני פדיו בהם ואיתנהו המעות לאחר ל' ודאי בנו פדיו, אבל אי נתעכלו המעות לאחר ל' יום רב אמר בנו פדיו מידי דהוי אקדושי אשה, החם לאו אע"ג דנתעכלו המעות הוי קדושין, כגון דאמר התקדשי לי במעות זה לאחר ל' יום, ה"נ ל"ש, ושמואל אמר החם לקדשה עכשיו בידו, הכא אין בידו לפדותו מעכשיו אע"ג דהלכה כרב באסורי הכא הלכתא כשמואל ה. אמר רבא ו סלע דאורייתא תלתא ותלתא פי' שלשה ושליש דינר ז דכ' עשרים גרה השקל ומתרגמינן טעה ופריך סלע של קדש מ"ח פונדיון ח? בתר דאוספו עליהו דתני' כי גרה השקל מנין שאם רצו להוסיף יוסיף ת"ל יהי' השקל משמע הויה אחרת. חנן ט וכולם נפדין בכסף ובשוה כסף חוץ מן השקלים ופריך י אטו כל הני דתני' במתני' אונס ומפתה בני פדיה? ה"ק כל הנפדין כגון בכור אדם והקדשות, נפדין בכסף וש"כ, תנא חוץ מן השקלים והמעשר והראיון יא. כ' רב חנינאי ריש מתיבתא הני ה' אסתרי

נחל אשכול

זנו הוא לכל דבר, וכ"כ רש"א וס"ע במוזר קיים פ"ור וכן בירוסל' פ"ג דיבמות, וביבמות דף כ"ג מולדת חוץ חלו מייבי כריתות שאין ת"ק זכין אפי"ס אחרת היא, וכן בספרי זן הסכור לשיטתא אפי' ח"כ זידי שמים יס לו פי שנים וזרמב"ס פ"ב דנחלות, ואע"ג דנקדושתן ס"ח אמר כל דקרינן כי תסיינה שיש קדושתן קרינן וילדו לו, וזכאין קדושתן ליכא וילדו לו, זכר הרש"א כל שאין זמורת קדושתן, וח"כ בתורת קדושתן לאחרים. מיהו זכ"ג פ' הבא ע"י כ' ממוזר אין לו פ"ס וזבגליון חמה עליו אלא חסדו"ל מספרי ה"ל, ומפרק בדוחק דלמא ספרי כר' יהושע דאין ממוזר אלא ממיתת ז"ד להכי דייק ספרי מייבי כריתות זיד"ס, אבל מייבי מיתת ז"ד דהוי ממוזר לר' יהושע לא נקרא זנו לפ"ש, ול"ג דס"ג ס"ל לר"פ יבמות כ"ג וקדושתן ס"ח קרא דכי תסיינה לאיש זמייבי לאוין ולא זמ"כ מייבי, ח"כ אין ראוי' דממוזר יורש פ"ס אע"ג דזנו כוה, וכ"כ זרמב"ן דסוגי' דקדושתן ס"ח כל היכא דקרינן כי תסיינה קרינן וילדו לו וכל היכא דל"ק כי תסיינה ליכא וילדו לו (דמנינ' יס ללמוד דממוזר כיון דוילדו לו מקרי דזנו הוא, גם שייך כי תסיינה, וע"כ כפרוס רש"א דכי תסיינה לאו למעוטי ח"כ אלא כל שאינו כלל בזמורת הויה אף לאחרים) חולק אר"פ דיליף דוקא מייבי לאוין מכי תסיינה דתפסי ק' ולא ח"כ. ולעג"ד אין סתירה, ודאי קרא כי תסיינה זמייבי לאוין דשייך יותר הויה מח"כ דמנינו ח"כ כאחות אשה דל"ת ק' מלא תקח כדאי' קדושתן ס"ח, אע"ג דהויה לאחרינא, והא דיליף זמייבי דת"כ קרינן וילדו לו מיתורא דטוהא יליף דד"פ כתיב ומסיים יכול אני מרבה גם שפחה ת"ל כי תסיינה וילדו לו כל שיש הויה, פי' יותר יס לרבות משנאיה המיותר ח"כ מלרבות שפחה דלא שייך זי' כלל הויה, אבל ח"כ שייך קל"ת הויה סברת הש"ס יבמות כ"ג מסתבר ח"כ הוי לן לרבות שפסו ק' לאחרים משא"כ שפחה. ומ"ש דחלל זן לוי' אין לריך פדיון היינו מטעם דכפטר רחם חלוי' רחמנא, אבל הוא בעלמא חלל ולא לוי' דלכל שאר דברי' אמרינן למשפחותם לז"א כח"ס זש"ע א"ח קל"ה ח"א לחלל להיות לוי'. ומספקני זלויה שילדה זן מוכרי דפטר מה"ס, ולר"פ הטעם דמ"מ לוי' פסול מקרי לח"ד מזהמין ולח"ד אין מזהמין משמע דלוי' כשר מקרי, יהי' אף שיהי' לר"פ מזל עלמו פטור מפדיון דהוא לא ס"ל דפטור מ' פטר רחם אמו, וממילא אם נולד לו זן גם הוא פטור מה"ס דזן לוי' הוא, אבל לדין דקיי"לן נמי כתר זרי' דר"י דלוי' שנחטבה אפי' מישראל פטור דזפ"ר תלה רחמנא ומח"ט ילדה מוכרי נמי פטור, אי ס"ל נמי סברת ר"פ דזן זה לוי' מקרי לפטור גם זנו מפדיון, או חולק אסברת ר"פ וס"ל כיון שאין לו אב לוי' לא מקרי לוי' כלל ולא פטור אלא משום פ"ר דלוייה. והנה רבנו כ', ומר זרי' דר"י מוסיף אר"פ ולא דחי ר"פ, ומאי קמ"ל כיון דמר זדרר"י אמר משמיה' דרבא ורבא גופא אמר בזכורות מ"ז דין דר"פ לוי' שילדה מוכרי זנה פטור ח"כ ודאי לא סתרי אהדי ז' דייס חלו? ואפשר קמ"ל דלא דמין אפי' סברת ר"פ זבלא טעם זפ"ר חלוי' נמי זן לוייה פטור דלוי' מקרי ויהי' לשעת ראשונים אפי' לכהונה לא פסלה בתה) מיהו ז"ע מ"ל לר"פ דלוי' פסול פטר נפשי' דזכורות ד' פריך מ"ל דלוי' שלא הי' זני חדש דיפקע וכו' ומסיק והיו לי הלויים הושוו כולם, וכיון דזמנדבר לא הי' לוי' שילדה אמו מגוי' דלא הי' רק זונה א' שלומית ז"ד ח"כ י"ל הכשרים הושוו ומאן יימר דלוי' פסול פטור נפשי', זבלמא לדין ניהא דלא פטר נפשי' אלא רחם אמו פוטרתו אבל לר"פ קשי' וז"ל שך הי' קנה בידו אפי' תקלת לוי' פטר דומי' להא דחולין פ' שה אפי' תקלת שה, וכיון דלא מנינו חולק בעקר סברת ר"פ דמקרי לוי' י"ל שפוטור גם זנו מפדיון ואף אי ספק במחמ"ט ור"ע. מיהו הא פשיטא לי' דאין קורין זן לוייה מוכרי לחורה אחר הכהן, דהרמב"ם זפ"מ סוף הוריות ג' ישראל קודם לחלל זכוה אסורה לכהונה וזפ"מ זבגליון כ' קדימת הקריאה תלה זמדרגה ועי"ש זרע"ב, ולמאן דקיי"לן בת ישראל מוכרי פגום לכהונה, ח"כ ישראל משוב זמנו אפי' למאן דמכשיה מ"מ כיון שאין לו משפחת בית אב ודאי ישראל קודם לו, ועוד דקיי"לן כר"י זפ"מ אד"מ לזבי דני' לא הוכשר אלא כשאביו ואמו מישראל, ועוד שאינו כשר נדיין חלילה יבמות ק"ב, ח"כ ודאי אין ראוי' להקדימו לישראל, וכ"כ זרמב"ן סוף פ' אמור שאינו ישראל זמעלות. א וכו' הר"אש דמ"מ הזן נריך שיפריס ה"ס ויפדה עלמו ויעכבם לעלמו. ב זכורות נ"א נתנו לוי"ד כהנים זבת ח' ילא, זזה אחר זה ילא, פרש"י זה אחר זה לכין אחד והכי תני' זתוספתא, ובהכי ניהא מ"ס רבנו דין זה זשם ה"ג הלא מפורש זגמ', אלא זגמ' כחז סתם זזה אחר זה ילא, ויש לפרש גם חו"ד כהנים וכ"פ הרמב"ם וכן הביא ש"ט, אבל מה"ג שביא רבנו נ' דזכרבה כהני' לא שרי זזה אחר זה וכפרש"י וכ"כ פרישה. ג זכורות מ"ז ילא זמח שלו הרי הוא כילוד והזבא אחריו חינו זכור לכין וע' טור ח"מ רע"ז אפי' רוב פדחת. ד זכורות מ"ט. ה משמע שגרם זגמ' הלכתא כשמואל וכ"כ ה"ג ולפ"י אין חנו לריכין לדחוקי דר"אש זפרוש פ"ג זרמב"ם פ' כרז. ו דף נ'. ז שהדיור שש מעין זמלא שלשה ושליש הם כ' מעין. ח וב' פונדיון הם מעה זמלא הסלע כ"ד מעה. ט זמשה מ"ט. י חינו זנוסחנו אבל רש"י דף נ"א זמזיל ספריס דגרסי. יא ומסיים

ספר האשכול, הלכות פדיון הבן.

אסחרי הויין כ' מחקלי דהוו כ"ח זווי ופלגא זווי ופלגא דרנקא מהני זווי דידן דעשרה שבעה א' ת"ר נטל הכהן והחזיר לו יצא ב וכך הי' מנהג ר"ט. ר"ח הוי רגיל ושקיל וטהדר, חויא לההוא גברא דהוי אויל ואחי קמי' ג אמר לו לא גפרת ויהבת ד מדעם ביש עבדת הלכך אין בנך פדוי אם אחזירנו לך. ואי קשי' האיך רגילי ה' . . . ופדיון הבן בנו פדוי ב בתרומה יצא ידי נתינה, ואסור לעשות כן מפני שנראה ככהן המסיע בב"הג? ודאי לעשירים לא הדרו וכי מה מצוה עשו אלא לעניים הדרו, והא דאמר ל' אין בנך פדוי אם אחזיר לך, ודאי אי אמר ל' ברישא יהיבת לך ה"ס לפדיון בני ע"מ שתחזירם לי ד. — פת הבן לאחר ל' יום אע"פי שלא נתן יתן, אחי' ערך ערך מערכין ה' או משום דכ' בנך תפרה ולא יראו פ' ריקם מה להלן יורשים חייבים, איכ"ח ט, תני' הערכין בשעתן י פדיון הבן אחר ל' יום פדיון פטר חמור לאלתר, ורמינהו אין בערכין ופדיון חמור והבן ונזירות פחות טל' יום ומסופין עד עולם יא אר"נ אמר רב יב' לומר שאם פדהו פדוי, פי' עקר מצות פדיון חמור לאחר ל' מיהו אי פדהו קדם ש"ד, מכלל דבנו אם פדהו קדם אינו פדוי האחר הפודה בנו קודם ל' רב אמר בנו פדוי? לאו אתמר עלה אמר רבא דכ"ע מעכשיו אינו פדוי, ומסיק הא דתני פדיון פ' חמור לאלתר לרבנן דלא אתקש לבכור אדם דבעי ל' יום, וברייתא דתני ל' יום ר"א דמקיש פ"ח לאדם יג, אע"ג דפריך הכא טרב דאמר בנו פדוי יד' לא משום דהלכתא כותי' אלא דפריך דידי' אדידי'. כ' בעל הלכות ה' שקלים כמה הוא תלמא ששדנג ותילתא טו, כמה הוו טו, שיתסר ששדנג וחרזי תילתא יז, דהוי כ"ד זווי חיורי בציר דנקא יח, אוסיף עליהו חומש דידהו, דכל טאן דפריך קודש מוסף חומש, וכמה הוי חומש שתות מלבר, כל חמשא זווי שרי עליהו זווא דהוי כולהו כ"ח זווי ופלגא זווא ופלגא דנקא בהני זווי דידן יט, והאי תוספת שב' לא ברירא לן דשקלי פדיון קצובים ומה טיבו של תוספת, ואפשר דההוא תוספת שב' לדר' אחא בר' דרבא כ'. והאידינא דאשתבש טבעא כדפריך אינש לבריי, אי בריר ל' טבעא שפיר לחיי, ואי לא לקבלי' כהן בה"ס, אי נמי ליחב ל' הפצא דשווי' ה"ס ויותר, ואי טעי בשויה ולא שוה ה"ס, מ"ט בנו פדוי היכא דקבלה כהן בכך כרב כהנא בא דשקל סודרא בפדיון הבן ואמר לדידי שויה ה"ס ודוקא רב כהנא דגברא רבה הוא ומבעי' ל' סודרא אבל אינש אחרניא לא כב'. ואיכא דגרסי בהאי לישנא אמר רב אשי לא אמרן אלא גברא רבה כר"כ דידע לאחולי אבל כ"ע לא, ומהאי לישנא נפקא דאי נמי לא שוה האי הפצא לשום אינש ה"ס, במחילת הכהן חלי' מלחא ובקבלתו. וכ' ב' הלכות כהן סופא מותר לפדות בכור דכ' בכהנים והווי קודש בהוייתן יהיו.

גרסין

נחל אשכול

דחנן מלרפין שקלים לרזבונים מפני חזוי הדרכ, פי' מחליפין זשקלי זסב סטצועים, אבל זסב שאינו טצוע לא, שמא חול אבל טצועא לא זייל, ומעשר הטעם דכ' ולרת הסכף דבר שיש בו לורה, ושחי מעין דהרלוין, כדי שלא יצא כסף סיגים וימכר בהמה רעה לרזי'. א מחזי ערביא מיירי וערש"י נ"ח החשבון. ב נ"א. ג פי' הולך וצא לפניו כדי שיחזיר לו. ד לא גמרת בלנך ליהן מתנה גמורה דבר רע עשית שאין בנך פדוי אם אחזירני לך וערש"י. ה נ"ל שהוא קוסית תוס' דאסור לסייע לכסן צניח סגרנית שיחמו לו תרומה ועליהם אומר שחם צרית הלווי צבורות כ"ג. ו וחו הקסה רצנו הא בקדושין ו' אמר רבא (לפי הגמרא רב אשי צמסקנא) אם אמר לכסן הילך ה"ס ע"מ שתחזירם צדיון הבן בנו פדוי, בתרומה יצא ידי נתינה, ואסור לעשות כן מפני שרואה ככסן המסייע צב"ג והאיך עבדו ר"ט ור"ח הכי. ז ל"ל אע"ג דכסן ודאי לא יקבלם על תנאי זה לכתחלה כדאי' נעיל (ועוד שהוא מפסיד לכל הכהנים שלא יתנו להם פדיון ועוד שמצוה רעה לעולם ערוצין ס"ג) מ"מ הבן פדוי, אבל כהא מיירי שלא אמר לר"ח ע"מ שתחזירם ור"ח קבלם למתנה גמורה, והלה לא גמר בלבו לכך, לפיכך אינו פדוי. ח ע' ערכין כ' אמר ערך פטוי עלי ומח יתנו יורשים וצפדיון נמי כ' תפדה בערכך. ט ראי' עולת חובה היא ותנן ספ"ג דקנין אשה שהצוה ח' ומחסי יצאו יורשין עולתה אע"ג שלא הפרישה מחיים נשתעבדו נכסיה לקרבן כדאי' קדושין י"ג ע"ג. י צבורות ו"צ אמר ערכו עלי קודם שהי' הנערך בן ה' ולא נתנו עד שהי' בן ו' נתן כשעם שהעריך, ופדיון הבן אינו חלה לאחר ל' יום. יא שיש ערך לכל זמן ומיר נודר ד' וה' שנים, ואם המחין צדיון בן ומחור כמה שני' יוכל לפדותם ואינו נתן יותר. יב כך גרס האשכול וצגרסתמו ליחא אמר רב. יג עי"ש לענין דחייב המפריש פדיון פ"ח ומח או אבד הפדיון שחייב צאחריות כמו צדיון הבן כדאי' נ"א. יד ורצ איירי אפי' צנתעכלו המעות קודם יום ל"א וסאשכול כ' לעיל דלית הלכתא כרצ. טו שקל הוא ג' שדנק, מטבע שיש דנקא או' ו' מעט והוא דינר, ג' ושלם מהם הוא שקל דאור' שהוא כ' מעין. טז כמה הם לפ"ז ה' שקלי. יז י"ו שדנק ל"ו מעין ושני שלים ד' מעים עולה לק' מעין. יח ל"ו פרוסו. יט זהו לפי חשבון כסף ערביא (ערש"י דף ג') ה' שקלים לאחר שהוסיפו שחות על הסלע ועשוהו כ"ד מעט, וקסה שראש דברי ה"ג מורים שס"ל לפ' הבן די צק' מעין? ועוד ק' מ"ש רצנו צמחך איך כ' דמוסיף חומש, ח' מחן דכר שמי? ועוד שכ' חומש הוא שחות מלבר, וליחא חומש דהקדשות הוא חלק ד' מקרבן, תחת ד' נתן ה' לכן נ"ל דכוננו דמדאי' ה"ס הם ק' מעט, ומ"ש צגמ' דף ג' דלוסיפו על סלע שחות והוי כ"ד מעט, הוא לדעת ה"ג כעין חומש שהוסיפה תורה לפדיון הקדשות אע"ג דחומש דאי' על ד', והוספת השקל אי' על ה', מ"מ לא יוחא להו להוסיף חלה מעט א' על דינר מ' קלקול החשבון ולפ"ו כך המשך דבריו ומתחלה אמר דמי' מ"סת צי"ו שדנג וצ' שלים (שהוא י"ו דינר וצ' שלים) שסס ק' מעט וכך אמר רב אשי בדף ג', ואח"כ כ' שיוסיף על ה"ס חומש כר' אחא כיון שחכמים הוסיפו והיינו על ק' מעין עוד כ', שנתן כ' דינרי' שעולים לק"כ מעין, וע"ז מסיים: „דהוי כולהו כ"ח זווי ופלגא ופ"ד צבתי זחי דיקן". וכן סס צגמ' או' שעולה סך זה כסף ערביא לכ' דינרים שסס ק"כ מעין. וזהו הטקס, שמלאתי צב"ג בדף שלפני זה שכי: ה' שקלי הויין כ' מחקלי דהוו כ"ח זווי ופלגא ופלגא דנקא צבתי זחי דיקן (ערביא) דעשרה טבעה וכן צגמ' למספר כ' דינר, חלמא שאין כוננו שיוסיף חומש חלה שס"ס צעמאם סס כך, וכך מסקנת הפוסקי' ה' סלעים כ' דינר, ולא ידעתי למה לא פסקו כרצ אשי שאינו חלה י"ו וצ' שלים דינר. ב פרושו כמ"ס לדר' אחא צרי' דרצא (וגרסתמו צניח) דאמר לשדר מר תלתא אחרניא דלוסיפו, מה כיון ה"ג ולא לחומש חמש. רצא כהן ה' עמולין קל"ג ור"ה י"ח. בא קדושין ח'. בב כר"ן דוקא מי שדרכו להתיקר בכך ולא כרמז"ס, ומ"ש רצנו אכ"כ

ספר האשכול, הלכות פדיון הבן.

גרסינן בירושל' א ר"ב בשם ר"ל לפי שמכרו בכור של רחל בכ' כסף יהא כל א' פודה בנו בכ' כסף ב רבי פנחס אמר לפי שמכרו בכור של רחל ונפל לא"זא טבע יהי' כא"זא נוחן שקל טבע ג. וטי שאינו פודה בנו עומד באסור גדול, והבן עצמו באסור אי לא פריק נפשי' כשיגדל. כבר כ' דא"צ למפרק אלא במעמד כהן דשקיל פדיון הקצוב, מיהו אי ניחא לי' לכנופי עשרה ליקרא בעלמא או לפרסומי ניסא או משום כ' הבריות רשות בידו, כי הא ד' דרב ושמואל ור"א אקלעו לבי שבוע הבן ואמרי לי' לבי ישוע הבן שהוא פדיון הבן. ר' שמלאי אקלע לבי פדיון הבן, בעי מיני' פשיטא ה' על פדיון הבן אבי הבן מברה, שהחיינו כהן מברך דמטי הנאה לידיה או אבי הבן מברך דעביד מצוה, אול' שאל בי מדרשא אמרו לי' אבי הבן מברך שתיים, והלכתא אבי הבן מברך שתיים ו. וחוי לן אי מת הבן לאחר ל' והאב נותן לכתו ה' סלעים דלא מברך שהחיינו ז. המקום שקראנו בני בכורי ישראל וגאל אבותינו וצונו לפדות הבכורי' ולקדשם בקדושת שמו, יגאל אותנו בקרוב ויפדנו מכל צרה ויקדשנו כד' קדש ישראל לה' ראשית תבואתו, ונ' כי פדה ה' את יעקב וגאלו מח"מ.

הלכות מועד קטן ואבלות.

מג. ת"ר את חג המצות ח תשמר למד על חולו של מועד שאסור במלאכה ד"ר יאשיה וכו' רע"א אלה מועדי ה' מקראי ק' ט במה מדבר בראשון ושמיני י' כבר נאמר שבתון, מדבר בחש"מ שאסור במלאכה, הני' אידך ששת ימים חאכל מצות וביום השביעי עצרת, מה שביעי עצור מטלאכה אף ששת, אי מה שביעי מכל מלאכה אף ששת מכל מלאכה, ח"ל השביעי, שביעי עצור בכל מ', ואין ששת עצור בעשית כל מ', הרי שלא מסרן הכתוב אלא להכתיב לומר לך איזה יום אסור ואיזה יום מותר, איזה מלאכה אסורה ואיזה מותרת יא. משקין בית השלחין, פי' ארץ עיפה למים כמחרגם עיף משלהי יב' במועד ובשביעית אפי' טמעין שיצא מתחלה יג' אבל לא מטי גשמים שנתכנסו במקום א' יד' גורה משום מי קילון, פי' מים המכונים בכור עמוק דאיכא טרחא דצריך לאשקויי מיני' בדלי, ר"א אמר גשמים נמי לידי מי קילון אתו טו. והתירו בית השלחין ולא בית הבעל, ומעין

נחל אשכול

חמ"כ הוא ג' ה"ג וע"סך דכך הו' ג' רמז"ס. א פ"ב דסקלים. ב מזה נשמע דכבוד שיה כ' כסף לפיכך חף יוסף ונתימין פדיון ב' בכך, ולוי פטור משום שהוא לגיין של מלך, ועוד י"ל משום האומר לאביו וגו' ואת בניו לא ידע. ג יו"ד בני יעקב שמכרוהו הביע לכל א' ב' כסף שהוא חלי שקל לכן יתנו לכפר נפש מחנית הס', ואת ח"כ יפטרו יוסף ונתימין, וי"ל סך פרושו כא"זא חכר נפש צביל שקבל חלי שקל, ח"כ ידענו דערך נפש חלי שקל, לכן יתן כל א' לקרבות צבור שבאין לכפר על נפש חלי שקל. ד ז"ק ס"פ מרובה. ק"ק לרצו הסעודה רשות הוא למה אתא רב הא אמרינן צמולין ל"ה שלא חלל צסעודת הרשות, וי"ל לשמוע הברכות ולענות חמן, ח"כ רשות ע"ד שאמרו בינה ל"ז אלו משום רשות לא דנין שיש צהס קצת מזהו וכלן נמי לפרסומי ק' מזהו. ובאמת המנהג שאין כהן אוכל סס ציוס שמת אביו ואמו ודרכו להתענות שלא חלינו דנקרא סעודת מזהו וכ"כ פ"ח ח"ב, חבל מ"ס חס רוליס סיהא הכהן אוכל יעשו פדיון לערב ל"ג דהא זרמין מקדימין למזהו ילפינן מקרא פסחים ד' וישכס ח' צבקר ואכילת כהן אין לו זכר בגמ'. ואי קסי' אי וקדימין סו"ל לפדות ח"זו כשעבר ל' צליל ל"א דהא ודאי מותר לפדות צלילה כמ"ס רס"י וחוס' קדושין כ"ט דלאו מ"ע שזמן גרמא היא, ח' יעצ"ך שרוליס העולם להמתין עד יעברו ל' יוס מע"לע. ול"ג דלפעמים נולד צבקינ צסעה ח' אחר חנות ועוסין הפדיון צסמריה. אך מרס"י פסחי' סס ד"ה נצדק מלפרא נ' דלא סייך זריות חלל צתחלת הצקר ולא צלילה. ה סוף פסחים, מאי פשיטא, לאו למימרא לריך? וי' דרש"א כ' על דקס וכבוד ח"זא אין מברכין כיון דחלי' צחמר מי יימר דיקבל, צסלמא ספרשת חרומה, ספרשה היא המזהו, וצסעת ספרשה מצרך ולא צסעת נתינה לכהן. והנה צפדיון הבן דין אחר, צספרשה לא מצרך חלל צסנתון ליד כהן כדאי' צבורות נ"א יהי' לך ופדה חפדה פרס"י כסוסי' לך הפדיון אז הוא פדוי וקרא זה לאשרן נאמר, ח"כ חלי' צכסן וכו"ל דלא יברך, אך צחמת איכא חלוק, צלדקס אין מזהו לעני לקבלו ואין כופין אותו, חבל הכה מזהו לכהן לקבלו סילא ח"כ י"ח וכופין אותו סהרי אין הבן פדוי צלא"ה, וזהו כונת האצני' כיון דפשיטא דעל פדיון הבן האצ מצרך שאין דומה ללדקה דחלי' צרטון אחר, דכלן הכהן מוכרח לסייע לגמור המזהו ח"כ הכהן נמי מזהו קטביד ח"כ ספיר קמצעי' ססהיינו אי כהן מצרך דמסייע למזהו. ו קסה למה סדר ותני הלכתא חצי הבן מצרך שחיס חלא אין כחן פלוגתא? הו"א חס כצר אחר כסילדה זכר ססהיינו לדעת רש"א צסי' רכ"ג או לרמז"ס צסעת מילה עש"ך רס"ה לא יברך, קמ"ל דמוטת פדיון חסיצא סיברך שנית ססהיינו, וזהו סמסייס והלכתא מצרך שחיס שחי פעמיס ססהיינו. ואפשר נמי לפת"ס חוס' מ"ט ד"ה לאחר קמ"ל דאפי' מת הבן אחר ל' מצרך חצי הבן ססהיינו צסעת פדיון. ז וכ"כ רמ"א. ח חגיגה י"ח, חשמר וסמויך ל" סצעת ימיס, וכל חשמר אזהרת ל"ת ע' מנחות ל"ו. ט ששמע כל המועד לריך לקדש מנחכס. י גוסמנו צצציעי נאמר צצחון ט"ס. יא ח"זס יוס י"ט ע"י קדוש הח' החסור לבי', ואיזו מלאכה חסורה ואיזו מותרת כגון דבר האבד. רצנו לא הביא רק מקלת הבריייתות שלמדו חסור מ' צחש"מ מקרא. חבל סאלחות צחלת הברכה וס"ג ורי"ף הביאו כל הבריייתות, ואין ספק סס"ל שאסורו מה"ת, דל"כ לא הו' לסס להביאס כיון שאינס להלכס וכ"כ טור לדעת רי"ף מ"סח ותמיהת צ"י נסחלקס צזה וכך ד' רס"י מ"ק י"א ורש"ס פסחים ק"ה כפסעת ס"ס מ"ק י"א וכ"כ רס"י צפרדס ועת רי"ן ורש"א ורמז"ן וכ' רש"א צחשו' הוצא צח"ה סל' חפלון סכן דעת חכמי גרפת וכדמוכח מסיילה פ"ק דע"ו, ובמח"א מביא ראי' מתמורה י"ד לצד מודריכס למד על נ"ו סקרביס צחלש"מ וכן ד' רל"ס הוצא צמרדכי וכן דעת צ"ח וסג"א צלצני מלואיס ח"כ לרוב צנין ומנין חסור מ' צחש"מ דאורי'. יב מ"ק ב', ומיירי צצדה ססתחיל להסקות קודס מועד, דנפסדו זרעיס חס מפסיק חבל לא סחו לפני מועד איזו משקס כדתן ס"פ, ובית הבעל שדי לו צמטר השמיס סהוא צעמוק, וקרא צטול סיס לו חלחות, אין משקיין. יג ולא חיישיין סיפלו גדותיו ויחקן צמוטר. יד חע"ג שאין טרחא להמסיכס. טו כיון שאס העמיקו לריך דלי לללות, וסלוק

ספר האשכול, הלכות מועד קטן ואבלות.

ומעין ולא מי גשמים וקילוק, דבמקום פסידא שרי רבנן, אבל טרחא יתרה לא ט. חינוך. נהרות המושכין מן האגמים מותר להשקות
 טהן במועד א אבל הפסיקות והבריכות אסור להשקות מהן אף שנחמלאו מעי"ט דפסקו, ואם אמת מים עוברת תחתיהן מותר
 אע"ג שאין רוב השדה יכול לשחות טאמת מים בפעם א' ע"י המשכה, מיטר אמר אי לא שתי' בחד יומא תשתי בתלחא יומא.
 ברכה שנטפה בה משדה בית השלחין וזו ב מותר להשקות ממנה ב"ה אחר כ"ו שהיא מטפפת והוא שלא פסק המעין הראשון.
 ובכ"ט אסור לדלות ממקום נמוך למקום גבוה. טדלין מים לירקות כדי לאכלן, שיהיו לחים ויפיון לאכילה במועד, אבל ליפוחן
 ושיגדלו לא, ואין עושין אוגיות ג לגפנים, אבל עתיקי שנתקלקלו טנקין דליכא טרחא כ"ה אבל אסור להעמיסם יותר ד. אין
 עושין אמה ה במועד אבל בשביעית התירו ומתקן המקולקל במועד, שאם אינה עמוקה מעטיקה ו' טפחים כמו שהיתה ו'. אבי
 שרא לסתופי נהרא פי' לנקות מן הצרורות שירדו מים בשפע, ור' ירמ' שרי להסיר עפר מנהר שנפתם, ור' אשי שרי לאקרוחי,
 ל' מקדח, להרחיב נקב הנהר כדי שיקלח בשפע כיון הרבים שחו מיני' כצרכי ר' דמי ותנן עושין כל צרכי ר' במועד, ומתקנין
 קלקולי מים בבורות ושיחין שהם בר"ה אע"ג דאיכא טרחא יתרה כיון דלשתי' טבעי, ודוקא חטיטה לנקות מצרורות אבל חפירה
 לא, ואם אין מים לרבים הופרין נמי ומיני' דחטיטה שרי אפי' אין צריכין השתא ז. ובורות ושיחים של יחוד חוטטין ושפין סדקיהם
 במועד אם צריך להם, אבל לא חופרין מחדש כשיחיד צריך להם, אבל כונסין לחוכן מים כשיש לו במקום א', אע"ג שאין צריך
 להם השתא. ועושין כל צרכי ר' לקונוץ ולחקן דרכים פי' להסיר קוצין מדרך, ומתקן רחובות עיר ואסטרטות פי' שוקי עיר, שיש
 בהם גומות ולמוד המקואות ה, ומרגילים לחוכו מ"ס. ואם לא יצאו וסלקו המכשולות מן הדרכים, דמים הנשפכי' מעלה ע' הכ'
 כאלו הם שפכו שנ' והי' עליך דמים ט. מצינינים הקברות במועד י ורמו לציון מ"הת שנ' וראה עצם א' ובנה אצלו ציון, ועוד
 ט' לפני עור לח"ט, אע"ג דכבר ציינו באדר יא לפעמים נשטף ממי גשמים יב, ויוצאין אף על הכלאים במועד אף דקתני . יג.
 ובחש"ט שכר פעולה מוול גבן יד. מתני' ראבי"א מושכין מים מאילן לאילן אבל לא ישקה כל השדה, פי' ריצב"ג בבית
 השלחין דאילן איירי, והמשכת מים מאילן לאילן מספיק שלא יפסדו, ואין משקין שדה גריד במועד טו וורעים שלא שחו לפני
 המועד לא ישקה במועד, ותכמי' טחירים כל מה שראב"י אופר, א"ר ב יהודה אם היתה שדה מטוננת טז מותר, כ' הגר"צ מסחבר
 דהלכתא כראב"י אף דהוי יחיד במקום ר', שמעתא דרב יהו' כותי' דאמר אם היתה שדה ט' מותר יז והא דריוק מיני' רבינא
 ש"ט האי חרביצא שרי לחרבוצי בחש"ט יח ואקשי עלי': שדה גריד ט"ט לאו אפלא לשויה חרפא הי"נ אפלא לשוי חרפא,
 ולא פריק יט. אבל ב' הלכות פרש רבינא בניחוחא כ' ופסק רבנן שדה גריד נמי שרי. צדין את האישות והיא ברי'
 שאל"ע

נחל אשכול

וחלוק בין מעין למי קילוק לא קאי אשביעית, דסם מותר אפי' בטרחא יתרה כדאי' ירוש' כיון שמותר בו בכל מלאכה שאינה דקרקע
 עלמו, ועוד כיון שזמנו מרובה התירו ועי"ט במשנת דר"ג ד' 50 דלא כנו"צ. א אע"פ שאגמים מי גשמים כיון דאיכא שפט
 גדול צמ"ג לא גזרו אס לא פסקו הנהרות ועצ"י תקל"ז. ב בית שלחין גבוה הוסיף ממעין, וסמוך לו צ"ס עמוק סמוך לצרכה,
 ומצרכה הואיל שפסקה קי"ן שאין משקין, אבל כיון שמשקין צ"ס ממעין נוטף טיפין טיפין לחוך הצרכה הנמוכה מותר להשקות
 ממנה, אע"ג דצרכיה עבידי דפסקו, הואיל ומטפטף בה מהיכא דלא פסקו. ג חריץ סביב אילן שמחכום בו מים צל' גמרא
 צדיק, וכן כלים פכ"ט והראב"ד ג' צירין ל' צורות קטנים. ד כ"כ ה"ה. ה חריץ שמים הולך בו סביב השדה ומפני שהוא
 רוחב אע"ל קרוי אמה, במועד אסור ו' טרחא וצביעית אע"ג שנראה כעוהר נגד צביעית התירו כדלעיל. ו כמג"א.
 ז הטעם כ' הראב"ד נרכי ר' אין נמרים אלא צבעת צטלס כה"ה דמי לקדרה דבי סתפי, וצבעה שהם צטלס ומתמזקין
 וצלא"ה לא יעשו, ומ"ו לא שרי אלא חטיטה מ' הדיוט ולא מ' אומן דלא שרי אלא כשרבים ל"ל במועד, וכל המותר לדרך
 רבים אפי' כוון מ' במועד ואפי' צפרהסיא מותר מ"ק ה'. ח ור"ן פי' צס רש"י מותר לחפור מקוה ועושה חריץ שילכו המים
 לשם דהוי ז"ר שא"א שלא ינטרך א'. ט אב"ד קאי דכ' צרישא ולא ישפך דס נקי צקרב חרף. י שופכין סיד על הקבר סימן
 לעוברי ד' שלא ילכו על מ' טומאה. יא כדאי' ריש שקלים. יב ירושי פריך ומשי ככי. יג דף ו' שלומי צ"ד יולאין ואס רואין
 שגמרע כל' עוקרין אותו, ויש חסרון צספר: ול"ל ודקתני אף, ה"ט דכבר ילאו ט"ו אדר נעקור כדאי' ריש שקלים לפני קתני אף
 ובגמ' פריך למע פעם צ' ומחרץ כאן בצביה, כאן בצפילות למרע אחר ט"ו אדר. יד שטטלין שכרן מתרומת הלישכה (ואין צוה
 מעילה דלב צ"ד מ"ע כתובות ק"ו) ובח"ה נכדים צוול. ות"ט תמה שרמז"ס פ"ד דשקלי' לא הזכיר שטטלין שכרן מח' הלישכה?
 וי' דקשי' לי' בכתובות מדף ק"ד עד ק"ו קחשיב כולם שטטלו ט' מת"ל ולא הזכיר יולאי' על הכ', והכא בגמ' דייק שטטלין
 מת"ל משום דיולאין בח"ה ומסדרין לשכור צוול. אבל בשקלי' מ"ב חר"ו צתחלה עקרו וכו' ולצטוף הפקירו כל השדה, ולתקנה
 זו היו השלוחים הזוכים הראשוני' והצילו הר"מ ספ"צ דנלאים, א"כ איכא לשלוחי הכך שלוחים, ואפי' על ספק יולאין בח"ה דלא
 טרחו במלאכתן, כיון דקרוז שגיגש לשכר, לכך לא הזכיר בכתובות שטטלין מת"ל והכא ה"ס מפרש משנה ראשונה קודם
 תקנה להפקיר השדה וסי' מקבלים מת"ל. טו שדה יצט וצית הצעל הוא אלא שלא ירדו בו גשמים זמן מרובה מ"מ ליכא
 פסידא, משמע שרבו ג' בן צמשה ובגרסתנו צצרייתא. טז לחס מחד ומ' זה הזרעי' לחים עד הכה וסוז נחישו, אף ראב"י
 מודה דמותר להשקות דנפסדו. יז ולא אמר כרע"צ דסתם מתני' משקין צ"ס כותי', דהא סתם ואח"כ מ' הוא ול"ק נמי טעם
 משום דמס' ראב"י ק"ו יצמות מ"ט דלרי"ף לא ציריא אס מהני נגד רבים עי' יד מלאכי. יח גנה אחר ציחו לירקות די צולוק,
 מצדיקין לשון השקאה פורתא כדי שילאו הירקות, ולרי"ף דייק רבינא דגנס זו כשדה מטוננת, דג"כ לחס. יט פי' הגמ' פריך עלי',
 למע אסרו שדה גריד כיון שטטל שטטל מאפילות המשהה לצבור, חרפא, מוהר לבשל, ומס"ה לא שרי, ה"י צתרינא אפלא משוי
 חרפא ולא שרי (ולא דמי למטוננת דנפסד) וגמ' לא מפרק זה, א"כ הלכה כראב"י. כ וקך אמר ר' תרבינא מותר כמו שדה
 גריד דרבנן מחירין במתני' בכל השדות וש' גריד נמי יוכל לעמוד בלא השקאה אלא ע"כ אפלא משוי חרפא לא דנין כשרומה אלא
 כפסידא ושרי, ה"י צתרינא שרי אע"ג דמשוי חרפא, א"כ הכל מדברי רבינא של' לו שהלכה כח' אפי' שדה שאינה מטוננת שרי

שאל"ע א ואת העכברים בשדה אילן ובשדה לבן כדרכו במועד ובשביעית מפני שמפסידין וא"צ לשנות, ר' יהוד' אומר בשדה אילן כדרכו שההפסד רב ובשדה לבן שלא כדרכו ב ת"ד כיצד כדרכו, חופר גומא ותולה בו מצודה, ושלא כדרכו נועץ שפוד ומכה בקרדום ומרדה האדמה תחתיה ג, תניא רשבא"א כשאמרו בשדה לבן כדרכו לא אמרו אלא בשדה לבן הסמוך לשדה אילן שמא יחריבו האילנות, אבל אינה סמוכה דוקא ע"י שנוי. ת"ד מחריבין חורי הנמלים ד כיצד מחריבין מביא עפר מחור זה ונותן בחור זה והן חונקין זה א"ז שמריהוין עפר שאין מכירין בו, והוא דמייתי מחרי עברא דנהרי, ואי ליכא מחרי עברא דנהרא עד פרסה ה. מקרין את הפרצה במועד ו ובשביעית בונה כדרכו, כיצד מקרין, רי"א בהוצא ודפנא ז במתניתא תני בצרורות ואינו טח בטיט, ול"ש אלא כותל גנה דליכא פסידא כ"ה אי עייל בי' אינש, אבל כותל חצרו בונה כדרכו, אבל אסור לסתרו לכתחלה, ואם נוטה ליפל סותרו ובונה מפני הסכנה. לא ילקט אדם ח עצמות אביו ואמו במועד מפני שבאותה שעה אבל הוא לו. לא יערער אדם על מתו ולא יספדנו ט ל' יום קודם לרגל, מ"ט א"ר כהנא מעשה באדם שכנס מעותיו לעלות לרגל ובא ספדן ונתנם לו ונמנע לעלות, באותה שעה גורו כן, ושמואל א' לפי שאין המת משתכח מלב אלא לאתר ל' יום י ואיכא ביניהו אי עביד בתנם דלשמואל אסור. ובירוש' אמר מת תוך ל' מוחר, כיון דתוך ל' בלא"ה צערו קיים ואינו נשכח והוא כשמואל. וריצב"ג כ' כיון דגורו משום דנמנע לעלות לרגל האידנא ליכא למיחש, ומהל' הגר"צ נראה שגרס א"ר כהנא אמר רב, ולספדינו רב כהנא אמרה והלכתא כשמואל ולא שרי האידנא אלא במת תוך ל', ואפי' אי גרסינן רב יא . . . ולא דוקא לעלות לרגל יב. . . וגם שאר רבותא פסקו כשמואל וכירושל' יג. אין חופרין כוכין וקברות אם אין צורך במועד ולקצורם ולהרחיבם שרי יד ועושין נביתח טו במועד, ועושה ארון עם המת בחצר טו וכל צרכי המת, גווזין שערו ומכבסין כ' ומביא נסרים ומנסרן בתוך ביתו בצנעא דנסור טרת גדול הוא. ובירושל' אדם מפורסם עושין לו ארון אפי' בשוק, מ"ט לא יקוץ לו ארוים ולא יחצב לו אבנים דנ' כלצורך בנין ואיכא ולולא דיו"ט, אבל חצובות שרי לחקנם. וגבי דידן מתי מספר כל מת כמפורסם דמי. ופשיטא אי ליכא נסרים אף ממחובר שרי דהא שרי נמי אפי' ביו"ט שני . . . יז. אין נושאין נשים במועד ולא מיבטין מפני ששטחה לו אבל מחור גרושתו ודוקא מן הנשואין אבל מן הארוסין אסור ששטחה חדשה היא יח לפי שאין מערבין שטחה בש' שנ' ויעש שלמה את החג וז' וז' ארבעה עשר יום, פי' ז' לחנוכה בה"מק וז' לסוכות, מכדי כתיב י"ד יום, וז' ז' ל"ל, ש"מ הני לחוד והני לחוד וכ' נמי מלא שבוע זאת יט. כ' ביום השמיני שלח את העם וכ' ביום כ"ג לחדש הו' שלח את העם, מכאן לתלמיד שנפטר

טרבו

נחל אשכול

כך הצנתי מחזור וע' שאלות פ' זאת הצ' שמואל יותר וערש' ותוס'. א מ"ק ו'. ב ג' רי"ף ושאלות ור"אש. ג מונעט השפוד ועי"כ מרחיב הנקב ומניח מולדס אבל ע"י חפירה מומס לא, לר"סי פ"א. ד הפוסקי' לא הביאו מיז משאלות פ' חלח הצ', לרמב"ם לפי ג' הטור ל"ק דגבי אישות נמי לא התירו חלל בסמוך לשדה אילן ובלא"ה אסור בשדה לבן אפי' בשנוי דהפסד מעט, וממילא לא שרי צומלים דלא שייך הפסד צמחין ובשדה לבן ההפסד עטוי. ה יותר מפרסה אין מכירין. ו אם נפלה מקלטה מתקנה במועד. ז ענפי דקל וקנים. ח דף ה'. ט אם מת איזה מדשים קודם מועד לא יסכיר ספדן חך ל' לרגל לחזור על קרוביו לומר זכו עמנו, ואם מת חוך ל' קודם לרגל לא יסכר ספדן להספידו. י ואי מספידו חוך ל' לרגל אחי לחסד דרגל שעדיין לא סכחו. יא ז"ל מ"מ יס לאסור חוך ל' חע"ג דהטעם צטל האידנא גורח ח' קיימת וכ"כ הר"אש. יב ר"ל שלא דוקא מחוס מניעת לעלות לרגל גזרו חלל מחשש שיוניא מעותיו ולא יקיים שמחת הרגל שהוא לר"פ דח' (ולא כחוס' מ"ק י"ד דרבנן). יג רמב"ם ורשב"ד. ומנאחי כ' לא"ז הגמ"ה הירש מווארמס ז"ל שהספיד חוך ל' לרגל שצאס לו שמיטה רחוקה מפטירת גאון א', שהסיב בשמועה אפי' רחוקה מת"ח אפי' במועד עלמנו מספידין דכפניו דמי כדאי' ס' תקמ"ז חע"ג דלענין קריעה בשמועה רחוקה אין אומרין ככפניו כיון דקריעה ל"ש אחר ל', י"ד ס' ש"מ סעי' י"ה, אבל לענין הספד שמועה קרובה ככפניו אפי' במועד שרי, חע"ג דבזמננו ליכא ת"ח כח"ס ש"ך ש"מ ומג"א תקמ"ז היינו להחמיר במועד עלמנו, אבל לענין ל' קודם לרגל אין להחמיר וכ"ש הוא מ"מ"ש צא"ח תקמ"ז ס"ה הרבה פסקו כרב ובחנם מותר. יד עשאום כלרכי רבים, רבים סתו ר' ישח, וכמטיטת צורות שהתירו חע"פי שאין לורך עכשיו, אבל חפירת צור בתחלה לא התירו כיון שעכשיו ח"ל. טו זרכה מקום מחוקן לכביסה וליכא טרתח כ"ה. טז לר"ן להכי אסור בחצר אחרת שלא הי' דרך לעשות ארוונת לרוב מחיס והוי חסד. יז למיגז ל' חסא מן המחוצר חס אין תלוס וכן בתומת יס' אבל לא נ' בירושל' כהצנת מג"א. יח ירושל'. יט מה שכ' שאין מערבין ולא טעמי' אחר' שבגמ', מפני שסחס גמ' אחר לקמן שאין מערבין ש"צם מ"ל יליף משלמה, משמע ק' דלא ס"ל כרב דיליף מושמחת בחגיך ועוד דשמואל ור"א שאין מערבין ש"צם קאמרי והוי רבים. מיהו קשי' למה הביא מלא שבוע ז' כדאי' ירושלמי? וי' ככתובות מ"ז כ' חוס' לרב נשואין בלא סעודה שרי ופי' מג"א כיון מושמחת בחגיך פרושו שמחה שאתה עושה בסעודה, שאין שמחת חג בלא צער, חתי' בחג ולא באשחק, אבל בלא סעודה שרי, ופי' מהרש"א חף לרב מדרבנן אסור אפי' בלא סעודה. וי"ל דהלכתא כרב דמ"ה אסור דהא ר"וי חגיגה ח' ס"ל כותי', ובאמת אין פלוגתא בין רב לש', דרב מ"הת קאמר וילין מושמחת, אבל מהא ליכא למשמע חלל בסעודה ורב לא דבר חלל מעקר הדין, להכי הוסיף שמואל אין מערבין ש"צם אפי' שמחת נשואין בלא סעודה אסור כדיליף משלמה דערובי ש' אסור מדרבנן. ולהתוס' הטעם שאין עושין מ' חצילות חצילות, ובפסחים ק"ב קדוש והצדלה עושין על כוס ח' כיון דחדא חלתא הוא ליכא משום חצ"מב. לפ"ז י"ל לישא' צ' נשים ולעשות לחסין ז"י כאמת מחד דחדא קדושה, אבל באמת נריך ליתן לכל ח' ז"י כמ"ס רמב"ם פ"י דאישות ודבר זה למדנו ממלא שבוע ז', ואי מלא שבוע ז' בלבד, הו"א דוקא צב' נשים כיון ספן לרות זו לזו, להכי אנטריך קרא דשלמה, אבל צ' נשים לכ"ע למדנו ממלא ש"י, והא דלא הביא ש"ס דילין מלא שבוע, משום דקא מחתני' ח"י נשים במועד, ולהי די בלמוד דרב או דשמואל, ואפטר דש"ס שלנו ס"ל דליכא למידק מהא, דלמא דוקא צ' לרות אסור, להכי לא הביא קרא דמלא, ומיישב צום רמב"ם פ"ז מהל' יו"ט שכ' ח"י נשים במועד שלא חשכח שמחת הרגל בשמחת נשואין, משמע חף בלא סעודה, ואח"כ כ' ולא יעשה סעודת נשואין בחג ודאי פרושו אפי' נשא טרב הרגל

ספר האשכול, הלכות מועד קטן ואברות.

מרב וכן בעיר שצריך לפטור ממנו פעם שני א. וכל אלה שאסורין לישא במועד מותרין בעי"ט דעקר שמחה חד יומא ואף לטעמא משום ב. . ובתשו' לגאון שאלחם אי נושאין נשים בחש"ט דפסח דבפסח לא כ' שמחה? כך למדנו מרביתנו דלא חלקו חכמים בין פסח לסוכות ולמזרח קודש זה מזה וכן מנהג ב' ישיבות ומי שנושא בח"ט פסח ב"ד מלקין אותו וכ"ש בשאר מועדים ג אבל מותר לארס במועד ובלבד שלא יעשה סעודת ארוסין ד עושה אשה תכשיטיה במועד כוחלת ופוקסת ה ומעברת סרק על פני', וא"ד מעברת סרק על פניה שלמטה ו והגר"צ ג' מעברת סכין על פני' שלמטה ז. הניא רי"א אשה לא תסוד בסיד במועד שניווול הוא לה ומורה בסיד שיוכל לקפלו במועד ששמחה לה לאחר זמן ה ומשמע דלת"ק דמתני' שרי אע"פ שאינה מקפלו במועד ט. ההדיוט תופר כדרבו אם צריך לו במועד והאומן מכליב י. הדיוט קרי כל שאינו יוכל להוציא מלא המחט בבת א', רי"א כל שאינו יוכל לכוון אמרא בשפת חלוקו יא והאומן מכליב ר' יוחנן אמר מפסיע, רבה ב"ש א' כלבתא יב. מסרנין המטות אבל אין מפשילין חבלים לכתחלה יג. מעמידים תנור ויכירים וריחים במועד יד ונוקדין ריחים במועד טו ומשום רבנו אמרו טז סוס וחמור שרובב עליו מותר ליטל צפרניו יז אבל חמרא דריחא לא, שיוכל לטחון מעט וצפרניו אין מעכבין, ור' יהודה שרי למשקל טופריה דחמרא דריחא, ולמבני מושב הריחים, ואוריא יח לבהמות. וחוי לן דכל זה לא שרי אלא במעשה

נחל אשכול

לא יעשה סעודת נ' הראשונה זרנגל כמ"ש רש"א (ולא כמ"ש בספר חדש שהרמז"ס קאי לתחזיר גרוסחו, וליחא דאפי' בסעודה מותר כנ' מסתימת הפוסקים) דאין מערבין שמחה בשמחה והוא לפמ"ש כרז ושמואל, דלרז נמי זעין טעם א"מ ש"ש ליחסר אף בלא סעודה. אבל צפ"י דאישות כ' שאין נושאין נשים במועד לפי שאין מערבין ש"ש מדכ' מלא ש"ז, ולא כתב טעם זה ומי צהל' יו"ט? ה"ט שם לא קאי אלא א"ט ודי צמ"ס א"מ שצ"ס דילוף משלמה, והולרך לטעם זה כדי לאסור גם סעודת נשואין דליכא למילף ממלא ש"ז ולא מוסמחת בחגך, ומזד הסדרא אמרו שלמה לפי שאין עושין ו' חבילות. אבל צהל' אישות מיתתי בהלכות שלפניו שלכל אשה לריך ז"י וליכא למילף מאין מערבין ש"ש, דהאי חבילות ח' דהכא חדא מלתא הוא להכי מציא מלא שצוט זאת. א מ"ק ט' ביום השמיני שלח, מלכי' א' ח', וביום כ"ג, דר"ה ב' ז'. מזה נ' ש"מ"ש צרי"ף שלפניו וביום עשרים וארבעה ט"ס הוא כדעת הש"ך סי' רמ"ב ולא כנמוקי' שהרי רבנו העתיק תמיד ל' רי"ף. ולענ"ד ילא הטעות ממקום אחר דנחמתי' סוף ק' ח' כתיבי קראי צמוך בית שני דומי' להנך צמחוך בית ראשון דכ' ויעשו חג ז"י וביום השמיני עלרת כמשפט ואח"כ מחמיל ק' ט' וביום עשרים וארבעה לחדש ז' נאספו צ"י ביום ובשקיס ונתחלפו למעתיק פסוקי' אלה. והסתח' יש ליתן טעם למה לא נסעו ביום כ"ג והולרכו לחזור לרשות משלמה (ועטו"ז סכ' שנתעכבו יום שלם לפיכך הולרכו רשות פעם ב') דצירוש' רפ"ק דע"ז סוף ה"א פריך למה צימי עזרא נאספו צכ"ד לחדש ביום ולא צכ"ג (דאמרין שם שחשבו ומלאו שלא הי' שבת צכ"ג) ומס' צריא דמועדא, שרגילין לשמוח ולנוח ביום אחר החג (נקרא אסרו חג כדאי' סוכה מ"ה לפי' ב' דרש"י) וה"נ י"ל משום אסרו חג לא רזו ליסע ביום כ"ג דאז אין שמחה. מ' דירוש' זה לא הי' נגד עיני תוס' ר"ה י"ט ע"ב שכתבו דל"ל משום א"מ לא הסענו צכ"ג דאז לא נהגו כן אלא הי' דעברוהו לאלול, והי' יום ב' דר"ה יום א' וכ"ד שבו כ"ג הי' לפי קדום החדש והא דקרי לוי' שני וכ"ד היינו למלת' שנתה כך כיון שהתחילו מספק לחוג ביום ל' לאלול שחא יבואו עדים וכמ"ש מהרש"א. וראיתי מי שגהגשם צזה ודייק מחוס' אפי' אי עברוהו לאלול ועושין ב' ימים ר"ה ע"י שאחרו עדים מ"מ לימי החדש מראשון מניין ומקשין מזה על התשב"ץ ח"א קל"ה דס"ל חשני מניין וכן בחדשים שלנו שנקצבו ע"י חשבון ר"ה הגיאל, וליחא דתוס' דייקו למלת' קרי לוי' שני ולא לסבון. ומזה שמקשין על חוס' דודאי לא הי' אפשר להטענות צכ"ג דשבת הי' מדאמר צביה ט"ו שלחו מנות לאין נכון למי שלא הי' ע"ח וע"כ ר"ה ביום ו' וא"כ כ"ג בשבת, כ"ל דחוס' ראו הירוש' והאמוראי' חלקו ואמרו ומשבוהו דכ"ג לא הי' בשבת ואי קשי' אי כירוש' ומילא לא דייקו מידי מדכ' ביום כ"ד דמסוס צריא דמועדא הי' צבה ס"ל לחוס' דירוש' לא אמר הכי אלא לר' ישמעאל שם צע"ז דאי לוי' לאחריהם, אבל חכמים דל"ל לאחריהם ליכא משום צריא דמועדא אלא כ"ד כ"ג הי' ליום השני דעברוהו ובתלמודא דידן לית רמוז לם' נשואין, ואף למ"ד שאסרו מ' טרמא יתרס דם' נשואין במועד, אף להני שרי צע"ט, כיון שלא יוכל לישא אלא בעי"ט לא מחסי נפשא למד יומא דלמא יארע חונס. ג וכן מוכח משאר אמוראי' שאמרו משום טרמא או בטול פ"ור דשייך נמי צפסח. ומ"ש למוד זה מזה, כונתו לספרי שהביאו תוס' חגיגה ח' למדנו שמחה דפסח ומ' דשבעות דכ' ב' ושמחת וגו' וזכרת כי ענד היית צמזרים להקיש פסח לשמחה אבל צה"ג כ' דפסח לא חלוק מסוכות דהשוו בקרא אלה תעשו לה' צמועדיכם כדאי' צשבעות יו"ה, ומקרא זה אין ראי' כ"כ דבקרבנות כ' ולמדנו שכולם מכפרים על טמ"וק כשעיר ר"ח, ואי כדברי ה"ג דמכאן למדנו דהשוו לענין אסור נשואין א"כ ר"ח נמי בכלל דאקרי מועד כדאי' שם. ומטעם זה לא כ' הגאון היקם זה. ועוד ר"ל דה"ג לשטחי' שלא הביא כלל דאין נושאין משום אין מערבין ש"ש אלא מדכתי' ושמחת בחגך ולא באשחך א"כ מדאור' אסור, וי"ל גם צביקס אלה תעשו צמועדיכם כוונה תורה להשוותם גם לענין זה, אבל הגאון ס"ל כרמז"ס וש"פ דעקר טעם משום דאין מערבין וילפיין משלמה והי' תקון דרבנן, ול"ל השווו צאלה תעשו צמועדיכם שהחורה לא לותה שאין נושאין ר"צמ, לכן מפרש צפסח נמי שמחה וממילא סייך חמש"ש. ד מ"ק י"ח. ה מתקינת שערב צכלי לכאן ולכאן ובתוס' פ"א. ו להסר שער. ז וכן מעבירה שער צכלי מפדחתה ע"ס תקמ"ו. ח צימים אמוראי' דמועד שמיסר השער. ט רמז"ס פסק כר"י וע' דף 14. י מ"ק י' כשאומן תופר תומצ תפירות הרבה כמלא אורך החוט ואח"כ מושך החוט מן הצדד נמלאו תפירות הרבה צמשיכה א'. יא שלא תעקס לכאן ולכאן. יב מפסיע תפירות זו מזה כשיני כלב, כלבתא תפירה א' למעלה וא' למטה צהא פלוגי, רא"ש. יג אורגין אוחס צחבלים שתי וערב אבל אין גדולים חבלים. יד צונין לצורך המועד. טו אם האבן חלקה אין מפרכתה סמיעין לפיכך חותכין צה. טז גרסתנו משום ר"מ אחר. יז דבלא"ה לא יוכל לרכוב ומיירי שרובב ל"י המועד. יח י"א רפה, וי"א מקיס לצבוס.

במעשה הדיוט א רב שרי לסרוק הסוסים ב ולמבני קרפיטא ואצטבא ג. מקויון דם לבהמה ואין מונעין ממנה רפואה. ובתוספתא ד שוחין מי דקלים וכוס עקרין במועד. טרכיין בידים בגדי פשתן לעשותם רכים, אבל אסור לעשות קמטים בבתי ידים דמ' אומן הוא. לחפור מקום לידוש בו התבואה לצורך המועד שרי, אבל להשוות הקרקע אסור. ומותר לתלוש עצים מקרקע כשצריך להם, אבל לתקן הקרקע אסור, לפיכך אי שקל הכל ולא נשארו שרשים קטני' ודאי אדעתא דקרקע ואסור. הפותח נקב בשדהו שיבוא מים אדעת' דכוורי שרי, שאוכל מהם במועד, ואם אינו עושה נקב למטה שיווכו המים וישארו הדגים, גלה שדעתו שימלא הגומא מים להשקות השדה ואסור. מותר לקצוץ ענפים מדקל להאכילם לבהמה אבל להשיבית האילן אסור, ואם קוצץ הכל מצד א' נראה שלא להשיבית האילן. פרקמטיא אסור במועד, ודבר האבד שאם אין מוכר מפסיד מקרן שרי ה, רבינא הו' מסיק וזו' בבני אקרא א"ר אשי כיון דבח"מ משכחת להו ויומא אחרינא לא כדבר האבוד הוא ושרי. לעשות מצודת דגים מענפי ערבה לצורך מועד שרי, אבל מחוטין מעשה אימן אסור, ועושיין תנור ונפה אם יש בו צורך המועד. ועושיין מעקה לגג ולמרפסת מעשה הדיוט בהוצא ודפנא, וכן בצוררו' ואבנים אבל אינו טח בטיט. שפין את הסדקין בגג ו' וטחין אותם שלא יפלו גשמים בבית ומעגילין אותן כמעגילה ז ביד וברגל, ומסיק כעין מעגילה ביד אבל לא כמעגילה ולא במחלצים ח שהוא כלי ברזל. וכל כלים שבדלת שנשתכרו מחקנם נדרכו במועד ט ובלבד שלא יכוון מ' במועד. וכל כבשים שיוכל לאכול מהם במועד כובשם. בפום בדיתא ליבאי כוורו י אתו כ"ע ציידו ואייתי כוארי, שרי רבא למטלח מיניהו, אע"ג שאין אוכלם במועד, כיון דמעיקרא אדעת' דאכילה אייתיניהו ואי שביק להו פסדי כפרקמטיא אבודה דמ', א"ד שרי למיול ומיצד ואתווי ומטלח אע"ג שאין אוכלן במועד, דהני נמי מיטאבל אגב איצצא יא.

מד.

מי שהפך ויתיו יב וארעו אבל או אונס אחר או שהטעוהו פועליו טוען קורה ראשונה ומניחה אחר המועד דעיי"כ לא יפסידו דר"י, ר' יוסי א' זולף וגומר וגף כדרכו יג וכך הדין ביין, דדבר האבד א"צ שנוי יד. פתח באבל וסיים במועד טו, א"ר ששא זאת אומרת דבר המותר בחש"מ אסור לאבל לעשות אבל אחרי' עושיין לו כדתני' ויתיו הפוכים טוענין לו, בורו לגוף טז ופשתנו להעלות מן המשרה וצטרו מן היורה ומרביצים שדהו משחגיג עונת מים שלו יז. האריסין והחכירים והקבלנים יח הרי אלו יעשו יט, החסרי' והגמלים והספינה שלו לא יעשו, ואם היו מוחכרים או מושכרים אצל אחרים מעיקרא הרי אלו יעשו כ. שכיר יום אפי' בעיר אחרת לא יעשה. הגר"צ מפרש דכולהו יעשו דאמר בבביתא לאו באבל אלא באחרים המושכרים

נחל אשכול

א וכ"כ רמב"ן דלא עדיף מעשה מעקה דלקמן. ב מייירי אפי' בקרוז או מסרק של ברזל דהו' פ"ר ואסור ציו"ט דל"ה ציו"ט נמי שרי לר"ם עחוס', וז' דחוס' גרסי רבא שרי דלגרסת רבנו ור"ף לא דייקו מידו, דרז ס"ל שנת כ"ז דשא"מ אסור. ג אבוס לבהמה, אינטיבא ציין אצני' בלא טיחת טיט דהו' מ' הדיוט. ד מ"ק פ"ב וכ' מוג"א תקל"ב דשרי לרפואה ומ' ציו"ט אסור. ציו"ט שני נמי שרי שנות אף שאין חלה כל הבוף כדאי' חל"ז מכל עינא שרי, ול"ג דחוספתא לא לשמועין דמותר לשחות, אלא לזבל ולטעות הרפואה דאסור ציו"ט דלא שייך מותר דבזר שאין סוס לכ"א, וזה דומי' דקתני סס בחוספתא אין מונעין רפואה מבהמה וכ' חוס' יו"ד ע"ב דמייירי במלחמה גמורה, ואף דבזר קמ"ל דשרי צבהמה לריך לשנות צאדם דצבהמה ל"ג משום שחיקת ס' כמ"ס חוס' סס וכן שאר שבות' ע"ס של"ב וע' ח"א 5. ה ע' לקמן כשיירא עיבדת מותר אף להשתכר וע' תקל"ט היתרי' אחרי'. ו לרש"י קאי לחזור. ז כלי עץ עגול שמחליקין בו הגנות. ח נמק"י כ' מעגילה דרך אומנות יותר ממשלוח, וק"ק הו"ל לאשמועין צמחתי' מחללות, והו' ידעין דמעגילה מכ"ס, ורש"י פרש איפכא, וקסי' לאשמועין שאסור צמעגילה כ"ס מחללות ויש ליטב. ט אפי' נשתכרו קודם יו"ט ומחקן בלי שנוי צין של עץ או ברזל סיס הפסד גדול אם יעם פחות מפני הגנבים רמב"ם. י ג' ר"ף, פי' צפי של נטר צדיחא ליבאי (סס אנשי המקום) לזו דגיס. יא אם כונסם צמכסם ויכל להויתא לחלוטי' המלח ורואים לאכילה עכשו ורש"י פי' אם רוחסם כמה פעמים. והק' ראב"ד אף שלא יוכל לאכול ליסתרי דבירוש' פ"ב מותר למיזן משיריתא, דעבדא רוחסא פסידא מקרי, וס"י ליסתרי משום רוחסא? ות' מקח וממכר ליכא טרסחא ולא מלאכה, אבל מליחת דגים טרסחא ומ' לא שרי משום רוחסא לחוד אלא אם אפשר לאכול ממונו צמועד וצנרוק טעם דרוסחא פסידא מקרי. והא דאסר לטחון צמועד אם לא לצורך המועד כדאי' י"ב ע"ב אע"ג דאפשר לאכול ממונו, ה"ט דלא הו' פסידא. ומג"א תקל"ג ת' דלכסי שרי צמליחת דגים דאין עבוד צאכולין. מיהו זה לשטת רמב"ם, אבל להרבה פ' יש עבוד עמ"לז ר"ה שנת. יב לאחר לקיטת לוצרם צמעטן כדי שיצטנשו ואח"כ מהפכים אותן ונותן לבית הבד ואי משהי לכו פסדי ואי ארעו אבל או אונס אחר או שלא צאו הפועלים ששכר והגיע המועד כך פי' רע"ב וראב"ד שארעו אבל סמוך למועד ועיי"כ כמעכב עד המועד אבל רש"י פי' אבל צשאר ימות השנה, ולאוקימתא דר' אשי דאבל קיל ממועד ליכא לפרושי כרע"ב דה"ל נטעות צימי אבל ולא להמתין ור"אש מיטב. יג סופך הכל על בית הבד וגומר צקורות כל לרבי ונותן מגופה על החצוית דאם מניחו צצד תקלקל. יד דף י"ב. טו צמועד תני תקנתא ולא צאבל. טז ייני צבור ולריך לעשות מגופה לחסום. יז כ' הר"אש לא משום הפסד זרעים דאין משקין אלא בית השלחין אפי' איכא פסידא, אלא מייירי שיגיע לכל א' יומו, ואם לא יסקה ציומו מפסיד המים והו' פסידא דלא הדר וע' טו"ד ס' ש"פ צסס רש"י דמרבלין היינו השקאה מועטת. יח אריס מקבל שדה למחנה או לשלים ולרביע, מוכר שוכר קרקע ונותן לצעליו ממונו דבר קצוב ה' או יו"ד כור ממה שגדל, קבלן, צעל השדה שוכרו לשנה לשומר השדה ואם אירען אבל, יעשו ע"י שליח לפ"רשי שמלאכה של אחרים היא וכשאיינס עוסקי' בקרקע איכא פסידא דבעלים דלא יבזי אלא מנוף הקרקע. יט גרסחנו צגמי יעשו אחרים צצבלין, לכך הוכרח רש"י לפרש דמייירי שאריסין וכו' הם צעלמס צאבלות, אבל ר"ף ור"ה פ' ל"ג יעשו אחרים אלא שאריסין וכו' יעשו, א"כ אה"ל שהאריסין צעלמון צאבלות, דמשום פסידא ודאי לא שרי לאבל לעשות מ' צעלמו (דרב שיטא אחר דאסור לאבל מה שמותר צמועד מ' דבר אצד) אלא מייירי צצעל השדה אבל ואריסין שלו מקודם זמן אצלות הם יעשו לו ול"ג לסלקן דהכל יודעין דארעא לאריסותא קיימא, ומסיים צצדיחא אם צעל החמור וגמל וספינה אצל, לא יעשה צהמתו כיון שלא ה' מושכרת מכבר. כ הכל לג' ר"ף, אבל צעל הבהמה לא יעשה אף אם מושכר לנהג הבהמה

ספר האשכול, הלכות מועד קטן ואברות.

המושכרים לו קאי, דאבל עצמו אסור בעשיית ט', ולכך לא הביא מה דתני רשב"ג ויתוי הפוכין ואין אומן אלא הוא עושה בצנעא דאפי' עני מתפרנס מן הצדקה אסרו שאסור בג"י ראשונים א ועוד לישנא דרב ששא . . ב וחוי לן לאחר ג"י היתירו בעני יש להתיר נמי בכל אבל בצנעא בהפסד מרובה. ומה"ט לא הביא ג אידך דרשב"ג אם הי' ספר או בלן לרבים, פי' מחמם מרחץ ש"ר, והגיע עת הרגל יעשה. היתה מלאכה אחרים בידו בין בקבולת בין שלא בקבולת לא יעשה, דיוכל לאחרה אחר זמן אבל, היתה מלאכתו ביד אחרים בביתו לא יעשו טפני החשד, בבית אחר יעשו, כיון שנחן להם קודם שאירעו אבל. בירושל' ד' ב' אחים ב' שותפים, ב' הנונים שאירע לאי מהם דבר נועלין חנותם, ובכבלי מוריון ומר ברי' דר"א עביד גימלא בהדדי, פי' הי' להם צמד בקר לתרוש ביחדו בשדה, אחרע מלחא במר בדרר"א ופסקי לגימלא, פי' לא שלח שורו, א"ר אשי לא חיישת להפסד אחרינא והא תני' היו מושכרים אצל אחרים הרי אלו יעשו? אדם חשוב שאני דידעו בהמה שלו, משמע בלא"ה שרי. מיהו חוי לן דהנות שאני דאושא מלחא טפי מגימלא ה ומסתייע לן מירושל' דאתמר עלה ריב"ל אמר היתה לו פרה וגימלת בעיר זו עושה, הדא את אומר בהא דחייב ליה, הא בתחלה אסור ו'. א' שמואל מקבלי קבולת בתוך החתום אסור ז, חוץ לתחום, שלא בא ישראל, שרי, וה"מ בשו"ט, וליכא מתא דמקרבא להתם, אבל בחש"מ כיון דשכיחי אינשי דאולי מדוכתא לדוכתא אסור שיאמרו נתן לו לעשות במועד. מר זוטרא בנו ליה אפרנא בשבת במקבלי קבולת חוץ לתחום ולא עיילו רבנן לגווה, אע"ג דשמואל התיר חוץ לתחום אדם חשוב שאני, א"ר מסייע בתיבנא הוה רב אחא שרי לטתקני שולחנות לצורך המועד למיעבד עבידתא בחש"מ, כיון שאין נוטלין אלא סעודתם לא מתוי כשכירות ט. ת"ר מקבלין קבולת במועד י ובמועד אסור לעשות אפי' ע"י גוי דכל דבר שישראל אינו עושה אין אומר לגוי שיעשה, ואי מקבל במועד לעשות אחר המועד לא ישקל ולא ימדר ולא יטנה כדרך שעושה בחול יא אין מרביעין בהמה בחש"מ כיוצא בו אין מרביעין בכבוד ולא בפס"המק יב. אין מכניסין צאן לדיר לזבל השדות, ואם באו טאליהם, שהכניסם נכרי בשדה ישראל מותר ואין מסייעין אותו יג, ואין מוסרין להם שומר לנהג הצאן ממקום לט', הי' הנכרי שכיר שבוע, שכיר חדש או שנה או כמה שנים מסייעין אותו ומוסרין שומר לנהג הצאן יד, רבי אומר בשבת בטובה, פי' אם סדייר שדה של ישראל ע"י הצאן בשבת טעצמו, מחויק לו טובה, ביו"ט במוונות, יכול להאכילו עמו, במועד מותר ליתן לו שכר אח"כ והלכה כרבי. ומותר למשעא בח"מ חביתא דשכרא, פי' למות חבית בפנים בופת שלא יקלקל המשקה כרנב"י דאמר הלכה כר' יוסי וולף וגומר וגף כדרכ' בין דחמרא בין דשכרא. אמר רב הלכות מועד כהלכות כותיים, דלא אמר כיון דאתחוק בהא אתחוק נמי להא טו ה"נ לא אמרינן כיון דשרי רבנן בהא שרי נמי בהא, דאמר ש' זופתין כווא פי' חבית קטנה, ואין זופתין חבית, דחייש לטרהא בחבית גדולה, ור' דיכ"י א' זופתין חבית ואין זופתין כווא דחייש לפסידא, דחבית אי' בי' הרבה טו. ת"ר טוחנין קמח במועד לצורך המועד, ושלא לצורך המ' אסור, ואם טחן והותיר מותר וכן בקציצת עצים והטלת שכר לצורך המ'. רב קצר חבואתו בחש"מ שלא הי' לו מה יאכל דתני' א"ל מה יאכל קוצר ומעמר ודש וטוחן ובלבד שלא ירוש בפרות, ואפ"ה אקפד שמואל עלי' דלא ידע שא"ל מה יאכל, א"נ אדם חשוב שאני אפי' א"ל מה יאכל לא יעשה ומוטב לשאול מאחרים. בירושל' יז הדש לצורך רבים אפי' בפרות שרי. ר"י שרי למעקר פשתן לכסות המאכלים ולעקור שאר דברי' דחוי לערבם במאכלים. ר' ינאי קצר פרדיסא בחש"מ דהוי דבר האבוד, לשנה שהו כ"ע לפרדסיהו לחש"מ יח אפקריה ר' ינאי לפרדיסא דההיא שתא, הואיל שבא תקלה ע"י, בירושל' ילפינן מקלקלתא ולא מתקנתא יט. ר' יעקב ב"א בשם רבנן כ סחורה שיש לחוש לעפוש אם לא תתהפך, שרי למלטולי, והדא שרייתא, שירא שעברו בסחורה ממ' למק ואין מצוין בכל עת ומוכרין בוול,

טובן

נחל אשכול

זלא כפרש"י, וכן שכיר יוס דצסמוך לרש"י האבל, אבל ר"הפ פרוש שכיר יוס המושכר מאכל אינו עובד שנראה כעבדו ואינו דומה לחרים דבדנפסי טריד. א מ"ק כ"א, ר"אש סותר ראי' זו עני מפרנס מן הס' ל"ל הפסד, אבל סכא נפסדו כל זיתיו הפסד גדול דלא סדר ושרי דבצר האבד כו, ועוד דהלכה כמקיל באבל. ב המותר במועד אסור באבל וזה קאי על מי שהספך זיתיו, ומשמע באבל אסור ע"י עלמו חף דדבר האבד הוא. ג ראב"ד חולק דלרבי רביס שרי כמו דאסור אבל דב"ת ואם רבים לריכין לו מותר, והטור הביא שער"אש ס"ל כר"ף, ונלח"מ תמה כיון שר"אש פסק כרשב"ג בזיתיו הפוכים דהלכה כמקיל באבל ממילא צהא נמי מתיר כרשב"ג? ותרן צ"ד זיתיו הפוכים היתיר דהלכה כמקיל באבל מ' הפסדו, אבל ספר ובלן הטעם מפני כבוד העם כמ"ס הג"א ולי"ש המקיל באבל. ד מ"ק פ"ג ה"ה. ה א"כ אין סתירה בין ירוסל' לבבלי דירוסל' מתנות מיירי, ומייתי צסמוך ראי' שירוש' שס מודה בגימלת. ו ליתן בתמלה פרתו לזוגה ללמד בקר אסור אבל אם כבר נשתתפו שרי דלויכא הפסד לחבריה ומיירי בנעלה אבל מתנות צפרהסיא אסור צסותפייס. ז מ"ק י"ב גוי קבל מי מירשאל כגון לבנות לו בית אסור לעשות צצבת שיאמרו ששכרו לימים, אבל קבולת שדה שרי אפי' בימי אבל, דסדה קיימת לשכור בקבולת וצאריסות, וקבולת דבדר תלוס אפי' באבל ובצבת שרי אם נותנו קודם זמן ועושה צצית, אחר כמ"ס לעול. ח שהיו נותנין להם תצן למלכא וי' כמסייע. ט מזה דייק ר"אש אפי' מ' המותרת במועד אסור לעשות צצכר לאחרים, אבל דבצר האבד מותר. י מותר ליתן מ' במועד לעשות אחר המועד אפי' צצכיר יוס, ואם עכו"ס הוא ועושה אעפ"י במועד לא איכפת לן. יא לא ישקל כמה מטוב נותן לגרדי. יב שהוממו ונפדו דאסורין צגיזה ועבודה וג"ז עבודה. יג אין קולב שכר אבל אחר מותר ליתן. יד כיון שאין עושה מ'. טו חולין ה'. טז רמב"ם פ' צצתיסין לקולא והטור כ' שגס סר"אש כן, והק' מג"א צפ"ק דביוס ס' ח' כ' סר"אש דל"ל צד"ס הלך אחר המקיל כיון דזה מקיל צחד לז זה צחד לז, ואשתמיט לי פרי"ן ורש"י אלל ר"ף גבי צצני מיני' מרנב"י צדף י"ב מהו לחשעא צציתא צצש"מ ופרשו כמ"ס רצנו צציתא צצפת, ודייק מר' יוסי דמתני' דשרי אפי' צצית ורנב"י קיי"לן אפי' לגבי רצא כמ"ס סר"אש פ"ג דצ"מ, ושמואל היתיר כוחא והלכה כשמואל לגבי ר"ד דהוא מר"א דתלמודא לכך קטנה נמי שרי, ולכך הביא סא דרנב"י ללמוד היתיר צצית ופליג' דשמואל ור"ד להיתיר כוחא. יז מ"ק פ"ב ה"ד, וכ' ספ' אט"ג דבצר צצוד אס כוון מ' במועד אסור כדלקמן, צצרכי אכילס אפי' כוון לא אסרו. יח כוון מ' במועד. יט שס פ"ב ה"ב הקלוקל למדו אבל לא תקנה להספיקו פרדיסא. ב שס ה"ד, לשון ירוש': פרקמטיא אבודה,

ואם

ספר האשכול, הלכות מועד קמן ואברות.

מובן מיני' במועד וה"ה דמותר למכור להם ולהשחכר. מכנים אדם פרותיו מפני הגנבים, ושולה פשתנו מן המשרה שלא תאבד, ובלבד שלא יכוון מ' במועד, ואם כווננו יאבדו. והיכא דשרי' מכנים פרותיו בצנעא לחוך ביתו א, ר"י הוי' לי' קורות גדולות מונחות בר"ה דאפסדו עיילינהו ביממא ב. מי שכוון מ' במועד ועשה ואח"כ מח אין קונסין בנו אחריו וכן בצורם און בכור והמוכר עבדו לגוים ג. חשי' לרב נטורנאי שאלתם באסור ח"מ גברא קנסינן או ממוני' ד כך ראינו ששנינו וכולן שכווננו מ' במועד יאבדו, הלכך כל מ' שנתכוון לעשות במועד בהא ממוני' קנסינן, ובאי אפשר לקנום כגון החייט או אורג או סופר שהם עושין מ' לאחרים שא"א לקנום ממון של אחינו ישראל ה קונסין אותו בעצמו דמלקין ומשמתנין לי' ו עד דמקבל דינא ושרינן לי' שפחא, אבל בנו אין קונסין אחריו. אין לוקחין בתים עבדים בהמה ואבנים אלא לצרך המועד או לצרך המוכר שאין לו מה יאכל ו ואין מפנין דברי' שאין לצורך המועד מבית לבית, אבל לבית אחר שבאותו הצד שרי. ובירוש' ח אין מפנין לא מדירה כעורה לנאה ומכ"ש שאסור מנאה לכעורה אבל לחוך ביתו אפי' כעור מדירה ראשונה שמחה הוא לו לדור בתוך ביתו ומותר לו לפנות אפי' לחצר אחרת מ לדור בביתו. מותר לשכור פועל שא"ל מה יאכל לעשות לו מ' שאינה לצורך המועד כדי שיקבל שכרו. ג' בפסחים י הובל שבחצר מסלקין אותו לצדיקין, ואם מלאה ואין מקום לסלק מוציאין אותו לאשפה. אין מביאין יא כלום מבית האומן ואם חשש שיגנבו מפנין לחצר אחרת, בד"א בכלים שא"צ בהם במועד, אבל צרך בהם מביאם. מחפיים הקציעות פי' תאנים שטוחות בשדה ליבש, בקש. רי"א אף מעבין, פי' שעושה כמין כדי שעליונות מחפות התחתונות והלכה כת"ק. מוכרי פירות כסות וכלים מוכרין בצנעא לצורך המ' יב, הציידין והדשושות והגרוסות פי' הרשין והטוחנין תבואה וקטניות עושין בצנעה כיצד חנות הפתוחה לסטיו יג פותח ונועל כדרכו, פתחה לר"ה פותח א' ונועל א' יד ועי"ט אחרון של חג מוציא ומעטר השוק בפירות בשביל כבוד י"ט האחרון של חג טז, והא דפותח א' ונועל א' לא אמרן אלא בפירי אבל בחבלין טז מוכר כדרכו. חשו' לרב שר של' הוצרי' כרמיהם בחש"מ מהו? כך אמרו הנמים יז אמר אביי נקטינן הלכות מועד כהל' שבת יש מהן פטור אבל אסור ויש פטור לגמרי, כיצד כל מ' אם אינה עושה נפסדת מותר לעשותה ושאינה נפסדת אסור, ואם כוון מלאכתו במ' אפי' מ' שנפסדת אסור וקונסין אותו, דלר' ינאי הוי' פרדיסא דמטי ומני' למקטפי' בחש"מ קטפיה עבד על חד

תרין

נחל אשכול

א ואם לא חפסר חף צפרהס' שרי ה"ה פ"ז דיו"ט. ב שאמר ציוס יותר לנעא, דבליה צעו חנשי' רבים להציאם ואצוקות ואושא מלחא. ג הטעסה מוס צכור עובר צל"ת כל מוס לא יהי' צו, והמוכר עבדו לנכרי חפקט לי' מומות וקנסיהו שהצכור לא יאכל על מוס זה, והעבד חס צרם מן הנכרי לא יכול לכופו לעבודתו, ולדידי' קנסו, ואם מח לבנו לא קנסו. מדברי רבנו נ' שמפרש חס כוון מ' במועד יאבד, היינו טעסה המלאכה במועד ומאבדין אותה ממונו כיון דעבד אסורא וכ"כ הרמב"ם צפ"מ שמפקירין המלאכה (היינו מה טעסה כבר באסור ולא כמו שהבין ח"ט שלא עשה עדיין חלא כוון לעשות ותמה למה מפקירין יימחו על הסדה ואי אבד אבד) וכן בחצורו: המכוון מ' במועד ועשה חצורא במועד צ"ד ומאבדין אותה ומפקירין אותה ואם מח חין קונסין צעו אחריו ואין מאבדין אותה ממונו, ואין מונועין הבן מלעשות אותה מ' במועד כדי שלא תאבד טכ"ל ומרתי קאמר חס האב עשה חמ' חין מפקירין הדבר להפסד צעו ואם לא עשה, אבד כוון לעשות, צעו שלא כוון מותר לעשות וכן דעת רבנו, וכן רי"ף שגרס צלצעי' נרס חון קנסו דעבד אסורא דאור', משמע הכא כבר עשה אסור דרבנן וכן נ' מרש"י דף י"ג ד"ה חסוס דאסורא דאור' (אף שכ' צרים מכלתין שרי"ף ס"ל מ' ח"ה דאור', דבר האבדו התיירו חכמי' צרסות חתורה, והדר אסרו לכוון מ' במועד) והכי מחסתר דאי לא עבר האב חלא שכוון לעשות ולא עשה, אינו עולה ע"ד לענוש על מחסבת האב חת צעו, אבד חתוס' כ' דמתני' יאבדו פרושו שאסור לעשות חלא ייחס ואי אבד אבד, ואבעי' אי גם צעו אסור לעשות שלא כוון ונ' שדייקו כן מדאמר צכורות ל"ד גבי חאי אבעי' במועד לא עבד אסורא לא קנסו ושם פרש"י כדצריהם שעדיין לא עשה האב אסור, ומ"מ חין זה מוכרח דמ"ס חסס לא עבד אסורא, אסור דאור' קאמר, והכא עקר דמשמע דעבר אדרבנן ועשה מ', וכ"כ מהגאון צסמוך. ד ואפי' לבניו אסור. ה הצבד והקלף שייכים לאמר, וקשה הא יכול לקנום שלא יקבל שכר מ', ודוחק שכבר קבל, אפשר דס"ל להגאון כרמב"ם דמפקירין הכל ומאבדין הקרן והרות, וזה חמור מנרס חון צכור דמתירין חס יבא מוס אחר, וכאן שהסחורה של ישראל ח"ה, וע"כ הבין רבנו כך שהוא פי' כרמב"ם יאבדו חס עשה מ', מיהו אפשר שהגאון פי' חתוס' יאבדו חס כוון מ' אע"פי שלא עשה תאבד וכאן מני חיידי שנתן לו סחורה לעשות צבד, והוא כוון ורנא לעשות צמ"ה חף חס חין מניחין מ"מ חין קנס לו. ו מלקין חס הוא ח"ה חין משמתחין פסחי' נ"ב עי"ט ר"ן וצפר"ה תל"ו דתרתיו לא עבדין, וכן צל"ה הל' יו"ט צסס הג' הרוכב ציו"ט מנדן חס ת"ח מנקין אותו. ז מ"ק י"ג הכא קאי אמוכר שאין לו מעות לקנות אוכל חס לא יקנו סחורתו, אבד מפ"ג מ"ד סוכית צגמ' דאף מותר ליתן מלאכה שלא לצורך חמ' לפועל שא"ל מה יאכל וכו"מ רבנו צסמוך. צבצלי י"ג צמתני' חבנים אבד צירוש' ומוקי כגון פסי' כותלו נוטה וה"ה כ' דוקא הני דאושא מלחא לא הותר חלא לצורך מ', אבד שאר דצרי' יוכל לקנות בצנעא חף צלל לרך חמ' חס ימלא צול. ח פ"ב ה"ד וכך גוסמנו צירוש' אפי' מכעורה לנאה לא, ולנוסה ר"ח מכעורה לנאה שרי. ט וכ"כ רצ"ה, ואם חושש לגנבה מותר לישא אפי' מעיר לעיר דצבד האבדו הוא. י דף נ"ה. יא מ"ק י"ג. יב אט"ג שהוא לצורך י"ט כיון שאומנותו צכך צכל ימות חס' צעי לנעא ופרוס לנעא לקמן. יג אלטצאות מכל הרמות סביב והמות רחוק מר"ה. יד פותח דלת ח' ונועל ח' שלא יאמרו טעושה שלא לצורך המועד. טו ג' רי"ף ורמב"ם וכ' ה"ה סיוס ח' רגל צפ"ע משא"כ צפסס, וצ"י מסופק חולי לענין לעטר השוק יש חלוק אבד למכור צמות פתוחה אפי' עי"ט אחרון ש"פ שרי, ולא ידעתי למה לא הביא חר"ה חס שלא גרס של חג ולא הביא מעטר חלא סתם י"ט אחרון פותח כדרכו. טז חויני צסמים ערוך ורש"י פי' כרוב וכדומה שסכל יודעין שלצורך י"ט שאינו מתקיים. יז מ"ק י"ב לרש"י קאי חאין זופתין דלעיל מיני' חס עשה פטור ואסור, ויש שמתר לכתח' לצות, ולר"ף ור"ח חס קאי על חין טוחנין חלא לצורך י"ט ואסור חלא לנ' ואם טוחן יותר מהצורך מותר, אבד להגאון קאי על עושה מ' צדצד אבד מותר ונ"ע מאי אסור ופטור חס כוון מ' במועד אינו פטור דקנסינן, ודוחק לי' דס"ל הטעסה דצבד שאינו לצורך חמ' אבד לא כוון

מ'

ספר האשכול, הלכות מועד קטן ואבלות.

חרין א, לשנה שהו כ"ע לפרדסיהון לחש"ט כיון דחוי ר' ינאי דגרם לאחרניא לשהויי לכתחלה אפקרי' לפרדיסא האי שחא, והוא דחנן אם כווננו מ' כמועד יאכרו. לפיכך הוצרכו ודורכין אם אין עושין נפסדת בהיתר עושים דפרגמטיא אבודה טותרת, ואם טכוונים מחויב ב"ד להפסיד אותן מהם דקתני יאכרו דמאכדין מינ' בע"כ. אראב"ע המכונה המועדות ב כאלו עע"ז שנ' אלהי טסכה לת"ל וספיק לי את חג המצות ת', ואטרו כל המכונה המועדות אין לו חלק ג לע"הב, וקראת לשבת עונג ד זה ש' בראשית לקדוש ה' מכובד זה י"כ וכבדו זה י"ט מעשות דרכיך זה חש"ט.

מה. ואלו מגלחין במועד ה' הכא מטד"הי טבית השבי' ובית האסורים ומנודה שהתירו לו חכמים ונשאל לחכם והותר ונויר ומצורע העולה לטהרה ודוקא שלא הי' פנאי ו' לגלח ק' הרגל, הי' להם פנאי ולא גלחו אסור, ונויר ומצורע אף שהי' להם פנאי שלא יהו קרבנותיהן ז', והבא ממד"הי מותר אפי' ביצא מא"י לת"ל להרויח בסחורה אבל לשוטט ולראות לא אבל טא"י לא"י ומח"ל לת"ל ושכ לביתו ולא הי' פנאי לגלח ק' הרגל אפי' הלך לשוטט מותר ח והיוצא טבית האסורי' בירוש' ט. . ומנודה שהתירו בירוש': התירו ק' הרגל הו"ל לגלח, לא התירו לו למה יגלח ו? אנו קיימין שהתירו ק' הרגל וחל ל' ברגל יא דאין נדוי פחות מל' יום שנ' יב. . ונדוי שלנו כנויפה יג הלכך אם חל ו' לנדוי בחוק הרגל מגלח. ומהל' הגר"צ נראה אף אי בירוד' חלי' טלחא דלא אול לפיים עד דאתא רגל והתירו הנדוי ט"ט מגלח, דאייתי עובדא דהתיא דאתפקר ברב טוביא ושמתניהו אביי ורבא, לסוף פייסיה ובעו דלשרי לי' קודם ל' יום מהא דאמר שמואל טוט אסר טוט שרי, ומסיק אביי ה"ט למטנא, אבל לאפקרותא עד דחיל שמתא ל' יום, ומסיים הרב דליתא לאביי דכר טפיים שרינן לאלתר כדמוכח ממעשה דר"ל יד ורב הונא טו ומסיק החם אין בין נדוי להפרה כלום וה"נ לא מחלק בנשאל לחכם ברגל והותר אי לא אפשר להתיר קודם כירושלמי, כיון דבבבלי לא מחלק בהכי כי היכא דנחית לשאר חלוקי טז ש"ט בכל ענין שהתירו ברגל מותר, ושאר כל אדם אסורין לגלח שלא יכנסו למועד כשהם מנוולין יד וכל הני דלא מתפרשי להחירא אסורי' לגלח דאלו קתני ואלו דוקא כדאמר' בש"ד

נחל אשכול

מ' במועד לא קנסו. א אינו בנוסחנו והא דמביא ר' ינאי לראי', דמתחתי הו"א יאכרו כפי' תיס' שאין מניחין חיתו לעשות בח"סמ וממילא יאכד, אבל אי עביד וקצר לא שמעינן דמפקירין הכל כמ"ס הרמב"ם, זה שמענו מר' ינאי דדין הטובד וקצר שמפקירין שהי' דן ענמו כאלו קצר באסור, ואי אין דין הטובד בהפקר, למה יחמיר כ"הג וכ"מ צתי"ט. ב פסחים קי"ח לרשב"ם פי' חש"מ דאסורו נפקא חקרא את ח"סמ חשמו מגיגה י"ח. ג סנהדרין ל"ט פרש"י חש"מ וכן הרמב"ם פ"ג דאבות. ד ברבא סוף סוף בסר וזילקוט ישע"י ט"ס. ה מ"ק י"ג. ו י"ג. ז שמא יסכו לא קתני חלל שלא יסכו, משמע ודאי יסכו, וש"מ במיר טמא עסקינן דלריך גלות ק' שמקריב, דטכור מקריב קודם גלות ויכול לגלח אחר זמן, והסו"ס כ' דטכור נמי רגיל בכך ואס לא חסיר לגלח לא יציא קרבן עמ"למ פ"ז די"ט. ח כך דייק ראב"ד מדאמר ר"י טיילא שלא ברסית ולא מקרי הכי חלל מא"י לח"ל ש"מ דוקא צ"ה אמרו חכמים אם הלך לטוט אסור וכ"מ בירוש'. ט לאו דוקא חלל נכרי' אפי' חבוס צב"ה דישראל, דאינו ערב לאדם לגלח צב"ה. ומתסנה עלמה מוכח דל"ל למימר היוולא מצית השב' כ"ס הוא מצית האסורי' חלל אי אמר בית האסור' לנד כו"א דנכרים כפסחי' פ"ח, מ"ה, ולא ידעינן דישראל, להכי אמר בית השב' דהיינו נכרים לגלויי צ"ה אף דישראל. י דוהאי לא פייס בעל דינו והוא גרס. יא וכך מוקי נמי ירוש' סך נשאל לחכם והתיר שלא מלא פתח לנדוי קודם יו"ט ובמועד בא זקן ומלא, אבל לרי"ף ורמב"ם אף שהי' אפשר ק' יו"ט להשאל ונשאל צו"ט מותר. יב אין נדוי פ' חל' של' עד חדש ימים עא"י מאפכס, ירוש' רפ"ג, ומיפס ז"י של' הלא חכלס ש"י, מ"ק י"ו. יג כמיפס שלסס, ומיפס שלנו יוס ח', סס. יד מ"ק י"ז דשמחא לגברא שאכל חמיס שלו וכי'. טו דשמחא לאתחא דנפק ש"ס לנטלה מפיס, נדרים ז', והתיר מיד, חזיק דלאו בזמן חלל ברטין המנידה חלי' אי פייס שריק לי' ואפ"ה תקן אס התירו ברנל שלא פייס קודם מותר לגלח, ש"מ דבבלי לא מחלק בין יכול לפייס ק' הרגל אי לא. טז דסא נחית לשאר חלוקי' בין הי' לו פנאי לגלח שאסור, ללא הי' לו פנאי י"ז ע"ב. יז י"ד, דיוון לגלח במועד סהס צטלים ממלאכה ויבוא יוס ח' דו"ט מנוולין, וכ' חוס' אע"ג דאיכא נמי אסור מ', מ"מ הי' לחכמים להתיר לעירך מועד, לילי האי טעמא. וצ"פ כ' ואלו מגלחין משום דבאידך פרקין חני דברים שעושין לעורך המועד כדון כגון מוכרי פירות קתני ואלו מגלחין שלא כדון. כונחם דלא מחיל אין מגלחין במועד כמו צפ"ב מ"ד ופ"א מ' ו' ח', דכאן אין האסור מדוש, חלל הסיחר דמלאכה ג' הי'. ודע מ"ס הטור צסס ר"ח (ע' י"ד ר"ח זה לא נמלא בראשונה) והי' כתוב י"א עהג"מיי ונשתצס ר"ח) חס גלח צע"ט שרי, הכל חולקי' עליו, ואף שדדרבנן צשעת דחק סמכינן איחיד ע' נק"סכ סי' רנ"ג מלאכת חש"מ לר"פ דאו' כח"ס דף 143 וכל מ' שלא סחירו אסור מ"הת, ואף ש"ל לא גזרו חלל על סער ראש עמח"סס כיון שהתירו ספה אף שאינו מעבד ח', או כמ"ס צחסי' ע"ס שלא גזרו לקלקול יו"ט אחרון (צב"ה) מי שלא גלח זקנו צמ"י נקרא מנוול) כ"ז סבל ורעיון רוח, שעכ"פ לא תמלא צהדי' שהתירו, ח"כ אף בלא גזרה שמח יכנס מנוול, מ"הת אסור משום מלאכה, ואין לך חלל מה שהתירו צהדי'. ואף אי צבור לך חס הי' צ"ד הגדול צימיו היו מתירין, להס נתנה חירה רשות ולא לנו. וזלקיטוי הסדרס לרש"י דף כ"א סער צצמקוס סקיה מיתר להעבירו צח"סמ אע"ג שגזרו על חגלחת במועד לפי שהקיה סכנה ע"כ. חזיקן אי לאו סכנה לא התיר אע"ג שאינו צראש ואע"ג שלא פשע ולא שייך חסס ניוול ואלו לסטתו מגיגה י"ח מ' ח"סמ דאו'. ורי"ף ור"אש כ' צמ"ק י"ט להכי אין ס"ע מבטל גזרת ל', שלא נהג כלל דין ל', שמה שאסור בחספורת מטעם רגל הוא ולא מטעם אכלות. ואי בגלח צע"ט כדרך כל העולם שרי נמי במועד, הרי משכחת שגלח עי"ט ומת לו מת ונהג אכלות שעה ח' קודם יו"ט ויר"ט מבטל ז' וצח"סמ מותר לספר מ' יו"ט ואסיר מ' גזרת ל'; ואף אי אסיר ח"סמ דרבנן, מ"מ בכלל אסירין הוא שלא התירו חכמים. וראיתי מקשים למה התירו לחזקי משמר לספר ציוס הי' לכבוד שבת ולא צח"סמ? ומתרג' הרבס פעמים אין יוס הי' במועד ולהתיר שאס אירע יגלח לא רנו לפעדיך כי שבת על של יו"ט. ולענ"ד פשיט סס לא הי' נדוד אסור חלל שמח יכנסו למשמרתס מנוול, וככא איכא נמי ח' מלאכה מנד ענמו צפרט למ"ד מ"הת אסור צמ', ולא רנו להתיר מה שנאסר בכללות, וטוד גצי כהנים כ"ע חייס מנווליס צשבת וסס יעמדו מנוול צחלכות

בש"ד א וכך סתמו ה"ג והגר"צ ב. קטן מותר לגלחו במועד אפי' נולד קודם המועד. — אבל אין נוהג אכלות במועד שני ושמחת בהגך אי אכלות דמעיקרא עשה דרבים דחי ע' דיחיד, ואכלות דהשתא לא אתי עשה דיחיד ודחי ע' דרבים. ופי' הגר"צ ג דמיידי מאכלות יום א' שהוא יום מיתה וקבורה דהוי דאור' כדתני' ד הן היום הקריבו אני היום אסור ובליילה מותר ולדורות לילה נמי אסור ד"ר יהוד', רש"א אנינות לילה מר"ם וכן רבי ס"ל ה' ליל יום המיתה דרבנן ומסיק דאפי' יום קבורה ו תופס לילו עמו מדרבנן, שעשו חווק לדבריהם יותר משל תורה, דמ"הת אפי' ליל אחר יום מיתה מותר והם אסרו הלילה לגדרו של תורה, וגדרו נמי לאסור ליל יום הקבורה אע"ג דיום גופא מ"הת שרי. אבל גבי פסח לא העמידו דבריהם דאונן טובל ואוכל פסח לערב ז וכך ס"ל כולו תנאי יום א' שהוא יום המיתה מ"הת ולילו דרבנן וכן ר"ג ח' ור' יהוד' לחוד סבר יום מיתה תופס לילו מ"הת ולי' הלכתא כותי'. והשתא מה דאמר הכא אכלות דהשתא לא דחי עשה דרבים ושמחת בהגך כ"ע היא, דאם חל יום מיתה ביו"ט אי לאו יו"ט הוי עשה דאו'. אבל מה דאמר אי אכלות דמעיקרא עשה דרגל דחי דשמעת מיני' דבתר יוטא קמא דהוא יום מיתה איכא עשה דאו' להתאבל מ? ההוא ל"ק, דה"ק אפי' לר' יהוד' דלילה אחר יום מיתה דאו' מ"ט אי בלילה זו יו"ט אתו ע' דרבים ודחי ע' די'. והרבה מרביאחא אמרו דליכא אכלות דאו' ואפי' יום מיתה אינו אסור אלא בקרשים ובמעשר י ואין זה מ' אכלות אלא אנינות ואסרו כמה דברי' לאונן בוסן שמחו מונה לפניו וא' אבל אכלות אפי' יום א' אינו אלא דרבנן דבכמה דוכתי אמר הלכה כדברי המקיל באבל יב ולא פליג בין יום א' ליום אחר. והא דאמר אכלות עשה דיחיד, דכל דברי אכלות

דברי

נחל אשכול

בחללות ז"א, אבל במועד כ"ע אסורין. ויש מומיח היתר לספר ע"י פועל שאין לו מה יאכל דמותר במלאכה, וגם זה ל"ג כלל דלא התיירו חלל לעשות מלאכה, ובשעת מ' ניכר שעני הוא, ואחר שנעשית המ' אין מראית עין, אבל הכא לאחר שנסתפר כ"ע רואין אוחז, ומי יעיד שפועל שאלמ"י גלחו וחזיין בגמ' י"ד שאסרו אפי' היכא דליכא סברא להתייר, כל היכא דלא מוכח מלחא ציו"ט ואיכא חשש לרואים ואפי' איכא סברא שהרואין ידעו טעם שהותר לו כגון מולא ונתרפא אסר רש"א (ספקו דחוס' י"ד ע"א דוקא בצומן שמלה ונתרפא ע"י י"ד), חדע שבחשבה דף י"ז ע"ב אסרו כתיבת ש"ס והתיירו למי שאלמ"י, אבל במשנתנו ואלו מגלחין לא הוסיפו וכן מומי שאלמ"י ה"ט דלא מוכח מלחא. ולכך מן הדין אסרו גם משום גזרה שמא יכנס מגולל. שוב ראיתי לחכם א' שצביח רא"י שרש"י ס"ל בגלח עי"ט מותר במועד שפי' ריש דף י"ד מאן דמתרשל ולא גלח מקמי' רגל, וזה שבוש רש"י דבר צהוה בימיו שלא גלחו חלל הרשע דמאן דגלח צע"ט לא ינטרך צרגל, דאפי' כ"ג די לו מע"ש לע"ש, תענית י"ג, וכן אהנו אין מגלחין הרשע חלל אחר כמה שבועות, ועוד דרש"י פי' קן צה"א, דס"ד דמקשן דאצט"י לי' באצדה אצדתי צע"ט דאונן דמותר לגלח, א"כ כ"ס מי שעשה חובתו וגלח עי"ט כחקנת חז"ל, דאי לזה אסר אף שעשה מה שצוה וכל אדם ראה שלא זאל יו"ט ראשון, כ"ס מאן דלא קיים, אבל כשפטש צ"ס דלא מוכח מלחא, ממילא ידעו כל היכא דלא מוכח מלחא בחיך ימי רגל למה הותר לו, אסור לגלח. א ר"ל דבקדושין י"ו א"י כל היכא דתקן ואלו ל"ל תנא ושייר ובהא ואלו מגלחין תקן (עתוס' יצמות פ"ד) וקסי' א"כ מחי קמצע"י לי' בגמ' בצומן שאצדה אצדה הא לא תני במתני' וי"ל דהא מלחא דל"ש כלל שיאצד א' ולא יכ"י לו פנאי לגלח. אבל הסוס' י"ז ע"ב ס"ל במתני' י"ל תני ושייר אף דתנו אלו, וי"ל דס"ל כמ"ס זכמי' פ"ד היכא דהשוייר כ"ס או דומה לא אמרינן אלו דוקא ושפיר קמצע"י בצומן. ב שלא הביאו היתר לאומן שאצדה אצדה וכו' או לחולה ונתרפא. ג פ"ב דברכות. ד זכמיס ל"ט וקרא לא חכר בצרייתא אבל דחי סמכו עלי' ע"ס ק' וק"א. ה סס ק' ע"ב. ו שאינו יום המיתה וביום גיפא רק מדרבנן אסור לאכול קדיש. ז פסמי' ל"א. ח ברכות י"ו. ט דאי הלילה אחריו דרבנן לא הוי לריך לומר דדחה מפני טעם דרבים, ח"ל דנדחה מדאור' מפני שהוא מדרבנן. י זכמי' סס ופ"ה דמעשר צ'. יא ברכות י"ח פטור מכ"המ ואסור בצצר ויין. יב ברורות מ"ט, מ"ק י"ח, ערוצין מ"ו. הכ"ש צמ"ק דוחה מזה ושאר ראיות דברי הראשונים שאמרו אכלות יום א' דאור' וכל קושיותיו מיכ"ס מ' כתובות ד' לצר מקוסי' א' בצכורות מ"ט הכל מודי' לענין אכלות יום ל' כלפניו דהלכה כמיקל בצבל ואי אכלות יום א' דאור' החיך מקילינן. ולי קסי' עדיפי ה"ל להקשות חיך פסקו כולם צצבת קל"ו ויצמות מ"ו מת צחוך ל' ונשאת לכסן א"ל חליה דרוב ולד מעלי' ילדו ובחיותו המקום כ' רי"ף ורמב"ס צהל' אבל לענין אכלות אינו מתחבל אח"כ ידוע שכלו לו חדשיו, וה"ל להקשות אי יום א' דאו' הו"ל לחיול בת"ד לחייביה בצבלות, ואין קיי"לן אפי' נגמרו שערו אפי' אכלו ארי לא מתחבל אח"כ עברו ל' או ידוע שכלו חדשיו? וי"ל שהרמב"ס כ' פ"א דאבל עקר אכלות על הקרובים ציום המיתה מקרא ואכלת מ' היום וצמ' המלח פרש מה שגלגלו הכהני' לטמא לקרובים זהו מלח אבול וצפ"צ דאבל כ' חמורה מלח אבול שמשום כך נדחת טומאת כסן שיתעסק ויתחבל ש' לה יטמא מזה. ובח"כ הביאו כ"מ לבנו יכול אפי' נפל ח"ל לאציו ולאמו מה אלו בני קיימא וכו' מזה ידיעין ודאי נפל שאינו מטמא וצפ"צ דאבל כ' הר"מ לספקות אינו מטמא שג' לה יטמא, על דאי ולא על ספק וכן בת"כ לפיכך הולדות שנתערבו וספק צן ז' לראשון וכן ט' לשני וכן כל ספק גרושין אינו מטמא (עתוס' נדה מ"ד ע"ב הא דמתחבל על ספק לראשון או לאחרון מדרבנן משום חשש ציוון למח) והקשה נמק"י וכי לריך קרא לספק, אם על נפל אינו מטמא פשיטא שעל ס' נפל נמי א"מ דמספק לא יעבר הכסן על ל"ח דטומאה ועשה דקדושי' יהיו? (וקוסי' זו חין לישב מכת ס' דאו' לקולא לרמב"ס דאי מטמא מחייב נמי בצבלות, דאי לא הוי כתי' דסתרן אהדדי ובהא לא אחר הרמב"ס ס"דא לקולא עפר"מ ק"י) וי"ל דרש"א הקשה על הר"מ דס"ל ס"דא לקולא הא בקדושין ע"ג יליף מקרא מומר ודאי לא יבא אבל ספק יבא ומאלטרין ק' ש"מ צכ"ס ספק מ"ה אסור? ות' פר"ס דלחחזוק אסור מודה הר"מ, וקמ"ל החורה אפי' בלחחזוק הס' לקולא כגון מומר שצא מא"ח שנתגרסה ס' גרושין דבעלמא כה"ג אסור מ"הת דלחחזוק א'. והשתא י"ל ה"י אלטרין קרא לה יטמא שאינו מטמא על ס' כגון סגרה אשמו צס' קרוב לה דלחחזוק אסור א"ח, מ"מ לא מטמא לה, וכן בדומה (סוטה כ"ו ור"מ פט"ו מא"צ) אע"ג דרוב צטיילת אחר הצעל מ"מ לטמא להם צעין ודאי וכן אם אין צרור שכלו לו חדשיו אע"ג דלכ"ה אולינן בת"ד ולד מעליא וילדות הכא לא סמכינן כל כמה דלא צרור כשמש שכלו ל"ח, וזה למדנו מלה יטמא על דאי וא"מ על הספק. וכיון דאכלות חלוי בטומאה כמ"ס הרמב"ס

ספר האשכול, הלכות מועד קטן ואבלות

דברי קבלה הן כדאי לקטן דאסמכנין אקרא דנביאים וכד"ל דמיין א. ויש מחבורתנו ב שפי' אי אבלות דמעיקרא לאו אאבלות קאי דבלילה בחר יום מיתה ליכא עשה דאו' לאבול, אלא אאבלות ל' לגהוץ ולתספורת דילפינן פרע טנויר ג דכ' ראשיכם אל חפרעו ובגדיכם לא חפרוטו ולא תמותו, הא אחר שלא פרע ולא פרם חייב ט', ופרע בנויר ל' יום ד' ואתקש לא חפרוטו ולא חפרעו שאף קריעת בגדים היינו שאינו מאחה עד אחר ל', וכיון דגהוץ ותספורת מדאו' אסורים כל ל', בההיא שפיר קאמר אי אבלות דמעיקרא שכבר עברו ו' ונשאר עדיין אסור גהוץ ותספורת מדאו', עשה דרבים דוחהו ומאחה ומספר עי"ט. ולא חוי לן טכטה אנפין, חדא דאי דחינן אסור גהוץ ותספורת דאו' מקמי ע' דרבים דרגל לידחי נמי מה"ט ה. . ותו אף דאסמכניהו גהוץ ותספ' אקראי ט"ט לאו דאו' ניהו, דאי דאו' האיך אמרו הלכה כטקיל ו' אלא ודאי אף א' גהוץ ותספורת תקנתא דרבנן ניהו

בחל אשכול

שכל שחייב לאבל מטמא ובשביל אבלות נדחה ט', ומיילא ידענו בכל ספק שהתורה אמרה לא יטמא אינו מתחביל עליו ומזה למדנו שאם לא ברור שכל מדעיו אינו מתחביל (ולא תקשי אם למדנו שאינו וטמא על ספק למה הולך ת"כ לילך מלאביו בן קיימא שא"מ לנפל, ת"ל מלה יטמא אפי' אספק ופל אינו מטמא? דהו"ל לה יטמא וט"מ על הספק היינו ספק קורבא אבל בנו נפל דודאי בנו לא חמעט, אבל הסתח דילוף מלאביו דבעינן בן קיימא, ומיילא ידענן דמ"ס תורה אספק לא יטמא אלא אודאי דלס' נפל נמי א"מ) והסתח ניחא דלא הקשה הר"ש על הגאון דס"ל אבלות יום א' דאו' למה אין מתחבלין על ס' נפל אף דרוב ולד מעלי, דרמחמא פטרי' לה יטמא ואינו מטמא ע"ס ומיילא אינו מתחביל עליו, אבל בצבורות מ"ט דאמרינן לאחר שעברו ל' בן קיימא ודאי, ולקולר שכלנו אנו מוספקי' אי הלכה כרבנן שיוס ל' כלפניו או כר"ע ונדון כלאחריו (ומכ"ס לג' ר"ש מ"ק פ"ג ס' ג' ופ"ב דצרכות ס' ט"ו דגרס דס"ס מסיק לחומרל לענין צבור יוס ל' כלאחריו) ובת"ר הכי אר"א לענין אבלות להקל יוס ל' כלפניו, ע"ז שפיר קשי' לר"ש למ"ד יוס א' דאו' למה אזינין להקל, דאין זה ספק צמניאות שאמרה תורה שאין מטמא על הספק, שהרי צדין תורה עברו ל' אין ספק, ור"ע מספק שמה כונה התורה על יוס ל' עלמא ואזיל לחומרל גבי צבור, ס"ג גבי אבלות דאו' כיון שאפשר שכונה התורה ציוס ל' עלמא הוא בן קיימא ובר פדיון ומיילא מחויב לאבל עליו, שאין זה דומה לס' צמניאות שאפי' למטה רבנו הספק וע"ז אמרה תורה לא יטמא, אבל כאן החסרון חלוי בנו שאין אנו יודעין פרוש הקרא מכן חדש, ואיך אפשר להקל מכה העדר ידעתנו בצורה? כך ר"ל כונה הר"ש. ולישב דעת הגאון ר"ל דפשיטא להו צדין תורה ליכא ספקא דיוס ל' כשלאינו וכרבנן ולא נייח פשיטתא דרבנן מספקא דר"ע. או ס"ל דלה יטמא ממעט כל ס' אפי' ס' צדין כספק צמניאות, מיהו הו"ל מדרבנן מתחביל כיון דר"ע שייך בצדיון, לזה אמר ר"ע נמי מודה לענין אבלות כיון דמ"ס אינו מתחביל צמ, ואי מדרבנן הלכה כמקיל צמ. ונ' דמכ"ט נמי לא תקנו חכמי' חנינות צמ' נפל אפי' למ"ד קבורת נפל מ"ס (עמג"א חק"ט) דלרמב"ם וגאונים חנינות תחלת אבלות דלמדו מואכלת ח' היום, ומדאמרה תורה לה יטמא ולא על הספק ח"כ לא שייך חנינות כמ"ס רמב"ם פ"ב דביאת מקדש שאין אונן אלא צמת שחייב להסתכל, ואף אם לריך קבורה מ"ס, לא פטורוהו משום עוסק צמא, דאין החיוב מוטל על האב יותר משאר העם כיון שא"ל לטמא דומה להא דאי' שמחות פ"ב כל הפורשים מדרכי ל' והרובי צ"ד אין מחטסקין עמיהם לבי' ואין מתחבלין עליהם וכ' הרשב"א וצ"י שו"ד דפשיטא שטעונים קבורה דעקר קבורה ילפינן מהרובי צ"ד קבורת חקברו וה"ל במאבד ע"ל אין מחטסקין עמו, ודאי צעי קבורה, אלא שאין קבורה מוטלת על הקרובים, וה"ל צנפלים אי צעי קבורה מ"ס אין מוטל על האב. ועי"צ שיש לסחור כל הראיות שמצויה מג"א אבל עכ"פ מדרבנן צעו קבורה ולא כהג"מי וצ"ח דהא אמרינן סנהדרין מ"ח נפלים יש להן תפיסת קבר ודו"ק. ועקר ראי' שמצויה מג"א מהורכבה תורה למעט מלאביו ולאמו בני קיימא שלא יטמא לנפל, איפכא יש לדייק מדאמרה לא יטמא ש"מ דלת איכפת לה בצבורתה. ומכ"ס לעטס העקר שפטור מ"ס חפני כבודו של מת, ודאי לא שייך צנפל או ס' נפי ולרמב"ם פ"ד דק"ט דפטור ממונות מ' ששרוי צנפל גס זה לא שייך צנפל וס' נפל דאין לב אביו דוח עליו. וכ' תמהתי דק' 49 על האומר שיש חנינות צמ' נפל. ומכ"ס ח' הסיב ל' שיש חנינות בלא אבלות דאמרי סנהדר' מ"ו הרובי צ"ד לא מתחבלין עליהם אבל חוננין שאין חנינות אלא בלב והכא הקבורה מוטל על הבי' אפי' הקרובין חוננין. וסגה ברואה שרש"י פ' לא מתחבלין שיהא ציון זה נהס לכפרה חבל חוננין שאין כבוד להרוב שאין חנינות אלא בלב צנפל. נראה שאין זה חנינות הפוטרת מכל המצות לכבודו של מת או שאין לו מי שיסא משאו דלא"י ירוס' פ"ג דצרכות, דכאן אנו רויץ צנפיו וקבורתו מסורה לב"ד וכ"כ הרמב"ם שאין מן הראוי שיראה מהם שום חבנות אלא צנפל שאין רואה ומותר'י לכול בקדשים כמ"ס הרמב"ם צ"ב דביאת מקדש. א דעת ח' גרפת ור"ש ומפרשים דח' עשו חזוק לדבריהם כשל תורה והעמידו דבריהם צמקוס עשה וכאן לא החמירו דעשה דרבים דמי עשה דצריכה, וחט"ג דצופר העמידו, דאין מוסכין אותו אפי' צנפל שיש צו שבות, ר"ה ל"ג, ככר כ' דף 135 דסופר לא מקרי עשה דרבים, ועוד צופר נא הוי צעידתא דמעקר לאו דרבנן מקיים עשה כמ"ס הר"ן. אבל חוס' צמ"ק כ' דשמחה יו"ט צו"ה נמי דרבנן נהכי לריך טעם דעשה דרבים, דעקר השמחה מ"ס צנפל שלמים, אבל לרמב"ם וחנך ודאי אף צו"ה מ"ס וכו' פסחים ע"ל שמחה ציון יסן וכסות נקי' ואפי' צומן הביח סי' לפעמים השמחה שלא צנפל שלמים כמ"ס חוס' רפ"ד דסוכה, שוב מ"כ בצג"א ס"ה. ב רצ"ד. ג מ"ק י"ט. ד שם קדש יחי' ציגו' ל' ורמב"ם פ"ו דאבל מצויה דרשת ירושל' ובכתה אלו"ל ירח ימים, ואין קושי' עתי"ט גויר פ"ה, מ"ה. מיהו ירוס' גויר פ"ה ס"ה: פרע גויר ל' יוס כ' הסס ובכתה אלו"ל ירח ימים, אף ימים דמיר דכ' עד מלאת הימים אשר גויר ל' יוס. לפ"ו לא ילפינן אבל ל' מוצתה, אלא וקרא ראשיכם אל חפרעו, ופרע פרע ממיר, ופרע דמיר ל' יוס מגו"ס דובכתה, ורמב"ם קלר לשונו. ה אולי ל"ל אסור חספורת בחוך ז' והא ליכא מאן דאמר דאפי' לאב"ם י"ז ע"ב דוקא בחל ז' ערב הרגל? וע"כ ל"ל דוקא אבלות ז"י שאסור בכל מיני שמחה נדחה משמחת רגל אבל בגדול פרע אין צו כ"כ מניעת שמחת הרגל ולכך לא החירו צנפל אלא לאחר ז'. ו ר"ל גבי פלוגתא דאב"ם ורבנן אי רשאי לספר בחל ז' עי"ט צדק י"ט ע"ב וצפולגתא חס צמ ציוס ז' חס מונה עמיהם ומפסיק אבלותו וי"ו ימי' קודם ל' צדק כ"ב קיי"ל לקולא כיחיד נגד רבים מטעם הלכה כמקיל באבלי ואס גהוץ ותספורת

ספר האשכול, הלכות מועד קטן ואבלות.

יניהו, ואי מהא דאמר בפרקין א אבל שלא פרע ולא פרס חייב מ' דכ' ראשיכם א"ת וגו' ולא תמותו מכלל דאחר שלא פרע ח"מ, כ"ו דרך אסמכתא, דאי ח"מ מדאו' הו"ל למתני גבי אלו שבמיתה ב אלא קרא בבני אהרן קאי ג וט"ש אבל שלא פרע ח"מ מדרבנן בדרך שאמרו ד כל העובר עד"ת ח"מ, ופורץ גדר ישכנו נהש חויה דרבנן דלית לה אסותא ה. כ' בה"ג מאן דשכיב ל' שכבא יו"ט שני שהוא י"ט האחרון או בשני דעצרת כיון שאין יו"ט מ"הת נוהג בו אבלות כיון שהוא יום מיתה וקבורה דכ' ואכלתי ח' היום וכ' ואחריתה כיום טר, דאבלות יום א' דאור' דחי עשה דרבים דרבנן וכ"כ הגר"צ ו. ואף לדבריהם אם באה אליו שמועה קרובה ביו"ט אחרון אינו מתאבל ד ובעין זה כ' הרב ר"י ח כל הני שכבא דאוספו רבנן לאבלות ט אחיו ואחותו בתולה ונשואה מאם ואחותו נשואה מאב לא נהיג אבלות ביו"ט אחרון. ונהוג עלמא כהני רבותא דאין אבלות מ"הת ואין מתאבלין ביו"ט אחרון. — מנודה נוהג נדוי ברגל י ולא שרינן ל' עד דמפיים לבעל דינו דתני' דנין ד"נ וד"ט ומכות במועד ואי לא ציית דינא משמתינן ל' יא. אבל אסור בתספורת מדי' דחמנא לבני אהרן אל תפרעו מכלל דלכ"ע אסור. מנודה אסור בתספורת דתני' מנודין ומצורעין אסורי' לספר ולכבס, ומנודה שמת ב"ד סוקלין ארונו יב שמניחין אבן גדולה על ארונו. אבל חייב בעטיפת ראש טד' ליחוקאל לא תעטה על שפם מכלל דכ"ע מחייבי יג וכן למדנו מיחוקאל שאסור להניח תפלין ובשאלת ש' ובד"ת ובנעילת הס' ושאסור לאכול סעודה ראשונה משלו מקרא האנק דום וגו', וכהגר"צ דוקא ביום א' אסור אבל בתפלין דעקר מירא חד יומא דכ' ואחריתה כיום טר וביום ב' מניח כר"י יד. מנודה מהו בעטיפת ראש? ת"ש דתני' גבי ת"צ טו הם מתעטפים ויושבים כאבלים וכמנודין עד שירחמו עליהם מ"הש, אמר אביו דלמא מנודה לשמים שאני, הלכך מנודה לב"א לא מחייב טו. מנודה מהו בתפלין ובשאלת שלו' תיקו יו ומנודה מותר בד"ת דתני' שונה יח ושונין לו נשכר ונשכרים לו. מותרם יט לא שונה ולא שונין לו לא נשכר ולא נשכרין לו אבל שונה הוא לעצמו שלא יפסיד תלמודו ועושה חנות קמנה כדי פרנסתו דובין מיא בבקתא דערבות כ ש"ט דמותר בד"ת. אבל אסור בתכבוסת דכ' וישלח יואב תקועה וגו' התאבלי ולבשי נא בגדי אבל. מנודה אסור בתכבוסת דתני' מנודה ומצורע א' מלספר ומלכבס. אבל חייב בקריעה טד' בבני אהרן לא תפרעו, מנודה מהו תיקו. אבל חייב בכפית המטה דתני' ב"ק דמות דיוקני בא נתתי לכם ובעונותיכם הפכתים יהפכו מטחכם עלי' כב ואפי'

נחל אשכול

כל ל' דאו', האיך עט"ד להקל בכך. א כ"ד עתוס'. ב סנהדר' פ"ג. ג ססס חייבין חס ינכנו חבל. ד זרכות ד'. ה ע"ז כ"ז. ו מ"ק פ"ג. ז אט"ג דבשמועה ק' מחמיל אבלות ז' ול' מ"ק כ', מ"מ מדרבנן הוא כדמוכה זכחי' ק' ע"ז חפ"י יום ראשון שלו וכ"פ רמב"ם פ"ג דביאת מ' דמ"ה מותר לאכול ק'. ח חלברגלוי הוצא בת"ד קכ"ט, חבל ר"י ז' חוספית חולק על עקר דין דס"ג וסבר כל אבלות דרבנן חפ"י יום א' והוא יום מיתה וקבורה אינו נוהג אבלות ביו"ט ז' ער"ש רפ"ג. ט כ' ע"ב. י י"ד ע"ב. יא וכ"ש דלא שרינן עד דמפיים. יב ט"ו וכמפרש ר"י, רמב"ן הוצא שמי"ה דינו כמחבר ע"ל אין קורעין ואין מספידין עליו, חבל י' דודאי מתאבלין עליו וכ"מ בסו' שט"ו. וכל זה דוקא באפקרותא נגד ת"ח או עובר על ד"ח חבל מנודה מ' מומן או ד"ח כשמת הותר הותר כדמוכה סנהד' ס"ח. יג הקצ"ה אחר זמיחה אשתו האנק דום, מחיס חבל אל חעשה, פלרך חבוס עליך ועליך סיס ברגליך ולא תעטה על שפם ולחס חנשי' לא תחבל, ולגמ' שמציא הששכול בסמוך ילפינן דיני אבלות מיחוקאל ומה שטעם ומה שטעם שטעם שטעם וכך פרושו דקרא: האנק, ל' חנשה, מה ילפינן דאסור בשאלת ש', דום מה ילפינן שאסור בד"ת, ואח"כ אמר לו: מחיס חבל אל חעשה, פי' יותר מזה לא יעשה מה שנהוג באבלים, חלא פלרך חבוס ע', מה שמענו שאכל אסור בתפלין, ועליך סיס בר', מה שמענו שאכל אסור בז"הס, ולא חעטה על שפם, מה שמצינו שאל ל' עטיפה, ולחס חנשים ל"ה, מכאן להבדל מלמחרים. ומקורס מ"ה ט"ו וכ"ז ע"ב. ובכ"ש נדפס בטעיה אחר שאלת שלו' מכלל לכ"ע חסירי, ע"ר"ף. יד מ"ק כ"ח וזמנחת ר"נ ד' 12 הרלויה דלר"ף ורמב"ם חס יום קבורה אחר יום מיתה מניח תפלין ביום א'. טו חענית י"ד. טז האי הלכך וכו' אינו בגמ' חלא מרי"ף. זכל שאר חציעות זמנודה דאי' בגמ' קלר ררי"ף חלא הביא שקלא וטרי' חלא בקצור תיקו ומסיים לבסוף וכל תיקו לקולא, חבל גבי עטיפה האריך להויתא הדין דמנודה לשמים לריך עטיפה וכו' למאי דאי' פסחים קי"ג ז' מנודין לשמים וכ"כ רש"י ט"ו ע"ב גבייכן חתה מוילא זמנודה שקאי חעטיפת ראש דלמרי' לעיל מתעטפין כמנודין. יז מכאן דקדק ר"ש דעכ"פ מותר לדבר עמו, וקמ"ל חע"ג שאין הולכין בד' אמותיו ז"מ י"ט, ובזמנת מוכח מגמ' י"ז טרז יהודס דבר עם סך דסיי שומענא. יח לומד לחסרים חף שאסור ליטב זד"ח שלו ע' סנהד' ס"ח והא דלמר דף י"ז לא יבקשו תורה מפיו זמנודה מ' עברה והוא זמנחת נדוי קשה וסולך עד יום מותו חס לא שב, ומנודה מ' מומן פשיטא דמלטרך חף למנין, סי' של"ד, ורש"י חלא רי"ף ור"ן ורמב"ם פרשו דהאי שונה מייירי מנה מ' מומן. יט שמתרימין זמנדה חמר ל' יום לדיוו חס לא שב, זברש"י זבר"ף ור"ן חמר שנתדה ג"פ ועמד זמנדה מרימין. ב מוכר מיס זבזקת מקוס שוקרה ערבות רש"י זרכות י"ד ובערוך ערבות פי' חרץ לים. כא מ"ק ט"ו, סי' זללס חלקי' זרה חותו. כב למדו מזה כ' המטה, חבל שאינו יושב על ספסל לחו זפירוש ח' כמ"ש חוס' כ"ז סמכו זה מדקתני קודם שבה אינו יושב על מטה שאינה כפוייה וכ' שאין ראי' שאני מטה שגריכה להיות כפוייה. זבירוש' סנהדר' פ"ב ה"ב, כ"ג חבל מיסב על ספסל, דהא שאין כפית מטה זנספסל דכ"ג חייב זכפיה, חבל זירוש' מ"ק פ"ג ס"ה יש לספק דלמא לשאר ז"ח חסיר זבזק"הט חסיק דסנהדר' עקר, ועכ"ל דחוס' ס"ל כן. וסטור שפי' ורמב"ן חציאים גרסא (בגמ' דידן דף כ"ח ליתא) חבל זסמנחמין יושבים על הקרקע דלמר ריח"ד מנין לחבל שאינו יושב חלא עט"ג הקרקע ש' זחויב וישבו חתו לחרץ וחריא"ר (זה חחוב גס זרי"ף זבר"ש חבל סטור זנספסי ר"ש חלא לא הביאי מ' חלא גרס כן זבר"ש) מנין שמתמין אין רשאין ליטב ע"ג מטה ש' וישבו חתו לחרץ (וכ' האחרוני' האידנא מוחל חבל וכן לענין קרובי חבל שאין מתאבלין עמו זסי' שט"ד) וכ"כ רמב"ם אין יושב על מטה חלא על חפץ או על הקרקע ש' שמואל ז' י"ג וישכב חרשה. ותי"ט כ' דכפית המטה למד מכאן, וליחא, דכפית חמ' ילפינן מהא דז"ק דמות דיוקני וכו' או כמ"ש זירוש' ס"ה וישבו חתו לחרץ על חרץ ל"ג חלא לחרץ, דבר סמוך לחרץ, חבל זשינה על חרץ עדיין לא קיים מוחל כפית המטה דלמי' דף כ"ז ח"ב

ספר האשכול, הלכות מועד קטן ואבלות.

ואפי' ישן ע"ג קרקע ומטחו זקופה לא קיים מ' כפית המ' א. מנודה מהו בכפית המ' חיקו, וכ' הגר"צ כל חיקו בהוא ענינא לקולא, וכ"כ רב האי כל חיקו בדרבנן לקולא ב. אבל אסור בעשית מלאכה דכ' והפכתי חניכם לאבל מה חג אסור אף אבל, מנודה מותר דתני' נשכר ונשכרין לו. אבל אסור ברחיצה דכ' וישלח יואב וגו' ואל תסוכי שמן ורחיצה בכלל סיכה ג. מנודה מאי ברחיצה ובנעילת המ' חיקו. אבל אסור בתשמיש המ' דכ' וינחם דוד את אשתו ויבא אליה מכלל דמעיקרא אסור. מנודה מהו חיקו. וה"ג כ' היכא דמשמתין לי' מחייב לנהוג ניופותא כאבל דתנן ד' מתעטפין ויושבין כאבלים ומנודין עד שירחמו ע' מ"הש למיטרא דחייב בעטוף ואסור בנעילת המ' ובתשמיש המ' דתני' וכן אתה מוצא במנודה ואבל ה. סבירא לי' למפשט הני אבעיות לחופרא, ולא ידענא למה נקט דוקא הני תלחא ו. ואיכא טרבוואתא דאמרי מנודה אסור בנעילת המ' דהכי טוקי בחעניה ז וכן אתה מוצא במנודה ואבל, ובירוש' ה מנודה ואבל שהיו מהלכין בדרך מותרים בנעילת הסנדל וכשיבואו לעיר חולצין וכן בת"כ ובת"צ, מיהו איכא למיטר דהאי במנודה לשמים ט . . .

מז. אמר רבא י קבענא דוכתא לדינא ומשדרינא שלוחא מבי דינא ומומנין לדינא לקמי' גברא רבה פלניא דכ' וישלח מ' לקרוא לדתן וכ' ויאמר מ' אל קרח וגו' היו לפני ה' מחר, אה ופלניא ובעל דינך דכ' אתה והם ואהרן, וקבעינן ומנא בתר ומנא דכ' וקראו שם פרעה מלך מ' שאון העביר המועד יא. ומנ"ל דאי אחפקר בשליח ב"ד יב ואתי שליח ואמר דלא טחוי כלישנא בישא שנ' העיני האנשים ההם הנקר, ונאמן שליח ב"ד ככי חרי לשמתא ולא לפתיחה יג, ומנ"ל דמשמתין דכ' אורו טרוו יד, דהכי סבר גברא רבה פלניא טו דכ' אמר מלאך ה', דמחרמינן לי' טז דכ' אורו ארור, דאכל ושתי' בהדי' וז דקאי בד' אמות ידי' דכ' ארור יושביה, דפרטינא חטאי' בצבורא דכ' כי לא באו לעורת ה', דמפקרינן נכסי' דכ' ואשר לא יבא בעצת השרים והוקנים יחרם רכושו יח, דנצינן ולייטינן ומחינן וחלישן שערי ומשבעינן דכ' ואריב עטם ואקללם ואכה מהם אנשי' ואמרטם ואשביעם, ומנ"ל דכפתין ואסרינן ועבדינן הרדפה דכ' הן לטות הן לשרושי הן לענוש נכסין הן לאסורין, ולשרושי היינו הרדפה פ' מיד מנדין אותה ושונין לאחרי ל', ומחריטין אחר ס', ור"ח אמר ב' ה' ב', דאין מנדין לאלתר עד דמתרינן בה"ב, וה"ט למטון אבל לאפקרותא מנדין לאלתר בלא התראה. והגאונים ג' הרדפה נצבי דקני, שקושרין קנים זה לזה וחובשין אותו בנייהם כדי שלא יוכל לעמוד בריוח. ודאמר מנדין דאכל ושתי' בהדי' לאו בכל נדוי אלא כשראו ב"ד שיש צורך להחמיר עליו מנדין גם

נחל אשכול

וכ"כ הר"ח סי' ע"ו שצריך לכפות המטה אבל אין צורך לישן עליה חלא על הארץ. אבל הרמז"ס פ"ד דאבל כ' צריך לישב ביום א' ע"ג וז' כפויים וטור גורם לישן, וס"ל דלזה קאי מ"ם ר"יו דף כ"ז שלא קיים כפית המ' אם ישן על הארץ לע"פ שכתב מעט, חלא צריך לישן על מ' כפויים ורצ"ד וש"פ חולקי' דס"ל כר"ח. ובאמת צירוש' ס"ה חית פלוגתא דלכמה אמוראי בשם רשב"ל צריך לשכב על מ' כפויים כרמז"ס אבל מסקנא שנופה מ' ור"ל לישן עליה. ובס"י שפ"ו מנודא למה אין נוהגין בכפית מ', חלא צריך לישן על הארץ כמ"ם ריב"ש אם לא בחלות וחולה, וס"ה חוקי' כמ"ם רמ"א ודחאי' בשמחות פי"א. א מ"ק כ"א. ב ע' יד מלאכי חרל"ד ומחסי' זו לא ידע. ג של' וחבא' כמים בקרבנו וכשמין בעלמותיו. ד תענית י"ד. ה ס"י ג. ו ולא אמר נמי דחייב בכפית המטה וקרעוה ואסור בשאלת ש' ורמיזה. ז י"ג כמ"ם רש"י שם דקאי אנעילה וסיכה וכיון דבמ"ק ט"ו ע"ב מסיק חסיכה דהיינו רמיזה נמי לא קאי לא נשאר חלא נעילת המ' כך דעת רצ"ד ור"ח שם וחמיו על רי"ף שסחיר נעילת המ' למנודה ולא נוחא לכו במ"ם חוס' במ"ק דס"ם ומדי רמיזה ומדי נמי ג"כ דזיל ככא קמדמי וזיל ככא קמדמי, דכא רי"ף מתיר כולו ואיך אפשר, דנחד והאי איירי צרייתא וקעביד אסור נחד. ח פ"ק דתענית. ט זא ליסב רי"ף דרי"ף ידע סירוש' שמציאו תענית פ"ק אבל במ"ק ט"ו ע"ב מפרק הש"ס דכאי וכן אחס מוצא דתענית לא קאי אנעילת הסנדל חלא אשאר חלא פשט מצרייתא דירושל' ש"מ דליכא למפשט מהא או דלא ס"ל, וקושי' הרצ"ד דעכ"פ קאי וכן אחס מוצא במנודה אדבר א' ורי"ף ס"ל בזולא להקל, ע"ז חרץ רבנו במנודה לשמים, שכבר כחבתי ד' 153 ס"ק ט"ז בכל חבתי' קלר רי"ף, אבל בחבתי' ראשונה האריך ומסיק מנודה ח"ל עטיפה אבל מנודה לשמים צריך עטיפה ח"כ י"ל דרי"ף ס"ל כרש"י ט"ו ע"ב וכן אחס מוצא במנודה דקאי אנעילת ראש דאמרי' בת"ל מתעטפין במנודה ושם איירי במנודה לשמים, וס"ה ד"ל דקאי ארמיזה ובמנודה לשמים וס"ה י"ל דירושל' איירי במנודה לשמים, וס"ה דלא פריק הכי בגמ' לעולם קאי ח"כ"ס ומנודה לשמים מנודה דגבי חמשים המ' צנוי לאכזי דשרי מישראל במדבר שכו מנודין ומפרק דעכ"פ לא חידק דא"ל נמי מנודה לשמים קול זיל הכא והכא קמדמי, אבל האמת כמ"ם רי"ף גבי עטיפה מנודה לשמים חמיר. ועי"ל אף אי האי וכן אחס מוצא במנודה דאנעילת המ' קאי דלמא במומרס איירי שסוא מ"הס לרסצ"ל כמ"ם צד"מ של"ד וע' צדק הבית שגם מומרס מנודה מקרי וכ' בשם רמז"ן שזה אסור בכל שאבל אסור כמ' צ"מ י"ט גבי ר"א (ולא כחוס' שכ' כאן מחמיר ע"ע סי') והעולם מקשי' פשיטא דמנודה לשמים נמי מותר צ"כ"ס דכ' ועלך לא בלחה והיו מנודין כדאי' בגמ' ואיך אמר צירוש' מנודה אסור צ"כ"ס? ות' ק"י וי"ד בדרך אבל ומנודה מותרין. י ט"ו. יא קראו שם פ' הרים קול שאון שמחה שנצרכו ללך לא זא לומן המיועד, אל ישמח י"ג העביר המועד ויבא לומן אחר וכן סי', ומלא דרך מלכות להאריך הומון כ"ס ישראל שדרכיכם ד' נועם ר"ן. יב מרף פסליה וי"א כצ"ד. יג צ"ק ק"י צ נאמן לומר שחרף ומנדין ע"פי המחרף אבל לכתוב שטר שמחה עליו אינו נאמן דמחמיר קמחמיר לי' לרריך לשלם שכר פתיחה לסופר כד שרי לי' שמחה. יד לרמז"ס נדוי, שאומרין פלוגי יבא בשמחה, חרס, פלוגי יבא מומרס, ארור צו אלה שנועה ונדוי, שנועית ל"ו, ולרצ"ד נדוי סחם אינו שמחה, דשמחה סס קללה ומיחה כדאי' י"ז וכן צדק שמתי' למרה ואמר ארור שסוא נדוי וקללה, אבל נדוי למוד אין קללה חלא אומר צדוי יבא, ואם אחרו בלשון ארור יש צו ק' אבל חרס יש צו נדוי וקללה ואסור הנאה מן מנדי חיי, וכ' מנודה סחם אין יושבין צד"א שלו כדמוכה צ"מ י"ט וס"ל דנדוי סי' ולא שמחה, ומ"ם ר"א שמותי' היינו מחלמידי צ"ס וכן ערוך. אבל לרש"י וחוס' ורמז"ס נדוי הוא שמחה. טו ל"ל מי שנהו. טז בארור וע' לקמן מתי מחמירין. יז שגם סס צמרס. יח עורא יו"ד יתר הכתובי' צנחתי

ספר האשכול, הלכות מועד קטן ואבלות.

גם הבא בד"א שלו, אבל נדוהו סחם אע"פ שאסור לילך בד"א א מ"מ אינו בנדוי, ואשתו ובניו של מנודה מותרין לשמשו כהורקנוס בנו של ר"א ב . . . וי"א מנודה מ' עברה אף בני ביתו אסורין בד"א שלו, דהא מר ווטרא ג' כי מחייב בר כי רב שמתא, משמית נפשי' ברישא והדר משמית בר כי רב וכי עייל לבית' שרי לנפשי' והדר שרי לי', ושאני ר"א דלא נתנדה מ' עברה אלא לצורך שעה ד ולהכי לא סקלו ארונו והתירו מיד ה אבל מנודה מ' עברה ב"ב אסורים בד"א. תדע דקמבעי' הכא אי מנודה מותר בתפלין ולא פשט מר"א שהניח ת', אלמא נדוי דר"א קיל, ואע"ג דר"א קרע בגדיו וחליץ מנעליו וישב עג"ק ה, שאני ר"א דלצער נפשי' עבד. והא דקאמר מנודה מותר בתשמיש המ' ז, דלמא במנודה למטון או לברר קל או למאן דלא קיים פ"ור. ולענ"ד ל"נ ראי' סמר ווטרא דשרי כדעייל לביתו, דבכ"המד נהג נדוי ופרש עצמו ד"א מחבריו וכדעייל לביתו התיר, דאי לא, הוי אסור לספר ולכבס וצריך עטיפה ת והוי צער לבני ביתו. הני בי תלתא דמשמתי ט אחא בי תלתא אחרינא ושרי. והני תלתא דמשמתי אע"ג דמשמתי בטוחב ג', אס' ירצו כל א' מיפר חלקו במקומו ול"צ להתיר בטוחב ג'. וכו' הגאון הא דאמר אתו ג' אחרינא ושרו דוקא כששוין לראשוני' בחכמה וביראה דהא רשב"ל י חוא גברא דאכל תאני דפרדיסא רמי בי קלא ולא אשגח אמר להוי בשמתא אמר לי' להוי האי גברא בשמתא סמון נתחייבתי לך ולא נדוי יא והי' מנהג סקומן שאוכל ומשלם יב שאל בי טדרשא, א"ל דידי נדוי דידך לא, מאי חקנתי? ויל לגבי' דלישרי לך, אמר לא ידענא לי', ויל לגבי נשיאה דלישרי לך דתני' נדהו וא"י מי נדהו ילך אצל נשיא ויפר לו, אלמא לאו כל תלתא כשרין למטריה, ואי' נמי האי צורבא מרבנן דהוי סאני שומעניה יג שמת' רב יהוד' אע"ג דצריכין ליה רבנן יד טהא דכ' תורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות, אם דומה הרב למלאך יבקשו תורה מפיהו ואם לאו אל יבקשו וכי נח נפשי' דרב יהודה אמרי רבנן גברא חשיב כר"י ליכא הכא דלישרי לך, ויל גבי ר"י נשיאה דלישרי לך, ולא שרי לי' דארשב"נ מה שפתחו של רבי לא נהגו חכמים בנדויה קלות ראש ג' שנים, יהוד' חברנו עאכ"ו. נפק ובכי ושכיב טו עיילוה למערתא דחסידי ולא קבלוהו טו למערתא דדייני וקבלוהו דעביד כר"א דאמר אם רואה א' שיצרו סחנבר ילך למקום שאין מכירין אותו וילבש שחורים ויתעטף שחורין ויעשה מה שלבנו חפץ ואל יחלל ש"ש כפרהסאי, פי הגאון יגיעת הדרך ואכנסאות ולבישת שחורין ישרו יצ"הר וכך יחליל, ואם לא אהני מעשיו ויצרו סחנבר אף בשחורים עכ"פ טוב שיעשה במקום שאין מכירין אותו, וזה סאני שומענא התחיל לעשות כן להכי קבליה מערתא דדייני והגר"צ ל"פ כן יז. ושפתחו של רבי טהו? חותיה גברא דמחי לבנו גדול אמרה להוי בשמתא דקעבר על לפני עור לת"מ דחני' בטכה בנו גדול הכ' מדבר ולא נהגו ח' קלות ראש בנדויה ג' שנים. מהני עובדא חוינן אי ידענא שמנדה אדם ג' בתורה ויראת חטא לא שרי לאחר להתיר נדויו, ודוקא כסתמא אמרינן שהנשיא יוכל להתיר, דאין גדול סמנו אבל אי ידעינן לא ית. מ"מ נ' דכל ג' יכולין להתיר אם עבר וסן נדויו וחור בו טן הדבר שנדוהו בשבילו, אבל חוק וסן נדוי צריכין גדולים כמותו יט. ודאמרינן בנדרים כ' תלמיד שרי שמתא אפי' באתרא דרבי', כשעבר וסן נדוי ואין הרב פנוי לכך או שאינו במקום, שאין להשהות א' בנדויו אי אויל ומפיים או שב מדרכו הרעה כ"א. ת"ד מנודה לרב מנודה לתלמיד כב מנודה לתלמיד אינו מ' לרב, מנודה בעירו מנודה לעיר אחרת, מנודה בעיר אחרת אינו מ' לעירו, מנודה לנשיא, מ' לכל ישראל, מנודה לכ"י אינו מ' לנשיא, וכ"ו מיירי שנדו לכבודם דבמילי דשמי' מנודה לכ"ע כג'. א' רב יוסף צורבא מרבנן עביד דינא לנפשיה במלתא דפסיקא לי'. איכא דמפרשי בכל דין שברור לו בדיני טמון מוציא מב"ח ומנדה אותו, וא"ד דוקא לנדוהו ולא להוציא סמון. ונדוי על תנאי כד אפי' מעצמו צריך הפרה מנ"ל מיהוד' דאמר אם לא הביאתיו א' והצנתיו ל' וחטאתי לאבי כל הימים וכ' יחי ראובן ואל ימות וואת ליהוד' כה, כל מ' שנה במדבר עצמות יהודה מנגלגלין בארון עד שבקש משה רחמים ואמר לפני קב"ה מי גרם לראובן שהודה ויחי יהודה, אמר וואת ליהודה שמע ה' בק"י ואל עטו תביאנו. והא דאמר יהוד' נדה עצמו על תנאי, כיון שלא הי' יודע אם בידו להחזיר את בנימין דהי' אפשר שימות בדרך, והמקבל בנדוי מה שאינו ברור שהוא בידו אף שסופו לקיים התנאי

צריך

נחל אשכול

י"ג ועורא ז'. א ז"מ נ"ט, וכ"ז דעת ר"אש ור"אז"ר. ב צנו של ר"א ששמו וסלן תפלוו סנהד' ס"ח. ג דר"י ז' מטוס דלא ממין אשמתחא דח"ס פסחי' נ"ב ולפטמים סולרך לכך, עום עלמו בנדוי, או מטעם שלא ישכח להסיר הנדוי נדה עלמו ואדם קרוב לעלמו להסיר ומחוק כך זוכר גם להסיר לחברו, והסיר נדויו ת"ומ כי עייל לביתיה, וכ' סמפ' טעססכן שלא ינטרכו צ"ב להסחיק ממנו. ד שלא ירצה מחלוקת בישראל צ"מ נ"ט. ה סנהדר' ס"ח. ו צ"מ סס אע"ג דקיל נדויו וססויגן אצעי' אי מנודה חייב צוה וס"ל למפסט מר"א דאפי' בנדוי קל חייב. ז ואת אמרת דאפי' בד"א אסורה אשחו לצוה. ח כמ"ס לעיל מנודה לשמים. ט ת"ק י"ז. י סס וכן מעסה ב' ססביא. יא כ' סר"אש מיירי שכבר אכל אכל אמר לו לא תאכל ואכל יוכל לנדות שרואה עוסה עברה חייב לנדוהו כד ערוזין ס"ג רבינא שמת' למשתמש צלין צבנת. ומסא דאמרי לר"ל דידי' נדוי יליף כרמז"ס המנדה למי שלא חייב נדוי מנדון אותו. יב דא"ל"ה האי גברא גזן ואיך אמרו דידי' נדוי, נדוי רסע לאו נדוי, וחוס' דוחקי' עלמס צוה ומסיימי' כרצנו. יג יולא' עליו שמועות רעות וע' יומא פ"ו כל סחבריו מתצייסי' עי"כ דהוי חלול סי. יד צעירו סי' צריכין לתלמודו. טו עקרב נשכו ומת. טז לא פתחה פיה. יז סכ' ליתא לר' אלעאי אע"ג דינרו מתגבר מצעי' ליתוביה דעתיס דקיי"לן צרכות ל"ג סכל ציד"ס חוק מיראת ס'. יח פי' שמנדה גדול מן הנשיא לא יכול להסיר דר"י נשיאה לא רצה להסיר נדוי של רב יהוד' על האי דסני שומענא וכן לא הסירו נדוי שפחתו ס"ר ער"אש. יט וכ"כ ראב"ד פ"ו דת"ת וער"אש. כ ח' ע"ב. כא דכל זמן שלא הסירו הרי הוא בנדויו אע"ג דסחס נדוי ל' יוס ע' של"ד סעי' כ"ד. כב אס החלוף כנגד הרב, וכנגד התלמיד אינו מנו' לרב, וכ"ז אס הסירו לכבודם אכל נדוהו התלמיד מ' עברה מנודה לכ"ע ת"ק י"ז וע' ערוזין ס"ג אפי' ת' קמיס רבי' מנדה לטובר עברה, אכל לכבודו לא יכול תלמיד לנדות צפני סרב, ולראב"ד אי פליג ל' סרב יקרה ספיר דמי. כג ת"ק י"ז. כד מכות י"א. כה למס התחיל אמר ראובן ביהודה אלא שעלמות יהוד' מגילגלין מכפ הנדוי, ואמר משה כיון שיחי ראובן

ספר האשכול, הלכות מועד קטן ואבלות.

צריך החרה, אבל דבר שודאי בידו לעשות אין צריך החרה דלא חמיר מנדר ושרי למינדר לזרוי נפשיה א בדבר שיכול לקיים. ור אפרים כ' אי הוי קיים להנאי לא הוי צריך יהוד' הפרה, אבל לא קיים תנאיה דלא אהדר' לבניטין ולא אוקמי' קמי יעקב דהא כ' ויפג לבו כי לא האמין ולמה לא שאל לבניטין. מכלל דלא סלק בהדיה, ולא חוי לן פרושיה, דא"כ מאי נדה על תנאי הא לא קיים דבורי' כלל ב ועוד דודאי החויר בניטין שהרי נמנה עם יורדי ג. . . אלא ודאי שקיים תנאו אבל בקבלת הנדוי לא ידע אם אפשר לקיים להכי קרי נדוי ע"ה וצריך החרה אף אי טקיים והיינו דסמך ל' ד קללת חכם אפי' בחנם באה טעלי וכו' אע"ג דשמואל קיים הדבר שבא עליו הקללה אם לא יקיים. — ג' בנדרים ה נדוהו בפניו, שבושה טרובה, אין מתירין אלא בפניו, שלא בפניו מתירין בין בפניו בין של"כפ. השומע אוכרה ו מפי חברו צריך לנדוהו ואם לא נדוהו הוא עצמו בנדוי ו, שכ"ט שהוכרת השם מצויה עניות מצויה ועניות כתיבה ח שנ' כי מתו כ"הא המבקשים נפשך וחנ' כל מקום שנחננו חכמים עיניהם בו או מיחה או עוני ט. ר"ה שמע אתחא דאפקא ש"ש לבטלה, שמתה ושרי לה לאלתר באנפאה. ש"ט השומע אוכרה מפי חברו צריך לנדוהו, וש"ט נדוהו בפניו צריך להחירו בפניו, וש"ט אין בין נדוי להפרה ולא כלום. ח"ח סנדין לעצמן ומפירין לעצמן ואע"ג דאין חבוש ט"ע מבית האסורים י. נדוהו בחלו, כיון דבשטיא נדוהו, צריך יו"ד כ"א דמתני הלכתא להתיר, אבל תנו ולא מתני לא, ואי ליכא דמתני הלכתא אפי' תנו ולא מתני יא ואי ליכא ליתב אפרשת דרכים

נחל אשכול

שטפה תשובה וסודם כשראה שיסודם סודם ראוי ששמע ה' קול יהודה ויסיר סנדוי. א דר' ה' ב יש ליטב דוסטיבותיו לא חמר אלא אם יש סכנה במלרים והשתחא שיוסף שס עימיו עליו בזהבנת אחים ודאי ייחא ליעקב שיטעכז אלא אחיו וע"ו לא נדר יהודה א"כ הוי כעל תנאי. ג ז"ל: מלרים ולא טס יוסף וזניו שהיו במלרים דכ' כל הנפש הצאה מזרי' ס"ז וגמנה בנימין, ואח"כ סבז יוסף וזניו שהיו במלרים. ד טס במכות. ה ז' ע"ג. ו הזכרת ש"ט לבטלה אסורו בתמורה ד' את ה"א חירא. ז פי' ר"ש ראוי להתמות. ח הזכרת השם למנוה מעשרת כד' בכל מקום א' אזכיר א"ש אצ"ל וברכתך ממילא הזכרת בעצרת מציא עניות ועניות כתיבה דל' כי מחו כ"הא המצקסים ל' ובאמת לא מחו כדאי' דר' ס"ד אלא שהענו ולפי שהזכרת ש"ט לבטלה גורם מיחה לכך המחירו שפ'י' השומע נדוי אם לא נדוהו. וקסה חני' שהענו דלמא נלטרעו כד' נדרים ס"ד מטרע כמת? וחרני חוס' ע"ז ה' דהא עמדו בקרב כל ישראל ואי דנתרפאו במ"ח (רבה נשא פ"ז וסיר ס"י כ"ה) בעגל חזרו למוס. ומקסים בנגעים פ"ז בפרות שהיו קדם מ"ח טסורות דכ' אדם כי יבי' ולא מה שכבר הי'. ואי נתרפאו למאי קרא ואי לסורות ש"ט חזר לרעת זה בעגל לאחר מ"ח כשהי' קודם מ"ח שלא תטמא הא כתבו ש"ט חזר לא יוכלו לעמוד בקרב ישראל (ודומק גדול לומר אע"פ שנתרפאו במ"ח סו"א שדיים כמטרע שנתרפא ועדיין מטמא עד שגלה ועבל ואסור בקדשים עד שיביא קרבנותיו, וזה ממשט ומקרא אדם כי יבי', ולולי דבריהם הייתי אומר דמתני' בנגעי' לא ס"ל דאף מטרע נתרפא דבמכילתא יתרו לא יליף מקרא אלא סומין חרשים ואלמים נתרפאו שהי' נורך בזה במ"ח כדי שיראו וישמעו ויענו, אבל מטרע כיון שלא הי' עומא קודם מ"ח לא נתרפא, אמת ברבה סיר ס"י כ"ה יליף שכל המומין נתרפאו מקרא כולך יפה רעייתו ומוס אין כך, וי"ל מתני' לא ס"ל דבסוסדר' ל"ו וינמות ק"א יליף מה שסוסדר' לריכין להיות נקי מכל מוס וכ"פ הרמב"ם). ודע מ"ש סוריות י' אדם כי יבי' בעור דוקא מן הדבור ואילך, כי יבי' זב חבשרו, מדבור ואילך, ומיר נ"ד או בקבר שלפני הדבור שאינו מטמא באהל דכ' אדם כי ימות באהל, בטולם הפרוש כמ"ש ב"ש שאין נוהגים אלא לאחר שנאמרה הפ' לישראל וכ"כ חוס' ינמות ס"א נזיר נ"ד מה ע' דאי קאי על סזבים שהיו קודם מ"ח כבר אמעטינהו בפר"ע שאין גוי מטמא שני דבר אל בניו וכן מ"א דם נחמטט וכרי מאהל, אלא הפרוש אף לאחר שטמזו בסיו ועדיין לא נאמר פ' לרעת ויביא אינו מטמא וזהו מ"ש בנגעים בפרות שהיו קודם מ"ח טסורות היינו ק' שנתנה פרשיות אלו (אף שר"שי נזיר נ"ד לענין קבר כי מ"ח אבל בהוריות דייק יותר דקאי על הדבור כי יבי', ובגמרא כ' בנגעים דילפיין מד' לאחר כי יבי' בעור משמע מאמירה ואילך) והשתחא ספיר י"ל אף דנתרפאו במ"ח בלרעת חזר בעגל ועדיין לא נאמר להם אלא יו"ד דברות, וקמ"ל קרא שרעת זו א"מ עד שנאמר אדם כי יבי' ומכאן ואילך. והשתחא ודאי קסה על חוס' אף שנלטרעו אחר עגל אינם מטמאין. וי"ל שאחמוסגז"ל הקסה בילדותו על רש"י מלכים ב' ז' שפרש ארבעה אנשים היו מלטרעי' פחה הס' כד' מחוך לתחוס מושבו, שומרון לא הי' מ"ח מיתות יב"ן שהרי עמרי בנה איתה, ומלטרע א"מ, אלא מ"ח מיתות יב"ן? והשיבו א"י הגמז"ה ליב ק"ב ז"ל למ"ש הרמב"ם בנגעי' אינם באי' לסבת הפסד לימות שהרי כגרים טמא ופרח בטולו טסור, אלא שאין כאן לרעת טבעית, אלא מטמא מגז"ה כמו שאר ד' הבאים על חטא כשעיר הכשת' פרה א' ופרי' ושעירי' בסר', אבל לרעת טבעית לא חכר בחודה ואינו מטמא, רק להיות מוליד עפוס חויר ומולאת בגוף וגם ארמיים משלחין מלטרעי' כאלה כמ"ש שלחתי אליך נעמן ואספתו מלרעתו, וגימזו נתקלל ל' נעמן חדבק כך היינו לרעת טבעית לכך נשלח חוך לחומה ורש"י לא כ"כ אלא לדמיון (ולת"י ורד"ק מלכי' ט"ז מדין חורה נשלחתי כי כרך גדול הי' מיומי יב"ן והוא חזק שבנין וקראו שמרון ע"ש אדון העיר בחלם, ואף לסוסדר' ק"ב עמרי הוסיף כרך גדול י"ל ע"פי סילקוט שהוסיף עיר גדולה בישראל אחר כשם שירושלים למלכי יהו' כך שמרון למ' ישראל, לפ"ו היו עוהגין כירושל'י' שוה מטרע כדי לדמות לה וקראו שמרון בגימ' ירושלים). ולפ"ו כך פרוש החוס' אם כי מחו כל האנשי' פרושו מלטרעי', ודאי אין הכוונה לרעת החורה בכגרים, לרעת זה אינו מאוס בעיני פרעה ויש לכסותה ולבוא אליו ולהבאים ריח משה, אלא לרעת טבעית שמחיקין אף א"הט כמ"ש בלרעת נעמן ועל ל' טבעית כזו אמרו בסוסדר' מ"ו שחשוב כמת וכך הי' לרעת מרים שכל בגוף נלקס, ובלרעת זו ודאי לא יוכלו לעמוד לפני פ', וע"ז כ' שא"א שהי' להם לרעת זו דאף אי נתרפא במ"ח חזר בעגל ואיך עמדו בקרב ישראל, הלא אף האומות מרחיקין מז' עפוס כהו, ואין זה ענין למ"ש בנגעים בפרות קמ"ח א"מ דזה בפרת כגרים ולא חולה ולא מוס טבעי ולפעמים במקום שיכול לכסות, ואין נורך להתרפאות במ"ח כיון שאינו מטמא. ט כל שבקשו לענוש בא עוני או מיחה ש"מ שוין. י בנדר הוא אינו מיחל אבל אחרים מוחלין לו, נדוי שאינו. יא לומדין גמרא זו הלכתא, ומי זה משנה וכר"ף אבל רש"י ל"ג הלכתא אלא מחלק בין תני לתני ללומד לעלמו או לאחרים

ספר האשכול, הלכות מועד קטן ואבלות.

דרכים ויהב שלמא א עד דמקלע יו"ד דתני הלכתא. ידע מאן שמתיה ב מהו דלישרי לוי? אמר רבינא לשמותיה שויה שליח משמיא, למשרי לא. שמתיה ושרי לוי בחלמא מהו? אר"ח כשם שא"א לבר בלא הבן כך א"א לחלו בלא דברי בטלים ג א"ר הונא ד באושא התקינא אב"ד שסרח אין מנדין אותו אלא אומרים לו הכבד ושב בביתך ה. חור וסרח מנדין אותו מפני חלול ה' ופליגא ארשב"ל דאמר ת"ח שסרח אין מנדין אותו בפרהסיא שנ' וכשלת היום וכשל גם נביא עמך לילה, כסהו כלילה. ובירוש' ו אר"ח שמעתי שאין מנדין וקן אא"כ חטא והחטיא כירבעם ב"נ. אבל ודאי מלקין אותו בצנעא כדא' בירוש' ו כ"ג שחטא ונשיא שחטא מלקין אותו בפני ג' ולא בפני ב"ד של כ"ג שלא יתבוה בפני רבים וקרא אטר כסהו כלילה ומוקמינן לה את"ה ח. אמר ר"פ חיתו לי דלא שמתיה ת"ח מעולם, וכי מחייב שמתא היכי עביד? כי הא במערבא אימני אנגרא דצורבא מרבנן ולא אשמתא. מאי שמתא, שם מיתה וי"א שמטה יהי, מאי שפורי מן שנפרעין ממנו, מאי תברי י תברא בתי רמי יא.

מו. אבל שחל ו' שלו שבת ערב הרגל יב מותר לגלח במועד, כיון דו' שלו שבת אנוס הוא דקיי"לן כאב"ש מקצת היום ככולו ויום ו' עולה לכ"ז לכ יג, וכל אלה שאמרו במתני' שמתיה לגלח במועד מותרין לגלח בימי אבלן, וה"מ כשתכפוהו אבליו יד אבל בלא"ה לא, ושאר כ"א שכתפוהו אבליו והכביד שערו מקול בתער ולא מספרים טו ומכבס כסותו במים אבל לא בנחר ואהל, ומותר לרחוץ כל גופו בצונן, דכשמתו בניו של ריב"ת טו רחץ בצונן כל ו' ואוקימנא כשתכפוהו אבליו, והאי תכפוהו אבליו מכבס במים תוך ו' איירי דלאחר ו' אפי' לא תכפוהו מותר, דבל' לא אסרו אלא גהוץ ותספורת, אבל לא תכפוהו אסור בו' אף במים. ובירוש' יז ר"ש בעי וכי מותר לכבס בו' במים? התיב ר"ח תני' אלו דברי' שאבל אסור כל ו' גהוץ ותספורת, בתוך ל' נמי? אלא כשתכפו אבלות, הדא אמרה שהוא אסור, פי' ע"כ ברייתא דלא אסר' בו"ן אלא גהוץ ותס' ככתפוהו מיידי ולהכי מותר במים, ואין לדייק מזה שאחר ו' מותר בגהוץ ותספורת יח אלא בל' נמי לא הותר אלא להקל בתער יט. ויש שאומרי' מתניתא בו"ן איירי אבל בלמ"ד כשתכפו אבליו מותר בגהוץ ותספורת כדמשמע בתוספתא כ וג' בירוש' הדא אמרה שהוא מותר פי' בל' מותר גהוץ ותס'. ול"מ כן בבבלי דברייתא כל שמתרין לגלח במועד מותרין לגלח בימי אבל מוקמינן כשתכפו אבליו ושרינן גלוח כסדרן אפי' בו"ן ועלה פריך בעלמא נמי אי תכפו אבליו מותר דתני' תכפוהו אבליו מקול וכו' ולישני הכי בעלמא תכפו אבליו מותר לספר . . כא. מותר ליטל צפרניו במועד וכן באבל כב דקיי"לן כר' יוסי, ומעובדא דפינתם ושמואל נ' דאף בו"ן מותר, ול"ש דיד ול"ש דרגל, ודוקא בשיניים ולא בגנוסתר כג' שהוא דרך קשות. והרב ריב"ז וה"ג כ' דוקא תוך ו' אסור בגנוסתר אבל תוך ל' אף בכלי שרי, וה"מ בימי אבלו, אבל במועד מותר בכלי. וכ' הגר"צ איכא מ"ד במועד בכלי אסור דהא רב שימי קאים קמי' דר"ו כבי כנישתא בח"הט ושקליניהו לטורפא בשיניו וורקיניהו, ומדאמר בשיניו ש"מ בכלי אסור, ואנן לא ס"ל הכי מדאמר ש"מ מר"ו תלת, מותר ליטל צפרנים בח"הט, וש"מ אין בהם משום מאוס ליטל בשיניו וש"מ מותר לוורקן, והול"ל ש"מ ד' ש"מ בכלי אסור, מדלא אמר הכי ש"מ בכלי נמי שרי והא דשקליניהו בשיניהו, דבי כנישתא ליכא גנוסתר, ולהכי אמר בי כנישתא כי היכא דלא חנמר מיני' דבגנוסתר אסור. ויש להשיב דאיתרא קמהדר ואסורא ידעינן . . כד כ' הגר"צ הא דאמר מותר לגלח שפה במועד ולא מפליג בין מעכב אכילה לאינו מעכב כדאמר ר' אמי ש"מ הלכה כרב כה

דאמר

נחל אשכול

לאחרים. א כיון דיהב שלו ומחזיקין לו וכאלו היתירו יו"ד. ב אם איש יודע לו נדוהו צמלוס ילך חללו להחיר לו. ג שחא סתרה דברי' ב' טלי. ד מ"ק י"ז. ה מלכים ב' י"ד תכבד אם לא חלל. ו פ"ג ה"א, ומה"ט פסק הרמב"ם כרשב"ל, וכ"מ כ' שר"ל יותר מרי תלמודא מרי' או"א, וליחא לגרסתנו. מיהו בירוש' פריך ר' יעקב מהא דדוגמא הסקוה צפ"ה דעדיות דנד לעקביא וי"ל דר' יעקב ס"ל דעקביא נדוהו, אבל לר"י מ"ו שעקביא נתנה חלל אליעזר צ"ח שפקק צנטי' איכא למימר דלחו ת"ח הוי, או מפני שעמד צפקוקו כדא"י שלחו צ"ד וסקלו ארונו וכו"ג גבי ר"א צצ"מ נ"ט שלל לשרבות מח' בישראל. ז סנהדרי' פ"ב ה"א. ח ר"ל דל"ל דירושל' דוקא אכבוד כ"ג ונשיא חס ולא חת"ח סהכ' וכשל גם נביא עמך לילה כסהו כלילה דרש חת"ח . ט למה חוקטין צט' כשמנדין. י חוקטין סברים ולא תקיעות ר"ן, ורש"י למה תקיעות וס'. יא משפיל ומשבר צתים רמי'. יב מ"ק י"ז ע"ב. יג סס. יד שבא מו"ה"י ולא הי' פנאי לגלח ואורע צ' אצלות זא"ה, אז מותר לגלח ולכבס כדרכו, כך הבינו ר"הפ אבל מרדכי סי' תתע"ג אם צא מו"ה"י ותכפיו וצנטי' חל הרגל מגלח צנטי' כסדר, אפשר כמ"ד בירושל' סוף ה"א, מ"ד מותר צט' סס רגל. טו פרושו צצ"י סי' ש"ך, ול"י דצומנס לא גלחו רק הראש והשאיירו תמיד סערות קטנות לכסות הראש שלא יראה קצרה ונוח לגלח צווג ומספרים כמו שאלו עושין מצתער, והוי תער שנוי. טז תענית י"ג. יז סוף ה"א ומשיבס. יח דמ"ס צו' אסור צגהוץ ותס' צא להשמיענו דצמים מותר וכן בתער. יט וכ"מ י"ד סי' ספ"ט וש"ך. כ פ"ב. כא ל"ל: תוך ל', אבל כל אלה דמתני' תכפו אבליו אף צו' מותר, חלל ודאי אי הותר צל' צלל שנוי כשתכפו אבליו צו' נמי הותר, ואי צו"ן די צמקיל צתער צל' נמי די להקל עליו. כב דף י"ח. כג ככלי, גם ר"ף כ' צשינו מותר תוך ז'. וכצנ"ו ח"ג היתר ליטל לפרנו צצכין אם מותר קלת צצכין וחא"כ נוטל ציד או צשינו, ואין לסמוך ע"ז חלל לאחר ז' מאחר שריב"ז וה"ג מחזיקין תוך ל' אפי' ככלי. כד ל' לפרש ע"פי מ"ס י"ד להוכיח מחוס' י"ח ד"ה ובגוסתר דס"ל צמועד אסור בגנוסתר סכ' דה"ג פסקי צאצל כר' יוסי ומסתבר להו אפי' ר"י אסור בגנוסתר תוך ז"ן דומי' דמועד, וסק' מהר"ש סא מהיכין פסיקא להו דצמועד אסור? וי' דמדר"ו שקל צמועד צשיניס, ש"מ ככלי אסור, ומ"ס רי"ף דא"כ הול"ל ש"מ מדר"ו ד' דאסור ככלי, י"ל דרב שימי תלת להחירא קאמר ואסור גנוסתר צבר שמת מרב דאמר סתם ובגוסתר אסור, וה"ה צמועד, וצזס תצין. כה נוסחתי אצובל ספרא משמי' דר"פ. ור"אש כ' צצס כרצב"ד כיון דר' חמי פליג ארצ דוקא ספה המעכבת מותר, לא קיי"לן כרב חלל כר' חמי דצתרה, ותמה עליו שגאוני' כ' דוקא מצאני ורבא ואילך הלכה כצתרה וטור צשל סופרי' אזלינן אחר המוקיל? וי' שרצב"ד הי' לו נוסח ה"ג ונוסחתי שאתר ר' חמי גרסינן א"ר נחמן צר יחמק לדידי הכל כספה המעכבת דמי ופרש"י אינינא דעתאי, משמע אי לא"ה אסור. ור"אש כ' צצ"מ פ"ג סי' יו"ה ותוס' צצ"מ ח"ו ע"ב הלכה כרנב"י אפי' לגבי רבא דהוא יותר צתרה דהוי תלמיד דרבא. וא"כ מ"ס רצב"ד קיי"לן כר' חמי

ספר האשכול, הלכות מועד קטן ואבלות.

דאמר שפה מוויית לוויית אפי' אינה מעכבת אכילה. ובהלכות א רב אמר שפה מוויית לוויית, הנחה ב כל שמעכב אכילה, א"ר א בשפה נמי כל שמעכב, אר"נ בר יצחק לדידי כל שהוא כשפה המעכבת, פי' שפה היא למעלה מפתחה הפה ומגיע' מוויית ימין עד וויית שמאל של פיו, ומכאן ומכאן בסוף הוויית והוא חוץ לפה קרי מקום הנחה, שצריך להניחו ולא לגלחו במועד אלא מה שמעכב עליו אכילה כגון כשארורך הרבה ונכנס לפיו יגלח מה שמתרבה עליו, אבל בשפה יכול לגלח אף מה שאינו מעכב, ולר' אמי בשפה נמי אינו מגלח אלא המעכב ומר' נחמן נמי ג משמע הכי והלכתא כותיהו. ודאמר שפה התיר להם במועד איירי, דבאבל אסור כדחני' ד אסור בנטילת שער אחד שער ראש וא' שער וקנו וא' כל שער שבו, וראי' ממפיבושת לא עשה רגלו ולא עשה שפתו ש"ס סימן אבל הוא. ובהלכות ה תתיר לאבל לגלח שפה בל', אבל לא בו', משמע לי' הא דאמר שפה התיר באבלות נמי איירי ותוך לי'. ואנן לא ברירא לן חלוק באסור גלוח בין ו' לתוך לי', וגם רבואתא ס"ל ו' אבל תוך לי' אסור לגלח השפה. ואלו מכבסין במועד הבא ממד"הי ומכית האסורין ומכית השבי' ומנודה שהתירו לו ת', ומי שנשאל לח' והותר, ומטפחת הידים ומטפחת הספרים ומטפחת הספג ז והובין זוכות נרות ויולדות וכל העולים מטומאה לט', ושאר כל אדם אסורין ח, ודקתני וכל העולים לאתווי בעל קרי וב' כחם שמצאה במועד. מי שאין לו אלא חלוק א' מותר לכבסו במועד, ובירוש' ובתלמוד חרי, דיהא שלח חר ולבש חר, פי' שבא למעט שאם יש לו ב' יכול ללבוש א' בעי"ט ולפשוט השני ולכבס בעי"ט, ואין מתירין לו לכבס במועד ט. ואע"ג דבגלות לא מחלקינן בין אונם למיוד כיון דלא מוכח מלתא י הכא אמרינן בנמ' אזורו מוכיח עליו, פי' הגאון כשפושט חלוקו ע"כ מתעטף במקטורין יא שלו ומסלק האזור מן החלוק וחוגר בו ומכבס חלוקו, בזה מודיע לכל שאין לו אלא חלוק א' יב. והא דאמרינן דמתירין לכבס הבא ממ"הי וכו' אע"ג דאי' לי תרי ומטנפי, ומ"מ אסור לו לכבס יותר מא' יג. ובירוש' בגדי קטנים שרי לכבס דהוי כמי שאין לו אלא חלוק א'. ואמרו משמ' דר"י כלי פשתן מותר לכבס במועד יד ואע"ג דמותיב רבא עליה פריק אביי ולא אשכתן מאן דפליג אר"י ומהא טו. . לאו ראי' קאמר, ואלו כותבין במועד קדושי נשים טז גטין שוכרין דיתיקו מתנה פרובל אגרת שום אגרת טזון שטרי חליצה ומאון שטרי ברורין וגורות ב"ד ואגרות של רשות פי' שאלת שלו כדאי' בירושלמי, וטעמא דשרי איכא דאמרי יז. . הדיוט. וה"ג ורב צדוק גאון פרשו אגרת רשות אגרת שנותן ב"ד הגדול למי שממנין אותו לדין ובל' ארמי פחא דדיינותא כמו שכותב ריש גלוחא לשופט יח וכו' הרב ר' אפרים ודאי כן הלכה שלא יהא אגרת עדיפא מס"ח דחנן אין כותבין ס"ח במועד. ואמרינן בכלל שטרי קדושין שטרי פסיקתא שאם אמר כסה אחת נותן לבנך כך וכך או לבתך כך וכך עמדו וקדשו קנו שהן הדברים הנקנים באמירה יט. אין כותבין שטרי חוב במועד ואם אינו מאמינו או שאין לו מה יאכל כ

הרי

נחל אשכול

אחי דסלכה ככתראי היינו רנב"ס ס"ל כותי'. א ה"ג ס"ל אכלות. ב אין בנוסחנו בגמ' ער"אש. ג ע' לעיל ס"ק כ"ה. ד שמחוט פ"י. ה וכו' רינב"ג. ו וכו' ז"י ש"ן צסס רלצ"ד ורמז"ס, ומ"מ התיר תוך לי' צספס כל המעכב אכילה כיון דרמז"ס לא חסר צסדי' ולרמז"ן אפי' תוך ז"יין שרי. הרי"ף הביא כאן דין לפרטים סורקן רשע כדאי' דף י"ח אצל רנבו וס"ג וסרמז"ס והס"ע השמיטו ועפר"ח קי"ז גם השמיטו שאר דברים שדמו בראשו דלחמרו נכס י"ז ועמג"א קע"ג ס"ק א' שיש ליבש. ז מ' הספרים בגד לחספתר בין כתפיו שלא ילכלך צסער ומיירי צבא מומ"הי וכו' המותרים לגלח וצירוש' מ' שפרשו מטפחת ס"ח, מט' הספג מנבין בו כסולא ממרחן. ח צמסס ח' ג' וד' לא תני ושאר כ"א אסורין ע"כ ל"ל דלא אלטרין כיון דתני אלו ליכא למימר שייר, קדושין ט"ז ע"ב ועתוס' כתובות כ"ט ד"ס על הכותית, וקסה למה מסיים סכא ושאר כ"א? וי' כיון דקתני וכל העולין מטומאה לט' דמרבין עמא מת ומלרע כמ"ס הר"ן הו"א צעל קרי נמי, קמ"ל דוקא הכך דטומאתן זמן ארוך ומטנפי טובא. מיכו רנבו ס"ל צסמוך אף צ"ק וכו' בג"מיי צסס רנבו, וצ"י פסק ליתיר צכחס ולא לצ"ק וגם הר"ן לא הזכיר קרי וט"ס אפשר מטעם זה. ט וכו' חוס' י"ד. י כד' דף י"ד. יא מעיל, צכח קי"ט. יב כצ"י אין זה תנאי שצריך אזור על לבשו צסעת כבוס אלא כלומר כל העומד צמקטורין וכבוס ידוע שאין לו חלוק עוד ואזורו מוכיח פי' צמקוס אזור על החלוק רואים צעתס האזור על מקטורין אצל העקר מקטורין שלו ולכך לא הביאו רי"ף ור"מ אזורו מוכיח. מיכו לתוס' תענית כ"ט ולרש"י מולין ק"ט ולר"ח ולרע"ב איירי דוקא צעומד ערוס ואזורו צמתני. יג ופי' בגמ' אע"ג דלית לי' תרי, היינו שאין אומרין שהי' יוכל לכבס ח' קדס יו"ט אלא מתירין לו, כיון ססי' צמ"הי לא נייה לי' וכו' סרלצ"ד תרי לא יכבס. יד לרש"י דליכא טרמח כ"כ, וי"א חוסס דמטנפי טובא, טז ר"ל אע"ג דצביי סותר ראי' צר די' ממש סכבסו פשתן ציס של טצריא חלן לימח סצברין ח' עשו אין כוננו לסחור דינו של ר"י אלא דמהא ליכא סיעתא קאמר. טז כשמקדס צצטר דמותר לארס צמועד סמח יקדמנו אחר וגם גט מותר לכ' ליוא צשיירא דחשס תשב עגוה כדבר סאבוד, וסובר סלא ירנח סלסם צלי סובר וחישיין סילך סלוה ולא יחזיר דייתיקו, מתנת סכינ מ', מתנס, מ' צריא, דאי לא כחצ מפסיד המקבל (ומ"ס תי"ט אפי' בכלל מחוסר אמונה לא הוי דמתנת צריא צלא קמין לאו מידי, לעי"ד זה צמתנס מרובה, אצל מועטת ח"ל קמין כדאי' צ"מ מ"ט מודס ר"י צמ' מועטת דסמכס דעתו ואס חחר מחוסר אמונה הוי) פרחצל, סטר סמוסר לצ"ד סכ' מוסר חיי לכס כל סטר סיס לי על פלוני סאגבנו כ"י סארלס והוי כאלו גבו צ"ד מוכו וחיינו משמט; אגרות סוס, סמו צ"ד נכסי לוס למלוה ובלא כתובס סחס סילכו העדים; אגרת מוין, חון צת אשתו וכן צבי' חליצה ומחלן סחס סמח ילכו העדים וסמח תצ"א צ' סערות אחר המועד וח"ר לחאון; סטרי צרורין, זה צורר לו דיין ח' חס דצ"א לססקיט ריבס ואס לא יכתב סמח יצוטל, כ"כ כל חמפ' וכן רש"י צבי"ף, אצל בגמ' פרש"י סצברו צ"ד חלק לוס וחלק חס, ותמס צמח"א מדוע סנה טעמו ממש ספי' צ"ב קס"ח וצ"מ כ', ועוד קשי' לפרוסו צכלל גזרת צ"ד הוה דחן צסיפא? ואפשר דסצר צרור דייניס לזמן קצר אין לסכות צפרטו סהדיעו לדייניס; גזרות צ"ד, ססקיס ספסקו. יז ל"ל מפני שאינו מ' אומן אלא מ' הדיוט כמ"ס סרמז"ס שאין אדם חסר צחקון, וא"כ לריך לסיות לרך המועד כמ"ס תי"ט דאפי' מ' הדיוט לא שרי צלא"ה. יח רש"י פי' לוי ססלטון. יט וא"ל קמין והכתיבס סלא יסכת. כ סלוה לריך למעות והמלוס חיינו מחמינו או ססיפר לריך לססתכר צכתיבס סלמתי'.

סכ"ג

הרי זה יכתב. אין כותבין סת"ם במועד, ואין מגיהין אות א' אפי' בספר העזרה א והלכתא טוה אדם תכלת לציצתו בין באבן בין בפלך ב וכותב ת"מ לעצמו וכן מותר לכתוב ולמכור לאחרים כדי פרנסתו, פי' שיהא לו פרנסתו בריוח ביו"ט, דאי באין לו טה יאכל מאי רבוחא כל מלאכה שרי' ל'. ודלא התירו לכתוב סת"ם במועד מפני שאינו יכול לגמרה ואין בחסרה צורך המועד ג חני' ד כותב אדם חשבנותיו במועד ומחשב יציאותיו ומקבלין קבולת למוצאי מועד אבל לא ימוד כט"ש למעלה ה ולצורך המועד הכל שרי' ו.

מת. קיי"לן כר"ג וכאב"ש ז לפיכך הקובר מתו שעה א' קודם הרגל או ר"ה או י"כ טבטל ממנו גזרת ז' מפני שאמרו שבת עולה ואינה טפסקת והרגלים טפסקין ואין עולין ח, ואם חל ז' שלו בעי"ט מגלה בו דמקצת היום ככולו ועולה למנין ז' ולמנין ל', ואם לא גלח בעי"ט מותר לגלח אחר הרגל, וכן לענין יום ל' אמרינן מקצת היום ככולו ט, וכן הא דאמרי' י אבל בגי' הראשונים אסור במלאכה אפי' עני מתפרנס מצדקה ומכאן ואילך עושה העני יא בצנעא בתוך ביתו, מקצת היום ככולו. אר"ה אבל שחל ג' שלו עי"ט אסור ברחיצה עד הערב וכ' ה"ג ה"ה אפי' יום ששי יב אסור ברחיצה עד הערב דאכתי לא שלים אבלות דידי' אלא רגל הוא דמפסק הלכך אין לרחוץ עד דחייל רגלא וכן הלכה. איכא דאמרי דוקא לענין רחיצה אסור עד הלילה דאפשר לרחוץ בלילה, אבל כיום דאסור בו' וברגל, מותר לכבס בכל יום מימי ז' כשחל בעי"ט יג. וקובר מתו הרגל לא חל עליו אבלות עד אחר הרגל, ונקט ו"י מו"ט האחרון, אע"ג דלא נהיג בו' אבלות עולה למנין ז' ולא נקט בתר הרגל אלא ז' מימי יד, ואם מת לו טה ביו"ט אחרון כתבנו למעלה טו. הרגל עולה למנין ל', כיצד קברו בתחלת הרגל מונה ז' אחר הרגל, ומלאכתו נעשה ע"י אחרים ועבדיו עושין בצנעא ואין רבים מתעסקין בו שכבר נתעסקו בו ברגל, והרגל עולה לו למנין ל' טז ואפי' קברו ברגל, דמצות ל', פי' אסור גלות נוהג ברגל, שהרי אסור לגלח בו. בעי מיני' מר יוחני יז משמואל יש אבלות בשבת, א"ל אין אבלות בשבת. חני' כל ז' קרע לפניו, ואם בא להחליף מחליף וקורע, ודוקא על אביו ואמו, ועל שאר קרובים אם מחליף אינו קורע, בשבת קרע לאחריו, ואם בא להחליף מחליף ואינו קורע, וחוי לן דהאי כל ז' קרע לפניו נמי באביו ואמו, ובשאר קרובים בחול נמי מותר להחזיר קרע לאחריו יח מכ"ש דמותר להחליף. וכ' הגאון הא דאמר מחליף וקורע אם החליף תוך ז' כל בגדיו ט"ט אינו קורע אלא בגד עליון לחוד. ובירושלמי יט פליגי אב"ק ואמרי כולן צריך לקרוע וכל אותן קרעים אינו טאחה כר' אושע'י, ולא אמרינן בהא הלכה כמקיל באבל דאבלות לחוד וקריעה לחוד כ. אמר שמואל פח"ז חובה, פי' פריעת ראש בשבת שמסיר עטיפת אבל, וחורת קרע לאחריו, וקופת המטה, נח"ד רשות, פי' נעילת הסנדל, חשמיש המטה רחיצה בחמין כא, ואר"ו ל"ש דפריעת ראש חובה כשאין לו מנעלי' ברגליו אבל יש לו מנעלים מוכיחין עליו והוי פריעת ראש רשות, ומסקינן דברי' שבצנעא ככסוי ראש רחיצה ות"מ וכיוצא בהן נוהגין בצנעא כב. — נהג אבלות יום א' לפני עצרת ועצרת נחשבין כיו"ד כג כיון דעצרת יש לו תשלומין ו' לקרבן שני' בתג המצו' בח"הש ובח"הם הקישן הכתוב, ור"ה וי"כ דינם כעצרת, דהקישן הכתוב אלה מועדי ה' מקראי קדש הושוו לקדושה כד, יום א' לפני החג והחג וש"ע שהוא כרגל בפ"ע הרי כאן כ"א ול"צ למנקט

נחל אשכול

א טכ"ג קורא בו ז"ה סכ. ב דף י"ט זאבן הוי טעוי. ג וכ"מ מרמז"ם ולפ"ז במקום שאין סת"ם חזאי שרי להגיס ולגמרה כח"ס ז"י. ד תוספ' מ"ק פ"ג, הטעם שמה יסכה. ה דף 148. ו כדאי' יג מוכרי פ' כסות וכלים מוכרין זנוטא וע"כ לריכין לחוד ולמוטא. ז י"ט. ח קובר לפני שבת אינו מצטל, ששבת עולה לזי"ן דלא כ' בי' שמה ודברים שזנוטא נוטגיין, אבל ברגל אסור לנהוג אבלות לכן מפסיק ולהכי גס איפכא, אם קבר מתו ברגל אין עולים ימי הרגל לו' אבלות ונריך ז' אחר הרגל. ט אפי' מחן דפליג ביום ז' מודה. י כ"א. יא זגמ' לל כ' העני, אבל הג"מיי מביא שאב"ד ס"ל דוקא עני. יב לרש"י דוקא יום ג' דסדר ג' שלמין צענין, ולה"ג ורי"ף ל"ל דנקט ר"ה זמל ג' אסור עד הערב לרבוחא, אף דג"י ראשוני' עקר אבלות ומקלח היום ככולו א"כ כבר עבר העקר, מ"מ אסור, אבל לרש"י ימים שאחר יום ג' קילי. יג כיום אפי' זמים אסור כל ז', אבל חרף ל' שרי לכבס וללבוש המכובס זמים (אבל בגד מבוטח אסור ללבוש אע"ג שמוחר לגסן זל) והכא שאסור לכבס ברגל, סתירו צע"ט. יד כיון דיר"ט שני מדבריהם, וק"ק הלא אין זו אבלות ואמרי' צמ"ק י"ט למנין ז' לא קמבעי' דלא נהג ז' ברגל? ולהכי דס"ל צסי' חקמ"ח דבר שזנוטא, אי חשמיש רחיקה ת"ת נוהג ברגל א"כ נחשב אבלות דזנוטא כיון דאין בקיאיין בק"ד ויר"ט שני כחול כח"ס רמז"ם פ"ז דת"ת ועלמ"מ (אע"ג דבי"ט א' לא נחשב האי דזנוטא לאבלות) אבל לרמז"ם דאפי' נזנעא א"י ציו"ט? ואפשר כיון דראוי לאבלות אלא שחמישים אמרו שלא לזול בו ע"י אבלות, והוי כאלו לוו לזול באבלות ביום זה וקיי"לן זול ביום א' א"י להשלים ומונה ז' מיום א' כדא' סי' של"ו, ועבג"מיי להרבה מראשוני' לא נמנה יו"ט ז' ליום א' דאבלות, מרי"ף ורמז"ם משמע יום ז' דר"ה לא נמנה לימי אבלות עטו"ז של"ט. טו דף 153 פלוגתא אם חל אבלות. טז היינו שמונה ל' משעת קבורה. יז כ"ה, וגרסתו ר' יוחנן ל"ג, אע"ג דמנינו ששלה לו שאלות חולין ל"ה וע' קל"ז מ"מ לא מנינו מפורש ששאל פח"פ והסיב לו גס לריכין לדחוקי כח"ס חוס' שסיב אינו נוהג והוא ס"ל שזנוטא נוהג. יח דגמ' מוקי הברייתא בכבוד אביו ואמו. יט ספ"ג דמ"ק בר קפרא ס"ל העליון חייב בקריעה אם מחליף והעליון אסור לאחות. כ דף כ"ז ע"ב ואי קסי' מ"מ ד"ס הוא ואלוין בתר המקיל, ע"ז ז', כאן פליגי רבים אב"ק וס"ל אין מאחין וכ"כ רמב"ן בדין דדף כ"ז בקריעה דרבנן לא אזלין להקל אי רבים פליגי איחיד אבל זאבל אזלין כדאי' מ"ק כ' ותוס' ערובין מ"ו וע' יד מלאכי שהביא הכללים, ולא זכר מ"ס תוס' כ"ד דלא אמריין הלכה כמקיל זא' אלא בזמלוקת חנאי' ולא בזמוראים, והוא הביא חשו' הג"מיי דוקא באבלות ז' ולא בלמ"ה, וי' דזה דעת יחיד הרשב"ד דס"ל הספורת דאו', וה"ג י"ל לדעת הגאונים' ביום א' דאו' לא אמריין הלכה כמקיל, אבל החוס' ערובין מ"ו כ' אפי' יום א' מ"הת אמריין ה' כמקיל כדמוכח מצבורות מ"ט וכן דעת הגאונים, ולטעם שכ' דף 152 סגו"ס הוא כל היכא שאין חזאי ז"ק אין אבלות, אין ראוי מצבורות לודאי בר קיימא וספק צענין אבלות יום א'. כא פניו י"ור צמחין שהוחמו מע"ס. כב וכ' פוסקי' לדין עטל סנדל צננת דמידי דפרהסיא הוא. כג ומוסיף י"ז יום ושלמו ל' ויו"ט ז' עולה למנין י"ו. כד ר"מ נמי איקרי מועד, שבות

ספר האשכול, הלכות מועד קטן ואבלות.

למנקה אחר החג אלא ט' יום ומקצת יום ט' ככולו. ואם נקבר קדם י"ט ולא הספיק הומן לקיים מצות ו', כגון בכפיח חמטה או חליצת סנדל, כיון שלא קיים כלל הוי כדיון קובר מתו ברגל וצריך לקיים ו' אחר החג, ובימי הרגל אינו נוהג אלא דברי שבצנעא כמו בשבת כדאר"ו בכתובות א' אע"ג שאין אבלות בטועד דבר שבצנעא נוהג וכ"כ בהלכות. ל' יום סנ"ל מבני אהרן כחבנו למעלה ב, אבלות ו' מנ"לן דכ' והפכתי חגינם לאבל מה חג ו' אף אבל ו', ואימר עצרת דחד יומא ואקרי חג? אין איחקש להאי ולהאי שמועה קרובה איחקש לחג, שמועה רחוקה לעצרת, דשמועה רחוקה א"נ אלא יום א' שני והפכתי חגינם לאבל ואשכחן עצרת דאקרי חג וחד יומא הוא ג. אבל בשמועה קרובה נוהג ו' ול', וקרובה היינו ששמע תוך ל' ד יוים שמועה ק' יש בו כל חומרות יום א' דאבלות ה' רב בר אחוה ובר אחתיה דר"ח הוי ו' כי סלק רב מבבל, שדרו שם אבותיו, לא"י, אמר ל' ר"ח אבא קיים ו' אמר ל' אימא קיימת? אימא קיימת א"ל אבא קיים? אמר ל' לשמע'י תלוין לי מנעלי והולך כלי אחרי לב' הטרחין, ש"מ אבל א' בנ"הם ה' ושמועה ר' א"נ אלא יום א', ומקצת היום ככולו ט. ואף באב ואם שמועה ר' אינה אלא יום א' י. שמע ש' קרובה ברגל ולמוצאי רגל נעשה רחוקה עולה לו ואינו נוהג אלא יום א' בלבד פ' שעה א' במוצאי רגל וכן שמע בשבת ולמ"ש נעשה רחוקה א"נ אלא יום א'. ומסתבר דנוהג ברגל ושבת דברי' שבצנעא כיון דעדיין ש' קרובה היא. שמע ביום שלשים כ' בעל ה' והגר"צ שנוהג ו' ול' כאלו שמע ביום כ"ט וו"ל: איכא דאמרי שמועה ביום ל' כש' ביום ל"א, וא"נ אלא שעה א', ואיתלי בהא דר"א יא' הכל מודים לענין אבלות דיום ל' כלפניו דאמר ש' הלכה כמיקל באבל, וקסברי יום שלפניו יום ל"א הוא וגמרי' מיני' ליום השמועה. ושעות הוא דההוא לענין נפל אחרת כדאמר רשב"ג כל ששהה ל' אינו נפל ואמר ר"א אם מת הולד ביום ל' כאלו מת ביום שלפניו שהוא כ"ט ואינו מתאבל מדאמר ש' הלכה כמיקל באבל, ש"מ לקולא אר"א לענין אבל

נחל אשכול

שבועות י', מקרא קדש לא חיקרי שאין בו מניח מיוחדת ליחיד. ובגמ' לא מזכר טעם זה לר"ה וי"כ, וע"כ לריכין לטעם זה, דמ"ס הר"ן דשבת עולה ואינה מפסקת שלא נאמר בו שמחה ודאי ניחא ר"ח דגזי' נמי לא כתיב שמחה, ע"טור ת"כ, אבל לא ניחא ר"ה וי"כ דגזייהו נמי ל"כ שמחה. ולטעם רבנו ל"ל טעם היקש חג המזלות דלחומר בגמ' לענין דשבועות נמשך לו' דמחלה מועדי ה' מקראי קדש ידעיין ועקרו צעיין לענין חסלומין דקרצן ואגב נקטיה גמ' גם לענין אבלות. ומ"ס הר"ן דשבת ל"כ שמחה אט"ג דבספרי וציוס שמחתכם אלו שבתות, מציוס דרש כמ"ס ז"ר, ולהכי א"ל בהפטרס לשאון ולס'. א ד', ולא כדעת רמב"ם. ב דף 152 ובגמ' י"ט וכ'. ג נוסחמו משוכם, וג' רבנו כשאלות ויחי ופרשו חגינם לשון ר', משני חגיגים דבר מד ח', ומד דיוס א', ומסתבר דחד אשמועה ר', ולנוסחמו אינו מיושב. ו' ח' חוס' בירושל' (ה"ה) רנה לילך מויעם לאציו א' ז"י, ומפרק דלא ילפיין מקדס מ"ח. ובשאלת של' תמה דכתובות כ"ז יליף מחשב הניערה אחנו ימים נותני' לב' יצ"ח, ואין מערבין ש"כס יליף בירוש' ממלה שבוע זחח וצנימות מ"ד שסה י"ס ולא ילדה חייב לגרסה מומקן עשר ש' לשבת אברס, ויבמות ס"ה מותר לשנות מפני ד"ס מאבין ליה לפני מוחו, וחמים ק"ח יליף ויבן נח מוצא ויעל דאין חייב מוסס העלאת חוץ עד שיעלה לראשו ש"מ, ואינו אוסיף מחוסר אבר אסור לב"ג מכל המי, ע"ז מ"ו, מותר להחניף הרשעים שהשעה מ"ל מני ראיחי א"פ כראות פ"א, הוטה מ"ח, ודרי' בעת לרה מוידר יעקב עתים ריש חולין, שמיטת ק' צעי כלי מויקה את המחלכל זכמים ל"ז וכנהה וכנהה? אבל העקר כ"ל מה שטעה יוסף לכבוד אציו אין ללמוד ממנו שלא ע"פי הסס אלא לכבוד נגיד גדול עסה, אבל מ"ס לזן חשב הניערה אחנו לחמר שנתארסה, אי לאו דגם צבית האצות ה' מנהג, החיך יחנף כולי האי לעכב אשח רעסו וחליעזר תלה הדבר ברנונה, ואס לא ה' מנהג ראוי וכיון שלא לערב ש"כס, חיך יוכל לעכב רחל שבוע א', ואס לא הדיון מי שסהה י"ס ולא ילדה לריך לישא אחרת, למאי נ"מ כ' תורה מקץ י"ס לשבת אברס צארן, מאי איכפת לן. ובענין דרכי מוסר החקוקי' צלב סולך תמים הרחפת סקר ומנופה שהשכל נוחן מדה גדר וגבול, ודאי יש ללמוד מהסודי דור שקדס מ"ח מתי מותר לעבור הגבול, ואס יעקב איש תס החניף לעשו בעת לרה ואחי יוסף שהתורה משבסם ולא יכלו דברו לכל, שלא דברו א' צפה וא' צלב, סיוו בעצור השלו', ודאי אין אסור צדבר, ונח שהקריב ע"פי הסס ונוס לו מן הטבורים ומן המי ולהקריב צמוצת, ודאי יש ללמוד, שמצות ה' ה' ומדכ' תורה ויקח את המחלכלת ולא כ' סחס וישלח ידו לשמוט ס"מ לדרסה, ואס נדר יעקב לרית את צוראו ולסריק צרכחו ודאי ניחא לקצ"ס צדור זה, אבל ללמוד מקדס מ"ח מה שאינו נוגע לחק מוסרי ושכלי כגון אבל ז"י, שאין השכל מחייב ז"י, גם לא ל' שהי' צפטס הסיא מנהג כללי, ויותר קריב שהי' חק מלרי' כמו לחנוט אציו מ' יוס, צזה אמריין שאין ללמוד מקמ"ת, וע' רבה פ' ג' דיוסף לאו ספיר עבדי, וע' מעיל דקדק י"ד. ד כ', ויש פלוג' בין האחרוני' אי הני ל' יוס מיוס המיתה או מקצורה נמיין. ה' ר"ל שקורע ואינו מניח תפלין ונוהג צו הצרחה ואס לא קרע ציוס א' קורע חוץ ו' (לאחר ז' אינו קורע על שאר קרובים אס לא קרע צו' דאבלות חוץ מל"זא דקורע לעולם אפי' בשמועה רחוקה כמבואר לקמן). ו' חייבו (אציו של רב) ה' אחי ר"ח מן האב, וגשא חיימא (אמו של רב) אחות ר"ח מן האס, דאציו ר"ח הנקרא אחא ה' לו חייבו מאשתו ראשונה וגשא שניה שכבר ה' לה צח הנקראת חיימא מאיס אחר, וילדו את ר"ח, א"כ חייבו וחיימא שני חורגי' הוי, זה אחי ר"ח מאב וזו אחות ר"ח מאס, וילדו את רב. ראיחי יש שמצויא ראוי נגד ר"ח וס"ג שאסרו נסואי צ' חורגין שנתגדלו יחד מהא דחייבו נשא חיימא? ושבוס הוא דאפטר שאייבו נשא חיימא קורס שנסא אחא אציו אחס של חיימא, א"כ לא נתגדלו צבית א'. ו' מי אבין שהסו אחי? והסיב רב לתס אחס שואל על אחיך שאל על אחי אחוהך אס קיימת וכששאל על אחא הסיב שאל על אבא ולא רנה לומר לו צבדי' שמחו משו' מוילא דבס. ח' אסור ו' הסנדל ידיענן מכתס צרייתות אלא קמ"ל דדי צמלינת הסנדל, וס"ה אס אין מנעל צרגליו די צכפית המ' או בעטוף רמב"ן. ט' אבל אין אומרי' תקנת הלילה ככל היום כולו ע' ש"ה, אבל לר"ן רמב"ן עולה ור"ח צשעת דחק. ובחסו' רשב"ל ח"ג מציא ראיות דלענין יוס ז' ויוס ל' לא אמריין תקנת לילה ככולו, ויש לסחור ראיותיו, אבל המנהג סכריע דלא אמריין קן אלא בשמועה ר' כמ"ס מהרס ר"ב, ולענין יוס כ"ט צשאר קרובים אי אמריין דהוי יוס ל' כיון דיוס ז' עולה לכ"ולכ ע' ר"מ ס"ן. י' אבל מה שאסור צא"זא עד שיגטרו צ"ח ושאלת ש' ושמחה נוהג כל יצ"ח משעת מיתה. יא' צכורות מ"ט.

אבל, דל' כיום כ"ט ואינו מתאבל, הלכך לא מצית לטיטר כיום ל"א לענין שמועה. ואנו חזי לן דההוא מלחא חלי' בשנוי גרסאות. . א והאי דאמרין סת הולד בחוך ל', אפי' ביום ל' אינו מתאבל דוקא היכא דלא קים לן שכלו חדשיו אבל קים לן מהייב לאתאבולי דהא דרב כהנא. . ב. — ובשמועה ר' אינו קורע ג, ולא מצינו שקרע ר"ח שלא אמר אלא חלוץ מנעלי, וחנ' נמי מי שאין לו חלוק לקרוע, ונודמן לו בחוך ו' קורע לאחר ו' אינו קורע דליכא ק' בלא שבעה, בד"א בה' מתים אבל על אביו ואמו קורע והולך. וכ' ב' הלכות אפי' שמע אחר ל' דליכא ו' קורע. והגאון כ' דוקא עד יב"ח, ובירוש' ד' יש קריעה בלא איבול שכן על א"ו אפי' לאחר כמה קורע, שמע אפי' אחר יב"ח. וכל האמור בח"כ שכהן מטמא אבל מתאבל עליו ואלו הן אביו אמו בנו בתו אחיו אחותו ואשתו, הוסיפו עליהם אחיו ואחותו בתולה טאמו ועוד אחותו נשואה בין טאמו בין טאמו, ואע"ג דאיכא תרתי שהיא נשואה וגם אחותו טאמו ה', וכל מי שמתאבל עליו, מתאבל עמו בביתו, כגון אם אביו או אחיו באבלות אע"ג שאין האבלות נוגע לו, בשעה שהוא אצלם מתאבל וכשיוצא אין אבלות עליו כי הא דאמר רב לחייא בר' באנפאה נהוג אבלות, דאשתו היח' באבלות, בלא אנפאה לא נהוג אבלות, ולא אמרו אבלות לכבוד אשתו אלא בחמיו וחמותו לכד, אבל אם מתאבלת על אחר א"צ לנהוג עמה אבלות דחנ' אע"פ שאמרו אין רשאי לכוף אשתו שחתא כוחלת ופוקסת בימי אבלה, מווגת לו את הכוס ומצעת לו הטטה ומרחצת פניו י"ד ובשאר קרוביה איירי, אבל בחמיו וחמותו חנ' כופה מטחו עמה ונוהג עמה אבלות, אבל היא מתאבלת עמו בכל אבלות דידי', דאיהי חייבת גם בכבוד בעלה והכין בירושל' ו', וכן הדין בקריעה שקורעין הקרובים עם קרוביהם המתאבלים שחייבין לקרוע כמעשה דאמימר ז. — ג' בכתובות ח' הרי שהיתה פתו אפיו וטבתו טבוח ויינו מווג ומא אביו של חתן או אמה של כלה מכניסין המת לחדר ט' והחתן והכלה לחופה ובוטל בעילת ט' ופורש ונוהג ו' ימי משחה, פי' לאחר שקברו המת, ואח"כ נוהג ו' אבלות ו' וכל אותן הימים יא' הוא ישן בין האנשים והיא ישנה בין הנשים ואין מונעין חכשיתין מן הכלה כל ל' יום שלא תתגנה על בעלה. ודוקא אביו של חתן ואמה של כלה דליכא אינש דמרח להו, אבל סת אמו של חתן ואביה של כלה או שאר קרובים שצריכין להתאבל עליהם, כיון דאיכא מאן דמכין פעם אחרת לא, אלא קיבור טיד ונוהג חחלה אבלות, ול"ש דאקילו גבי אביו ואמה אלא שכבר נתנו מים על הבשר, אבל לא נתנו מודבן ואין כאן הפסד, והיינו בעיר בינונית, דבכרך אפי' נתן מים מודבן ובכפר אפי' ל"ג מים לא מודבן, ואע"ג דליכא אבלות בו"הט דברים שבצנעא נוהג כברגל, ומכ"ש אם טח לו סת בחוך

ו'הט

נחל אשכול

א בנוסחתי לא חקר בצבורות מרשב"ג כל ששה ל' אבל רש"י מפרש כן האי דר"ח הכל מודים, ולפי' זה דלמי כיום שלפניו היינו כ"ט דלמי חזי תסיים הלכה כמקיל וכיון שדיו ככ"ט לענין נפל ס"ל ר"ף דליח לן למדש דין חדש דיוס ל' בשמועה יחי דיה פל"ח, דלא קרב זא"ו, אבל לענ"ד האיכא דאמרי דאיתלי בהא דר"ח ידעו דר"ח בנפל משתעי ושס יוס ל' כיום כ"ט, אבל מדחלי ר"ח בהלכה כמקיל, אלמא ס"ל דים ספק אם ל' ככ"ט או כל"ח ואזיל בנפל לקולא מחכא הלכה כמקיל, חק נמי אמרינן בשמועה יוס ל' לא נתברר חי ככ"ט או כל"ח וכיון דהלכה כמקיל צאל, בשמועה אמרינן כל"ח דמי זיל סכא לקולא וזיל סכא לקולא וכ"כ ריב"ל ח"ג סי' ע"ב ומ"ס סר"חש דגבי שמועה ודאי יוס ל' כלפניו, דלריך להסתכל ביוס ל' במקלתו, בהלכה בסמוך כמה רבוחא אפי' במקלת לילה אמרינן ככולו ואיכא דאמרי עטור סי' ת"ב ד"ח ס"ף ככ"ט יוס שלמים די דאמרינן צו' שעולס לכ"ו, וסא דקתני כ' ע"ב שמע בשבת ולח"ס נעשה רחוקה ככ"ט למיתה שמע וברגט ח' צלילה נעשה רחוקה. ויחר ר' כמ"ס ק"ג ר"פ דמ"ק ספי' לר"חש וחר"י (ע' ברכות פ"ב) הג' בצבורות חני' רשב"ג כל ששה ל' אינו נפל חצוני' לכו יוס ל' כלפניו (חצוני' זו לרשב"ג אי ס"ל בצבור כרבן או כר"ע) ומסיק לחומר ר' ואמר ר"ח לענין אבלות הכל מודים כלפניו דהלכה כמקיל צאל, וזו היתה גם ג' ר"ף ח"כ דלמי קאי חנפל וסגי איכא דאמרי דקאי אשמועה ר' (לפמ"ס במרדכי הוא ר"ח ומלחמי במח"א שראה פי' ריב"א כ"י כר"ח) הי' להם גרסתו דלא מייחתי רשב"ג ואפשר דפרשו לענין שמועה ר' דחיקא להו למימר דקאי אספק נפל דגבי יוס ח' דלמי לדידכו לא שייך הלכה כמקיל ולא כתוס' ערוצין ח"ו. ושבו ראיתי לרמב"ן צתה"א סר"ח ור האי וסלכות ג' (כונחו להלכות פסוקות דר"י גלחן דה"ג שצידנו כ' כר"ף) גרסו בצבורות הכל מודים לעמן אבלות יוס ל' כיום של אמרינן דאמר ש' הלכה כמקיל וכ' רמב"ן ל"י לסוף דעתו, יעשה דלא ירד שהי' לו ג' ר"ף חני' רשב"ג כל ששה ל' חצוני' לכו יוס ל' כלפניו, ח"כ דלמי קאי חנפל ומדמסיים הלכה כמקיל ח"א לגרוס כיום שלחמיו אבל הבאוני' לג' חני' רשב"ג חלל כגרסתו ופרשו החצוני' על שמועה (ולא על נפל מטעם שכתבתי דגבי אבלות יוס ח' לא אמרינן הלכה כמקיל) ח"כ שפיר גרסו הכל מודים כלל חמיו דהלכה כמקיל, וזה חצין ח"ס האשכול דחל' בשנוי גרסאות, ואין ספק סכך ל"ל צטורה הסמרה בספר. ב שבת קל"ו, ע' דף 128. ג ח"ק כ'. ד פ"ג ס"ה, גם בצבלי חי קורע והולך, אך י"ל כרמב"ם ורשב"ד חס לא קרע צו"ן דאבלות, שאין תשלומין צה' מתים, צאלו ואמו קורע עד לאחר ל', אבל הירוש' דקאמר סחם עד כמה ומשמע שאין קן לדבר אפי' אחר יב"ח וכדקיי"ל, והחוס' מביאין הלכות ג' מר' למח גלחן שגם על ח"ו אינו קורע אחר ל' ורמב"ן צטור ש"ח כ' בשם ה"ג אפי' לאחר יב"ח ובה"ג שלנו כ' על ח"ו חף צש' רחוקה קורע. ה לפיקוי מר' יואל הביאו סג"מיי דלחוחו נשואה מאמו חיט ומתאבל כיון דמתרי טעמי אין מטמא לה. ו מ"ק פ"ג ס"ה. ז מ"ק כ', ועי"ד שט"ד דצומנו לא שייך. ח דף ד'. ט חס יקצרוסו חיקף חל מיד אבלות וא"ח לכוס. י כיון דחלו ז"י המשחה דהוי כרגל לא אחי אבלות וסלה. יא של משחה וסל אבלות חסור ביחוד שחא יבעל ואלא חסור בתשמיש חף צו"הט דברגל נמי דברי' שצנעא נוגס (ואף הרמב"ם סכ' לעיל הכא חודה) וסא דלריך שמירה חף דבשאר חרס שבעל ופרסס דה ח"י שמירה, חמר צגמ' כיון דאקילו רבן גבי' שטוס ז"הט ואח"כ אבלות חע"ג דאבלות קדים אחי לחלוצי ב', ומח"כ צבעל ופרסה דה, וכן צבעל ונעשה חבל חוך ז"הט דקדמה השמחה לאבלות ונהג ז"הט ואח"כ אבלות כיון דקדמו ואין כאן קולא, נמי ח"י שחור. וע' ר"חש ושטט ליכש שטת הגאוניס דאמרו אבלות יוס ח' דלמי, ור"ן כ' חף שחול דלמי דחסה מפני ז"הט דים כח למ' לעקור צשוא"ח, וק"ק שהחירו לו לעול ס' רמיס סיכה וקוס ועשה סוא: ולוני ד' ל' כיו"ח שחח ציוס וסוא צועל צלילה סלחמיו ואח"כ קיבורין, צומן צבעל ככר עצר יוס מיתה, ואין דלמי חלל יוס מיתה כמ"ס דף 151, ואף י"ל סקוצרין סמת ציוס חחר

ל"ל

ספר האשכול, הלכות מועד קטן ואברות.

ז"ה שמשלימם ואח"כ נהג אבלות א. וכ' ב' הלכות ב' הינא דליכא פסידא מננים לחיפה ובוועל ב"מ קודם שיקבר ונהג ו"י אבל ואח"כ ז"ה המ, ול"י כלל, דכי הינא דדחינן ז"ה המ דחינן נמי בעילת ט'. ת"ר ג' אבל אסור במלאכה ברחיצה סיכה נ"הם ות"ה המ ואסור לקרות כחנ"ך ולשנות משנה מדרש הלכות ואגרות ואם רבים צריכין לו אינו נמנע, ובלבד שלא יעמד מתורגמן לפניו, כדעביד ריב"א שדרש כל היום כולו ולחש הוא לך' חנניא והוא למתורגמן ומתורגמן השמיע לרבים. ורחיצה אסור בין בחמין בין בצונן ופניו י"וד בחמין אסור בצונן מותר ד' וסיכה להעביד הוהמא שרי ואבל אין אסור בתפלין אלא יום א' דעקר מרדא חד יומא, וביום ב' מותר וכיון שהניח ביום ב' אינו חולץ אפי' באו פנים חדשות כ"כ הגר"צ. וחוניא דפרש כדרכא בשני מותר להניח ואם באו פ' חדשות אינו חולץ כשכבר הניחם, ואם לא הניחם עדיין לא יניחם בפניהם ה.

מ"ט.

ת"ר אבל ג"י הראשונים אינו הולך לבית אבל מכאן ואילך הולך ויושב אצל המתנחמין ולא בטקום המתנחמין, ג"י ראשונים אסור בשאלת ש', ואם לא ידעו ושאלו בשלומיה מודע שהוא אבל ולא מהדר שלמא, מנ' עד ו' אי לא ידעו ושאלו בשלומיה מהדר שלמא, מו' עד ל' הוא שואל בש' אחרים ואין אחר' שואל' בשלומו אלא לאחר ל' ובאביו ואמו אחד יב"ח, כל ג"י ראשונים אסור במלאכה אפי' עני מתפרנס מצדקה מכאן ואילך עושה בצנעא ודוקא א"צ לכך ואשה עניה טוה בפלך בתוך ביחה ואמרו ח' ו' תבא מארה לשכניו שהצריכוהו לכך, וכשם שהוא אסור כך אחרים אסור' לעשות לו ז'. וקיי"לן הבא טמקום קרוב לבית האבל ומצא עדיין מנחמין אצל גדול הבית אפי' בא ביום ז' מונה עמהם ח' וכ' בהלכות טמקום ק' היינו יו"ד פרסאות כיון דאלו שמע ביומא קמא הוי מצי למיתי כמאן דאית' דמי ט', וכ' ריעב"ג דגדול הבית ההוא דסמך בית עליוא וגירידי כולא בתרי' ל"ש אח גדול ל"ש אח קטן. אמר רבא לבני טחווא אתן דלא אוילי בתר ערסא כד מהדריתו אפיכו מבבא דאבולא אחחילו ומנו י, ובירוש' איתא יא' אם גדול המשפחה הולך עם המת אלו ואלו מונין משנפתם הגולל. ע"כ המתים מרחה מטחו פי' מטהר להוציא, הרי זה משובח, על אביו ואמו מנוה, הי' ע"ש או ע"ט או שהיו גשמים מולפין על מטחו הרי זה משובח, ע"כ המתים רצה ממעט בעסקו יב' רצה אינו ממעט, על א"ו ממעט ויש גורם ע"כ המתים מרבה בעסקן מחגנה על א"ו משחבת, בר"א כשהן כדאין, וכשאין כדאין אל ירבה בעסקן שאינו אלא מנוולן יג', ע"כ המתים רצה הולץ רצה אינו חולץ, פי' חולץ כתפו ומוציא הורוע מן קרע של חלוק וזרועו וכתפו מגולין על א"ו חולץ, ע"כ המתים נכנס לבית השמחה אחר ל', על א"ו לאחר יב"ח, אמר רבה ולשמחת טרעים יד', מתיבי לשמחה ולטריעות ל' יום? קשי'. אטימר טחני הכי אמר רבה לש' טריעות נכנס מיד, ורחנ' לשמחה ולטריעות ל' הא ברשיותא הא בפרענותא טו', פי' ללישנא קמא סבר רבה סעודה רשות אסור עד ל', אבל ס' מצוה מותר חוץ ל', ופריך מברייתא דלשמחה נמי אחר ל' וסליק בקושי', אבל ללישנא בתרא אמר רבה לס' טרעים מותר מיד שאין שמחה בס' רשות כמו שיש בס' מצוה, ודוקא בפרענותא אבל ברשיותא לא, כלומר ס' טרעים מותר לשלם לחברו סעודה

נחל אשכול

ליל הצעילה לדעת מו"י וקן טוהר שכל תליון דלוי' אינו חלל בהרובי ז"ד וסרבה מולקין. א ואם צדון זה עדיין לא צעל חס מותר עטור, ונ"ה ודרישה חולקי' וע' ק"ג דס"ל צאצוי אפי' לא נקבר חלל אחר הכופס נהג ז"ה המ תחלה ובשאר קרובים תלי' חס צעל. ב כ"כ צשמו וצשלנו ליחא. גס סר"חש חמה עליו כדברי רבנו, וגם על רי"ף חמה כיון שלא מפליג בין פסידא לאינו פסידא חלל צאצוי פסידא כ' נהג אצלות תחלה משמע צשניסס צועל ז"מ? ולענ"ד אין ראי' שלר"ף צועל ז"מ תחלה צאצוי הפסד, דעוד קשה על רי"ף לומסקנת ש"ס הוא יסן צין אנשים חס מאחרין האצלות דנראה לו קיל, וחי אצלות תחלה ח"ל שומר, ורי"ף הביא צרייתא סתם ולא מחלק צאצוי הפסד ואצלות תחלה ש"ל שומר? ע"כ ז"ל דקצר וסמך על המצין, וס"י כיון דכ' בלא הפסד נהג אצלות תחלה ידיען מומילא דאין צועל ז"מ והכופס לאחר אצלות. ומ"ס טו"ז לדין שיש אסור מדכ אחר ז"מ, חי נהג ז"ה המ תחלה לריך שומר, מפני צנימים ראשונים שלא הי' אסור נדה, וקיל אצלות לגבי' הי' לריך שומר חס יש סחירה מרמ"ה ור"חש צכחצות דלר"חש ח"ל שומר צו"הז מ' אסור נדה ולרמ"ה לריך חלל לא מטעמי' חלל מ' שאסור נדה זה קיל לגבי', חלל מ"ס נ"הס עליו מחס' כחצות ד' ש' משום דס צחוליס ח"ל שומר דנדה שרי ימוד, תמוה דכך כונתם סח דאסרו ימוד לאו מ' אסור נדה דס צחוי', דאין לאסור כיון דצעל חלל אדרבה חי שאין כאן חי נדה, דצרייתא למשס ראשונה אחרת וליכא חלל חי אצלות דקיל, דחש הי' נהג נדה צדס צחוליס, נחי דאצלות קיל צעיניו דל מהכא אצלות, אכתי ליכא לומיש ציבעל מ' אסור נדה סחמור וספיר י"ל כעו"ז חף צו"הז דלחוסף ח' נדה סחמור ומחמתו ל"ל שומר, מ"מ תקון כרשאון סחי' לריך שומר מ' אצלות דקיל קייס לעד וכ"כ ק"כ. ג מ"ק כ"א. ד חענית י"ג. ה מ' כצ"ח דל"ל להמתין ציוס צ' עד סך סחי וע' דף 153. ו ירוש' מ"ק פ"ג ס"ה. ז שמחות פ"ה. ח מ"ק כ"ב. ט וכ"כ רש"י כיון שיכול לבוא צחמלת אצלות ולפ"ז צו"הז שאפשר ע"י מרכבת חסלת צרוז לבוא ציוס ח' מרחק טו"ן פרסאות חס צל מוכס עמהס וצחשו' חממת שלמה מפרק דפסחים ל"ד סי' עומד חין למודיעים ויכול לכנס צסוסים ופרדים יכול יסח חייב ת"ל וצדרך לא סי' וסלל סי' צדרך, סרי צסדי' חף שיכול ליכנס צלצים וצפרדים מקרי דרך רחוקה. ולענ"ד לא דמי דחזיק דחורה פטרה מרמי' מי שאינו יכול להלך צרגליו חף שיש לו מרכבה וכ' חוס' פסחים ג' דסי' דפטור מפסח, וחש הוא ממודיעים ולחין צשעה עשית הפסח פטור חף שיכול לבוא סס צלצים, חלל סכא ציכול לבוא חלוי' וכל סיכא שאפשר לו סי' חללו צל צחמלת האצלות. וצחשו' ה"ל חסייס סרצנים גדולים מוריס להקל וסלכס כחוקיל צלצל. י חס חחורו חסער סעור יתחילו ינוי אצלות חע"ג סלל נקבר עדיין, חע"ג דאצלות חייב מלכ עד סיסחס סגולל, לדידכו דלל חו, חזירתס כנסחס סגולל. יא פ"ג ס"ה. יב צחשא ומחן סלו לחמר ז'. יג פרס זה לא הוצא צפוסקי' חלל סרין' כי סין צלצל רצחי וצחמחות סלו פי"ט ס"ג כל"ק וכפרס"י. יד פרס"י לחמר ל' נכנס לס' מריעות שטוסין ז"ל דליכא שמחה חלל ס' נסוחין לא, וחף דצחאר קרצוי' חיירי דליכא חלל חמר ל', ני דס"ד כירוש' סוף מ"ק כל ססנה מ"סד מחומס חף צחאר קרצוי', חלל רצנו מפרס צע"א צסמוך. טו רשיותא (גרסתנו אריסותא) להחמיל לעשות סעודה לחמר' ומלוס לכולס שיטשו חף סס, חסור עד חמר ל', פרענותא צחשלס לכס סעודה שטשו לו מותר לחלחר. לפ"י זה צל"ק רבה מחמיר דוקא מריעות מותר לחחר ל', ס' שמחה לא, וצרייתא מחיר

ספר האשכול, הלכות מועד קטן ואבלות.

סעודה שעשה לו, אבל ברשיוחא להתחיל ולהלוות לעשות ס' תחלה אסור, חרנום אשר אחה נושה בו דאת רשיא ב'. והא דחני' א ע"כ המתים אסור לסעודה עד ל' על א"וא עד יב"ח אא"כ כונתו לשם ש', משמע לסעודת מצוה היתר יותר מס' רשות? האי לש"ש איירי שמיא יתום או עני ועניה ואם לא יכנס יבטל המעשה, ובירושל' ב בחבורת מצוה כגון אכילת קדשי' ומ"ש בירושל' וכן כל דבר שמתחייב לעשות אע"ג שאכלן בחבורת משחה ושמתה מותר, ודוקא מל' ואילך בא"וא אבל תוך ל' אסור לכל סעודה שבעולם דאפי' לישא אסור כד' ל' יום לנשואין נ'. ע"כ מתים מספר אחר ל', על א"וא עד שיגערו בו ח' ובירוש' ד עד שישלח פרע ויגערו בו. ע"כ מתים קורע טפח ה', על א"וא עד שיחגלה לבו. ע"כ מתים אינו קורע אלא בגד העליון על א"וא קורע כולם, ואפרקיסו אינו מעכב, פי' בגד הויעה שלובש תחת כל בגדיו כדחנן ו הקשר על אפרקיסו, ובדרך ארץ ד הנכנס למרחץ חולץ מנעליו וכו' ופושט חלוקו ואח"כ סתיר אפרקיסו תחתונה, ויש מפרש שהוא סודר של ראשו. א' איש א' אשה קורע אלא שאשה קורעת התחתון ומחזירתו לאחרי' ותוורת וקורעת העליון, משום צניעות בומן שקורעת עד לבה שלא יהא נראה. ע"כ מתים רצה מבדיל קמי שפה ח רצה א"מ, על א"וא מבדיל, עכ"ה שולל לאחר ו' ומאחה לאחר ל', על א"וא שולל לאחר ל' ואינו מאחה לעולם ט, ואשה שוללת לאלתר מפני כבודה, עכ"ה קורע בין ביד בין בכלי, על א"וא ביד, עכ"ה קורע מבפנים, על א"וא מבחוץ, פי' כנגד העם, וריצב"ג פי' מבפנים מכניס ידו תחת חלוקו וקורע, וכפי' ראשון נ"ל מדקאמר כפי אסותא ה' וכל קריעה מעומד יא. על חכם קורע וחולץ מימין יב' על אב"ד משמאל, על נשיא מכאן ומכאן. חכם שמת בית מדרשו בטל ו' ימים וסופדין אותו בו, אב"ד שמת כל ב"מד שבעירו בטליו, ובני בתי כנסיות נכנסין לב"הכנ ומשנין מקומן, ומקצתן מתפללין בבית האבל ואין אוטרין שמועה והגדה בבית האבל יג. כי רב שר' שלו' אין קובעין מדרש מנחה בשבת מפני שבו טת משה יד' ואב"ד שמת כל ב"מד בטליו ומה"ט אוטרין צדקתך לצדק הדין. ול"נ לן דאמרו במגלה טו והוא לא ידע שבוי"ן באדר מת משה וכו"ן באדר נולד משה ותני' בסדר עולם בכ"ח ניסן נלכדה ירחו ושבת ה' וא"כ ר"ח ניסן בא' בשבת ור"ח אדר שבת ה' ו' ע"ש, ותני' בספרי ביום שנפטר משה כ' י"ג ספרים ומסר א' א' לכל שבט וא' מונחת בארון ואם שבת ה' האין כתב. ומרבתי שמעתי שאומרין צדקתך כמו צדוק הדין על רשעים שחזורין לדינם אחר השלמת הסדר דלאחר מנחה שפנה השמש מתחילין לדאוג על הלילה שחזורין לגהינם לפיכך מצדיקים עליהם הדין במנחה, וכל זמן שבשבת שמחה יתרה כמו ר"ח אא"צ שלא להוכיר הצער וכן אם חל ביום א' כדאי' בפסיקתא אור של גיהנם שובת בשבת ור"ח דכתי' ויצאו וראו בפ"הא וסמ"ך ליה והי' סדי חדש בחדשו ומש"בש טו. ת"ד אבל שבת ראשונה אינו יוצא, שני' יוצא ואין יושב במקומו, שלישי' יושב במקומו ואינו מדבר יד' רביעית הוא ככל אדם. וכ' הגאון יש חלוק מנהגות אם יוצא בשבת ראשונה לב"הכנס יח והיכי דרגילי אתי מצפרא קמי צבורא בב"הכנ והיכא דרגילו למיתב בביתו יתיב. ת"ד כל ל' לנשואין שאסור לישא בימי אבלו יט ולאדם נמי אסור כ' ואם פתה אשתו אסור לישא עד שיעברו ג' רגלים, רי"ג רגל א' וב' אסור, ג' מותר, מדהביא הגר"י צדרי' ד"י ס"ל כותי' דהלכה כטיקל באבל כא' ואם אין בנימ מותר לישא מיד, הניחה לו בנימ קטנים מותר לישא מיד מפני פרנסתן. ובירוש' כב חוץ אלמנה מפני האיבול ל' יום כג' הדא דאתמר בנשים אבל באנשים ג' רגלים ביש לו בנימ, ואם אין לו בנימ מותר מיד וכן אם אין לו מי שישמשנו מותר מיד, אבל לבוא עלי' אסור עד לאחר ל', אבל אין לו בנימ מותר אחר זי"ן, ומסתבר דמ"מ נשואין אסור תוך ו' דחל אבלות עלי' כדאי' בכחובות דדוקא במת אביו של חתן וכו' התיירו וקודם שהתחיל אבלות. ומעשה

דיוסף

נחל אשכול

אף זו ובל"צ רבה מחיר מרעות מיד, ולרבו פ"א. א שמחות פ"ט. ב מ"ק פ"ג ה"ח. ג מ"ק כ"ג, וכ"ד רב"ד צסעודת מלוס ממין האחרון מותר על א"וא לאחר ל' וכן צס"ט של"א, אבל צסאר ס' עד יב"ח, ורי"ף ג' בגמ' סוף לפרוע ס' מרעים דמותר חוץ ל' על א"וא בין כך ובין כך אחר יב"ח. וכ' דודי צי"ד שרי"ף ל"ג כן אלא פי' כך, אבל צערך אריס תמלא סגרים כך. ד סס וכג"י חוס' כ"ב ע"ב ואין סטור סגטרה פחות מל' כח"ס צ"י ס"ז ואף צצומנו סטור סגטרה צוקן צח' ימים, מ"מ צריך ל' לפרע כדילוף מבני אהרן. והוריתי לאצ"ל על א"וא סעכ"פ לא יגלחו זקנס קודם ל"א שאס עישין כשאר חבלי' לגלח ציוס ל' סטור פרע ח"כ אין חלוק צין א"וא לשאר מחיס, סוב מ' כך צמח"א. ה סל' ויחוק ד' צצגדיו ויקרטס ואין אחיסה פ' מטפס. ו סוף מקואות וצכליס כ"ט וצערך וס"ס יסן אפרקיסו ג'. ז פ"י. ח מתחיל מראש בית הולאר וקורע הספה למעלה, וצסאר מחיס יכול להניח הספה וקורע למטה מצח הולאר. ט ורצו סיס צוס לאר"ח ע' ש"מ, מ. י צדק כ"ב אר"ח לר"ח כפי אסיתח (הסוף המכחשת) ועמוד עלי' ואחוי קריעה ללעלמא, אבל רמב"ן כ' מדלח אחר מחוץ ומפניס אלא צמחוץ ומצפניס מ' כריז"ג. יא כ"א דכ' ויקס המלך ויקרט. יב כ"ב ולסלן, שמאל נגד לבו יותר כבוד מימין לכך צל"וא צסמאל, ור"ח כ' מדלח מפורס צצרייחא צל"וא וצרבו מוצסק מ' אף צימין חולץ ואס ירלס מכ"ומכ כנסיח ועל חכס אינו קורע צסמועה רחוקה דחני' מ"ק כ"ה חכס שמח הכל קרוביו ועל סחס קרוביס נמי אינו קורע אחר ל', רמב"ן. יג ומסיס סטור יוסצי' דוממיס, ו' סטעס סלצל אסיר צד"ח, והרי"ף ור"ח ס מציאס סיספ' דצרייחא אמרו על רמב"ג סאמר שמועה וסגדה צצ"הא. יד כ"כ צווסר פ' צרוומה. טו י"ג, מדקדקין לחס אחר שלל ידע סצו' מח? ופסעו סססז מיתח מוס לסימון רע אך אמרו בקדושין ל"ח צן ק"כ סנה חוכי סיוס מלמד סקצ"ה ממלח סנטיחין ס"ז מיוס ליוס סג' ח"מ ימוך ממלח ח"כ כיון סנוול צו' צאדר מעלה גדולה לו סמת צו' צאדר ואין סימון רע, וכונת סס"ס שלל ידע סז' צאדר מח מטעס סצו' צאדר עולה. וצקדושין סס מוכיס סס"ס סצו' מח. טז צמרדכי צערדי פ' כ' אף צסחל י"ט צמ"ס אין אומר דקתך חט"פי סחחרין לגיחוס ציו"ע כח"ס צמ"ס צמס' צילה פ' חמציא, מ"מ אין ללמרו מפני כ' יו"ט שלל לפרסס סחחרין לגיחוס ציו"ט עכ"ל ואס חקצסנה ככסף לא תמלא רוסס מוזה צמס' צילה ואס צרי"ח אין חחרין י"ט לא כ"ס. יז מנסיגו כל ל' יוס ח"י צמקומו. יח סיינו צסצת קדס כפי' רמב"ן. יט לאחר ל' חפי' צל"וא מותר. כ ע' לקמן ס"ק צ'. בא וצ"י כ' דס"ל כחכמיס ולחוס' כ"ג ל"ס הלכה כמקיל כיון דצבר כלו ימי אבלות. כב יצמות פ"ד ה"א.

אבלות

ספר האשכול, הלכות מועד קטן ואבלות.

דיוסף הכהן א לא עשה נשואין מיד אלא אמר שישא אותה ב ואם יש לו בן ובת ג קיים פ"ו ואסור לישא ותני' ב"ב הרי הם כבנים, ל"ש ברא לברתא ל"ש ברתא לברא או ברתא לברתא או ברא לברא, ודוקא הרי סתרי אבל הרי סחד לא. ח"ד כל ל' יום לנהוץ שאסור ללבוש כלים טגהצים ולא אסרו אלא חדשים לבנים יוצאים מתחת המכבש ד ובירושל' ה על כ"הט ל' יום אסור בנהוץ, על א"ו א"ו יב"ח. אויה נהוץ כלי צמר טגהצים חדשים וכלי פשתן טגהצים לבנים ו ובמס' אבל ז תני בא"ו א עד שיגיע רגל אחר ל' ויגערו בו. והכי מסתבר לחלק בא"ו א שאר מתיים כמו בחספורת, ואם לא יגערו אסורו עד יב"ח. גהוץ פי' הגאון עבדו חומרתא אמנא ח. כל ל' אסור בחספורת בין ראשו בין וקנו ואשה מותרת אחר ו' ט. וה"נ בהחולץ י ל' יום של איבול שמוחרת לספר ולכבס מכ"ש שמוחרת ליארס.

ג. מי שמחו מוטל לפניו יא, וכל זמן שעליו לקברו כלפניו דמי יב אינו מיסב ואוכל ואינו אוכל בשר ואינו שותה יין ואינו טברך המוציא ולא שום ברכה ולא מומן ולא מומנין עליו ופטור מק"ש סת"ת ומכ"הטצ, ובשבת מיסב ואוכל בשר וש' יין ומברך ומומן ומומנין עליו וחייב בכל הטעות הוץ מחשמיש המ' ור"ג מחייב והלכה כת"ק, ולא חיטא לת"ק רשות, דבירושל' יג אר"ג חיי שעה התרת לו, פי' בשר ויין, חיי עולם, מצות עונה, לכ"ש, ומדשמעינן בר"ג לשון מותר ש"ט לת"ק אסור, ולא כירוש'. יד ואיכא דאמרי אע"ג דבחול ודאי אסור בת"הט מ"ט היכא דאיכא מצות עונה חייב ואייתו רא"י מדפריך בכתובות טאי קילותא אילימא משום טו. . אנינות לחוד ואבלות לחוד ובאבלות אכתי לא חוי קולא. וכל זמן שמח לפניו אוכל בכיה אחר או עושה מחיצה ואוכל, ואם א"א מחויר פניו. ודפטור מכל מצות לאו דוקא, דאם יש לו בן למול ומטי ומניה ונעשה אונן חייב למולו כדמוכח ט"ז ט"ז דמשני אבוי כאן שמת קודם חצות דלא אתחוי לפסח חל אנינות, לאחר חצות דאתחוי לפסח חל אנינות, לאחר חצות דאתחוי לפסח חל אנינות, ואע"ג דרבא מתרין אידי ואידי לאחר חצות, שאפי' מת א"ח לכתחלה לא יעשה פסח דרחמנא אמר שלמים קרבנו לתרוצי לר"ש קאתא ין ולא פליג אברייתא יח. ת"ד המשטר את המת אע"פי שאינו סתו פטור מק"ש סת"ת ומכ"הט האמורות בח'.

נחל אשכול

אבלות. א מ"ק כ"ג שמחה אשתו ואמר לחמותי צ"ס לבי פרנסי בני אחיך. ב לא כתב שארס מיד דארוסין זמי אסור בז' דאי' יצמות ח"ג חלמנה לא תארס תפני האבול, ורמז"ס ומחיר ארוסין וכז"י משום דבירוש' מחיר אף בת"ב וכולם חולקי' דת"ב קיל מאבלות חדש. ולדברי ז"י דוקא ר"יו אסור לארוס וקשה בספ"ב דתענית עזרו ולא נענו אסור בארוסין וכ"כ הרמז"ס ש"מ אבלות חדשה חמירי, ול"ל דאייני בסעודה, הרמז"ס סס סתם דנריו? ואפשר דס"ל סס תרתי לריעותא אבלות חדשה ואבלות דרבים וילא לו מדברי ר' אשי יצמות שאני חדשה מישהו ואבלות דרבים מיוחד ועי"ש בחוס' שדמקו שלא הי' לריך לחלק בין ימיד לרבים, ולרמז"ס יומא דנא למיחר אף דלא קיי"לן כר"יו לסממיר באבלות חדש דליכא חלל חד גריעותא אבל באבלות דרבים וחדשה כהאי דספ"ק תענית חן זמי מחמירין. ג יצמות ס"ב. ד כראב"ש דף כ"ג. ה פ"ג ס"ח. ו וחדשים דוקא, ואע"פי שאמר תענית כ"ט כלי פשתן אין צום מ' גסוץ שאין מושם לגהץ יפה מפני שקרובין לצער, היינו שמוחר לבסוף דבשבו דת"ב אבל ללצום אסור וכאן זמי לא איירי חלל באסור ללבוש ולכבס אין אסור כלל חוד ל'. ז שמחות פ"ט, ומה שתלה ברגל כ' כר"אש שלא רגילי ללבוש כלים מגוהצים חלל ברגל וקודם רגל אינו יוכר משום אבלות. ח מעביר חזן על הבגד ומחליקו, וי"א כיום באפר זורית או נתר וכ' ערוך מ"ש תענית כ"ט גסוץ שלנו ככבוס שלהם לפי שפשתן שלהם דק מאוד ויתלחן ע"י כבוס פשוט דמי בנהוץ שלנו פי' בני צבל, אבל כבוס שלנו בז"סו מתלחן יותר וכ"ש גסוץ שלנו לכן אין להקל כמחר תקי"ט ושפ"ט. ט ג' הרי"ף משמחות פ"ז, ולגרסתנו: ל' לחספ' בין שער ראש וכו' כשם שאסור בנטיילת ש' לאחר ז', אין מוצין ונ"ל: והאשכח מותרת אחר ז'. י יצמות מ"ג פריך הש"ס הכי למח אסור ליארס עי"ש. ובגרסתנו יתחא לספר וקוסי' הש"ס מכבוס ער"אש. יא זרכות רפ"ג ומ"ק כ"ג. יב סס. יג מ"ק פ"ג ה"ה וגרסתנו בזרכו' רפ"ג. יד ל"ל ולא קיי"לן כירוש' דאמר הלכה כרשב"ג, דבצבלי לא מבר כמ"ש ר"אש, ולא כר"י הלוי. טו כחצות ד' מי שפכין לרכי מופס ומח אביו של חתן דבועל ב"מ ואח"כ קוברין וטוב ז"מ ואח"כ אבלות ונריך שומר ופריך למח נריך שומר שאין בשאר אבלות ואי משום דבועל ב"מ באיניות וקיל ל' אבלות זו עדיין לא חל אבלות שלא נקבר ומאי קולאו, ואי שאר אונן אסור בת"הט והאי קיל בעיניו דסרי ל' ב"מ, חלל והאי לשאר אונן זמי מותר למח עונה, וכך בחר"י זרכות פ"ג. ועי' חרץ רבנו דמסירת ב"מ צשעת איניות ליכא למיחס שיקל צשעת אבלות כל זמן שלא יראה שהקילו לו באבלות, ושפיר פריך הש"ס מתי קולותא עדיין לא חל אבלות, חלל איניא, וחר"י סס מפרקין הקוסי' קרוב ליה. טז זכחים ק' הולך לשחוט פסח ולמול בנו אינו מטמא חלל מקיים מצות חלו, אבל הא דלא מקריב פ' אס איניות קדם, בגמ' הטעם דכ' זכח שלמים כשהוא שלם מביא קרבן ולא באיניות מיהו לאחר מצות דכבר אחזי לפסח ל"ח איניות. וקשה קודם ח' דחל איניות ל"ל לטעם כשהוא שלם מביא קרבן וכו' פשיטא אונן פטור מכ"הט משום כבודו ש"מ ואף לאשכול לקמן אי קדים איניות לחן המלח פטור? אי מה"ט הוי חייב לאחר קבורה כשלא טמא עלמו, או אס ע"פ צשעת דמייב צכ"הט, ומ' שלם אפי' לאחר קבורה ואפי' צשעת אינו מביא כמו שאסור לאכול בקדשי' בזויתו יוס. יז דר"ס ס"ל אונן אוכל פ' לערב וכאן חמר אונן אינו מביא ק'. יח סס הכי שהולך לשחוט פסחו ולמול בנו ושמע שמת קרובו לא יטמא חזין אף שלא שחט עדיין כיון דמטי זמן פסח לא חייל אינית אף דברייתא ר"ע דס"ל חובה לטמא בשאר ימים. וכן מוכח פסחים ל"ח דרצא נמי אי' ל' לאחר מצות מביא פסח וכ"כ חוס' פסחים ז' (ולא כמשמע מתוס' סוכה כ"ה לרצא אפי' לא"ח לא יעשה פסח עמ"ס דף 136) ומיישב הרמז"ס שפסק פ"ו דק"פ כאביו, חלל שפסק נמי מח קודם ח' ושחטו עליו לא מטמא עלמו אלא אוכל פסחו, ולמד כן מרצא דמחלק אחר מצות בין חמלה ודיעבד, אף דלכתחלה אסור לשחוט עליו חטעם ואס שלמים שהא שלם דיעבד ל"מ, כיון דבדקדשים צעינן שיה ע"סכ לעכז, וה"ה לאבי צמת קדם ח', אף דהאי חל איניות אס שחטו עליו אינו מטמא. והא דלא מחרץ כרצא אידי ואידי לא"ח הא לכתח' הא דיעבד, רצוחא קמ"ל אחר מצות אפי' לכתחלה שחט דלא חל איניות, כדי שחוקס צרייתא הולך לשחוט ושמע לא יטמא ששעס פסח לכתח' אפי' כר"ש. ומה מיייתי רבנו ראי' שאס נעשה אונן ציום ח' סכנר חל עליו מילת צו לא אמרינן שפטור, מיסו אף אס אאיניות

ספר האשכול, הלכות מועד טפן ואבדות.

בח' דעוסק במצוה הוא א' ואם היו ב', וה משטר וזה קורא, וזה משטר ו"ק. אל יהלך כב"הק ותפלין בראשו וס"ח בורעו וקורא ב' ואם עשה עובר מ' לועג לרש חרף עושהו ומר נחשון ג' פי' ס"ח בורעו ג' כ' שכתוב בו י"ד דברות שהן חרי"ג אותיות, ול"ג רבכ"ט שאמרו ס"ח בורעו ס"ח ממש קאמרי ד' ותו מאי אסורא כיון דלאו מצוה בפ' א' לא הוי לועג לרש ה' ודוקא בתוך ד' אמות אסור. אין אומרין בפני המת אלא דבריו של מת ו' ולחד לישנא דוקא דברי תורה אבל מילי דעלמא מותר, וא"ד כ"ש מילי דעלמא אסור. וכ' הגאון כל"ק עבדינן שאין אומרין ד"ת לפני המת אלא דבריו של מת ו' אבל מילי דעלמא אמרינן ח'. המליך עצמות ממקום למ' ט' לא יתנם בדוסקיא ו' ויניחם על החמור וירכב עליהם שהוא בויון, ומפני גנבים מותר. כל הרואה מת ואינו מלוהו עובר משום לועג לרש ח"ע, ואם מלוהו ע"ה אומר מלוה ה' חונן דל וגמולו ישלם לו. כל המספר אחר מטתן של ח"ה נופל בגיהנם שנ' והמטים עקלקלותם יוליכם ה' את פעלי העון יא. נושאי המטה וחלופיהן יב וחלופי חלופיהן את שלפני המטה ואת שלאחר המ', את שהמטה צורך בהם פטורין ואת שאין המצ"ב חייבין בק"ש ובמצות דאו' אבל אלו ואלו פ' טחפלה. אין מוציאין המת סמוך לק"ש יג' מ' בטול ק"ש ואם התחילו אין מפסיקין. העם העוסקי' בהספד בוטן שמת מוטל לפניהם נשמיים א' א' וקורין, אין המת לפניהם הם יושבין וקורין ואבל יושב ודומם, הם עומדין ומתפללין והוא עומד ומצדיק הדין: צדיק ה' על כל הבא עלי יח"ד שחגדר פרצותי ופ' עמך ישראל ברחמים, ולא יאמר הרבה חטאתי ולא נפרעת ממני א' מני אלק' דמשמע לעתיד יפרע ממנו, דלא יפתח א' פיו לשטן שנ' כמעט כסדום היינו, ואהדר להו שמעו ד' ה' קציני סדום ואמרו

נחל אשכול

האמנות קודם יש ללמד דחייב לחול, והא דפטור מפסח, דלמא חסוס דצקרבן נריך להיות שלם ועוד שאין לחנוה אלא שעתה וכיון שחל עליו טומאת קרונים ממיילא נדחה מפסח כיון שנטמא חבל חסוס דלחין פטור מכ"ה למכורו ש"מ דלמא מה"ט לא פטרינן ל' במצוה שיש בו כרת, דל"ל ומחתן כח"ס חוס' סוכה כ"ה דסס חין כרת, ול"ל ממישאל ואל' דסס כבר נטמאו ולא ראו' לפסח, מ"מ יל' אס' כבר חל חנינות ולא אפשר לחול אלא קודם קבורה לא יברך האב ועטו"ו ס' שמ"א וכך יש להשוות דעת מהרש"ל ומה"א, ולא כיעב"ן שכ' מוסל חון מברך אפי' אינו אבי הבן, דל"כ כלל דלא רמי' עלה. — הגם מסוגי' דזבחי' סס מוכח דאבל אינו משלח קרבנותיו בין נדבה בין חובה וכן ברמב"ם, אבל מנודה ח' צמ"ק ט"ו דמשלח ק' דכשהיו ישראל מוקדים במדבר היו משלחין ק'. והק' מ"למ' הא צמגיגה ו' אמרינן לר"ע הקריבו קרבן חמיד ודוקא שבת לוי, אבל ישראל לא הקריבו שג' הזבחי' ומנחה הגשמים ל' במדבר מ' סנה לפי שעבדו ע"ז היו מופיין? ונ"ל דקרא לא מיירי מקרבן יחיד אלא מקרבנות לצור הקבועים וע"ז קאמר אלה לא הגשמים ל', שישראל לא הקריבו אבל קרבנות יחיד דחובה וכן שלמים שבעלים אכלו הפסח הקריבו דלר"ס חולין י"ז כל מה שאכלו במדבר הקריבו דב"ת לא אשתר כלל ואף לר"ע דהותר ב"ת מ"מ הקרא אשר ישחט שור וכשב ועו מחון למנחה ואל פח"מ לא הביאו בקדשים מיירי כח"ס רש"י, וא"א סה"י אסור להם להקריב על המזבח במזוי מוקי האי קרא, דדומק לומר דקרא מיירי בשבת לוי שראוי להקריב, דאכתי לא יחא דמלוואים נלוו אל בני ישראל ח"ל קמו שעיר עזים לח' וע"ז וגו' אלא שזה הקריבו וכן הנשיאים הקריבו, וע"כ ל"ל קרבנות חובה הקבועים כחמיד ומוספין שהם כולם לשם, אלה לא הקריבו, אבל קרבנות יחיד הקריבו. מיהו ראוי לרא"ס כי תשא שחמה עמ"ס שהביאו תרומת שקלים להקריב תמידין הא לא הקריבו ישראל ק"ל במדבר כדאי' בספרי בהעלותך ויעשו ב"י א"הפ בגנותן מדבר שלא עשו אלא פסח זה וכה"א הזבחים הגשמים ל' צמ' מ' שנה, ועוד אמרו עולה תמיד העשויה, רא"א היא עמנה לא קרבה צמ' דכת' הזבחים וגו' (אינו כן בגמ' לר"א ואיפכא משמע לר"א משבוקס המשכן הקריבו והאי קרא ר"ע מיייתי ל' ואף לר"ע שהיו מקריבים במדבר, שצטו ש"ל מקריבין משלסם ולא היו לריבין לשקלי ישראל? עכ"ל. ודודי הג' בעל י"ד חמה בגליון איך עלה ע"ד סלר"א לא הקריבו תמיד כלל במדבר הרי מקרא מפורש ופקודת אלעזר וגו' ומנחה החמיד (לירוש' הביאו רש"י שבת ל"ב קאי על מ' חזיתין). עכ"פ קושי' רא"ס עמונה לר"ע וחבריו לחמי הולרכו תרומת ט' לתמידין. לכן נ"ל דמ"ס ר"ע ישראל היו מופיין צמ' הוא חזון עגל ועד חזון מרגלים ואילך כח"ס חוס' וס"י יצמות ע"ב ואמרו חז"ל ל"ס סנה סהיו ו' מופיין במדבר לא נתיחד הדבור עם חסה, ולפ"ז י"ל שמעת שבוקס המשכן עד אז שחטאו במרגלי' מדבר הקב"ה עם חסה צאובל מועד לא היו מופיין, וכן מינ"מ עד שטעו העגל לא היו מופיין אבל חזון עגל עד שבוקס המשכן היו מופיין וכשבוקס מחל להם חטאם לכך הקריבו עג' וכשב ועשיר עזי' וסור ואיל' צמלוואים והסס פשרה שכינתו צחוקס דכד' ויצא מ"זא אל ח"מ וירא כבוד ה' אל העס ועי"ס ברש"י וצומן ההוא הקריבו תמיד שלא היו מנדין ופלוג' דר"ע ור"א חזון מ"ת עד עגל דלר"ע הקריבו תמיד ולר"א לא הקריבו ומעגל ואילך לכ"ע לא הקריבו ישראל תמידין אבל מייסן סנה צ' עד זמן ומרגלים לכ"ע הקריבו, וממרגלים ואילך שבת לוי הקריבו. והא דכ' הזבחים הגשמים ל' מ' סנה משום שגס בשנה ראשונה לא הקריבו מחמתו עד ניסן ובשנה שני' לא הקריבו מאז ואילך וספיר היו מ' סנה חכר מעט חדשים. להכי ספיר ליה סהס צעשית המשכן על תרומת שקלים לתמידים כי רנינו ה' כשבוקס להשרות שכינתו צחוקס. א צרכות י"ח דגדול כ' הבריות שדחה בשוא"ת דלוגייחא, ברכות כ', והכא מייסיין שינקרו צו עכברים. ב צמ"ת אסור וקורא אסור, דתרחי קאמר ע' דף 57 וכ"ד רמב"ם לישא ס"ח צב"הק נמי אסור דהו נמי מלוה כח"ס צ"י, ולא ידעתי מה מלוה, דוקא צמלך יולאח ויכנסת עמו, סנסדר' כ"א, ונ"ל שמרחא שיש לו ס"ת וקיים ועשה כתבו והוי לועג לרש, ולפ"ז צפרשה ח' חין אסור. אבל תחוס' וחר"י מ' שעקר אסור לקרות צו אבל לישא ס"ת צב"הק חין אסור וצוטר פ' אחרי מנהג קדמוני' בעת לרה להביא ס"ת על צ"הק. ג ע' ערוך ע' חפלה ודף 57. ד ברכות כ"ג לא יאחו ס"ת צזרועו ויחפלה שדואג שיפל ויחלל קדושתו וזה לא שייך צפ' אחת שאין קדושת ס"ת, ונסדר' כ"א גבי מלך וחולה צזרועו פשיטא דמיירי צמ"ת שלם ולא כח"ס צבעלי חוס' על פחורה. ה הגאון ס"ל כחוס' וחר"י דכצבאחו ליכא אסור אלא מנה סקורא צו. ו ברכות ג'. ז מלרכי קבורתו וד"ת בהספד לכבוד המת, וצלא"ה אסור בכל הסדר שהמם צו. ח אפי' חוך ד"א והצ"ה אסור. ט ברכות י"ח. י מרטוף גדול של עור. יא המכריעים אחוס' לחובין יוליכס פ' לגיחוס שצחוקה שעשו חסובה, דח"ס שעצר ע' צלינה אל תהרסה אחריו ציוס שדאי עשה ח'. יב סס יז"ו. יג סס י"ט.

ספר האשכול, הרכות מועד קטן ואברות.

ואמרו א בריה כרותה לשפתים. קברו וחורו ב לעשות שורה לנחם אבלים, אם יכולי' להתחיל ולגמור אפי' פסוק א' קודם שיגיעו לשורה יתחילו, ואם לאו יקראו אח"כ ג, העומדים בשורה פנימית לנחם האבל פטורין, והחיצונים ח' בק"ש. הנא הרואה את הפנים פטורה ושאינה רואה חייבת ד. אין קורעין ואין חולצין כחף ולא מברין במועד אלא קרוביו של מת ה הראוים להתאבל עליו כדאי' בירושלמי ו ואין מברין אלא על טטות וקופות ז. אין מוליכין ס' הבראה לבית אבל אלא בסלים שלא לבייש העניים ח ואין אומרין ברכת אבלים במועד ט אבל עומדין בשורה ומנחמין ופוטרין את הרבים י. וההוא דאין קורעין במועד בדליתיה לא חכם יא, ולא אדם כשר, ולא אינש דעלמא שעומד עליו בשעת יציאת נ' דעל חכם הכל קורעין וחולצין ומברין במועד ברחבה, ועל אדם כשר נמי קורע במועד דתני' בניו של אדם מתים כשהן קטנים שלא בכה ולא התאבל על אדם כשר שכל המתאבל עליו מוחלין לו כ"ע וכל המוריד דמעות על אדם כשר יב קב"ה סופרן ומניחן בבית גנויו שנ' נודי ספרת אתה שיטה דמעתו בנאדך וכל המתעצל בהספד א' כשר יג ראוי לקברו בחייו, ואינו מאריך ימים, מדה כנגד מדה, שנ' בסאמא בשלחה תריבנה. ואי קאי בשעת יציאת נ' חייב לקרוע אפי' אשאר אינש דדומה לס"ת שנשרף שחייב לקרוע יד ואי לא קאי אינו קורע במועד. וחכם שאמרו אפי' לא גמר מיני' קורע בשעת שמועה טז, ואי לא קורע בשעת הספד. ות"ח שקורע עליו במועד כל ששואלין אותו הלכה בכ"מ ואומר אפי' במס' כלה טז. ת"ח שבבבל קורעין זה ע"ו יז אע"ג שא' גדול מחברו ולא למדו זה, מזה. תשובה למר רב נחשון יח הא דאמור רבנן אין מברין אלא יט על טטות וקופות, ותניא כ אם לבו גם בו יברוהו על מטה כפוי' ואם לאו על זקופה, במאי קאי סתני', אי בחש"מ מי מברין אבל בחש"מ או בשאר ימים טובים כא ובחול מי איכא ט' זקופות? אין הדבר כן, במועד אין מברין, ומשנה אין מברין אלא על זקופות בחול קאי, אע"ג דבחול כל טטות אבל כפוי' כמ"ש כב כופה כל הטטות שיש לו בביתו, מ"מ הי' מנהגם בשעה שמברין האבל ומבקשין שיסעד וזקפין הטטות ולאחר שיצאו מנחמין כופין אותו, ולא כל ב"א שוין בזה, דמי שלבו גם בו מבריא עמו על מטה כפוי'ה, וכי הא דאי' כג רבא אתרמי ב'י מלחא עאל לגבי' אבא ב"מ לאברויי וכפי ורכא זקוף ואמר לית דעתא להאי מרבנן כד ולתלמודא דמערבא נמי המשנה כה בחול קאי ע"כ. ולא נ"ל כיון דרישא אין קורעין וכו' אלא קרובין ש"מ במועד קאי, סיפא נמי דמברין על זקופות במועד קאי, וחו דלדבריו לאו מלחא פסיקא. . כו וחו למטה כעס רבא כז, ובירוש' מוקם נמי סתני' במועד דאחמר עלה כח ובלבד קרובים שראוים להתאבל, כלומר שאר קרובים אסורי' לקרוע כט במועד וכדתני' חכם שמת הכל קרוביו וקורעין, ומייתי' ר' אבון דמך במועד ולא גמל ל' רב מנא חסד, בחר מועד עבד ל' יקרא פ' הספידו ואמר הא דתני' חכם שמת הכל כקרוביו, באינון דהויין גביה ל' אנן לא הוינן גביה לא. כי נח נפשי' דר"ה סברי לאתובי' ס"ת אפוריה ולא שבך ר"ח דהא מלחא דבחייה לא ס"ל כמ"ש

נחל אשכול

א מ"ק י"ח. ב ברכות סס. ג ובאין סהות קורין קודם שמתחמין ע' רמז"ס. ד רואה פני האבל רמז"ס ולרש"י פ"א וג"א. ה מ"ק כ"ה, הבראה ברחבה כדאי' סס חכם הכל מברין עליו במועד ברחבה וכ"כ רמז"ס וס"ע וחימה על סרע"ב שכ' קרובין אין מברין ברחבה. ו מ"ק פ"ג ה"ז. ז דאין כפית המת במועד, מראב"ד ור"ח ש' מ' דבחור ביהו מברין מי שלבו גם זו אבל דוקא על מת זקופות במועד דבחול הי' מנהג מי שלבו גם זו אוכל עם האבל על מטה כפוי', ואם אין גם זו אינו כופה וגם האבל ע"ג מטה זקופה יושב משום כבוד המזריא כדאי' מ"ק סוף כ"ו (ע' שמחות פ"א) רבא אחרת ב'י מלחא על לגבי' אבא וכפי ורבא זקוף ובמועד הוי ער"חש. ח זה מיירי אף בחול, מ"ק כ"ז ותני במועד דהו"ל במועד עדיף טפי בכלי' יפס שאין מראה אצלות כ"כ ר"ן. ט ברכה כנגד אצלים ונגד המנחמין בכחוצות ח' מפורסות. י אומר למנחמין שילבו ואל' לסיבן ולבדך ז' ברחבה, וכ' ראב"ד שפטרנו עי"כ משורר ורחבה אחר המועד. יא מ"ק כ"ה. יב שבת ק"ה. יג גרסחנו חכם וליף מקרא דיהושע. יד עדיין הי' יוכל ללמוד כל התורה. טו מ"ק כ"ה, ומכ"ש בשעת מיחה או בשעת קבורה דאפי' על אדם כשר קורע כה"ג במועד, ועל חכם אף ביום שמועה, ומנהגו משונה מן הדין, ע' חקמ"ז. טז שבת ק"ה, מס' כלה, ח' מוסכתות קטנית מחמלת כלה בלא ז' אסורה לבעלה כודה, ובערוך ותוס' פי' מס' כלה שמוסקין בה כל התלמידים שרוצים לדרוש בכלל של אלול וארה, ח"כ אפי' קולא הוא. יז ז"מ ל"ג פשיטא אף על אדם כשר קורעין? לכך פרש"י ותוס' שקורעין כעל רבו מובכק שאינו מחמחה. ואין הכרע, ד"ל בחדם כשר אינו קורע אלא בפניו זש' מיחה וקבורה, ות"ח אף בשמועה, ורמזין כ' דלחא ח"ח גדול ח"ג לקרוע על הקטן ולא על ח' כשר כיון שאינו חייב בכבודו, וקמ"ל דמ"מ הוי קורעין על חכם אחר, וזין כך ובי"כ י"ל דמחמחה וכדקיי"ל. יח נפסת בחשו' ג' קדמוני' זרלין תר"ח בשבועים רבים. יט כך במשנה מ"ק סוף כ"ד, ובגמ' כ"ו ע"ב חסר אלא בשבוע. כ סס. כא מוכס פורים ר"ח. כב כ"ז. כג סוף כ"ו. כד וז"ל דרבא ידע שאין לבו גם זו. כה אין מברין אלא על זקופות ע' לקמן מקומו. כו הא דקמ"י אין מברין אלא על זקופות, דהא אחר מי שלבו גם מזריא על כפוי'. כז על אבא ז"מ ואמר לית דעתא להאי מרבנן, דלמא הי' לבו גם זו ומאי אסורה (בשלמא לדין במועד הי' דאסור לכפות), ואין לומר דעת הגאון נמי דבמש"מ איירי ומה שכעס רבא זקוף לאורי' שאין הבראה בשמ"מ, זה לא למדנו מזקפתו, שמי שאין לבו גם מזריא על זקופה, וגם הגאון אחר דמיירי בחול. כח מ"ק פ"ג ה"ז. כט ובחול אפי' אין קרוב למת, מ"ק כ' ע"ב. ל שחס לפניו זין מיחה לקבורה, וכ"כ הרא"ש דאין מספידין לחכם במועד אלא לפניו וכיון שלא הי' לפניו לא הספידו במועד, והא דתני' כ"ה חכם שמת הכל כקרוביו וקורעין עליו במועד ומוכס ממשע דר"ס אפי' שלא בפניו חייב לקרוע וכיון דחייב במועד נמי, תרץ הרא"ש דוקא בקריעה אבל הספד שלא בפניו אסור, ועדיין קשה למא לא הספידו ר' מנא במועד דמ"ק כ"ז אי' אין מועד בפני ת"ח, וה"מ בפניו, ואמרי' יום שמועה כפניו דמי וכ' רמז"ס פי"א דאבל דאף בשמועה רחוקה מספידו במועד ביום ש' וז"ל ביום שמועה לא הי' אפשר להספידו שהי' סוף היום או שבת. לא וז"ל דהגאון כ' איפכא דמייתי ראי' מירוש' דבחול איירי מתני' ובמועד אין מברין? וי' שכוונתו לירוש' סוף מניחותיו: רבי כרוספאי דמך במועד עבדו לאצלים איברייה (הבראה) סברין מן דעתו דר' אמ"י (שהסכים לזה) בדקו ואשכחו דלאו מן דעתיה, וקודם לזה מעשה דאברייא במועד ור"ח וסברין מן דעתיה דרבנן ואשכחו דלא מן דעתו

ספר האשכול, הלכות מועד קטן ואבלות.

כמ"ש למעלה א, לא הוי נפיק פוריא מכבא סבור לשלשלו דרך גגות, אר"ח חכם שמת כבודו דרך פתחים, סבר לאשנויי מפוריה לפוריה אר"ח כבודו במטה ראשונה. מבטלין ת"ת להוצאת המת ולהכנסת כ' ב, כשאין לו כל צרכו וכמה? נתינתה של תורה כך נטילתה ג בס' ריבוא. וה"ט למאן דקרי במקרא ותני משנה ולא שנה לאחרים, אבל למאן דמתני לאחרים לית שעורא, וכ' בה"ג ורב אחא למאן דלא קרי ושנה ואית לי מתעסקי' כ"צ, א"צ לבטל להוצאת המת. ורב נטורנאי כ' אי איכא יו"ד בהוצאתו כ"צ קרינן, ודוקא בהוצאתו מבטלין, אבל לשאר התעסקות עם המת אין מבטל מד"ת אם אחרים מתעסקין בקבורתו כדא' בפרקין ד מת בעיר כל בני עיר אסורי' במלאכה, ואי איכא חבורתא דמתעסקא שרי, ואין מבטל מד"ת אלא בשעת הוצאתו, למאן דמתני לאחרים אפי' איכא ס' ריבוא בשעת הוצאתו ולשאר כשעורי דאמרן, אבל עוסק במלאכה אחרת צריך לבטל לכל מה בשעת הוצאתו אפי' איכא חבורתא ה, ותשב"ד שאין מבטלין אפי' לבנין ב"המק ו פשיטא שאין מ' להוצאת המת, וכן בירוש' ו ר' אבהו שלח ר"ת ברי' יוני בטבריא, אחון אמרין לי' גמל הוא חסד, שלח לי' הטבלי אין קברים בקסרין שלחתיך לטבריא, כבר נמנו ונטרו חלמוד קודם למעשה, ורבנן דקיסרין אמרין הדא בשיש מי שיעשה אבל אין שם מי שיעשה מעשה קודם ח. ארון העובר מט"מ אם שלדו מ קיים עומדין עליו בשורה ואומרי' תנחומי אבלים וברכת אבלים.

נא. המלקט עצמות א"ו מתאבל עליהם כל היום כולו ולערב אין מתאבל אפי' צורדין לו בסדינו ו ונהוג כל שנהוג באבל ואף בשאר קרוביו כן כל שחייב להתאבל עליו, ותני' יא כל שקורעין עליו במיתהו קורעין בשעת לקיט עצמות. וכל שאינו מאחה בשעת מיתתו, א"מ בשעת לקיט ע', אבל אין עומדין עליו בשורה וא"א ברכת אבלים, אבל אומר חתוננים לעצמו ואין מברין עליהם בחצר עיר, אבל מברין עליהם בביתם ואומרי' קלוסיס יב. חכם שמת יג כיון שהחזירו פניהם מאחורי המטה שוללין. ואלו קרעין שאין מתאחין על א"ו, על רבו שלמדו תורה יד, על נשיא ואב"ד, ועל שמועות רעות, פי' שנקבצו רוב צבור למלחמה ונהרגו מהם טו ועל ברכת השם בין שם המיוחד בין הכנוי ומישראל טז ועל ס"ת שנשרף כמ"ש למעלה וז והרואה ערי יהודה או ירושלים או המקדש בחרבנם, וקורע על המקדש יח ומוסיף על ירושלים, ואם ראה ירושלי' תחלה קורע על י' בפ"ע, ועל המקדש בפ"ע, ואין קורע על המקדש עד שהגיע לצופים, וילף מרכ' ויחוק דוד בבגדיו ויקרעם וגו' על שאול ועל יהונתן ועל עם ה' ועל בית ישראל כי נפלו בחרב, שאול נשיא, יהונתן אב"ד, עם ה' זו שמועות רעות, ורבו שלמדו תורה דכ' ואלישע מצעק וגו' ויחוק בבגדיו ויקרעם לשנים קרעים מלמד שקרועים ועומדים שנים לעולם מכאן שאין מתאחין יט ברכת השם דכ' ויבא אליקים בן חלקיהו וגו' אל חוקי' קרועי בגדים כ ואחד השומע והשומע מפי שומע קורע, והעדים אין חייבין לקרוע שכבר קרעו בשעה ששמעו הגדוף, ועל ערי יהוד' דכ' כא ויבאו האנשים משכם וגו' קרועי בגדים. הרואה ערי יהוד' בחרבנן אומר כב ערי קדשך היו מדבר וקורע, ירושלים: ציון מדבר היתה ירושלי' שמתה וקורע, ב"המק: בית קדשנו ותפארתנו אשר הללוך אבותינו היו לשרפת אש וכל מחמדנו היה חרבה וקורע. בירוש' כג ה' הולך ובא לירושלים בתוך ל' יום אינו חייב לקרוע קרע אחר, לאחר ל' צריך. תני' כך אין מוסיפין בתחלה, אבל מוסיפין על העקר, פי' אם יש בו מדות טובות מוסיף קצת עליו בהספד כה אבל אין בו אסור לספר שבת, ונפרעין מן הספרנים והעונים אחריהם כו. כל הקרעים שוכנו כו רשאי לשוללן למללן ללקטן לעשותם כמין סולם אבל לא לאחותן. הקורע מתוך השלל לא יצא, מתוך אחוי יצא, וכשם שהמוכר אסור לאחות

נחל אשכול

דעוון, ורמי' אלו כ' ר"מ מארץ האי ואע"פי שדמאן הר"אש חוזרות ונראות. מיהו יש לדמות דאפסר דמיירי שהבירואו אותם נסדר החול במטות כפיות ובהא אמר לא מדעתן דר"א ורצנן. א דק 43, וע' מ"ק כ"ס. ב מגלה כ"ט. ג דכשמת תורתו נטלה. ד כ"ז. ה כ"מ בחוס' כחובות י"ז. ו שבת קי"ט. ז פסמי' פ"ג ה"ז. ח וא"ת דלמא שמע ר"א שמתעסק נקבורתם ואכתי מאי ראי' שאין מבטלין חשב"ד בשעת הולאתו, והטור ס"א פרש גמל חסד ללוותם, וקסי' מינ'ל? ומלמאי צירוש' מגיגה פ"ק ה"ז: ר' יהוד' כשרואה את המת ואת הכלס נחן עיניו בתלמידים ואמר התלמוד קודם לו, ואח"כ מייחי סא דר' אבהו וכי וסנן רואה את המת היינו בשעת הולאתו, א"כ ר' אבהו נמי צריך חיירי, ובר"אש מייחי נמי ראי' מירוש' אבל בא"א: אבהו דשמאל שדר צרי' לנציבין ללמוד, שמע דגמל חסד וכו' ול"י מקומו. ויתכן דרצנן דקיסרין דאמרי אס אין סס מי שיעסס מ' קודם היינו צאס אין יו"ד ללוותו כרצ נטורנאי. ט מ"ק כ"ס הגוף קיים שלא נפרדו עלמותיו. י מ"ק ח'. יא שממות פי"ב. יב ירוש' מ"ק פ"ק ה"ס אומרין דברי קלוסיין י"א למת וי"א לקב"ה. יג מ"ק כ"ה כ"ז. יד מ' אפי' אינו רצו מוצק עש"ט ט"ו, אבל ע' מ"ס רצו ח"א 57. טז מ' אפי' מעטו כמ"ס ר"ו. טז סנהד' ס', דילפיין לקמן מרצסקא דישאל מומר סוי, חו טטת מרמז"ס אבל ס"פ ס"ל צסס המיוחד אף ששמע מוכרי קורע. יז 58. יח אס ראה וקדש חמלה כגון ספי' בקרון ולא הוליא ראשו עד שראה מקדש קורע טפס ומוסיף כ"ס על ירושלי', לרמז"ס כל הקרעי' סאלו הסוו לקרע על א"ו סיינו ציד ועד סיגלה לצו ורצ"ד מולק. יט אבל שולן ומוה ילפיין שאר קרעים הסכרי' שאין מתאחין ע' ר"אש וסנהד' ס' אחי' קריעה קריעה. כ רצסקה גוף ססס. כא ירמי' ת"א אחר המרצן והריגת גדלי' צלו קרועי צגדים סכבר סוי ערי יהודה חרבה וצלו להציא מנהס לה' סססעו ומקומן קדס מרצן ולא ידעו שחרב הבית, וי"ל דלמא קרעו על המקדש? וצירוש' ה"ז יליף צאמת מוה ק' על המקדש. וז דמשמע מקרא סהיו קרועי צגדים כשצלו למנפס סהיא מערי יהוד', ס"מ סעל כך קרעו, וירושלי' ומקדש יליף צירוש' מק"ו. מיהו קסס סא אי' צירוש' סס אחד ססו מע שחרבה ירושלים (לא הביאו הפוסקי' דין שומע דל"ל שמועס חרבה סס ל"ס צומנו) וא' הרואה צמרצנו חייב לקרוע וסרואה מן הטיפי' קורע וכן צבצלי כ"ז א"כ דלמא קרעו ששמעו צמנפס ח' צ"המק? ואולוי ס"ל סס"ס כרד"ק סא"א סלל שמועו אלה סצאיים משכס צחדס ז' מחרצן הבית וגלות, וצ"ס כצר קרעו על המרצן, אבל ססצו ססשאר מקוס להקריצו וגס ערי יהוד' לא נמרצו וכסצלו למנפס ראו ח' ערי יהודה וקרעו. כב מ"ק כ"ז וכל הפוסקי' יסעו ס"ד. כג צרכות פי"ט ס"ב. כד שממות פי"ג. כה כ' טו"ז מי סעסס מלוס צאיוס שעור לא סי' מניחה אס סלריכה יוחר סולאה סו סרמח ואין כאן סקר. כו צרכות ס"ב סאס סזכירו מוה סלל קיים סול לו למחרת טון ר"אש. כז מ"ק כ"ב כ"ו, סולל, ספירס

ספר האשכול, הלכות מועד קטן ואבלות.

לאחות כך הלוקח אסור, לכך צריך להודיע ללוקח תחלה. החלת קריעה טפח ומוסיף כ"ש א. ישב לגלח ואמרו לו מה אביך ב
הרי זה משלים א' המגלח וא' המתגלח. אמרו לו מה אביך וקרע ג' ונמצא שהי' בנו יצא ידי קריעה, ודוקא אם נודע לו שהי'
בנו תוך כדי דבור ד' לקריעה אבל אח"כ לא, דבכ"ה תת"ד כדבור דמי חוץ מטגוף, ועובד ע"ז שאומר אלי אחא, ומקדש, ומגרש ה.
אבל אמרו לו מה לו מה פתם וכסבור שאביו הוא וקרע, ואח"כ נמצא שהי' בנו יצא אע"ג דנודע לו לאחר כ"ד. שאילו רבנן ו
על גברא דהויין לי' ב' אהוותא ושמע דשכיבא שרה אחתיה ונקט אבלות ו"י, לסוף שמע דלאו שרה שכיבא אלא מרים אחתיה
אחרינייתא מי מחייב למנקט אבלות מרישא ולא נפק במאי דעביד דבשקרא שמע? הא מלחא דמי' להאי דלעיל דאמרו לו מה
אביך וקרע ואח"כ נודע שהי' בנו, וכן חולה . . . וקרע ואח"כ מה לא יצא ידי ק', אח"כ מה תת"ד. אמרו לו מה אביך וקרע ה
מה בנו והוסיף כל שהוא התחתון מתאחה הראשון אינו מתאחה, מה בנו וקרע, מה אביו והוסיף, עליון מתאחה תחתון אין
מתאחה ט. מה אביו ואמו ואחיו ושמע כאחת קרע א' לכולן, ריב"ב על כולן קרע א' י על א"ו א קרע אחד לפי שאין מוסיפין
על קרע של אביו ואמו לפי שאינן בתוספת יא וכן הלכה. ועד היכן קורע ומוסיף במקום דשרי להוסיף, עד טבורו, הגיע למטורו
מרחיק ג' אצבעות וקרע יב. נתמלא קרעים מלפניו מחוירו לאחריו, נחמלא מלמעלה הופכו למטה, מלמטה הופכו למעלה יג,
והקורע למטה או מן הצדדי' לא יצא אלא שכ"ג פורם מלמטה יד, והא דאמרן מוסיף על הקרע דוקא לאחר ו' טו. היוצא
בבגד קרוע מקודם לכן לפני הפתחים הרי זה גוול החיים והמתים טז. האומר לחברו השאילני חלוקך ואלך ואבקר אבא שהוא
חולה והלך ופצאו מה, קורעו ומאחה יז וכשבא לביתו מחויר לו חלוקו ונתן לו דמי קרעו, ואם לא הודיעו שחולה הוא לא
יגע בו, ולא יצא בקריעתו דהו"ל בגולה יח ואע"ג דאי' בהאורג יט הקורע על מחו בשבת חייב ואעפ"כ ידי קריעה יצא, מתרצא
לה בירוש' כ מצה גוולה אי"ב י"ח בפסח חמין גופה עברה ברם הכא בקריעה הוא עבר עברה כא. חולה שמת לו מה כב
אין מודיעין לו שמת הטרף דעתו ואין מקרעין לפניו ומשתקין הנשים טפניו. מקרעין לקטן ספני עגמת נפש כג אף שאינו
מחויב בדבר, כל שהוא לתקון לי' בי' משום בל תשחית כד. — הגומס הרי הוא כחי לכ"ד כה אין קושרין לחייו ואין פוקקין
נקביו

נחל אשכול

רמבם, מולל, אוחזי הקרע בין אלבעותיו וכורכן כעין כריכת ספר ותיפר שם ב' תפירות, לוקט אוחזי כל הקרע ותומצו במחט,
סולם, כמעלת הסולם מניח הרבה בין תפירה לת', וזה רשאי בקרעו' שאין מתחמין, אחוי, תפירה יפה שאין נכר קרע. ועל
א"ו סולל לאחר לי' דאחוי אסור לעולם ובשאר קרובי' סולל לאחר ז' ואחר לי' מאחסי. א מ"ק כ"ו מה לו מה אמר מוסיף על
קרע ראשון כ"ס. ב ירוש' פ"ק דשבת ה"ס. ג מרים פ"ו. ד כדי שאלת תלמיד לרב שלי' עליך רבי רמז"ס פ"ב דשבתות
עמ"למ, מכות ו', צ"ק ע"ג. ה מרי' שס, באלו סדברי' לא יכול לחזור תת"ד דאין אדם עוסק אוחזי דלא בהסכמה גמורה ר"ן.
ורמז"ס צפ"מ תמורה פ"ה מ"ג הוסיף ממיר ומקדים תת"ד לאו כדבור דמי עמ"למ פ"טו מע"הק. ו דת"ד סי' קכ"ה הביא לן בשם
רבנו. ז ל"ל וכן מי שיש לו חולה ונתעלף הדימה לו שמת עי' רד"ו חדשות חקכ"א. ח מ"ק כ"ו. ט מיירי שגודע לו שמת השני לאחר
ז' י"א, אבל חזק ז' נריך קרע אחר כדלקמן. גם האשכול כ' לקמן הלכה כריב"ב דעל אביו אפי' לאחר ז' לא יכול להוסיף אלא קורע
קרע חדש שאין כבוד לא"ו בחוסכה, א"כ דין זה אינו אלא במת אביו או אמו ואחר ז' ערע שמת בנו אז מוסיף כ"ס. ו"ל דלשנת
דברייתא נקט וסמך אמ"ש אח"כ. י אם שמת כחמת. יא פי' כיון שבא שמועס כחמד דבין שיקרע על אביו ולאחזי חמלה ואם מוסיף
אינו ניכר שמועס מ' מה אחר אלא מתחמס והולך על א"ו, וכן אם קורע חמלה על מה אחר ומוסיף על א"ו לאחר ז' אין כבודו
בכך דלא"ו חשבת שבכורה שמועס שבאס לו כחמד, אבל מודה ריב"ב ברישא דרישא דברייתא חס מה אביו וקרע שלאחר ז' יכול
להוסיף כ"ס על מה אחר, שהרי ידעו הרואים כל ז' מקרע על אביו, אבל פליג אסיפא דרישא חס קרע על בנו לא יכול להוסיף אחר
ז' על א"ו שאין כבודו בחוספת וזה שאמר ר"י בגמ' לפי שאינם בחוספת כו"ל לפי פסק רמז"ס ורמז"ן וסכי קיי"ן. ומ"ש צכ"מ
ובצ"ה"ב ריב"ב פליג ארישא דרישא ע"ס. ולכל ספ' שמת על א"ו אלא כחמד די בקרע א'. יב חזר וקורע למעלה צדידי בית
הגואר ומרחיק ג"א מקרע ראשון. יג לא חלחתי בשום נוסח, ומ"ש הופכו למטה היינו שנוצרו סיבא למעלה, שאם הוא על גופו
למטה לא ילא כדחסיים. יד בשפת חלוקו כרז הוריות י"ב ולאו ממנות קריעה שהרי נאמר בגדיו לא יפרוס אלא מ' עגמת
נפש, וסוי קרע של תפלות שאין דיוט י"ב וכ"כ הר"ן אלא שחסיים בחמת אין כ"ג חייב באבלות, וזה לאו דוקא, דרמז"ס פ"ו
דאבל כ' סכ"ג חייב בכל דברי א' חוץ מקריעה ופרע וסנהדרין י"ח העם באין לנחמו ומזרין אוחזי, וירוש' פ"ב דמסע' ה"ג הוא
מיסב על הספל מן הדא הספל אין זו מ' כפית הו', סכ"ג חייב צכפי' הו'. טו מ"ק כ"ו. טז חלוד שלא קרע החיים חשבו
שקרע וגונב דעתס. יז לא הסקו לו אלא נחן לו רשות לקרוע כדי שלא לבייש אבל לא לעמוד בקרע. יח וכ"כ ס"ך. יט שבת
ק"ה. כ סס פ"ג ה"ב. כא בגזל גוף המתוה היא עברה שע"י הקריעה גזל בגד ואם אינו גזול לא יכול לקיים אבל כאן
הוא עושה ע' שקרע בשבת אבל הקריעה אין עברה אי קרע בחול ומסיים בירוש' הו"א מלה מר"הי לר"הר בשבת ואוכלה י"ח.
כב מ"ק כ"ו. כג שיבכו הרואים רש"י דף י"ד ובכ"ש די, ובשלא הגיע לח', אבל הגיע קורעין כדינו, פרישה, אבל מ"מ אינו מתאבל
ע' שג"ו וסי' ש"מ בנק"כ וכ' צ"ה הטעם דאבלות לפשעם במעשיו ולתשובה ולא שייך בקטן. ואולי הטעם שמתות הבאות ע"י
תקרה ולא נקבעו מזמן לזמן ואפשר שלא יבואו כלל כקריעה ואבלות לא תוכו קדם זמן מייב, וקריעה נמי אפי' בהגיע לחזק אינה
אלא מ' עגמת נפש לרואים וע' מ"ב צ"ה קרובה אין קורעין לקטן שלה"ל. כד שבת ק"ה וכ"כ רמז"ן הביאו כ"מ בצבל פ"ח,
כו"ה ס"י ש"ח כ' מנות קריעה דדמי' לל"ת דב"ת, והקשו איך קריעה דרבנן עוקר לאו צק"וע, ויחא לנ"מ רמז"ס פ"ו דמלכים
מ"ה אין צ"ה אלא צאילין, ומחוס' ע"ז י"א מ' בכל מידי דלאו לתקון איכא צ"ה דאו' ומ"מ לק"מ דקריעה לכבוד המת
סקן מקרי כדאי' שבת סס. כה שמוח פ"א, וכן ליתן גט ומתנה ע"ס קכ"א צ"ה"ע אפי' בגוסס ע"י מנת אדם פ' סנהדרין
ע"ה וגרס מ"ד וערמ"א של"ט אמרו ראוי קרובך גוסס היום ג"י מתאבל עליו, אבל דהוי אין מעידין חס ראוהו גוסס ג"י ולא

נקביו ואין מניחין כלי טחנות וכלי מיקר על טבורו א' ער שעה שימות שנ' עד אשר לא ירחק חבל הכסף וגו' ואין סכין ואין מדיחין אותו ואין מטילין אותו על חול ועל מלח שלא יסריח עד שימות ואין מאמצין עיניו ב' והנוגע בו שופך דמים ואין קורעין ואין חולצין ואין מספידין ואין מכניסין ארון בבית עד שימות. אבל לא יניח תינוק בתוך חיקו שמא יביאנו לידי שחוק ונמצא מתגנה על הבריות. אבל ההולך ממקום למ' ג אם יוכל למעט בעסק ימעט ואם לאו יגלגל עמהם, כלומר יקנה צרכי הדרך שיש בהן צרכי חיי נפש. כופין המטות משיחוס הגולל, וזוקפין המטות בע"ש מן המנחה ולמעלה ד' ואעפ"כ אינו יושב עליהם עד שתחשך ולמצ"ש אפי' לא נשאר אלא יום א' חזור וכופה, ולא מטתו לבד אלא כל המטות בתוך ביתו כופה, אפי' ה' אחים ומת א' מהם נולם כופים מטותיהם ה'. מטה מיוחדת לכלים א"צ לכפותה. הי' ישן ע"ג כסא ע"ג ערבה אפי' ע"ג קרקע ל"י י"ח שלא קיים כפית המטה אם הניח המ' זקופה. טכבדין ומרביצין בבית אבל קערות וכוסות, ואין מביאין מוגמר בבית אבל, אבל מביאין בבית שהמת שם ו'. אין משקין האבל אלא בזכוית צבועה ולא בלבנה מפני כבודן של עניים שאין להם לבנה. מכסין פני הכל מפני כבודן של עניים שבשנת בצורת פניהם משחירין. מוציאין כל המחים בכליבה, מטה כעין סולם, מפני כבודן ש"ע שאין להם דרגש ו' בראשונה יציאתו של מת קשה לקרוביו מטיחתו מ' הוצאת תכריכין יקרים ומניחין אותן ובורחין, עד שבא ר"ג ונהג קלות בעצמו וצוה להוציאו בכלי פשתן, והאידינא אפי' בצדרא ח' בת זווא פי' שמוכרין אמה בזו א'. המלין המת עובר בל"ח ט שנ' כי קרב תקברנו, מת"ל תקברנו מכאן למלין שעובר בל"ח, הלינו לכבודו להביא לו ארון ותכריכין וכ"כ אין עובר. היו מורקין כלים על המטה מצוה על אחרים להציל דהוי כהשבת אבדה, בד"א כשלא נגעו במטה הנקברת עמו, אבל נגעו אסורין דמחלפי בתכריכי מת שא"בה י'. כל המציל יא' הכלים שהגיעו לארנו גזול המתים אבל מלמדין האדם שלא יהא חובלן, שכל המרכה כלים על המת עובר בכ"ה, ומנוולו שמרביין רפשי עליו, ומרבין רמה, שמוסיף על הרמה שבגופו, וכסות היורדת עם המת באה עמו לע"ל שנ' תהפך כחומר חוחם יתיצבו כמו לבוש יב' עתידים צדיקים שיעמדו בלבושיהם ק"ו מחטה יג'. אין מניחין המטה ברחוב במועד יד' ולא של נשים לעולם מפני הכבוד. נשים במועד עונות כאחת ולא מטפחות, לא יספקו כף אל כף, בר"ח חנוכה ופורים מענות ומטפחות, בזה ובוה לא מקוננות, איזה קנה אחת אמרת וכולן עונות אחריה, נקבר המת בזה ובוה לא מענות ולא מטפחות. אין פוחתין מו' מעמדות ומושבות למח טו, ואין עושין אלא הקרובים מו ואין עושין אלא ביום ראשון לבד וזקא סמוך לב"הק ואין עושין אלא במקום שנהגו ולא בציר מיו"ד יו ונהגו האידינא לעשות שורה ולהלוות האבל לביתו. כל ל' יום יח תינוק יוצא בחיק וא"צ מטה ונקבר באשה א' וב' אנשים אבל לא באיש א' וב' נשים, ואין עומדין עליו בשורה ואא"ע לא ברכת ותנחומי אבלים יט. בן למ"ד יוצא בדלוסקמא כ' עומדין עליו בשורה ואומרי' ברכת אבלים, וכ' הגאון דגם אומרין עליו צדוק הדין וקדיש דאין זה פתות משורה שעומדין עליו, ואין דבר זה דומה להספד. בן יב"ח כא יוצא במטה, כל היוצא במ' רבים מצהיבים פי' מצטערין עליו, וכל הנכר לרבים רבים מתעסקין בו. בני עניים מספידין בן ה' כב בני עשירים בן וי"ו. — אין מועד בפני ת"ח כג וכ"ש חנוכה ופורים וה"מ בפניו ויום שמועה כפניו דמי. אבל כיון שנענע בראשו כד אין המנחמין רשאים לישב אצלו. הכל חייבין לעמוד בפני נשיא. חוץ מאבל וחולה, ואם עומדין לא יאמר לו שב, דמשמע שב באבלותך ובחליך. מת שאין לו מנחמין כה באין יו"ד ב"א ויושבין בטקומו. אבל אסור לאכול סעודה ראשונה פשלו ואין מברין בש' כו. המתקשה על המת יותר מדי על מת אחר הוא בוכה שנ' אל תבכו למת, אל תבכו יותר מדי, כיצד ג' לבכי ו' להספד

נחל אשכול

כב"ש ח"ה י"ז ס"ק ל"ד וכ"כ הר"חש בכורות פ"ג ס"ב ועק"ג. א' עי' שנת קנ"א מציאים כלי מיקר ומחכות ומניחין על כרס המת שלא תפוח ופוקק נקביו שלא יכנס צפן הרוח ואף שלמה אמר כן וכו' עד אשר לא ירחק חבל הכסף זה מיט הסד', ומשבר נד על מצוה זה סכרס וכו' למדנו סכרס נקבעת. וכדי שלא יחא כן קודם קבורה ויתצוה עושין דברי' שלו. ב' סתמין (וכ' נה"ג שרריך לעשות כן למת) כד' ויוסף ישית ידו על עיניך, ובגוסס אסור לעשות שמקרב מיתתו כד' שנת שס סמעלס עם י"ס פ"ו שופך דמים. ג' מ"ק כ"ז ואירעו אבלות בדרך עתוס'. ד' חוס' מוספיק' חס מנחה גדולה או קטנה וסרין' כ' קטנה. ה' חע"פי שכולס סוכבים בצתיסס ולא צבית המת. ו' להסיר הסרחון. ז' מטה נחא. ח' ג' ערוך, ורש"י ג' לרדא פי' קננוס. ט' סנסד' מ"ח. י' ואין אסור אלא כשזרקן ע"ד שיקברו עמו. יא' שמחות פ"ט. יב' לכן לא ירצה כלים עליו. יג' כתובות קנ"א מה חטפ שנקברת ערומה יולאות בכמה לבוסים וכו'. יד' מ"ק כ"ז, שמרגלת הספסד, ולא של נשים אפי' בחול דכ' ומתח סס מ' ותקבר סס סמוך למיתה קבורה פרש"י שפועת זיכר ור"ן פ' שאל נשים בזכות שמצרותיה מונחת בתכריכיה לפני אנשים. טו' ב"ב ק', כנגד ז"ן הכל והכלים שצקבלת ועשו כן בטובס מניח הקברות כח"ס רשב"ס להצרות לער וסוף חלס ולעורר בתשו' עומדין מעט ואמר עמדו יקרים וחח"כ יסבו מעט ואמר סבו יקרים ועומק", ומ' צצבת נמי עשו כן, חס חזרו עש"ק צין השמחות. טז' קרובי המת שאין לריכין להחאלל. יז' חגלה כ"ג. יח' מ"ק כ"ד, אין חיס מחיחד אפי' עם צ' נשים קדושין פי'. יט' מפרסו' כחונות ח', ובכלל תנחומי אבלים היינו כל ז"י צביתו. וכ' רמב"ן אף אי קיס לן סלכו מדשוו שמחלואין ומחאלבל עליו, סדין כן ועתוס'. כ' כלי כעין ארון שנטל צורעות צ' צני חלס דרך כבוד ונקבר עמו. כא' יש לספק חס נתעברה סנה אי די צי"ח, וחלוי לענין אבלות די כח"ס הר"חס והובא ס' סל"א כיון סלח סזכירו חמיו' סנה חלל יב"ח וכן צספ"ב דעדות מ' רשעים יב"ח, חלל דבר סחלוי בגדלות חלדס צענין סנה חמיומה כח"ס מרדכי הובא צב"י ח"ח סו' נ"ה מהא דב"מ ק"ב נתעברה סנה נתעברה לו וצירוסל' פ"א דכתובות ס"ב צת ג"ס ויוס ח' נחלך צ"ד לעבר בתוליס חזרין. ולענין טרפות צסי' נ"ו מוזכר צס"ס ופי' יב"ח וחעפ"כ כ' כ"פ צצנת העבור יג"ח דמה סחלי' צצוצט וגדלות צעבר קין ומורק חלי' כחלוי' חולין נ"ו עברו ימי לינה וי"ח, וח"כ ס"ג. ואין לדייק מדנקט צן יב"ח יולא צמטס, חגצ רישא צן לי נקט, ור"ע צצרייחא נקט צן סנה, ולא פליג חח"ק, חלל מה שמלריך חיצריו כצן סחיס עמחסרס"א וי"ד. כב' סחין להס סמחה חלל צצניס. כג' מ"ק כ"ז ויש צו ענוי וטפוס וקינס וסספד, חלל ציו"ט סני לא. כד' שמרחס סח"ג עוד לחמחון. כה' שנת קנ"ב. כו' חווי כונתו על שמועס רחוקס ויותר ל' סר"ל חסי' ס' קרוצס צצנת כיון

ספר האשכול, הלכות מועד קטן ואבלות.

ל' לגהוץ ולתספורת, טכאן ואילך אמר קב"ה אחס מרחמין עליו יותר ממני, מעשה ידי הוא וא"צ לרחם יותר. והספד יקרא דשכבא ולא יקרא דחיי א, ואי אמר לא תספדו להאי גברא ל"צ להספיד, ואי לאו צריך להספיד ולאפוקי מיורשים שכר ספדנים. — המחוחרך והמסורס והנפלים וכן ח' חי וכן ט' טח ב' אין מתעסקין עמהם לכל דבר ג' המאבד עצמו לדעת אין מתעסקין עמו לכל דבר, אין קורעין אין חולצים ואין מספידין ואין מתאבלין עליו ד' וכל שהוא כבוד לחיים רבים מתעסקין בו ה'. ואינו נקרא מאבד ע"ל אם עלה לראש הגג ונפל ומת, אלא אם אמר הרני עולה לראש הגג וראו שהלך ונפל, אבל ראו אותו הנוק ותלוי באילן וכי"ב זה בחוקת שלא אבד עצמו לדעת ואין מונעין ממנו כ"ד. הרוגי ב"ד אין מתעסקין עמהם, אחיהן וקרוביהם באין ושואלי' בשלוי' הדיינים והעדים, כלומר שאין בלבבם עליהם ואין מברין עליהם שני' ל"ת על הדם. הפורשים מדרגי צבור ו' אין מתעסקין עמהם ל"ד, שאחיהם וקרוביהם לובשין לבנים ואוכלים ושמהים שנאבדו כד' משנאיך ה' אשנא. כל שאין מתאבל עליו אין הכהן מטמא לו שני' בעמיו בומן שעושה ט' עמך ולא בומן שפרשו מדרגי צבור ז'. הרוגי מלכות נכרים אין מונעין מהם כ"ד אלא שאין מספידין אותן ח, ואם הם הרוגי מלכות ישראל מספידים אותן ט' מאימתי מונין ימי אבלות עליהם משנתיאשו לשאול אבל לא לגנוב י. מי שטבע בנהר או אכלתו היה אין מונעין ממנו כ"ד יא, ומונין אבלות משנתיאשו לבקשו, מצאוהו איברים איברים אין מונין עד שימצאו ראשו ורובו והשדרה וגולגלת הן רובו. מי שבעלה צלוב, אשתו צלובה בעיר, א"זא צלובים בעיר לא ישרה בתוכו אא"כ היתה גדולה כאנטוכיא וב' ואף שם לא ישרה אלא בצד אחר ומשיכלה הבשר כולו מותר. בהלכות גרם יג: א"ר אין המנחמין רשאין לישב אלא ע"ג קרקע שני' וישבו אתו לארץ. אין המנחמין יד רשאין לרבר עד שיפתח האבל שני' ואין דובר אליו דבר ואח"כ פתח איוב את פיהו. אבל מיסב בראש שני' אבחר דרכם אשב בראש טו, מנין לחתן שמסב בראש שני' כחתן יכהן פאר, מה כהן בראש אף חתן, וכהן ילפינן מוקדשתו לכל דבר שבקדושה יהא ראש טז. ג' צריכין שטור יז חולה חתן וכלה, בטתניתא תנא אף חיה וי"א אף אבל ות"ח בלילה. הנפטר מחברו יח אל יאמר לו לך בשלוי' אלא לך לשלוי' שהרי יתרו אמר למשה לך לשלוי' והצליח דוד אמר לאבשלום לך בשלוי' נתלה, אבל הנפטר מן המת אומר לך בשלוי' שני' ואתה תבא א"א בשלוי'. א"ר לוי כל היוצא מב"הכנ לב"המד זוכה ומקבל פני שכינה שני' ילכו מתא"ח יראה אל א' בציון.

הלכות טומאת כהנים.

נב. אע"ג דכטה טומאות לא נהגו האידינא, טומאת טח לגבי כהנים נהגא, דלא תלינהו רחמנא בב"המק ובא"י, ולא מטמי אלא לו' מתי מצוה. תני' יט אמור אל הכהני' בני אהרן, מטעט בנות אהרן שמטמאות, יכול חללים ת"ל הכהנים ולא חללים כ'. רבי כא חוייה להאי גברא דהוי קאי בב"הק, א"ל לאו בן כהן את, א"ל אבא גבה עינים הי' כב נתן עיניו בגרושה וחללו. הגר"צ הביא האי עובדא דלא נימא מדרבנן אכתי אסור ליטמא כיון דעדיף טבעל טום כג. . . תני' אסור ואסרת כד' להזהיר גדולים על הקטנים, אע"ג דלאו בני מצוה נינהו, מאן דטע"ל להו כה' לטקום טומאת טח קאי באסורא

נחל אשכול

שאין אבילות כמכר במרדכי ודין הבראה כ' לעיל דף 153, 166. א סנהד' מ"ז. ב כל הלכות שמצוה הם בשמחות פ"א עד פ"ג, סנהדרין מ"ז, ס"ג. מחותך, ולא מחותך מן הצטן, מסורס שהוליו הסך ומח. ג להספידו ולנחם ר"ן. ד אבל חייבין לקברו וליתן לו תכריכים רש"א. ולרמב"ן הקרובים קורעין ומולוין, ולא נאמר ח"ק אלא לרחוקים. ה בש"ע נזכר שעומדין עליו בשורה ואומרין ברכת אבילים כל שהוא כבוד למיים. ו פרקו עול מצות רמב"ם, ור"ן פי' לא רצו לישא מסות לצור אין לצור מחבטל ממלכתם לסתעסק בהם צלויה אבל ודאי לריכין קבורה ותכריכין. ז כ' כ"ח מסברא ידעינן כיון דלרמב"ם טומאת כהן לקרוביו כדי שיתאבל. ח מפני הסכנה סנהד' י"א. ט שמרדו במלכות שאינם בעלי עברות עב"ז ופרשה שמ"ה. י משיחאשו לבקש מותך שיחן להם לקבורה אע"ג שמקווין לגנובו, זה לא שכיח. יא לענין קבורה ואבילות והספד. יב שאומרין האיש הזה קרובו של הללו ומזכיר בזיון המת, אבל עיר גדולה והוא דר בצד ח' והללו בצד אחר, אין מזכירין שיהיה, וכן לאחר חכיל הסבר נשכח. יג צהל' הרי"ף כ' לעיל דף 153 שאין צוטס גמי' שלנו. יד מ"ק כ"ח. טו איוב כ"ט כ"ה צרש"י. טז ע"ח 47. יז ברכות נ"ד פרש"י קלחם הורע מולם ומזיקין מחברים בהם וקלחם מוחך גדולתם מחקנאין בהם. יח סוף ברכות. הלמ"ד מורה אל חכלית שעדיין מנוקשת והמי רודף אלי' וע"י הברכה משיגה לכן לך לשלוי' ששיג לחכלית, אבל הבי"ת מורה שכבר הוא בפנים סדבר וכבר הגיע לחכלית והוא במחילתו ואין לו עוד חכלית בארץ והולך לקבל שכרו. יט ת"כ אמור, מהכניס לא ממעט נשים כדאי' חולין קל"ב זה יהי' משפט הכהנים והשיים בכלל. כ שהם מחוללי' מן הכהונה ש' ולא יחלל זרעו, אבל בעל מוס כהן הוא ואוכל ק"ק אלא שפסול לעבודה. כא סנהד' ה' ע"ב, ושם ג' ר' חייא. ותימחי על מע"מ שכ' על מאמר זה שפיצא גס הכ"אש: לא ידעתי מקומו. כב הגביה עיניו לראות מה שלא הי' לו לראות. כג חילי חסר: לענין עבודה, דפ"ח דתרומות ח' בן גרושה שעבד עבודתו כשרה וכ' הרמב"ם אפי' עבד אחר שודע שהוא צ"ג כדיליף מנרך ה' חילו, קדושי' ס"ו ע"ב (עמ"ס צספרי משנת ר"י) אבל בעל מוס שעבד ע' פסולה כדיליף מצריתי שלי'. וכ' ר"ש חס יודע צעעת ע' שהוא צ"מ ל"י קרא דצפדי' כ' מוס צו ולא יחלל, ע' זכמים ט"ו, אלא אפי' איט יודע ועבד ע' פסולה. והו"א כיון דצן גרושה עדיף לענין עבודה מצ"מ יבא אסור לעומת מדרבנן להכי מצוה רי"ף האי עובדא. אבל רש"י סנהדרין ה' גורם ר"ח חזייל ופרס דמייתי האי עובדא אע"ג דר"ח תלמידו דרבי ובאחר' דרבי לא חלק כבוד לרבי מלפריס זה מן האסור דלענין לאפרושי מאסור אין כאן מורה הלכה צפ"ר. כד יצמות קי"ד מרזבי אמור ואמרת, ור"אש כ' צשאר מקומות כ' בני אהרן הכהנים, והכא מקדים הכהנים לצ"א, מ' הכהנים והירו צייסם. כה גסון ה"ג ושאלחות אמור וכרמב"ם סמ"ג רמב"ן ורש"א דוקא לעייליה אסור מ"הת אבל אינו ממויב מ"הת להפרישו, וטור וגי' פסקו בטומאת צ"ד מצוה להפריסם (וכן צדס ושרטים עב"י ח"ח סמ"ג ולא בשבת ושאר אסורים) ולא מנאחי סמך לרבי

באסורא א. לנפש לא יטמא ב מנין לרבות דם המת ת"ל לנפש ואומר כי הדם הוא הנפש, והיינו רביעית דם ובגמ' ג יליף מדכ' במת בנפש אדם איזה נפש של אדם הוי אומר זה רביעית דבתחלת בדייתו של קטן רביעית דם לפחות ד, ומנין לרבות שאר טומאות הפורשות ממה ת"ל לנפש ה תני' ו כל טומאה שהנויר מגלה עלי' הבהן סופג מ' וכל שאין הנויר מ"ע אין הבהן סופג מ' ו. על אלה הנויר מגלה על המת ועל מלא תרווד רקב, פי' כף מלא מחוקת מלא חפנים מעפר ויקבון המת שמטמא במשא ובאוהל ואינו מטמא אלא כעין אהל . . ואין טומאת רקב אלא ממת שלם שנקבר ערום בארון של

נחל אשכול

לדברי ז"י שם סגס לרי"ף מחויב ז"ד להפרישו מטומאה, ואלו פירושו רבנו כן, הי' מביאו. מיהו לכ"ע האב מחויב מדרבנן אף להפרישו אם בר חנוך הוא כמ"ס רמז"ס פ"ג דאבל. ובמכילתא יתרו הביאו רש"י בחומש אחת ובגן, הקטנים, שהגדולים כבר הוזהרו, אלא להזהיר גדולים על הקטנים ומסיים רש"י זה שמינו קטן בא לכבות אין שומעין לו ששביחתו עליך וכי הרא"ס בקטן שניסה ע"ד אביו דהוי כמ"סו כדאי' יצמות קי"ד, דמעלמו א"ל להפרישו וכ"כ הר"מ סוף הל' מ"א"ס אין ז"ד ואב מחויב להפרישו מ"הח אבל מטעם חנוך דרבנן האב חייב. וי"ל ל"ל קרא בשבת, ליכף משרתים דם וטומאה ביצמות קי"ד מצינוהו דכולהו לריכי המ"ס טו"ז ש"ג, בשלמא שאר דברי' משבת לא יליף דמה לשבת דמסקילה? וי"ל כיון דגבי שבת מ' מחשבת א"ת, דמתעסק בחלבי' וע' חייב ובשבת פטור, כריחות י"ט, וכל מעשה קטן כמתעסק הוא, והוי"א אפי' לנשותו שרי. והא ליכא למימר דכונת המכילתא דאתא קרא בשבת שחייב אפי' להפרישו, דא"כ לא הוי מוקמי ביצמות האי קטן שבה לכבות דוקא בעושה ע"ד אביו. וי"ל מ"ל דאסור להאכיל לקטנים חמץ זב"ח וכלאי כרס אף בלית לי' הנאה מיני', דליכא למילף מהני דיצמות דמה להניך שלא הי' להם שעת הכושר והכי פריך חולין ק"כ וש"ד? וי"ל דליף מדם שאסרה תורה להאכילין ודם איברים ה"ל שעת הכושר קודם טילא. א אבל אין בו חלקות כמ"ס רא"ס ולא כראב"ע. ותמהני שלא כ' רבנו דאב עכ"פ מחויב מדרבנן אף להפרישו, ואפי' מאסור טומאה דרבנן כגון לכוס חוך ד"ח של מת כמ' מרמז"ס פכ"ד דשבת ועמ"ג"א. ב ה"כ. ג חולין ע"ז וכן זב"ח לרמז"ס פ"ז דאהלות וע' לקמן ס"ק ז' הטעם דלא אחי' מלנפש. ד שבת ל"א, וכי' הר"מ שם אין זה עקר הטעם דשטורין הלח"מ וערש"י נזיר ל"ח. ה ג' רי"ף ורמז"ס פ"ג דאבל ועכ"מ סכ' אסמכתא. וגרסתנו בת"כ מנין לכל ה"ט הפורשות ממת ח"ל ואמרת אליהם. ו בשמות פ"ד דוקא כל שמיר מגלה עליהן הבהן מזהר ולוקה וכל שא"למע אין הבהן מזהר כך ג' תוס' ברכות י"ט וכל הראשונים אבל גרסתנו אינו סופג מ'. ולרמז"ס פ"ג ופ"ה דט"מ הדבר כמשמעו אפי' על רביעית דם ורובע עלמות (נזיר א"מ אלא על חני לוג וחלי קב עלמות מהלכה) הבהן אינו מזהר מ"הח, ולנפש דפרשיין רביעית ל"ק לידוי' דמזיר נמי כ' על נפש מת ואעפ"כ פרשה ההלכה חני לוג, ורביעית שדרשו אסמכתא דרבנן הוא, וכ"כ שם כל ט' שא"ל מגלה אין מ"הח ואין חייב ק' על ביאת מקדש. ובביאת מקדש מודה הראב"ד שכן במשנה נזיר ל"ה, אבל חולק במה שאמר שאין ט' מ"הח במה שאין המיר מגלה. ולרמז"ס הכלל כל שא"ל מגלה אין טומאתו מ"הח וא"ח על ז' מקדש, אינו אלא לענין טומאות הפורשות ממת כרביעית דם ורובע עלמות באוהל, אבל לא לענין כלים הנוגעים במת ונוגע בטמא מת עתי"ט פי"א דפרה מ"ד. מהה תראה מ"ס בספרים זשס ז' כ"פ ר"ח לרמז"ס מקושי' תוס' פסחים ט' ע"ז אפי' אי גררוהו א"ח לטרוהו שמת גררוהו נגד רגליו, ולרמז"ס מיושב דכל שאין נזיר מגלה אין ט' דא"ו וטומאת תהום א"י מגלה כדאי' נזיר ס"ג וכיון שאינו יודע באיזה נד גררוהו הוי ט' תהום ומ"הח טהור וס' דרבנן להקל, אבל שמת האהיל על הבור הוי ס' דאור'. ולפמ"ש אין ענין לנזיר אלא הוי ס' ביאה זר"הי דמ"הח טמא כדאי' פ"ו דטהרות. ועוד ט' תהום בזמיר אינו אלא שאם לא נדע עד אחר הבאת קרבנותיו אינו סותר ולרמז"ס פ"ו דמירות סותר אם נדע קודם זריקה, ומוכח נמי מפסחים פ"א ו"א דגבי נזיר ופסח טהור מט' תהום מהלכה ולא לת"וק. ז לרמז"ס אין נזיר מגלה על רביעית דם אפי' באוהל ולראב"ד דוקא נוגע ומשא אבל באוהל מטמא מדאי' חולין ע"ז במת בנפש אדם זו רביעית וא"כ ע"כ מ"ס בזמיר ע"כ נפש מת לא יבא דזה ט' אוהל ג"כ ברביעית ולא ממשט ספ"ו דנזיר אלא ט' מגע ומשא שט"ז בא הלה שאינו מגלה אלא בחני לוג וחני קב ע"ס. וחוס' ברכות י"ט הקשו לכלל כל שא"ל מגלה אין כהן מזהר הא ילפיין בחולין במת בנפש שרביעית דם מטמא? וחרזו שעכ"פ שם ט' דם אחי' נמי צמיר, כונתם דהאי כלל לא בא לומר אלא שאין כהן מזהר על דבר שאין שייך כלל בזמיר כגון כלים שנגעו במת שאינו מגלה כמ"ס סנהד' מ"ז. והא דלא חרזו כראב"ד דעכ"פ נזיר נמי מגלה ברביעית דא"ו, דאכתי לא ניחא למה כהן מזהר על נגיעת רביעית, דפשיטא להו דמזהר כקושייתם חולין ע"ז ל"ל חרי קרא הנוגע במת בנפש ועל כל נפשות מת לא יבא לרביעית, אף שרא"ס באמור ת' חד לנגיעה וחד לאוהל, לא ניחא להו דפשיטא כיון דאפי' באוהל מטמא מכ"ס בנגיעה ול"ל לאזהרה דאין מזהירין מן הדין, דנוגע במת יטמא, אין לאו. והא דלא דרש בגמ' דין דרביעית מקרא לנפש לא יטמא כדרש בת"כ שהביאו רבנו? דש"ס לא דרש אלא היכא דמיותר כבקרא במת בנפש האדם וע"כ נפשות מת ובזמיר על נפש מת ל"י. ואמה דפשיטא לתוס' ברכות דכהן מזהר ארביעית אף שא"ל מגלה, תמה מהרש"א א"ע"ג דבחולין ילפיין רביעית מטמא, דלמא כהן אינו מזהר, והרעישו האחרונים שטעה בדבר שחש"ב"ר יודעין דמקרא מלא באמור על כל נפשות מת לא יבא זה רביעית הדם? ואינו אומר דפשיטא לי' כראב"ד דעל נפש מת דכתיב בזמיר קאי ארביעית שמגלה עלי' זב"ח אוהל דכ' לא יבא אבל במגע ומשא א"מ אלא על חני לוג מהלכה (ויש לו סמך מ"ס ר"ע ספ"ו דנזיר אינו דין שיגלה על משאה ועל מעשה ולא נקט אהל ערש"י) א"כ קושי' תוס' למה כהן מזהר ברביעית כיון דנזיר א"מ לא קאי אלא חמגע, ושפיר הקשה מהרש"א מ"ל דכהן מזהר דמקרא הנוגע במת בנפש לא למדו אלא שמתמא ומקרא ע"כ נפשות לא יבא ליכא לאזהרה אלא א"ט אוהל כמו בזמיר, מיהו תוס' נזיר מ"ט ס"ל זב"ח אוהל ברביעית נמי אינו מגלה כרמז"ס ושפיר קשי' להו אהאי כלל דכהן דחיי ודאי מזהר מט"כ נפשות מת ל"י. ה מיר מ"ט, ואם בכזית מטמא מת שלם כ"ש? נפל שלא נתקשרו אבריו בגידין אין עליו כזית צמר ומטמא משום מת. בספרי נחן טעם הואיל תחלת ילירתו ש"ח בכזית, ורביעית דם נמי מטמא לתוספתא שהביא ר"ס פ"ז דאהלות דבתחלת בדייתו אין בו פחות מרביעית. ובחוט השני תמה דא"כ תחלת בדייתו יותר מחיית, והגר"ח"ו ח' תחלת ילירתו כזית ואכתי אין בו דם

ספר האשכול, הלכות טומאת בהנים.

של שיש או רצפת אבנים דלית ב' תערובת רקב אחר א זכיות נצל ב והשרדה והגולגלת ומבעי ג . . ועל אבר טמט ועל אבר מן החי ד שיש עליהם בשר כראוי, עד שאם הי' מחובר באדם הי' מעלה ארוכה ע"י אותו בשר שנשאר עליו אע"פ שאין בכלול כוית כולן מטמאי' במ'ומש ובאהל, ועל חצי קב עצמות ועל חצי לוג דם, והלכה היא שאין מגלח על רובע עצמות ועל רביעית לוג דם אע"פ שמתמאין באהל ה אבל על עצמות שהן רוב בנין הגוף, ב' שוקין וירך א' ו או רוב טנין איברים ז הנויר מגלח על מנען ועל משאן ועל אהלן, ועל עצם כשעורה על טגעו ומשאו ולא על אהלן ה על אלה הנויר מגלח, אבל הסככות, פי' שיש טומאה תחת ענף מאילן שיש לו ענפים הרבה וא"י תחת איוה, והפרעות פי' אבנים בולטות מכותל וט' תחת א'

נחל אשכול

ואח"כ נותני' זו רביעית דס. בזה תבין מ"ס הרט"ב גבי כוית מן המת תחלת ילירתו כזוית, וגבי דם רביעית תחלת כרייתו רביעית, שהיורה קדמתה לזריאה. א נויר נ"א, חולין קכ"ו וכן ברמב"ם פ"ב דט"מ שאין מטמא בנגע לפי שאינו גוף אחד ואח"כ ליגע בכלול כוית כפ"א, ולפי' תמלא שאף אם האהיל על מקלתו אינו טמא שאינו חבור ויש לישב בזה הפליאה על חוס' מ"ק ה' ע"ב ד"ה שאינו. ובפ"מ אהלות פ"ב כ' הטעם מדתן אינו חבור אפי' גבלו זמים מתבאר שאינו מטמא בנגע לפי שא"ל ליגע בכלול, אבל חולין קכ"ה תני' לר' יוסי מטמא בנגע אע"ג שא"ל ליגע בכלול, ומוקי אביי במתאסיל עליו פחות מטמא דהאי אוכל נגיעה, ורצא אחר כל מתאסיל נגיעה הוא מן מתאסיל המשכה (שמוסך אהל עליו ועל הטומאה כד' כל הבא אל האהל) לכך קרא ר"י אהל זה נגיעה, ואחריון סס קכ"ז ר"ס פליג וס"ל דהכל מקרי אהל ובתרוי רקב לא ימלא טומאת מגע (וה"מ לענין לרף דקיימ"ל ח"י זית מנגיעה וח"י מתאסיל לא מנטרפי, דב' שמות הן אהלות פ"ג) וי' שרמב"ם דפסק כר"ם דאין בתרוי מטמא מגע ואינו מנטרף בשום אופן עם אהל כמ"ס פ"ד דט"מ מטמא דסחמא דס"ם מאן תנא דאהל נוגע קרי, ש"מ דיחידאי היא, ואביי ורצא דאשכחומי דאהל הוי נוגע, לר' יוסי קאמרי ולפרק תיובתא מיני', ולא להלכה, תדע אדמהדרי לתרץ האי מגע בדברי ר' יוסי דזרייתא, לתרתי מתני' דאהלות רפ"ג דזרישא מגע ואהיל מנטרפי כסם א' ובסיפא קתני דהוי ב' שמות, אלא ודאי להלכה כר"ם ס"ל דאהל לא מקרי מגע ורישא דמתני' דמנטרפי בטומאה רטובה איירי, וכן ברמב"ם ספ"ד דט"מ נגיעה ואהל לא מנטרפי, ובפ"א דט"מ הביא ג' מיני אהל יס, ולר' יוסי תרי אנפין מטמא נוגע, אלא ודאי כר"ם ס"ל. מיהו הא קשי' למה לא הביא הרמב"ם פ"ד דט"מ אוקימתא דר"ו בטומאה רטובה הוי מתאסיל נוגע, ומנטרף עם נגיעה ממש (ואמת שפ"מ באהלות ועדיות הביא לר' זירא וסתמו להלכה, ואי ל"ל בחבורו האי דר"ו איך יפרנס מתני' דאהלות פ"ג דזרישא אוכל נגיעה מנטרף ובסיפא לא מנטרף? וי' כיון דרמב"ם כ' בספ"ו דט"מ טומאה רטובה הוי כאלו הכל מלא טומאה, מחילא ידענו שהנוגע במגדל העליון לא הוי כמתאסיל אלא כנוגע. ומדברי הח"ס חולין קכ"ה ד"ה ומאן ג' דס"ל אביי ורצא חולקין על ר"ז ומוקי מתני' דאהלות כר' יוסי ואלייבא דרצא, דכל מתאסיל נוגע מקרי מן מתאסיל המשכה א"כ מלינו ברקב נוגע, כמתאסיל עליו, או הרקב עליו. וכך ג' מדבריהם מיר מ"ט ברקב איכא מגע ומרש"י דהי נ"ו ע"א סכ' רקב מטמא בנגע אין ראוי להלכה דסם קאי לר' יוסי (ובתנא בתר"ע אהלות פ"ב אות ד). והשתא מ"ס רבנו אלא כעין אהל כונחו לני רטובה שרקב בין ב' מגדלים ומיית ידו על המגדל העליון והוי נגיעה כעין אהל, או כמ"ס לרעת ח"ס' אדם מתאסיל על רקב או רקב מתאסיל עליו נוגע מקרי. ב בשר המת שנעשה ליחס סרוחה, וילל חלקי' ת' ואפרס. ג בנזיר נ"ב אבני' אי או או קתני, ולרמב"ם פשיטא לי' עכ"מ, והוי מטמאין באהל אע"פ שאין בשר עליהם לפי שגורח אדם ניכר בהם דבט' אוהיל עלם אדם ומטעם זה גם הדברי' שנעשו בסמוך מטמאין באהל. ד דר' בחלל חרב או במת אבר שהבדילתו חרב מן החי הוא כמת מיר נ"ד, ואם אין בשר כראוי אע"ג דאבר שלם בין חמי בין ממת א"מ באהל אבל במ"ומס, מיהו עלם ממת אע"פ שאין בשר כלל ועלם אין שמה מטמא אס הוא כשעורה כלקמן, אבל אבמ"ה חסר העלם אין טומאה דבשר מ"הא לא מטמא; חסר הבשר, אס יש עוד כדי להעלות ארוכה על העלם השלם מטמא אף באהל, ואם לאו במ"ומס ולא באהל; ומשמע, כלים פ"א, אס אין בו בשר כלל במ"ומס נמי ל"מ וכן רמב"ם ט"מ פ"ב ספ"ג (ומ"ס רש"י מיר נ"ד ד"ה האי אבר מן החי לא נחית לדקדק). ה אהלות פ"ב מ"ז רובע ענמות אפי' נשחקו שאין בה עלם כשעורה מטמא בג' טומאות ומרמב"ם פ"ד דט"מ ה"ד ומשמע כיון שנשחקו מטמאי' במשא ובאהיל ולא בנגיעה שאין חבור וכן עלם כשעורה שנחלק מטמא במשא ולא בנגע. ויש לדקדק למה הביא האשכול משנה דמיר כיון דאף מה שאינו מוגלח עליו נמי מטמא הכהן ועוד דחשיב בסיפא בית הפרס וכו' נהי דלא מלקי הכהן עלי' אסורה איכא כמ"ס ב"ו סס"ט ואף גולל דופק ורביעית דם ואבמ"ה שאין עליו בשר כראוי. ואפשר דס"ל ברמב"ם כל שאין המיר מגלח אין טומאה מ"סת ונ"מ טובא איכא. ו בכורות מ"ה. ז מספר קכ"ה אע"פ שאין בהם רובע הקב ואינם רוב זמין הגוף. ח עלם כשעורה ילפין מועל הנוגע בעלם ולא כ' עלם אדם שיבא ניכר שהוא של אדם כדכתיב בט' אוהיל, מיהו שמטמא במשא לא כחיב, ובמיר נ"ד יליף ר"יו מקרא ועל הנוגע בעלם או בחלל או במת, עלם כשעורה, בחלל אבר הנחלל מן החי ואין להעלות ארוכה, או במת ללמד שטעם כשעורה מטמא במשא ולא דוקא עלם כשעורה דבזרייתא קתני זה אבר הנחלל מן המת אלא הכונה בזרייתא כל עלם שנחלל מן המת מטמא במשא (מיושב בזה דקדוק הח"ס) ומינה ילפין ט' משא במת, אבל רמב"ם הביא ספרי ט' משא במת מק"ו דנבלה מטמא במשא דהוי כבנין אב עכ"מ וכריתות ל"ל ע"ג. וי' דמנבלה לא ידעין אלא בשר שמטמא בנגיעה מטמא במשא, דעלם נבלה אין מטמא, חולין קכ"ה, ולריך למוד דס"ם אעלם, ואי מהביא לא ידעין שכוית בשר מן המת מ' במשא ולריך ליקף מנבלה. והא דלא הזכיר ברמב"ם אלא למוד דספרי, ה"ט דאין לריך ללמוד אחר דס"ל כר' יהושע חולין ק"כ דון מינה ואוקי באחריו בין לקולא ובין לחומרא כראוי נדה מ"ג וסכמים נמי ס"ל הכי שבושות ל"א ויבמות ע"מ ועתי"ט סוף מיר (והא דפסק ברמב"ם בדה סס נוגע בש"ז בכעדה, ה"ט דלא ידעין כלל ט' מגע בש"ז אלא משרץ ול"ל אוקי באחריו וכך תרץ בס' מולא פרושים הא דפסק כחמים מנחת ק"ז מתנדב שמן בנדבה ממנחה ומינה בלוג דלא כרבי דאמר אוקי באחריו, כיון דלא ידעין נדה שמן אלא ממנחה. וע"כ לריכין לחלוק זה דבכ"ד ס"ל לרבן אוקי באחריו וכן רבינא מנחת ס"ב וכ"כ בס' כריתות דקיי"לן אוקי באחריו) ובה ינחא דלספרי ילפין מנבלה מה שמטמא בנגיעה מטמא במשא ה"ס במת ואוקי באחריו

א' מהן וא"י תחת מי א ובית הפרס, שדה שנתרש בו קבר עושה בית הפרס ק' אמה באורך וברוחב ממקום הקבר שעד כאן חשו רבנן שמא לדל המחרשה עצם כשעורה ב' וארץ עטים שגורו ט' עליה ג' וגולל שהוא כסי הארון, ודופק הוא צדדי ארון עצמו ד' אע"פי שטמאין בנגיעה ובאהל ה', ורביעית דם ורובע עצמות ו' וכלים נוגעים במת אע"פי שטמאים כמת עצמו טומאת ו' ז' אין מגלח עליהם. לא יטמא בעל בעמיו בזמן שעמיו שם ה' אינו מטמא אבל מטמא למת מצוה. תנן ט' כ"ג ונויר טהלכין בדרך ופגעו בט"מ, רא"א יטמא כהן ולא נוייר שקדושתו חמורה שטביא קרבן על טומאתו, וחכ"א יטמא נוייר שאין קדושתו ק' עולם ואל יטמא כהן שקק"ע, הגע עצמך שהקדישו אביו מרחם י? זו תורה וזו אינו תורה, פי' שאב מדיר בנויר אינו אלא טהלכה יא, וע"כ ל"פ אלא ביש שניהן, אבל אין כאן אלא כ"ג ואף הוא נוייר מטמא לט"מ יב, ואפי' הולך זה כ"ג ונויר למול את בנו ולשחוט פסחו, דאמרינן בעלמא אפי' ישראל ההולך אינו מטמא לקרוביו יג, לט"מ מטמא. וכהן הדיט מטמא לו פתים, אם ואם בנו בתו ואחיו והתולה הבתולה ואשתו וכ"ש למת מצוה ואפי' בע"כ מטמאין אחיו ונכנס לב"ה וקבר לה יד' אע"ג

דאיכא

נחל אשכול

במת עלם נמי מטמא במוטע ה"ה במשא. ורא"י שכן הוא דספרי חסיים אי מה בנבלה טומאת ערב למשא חף כהן ט' ערב, אמרת מקום שחגעו ט' ז"ן, היסטו ט' ז"ן, מקום שחגעו ט' ערב, היסטו ט' ערב, והיינו חוקי באתרי, אבל במיר מוקי הברייתא למאן דס"ל דון חויה ומינה, ח"כ ליכא למיחף עלם מנבלה, ולריך קרא או במת למשא וכוון דסמיך והזה ביום השלישי ידענו ממילא שט' משא ז' ימים ול"ל ט' ערב כנבלה. ואי קשי' לדידן קשי' ר"ל במיר נ"ד או במת ל"ל כיון דלא לריבין למשא? ראייתו בספרי וכל הנוגע בעלם או בחלל או במת ללמד כסם שהביא כולם לעמין טומאה כך הביא כולם לעמין הזאה (דסמיך ל' והזה הטור) והשחא אי לא כ' חלל ועל הנוגע בעלם (דדרשינן מיני' עלם כשעורה) הו"ל דקאי על אבר ממת שאין עליו בשר כראוי (אבל יש עליו בשר כראוי' אהליות פ"ב מ"ג) ולו בחלל קאי על אצמ"ה שאין עליו בשר כראוי אבל עלם כשעורה חף שהלכה היא שהמיר מגלח עליו מ"מ לא בני הזאה, להכי כתיבי ג' בעלם, בחלל, במת, שלשתן כדי להסמיך אל והזה הטור כדקתני בספרי (ומינו שם עוד למוד למשא מקרא וכל הורג נפש דמטות הביאו רמזין ורא"ס). ורמז"ס פ"ג דט"מ אבר ממת שאין בשר כראוי עליו ט' מדרבנן ותמה הרב"ד עלם כשעורה המיר מגלח, ות' כ"מ דמיירי אם החבר פחות מכשעורה שזה מדרבנן, ותמיהי דזה לא מטמא כלל לר"י במיר נ"ד דברייתא או בחלל או במת, אבר הנחלל מן המי ומן המת ואין בשר כראוי לרמז"ס נמי מדרבנן, ח"כ הברייתא במידי דרבנן חיירי ור"ל ס"ל אבר פחות מכשעורה נמי מטמא, ור"י פליג, ת' ודאי חף מדרבנן אינו מטמא, דאלת"ה לוקי ברייתא כר"ל באבר פחות מכשעורה כיון דכל הברייתא דרבנן עסיקא, וה"ל משמע גבי ט' הפרס שאין חשם חלל כשעורה ונ"ע. א עחי"ט אהליות פ"ח פ"א. ב שס פ"ז. ג בזמן שהיו טפורי' בח"י ע' ס' סס"ט. ד פרס"י ולר"ת גולל אבן ג' סתוחס פי הקבר ודופק אבנים ששטען הגולל ע"י. ה חולין ע"ב אשר יגע ע"פ הסדה, ו' נגיעה והאל עמוס' חולין קכ"ו. וקסה לילף נמי משא מק"ו דנבלה, בסלמא לרי"ש בחולין גולל ודופק הלכה ואין למדין מק"ו, נוייר כ"ז, וי"ל שר"ס ור"אש מציאים אהליות פ"ב מ"ד דגולל אינו טמא חלל כשמוגח על פתח הקבר ולא כשפרס (ונו"מ חף שקבר אינו מטמא מלמעלה כגון שפחות מן הגד) ובספרי יוצא ר"א מטמא במשא מק"ו דנבלה ור"י משיבו מה לנבלה שכן מטמאה לאחר פרישה אבל גולל פרס מן הקבר אינו מטמא. ו אינו מגלח אם האהיל עליהם. ו לחוס' מיר נ"ד ח' חף באהל דחרב הרי הוא כחלל, אבל לר"פ אין בהם ט' אהל ואין כהן מוזהר עליהם עתי"ט פי"ו דאהלות וס' סס"ט. ח ת"כ. ט מיר ת"ז. י הירוס' רפ"ז דמיר פריך הכי (ואשתמיט מתי"ט סס) שאב מדיר בנו במיר מרחס אמו מיר כ"ח. יא לולי פרושו הייתי מפורס בפכוט הירוס' לשטתו בספ"ד דמיר דלא מייתי חלל ריב"ח דמדירו במיר מדרבנן, ולר"י דנבלה דהלמ"מ הוא ל"ל כאלשכול וכעין זה בירוס' מיר פ"ק ה"ב מירות שמשון אינו תורה וכן מלאנו לריב"ח קדושין כ"ד ע"ב לחלק בין מה דילוף מדרשה למאי דמפורס בתורה ולרמז"ס כל דילוף מרזבי כמו צינים וחלצ דטמאות וס"ש אין לוקין וכ"כ פ"ד דשמיטה דרוסה חמור דמפורס וכן כ"מ פ"ה דט"מ ה"ה מה שבקבלה ח"ח על ב"מ, ועוד יש לחלק בין כהן נוייר דמיר אית' בשאנס, יבמות ה'. יב מיר ת"ז. יג אט"ג דלה יטמא חיבה ומיירי ששמע שמת לו מת אחר חליט דכבר מטי זמן פסח ע' לעיל דף 136 חזמים ק'. יד לכאורה ת' דס"ל כר"ה שבועות י"ז וב"י סס"ט דמוחר לילך אט"ג כשפרס ממתו מאהיל על קברות אחרים ומוסיף טומאה (דאדם החופס בו כשהוא מאהיל על המת נעשה אב הט' כנוגע במת עלמו, לאסוקי כשפורס מן המת הוא אב הט' ויוגע בו ראשון) דס"ל כר"ע דאין זה נקרא מוסיף גבי ידיה חלל דוקא במוסיף ימי טומאה לעלמו כגון שטמא עלמו ביום שלאחריו, אבל לקמן תראה דלא ס"ל כר"ת, והכא מיירי שא"ל להאהיל על קברים בשבזו. ודע שאף לר"ת אסור מדרבנן נחזור ולטמא אפי' בו ביום והכא שרי לכהן להאהיל בחיירתו, כיון שלריך לקבור מתו וכבוד הבריות דומה ל"ת דדבריהם וכבר כ' כן בס"א דף XI ע"ש שהראיתי שגם לרב"ד אסורה איכא ועוד שבת"ד מ' שחזר בו וסבר דלוקין אם פרס ממתו כדעת רמז"ס. וי"ל על ר"ת שבועות י"ז סכ' האי דמיר ת"ב דלוקה שלא בחבורין אחי' כמ"ד, שמחות פ"ד, אפי' נטמא בו ביום אינו חוזר ומטמא, והוא פסק בחיך, איך דומה גמ' שלנו מפני ת' שמחות איפכא שמעינן מיני' בחוס' ברכות י"ט? וי"ל שר"ת ס"ל דוקא לר' יוסף לוקה שלא בחבורין אם חזר ונטמא זה לא אחי' כר"ע בשמחות חלל כר"ט דפליג, אבל לרבה במיר אפי' שלא בחבורין לא תמייב אטומאה ב', ודפריך הש"ס בחר הכי: אבל טומאה וט' לא תמייב חלל א', אי הכי טומאה וביאה דקאמר רבה דמייב ב' לא משכחת כך פי' דאי נגע במת ואח"כ בא לאהל מה, מחולל ועומד הוא ובטומאה וטומאה כה"ג פטור לרבה, ומחרץ דאף ב' וביאה לא תמייב ב' חלל אם באו ב' בצ"א כגון שנכנס לאהל המת וכי' אבל נטמא תחלה בנגיעה לא תמייב אביאה, ומתני' אל תטמא אל תטמא מיירי ב' וביאה שהתירו על שתיים ועבר עליהן כאתה, ופסקו רב"ד ור"ת כרבה לגבי ר"י, גטין ע"ד, אבל רמז"ס דמייב לאו מחוס דפסק כר' יוסף כדעת כ"מ, חלל דס"ל לתרולא דלז"י החס רבה ל"פ חלל בחבורין, וקושי' הש"ס אבל טומאה וט' לא, פי' בחבורין, ח"כ כה"ג טומאה וביאה נמי לא תמייב ב' דמחולל ועומד, ומחרץ כגון שני אסורי' באים כא', והכו כפי' חוס' דלא ס"ל כר"ת חלל אם פרס ממתו ומטמא שנית מייב וכ"כ דף ת"ג דר"פ מהכא חלל פרס"י כר"ת.

כר"ע

ספר האשכול, הלכות טומאת כהנים.

דאיכא חטן דמקבר לה, דלה יטמא חובה א ועד מתי מטמא עד שיסחוס הגולל בקבר ב. איזה מט מצוה ג כל שאין לו קוברין, קורא ואחרים עונין אותו אין זה מ"ט, אבל אם לא באו ע"י קריאתו אסור להניחו ולקרות קוברין אלא יקברוהו במקומו ובירוש' ד אינו מושך ידו מטנו עד שיהיו שם כדי נושאין וחלופיהן וחלופיהן ה. ואע"ג דמ"ט דוחה קדושת כהן ונויר וטילה ופסח כדילפינן מקרא, לא דחי שווי"ט ו ופרכינן ק"ו הוא עבודה ד"ש וקבורת מ"ט דוחה עבודה כדילף מולאחותו, מכ"ש שתדחה מ"ט את השבת, ומפרק מיתת רוצח חוכה שדוחה עבודה כדילף מעם מובחי תקחנו למות ואינה דוחה שבת דכ' ל"ח אש בכל טושבותיכם אפי' בב"ד אין דנין שרפה בשבת וה"ה שאר מיתת ב"ד. ותו בירוש' הכל מטמאין לכבוד הנשיא ו כד דמך ר"י נשייא אכרו ר' ינאי אין כהונה היום כד דמך ר"י נשייא בר ברי' דר"י נשייא דחף ר' חייא לרבי ועירא בכנישתא דגופנין דצפורא וטסאביה ח כלומר טמא ע"כ, כד דמביח נהוראי ט אחתיה דר"י נשייא שלח ר"ה בתר ר' מנא כהנא ולא סלק דאמר אם בחייהו אין מטמאין י כ"ש במיתתן, אטר ר' נסא במיתתן עשו אותם כמ"ט יא. חוינן אף לנשיא מטמאין הכהנים וכן בבבלי דמית נשיא יב . . ואמרו בהנושא יג יום שמת רבי בטלה כהונה דנשיא ה', אבל לרבו אפי' מובהק או לצדיק דעלמא לא מטמא

נחל אשכול

א כר"ע זכמים ק'. ב שמחות פ"ד ורצנו הוסיף בקבר אף ס"ל גולל כסוי הארון כרס"י והו"ה כס"ך צסי' טע"ג. ג יצמות פ"ט. ד רפ"ז דמיר. ה ע"ש בירושלמי למאן דתני ומתני לית שטור ע' פריסה טע"ד. ומשמע מכ"הפ אף שרלו נכרים לקברו אס אין ישראל, מטמא כהן, ואת"ג דמת ציו"ט א' יתעסקו עמומין החורה החורה טומאה לכהן צמ"מ כמו ב'ז מתים. ולא ידעתי מנ"ל דמס"ס אין הוכחה אס רנו נכרים לקברו דמטמא כהן. ו סנהדרין ל"ה. ז סס בירוש', שהכל חייבין בצבדו המלוה על כולם רמז"ס. ח ר"ז כהן ה' כדאי' ירוש' ברכות פ"ז ה"ג דחקרי כהן במקום לוי, וארונו של רבי ה' צצ"הכנ דלפורה. ט גרסתנו יהודי וצירוש' פ"ג דברכות והוראי. י אס הנשיא או אחותו זכים אין מטמאין להם או אס עומדים צהאל המת אין כהן רשאי ליכנס אללס. יא כיון שהכל חייבין בצבדוס, מ"מ לא הביאו פ' היתר טומאה אלא נשיא ולא בקרוביו דצבדו לא חקר אלא נשיא ע' לקמן. יב פסמי' ט', פסח בא בטומאה אי מת הנשיא באותו זמן דמלוה לכל להחטסק צו. יג כחצוב' ק"ג גרסתנו בטלה קדושה, אבל חוס' פרשו ענה ויראה. וקשה ל"ל פרשו כהונה כירוש' ומטעם שבי' נשיא? וי"ל כיון דבחד תרולא אמר החס לויפוך וי"ל כשמת ר"ח בטלה קדושה, ור"ח לא ה' נשיא, וכ"מ בהפלאה, ורצנו ס"ל כיון דלירוש' פשיטא דמאלו הכהנים בארונו דנשיא ה', ודאי פרושו דיוס שמת בטלה קדושת כהונה משום דנשיא ה', ונהי למאי דמפרק צבדו דקאי אר"ח לריך לפרש דבטלה כהונה מ' שהי' גדול הדור או כפי' חוס' בטלה יראה, מ"מ הצבדו לא קאי בהסיא תרולא, דמסיק לא תיפוך, והאי פרוקא קייס, דלתרין קמא לריך לשבש ג' ברייתות, א"כ הצבדו מתאים לירוש' משום דנשיא ה', ואין ראי' לטמא לגדול הדור כמ"ס רצנו. ורמ"כ שמציה חוס' דס"ל בטלה כהונה משום גדול הדור קשה דצירוש' אמר משום נשיא, גם מה שדחה חוס' דירוש' בטומאת פרס דרצנן קשה דהא דמך ר"ח לר"י כנישתא ועוד כיון דנשיא ה' הרי אמרו בצפסמי' שפסח בא צט' ושס לא טייך משום ט' בית הפרס, דבעלמא נמי לא נדחה מונה פסח כדאי' פסמי' ל"ב. ו' שיש חסרון צבדו החוס', דר"ח רשע לטמא לר"ח לא מטעם שסמך אירוש' דבטלה כ' לגבי רבי, דנשיא ה', גם לא ס"ל כעלה ע"ד צ"י שגדול הדור כנשיא דזה סותר דעה ר"ח שהביא הר"אש צ"מ קי"ד שמה שאל"י קבר ר"ע והסיב דיקי' א"מ דמיו בעלמא ולכבוד ר"ע אמר כן ועטמו משום דר"ע מת מלוה ה', וע"כ ס"ל לגדול נמי אסור לטמא, אלא טעם רמ"כ שר"ח ה' רבו המובהק, ואמרינן סס צירוש' ר' ינאי דמך ממוי והוי רבי' שמע ר' חמא דר"י אסר לטמא, ואמר יטמאו לו תלמידיו וטמאו לו תלמידיו, ומעשה רב הוא, וע"ז כ' חוס' כיון דלא נחפרס כילד טמאו אפשר דמייירי צט' דרצנן. ורמיזתי שגס צמ"א הרגיש צזה. ועי"ל חוס' ור"ח לשטחס אזלו, חוס' ס"ל צמיר מ"ג כהן שפרס מוחו אף שהוא מחולל ועומד אס מטמא למת אחר לוקה כרמז"ס, אבל ר"ת ותלמידו רמ"כ ס"ל לפת"ש צסמ"ג עשין ס"ס רל"א דפטור, ואף שר"ח שבוטות י"ז כחצ טמא ציוס אחר לוקה שמוסיף ימי ט' ואינו יכול לטהר בצביעי' כ' הסמ"ג צסס ר"ת זה דוקא צזמן שיש מי חטאת, אבל צז"ה מה מרצה ט' יש, והביא הר"אש צסס ר"ח דכהן שכבר טמא צז"הו אינו אסור לטמא אלא מדרצנן וצזה אמרינן גדול כבוד מוחו אלא קרוביו ורשאי לחזור על הקברים, א"כ טומאת כהן צז"הו דרצנן ומותר לכבוד רבו כמו שהתירו ט' דרצנן לראות מלכי א"ה ולדון עם עכו"ס ברכות י"ט, ע"ז י"ג, אבל חוס' לשטחס עקר ט' מ"הסת לנך כ' דמייירי צט' צ"הפ. וצזה ישבתי דבר תמוה צדה ט"ו וצא כהן פרש"י כהן חכס ה' ומורה הוראה וצא להורות לה ימי טומאה א"י שגרה אללו צבית ונוגעת בתרומתו וכ' דליחא דאי חכס האריך צא לעצור אלחו דט"מ. ואין ספק דגברא רצה אמר למלח' דרש"י עלמו פי' כן ע"ז מ"ב ולא נשייכו כעוטים. ו' האשה הזאת גרה צבית כהן והפילה ופל וממילא נטמא הוא ותרומתו, ואס ה' ספיר לא נטמאו, והלך והניץ צביתה, אס יראה שהוא ופל א"כ כבר נטמא צלותו יוס ואין כאן אסור תורה אס מזור ומטמא צלותו יוס לר"ת ולרש"י צמיר, ואס יראה שפיר לא נטמא לא הוא ולא תרומתו. ומה תאמר אס הוא ופל עכ"פ אסור מדרצנן לטמא אס לא לדבר מלוה, הרי כאן לא ה' אלא ס' אסור דרצנן (אף שאסור לעייל נפשי' לספקא דרצנן עמ"ל מ פ"י דמקילות ה"ו) ודבר מלוה דאי להליל התרומה משרפה דכ' ומשמרת תרומתי ואסור להפסידה פסמי' י"ג ורפ"ח דשביעית, ועוד דרש להורות לה ימי טומאה וקיי"לן טבילה צזמנה מלוה, נדה ל', וצזמנס לכ"הפ הוי מלוה, ואס בעלה צעיר אף לדין שהרי יהושע נענס ע"ז ערובין ס"ג, וכי זה גרוע ממ"ס ט' דרצנן הותרה לראות מלכי א"ה ולדון עם עכו"ס, ואף שעייל נפשי' לס' דרצנן צבילה קיי"לן צערובין ל"ב ניחא לחבר דליעבד א' זוטא דלא ליעבד ע"ה א' רצה ומכ"ס שגלן ס' א' דרצנן ואפשר גם ס"ס דשמא לא יאהל על הנפל כמ"ס חוס' ע"ז מ"ב. ואי קשי' מאי וטיסרוכו כבר ה' טמא צבית, ממעשה דהניץ צו טסרוכו ו"מ אס ה' ציוס ז' מעת שנטמא צביתו נטהר אף שהי' יוס ו' מעת שהניץ ומ' טומאתו צבית לא דברו חכמים, וכיוולא צו כ' הר"אש ריש שבת פטור ומותר אע"ג דאסור מ' לפני עור מהס לא איירי עתה אלא מדין שבת, ונדה י"ד מטהר ר"ח ואמרו משום נדה ולא משום חס. ומה שדחקו לפרש שח"ח ה', דלכאורה תמוה למאי קאמר וצא כהן לידע מאי ל"מ והול"ל וצא אדס כדרכס בכל הש"ס במקום

מטמא א דאי הכי מאי רבוחא דרבי רבא ויום בטלה, בכל צדיקי עלמא הכי, ודאמר במדרש ב כשקבר אליו לר"ע אמר לר"י אין טומאה בת"ח ג אין סומכין על הלכות שבמדרשים אם לא נראה שנחקבלו לבעלי הלמוד. ג בהאשה ד מאימתי יורש אשתו קטנה, פי' יחומה שהשיאוהו אמה ואחיה וקדושיה דרבנן, משחכנס לחופה ויורשה ומטמא לה, ומסקנא דמלתא להכי מטמא לה אף שאינה אשתו מדאורייתא דהוית מ"מ, דכיון דהוא ירית לה וקרובה לא ירתי לה קרי ולא ענו ליה ה ולא כללא הוא, דאין מטמא לאשתו הפסולה ו דכתנאי ז חייבי לאוין יורש ואינו מטמא, שני' יורש ומטמא, ש"מ דוקא לכשרה מ"הת מטמא ומחאבל כיון שיורשה ואין פסול בגופה ה. ותו תני' ט כי קבר תקברנו י מכאן שאין נעשה מ"מ עד שיהי' ראשו ורובו, תני ר' ייסא כשם שמטמא למ"מ כך מטמא לאבר ממת מצוה, ובחזור חפתי, פי' שכבר נטמא למ"מ ושכח אבר א' מלקברו חוזר ומטמא שאבר זה מתחלה הי' עליו דין מ"מ. המוצא מ"מ מטפל בו וקוברו במקומו יא, ואימתי בומן שמצאו חוץ לחחום אבל בתחום מביא וקברו בב"הק. אר"ע פ"א הייתי מהלך בדרך ומצאתי מ"מ נטפתי בו ד' מילין עד שהבאתיו לב"הק ואמרו לי ר"א ור"י ע"כ פסיעה ופסיעה שהייתי פוסע מעלין עליך כאלו שפכת דם, אמרתי אם בשעה שכוונתי לזכות נתייבתי בשעה שלא כוונתי עאיכ"ו, מאותו שעה לא זוחי מלשמש חכמים. מ"מ קונה מקומו ד' אמות אפי' שדה מלא כרכום, אימתי בומן שמצאו בשדה, אבל מצאו בדרך קברו ליטין או לשמאל הדרך, שדה בור ושדה ניר קוברו בשדה בור, שדה ניר ושדה זרע קוברו בשדה ניר, שדה זרע ושדה כרם קוברו בש"ז, ש"כ ושדה אילן, א"ד קוברו בש"כ אבל בשדה אילן לא מפני אהל הטומאה יב וא"ד בכרם לא מפני הכשר בצירה יג וכו' והו' בכרם ולא באילן דאף בו'הו מוזהר הכהן שלא להוסיף על טומאתו וההיא דכרם בומן דנהיגי טהרות נמי לא היו אלא חששא ברבנן יד ועוד דגורת מאהיל תקנה לרבים העוברי', אבל הכשר בצירה אינה אלא לבעל הכרם, הלכך נ' כמ"ד בכרם ולא בשדה אילן ודתני' באבל טו בכרם ברייתא בתרייתא הוא דאייתי בירוש'. ואם החליף טו עובר משום לא מטמא את הארץ. היו שחיהו בור או שחיהו

ניר

נחל אשכול

במקום שאין י"ח, אלא ע"כ דקמ"ל מדוע דלפעמים מותר בכ"הג לכסן, ותוס' פרשו דהאי כסן שטמא הי' ורש"י כ' קטן או ע"ה ולא יוחא לכו בזמ"ש רש"י בפסחים דלא חזר באזהרת לא יטמא, ה"ט דרש"י פי' שהכסן לא ראה ופל צבור, דאי ראה מחי ס', וז"ש תמה דפסחי' יו"ד גל טמא שנתערב צב' גלין טהורין צדקו שלשתן ולא מלאו כולן טהורין דאמרינן טורח צב' ונטלו והסתח' הס' ל"ק דטורבי' מניס אפי' תלין כ"ש הכא דמולת מלויה? וז' דצ"ק קי"ד עדות קטן לא מהני דלאו' ומכ"ס דלא מהני עדות שטמא (שטמא גמור לא היו דל"כ לא היו צו דעת לשאלו ועי' סיכה מ"ב דה"ה לענין קטן יש חלוקה וכן ע"ה אינו נאמן לטהרות כדאי חגיגה כ"ב לכך לא סמכו עליו. א ולא כר"ח כהן. ב ילקוט משלי ט'. ג ודאי חלוני סלדיקים מטמאין צ"ב נ"ח רבנא מניין מערחה דל"א שלא יביאו טהרות לשם (ע' תשרי ר"ף ש"ג, חלוס הי') וסיכה כ"ה נוסחי ארזו ס"י ופסחים ס"ז אחי נמחלתי וידים פ"ד הרי אמרו עלמות חמור טהורי' ועלמות יכ"ג טמאים, לכן ג"ל מ"ש אין טומאה בת"ח דרש"י כהן לטמא לשם כמו שרש"י לטמא בקרובים וצ"ב אבל ודאי לריק טבילה והזאה. ואף מחן דסמך עלמו אמרש ועל פסק רמ"מ אין היתר ליתך על קברי לדיקים דלמא דים כקרובים דל"מ לאחר שנסתם הגולל. ד יצמות פ"ט. ה ג' ר"ש פי' אם הבעל קרי קרובים לקברה אין עוין. וזש"ע ע"ג לא הזכיר דמטמא לאשתו קטנה, למצ"ס סכ' פ"ב דאבל לאשתו מטמא בע"כ מד"ס כיון דירשה הוי מ"מ (ולדי' ירשה נמי דרבנן) ל"ק דכ"ד דאישות הזכיר שירש אשתו קטנה, א"כ ממילא ידעינן שמטמא, ואולי כ' טעם כיון דירשה ולא הלמוד לשאר ז' אשתו, לכיל נמי אשתו קטנה (והחורס הלריכה לכתוב לשאר דבשעה שנתה עדיין לא נתקן ירשה אשתו עכ"מ או ס"ל לשאר ז' אשתו אסמכתא כמ"ס לח"מ). ו יצמות כ"ב. ז חוספתא יצמות פ"ב ונתעלמה מחוס' יצמות פ"ט ע"ב ד"ה כיון. ותמיה על צ"ב סכ' צסס א"ח: פסולה שאינה מטמא היינו שמעם שמת בעלה ונשאת ואח"כ צא הראשון אבל הפסולת לכהונה כהן מטמא להם וז"ע עכ"ל ולי' מחי ז"ע בחוספתא א' שאינו מטמא וכן תוס' יצמות פ"ט ורש"י צחומם וכ"מ יצמות כ"ב כל דלאפוקא קיימא לא מטמא ורמז"ס פ"ב דאבל מטמא כהן לאמו שהיא חללה אבל לא לאשתו וכן בשאלות וה"ב. וז' שבעות יולא מנוסה מוטעה בחוספתא הביאה רשב"א יצמות כ"ב וז"ל: חלמה לכ"ג ג"ח לסדיוט ירשה ומטמא לה ולבסוף כ' שבעות מדויק כ' אינו מ'. ה פי' אשתו קטנה כיון דכ"ע ידעינן שאשתו היא לכ"ד ולירשה ואין סוס פסול מוגע מלטמא באשתו כשרה לא יטמאו הקרובים שיאמרו אם ירשה אשתו היא ומטמא לה, ואי לא מטמא שאינה באשתו לא ירשה, אבל צניח וכ"ג אט"ג שירשה ידעי כ"ע שחורה אסרה לטמא חף לא"זא ויטמאו אחרים וכן בפסול לו ידעי כ"ע שהמניעה תמנה וא"ל לחק כחוס' יצמות פ"ט. ויש לחמוה על רשב"א הביאו ש"ע דיבס מטמא לשומרת יבס כיון דירשה (אט"ג דודאי אינה מתאבל עלי' ועל ארוסה) וראי' מקטנה, וחלוק גדול יש בקטנה רואים הכל שאשתו היא לכ"ד ורש"י יצמות ח' מ' שאינו מטמא אט"ג דירש ומייב בקבורתה, וסוטה כ"ד לא קנה לטמא לה אלא צביאה, וקדושין צ' אפי' עשה מאמר א"מ לה וכ"כ תוס' יצמות י"ו קודם ציאה ח"י נכסי מלוג ולא מטמא. ומח' רשב"א יצמות כ"ט נ' דכלל צידו, כל שאין פסול מפורסם אחרי קרובים אם ירשה ע"כ אשתו היא יטמא לה, ואם ח"מ אינה אשתו לא ירשה, וה"ט דמטמא לקטנה, ומטעם זה ס"ל מטמא לשומרת יבס, שמכא ירשתו יאמרו אשתו היא ולא תלי' צניטה לחיפה, אבל לפח"ס אסור לטמא לה. ט ירוש' רפ"ז דחיר וכל הנמשך ומקנהו צ"ק פ"א. י משמע כולו ורוב ככולו. יא שמע"כ הנחיל יהוסע לישראל את הארץ, וא"ד אפי' צמ"ל התנה. יב פעמים ילך כהן רחוק ממקום ט' וענפי אילן עדיין מתאילין עליו. יג הצולר כרמו לגת הוכשר לקבל טומאה, שנת י"ז, ושמה לא נהר מטומאה. יד ר"ל צו"ב איך טהרות פשיטא דקובר בכרם אלא חף צומנס הסחשא שהצולר לא נהר מליגע, אם נגע נמי לא הוכשר דלא אמרו הוכשר אלא גזרה שמה יצברנו בקופות מופפות ולא ילך המשקה לאצוד ויהי' נוחא לי' או משום נשכות, א"כ כל החשש שמה יבא לא' דרבנן לאפוקי חשש שיאכל על הטומאה הוא דלאור' חף צו"ב. הוא שכתבתי לעיל דאשכול ס"ל כרמז"ס כהן המטמא צו"הז עובר אלאור'. טו פ"ד, רמז"ס כ' כרבו בכרם, ותמיה על פ"ע שכתב צאילן. טז לי

ירוש'

אלו בני קיימין אף אלו יצאו נפלים, לבנו ולבתו בין כשרים בין פסילים אפי' ממורים כדתן א מי שיש לו בן בכ"מ וכו' בנו הוא לכ"ד חוץ מן השפחה ונכרית, לאחיו ולאחותו יכול מאמו, ת"ל לבנו ולבתו מה בנו ובתו הוא יורשן, אף אחיו ואחותו שהוא יורשן, יצאו אחיו ואחותו מאמו שאין יורשם ב, אע"ג דאיכא עליהו אבלות מדרבנן כמ"ש ג, ולאחותו הבתולה פרט לאנוסה ומפוחה, וכל שאני מוציא מוכת עץ, ת"ל אשר לא היתה לאיש שהויתה בידי איש. וקיי"לן כר' יוסי ור"ש דדרשו ד ולאחותו הבתולה פרט לאנוסה ומפוחה, אשר לא היתה לאיש פרט לארוסה שהי' לה הויה, הקרובה לרבות ארוסה שנתגרשה, אליו לרבות בוגרת, ואע"ג דר"ט ור"י טרבי ארוסה, הוי תרי לגבי תרי, ור' יוסי הלכתא כותי' לגבי כל חד מהני ה אבל לטוכת עץ מטמא לה אע"ג דר"ש אמר כיון שאינה ראוי' לכ"ג לא מטמא לה, ר' יהודה ור"מ פליגי והלכה כרביים. לה יטמא מצוה וכופין אוהו ו, לה יטמא ולא על ספק ו אעפ"כ מתאונן ומתאבל ה. ואיוו אנינות טיום מיתה עד יום קבורה דר"ט ט, וחכ"א אין אנינות ו אלא יום מיתה. לה יטמא ואין מטמא לאחרים עמה יא ותני' אף בו ביום אסור לטמא לאחרים יב אם יש שם כדי נושאי המטה, אין שם קוברין מטמא, נטמא ובאו קוברי', הוא פורש למקום טהור, היו שם ב' דרכים א' קרובה ושטאה וא' רחוקה וטהורה, אם העם הולכין בקרובה ילך עמהם מפני כבוד העם יג. הי' עומד וקובר ממועד עד שהוא עומד בתוך הקבר מקבל טאחרים וקוברו פרש הרי זה בלא יטמא יד, נטמא בו ביום טז ר"ט מחייב ור"ע פושר, נטמא לאחר אותו יום ה"ט שחייב טז שסותר יום א', ובבבלי סתם כר"ט דאתמר יז א"ד הונא נזיר עובר בב"הק והושיטו לו ממועד ומת אחר ונגע בו חייב וכן במתני' אמר לו אל הטמא אל הטמא חייב עכ"א וזא ומקי לה שאינו בתבורין פי' שבבר פרש ממתו וחופם מת אחר. וחוי לן אף לר"ע דלא מחייב באותו יום אפי' פרש, אסורא מיהו איכא, דלא קאמר אלא פושר, ובהלכות יח גרס נמי ר"ע פוטר. ולענ"ד האי נוסח לא דוקני יט דבירוש' ג' כ. כ. ר"ט פוטר ר"ע מחייב, וטעמ' דר"ט לא הוסיף חלול על חלולו, ור"ע השיב בשעה שהי' בב"הק מטמא ט' וי"ן הנוגע בו, פרש הנוגע בו טמא ט' ערב, ואם חזר ונכנס הנוגע בו טמא ט' וי"ן והוי מוסיף טמאה על ט', ור"ט הודה לדבריו דמסיים אר"ט עקיבא הפורש מטך כפורש מן החיים, ולא מסתבר למימר דאיפוך ברייתא כיון דקתני טעמא דכל חד וחד דוקא הוא כא, ותו דמסיים כל הפורש מטך וקאי על האי פרוקא: בשעה שהי' בב"הק וכו' ולישנא כב דכל הפורש

ט"ז

נחל אשכול

עובר צמעי חמו, וס"ג כי נפש צפרסה מוהו דרש זה דוקא לר"ע, חבל להלכה ילפינן מוהי' רביעית דס. א יצמות כ"ב קדושין ס"ח. ב גזי ירושה כ' ממשפחתו ודוקא מלב נקרא משפחה כד' למש' לצית אביהס. ג דף 153. ד יצמות ס'. ה ערובין מ"ו. ו זבחים ק'. ז ספק אם הוא בנו כגון בן ט' לרלבון או ז' לטני, ח"ה יצמות ק'. ח שמחות פ"ד, ועתוס' נדס מ"ד אף למ"ד אבלות דרבנן מתאבל' מספק עליהם דגנאי שלא יהא אדם מתאבל עליו כיון שהוא בן קיימא וכן הוא על אביו, וכן צימח ק' הוא חוץ עליהם, חלל די"ל דקאי לענין אכילת מעשר. והא דנריך קרע שלא יטמא על ספק לרמז"ס דס' לקולת ימא ולדין קמ"ל שאין מלוה לטמא לספק קרוב, וישראל נמי פטור כשיס קוברין, ויש סכ' דאסמכתא הוא דכבר מוקי לה יטמא ולא לאיצרית ועמ"ס דף 151. ט כן בשמחות פ"ד ובזבחים ק' רבי. י חנינות דאו' לענין אכילת מעשר וק' ומסיק בגמ' רבי נמי ל"ק חלל מדרבנן. יא ח"כ. יב שמחות פ"ד. יג ע' לקמן דוקא בט' דרבנן. יד בצבורין אין חוספה ט' חבל פרש לא יגע צמת. דאחר שפרס הנוגע צי אינו טמא ט' זי"ן חבל בצבורו אל המת הנוגע בו כאלו נגע צמת ט"ז ל"ז דיקרב צדיקרב מסאב. טו וכו' רש"ז צתס' ח"י דרישא שאסור לשוב ולטמא אפי' לר"ע ולא פליג צסיפא חלל לענין מלקות, ובח"כ נמי סתמא קתני לה יטמא ואינו מטמא לאחרים עמה, וכר"ע נמי אחי' ומיירי כשפרס, ומ"ס הרשב"א נמלא כתוב ר"ת אמר ר"ע מתיר לכתמלס אפי' פרס, ע"כ ל"ל היינו מדאו' דמדרבנן איסור ר"ת כמ"ס צח"א דף XI. טז שאין יוכל לטהר ציוס ז' לט' הראשונה. יז מיר ת"ב, פרש"י או מת אחר דלמיר הכל אסור. יח ה"ג ס"ה טומאה. יט דמי' שמחות דר"ע פוטר. כ מיר פ"ג ה"ה, ילא ונכנס ילא מצ"ס וסוד נכנס. כא כדאי' חולין מ"ט מאי חזית דאיפוך קמייחא איפוך צתרייתא, שאני הכא כיון דקתני טעמא. כב צקדושין ס"ה, ירוש' הוריות פ"ג ה"ה, ספרי צהעלייתך וצני אהרן הכהני' וס"ד. דע לרמז"ס ט' בצבורין לאו דאור' עמ"לז פ"ה דט"מ וס"ל כפרס"י צמיר ילא זה שמחולל ועומד פי' כיון שלא פי' ומתו כטומאה א' דמי. ורמז"ס פסק דמייב אס פרס וטמא עלמו שנית אף בו ציוס ונראה מחולל ועומד וקרא אף אס הט' הראשונה צהיתר לקרובים ונח"כ וטמא צחסור, כדאי' צשמחות ס' עומד וקובר מתו וכו' וצירוש' פ"ג דמיר ה"ה מוקי צרייתא כסן סעומד צצ"ס וכו' שטמא צהיתר על קרוב ולגבי ט' שני מחולל ועומד הוא. חבל אס וטמא צראשונה צסוגג סנכס לחלל מת והודיעו והתרוו ולא ילא נראה שחייב מלקות אף סהוא צצבורין, סהחוס' צצושות י"ז תמכו למח אמרו מיר עומד צצ"ס צצגגה והתרוו ולא ילא חייב, מ"ס ממת על כחפו וטמא ע' למח אחר דאי' צמיר סא"ס דמחולל ועומד, ותרטו צמיר מייירי כסהתרו על סהני לא סהפיק להסליך הראשון מעליו לכך אינו מוסיף ט', חבל סכא מוסיף ט' סצכל סעה מוהסר לפרוש מן הקבר, ומרץ זה לא יחכן לרמז"ס סצפ"ס דמירות ודחבל כ' בצבורין פטור אף סהתרוו ק' פעמים וכן אס עומד צצ"ס ונגע צמתים אע"ג סהתרוו כ"פ א"ח חלל א', אע"ג סיוכל להסרתק מת' ראשונה, ועתה איך נצין פ"ג דחבל ס"ד ופ"ה דמירות כסן סנכנס לצ"ס וס"ה צצגגה ואחר סידע סתרו צו ולא ילא לוקס, וק' למח לוקס מחולל ועומד הוח ככר? חלא ס"מ אס צפשיעית טמא עלמו נקרא מחולל ועומד, חבל אס הלך צסוגג לצ"ס לא נקרא מחולל ועומד, להכי מחייב על סהני'. סיולא מוח כסן סהגירו לו סמת צצית לרמז"ס לא סוי מחולל ועומד, סע"ע צסוגג דומח לכסן נכנס לצ"ס צצגגה ונחר סידע סתרוו ולא ילא דלוקס. ולחוס' צצושות י"ז ג"כ לוקס סצכל סעה מוהסר לפרוש עלמו מחלל סמת, ולא כדגול מרצבס סתמח על דמי' צס' סע"ב אס סגירו לכסן סמת צצית לריך לנחת טרוס, וסמח סלרמז"ס אין אסור חורס כיון שלא נפרס עדיין מנו', וצמח"כ אסתמיט לי' פ"ג דחבל ס"ד כסן סנכנס לצ"ס וס"ה צצגגה ואחר סידע סתרו ולא ילא לוקס. וסח דמתיר דמי' סע"ג צעה סעוסק צמתו סהעסקות צמת אחר, דוקא צמתו צהיתר וצעה סעוסק צו, וסע"ג דנראה לר"מ גס זה אסור מדרבנן דספ"ב דחבל כ' אסור לטמא אפי' צעה סמטמא למח (וכן צירוש' מיר פ"ג ה"ה מחניתא כסן סעומד

צצ"ס

ח"ב

ספר האשכול, הלכות מומתא כהנים.

טפך וכו' לישנא דר"ט הוא והא דאטרו א' ה' העם הולכין בקרובה שטמאה ילך עמהם מפני כבוד העם, איכא דגרם כבוד השם, וטעמא הוא דבירוש' ב' ג': מהו שיטמא אדם לכבוד הרבים, תני הו' ב' דרכים אחת רחוקה וטהורה וא' קרובה וטמאה אם רבים הולכים בקרובה ילך עמהם ט' כבוד הרבים, עד נדון בטומאה שהיא מדבריהם, בט' מ"ה טהור? מן דאטר ר' זעירא גדול כבוד הב' שדוחה למצוה בל"ת שעה אחת ג', ובבבלי אטרו ד' דלא נדחה אסור תורה ט' כ"הב, אלא א' מדבריהם, והכין תני ה' אם האבל הולך בטמאה הבהנים באין עמו בטמאה ט' כבודו, ומסיק דוקא בט' דרבנן כגון בית הפרס. ויש מי שאומר טומאה מ"הת דקאטר היינו ט' טומאה בר"ה ר' . . . וט' מדבריהם התירו נטי אי אויל לדבר מצוה כגון לינסב אחתא וללטוד תורה וליכא אורחא

נחל אשכול

בב"ב וכושיטו לו מח א' דליו לוקס אם קבל, אבל אסורא איכא טו' ל"י צעל צעמיו להחלו, פי' אפי' נחלל צביחה, וחמיסה פ"מ טס ספרס לסברת חוס' שביעות שפצחתי) סרמ"ח סמך עלמו אשמחית פ"ד דמחיר לכחמלה (כמ"ס פ"השכול וכמפורש בר"אש) אם ט' סרמ"הוה צביחה, אבל נטמא צבינג צבאר מחוס, אסור לרמז"ס מ"הת לטמא למח אחר כפסטות שזעות י"ז וכירוש' מיר. וטעמא ראב"ד לפי מ"ס רמז"ן צביחה צמיו (והוא מספך לספך מ"ס על רמז"ס) שלא צמזכורין מחייב שחיס, וצמזכורין ח"ח אלא ח', אבל על ציאה וע' צבת אחת חייב צ' (מיר מ"ג), מיכו אף שלא לקס צ' צמזכורין, אסורא ח' צי', אבל כסן דקייט שטמא לקרוב עד שהוא מתעסק צמחו מותר צמת אחר וכ"כ צח"ד, ול' טעם סחלוק צמזמחית מחיר לקובר מחו אם כושיטו מח אחר וצירוש' פ"ג דמיר ס"ס מייחתי צרייתא סי' עימד צב"ב וכושיטו לו מח לא יטמא ואם טמא חינו לוקס, ומישב סרמ"ד צמזמחית מייירי צמחו שטמא עלמו צביחה לכך מותר, וכירוש' שטמא שלא צביחה, אבל מרמז"ס ספ"צ נראה דאפי' צטעט שמתעסק צמחו אסורא איכא לטמא צמח, וכך פי' סת"כ לה יטמא ואינו טמא לאחרי' עומה, אפי' כשעוסק צמחו, ואלא כפצנת כ"מ צמזכורין מותר לרמז"ס, ולדתי צרייתא דירושלמי פליגא אצרייתא דשמוחה. א צפ"ד דשמוחה שפצח לעיל. ב רפ"ז דמיר, אם רבים סולכין עמו לנחמו. ג מח מטיה, סמפרס. ד צרכית י"ט. מריס סר"א דלא צכללא פליג כירוש', שחוס' צרכית כ' שאר אסורי תורס חין נדחין צק"זע מ' כבוד סב', אבל אסור ט' כסן גרחה ממת מוטס מ' כ"כ דהוי לאו שאינו סוס צכל ומיר אית' צס', וע"ז קאי ר"ז צירוש', ולאו מלתא הוא, דצירוש' פ"ט דכלאים סולך צצוק ונמלא נביס כלאים חד אחר אסור ומרנא אחר מותר מ"ד אסור ד"ת, פי' כיון שהוא אסור לאו דאוי' (מה שאינו פוסט קיס ועסב ע' מכות כ"א חוס' ד"ס ואפי', וכן אם שוסב צבית טט' צמחיו קיס ועסב וכן צרמז"ס לוקס על שהיו צמקיס ט' אט"פי סכנס צסוגג) ומ"ד מותר כר"ז גדול כ"כ צדוחס מליס בל"ת טעס ח'. ש"מ דלר"ז אפי' לאו דכלאים דחי דוחס כ"כ וסולק על סצבלי. ורמתי לע"צ ספצח ירוס' דכלאים וכ' שאינו סולק על סצבלי, סר"ז שאמר גדול כ"כ דוחס מ' בל"ת כך פרוסו שדוחס כלאים סיינו שאינו פוסט מעליו אף שמתס לפסט, חס נקרא ל"ת וסיינו שח"ח שייב ואינו פוסט, וס"ל כרצ ציצי מכות כ"ח אינו פוסט לא נקרא מעסב, וסולק אר"ח דס"ל דהוי קיס ועסב, אבל על סכלל דכ"כ אינו דוחס ח"ד"א צק"זע ל"פ ר"ז וכ"כ פנ"י צרכית י"ט ותוחס על ר"אס רפ"צ דכחצות שכ' כירוש' סולק אצבלי ותוחס דירוכי דמיר, שצביח רחי' מר"ז שמוחר לילך צדרך טמא ח"הת, ס"ל אפי' צק"זע. מיכו ו"ל דפרס כירוש' צכלאים, מ"ד אסור ד"ת, סיינו שמיירי מכלאי' דחי, לכך אסור, ומ"ד מותר מייירי צכלאים דרבנן וסמך אר"ז דמיירי צמחי דרבנן, וסא דאמר צמיר, צעומח"ה ח"הת סמך אר"ז, ססאלה קאי על הצרייתא דמיירי ססכסן הוא סא צבלי, אם רשאי לילך צדרך טמא מ' כ"כ, סכסן הוס צבר נטמא צו ציוס לקרובו, ואם ט' סדרך ט' דרבנן צבית ספרס, פטיט לן דסולך מ' כ"כ, דהוי חרי דרבנן לר"ה וסייעתי אם נטמא צו ציוס, אבל מכו אם ט' סדרך ט' דאורייתא, ויש אסור מדרבנן, אם חזור ונטמא צו אחר ספרס מוחמו, ופסט מר"ז דכ"כ דוחס בל"ת וסיינו דצצריסס, וס"ג נטמא וסור ול' צו ציוס אסור דצצריסס. אך ג"ח ליתא דכירוש' מסיק מיר פ"ג דלכ"ע נטמא צו ציוס נמי לוקס, וע' צמזכורין. ה צרכית י"ט. ו' חולי ר"ל דירושלמי שסאל אם ט' סדרך מ"הת אם מותר לילך מ' כ"כ, פרוסו צצדרך נקצר מח אבל ספק אם ססולך מוסיל עליו ואם סלך טסור נגמרי דס"ט צר"כר הוא, מיכו לכחמלה אסור דהוי צמזבל ח"ל, ופסט מר"ז שאמר דוחס מ' בל"ת וסיינו דמסיק צרכית כ' וצמח' ל' צצז וא"ת וכפרס"י, דחין זס נראה דחוי לסדי, וס"ג אף ססולך צדרך סנקצר סס מח, וסוי ט' דחי, מ"מ לא חזין דמסיל עליו, ואינו דוחס צבדי, וס"ס צצני צצילין אף שאם סולך צדרך טמא ומסיל טמא ח"הת, דחי מ"הת אסור לכסן לסכניס עלמו צס' טומאס, מ"מ צאופן זס חין נראה דחי' להדי' אם סולך וסחירו לכ"כ דצרי' אלה מפורסי' פסחי' יו"ד גצי צי' צצילין. (ואגב אטיר צמ"ס פ"י על חוס' סכ' דוקא צ' טסרות מטהרין צר"כר אבל צ' אגסיס טסורין ססלכו לא מטהרין טמא יגעו צי' צפ"ח צחרומס, ותוחס פ"י צאסר ח' נמי ס"ט צר"כר טמא כיון דחי' חקיתא צצצניס, ע"ז ל"ז? וליחא דחומר' צעלמח הוא ועקר כיוסי צן יועור וכן צרמז"ס פט"ז דשח"סט סטובל מציבה, וכ"מ פ"ס דטהרות וערוצין ל"ו צחוס' ולי' צע"ז מ"צ ד"ס מפני שטסרוכו מ' ס"ט צר"כר. וסאלתי למס כ' חוס' ס' ס' צר"ס חיייר, וצפסחי' סחייטו דבור צר"סי. וי' דסרס"ח כ' ח' צר"ס חייירי למחי דמתרן סטילס כמין נפל לבור, חין ל"ל ס' גררוכו, אלא מפני סנפליס סהיו מטיליס צו צבר, כיונצו צספק ספיר די לטסרו ככל ס"ט צר"כר, ומחי דתרן סס"ס חיומ' ספייס כמין נפל וספק ספיר צוס מייסב סכל סל די צספק ח' וגררוכו דצרייתא דקתני, מ' נפליס אחריס. אבל צפסחי' גרסינן צגמ' אלא חיומ' ספייס כמין נפל וסוי ספק וספק פי' ספק ספיר וס' גררוכו ח"כ ח"ח לומר דבור צר"ס כמ"ס חוס' סס. וצמחח חמס מוסר"ס מחי ס"ד דמקסן לסקסית על ס' גררוכו ח"ק ס' חויל' מ"ו, צר"כר כל ספק טסור? ועלנ"ד אף סס' צר"כר טסור אפי' ליכא חוקס כמ"ס חוס' סולין ט', אבל חין ס"ט צר"כר עוקר חוקס סעומדת מוכצר, לכך צס' נפל אמרין צר"כר טסור, אבל ח' דחי נפליס צבור וסיתס צחוקת ט', ואחס צל לומר טמא ח"כ גרוס וצבור טסור, מכו ס"ט צר"כר, זס לא אמרין, דומי' למ"ס חוס' ריס דס מחזקת כל סעומחיות כטעמ' מליחיותן נגע צח' צליס ולמחר מלאו מח אפי' צר"ס טמא דחוקס כודחי. וסחוס' צע"ז מציח ריש' דצרייתא ציר סמטילין צו נפליס טסור, וסן' מוסרס"ח ליפרך מרישא? וי' דחי' טסור סמסיל עליו וכמ"ס חוס' דחייירי צר"כר, וס' אם ססיל על סעומאס או לא דצבור רמז חייירי, וצוס חין חנו מוילחין סבור מחזקת ט' סלו, אבל צסיפ' צמ' דר"י

ספר האשכול, הלכות שומאת כהנים.

אורחא אחרינא כדחני' א הולכין ליריד עכו"ם ולוקחים מהם כהמות עבדים ושפחות בתים ושדות וטעלה בערכאות שלהן מפני שהוא כמציל מידם ב ואם הי' כהן מטמא בחוץ לארץ ג לדון ולערער עמהם ומטמא בבית הפרס וכן ללמוד ת' ולישא אשה ד אפי' אם מוצא ללמוד ת' בטקומו, לפי שאין אדם זוכה ללמוד מכל ה, וה"ה לשאר מצוה כמ"ש ו מדלגין היינו ע"ג ארונות שיש ברובן פתח טפח שטומאתן מדרבנן לרוץ לקראת מלכים ו פתח בראשן . . . ויש מי שאומר דכל שיש חלל טפח חוצץ . . . ואפי' לרוץ לקראת מלכי א"ה ח. ובירוש' ט ר' יסא לבצרה . . . שאל לר"י מהו לצאת לח"ל לטמא בארץ עמים אמר לו גמרת לצאת תבוא בשלו', ואמר ר"א אין רשות גדול מזה פי' שהתיר לו ט' דרבנן לכבוד אמו. לנפש לא יטמא בעמיו ו בוסן שעושין מעשה עמיו ולא שפרשו מדרבי צבור, כגון הטומרין והמינין שאין מטמאין להם ואין מחאבלין עליהם יא. **גג.** לא מבעי' דאסור לכהן למיעיל לבית המת ולב"הק אלא אפי' לכנוס חוץ ד"א שלו אסור דמת תופס ד"א לטומאה וכן לק"ש יב ואסור ליגע בגולל ודופק שטמאין אף כשנפרשו מקבר מיהו הרבה מרבותא אומרי' שאין הכהן מוזהר אלא על הטומאות הפורשות ממת עצמו כלישנא לרבות כל הטומאות הפורשות ממת יג תדע שהרי אמרו מדלגין היינו ע"ג ארונות בחלץ טפח ומאי מהני ח"ט הגולל עצמו מטמא, אלא כיון שאין הגוייר מגלח עליהם אינו מוזהר יד ומ"מ אסורא דרבנן מיהו איכא

נחל אשכול

טברוכו מפני שחולדה מליה וגררוהו ולא מחוס ס' האהיל, א"כ זאת להוליה הצור מחקת ט' שהי' לו מ' ספק בר"ה, ספיר פריך חין ס' מוליא מ"ו, ול"ש ס"ט בר"ה). א ע"ז י"ג. ב לא מיירי בטומאה חלל קמ"ל שאין אסור אט"ג דסתם יריד לתפארת לע"ז. ג אט"פי שגזרו ט' על ארץ עמים וכו' חוס' דוקא אם דעתו לחזור לא"י מורג. ד וכו' בה"ג ושאלתיה אמור דלכל מליה שרי וכן מ' מרי"ף רמב"ם וטור שכ' כרבנו לעיל כגון ללמוד ת' ולא כחוס'. ותימה על צ"י שלא כ' כגון. ה ע"ז י"ט לומר חורה מרב ח' אינו רואה ס' ברכה והכ"מ סברא אבל גמרא מרב ח' עדיף ופרש"י לאחר שכבר שגורה צפוי התלמוד ולמד סברא מהרבה, חס כוונת סכ' מכל מלמדי השכלתי כי עדותיך טימה לי פי' אחר שכבר עדותיך שגור צפוי. ו ברכות י"ט. ז ו' כוונת שפתות בראשו דאי סחוס וחלל טפח עליו אפי' נגד נד הריקן מטמא חלל טפח אינו מטמא חלל כנגד הט' כמ"ס חוס' סס חלל הרמב"ם פי"ב דט"מ ס"ל צארוך של עץ חוץ חלל טפח אפי' אינו פתוח מן הגז וההוא דרפ"ז דההולות אם מקום הטומאה טע"ט צרוס טפח מטמא מכל הגדלים דוקא בקבר אחמר עחי"ט צ"ב ספ"ז. ודעה ג' (ועלי' כיון רבנו בראמו ויש מי שאומר) הראב"ד פ"ז ופי"ב דט"מ בקבר חלל טפח ח"מ בזהל מ"הח חלל צמגע, ולהכי מדלגין ע"ג ארונות שאין הכהן מוזהר על מגע כשים חלל טפח בין אוהל לתת, כיון שאין סמיר מגלח חלל על גופו של מת לא על קבר וגולל ודופק חלל חין חלל ט' כגופו של מת הוא, וטעמו שט"פ יש ט' מגע בחלל ט' מצ"ב י"ב בית סחוס שפרץ פנימיו מטמא סביביו, והבית הזה הוא סחוס ויש חלל ט' ומ"מ מטמא צמגע סביביו, ודעה ד' רש"י מיר ל"ג, פסחים ט', וחוס' ע"ז מ"ב (כמ"ס מהר"ם) כל שמללו ט' חין צו לא טומאת אהל ולא ט' מגע מ"הח, והא דאמר צ"ב בית סחוס מטמא סביביו כ' רש"י מדרבנן והיינו מדלגין ע"ג ארונות דפ"ט דליכא ט' דאו'. ואי קשי' לרש"י וראב"ד סס"ל שאין טו' אהל בחלל טפח מפ"ז דההולות אם מקום הטומאה טע"ט צרוס טפח מטמא מכל הגדלים מפני שהוא קבר סחוס, אבל נפש הטומאה ח"מ אלא כנגד הטומאה, הראב"ד צפ"ז דט"מ כך פי': אם מקום הט' טע"ט (לאו בחלל פנוי חיירי) אלא שיש טפח מרובע עם הטומאה עלמה שהיא ממעט החלל, טומאה זו בזקעת ועולה ומטמא בזהל וכל סביביו צמגע וה קבר סחוס, ואם יש ט' חלל פנוי אינו מטמא בזהל חלל סביביו צמגע מההוא ח"מ אלא כנגד הטומאה הראב"ד דפ"ז ומדלגין דברכות דחין הכהן מוזהר על מגע זו כמ"ס לעיל, ואם חין במקום הטומאה ט' מרובע זו היא רלוטה שטומאה בזהל שבזקעת וע' ותימה מטמאה צמגע בלדיה. ומ"ס חוס' צ"ב ק' ראו' נגד רש"י מפ"ג דההולות ציב שהוא קמור דקתי מליעתה יש צו פותח ט' ואין ציולתו פ"ט טומאה ציב הבית טמא, ש"מ דבחלל טפח ט' בזקעת וע' ומטמאה באוהל מכל הגדלים, כ' פי"ו דלק"מ שרש"י ס"ל שאין הבית טמא מ' שטומאה בזקעת ועולה אלא כמ"ס הרמב"ם עכ"ל וכונתו שר"מ צפ"מ פי' שפתח הציב לגד הבית הוא טפח (ושאר מפרש"י לא דברו אלא מחלל הציב) הלכך טומאה ציב אם גם ציולתו פ"ט לא תכנס הט' לבית אלא יולאת צפתה יולאת הציב לר"ה, ואם ט' ציב הציב טבור שאין דרך הטומאה להכנס אלא לנחת, אבל אם חין פ"ט ציולת הציב ויש פ"ט צפתחו לבית, הט' יולאת מציב לבית דרך פתחו חס פרוש רישא דמשנה טע"ט מציב טומאה, ואם טומאה ציב מ"מ לא יטמא הציב, שט' אינה נכנסת צו כיון שהציב חלל טפח ומלק לו מקום לבדו פי' שיש אוהל לבדו ואין לו דבקות עם תקרת הבית, אבל אם לא הי' הציב חלל טפח הי' נדון כקרקע של הבית וכל אשר בחוכו טמא ע"י טומאת אהל הבית, וזה פי' טע"ט חוץ צפ' הט' עכ"ל בקמור. ו' מזה שטומאת הבית צבצב צ' לא מטמא שטומאה ציב בזקעת ועולה כמ"ס החפ' אלא מטמא שפתח הציב טפח ומציב הט' לבית כיון שאין ציולתו פתח טפח, אבל אי לא הי' פתחו לבית טפח אט"ג שחללו טפח לא הי' מטמא הבית כההוא מדלגין היינו לפרש"י וע' סוף הלכות אלו בחש' צעל פי"ו שאעתיק. ודע שלכ"ע אם צנה אהל חלל טפח למעלה על הקבר ודענו שעמודי וכותלי אהל חין נסענים על מקום הט' כי אם הרחק ממנו למעלה על האהל טבור כדאי' פ"ג דפרה מ"ז כשם היו עושין מחר הבית להר המשחה כיפין ע"ג כיפין כדי ששהא כפה עליונה עם עמודי' חלולים, ושם מ"ב חלרות היו צירושלים וכו' אט"ג שלא חקר שם כיפין על גבי כיפין ודאי כך פרושו וסמוך המשנה ז' וע' אהלות רפ"ח, פי"ו, מ"ה. ה וכו' הרמב"ם אפי' צבצב מלכי א"ה מוחר צט' דרבנן כפסוות הש"ס בצרכות (אט"ג שיש לדחוק שלא קאי אלא על מליה לראותה אבל לדמות ט' דוקא צמ' ישראל) וכן צירוש' ברכות פ"ג, ואעפ"כ לא הזכיר צ"י צבי' שט"ב; ועמג"ל סו' רכ"ד וסו' תרל"ו אם לכ' המלכות מוחר לעבור אדצריהס. ט פי"ז דמיר וכו"ל ר' ייסא שמת דאתח אחיה לצורה. ו צת"כ ג' לא יטמא צעל בעמיו להחלו בזמן שעושין מ' עמיו, וקסה קרא אחר לא יטמא אף בעמיו אם הוא להחלו, ומי'ל שאם חין עושין מ' עמיו שגרע? ובהנהדרין מ"ז דורס מלפס לא יטמא בעמיו כי אם לשאר, צעושה מ' עמיו יטמא לשאר, וזהו כגרסת רבנו. יא שמחות פ"ב. יב סוטה מ"ד וברכות י"ח שאסור לקרות ק"ש חוץ ד"ל וצדיעבד עש"ט סו' ע"א, ואי איכא מחילות שרי. יג ל' ת"כ שהביא דף 171. יד וכו' חוס' ברכות

ספר האשכול, הלכות שומאת כהנים.

איכא לענ"ד, שלא אמרו א . . ומה"ט הי צדיקין לזהר גם בכלים שנוגעים במת ב אלא שלא ראינו לרבתינו להזהירם ע"כ. וקברי גוים נ' דלא מטמאי באהל כרשב"י ג וכדמהדר אליה לרבה דקיי"לן כרשב"י דכ' אדם כי ימות באהל ואין גוים קרוין אדם ומסיק רבינא נהי דמעטינהו קרא מאהל ממגע ומשא לא ממעטינהו ד ויש שמכאימין ראי' לאסור אף באהל דסחם מתני' באהלות ה' ואף רשב"ג ס"ל מדורות גוים טמאים שקוברין נפלים וכן גורו על ארץ עמים, ולא מכרענא לענ"ד במדורות גוים איכא למיחש שמא יגע או יסיט עצם כשעורה ו וכן ארץ עמים שקבורתם שלא בעומק ועצמות רבות כשעורה נחערבו בעפר ו ועוד כמה אלפי' נפשות מישראל נהרגו בארץ עמים מומן חרבן בית ראשון ח ולמ"ד משום אירא ט מעיקרא לא קשי'. ובהל' לא מצאנו לא אסור ולא היתר אבל ר"ח גרס בפא"מ י קבר נונא שרי וסימנך קברי גוים אין מטמאין באהל. ויש שהוסיף אע"ג דמסיק רבינא דלא מעטינהו קרא טמ"ט, מ"ט אין הכהן מוזהר עליהם ומטמאתן כטומאת נבלה יא, ול"ג, דאי הכי לא הוה מחמירו רבנן במדורות הגוים אפי' בספק יב ובארץ עמים, והוה הרי אמרו נזיר שמשון מטמא למתים יג דכ' ויך מהם אלף ויקח את חליציהם ואי שרי כהן ונזיר במ"ט יד . . — והיכא דמיתת מיתא תותי טללא טו אסור לכהן למיעל תותי האי טללא אפי' תותי אילן ואבנים יוצאות מגדר כדתנן טו יש מביאין ט' והוציץ בפני ט', שמצילין מה שעל גבן אם המת תחתיה, ומצילין מה שתחתיהן אם המת עליהן, הוויין פי' עצים ואבנים יוצאים מכותל אם הפ' תחתיהן אסור לכהן לעמוד תחתיהן, והגוזזטראית ון ושובכות פי' של יונים וחרנגולים, והשקיפים פי' סעיפי סלעים המאהילים, והסלעים פי' הורין נעשים בסלעים ע"י גשמים, והשקיפים נעשו מטאליהם, וקט"ל אף דלאו ביד אדם נעשה הוי אהל יח והגחרים יט פי' מין הורין שמהם בא אור, וי"א מין מערות וחוחין, והשננים, פי' שיני סלע, וכן הסככות, אילן מיסך בענפיו על הארץ, והפרעות, קוצים וברקנין יוצאים מגדר כ' ויכולין לקבל מעויבה רכה כא' דר"מ, וחכ"א מעויבה בינונית. והיכא דמיתת מה בביתא ופתיחא כוותא טן ההוא ביתא אחרניא כב וכן עד כמה בתי והוי בכל חד מהני כוויי טע"ט, אחסרו כל הני בתי כולהו לכהנא למיעל לגוויהו, וכן אם עליתא ע"ג ביתא כג אי איכא ארובה בין עליתא לביתא בפותח שפת והוי מיתא בחד מנהון אחסר לכהן למיעל לתרווייהון ומאן דעייל בתר דאתרו בי לוקח כד, ואי סכר להו לכוותא בעצים או אבנים או בכ"ד שאמק"ט אפסק להו מימאה ושרי למיעל להאי ביתא דלית בי' מיתא הכין

נחל אשכול

י"ח וסאמי רביעיית דס ורובע טלמות אט"ג שאין מגלח אלא על חני, מ"מ איכא צמיס ט' שמיז מג"ע. א אולי ל"ל בשמחות פ"ד אלא כל שאין נמג"ע אין הכהן סופג מ' ולא אמרו מותר. ב לרמז"ס כל כלי שנגע צמת הרי הוא כחלל לענין שמטמא בנגיעה ולא לתשא ולאהל ולרזב"ד רק כני מחכות שנגע צמת מטמא כמה, אך לא מלאנו לשום פ' שאסור לכך ליגע אבל לר"ת מור כ"ד חשמע כן ולא כן דעת תלמידיו רמ"כ ויראים שי"א, ורמ"א סכ' דמקלין צמצ צנגע צמת ומשמע דמדה שאסורי' ליגע בגולל ודופק, ול"י לחלק צמיס ע"רשב"א תע"ו. ג יצמות ס"א, צ"מ קי"ד. ד והוכרז לכך דבקרר כ' כל נוגע בחלל תחמטאו וצהרוגי מדין דבר, מיהו לתרץ ח' דסחם גמ' נ' אף צמ"ז לא מטמאי ודכ' כל נוגע בחלל דאקטול מד מישראל ואפשר שזה דעת היראי' סביבא צ"י טע"צ דלא מטמאי כלל, אבל מנמק"י פ' המקבל נ' דס"ל ליראים הכהן אינו מוזהר על מ"ז אבל טומאה יש בהם כמו ט' נבלה. ורמז"ס ט"מ פ"א כ' אין הגוי מטמא באוכל שנ' צולחמת מ' כל נוגע בחלל ולא הזכיר אוהל (אע"ג דמשא נמי לא כ' דרשינן בספרי כל הורג נפש צהיסט והיינו משא) ורמיזתי תקשי' לתה לא הביא ילפיתא דגמ' אדם כי ימות צהסל דמעטינהו צהדי? וי' דבמיר מ"ח על נפש לא יצא יכול נפש צהסח ח"ל לצביו ולאמו, ריש"א ח"ג, הרי אומר על נפש מת לא יצא צנפסות המטמאות צביאה פי' צהסל דבר הכחז וט' נבלה ליכא צהסל, הלכך אפי' צמ"ז אין המיר מוזהר. ולפ"ז הוי מוכח נמי שאינו מוזהר המיר על מוגע גוי דלגבי' נמי לא שייך אהל וכיון דאמרינן סחם צמיר דכהן ג' ומיר הוסי' לכל דברייהם צהזרת ט', ח"כ ממילא מוכח שאפי' צמ"ז אין הכהן מוזהר, שוב מ' רח"י זו שאף צמ"ז שרי ציראים סימן שי"א והוסיף שנ"ל אפי' למאן דממעט נפש צהסח מלאציו ולאמו ממועט נמי גוי דלאציו ולאמו ציראל קאי עי"ש, וקשה לכ"ס דס"ל דכהן ומיר מוזהרים אמ"ז של גוים? אך נ' מדאמר קרא כל נוגע בחלל תחמטאו ולא קאמר צהסל ש"מ צגוי איירי ולא כתרולא דאקטול מישראל, דאי הכי הול"ל נמי הצא צהסל, ומוכח דצמ"ז מטמא כמת ישראל ולא צהזסל, ומח"ט הביאו רמז"ס. ה פי"ח. ו וכ"מ מרש"י פסחים ט'. ז כן צהי"ט אהלות פ"ב מ"ג. ח תוס' מיר נ"ד. ט איירי ח' עמים נמי טמא, וי"מ אפי' הולך צקרין אט"ג דאין לחוש לאהל סמת צכה"ג וגזרו מ"מ שלא ילכו מארץ לח"ל עי"ש תוס'. י ע"ז ל"ט עי"ש צחוס' וצחש' פי"ח ח"צ סביבא רחי' זו. יא כך דעת יראי' וכאשר פרש נמק"י צ"מ קי"ד דבריו אבל לתרולא קמא דסחם גמ' אפי' טומאה צעלמא ליכא צמ"ז דגוי. יב מדורות גוים אפי' לא דר סס אלא מ' יום טמא מספק. יג מיר ד'. יד ל"ל מאי רחי' מפלשתים. היראי' גופ' הקשה לנפש' ותרץ דחתי' כרצון דפליגי ארשב"י. טו ל' שאלות אמור ואחריו כ"ג ורי"ף וק"מל כל שמונת מת ודבר מאסיל עליו אפי' אילן אף שלא נעשה לאהל וכן דבר הפולט מן הגדר דודאי לא נעשה לאהל מציא ט'. טז אהלות פ"ח. יז ג' ערוך וסס צנין מעץ או אצן יולא מכותל ליטב עליהס. יח סוכה כ"א. יט ג' בערוך, גרסתנו גסירין. כ ובערך סך ג' אצנים וכן תוס' מיר כ"ד ועתי"ט שיתר ל' לפרש קוניס דכיון שאין צהס אהל שפת שיש אייר צמיס מ"ח זה לבית זה ואין אייר למעלה מפסיק צמיס. כא ענפים קרובי' כ"כ שיקבלו סמיט, ח"ג מעויבה רבה. כב חלון פחות מבית זה לבית זה ואין אייר למעלה מפסיק צמיס. כג על חדר התחתון המוקדש יש עליו חדר. כד וכ"כ רמז"ס פ"ג דאבל אט"פ סהטומאה צצית אחר אס נכוסח לו לוקח וכבר צהרנו כל סהסלים שחבנים לפס סטומאה וצאר אחס פ"ג וי"ד דט"מ ומסס חרלס טע"ט מציא ט' מ"ח ולא כס"ך טע"צ וכבר הסיגי מג"א שי"א ושמ"ג. וכס' ח"א כ' כוונת ש"ך אס הביא סחוס חונה לו סהדרים אינס טמאים אלא חסוס סוף ט' ללאת זהו דרצון. כס ע"ז יש לפקפק דסוף ט' ללאת סלפתא גמירי רס"י צינ"ה ל"ח וע' סטה צינ"ה י ומג"א שמ"ג ות"י"ט אהלות פ"ז מ"ג. מיהו סר"ר שלו' שמצינא סהר"אי מספק אס צסוף ט' ללאת המיר מגלח ח"כ לרמז"ס פ"ג דט"מ אין ט' מ"ח ור"ש מאייצרת צצ"י טע"א אין סכפן מוזהר על סוף

הכין כ' ר"א משבחה ובעל הלכות והגר"צ, ולא אמרו מידי שצריך לבטל אותו דבר החוצץ כד' פ' לא יחפור א'. ולי הכותב נ' דשעטייהו מהא דג' פ' בני עיר ב' האי כי כנישתא דרומאי ג' דהוי פתיה לאדרונא ד' דהוי פתיה ב"י מת ובעו כהני למיעל לצלווי, אמר רבא דלו תיבוחא אותבוה ה' דהוי כלי עץ עשוי לנחת ו' דאמק"ט וחוצץ בפני הש', אמרו ל'י רבנן לרבא ומנין מטלטל ל'י כי מנח עלי' ס"ת והו"ל מטלטל מלא וריקם אמר אי הכי א"א. וה"נ בסוף שבת פקקו את המאור בטפיה שלא חבא ט' דרך שם, ובחיבה ל"ש לומר דעתו של רבא שיבטלה, כיון דקדושה בה אסור לבטלה לצורך חול, ואף בטפיה א"א לפרש הכי, דאין מטלטלין כלי בשבת מהיכנו ו' ויש מי שמחלק אם סותם כולו ל"צ בטול אבל אי טמעט החלל מטפה צריך בטול ח ול"מ כן מהני רבוחא דלא אדכרו מטבול וסמכוה אדרבא. שורה של בתים שנגיהם כאחד ופולטים למעלה לחוץ על הפתחים כשעור אהל טפה או יותר וטומאה בא' מן הבתים כל הבתים שדלתותיהן או אפי' חלון מהם פתוחות טמאים שהטומאה יוצאת מבית אשר שם מת ט' ומתפשטת תחת הגג הבולט ומשם נכנסת לבתים. אפי' אין גגיהם א', אלא שהם ב' גגין זו למעלה מזו וכל א' לפחות רחב טפה והעליון מכסה רחב האויר שיש בינו ובין הגג שתחתיו, רואין, אם הי' העליון מונח בשוה עם גג התחתון, היו נדבקי' ב' הגגין ולא הי' אויר באמצע ו' או אמרינן חבוט רמי יא, אמר רבא מנא אמנא יב' דאי אית רחב טפה אמרינן חבוט רמי, ואי לית ר"ט לא, דתנן קורות הבית והעלי' שאין עליהם מעויבה יג' והם מכוונות יד, טומאה תחת א' מהקורות תחתיה טמא ושעל גבה טהור טו; בין התחתונות לעליונות בניניהם טמא טז; על גבי העליונה כנגדה עד הרקיע טמא זז; היו בעליונות כבין התחתונות יח, טומאה תחת אחת מהן תחת כולן טמא יט' ועל גביהן כ' כנגדן עד לרקיע טמא. ותני עלה בד"א בוטן שיש בהן טפה ובניהם טפה כא' אבל אין בניניהם פותח טפה, ט' תחת אחת מהן תחתיה טמא בניניהן ועל גביהן טהור. אלמא אי אית בניניהם טפה אמרינן חבוט רמי וכי לית לא אמרינן כב'. איכא טרבותא דאמרי דמשכחת דאסור לכהן למיעל בעליהא דלית בי' טומאה וטותר בבית תחתיו דאי' בי' ט', כגון כוית מן המעט מונח בבית תחת ארובה קטנה שאין בו פותח טפה ולמעלה מארובה עליהא המקורה, דאמרינן ט' בוקעת ועולה לעליה כיון דמונחת תחת הארובה אע"פי שאין בה פותח טפה, אבל לא אמרינן שחוזרת מטעלה למטה תוך הבית כיון שאין בה פותח טפה, הלכך מותר לכהן להיות בבית ואסור בעליה ואייתי ראי' מטמני' כג' אם אין בארובות פותח טפה וט' כנגד הארובות ונתן דבר שאינו טק"ט כד' על הארובות בין מלמעלן בין מלמטן אין טמא אלא התחתון, וסברוהו דהאי תחתון הוא החלל שפרס עליו אותו דבר שאק"ט ואם פרס על ארובה שבעלי' העלי' טמא והבית שתחתיו טהור, אע"פי שהטומאה מונחת קרוב לארובת התחתון ואם פרס על ארובת התחתון, הבית טמא והעלי' טהור דבכל מקום שפתוח כנגד ארובה אין טומאה בבית אלא כנגד הארובה כה' ולא חוי לן האי פרושא ואיפכא

מסתברא

נחל אשכול

סוף ט' ללאת ולעג"ד צרור שאנח"ע מיהו לחוס' צרכות י"ל דמ"מ מוזהר הכהן דמין טומאת אהל חיכא צמיר. א צ"צ י"ט. ב מגלה כ"ו. ג יהודי' צלו מרומא למחוזא ונחישבו שס וצנו צ"כנס. ד צלסון יון חדר ט' מנחות ל"ג. ה סתמו הפתח צמיכה של ט"ל לרש"י ארון. ו לניח צמקוס אחד תשמישו ואמק"ט, דכלי עץ אחקס לשק דכ' כלי עץ א"צ או שק מה שק המטלטל וכו'. ז עמוס' שבת מ"ג דהו"ל סיחך לצני כלי או צונס לענין דבר שמצדו אללו. ח כ"ז תמלא צחוס' צ"צ כ'. וכיון שכל בני רבותא לא הזכירו צטול, ותוס' ור"אש מסכימים עכ"פ אם סותם כולו ל"צ צטול שפיר עמד צ"י טע"א שלא חשם לדעת רמז"ס שהציא תי"ט פ"ו דהלכות דצנו צטול אפי' סותם כולו. ט אפי' נעול בית המת כיון דסוף ט' ללאת תחת הגג טמא תחתיו וכשצחוס פתוחים ונכנסת ט' צסס מתחת הגג, אהליות פ"ו, אבל אם הם סחומות מקודם מיתה עד לאחר הולאת המת הצחוס טהורין. י דאי צאמנע אפי' מעט לא אמרינן לצוד כה"ג, ע' לקמן אפי' אם הגגין צשוה לא אמרינן לצוד לטומאה. יא השפל והשלק הגג שלמעלה שיחא למטה. יב סוכה כ"ג. יג אין על המדר ועל העלי' שסותמין אותם מלמעלה אלא קורות מונחות על המדר ועל העלי' ואויר צין הקורות. יד קורה עליון דעלי' מכון כנגד הקורה שעל המדר התחתון עד שגרה צתחתון צין קורה לקורה אויר הרקיע ואין שום דבר חוץ כנגדו מלמעלה שגם צגג עלי' פתוח כל מקום שפתוח למטה וכל מקום שיש קורה למעלה גם למטה קורה מכון. טו הקורה מולאת כשיש צה רחב ופפה, ואם לאו לא מציאה טו' ולא מולאת והיו כאלו מונח הט' צאויר. טז אם הט' צין קורה התחתון שעל המדר לקורה העליון טמא צין שני הקורות המכוונות זכ"ו, אבל תחת קורה תחתון ולמעלה על קורה עליון טהור דשתיכן מוללות. יז אם הטומאה על הקורה העליונה אין שום טו' בעלי' ומכ"ס צמדר התחתון שהקורה תחת סטו' חוץ. יח שאין מכוונת הקורות זכ"ו אלא העליונות דעלי' נחונת נגד אויר שיש צתחתיות צין קורה לקורה, וגם רחצן כשעור אויר צצין התחתונת, צאופן שאם יפלו העליונות צקו פושר יסתם אויר התחתון. יט דהוי כאלו התקרה שיה ואין לך אלא התקרה העליונה והיו אהל אחד, וכ' הרמז"ס שזה הלמ"מ. כ אם יש טו' על הקורות פשיטא שטמא כל המונח שם עד לרקיע דליכא מידי דחייץ. כא רחב הקורה טו', דזה שעור להציא טו' ולחוץ מפני הטו', וגם האויר צין הקורות טפה, דצאויר פפתו מזה לא אמרינן חבוט רמי והוי (ע"ריצבא ור"ן יסי' תר"ל) פפתו ואין טומאה אלא תחת הקורה שמתחת הטו', ולא כנגד האויר וגם אין בעלי' שום טו' שהקורה שנתנה שהטו' תחתיה חייץ (ודוקא אם היא רחבה טו', שצלא"ה לא חייץ וכל למעלה ממנה טמא, וגם אז אין טו' כל מה שתחתיה אלא מקום ששיכבת הטו', אבל מה שמונח צלידיה טהור דאין אהל עליהם כיון שהקורה פפתו מופפה). כב לכן אם האויר צצין גג העליון לתחתון צשטת השיה פותח טפה ועליון מכסהו, הוי גג אחד ואם פתוח לא ואף שסוכך עליו למעלה הגג אשר שם המת לא נטמא הבית הסמוך אף שדלתותיו פתוחות, וה"ה אם צ' צחוס סמוכים זא"ז ויש צניסה אויר אפי' פתוח מטפה הוי כנפרדים דלא אמרינן צטומאה לצוד הכי גמירי להו, סוכה י"ח. כג אהליות פ"ו מ"ה. כד דאם נתן על הארובות דבר מק"ט צין מלמעלן צין מלמטן הכל טמא, כיון דטומאה כנגד הארובה ודבר טמא אינו חוץ וכל שכנגד הגג כנגד הטומאה טמא אע"ג דליכא פ"ט. כה זה קאי ארישא לכך אמרו אם העלי' סחומה וארובת הבית פתוחה והטומאה כנגד ארובה, הטומאה עולה לעלי' אבל אינו יורדת כיון שאין בארובה פ"ט, ונקב מזה לא מציא הטומאה לבית, אבל מה שמאחיל

מכון

ספר האשכול, הלכות טומאת כהנים.

מסחברא טדלא קתני במתני' נתן דבר שאמק"ט ממנו ולמטן טמא ממנו ולמעלה טהור כדתני ברישא א, ראי הוי תני הכי הו"א
 אם סתם העליונה ממנה ולהלן הכל טמא אפי' העליונה, ובקושטא העליונה טהורה אף שטומאה נגד ארוכה שבינה לתחתונה
 כיון דאין פוחח טפח בנקב להכי תני בין מלמעלן בין מלמטן אין טמא אלא תחתון, דמשחטע דבכל מקום שנתן הסתימה או
 בעליונה או בתחתונה התחתון לבד טמא ב. תנן באהלות ג המה בבית ולו פתחים הרבה כולן טמאים ד נפתח א' מהן הוא
 טמא וכולן טהורין, וכן אם חשב להוציאו בא' מהן או בחלון שהוא דע"ד פתחים ה הציל ע"כ הפתחים. ומקוי ר' אושעיא
 ורבה ו לטהר הפתחים טמאן ולהבא ו דבדאורייתא לא אמרינן ברירא, לוטר כשפתח א' מהם או גלה דעתו להוציאו בפתח זה,
 שיהיו כל הכלים שעמדו בפתחים קודם שחשב טהורים, לא אמרינן רבים נניחו ח . . א"נ לאו דוקא אמר אפי' למפרע אלא
 דמהא לאו קושי'. מהכא חזינן סוף ט' לצאת דאו', ואסור לכהן לעיל חחת א' מן הפתחים על סמך שיוציא בעל הבית המת בצד
 אחר אלא אחר שגלה דעתו בכך. וכ' הגר"צ והיכא דאיכא דרתא דמוקפת זיוין, אי נמי מוקפת אכסדרא והוי מיתא בחדא ביתא
 מהנך בתי בההוא דרתא אסור לכהן למיעל תותי הני כולי זיוין דמארבע רוחי דרתא או תותי הני אכסדראות ט אבל אי הוי
 מיתא תותי הני זיוין או גו אכסדרא שרי לכהן למיתב בגו ביתא שדרך הט' לצאת ולא להכנס ו כדתנן יא ויו שסובב כל הבית
 ואוכל בפתח ג' אצבעות יב אם טומאה בבית כלים שתחתיו טמאים יג, ט' תחת הזיו ר"א מטמא הבית יד ור' יהושע מטהר
 דאין דרך ט' להכנס. והא דאמרינן סוף ט' לצאת ומטמאין הפתחים שמוציא המת תחתיהן, ה"ט אם המת מונח בבית המקורה
 דבשעה הוצאתו הכל נעשה אהל אחד, אבל אי מונח באויר לא אמרינן הכין, והכי תנן טו הבית שנשדק טז טומאה מבחוץ
 כלומר לצד הפתח, כלים שבפנים טהורים, דאין דרך טומאה ליכנס, ט' שבפנים כלים שבחוץ בש"א עד שיהא בסדק ד' טפחים
 ובה"א כ"ש, ופרשו בחוספחא ובלבד שיהא כחוט המשקולת, וטעמא אמרינן שאני הלכות ט' דהכי גמירי יז, מהכא איכא
 למשמע דכל שיש אויר באמצע לא אמרינן סוף ט' לצאת ואפי' ב"ש לא אמר סט"ל אם האויר רחב ד' טפחים יח ותניא
 בחוספחא

נחל אשכול

מכוון כנגדו מטמא והיינו הטלי', וזו דעת הר"אש שדייק מדקתני במתני' אם סתם בין מלמעלן בין מלמטן אין טמא אלא הסתמון
 ולא הטליון ולא תני ממנו ולמטה טמא, דהוי משמע שאם סתם העליו' לצד הסתמון נמי טמא, והא ליחא כיון דאין בארובת
 הסתמון פוחח טפח וסותם ארובת עליו' די לנו שתי' מעירבת הטומאה בעליו' למד, ואינה מורח מעליו' לבית כיון דאין בארובת
 פ"ט, וכ"כ בפסקיו. אבל הרמב"ם כתב להפך דבין שנתן הסתימה למעלה או למטה אין טמא אלא הבית והיינו הסתמון וכ"מ
 בר"ש וכן הביא ח"ט בשם מהר"ם וישיבו חמלא בפנים. א בזמ"ד. ב ומהר"ם מפרש יותר: די שסתימה שלמעלה בארובת
 העליונה מערב הטומאה בכל בית הסתמון מקום שמונחת הטומאה, אבל לא מניין לה כאלו הט' נמי בעליו'. ורזיתי בג"ט שחמה
 שסחס צ"י כר"אש להקל כנגד כל בני רבותא. ג פ"ט. ד והכלים העומדים תחת משקוף הפתחים או תחת גג הפולט טפח
 אט"ג שפתח החדר שהמת בו ועול, דקיי"לן מקום ססוף ט' ללאת טומא. ה שער להוליא מת שלס דע"ד טפמי' פתחים צעין
 אבל לכזית די צטפח לטבר פתחי' אחרים. ו צי"ה י ול"ה. ז לאחר שחשב להוליא בא' מהן, הכלים של שאר פתחים
 טהורים ולא הכלים שעמדו תחת אלו הפתחים קודם שחשב. ח ל"ל: אט"ג דרבא חולק וס"ל לעולם מטהרין למפרע ובתרא הוא,
 מ"מ ימיד ורבים הלכה כרבים ורמב"ם נמי לא הביא רבא אבל הסמ"ג, ואפשר פלוגתא דרבא ורבא אי סוף ט' ללאת דאו' או
 דרבנן דעת ר"ם מחייברא, דאל"ה לא הוי חשי לעולם למפרע דאיכו גופא ס"ל אין צריח עתים' גטין מ"ח ע"ב. ואפשר מ"ש
 רבא לעולם למפרע ה"ק אף אי צ"ה ס"ל למפרע, מ"מ ל"ק מו"ט, שאני יו"ט דחייסין למטלטל וסביק, ועקר טעמיהו דבא
 לחלק על רבא ור"א דס"ל אפי' דרבנן לית צריח לב"ה דמדמי טלטול יו"ט לטו' דאורייתא וזה כונת רבנו צמח, וכ"כ מיטב
 רבנו ח"א 154 הא דאמר ר"א שבת קכ"ח אפי' תימא יש סמיטה צטער. ט אט"פי שדלת הבית אשר שם המת סגורה
 לפי ססוף ט' ללאת תחת הזיוין ואכסדראות והס אהל אחד, אבל אם הוי לבית פתח למרח ופתח למערב ונפתח פתח מרח
 להוליא המת וטהר פתח מערב אם אין גג הזיוין של מערב מחובר עם גג מרח. י ודוקא אם פתחי ומלויי הבית סגורים,
 אבל אם הבית פתוח אפי' טפח צאה ט' לבית. יא אהלות פ"ד. יב וסר רחב טפח מסבב הבית ומאביל עליו אבל על הפתח
 אינו רחב אלא ג' אלצעות. וט' דרבנן הוא דמ"ה טפח צעין רמב"ם. אבל צטפח, הבית טמא לד"ה אם הטומאה תחת
 טפח הסובב. יג וכ' הר"אש לרי"ף אפי' הבית סגור משום סוף ט' ללאת, וטו' בחך לא נטמא הבית אם סגור. יד אט"ג
 שנעול סגר גם דרך הט' ליכנס. טז אהלות פ"א. טז בית שפתחו במרח ואחוריו למערב ונסדק כל גגו מלפון לדרום מעבר לעבר.
 יז סוכה י"ח וכ"ב, אט"ג דצטאר מקומות אמרינן לצד בטומאה לא אמרינן, עמג"א חק"ב ס"ק ע' וסי' תרל"ב וי"ד טע"א.
 יח ראי' זו כחובה צתס' חסכ לבי נגד מהר"א שסאסור לכסן לילך דרך שער עיר המקורה אם מת צעיר מ' סוף ט' ללאת, ערמ"א.
 וצדמ"ר כ' לפרוש הר"אש צמשה שכ' וכלים צמוך צסדק, משמע דלא מטהרי צ"ה אלא כלים שנגד הסדק ומשם והוא כמהר"א
 דחך לסדק כנגד הפתח י"ל דאסיר מ' סוף ט' ללאת. ודחק ג' למימר שיהיו כלים מונחים צסדק כ"ש, וצלא"ה אלא"כ צפרוש
 הר"אש דצמשה צ' אכסדרא שנסדקה טומאה צד זה כלים שצד האחר טהורים, פי' ר"אש אכסדרא פרוצה מרות רביעית
 וסתומה מג' רוחות, ונסדקה התקרה מרות הפרוך עד הכותל הפנימי, מש"ה מני למיתמי טומאה צד זה כלים שצד האחר
 טהורים, וצרישא גבי סדק לא מני למיתמי הכי דהא אם כלים צד פתח צ"ש מומאין עד שיסא צסדק ד' טפחים עכ"ל. ואי
 איחא כדברי דגמ"ר הול"ל לצ"ה נמי לא מני למיתמי כלים צד האחר טהורים, דלא מטהרי אלא כלים המונחים צסדק, אלא הא
 לצ"ה גם כלים צד הפתח טהורים, ומ"ש הר"אש וכלים צמוך צסדק ט"ס וצ"ל לסדק, וכמוהו ט"ס רבו מארבה צר"אש, חדע
 סהרי סמוך לזה כ' הר"אש: וצ"ה סגר כיון שעובר הסדק מעבר לעבר אין מקום לטומאה לעבור, ואי כדבריו ודאי אמרינן
 טט' עוברת סהרי לסנרתו טמא צד הפתח. וצלא"ה יש להכריע ממה מקומות שכל שיש אויר צאמצע לא אמרינן סט"ל, ט'
 חו"מ אהלות פ"י טומאה כנגד הארובה הבית טהור, מיסו ע"ז יש להשיב ק' דלמא דוקא צבית מן המת שאפשר להוליאו ממקום

בחוספתא א' בתים פתוחים לאכסדרא והמת באחד מהן, אם הי' דרכו של טה לציאת בתצר, בית שער והבתים טהורים, ואם לאו בית שער טמא והבתים טהורים ב' וחוי לן אפי' חשב להוציאו בפתח או חלון שיש בו דע"ד ואותו מקום שמוציאין אינו מקורה כל הפתחים טהורים ולא אמרינן בהו סט"ל ג'. תני' ד' בית סתום אינו מטמא כל סביביו, פרץ את פצימיו וסתמו מטמא כל סביביו ה', והא דאמר בית סתום אינו מטמא כל סביביו אבל דרך פתחו מטמא שסוף ט' לציאת כדאמרן, ואם אין פתחו ראוי להוצאת המת שהוא פחות מדע"ד טפחים מטמא מכל הצדדים כדחנן ו' . . פתחו בטפה והמת פתחו בד' טפחים להציל הטומאה על הפתחים ז' אבל להוציא הטומאה בפוחת טפה ח'.

נד. והיכא דנפל אינש ונשבר מפרקתו ונחתך רוב בשר עמה אע"ג דלא נפקא נשמתו' מת הוא ומטמא באהל דאמר שמואל מ נשברה מפרקת ורוב בשר עמה מטמא באהל דהו"ל כמאן דהותו כולי' רישא ותנן הותו ראשיהם אע"פי שהן מפרכסין טמאין כונב הלטאה י'. ולי הכותב נ' אפי' נשברה מפרקת בלא רוב בשר אלא שנחתכו הסימנים עמה נמי כמת הוא יא, דהכי ג' בשחיטת חולין יב אמר ועירי נשברה מפרקת ורוב בשר עמה נבלה יג, ואמר ריא"ש נשברה מפרקת ורוב בשר עמה מטמא באהל, ורוקא בנשברה חוט השדרה עמה, דאי אמרת אף שחוט קיים הוי נבלה, מאי טייתי התם סייעתא לועירי מהא דמלק בסכין מטמא בגדים יד, ותו אי לא נשבר החוט טרפה נמי לא להוי מדקאמר בפ' השוחט טו נהי דאי חבר שדרה ומפרקת הוי טרפה תהני סכין וכו' משמע דטריפת בפסיקת החוט תלי' טז ולא מצינו טרפות בשבירת עצם לחוד בלא החוט דבאלו כשרות חנן יז נשברה השדרה ולא נפסק החוט שלה, אלמא אם החוט קיים לא איכפת לן אם מפרקת ובשר נפסקו יח, וטייתי החם

נחל אשכול

האזיר חבל צמת שלם שלריך פתח שאני. ולפ"מ דרמז"ס ופי"ו דט"מ מייירי מחני' הבית סוסדק שגם כותלי הבית נסדקין עם הגג, ויש מקום לבע"ד לומר דוקא אם אין מחילות סובבות לא אמרינן באזיר בינתיים סט"ל, חבל היכא דאיכא מחילות אמרינן כמדון הטו"ו סי' טע"א ס"ק ד' שהמת צמדר שהמת צמדר שאין עליו חבל, חבל מזדויו ד' מחילות שלמות שאסור לכהן ליכנס צבית ססוף המת לבא אך גם זה נסחר מרא"י שמציא רבנו מתוספתא צמורך. א פי"צ דאהלות. ב פרש הגר"א צמים פתוחים לאכסדרא הכוללת לפני כל הבתים וצית שער צסוף אכסדרא המקורה ופתוחה למזר, והמת צא' מן הבתים, אם דרכו להוציא חמלה מן הבית למזר (במקום שאין אהל מחצר הבית עם האכסדרא) ומחצר לבית שער, הבתים וגם בית שער טהור, ולא מטמאין לבית שער ומשום סוף ט' ללאת כיון שהוציאו המת מחצר חמלה וחזיר מפסיק, ולא מטמאין מסוס סט"ל אלא כשאין חזיר מפסיק בין אהל המת לבית הסמוך, ואם לאו שדרכו של מח ללאת מאכסדרא לבית שער וכולו סתום למעלה וילא המת לבית שער דרך אהל בלי חזיר מפסיק, בית שער טמא והבתים טהורים שאין מח צא דרך צתים, והר"ם שהציא חוספ' זו פי"ז אף שפרש שאכסדרא הוא המחזר עלמו וכו' מ"מ עקר פרושו כפי' הגאון. ומסיים הגאון שמאן מוכח כדעת המחירין בס' טע"א לכניס ליקך דרך שער העיר וכן מ' צטטה מ' לבינה לכולהו פרושי אינו טמא אלא העומד על פתח הבית שהמת צתוכו חבל פתחים של שאר צתים אע"ג ססוף המת ללאת דרך שם טהור דחרחי צעיין סיכא פתחו של בית שהמת שם וססופו ללאת צו. ג היינו דין דמתני' פי"ז דאהלות חשב להוציאו צא' מן הפתחין או צמלון שיש צו דע"ד הייל ע"כ הפתחים, ופי' הרמז"ס אע"פי שלא יכול להוציאו שם אלא דרך חזירים אע"פי שהוא אסור מ"מ מניל ע"הפ, מוכח מזה דכל היכא שיכול להוציאו באזיר ומשב קך ל"ש צסום מקום סט"ל וכ"כ דגמ"ר. ד צ"צ י"צ אינו מטמא סביביו אלא כנגד הפתח אם מח צתוכו חבל צבו ולדדיו טהור, אע"פי שיש חלל טפה על הטומאה, שאין דין בית כקצר סתום, כיון שיש לו פתח. וכבר כ' לעיל 179 לרמז"ס אפי' צארון של עץ ואיכא חלל טפה אע"ג שאין פתוח צלדו לא אמרינן טומאה צ"וע, אף שאין כן דעת חוס', מ"מ צבית כ"ע אם הוא נעול מותר ליקך ע"ג ולא הוי ט' רלוהה כיון שאהל מפסיק ושפיר תמכו האחרונים על טו"ו וס"ך צמעשה דמרחף שחצו שמתחף כיון שפתחו נעול דינו כקצר סתום והעקר כחש' עב"ג אם דעתו לפתחו ולהוציאו אין ספק דאינו מטמא ומגבו וכיון שאין המרחף פתוח ללד הבית אלא פתח המרחף פונה לרשות הרבים סדקן לדין דצרייתא בית סתום אינו מטמא כל סביביו וכן ברמז"ס פי"ז דט"מ בית סתום נפתח צו פתח אפי' סתמו אם לא פרץ פלימיו הטוגע צו מחצרו או מגבו טהור. ה פי' סלק מזוחות הבית ומסקוף ומפתח וסתמו גלי דעתו שאין רונה לפתחו מטמא כל סביביו דהוי כקצר סתום, ולעיל 179 כחצתי לרש"י ורלב"ד אהל טפה על הטומאה חוץ מ"הת אף כקצר וא"מ אלא מדרבנן. ו ל"ל באהלות פי"ג מ"ו חית מן המת פתחו צטפת. ז שאם מח צבית ולי פתחים הרבה הכלים המונחים חוץ לבית חתח משקיף הפתחים טמאים מטמא סט"ל, כיון דלא נחצבר צחיה פתח יוציאו, ואם חשב להוציאו צפתח או צמלון דע"ד (ובצניח מן המת די צטפת) מנילטל כל הפתחים, ומינה דלא מקרי פתח להניל אלא דדע"ד ואלו הוא חית צטפה א' די. ח בין צמת שלם בין צציות צא ט' מציח לבית אם חור טפה פתוח. ט מולין כ"א. י אהלות פי"א, פי' אם נחתך הראש של צמה ומי' אע"פי שמפרכסין טמאים שזה הפרכים אינו חיות אלא חוגב שנחתך מלטה שגדיין מונגע. יא דאלו נחתכו סימנים לצדן ומפרכסו כחי נחשב כמ"ס להלן. יב כי ע"צ. יג ומי"ס כדמוכח מדקאמר החם וכי מתה עומד ומולק ולא דמי ללקיבת וטע ופי' גרברת ולשחט צ' סימנים ומפרכסין דהן כמי"ס כדאי' מולין קכ"א דעדיין יש צבן חיות ממש. יד דא"ל לא הוי נבלה למה מטמא תהני מה ששחט אה"כ הסימנים צסכין להוציאו מדין נבלה כדן טרפה ששחטה (דס"ד דגם מחצרו יקרא שחיטה) אלא ודאי כיון שחתך מפרקת ורוב צטר עמה הוי נבלה. והשתא לי לועירי הות נבלה אפי' חוט קיים מה סייעתא, צמליקה מוחך שדרה ומפרקת והיינו כפרש"י צצמים ס"ה ע"צ עם חוט השדרה, אלא ע"כ לעירי נמי עם החוט קאמר, וכ"כ צכ"ופ. טז מולין כ"ח. טז לטון שדרה ומפרקת פרושו חוט ועלס וכן צרש"י צצמים שהצאתי שדרה הוא החוט אם נחצב צלדו מפרקת. יז נ"ד. יח אפשר צבא ליטב קושי' חוס' מולין מ"צ כיון דחנא נשברה השדרה ונפסק החוט טרפה, ל"ל למיתני צאלו כשרות נשברה שש' ולא נפסק חוט שלה, ותרוגס דהו"א או הא דוחק, דאי הכי לימא סתם נפסק חוט השדרה ואי משום אורחא דמלחא כפרש"י דפסיקת החוט ע"י שבירת שדרה, משום אורחא לא נחית לעשותא, ולרצנו נימא, דמרישא

ספר האשכול, הלכות טומאת כהנים.

החם א' מתני' הוחוו ראשיהן אע"פ שמפרנסין טמאים, ופריך טאי הוחוו, ריש לקיש אומר הוחוו טמש, ר' מני אמר כהבדלת עולת עוף לראבר"ש ברוב שני סימנים, כלומר לר"ל בעינן חתיכת כל סימנים לשנים, ולר' מני די ברוב ב' סימנים, מיהו ודאי בעינן נמי לב"ע נשברה המפרקת, דהלכה פסוקה בדינו שחט בה שנים או רוב שנים ועדיין היא מפרנסת הרי היא כחיה וכן באדם ב, וכיון דלר"ל ולר' מני הוחוו בעינן והיינו סימנים ומפרקה, ששמע דפליגי אועירי ושמואל ג' דאמרי נשברה מפרקת ורוב בשר עטה נבלה אע"ג דקיימי סימנים, ומסתברא כועירי דסתמא דש"ס קרי לנשברה מפרקת ורוב בשר עטה מטה ד ותני' המולק חותך שדרה ומפרקת בלא רוב בשר עד שמגיע לסימנים ואחר שהחך הסימנים חותך רוב בשר וקאמר רבא טעמא דאם נוטל חחלה רוב בשר כמטה הוא קודם חתיכת סימנים. וקשי' לן אוק' סהרצי שמואל וועירי מתני' דאהלות הוחוו ראשיהם אע"פ שמפרנסין טמאים אבל בשבירת מפרקת ורוב בשר לא? איכא דמתרצי לועירי ושמואל האי הוחוו ראשיהם לשרצים דאיהו היות טפי מאדם ובהמה, ולא די בשבירת מפרקת ה' ולא מחוורא, דכולא מתני' מאדם ובהמה איירי ולא משרצים, ואיכא דמתרצי, דשמואל וועירי פליגי אר"ל ור' מני, ואינהו מפרשי הוחוו ראשיהם היינו נשברה מפרקת ורוב בשר עטה וחוי לן שכן דעת הגר"צ שלא הביא בהלכותיו ר' אלא ועירי ולא מידי מהוחוו ראשיהם ומפלוגתא דר"ל ור' מני. ולענ"ד אי הכי לא הוי שחך תלמודא למיטר דפליגי אריש לקיש ור' מני, ועוד דהר"ל לאקשווי אר"ל ור' מני דס"ל דלא הוי נבלה עד הוחוו ראשיהם, ולא בשבירת מפרקת ורוב בשר והתני' כיצד מולקין חותך שדרה ומפרקת בלא רוב בשר, אלמא אם חותך גם רוב בשר קודם חתיכת סימנים הוי נבלה. להכי נראה דועירי ושמואל לחוד ומתני' הוחוו לחוד, וכ"ע ס"ל נשברה מפרקת ורוב בשר הוי נבלה טחיים אבל בלא רוב בשר שבירת מפרקת עושה טרפה אבל אם הוחו הראש, כלומר שנחתכו הסימנים וגם השדרה נשברה שאין לראש שום אחיזה יפה בגוף בין מעורף ובין מצואר הרי זו נבלה טחיים, אע"ג שרוב בשר קיים וזה נקרא הוחו הראש, ולר"ל הוחו טמש שנחתכו כל הסימנים כסדר מליקת עולה לרבנן ולר' מני רוב ב' סימנים כהבדלת עולת עוף לראב"ש שחותך מפרקת בלא רוב בשר ורוב ב' סימנים דזה עקר המליקה, אבל רוב בשר שחותך אח"כ אינו ממצות המליקה ז'. שמעינן מהכא דנשברה מפרקת אף בלא רוב בשר ונחתכו סימנים נמי טעמא באהל ה' וה"ה נשברה מפרקת ורוב בשר עטה והסימנים שלמים אבל נשברה מפרקת

נחל אשכול

מוכח דפסיקת החוט עושה טרפה, אלא דהו"א מ"מ אפסר סבירות עלם מטריף אף שחוט קיים כגון נשברה מפרקת ורוב בשר עמה קמ"ל סיפא במטה יתרה נשברה שדרה ולא נפסק החוט ככל חופן כשר אפי' נפסק רוב צמר עמה. ועל דין זה להכשיר אם החוט קיים אע"פ ששברו מ' ורוב צמר הסכיוו האחרוני ס' כ"ז. א מולין כ"א מייחי מתני' דאהלות פ"א האדם אינו מטמא עד שתלא נפשו וכן חיה ובהמה, הוחו ראשיהם אע"ג דמטורין צעור הגוף וקנת צמר (רמז"ס ספ"ד דשאב"ט, דאל"ה פשיטא) אע"ג שמפרנסין טמאין. ב כדמוכח מתני' מולין קי"ז כמ"ש חוס' מולין ל' ד"ה וכתבן וצ"ק ע"ו ד"ה שחיטה וגטין ע'. ג וכ"כ חוס'. ד דפריך וכי מחה עימד ומולק. ה דעת רש"י, ותוס' מולקין מטעם רבנו ומפרנסים כמ"ש בסמוך. ו בחולין. ו מ"ש רי"ף נשברה מ' ורוב צמר נבלה אע"ג דאיכא נפקותא האידנא בצבחה, דטרפה הויא נשברה מ' לחוד, מ"מ נ"מ לענין חיחו ואת צנו, דאי נבלה לא מהני לה שחיטה ומותר לשחוט צנו אחריו, מהכ"כ בטרפה ששחטה ענק"ס ס' כ"ז. ז ר"ל כיון שנחתך המפרקת והסימנים אע"ג שרוב צמר קיים הרי היא כמתה. ח קרוב לה צמאור חולין. וסמוך לדברי רבנו מצרייתא סס כינד מולקין הטאת ע' חותך ס"ומ צלא רוב צמר עד שמגיע לטע או לקנה חותך כיוון א' ורוב צמר עמו ובעולה קתני חותך צ' ולא מחיים ורוב צמר עמו, ס"מ כיון שחתך ס"ומ וצ' סימנים כבר מחה והוחו הראש מקרי, גם הר"מ ספ"ו דמט"ס לא כתב שריך רוב צמר במליקתו ואף שגז"ה שריך להבדיל בעולה הראש מן הגוף (וזה הביא הרמז"ס שריך להסיר ראש מגוף קודם שימלא, וסר חמישה לח"מ) מ"מ אינה מחלוקת מליקה דכי מחה עימד ומולק? והנה לאשכול נשברה מ' אף בלא רוב צמר אם נפסקו הסימנים הוחו ראשיהם מקרי. ואלי זו גם דעת רמז"ס ס' צפ"א דמ"מ הט"ו המת אינו מטמא עד שתלא נפשו נשברה מ' ורוב צמר עמה או סוחו ראשו הרי זה מטמא אף שעדיין מפרנס. וקשה אם נשברה מ' ורוב צמר עמה כמת נחשב, ל"ל למימר הוחו הראש? וכן צפ"ב דשאב"ט כ' אינו מטמא עד שחמות או שחי' הראש ואח"כ כ' נשברה הש' ורוב צמר עמה, א"כ הוחו הראש ל"ל, ק"י הוא? לכך ר' דס"ל הוחו היינו נשברה שדרה ונפסקו סימנים ועדיין רוב צמר קיים, ולהכי הדר ותני נשברה מ' עם רוב צמר ולא נחתכו סימנים הוי נמי נבלה, וקמייחא הא דועירי ובחרייתא הא דר"ל. וראיתי למעיי"ט צמ"ה טומאה ס' מהבית רמז"ס ספ"ד דשאב"ט: השרץ אינו מטמא עד שימות הוחו ראשיהם וכו' אלמא דרמז"ס ס"ל כרש"י הוחו ראשיהם קאי ולא אלא ובהמה. וליחא כשרי כביאו גם האדם ובהמה. וע"כ ל"ל דס"ל אכולו קאי וכמ"ש. שוב ראיתי צמ"ס ס' כ"ז שפרש לדעת הרמז"ס הוחו הראש אבל החוט קיים כדי שלא תקשי למה הדר קתני נשברה מ', ולא נהיר לן, אינו גופא כ' צרישא דענינא ללא שייך למימר הוחו הראש, אם החוט קיים שהוא עקר מחצת הראש עם הגוף. ובענין זה מלאתי ליסב קושי' הסחובס צמפרי' הרצה. דבחולין ק"כ אמר ר"ל נפש דכתיב בחמץ חלב וצבלה לרבות הסוחה, ואמרין חלב לא יליק מחמץ וצבלה דחלב הוחו מכללו חלל חוצה, נבלה נמי ס"מ, דאשתרי מליקת עוף לכסן, והקושי' לר"ל (דנדין א"ל דאנטריך נפש למלאה אחריות כמ"ש חוס' סס), ולדידי לא פריך מידי, דס"ל מיר כ"ט חין שחיטה לעוף מ"ב ודי צמחית סימנים, א"כ מליקה אפי' בחולין לא קרי נבלה? וכן במלת צמחין ת' צמו וצבס הג"משה הירך שייאר ז"ל לפי מסקנת ס"ס דנייר דמטאת עוף אינו נחלב דמחסיק ס"ס לרבי, לא לרביין לאוקמי לר"ל הא דמיר צנו צמיר מדרבנן כמ"ד חין שחיטה לעוף מ"ב, ואלא חלל י"ש לעוף מ"ב וחי' מיר צנו צמיר מדרבנן ומביא מ' עוף ומולקו כיון שכסן ל"ל לחלו. ובאמת כבר קדמוס צזה מהרש"א חולין כ"ה. ולדידי מעיקרא ל"ק דבחולין כ"ח פריך למ"ד א"ש לעוף מ"ב וסח תנן מלק צמחין מטמא צגרי, וא"א אשלת"ס חתני סכין לעטר מידי נבלה, דאע"פ שחתך צמחלה מ' צלא רוב צמר מ"מ לא הוי אלא טרפה, וכשהוחך אח"כ הסימנים הוי נמירה הגוסה ומוליקה מידי נבלה? וכ' חוס' לר' יוסי (ומכ"ש לר' יבד' דס"ל טרפה ששחטה נבלה) זבחים ס"ט מלק צמחין ומלא

מפרקת לבד עם חוט השדרה בלא רוב בשר אע"פ שהוא טרפה וימות מ"ט אינו מטמא עד שימות, וא"ח מפרקת דעלי א דנשבר' לבדה בלא בשר ומת דכ' ותשבר מפרקתו וימת, וקנה שאני דכ' כי זקן האישי ב. א"ר יונתן קורעו כדג מטמא, ומגבו ג ומכ"ש אם עשאו גיסטרא, פי' שנחתך לרחבו עד החלל. והיכא דשחט בו שנים או רובם א"ט עד שחצא נפשו דקיי"לן אם

רמו

נחל אשכול

טרפה הוי נבלה, ודוקא שחיטה הגונה מוולאה מידי נבלה ולא שום הכשר אחר, לא פריך מידי אלא דוקא נר"מ דט ל מליקה נמי מוולאה טרפה מידי נבלה א"כ כל הכשרים שוין שפיר פריך תהני לי' סכין, ותימה מנ"ל להקשות מר"מ, דודאי הלכה כר' יוסי, ומכ"ש במלתא דר' יהודה ומחמיר טפי מר' יוסי, לא אזלין להקל כר"מ, ודלמא בלמח לר"מ מלק בסכין ח"מ בגדים? ותרך בראש 'וסף דבריטא דמתני' דזבחים קתני מלק בסכין מ"ב ובסיפא קתני מלק ומלא טרפה לר' יוסי ולר"י מטמא בגדים ור"מ מטמא, משמע להדי' ברישא מלק בסכין מטמא בגדים לא פליג ר"מ, ופריך שפיר חי' אשלעמ"ס והכשרו בנחירה, למח מלק בסכין מטמא ב', תהני לטהר בנחירה מידי נבלה דכל הכשר מוולא לר"מ הטרפה מידי נבלה. והשתא נימא דודאי ר"ל ס"ל כר' יוסי וכר' יהודי דמליקה אינו מטמאת טרפה וס"ה נחירה לא מהני אף חי' בעלמא מכשרת כח"ס תוס' ולא כר"מ, וכל מולק שובר הסדי ועושה טרפה ואח"כ מותך סימנים וזו בחולין נבלה אפי' חי נחירת סימנים הכשר הוי, דאחר שנעשה טרפה לא מהני הכשר זה, ושפיר פריך לר"ל נבלה נמי ה"מ דאשחתי מליקה והוי נבלה אפי' ח"ש לעמ"ס (ודע דאפי' למאן דס"ל מחמיר בחילין י"ט מ"מ לא שרי אלא דביטוד ואם ח"א בעינין אחר כח"ס תוס' סס ומיר כ"ט, א"כ לכל הדעות עושה אותו תחלה טרפה במליקה). והא דכתבו חולין כ' ה' דאמר בזמנות מ"ה להכי הזכיר נבלה וטרפה ל"י הכהני', ס"ד הואיל דאשחתי מליקה נבלה וטרפה נמי קמ"ל, למ"ד אשלעמ"ס אין כאן אלא טרפה ששבר מפרקת ונבלה דנקט לאו דוקא דמחית סימן מהני בעוף עכ"ל והרי לדבריהם בחילין כ"ה ולמאי דקיי"לן כר' יוסי שפיר הוי נבלה בחילין כיון דמחך שדרה נעשה טרפה ולא מהני נחירה לטהרה? ואפשר דהולכרו לכך משום דקרא לא יאכלו כהנים בעינין לתרוגי נמי לר"מ ולדידי' כל הכשר מוולא מידי נבלה, חדע דרך כונתם לפרושי קרא לכל הדעות, דאלת"ה ל"ל לדמוקי דנקט נבלה ולא דוקא, לימא רבינא מפרש ע"פי ההלכה שזידויו דו"ס לעוף, ומליקה סו' נבלה. ועי"ל דלא צנו לתרוגי דמ"ד אשל"ע סבר כר' יוסי לטרפה לא מהני הכשר להוילא מידי נבלה והוי שפיר במליקה נבלה דא"כ אכתי קשה למח הולך יחזקאל לומר נבלה לא יאכלו בחילין, דבאיזה אופן הוי מלי למטעי דשרי נבלה, ודאי דוקא כבמליקה שנטרק ע"י שצירת מ' ואח"כ נחרר הסימן (דמחה מטמאה א"ע על הדעת) וס"י די אם אמר טרפה לא יאכלו, וידיען אם שובר מ' בחילין או טרפות אחר ונחרר סימנים שאסור, נבלה ל"ל, ול"ל דיחזקאל ירא שיאמרו טרפה שחברה אינה מטמאה, אין זה במשמעות לא יאכלו, אלא ילכו קמחור ולא אטומאה (כח"ס תוס' חולין י"ג ויאכלו מזבחי מ', אכילה נפקא ולא טומאה, וכן סס ק"ב ע"ב) א"כ ודאי נבלה מיוחדת, אבל חי יש שחיטה לעוף מ"ה, הולך לומר נבלה לא יאכלו, דחי מטרפה לא יאכלו לחוד, ידיעין עוף שנטרק לא יאכלו, אבל עוף כשר שנחרר הו"א דמותך לכהן, דמליקה נמי נחירה היא ושרי רחמנא, להכי הולך לומר נבלה לא יאכלו. עוד מ' קושי' והיא נדפסה האריך ס"ד דש"ס דמנחות דשרי לכהן נבלה, א"כ לידעו לאו בשחיטה תלי' מלתא, א"כ מוולא אסור לאכול בני מטעם כדאי חולין ל"ג, דמה"ט אין מזמנין וכרי על צ"מ לראצ"י, אפי' מאן דפליג מטעם מ' איכא מידי דליכרי אסור ולישראל שרי, לא שייך הטעם גבי כהן, ואיך אמרה תורה ליתן הקיבץ לכהן? ושבוש הוא, דהא דאמרין הו"א נבלה שרי לגבייהו היינו דומי' דמליקה שמולק בסימנים וזה הוי נחירה כח"ס רש"י חולין ריש כ"ח וחוס' כ' ולא מקרי לדין נבלה אלא משום שהוא חולד או דורס, אבל ודאי אם המית שלא בסימנים נבלה היא אף למ"ד אשל"ע מ"ה, וממליקה מלי למינף שמוחר לכהן נחירה, ונחירתו זו היא שחיטתו כדאי חולין י"ז, אבל דשרי' לכהן לאכול מתה לא ס"ד, ולהכי אף בהו"א לכהן לאו במיתה תלי' מלתא אלא בנחירה רוב סימנים. ולהכי נמי ל"ק חי ס"ד נבלה שרי לכהן איך יוכל לשחטו הא לאו בר זביחה הוא וכ' וזבחה ואכלת, אלא ודאי גם בהו"א בר זביחה הוא ולריך להכשירה בסימנים דאל"ה הוי נבלה. א חולין כ"ה וכן הנוסף. ב הש"ך סי' ש"ע כ' דמשמע מש"ס בזקן אפי' בלא רוב בשר ומטמא בזהל. ויש לתמוה שלא הזכיר הרמב"ם ולא שום א' מראשונים, ונ"ל שהיו לראשונים ג' שאלות פ' אמור ח"ל: וסיכה דאיכא אינם דנפל וגשברה מפרקתו ורוב בשר נחתך אע"ג דלא נפק נשמתו מת הוא והרזוקי בעלמא דמהרזוקא (ע' סוף גורים דמהרזוקא בביתא פרש"י סגור בבית) צ"י נשמתו ואסור לאטמווי ליה דאמר ז' נשברה מפרקתו ורוב בשר מטמא בזהל שג' ותשבר מפרקתו וימת, א"כ מביא ראי' מעלי שצירת מפרקת כמת, דמיירי ברוב בשר זה פשיטא ליה, דאי בלא רוב בשר, האריך שרי' תורה מליקה שחותך מפרקת ואח"כ קולץ סימנים, וכי מתה עומד ומולק כדפריך רבא, אלא ודאי ותשבר מפרקתו ברוב בשר, ומדקאמר וימת שמעיין מעלי דמת הוא אע"ג שמפרנס, אבל דוקא ברוב בשר ומ"ס הכחוב כי זקן וכבר אין טעם למיחתו אלא לנפילתו דמ' זקנה לא יכול להחזיק עלמו. מיהו עדיין לא ניחא לג' רי"ף בחילין וכאן שגרו כניסחתי: וא"ת עני מפרקת בלא רוב בשר הוי וכ' ותשבר מפרקתו וימת, זקנה שאני. ונ"ל דלמ"ק דרש"י פי' וא"ת עלי שנשבר מ' בלא ר"ב וקרו לי' מת, ר"ל דמשמע אפי' בלא ר"ב מת מקרי אף שעדיין מפרנס. אבל כר"ן פי' וא"ת עלי בלא ר"ב הוי ומת שג' ותשבר מפרקתו וימת, א"כ הקושי' כיון דת"מו לצבירת מפרקת מת, ס"מ שצירת מ' לחוד עושה מיתה, ונימא נמי אף שעדיין מפרנס מת הוא, ע"ז משני זקנה שאני, זקן מת מיד אם נשבר מ' לחוד, אבל אחר אינו מת מיד אלא מפרנס והוי כאלו נשחטו ב' סימנים ועדיין מפרנס שהוא כחי, וס"ה בזקן שנשבר מת' בלא ר"ב אס אין מפרנס מטמא, ואם מפרנס אינו מטמא, וכינער בזקן דין א' להם אלא בזקן שביח שאינו מפרנס ומת ת"מו בצבירת מ' בלא ר"ב וס"ה צנער אס אין מפרנס. ג אם נקרע מלד ללעיו כמת נחשב אבל מלד כרסו לא. ודע מ"ס בחילין גטל ירך ומלל שלה נבלה כי רש"י אפי' בשייה מטמאה כדאי' סס ל"ב מוולא יש בזו נמי ט' אהל כמו בנשברה מ' ור"ב, אבל הפוסקי' לא הזכירו שמטמא בזהל, וא"ל דס"ל כל היכא דלא מחר בש"ס נבלה ומטמא פרושו דנבלה לענין אסור בלבד ליתא דהרמב"ם פ"ב דשאצ"הט כ' לענין טו' נמי הוי נבלה מחיים בצבחה וכל הוי דמשיב חילין כ"ח ול"ב (לאפוקי נקב וטע וכו' דלא הוי נ' מחיים) אבל גבי טומאת אדם סוף פ"א דט"מ לא הזכיר אלא נשברה מפרקת וקורטו

ספר האשכול, הלכות טומאת כהנים.

רמז ואמר כתבו גט וחנו לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו א, וכן הגוסס אינו מטמא עד שימות דתנן ב אדם א"מ עד שתצא נפשו אפי' מגייד ג וכן גוסס. וכן בהלכות ד בגוסס פליגי רבי ורבנן, רבנן אמרי בהאי שעתא דקבעי לטיפק רוחי' אסור לכהן למקרב לי' דתני' להחלו ה' עד שעת טיחה, רבי אומר במותם, פי' בנויר כ' לא יטמא להם במותם, עד שעה שימות, מאי ביניהו, אמר אבוי משמעות דורשין ו רבא אטר גוסס איכא ביניהו, וכל היכא דפליגי אבוי ורבא הלכתא כרבא לבר טיע"ל קג"ם ז הלכתא מאי? ח"ש אדם אין מטמא עד שתצא נפשו אפי' מגייד ואפי' גוסס, והוי טהלוקת בכרייתא וסתם בטמני' וכל מחל' בכרייתא וסתם בטמני' הלכה כסתם משנה ח כ"כ ה"ג ור"א משבחה ט והגר"צ. אבל איכא נוסחי י דמהרצ"י מתניתין אף למ"ד בגוסס אסור ויליף מלהחלו, הא דקחני מתני' אינו מטמא עד שתצא נפשו, אבל לענין אחחולי אחחול, כלומר כיון דהוי גוסס קאי בלאו דלא יחלל, והני נוסחאי לא גרסו אבוי אטר משמעות דורשין ורבא אטר גוסס, אלא ר' יוחנן אטר משמעות דורשין ור"ל אטר גוסס איכא ביניהו, ולהני נמי גוסס אינו מטמא ואינו טוהר דהא הלכתא כר"ו לגבי ר"ל

נחל אשכול

כגו או נחלק לב' חלקים צבטו שמטמא כמה וכשמיט נטל ירך ומלל שלם דמטמא, ולמה השמיטו? וי' דצנדה כ"ג ע"ג המפלה גוף אטום אין אמו טמאה לידה, ואיזה גוף אטום ר' אומר כדי שינטל מן הכי וימות, וכמה, ר' זכאי אומר עד הארכובה, ר' ינאי אומר עד לנקביו (והוא עד החלל שנוכסם הירך צנוף) ר' יוחנן א' משום ר' יוסי צן יהוסע עד מקום טבורו, ואמרו צנח' צין ר' זכאי לר' ינאי א"צ טרפה חיה, פי' ר"ו ס"ל טרפה אינו חיה לכך אמר אס נטל עד ארכובה לא חטמא אמו, ור' ינאי ס"ל טרפה חיה ולדידי' לירך נטול עד נקביו היינו כל הירך שחראה נקב הגוף דצנדה"ג היא נבלה כדא' ר"א נטל הירך ומלל שלם נבלה, ור' יוחנן ל"ל דר"א לכך ס"ל דחיה עד שנחתך עד מקום טבורו, כך פרש"י. ורמב"ם פ"ו דא"צ פסק אס נחתך עד טבורו אינה טמאה לידה, ותמה ה"ה לפמ"ש הרמב"ם בשאר מקומות טרפה א"ח ונטל ירך נבלה הו"ל לפסיק כר"ו אס נחתך עד הארכובה אינה טמאה ל'. וי' דודאי כ"ע איך לכו נטל ירך ומלל שלם נבלה צבטה דבחולין ט' ול"צ קחסיב הש"ס דין זה לכלה פסיקה, ומ"מ אין זה כלל לאדם, דהא רבא אמר שם צנדה נקב הוסט אמו טמאה לידה ומשמע דס"ל טרפה חיה וכן חוס' צבכורות י"ג מנינו שס"ל ט' אינה חיה, אבל רשב"א ורמב"ן כ' אפי' למ"ד ט' אינה חיה מ"מ ראו לצריחה נשמה ולחיות זמן מועט כדאי' נדה כ"ד ע"ג, ודקאמר בשמעתין למ"ד נקב ושט נחתך עד ארכובה הוי לידה קמפלגי צטרפה חיה לאו למימרא דחיה יצ"ה, אלא על הסיון דנקט צברייתא כדי שינטל מן הכי וימות לא הוי לידה קמפלגי, ר"ז סבר טרפה נמי מקרי וימות, ור' ינאי סבר טרפה מקרי חיה כיון שיכולה לחיות זמן מה לכך אמו ט"ל עד שנחתך עד לנקביו והו' כדי שינטל וימות דמקרי נבלה צבטה כר"א נטל הירך וכו', ור"ו צבס ר' יוסי ס"ל אף דהוי נבלה צבטה מ"מ צאדם לא מקרי כדי שינטל וימות דעדין יש בו קלח חיות אבל אס נחתך עד טבורו כמה הוא ואין ראוי לצריחה נשמה, ורבא דאמר נקב ושט הוי לידה ס"ל נמי טרפה א"ח יצ"ה אבל כיון דמי זמן מועט ראוי לב' וטרפה חיה מקרי לענין לידה. אומר מעשה דר"ו משום ר' יוסי צ"י נמי ס"ל נטל ירך ומלל שלם צבטה נבלה ומטמא דלא מנינו צב"ס חולק כמ"ש לעיל, אבל צאדם דאי' לי' מולא לשטת ר"ח כדאי' שבת י"ג ע"ג ולבטה לא, ולתוס' שחלקו אר"ח בחולין מ"ב, מ"מ כ' קרום אדם חזק מבהמה ואינו מת מהר צבטה, ולהכי צאדם ס"ל ר"ו משום ריב"י אינו נקרא מת צבטל ירך ומלל. להכי פסק הרמב"ם שפיר צבטה נטל ירך ומלל מטמאה מחיים אבל צאדם כ' צפ"א דט"מ ופ"י דא"צ דלא מקרי מת ומטמא אלא נחתך עד טבורו כר"ו משום ריב"י. וי' ג"כ דעת תוס' חולין י"ז ש' צדן נטל ירך ומלל נבלה ליכא מאן דפליגי, ובכ"פ תמה עליהם צנדה כ"ג ותמורה י"א ר"ו ור"ש לא ס"ל הא דר"א, ולמ"ש מיושב דכ"ע אי' לכו הא דר"א שמטמאה (ואף ר"ש בתמורה ס"ל לתוס' דוקא לענין המקדים שכוונתו למתה ממש והא דאמר ל"ל לר"א סימנא צעלמא נקט כמ"ש רמב"ן צנדה) ושבו מלאחי דבר זה מפורש בשאלות אומר וז"ל: אמר חזקיה עשה גיסטרא נבלה וכן לענין אדם נמי ואר"א נטל הירך ומלל שלם נבלה, וגבי אדם כדאמרי' בתם ר' יוחנן משום ר' יוסי צר יהוסע אומר כל טבורו חתוך (והוא מ"ש נדה כ"ד ע"ג) ר"ו משום ריב"י עד מקום טבורו ופרש"י שנחתך וה"ה אס נולד אטום עד טבורו, ובעל שאלת שלי' כ' צנדה לא ידעתי מקומו, ותמהני הלא גמ' ערוכה היא) וי' בעליל שרמב"ם פ' בשאלות לכך לא הביא צאדם נטל ירך ומלל שלם מטמא וכן צפ"י מהל' א"צ פסק צבדי' כר"ו דוקא חסר מטבורו ולמטה אין אמו ט' לידה, והכ"מ מתמיה למת פסק כר"ו כנגד ר' ינאי, וי' דצירוש' מנינו שר"ו צבס גידול נמי פליג אר' ינאי (ולג' ירוש' ר' ינאי אומר עד הארכובה משום שנעשה טרפה, ור' זכאי אומר עד לנקביו משום דהוי נטל ירך ומלל א"כ ר' ינאי לא כרבא צנדה כ"ג ע"ג דס"ל ושטו נקוב אמו טמאה לידה, ש"מ דס"ל אפי' צדצר שנעשה טרפה אפי' נבלה דנקובת ושט נבלה, מ"מ מדלא הוי נבלה מחיים מקרי ולד א"כ שפיר פסק הרמב"ם כר"ו ולא כר' ינאי). וראיתי בכ"פ ס' י' שמחרץ הרמב"ם לשטתו' נצרא חסר כשר ונטל טרפה, וס"ל דר' יוסי צר יהוסע צנדה ס"ל נמי כר"א נטל ירך ומלל נבלה צין צאדם צין צבטה, אלא צנדה מיירי שנצרא חסר וצנצרא חסר לא הוי לא טרפה ולא נבלה, ולהכי שפיר פסק צב"ל א"צ כר' יוסי צ"י ופסק נמי צב"ל שאר א"כ כר"א נטל ירך ומלל נבלה ומטמא. ול"ג כלל, שהרי הרמב"ם צפ"א דט"מ קחסיב כל אופנים שנקרא האדם מת המפורשים בחולין כ"א והשמיט צביון נטל ירך ומלל דמטמא, להכי צרור וכוון דפ' כשאלות צאדם אינו מטמא וכן ג' דעת רי"ף ורצנו שבוילין הביאו נטל ירך ומלל נבלה ולא צב"ל טומאה. א גטין ע', חולין ל' ותוס' שם צ' ופ"ד. ב אהלות פ"א. ג מחותך לשון גודו אינלא דניאל ד'. ד ה' טומאה. ה חיר מ"ג לא יטמא צ"ב לשמלו. ו זה דורש מקרא זה חס מה שאינו מזהר אלא כשנעשה חלל דהיינו מת ממש. ז קדושין י"ב, בקדים זה כדי לפרש קושי' ש"ס דבסמוך סלכתא מאי דלאצ"י אין נ"מ, אבל לרבא רבי מחיר בגוסס ורבנן אסרו. ח יצמות מ"ב. ט שאלות אומר. י נוסחמו חיר מ"ג. יא ר"ל אף אס נחפש נוסחמו דלא כפ"ג נמי שרי בגוסס, נהי דמיטב מתני' אף למאן דאוסר בגוסס, מ"מ כמתיר הוא ר"ו והלכתא כותי' כנגד ר"ל. חה לא כדעת הפוסקי' דאסרו בגוסס דארכבו אחרי ריכשי לתפוש מהנת נוסח ה"ג טרצא אומר גוסס א"ב אבל לא סוף נוסח ה"ג, שלנוסחו ממתני' מוכח שגוסס מותר. אבל סר"אש הביא ה"ג שגרם (לא

ר"ל א והכין בירושלמי ב להחלו בשעת מיתה ג רבי אומר אף בטומם, רשב"ל אמר מחלוקת ביניהם ד. — שאל גוי אחד
 אח ר"ג ה אילין מילין דאתון עבדין נראין כמין כשפים אתם מביאים פרה ושורפין אותה וכוחשין אותה ונטולין את אפרה ואחד
 מכם מטמא למת מוין עליו שנים וג' טיפין ואחם אומרין לו טהרת. אמר לו לא נכנסה בך רוח תווית ו מיטך, אמר לו לאו,
 ראית אדם שנכנס בו אמר הן, אמר לו ומה עושין לו, א"ל מביאין עשבים ועקרין ומעשנין תחתיו ומרביצים עליו מים והיא בורחת,
 אמר לו ישמעו אוניך מה שאחא מוציא מפיך, כך הרוח הוה רוח טומאה דכ' וגם את הנביאים ז ואת רוח הטומאה
 אעביר מן הארץ, מוין עליו מי נדה והוא בורת, לאחר שיצא אמרו לו תלמידיו רבנו לזה דחית בקנה, לנו מה אתה אומר? אמר
 להם חייכם לא המת מטמא ולא המים מטהרין, אלא אמר חקב"ה חוקה חקקתי גורה גורתני אי אתה רשאי לעבור על גורתני ח.
תשובה מרבן של ישראל בעל פני יהושע ז"ל בענין טומאת כהנים ברחוב היהודי בק"ק פפ"דט והיא לא נדפסה, כי אם
 בספר אשר איננו מצוי כלל (מטעם המבואר בספרי ברית א' דף 24) ושמו מאמר מרדכי, ברונא חקמ"ט, ובספר
 הוזה כמו פניה חרולים ושבושים. ואמרת אסקלה מאבני הטועים ואבני נגף ואבארה כיד ה' הטובה עלי, ואציגה נא עמה
 המקומות אשר ההיבויני רעיוני לנטות מדברי הגאון, וז"ל: בכואי לק"ק פפ"דט עיר הגדולה לאלק' רבתי עם רבתי בדעות ראיתי
 שערוי בין כהני ה', בהיות שאין ליהודים פה כ"א רחבה א' ארוכה כמות שהיא מצפון לדרום, ונתחלקת לב' שכונות, א' מצד
 מזרח ושכנגדה לצד מערב, ואין הפסק בין בתי כל שכונה ושכונה כ"א במקומות מעט. וכי ימות סח בא' מבתי השכונה הוצרכו
 כהני' להיות נעים ונדים משכונה לשכונה שכנגדה, ואם גם באותה שכונה ימות סח לא ימצאו מנוח לכף רגלם ללין ברחוב כ"א
 במקומות מעט, וספרו לי הכהנים צערם, ואמרת הלא אפשר לחקן ע"י הפסקות חומות שקורין בראנדטויער שעושין ריוח בין
 הדבקי' בנגין וזיוין הפולטים, ואמרו לי שלא יועיל מחמת הביבין שמתחת לארץ בכל אורך השכונות, ששם שופכים כל בתי
 נסאות וכל השופכים שבכחים הכל הולך אל מקום א' מתחת לארץ, וחוזרת ט' אף מתחת לחומה דרך הביב. ולדעתי אין
 בית מיהוש שחשוב הטומאה מבית לבית מתחת לארץ הרי שנינו בפ"ג דאהלות ביב שהוא קמור תחת הבתים יש בו פותח טפח
 ויש ביציאתו פותח טפח טומאה בחוכו מה שבבית טהור י, יש בביב פותח טפח ואין ביציאתו פותח טפח טומאה בחוכו הבית
 טמא, טומאה בבית מה שבתוכו טהור יא עכ"ל ובתוספתא הביאה ר"ש א"י: פיו קמור ד' על ד' טפחים וכן בכלי כבי יב, ול"פ,
 מחני' איירי בכות שאסור יג בטפח וברייתא איירי בנפל שהוא יותר מכוות. ופי' הרמב"ם כ"ט ששנה במשנתנו פותח טפח
 יוצא שיש גם בטפח יד הביב פתוח טפח וכן כפל במשנה שהכל תלוי בפתח הביב הפתוח לבית, אפ"ה ברישא אין טומאה
 יוצאת מפתח הביב לבית וכן להפך אם הטומאה בבית אינה יוצאת תוך הביב אע"ג שפתח הביב טפח, והאריך שם בטעם, ושאר
 מפרשים קצרו לגודל הפשיטות רק בבא מציעתא יש בביב פותח טפח ואין ביציאתו פ"ט, טומאה בבית מה שבביב טהור, טומאה
 בביב מה שבבית טמא, נחלקו אבות העולם הרמב"ם מפרש שנכנסה טומאה לבית דרך פתח הביב כיון שפתוח טפח, ואין
 ביציאתו טפח פתוח ובשטה זו פרשו מקצת רבותינו הצרפתים וכמה מקדמונים שהוכיח רמב"ן בת"הא דלית להו האי סברא
 דבוקעת ועולה טו וכן דעת תוס' בע"ז וא"צ להגיה כמהרש"א אלא הדברים ברורים כג' מהר"ם לובלין כמו שהארכתי בקונטרס
 וכן

נחל אשכול

נוסחמו זש"ם ר"יו ור"ל) כמו שהביא רבנו: אבי א' משמעות דורשין ורצח אחר גוסס ומסיים הר"ש לפ"ז לרצח בגוסס פליגי
 רבי ורצח, ולרצח גוסס אסור ואין הלכה כרבי מחבריו עכ"ל למדנו מה שאלה ה' בגרסת הר"ש שיומא דה"ג שלנו והלכה כסחם
 חסיה, שא"כ הו"ל לומר אף לג' ה"ג אינו מזהר, וש"מ נמי דס"ל לר"ש הלכה כרצח לגבי אבי אפי' אי לא פליגי בטעמא דנפשיהו
 ולא כב"ח זב"ח ס' ס"ג ס' לר"ש אין הלכה כרצח אלא היכא דפליגי בטעמא דנפשיהו וכ"מ בק"י, ולר"ש ל"ק מחני' דאין
 מוטא עד שחלל נ' סה"י בניסוח פרוקא דש"ס אטמויי לא חלל אחרמולי אחרמיל, חלל ה"ג לא גרם סה"י פרוקא לכך כ' אע"ג דפליגי
 רצח צברייתא הלכה כרבי זכה סחם מ'. נפשו מזה ספקא דתי"ט זכמים פ"א מ"ז דכ' סחם סחם רבי כדעת טלחו אינו
 הלכה אם מחלוקת צברייתא, ומכאן נשמע שאינו כן, כל מה שסחם רבי אליבא דרוב חכמי דורו נסיב ואף דעמו לא נקט במחני'
 לסחם אם לא הסכימו הרוב כח"ס ס' כריתות ש"ב ס' נ"ח. א יצמות ל"ו. ב פ"ג דמיר ה"ס. ג ת"ק סדר זשעה שקרוז
 להיות חלל לא יטמא, או אפשר שכוונתו זשעה מיתה ממש וזכה פליגי ר"יו ור"ל. ד סחם ירוש' שהו"ל ר"יו ס"ל משמעות דורשין
 ולכונן ח"מ עד שימות, ולר"ל מחלוקת בגוסס ולהחלו פי' קרוז למיתה. ה רצח פ' חוקת וגרסתנו שאל את ריב"ז ועקר, דבימי
 ריב"ז עשו פרה ורצה הגוי שרפתה כח"ס רש"י שבת ל"ד והוא מתוספתא פרה פ"ג וגם בתוס' מנחות כ"א ע"ז והוא ה' מתלמידי
 ז"ס ששחם ק' שנה קודם הסרבן, ואולי היא הפרה האחרונה שעשה ישמעאל בן פאזי, פ"ג דפרה, שהי' בימי הלל ע' יוחסין.
 ו זלשון יון זבלה ושגטון, וזל להסביר לו ע"י דבר שזרע פעולתו חלל לא טעם פעולתו לפי מוקי הטבע. ז דסקרא ת"י
 זכרי י"ג. ה וז"כ רמז"ס ס"ה מקולות. ט פ"י הטומאה שבבית זה לחזרו. י ומסיים זמשנה טומאה בבית מה שבבית טהור
 שדרך הטו' ללאת ואין דרכה להכנס. רכז פ"י מפרש שהביב פתוח טפח לא לזד זבללו אלא גם פתחו נגד הבית פתוח טפח
 ומ"מ אמרין טו' בבית לא נטמא בבית כיון שיש לביב יציאה פתוח ט'. יא שדרך הטו' ללאת מן הבית ולא להכנס לביב. יב כ"מ
 דחני במחני' טפח קחני צברייתא ד"ט. יג ז"ל ששעורו זטפח, שעורים אלה בפ"ג דאהלות מ"ו. יד ז"ל זפתח הביב פתוח
 טפח זמקום שפתוח לבית, ולא לזד זבלל הביב, ומציעתא יש זו פותח טפח ואין ביציאתו פ"ט טומאה בבית
 הביב טהור, נמי איירי שהביב פתוח טפח וקשה הטומאה וכנסת בבית, קושי' זו מתרץ בהמשך החשובה. טו דלא אמרין סבי כל
 היכא דאיכא חלל טפח על הטומאה וסחם למעלה, לכן הכא לא נכנסת הטו' מן הביב לבית ח' לא הוי פתוח טפח, לזד הבית,
 וכן ברצח"א ורמז"ן ז"ב ק', חלל הביבו שגם מקנת חכמי לרפה ס"ל כחוס' ז"ב ק' כל שיש חלל טפח אף שסחם למעלה בוקעת
 ועולה אפי' שלא כנגד הטו' כקבר סחוס, ולדידהו אפשר שמשנה איירי שאין פתח הביב פתוח למעלה כמ' מר"ש ור"ש דח"מ כיון שיש
 זבללו טפח ואין לו יציאה טפח טומאה בוקעת, להכי הבית טמא אם טומאה בבית, והביב טהור אם טומאה בבית כיון שאין
 פתוח

ספר האשכול, הלכות טומאת כהנים.

וכן דעת רש"י ברכות גבי מדלגין היינו ופסחים ע"ז ונדה ונויר א' ביש חלל טפח לא אמרינן בוקעת ועולה, אמנם כת החולקי' הר"אש ור"ש מפרשים בכא מציעתא דמשנתנו טומאה בכיב הבית טמא משום טומאה בוקעת ועולה וכ"כ תוס' במשנה דכוכין ב וכמ"ש מהרש"א שם ג, אלמא אדרבה פשיטא להנך רבותא טפי דהך סברא דלא שייך למיטר שהטומאה חכנס טפתה הביב לבית ד, ולא פליגי אלא במציעתא אבל בככא דרישא יש בכיב פתוח טפח וגם ביציאתו פ"ט טומאה בבית מה שבכיב טהור, טומאה בכיב מה שבכית טהור, בהא כל אנפין שוין ואין פלוגתא עד שלא הוצרכו המפרשים להאריך, וזולת הרמב"ם שמאריך בפ"י המשנה ומדשחקי אודווי אדיו ל' ואביא לקמן טעמים ע"ז. וכינו לדין ביב הנמצא בקהלתנו אפי' המת באותו מרחק עצמו שבו הביב ויש הוטה מפסקת שקורין בראנדמויער רשות לכהן לעמוד במרחק שבבית השני מעבר לחומה תחת קמירת הביב מטעם שאין תקרה א' מאהלת על שניהם, אפי' הי' נפל או כוית מן המת נמצא בכיב עצמו במקום הקמור רשות לכהן להיות שם בכל הבית כיון שיש בחלל הבית ה' הרבה יותר מטפח בענין דלא הוי טומאה רצוצה וגם ביציאת הביב בסוף שער העיר במקום שכלה הביב פתח גדול יותר מדע"ד טפחים, שעור להוציא מת שלם. ולפ"ז א' מאלף ק"ו שאין זה הביב מכניס ומוציא טומאה כלל מבית לבית אחר, עד שלא יאומן שיצא מפי חכם מובהק להחמיר בזה, וכל מי שיש מוח בקדקדו יבין וישכיל שא"א בעולם שתכנס טו' מבית לבית דרך הביב במקום שיש חומה מפסקת שקורין בראנדמויער, שלא מצינו בכל הטומאות שא' מהן סטמא באהל ו . . . ודבר שיצא לידון בדבר החדש אין לך בו אלא חרושו דלא שייך טומאת אהל אלא בא' מג' דרכים 1 שמאהיל אדם או אוכלים נגד גוף המת בכולו או מקצתו, אף אם המת במקום טגולה בלא אוהל, אמנם בזה אין בצדדי מת טומאה כלל, ובהפסקה כל דהו סני כיון שאין אהל; 2 שמאהיל המת כולו או מקצתו על האדם או על הטהרות כנגדם מטש; 3 שהי' המת והאדם תחת אוהל אחד וזה הנקרא בנט' המשנה ז' והוא עקר טומאת אהל המפורש בכתוב אדם כי ימות באהל כל הבא אל האהל יטמא. למדון מזה היכא דליכא חד מג' טומאות אהל אלו לא שייך טומאה לא מד"ת ולא מד"ס. ומה שמצינו בנמה דוכתי בנט' טומאה נכנסת מט' למטק אין הפרוש טומאת מת יש לה כח מעקר הדין לילך מאהל לאהל מעליות לחתתית ואף טתחה לארץ דרך נקב פ"ט לבית אחר, זה טעות, דלעולם לא שייך טומאת אהל אלא בא' מג' דרכים שבארנו ה'. ודבר זה אין צורך לפנים שמוסכם מכל הפוסקי' ואפ"ה אביא ראיות מלבד המשנה דביב. בט"א פ"ה דאהלות: תנור עומד בתוך הבית ועינו קמורה לחוץ והאהילו עליו קוברי המת בש"א הכל טמא, וב"הא החנור טמא והבית טהור, רע"א אף החנור טהור. והסכימו מפרשי משניות לפרש המשנה שיש בעין החנור טפח על טפח ט, ואפ"ה לא נכנסת הטומאה דרך החנור לבית והטעם מבואר ברמב"ם י'. החנור טמא והבית טהור, לפי שאין החנור גבוה מן הארץ כדי שתבא טומאה לבית, והסכים עמו הראב"ד והקיל יותר אפי' בגובה מן הארץ טע"ט. וכ"מ מפרש הרמב"ם לפמ"ש בפ"ט שעין החנור הוא הנקב אשר בשפלות הארץ וכו', ומיירי שהחנור משוקע בקרקע הבית, נמצא לענין זה אין אהל אחד עם הבית שיביא לו טומאה שנכנסת לחנור דרך עינו עכ"ל. הרי לפנינו שלעולם אין כח לטומאה לננוס בעצמותה במקום למקום אם לא היכא שהאהל אחד עם המת עצמו, והטעם מבואר כיון שחנור בתחתית הארץ לא שייך לוטר חביט רמי וגוד אחית יא' שחקרות הבית יהיו מונחות על פתח החנור ונדבקות לאהל עין החנור, דא"כ אין כאן אהל כלל להביא הטומאה על הטהרות שבבית שהרי תקרת הבית מכסות החנור, ולקמן אבאר יותר.

למדין

נחל אשכול

פתוח טפח לנד הבית ויש בחללו טפח הוי כחדר אחר שיש לו תקרה, ונסיפא שאין לביב חלל טפח נחשב כקרקעית הבית כמ"ס הרע"ב להכי טומאה צבית הביב טמא אצל תוס' ע"ז מ"ב כחצו דלא נטמא צעמור רגליו על הצור שצחוכו הטומאה דיש צו חלל טפח ולא הוי רעולא. א' ברכות י"ט, פסחים ט', ע"ז מ"ב, נדה ט"ו, מיר כ"ג ע"ב, וכן דעת ראב"ד כמ"ס לעיל 179 ומרמז"ס פ"ז דט"מ נ' דס"ל כחוס' ברכות בחלל טפח מטמא כל סביביו ודוק' בקצר. ב' ב"ב ק' ע"ב. ג' שאין הטעם שהבית טמא כיון שאין יולאת הביב טפח ויולאת דרך הבית, ליחא דמ"מ יולאת אפי' בנקב קטן שהרי הנקב עשוי להגרוח כל אשר צחוכו חלל ודאי הטעם משום שהטומאה צוקעת ועולה כל שאין ביולאתו טפח חוס' בברכות. ד' שמודי' לפי' רמז"ס שהביב פתוח פתחו טפח לנד הבית, ומ"מ אינו מביא טו' לבית והבית אינו מביא טו' חליו כ"ז שביולאתו טפח. אך כבר כתבתי לעיל ס"ק ט"ו דלר"ם ור"אש אין צפתח הביב לנד הבית פ"ט, ולא מולאתי רוסס צדבריהס המירה כדברי הגאון, והוכחת הגאון לקמן דע"כ ל"ל שהביב פתוח לנד הבית שהרי עשוי להגרוח כל אשר צבית, ודאי קן הוא, אצל מחן יימר שנקיב נקב טפח מרובע צמקיס א', דלמא פתחו ע"י סרוגות ומעטה רשח נמיסת וברזל ואפי' כחולל מקדח ליכא צמקוס אחד עפי"ג דלחלות הסרינות והרפפות ורמז"ס פ"ד דט"מ, אצל אי הוי פ"ט לבית מביא טו' לבית אף כשביולאתי פ"ט ועי' לקמן הוכחה לזה. ה' ל"ל הביב. ו' חסר: מוח מן המת. ז' ל"ל אהל המשכה, כדאי' חולין קכ"ה ע"ב אהל גרידא צהמשכה פרש"י אהל אחד מאהיל עליו ועל הטומאה, גם השנים שהזכיר קורא הרמז"ס צפ"א דע"מ טומאת אוהל ולא כרצא סס טעמו צחרתי לעיל 172. ח' דעת הרב טע"ט פתוח אינו מביא טומאה לבית אחר חלל אס התקרה צשטח א' אצל אס טומאה צביב חקורה וחללו טפח ויש לו יולאת טפח אף שפתח לנד הבית טפח אינו עולה הטומאה לבית לפי שחקרת הביב מזדיל צין הטומאה לבית ואין כאן אוהל א' ואין אומרון הטומאה נכנסת דרך נקב ממחר למחר חלל אס שתי חקרות צשטח שיה ולא אס תקרה א' לחטה וח' למעלה. ומה שיש לחמוס ע"ז כחצתי לקמן 189. ט' כר"ם פי' להדי' צפורה ט' הבית טמא ומיירי שאינו פתוח טפח, ורע"ב ורמז"ס שחקו מזה, אצל הר"אש פי' מיירי שיש צעין החנור טע"ט דל"ה אפי' טומאה צעין, החנור טהור עכ"ל כוונתו לענ"ד העין טע"ט, אצל צפי החנור לבית מודה לר"ם דאין צו פ"ט, ואף אי מיירי שפתוח לבית טע"ט, מ"מ הטומאה צבאס ע"י עין החנור אין לדמות לשאר טומאות כמ"ס מהר"ם הביאו תי"ט, שאני כלי דמ"סה לא עיילא טומאה חלל דרך פתח הכלי ועינו של חנור אינו להכניס חלל להוליא עי"ס ורמז"ס פי' החנור שקוע צחרץ וי"ל דמיירי החנור פ"ט לנד הבית, אצל לא עין החנור כמ"ס הר"ם דלחומר טמא החנור דכנס טומאה לכלי אף בנקב קטן אצל לא לבית, ולרמז"ס הטעם כיון שמשוקע צחרץ ואינו דומה לכלי. י פי"ח דט"מ. יא' סוכס כ"ב פרש"י חצוט רמי הספל והסלך חקרה שלמעלה על חויר שחמתי צרוחב' וגוד אחית, משיך אותה

וסוד

למדין מזה שאין לתמוה ענין הכיב שאין ט' נכנסת א מתוך . . שהרי לפנינו שעין התנור נ' קצת כאהל א' ב . . אפ"ה אין הטומאה נכנסת חוץ לגבולה אפי' כחוט השערה כיון שאין אהל א' ממש ג, ומש"ה מטהר ר"ע אפי' התנור, ולב"ה מטמא התנור כיון שנראה ד' ואפ"ה הבית טהור מה"ט גופא שאין אהל א', ונ' שמפרשי משניות פרשו צואר ה' התנור שעומד תחת חקרת הבית כהנור' שלנו ולא כרמב"ם, א"כ ק"ו שאין כח בטומאה לנכנס ו' מבית ופתח הביב לתוך הביב לפי שאין אהל הבית ואהל הביב א', שתקרת הביב מפסקה לגמרי בין הביב ובין ד' וזהו שכ' הרמב"ם: אמרו טע"ט חוצץ בפני טו', לפי שקבעו לו בשם אהל בפ"ע, עי' דבריו ברורי' כשמלה, כפתור ופרח. העולה מזה לעולם אין טומאה נכנסת ממ"ל לא אלא בענין שאנו אוטרי' שהכל נעשה אהל א', והיינו היכא דשייך גוד אחית וחביט רמי, והכא לא שייך, ואם ח' אהל א', אין לטו' כלום ממ"ל, כ"ש מכיב לבית ט' אלא היכא שסוף הטו' לצאת דרך פתח או חלון. וכיון דבבנד"ד לא שייך א' מנ' מיני טו' אהל שהוכיר הרמב"ם שהרי המת בבית זה וכהן בבית אחר ואין פתח וחלון בגוף הכותל מבית לבית י' שחומה מפסקת, ואין הכהן מאהיל על המת ולא המת עליו ואין אהל שמאהיל על שניהם, א"כ א"א לצרף ב' בתים להיות כאהל א'. וכ"ש היכא שהשכונה קטנה בעצמה יא מפסקת בין בתים שמעבר זה לבתים שמעבר אחר, שא"א בשום ענין שיהא אהל א' על שניהם. ככל הדברים האלה היו חקיקי' על לבי בטרם עינתי, ואמרת א"א שנוהגין אסור בקהלחנו מקדם ע"י הוראת חכם, כ"א על דברת ב"א פטומי מילין. זאת ועוד אחרת שלא בא הדבר להלכה למעשה, שבלא"ה היו הכהנים אסורין לנכנס בשכונה מצד הוצאת הויזין שסוכבין והולכין על השכונה אף על החומה המפסקת ומכ"ש קודם השרפה הגדולה ב"מ יב' שלא היו שום חומה המפסקת ולא הוצרכו להוראה זו. תדע שכן הי', דאלת"ה הגע בעצמך שאם הי' הביבין האלו נמשכין משכונה זו לשכונה שכנגדה, כמו שנתברר לי אח"כ, היעלה ע"ד שיהיו הכהנים גולים ולא תהא קלטחו דירה לעמוד בתוכה עד שיצטרכו לגלות מעיר לעיר, וגם מעשה בכ"י יוכיח שביבין אלו נמצאין ברוב קהלות ישראל שהם יוצאים משכונה לשכונה עד סוף העיר. ונהירנא כד הוינא בק"ק לבוב ששם נמצאו ביבין גדולים כמו בקהלחנו, ומימי לא ראיתי שום חשש אסור לכהנים יג' שקורין בראנדטויער. וידוע ששמשו שם גדולים בעל הסמ"ע שהי' יחיד מוטחה באהלות, ואחריו הגאון מו"ה אברהם שטענצעל כ"ץ ובעל משאת בנימין ואחריהם הרבה כהנים גדולים ולא נשמע ולא נראה מי שחשש בענין זה. אחר הדברי' האלה שהיינו עוסקים בדבר שמתים על לבי ולכל ישראל לא הוריתי יד לא אסור ולא היתר ואח"כ נתפרדה החבילה טו'. עד שפ"א אסתיעע מלחא אחר הכנסת כלה לחופה וכל המשפחה היו כהנים וכבר הי' שולחנם ערוך ומת הנזק א' בשכונת מקום המשתה וגם בשכונה אחרת הי' מת, וכמעט שנחערבב משחה הנשואין עד שהוצרכתי לפיים אבי הילד שמת להוציא הולד בחצר לאויר העולם, גם פעמים הרבה הכהנים נעים ומטולטלים בלילי שבוי"ט וצריכין לפרוש מביהם לבטל עונג שבת ומ' עונה אף בליל טבילה, לכן נגשו אלי הכהנים והפצירו בי למצוא עזר וקבלתי ע"ע לעיין אם יש סברא נוטה לאסור אניח הדבר כהוייתו, אך אם לא אמצא שום צד אסור או אדע נאמנה שלא יצא הוראה זו משום חכם טובהק. בעת ההיא היינו מסובין בס' מצוה והגיד לי מופלג א' שהרב המא"הג מו"ה שמואל שאטין ו"ל אמר לו שאינו יודע טעם לחומרא זו והראה לו משנה דביב, אך אמר לו שיש לדחות משנה זו ממשנה דמגדל טו'. כשמעי הדברים נתתי שטחה בל"י, דאדרבה משם רא' יותר. כבר כתבתי בבבא קמייתא דמשנה דביב טומאה בבית מה שבכיב טהור, לא התעוררו המפרשים ליתן טעם למה לא חכנס הטו' לביב יו, מ"ש מחלון לחלון כמו שהתעוררו במשנה דמגדל, שהוקשה להם: טומאה בבית מה שבמגדל טהור מ"ש מחלון שבין יח' דטומאה יוצאת מזה לזה, ומוקמי האי דמגדל שדלחוחיו נעולות, משמע דפשיטא להו דביב לא דמי לחלון אע"פי שיש פ"ט בהתחלת כניסת הביב, דע"כ מתני' מיירי הכי מצד ענין הביב

ואותו

נחל אשכול

וכורד לעשות מחינה צאורך. א ז"ל על ענין הביב שאין ט' נכנסת מתוך הבית לביב ומפתח הביב לביב. ב עס התנור והבית ג אף לפי פרושו לענ"ד אין דמיון לביב, החס צתנור אמרינן הבית טהור היינו הטהרות שמונחות בבית ושם ספיר קאמר חז"ל הביב רמי שאז אין כאן אהל כלל על הטהרות, אבל הכא שהטומאה בבית חס נאמר הביב רמי, חקרת הבית עס הטומאה מונחות על פתח הביב והביב חללו טפח ומקורה, ולמה יפ' הביב טהור חס בחקרה הטומאה? ד כדבר ח' עס התנור עמי"ט. ח ז"ל ארת. ו ז"ל להיכנס. ז חקרת הבית. ח ז"ל: דלח"ל סהס אהל אחד ח"כ אין לטומאה כלום כמ"ס לעיל. ט וקסה הליך מפרס פ"י דאהלות מ"ד דמוכח הטומאה בבית ועלי' על גבו ויש ארובה פ"ט צין הבית לעלי' טומאה בעליון גם החמחון טומא טו' בחמחון גם העליון טומא וכן ברמב"ם פ"ו ה"ג וה"ו הביב בבית מקורה ופתוח טפח והבית שעליו כעלי' ולמה לא חלה הטו' מבית לביב וכן להפך, אלא ודאי סא דמטהר צרישא דמתני' מיירי כמ"ס לעיל 188 שפתח הביב מכוסה בצריגות ואין טפח במקום אחד לכן לא נטמא מטו' הבית כל זמן שיס בחללו טפח וחיוו קרקע הבית כמ"ס הר"מ צפ"מ, והא דנטמא הבית ממנו כשאין צינורו טפח מפני שהוא קבצר סתום צוקעת ועולה או מ' ס"ט, וראית הגאון מעינו של תנור כבר סתרת לעיל, וכל דבריו צענין זה. לענ"ד לא מחורין. ויהו כיון דלר"ת נטמא צו ציוס אין אסור תורה לשבז ולטמא וכן רס"י מיר מ"צ ע"ב וכן ציראים שי"א, וכי מראב"ד בהשגות פ"ה דמירות משמע שאין אסור תורה צ"זהו, והיינו כמ"ס הסמ"ג כיון שציוס אחר חיו חייב חלל חסוס שמוסיף יוס טומאה על טומאתו וצו"ה שאין לנו מי מטמא ליכא הוספה אפי' ציוס אחר אין אסור תורה, ואף שכתבתי דף 173 שצנ"ד פסק הראב"ד ברמב"ם, מ"מ השגתו על הרמב"ם כ' לעת זקנתו, לכן צעטת הדחק אפשר לסמוך על הוראה זו. י אבל הביבין מתמת לארץ פתוחים למעלה ופתוחים למטה ואין חומה מפסקת למטה וכוון יוצאים ומגרים לביב יבגדול ח"כ נכנסת הטומאה מבית לביב מתמת לארץ, וזו הי' חשש האוסרים בצפ"דמ. יא אין כונתו משכונה שבגד מוצר לשכונה שבמערב, דבזה לא הי' ספק לכהני פפ"ד כנראה מראשית החשיבה שאם מת בשכונת מוצר הלו לשכונת מערב שכנגדה, חלל מוצרת שכונה עצמה משחתי הגאון שנס בטכונה עצמה צקלת מקומות ברמוז חויר צין בית לבית. יב שהיכה צננת ח"ק. יג ז"ל במקום שיס מחינה. יד ל' סס"ס ע"ז ל"ו. טו ל' שיס גטין נ"ט. טז אהלות פ"ד מ"ח. יז כבר כתבתי סס"ל שאינו פ"ט לגד הבית כמ"ס חיו"ט. יח ז"ל:

ציתו

ספר האשכול, הלכות טומאת כהנים.

ואתו א שפתחו להגרות המים הנוזלים מכל חדרי הבית בכל עת ועונה, וליכא לאוקמי שיש לו דלת ושהוא סתום ע"י דא"כ כל המים הנשפכים מחדרי הבית מהיכן נפלו וירדו, ואפי' אם תרחק לומר כך כי היכי דלא תקשי מ"ש מחלון בין בית לחברו, עכ"פ לא הוי למפרשים לסתום אלא להקשות ולחרץ כמו במשנה דמגדל, שהרי פרק זה נשנה קודם פרק דמגדל, אלא ע"כ דליתא כטעמים שאכתוב. ועוד ברפ"ה דאהלות גבי תנור שהאחילו עליו קוברי המת כ' הר"ש דמיידי שאין פ"ט, דאי פ"ט למה חכנס ב לבית, ולא דמי להנך דפרקין דלעיל וכו' דהכא נכנסת לתנור, ועוד לגבי מגדל אוקמינן בדלת נעולה. לפ"ו מ"ש ר"ש לא דמי להנך דפרקין לעיל, רומא אל משנה דביב ג דהאי דמגדל בדלת נעולה עסקינן. וליכא למיטר דהאי דביב נהי דמיידי בפחותות, איכא לאוקמי שאין בפתחו טפח, ואין טפח אלא בחללו לאחר שקמרוהו, ונדחק לומר מעיקרא הוי מוקס הר"ש ביש בפתחו טפח, אבל למאי דאסיק מחוך התוספתא דתנור איירי שאין בפתחו טפח, ביב נמי שאין בפתחו טפח, א"כ הקושי בטקומה עומדת למה לא הרגישו המפרשים להקשות ולחרץ כן גבי ביב כמו גבי תנור, ועוד שכולם כ' הא דקחני כיצד הביב וכו' לא קאי רק אחוצין בפני הטומאה ולא אמביא טומאה ד ותקשי על רבנו הקדוש פתח במביא וחוצין וסיים בחוצין, הלא בענין הביב גופא מצי למיחני כיצד מביא, אם פתחו לבית טפח כמו בחלל והטומאה בביב ואין ביציאתו פ"ט שמביא טומאה לבית כמ"ש הרמב"ם בפ"ט, אלא דלא סגי להו למפרשים לפרש מציעתא טומאה בביב הבית טמא שקאי אכיצד מביא טומאה, שמביא דרך פתחו לבית, דפשיטא להו אפי' בפ"ט אין הביב מביא טומאה כמ"ש מהרש"א ה דאע"ג שאין ביציאתו טפח אפי' אין דרך הטומאה לצאת דרך הבית שביב עשוי להוציא דרך יציאתו עם השופכים לר"ה, ומ"מ בבבא טומאה בבית מה שבביב טהור כולם מסכימים למ"ש הרמב"ם שיש בפתח הביב לבית פ"ט ו דמדשתקו המפרשים אודווי אודו ליה ואפי' לא הוקשה להם למה לא חכנס מביב לבית מ"ש מחלון שבין בית לבית כי היכי דמקשים במשנה דמגדל ותנור, וה"ט דביב לא דמי לחלון מטעם שכבר כתבתי לרמב"ם וראב"ד ופי' הכ"מ לעולם אין יוצאת טומאה מט"מ אלא באופן שיהא אהל א' על המטמא ועל המיטמא ויתחברו האוהלים ע"פי הלכות המסורות גוד אחית גוד אסיק וכיוצא בו, ומה"ט מפרש הרמב"ם אין טומאה יוצאת מתנור לבית שא"א לחבר חקרת הבית עם האוהל בעין התנור, כיון שתנור משוקע בקרקע ואי אמרינן גוד אחית נחבטל האהל ולא שייך חבור אוהלים תחת הקרקע כמ"ש לעיל, והראב"ד מקיל אפי' אם נכוה התנור, והר"ש כ' נמי שיש בתנור טע"ט וכיון דשמיע לן תלח אריותא ו שאין טומאה נכנסת ממ"ל תחת תחתית הקרקע, כיון שא"א לעשות ב' אוהלים אחד, מצינו למיטר לר"ש נמי פשיטא הך סברא, והא דלא מפרש מתני' דתנור בהכי, שאינו מצייד התנור כרמב"ם שקוע בקרקע ועין התנור עשוי להוציא אפר, אלא כתנורים שלנו שעין התנור עשוי להוציא עשן, מש"ה מוקי מתני' שאין פ"ט בעין התנור. וטעם משנה דביב מבואר בטעם מספיק לפ"ט דרמב"ם, כשטומאה בבית נכנסת דרך החפירה עד שמגיעת לפתח הביב והטומאה עדיין תחת חקרת הבית, אפי' אינה יכולה להיכנס מפתח הביב לביב עצמו למטא טהרות שכתוכו לפי שהביב חלק לו מקום לעצמו לקרוא אהל בפ"ע, וחקרת הביב חוצצת בין חקרת הבית לטהרות, נמצא שאין המת והטהרות תחת אוהל א'. וז"ש במשנה טע"ט חוצץ בפ"הט כיצד ביב וכו' ח וכל זה מפורש בלשון הרמב"ם דלפי דבריו כיצד אכולי קאי ט. וזהו שכ' שלא חכנס הטו' מפתח הביב לביב ולא כ' לפתח הביב מורה כן י. והא דמטהרין הביב עצמו וגבי תנור אמרינן שהתנור טמא, שאני תנור שהוא כלי אחד עם עין התנור. ועי"ל דלא ניחא לר"ש ולת"ט לפרש טומאה בבית הביב טהור מה"ט יא דאין זה טעם מספיק לטהר מה שבביב עצמו דה"נ לא מטהרין ב"ה התנור, והספיק להם הטעם שדרך טומאה לצאת; אע"ג דבעלמא לא מהני ה"ט אלא בפתח סתום וכן במגדל, התם הנך חלונות ופתחים אם הם פתוחים, פתחים גמורין הן, אפי' חלון ראוי להצניע בו מת מחדר לחדר כשאין רוצין לקברו באותה שעה כגון בשו"ט, מש"ה טמא דלא חלקו בין פתח קטן לגדול כל זמן שראוים להצניע מת אפי' גדול כיון שראוי לחתכו לאיברים יב, מש"ה טמא דלא חלקו כדאי' ב' מערבין יג גבי מוגלך. פתחו כמלואו ובפ' המפלת יד גבי מת ששלדו קיים, ומה"ט אוקמי הך דמגדל כשדלת נעולה, דאל"כ הוי טמא שראוי להצניע נפל קטן עד שעת קבורה או כוית ממת, משא"כ בביב שעשוי להגרת מים שאין דרך להכנס בו הטומאה בשום ענין שהמים ישטפוהו, וגם אין עשוי להצניע בו דבר טו', וזה טעם ממש שאמרה המשנה שדרך הטומאה לצאת ואין דרך להכנס בביב. ולא מבעי' אם נאמר כשנכנסה טו' אפי' מחדר לחדר דרך חלון לא הוי אלא דרבנן כדעת הש"ך דלפ"ו פשיטא שיש לחלק בין ביב לחלון, דבחלונות גורו שראוים להוצאת המת, ומה"ט אסרו סתומות כפתוחות כדאי' בהמפלת טו' משא"כ ביב דלא הוי להוציא לקברו אפי' להצניע לא כמשמע מלשון מהרש"א וז' אפי' אם לא נאמר כש"ך דמשמע מרמב"ם יח דהוי דאו, דוקא מהל"מ, דקרא משמע כל אשר באוהל ולא באוהל אחר, א"כ שייך נמי ה"ט כדפרישית והבו לא לוסף עלה, דהכי גמירי דלא שייך אפי' בפתוחות אלא במקום שראוי להוציא כולו או מקצתו דומי' למ"ש

נחל אשכול

זיתו לבית חברו. א ז"ל ואיכותו. ב ז"ל לא תכנס. ג אזי חומר שרומז אל מ"ג פ"ד (סה"כ הפרק דלעיל ולא אל משנה דביב בפ"ג) ה' עומר בתיך הפתח ופתחו לחוץ, דמייירי שפתחו טפח ומ"מ טהור שאין הפתח נגד הטומאה ואי חסום סוף טומאה ללאת אין יציאתה סס. ד שמחתיני נשמע טע"ט מוץ דאס זיילת הביב טע"ט מוץ. ה ז"ב ק' ע"ב. ו ראי' מוכרסת לוס ל"י. ז רמז"ס, ר"אס ראב"ד עימ"ס 188 דליתא. ח המליצה הוא החקרה שעל הביב שנעשה חקרה ע"י שחמתיו טע"ט מלול. ט שלדעתו כיצד קאי נמי על טע"ט מביא טו' שאס אין זיילתו פ"ט ובחללו פ"ט טו' זביב הבית טמא, לאו חסום בזקעת אלא חסום שפתחו פתחו ללד הבית טע"ט מביא טו' לבית דאמרינן סוף הטו' ללאת דרך סס. י אע"פי שפתח הביב רואה הטו' שפתחו מ"מ אינה נכנסת לביב שתקרת הביב אהל אחר. יא שתקרת הביב מפסיק והוי אהל אחר. יב עפ"מ לרמז"ס אהלות פ"ז מ"ג סכ' אע"ג סה"כ אסור, יג ערובין ל' גבי עיג מלך הבטן וכנ"ל. יד נדס כ"ז. טו זבזור זה יאל הרב לון זבזר מדס לחלק בין זיב פתחו למדר פתחו. טז לא מזכר סס סה"כ דרבנן. יז ז"ב ק' ע"ב. יח פ"ג דאבל ס"ג וס"ד.

למ"ש ר' משולם לענין סוף טומאה לצאת בסחוטות א וה"ה בפתוחות ב :ביותר למ"ש רש"י בביצה הפתוחות והסחוטות דין א' להם ודו"ק ג.

נחל אשכול

א נ"ל ר' שלח צב"י סי' טע"א והוא ר' שלח' מוויין רבו של מהרי"ל סכ' דלא שייך סט"ל אלא במקום שיוצא המת מאהלו ללכת שני ולא לשער עיר דסט"ל הלכתא והבו דלא לסיף עי' מהר"א כ"ד. ב היינו לענין צביב. ג יגעתי ולא מלאחי, שמ"ש רש"י ציבס יו"ד כולם פתיחים או סחומין אכולן טמאין קאי, ולאו למימרא שטחורין פתיחין אם חשב להוציאו צא' מהן וי"ל ט' טעב.

נשלם צב"י ע"ח הסבועות תרכ"ח. וכדי שלא יהי' סרח עורך ציריעה אחרונה לעתיק פרפרת א' מאחמוכג"ל ומה שהוספתי במחוגג הארתיו. מנחות ס"ח העומר הי' מחיר במדינה וכו' עד קמ"ל כ"ש הכא דלא אחרת כלל (החוס' תמסו מ"ק לר"ט קדם לעומר שפיר פסול מסיס ממשקה ישראל למנחה לאפיקי לאחר עומר הותר להדיטו. וחרטו דזה ידע ר"ט אלא דקסי' לי' יולף שחי ל' מעומה, ומתדר ריב"ג שחי קודם עומר דלא הותר להדיטו. ודבריהם קסי' כחורמם ח"כ מ"ק לר"ט, דזה ממשקה ישראל וזה לא וכך הו"ל לריב"ג להסיבון. ולענד"י ע"פי מה דאי' מנחות ו"ו דילוף מקרא דטרפס אסור לגביה, ואמריין דלריק קרא אע"ג דכ' ממשקה י"ל, מן המותר לישראל, הו"א דוקא היכא דלא היתה לה שעת הכושר דטרפס ממעי אמה כמו ערלה וכל בני דכתיבי צבאי קרא ערש", אבל היתה לה שעת הכושר אימא תחשבר, כתב רמנא כל אשר יעבר. וכיון דסברא דלא ילפיין ממשקה י"ל אלא מה דדומה לערלה, נמי לא יולף מיני' לאסור לגבוה מה שיכשר לנסוף שיש היתר לאסורו, כגון להקריב חדש קודם לעומר שאמר ו"ו ממילא הותר להדיטו וה"ג בקדושין ל"ח חדש אין אסורו אסור עולם ויש היתר לאסורו ומולין ס"ט חלב שרי' דיש היתר לאסור אבר ע"י שמיטה לאפיקי צבבר היולא, ולהכי ל"ק לר"ט מהא דמשקה י"ל) הרמב"ם פסק אין מציחין מנחות ונסכים מן החדש קדם לעומר ואם הביא פסיל ונשתי לחם פסק שאם הביא כשר, ותמס חיי"ט שהרי לדברי ריב"ג דמפרש לטעם משנתנו נסכים קודם לעומר מן החדש דיעבד כשרים כיון דהותרו להדיטו, ולדידי' אין מציחין צבורים קודם לעומר דתן במתני' אצבורי דגן קאי ולא אפירות ויין נסכים כמ"ש רש"י. ולא צא לכלל יסוב צבברי צב"ה דדוחק גדול לומר דנסכים סכ' הרמב"ם לא קאי אחדש אלא אטבל, ומ"ש טע"כ ל"ל כך מפני שבסוף חסיים הרמב"ם דהוי מליה הבאה צבברה, ונסכים מן החדש לא שייך דהא אין אסור להדיטו לשמות יין חדש קודם לעומר, בזה הוסיף להפליא, דעכ"פ אסור תורה שלא יקריב נסכים קודם שחי לחם כדאי' מנחות פ"ד ע"ב ושייך נמי מה"ב ע"א מציא, ולו יהי' כדבריו דלא שייך, עכ"פ שפיר קאמר הרמב"ם טעם זה על שאר אסורין שהביא צאחרונה בהלכה זו. אבל הטקד כמ"ש בספרי פ' פנחס: קודם לעומר אם הביא פסול, קודם לשחי לחם כשר ומה הפרש, קודם לעומר אסור להדיטו, אם הביא פסול, קודם לש"ל מותר להדיטו אם הביא כשר, אמר ר"ט העומר מחיר וש"ל מחירין, מה קודם לעומר אם הביא פסיל אף קודם לש"ל אם הביא פסיל, אמר לפניו ריב"ג מה לעומר שכן הותר מכללו אלא הדיטו. מלשון זה ג' שדע ר"ט הטעם שקודם לש"ל מותר להדיטו ולא קבלו וצ"ב? וי' דשליגי צבברת הותר מכללו דצפסמס כ"ג ס"ל רי"ה דילפיין ג"ה דמ"ב מק"ו דחלב מה חלב שבכרת מ"ב מ"כ ג"ה, ור"ש חילק מה לחלב שהותר מכללו אלא חיה, ורי"ה מציב חן צבבמה קיימין וצבבמה לא הותר מכללו. וה"ג מיניו צבבורי ל"ג דקאמרי צ"ש מה לעומא שהותר מכללו וביח הלל אטו צבבורי קאמרי' באכילה קאמריין ובאכילה זר עדיף מטמא. ח"כ לרי"הג לא מקרי הותר מכללו אלא אם באיתו ענין שאני דנין עליו הותר מכללו, וה"ג ר"ט ידע דקודם לש"ל הותר מכללו אלא הדיטו, אבל חן לגבוה קיימין, ולגבוה מיהת לא אשחרי קודם לש"ל, אבל ריב"ג ס"ל כר"ש ולדידי' שפיר מחלק במתני' בין עומר לש"ל דקודם לש"ל הותר מכללו אלא הדיטו וממילא נסכים אפי' קודם לעומר אם הביא כשר דלא נאסרו להדיטו וצבורים דנקט במתני' ע"כ צבורי דגן. והמפרש' הקשו על הרמב"ם דפסק אין צבדיין צב"ט ח"כ לא הותר גיד צבבמה צכלל ובלה כדאי' פסחים כ"ב ואיך פסק ג"ה מותר צבבמה דחיסו ס"ל כ' אצבו לא יאכל א"הנ צבבמה? ות' רש"א דילוף מק"ו דחלב כרי"הג, ח"כ ס"ל נמי דחלב לא מקרי הותר מכללו דאין צבבמה ונסחך חלוקא דריב"ג, דליכא למימר הטעם דצב"ל אם הביא כשר מסיס דמותר להדיטו. דהא חן לגבוה קיימין ולגבוה מיהת לא אשחרי, והק"ל כדפריך ר"ט מה בין עומר לש"ל, לכך הוכרחנו לחלק צב"א, דבמנחות פ"ג ע"ב תן עומר וש"ל אין צאי' מן הישן, וצרייחא ראשונה ס"ל צעומר וש"ל כשר, אבל צברייתא שני' ס"ל ר"ג ור"ע ס"ל מישן כשרות והא דכתיב חדשה שחא חדשה לכל מנחות שלא יביא מן החדש עד שיקריב ש"ל, אבל חן עלמן צאות מן הישן דלא שיה הכחוב לעכב כמ"ש חוס' אבל צעומר חדש מעכב דצעומר כ' צויקרא ואם תקריב מ' צבורים וגו' צ' פעמים צבורים לעכב וכ"כ חוס' שם פ"ד ד"ה אלא וטוד דכ' כרמל וכ' ראשית קלירך כמימרא דר"ו ור"א בדף ס"ל והרמב"ם פסק כר"ג ור"ע צעומר הביא מן הישן פסול ובצ"ל כשר ועלח"מ טעמו דגם במתני' פ"ג לא מפורש דפסיל צב"ל. ורש"י כ' צבבמה מ"ח ע"ב קודם לש"ל לא יביא מסיס דגבי ש"ל כ' חדשה שחא חדשה לכל המנחות אבל לא שנה לעכב דחדשה דכ' צפנחם מצעי' לשעורים כדאי' מנחות פ"ד ע"ב. והשתא שפיר ידעיין טעם דלא ילפיין ש"ל מעומה, דמה לעומר שפסול דיעבד אם לא הביא מן החדש דראשית קליר צעיין, לה"ג אם מציא קודם לו מחדש פסיל, תאמר צבתי לחם הם עלמן צאים מן הישן. והשתא שפיר גבר ר"ע צריב"ג על תשובתו לר"ט דר"ע לשטחו ידע דחלוקו של ריב"ג לאו מלתא אלא טעם מתני' כדאמרן דשאי עומר דהתורה הקפידה שיהא ראשית קליר, וממילא אפי' נסכים מן החדש שהביא קודם לעומר פסול כפסק הרמב"ם עכ"ל אלא ח"ו"ל. ואגב אעיר טעל ת' רש"א שהרמב"ם ס"ל ג"ה מ"ב מק"ו דרי"הג, קסי' לו, ח"כ ס"ל דהותר מכללו צחלב לאו פרכא והוא נגד סתמא דש"ס מולין ק"כ דאמר דאנטיק נפש צחלב לרבות השותה דליכא למיף מחמן וצבלה דמה לחלב דהותר מכללו ועי"ש צחוס' צבס ר"ס מוורדין דסוגי' דלא כרי"הג (אמת דצפסמס כ"ג כ' דלא עביד רי"הג ק"ו אלא לומר שג"ה צכלל היתר ובלה מ"כ דחלב שבכרת ואעפ"כ הוא צכלל היתר ובלה מ"כ ג"ה שאינו אלא צלחו, ולענין זה לא נראה לרי"הג פרכת הותר מכללו אבל צשאר מקומות פרכיין. אבל דצריסם קשים להבין כמ"ש צפ"י דח"כ מאי פריך שש"ס ור"ש הא צבר אחר דף כ"ב לר"ס דאין צבדיין

ספר האשכול, הלכות טומאת כהנים.

בגידין בנ"ט חינו בכלל וכלה וכמ"ס רש"י שם ואם נדחק ר"ם לשטח רי"ב הסיב דאף אם יבצט"ט אין ק"ו מחלב, אכתי לא יחא לדין דס"ל אבצנ"ט וליכא ק"ו מחלב דיהא בכלל וכלה והק"ל לרמב"ם מנ"ל דג"ה מ"צה? והנה בטקרא מה שדחקו תוס' לה מכת קושי' מה זו ק"ו מחלב שנוש כרת ומ"צה מכ"ס גיד שכלאו, הא ליכא למפרך שור הנסקל ושאר אסורין ויביתו כב"מ וכלאים וזולתם עמולין קט"ו ופסחים כ"ה. ולענ"ד ל"ק דסברא הוא שלא אסרה תורה בהנאה לחלוטין כל מה שהכין הקב"ה לי"ר כפיו ולא לחיוב בראש אלא ליהנות מהם ולא מנינו בצוראי הטבע בתחלת הייחן א"הי אלא לאחר שנטעם בהן מעשה כמו בצ"מ שור הנסקל כ"כ, שהאסורין לא נעשה בשעת תולדה, וכן בערלה קיי"לן העולה מחליו שלא נטעו אדם פטור והא דביטוי נהג ערלה כדחקן פ"א דערלה מדרבנן כמ"ס ש"ך סי' רל"ד דאמרינן ע"י עבודה אדמה שבדו בתחלה עלה. ומחן נמי במקום לא נעשה, וכל א"הי שנינו סוף תמורה כולם נעשו ע' מעשה, וקדשים בא ע"י הקדשן, וכוור שאסור מחולדתי אין אסור לחלוטין שמוחר לכהן ובמזומו אף לישראל ופטור תמורה, לר"ם מותר צהיים ולמ"ד תמיים אסור, אינו דומה לשאר אסירי הנאה שהרי יש לו פדיון והוא ופדיונו מותר, ודס ומלב ואבמ"ה וטרפס ונבלה וכל הטומאים שנבראו כולם מ"צה, ואין אסור הנאה אלא בדברי שנטעם בהם מעשה אחר בריאתם, לפיכך גיד נמי אין סברא לומר שא"בה כיון שנטעם בצריאה ואין ללמוד אסורו מדברי שנטעם בהם מעשה אחר בריאתו כשור הנסקל כ"כ ובצ"מ, ולחזק סברא זו יליף רי"ב ק"ו מחלב שנברא בטבע ושאר צרת ומ"מ מ"צה, מכ"ס גיה, ור"ם לית לי' האי סברא דעל ק"ו דמלב איכא למפרך שהותר מכללו, ומה שדקדקו תוס' דאכתי איכא ק"ו מדס, דס נמי הותר מכללו שהרי כ' חוליף קט"ו ע"ב הותר מכללו היינו כמו חלב דכ' כל חלב משמע אף דחיה והדר שרי חי', וכן בדס כ' כל דס ל"ת ואח"כ ממעט לעוף ולבהמה דס מחלכי שחיס ודגים וחגבים ושרצים כריחות כ"א, והא דנקט חלב משום דאקדמיי קרא אסורו ועוד בדס איכא נמפרך מה לדס שיש היתר לאסורו אם מוצעו כמ"ס כ"פ סי' ס"ה וכה"ג פריך בקדושין ל"ה, ועי"ל למ"ס תוס' פסחים כ"ג כיון דר"ם ס"ל אבצנ"ט ודאי כי אסר רחמנא גיד בהנאה אסרו דלא שייך צי' אכילה, א"כ ממילא לדידי' לא שייכי סברא שאמרו, אבל לרי"ב קמה וגם נלבה דליכא למילף שגיד א"בה משור הנסקל ושאר דס אינם אסורין שנבראו בטבע, ואחתי' ספיר הק"ו מחלב, שאפי' אסור תמורה שנברא בטבע ומ"מ אינו א"בה. ונ"ל דבחולין קט"ו מייתי פרכא מה לכ"כ שהן גדולי קרקע ומשיב רב מרדכי הכי אמרינן משמ' דר"ל חדא מחדא קולא ומותרא פרכין, פרכא כ"ד לא פרכין, חדא מתרת' אפי' פרכא כ"ד פרכין ועי' בתחלת חכמה שטנין חדא מתרת' ומלד שיה שבין הוא למוד צנין אב ואינו ק"ו. והשתא י"ל כיון דאפסוי פלוגתא לא מפשינן, רי"ב ס"ל נמי דהאי הותר מכללו לגבי חיה הוי פרכא כ"ד, אך כיון דצבחה קיימין לא אליס למפרך ק"ו, ור"ם סברא דפרכא ממש הוא. אבל בחולין ק"כ דבעינן למילף חלב מחמץ דכותה צרת ומק"ו ליכא למילף דמה לחמץ שא"בה, וע"כ לריך אתה למילף כדמסיק סס מחמץ ונבלה, ומה לנבלה שמומאה חמץ יוכיח וחר דין ודל שיה, והיינו חדא מתרת', ועל חדא מתרת' מייתינן פרכא כ"ד מה להנך שלא הותרו מכללן, תאמר חלב ה"מ אלא חיה, והוי פרכא אפי' לרי"ב ולק"מ על הרמב"ם דס"ל כרי"ב. והא דנקט ה"ס אף בהחלה כדמייתי ק"ו מחמץ לחוד פרכת הותר מכללו, ולא פרכת מה לחמץ שא"בה, דכבר אסיק אדעת' דלא סגי לי' בהאי פרכת, דאיכא לומר נבלה חוכיה, אבל בפרכת הותר מכללו ידע דגם חדא מתרת' לא נפיק. ובוה יש לישב דברי ר"ם מוורדין שהקשה לרי"ב לא לריך קרא בחלב דאחתי' מחמץ וליכא למפרך מה לחמץ שא"בה, לדידי' מ"צה עכ"ל ותמוה מאי אהני לי' אם הי' א"בה אכתי יליף חלב מחמץ ונבלה, דליכא למפרך לרי"ב ומה להנך שלא הותרו מכללו? ולדברנו יתא שחם נוכל לפרך מה לחמץ שא"בה, ולרכינן למילף מחמץ ונבלה, ס"ל לתוס' דרי"ב מודה דפרכין אלד שיה פרכת חלב הותר מכללו דהוי פרכא כ"ד, אבל השתא דאיכא למילף חלב מחמץ לחוד בק"ו מה חמץ ושהיתה לו שעת הכושר וכו' ליכא למפרך מה לחמץ שלא הותר מ', דמה שחלב הותר אלל חיה הוי פרכא כ"ד ולא פרכין אק"ו. זה צ"ר צכות תוס'. מיהו אכתי קשי"ן על ר"ם דלרי"ב נמי איכא פרכא דלא מני למילף חלב מחמץ דמה לחמץ שהוא צבל יראה וכה"ג כ' תוס' פסחים כ"ז ע"ב דלא יליף חלב ש"הי מותר דבעי שרפס דשאני מותר שהוא צבל תותירו? ונ"ל דס"ל פרכא צל יראה נמי פרכא כ"ד לגבי ק"ו דחלב מחמץ שהיתה לו שעת הכושר, כיון דק"ו קאי על הנאת שחי' אסור גופא, ואיכא להסיב נמי לשטח רי"ב אן בהנאת גוף האסור קיימין, ובהא לא מנינו קולא בחלב ומימרא בחמץ, ואי"ה בצ"ג אכתיב ישוב נכון.

